Z B O R N I K

DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

VI

KNJIGA 14

REDAKCIONI ODBOR:

Trgo Fahijan, general-major. Brajuiković Dimitrije, peš. pukovnik, Novak Jože. peS. potpukovnik, Markić Vida, peš. potpukovnik, Certaiič Jože, peš. major, iz Vojnoistorijskog instituta

Gorjan Slavka i Preatoni Zdenka iz Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani

Urednik
BrajuSkovic Dimitrije, peš. pukovnik

Odgovorni urednik
Trgo Fabijan. general-major

PRIPREMILI ZA ŠTAMPU:
Vojnoistorijski institut i Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani

IZDAJE
VOJNOISTORIJSKI INSTITUT

VOJNOISTORIJSKI INSTITUT
I INŠTITUT ZA ZGODOVINO
DELAVSKEGA GIBANJA V LJUBLJANI

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

VI

KNJIGA 14

BORBE U SLOVENIJI 1944. GODINE

BEOGRAD
1968.

BORBE U SLOVENIJI 1944. GODINE

— 1. jun — 15. jul —

DOKUMENTA
JEDINICA NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA JUGOSLAVIJE

BR. 1

IZVEŠTAJ GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 1. JUNA 1944. VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE O AKTIVNOSTI POTCINJENIH JEDINICA[1]

GLAVNI STAB NOV IN- PO SLOVENIJE
Stev.[3]: 253/44 IV. 10.
Dne 1.junija[4] 1944.

VRHOVNOM ŠTABU NOV IN PO JUGOSLAVIJE.

Za poslednji mesec i po dana razvija se naša vojska u Sloveniji dosta pogodno. Za to vreme postigli smo aktivizaciju sviju njenih osnovnih djelova, pre svega aktivizaciju VII. korpusa, a i kod IV. zone i u IX. korpusu vojska se u tome pravcu dosta dobro razvija. Postigli smo rezultate u pitanju mobilizacije kao i u pitanju unutarnje organizacije naše vojske.

1.) Aktivizacija vojske.

a.) VII. korpus. Posle promena u štabu VII. korpusa, posle izvršenja velike vojničke in političke kampanje vojne vještine u jedinicama VII. korpusa, za dviganje"[1] samostalnosti nižjih" funkcionara i za uvađanje večje[7] načrtnosti,[8] sistema-

[1] Kopija originala (pisana na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu Inštituta za zgodovino delavskega gibanja SRS v Ljubljani (u daljem tekstu IZDG u Ljubljani), f. 13/1. I dokumentu su neke reći napisane na slovenačkom jeziku, pa ih je redakcija u objašnjenjima prevela na srpskohrvatski jezik. U gornjem desnom uglu dopisano je crvenom olovkom »IV. i 10«.
[2] I
[3] Br.
[4] Juna
[5] Podizanje
[6] Nižih
[7] Većeg
[8] Planiranja

tičnosti i pre svega brzine u sprovođenju operacijskih planova, VII. korpus je posle neuspele akcije na Ribnicu,[9] sa dobrim rezultatom za sebe, izvojevao bitku protiv Nemaca, koji su hteli da ga potisnu u defanzivu i da polako a sistematski produžavaju sa potiskima'" naših snaga iz jednog dela Dolenjske, da bi tako sužili oslobođeni teritorij na samu Belu Krajinu. Zato su koncentrisali nekoliko večje snage, koje su iz Ljubljane preko Brezica i Novog Mesta prodirale u Dolenjsku i pokušavale da stvore postojanke u Žužemberku, Trebnju i Mirnoj Peči, Dobrniču. Nemci su kod toga iskoristili jednostranost VII. korpusa, koji je posle više neuspelih akcija (Vel. Lašče, Ribnica, itd.) pao u drugu krajnost, i skoncentrisao sve svoje snage na uži teritorij. Tada je VII. korpus prebacio sve svoje snage pred Ljubljanu, gde je sa malim uspehom napadao Pijavu Goricu i zauzeo postojanku na Igu. Jer je tako ispraznio čitavu Dolenjsku, Nemcima je uspelo bez borbe ući u Žužemberk, Trebnje itd."

Posle tih iskustava u najtešnjoj saradnji Glavnog štaba sa štabom VII. korpusa (komandant generalmajor Stane'-' se nalazio gotovo sve vreme z[13] štabu VII. korpusa), VII. korpus je u dobro pripremljenim i pre svega vrlo brzim i odlučnim akcijama bacio svoje osnovne snage prema Žužemberku, Trebnju i Mirnoj Peči. Sve ove postojanke su u teškim borbama bile zauzete od naših jedinica, no Nemci su više puta ponovo pokušavali da stvore u njima postojanke, tako da su sve od ovih postojanki po više puta menjale gospodara. Trebnje i Mirna Peč po 4 puta.[14]

Vojska VII. korpusa se u tim borbama dosta prekalila i vojnički usposobila. U toku ovih borbi pokazala se potreba po[15] reorganizaciju artilerije, tako da je štab korpusa formirao svoju artilerijsku brigadu, koja je neposredno podređena štabu VII. korpusa i tako [se] omogućilo lakše iskorišćavanje artilerije u operacijama VII. korpusa.[16]

• Napad na Ribnicu izvele su 9. NO i 10. NO brigada »Ljubljanska« 18. divizije 19. aprila 1944 (vidi knj. 13, dok. br. 21 i 56).

[10] Potiskivanjem

[11] Opširnije o tome vidi u knj. 13, dok. br. 83.

Franc Rozman Stane, narodni heroj. Poginuo nesrečnim slučajem 7. novembra 1944. kod Cmomelja.

u U

" Opširnije o borbama za žužemberk, Trebnje i Mirnu Peč vidi knj. 13, dok. br. 83. 98. 100, 103, 104. 107. 110, IIS. 126, 129, 130, 131, i 133.

[15] Za

« Naredbom Štaba 7. korpusa NOVJ br. 320 od 6. maja 1944. formirana je 7. maja 1944. u s. Lašče kod Žužemberka 1. slovenačka artiljerijska brigada 7. korpusa. Sačinjavali su jc artiljerija 15. NO divizije i artiljerijski divizion 18. NO divizije. I'omenutu naredbu redakcija nije pronašla. Iz izveštaja ove brigade br. 3/44 od 7. maja 1944. vidi se da

Uglavnom je u jedinicama i štabovima jedinica VII. korpusa premagan[17] birokratski odnos, koji je prije vrlo mnogo štetio udarnoj sposobnosti VII. korpusa. Danas se osnovne zadaće VII. korpusa postavljaju u sledečim pravcima:

Zbog večjih operacija VII. korpusa na sektoru Dolenjske, Nemci opet pokušavaju da iskoriste relativnu prazninu na Notranjskom prema Ljubljani. Iako VII. korpus za sve vreme taj teritorij nije pustio ispražnjen, ipak je osnovne operacije, prema tome i osnovne svoje snage zapošljavao više prema Dolenjskoj. Zbog toga bit će potrebno što pre organizovati uspešne operacije na pruzi Ljubljana—Kočevje i na sektoru oko Ljubljane. Jer je inicijativa na teritoriju danas uglavnom već dosta krepko'* u rukama VII. korpusa, bit će moguće aktivnost njegovih jedinica usmeriti istovremeno u dva pravca. Jedan pravac ide u smeru Krške doline, tj. njemačkog utvrđenog sistema između Novog Mesta i Brezica, a drugi pravac ide pre svega na sektor Grosuplje — Vel. Lašče.

Za daljnje operacije VII. korpusa velike poteškoće tpred]slavlja pitanje artilerije, jer su tnagacini artilerijske municije već vrlo ispražnjeni. Neke djelove artilerijske municije pokušavamo da dobijemo od saveznika, a neke djelove pokušat ćemo izraditi sami u našim radionicama.

Sama vojnička organizacija jedinica VII. korpusa još uvijek je slaba, sada baš u tome pravcu pokušavamo preći ka izboljšanju.[10] Tu se u nekoj meri pokazuje posljedica naše kampanje za operacijsku aktivizaciju vojske, gde je za neko vreme pitanje organizacije ostalo malo zanemareno. Sam Štab korpusa u svome sadašnjem stanju ne kaže-'[0] mnogo inicijative i sposobnosti k razvijanju u tome pravcu.

b.) IX. korpus. Na teritoriju IX. korpusa Nemci su u toku meseca februara, pa još i marta, vrlo jako aktivizirali sve svoje snage tako u vojničkom kao i [u] političkom pogledu. Dosta velika udaljenost IX. korpusa od nas prouzrokovala je da nismo sve stvari pravovremeno primetili, pa se štab IX. korpusa u svome radu dosta jako pokolebao. U toku meseca marta, a naročito u aprilu, bila je aktivnost je-

je njena formacija bila: Slab, I. haubički divi/ion, 2. poljski divizion, 3. mešovili divizion. zaštitni bataljon, in/injcrijska 'četa i vod za vezu. Brigada je imala 476 liudi. ud naoružanja 6 haubica od 100 mm. 4 poljska topa od 75 mm. I brdsku haubicu od 75 mm i I protivtenkovski top od 50 mm (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 20. I i 153/III).

17 Savladan
Čvrsto
10 **Poboljšanju**
50 Pokazuje

dinica IX. korpusa vrlo slaba. Došlo je do nekakvog ubeđenja da su Nemci na toj teritoriji naročito zainteresirani, da vrše stalne ofanzive, pa su jedinice IX. korpusa bile gotovo sve vreme u defanzivi. Jer nisu polagali dosta dovoljne pažnje artileriji, smatralo se napade na utvrđene postojanke gotovo za nemoguće. Iako je štab u organizacionom pogledu vrlo mnogo radio i postigao vrlo dobre uspehe, pokazale su se u vrlo kritičnom obliku loše posledice njegove defanzivnosti, pa je zbog toga došlo do velikih dezertacija u vojsci u srazmerno maloj njemačkoj ofanzivi.[21] Krajem aprila XXX. divizija izgubila [je] dva topa. Protiv svega toga štab IX. korpusa preduzimao je pre svega organizacione mere. Ove mere bile su osnovno[22] pravilne. Izmenio je čitav štab XXX. divizije.[23] XXX. diviziju sa prekomandom čitavih bataljona iz nekih odreda brojčano okrepio"'[4] i tako usposobio za nadaljnji razvitak. Ali u pitanju aktivizacije čitave vojske, u pitanju borbe za inicijativu protiv njemačke aktivnosti, bio je dosta spor; štab korpusa nije dosta direktno rukovodio ni planovima ni samim akcijama protiv neprijatelja. Čitav se korpus zadovoljio organizacijom manjih partizanskih akcija.

U mesecu aprilu IX. korpus je bezuspešno pokušavao sa napadima na neke utvrđene postojanke (Hotedršica, Godovič, Sp. Idrija).[25] Analiza tih borbi pokazala je da je uspeh svuda bio moguć, kad bi štabovi divizija, a pre svega štab korpusa, nastupali sa većom odlućnošću. U sredini aprila korpus je dosta uspešno izveo sistematsko rušenje železničke pruge Rakek—Trst u vezi sa operacijama VII. korpusa na Ribnicu.[20] I ovu akciju je izveo VII. korpus sa dosta neodlučnosti, vrlo brzo povukao svoje snage od pruge do visine.

Glavni štab da konkretnije upozna prilike i potrebe IX. korpusa slao je u mesecu maju u štab korpusa jednog svog

" Kada jc počela nemačka ofanziva u Slovenačkom primorju, 11. aprila 1944, jedinice 30. NO divizije nalazile su se na sektoru 2iri — Ledine — Vrsnik. Na tiin položajima neprijatelj je iznenadio diviziju i naneo joj veće gubitke, tako da se deo boraca odvojio od svojih jedinica (opširnije o tome vidi knj. 13, dok. br. 3S i 61).

~ U osnovi

[53] Uz saglasnost političkog komesara Glavnog štaba NOV i PO Slovenije Borisa Krajgera, Stab 9. korpusa NOVJ postavio je Turšiča Ivana za komandanta 30. divizije, a za političkog komesara Mirka Zlatnara (vidi knj. 13, dok br. 61).

" Pojačao

" Opširnije o borbama za Spodnju Idriju, Godovič i Hotedršicu vidi knj. 12, dok. br. 76, 82, 84, 92 i 120.

[56] Stab 9. korpusa NOVJ 15. aprila 1944. izdao je zapovest potčinjeniin jedinicama za rušenje železničke pruge Ljubljana — Trst i za napade na manja uporišta na sektoru Logatec — Divača (vidi knj. 12, dok. br. 124).

člana. (Kod štaba korpusa bio je politkomesar G. S. Kraigher). Pokazalo se pivo, da za sada još nema opasnosti za živu snagu naše vojske na tom teritoriju. Iako Nemci vrše stalne transporte preko ove teritorije, dati su svi uslovi za vrlo uspešan rad većih snaga nase vojske. Drugo, pokazalo se, da treba u štabu korpusa preneti težište njegovog rada na pripremanje neposrednog rukovodstva[27] većim operacijama korpusa, premagati[2"] defanzivni duh. Jedinice IX. korpusa štab je prebacio na širi teritorij: XXXI. diviziju u Gorenjsku, a XXX. diviziju dublje u Vipavsku dolinu i na Kras. Ove jedinice su krajem maja izvršile nekoliko uspešnih napada na utvrđene postojanke između Trsta i Gorice. Bile su likvidirane jako utvrđene postojanke Rihemberk i Prvaćina, još neke manje postojanke, a XXXI. divizija likvidirala je u Gorenjskoj dve postojanke u neposrednoj blizini Bleda.[2'1]

Ovi uspesi pokazuju, da ima na teritoriju IX. korpusa puno mogućnosti za ofanzivne operacije naših jedinica, samo da treba kod toga još mnogo veće odlučnosti i brzine u samim operacijama. Smatramo, da je to osnovno pitanje preko kojeg je moguće krepko uhvatiti u svoje ruke inicijativu. Samo na taj način će biti moguće iskoristiti organizacione uspjehe, koje je štab IX. korpusa postigao. Samo na taj način će biti moguće utvrditi borbeni duh u jedinicama i time sprečiti dezertacije.

Da usmerimo čitav rad IX. korpusa u tome pravcu, da mu damo za izvođenje ofanzivnih akcija pomoć u nacrtnom"[1] pripremanju tih akcija, u većoj odlučnosti kod sprovođenja tih akcija i u većoj brzini manevriranja kod promenjenih situacija, mi šaljemo u IX. korpus za neko vreme načelnika Glavnog štaba general-majora Kvedera.[31]

2.) Mobilizacija.

a.) IV. Zona. Osnovnu rezervu za daljnju mobilizaciju predstavlja Štajerska. No problem mobilizacije u Štajerskoj

[27] Rukovođenja

» Savladali

-* Jedinice 30. KO divizije zauzele su 27. maja 1944. u Vipavskoj dolini italijanska lašistička uporišta Rihemberk (sada Branik), Tabor, Prvačinu i Voleju Dragu, a jedinice 31. KO divizije ovladale SLI U Gorenjskoj nemaćkim uporištima: Ribno, Koritno, Srednja Vas, Spodnje i Zgornje Gorje i razorile električnu centralu u Spodnjoj Radovni (opširnije o tome vidi knj. 13. dok. br. 120, 148, 149, 157 i 153; dok br. 2, 6 i 26 u ovoj knjizi).

[J0] Planskom

[31] Dušan Kveder Tomaž krenuo je iz Glavnog štaba NOV i PO Slovenije u 9. korpus NOVJ 3. juna 1944 (vidi depešu Glavnog štaba NOV i PO Slovenije br. 15 u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 252/11).

stavlja pred nas dosta teške probleme. Da što brže i konkretnije resimo ove probleme, nalazio se u mesecu aprilu kod štaba IV. zone i pregledao sve osnovne jedinice IV. zone načelnik G. Š. general-major Kveder. Mogućnosti mobilizacije vrlo su velike ali treba da rešimo problem naoružanja tih jedinica i problem transportiranja [ne.]naoružanih in mobilisanih na teritori ju VII. korpusa. Gotovo sve snage IV. zone danas su angažirane za neposrednu mobilizaciju. Zbog toga je trebalo rešiti problem kako ipak naći dovoljne udarne snage da istovremeno sa sprovođenjem mobilizacije vode akcije, vode što veće operacije protiv Nemaca, jer su te operacije preduslov za izvođenje mobilizacije i za dizanje poverenja u našu vojsku kod novomobilisanih masa. S obzirom na velike poteškoće smatramo, da su ti problemi dosta dobro rešeni. Jedinice IV. zone s obzirom na svoje snage izvršile su u poslednje vreme niz dosta dobrih ofanzivnih akcija, i to u vremenu, kad N'emci stalno sa velikom aktivnošću pritiskuju na naše jedinice, pokušavaju da potisnu naše jedinice u defanzivu i da sprečavaju mobilizaciju. Jer smatramo Štajersku za osnovni mobilizacioni rezervoar i u vojničkom pogledu trenutno centralni problem u Sloveniji, dogovorili smo se i sa sovjetskom i sa angloameričkom misijom, da privremeno šalje sve oružje, koje je odobreno za Sloveniju, na teritorij IV. zone. Ali, jer se na tom teritoriju baš u tome momentu vodi oštra borba između nas i Nemaca, za svakog pojedinca smatramo da je tu potrebna najhitnija pomoć u oružju, pa zato molimo i vas da intervenirate kod saveznika da šalju što veće količine oružja na taj teritorij.[S2] Mi organizujemo stalno transportovanje oružja sa teritorija VII. i IX. korpusa u Štajersku, ali je to u vezi sa takvim poteškoćama, da ako ćemo i imali od toga velike koristi, mobilizacija će biti mnogo slabije sprovođena. nego ako dobijemo veću pomoć od saveznika. Prevođenje novo mobilisanih u jedinice VII. korpusa isto predstavlja za mobilizaciju u Štajerskoj velike poteškoće. Pivo je to provođenje zbog vrlo teških prilika kod prelaza Save, pruge i minirane granice vrlo teško, a drugo, nailazi to na otpor kod štajerskih masa, jer lokalpatriotizam tih masa još nije savladan.

[ss] Štab 4. operativne zone Slovenije pripremio je na Pohorju, u rejonu Planinka — Rogla i na Velikoj Planini (s. z od Trbovlja), mesta za spuštanje materijala i oružja, a Glavni štab NOV i PO Slovenije je iz kontingenta anglo-američke pomoći predvidenog za jedinice NOV u Sloveniji odredio količine koje su saveznici iz svojih baza u Italiji avionima prebacivali direktno u štajersku (vidi izveštaje Štaba 4. operativne zone Slovenije o primljenim pošiljkama oružja i municije u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332/IV).

b.) IX. korpus. I u IX. korpusu mobilizacija predstavlja još uvek osnovni problem i otvorene su još vrlo velike mobilizacijske mogućnosti, pre svega u Gorenjskoj, gde su sada otpočeli masovno prostovoljno[31'] prilaziti našoj vojsci radnici iz Jesenica, Kranja, Tržiča i Kamnika. Da što bolje omogućimo ovu mobilizaciju, prebacili smo u Gorenjsku čitavu diviziju,[34] tako da ta divizija operiše u neposrednoj blizini Jesenica i Kranja, pa je velikim snagama prešla na levi breg Save. No, mi smatramo, da je pitanje mobilizacije u Gorenjskoj kao problem u osnovi već rešeno i da tu ide samo za što bolje tehničko i vojno sprovodenje mobilizacije. Iako predstavlja i tu naoružanje veliku poteškoću, IX. korpus ipak je već toliko jak, da može privremeno absolvirati[35] veće mase [ne jnaoružanih sa većom ofanzivom, aktivizacijorn jedinica IX. korpusa dobit će se tu osnovno oružje. Ipak predstavlja ova mobilizacija u Gorenjskoj za IX. korpus problem u tom smislu, da ne može davati onakve pomoći IV. zoni i Koruškoj, koja bi im bila potrebna.

[c.] VII. korpus. 1 na teritoriju VII. korpusa, naročito u Istri, još uvijek ima mogućnosti mobilizacije. Mobilizaciju skrivača[80] VII. korpus dosta je dobro uhvatio u svoje ruke, pa mu je sa jakom kampanjom uspelo problem skrivaštva u mnogome dobro rešiti. Osnovna masa, kojom se danas VII. korpus brojčano utvrđuje, jeste ipak pored svega masa novomobilisanih koje dobiva VII. korpus iz Štajerske.

Bez sumnje predstavlja mobilizacija politički i vojnički trenutno najvažniji problem, pa posvećujemo tome pitanju stalno najveću pažnju. Da osiguramo u tome pitanju, na kome je otvorena momentalno najoštrija borba sa Nemcima i belom gardom, što bolji rezultat za nas, putuje u štab IV. Zone zamenik politkomesara drug Avbelj.[:1T]

3.) Organizacija vojske.

Osnovni problemi u pitanjima organizacije vojske momentalno postoje pre svega u sledečim tačkama:

a.) Po pojedinim specijalnim granama vojska je uglavnom organizovana. Upotpuniti treba pre svega međusobnu saradnju pojedinih grana (obaveštajne službe s operativnim odsjecima, služba veze itd.). Dosta glomazna organizacija

[33] Dobrovoljno
[u] Odnosi se na 31. NO diviziju.
[35] Treba da piše: apsorbovati
[M] Odnosi se na lica koja su se skrivala da bi izbegla mobilizaciju u bilo koju oružanu formaciju.
[37] Viktor Avbelj Rudi

štabova, koja je nužno potrebna, predstavlja opasnost (stalnu opasnost), da se u vojsci razvija birokratizam. Aktivizacijom vojske i ova opasnost i slabost bit će najlakše odpravljena.[38]

Organizacija specijalnih jedinica i razrađivanje rada u štabovima donosi opasnost mehaničkog prenošenja iskustava iz jednih jedinica na druge. U tome pogledu pokazale su se dosada slabosti, da svega u IV. zoni još nisu dati uslovi za ovakvo razgraničenje rada po štabovima, kao u VII. i IX. korpusu, pa ćemo trebat zbog toga paziti na normalnu rast vojske u IV. zoni.

Poseban problem jeste u vezi sa formiranjem jednoobrazne organizacije vojske kod nas sa vojskom u ostalim jedinicama NOV in PO Jugoslavije. Zbog toga smatramo za potrebno, da bi jedan član našeg štaba imao što pre mogućnost, da vidi organizaciju vojske pre svega u našim najjačim korpusima u Bosni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:[39] Komandant, generalmajor:-[10]

Otklonjena

[11] U to vreme politički komesar Glavnog štaba NOV i PO Slovenije bio je Boris Krajger, narodni heroj, poginuo 4. 1. 1967. u saobraćajnoj nesreći.

" Komandant Glavnog štaba NOV i PO Slovenije bio je tada general-major Franc Rozman Stane.

BR. 2

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 1. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O SITUACIJI U SLOVENACKOM PRIMORJU I O AKTIVNOSTI POTCINJENIH JEDINICA[1]

Š T A B
IX KORPUSA NOV I POJ
1. juni 1944.
Br. 15

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Izveštaj od 15. maja do 31. maja 1944.

I

Zbog aktivnosti savezničkih armija na italijanskom frontu® vojnička situacija na sektoru IX. korpusa izmenila se utoliko što je neprijatelj obustavio svoju aktivnost i pristupio smenjivanju svojih snaga fašistima i domobrancima.[11] Tako

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 222 II.

[5] Na frontu u Italiji 8. britanska i 5. američka armija preduzele su ofanzivu 11. maja, 1944, probile nemaćke položaje na tzv. Gustavovoj liniji i prinudile nemaćke trupe da 17. maja napuste najvažniju otpornu taćku Kasino (Cassino) i dolinom reke Liri povuku se ka Rimu. (Hronologija događaja oslobodilačke borbe naroda Jugoslavije 1941—1945, izdanje Vojnoistorijskog instituta (VII), Beograd, 1964, str. 748).

» Naredbom br. 790 43 A. Z. 1093 od 26. novembra 1943. višeg vođe SS i policije u Operativnoj zoni Jadransko primorje obrazovan je u Slovenaćkom primorju »Slovenski narodni varnostni zbor« (SNVZ) sa zadatkom da na području gde su nastanjeni Slovenci uspostavi organizaciju koja će održavati red i mir. Pripadnici SNVZ imali su posebnu uniformu i u svemu su bili potčinjeni višem vodi SS i policije. Sedište Štaba SNVZ bilo je u Trstu, a za komandanta bio je postavljen pukovnik Tone Kokalj. Prema naredbi, najmanju jedinicu trebalo je da predstavlja »Mesna varnostna straža«, dok bi više takvih jedinica obrazovalo grupe, a više grupa — »odseke varnostnih straža«. (.Vidi mikroteku Vojnoistorijskog instituta (VII): Arhiv Sekretarijata unutrašnjih poslova SRS u Ljubljani (SUP Ljubljana), film 7, snimci 174 i 175. Naredba je objavljena i u listu -Slovenec« br. I od 4. januara 1944.) Međutim, kasnije se odustalo od ovakve formacije pa su formirane čete (a u oktobru 1944. formirani su i bataljoni). Krajem maja 1944. na teritoriji Slovenackog primorja postojalo je 11 ćela SNVZ. sa sledećom dislokacijom: 1. četa u Klani, 2-ga u Gorici, 3-ća u Ilirskoj Bistrici. 4-ta u Postojni, 5-ta u Razdrtom, 6-ta u Tolminu, 7-ma u St. Peteru na Krasu (Pivka), 8-ma u Trstu, 9-ta u Kobaridu, 10-la u Veharšama, 11-ta u Trstu. Brojno stanje četa iznosilo je po 70—150 ljudi. (Mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 7. snimci br. 2, 3, 7. 8, 9. 148, 378, 45S i 533.)

primećujemo da se ncmačka vojska nekako povlači a be-ga i domobranstvo postaju prilično aktivni, jer su obrazovana nova uporišta, kao Razdrto i Sajevče, koje su poseli isključivo domobranci,[4] dok se na prugama Ljubljana—Rakek—Postojna—Trst i Podbrdo—Gorica nalaze mešovita belogardističko--fašistička uporišta. Osim toga ofanzivnost belogardista primećuje se i na sektoru Gorenjske, gde su obrazovana nova uporišta Lesce, Mošnje, Kamna Gorica i druga, koja ipak, kako u Gorenjskoj tako i u Slovenačkom primorju, ne postižu nikakve uspehe protiv NOV, a ni u političkom pogledu među civilnim stanovništvom. Najnepovoljnije stanje je na sektoru Dolomita, gde je kontrola be-ga potpuna i kuda još nisu prodrle naše veće jedinice. Aktivnost neprijatelja uglavnom se ispoljava kroz manje patrole, izuzev ofanzive većeg obima u Benečiji, gde je angažovano oko 8.000 do 10.000 neprijateljevih vojnika.

II

Posle uspešne reorganizacije vojske i štabova naše jedinice su prešle u ofanzivu u Gorenjskoj, na Krasu i u Vipavi.[5] Osim toga su i naši odredi mnogo pojačali aktivnost kako u vojničkom tako i u političkom pogledu. Cilj ove ofanzivnosti bio je da što više ukoči ekspanzivnost be-ga, demorališe italijansku vojsku i kod nemačkih vlasti izazove nepoverenje u italijanski! vojsku, te da udari po neprijatelju na najosetljivijoj tačci, to jest na komunikacijama i 11 Gorenjskoj gde je teren najteži i pod kontrolom iskusnih i oprobanih pripadnika nemaćke vojske. Ova ofanziva naših jedinica, koja je i dalje u punom zamahu, već posle prvih udara postigia je vrlo velike i značajne uspehe, pre svega ako uzmemo u obzir da nismo raspolagali nikakvim teškim oružjem, niti vojskom prekaljenom i izvežbanom u borbama na juriš i u zauzimanju uporišta odeljenjima bombaša. Iako se u našim jedinicama nalazi gotovo 70% novomobilisanih. likv idirali više uporišta na Krasu i Gorenjskom, a minerska odeljenja su prešla u snažnu ofanzivu na sve komunikacije i tako ometala velike pokrete koje nemačke snage u poslednje vreme izvode preko naše teritorije.

[4] Uporište u Razdrtom 21. maja 1944. obrazovala je 5. četa SNVZ iz Postojne (Arhiv 1ZDG u Ljubljani. F. 235 II, i Arhiv fonda kontrarevolucije (AFK), f. 283 II). a u Sajevćama se verovatno nalazio privremeno detaširan deo ove čete.

[J] Stab 9. korpusa NOVJ 21. maja 1944. oriientisao je 31. diviziju na nemačko-domobranska uporišta u Gorenjskoj. a 30. diviziju na Kras i Vipavsku dolinu (vidi knj. 13, dok. br. 120).

Jedinice XXX divizije su celokupnim snagama najpre udarile na komunikaciju Gorica — Ajdovščina, uništile 8 kamiona, ubile 30 neprijateljskih vojnika, 8 zarobile i zaplenile veću količinu oružja i drugog materijala. Posle te uspešne akcije krenule su na Kras i prugu Gorica—Štanjel—Trst. Kako je u to vreme baš otpočelo smenjivanje nemaćkih posada italijanskim, jedinice XXX divizije taktički su iskoristile taj momenat i svom silinom iznenada napale uporišta Domberk i Prvačina te ih u energičnom naletu zauzele. Zarobile su oko 100 vojnika, zaplenile mnogo opreme i oružja, među ostalim i 100 pušaka, 2 minobacača, 6 mitraljeza i 2 protivtenkovska topa. Plan je bio veoma dobar a sama akcija smela i energična, iako su fašisti pružali snažan otpor i neki od njih se sami ubijali bombama. Naši gubici bili su beznačajni, a neprijatelj je posle tog udarca bio toliko demoralisan da je napuštao i ostala manja uporišta. Istovremeno sa akcijom na pomenuta uporišta, i minerska odeljenja su rušila novopodignute mostove i prugu. U tim borbama su ovi mladi borci (XXX divizija je gotovo potpuno obnovljena kako u pogledu boraca tako i komandnog kadra) stekli mnoga ratna iskustva i ponovo se odlično pokazali u borbi protiv oklopne kolone koju su po drugi put napali na komunikaciji Gorica—Ajdovščina 31.5. Tom prilikom su uništili 2 oklopna automobila i tenk, od 15 tona, zaplenili su 4 mitraljeza i 2 puškomitraljeza te mnogo drugog oružja, a što je najvažnije — bez sopstvenih gubitaka. U toj borbi ispoljena je visoka borbenost naročito u tome što su borci pod veštim rukovodstvom komandnog kadra prvi put jurišali i na oklopna vozila.[6]

U tim borbama učestvovali su i pripadnici jednog bataljona »Brigata d'assalto Triestina« koji su. kao mladi vojnici pokazali mnogo aktivnosti i borbenosti. Dodelili smo im trećinu plena i zarobljenike koji su bili prinudno mobilisani [u neprijateljsku vojsku] pa izrazili želju da se bore u partizanskim jedinicama. Bataljon će i dalje učestvovati u akcijama, a zatim ćemo ga zameniti drugim bataljonom tako da se cela brigada prekali u borbama.[7]

• Opširnije o tim burbama vidi dok br. 25 i knj. 13, dok. br. 119, 125, i 149.

; Masovnim prilivom italijanskog radništva iz Trsta i Tržiča (Monfalcone) bataljon »Triestino d'assalto Garibaldi« brojčano je ojačao pa je 5. aprila 1944 formirana italijanska partizanska brigada »Triestino d'assalto Garibaldi«, koja je biia neposredno potćinjena Štabu 9. korpusa NOVJ (vidi kni. 12. dok. br. 100 i 114). Da bi se novi borci ove brigade vojnički uzdigli, Štab 9. korpusa odlučio je da se bataljoni

Jedinice XXXI divizije su, posle solidnih priprema u organizacijskom. političkom i vojnom pogledu, između 15. i 30. maja prodrle duboko u Gorenjsku sa zadatkom da vrše mobilizaciju, ruše komunikacije i napadaju uporišta. Do sada u Gorenjskoj još nije bilo nikakvih većih jedinica ni većih borbi, pa je neprijatelj uporno i neometano kontrolisao čitav teren. Pored većih, podizao je i manja uporišta i na taj način vrlo uspešno terorisao civilno stanovništvo, a i manje naše jedinice primoravao na defanzivu, naročito zbog toga što Gorenjski odred nije bio dovoljno naoružan a novi borci pristižu svakog dana u velikom broju. Da je neprijatelj na tom sektoru vrlo osetljiv vidi se već i po tome što je divizija odmah posle prelaska stare italijansko-jugoslovenske granice naišla na neprijatelja i vodila s njim vrlo oštre defanzivne, ali i prilično uspešne borbe. Nakon tih uspešnih defanzivnih borbi XXXI divizija prešla je u protivot'anzivu i postigla takve uspehe da, s obzirom na neprijateljevu premoć u naoružanju, ljudstvu i velikoj borbenosti (tu je još mnogo starih vojnika), podvig XXXI divizije možemo smatrati dosada najvećim uspehom u Gorenjskoj. Ofanzivu koju je neprijatelj preduzeo odmah posle dolaska divizije, jedinice XXXI divizije delimično su razbile (nanele su neprijatelju gubitke od preko 150 ranjenih i mrtvih) a delimično su izbegle, a zatim oclmah prešle u protivofanzivu i to pravo na uporišta. Taj vrlo vešt taktički potez iznenadio je neprijatelja, pa su jedinice XXXI divizije uspele da brzim udarom potpuno unište [uporišta] Radovnu, Gorje, Koritno, Ribno i Srednju Vas. Borbe su vođene u neposrednoj blizini Bleda i drugih industrijskih centara u Gorenjskoj. Uspeh ofanzive XXXI divizije ima i veliki politički značaj, jer se na ovom terenu dosada gotovo nije ni znalo kakva je i kakva mora biti naša vojska, a nije se ni imalo puno poverenja u nju. Moral stanovništva i naše vojske je snažno porastao, dok se neprijatelj, uprkos svom fanatizmu posle tih udaraca povukao iz manjih uporišta u veća i gotovo potpuno prestao sa svojim ofanzivnim udarima manjim snagama. U svim tim borbama zaplenili smo mnogo pušaka, automata, 1 [mitraljez] »švarc-loze«, 1 tromblonsku pušku i I [puškomitraljez] »šarac«, pored 1.500 fišeklija i velike količine hrane i vojnog materijala. Istovremeno je divizija izvodila i uspešna miniranja, te je, između ostalog, uništila i električnu

naizmenično, radi obuke, privremeno izdvoje iz sastava brigade. Sem redovne obuke, ovi bataljoni su dodeliivani i brigadama 30. divizije te su angažovani u pojedinim akcijama i borbama. Posle izvesnog vremena oni su ponovo vraćani u sastav brigade.

centralu u Spodnjoj Radovni, koja je električnom energijom napajala i deo jescničkih fabrika. Sem toga je izvršila i uspešna miniranja na pruzi, koja je postala neupotrebljiva zbog toga što Nemci nemaju skretnica niti gibl jivih delova za iste, pa ovo rešavaju na taj način što umesto pokretnih delova sada švajsuju šine, ali je time onemogućeno skretanje vozova sa jednog na drugi kolosek.*

Moral ljudstva kao i veština komandnog kadra, iako pod vrlo teškim uslovima (divizija je prilikom svake akcije radi snabdevanja, bilo na licu mesta bilo na povratku, kada su je progonile neprijateljske snage, morala voditi borbe) vrlo su dobri, a sada je Gradnikova brigada u XXXI diviziji najbolja.

V

Kao i divizije, tako su i odredi razvili mnogo veću aktivnost, koja se zasada ogleda još u diverzantskim minersko-sabotažnim akcijama, ali smo preduzeli sve mere da pređu i na veće akcije sa bataljonima, pa i celim odredima, sa ciljem da okupatora odbace na komunikacije i prinude ga da ih brani. Na taj način divizije će imati odrešene ruke za napade na uporišta.

Briško-beneški odred je, pored brojnih manjih minersko-sabotažnih akcija, koje je izvodio na pruzi Sv. Lucija—Gorica, Gorica—Krmin—Čedad i na pontebskoj železnićkoj pruzi,[9] te protiv manjih neprijateljskih grupa i patrola, vodio vrlo uspešne defanzivne borbe s neprijateljem za vreme ofanzive. Neprijatelj je preduzeo ofanzivu na sektor BB0[1n] sa 8.000 do 10.000 ljudi i pri tome je, zbog upornih napada, pretrpeo gubitke od preko 150 mrtvih i ranjenih, koje mu je naneo BBO zajedno sa italijanskim bataljonima »Mameli« i »Macini«.[11] Borbe su bile veoma oštre te je neprijatelj u svom

[s] Opširnije o borbama 31. \0 divizije u Gorenjskoj vidi dok. br. 26.

[9] Železnička pruga koja dolinom reke Bele (Fela), od Demone (Gemona), preko Pontabelja (Ponteba), Trbiža (Tarvisio) i Beljaka, povezuje Italiju sa Austrijom.

[>°] Briško-beneški NOP odred

[11] Italijanski partizanski bataljoni Macini' (Mazzini), formiran 17. oktobra 1943. i Mameli (Mamelii), formiran 11. aprila, dejstvovali su na području Brda i Beneške Slovenije a bili su potčinjeni Komitetu nacionalnog oslobođenja Italije — CLNI (Comitato Liberazione Nazionale Italiano). Briško-beneški NOP odred, na čijoj su se teritoriji ovi bataljoni nalazili, pružao im je svestranu pomoć. Za vreme upada Nemaca i italijanskih fašista ovi su bataljoni rame uz rame sa Briško--beneškim NOP odredom vodili borbe proti\ okupatora (vidi Diario della Divisione d'assalto »Garibaldi Natisone», Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 277/1).

besu popalio mnoga sela i poubijao mnogo civilnog stanovništva. Naši gubici bili su neznatni, moral vojske ostao je na visini, a civilno stanovništvo koje nam dosada nije bilo odveć naklonjeno počelo je drukčije gledati na našu vojsku i sa mnogo više poverenja. Za BBO je vrlo važno i to što je uspostavljena vrlo dobra harmonija između naših i italijanskih partizana. Formiran je poseban operativni štab[12] koji postiže dobre uspehe u zajedničkim operacijama na vojnom i političkom polju.

Dolomitski odred je isto tako izvršio brojna miniranja na pruzi Ljubljana—Trst i napade na manje neprijateljske patrole — nemaćke, a pre svega belogardističke, te svojim snagama pokušava da onemogući ekspanziju be-ga na svom sektoru. Ipak je mogao postići veće uspehe da je Slab bio udarniji.

Južnoprimorski odred pokazao je priličnu aktivnost protiv novih fašističkih uporišta i patrola i na pruge Ljubljana—Trst i Gorica—Štanjel—Trst. Uništio je više vozova, srušio nekoliko železničkih nasipa, mostova i sa velikim uspehom ometao nemaćke vojne transporte na pravcu Ljubljana—Trst. Sem toga je uništio više električnih nosača visokog napona i time ometao rad fabrika u Trstu i Tržiču. I ovaj odred imao je dosta prilika za uspešne akcije, ali ih zbog nedovoljne udarnosti Štaba nije iskoristio.

Pored Briško-bcneškog odreda, Gorenjski odred je u poslednje vreme pokazao najveću aktivnost u vojničkom i političkom pogledu. Pored brojnih napada na železnićku prugu, na manje nemaćke patrole i uporišta, učestvovao je u ofanzivi XXXI divizije i dobro izdržao ofanzivu koju su Nemci preduzeli protiv njega na levoj obali Save. Njegovi uspesi bili bi svakako još veći da je odred dobro naoružan i da nema toliko posla oko mobilizacije, koju dobro sprovodi, te možemo tvrditi da je postao značajan izvor ljudstva za naše divizije. Preduzeli smo sve mere i korake da mu u pogledu naoružanja priteknemo u pomoć, pa smo već naoružali jedan kompletan bataljon i uputili ga u Gorenjsku, a istovremeno je na redu i drugi bataljon za koji smo već pripremili kompletno naoružanje.[1'] Takvim merama povećaćemo njegovu aktivnost i us-

[1S] Poseban operativni štab nije bio formiran, već je dolazilo do povremenih sastanaka Štaba Briško-beneškog \OP odreda i štabova bataljona »Macini« i »Mameli«, na kojima su resavani zajednički problemi (Arhiv IZDG 11 Ljubljani, f. 277 111—V). O njihovom dogovoru o saradnji, vidi knj. 13, dok. br. ÖÜ.

[13] Odnosi se na bataljone koje je Stab Gorenjskog NOP odreda upućivao u Školski logor 9. korpusa NOVJ, gde su bili naoružani a zatim ponovo vraćeni u Odred. Prvi bataljon koji je u Školskom logoru

pehe u vojnom pogledu. Sem toga uputili smo našeg operativnog oficira druga majora Duleta[14] s tačnim direktivama i zadacima u pogledu reorganizacije odreda, njegovog vojničkog angažovanja i transportovanja prikupljenog oružja, eksploziva i dobrovoljaca u Korušku. Idrijsko-tolminski odred se tog meseca prebacio sa Banjske planote svim svojim snagama na tolminski sektor sa zadatkom da parališe uticaj domobranstva na tamošnjem terenu, da ruši komunikaciju Bovec—Kobarid—Tolmin—Sv. Lucija i da izvrši mobilizaciju. Ovaj odred je u organizacionom pogledu dobar, ali mu nedostaje udarnost, pa smo mišljenja da bi ga trebalo ukinuti, a ljudstvo dodeliti Briško-beneškom odredu i XXX diviziji. BBO bio bi preimenovan u Severnoprimorski odred, sa sektorom: Brda, Benečija, Rezija i Tolminsko.

VI

Italijanska brigada d'assalto Triestina nalazi se na Banjškoj planoti i do sada nije vojnički gotovo ni dejstvovala, sem jedne akcije na kamione u Kanalskoj dolini i bataljona koji je sada u sastavu naše 30. divizije u borbama na Krasu i u Vipavi. Ljudstvo brigade pod dobrim rukovodstvom pokazuje dosta dobru udarnu snagu, naročito stari partizani, ali je Stab brigade nedovoljno aktivan, te smo mu zbog toga kao olicira za vezu i instruktora dodelili dosadanjeg komandanta XIX brigade druga Marka.[1Ä] Ovom metom se stanje već prilično popravilo u pogledu aktivnosti, discipline, organizovanosti; brigada raste iz dana u dan. ali joj nedostaje mnogo oružja. U tom pogledu mi im pružamo priličnu pomoć, dajemo eksploziv, oružje, a dali smo i 1 protivtenkovsku pušku. Učestvovanjem pojedinih bataljona u zajedničkim borbama sa našim jedinicama nadamo se da će se borbenost i izgrađenost kako komandnog kadra tako i ljudstva mnogo poboljšati.
Na sektoru BBO, pored bataljona »Macini« u poslednje vreme formiran je još jedan italijanski bataljon pod nazivom »Mameli«.[|r'] Ova dva bataljona pokazuju vanrednu aktivnost i

bio naoružan vratio se 20. maja 1944. u .sastav Odreda. Bataljon je tada imao 172 borca, a bio je naoružan sa 12 puškomitralje/.a, 2 mitraljeza, 160 pušaka. 1 protivtenkovskom puškom i 200 ručnih bombi (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 252.1).

" Dušan Svata Dule

[15] Anton Milič Marko

[1,1] Italijanski partizanski bataljon »Mameli« formiran je 11. aprila 1944. u s. Hlevnik u Brdima od delova bataljona »Macini«. Na dan formiranja imao je 22 borca (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 277/1).

prihvataju velikim elanom sve direktive koje im daje Briško--beneški odred preko Operativnog štaba koji su zajednički obrazovali. Isto tako je sa njima BBO održao posebnu konferenciju posle koje je došlo do uskog i organizovanog sadejstva u vojnom i političkom pogledu, i to pre svega po direktivama koje su izdali naši viši forumi. Uspeh ove konferencije se ogleda u uspešnim zajedničkim akcijama u borbama u poslednjoj ofanzivi kao i u nabavci hrane za naše jedinice.

VII

Školski logor[17] je u poslednje vreme pokazao odlične rezultate te je izvežbao i uputio 1 bataljon u Gorenjski odred, 1 bataljon u XVII brigadu XXX divizije, inžinjerijsku četu Štabu Korpusa i više pojedinih četa u druge jedinice. Ova ustanova se uopšte pokazala vrlo praktičnom i uspešnom, pre svega ako uzmemo u obzir da je dezertiranje novomobilisanih iz operativnih jedinica na taj način gotovo potpuno prestalo. U školskom logoru novomobilisanom borcu pruža se naobrazba približno desetarskog kursa. Komandni kadar školskog logora vrlo je dobar i tačno se pridržava naših direktiva. U poslednje vreme prešli smo sa jednostavnog osnovnog vežbanja pojedinaca na manevarsko vežbanje patrola i desetina, sve u smislu dogovora sa politkomcsarom Glavnog štaba. Iste smernice dali smo i svim ostalim našim jedinicama pa se već danas naše brigade i divizije kreću različitim pravcima po bataljonima, četama i desetinama sa različitim zadacima i sa zajedničkom tačkom za koncentraciju u određeno vreme.

Slične manevarske vežbe izvodili smo i sa Gorenjskim bataljonom, koji smo obučavali u školskom logoru, pa smo radi toga imali vežbe na kojima smo razmotrili značaj manevra, taktiku manevrisanja i sa ljudstvom i komandnim kadrom kritički pretresli svaki manevar. Prilikom odlaska Gorenjskog bataljona na njegov sektor organizovali smo miting na kojem je naglašen značaj Gorenjske i Koruške, uska povezanost primorskih Slovenaca sa gorenjskim i koruškim [Slovencima] i jedinstvo celokupnog slovenačkog naroda. Bataljon

[17] Školski logor 9. korpusa NOVJ formiran je 18. aprila 1944. naredbom Štaba Korpusa. Kroz ovaj logor prošli su svi novomobilisani borci, gde im je pružena osnovna obuka. Naredbu o formiranju Školskog logora redakcija nije pronašla, a izveštaj komande logora nalazi se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 225 III.

je krenuo u Gorenjsku s velikim oduševljenjem, s novim pogledom na našu vojsku, pa se nadamo da će dobro izvršiti sve zadatke koji su mu na odlasku postavljeni.

VIII

Pri organizovanju Štaba Korpusa držali smo se vaših direktiva i direktiva druga politkomesara Glavnog štaba koje nam je dao prilikom svoje posete.[18] Organizovali smo korpusnu vojnu oblast, korpusne oficirske i podoficirske vojne škole sa svim kursevima sem intendantskog, za koji nemamo nastavničkog kadra. Sem toga smo formirali inžinjerijsko-tehničku četu od 2 voda minera i inžinjerijskog voda, koji ima zadatak da opravlja puteve, gradi zgrade za razne vojne ustanove i sadejstvuje u većim akcijama. Tako su naše minerske grupe za mesec dana uništile na pruzi Podbrdo—Gorica 4 lokomotive i na više mesta porušile prugu.

IX

Posle raspisivanja takmičenja i reorganizacije naše vojske, primećuje se uopšte velika aktivnost kako na političkom tako i na vojnom polju.[19] Već su otklonjeni mnogi nedostaci, ali se i dalje primećuje neznatna aktivnost odreda u pogledu napada na neprijateljska uporišta većim snagama i odveć mala odlučnost boraca pri napadu na manje patrole, zasede i uporišta. Odredi su svojim malim akcijama uništili velik broj neprijateljskih vojnika, ali su zaplenili malo oružja, što u našoj borbi mora biti osnovno, naročito kad računamo na skori porast naše vojske. Divizije i brigade [ispoljavaju] još uvek nedovoljnu pokretljivost, brzinu, udarnost i odlučnost. Tek se u poslednje vreme npr. postiglo da naši borci bombama zauzimaju uporišta i da jurišaju na tenkove. S obzirom na beznačajne gubitke koje smo imali u poslednjim borbama nadamo se da će se takav način borbe još više pojačati i da uskoro naši borci neće osećati strah od borbe iz blizine.

Glavni Stab NOV i PO Slovenije izdao je 2. februara 1944. naredbu o organizaciji štabova (\idi knj. U, dok. br. 8), a politički komesar Glavnog štaba Slovenije Boris Krajger obišao je 9. korpus NOVJ u maju 1944.

" U čast 3. godišnjice formiranja OF, Glavni štab NOV i PO Slovenije naredbom br. 53 od 12. aprila 1944. raspisao je takmičenje svojih jedinica na vojničkom, političkom, kulturno-prosvetnom i ostalim poljima Takmičenje je trajalo od 27. aprila do 27. juna 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 11/1.)

Razmatrajući sve naše uspehe, možemo reći da se uspešno takmičimo sa svim ostalim jedinicama NOV, bilo u vojničkom, političkom ili organizacionom pogledu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **Hribar Janez** (M. P.) Komandant — general-major: Ambrožič Lado s. r.

Načelnik štaba — poručnik:
Jakopič A.[20]

BR. 3

IZVESTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 1. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI POTCINJENIH JEDINICA[1]

STAB IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE
Operativni odsek
Položaj, 1. VI 1944.
Br. 113

OPERATIVNOM ODELJENJU GL. ŠTABA NOV I POS

na položaju

Operacijski 15-dnevni izveštaj.

XIV DIVIZIJA

1 SNOVB »Tone Tomšič«

9. V 1944. Treći bataljon se nalazio na Forhteneku, na koti 712. Tog dana stigla je u Ravne nemačka kolona da otkopa izdajnike koje je streljala XIII brigada. Stab 3. bataljona uputio je 1. četu u Ravne da napadne neprijatelja. Odredena četa je prekasno stigla na mesto jer se neprijatelj već po-

[M] Albert Jakopič Kajtimir

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332/11. Kraj poslednje rečenice u dokumentu podvučen je mastilom.

vlačio iz sela. Ceta je sa odstojanja od 300 m otvorila vatru i naterala neprijatelja u panično bekstvo prema Šoštanju. Gubici neprijatelja nisu nam poznati.

10. V 1944. U 16 časova neprijatel jska kolona od oko 70 ljudi nadirala je od Šoštanja prema Ravnama.[2] Jedna četa 3. bataljona pošla je u susret neprijatelju. Tačnih podataka o toj akciji nemamo.

Prvi bataljon koji se nalazio u zasedi na drumu i duž žel. pruge Mislinja—Velenje toga dana pre podne uništio je putnički voz.[3] U njemu nije bilo vojske.

14. V 1944. Prvi bataljon bio je raspoređen kod Zalesnika, a 3. bataljon istočno od njega. Štab brigade nalazio se između bataljona.

Prvi bataljon je tog dana postavio zasedu u dolini južno od sela Zavodnja, na grebenu Temnika. jačina zasede iznosila je 80 ljudi naoružanih sa 50 pušaka. 4 puškomitraljeza i 2 mitraljeza te 2 minobacača. Bataljon je zauzeo položaje sa obe strane puta. U 14 časova stigla su u Šoštanj dva transporta vermana i pripadnika SS-policije.' Neprijatelj se tu iskrcao i u dve kolone (600 ljudi) krenuo prema Zavodnju. Jedna kolona od 80 ljudi nadirala je kao desna pobočnica glavne kolone koja je nastupala pravcem Šoštanj—Zavodnje prema položajima Prvog bataljona. Pre no što je stigao do vrha grebena Temnik, neprijatelj se razvio u strelce i krenuo prema našim položajima. Naši borci su iz neposredne blizine otvorili vatru na neprijatelja i naterali ga u bekstvo prema Šoštanju. Ostale dve kolone — glavnina — koje su se kretale drumom od Šoštanja prema Zavodnju, na odstojanju od 2 km, nesmetano su stigle do Zavodnja. Tu je udarila na neprijatelja Prva četa III bataljona baš u tre-

- Kolonu su sačinjavali dva voda Vermanšafta (Wehrmannschaft) iz 2. alarmne ćete Ptuj-jug (vidi knj. 13. dok. br. 186 i 195).

' Iz izveštaja komandanta policije i službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj od 12. maja 1944. vidi se da je diverzija izvršena kod s. Paka (vidi knj. 13, dok. br. 187).

[4] Iz izveštaja Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« od 4. juna 1944. vidi se da su bile angažovane jedinice Vermanšafta, vojske, policije i Nemaćke radne službe (vidi dok. br. 129).

nutku kada se neprijatelj odmarao. Tada je drumom naišao jedan putnički automobil i naši su ga borci uništili. Pritom su svi putnici izginuli. Ceta je vodila borbu dva sata a zatim se zbog prejake minobacačke vatre povukla. Druga četa ovog bataljona imala je zadatak da vrši obezbeđenje. Upućene su borbene patrole prema dolini reke Velunje i prema Črni, a jedan vod obezbeđivao je sa severozapada četu koja je napadala neprijatelja u Zavodnju.
Prvi bataljon je nastavio borbu sve do mraka. U 23 časa bataljon se vratio u sastav brigade.

Naši gubici: 3 mrtva i dva ranjena.

Neprijateljski gubici: 30 mrtvih i preko 30 ranjenih.[5]

24. V 1944. Drugi bataljon Prve UB TT'[1] kod St. Janža[7] iz zasede je uništio dva automobila sa 6 neprijateljskih vojnika.

26. V 1944. Druga ÜB* vodila je teške odbrambene borbe protiv neprijatelja na sektoru Smihel. U 14 časova Stab 1. UB uputio je II bataljon, koji se nalazio na Jazbinama u pomoć [brigadi] »Ljubo Sercer«. Bataljon je odmah stupio u borbu sa nemačkom policijom, koja se nalazila na položajima oko crkve u Smihelu. Neprijatelj je već bio u pokretu nadirući prema našem desnom krilu. Borba je trajala sve do mraka. Imali smo jednog ranjenog. Nemački gubici nisu nam poznati. Zaplenili smo 1 pušku sa 300 metaka, automat sa 200 metaka i glavu mitraljeza »zbrojovka«. U tim borbama teško je ranjen predsednik opštine iz Mozirja.

II SNOUB »Ljubo Šercer«

30. 4. 1944. U zajedničkoj operaciji XIV divizije na praznik 1. maja II UB imala je zadatak da postavi zasedu na drumu Šoštanj—Velenje i da spreči na-

[5] Opširnije o ovim borbama vidi dok. br. 48 i knj. 13. dok. br. 113 i 195.

• Prva SNOU brigada »Tone Toinšić«

! Sada: Šentjanž

* Druga SNOU brigada »Ljubo Sercer«

diranje neprijatelja iz Šoštanja u Velenje te da istovremeno izvrši demonstrativni napad na uporište Šoštanj. Cilj akcije bio je da našim demonstrativ nim napadima angažujemo neprijatelja tako da ne mogne krenuti u pomoć napadnutoj posadi u rudniku Velenje.[9]

Prvi bataljon se u neposrednoj blizini Šoštanja (Družmirje) sukobio s neprijateljevom zasedom. Nakon kraće borbe zaseda je bila razbijena i oterana natrag u Šoštanj. Jedna četa I bataljona postavila je zasedu na drumu Šoštanj—Paška Vas. Tu je porušila prugu i načinila zaseke. Uništene su i telefonske i telegrafske veze. Te noći su jedinice II UB izvršile i rekviziciju kod Besarabljana u Prelogama.[1]" U 5 časova ujutru brigada je prešla na nove položaje kod Pristave.

12. 5. 1944 Druga UB uništila je pilanu ortsgrupenfirera" Lukasa Ferdinanda, koji je sekao drvo za državu, te u njegovoj prodavnici izvršila rekviziciju. Pilana se nalazi u Vuzenici.

14. 5. 1944. Prvi bataljon ponovo je izvršio akciju u Vuzenici. Zapaljena je i druga pilana Lukasa Ferdinanda i zaplenjena veća količina raznog materijala.

Drugi batal jon je tog dana krenuo na Otiški Vrh kod Dravograda sa zadatkom da uništi železničku stanicu i ložionicu. Bataljonu je pošlo za rukom da stigne na železničku stanicu. U ložionici se nalazilo 11 lokomotiva i 14 vagona. Lokomotive su pod parom otisnute prugom na kojoj je stajala jedna zakočena lokomotiva. Sve lokomotive su iskočile i prevrnule se. Jedna od lokomotiva otisnuta je na uređaj za okretanje lokomotiva i tu se prevrnula. Neprijatelj se nije usudio da interveniše. Tek posle završene akcije [u ložionici] bataljon se povukao i približio železničkoj stanici. Jedan vod ovog bataljona zapalio je železničku stanicu u St. Janžu. Ukupno su uništene dve železničke stanične zgrade u St.

• Opširnije o napadu na Velenje vidi knj. 13, dok. br. 121.

[10] Nemačka nacionalna manjina iz Besarabije koju je okupator naselio na ovom području.

[11] Mesni voda Nacionalsocijalističke partije

Janžu i Otiskom Vrhu. Uz to je uništeno 11 lokomotiva i 14 vagona. Zapaljena je i ložionica u Otiškom Vrhu.[12]

XIII SNOB

26. 5. 1944. Napad na Šoštanj. Brigada je imala zadatak da uništi policijsku i žandarmerijsku stanicu. Postavili su zasede prema Mozirju, Družmirju i Topolšici da bi sprečili dolazak neprijateljevih pojačanja. Neprijatelj se nalazio u utvrđenom parohijskom domu i prosvetnom domu. Odmah posle dolaska naših jedinica u blizinu varošice, kada nas je osetio, neprijatelj je upalio sva svetla tako da je pokret naših jedinica bio vrlo otežan. I sam teren oko uporišta je otvoren. Pošto smo uvideli da bez teškog oružja nećemo moći zauzeti uporišta, izvršili smo napad na stanove gestapovaca koji su se sakrili. Zaplenili smo mnogo njihovog oružja, pištolja i municije. Srušili smo i zapalili školu koju su žandarmi utvrđivali. Na povratku smo izvršili i akciju u zamku Vošnjak, gde smo zaplenili mnogo sanitetskog materijala i drugih stvari.

30. 4. 1944. Noću 30. 4/1. 5. 1944. brigada je imala zadatak da uništi rudnik [uglja] u Velenju i zapali električnu centralu. Neprijatelj je tog dana očekivao naš napad pa je bio u strogoj pripravnosti. Čim su se naše jedinice približile rudniku, neprijatelj je otvorio žestoku vatru. Da bismo mogli nastaviti napad na rudnik, bilo je najpre potrebno uništiti neprijateljski bunker sa severozapadne strane rudnika. Bunker je bio čvrsto građen, a pored toga u svom naoružanju imao je protivtenkovski top i mitraljeze. Druga četa II bataljona uništila je posadu i zaplenila sve oružje. Time je i Prva četa uspela da priđe rudniku i uništi sva njegova postrojenja. Neprijatelj se povukao ka zapadu i odatle pokušao da dejstvuje na naše snage koje su napadale, ali zbog aktivnosti II čete TI bataljona, koja je bila upućena da zaustavi i uništi ove neprijateljske snage, dejstvo neprijateljevog oružja je prestalo.

[IJ] Opširnije o tome napadu vidi knj. 13, dok. br. 191.

Napad na električnu centralu nije uspeo, jer je ona bila pretvorena u pravi betonski bunker a pored toga i dobro naoružana. Zapaljeno je skladište električnog materijala, pilana, skladište drvene građe, skladište sanduka i 50 vagona uglja. Bilo je srušeno 50 m pruge i na 50 m druma izgrađene zaseke.

Zaplenjeno je: 1 protivtenkovski top, dva mitraljeza »iiat« sa 1000 metaka, I ital. puškomitraljez sa municijom, 12 pušaka »mauzer«, jedan raketni pištolj sa 10 raketa, 1 pištolj, I automat i 10 [ručnih] bombi.[1'1]

6. 5. 1944. Ovog dana brigada je mobilisala u selima Božić, Kogeljnik, Pristava i u naseljima između Crne i Male Crne. Pomagao nam je Koruški bataljon. Sem mobilizacije, na drumu prema Žerjavu srušili smo sve mostove, izradili zaseke i uništili telefonske i telegrafske veze. Jedna četa je kod pilane između Črne i Žerjava naišla na neprijateljsku posadu od 35 ljudi. Uprkos neprijateljskom otporu našim borcima je uspelo da zapale skladište drveta i pilanu. Imali su dve zasede: jednu prema Mežici a drugu prema Crnoj. Obe zasede došle su u dodir s neprijateljem. Zasedi prema Mežici udarili su Nemci u leđa i počeli je zasipati bombama. Kod zasede blizu Crne došlo je samo do manjih borbi. Imali smo jednog mrtvog i 1 ranjenog.

7. 5. 1944. Nemci su napali našu brigadu koja je bila u kantonmanu u predelu Javorja. Naše jedinice napadnute su sa severne i zapadne sirane. Borba je trajala 1 i 1/2 sat, posle čega se brigada, zbog nadmoćnosti neprijatelja, povukla na nove položaje.

15. 5. 1944. Trinaesta SNOB nalazila se na Pohorju, na području Langersvalda. Noću 14 15. [5.] napala je uporište St. Lovrenc.[14] Uporište nisu mogli osvojiti, jer je bilo odveć jako utvrđeno. U 4 časa ujutru brigada se povukla na položaje kod Langersvalda, gde ju je u 12 časova napala neprija-

" Opširnije o napadu na rudnik uglja u Velenju vidi knj. 13, dok. br. 121, 181 i 187.

[14] Sada: Lovrenc na Pohorju

telj ska kolona od 200 ljudi. Borba je vođena sve do 15 časova, kada se brigada povukla prema Pohorju. Nekoliko drugova Nemci su zarobili.

27. 5. 1944.[15] Šesta SNOUB »Slavko Slander« postavila je zasedu na položajima kod Trdnjave, između Lukovice i Krašnje. Tog dana neprijatelj je prevozio vojne transporte sa ciljem [da izvede] planiranu ofanzivu na sektoru Moravča. U 9 časova ujutro neprijateljeva auto-kolona iz pravca Krašnje naišla je na našu zasedu. Naši borci su otvorili vatru i nakon 1 2-easovne borbe jurišem pobili posadu kamiona.

28. 5. 1944. Neprijatelj je u tri kolone nadirao prema položajima VI ŠN'OL'B. Nakon teških borbi, koje su trajale više od 2 časa, preko 60 neprijateljevih vojnika izbačeno je iz stroja i zbog toga je neprijatelj morao da se povuče.

3. 5. 1944. Prvi bataljon postavio je zasedu na drumu Gornji Grad—Nazarje, kod Podgore,[17] blizu Kraša. Zaseda je bila postavljena u 5 časova ujutro. U 9.30 sa pravca Gornjeg Grada naišla je auto-kolona sastavljena od 7 kamiona i jednog putničkog automobila punih vojnika. Kamioni su vozili na velikom odstojanju i veoma polako tako da zaseda nije mogla obuhvatiti sve kamione. Umakla su 4 kamiona. Kad su naše jedinice otvorile vatru na kolonu, neprijateljevi vojnici su sišli sa kamiona i izvršili pritisak na desno krilo naše zasede prema Pustom Polju. Već u prvom trenutku neprijatelj je imao velike gubitke. Deo neprijateljevih vojnika pobegao je preko reke Drete, gde su zauzeli položaje i prihvatili borbu. Zatim su vojnici sišli sa prva 4 kamiona, koji su umakli i koje nije zahvatila vatra naših boraca. Otpočeli su da vrše pritisak na desni bok [naše zasede] te im je jurišem uspelo da zađu za

[15] Greška; treba: 27.4.1944 (opširnije o napadu vidi knj. 13, dok. br. 162).

[16] Greška; treba: 28.4.1944 (vidi knj. 13. dok. br. 162).

[17] Zaselak Podgora nije nađen na karti I : 100.000, izdanje Geogralskog instituta JA 1950.

leda našoj zasedi jer se naše mitraljesko odeljenje bez borbe i bez naređenja povuklo sa položaja. Poginuo je jedan milraljezac, a drugoga su Nemci zarobili. Neprijatelj je imao 20 mrtvih i 24 ranjena. Osim toga izgubili smo jedan puškomitraljez M. G. [model 34].

6. 5. 1944. Drugi i III bataljon rano ujutru postavili su zasedu između Trojana i Vranskog [na drumu] Ljubljana—Celje. U 7.45 iz pravca Vranskog stigli su 5 kamiona i putnički automobil sa SS-poIičijom.[111] Kamioni su vozili na velikom odstojanju, pa ih naša zaseda, koja je bila postavljena duž druma, zbog nepovoljnog terena nije mogla sve zahvatiti. Zaseda je otvorila vatru kada su dva kamiona i putnička kola već prošli. Posle borbe od 3 4 časa uništena su dva kamiona, dok su ostali kamioni bili oštećeni tako da nisu mogli nastaviti vožnju. Putnički automobil je urnakao. Neprijatelj je pružio snažan otpor. Uprkos tome naši borci su izvršili juriš na kamione i oba kamiona zajedno s posadom uništili. Pokušaj neprijatelja da delom svojih snaga udari na naš levi bok nije uspeo. I pokušaji na desnom boku zasede nisu uspeli. Neprijatelja je odbila naša bočna zaštitnica.

Naši gubici: poginuo komandant II bataljona drug Vule,-" a ranjena trojica: komandant brigade drug Simon,-[M] sekretar SKOJ-a II bataljona drug Bogo-- i jedan mitraljezac III bataljona.
Neprijateljski gubici: 30—35 poginulo i više ranjeno.

Zaplenjeno je:

2 puškomitraljeza M. G. (»šarac«),
I puškomitraljez »zbrojovka«,
1 automat,
9 pušaka »mauzer«,
5 pištolja M. G.

[w] OpSirnije o ovoj borbi vidi knj. 13, dok. br. 162.

[111] Kolona je bila iz sastava policijskog bataljona Kolm (Cholni). Vidi knj. 13, dok. br. 187.

" Anton Baloli Vule

[21] Janko Sekirnik Simon

[21] Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

1 pištolj »valter«,
2 dvogleda,
3 rezervne cevi za (puškomitraljez) »šarac«,
2500 »mauzer« metaka,
1 sanduk sanitetskog materijala i druga oprema.

Medu poginulima je i jedan kapetan SS.

17. 5. 1944. Treći bataljon je postavio zasedu kod Suhog Potoka, na drumu Trojane—Zagorje. Posle podne u 13.30 naišao je sa pravca Trojana putnički automobil sa 3 SS-vojnika, medu kojima su bili 1 podoficir i 1 major. Nakon kraće borbe poginuli su podoficir i major, a jedan je zarobljen.[23]

Zaplenili smo:

3 italijanske puške,
3 pištolja.

Automobil je spaljen. Imali smo jednog ranjenog. Akcijom je rukovodio zam. komandanta brigade drug Platin.[24]

19. 5. 1944. Brigada se nalazila na sektoru Jakov dol, gde je postavila osiguranja. U 7.15 našim položajima se približio neprijatelj.[25] Jedna kolona iz Vranskog, jačine oko 130 ljudi, druga iz Motnika, oko 50 ljudi. Bili smo iznenađeni ali smo uprkos tome zaposeli položaje i vodili s njima borbu do 9.30. Neprijatelj je imao oko 20 poginulih i više ranjenih. Naši gubici: 2 mrtva i 7 ranjenih. Izgubili smo jednog konja i jednu mulu. Brigada se povukla na Lipu, k. 1039.

XI SNOB »Miloš Zidanšek«

3. 5. 1944. Druga četa II bataljona u kamenolomu u dolini Ribnice [na Pohorju] zaplenila je eksploziv i drugi minerski materijal.

[23] Iz izveštaja komandanta policije i službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj od 19. maja 1944. vidi se da su u tom napadu poginuli šturmbanfirer (Sturmbannführer) i 3 vojnika, a 1 vojnik je nestao (vidi knj. 13. dok. br 191).

[2<] Alojz Pacek Platin

" U napadu je učestvovao 922. bataljon 18. landesšicen (Landesschiitzen)-puka (vidi knj. 13, dok. br. 202).

16. 5. 1944. U 5 časova ujutro I bataljon postavio je zasedu na železničkoj pruzi između Vuhreda i Vuzenice s namerom da uništi neprijateljevu patrolu koja je išla duž pruge. Istovremeno su mineri diverzantskog voda postavili mine na železničkoj pruzi pre samog nailaska putničkog voza. Voz je naišao i iskočio iz šina. Lokomotivu su mineri potpuno uništili. Odmah posle iskliznuća, I bataljon je jurnuo na voz. U vozu se nalazio samo jedan neprijateljski vojnik. Zaplenjen je jedan pištolj. Uništeno je 12 vagona i 1 lokomotiva.[20]

IstočnokoruSki odred

27. 4. 1944. Prvi bataljon postavio je zasedu na drumu Crna — Prevalje. Ovim drumom se kretala neprijateljska kolona od 50 ljudi. Posle teških borbi i velikih neprijateljskih gubitaka neprijatelj je oteran. Drugi bataljon je na drumu Sele—Železna Kapla napao kamion pun Nemaca. Ranjeno je 9 neprijateljskih vojnika a kamion je uništen.

5. 5. 1944. Patrola II bataljona zaplenila je jednu austrijsku i 2 lovačke puške.

6. 5. 1944. Prvi bataljon na drumu Zerjav—Jazbina srušio je 4 mosta i napravio zaseke.
Minersko-diverzantska desetina Istočnokoruškog odreda napala je železničku slanicu Otiški Vrh na pruzi Dravograd—Slovenj Gradec. Uništene su 4 lokomotive. Tri lokomotive otisnute su prema stanici Dravograd, u kojoj se u to vreme baš nalazio putnički voz. Prva lokomotiva udarila je u putnički voz i oštetila 4 vagona. Pri tome je razlupana i lokomotiva. Druge dve lokomotive su još ranije iskočile iz šina i zarile se u zemlju. Četvrta lokomotiva otisnuta je na uređaj za okretanje lokomotiva, koji je na taj način oštećen, kao i lokomotiva. Zapalili su i dva skladišta rezervnih delova za lokomotive.

7. 5. 1944. U 11 časova uveče pala je u zasedu četa I bataljona i tom prilikom su poginula dva druga, me-

[3"] Iz izveštaja komandanta policije i službe bezbednosti u Donjoj Štajerskoj od 19. maja 1944. vidi se da su uništeni lokomotiva i 8 vagona (vidi knj. 13. dok. br. 191).

r

du kojima i komandir drug Tarzan.[27] Prvi bataljon nalazio se na položajima kod Javorja zajedno sa XIII SNOB. U 12 časova noću napadnuti su XIII SNOB i naš I bataljon. Odmah srno zaposeli položaje i prihvatili borbu. Borba je trajala dva i po časa. Neprijatelj je stalno jurišao na naše položaje, a mi smo ga uspešno odbacivali. Na kraju mu je pošlo za rukom da okruži Koruški bataljon. Ali I bataljon Koruškog odreda uspeo je da se jurišem probije iz okruženja. Poginula su dva druga te smo izgubili dve puške.

U borbama na Javorju neprijatelj je imao 31 mrtvog i isto toliko ranjenih.

13. 5. 1944. Drugi bataljon krenuo je na vojničku akciju u Bistricu kod Pliberka. Upao je u stan nekog nemačkog oficira (štandartenfirera SA).[2S] Kod njega je zaplenjen sledeći materijal:

5 pušaka sa 4820 metaka,
1 parabelum sa 100 metaka,
4 lovačke puške sa 1000 metaka,
5 pištolja,
5 bombi,
1 ruska poluautomatska puška sa 80 metaka,
2 dvogleda i mnogo drugog materijala.

15. 5. 1944. Prvi bataljon zajedno sa zaštitnom [četom] Štaba zone, krećući se pravcem Prevalnik (Razbor) — Ciganija — Osojnik, naišao je na koti 1163, Ludranski vrh, na neprijateljsku kolonu od 50 ljudi. Posle kraće pripreme I bataljon je sa štapskom zaštitom krenuo na juriš i oterao neprijatelja prema Crnoj. Neprijatelj je imao 3 mrtva i 4 ranjena. Zaplenjeno je 600 »mauzerovih« metaka«.-'[9]

16. 5. 1944. Drugi bataljon Istočnokoruškog odreda napao je neprijateljsku kolonu ispod Olševe. Borba je trajala pola časa. Neprijatelj je oteran te se vra-

Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezirne.

[58] čin u nemackim SA-jedinicama koji odgovara položaju komandira ćete.

'-[9] Opširnije o toj borbi vidi dok. br. 48.

lio u uporište Crnu. Imao je 1 mrtvog i veći broj ranjenih.

18. 5. 1944. Patrola II bataljona sukobila se s neprijateljevom zasedom. Nakon kraće borbe neprijatelj se povukao. Broj poginulih i ranjenih nije nam poznat.

Kamniško-zasavski odred

1. 5. 1944. Mineri diverzantskog voda minirali su prugu Litija—Sava. Uspeh je bio dobar, saobraćaj prekinut 7 časova.

7. 5. 1944. Komandant Odreda drug Beli"" postavio je zasedu od 25 drugova u blizini Vača. Napali su auto-kolonu koja je iz Litije dolazila u Vače. Naši borci otvorili su vatru na neprijateljske vojnike koji su iskočili iz automobila i pokušali da se sakriju. Na našu zasedu su pripucali i žandarmi iz Vača kao i artiljerija sa Poganeka. Zbog pojačanja koja su neprijatelju pristigla iz Vača i Litije naša zaseda se, posle polučasovne borbe, u redu povukla. Nemci su imali 1 poginulog i 5 ranjenih. Mineri su minirali prugu Lilija—Kresnice sa vrlo dobrim uspehom.

12. 5. 1944. Drugi bataljon je na starom drumu Moravče—Lukovica napravio zaseku i barikade te raskopao drum.

19. 5. 1944. Na drumu Litija—Vače, u neposrednoj blizini uporišta Vače, patrola je zaplenila 8 kola hrane koja je bila pripremljena za žandarmeriju u Vačama i za prodavnicu.
Ponovo smo raskopali drum Litija—Vače, napravili zaseke i srušili most.

23. 5. 1944. Drugi bataljon postavio je zasedu na železničkoj pruzi Litija—Sava. Stigla je nemačka patrola koja je napadnuta." Ubijena su 2 neprijateljska vojnika a veći broj je ranjen. Zaplenili smo 2 ital. puške sa 73 metka, 1 raketni pištolj itd.

Ivan Belec Beli

" Napad je izvršen kod Ponoviča, 3 km s. i. od Litije (vidi knj. 13, dok br. 199).

Kozjanski odred

29. 4. 1944. Jedinice Kozjanskog odreda zaplenile su veću količinu stavljene kože, pendžeta i neštavljene kože.

3. 5. 1944. Nemačka kolona[1]-" napala je Kozjanski odred na položajima na Bohoru. Prvi bataljon je prihvatio frontalnu borbu, dok je II bataljon uspešnim manevrom zašao neprijatelju za leđa. Na taj način neprijatelj je bio okružen. Neprijatelj je imao 23 mrtvih i 18 ranjenih, od kojih je na položaju ostavio 12 mrtvih i 1 ranjenog. Zaplenili smo 1 automat, 8 pušaka, 1500 metaka, veću količinu opreme i odeće.

8. 5. 1944. Drugi bataljon izvršio je napad na magazin oružja u zgradi Hajmatbunda i Vermanšafta u selu Svetini kod Celja. Odred je postavio zasede prema Celju i Laskom a ostalim snagama je u 19.30 velikom brzinom izvršio napad na magazin. Tri vermana predala su se bez otpora. U to vreme jedna patrola batal jona upala je u stan izdajnika sturmfirera Nimer®[3] Evgena i likvidirala ga. U magazinu i u stanu ovog izdajnika zaplenjeno je:

37 pušaka,
500 metaka,
1 parabelum,
1 pištolj,
14 bombi,
nosila za ranjenike,
15 kompletnih vermanskih uniformi itd.

Osim toga naši borci su oslobodili 8 robijaša koji su bili zatvoreni u školi.

11. 5. 1944. Drugi bataljon zapalio je ogromnu količinu sanitetskog materijala u blizini Sevnice. Vrednost ovog materijala iznosi preko milion RM.
Iz izveštaja Istočnokoruškog odreda je izostavljeno:

8. 5. 1944. Patrola 1 bataljona zaplenila je kod nekog Nemca u blizini Železne Kaple: 3 puške, 5 lovačkih pušaka, 4 pištolja, nešto municije i ostalog materijala.

8 Odnosi se na 649. bataljon 18. landesšicen-puka (vidi knj. 13, dok. br. 202).

[u] Pogrešno; treba: Himer (Himmer) (vidi knj. 13. dok. br. 187).

Nemačka ofanziva:

S4

Razvoj minerskih jedinica još uvek ne zadovoljava. Kod svih jedinica IV operativne zone uglavnom su već formirane minersko-diverzantske grupe. Kod JI SNOUB obrazovana je minerska desetina, kod VI SNOUB inžinjerijska četa sa minerskim i pionirskim vodom, kod XI SNOUB minerski vod sastavljen od dve desetine. Kod Kamniško-zasavskog odreda [formiran je] minerski vod od tri diverzantske desetine, kod Istočnokoruškog odreda minerski vod od dve diverzantske desetine, kod Kozjanskog odreda minersko-diverzantski vod od dve desetine.

Svaka od ovih minersko-diverzantskih desetina ima određen odsek železničke pruge na kojem treba da vrši svoje diverzantske akcije.

Sve ostale jedinice još nemaju formirane diverzantske desetine. Uzrok tome leži u nedostatku komandnog kadra. Da bi se stanje u tome pogledu poboljšalo organizovali smo minersku podoficirsku školu koja je otpočela sa radom 1. juna. Na taj način stanje će se poboljšati pa ćemo uskoro moći da organizujemo kod svih jedinica diverzantske grupe i inžinjerijske čete. Sem toga pravilan razvoj ometa i nedostatak minerskog materijala. Sve naše jedinice su bez eksploziva i zbog loga su neaktivne ili pak izvršavaju samo manje akcije koje nemaju veći značaj.

Naša taktika je još uvek partizanska i karakterišu je brzi pokreti i udari po neprijatelju. Zbog svog slabog morala neprijatelj ne može odoleti ovim udarima i jurišima te se radije povlači u svoja uporišta. U slučaju snažnijeg neprijateljskog pritiska, naše se jedinice povlače na povoljnije položaje.

Neprijatelj i dalje koristi izdajnike i špijune, pa se zatim pod zaštitom mraka ili loših vremenskih prilika privlači do naših položaja i vrši napad.

Primećuje se da je neprijateljska ofanziva u poslednjih 15 dana izvršena s ciljem da se smanji ofanzivnost naših jedinica i da se što je moguće više unište naše snage. Sve te neprijateljeve želje ostale su neostvarene jer naše jedinice, kad im se ukaže prilika, opet aktivno utiču na razvoj događaja. Naše jedinice su pre svega naoružane puškama i puškomitraljezima, dok teškog oružja imaju malo te ga zasada svima

** Redakcija je izostavila tekst o nemačkoj ofanzivi jer o njoj opširnije govori u relaciji od 13. juna 1944 (vidi dok. br. 48).

jedinicama ne možemo dodeliti, jer to još ne dozvoljava stepen razvoja kao ni formacija naših jedinica. Mitraljezima su naoružane jedinice XIV divizije i VI SNOUB. Isto je i sa teškim minobacačima. Sto se tiče ostalog teškog oružja, pre svega protivtenkovskih topova i artiljerijskih oruđa, zasada još nije moguće obrazovati odeljenja kojima bi se dao zadatak da rukuju ovim oružjem. Ono ie glomazno i za nas teško pokretno. Naše jedinice, koje se pre svega odlikuju pokretljivošću i veštinom manevrisanja, na taj način bi mnogo izgubile u vremenu. Zbog toga smo ovo oružje zasada sklonili i koristićemo ga samo u izvesnim slučajevima. Kod nas je iskrsla potreba za artiljerijskim oruđem pre svega za lakim topovima i haubicama, koje bismo koristili u napadima na utvrđena neprijateljska uporišta, jer su baš zbog toga uglavnom svi ti napadi ostali bezuspešni. Uprkos svemu tome, zasada ipak dolazi u obzir pri takvim napadima samo eksploziv, kojim se najlakše uništavaju utvrđena uporišta. Pitanje je koliko bi vremena mogli držati artiljerijska oruđa u svojim rukama, jer je zbog velikog broja neprijateljskih uporišta moguć brzi prodor neprijatelja u leđa naših jedinica koje vrše napad na pojedina uporišta.

Uspostavili smo tri manja i jedno veće glavno skladište. Za sve oružje koje se nalazi u magazinima postarali smo se da bude na suvom mestu te da se ne kvari. Nastojimo da oružje i ostali materijal što pre podelimo jedinicama da bi se tako ubuduće onemogućilo neprijatelju da ga zapleni, kao što je bilo 7. 5. na sektoru Moravča.[35]

Pristupili smo organizovanju i formiranju mehaničarske radionice za opravku oružja. Nadamo se da ćemo u najskorije vreme otpočeti s radom i da ćemo moći opravljati sve vrste neispravnog oružja.

Svi ovi podaci nisu potpuno tačni jer od mnogih naših jedinica još nismo primili izveštaje i morali smo se oslanjati na različite informacije kao i na nepotpune izveštaje. Usled nemaćke ofanzive veze sa pojedinim jedinicama IV operativne zone bile su vrlo loše, i to je razlog što nam svi izveštaji nisu mogli stići u ruke. Napominjemo da smo sa Štabom XIV divizije za poslednjih 15 dana imali samo jedanput vezu. Isto tako slabe su bile i veze sa Koruškim i Kozjanskim odredom. U poslednje vreme je, zbog ofanzive koja se proširila i na sektor Moravča, [slaba veza] i sa Kamniško-zasavskim odredom i VI SNOUB.

[35] Sedmog maja 1944. neprijatelj je otkrio i zaplcnio skladište na Limbarskoi gori kod Moravča (opširnije o tome vidi knj. 13, dok. br. 102).

Dopune i izmene ovih izveštaja dostavićemo vam kad primimo odgovarajuće izveštaje od potćinjenih jedinica.

Tačne podatke o mobilizaciji još ne možemo dostaviti. Imamo samo podatke od VI SNOUB, koja je od 1. 5—25. 5. mobilisala 359 ljudi. Kao orijentacija za [broj] novomobilisanih neka vam privremeno posluži izveštaj Kamniško-zasavskog odreda, koji je od 1.5—26. 5. prebacio preko Save 789 ljudi. Tačne podatke ćemo vam dostaviti/"[5]

Takođe vam ne možemo dostaviti ni naša uputstva koja smo, na osnovu vašeg dopisa br. 1 od 12. 5. izdali u vezi sa izvođenjem minersko-diverzantskih akcija. Ta uputstva su dostavljena VI SNOUB i XIV diviziji za rušenje dalekovoda Velenje—Črnuče, jer preko njihovog terena prolazi pomenuti dalekovod.[37]

U prilogu vam dostavljamo preglede o stanju ljudstva, oružja, municije, zaprežne i tovarne stoke sa priborom, zatim pregled o stanju oružja i municije u skladištima, o minerskom materijalu i o količini oružja i municije primljenoj od Glavnog štaba od 21. 4. 1944. do 21. 5. 1944. i kako smo ih podelili pojedinim jedinicama naše zone.™

SMRT FAŠIZMI - SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba — major:
Franc Poglajen

(M. P.)

Sef Operativnog odseka,
potporučnik:
Milič Viljem

[34] Iz izveštaja Štaba 4. opciativne zone Slovenije od 22. juna 1944. vidi se da je od 27. aprila do 15. juna 1944. mobilisano 2314 boraca, a od toga upućeno u 7. korpus NOVJ 1214 boraca (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 332/III).

[57] Glavni štab NOV i PO Slovenije dopisom br. 1 44 od 12. maja 1944. dostavio je Štabu 4. operativne zone uputstva za rušenje električnih dalekovoda i električnih centrala. Istovremeno je naredio da se odmah pristupi rušenju dalekovoda Črnuče — Velenje i da se, u vezi sa tim, dostave Glavnom štabu na u\id uputstva koja će štab 4. operativne zone doneti radi izvršenja diverzantskih akcija (Arhiv IZDG u Ljubljani. f. 29/1).

Redakcija objavljuje kao prilog ovom dokumentu samo »Pregled brojnog stanja ljudstva* (pisan mastilom). Ostali pregledi ne objavljuju se zbog obimnosti knjige, a nalaze se u Arhivu IZDG u Ljubljani. f. 332/1.

Jedinica	Brigade / Bataljoni	Po spisku			Odsutni			Prisutni			Objašnjenje o odsutnima									Napomena[30]
		ljudi	žena	ukupno	ljudi	žena	ukupno	ljudi	žena	ukupno	u bolnici	na bolovanju	na kursu	u školi	nestalih	na službenom putu	patrola	poginulih	otpušteno	
IV oper. zona	Štab	21	3	24	6		6	15	3	18						6				
	Štabna zaštita	71	4	75	8		8	63	4	67		2				6				
	Ukupno	92	7	99	14		14	78	7	85		2				12				97
XIV divizija	Štab	36		36				36		36										
	I SNOUB. T. T.	324		324	10		10	314		314	10									
	II SNOUB. Lj. Š.	352		352	28		28	324		324	5			11			6		6	
	XIII SNOB	226		226	60		60	166		166	7			10			34	9		
	Ukupno	938		938	98		98	840		840	22			21			40	9	6	880
6. SNOUB „Sl. Šl."	Štab	49	2	51	11	1	12	38	1	39		3	2			1	3	2	1	
	I bataljon	170	4	174	18	1	19	152	3	155		14	1				4			
	II „	115	5	120	33	1	34	82	4	86	11		5			11	6	1		
	III „	214	5	210	32		32	182	5	187	3	8	5	3		6	7			
	Ukupno	548	16	564	94	3	97	454	13	467	14	25	13	3		18	20	3	1	543
XI SNOB	Štab	41	2	43	5		5	36	2	38		1	3				1			
	I bataljon	151	4	155	9	2	11	142	2	144		1	9				1			
	II „	149	5	154	17		17	132	5	137		4	5	3			5			
	miner. i obavešt.																			
	vod	21	1	22	2		2	19	1	20		2								
	Ukupno	362	12	374	33	2	35	329	10	339		8	17	3			7			371
Kamniško-zasavski od.	Štab	17		17	1		1	16		16				1						
	I bataljon	145		145	26		26	119		119	2			3	16		2		3	
	II „	151		151				151		151										
	Spec. četa	53		53				53		53										
	Ukupno	366		366	27		27	339		339	2			4	16		2		3	342
Ist. kor. odred	Štab	61	3	64	6	1	7	55	2	57	6						1			
	I bataljon	63	6	69	8		8	55	6	61	3				3		2			
	II „	89	7	96	8	1	9	81	6	87	8						1			
	Ukupno	213	16	229	22	2	24	191	14	205	17				3		4			209
Kozjanski odred	Štab	11		11	1		1	10		10	1									
	I bataljon	70		70	8		8	62		62		2			6					
	II „	83		83	20		20	63		63	2	1			15			2		
	Ukupno	164		164	29		29	135		135	3	3			21			2		140
	Svega	2683	51	2734	317	7	324	2366	44	2410	58	38	30	31	50[40]	30	63	14	10	2.582

Načelnik štaba, major: (M P) **Sef operativnog odseka potporučnik**
Franc Poglajen **Primljeno 22. 6. 44.** **Miltč** Viljem
Tone

[30] Brojevi u ovoj koloni dopisani su olovkom.

*' Pogrešno; treba: 40.

BR. 4

ZAPOVEST ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 1. JUNA 1944. ŠTABOVIMA 4. SLOVENAČKE NOU BRIGADE »MATIJA GUBEC« I 12. SLOVENAČKE NO BRIGADE ZA AKCIJU NA TVORNICU HARTIJE »PIATNIK«[1]

Š T A B
XV DIVIZIJI: NOV I POJ
Položaj, 1. VI 1944.
u 22 časa

ŠTABU XII I IV BRIGADE

Z A P O V E S T -'

(sekcija Novo Mesto—Celje 1 : 100.000)

Posle zauzimanja Tržišča,' neprijatelj je pokušavao da prodre iz pravca Lilije i Grosuplja prema Tržišču.[4] Kako je Tržišče bilo brzo zauzeto, tako da bi svaka pomoć sa tog pravca prekasno stigla, neprijatelj se zadržao na sektoru St. Vida, Stične i granice,[Ä] sve do Pustog Javora. Neprijatelj nema namera niti snaga da ponovo prodre na našu teritoriju i postavi nova uporišta, već samo demonstrativno luta šumskim putevima.

Noću 2/3. VI naše jedinice preći će preko granice i zapleniti materijal u fabrici hartije u Radećama kod Zidanog Mosta. Fabriku ne obezbeđuje vojska, već samo čuvari bez oružja.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 190/1.

[5] Izdata je na osnovu zapovesti Štaba 7. korpusa NOVJ br. 383 od 1. juna 1944, koja se nalazi u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 154,1 i 191/II.

[3] Uporište Tržišče, u kojem se nalazila 35. posadna četa slovenačkih domobranaca, zauzela je 30. maja 1944. u 4.30 časova 10. NO brigada »Ljubljanska« 18. divizije (opširnije o tome vidi knj. 13. dok. br. 156). U pomoć napadnutom uporištu nastupao je iz Novog Mesta bataljon »O« slovenačkih domobranaca sastava 31, 32. i 55. četa, koji je, posle odlaska 10. brigade, 1. juna 1944. zaposeo Tržišče i zadržao se u njemu do 4. juna 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK f. 283 11).

[4] Iz Litije preko Temenice do Št. Vida (Šentvid pri Stični) i Stične nastupao je 30. maja 1944. g. 1. udarni bataljon »Križ« slovenačkih domobranaca dok je iz Krškog nadirao deo 2. bataljona 14. SS-policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. I. 283/11).

[5] Odnosi se na nemaćko-italijansku demarkacionu liniju u Sloveniji iz 1941. godine.

Podaci o neprijatelju:

Radeče: 200 vermana bez motorizacije; Si. Jurij pod Kumom:[6] 15 žandarma; Preska: 15 ljudi sa dva bunkera (granična straža); Polšnik: 90 ljudi, od kojih 15 žandarma; Kal kod Dola: 35—40 ljudi; Mala Goba: 40—45 ljudi; Kal iznad Svinjskog: 40—50 ljudi; St. Janž:[7] oko 150 ljudi; na Kumu se nalazi protivavionska baterija sa tri topa, ali to nije tačno utvrđeno. Ova uporišta su uglavnom samo slabo utvrđena.

Podaci o fabrici:

U Jagnjenici u dolini Sopote nalazi se fabrika hartije »Piatnik«, koja raspolaže sa 50.000—100.000 kg papira. Fabrika ima [9] objekata razmeštenih na obema obalama Sopote, koja je gazna. (Fabrika papira, skladište sirovina, odeljenje za mlevenje krpa, mehaničarska radionica, pogon za [obradu] krpa, kancelarija, stambena zgrada sa garažom, pilana i štala — vidi priloženu skicu)/ Preko Sopote vode tri mosta. U samoj fabrici nema posade, sem dva Slovenca predradnika, koji su gestapovci i naoružani puškama i bombama. Direktor je Nemac Roz, i on je, prema izjavama radnika kojih je zaposleno u fabrici oko 100, dosta dobar. Naoružan je revolverom. Fabrika ima telefonsku vezu sa Radečama i Sv. Jurjem. Raspolaže sa tri teretna i 1 putničkim automobilom i jednim parom konja. Pristup fabrici sa severa i juga otežan je zbog okomitih i krševitih padina. Dolinom Sopote vodi iz Radeča drum širok 5 m.

Put kojim bi mogli prolaziti automobili iz fabrike [je sledeči]: Fabrika—Jagnjenica—Selo—Pungert—Smilk, odakle se odvaja novi drum preko Gornjeg Jelenja—Borovka—Preske—Gobe—Ćeplja—Brezja—Sv. Križa," ili od Smilka na Kal—Dole—Brezje—Sv. Križ. Za kola došao bi [u obzir] put od fabrike do Jagnjenice, odakle se odvaja za Spodnje Počakovo—Kladje—Gradišće—Ravne—Tihaboj. Put je podesan za kola sa dobrom konjskom vučom i najkraći je.

N a r e đ u j e m o :

Dvanaesta brigada ima zadatak da noću 2 3. VI evakuiše sav materijal iz papirnice fabrike »Piatnik« kod Jagnjenice.

Brigada polazi sa sva tri bataljona 2. VI uveče u 21 čas preko granice iznad Tihaboja i kreće se preko Ravna—Gradi-

" Sada: Podkurn
[7] Sada: Šentjanž
" Skica se nala/i u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 155 I.
" Sada: Gabrcn ka

šća—Kladja najkraćim putem do same fabrike. Jedan bataljon postavlja odmah u zasedu duž druma Radeće—Jagnjenica i on ima zadatak da odmah po dolasku raskopa i minira drum te kontroliše teren severno i južno od druma i prema Radečama. Ostala dva bataljona imaju zadatak da odmah pristupe evakuisanju hartije iz fabrike. Moraju mobilisati najmanje 40 kola za prevoženje hartije iz fabrike. Treba što hitnije potražiti automobile, smesta ih natovariti hartijom i krenuti drumom Jagnjenica—Sela—Pungert—Smilk. Kod Šmilka šoferi će dobiti uputstva za dalji pokret — preko Preske ili preko Kala — od IV brigade, koja će napadati Kal i Presku i odmah utvrditi gde je moguć prolazak automobilima na pomenutim drumovima. Kolima pak kreće do Jagnjenice preko Spodnjeg Počakova—Kladja—Gradišća—Ravna—Tihaboja. Odmah po dolasku treba prekinuti telefonsku vezu sa Radečama i St. Jurjem. Treba dejstvovati brzo i nastojati da se evakuiše što više materijala iz fabrike. Posle završene akcije tvornicu i sav ostali materijal zapaliti. Radnike koji rade u fabrici mobilisati i odvesti sa sobom.

Četvrta brigada ima zadatak da za vreme akcije XII brigade na fabriku hartije osigurava drum Sv. Križ—Sela i Smilk —Preska—Sv. Križ zbog prevoženja materijala automobilima ovim drumom.

Brigada kreće u 21 ćas preko granice kod Brezja. Ako se neprijatelj bude nalazio u Brezju, odmah ga jednim bataljonom napasti i uništiti. Ako u Brezju nema neprijatelja, ovaj bataljon ostaje na granici duž druma Brezje—Ceplje za obezbeđenje prelaza jedinica i materijala preko granice. Ostala tri bataljona kreću preko granice ovako: jedan bataljon ima zadatak da napadne i zauzme neprijateljsko uporište Kal kod Dola. Drugi bataljon ima zadatak da sa dve ćete napadne i zauzme neprijateljsko uporište Preska,[10] a sa jednom četom da blokira neprijatelja u Maloj Gobi. Mora raskopati i minirati drum Preska—Polšnik. Treći bataljon ima zadatak da sa jednom četom blokira i napada Polšnik,[11] sa jednom četom Sv. Jurij a sa ostalim snagama kontroliše drum Smilk—Pungert—Sela—Zagrad prema Jagnjenici i utvrđuje da li se neprijatelj nalazi na Kumu, pa ga demonstrativno napada. Mora raskopati drum Sv. Jurij—Polšnik. Kod Smilka mora se stalno nalaziti manja jedinica kojoj bataljoni iz Kala i Preske treba odmah da jave kojim putem je moguće prevoženje

[10] Uporište Presku napao je 3. bataljon 4. slovcnaćke NOU brigade »Matija Gubec« (vidi dok. br. 71, 131 i 134);

" Uporište Polšnik napao je 1. bataljon 4. slovenačke NOU brigade »Matija Gubec« (vidi dok. br. 71, 131 i 134).

automobilima prema Sv. Križu. Kad automobili stignu do Šmilka, ova jedinica mora ih uputiti napred [putem] gde bude moguć prolaz. Bataljoni ostaju na određenim položajima i preko dana, sve dok se XII brigada ne prebaci preko granice.

Sve jedinice moraju stići na određene položaje, što hitnije zauzeti određena uporišta i dobro osigurati pomenuti drum zbog prevoženja materijala automobilima. Svi bataljoni moraju biti u vezi jedan s drugim i stalno se obaveštavati o situaciji na svojim sektorima. Nastojte da neprijatelja iznenada i energično napadnete tako da bude stvarno iznenađen, jer će samo na taj način biti moguća brza likvidacija.

Na sektoru na kojem ćete se nalaziti treba prikupiti što više stoke i konja, pa ih oterati preko granice. Ovo važi i za jednu i drugu brigadu.

Detaljnija uputstva za obe brigade daće članovi Slaba divizije usmeno sutra.

Za vreme akcije Štab divizije nalaziće se kod bataljona IV brigade koji će ostati na granici pri prelazu (Operativni štab).

Brigadno previjalište odrediće štabovi brigada. Divizijsko previjališie nalaziće se u Žužemberku.

Dodatak:

Osamnaesta divizija osigurava sa svojim jedinicama (IX i X brigada) komunikacije Sv. Križ—Mirna—Trebnje—Žužemberk, tako da svoje jedinice razmešta u Čatežu—Velikoj Loki — istočno od Mirne i na Sv. Ani.[12]

Dol.[enjski] odred nalaziće se na sektoru Gaber—Temenica sa zadatkom da spreći svaki saobraćaj i prodor neprijatelja dolinom Temenice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za politkomesara
nač. štaba — kapetan:
Raco[13]

(M. P.)

Komandant — major:
Franc Kočevar

Štab 18. NO divizije izdao je 2. uma 1944. zapovest potčinjenim jedinicama za obezbeđenje komunikacije Sv. Križ (Gabrovka) — Mirna — Trebnje — Žužemberk, kako bi se omogućilo transportovanje zaplenjenog materijala iz fabrike Piatnik« kod Radeča (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 191 IV).

[13] Radomir Božović Raco

BR. 5

IZVEŠTAJ ŠTABA 15. DIVIZIJE OD 1. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE I ŠTABU 7. KORPUSA NOVJ O DEJSTVIMA POTCINJEMH JEDINICA 29. I 30. MAJA[1]

STAB XV DIVIZIJE NOV I POJ
OPERATIVNI ODSEK
Opr. br. 222
Položaj 1. juna 1944.
14.35 čas

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
(Operativno odeljenje)
ŠTABU VII KORPUSA NOV I PO JUGOSLAVIJE
(Operativni odsek)

OPERATIVNI IZVESTAJ ZA 30. MAJ 1944.

1.— Pokreti neprijatelja:

Neprijatelj je u 9.30 časova kretao sa pravca Trške Gore prema položajima I bataljona koji se nalazio na sektoru Jagodnik — Hmeljnik i na grebenu iznad G. Karteljeva. Neprijatelj je bio jačine 150 do 200 l|udi — belogardista[1'] i naišao je na snažan otpor našeg I bataljona.

Sa pravca Jagodnika prema Statenberškoj dolini i odatle prema Bognečoj Vasi — Trebelnu primećena je oko 11.30 časova neprijateljska kolona jačine oko 200 be-ga. Uskoro zatim pošla je i druga kolona sa 8 kola. jačine 150 ljudi, u istom pravcu.[8] Na kolima su prevozili municiju i nekoliko ranjenika. Pomenute kolone došle su u Trebeino, odakle je deo nastavio put u pravcu Mokronoga, a predveče su sve snage krenule prema dolini Laknice. Jedna neprijateljska grupa je oko 12 časova stigla u selo Vrh, odakle je krenula prema Trebelnu.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 26 II. U gornjom desnom uglu dopisano je mastilom: '121«, a crvenom olovkom: »00-<.

[2] Kolonu je sačinjavala 31. četa bataljona »O« slovenačkih domobranaca iz Novog Mesta (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK f. 283, II, pov. br. 257 i 261).

[3] Kolone su bile tz sastava 32. i 55. čete bataljona "O" slovenačkih domobranaca iz Novog Mesta (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK f. 283 II. pov. br. 261).

Prema izveštajima obaveštajne [službe] koja je sa osmatračnice u dolini Temenice [pratila pokrete neprijatelja] u pravcu V. Gabera [primečena je kolona] koja je u svom sastavu imala 2 kamiona i putnički automobil.[4]

V brigada: Iz uporišta Ribnica neprijatelj jačine oko 150 ljudi izvršio je u dve kolone ispad prema položajima II bataljona, koji se nalazio u zasedi ispod crkve u Novoj Stifti, desno iznad sela Ravni Dol pa sve do podnožja brda. Neprijatelj je bio naoružan lakim automatskim oružjem, tj. puškomitraljezom i automatima, a jedna kolona i sa dva mitraljeza."

XV brigada: danas posle podne oko 15 časova nastupala je iz Novog Mesta neprijateljska kolona jačine oko 100 ljudi preko Smihela" prema položajima našeg III bataljona [u rejonu] Poganci — Sv. Rok. gde su se nalazile u zasedi naše dve čete.

Na ostalim sektorima nisu primećeni pokreti neprijatelja.

2.— Brojno stanje jedinica:

IV brigada:	592	170	762	(bol. 110, kurs 30, nest. 30)
V brigada:	661	102	763	
XII brigada:	499	65	564	(bol. 32, kurs 6, razno 27)
XV brigada:	702	150	852	(bol. 61. kurs 38. razno 51)
Slab divizije:	165	13	178	(bol. 1, kurs 2, razno 10)
XV divizija:	2627"	505"	3132"	

[1] Odnosi so na I. udarni bataljon "Križ« slovenačkih domobranaca. koji je 30. maja 1944. kamionima krenuo iz Ljubljane pravcem Snebrje — Litiia — nemačka granica i formirao sledeči marševski poredak: glavnina (Stab, komora, jedna nemačka četa i 28. četa) kretala se pravcem Rađanja Vas — Praproće — Breg — Veliki Gaber; desna pobočnica (16. četa) piavcem Cerovec — Praproće — Veliki Gaber; leva pobotnica (71. četa) pravcem Sela — Mihelca — Pungert — Veliki Gaber. Kod sela Praproća glavnina se sukobila s partizanskim snagama. Bataljon je zanoćio u Velikom Gaberu i sutradan prodro u Stičnu, gde je uspostavio uporište. (Vidi mikroteku VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 14. snimke 356—357). Borbu kod sela Praproća vodili su delovi Dolenjskog NOP odreda koji se tih dana nalazio na ovom području (vidi dok. br. 71).

" Kolonu su sačinjavale 25. i 115. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 233 II i 290 II).

' Neprijateljsku kolonu sačinjavala je 38. posadna četa iz Novog Mesta (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. f. 283 II. pov br. 257).

[7] Pogrešno sabrano; treba: 2619.

[e] Pogrešno sabrano; treba: 500.

• Pogrešno sabrano; treba: 3119.

3.— Sadašnji raspored jedinica:

IV brigada: 1. bataljon na položajima na sektoru Jagodnik, na grebenu iznad G. Karteljeva. 2. bataljon na položajima na sektoru Sv. Ana, duž železničke pruge do (žel.) stanice Mirna Peč. III bataljon na položajima po grebenu, na sektoru Št. Jurje. IV bataljon na položajima na sektoru Reber iznad Cešnjica. Veza sa Štabom brigade je u selu Cerovcu, gde je takođe inž. tehnička četa i ambulanta. Svi bataljoni, sem IV bataljona, imaju zadatak da obezbeđuju pravce iz Trške Gore — Novog Mesta — Mirne Peči i, ako neprijatelj bude nastupao lim pravcima, da ga napadnu i unište. 4. bataljon ima zadatak da osigurava pravac Trebelno — dolina (reke) Laknice i u pravcu Bogneče Vasi.

V brigada:

I bataljon nalazi se u šumi iznad sela Globel sa zadatkom da upućuje patrole u pravcu Sv. Gregora i manje patrole u pravcu Sodražice. Dve ćete imao je u zasedi kod Levstika i G. Laza. II bataljon smešten je u Petrincima sa zadatkom da drži zasedu između Nove Štifte i Ravnog Dola. III bataljon smešten je u Hinjama i kontroliše Kompoljsku dolinu u pravcu Kočevja. IV bataljon je smešten u šumi iznad Janeža i upućuje manje patrole prema Travnoj gori i Loškom potoku. Topovska baterija smeštena je u Janežima.

XII brigada:

Brigada je u 0.30 časova stigla na sektor Gabrijele — nemačka granica sa zadatkom da u zajedničkoj akciji — napad na uporište Tržišče[10] — obezbeđuje pravac od nemaćke granice. I bataljon bio je na položajima Stražberka do druma Krmelj — Pijavice i kontrolisao nemačku granicu stalnim patrolama, dok je na prelazima imao manje zasede.

II bataljon nalazio se na položajima duž druma Krmelj — Pijavice — Polje, kontrolisao drum Krmelj — Tržišče i blokirao neprijatelja u St. Janžu.[13] III bataljon bio je na položajima k. 371, kao brigadna rezerva, i kontrolisao je granicu do Sv. Križa.[12]

XV *brigada:*

I bataljon nalazi se na sektoru Plemberk — Orehek — Hrušica — Zajčji Vrh. II bataljon se nalazi u rezervi u oko-

Uporište slovenačkih domobranaca u Tržišču napala je i zauzela ga 10. slovenačka NO brigada »Ljubljanska« 30. maja 1944 (vidi dok. br. 14).

[11] Sada: Šentjanž

[15] Sada: Gabrovka

lini Vinje Vasi. I11 bataljon se nalazi na položajima na sektoru od k. 346, iznad Težke Vode, do uključno Mraševa. Veza sa Štabom brigade je u Vinjoj Vasi. Brigada ima zadatak da kontroliše ovaj sektor i u slučaju prodora neprijatelja da prihvati manevarsku borbu.

4.— Akcije naših jedinica:

IV brigada: četa 1. bataljona sukobila se s nastupajućim neprijateljem i zaustavila ga, ali se zatim zbog njegovog snažnog pritiska morala povući.[1:1] Sa novih položaja prinudila je neprijatelja da se povuče prema Novoj Gori. 2. četa I bataljona, upućena da napadne neprijatelja koji se kretao dolinom Štatenberka, zbog nepovoljnih položaja i snažne neprijateljske vatre morala se povući na nove položaje.[14] Oko 12 časova 1 bataljon je uputio jednu četu prema Novoj Gori da očisti teren i ona više nije naišla na neprijatelja. U ovim slučajevima izgubljeno je postolje za mitraljez »bredu«.

Imali smo 1 mrtvog, I lakše ranjenog, a 1 drug je nestao.

IV bataljon, stigavši na nove položaje kod Creteža, napao je i zadržavao neprijatelja. Po naredbi Operativnog štaba XV divizije bataljon se premestio prema Trebelnu [sa zadatkom] da napadne i otera neprijatelja ukoliko bi se tu nalazio. Na neprijatelja nisu naišli. Pošto je izvršio naređenje i pregledao teren oko Trebelna. prešao je na nove položaje na sektor Št. Jurij.[15]

Dve čete III bataljona, upućene neprijatelju za leđa prema Trebelnu, nisu naišle na njega.

II bataljon je uputio jednu četu na položaje oko Št. Jurja.

U svim ovim borbama neprijatelj je imao oko 15 mrtvih i 20 ranjenih.

V brigada: neprijatelj je u dve kolone noću krenuo iz Ribnice kroz šumu ispod Dana, prešao dolinu i kretao se ivicom šume na 100 m od podnožja Travne gore. Jedna kolona pošla je iz Ribnice prema Jurjevici. gde je stigla u 4 časa ujutro. Bilo je oko 70 neprijateljskih vojnika.[16]

[1:1] Du borbe je došlo sa 31. ćelom bataljona »0« slovenačkih domobranaca kod s. Hmeljnika (s. *z.* od Novog Mesta) (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK.. f. 283/11).

[14] Dolinom štatenberka nadirale su 32. i 55. četa bataljona »O« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. f. 283/11).

[15] Sada: Sentjurij na Dolenjskem

[16] Kolone iz Ribnice bile su iz sastava 25. i 115. posadne čete slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283.11 i 290 II).

Prva kolona udarila je u bok I. četi II bataljona, posle čega je 2. četa ovog bataljona pošla prvoj u pomoč. Zašla je neprijatelju za leđa te ga minama iz lakog minobacača, ručnim bombama i jurišem naterala u panično bekstvo tako da se razbežao po dolini.

Druga kolona im je štitila povlačenje. Ovu drugu kolonu napadao je 1 bataljon, koji se sa dve čete nalazio u zasedi kod Zlebiča. Borba je trajala od 8.30 do 9.15 časova. Neprijatelja koji je bežao borci su gonili sve do sela Kota. Bežeći, neprijatelj je bacao opremu i ostavio nekoliko ranjenika. Neprijatelj je imao 10 mrtvih i ranjenih koje je iz sela Sajevca odvezao na dvoja kola. Mi nismo imali gubitaka.

XII brigada:

I bataljon rušio je drum Krmelj — nemačka granica delimično [podigao] barikade. II bataljon je to isto radio na drumu Krmelj — Tržišče.

XV *brigada:*

Dvadeset devetog o. m. uveće, upućene su 2 čete I bataljona da napadnu i zauzmu neprijateljsko uporište Grič, na levoj obali reke Krke. Krku su prešli nesmetano, a kako im nije uspelo da neprijatelja iznenade u uporištu, nakon kraćeg puškaranja su se povukle, jer najavljeni napad na uporište Kronovo, koji je trebalo da preduzme XVIII divizija, nije bio izveden, a trebalo je da još pre zore pređu preko Krke i drama Št. Jernej — Novo Mesto. Gubitaka nije bilo. Danas posle podne, oko 15 časova, oko 100 neprijateljskih vojnika sa više puškomitraljeza i 4 laka minobacača nadiralo je iz Novog Mesta prema našim zasedama na Pogancima i kod Sv. Roka.[17] Kad se neprijatelj sasvim približio zasedama, ove su ga napale tako da se u paničnom bekstvu povukao. Imao je 5 mrtvih i 8 ranjenih. Zatim je iz protivtenkovskog topa i minobacača počeo da gađa naše položaje i tako obezbeđivao povlačenje onih koji su bežali i sa sobom nosili mrtve i ranjene. Mi smo imali jednog ranjenog od mine. Broj neprijateljskih gubitaka je tačan.

5.— Planovi za budućnost:

V *brigada:* što uspešni jim manevrom napasti i uništiti neprijatelja koji bi se kretao prema našim položajima.

XV brigada: U toku noći i sutrašnjeg dana I bataljon biće u zasedi iznad sela Hrastje kod Orehovice sa zadatkom

[17] Kolona jc bila iz sastava 38. posadne ćete slovenačkih domobranaca iz Novog Mesta (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283,**11).**

da napadne i uništi neprijatelja koji nastupa. U toku noc'i jedna četa biće u pratnji i obczbeđenju nabavke hrane za brigadu. Ostale brigade ne predviđaju posebne akcije seni redovne vojne i političke nastave, ukoliko to situacija bude dozvolila.

6.— Upotreba protivtenkovskog oružja i eksploziva:

IV brig.: Kod Srange,[1Ā] na drumu Novo Mesto — Mirna Peč, postavljene su u prokopima 4 mine težine po 5 kg [izrađene] od 808. I na drumu Mirna Peć — Sv. Ana postavljena je u svaki prokop po jedna mina od 5 kg. Na drumu železnička stanica Mirna Peč — Dolenja Vas položene su 4 mine.

XII brigada: bilo je utrošeno 24 kg eksploziva.

Protivtenkovsko oružje nije upotrebljavano.

7.— Razno:

V brigada: dve čete, jedna iz I a druga iz IV bataljona, opkolile su okolinu i selo Globel sa ciljem da pohvataju zeleni kadar, koji se tu nalazi i više puta napada civilnu oblast. Uspeh nije postignut. Jedan zaplenjeni radio-aparat predat je rejonskom (NOO) u Sodražici.

Brigada je noću stigla na nove položaje Vintarji — Pugled — Perovo. Stab brigade se nalazi u selu Pugledu.

XII brigada: inž. teh. četa rušila je drum Cirnik — Sv. Rok, podizala barikade i pravila zaseke. Minirala je drum Krmelj — St. Janž i Krmelj — nemačka granica.

Stab brigade nalazio se u Gabrijelama, a kasnije u Mirni.

XV brigada: neprijatelj je danas razornim i zapaljivim granatama iz 2 topa gađao selo Vel. Cerovec. U selu je već izbio požar.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, kapetan: si. ods.

Načelnik Oper. odseka, major:

(M. P.) **Drago Jerman**

[18] Sranga na karti 1 : 100.000 nije nađena. Odnosi se na predeo kod Kačjih rida.

BR. 6

IZVESTAJ ŠTABA 30. NO DIVIZIJE OD 1. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA U TOKU MAJA[1]

S T A B
XXX DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Operativni odsek
Položaj, 1. 6. 1944.
Br. 32 op.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Dostavljamo vam 15-dnevni vojni izveštaj o akcijama koje su izvršile jedinice XXX divizije.

XVII SNOB »Simon Gregorčič«

Dvadeset prvog maja 1944. minerski vod ove brigade postavio je mine na pruzi Postojna — Sv. Peter-' — Trst. Efekat miniranja bio je sledeči: uništeni su jedna lokomotiva i 4 vagona. Mi nismo imali gubitaka.

Noću 27 28. 5. 1944. osamnaest dobrovoljaca i 10 određenih boraca I bataljona ove brigade izvršilo je akciju na fašističko uporište u Steskama kod Rihemberka. U uporištu je bilo oko 60 fašista. Dok je jedinica okružavala uporište, fašisti su je primetili i pobegli. Drugovi su stigli u kasarnu i zaplenili sledeči materijal: 1 motocikl, 500 metaka za mitraljez. 200 metaka za puške, 40 za automate, 1 telefonski aparat, nešto odeće i drugih sitnica. Sem toga zapalili su i zgradu u kojoj se nalazilo uporište.

Trideset prvog maja 1944. brigada je dobila zadatak da obezbeđuje levi bok XIX brigade i da spreči svaku eventualnu intervenciju sa pravca Ajdovščine prema XIX SNOB. Za [izvršenje] tog zadatka brigada je zauzela položaje Sv. Urban — Cesta (Strada) i postavila nagazne mine na drumu Ajdovščina — Gorica. U 15.30 časova naišao je neprijateljski tenk od 15 tona sa pravca Ajdovščine kao pojačanje koloni koju su napale jedinice XIX SNOB. U svom pokretu tenk je naišao na nagazne mine. Rezultat eksplozije: prekinuta guseniea tenka. U tenku nije bilo mrtvih. Posada je odmah otvorila vatru iz

' Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/1. Sada: Pi\ka

tenka prema položajima XVII SNOB. Na neprijateljsku vatru borci XVII brigade pod zaštitom mitraljeza i protivtenkovske puške izvršili su juriš bombama. Posada tenka bila je primorana da napusti tenk i da pobegne. Tenk je potpuno uništen i zapaljen. U ovoj akciji zaplenjeno je 30 tenkovskih granata, jedan dvogled za osmatranje pogodaka topa, tri tenkovska mitraljeza »breda« i 1500 metaka. Naši u ovoj akciji nisu imali gubitaka. Moral naših jedinica je na velikoj visini. Moral neprijatelja veoma je nizak, što se jasno videlo u toku same borbe; slab otpor, panično bekstvo. Brzoj likvidaciji tenka doprinele su odlučnost i brzina [dejstva] naših boraca.

XVIII SNOUB »Bazoviška«

Noću 5 6, 6. 7. i 9 10. maja minerski vod ove brigade na tri mesta je porušio prugu Postojna — Trst.

Pno rušenje bilo je između železničke stanice i tunela kod sela Ležeča. Razoreno je 300 m železničke pruge i uništen podzemni telefonski kabl.

Drugo rušenje: u blizini Rakitnika — razoreno 200 m pruge.

Treće rušenje: u blizini Selca — razoreno 200 m pruge.

U akciji na drumu Gorica — Ajdovščina 21. 5. brigada je dobila zadatak da obezbedi desni bok XIX SNOB i da spreči intervenciju s pravca Gorice. Za ovu akciju pridodat joj je Gorenjski manevarski bataljon.[3] Brigada je zauzela položaje na sektoru Vitovlje — Osek. II bataljon (ruski) bio je za ovu akciju pridodat XIX SNOB. Rad ovog bataljona u ovoj akciji iznet je u radu XIX SNOB.

I i III [bataljon] ove brigade i njihov rad u akciji:

Oko 10 časova stigla je iz Gorice neprijateljska kolona od 19 oklopnih automobila, dva tenka i dva kamiona vojske. Kad je kolona stigla u blizinu položaja XVIII SNOUB. otvorena je na nju vatra iz protu tenkovskih pušaka i automatskog oružja. Neprijatelj je odmah iz celokupnog raspoloživog oružja odgovorio na vatru naših jedinica. Za vreme borbe neprijatelj se nije zaustavio, već je gađao iz pokreta ili nakon kraćih zastanaka. Vojska je odmah napustila kamione i razvila se za borbu. Borba je trajala pola časa a zatim je kolona nastavila put s namerom da ne prihvati borbu sa XVIII SNOUB, već da pregleda drum i ispita rad naših jedinica XIX SNOB. Moral neprijatelja u ovoj akciji bio je na vrlo niskom

[1] To nije bio formacijski naziv, već se odnosi na bataljon Gorenjskog NOP odreda koji se tada nalazio na obuci u Školskom logoru 9. korpusa NOVJ.

stepenu, što se ustanovilo u toku same borbe kako pri prvom napadu, koji je izvela XIX SNOB, tako i u ovom napadu.

Noću 26 27. maja XVIII SNOUB napala je utvrđena uporišta u Prvačini i Volčjoj Dragi. Tom prilikom uspelo joj je da uništi dve otporne tačke u Prvačini (kod železničkog mosta i kod sela Gradišča). Tok napada:

I bataljon dobio je zadatak da zauzme uporište u Prvačini kod železničkog mosta. Bataljon je krišom okružio uporište i nadirao prema železničkoj pruzi. Zatim su upućeni 9 bombaša i jedan italijanski alpinac, koji se dva dana ranije dobrovoljno predao. Kad su se bombaši približili na 50 m od uporišta, primetila ih je straža i odmah otvorila vatru. Vatra stražara nije uplašila naše borce, oni su nastavili sa podilaženjem uporištu, zatim su bacili [bombe] a ceo bataljon je izvršio juriš. Neprijatelj je pružao snažan otpor i bacao bombe iz uporišta. Uprkos tome bataljon je nastavio da juriša i za kratko vreme pošlo mu je za rukom da zauzme uporište. Zatim je minerska desetina minirala železnički most i razorila ga u dužini od oko 20 m.

U ovoj akciji neprijatelj je imao 3 mrtva, 5 ranjenih i 16 zarobljenih.

Zaplenjeno je 18 pušaka, jedan puškomitraljez, 3000 metaka za italijanske puške i drugi materijal (odeća i obuća).

Naši gubici: 4 mrtva i 5 ranjenih.

II bataljon imao je zadatak da uništi uporište Volčju Dragu. Bataljon je izvršio okružavanje, ali kako je bio primećen i pošto je neprijatelj pružao snažan otpor, uporište nije zauzeto. U svojoj odbrani neprijatelj je koristio pre svega ručne bombe. Bataljon je imao 1 mrtvog i 7 ranjenih. Neprijateljski gubici nisu nam poznati jer uporište ni je zauzeto.

III bataljon dobio je zadatak da uništi otpornu tačku broj 3 u Prvačini. Oko 22 časa, na čelu s bombašima, bataljon se približio uporištu sa dve strane. Upozoren vatrom kod prve otporne tačke, neprijatelj je zauzeo položaje van uporišta. Kada je primetio podilaženje naših boraca, otvorio je snažnu mitraljesku vatru tako da su naši borci morali odustati od započete borbe. Zatim je III bataljon upotrebio minobacač. Posle 5 izbačenih mina batal jon je ponovo izvršio juriš i uporište zauzeo. Neprijateljski gubici: 3 poginula, 5 ranjenih i 1 zarobljen. Bataljon je imao 7 lako ranjenih. Zaplenjeno je: 1 puškomitraljez, 1 automat, 8 pušaka, 1 pištolj i 8 sanduka municije. Posle završene akcije zgrada je zapaljena.

U ovoj akciji neprijatelj je imao ukupno 6 mrtvih. 10 ranjenih i 17 zarobljenih. Zaplenjeno je ukupno: 26 pušaka,

dva puškomitraljeza, jedan automat, oko 5500 metaka za ital. puške i razni drugi materijal.

Naši gubici: 5 mrtvih i 19 ranjenih.

Trideset prvog maja brigada je dobila zadatak da obezbeđuje desni bok i da spreči svaku eventualnu intervenciju sa pravca Gorice. Za [izvršenje] ovog zadatka brigada je zauzela položaje Vitovlje — Osek i na drumu Gorica — Ajdovščina postavila mine. Jedan oklopni automobil koji je uspeo da pobegne ispred vatre XIX brigade naišao je na mine koje je postavila XVIII SNOUB. Rezultat miniranja: zapaljen i potpuno uništen oklopni automobil. Posada od dva čoveka uništena. Na našoj strani nikakvih gubitaka.

XIX SNOB »Si ččkn KosoveL<

Dvadeset prvog maja brigada je dobila zadatak da napadne neprijateljske kolone koje dolaze sa pravca Ajdovščina — Gorica i obratno. Za izvršenje ove akcije pridodat joj je 2. (ruski) bataljon XVIII SNOUB. Zaseda je bila postavljena na sektoru Vrtovina.

4

Noću 26 27. maja XIX SNOB izvršila je napad na dva uporišta u Dornberku. Jedno u Dornberku a drugo u blizini sela Tabora (vodenica). Oba uporišta su uništena.

1 bataljon ove brigade, kome je sadejstvovao i bataljon brigade »Triestina d'assalto«, dobio je zadatak da uništi uporište u Dornberku. Bataljoni su nadirali između kuća polako prema uporištu. Rasporedili su se između kuća oko uporišta i pokušali s jurišem. Neprijatelj je otvorio žestoku vatru iz dva protivtenkovska topa i automatskog oružja. Otpočela je obostrana paljba koja je trajala oko 2 časa. Posle dvoćasovne borbe, raznih pregovora sa posadom, posada se na odlučan zahtev komandanta divizije predala. U ovoj akciji neprijatelj je imao 8 ranjenih i 64 zarobljena.

Naši gubici: 2 mrtva i dva teško ranjena.

Zaplenjeno:

2 protivtenkovska topa i 1 nišanska sprava
75 granata za protivtenkovski top
3 teške »brede« i rezervna cev
8850 metaka za tešku »bredu«
1 teški mitraljez »fiat«
7070 metaka za isti
1 teški minobacač sa 150 mina

* Redakcija je izostavila tekst o toku napada, jer o tome opširnije govori izveštaj 9. korpusa (vidi dok. br. 26).

1 laki minobacač sa 345 mina
1 sanduk upaljača za teški i laki minobacač
1 sanduk dopunskih punjenja
4 puškomitraljeza »breda«
15 rezervnih cevi za iste
4350 metaka za iste
55 italijanskih pušaka
2850 metaka za iste
4 italijanska automata
200 metaka za iste
1 sanduk italijanskih (ručnih) bombi
50 defanzivnih ručnih bombi
1 bicikl
4 mule sa opremom
2 vojnička kola

Mnogo hrane i druge robe.

Posle završene akcije naši su uporište spalili.

II bataljon imao je zadatak da uništi uporište ispod sela Tabora (vodenica).

Bataljon je na juriš zauzeo uporište. Neprijatelju je uspelo da pobegne. Nakon završene akcije uporište je spaljeno.

Žrtava nije bilo ni na jednoj ni na drugoj strani.

Dvadeset sedmog maja patrola II bataljona, koja je kontrolisala komunikacije u pravcu Dornberka, susrela je odbegle fašiste i otpočela s njima borbu koja je trajala 20 minuta. Zarobljena su tri fašista, dok su ostali pobegli. Patrola je zaplenila 5 pušaka.

Dvadeset osmog maja 1 bataljon XIX brigade dobio je zadatak da uništi izvesne zgrade u Štanjelu koje bi neprijatelju mogle poslužiti za uspostavljanje uporišta. Akcija je izvršena i tom prilikom je zapaljena gostionica kod žel. stanice, »Dopolavoro«"' i stari zamak. Zgrade su potpuno uništene.

Trideset prvog maja brigada je dobila zadatak da napadne neprijateljske kolone koje bi se kretale drumom sa pravca Gorica — Ajdovščina i obratno. Za izvršenje ovih zadataka brigada je noću 30 31. zauzela određene položaje na sektoru Vrtovima. U 15.30 časova naišla je jedna neprijateljska motorizovana kolona od 1 lakog tenka, I oklopnog automobila, 1 oklopnog kamiona i 2 motorcikla. Kolona je stigla iz Ajdovščine. Jedinice XIX brigade otvorile su vatru na neprijateljsku kolonu. U ovoj akciji uništen je oklopni kamion i zaplenjen jedan motor. Borba je trajala oko 1 čas. U toj akciji poginulo je 5 neprijateljskih vojnika a jedan je zarobljen.

Na našoj strani nije bilo gubitaka.

[5] Dom članova fašističkih sindikalnih organizacija.

Zaplenjeno: 1 motor marke Guzzi, 1 teški (mitraljez) »fiat«, 2 puškomitraljeza »breda«, 3 puške »mauzer«, 3 italijanske puške, 15 italijanskih, 10 nemaćkih i 20 francuskih (ručnih) bombi, dva pištolja »bereta«, 800 metaka za »fiat«, 1000 metaka za puškomitraljez. 600 metaka za »mauzer« puške, 50 metaka za italijanske puške.

Karakteristika akcije:

Utvrđeno je da su sve poslednje akcije jedinica 30. divizije bile izvršene brzo i odlučno. Iskorišćene su sve slabosti neprijatelja. Za vreme ovih akcija municija je bila trošena racionalno, tj. bez otvaranja vatre kada se neprijatelj ne vidi.

Moral: Moral naših jedinica bio je u svim akcijama na vrlo visokom stepenu, dok je moral neprijatelja bio veoma nizak, što potvrđuju i njegovi neuspesi.

SMRT FAŠIZMI - SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba — potporučnik:
Rustja Franjo Ćanči s. r.
Rustja Franjo

Šef odseka — poručnik:
Vidačič Nikola s. r.
Nik. Vidačič

BR. 7

IZVEŠTAJ ŠTABA 7. SLOVENAČKE NOU BRIGADE »FRANCE PREŠEREN« OD 1. JUNA 1944. ŠTABU 31. DIVIZIJE O AKCIJAMA BRIGADE U GORENJSKOJ[1]

STAB VII SNOUB
»FRANCE PREŠEREN«
Operativni odsek
Na položaju, 1. 6. 44.
Op. br.

ŠTABU XXXI DIVIZIJE
(Operativni odsek)

Predmet: 15-dnevni izvestaj od 15. 5. 44. do 31. 5. 44.

16. 5. 44 Na Lavtarskom vrhu poseo je položaje I bataljon, koji je zbog loših vremenskih uslova povučen iz logora. Bataljon je bio smešten u jednoj od kuća. Kod bataljona se nalazio i mitraljeski vod. dok se jedna četa nalazila na uzvišenju desno, a druga na uzvišenju levo od Štaba, gde je bila i inžinjerijska četa.

Kantonman su obezbeđivale straže i patrole. Postavljena su dva stražarska mesta i izvidnica kod crkve na Planici u jačini jednog streljačkog odeIjenja i odeljenja mitraljeskog voda. Drugo izviđačko odeljenje jačine mitraljeske trojke nalazilo se na koti iznad samog kantonmana.

Tog dana bataljon se u 5.30 časova vratio iz akcije u Virmašama. Dovezli smo kola krcata fišeklijama, različitim saračko-obućarskim materijalom i alatom, 2 obućarskim mašinama, sa 2 džaka brašna, džakom prekrupe i oko 5 kg masti. Nije prošlo ni pola sata kad nam je bilo javljeno da se čuje pucnjava od Bukovščice, tako da nismo ni uspeli da sredimo i prebrojimo svu robu, već smo je na brzinu posakrivali po žbunju i u šumi. Za to vreme bataljon je već bio raspoređen na položajima, tako da su se jedna

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226 a/I. Original je na nekoliko mesta oštećen, pa se ne može pročitati. Ta mesta su označena sa tri tačke.

četa i jedan vod druge čete nalazili na levom krilu, u sredini bili su komora i mineri, do njih desetina sa teškim mitraljezom i inžinjerijska desetina sa puškomitraljezom. Naše desno krilo bočno je osiguravala jedna desetina kako neprijatelj ne bi mogao udariti s boka. Kod crkve na Planici poseli su položaje jedan vod i jedna desetina s mitraljezom.

Još nismo dobro ni poseli položaje, a već smo stupili u dodir s neprijateljskom kolonom koja je nadirala sa pravca Bukovice na naše položaje. Na taj način borba je otpočela već u 6.30 časova. Odmah smo reagovali na neprijateljski napad. Naši borci su se istakli i posle kraće borbe, koja je vodena veoma oštro kako sa naše tako i sa neprijateljske strane, [odbacili] neprijatelja koji je besno ali uzaludno napadao. Stiglo je naređenje da nema povlačenja i borci su uz poklike jurnuli, a zatim još jednom, te naneli neprijatelju osctne gubitke. Neprijatelj je bio nadmoćniji kako u ljudstvu tako i u naoružanju, a nalazio se i na boljiin položajima od naših. Na tom mestu vođena je veoma ogorčena borba oko tri časa. Pri tome je bilo trenutaka kada su naši partizani ispoljili veliko požrtvovanje i borbenost. Tako je prvi mitraljezac 1. ćete Božič, iako ranjen, uspeo da odvuče mitraljez nekih 20 m daleko iza položaja u pozadinu, ali ga je Švaba pratio. Kad je [mitraljesca] izdala snaga te je posrnuo, odmah su ga prihvatili drugovi i odneli u previjalište [i to] omladinac Đuro- [a za njim] je pošao skojevac Zupan,[3] koji je bio teško ranjen neprijateljskim metkom. Drug Đuro bio je smrtno pogođen. Tek četvrtom drugu vodniku [Šte]l'anu[J] uspelo je da spase mitraljez i skloni ga na bezbedno mesto tako da nije pao neprijatelju u ruke. Pri tome treba naročito istaći vanredno požrtvovanje naših boraca. Prilikom izvlačenja ranjenika poginuo je bolničar drug Pogačnik,"[1] i to u trenutku kada je odnosio ranjenika u pozadinu. Na tom odseku Švabama je pošlo za rukom da se približe našim položajima do na

Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.
Rudolf Zupan Ciril
Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.
Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

20 m, pa i manje. U takvoj situaciji borba je vodena 2 časa. Treba pomenuti postupak minera druga Baloha, koji je pred kraj borbe na tom sektoru bacio među grupu Švaba tešku englesku minu i verovatno uništio veći deo ove grupe, jer se sve utišalo i više nisu odjekivale švapske komande — umesto njih čuli su se jauk i stenjanje. Kako je pritisak neprijatelja bivao sve jači.. .[6]

Povlačenje je izvršeno u redu, i to na novi položaj, na brdašce kod crkve u Planici. Uto su Švabe stigle u naš raniji kantonman. Ovde su pronašli deo sakrivenog materijala. U 1 čas krenuli su ka selu Planici. Pošto se u međuvremenu magla digla, otvorili smo vatru na Švabe koje su se povlačile drumom. Švabe su se odmah razvile u strelce pa je borba nastavljena celo poslepodne, a zatim su se morale povući i ostaviti svu zaplenjenu robu, među kojom i zaklanu svinju, koju su oterali ispod štaglja u selu, i jedno tele, zajedno sa preturenim kolima i konjem koga je ubio drug Polski.[7] Kod kola je poginuo jedan neprijatel jski vojnik a drugi je bio ranjen u obraz. Osim toga ostavili su i svu robu koju su ranije zaplenili od nas. Tada je otvorena mitraljeska vatra iz doline, iz tenka koji je tukao naše položaje. Neprijatelj je dobro gađao, ali nije postigao nikakav uspeh.

Naši gubici iznose 9 poginulih i 5 ranjenih, od kojih dva teže. U borbi je nestalo 9 drugova, a 2 druga su zarobl jena.

Neprijateljski gubici bili su mnogo veći, tako da prema obaveštenjima ima preko 90 poginulih i isto toliko ranjenih. Brojke o gubicima iz te borbe nisu nikako preterane.

Izgubili smo jednu pušku, a sve ostalo oružje poginulih drugova smo spasli.

Od neprijatelja smo zaplenili: 1 automat, 1 ranac, 2 šatorska krila, 1 kišni mantil, 1 ašov, 1 čuturicu. nešto sanitetskog materijala, I baterijsku lampu, 1 par plitkih cipela, 3 čaršava i jedan ženski kaput.

Original je oštećen, pa se kraj rečenice ne može pročitati. Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

Odmah pošlo ekonomsko akcije II bataljon se vratio u svoj logor na Sv. Mohorn, koji je obezbeđivao sa tri stražarska mesta i patrolama. Patrole su upućivane u pravcu Jamnika, Javornika, Pozirna i Selaca. Odmah ujutro otišao je jedan vod sa dva puškomitraljeza u zasedu na drum između Cepulja i Sv. Mohora. U 15 časova otišao je u zasedu iznad Cepulja jedan vod sa dva puškomitraljeza i tamo ostao do mraka. Jedan vod sa dva puškomitraljeza otišao je u 11 časova na Bukovicu da tamo udari Nemcima u leđa. Ovaj vod nije došao u dodir s neprijateljem jer borbe na ovoj strani nisu vođene. Ostali deo bataljona, pak poseo je položaje, i to jednom desetinom pratećeg voda u pravcu [Sv.] Mohora, a ostali su poseli položaje iznad kantonmana tako da smo se obezbedili sa pravca Selaca i Podblice.

III bataljon se nalazio na položajima na Crnom kalu. Patrole je upućivao u pravcu Male Jelovice, Farjeg Potoka, Rovla, Javorja i Malenskog Vrha. Zasedu su uputili u Rovt. Naknadno je upućena jedna patrola u Martinji Vrh. Vojnih akcija nije bilo.

Štab brigade se nalazio u Martinjem Vrhu.

U borbi na Lavtarskom Vrhu poginula su i tri druga iz brigadnog inžinjerijskog voda.

Toga dana imali smo 12 poginulih i 5 ranjenih.

17. 5. 44. I bataljon prešao je sa položaja kod Lavtarskog Vrha na nove položaje kod Sv. Mohora, gde se nalazi zajedno sa 11 bataljonom. Postavljena su odmah stražarska mesta i preko celog dana su upućivane patrole u pravcu Javornika, Nemilja, Lajša, Pozirna i Selaca.

Oko podne smo saznali da neprijatelj nadire prema Martinjem Vrhu. Odmah su upućene dve čete III bataljona na položaje iznad Birta na drumu /a Blegoš, a Štab brigado se prebacio iz Martinjeg Vrha na Blegoš, na kotu 1364. Oko 13.30 napali smo neprijatelja koji je u streljačkom stroju nastupao ka našim položajima. Neprijatelj se povukao prema Posećniku i pri povlačenju gađao iz mitraljeza i minobacača. Zapalio je kuću u kojoj se nalazila transportna karaula. Naš pra-

teći vod ispalio je na Švabe koji su se povlačili nekoliko mina iz teškog minobacača. Kad smo za njima uputili patrolu, ona je utvrdila da se neprijatelj vratio u Železnike. Zatim se bataljon vratio u logor, a Štab brigade je prešao u Farji Potok. Patrola je saznala da je neprijatelj imao dva poginula koje su civili morali prebaciti u dolinu. Od civila smo naknadno saznali da je neprijatelj imao još tri poginula. Mi nismo imali gubitaka.

18. 5. 1944. I i II bataljon i dalje su se nalazili na starim položajima na [Sv.] Mohoru. I bataljon posedao je položaje na koti 948. Jedan vod II bataljona sa dva puškomitraljeza nalazio se u zasedi na drumu između Cepulja i Sv. Mohora. U toku noći jedna desetina vratila se u kantonman. Ostali deo bataljona zaposeo je položaje oko svojih kantonmana. Preko noći ljudstvo se u grupama odmaralo na položajima. U toku noći imali smo 6 stražarskih mesta. Obaveštajne patrole su upućivane prema Jamniku, Nemiljama, Lajšama, Topolama, Pozirnom, Bukovščici, a izvidnica prema Selcama. Na ovim položajima nije bilo ništa novo.

U 3 časa ujutro III bataljon zajedno sa Štabom brigade izvršio je pokret sa starih položaja u Farjevom Potoku na nove položaje iznad Prtovča. Posle podne smo poseli položaje na Kosmatom vrhu iznad Podlonka. Logor su obezbeđivali četiri stražarska mesta i patrole prema Dražgošama i Prtovču, Na drumu Prtovč — Ratitovec imali smo zasedu od 5 ljudi s mitraljezom. U 18.30 časova izvršili smo pokret i u 2i.30 stigli na nove položaje na Mošenjskoj planini. Logor smo odmah obezbedili i uputili patrole. Intendant brigade* sa 60 ljudi otišao je u ekonomsku akciju.

Dan je prošao bez većih promena.

19. 5. 44. I i II bataljon još uvek su se nalazili na starim položajima od prošlog dana — na [Sv.] Mohoru. Patrole su upućivane istim pravcima kao juče. Posle podne je otišao politkomesar I bataljona[9]

[8] Gregor Tršar
• Bogdan Javor Peter

sa tri minera brigadnog minerskog voda na diverzantsku akciju na [žel. prugu] Podnart i Otoče. Tamo su stigli u 19 časova, izvideli položaj, a zatim oko 20 časova minirali dve skretnice u gornjem delu stanice Podnart. Zatim su otišli u Otoče i tu minirali skretnice'sa obe strane [žel.] stanice. Uspeh ove akcije bio je zadovoljavajući, osim što jedna mina nije eksplodirala. U kantonman su se vratili sutradan u 7 časova ujutro. Štab brigade i III bataljon nalazili su se na starim položajima na Mošenjskoj planini. Patrole su upućivane u istim pravcima kao i juće. Iz ekonomske akcije, na koju su pošli prošlog dana, vratili su se i doterali tri govečeta, nešto brašna i krompira i drugih sitnica. U 17 časova upućena je druga grupa od 60 ljudi u ekonomsku akciju u Besnicu i ona se još nije vratila.

Vojnih akcija nije bilo.

20. 5. 44. 1 i II batal jon nalazili su se na starim položajima na [Sv.] Mohoru. Patrole su upućivane u pravcima kao i prethodnog dana. I bataljon je uputio 50 ljudi po hranu u Bitnje.
II bataljon je u 6 časova uveče uputio dve desetine sa zadatkom da miniraju stanicu i skretnice. Jedna desetina sa puškomitraljezom otišla je da minira stanicu Zabnicu. U II časova [noću] desetina je stigla u blizinu stanice. Morali su sačekati da ode voz. Odmah zatim prugom od Ljubljane do Kranja stigao je oklopni voz i reflektorom kontrolisao teren oko stanice. Kad je [oklopni] voz otišao, desetina se približila stanici. Postavili su dva stražara duž pruge, a ostali su upali na stanicu, odneli telefonski aparat, a mineri su odmah pripremili eksploziv i minirali stanicu. Eksplozija je bila odlična i stanična zgrada srušena je do temelja. Sa sobom su doveli i sela stanice (Nemca).

Druga desetina je pošla da minira stanicu i skretnice u Medvodama i Retečama. Ova desetina još se nije vratila u bataljon.

U 19 časova jedan vod pošao je u Besnicu po hranu. Doterao je veću količinu hrane i nekoliko grla stoke.

21. 5. 44. I i II bataljon rano ujutro izvršili su pokret sa starih položaja na nove položaje i to: 1 bataljon na Mošenjsku planinu, gde je odmah poseo položaje i uputio patrole u pravcu Dražgoša, Jamnika i Krope. II bataljon poseo je nove položaje na Selskoj planini i takode odmah uputio patrole prema Podkoritima, Soteski i Kupljeniku. Dve desetine su odmah otišle u zasedu — jedna na Črni vrh a druga na Visoki vrh. Desetina koja je otišla da minira skretnice i stanicu u Medvodama još se nije vratila.

III bataljon sa Štabom brigade prešao je sa Mo-Šenjske planine na Selsku planinu.
Na određeno mesto stigli smo u 16 časova i razmestili se po barakama. Patrole su upućivane u pravcu Koritna, Soteske i Kupljenika.

22. 5. 44. Iz ekonomske akcije vratilo se 55 ljudi koje je prošlog dana uputio I bataljon u Besnicu. Akcija je izvedena nesmetano i dobro je uspela. U toku akcije celo vreme iz uporišta su osvetljavah selo reflektorom, a kada su naši napuštali selo, ispaljeno je iz uporišta nekoliko hitaca.

U tri časa posle podne upućen je jedan vod u pravcu II bataljona, odakle se čula pucnjava, sa zadatkom da izvidi i da po mogućstvu napadne neprijatelja s leđa.

Nešto posle tri časa neprijatelj je izvršio napad na naše položaje koje smo zaposeli na Mošenjskoj planini. Kolona koja je prodrla sa pravca Radovljice pokušala je da nas iznenadi snažnom vatrom. Naši su odmah poseli položaje i odgovorili vatrom. Vod koji je malo pre toga otišao iz logora nije nastavio pokret, već je odmah poseo položaje iza naših leđa i zatim nas za sve vreme borbe osiguravao od neprijateljskog napada s leđa. Prva četa je za sve vreme borbe ostala na ranijim položajima, dok su se ostale jedinice povukle oko 200 m od logora na kotu. Snažnim udarima neprijatelj je po svaku cenu težio da probije naše položaje, ali je naša četa odmah reagovala na svaki neprijateljski napad. Konačno su Švabe htele da po svaku cenu jurišem zauzmu naše položaje, ali su u tome sprećeni snažnom mitraljeskom vatrom, bombama i

minobacačima. Pretrpeli su osetne gubitke, što se videlo po tome što je nastupilo zatišje i oni obustavili napade. Borba je prestala u 18 časova, kada je zavladao potpun mir. Oko 20 časova neprijatelj se povukao sa položaja, ali je ostao u neposrednoj blizini naših položaja celu noć, ispaljivao bele rakete i verovatno tražio pojačanje da bi nas sutradan napao jačim snagama. Bataljon je celu noć ostao na položajima, a rano ujutro je izvršio pokret na nove položaje na kotu nedaleko od starih položaja.

Oko 9 časova čuli su se pucnjevi oko Selske planine, gde su logorovali II bataljon i Stab brigade. Smesta je sazvan zbor bataljona pa su posednuti položaji. Odmah smo povukli zasede, a vod koji se nalazio u zasedi hitno je upućen u pravcu Premzam,[10] odakle se čula pucnjava. Ovaj vod nije naišao na neprijatelja pa se posle 4 časa vratio. Prema usmenom naređenju komandanta brigade," komandanta [bataljona][1-'] je uzeo jednu četu i sa njom otišao s druge strane prema Premzam. Pošli su da izvide teren s desne strane puta. Na pokretu je drug zamenik [komandant][13] zadržao polovinu ove čete, a s drugom polovinom je ka Premzama ivicom puta otišao komandant. Putem je išla naša patrola i na nju je neprijatelj otvorio vatru.

Cilj ovog voda, kojim je komandovao komandant, bio je da se što više približi neprijatelju te da ga napadne s boka. Međutim, u podilaženju pao je u zasedu koju je držao neprijatelj na ivici puta. Naši su odmah odgovorili vatrom i pucali oko 5 minuta. U toj borbi ranjen je mitraljezac koga smo sklonili na sigurno mesto. Zatim smo se spojili s drugom polovinom voda i vratili se u logor. Vod je od logora bio udaljen oko jedan čas kada je upao u neprijateljsku zasedu. Odmah smo odgovorili vatrom te je borba trajala nekih 5 minuta, a zatim smo se povukli i nastavili put prema logoru. Odmah su upućene patrole da izvide da li se neprijatelj još uvek na-

[10] Greška; treba: Za Breznom.
[11] Rudolf Hribernik Svarun
[13] Vinko Žontar Aleksandrov
" Janez Ceferin Golob

lazi u blizini. U 21.30 časova bio je zbor bataljona, a zatim pokret na nove položaje koji je trajao celu noć. Pokret su izvršili II bataljon, Štab brigade i Štab divizije.

III bataljon izvršio je pokret u 8 časova ujutro sa Selske planine na Ribensku planinu, gde je stigao u 14 časova. Poseli su položaje na koti 1122, iznad planine, gde su ostali celu noć. Patrole su upućivali u pravcu Radovljice, Kupljenika i Bohinjske Bele.

23. 5. 44. I bataljon, koji je prethodnog dana vodio borbu na Mošenjskoj planini, izvršio je u toku noći pokret malo dalje od logora, a ubrzo zatim stigli su II bataljon, Štab divizije i Štab brigade. Ubrzo nakon posedanja položaja došli smo u dodir s neprijateljem. Otpočela je ogorčena borba i neprijatelj je vršio snažan pritisak na položaje II bataljona. Nakon nekoliko hitaca ranjen je zamenik politkomesara bataljona.[14] Nije se moglo utvrditi sa kog pravca napada neprijatelj. Neprijatelj je ponovo ispalio nekoliko hitaca i rafala na položaje II bataljona, a mi smo odmah odgovorili vatrom lakog minobacača. Posle toga je i neprijatelj počeo da gada iz lakog i teškog minobacača i iz tromblona.'[5] Sa desnog i levog boka neprijatelj je iz gustog šumarka počeo da luče naše položaje. Na ovu malu uzvišicu Nemci su usmerili sve svoje snage. Na položajima bili smo oko pola časa. Zbog kvara nisu dejstvovali mitraljezi, pa smo se povukli na novi položaj. Na našim položajima nalazio se i Štab brigade sa odsecima. U toku borbe odseci i komora povukli su se na nove položaje jer su bili zasipani vatrom teškog minobacača. Na prvom položaju II bataljon imao je 6 ranjenih i jednog poginulog. Pri povlačenju na nove položaje ranjena su još dva druga. S novih položaja štitili smo povlačenje štabova brigade i divizije i ostalog dela bataljona sa komorom. Neprijatelj je tukao teškim minobacačem a mi smo zauzeli položaj na kojem se nalazio i zamenik politkomesara briga-

[14] Franc Kranjc

[15] Mine koje su izbacivane pomoću po>ebnih nastavaka na pešadijskim puškama.

de.[1]" U toj borbi neprijatelj nas je zasipao kišom metaka. Položaj smo držali sve dok zamenik komandanta brigade nije izdao naređenje za povlačenje. U veoma kritičnom momentu, kad je neprijateljski mitraljezac pokušavao da zauzme naš položaj, pogodio ga je komandant drug Aleksandrov i time nam omogućio povlačenje i uštedeo druge žrtve. Tek kada je kolona sa Štabom brigade i ranjenicima daleko odmakla, naši su prekinuli vatru i povukli se. Kolona je krenula novim pravcem prema Raztokama na položaje u blizini Prtovča, i to na Kosmati vrh. Kao i II bataljon, tako se na nove položaje povukao i I bataljon.

Posle večere i kada smo predali ranjenike, krenuli smo na nove položaje na Martinji Vrh — I, II bataljon, Stab brigade i Stab divizije. Ranije su upućene dve čete 1 bataljona sa protivtenkovskom desetinom u zasedu između Zalog Loga i Zeleznika sa zadatkom da obczbeđuju prelaz preko druma.

Na nove položaje stigli smo ujutru.

III bataljon bio je na položajima od prošlog dana, na Ribenskoj planini. U 10.30 časova prešli su na nove položaje na Selskoj planini i zauzeli položaje na koti 1264, gde su ostali preko noći. Patrole su upućivane prema Martinčeku i Rovtarici. Ljudstvo je bilo u strogoj pripravnosti.

24. 5. 44. I bataljon je držao položaje iznad Rovta a Stab bataljona se nalazio u sredini logora. Logor su obezbeđivali stražari i patrole. Patrole su upućivane prema Sv. Lenartu, Luši, Praprotnom, Golici i Sv. Miklavžu.

Na drumu Bukovica — Luša postavili smo zasedu od jednog mitraljeza i puškomitraljeza.

II bataljon zauzeo je položaje oko kantonmana u Martinjem Vrhu. Za obezbeđenje bataljona je postavio tri stražarska mesta i upućivao patrole u pravcu Zeleznika, Ostrog vrha i Crnog kala te u pravcu Malenskog vrha.

U ekonomsku akciju u Lušu otišlo je 25 drugova i odatle su doneli mnogo životnih namirnica i doterali dva govečeta.

[10] Petar Alfirević Peru

Treći bataljon: U 5 časova pošli smo sa Selske planine i u 8 časova stigli na Ribčevu planinu. Zaposeli smo položaje iznad planine na koti 1232 i tu ostali preko dana. Za sve vreme kod bataljona se nalazila Prateća četa.
Stab brigade nalazio se u Martinjem Vrhu.

25. 5. 44. *Prvi bataljon:* Imao je logor iznad Rovta, koji smo obezbedili stražama i patrolama. Patrole su upućivane u pravcu Luše, Praprotna, Golice i Sv. Miklavža. Jedna patrola imala je zadatak da kontroliše Selšku dolinu između Selaca i Zeleznika.

Zasede su postavljene prema Luši, Praprotnom i Bukovici.

II bataljon: Nalazio se na položajima na Martinjem Vrhu u kantonmanu kod Smrekara. Imali su postavljena četiri stražarska mesta i tri patrole. Patrole su upućivane u pravcu Zeleznika. Ostrog vrha, Crnog kala i Malenskog vrha.

III bataljon se nalazio u strogoj pripravnosti na svom položaju iznad Ribčeve planine. Uveče je bataljon pošao u ekonomsku akciju u Bohinjsku Bistricu. Kod ovog baialjona nalazio se i Prateći vod.

26. 5. 44. *I bataljon:* Imao je logor na Kosmatom vrhu iznad Jesenovca. Za osiguranje logora postavljena su tri stražarska mesta i kružna patrola koja je patrolirala u pravcu Prtovča. Postavljena je i izvidnica koja je kontrolisala teren u pravcu Prtovča i Selaca.

Bataljon je postavio jednu desetinu mitraljeskog voda sa mitraljezom, koja je imala zadatak da obezbeđuje položaj u pravcu Prtovča kao i drum koji vodi na Kosmati vrh.

Bataljon je u 19 časova krenuo sa Kosmatog vrha na nove položaje na Selskoj planini, gde je stigao u 21.30 časova. Bataljon je odmah postavio straže i patrole za obezbeđenje logora.

II bataljon: Nalazio se na položaju na Kosmatom vrhu. U toku noći postavili su osiguranje od tri stražarska mesta i jedne zasede u jačini jedne desetine na Prtovču.

U 19 časova, nakon zbora bataljona, deo sa Pratećim vodom otišao je na novi položaj na Selsku planinu zajedno sa I bataljonom. Prva i druga četa otišle su u ekonomsku akciju u Češnjicu, ali nisu došle u dodir s neprijateljem. Između Zeleznika i Selaca postavljene su dve zasede jačine od po jedne desetine. U akciji su učestvovali i svi čianovi Štaba bataljona. Osim većih količina životnih namirnica, dobijeno je i 130 Stavljenih koža i dva govečeta. Akcija je izvedena neometano i veoma uspešno.

III bataljon: U 7 časova vratio se na Ribčevu planinu iz ekonomske akcije u Bohinjskoj Bistrici. Doneli su 450 kg sira, 425 kg butera i 250 kg brašna. U 7 časova izvršen je pokret na nove položaje, kota 1644. Logor obezbeđuju dva stražarska mesta i patrole u pravcu Ribčeve planine. L 19 časova izvršen je ponovo pokret te smo u 21 čas stigli na Selsku planinu, gde je bataljon zaposeo položaje na koti 1134.

Bataljon je u 18 ćasova sa Ribčeve planine otišao u ekonomsku akciju i u 24 časa stigao do Bohinjske Bistrice. Odmah je postavio potrebne zasede, tj. na pet mesta. Ostalo ljudstvo je najvećom brzinom, za pola časa, izvršilo rekviziciju, a zatim se bataljon vratio na Ribčevu planinu. Čitavom akcijom rukovodio je Štab bataljona.

27. 5. 44. *I bataljon:* Nalazio se iznad Selske planine. Logor obezbeđuju straže i patrole. Postavljena su tri stražarska mesta. Patrole su bile upućene ovako: noću 26 27. u pravcu Nemškog Rovta ispaljena je zelena raketa. Odmah je upućena patrola da pregleda teren. Zatim je jedna patrola upućena prema Ribčevoj planini, druga prema Premzu iznad Soteske a treća u pravcu Kupljenika. U pravcu Kupljenika postavljena je zaseda jačine jedne desetine s puškomitraljezom, a druga u pravcu Nemškoga Rovta takođe jačine jedne desetine s puškomitraljezom.

II bataljon: Vratio se iz ekonomske akcije iz Cestijice — Rudnog u 10 časova pre podne. Iz akcije je bataljon doneo: 300 kg pasulja, 100 kg brašna, 12 kg oljuštenog ječma, 8 kg prekrupe, 2 govečeta i 132 štavijene kože. Posle akcije ljudstvo

sc odmaralo na Selskoj planini. Za obezbeđenje imali su tri stražarska mesta.

III bataljon: Bio je zaposeo položaje iznad Selske planine. Za obezbeđenje postavljena su stražarska mesta i patrole.

Štab brigade, Minerska i Prateća četa nalazili su se u logoru na Selskoj planini.

Članovi sanitetskog odseka brigade sahranili su kod Mošenjske planine na Jelovici 11 drugova i 1 drugaricu iz divizijske štabne čete, koji su se 24. 5. o. g. odvojili od svoje jedinice pa ih je neprijatelj zarobio, vezao i streljao. Kod streljanih drugova bili su i njihova spaljena oprema i oružje.

Borbena i mobilizacijska akcija u noći 27128. 5. 44.

U 18 časova bio je zbor brigade a zatim pokret u pravcu gde je izvođena akcija: Štab brigade sa odsecima prešao je iz baraka na Selskoj planini na ranije položaje 111 bataljona.

/ bataljon je upućen sa zadatkom da uništi neprijateljsko uporište i da izvrši mobilizaciju u Ribnom. Bataljon je u 11.30 časova stigao na određeno mesto i odmah se podelio u zasede radi blokiranja uporišta i sela. Jedan vod je upućen u zasedu prema Bledu na drum koji povezuje Ribno sa Bledom, a sem toga su prema Bledu upućene još dve puškomitralješke trojke, dve (trojke) streljačke čete i jedna trojka inžinjerijske čete s bolničarkom, kao i desetina s mitraljezom.

Jedna desetina s mitraljezom upućena je u zasedu u blizini Kupljenika, na drum koji iz Bohinjske Bele vodi preko Save na Selo i dalje za Ribno. Ova desetina imala je zadatak da u slučaju neprijateljskog ispada napadne neprijatelja koji bi pokušao da iz uporišta Bohinjska Bela pohita u pomoć. Bataljonu je pridodat minerski vod Štaba brigade i nekoliko bombaša i minera iz divizije. Sa kolonom I bataljona kretao se i minobacački vod brigade. Sve bataljonske komore priključile su se II bataljonu i sa njim pošle u ekonomsku akciju u Koritno. Napad je otpočeo u 11.30 časova. Mineri su minirali upo-

rište, što im je delimično uspelo. Odmah nakon eksplozije jedna desetina sa bombašima napala je i zapalila uporište. Uporište je bilo brzo uništeno tako da je posada savladana za pola časa. U uporištu su se nalazili 4 nemačka policajca i tri civila. Oni su poginuli, sem jednog civila koji se spasao. Za vreme napada ostatak bataljona vršio je mobilizaciju i ekonomsku akciju. Mobilisano je 9 drugova. Bataljon u ovoj akciji nije imao poginulih, ranjenih, niti nestalih.

II bataljon: Podelio se u tri grupe sa zadatkom da unište tri kuće u kojima su se nalazili Nemci. Drugi deo bio je takođe podeljen u tri grupe a imao je zadatak da prikupi životne namirnice i stoku u selu Koritnom. Tamo je stigao u 22.30 časova. Njima su pridodate i grupe koje su bile određene da unište one tri kuće.

Najpre je otpočeo napad na kuću Trsoglava. Postavili smo dve mitraljeske trojke tako da je jedna mogla da gađa levu stranu kuće a druga da tuče prednju stranu. Iza kuće, gde se nalazi samo jedan prozor, postavili smo nekoliko strelaca tako da smo ovladali i tim prozorom. Čim smo postavili zasedu miner je sa 7 kg eksploziva izvršio miniranje. Ono nije bilo uspešno tako da nije srušen nijedan zid. Odmah su se pripremili bombaši i nekoliko strelaca da jurnu u kuću. Kad su se približili kući na 6—7 m, Nemac je bacio bombu i smrtno pogodio našeg vodnika. Poginulog vodnika odmah smo izvukli iako je Nemac otvorio vatru iz automata i bacao bombe. Hteli smo da ispraznimo štalu, ali su sporedna vrata bila zazidana te nismo mogli oterati stoku. Zbog toga smo zapalili štalu zajedno sa stokom. Zapalili smo i kuću na taj način što smo pred nju doneli veliku gomilu drva, polili ih petroleumom i zapalili . . . Metkom iz prve kuće bio je pogođen zain. komandanta drug Skala.[17]

Bataljon se u redu vratio u logor. Povukli smo se u 1.30 časova. Mitraljeski vod koji se nalazio u zasedi sa III bataljonom, povukao se zajedno sa bataljonom. Sa sobom smo vodili i ranjenika koga smo prebacili u bolnicu.

Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

Drugovi određeni za prikupljanje hrane prikupljali su je i po drugim kućama u Koritnom. Doneli su: 230 kg pasulja, 200 kg krompira, 150 kg brašna, 40 kg oljuštenog ječma, doterali 16 govečeta, 3 svinje, ovcu, dva konja i 30 kg masti. Za vreme napada obezbeđenje su davale dve kružne patrole i dve zasede sa puškomitraljezima. Bile su postavljene u pravcu Radovljice, a druga na drum koji vodi od mosta ispod Jelovice u Radovljicu. Pri povlačenju, zaseda kod sela bila je povučena, dok je zaseda na drumu kod mosta bila ojačana jednim vodom. Zaseda se još nije vratila. Bataljon se vratio u 7 časova ujutro.

Vratili su se i drugovi koji su 20. maja otišli na minersku akciju u Medvode — Reteče. Išli su celu noć i stigli na mesto u 1.30 časova. Baš u to vreme i nemačke straže iz bunkera u blizini stanice otišle su u pravcu Škofje Loke. Jednu stražu jačine puškomitraljeske trojke postavili su na drum koji vodi ka Škofjoj Loki. Tri druga ušli su u staničnu zgradu, stavili pod stražu železničkog činovnika, koji se nije opirao (Slovenac). Uništili su sve. Predmeta od vrednosti nije bilo. Zatim su odmah minirali zgradu i time je do temelja srušili. Neprijatelj je reagovao samo raketama. Zatim su se u redu povukli te preko dana sačekali kod terenskih radnika da se vrate i dva druga minera koji su minirali u Medvodama.

Zbog gustih straža mineri se nisu mogli približiti zgradi stanice u Medvodama. Zato su sa uspehom minirali na dva mesta prugu između Reteča i Medvoda. Zajedno su se vratili na naš raniji položaj na [Sv.] Mohorn, gde su stigli u ponedeljak u podne, dobili vezu i pošli za bataljonom u pravcu Dražgoša na Jelovicu. Ovde su naišli na neprijateljsku zasedu jačine 150 ljudi. Na njih je otvorena vatra sa tri strane. Pri tome su ,4 poginula, 1 je bio zarobljen a dva su nestala. Zbog borbe na Jelovici stigli su u bataljon tek posle tri dana. Vratilo se 9 drugova, od kojih dva minera a jedan koji je kao veza bio ostavljen na [Sv.] Mohoru.

III bataljon: Krenuo je sa položaja iznad Selske planine i stigao do Taleža u 21 čas, gde se podelio na 5 grupa. Jedan vod i deo Pratećeg voda poslali smo na zasedu iznad Lancova koja je obezbedivala prelazak preko mosta preko Save iz Radovljice. Jednu desetinu ove grupe uputili smo na drum Radovljica — Kamna Gorica. Grupa nije primetila neprijatelja te se sa njim nije sukobila. Jedan vod i jednu desetinu Pratećeg voda uputili smo u zasedu na drum Bled — Koritno.

Zaposeli smo položaje oko 500 m iznad sela Koritna gde je neprijatelj pokušavao da stigne u pomoć tamošnjem uporištu. Neprijatelj je stigao kamionom, kojeg je ostavio oko 500 m ispred naše zasede, a zatim u koloni po dva krenuo prema našoj zasedi i približio joj se na 30 m. Zaseda je na neprijatelja otvorila vatru iz mitraljeza i pušaka i ovaj se bekstvom povukao ne pokušavajući više da se približi selu. Jednu desetinu uputili smo u zasedu na drum Bled — Ribno, i ona je napala neprijatelja koji se drumom približavao Ribnu. Posle kraće obostrane vatre neprijatelj se povukao na polaznu taćku. Jednu desetinu sa desetinom teškog [oružja] uputili smo u zasedu na drum Bled — Ribno, ali ona nije došla u dodir s neprijateljem. Jednu desetinu i desetinu Pratećeg voda uputili smo u zasedu [na drum] koji iz Bohinjske Bele vodi prema Ribnu. Zaseda nije došla u dodir s neprijateljem. Sve zasede bile su u određeno vreme ria svojim mestima i to do 2 časa ujutro, te su se, osim dva nestala, svi vratili u 7 časova u logor. Ranjenih i poginulih u našem bataljonu nismo imali.

Naš prateći vod je minama iz teškog minobacača gađao Bled, Rađovljicu i Lesce. Izbacio je 14 mina.

28. 5. 44. Do 7 časova ujutro sve naše jedinice vratile su se na stare položaje na Selskoj planini. U 10 časova bio je zbor brigade a zatim pokret svih jedinica na nove položaje na Kosmatom vrhu iznad Jesenovca. Odmah smo obezbedili logor

i uputili patrole u pravcu Podlonka, Mlaka,[18] Dražgoša i Prtovča.

Prvi bataljon je uputio na položaj jedan streljački vod i desetinu mitraljeskog voda s mitraljezom u pravcu Pečana a jednu desetinu prema Prtovču.

III bataljon je uveče transportovao u Crni Vrh kože koje smo zaplenili u akciji u Cešnjici. Tog dana nije bilo vojnih akcija.

29. 5. 44. I i II bataljon i Štab brigade nalazili su se na starim položajima na Kosmatom vrhu. Logor je bio obezbeđen stražama i patrolama. Patrole su upućivane prema Na Breznu, Prtovčama, Dražgošama, Lajšama i Rovtarici. U pravcu Na Breznu I bataljon postavio je zasedu jačine jednog voda streljačke čete i desetine mitraljeskog voda sa mitraljezom. Drugi mitraljez su postavili na položaj u pravcu Prtovča na drum koji vodi za Ratitovec.

U 17 časova bio je zbor čitave brigade, posle čega je sve ljudstvo položilo zakletvu. Zatim smo krenuli na nove položaje na Sv. Mohor.
III bataljon je na Crni vrh stigao u 7 časova ujutro i predao transportovanu robu. Odmah su zaposeli položaje oko kasarne. Podigli su municiju za diviziju i transportovali je preko Farjeg Potoka na Prtovč, gde su stigli u 6 časova ujutro. Štab brigade sa Minerskim i Pratećim vodom nalazio se u kantonmanu na [Sv.] Mohorn.

30. 5. 44. *I bataljon:* Imao je svoj logor na Sv. Mohoru, gde je zaposeo i položaje. Logor je obezbeđen sa 6 stražarskih mesta i patrolama koje su upućivane prema Topolama, Bukovici i Lajšama. Izvidnica jačine jedne mitraljeske desetine sa puškomitraljezom i mitraljezom bila je postavljena na koti 941. U 22 časa pošao je ceo bataljon na borbenu akciju u Zg. Besnicu sa zadatkom da zauzme uporište.

II bataljon: Nalazio se na Bezovniškom vrhu. Za obezbeđenje je postavljeno 6 stražarskih mesta i kružne patrole koje su se kretale u pravcu Ce-

'« Nije nađeno na karti 1:100.000.

pulja, Nemilja i Pozirna. Bataljon se preko celog dana nalazio na položajima u strogoj pripravnosti. U dodir s neprijateljem nije došao. U 19.30 časova 2. četa otišla je u akciju. Tri desetine sa dva minera pod komandom zamenika komandanta otišli su u Zabnicu s ciljem da zauzmu neprijateljsko uporište. Kad je otporna tačka u školi već bila skršena, uputile su se dve desetine da unište i bunker kod železničke stanice. Uzput su bili obavešteni da je u uporište stiglo pojačanje od 16 SS-ovaca, ali su ipak pristupili izvršenju dobijenog zadatka. Kad su se približili uporištu na oko 400 m, oselio ih je neprijateljev pas i počeo da laje. Neprijatelj, koji je bio upozoren, otvorio je vatru kad su bili udaljeni još oko 30 m od uporišta i tako su se našli ispred neprijateljske zasede. Pošto je postojala opasnost da ih zarobe, naši su se morali povući i odustati od svoga cilja. Povukli su se bez borbe i vratili se na položaje ne izvršivši dobijeni zadatak.

Uzrok neuspeha bili su netačni podaci terenskih radnika koji su javili da se u uporištu nalazi samo 6 Nemaca, a i ostale okolnosti predočene su netačno.

Jedna desetina 2. čete izvršila je uspešnu ekonomsku akciju u selima Sevlje, Knape i Bukovščica i donela 60 kg pasulja, 80 kg krompira, doterala 40 kg sena i jedno goveče. U logor su se vratili u 4 časa ujutro ne stupivši u dodir s neprijateljem.

III bataljon nalazio se na sektom Jelovice.

U 10 časova uveče I bataljon krenuo je iz kantonmana ka Spodnjoj Besnici s namerom da uništi neprijateljsko uporište. Plan za izvršenje ove akcije izrađen je u toku popodneva, pred samu akciju. Određene su straže i zasede i grupe za izvršenje napada. Za slučaj da ne mogu zauzeti uporište odnosno da ga miniraju, poneli su teški minobacač [Prateće čete] Štaba brigade, stavljeni su na raspolaganje i mineri za miniranje uporišta.

Na mesto smo stigli u 11.30 časova. Odavde su zasede odmah krenule na svoje položaje, kao i pionirska desetina, koja je imala zadatak da pre-

kine telefonsku vezu. Bile su dve zasede: jedna jačine jednog voda sa dva puškomitraljeza i jednom desetinom s mitraljezom niže od Spodnje Besnice, sa zadatkom da osigurava od eventualnog nadiranja sa pravca Kranja. Ispred zasede miniran je i drum ukoliko bi stigli neprijateljevi automobili ili oklopna kola. Druga zaseda s jednim puškomitraljezom i desetinom s mitraljezom pošla je na osiguranje pravca od Podnarta. Zasede su se nalazile na položajima 1 čas. Ostali deo: tri grupe za napad sastavljene od bombaša i minera, puškomitralješke trojke, protivtenkovske desetine, minobacačke grupe i rezervne desetine krenule su ka uporištu u 0.30 časova. Svaka grupa imala je svog vodiča. Napad je određen za 1.00 čas, a kako je podilaženje ka uporištu zbog osvetijavanja terena reflektorom bilo otežano, napad je otpočeo tek u 2.00 čas. Naši bombaši približili su se uporištu na nekoliko metara pa su izbili između uporišta i bunkera. Tada su Švabe otvorile na njih žestoku vatru pa su se naši morali povući. Približili su se još dva puta, ali su oba puta odbijeni. Na dati ugovoreni znak naši su se povukli od bunkera, a zatim je počeo da dejstvuje bacački vod s teškim minobacačem. Izbacili su 28 mina, od kojih je 5 zatajilo. Zbog mraka pogoci nisu bili tačni, a i korektura vatre nije se mogla tačno izvršiti jer je bio mrkli mrak. Zatim su se naši ponovo približili uporištu pa su opet odbijeni. Pošto je počelo da sviće morali su se povući. Pri povlačenju neprijatelj ih je pratio i tukao iz mitraljeza i lakog minobacača.

U toj akciji naši gubici iznose: 1 poginuo, 1 nestao, a jednog vodiča iz II bataljona su zarobili. Neprijateljski gubici nisu nam poznati.

31. 5. 44. *I bataljon:* Odmah posle dolaska iz akcije zauzeo je stare položaje na [Sv.] Mohoru. Patrole su upućivane u pravcu Lajša, Cepulja, Zabrekava i Bukovščice. U 6 časova bio je zbor bataljona a zatim pokret na novi sektor preko Save.

II batlajon: Nalazio se na položajima na Bezovniškom vrhu. Za osiguranje postavljeno je 5 stražarskih mesta ispred posednutih položaja. Pa-

Irole su upućivane u pravcu Cepulja, Javornika, Nemilja i Pozirna.

U 20 časova bio je zbor bataljona te je 1. četa otišla u ekonomsku akciju u Srednje Bitnje, a drugi deo bataljona je krenuo sa starih položaja preko Zabrekava, Pozirna i Bukovščice na nove položaje na Hrastnik, gde su stigli u 2 časa noću. Odmah su pripremili logor i poseli položaje.
Ceta koja je otišla u ekonomsku akciju u Srednje Bitnje odmah posle dolaska na određeno mesto postavila je zasede u jačini od po jedne desetine s puškomitraljezom i to jednu na drumu koji vodi prema Stražišću a drugu prema Skoi'joj Loki. Akcija je bila uspešna: doterali su 3 govećeta i 550 kg raznih životnih namirnica. Za vreme akcije primećen je neprijatelj, ali do borbe nije došlo jer se odmah povukao. Nakon akcije četa se vratila na nove položaje na Hrastnik, i to u 5 časova ujutro.

Stab brigade i Prateći vod izvršili su pokret sa starih položaja na [Sv.] Mohorn na nove položaje na Martinji Vrh, gde su stigli sutradan u 3 časa ujutro.

SMRT FAŠIZMI — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ferligoj Davorin

Načelnik Štaba:
Prezelj Janko Stane
Stane

IZVEŠTAJ ŠTABA BRIŠKO BENEŠKOG NOP ODREDA OD 1. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O PREPADU NA KASARNU U FOJDI I AKCIJAMA U NI.MISU I ATIMISU[1]

S T A B
BRISKO-BENESKOG ODREDA
NOV I POS
Br. 324
Na položaju 1. VI 1944.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Položaj.

Vojni izveštaj:

Borci II bataljona izvršili su 16. 5. demonstrativni napad na kasarnu alpinaca u Fojdi i tukli je 10 minuta. Neprijatelj je odgovarao samo žestokom vatrom iz sela udaljenog 3 km, dok su iz kasarne ispalili samo jednu crvenu raketu. Izgleda da žrtava nema. (Čudno je što drugovi nisu jurišali.) Pred zoru 19. 5. dvanaest drugova iz II bataljona B.B.O.-' izvršilo je demonstrativni napad na uporište alpinaca u Malini, 3 km od Atimisa. Alpinci su imali stražara na terasi, koji je ubijen, a nekoliko drugih je ranjeno. Branili su se isključivo bombama, što je bilo i naše osnovno oružje. Od eksplozija srušena su vrata na terasi i na glavnom ulazu. Iz Atimisa otvorili su vatru iz mitraljeza i tukli još pola sata posle odlaska naših.

Dvadeset četvrtog maja II bataljon B.B.O. zajedno sa italijanskem partizanskom grupom, u 11.30 časova pre podne ušao je u Atimis. Na glavnom trgu održan je zbor. Druga grupa ovog bataljona, takođe sa italijanskom partizanskom grupom, upala je u Nimis. Kada su saznali da su tamo Nemci, blokirali su selo, pokupili telefonsku žicu, ukupno oko 2000 m i jednu telefonsku centralu. 0 Nemcima nije bilo ni traga ni glasa. Stanovništvo je našima izjavilo da su pobegli, a posle našeg odlaska izašli su iz kuća gde su bili sakriveni i pucali za našima, ali bez uspeha.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/1.
[2] Briško-beneški NOP odred

Islog dana posle podne Nemci su nasumce iz minobacača i mitraljeza tukli selo Ćerneju. Posle tih događaja moral stanovništva znatno se podigao te su se proširile vesti o žestokim borbama u Nimisu, posle kojih su se Nemci morali povući u Tarćent.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Cernugelj Franc Zorko
Zorko

Komandant:
Uršič Franc Joško
Uršič Franc

Br. 9

UPUTSTVO ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 2. JUNA 1944. ŠTABU ISTARSKOG NOP ODREDA DA PRUZI POMOĆ PRI ORGANIZOVANJU ITALIJANSKIH PARTIZANSKIH JEDINICA"

ŠTAB
IX KORPUSA NOV I POJ
2. 6. 1944.
Br. 307

ŠTABU ISTARSKOG ODREDA VII KORPUSA NOV I POJ

Kao što vam je verovatno već poznato, na teritoriji IX korpusa nalazi se italijanska udarna brigada d'assalto Triestina, a na području Briško-beneškog [odreda] više italijanskih bataljona »Macini«. Ovi bataljoni žive u najvećoj slozi sa B.B.O. te imaju zajednički italijansko-slovenački Štab, koji je bio formiran na izričitu želju italijanskih drugova.

Brigada d'assalto Triestina nalazi se pod komandom Paritetnog štaba koji sačinjavaju dva druga, tj. jedan drug Slovenac i jedan Italijan,- a brigada se dosta dobro razvija. Sada je uputila jedan svoj bataljon u XXX diviziju, koja ga je rasporedila u jednu od svojih brigada da se na taj način italijanski partizani što čvršće povežu sa slovenačkim te da se tu nauče partizanskom ratovanju i steknu partizanska iskustva.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. I53/IV.

[a] Paritetni štab sačinjavali su komandant 9. korpusa NOVJ Lado Ainbrožić Novljan i predstavnik italijanskih partizanskih brieada Mario Abram (vidi knj. 12, dok. br. 100).

Štab korpusa pruža italijanskim partizanima pomoć u kadrovima, školuje kadrove, daje pomoć u naoružanju itd.

Moramo biti svesni koliko je nužna pomoć koju mi slovenački partizani treba da pružamo italijanskom partizanskom pokretu. Mi slovenački partizani u toku trogodišnje oslobodilačke borbe stekli smo ogromna vojnička, politička i organizaciona iskustva, koja moramo preneti i na italijanske partizane.

Nama Slovencima ne može biti svejedno da li će u Italiji pobediti reakcionarna klika, ili će na vlast doći demokratski narodni elemenat. Zbog toga se postavlja zadatak da svim silama podupremo sve one pozitivne narodne snage koje žele da se bore protiv okupatora. Ko danas želi da se bori protiv okupatora i domaćih izdajnika, taj je bez sumnje pozitivan elemenat kome treba i pomoći. Time ćemo postići da kod italijanskog naroda ojačaju i organizuju se one snage koje su protiv zavojevačke politike bivše imperijalističke Italije. Nama Slovencima ne može biti svejedno da li ćemo s one strane slovenačkih granica imati narod koji će težiti za tim da ponovo porobi našu zemlju i uništi plodove naše teške oslobodilačke borbe, već moramo nastojati da tu živi narod koji će težiti za što tesnjom bratskom saradnjom sa nama. Moramo biti svesni da to u velikoj meri zavisi od nas samih, to jest od aktivne pomoći koju ćemo pružiti italijanskom partizanskom pokretu. Time ćemo pomoći da se rasplamsa italijanski narodni ustanak koji će zahvalili ogromnu većinu italijanskog naroda. U toj borbi će se iskristalisati prave narodne snage, a sve što je nenarodno otpašće.

Na teritoriju Istarskog odreda biće upućena italijanska partizanska jedinica da, pored akcija, kao svoj glavni zadatak vrši mobilizaciju u Kopru, Milju, Piranu itd. Dužnost vašeg odreda je da pruži italijanskim drugovima, kad stignu na vaš sektor, svu pomoć koja im bude potrebna, i to u pogledu ishrane, informacija i obaveštajne službe, u pogledu zaštite i transportovanja novomobilisanih u njihovu brigadu.[3]

[5] Naredbom Paritetnog štaba 9. korpusa NOVJ i komandi brigada »Garibaldi« od 6. avgusta 1944. izvršena je reorganizacija brigade »Triestino d'assalto Garibaldi«. U njoj su ostala dva bataljona kao jezgro brigade (oko 350 ljudi), dok se treći bataljon podelio na dve čete jačine po 30 ljudi. Jedna četa upućena je na Kras, a druga u Istru na teritoriju Istarskog NOP odreda. Ove ćete imale su zadatak da mobilišu italijansko radništvo u Trstu i Tržiču (Montalcone) za borbu protiv nemačkog okupatora. Ostatak ljudstva upućen je preko 17. slovenačke NO brigade »Simon Gregorčič« u italijanske partizanske jedinice u severnoj Italiji (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 11 III i 227,17).

ŠTAB
IX. KORPUSA NOV IN POJ

Dne 2.9.1944
Štev. 3-7

STABU ISTERSKEGA ODREDA VII. KORPUSA NOV IN POJ

Kakor vam je že morda znano se nahaja na teritorju IX! Korpusa italijanska udarna brigada d'assalto Trieste na področju Brske- Beneškega se pa nahaja več italijanskih bataljonov Mazzini. Ti bataljoni z aive v najlepši slogi z NRO in imajo skupen italijanski- slovenski štab, ki je bil formiran na izrecno željo italijanskih tovarišev.

Brigada d'assalto Trieste je pod komando paritetnega štaba ki ga t tvorita dva tovariša t.j. en slovenski in en italijanski tovariš in brigada se dokaj dobro razvija. Sedaj je poslala brigada en svoj bataljon v XXX diviziji, ki ga je uvrstila v eno svojih brigad, da se tako čimbolj poveže jo italijanski partizani s slovenskimi terce tam nauče partizanskega bojevanja in si nabereje partizanskih izkušenj.

Štab Korpusa nudi ital. partizanom pomoč v kadrih, oslanju kadrov pomoč v orožju itd.

Zavedati se moramo nujnosti pomoči, ki jo moramo mi slovenski p partizani nuditi ital. partizanstvu. Mi slovenski partizani smo si v teku triletne osvobodilne borbe nabrali ogromno vojaških, političnih in organizacijskih izkušenj, katere moramo si prenesti na ital. partizanstvo. Nam Slovencem nesme biti vseeno ali bo v Italiji zmagala reakcionarna klika, ali pa bo prišel na oblast demokratičen ljudski element. Za to je dana naloga, da z vsemi silami podpiramo tiste pozitivne ljudske sile, ki se žele boriti proti okupatorju. Kdor se danes želi boriti proti okupatorju in proti domačim izdajalcem ta je bresdvoma pozitiven element, kateremu je treba samo pomagati. S tem bomo dosegli, da se bodo med ital. narodom okrepile in organizirale tiste narodove sile, ki so proti zavojevalni politiki bivše imperialistične Italije. Nam slovencem nesme biti vseeno ali bomo imeli onstran slovenske meje narod, ki bo stremel za tem, da bi ponovno podjarmil naše deželo, in uničil plodove naše težke osvobodilne borbe, ampak si moramo želeti, da bi živel tam narod, ki bi stremel za čim tesnejšim bratskim medelovanjem z nami. Zavedati se moramo, da je to v veliki meri odvisno od nas to je od aktivne pomoči, ki jo bomo nudili ital. partizanstvu. S tem bomo pomagali razplamteti ital. narodni upor ki bo zajel ogromno večino ital. naroda in v tem boju se bodo izkristalizirale prave ljudske sile, vse kar je proti narodnega bo pa odpadlo.

Na teritorij istrskega odreda bo poslana ital. partizanska edinica, da poleg akcij vrši kot svojo glavno nalogo mobilizacijo, iz Kopra Milja, Pirana itd. Delamost vašega odreda je, da nudi ital. tovarišem, ki pridejo na vaš sektor vso pomoč, ki je bodo ti tovariši potrebovali in to v pogledu prekrane informacij in obveščevalne službe v pogledu zaščite in transportiranja mobiliziranccev v njihovo brigado.

Prepričani smo da boste ta naša navodila pravilno razumeli in storili vse glede pomoči ital partizanom .

Smrt fašizmu Svobodo narodu'

Politkomisar
Hitler Franc

Komandant generalmajor:
Lado Ambrozič

Fotokopija dokumenta br. 9

Ubeđeni smo da ćete ova naša uputstva pravilno shvatiti i učiniti sve što se odnosi na pomoć italijanskim partizanima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Hribar Janez

Komandant — general-major:
Lado Ambrožič
Ambrožič

BR. 10

IZVESTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 2. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU 11. SLOVENAČKE NO BRIGADE »MILOŠ ZIDANŠEK« NA UPORIŠTE DOVZE I O BORBAMA ISTOCNOKORUŠKOG NOP ODREDA[1]

STAB
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Položaj, 2. 6. 1944.
Br. 624

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Položaj

Izvesta j XI S\rOB »Miloš Zidanšek«

Noću 27 28. maja o.g. XI SNOB »Miloš Zidanšek« izvršila je napad na neprijateljsko uporište u Dovžama kod Slovenj Gradeča. Za direktan napad brigada je odredila I bataljon, dok je 2. bataljon bio na obezbeđenju na drumu sa pravca Slovenj Gradec — Mislinja i Št. 11j- — Mislinja. Kad su prve jedinice bataljona stigle do prvog neprijateljskog stražarskog mesta, straža je bez borbe pobegla u uporište. Jedinice su nastavile pokret do uporišta i nakon nekoliko hitaca pozvale posadu da se preda. Komandir posade se odazvao prvom pozivu te se odmah bez borbe sa svim ljudstvom predao. Bilo ih je 28. Cela posada je razoružana, zaplenjeno je 27 pušaka »mauzer« sa 660 metaka, 1 puškomitraljez sa 200 metaka i mnogo druge vojne opreme. Zarobljenici su pre-

[1] Original (pisan na mašini) u .Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332,.II.
; Sada: Šentilj pod Turjakom

bačeni u kantonman; tu je izvršena zamena odeće i obuče a onda su pušteni. Ovo je bila redovna vojska sastavljena od starijih Austrijanaca.[1]

Nakon izvršene rekvizicije uporište je spaljeno i uništeno. Istovremeno je II bataljon izvršio rekviziciju u Mislinji.

Izveštaj Isločnokoruškog odreda

Dvadeset četvrtog maja o.g. II bataljon VKO' upao je u zasedu na pl. Obim. Bataljon je odmah zauzeo položaje, ali je posle borbe od I 4 časa zbog nađmoćnosti neprijatelja prinuđen na povlačenje. Neprijatelj je imao 2 mrtva i nekoliko ranjenih. Bataljon nije imao gubitaka.

Dvadeset petog maja o.g. II bataljon vodio je borbu s neprijateljem u blizini uporišta Jezersko. Posle kraćeg sukoba neprijatelj se povukao u uporište. Imao je 2 mrtva i 4 ranjena. Bataljon nije imao gubitaka.

Dvadeset sedmog maja o.g. II bataljon nalazio se u zasedi na pl. Obiru i čekao nepri jateljsku kolonu koja je vršila dotur hrane uporištu na Obiru. Oko pola dvanaest stigla je kolona od 18 ljudi i zaseda ju je napala. Zbog velikog rastojanja [između vojnika] na kojem se kolona kretala došlo je do polućasovne borbe, posle koje je neprijatelj u panici pobegao u dolinu a na terenu ostavio 8 poginulih. Zaplenjeno je: 1 puškomitraljez MG sa 640 metaka, 6 pušaka sa 180 metaka, 1 automat sa 70 metaka, 2 pištolja. 15 bombi i velika količina raznog materijala: hrane, opreme itd. Ubijene su i 3 mule.

Dvadeset devetog maja o.g. zaštita Štaba Istočnokoruškog odreda postavila je zasedu između Solčave i Luča, u koju je upao 1 nemački žandarm. Uhvatili su ga živog i predali PK VOS-a.[5] Zaplenjen je 1 pištol j, ispravan motocikl marke NSU od 200 ccm i nešto opreme.

Medu poginulima u akciji na pl. Obiru bila su i dva podoficira, a među njima komandant uporišta na Obiru.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Jože Borštnar

Zamenik komandanta — major: Kolman Alojz Marok

CM. P.)

» Iz neprijateljskih dokumenata koje je redakcija imala na raspolaganju nije se mogla utvrditi numeracija neprijateljske jedinice u Dovžama.

' Vzhodno koroški odred = Istočnokoruški NOP odred

Pokrajinska komisija Varnostno obveščevalne službe = Pokrajinska komisija obaveštajne službe i službe bezbednosti.

IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 2. JUNA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA NOVJ O BORBAMA POTČINJENIH JEDINICA U DRUGOJ POLOVINI MAJA'

S T A B
XVIII DIVIZIJE NOV 1 POJ
Operativni odsek
Položaj, 2. VI 1944.
Op. br. 372

ŠTABU VII KORPUSA NOV 1 POJ
Operativni odsek

P o l o ž a j

Situaciju: Neprijatelj se nalazi u Kočevju, Ribnici, Velikim Laščama, Grosuplju, Trebnju, Mirnoj Peći i Novom Mestu. Jedinice XV divizije dobile su zadatak da zauzmu neprijateljsko uporište Trebnje,[2] dok je naša divizija imala zadatak da obezbedi taj napad, radi čega je divizija na sledečim položajima: Operativni štab divizije nalazio se 16.5. na Ajdovecu: VIII brigada na sektoru Hočevje — Zvirće; IX brigada na sektoru Kačja rida — Golobinjek — Goriška Vas; X brigada na sektoru Uršna Sela — Šmihol — Kuzarjev Kal — Luknja kod Straže.

16. 5. II bataljon IX brigade naterao je u bekstvo neprijateljsku kolonu od 50 ljudi kod Sv. Ane.[3] Neprijatelju je naneo gubitke, dok sam nije imao gubitaka. Noću 16 17. maja jedan bataljon IX brigade

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 191 IV.

[2] U Trebnju su se nalazili 33. četa i dva voda 55. ćete bataljona -O« slovenačkih domobranaca pod nemaćkom komandom. Iz izveštaja Organizacijskog štaba slovenačkih domobranaca (u daljem tekstu: Org. št. SD) vidi se da je 13. maja 1944. u Trebnje došla posadna jedinica sastavljena od delova posadnih ćela iz. Novog Mesta i grupa Ajnšpilei (Einspiler) jačine 83 vojnika, tako da je ukupna jačina posado u Trebnju iznosila 205 ljudi pod komandom kapetana Lindnera. Do 15. maja 1944. posada je oko uporišta postavila žičane prepreke i izgradila 22 bunkera. Petnaestog maja iz Novog Mesta stigla jc u Trebnje 33. četa, dok su se delovi 52. čete vratili u Novo Mesto, a grupa Ajnšpilcr prebačena je u Mirnu Peć, gde je smenila 55. četu koia je upućena u Trebnje. taku da je posada u Trebnju imala 207 ljudi (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283 II - pov. br. 210).

[3] To je bila izviđačka patrola 33. ćete iz. Trebnja (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283 II — pov. br. 210).

napao je Mirnu Peč i razbio 2 bunkera. X brigada noću 16 17. maja napala je sa dva bataljona Šmihel, stigla do žičane prepreke a pred zoru izvršila blokadu uporišta.

17. 5. I bataljon IX brigade vodio je borbu s neprijateljem jačine oko 100 ljudi na Kaćjoj ridi.[4] Neprijatelj je imao 9 mrtvih i više ranjenih, a I bataljon 1 lakše ranjenog. Neprijateljska kolona nadirala je prema položajima II bataljona u blizini sela Jablana. I bataljon sa novih položaja kod Vrha ponovo je otvorio vatru na [neprijateljsku] kolonu i naneo neprijatelju [gubitke] od 6 mrtvih i veći broj ranjenih, dok sam nije imao gubitaka. II bataljon IX brigade napao je ispod Golobinjeka kolonu koja je kretala prema Mirnoj Peči.[5] Kolona je bila jačine 400 ljudi, 2 tenka, 2 oklopna automobila, 7 kamiona i 3 putnička automobila. Neprijatelj je imao 15 mrtvih i veći broj ranjenih.
X brigada je sa I i 111 bataljonom ponovo napala Smihel. IX brigada zbog blokade Mirne Peći izvršila je nov raspored svojih snaga i to: na sektoru Vrhovo — Kačja rida — Kuzarjev Kal — Golobinjek.

18. 5. Patrola VIII brigade vodila je borbe sa neprijateljevom zasedom od 100 ljudi iznad Brezja do Podpeći. Prvi bataljon IX brigade vodio je borbu sa neprijateljskom pešadijom koja je nadirala prema njegovim položajima. Neprijatelj je bio odbačen a zatim je artiljerijskom vatrom tukao položaje [bataljona]. Neprijateljevi gubici nisu poznati, a u bataljonu su ranjeni komandant i zamenik komandanta bataljona." Borbu je do 12 časova vodio i II bataljon. III bataljon IX brigade vodio je borbu s neprijateljskom pobočnicom jačine 100—150 ljudi i zadržavao je sve dok joj nije stigao u pomoć 1 tenk. Položaje na Golobinjeku neprijatelj je tukao vatrom artiljerije i minobacača; od ove vatre po-

[4] Kolonu su sačinjavale 3. četa 14. SS- policijskog puka i 32. posadna četa slovenačkih domobianaca iz Novog Mesta (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281 I).

[5] Kolonu su sačinjavali delovi posadnih četa slovenačkih domobranaca iz Novog Mesta (38, 40. i 52. četa) i delovi 14. SS-policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. f. 281 I >.

' Komandant bataljona bio je Franc Kotar, a njegov zamenik Milan Vukelič Jaka.

ginuo je 1 drug. Kolone koje su dolazile iz Novog Mesta sačinjavali su 4 oklopna automobila, 4 tenka, 14 kamiona, 10 putničkih automobila, 3 motocikla i oko 400 pešaka. Deseta brigada je noću 17/18. maja ponovo napala Smihel, dok su 2 bataljona vodila borbu sa neprijateljem jačine oko 300 ljudi na položajima Kuzarjev Kal — Suhor. U ovoj borbi izgubljena je protivtenkovska puška i nestala su 4 druga.

19. 5. Neprijatelj jačine 30—10 ljudi izvršio je ispad iz Mirne Peči. Prvi batal jon IX brigade vodio je borbu s neprijateljem jačine 20—30 ljudi kod Malenske Vasi. Treći bataljon pak vodio je borbu s kolonom od 50 ljudi koju je kasnije napao i I bataljon. Neprijatelj se u neredu povukao prema Novom Mestu i pretrpeo velike gubitke. Noću 18 19. maja dva bataljona X brigade ponovo su napali Smihel. Iz brdskog topa ispaljeno je 20 granata.

20. 5. Iz Novog Mesta nadire kolona jačine 250 ljudi sa 1 tenkom, 4 oklopna automobila i nekoliko kamiona da spase ljudstvo iz uporišta Mirna Pcč. Deveta brigada je napala kolonu i vodila borbu sa njom od 6.30 do 12 časova. Dva bataljona X brigade jurišima su odbijali nerpijatelja. Borci IX brigade jurišali su na neprijatelja 6 puta. a borci X brigade 3 puta. Neprijateljske pobočnice su razbijene. Neprijatelj je imao oko 60 mrtvih i veći broj ranjenih. Deveta brigada imala je 9 ranjenih, medu kojima i komesara brigade.[7] Na sektoru X brigade neprijatelj je imao 19 mrtvih i veći broj ranjenih, dok je na našoj strani poginuo politkomesar II bataljona X brigade. Potpuno je uništen i 1 kamion.

21. 5. Osma brigada nalazi se na istom sektoru; I bataljon IX brigade nalazi se kod sela Vrhova, II bataljon na Golobinjeku, a III bataljon u Mirnoj Peči. Kasnije je II bataljon prešao na Brezovu Reber, a III bataljon na Ajdovec. Deseta brigada: IV bataljon u l'ršnim Selima, II bataljon kod Podhoste, III bataljon kod sela Skrjanća i I bataljon kod Stranske Vasi. Deveta brigada je zaplenila I pušku »mauzer« i nešto municije, i to od poginulih domaćih izdajnika koji su bežali iz Mirne Peći. U pomenu-

[7] .Marjan Jenko

tim borbama prošlih dana X brigada je izgubila S drugova, a 3 su dezertirala. Medu poginulima je i politkomesar II bataljona drug Mitja" i zamenik po-iitkomesara Podobnik Danilo. Štab divizije prešao je u Žužemberk, i to iz Ajdoveca, gde je 18. maja stigao iz Dobrniča.

22. 5. Neprijatelj je sa oko 150 ljudi ponovo stigao u Mirnu Peć, i to kolonom od 2 tenka, 2 oklopna automobila i 5 kamiona.[9] Deveta brigada je napala neprijatelja i tako sprećila pokret i/ uporišta.

23. 5. I i II bataljon IX brigade vodili su borbu protiv neprijatelja u Mirnoj Peči i sa kolonom od 50—60 ljudi na Golobinjeku. Neprijatelj je kod crkve zaplenio tešku »bredu«.

24. 5. IX brigada vodila je borbu s neprijateljskom kolonom od 100 ljudi, 2 tenka, 3 kamiona i 1 putničkog automobila, koja je krenula iz Mirne Peči prema Novom Mestu.[10] Borba je vodena duž druma Trebnje — Mirna Peć, kod sela Vrhova i na Golobinjeku. Neprijatelj je imao više mrtvih i ranjenih.

?5. 5. VIII brigada je napala be-ga u Dobrepolju i 3 ranila Predveće se ponovo sukobila s [neprijateljskom] patrolom i naterala je u bekstvo.[11] Noću 24 25. 5. IX brigada napala je neprijatelja u Mirnoj Peći, a dok je [neprijatelj] napuštao Mirnu Peć, ponovo ga napala, gonila i zaposela Mirnu Peč. Neprijatelj se morao na brzinu povući prema Trebnju. Istovremeno je i kod Vrhova vodila borbu sa [ovom] kolonom i nanela joj veće gubitke, te kraću borbu kod Jordankala. Noću uoči

26. 5. stigla je u Mirnu Peć neprijateljska kolona od oko 400 ljudi, 5 kola i 4 mule. U 7 časova stigla je iz Novog Mesta druga kolona jačine 2 tenka i 1 putničkog automobila. Posle toga neprijatelj je krenuo prema Trebnju.[1-'] Deveta brigada napala ga je u

" Filip Avsec Mitja

[lu] To su verovatno bili delovi bataljona >0< slovenačkih domobranaca i 13. ćete 14. SS-policijskog puka koji su 2U. maja 1944. pobegli iz uporišta Mirna POL U NOVO Mesto.

" Patrola je bila iz sastava 24. ćete bataljona »M« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDC« u Ljubljani. AFK, f. 231 I

lz neprijateljskih dokumenata redakcija nije mogla utvrditi koja je to jedinica. Iz izveštaja Slaba Zaštite okruga Novo Mesto« o događajima kod posade slovenačkih domobranaca /a period od 21. do

pokretu i nanela mu velike gubitke, dok sama nije imala gubitaka. IX brigada prelazi na novi sektor: Sv. Ana — Hmeljčič — Vrhovo — Kuzarjev Kal, a X brigada na Trebelno — Drečji Vrh.

27. 5. Brigade su stigle na nove položaje u 17 časova. VII brigada kod Zdenske Vasi vodila je borbu s neprijateljem koji je iznenadio IV bataljon.[14] Nestala je patrola od 7 drugova, a u borbama je ubijen švabobranski[1'1] podnarednik. S patrolom su izgubljena i dva puškomitraljeza, a u borbama i 1 teška »breda«. Neispravan je 1 laki minobacač; ... Zaplenjena je 1 puška »mauzer«, 1 pištolj i nešto municije, te opreme. Drugih borbi nije bilo.

28. 5. Operativni štab divizi je nalazi se na Trebelnom. IX brigada zaposela je položaje na sektoru Žaloviče — Goriška Vas. I bataljon IX brigade vodio je borbu s neprijateljem jačine 50 ljudi na Kuzarjevom Kalu."' Sukob je trajao 20 minuta a zatim je neprijatelj odbijen.

29. 5. Operativni štab divizije prešao je na Sv. Vrh. IX brigada krenula je sa 1 i II bataljonom na sektor Kronovo (Bela Cerkev — Grič — Herinja Vas — k. 278), a III bataljon je na sektoru Goriška Vas. U 17 časova X brigada otišla je na položaje kod Tržišča, l i l i bataljon IX brigade jurišem su odbacili neprijatelja od Goriške Vasi. Neprijatelj se povukao pretrpevši gubitke od 3 mrtva i više ranjenih. II bataljon je vodio borbu s neprijateljevom

31. maja 194-1. vidi se da je 25. maja lormirana kolona regruta koji se upućuju u Ljubljanu radi obuke (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 281 II). Verovatno je ova kolona 2o. maja krenula iz Novog Mesta preko Mirne Peči u pravcu Trebnja, uz pratnju delova bataljona »O« i 13. ćete 14. SS-policijskog puka.

" Pogrešno; odnosi se na 8. slovenačku NO brigadu »Fran Levstik«.

" Bataljon ie iznenadila patrola sastavljena iz delova 114. posadne ćete iz Velikih Lašća koja je, prerušena u partizane stigla u Zdensku Vas (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. I 281 I i 283/11 — pov. br. 272).

Slovenaćke domobrance narod je nazivao različitim imenima: belogardisti, švabobranci, domožgalci. be-ga itd. Ovako su ih često nazivali i pojedini štabovi u svojoj službenoj prepisci.

Borbu kod Kuzarjevskog Kala vodila je 9. slovenačka NO brigada protiv pobočnice koja je obezbeđivala pokret 31. i 32. ćete bataljona *0« slovenačkih domobranaca. Te ćete sU iz Trebnja bile upućene u Novo Mesto radi popune (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, 1. 283 II — pov. br. 318).

patrolom od 40 ljudi kod [Šmarjeških] Toplica i naterao je u bekstvo, oterao i neprijateljevu zasedu na koti 278, koja je brojala 30 ljudi, i napao Kronovo.[17] Napad je završen 30. 5. u 2 časa, kada se I bataljon vratio na položaje Sv. Lenart — Grič, II bataljon na položaje Goriška Vas a III bataljon na položaje Bregana.

30. 5. VIII brigada napala je Velike Lašče. IX brigada vodila je borbu s neprijateljskom kolonom jačine 300—400 ljudi, 3 tenka, 2 oklopna automobila i 25 kamiona, koja je nadirala iz Novog Mesta prema Smarjeti, i zaustavila ju je. Nakon predaha od pola časa otpočeo je neprijatelj drugi napad, ali su ga naši borci posle jednoćasovne borbe odbacili. Neprijatelj je jednom kolonom otišao u drugom pravcu, i to [Šmarješke] Toplice — Zaloviče — Jagodnik, dok je drugom kolonom jačine 150 ljudi napao položaje kod Sv. Lenarta, koje je držala jedna četa 1 bataljona. Posle borbe od 20 minuta četa se povukla na položaje kod Sela i držala pod kontrolom drum, a zatim je bataljon zauzeo položaje kod Jarenge, gde je sprečio dalji prodor neprijatelja. Međutim, na taj način je izgubljena kontrola druma Zbure — Šmarjeta pa je neprijatelj prodro u pravcu doline Laknice, ali je u borbu s njim stupio 11 bataljon i odbacio ga. Na ovim položajima brigada je ostala do mraka, odbijala neprijatelja i nanela mu gubitke od 15 mrtvih i više ranjenih, a brigada je imala 2 lakše ranjena-.[1"] X brigada u 4.30 časova napala je i zauzela utvrđena neprijateljeva uporišta Sv. Jurij i Tržišče. Neprijatelj je imao 65 mrtvih i preko 90 ranjenih. Uništeno je: 2 tenka, 1 oklopni i 2 putnička automobila, a zaplenjen 1 tenk, 1 oklopni automobil, 2 kamiona od 6 tona, 1 teški mitraljez, 2 puškomitraljeza, 2 laka minobacača.

[17] Neprijatelj u svojim izvešiajima ne pominje ove borbe, koje je vodila 9. slovenačka NO brigada. Verovatno su to bili delovi iz sastava 51 posadne čete slovenačkih domobranaca koja se nalazila u uporištima Bela Cerkev i Kronovo. Skicu dislokacije slovenačkih domobranaca za taj period vidi u Arhivu IZDG u Ljubljani, AFK, f. 290 II.

[1"] U pomoć napadnutoj posadi u Tržišču krenuo je 30. maja 1944. bataljon »O« slovenačkih domobranaca iz Novog Mesta do Lešnice, odakle je produžio nastupanje LI d\e kolone: 32. i 55. četa opštim pravcem Ćešnjice — Jagodnik — Trcbelno — Sv Vrh a 31. četa pravcem Trška Gora — Hmeljnik — Trebelno — Sv. Vrh (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, t. 281 II).

oko 30 pušaka, veća količina municije za mitraljeze, puške i mine za minobacač, radio-predajna stanica, veća količina vojne opreme i drugog materijala. U borbama X brigada imala je 5 mrtvih, 5 teže i 22 lakše ranjena.[19] U povratku sa položaja na Trebelno poginuo je drug Polenšek, tel. odseka za vezu VII korpusa. Na Sv. Vrhu pak bio je pogođen granatom iz dalekometnog lopa drug p. poručnik Učakar Ernest Ljubo, komandir čete za vezu, dok je u Tržišču bio ranjen drug Horvat Alojz iz zaštitne čete XVIII divizije, koji je podlegao ranama.

31. 5. Operativni štab divizije u toku noći prešao je u Gorenju Nemšku Vas, gde je stigao 1. VI u 5 časova. VIII brigada nalazi se na ranijim položajima. IX brigada jedan bataljon imala je na Jarengi, drugi kod Cužnje Vasi, a treći kod Čreteža. U toku noći brigada je prešla na novi sektor Ponikve — Sv. Ana — Trebnje sa zadatkom da obezbeđuje pravac Novo Mesto — Trebnje. X brigada sa sektora Drečji Vrh — Trebelno, gde je stigla posle zauzimanja Tržišča, prešla je na sektor Velika Loka — Martinja Vas — Ćatež — Breza sa zadatkom da obezbeđuje i kontroliše sektor na kojem se nalazi. Za tih 15 dana naše jedinice borile su se s neprijateljskom motorizacijom i brojno nadmoćnijim neprijateljem, zbog ćega su gubici, u srazmeri sa uspesima koje su postigle, minimalni.

Akcije su bile ofanzivnog karaktera, dok je naročito IX brigada imala zadatak da obezbedi i omogući napad i zauzimanje uporišta, a sama je napadala i zadržavala kolone kako bi druge jedinice mogle izvršiti svoje zadatke. Pošto je neprijatelj većim snagama i u više navrata nastojao da pritekne u pomoć napadnutim uporištima, IX brigada baš zbog toga zaslužuje pohvalu. Ona je osposobljena naročito za borbu s neprijateljem na otvorenom terenu. \ III brigada, koja bi trebalo da kontroliše i obezbeđuje pravac Grosuplje — Velike Lašče — Ribnica, ovaj zadatak je izvršila, ali je u to vreme bila iznenađena pa je izgubila više oružja, nego ostale brigade koje su stalno vodile borbe. Moral naših jedinica u akcijama bio je veoma dobar, a

" Opširnije o borbama 10. slovenačke NO brigade »Ljubljanska« kod Tržišča i Sv. Jurija vidi dok. br. 14.

naročito su se istakli svi rukovodioci, koji su znali da procene situaciju, da u datom momentu donesu pravilnu odluku i da pruže moralnu podršku borcima, tako da su i novi borci krenuli na juriš, izvršujući time zadatak koji je postavljao pretpostavljeni štab odnosno data situacija. Moral neprijatelja je promenljiv. Uz tenkove i blindirane automobile je viši, dok je na otvorenom terenu svestan svoje nemoći. U uporištima plaši se naročito noći jer smatra da partizani napadaju i postižu uspehe samo u noćnim borbama, ali se u Tržišču pokazalo baš obratno — moral neprijatelja posle prvih topovskih pucnjeva opao je baš kad je svanulo.

Operacije jedinica XVIII divizije izvedene su u potpunom redu. Služba veze je dobro funkcionisala, obaveštajna služba bila je na mestu tako da za poslednjih 15 dana nijedna naša jedinica nije bila iznenađena, sem IV bataljona VIII brigade, koji je ipak u datom trenutku izvršio svoju dužnost i odmah prihvatio borbu s neprijateljem. Borbe su vođene uglavnom na pošumljenom zemljištu, gde je orijentisanje teško, a još teže je održavati vezu između jedinica, zbog čega je pohvalno baš to što su naše jedinice odbijale naročito neprijateljske motorizovane jedinice, i to u neposrednoj blizini neprijateljskih uporišta i pod vatrom švabobranskih topova. Slaba strana naših jedinica je što su politički i vojnički još mlade i neiskusne, zbog čega viši rukovodioci moraju češće da intervenišu da, inače dobri borci, izvrše svoje zadatke.
Naša ofanziva u drugoj polovini maja u potpunosti je uspela, zadaci pretpostavljenih štabova bili su izvršeni, dok je neprijatelj svojom ofanzivom pretrpeo neuspeh i nije se mogao održati ni u jednom uporištu koje su naše jedinice napale s ciljem da ga unište. U isto vreme bili su onemogućeni i njegovi pokreti komunikacijama na terenu koji kontroliše naša divizija, te je neprijatelj imao osetne gubitke.

U ovom periodu, kojeg obuhvata polumesečni izveš laj, minerski vodovi brigadnih inžinjerijskih četa učestvovali su u svim borbama i postavljali protivtenkovska minska pol ja. Tako jc minerska grupa VIII brigade postavila minska pol ja na drumu Zdenska Vas — Ponikve, a zatim i na drumu Ortnek

— Zlebič. Minerska grupa inžinjerijske čete IX brigade postavila je minska polja na drumovima Mirna Peć — Novo Mesto i Mirna Peč — Jordankai. te Mirna Peč — Ponikve — sve u vezi sa borbama za Mirnu Peč. U vezi s napadom na uporište Tržišče, 28, 29. i 30. 5. postavila je minska polja na drumovima Laknice — Poljane, Zalog — Skocjan i Zbure — Kronovo. Mineri X brigade minirali su drumove Sevnica — Tržišče pre početka borbe za Sv. Jurij i Tržišče. Efekat miniranja bio je dobar: onesposobljena su 2 neprijateljska tenka koja su danju 30. 5. krenula u pomoć posadi u Tržišču.

U svim borbama sadejstvo pešadije i artiljerije bilo je dobro. Brdski top VIII brigade dodeljen je X brigadi, koja je napadala Smihel. U tim borbama svojom vatrom pomogao je pešadiji da podiđe uporištu a istovremeno je efikasno tukao neprijatelja u utvrđenjima. Protutenkovski top X brigade nije bio upotrebljavan, dok je brdski top VIII brigade u sastavu X brigade bio dobro iskorišćen. naročito u akciji na Tržišče, gde je svojom vatrom tukao unutarnji utvrđeni pojas uporišta, a naročito zgradu parohije, u kojoj se neprijatelj bio utvrdio. Brdski top IX brigade, koji je sada van sastava brigade te je bio upućen u Štajersku, vrlo uspešno je iskorišten u akcijama na neprijateljske kolone, a naročito u akciji na Mirnu Peć. Teški i laki minobacači su svojom vatrom uspešno tukli neprijateljske kolone i paralisali vatru neprijateljskih dalekometnih topova, jer bi inače neprijatelj probio naše odbrambene sisteme duž komunikacija Novo Mesto — Trebnje i Novo Mesto — Straža. Teški mitraljezi su svojom vatrom te košenjem po frontu i po dubini zadržavali neprijatelja da u zbijenim redovima iznenada ne napadne naše jedinice, a istovremeno su ga odbijali kada je pokušavao da jurišem zauzme položaje. Na taj naćin su pomogli borcima da održe svoje položaje jer su ovi znali da ih podržava vatra teških mitraljeza.

Inž.-tch. jedinice brigadnih inžinjerijskih četa dejstvovale su minerskim grupama, a pioniri VIII brigade [angažovani] su na prokopavanju i ponovnom postavljanju prepreka na drumu Ambrus — Grintovec. Prema podacima naših jedinica pioniri za-

sada nemaju praktičnu obuku, već samo teoretsku, u svojoj struci, a uglavnom pomažu minerskim grupama u pravljenju kutija za nagazne mine domaće izrade.

Brojno stanje oružja i municije dostavili smo Štabu VII korpusa na odgovarajućim formularima 1, 2. 3 i 4, zajedno sa 15-dnevnim izveštajem, još 29. 5. pod brojem 370.-rt

Divizija nema vlastitih radionica, zbog čega neispravno oružje upućuje na opravku u razne druge radionice. Najnužnije što bismo mogli tražiti od saveznika jeste eksploziv sa dodatnim materijalom koje bi, zbog otežanog prevoza, trebalo baciti u blizini oslobođene teritorije na kojoj se nalazi naša divizija. Naročito nam je potrebna municija za novoupućene engleske puškomitraljeze. Zamolili bismo i da nam saveznici pošalju i nešto »mauzen-municije zaplenjene u borbama, ako je ne mogu dobiti drugde.

Našim brigadama nedostaje stručni kadar; tako npr. X brigada nema operativnog oficira. U poslednjoj akciji nestao je medu ostalima i inž.-teh. referent drug kapetan Arhar.[21] U IX brigadi nemamo inž.-teh. referenta, jer je drug p. poručnik Kožar Vili prekomandovan. Želeli bismo da nas pre većih akcija blagovremeno snabdete nalozima kako bismo mogli na vreme podići minerski materijal, mine za laki i teški minobacač i ostalu municiju.

Pošto se nalazimo na novom sektoru, molimo da nam dostavite skice i planove naselja kojima raspolažete da bismo ih mogli dopuniti tako da posluže u slučaju napada na bilo koje neprijateljsko uporište na sektoru na kojem se nalazi naša divizija.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant — kapetan

Načelnik Štaba — major:
Pet. Brajovic-'-

Sef Operativnog odseka
Vesel-[3]

(M. P.)

[20] Redakcija ovaj izveštaj nije pronašla.
:i Franjo Arhar
Petar Brajović
" Peter Vesel

IZVEŠTAJ ŠTABA KORUŠKE GRUPE NOP ODREDA OD 2. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI ODREDA I NJIHOVIM BUDUĆIM ZADACIMA[1]

STAB
KORUŠKE GRIPE ODREDA
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Na položaju. 2. 6. 1944.
Broj 13

GLAVNOM ŠTABU NOV i POS

Stab Koruške grupe odreda[2] u celini je preuzeo svoje funkcije, sem komandanta poručnika druga Gašpera,[3] koga uskoro očekujemo. Dostavljamo vam kratak pregled stanja i potreba naših jedinica. Kada Stab grupe bude obavio sve potrebne preglede po jedinicama i reorganizacijske mere, dostavićemo vam odmah iscrpan raport.

Dosadašnji rad Istočnokoruškog i Zapadnokoruškog odreda

Malobrojne jedinice oba odreda nisu bile dovoljno aktivne. Uzroci neaktivnosti bili su: 1) koncentracije i vanredno brzo reagovanje neprijatelja, 2) neobjedinjeno rukovođenje odredima, 3) nedostajanje kadra.

Istočnokoruški odred je, doduše, imao kompletan Stab, ali to nije bilo operativno rukovodstvo, već birokratsko. Odseci Štaba odreda koji bi morali rasteretiti Stab od sitnog, manje važnog rada, baš naprotiv — ometali su uži Stab u rešavanju osnovnih vojnih i političkih zadataka. Stab odreda je svoj rad organizovao tačno po uputstvima koje je Stab IV operativne zone donosio za svoje jedinice, koje imaju karakter regularne vojske pa ih odred nije znao prilagoditi specifičnim uslovima u Koruškoj, gde se i danas nalazimo u početnoj fazi partizanstva. Tako je Štab odreda imao veliki aparat koji ga je ometao u kontroli svojih jedinica jer se gušio administrativnim radom i većim delom se nalazio u Logarskoj dolini, van svog operativnog područja. Stab Zapadnokoruškog odreda

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 12/11.
[2] Stab Koruške grupe NOP odreda formiran je naredbom Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 24. aprila 1944 (vidi knj. 13, dok. br. 23).
[3] Vinko Simonćie Gašper

je od svog formiranja pa sve do danas bio nepotpun.[4] U vojnoj aktivnosti jako ga je ometao težak strategijski položaj njegovog operativnog područja, tako da se morao povući istočno od Ljubeljskog druma. Zbog provale u Celovecu, do danas nema veze sa četom koju je uputio preko Drave (15 partizana)/'

Oba odreda i u odnosu prema civilnom stanovništvu nisu izvršili svoj zadatak. Uzrok je nedostajati je kadrova, naročito politkomesara. U odnosu na političke organizacije na terenu mnogo je grešio naročito Istoćnokoruški odred. Većinom mladim, neiskusnim političkim aktivistima na terenu vojvodske ponašanje štabova mnogo je smanjilo volju za rad i elan.

Brojnu stanje i naoružanje

Koruška grupa odreda danas ima ukupno oko 230 partizana. Istočnokoruški odred ima 2 bataljona: 1. bat.: 69 ljudi, 2. bat.: 82 ćoveka, minerski vod: 14 i Štab odreda: 64. Zapadnokoruški odred ima 1 bataljon sa 2 čete: 1. četa: 15 ljudi (sa ovom ćetom nemamo veze te je verovatno pretrpela veće gubitke sev. od Drave), 2. četa: 38 ljudi.

YK0 ima 6 puškomitraljeza, 7 automata. 125 pušaka, a ZKO 4 puškomitraljeza, 7 automata i 42 puške. Dosada je YKO uvek nedostajalo oružje jer je imao mogućnosti da mobiliše, dok je ZKO imao čak i deponovano oružje.

Moral i disciplina

Posle okupatorove ofanzive i naših uspešnih akcija moral se mnogo digao.[0]

S vojničkom obukom nema naročitih teškoća zbog toga što je većina novomobilisanih već služila po više godina u okupatorskoj vojsci; mnogo teže je s političkim vaspitanjem koruških partizana, jer oni u partizane ne dolaze iz nekih političkih razloga ili nacionalne svesti, već iz. straha od smrti na Istoku. Nacionalna svest u Koruškoj održavana je samo u

[1] Do 24. aprila 1944. Zapadnokoruški NOP odred nalazio se u sastavu 9. korpusa NOVJ. a tada je uključen u Korušku grupu NOP odicda (vidi knj. 13, dok. br 23 i 136).

[1] Sredinom marta 1944. upućena je 3. četa 1. bataljona Zapadnokoruškog NOP odreda sa komandirom Mivšek Antonom i komesarom Gojkom Gornikom Iztokom preko r. Drave na područje visoravni Na Gurah, između Vrbskog jezera i Drave, četa je prešla Dravu između Bistrice u Rožu i Bilćovsa. Sutradan je napala zandarmerijsku stanicu u Bilčovsu i zaplenila oko 30 pušaka. 1 puškomitraljez. nekoliko pištolja, bombi i veću količinu municije. Kasnije je čela izvršila još više uspešnih akcija na seoske straže na ovom području (Koroški zbornik. Državna založba Slovenije u Ljubljani. 1946, str. 538—539).

* Odnosi se na nemaćku ofanzivu na sektoru istočne Koruške u vreme od 17. do 25. maja 1944 (vidi dok. br. 48).

uskim granicama klerikalizma, koji je mogao oduševiti samo starije Slovence, dok je omladini bio sasvim stran. Ova činjenica traži vanrcdno elastičan i obazriv rad našeg politkomesarskog kadra. Rad politkomesara u našim jedinicama je težak i zbog toga što partizani koji su više godina služili u ncmačkoj vojsci osećaju strah i poštovanje zbog njene snage i ne veruju u snagu naše vojske, a malobrojnost naših jedinica 1 neaktivnost ovo još pojačavaju. Ovi drugovi vrlo rado ističu drugarstvo u švapskoj vojsci i iznose primere tog drugarstva u borbi na frontu, o dobrim odnosima između švapskih oficira. podoficira i vojnika, itd. Sve te duboko ukorenjene ostatke višegodišnjeg švapskog vaspitanja naši politkomesari i komandanti moraju umeti da pravilnim političkim radom parališu. Neprijateljstvom prema fašizmu moraju u partizanima probuditi nacionalnu svest, a popularisanjem naših uspeha i uspeha celokupne NOV i POJ i POS podići kod partizana samopouzdanje, veru u našu pobedu i u poraz okupatora. Rečima i delom pokazati partizanima primere istinskog, pravog drugarskog odnosa između komandnog kadra i vojske. Ovi zadaci naših politkomesara su naročito teški i zbog toga što će se njima u sve većoj meri pridruživati i zadaci koji proizlaze iz odnosa prema austrijskom elementu koji će biti sve brojniji u našim redovima. Ovaj odnos pak traži još čvršćeg, obazrivijeg i pronicljivijeg politkomesara. Treba naglasiti da ovakvog politkomesarskog kadra, koji bi bio dorastao ovim osnovnim zadacima, mi u našim jedinicama nemamo ni po broju ni po kvalitetu.

Osnovni vojni zadaci

a) zadaci južno od Drave:

Centar naših snaga južno od Drave nalaziće se istočno od druma preko Ljubelja, a prema zapadu dejstvovaćemo minerskim i diverzantskim grupama. Jedinice istočne Koruške imaće u prvom redu zadatak da ruše drum preko Ljubelja i Jezerskog te da prodiru prema Dravi [vršeći] diverzantske akcije i mobilizaciju. Kad budemo vojnički ojačali, započećemo uništavanje vojničkih posada i stvaranje pozadine.

Zbog samog topografskog položaja brojno jače jedinice na zapadu ne mogu se zadržavati. Teren je i politički gotovo sasvim neobrađen. U strategijsko-vojnom pogledu ovaj sektor je zbog komunikacija najvažniji, jer su središta Celovec i Beljak ishodišta za Balkan i Italiju. Zbog toga ćemo tamo uputiti 2 minerska voda koje ćemo odmah formirati. Ova dva voda će izvoditi akcije samo u Rožnoj dolini[7] a delimično i u Zilj-

[7] Dolina reke Drave u Koruškoj od s. Ro/.eka do Borovlja.

skoj dolini. Sva teritorija prema zapadu ostace na taj način prazna. U vezi sa naređenjem vašeg Štaba očekujemo od 9. korpusa da nam pošalje 70 partizana, ali njih nemamo nameru uputiti na taj sektor jer su nam potrebni za pojačanje naših centralnih snaga, naročito radi .stvarnog formiranja Zapadnokoruškog odreda, koji sada ima samo jednu jaču četu. Zbog toga smo 9. korpusu uputili predlog da na ovaj sektor uputi jednu četu od 30 ljudi koja bi u vojnom pogledu bila potčinjena njemu preko Briško-beneškog odreda. Ukoliko vam se ovaj predlog čini umesan molimo vas da ga sa svoje strane podržite kod Štaba 9. korpusa."

b) Zadaci severno od Drave

Centar naših snaga severno od Drave biće Svinška planina. Odavde ćemo patrolama nadirati prema centrima Celovecu i Beljaku sa kojima Obkom'' već održava vezu i odakle je moguć snažan priliv u partizane.

Danas severno od Drave nemamo nikakvih jedinica niti pojedinačnih partizana, sem čete od 15 partizana sa kojom je zbog provale u Celovecu veza prekinuta. Isto tako preko Drave nemamo organizovan nikakav kanal. Zbog političke situacije u Austriji i mogućnosti mobilizacije na tom sektoru svesni smo da je uspostavljanje veze sa severnom Koruškom danas ključni zadatak našeg Štaba.

Potrebe:

Nužno nam je potrebna pomoć u kadrovima.

Svi štabovi su bez zamenika politkomesara i u našim jedinicama ne možemo ih uopšte dobiti. Štab grupe, sem sanitetskog referenta, nema drugih referenata pojedinih odseka. Obav. cental" IV operativne zone čak je postavio za načelnika Obaveštajnog centra druga poručnika Filipiča,[10] koji po mišljenju Štaba grupe i čitavog Obkoma ne odgovara (nije član Partije...) Ukoliko nam Štab zone ne može pomoći u kadrovima, molimo vas da nam ovu pomoć osigurate iz 7. ili 9. korpusa. Pre svega nam je potreban jak kadar za Obaveštajni centar, za Agitprop i za Odsek za vezu. Svi ti odseci imaju, obzirom na naše specijalne zadatke, i naročitu odgovornost.

Pored ostalog oružja, pre svega molimo za pomoć u eksplozivu radi rušenja vanredno značajnih komunikacija na zapadu (Celovec, Beljak). Naši minerski vodovi nemaju potrebnog minerskog materijala.

[a] Opširnije o tome vidi dok. br. 65, napomenu 3.

' Oblasni komitet KP Slovenije za Korušku

Franc Filipič

Za organizovanje stalnog prelaska preko Drave potrebni su nam laki transportni gumeni čamci koje bismo izdaleka donosili do Drave. Naime, Drava je kontrolisana u tolikoj meri da je drukčiji način prelaska nemoguć. Svi mostovi su permanentno obezbeđeni, a svaki čamac odmah nam unište ako ga ostavimo negde u blizini.

Za pomoć u eksplozivu obratili smo se i 9. korpusu. Pomoć u oružju i čamcima moguće je dobiti avionima. Pošto je u IV operativnoj zoni ovakvo spuštalište[11] navodno već uređeno bilo bi najbolje kad bi potrebnu pomoć dobijali preko Štajerske. Zasada nemamo mogućnosti da sami organizujemo svoje stalno mesto za bacanje materijala. Avioni bi mogli da bacaju [materijal] u Logarsku dolinu, ali po tačno ugovorenom vremenu preko radija, jer ovu dolinu ponekad kontroliše neprijatelj.

Zbog nedostatka oružja odredi u Koruškoj bili su prinuđeni da sve novomobilisane upućuju preko Štajerske u Dolenjsku. Za poslednjih mesec dana Istoćnokoruški odred više od 100 novomobilisanih uputio je u sastav 7. korpusa. Ovo za nas znači veliku štetu jer se na taj način naše jedinice ne mogu formirati u prave partizanske odrede koji bi sa uspehom mogli izvršavati sve svoje zadatke. Na povratak svih ovih novomobilisanih više ne računamo već molimo da se na naš operativni sektor od ovih partizana vrati sav onaj kadar koji je imao prilike da se u Dolenjskoj na raznim kursevima i školama (obaveštajni, podoficirski, minerski i radio-telegrafski kursevi itd.) obuči. Zbog obučenosti i poznavanja prilika i okolnosti u Koruškoj moći ćemo ga svestrano upotrebiti u našim odredima.

U višu oficirsku školu uputićemo druga Draga[12] dosadanjeg komandanta VKO, a kasnije i druga Nestla,[13] zam. komandanta ZKO. Druga Dragotina,[14] koji bi bio spreman da odmah preuzme komandu nad odredom, moramo uputiti u Dolenjsku radi operisanja kile. Očekujemo da će se sav kadar ubrzo vratiti na naše područje. Molimo da se vrati i drug Kijev,[13] bivši politkomesar Koruškog bataljona, ukoliko ne postoje naročiti razlozi da se ne može vratiti kod nas. Kao poznavaoca terena mogli bismo ga upotrebiti za specijalne zadatke.

[11] Mesto gde su saveznici spuštali ratni materijal i opremu.

Ivan Uranič Drago, komandant Vzhodno-koroškega (Istočno koruškog) NOP odreda

" Anton Okrogar Mesti, narodni heroj

" Dragoljub Babič Dragutin

[1S] Ladu Grat Kijev

Pošto naše jedinice nemaju lekara, a verovatno je da ga od Štaba IV oper. zone nećemo moći odmah dobiti, molimo vas da nam po mogućstvu uputile lekara fizički sposobnog da podnese sve napore partizanskog života u Koruškoj.

Radio-veze

Radio-stanicu ZKO, koja je već imala uspostavljenu vezu sa 9. korpusom, povući ćemo u Štab grupe. Pomoću ovog aparata imaćemo redovnu vezu s vašim Štabom, Štabom IV operativne zone i Štabom 9. korpusa. Nastojaćemo da za kratko vreme postavimo i aparat druga Milana,[B] koji, međutim, verovatno neće biti dovoljno jak da bismo mogli održavati direktnu vezu s vama.

Našu radio vezu koristiće i OBKOM za Korušku za vezu sa CK KPS, jer će se nalaziti u neposrednoj blizini punkta našeg Štaba.

Mobilizacija

Mogućnosti za mobilizaciju južno od Drave su na zapadu manje nego na istoku. Ovde je gotovo sve već mobilisao okupator. Na istoku se mobilizacija najbolje odvija u mežiškom okrugu.

Severno od Drave mogućnosti za mobilizaciju su dosta velike, ali zasada nemamo nikakvih uslova za transportovanje ovih regruta iz pojedinih centara u sastav naših jedinica. Do uspostavljanja veza preko Drave ostaće ovaj problem otvoren.

Saradnja sa OBKOM-om za Korušku

U smislu direktiva Glavnog štaba i CK težimo za što tešnjom saradnjom i suodlučivanjem između našeg Štaba i OBKOM-a za Korušku o svim važnijim političkim i vojno--organizacionim pitanjima. Oba foruma će svoje centre za rad imati nedaleko jedan od drugog na operativnom području Istočnokor. odreda, gde se za sada nalaze naše centralne snage.

SMRT FAŠIZMI - SLOBODA NARODU!

Komandant:
odsutan

Politkomesar:
Mitja Ribičič Ciril

" Milan Erbcžnik

NAREĐENJE ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 3. JUNA 1944. POTCINJENIM ODREDIMA ZA POJAČANU DIVERZANTSKU AKTIVNOST NA KOMUNIKACIJAMA'

Š T A B
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
3. juna 1944.
Br. op. 1038

ŠTABU

Vojno-politički događaji u svetu odvijaju se tako da je čas konačne pobede sasvim blizu i da pobeda može stići pre nego što se nadamo. Međunarodni vojni i politički položaj naše vojske i naše države toliko je porastao da nas saveznici tako reći tretiraju kao ravnopravnog partnera i kao vrlo važan faktor u odlučujućim borbama koje se pripremaju pri napadu na neprijatelja sa istoka, juga i zapada. Neprijatelj je uvideo značaj naše vojske i njene uloge u trenutku opšteg savezničkog napada na Nemaćku, zbog čega sada nastoji da oslabi našu moć i da našu vojsku onesposobi da odigra onu ulogu koju mora odigrati. Zbog toga je okupator ovih dana otpočeo ofanzivu u zapadnoj Bosni, u kojoj je angažovao nekoliko tenkovskih i motorizovanih divizija, velik broj aviona, a sve to podržava i vazdušnim desantima.[2] Odmah u početku naša vojska dala je neprijatelju dobru lekciju, koju mu i dalje daje. Vrhovni komandant NOV i POJ maršal Jugoslavije drug Tito izdao je naređenje svim jedinicama NOV i PO Jugoslavije da odmah otpočnu sa napadima na najosetljivije neprijateljeve tačke, njegove garnizone, komunikacije, transporte itd. Naš Vrhovni komandant kaže: »Najveći i jedini zadatak naših jedinica u ovom momentu je da nanese neprijatelju što veće gubitke.« Zapovest posebno sadrži poziv i pohvalu minerima NOV i PO Jugoslavije i u njoj se odaje priznanje našim minerima za njihov dosadašnji rad i pozivaju se da još više pojačaju svoju aktivnost, da još aktivnije uništavaju neprijateljeve saobraćajne arterije i razne vojne objekte. Kao primer najbolje minerske grupe, Vrhovni ko-

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu I7.DG u Ljubljani, f. 225/1.

[2] Odnosi se na nemačko-ustašku ofanzivu u zapadnoj Bosni koja je otpočela 25. maja 1944. vazdušnim desantom na Drvar.

mandant je naveo minersku grupu Ilije Gromovnika,[3] koji dejstvuje na saobraćajnoj mreži Slavonije i kome je pošlo za rukom da za nedelju dana uništi preko 100 (sto) vozova.

Naše jedinice, a posebno odredi, moraju izvršiti naređenje svog Vrhovnog komandanta i sve zadatke časno ispuniti. Za ovo imamo ogromne mogućnosti. Neprijatelj je na našoj teritoriji oslabljen kako brojčano tako i u moralnom pogledu. Komunikacije i transporti su slabo ili čak potpuno nezaštićeni. Oružje, municiju i eksploziv imamo. Potrebni su još samo naši udari i juriši.

Na osnovu gornjeg

naređujemo:

1. Svi odredi moraju, držeći se strategijsko-taktičkih principa, otpočeti sa akcijama koje smo izložili u našem naređenju op. br. 947[4] i na taj način podržati operacije naših divizija koje se već duže vremena nalaze u stalnim ofanzivnim operacijama i postižu ogromne uspehe.
2. Naređenje druga Tita treba široko popularisati kod ljudstva svojih jedinica, a naročito poglavlje o minerima, gde naročito treba istaći priznanje i pohvalu koje im je odao Vrhovni komandant.
3. Akcije morate izvršiti Sistematski po planu, koji prilažemo, i u vremenskom periodu navedenom u naredbi. Odredi moraju izvršiti sledeče akcije:

GORENJSKI ODRED:

1. Zauzeti uporište Šmartno pod Šmarnom gorom i srušiti most preko Save kod Tacena.
2. Zauzeti uporište Podbrezje i srušiti most preko Save na drumu Bistrica — Podbrezje.
3. Zauzeti uporište Smlednik i srušiti most preko Save kod Smlednika.
4. Srušiti drum Železniki — Podbrdo, i to na odseku Petrovo Brdo — Podbrdo, ili na odseku Petrovo Brdo — Zaga.
5. Srušiti između Kramarja i Lajbe drum Ljubelj — Tržič.
6. Srušili drum i prugu Jesenice — Kranjska Gora; pronaći najpogodnije tačke.

[3] Ivan Hariš

* Redakcija niie mogla pronaći pomenuto naređenje Štaba 9. korpusa NOVJ.

7. Srušiti drum Bled — Bohinj (srušiti drveni most između Soteske i Obrna) i most između Soteske i Nomenja.
8. Po mogućstvu zauzeli jedno od uporišta Soteska i Nomenj.
9. Srušiti drum Kranj — Ljubljana, između Medna i Medvoda, po mogućstvu na raskršću druma i železničke pruge.
10. Srušiti drum Rudno polje — Bled.
11. Srušiti drum Skofja Loka — Gorenja Vas, po mogućstvu srušiti i mostove.

BRISKO-BENEŠKI ODRED:

1. Zauzeli, ukoliko ne nastupe neke promene, [sledeća] uporišta: Robič, Ciginj, Atiinis i Faedis. Ne treba shvatiti da napadi na uporišta moraju biti izvršeni po svaku cenu, već Stab odreda treba ovo da izvrši po svojoj proceni.
2. Danju i noću rušiti železničke pruge Gorica — Sv. Lucija, Gorica — Videm i uništavati transporte na njima.
3. U duhu ranije dostavljene naredbe poslavljati zasede i uništavati nemaćke koione na drumu Gorica — Sv. Lucija — Tolmin — Kobarid — Čedad i Kobarid — Bovec, itd.
4. Srušiti sledeče puteve: Kobarid — Zaga (između Kobarida i Trnova, ili Kobarida i Srpeniee).
5. Srušiti drum Zaga — Bovec.
6. [Srušiti drum] Bovec — Predi! (kod serpentina).
7. [Srušiti drum] Bovec — Kranjska Gora, na odseku serpentina, na bivšoj državnoj granici.
8. Srušiti drum Gorica — Sv. Lucija (između Gorice i Plava, između Kanala i Ajbe).
9. Srušiti drum Tolmin — Kobarid (kod Kamna).
10. Srušiti drum Tolmin — Čedad (uništiti podzidak i drum kod Stupice).
11. Zauzeti uporište kod San-Quirinskih mostova i iste srušiti.

ß

JLZNOPR I.MORSKI ODRED:

1. Zauzmite uporište: Košana, Neverke, Nabrežina, Vižovlje. Ne zahteva se zauzimanje uporišta po svaku cenu, več

[s], [7] i " Redakcija je izostavila tekstove na kraju postavljenih zadataka Goreniskom, Eriško-bcneskom. Južnoprimorskom i Idrijsko--tolminskom NOP odredu, jer su tekstovi identični sa tekstom na kraju dokumenta kod zadataka Dolomitskom NOP odredu.

se dopušta Štabu odreda da se za napad odluči prema situaciji i svojoj proceni.

2. Temeljno srušiti prugu Gorica — Opčine, a glavnu prugu Trst — Postojna (rušiti svake noći).
3. Srušiti drum Gorica — Tržič na odseku Opatije Selo i Miren.
4. Razoriti drum Volčja Draga — Prvačina i srušiti mostove na njemu.
5. Razoriti drum Rihemberk — Komen.
6. Razoriti drum Gabrovica — Sempolaj (ispod kote 235).
7. Razoriti drum Skopo — Kopriva — Štanjel do raskrsnice za Avber.
8. Razoriti drum Sežana — Štorje.
9. Razoriti drum Kozina — Brezovica.
10. Razoriti drum Kozina — Divača do raskrsnice za Škocjan, kota 450.
11. Razoriti drum Divača — drž. drum Senožeče — Trst.
12. Razoriti drum Razdrto — Podgrič.
13. Razoriti drum Razdrto — Hruševje — Postojna i srušiti mostove na njemu.
14. Razoriti drum Planina — Postojna (u serpentinama iznad biv. drž. granice.

I

IDRIJSKO-TOLMIXSKI ODRED:

1. Svake noći rušiti prugu Sv. Lucija — Podbrdo i Sv. Lucija — Gorica.
2. Razoriti drum Kneža — Grahovo između raskrsnice za Bukovo i Tolmin.
3. Razoriti drum Morsko — Vrh.
4. Razoriti drum Plave — Solkan.
5. Razoriti drum Solkan — Trnovo.
6. Razoriti drum Hotedršica — Godovič.
7. Srušiti drum Crni Vrh — Godovič.
8. Srušiti drum Kanalski Vi h — Kanal.
9. Srušiti drum Idrija — Marof ispred raskrsnice za Žiri.
10. Po izboru Štaba zauzeti jedno ili dva uporišta na žel. pruzi Sv. Lucija — Podbrdo, uz istovremeno rušenje mosta.

8

DOLOMITSKI ODRED:

1. Srušiti drum Grčarevcc — Planina.
2. Srušiti drum Kalce — Logatcc.
3. Srušiti drum Laze — Logatec.
4. Srušiti drum Cesta — R'ovtc, zajedno s mostovima.
5. Svake noći rušiti žel. prugu Rakek — Ljubljana.

Sem ovih zadataka Štab odreda mora samoinicijativno, na osnovu ranije dostavljenih instrukcija i naredbi, izvršiti akcije koje smatra kao najbolje i još moguće.

Štabu odreda se u tom pogledu ostavlja široka inicijativa.

Sem toga mora postojati kao pravilo da se svake noći i svakog dana digne u vazduh kamion ili voz. Sve neprijateljske patrole treba svakodnevno napadati i uništavati. Izvođenju akcija pristupite odmah.

U tom smislu Štab odreda mora imati u vidu napad na neko od najslabijih be-ga uporišta i zauzeti ga.

Taćan rok vam ne postavljamo, a po pravilu te akcije moraju biti izvršene u toku ovog meseca.

Štab odreda mora sve planove, koje će izraditi na osnovu gornjih zadataka, dostaviti na uvid našem Štabu.

Za nedovoljnu aktivnost svojih jedinica i neizvršenje gornjih naređenja, u okviru mogućnosti koje ima odred, pozvaćemo Štab na najstrožu odgovornost!

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant — general-major:

Načelnik odseka — major:[9]

* U to vreme načelnik Operativnog odseka 9. korpusa NOVJ bio je Danilo Sorovic.

RELACIJA ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 3. JUNA 1944. DOSTAVLJENA GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA 10. BRIGADE »LJUBLJANSKA« ZA UPORIŠTA TRŽIŠČE I SV. JURIJ'

STAB
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ
Operativni odsek
Položaj. 3. VI 1944.
Op — 374

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS
ŠTABU VII KORPUSA NOV 1 POJ

Položaj

RELACIJA
Borbi X SNOB »Ljubljanska« XVIII divizije NOV i POJ za Tržišče i Sv. Jurij 29. i 30. V 1944.
(Sekcija Novo Mesto 1 : 100.000)

A.— Tržišče leži u pitomoj dolini između Sv. Jurija, Medvedjeka i okolnih brežuljaka koji su obrasli gustim drvečem i žbunjem. Kroz Tržišče vodi drum prema Sevnici i Mirni i [ono] je raskrsnica drumova prema Krmelju. Sv. Jurij je dominantna tačka koja je vanredno okomita, na jugoistočnoj strani ima nešto polja i vinograda, dok je sa severne, zapadne i istočne strane pošumljena većim drvečem i žbunjem. Na severnoj strani Sv. Jurija nagib je veoma strm a dolinom teče reka Mirna duž koje vodi i železnička pruga Trebnje — St. Janž — Sevnica. Na Sv. Juriju nalazi se crkvica koja je već jednom bila uništena, ali je podesna kao otporna tačka, naročito zbog tornja koji nije bio oštećen. S južne strane vodi u Tržišče strmi put iz Malkovca i Škoveca preko Podgore, a sa jugoistočne strane vodi drum sa Medveđjeka. Svi putevi vode kroz šumu. Najlakši je pristup u Tržišče sa severne strane i drumom Mokronog — Sevnica, dok je sa juga moguć gorskim putevima, tako da se putnik ne može primetiti ni iz Tržišča niti iz Sv. Jurija. Neprijatelj je pre svega utvrdio Sv. Jurij, koji dominira čitavom dolinom Tržišča kao i drumovima Sevnica — Mokronog i Tržišče — Krmelj. Na Sv. Ju-

' Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 27/11.

riju neprijatelj je imao izgrađene prizemne bunkere, i to 5 većih i više manjih okruženih bodljikavom žicom visokom 1 m i širokom 1.5 m, u obliku trougla. Sama crkva služila je neprijatelju kao osmatraćnica a istovremeno i kao bunker. U Tržišču su bila dva odbrambena pojasa: spoljni, na kojem se nalazilo 20 bunkera, i unutarnji, po kućama, gde su boravili vojnici. Bunkeri su bili izgrađeni od drvela i zemlje debljine 30—40 cm. Bili su do 1 in ukopani u zemlju, visoki oko 1.5 m i pokriveni zemljom, drvetom i limom. Bunkeri su se uglavnom nalazili sa istočne strane. Puškarnice MI bile široke 40—50 cm, a visoke 20 cm. Između bunkera nalazili su se streljački rovovi koji su povezivali bunkere međusobno. Dubina rovova bila je I m a širina 50 cm. Rovovi su bili pokriveni drvetom i zemljom te maskirani. Posada je imala telefonsku vezu sa Sevnicom. U neposrednoj blizini Tržišča prolazi nekadanja granica između Italije i Nemaćke, na kojoj je izgrađena žičana prepreka obezbeđena stražom.

B.— U pomenutom uporištu nalazio se neprijatelj od Velike subote. 8. aprila o. g.[2] Iz ovog uporišta neprijatelj je patrolirao po okolnim selima do Mokronoga, Malkovca, Medvedjeka, a zasede je držao na Malkovcu i jugoistočno od Mokronoga. dok je udaljenim patrolama ovlađivao terenom gotovo do Trebelna i Mirne. Zbog blizine nemaćke granice i kako u blizini nije bilo naših jedinica, neprijatelj se u ovom uporištu osećao potpuno bezbednim te je civilima u okolini pretio, a 29. maja 1944, kad je osetio da mu se približuju naši partizani, postao je oprezniji, prikupio se u uporištu koje je na brzinu još više utvrdio, jer je, kako su pričali civili na Medvedjeku, bio obavešten, odnosno bar je očekivao napad, zbog čega je još ranije obavestio civile da je tražena pomoć iz Novog Mesta. Poslednje neprijateljeve patrole, jačine od po tri čoveka, bile su na Medvedjeku 29. maja u 17 časova.

Pre napada na Tržišče, naše su jedinice imale dva bataljona u Drečjem Vrhu, 1 bataljon sa štabom na Trebelnu, a 1 bataljon se nalazio u Zabukovju. Jedinice su bile iz sastava X SNOB »Ljubljanske« i 29. maja krenuli su preko Sv. Vrha na određene položaje.

C.— Brojno stanje neprijateljevih snaga u Tržišču iznosilo je oko 140 ljudi, a na Sv. Juriju oko 70—80. Zbog očekivanog napada neprijatelj je dobio nešto malo pojačanja tako da je posada brojala preko 200 ljudi pod nemačkom komandom. Pojačanje je stiglo iz Sevnice 29. V.

[2] L uporištima Tržišče i Sv. Jurij nalazila se 35. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv 1/.ŬG u Ljubljani, AFK.. I. 290.111.

X brigada imala je: I bataljon 118 drugova, II bataljon 121 druga, III bataljon 121 druga. IV bataljon 120 a inž.-teh. četa 28 drugova. Neprijatelj je imao 2 teška minobacača, 3 laka minobacača, 2 teška mitraljeza, 4 puškomitraljeza kod Sv. Jurija, a u Tržišču 2 teška minobacača, 3 teška i 12 lakih mitraljeza, koji su bili raspoređeni po bunkerima. Osim toga neprijatelj je imao nekoliko automata a ostali su bili naoružani bombama i puškama. U sastavu X brigade bilo je: 4 teška minobacača, 1 brdski top kal. 75 mm, 1 brdska haubica kal. 75 mm. 2 poljska topa od 75 mm, 1 laki minobacač, 11 lakih i 4 teška mitraljeza. Od toga 2 teška mitraljeza i 3 puškomitraljeza bili su u sastavu I bataljona, a drugi u ostalim bataljonima koji su napadali Tržišče. Brigada je imala i 1 protivtenkovski top i 3 protivtenkovske puške.

Neprijatelj je bio razmešten u Malusovoj kuci, u parohiji, prosvetnom domu, opštini i kod Kovač Milana iznad Tržišča. Štab sa kancelarijom nalazio se u parohiji a magacin sa hranom u trgovini Malus. Neprijatelj je imao i predajnu radio-stanicu.

Arhiva iz koje se lačno vidi stanje neprijatelja u Tržišču bila je zaplenjena i dostavljena Štabu VII korpusa.[11]

D.— Na dan 28. V rano ujutro izvršeno je rekognosciranje zemljišta, u kojem je učestvovao Operativni štab XVIII divizije, Štab X brigade i Štab I art. brigade. Prilikom rekognosciranja zemljišta i uporišta određeni su položaji za teške minobacače i topove te je na osnovu pregleda uporišta izrađen sledeći plan za napad: obezbeđenje napada sa severne strane vrši XV divizija, obezbeđenje na pravcu Novo Mesto — Kronovo — Šmarjeta — Zbure — Bučka — Goriška Vas vrši IX brigada. Obezbeđenje sa južne strane vrši isto tako XV divizija. Sem toga XV divizija vrši i obezbeđenje kod Sv. Ane. Direktan napad na Tržišče vrši X brigada, i to 30. maja u 4 časa. Noću 29 30. maja bataljoni se moraju što više približiti uporištu, a posle ari. i minobacačke pripreme izvršiti prodor. Jedan bataljon nadire pravcem Podgora — Sv. Jurij — k. 366, jedan bataljon drumom Malkovec — Tržišče. U sastavu ovog bataljona moraju biti i protivtenkovski top i haubica od 75 mm. Jedan bataljon napada pravcem Medvedjek — Tržišče sa zadatkom da izvrši blokadu na raskrsnici puteva prema Sevnici i Krmelju. Jedan bataljon treba da se nalazi

[3] Rcdakcija nije pronašla arhivu slovenačkih domobranaca zaplenjenu u Tržišču, ali se u Arhivu IZDo u Ljubljani (f. 52 IV» nalazi izveštaj Obaveštajnog odeljenja Glavnog štaba Slovenije o stanju slovenačkog domobranstva krajem aprila 1944, rađen na osnovu zaplenjenih dokumenata u Tržišču i Trebnju.

m

u rezervi na koti 414. Baterija teških minobacača i brdski top od 75 mm imaju položaje ispred Škoveca, istočno od Tržišča. Artiljerijska brigada postavlja svoj poljski top od 75 mm ist. od Sv. Vrha, na sekciji Novo Mesto 1 : 100.000 kod slova P (Pavlja Vas). Osmatračnica je na jugozapadnoj strani iznad Tržišča. Da bi jedinice za vreme borbe mogle biti tačno obaveštene o situaciji, moraju biti međusobno povezane kuririma i signalnim znacima, a između osmatračnice, topova i Štaba X brigade mora sem toga postojati i telefonska veza. Napad se izvodi istovremeno na oba uporišta, a prodor izvršiti gde god je moguće, ali pre svega treba zauzeti Sv. Jurij, jer sa te tačke neprijatelj ovladava i uporištem Tržišča. Ukoliko se zauzme Sv. Jurij, neprijatelj se u Tržišču ne može održati, te mora što pre dobiti veću pomoć ili pak to mesto najvećom brzinom napustiti, u čemu ga opet sprečava jedinica koja poseda Sv. Jurij kao i bataljon koji zatvara pravac Krmelj — Sevnica.

Na osnovu ovog plana Štab XVIII divizije izdao je 28. maja zapovest[4] na osnovu koje je Štab X brigade izdao sledeću zapovest:

ZAPOVEST
(Sekcija Novo Mesto 1 : 100.000)

Najbliža uporišta su: Tržišče, Kronovo, Bela Cerkev, Škocjan, Novo Mesto i manja uporišta sa one strane nemaćke granice. Uporište Tržišče broji oko 200 be-ga i 50 Nemaca. Uporište je novouspostavljeno. Od ovog uporišta na Sv. Juriju nalazi se oko 50 neprijateljskih vojnika koji su utvrđeni u bunkerima na brdu, međusobno povezani streljačkim rovovima, dok su ostali razmešteni u trgovini Malus (ranije Okorn), u zgradi Opštine i u Prosvetnom domu. Štab posade nalazi se u parohiji. Naoružani su sa 2 teška, 4 laka minobacača, 6 teških mitraljeza i više puškomitraljeza. Neprijatelj patrolira po okolnim selima. Jedinice XV divizije obezbeđivaće sa pravca Trebnje — Novo Mesto i od nemaćke granice. IX brigada napašće uporište Kronovo. Naša brigada dobila je zadatak da napadne i uništi neprijateljsko uporište Tržišče, pa joj se u tom cilju iz IX brigade pridodaje 1 teški minobacač, iz VIII

' Zapovest Štaba 18. NO divizije od 28. inaja 19-14. koja je dostavljena 8. slovenačkoj NO brigadi »Fran Levstik . 9. slovenačkoj NO brigadi, 10. slovenačkoj NO brigadi Ljubljanska« i 1. artiljerijskoj brigadi, nalazi se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 191/111.

brigade 1 gorski top od 75 mm, iz I art. brigade 2 poljska topa od 75 mm i 1 haubica od 75 mm. Na osnovu napred iznete situacije

n a r e đ u j e m o :

1.— I bataljon vrši direktan napad na uporište Sv. Jurij — k. 366, s tim što će krenuti sa sadafijih položaja sutra 29. o. m. u 17 časova preko Trebelna — Škoveca — Pođgore do druma kod Podgore te izvršiti blokadu Sv. Jurija sa zap. strane i što više se približiti samom uporištu Sv. Jurij. U svakoj četi određuje ođeljenje bombaša, u 23 časa u potpunosti završava blokadu te odmah nakon završene art. pripreme jurišem uništava bunkere i zauzima Sv. Jurij. Posle zauzimanja Sv. Jurija upućuje jednu četu severno od Sv. Jurija do raskrsnice puteva koji izvode u Tržišče i Krmelj, gde se povezuje sa III bataljonom. Sa ostale dve čete napada samo selo Tržišče. Sa bataljonom će ići zam. kom. brigade por. Matevž.*

2.— IV bataljon ima zadatak da 29. o. m. u 17 ćasova krene sa dosadanjih položaja preko Sv. Vrha do Malkovca, da podiđe i blokira samo uporište Tržišče i da održava usku vezu sa I bataljonom sa leve strane i III bataljonom sa desne strane. Bataljon mora u svakoj četi odrediti ođeljenje bombaša. Odmah nakon ari. pripreme partizanskim jurišem mora napasti samo selo Tržišče. Kada već bude na položajima, bataljonu će se dodeliti i protivtenkovski top i haubica od 75 mm kao neposredna pomoć za rušenje bunkera i utvrđenih zgrada.

3.— III bataljon kreće sa dosadanjih položaja 29. o. m. u 17 časova preko Sv. Vrha. Medvcdjeka, ist. od Tržišča sa zadatkom da zatvori drum Tržišče — Krmelj i da spreči eventualno povlačenje ili bekstvo neprijatelja iz uporišta, da uspostavi veze sa I bataljonom koji se nalazi desno od njega kod Sv. Jurija i da održava vezu i sa IV bataljonom, koji će se nalaziti sa leve strane, te da istovremeno napada i uporište.

4.— II bataljon određuje jednu četu za zaštitu topa i sva 4 teška minobacača, kreće takođe 29. o. m. u 17 časova te zaposeda položaj odakle se vidi uporište Sv. Jurij, gde je danas vršeno izviđanje. Sa četom treba da ide komandant bataljona drug por. Jazbec/' koji je bio u izviđanju. Sa ostale dve čete ide zam. kom. bataljona drug por. Mirko.[7] Ove dve čete ostaju u rezervi u šumi pored Medvcdjeka tako da budu

[5] Matevž Šivec
• Franjo Zidar Jazbec
[!] Frane Kranje Mirko

stalno spremne da priteknu u pomoć bilo kom bataljonu kojem bi bila potrebna. Naređenje za ovo primiće od Štaba brigade.

5.— Protivtenkovski top i haubica od 75 mm I art. brigade doći će na položaje kada IV bataljon već bude zauzeo položaje i blokirao uporište. Topovi će poslužiti IV bataljonu za neposrednu pomoć pri razbijanju bunkera koje ne bi razbili poljski Lopovi.

6.— Brigadna inž. četa neka se za vreme akcije priključi II bataljonu kao brigadna rezerva.

7.— Top od 75 mm iz VIII brigade i sva 4 minobacača kreću sa dosadanjih položaja iza I bataljona. Kada bataljoni već budu zauzeli položaje, zauzeće položaje top i minobacači. Minobacači i top biće za vreme akcije pod komandom druga por. Milaćić Mojsija.

8.— Vodnik voda za vezu ima zadatak da postavi centralu u selu Medvedjek i telefonsku Uniju do osmatračnice ispred Škoveca, gde će bili i komandno mesto, te da uspostavi liniju od IV bataljona, koji će napadati Tržišče. Za ispravnost linije lično je odgovoran vodnik i zbog toga mora stalno kontrolisati liniju.

9.— Komandno mesto Štaba divizije je na osmatračnici, komandno mesto Štaba brigade na k. 414 (Medvedjek).

10.— Početak napada 30. o. m. u 4 časa ujutro.

11.— Ugovoreni signalni znaci su sledeči: znak za početak art. pripreme — 1 zelena raketa; znak za prekid atr. vatre — 1 crvena i 1 zelena raketa; u slučaju da neprijatelj napusti uporište znak je: 2 crvene i I zelena raketa. Juriš pešadije izvršiti odmah posle datog znaka za prekid art. vatre.

12.— Brigadno previjalište nalaziće se u selu Sv. Vrh, i bataljonske bolničarke moraju se postarati da se tamo prebace svi ranjenici.

13.— Intendanti moraju sutra snabdeti borce sa tri obilna obroka hrane i nabaviti vino koje ce podeliti jedinicama.

14.— Komora I bataljona neka dođe u selo Trebelno gde se mora skuvati hrana za 30. o. m. Komore ostalih bataljona ostaju na dosadanjim položajima.

15.— Znaci raspoznavanja za 29 30. o. m.: Stane—Skala; za 30 31. o. m.: Tone—Tomaž.

Štabovi bataljona lično su odgovorni za uspeh akcije; zbog toga treba uložiti sve snage da se drugovi vojno i politički dobro pripreme. Pošto smo u odnosu na neprijatelja nad-

moćni, postoje uslovi da akcija bude uspešna, i ona mora biti uspešna. Štabovi bataljona moraju pregledati sve oružje i municiju te borcima objasniti značaj ove akcije. Štab brigade će sve to kontrolisati. Najveću pažnju treba pokloniti novim borcima, da ih ne biste terali u prve borbene linije. Moraju učestvovati radi toga da se priviknu na borbu i akcije te da pomognu (naročito oni bez oružja) pri iznošenju ranjenika sa položaja do brigadnog previjališta.

Nakon likvidacije uporišta sa\ zaplenjeni materijal evakuisati na Sv. Vrh, a naročitu pažnju obratili neprijateljskoj arhivi koju treba neoštećenu predati Obaveštajnom centru.

Situacijske izveštaje dostavljati komandnom mestu svakog trenutka telefonom, a pismeno svaki sat. O svakoj promeni odmah izvesliti komandno mesto.

Pošto se u poslednje vreme stanje naše brigade pogoršalo i neprijatelj je u štampi više puta prikazao kao potpuno razbijenu, treba mu dokazati da »Ljubljanska« brigada još uvek postoji i da će to postojanje neprijatelj još osetiti.

Na izvršenje!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: odsutan (M. P.) Komandant — major: Rojšek Franci s. r.

Zapovest art. brigade nemamo,[8] ali je njen plan pre svega bio da tuče bunkere i crkvu kod Sv. Jurija.

Da se obezbedimo od neprijatelja koji bi motorizacijorn iz Sevnice pritekao u pomoć uporištu, u blizini nemaćke granice miniran je i drum. Vidi priloženu skicu.[9]

Brigadna zapovest napisana je 28. maja te istog dana do 19 časova kuririma dostavljena štabovima bataljona. Na osnovu ove zapovesti mogli su štabovi bataljona svojim jedinicama izdati usmene zapovesti i pripremiti sve što je u zapovesti predvideno.

E.— Borba je otpočela artiljerijskom vatrom 30. maja u -1.30 časova, sa zakašnjenjem od pola ćasa, jer artiljerija zbog mraka još nije mogla da otvori korekturnu vatru.

" Zapovest 1. artilieriske brigade redakcija nije pronašla.

' Odnosi se na nemačko-italijansku demarkacionu liniju iz 1941. koju je nemaćki okupator i posle kapitulacije Italije zadržao i obezbeđivao. Duž granice su i dalje ostala nemačka granična uporišta, a na pojedinim mestima žičana prepreka bila je minirana. Skicu graničnih utvrđenja redakcija nije pronašla.

F.— Sam napad izvršen je na sledeči način:

Napad je otpočeo artiljerijskom i minobacačkom pripremom; pre napada bataljoni su se u toku noći približili uporištu do na 100 m i tu se privremeno utvrdili. Blokada Tržišča izvršena je u 23 časa uveče. Artiljerijska i minobacačka priprema trajala je do 6.30 časova, a zatim su se bombaške grupe približile samoj žičanoj prepreci i presekle je. Zbog snažne neprijateljske mitraljeske i minobacačke vatre morale su se povući na polazne položaje. Bataljoni su vatrom iz celokupnog naoružanja stalno tukli neprijatelja koji se nalazio u bunkerima i u grupama se kretao po Tržišču. Oko 7 časova iz Sevnice je stiglo pojačanje od oko 100 ljudi sa 4 tenka, 2 oklopna automobila i 4 kamiona.'" XV divizija, koja je imala zadatak da osigura pravac Krmelj — Sevnica, zbog loših položaja i blizine nemaćke granice nije mogla zadržati neprijatelja. Kolona je naišla na naše nagazne mine pa su 2 tenka uništena. Neprijateljska uporišta Sv. Jurij i Tržišče bila su pod neprekidnom artiljerijskom vatrom a i pcšadija ih je tukla celokupnim oružjem. Oko 8.30 ćasova bombaši I bataljona presekli su žicu i izvršili juriš na Sv. Jurij nakon snažne artiljerijske i minobacačke pripreme. Juriš nije uspeo jer je neprijatelj imao vanredno dobre položaje a pružao je i snažan otpor. III bataljon vodio je borbu s neprijateljskom kolonom jačine oko 60 ljudi, koja je oko 8 časova nadirala iz Krmelja prema Tržišču." Kolona je odbačena uz gubitke po neprijatelja. U 10.40 časova I bataljon X brigade, nakon artiljerijske i minobacačke pripreme, uz podršku snažne mitraljeske vatre, ponovo je jurišao na Sv. Jurij, i to sa sev.-zap. i jug.-zap. pravca, pa je u 11 časova, zauzeo to mesto. Neprijatelj je delom pobegao u Tržišče, ali su borci IV, III i dela II bataljona izvršili snažan pritisak na uporište Tržišče, koje je sa svojih položaja kod Sv. Jurija tukao i I bataljon, dok su brdski top i teški minobacači neprekidno tukli Tržišče i kolonu koja se u manjim grupama probijala iz Tržišča prema Sevnici. Neprijatelj se probio sa jednim tenkom i dva kamiona, na kojima su se nalazili poginuli i ranjeni. U 12 ćasova naše jedinice zauzele su Tržišče, odakle se neprijatelj u paničnom bekstvu probio prema Sevnici, ali ga je III bataljon sa svojih položaja snažno tukao a napadao ga je i I bataljon.

Na taj način u 12 ćasova uporište je bilo potpuno likvidirano.

[10] Kolona je verovatno bila iz sastava 2. bataljona 14. SS-policijskog puka i nastupala je iz Sevnice prema Tržištu.

[11] Redakcija nije mogla utvrditi naziv te neprijateljske jedinice.

G.— Pošto je neprijatelju delimično uspelo da se probije kroz obruč naših boraca, borbe su prestale tačno u 12 časova, kao što je izneto pod tačkom F.

H.— U toku borbi brigada je imala 7 poginulih, medu kojima su komandir 2. čete 111 bataljona drug Berus Valentin 1 zamenik komandira 2. čete 111 bataljona drug Milek Jože. Ranjeno je 26 drugova, među njima je lakše ranjen zam. komandanta brigade drug por. Matevž, zam. komandanta I bataljona drug Kajn Lojze, zam. komesara IV bataljona drug Srimšck Rudolf, teško ranjen je komesar I bataljona Barjaktarević Ibro. Ranjen je i zamenik komandira 2. čete IV bataljona drug Pribik.[12] Pošto je neprijatelj nadirao i sa pravca Novo Mesto — Trebelno preko Sv. Vrha prema našim položajima,[1'] a istovremeno i motorizacijom prema Mokronogu, na povratku iz Tržišča na stare položaje prema Drcčjem Vrhu nestalo je 17 drugova, među kojima i drug kapetan Arhar. Neprijatelj je imao oko 65 mrtvih i 80—100 ranjenih. Uništena su 2 tenka, 1 oklopni automobil, 2 putnička automobila. Zaplenjen je 1 tenk, 1 oklopni automobil, 2 kamiona od 6 tona — sve je bilo zapaljeno sem 1 kamiona u Tržišču, a 1 kamion je odvezen sa plenom iz Tržišča prema Laknicama, gde je sakriven, ali ga je neprijatelj pronašao i zaplenio. Od plena je spaseno: 1 laki minobacač, dok je 1 neispravan laki minobacač zajedno sa kamionom izgubljen. Zaplenjene su 2 lake »brede«,[,4] 1 teški mitraljez »švarcloze«, koji je sakriven sa 7 sanduka municije, 14 italijanskih pušaka i 1 puška »mauzer«, dok je 14 pušaka ostalo na kamionu. Puške na kamionu bile su bez zatvarača. Dalje je bilo zaplenjeno 130 mina za laki minobacač, 30 upaljača za teški minobacač, 600 metaka za italijanske puške, 61X3 metaka za teške »brede«, 1700 metaka za puške »mauzer«, 2 pištolja, 2 automata koja se nalaze u Štabu VII korpusa, 63 šinjela, 1 radio-stanica, 1 mula, 1 konj, 2 harmonike, 19 kom. rublja, 10 kg hartije, 2 telefona, od kojih je 1 izgubljen, 2 pisaće mašine, od kojih je jedna neupotrebljiva. Na putu kamionom izgubljeno je: 4 bureta benzina, 1 sanduk municije, 1 radio-aparat, 1 gramofon, 40 kutija margarina, oko 1200 litara vina, 100 kg pasulja, 20 I benzina, 50 kg soli, 50 kg masti, 7 svinja, 2 vola. Plen nije bilo moguće evakuisati jer je neprijatelj stigao i/ Novog Mesta preko Kala

" Franc Pribik

[13] Odnosi se na bataljon >0« slovenačkih domobranaca koji je 30. maja 1944. krenuo iz Novog Mesta u pomoć posadi uporišta Tržišče i kod Hmeljnika i Gorenjih Laknica vodio borbu sa dolovima 15. NO divizije (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283, II, pov. br. 261).

[u] Puškomitraljez obreda« italijanske proizvodnje.

na Češnjice i odatle na Trebelno, nadirući pravcem Trebelno — Mokronog i Trebelno — Gorenje Laknice — Sv. Vrh **u** jačini od oko 500 ljudi, o čemu jedinice X brigade i Operativni štab divizije nisu bili obavešteni. Sem gore pomenutog plena borci su u uporištu zadobili još 5 odela, 25 pantalona, 10 bluza, 6 pari cipela, 16 platnenih torbica, 7 ćebadi, 1 boln. nosila, 2 šat. krila, 12 uvijača, 1 raketni pištolj, 9 fišeklija, 10 kapa, 11 ranaca, 3 časovnika i 2 specijalke (sekcije).

I.— Posle završene borbe X brigada se prikupila na Medvedjeku a zatim krenula na Drečji Vrh. Operativni štab divizije oko 23 časa stigao je na Trebelno, odakle se neprijatelj povukao, a položaje kod Sv. Vrha poseo je neprijatelj.

J.— Koje su jedinice i komandanti učestvovali u borbi videče se iz arhive koja je dostavljena Štabu VII korpusa.

K.— Jedinice X brigade su nakon završene borbe mogle ponovo da prihvate borbu jer je moral bio na visini, dok je posada iz Tržišča i Sv. Jurija oterana, a ukoliko je i ostala, bila je vojnički i moralno potpuno razbijena.

L. —U toku borbe utrošeno je: 1266 metaka »mauzer« municije, 3370 metaka za italijanske puške, 1380 metaka za francuske puške, 1180 metaka za laku »bredu«, 2550 metaka za tešku »bredu«, 20 mina za laki minobacač, 178 mina za teški minobacač, 114 metaka za protivtenkovsku pušku, 57 granata za protivtenkovski top, 190 metaka za engleski puškomitraljez. Broj utrošenih topovskih granata nije nam poznat.

Obaveštajna služba je pre borbe prikupila sve potrebne podatke, a nakon borbe nije blagovremeno javila o pokretu neprijatelja u pravcu Sv. Vrha.

Privremeni bunkeri, odnosno skloništa, izrađeni su na osmatračnici, dok su strelci izradili privremene zaklone jer ih je u prvom redu sakrivalo gusto drveće i žbunje.

Na rezultate borbe je moralno vrlo snažno uticalo neprijateljsko izazivanje pre borbe, koje je, kad je otpočela artiljerijska vatra, odmah prestalo.

M.— U tim borbama strelci i borci takmičili su se međusobno ko će se bolje istaci, zbog čega čitava brigada zaslužuje pohvalu koju joj je Štab XVIII divizije u svojoj dnevnoj zapovesti od 1. VI 1944. i izrekao. Dnevna zapovest glasi:

»30. maja 1944. od 4.30 do 12 časova jedinice X SNOB »Ljubljanska«, posle artiljerijske pripreme, jurišem su zauzele neprijateljska uporišta Sv. Jurij i Tržišče. Napad je izvršen danju, što je neprijatelja još više iznenadilo. U lim uporištima, koja se već po prirodi mogu lako braniti, neprijatelj se snažno utvrdio visokim jakim bunkerima i osigurao brojnom

posadom. Ali ni bunkeri ni očajnički otpor švabobranaca i Nemaca nisu mogli da zadrže naše hrabre borce. Ostaci neprijateljske posade rasturili su se u paničnom bekstvu.

U borbama je poginulo 65 švabobranaca i Nemaca, a preko 90 ih je ranjeno. Uništeno je: 2 tenka, I oklopni automobil, 2 putnička automobila, a zaplenjeno: 1 oklopni automobil, 2 kamiona od 6 tona, 1 tenk, što je kasnije uništeno, dalje: 1 teški mitraljez, 2 puškomitraljeza, 2 laka minobacača, oko 30 pušaka, mnogo municije za puške i mitraljeze i mina za minobacače, I radio-stanica, vojna oprema, hrana i drugi materijal.

Svim borcima, podoficirima, oficirima i politkomesarima X SNOB »Ljubljanska« Stab XVIII divizije NOV i POJ za njihovu smelost, neustrašivost i snalažljivost u borbi za savesno izvršavanje zadataka i požrlvovanje u lim borbama odaje

puno priznanje i pohvalu.

Posebno priznanje i pohvalu odajemo Štabu X SNOB »Ljubljanska« za besprekorno rukovođenje potčinjenim jedinicama.

Pobeda X SNOB »Ljubljanska« neka posluži kao primer ostalim jedinicama naše divizije.[15]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: odsutan (M. P.) Komandant — kapetan: Petar Brajović s. r.

N.— Viši.rukovodioci su u potpunosti izvršili svoj zadatak kojem su bili dorasli, dok je nižim rukovodiocima, naročito vodnicima i desetarima, potrebno još mnogo vojne obuke, pa da bude moguće još organizovanije napadati neprijatelja, a naročito goniti ga posle završene borbe, jer će se samo na taj način postići da neprijatelj ne pobegne iz uporišta. Borcima je potrebna hladnokrvnost i da rade po planu do kraja; pobeda ih ne sme zaneti već posle završene akcije moraju odmah da misle kako će početne uspehe iskoristiti. Svi borci bili su spremni da izvrše sva naređenja i oni su ih i izvršavali, ali im je potrebno odlučno rukovodstvo, naročito onima koji ranije još nisu učestvovali u borbama.

O.— Plan za operaciju bio je dobro postavljen. Zapovest Štaba brigade vanredno je tačno precizirala rad svakog bata-

[15] Original pohvale štaba 18. NO divizije nalazi se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 191/11.

ljona. U njoj nedostaju uputstva za inž.-teh. četu, gde i kako treba izvršiti miniranje. Sama operacija izvedena je tačno po planu, a to se vidi naročito po tome što je najpre uništeno uporište Sv. Jurij. Blokada je izvršena blagovremeno tako da neprijatelj nije mogao vršiti ispade u toku noči i rano ujutro, već je tek pošto je bio primoran da spasava goli život izvršio proboj kroz naše redove. Pripadnici odeljenja bombaša istakli su se kao vrlo okretni i hrabri borci. Hladnokrvnost naših boraca pre borbe i disciplinu vatre, naročito prilikom neprijateljskog izazivanja, treba naročito pohvaliti. Neprijatelj nije primenio neku posebnu taktiku, jer je branio svoje uporište iz bunkera, a kada je uvideo da za njega bunkeri ne predstavljaju više bezbedna skloništa, kao i u dosadanjim borbama, preduzeo je ispad iz uporišta s namerom da se spase. Neprijatelju nije uspelo da pristiglim pojačanjem, kako je to već izneto, zbuni naše borce, jer je planom predviđena i ovakva mogućnost pa su naši borci preciznom vatrom oduzeli inicijativu iz ruku neprijatelja.

P.— Sadejstvo artiljerije i peSadijc bilo je dobro; topovi su bili postavljeni na prava mesta, tako da su već prve ispaljene granate pogodile cilj. Vatra teških mitraljeza, teških i lakih minobacača bila je dobro iskorišćena. Pošumljenost terena i nagib otežavali su napad, ali su olakšavali približavanje kroz pošumljeni teren.

Civilno stanovništvo je naše akcije primilo s različitim osećanjima i sa ubeđenjem da je uporište neosvojivo, a naročito zato što su u uporištu znah za napad pa zatražili pomoć iz Novog Mesta, koja je ipak prekasno stigla jer je uporište zauzeto u rekordnom vremenu od 7 časova.

Ishrana nije predstavljala teškoću jer su borbe bile kratkotrajne.

R.— Primedba: Među zaplenjenim stvarima nalazio se i 1 crkveni sasud, koji je drug politkomesar X brigade'[6] predao parohiji na Trebelnu i zatražio potvrdu.

Prilažemo skicu Tržišča i Sv. Jurija.[17]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba — major: Mile Cubrić

Šef Operativnog odseka, poručnik: Vesel

(M. P.)

" Ignac Ferfila

,T Skica uporišta Tr/.išćc i Sv. Jurij nalazi se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 27,111.

ZAPOVEST ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 3. JUNA 1944. ŠTABOVIMA 9. SLOVENAČKE NO BRIGADE I 10. SLOVENAČKE NO BRIGADE »LJUBLJANSKA« DA SE PREBACE NA SEKTOR ZAGORICA — LUCARJEV KAL — ZAGRADEC RADI SPREČAVANJA UPADA NEPRIJATELJA NA OSLOBOĐENU TERITORIJU SUHE KRAJINE[1]

S T A B
XVIII. DIVIZIJE NOV IN POJ
Položaj, dne 3. VI. 1944.

ŠTABU IX. I X. BRIGADE,

Položaj.

Sovražnik[2] sa manjim kolonama prodire iz Zdenske Vasi proti[1] Hoćevju i Korinju na[4] Krku,* druga kolona preko Račne a treća sa tenkovima i motorizacijom od Muljave.[6] VIII brigada vodi borbu.

Naš zadatak je da sprečimo neprijateljsko prodiranje u pravcu Žužemberka i da te kolone potučemo.[7]

[1] Original (pisan na mašini na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 191,1V.

[s] Neprijatelj

" Prema

[4] Ka

[4] Krki

" Dolaskom 1. udarnog bataljona slovenačkih domobranaca i uspostavljanjem uporišta u Stični, a 2. bataljona 14. SS-policijskog puka u St. Vid (Šentvid pri Stični), neprijatelj ie otpočeo veće upade na oslobođenu teritoriju Suhe krajine (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 281 II i mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 14. snimak 356—360). Istovremeno su i posade slovenačkih domobranaca iz Velikih Lašča, Riznice, Novog Mesta i Grosuplja pojačale svoju aktivnost. Sve to imalo je za cilj da se ponovo uspostave neprijateljeva uporišta duž komunikacija Grosuplje — Novo Mesto.

[7] štab 7. korpusa NOVJ depešom od 3. juna 1944. naredio je da se u Suhu krajinu prebace 9. i 10. NO brigada, koje su se posle zauzimanja uporišta Tržišče i Sv. Jurij nalazile na sektoru Tržišče — Trebelno — Mokronog sa zadatkom da sprečavaju prodor neprijatelja na taj sektor. Brigade su se usiljenim maršem noću 3 4. juna 1944. prebacile u Suhu krajinu, a već sutradan stupile u borbu s neprijateljem (vidi dok. br. 71. Depeša, naređenja i izveštaji o ovim borbama nalaze sc u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 161. t. 153.11 i 191, IV».

U vezi sa tom novonastalom situacijom

naređujemo:

1.— X. brigada čim zbere svoje snage [neka] krene pravcem Zagorica — Hrastov Dol — Lučarjev Kal — Kitni Vrh — Zagradec sa zadatkom, da se postavi na položaje Zagradec — Kitni Vrh. Sa pokretom mora požuriti odmah. Ista brigada takoj[8] [neka] odredi jedan bataljon kao prethodnicu naše kolone, koja ce se kretati tim pravcem i ima ulogu izviđanja [mesta] borbi na lome sektoru i da podnese što hitniji izveštaj u Lučarjev Kal. Bataljon mora krenuti u 20 h a izveštaj mora biti u Lučarjevom Kalu najkasnije u 4 h 4. o. mj. Obaveštajna četa te brigade neka kreće sa tim bataljonom.

2.— IX. brigada [neka] krene takoj sa svojih dosadašnjih položaja istim pravcem kao i X. brigada i zauzme položaje na sektoru Lučarjev Kal — Kompolje. Brigada mora biti na novim položajima do 4 h 4. o. mj. Bataljon sa Sv. Ane smo mi povukli u Trebnje, odakle trebale vi da ga uzmete u svoju kolonu.

3.— O svome pokretu izvestite susedne [j.jedinice XV. divizije. Stab X. brigade neka izvesti štab XV. divizije, da se požuri sa transportom.®

4.— Štabovi brigada su odgovorni da jedinice dođu na određeno mesto, jer je stvar vrlo nujna.[1"]

5.— Štab divizije će se kretati sa X. brigadom.

S. F. — S. N.

Politkomesar: odsoten'[1] (M. P.) Nač. štaba — major: Mil. Čubrić

* Odmah

" Odnosi na evakuaciju materijala iz fabrike hartije Piatnik« kod Radeča (vidi dok. br. 71).

'" Hitna

[11] Politkomesar IS. NO divizije u to vreme bio je Janko Rudolf.

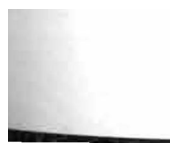

IZVEŠTAJ ŠTABA 31. DIVIZIJE OD 3. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA'

ŠTAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPI SA
NOV I POJ
Na položaju 3. juna 1944.
Br. 744

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ

Jodna četa II bataljona VII SNOUB »Francc Prešeren« 30. maja o. g. izvršila je akciju radi snabdevanja u Sevljama, Knapama i Bukovščici. Iz ove akcije doneta je izvesna količina namirnica.

31. maja o. g. jedna četa pomenutog bataljona izvršila je akciju za snabdevanje u Srednjim Bitnjama i donela oko 500 kg namirnica.

Noću 30 31. maja o. g. I bataljon VII SNOUB »France Prešeren« napao je neprijateljsko uporište u Zgornjoj Besnici s ciljem da ga uništi.

Početak napada predviđen je za 1 čas posle ponoći, ali s obzirom na to što je čitav teren oko uporišta bio osvetljavan reflektorima, naši borci nisu se mogli približiti uporištu pre 2 časa. U to vreme bombaši pomenutog bataljona približili su se uporištu na nekoliko metara i izbili među bunkere i uporište. Zbog osvetljavanja reflektorom naši su bombaši bili primećeni pa je na njih neprijatelj otvorio vatru iz mitraljeza i pušaka. Zbog snažne neprijateljske vatre naši su se nešto povukli. Na uporište je u dva navrata izvršen juriš, ali su zbog snažne mitraljeske vatre neprijatelja oba puta bili odbijeni. Pošto se uvidelo da će svi napadi jurišem biti uzaludni, izdato je naređenje za pomeranje na nove položaje. Na uporište je zatim izvršen napad teškim minobacačem. Izbačeno je 28 mina, od kojih su neke zatajile.

Nije se mogla utvrditi efikasnost gađanja jer je bio mrkli mrak.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226 III. U gornjem desnom uglu dopisano mastilom: »1059«, a crvenom olovkom: »op« i: »prop«. Na kraju dokumenta dopisano je crvenom olovkom: »6. VI. 44.«

Posle napada minobacačem naši su ponovo napali na uporište, ali su i ovog puta bili odbijeni. Pošto je počelo da sviče, izdato je naređenje za povlačenje.

Za vreme povlačenja neprijatelj je tukao borce pomenutog bataljona mitraljeskom i minobacačkom vatrom.

Bataljon je u ovoj akciji imao 1 mrtvog i 1 nestalog.

Noću uoči 1. juna o. g. I bataljon XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« izvršio je napad na železničku prugu Sv. Lucija- — Podbrdo i na uporišta duž ove pruge.

U vezi s našim izveštajem br. 741[1] od 2. juna o. g. izveštavamo da su oba koloseka železničke pruge između Sv. Lucije i Pođbrda porušena na dužini od oko 200 metara. Prugu je uništila jedinica 1 bataljona XVI SNOB »Janko Premrl Vojko«.

Jedinice napred pomenute brigade izvršile su demonstrativan napad na Hudu Južnu.[4] Za vreme ovog napada neprijatelj je u više navrata napao na naše [borce] mitraljezima i brzometnim topom, zbog čega su naše jedinice morale stalno da menjaju položaje.

2. četa II bataljona XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« imala je zadatak da noću uoči 1. juna minira prugu između Prangera i Hude Južne. U blizini glavnog druma četa je pala u zasedu neprijatelja sa kojim je prihvatila borbu. Obzirom na novonastalu situaciju četa se nije mogla prebaciti preko pruge, već je ostala poviše uporišta Pranger do sledeče noći. kada se vratila u sastav svog bataljona.

Za vreme borbe s neprijateijevom zasedom neprijatelj je imao 1 poginulog i 2 ranjena.

U ovoj borbi naši su imali I lakše ranjenog.

Jedinice divizije nalaze se na starim položajima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Keržič Ciril (M. P.) Komandant: odsutan[5]

[5] Sada: Most na Suci
® Izveštaj br. 741 od 2. juna 1944. redakcija nije pronašla.
[4] Sada: Hudajužna. Opširnije o napadu vidi dok. br. 79.
[J] Komandant 31 NO divizije bio je tada Stane Potočar Lazar.

PREDLOG ŠTABA KORUŠKE GRUPE NOP ODREDA OD 3. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE DA SE POJACA PARTIZANSKA AKTIVNOST U ZONI KANALSKE DOLINE I RABELJSKOG JEZERA'

S T A B
KORUŠKE GRUPE ODREDA
IV OPER. ZONE NOV 1 POS
Na položaju 3. VI 1944.
Br. 12

GLAVNOM ŠTABU NOV 1 PO SLOVENIJE

Izveštavamo Vas da grupa od 70 partizana koja bi trebalo da stigne iz 9. korpusa, o čemu nas je Vaš Štab usmeno obavestio, još nije došla na naš sektor. Čim bude stigla, pojačaćemo njome Zapadnokoruški odred.[2]

Poslali smo predlog 9. korpusu da uputi na sektor oko Kanalske doline i Rabeljskog jezera četu [jačine] 30 ljudi koja bi bila privremeno pod komandom Štaba Briško-beneškog odreda. Pošto je ovaj sektor u političkom pogledu potpuno neobrađen, ova četa trebalo bi da se u početku zadržava na njegovom južnom području i da se oslanja na jedinice Briško-beneškog odreda. Sa tog sektora vršila bi prodor prema Kanalskoj dolini s patrolama i minerskim grupama.

Ova četa trebalo bi da bude pod komandom Briško-b_eneškog odreda, odn. 9. korpusa, zbog toga što mi zasada u komandnom pogledu ne možemo obuhvatiti jedinice koje se nalaze lako daleko na zapadu, zbog tehničkih prepreka i nedovoljnog broja naših jedinica koje smo prinuđeni da zadržavamo u istočnom predelu. Uprkos tome pokušaćemo da sa ovim, sada praznim sektorom, uspostavimo redovne vojne veze, pri čemu bi nam ova četa veoma pomogla.'[1]

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 12 II.

[2] Ova grupa, jačine 62 borca, stigla je iz 9. korpusa NOVJ u sastav Zapadnokoruškog NOP odreda 3Ü. juna 1944 (vidi dok. br. 65 i depeše 9. korpusa NOVJ u Arhivu IZDG u Ljubljani, I. 252 III).

* Četa je u Ziljsku dolinu stigla krajem jula 1944 (vidi dok. br. 65).

Molimo Glavni štab da ovaj naš predlog, ukoliko ga smatra umesnim, svojski podrži kod Štaba 9. korpusa.[4]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba — poručnik: Primožič Franc

Politkomesar: Ciril-.Mitja Ribičič

BR. 18

IZVEŠTAJ ŠTABA JUŽNOPRI.MORSKOG NOP ODREDA OD 3. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBAMA I DIVERZANTSKIM AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

S T A B
IPO IX KORPUSA NOV I POJ
Položaj, 3. VI 1944.
Br. 212

Br. izveštaja 83

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ

Vojne akcije

31. V 1944. MSV[2] za Kras Južnoprimorskog odreda u 24 časa položio je 6 mina na pruzi Općine — Repentabor. Mine su položene na dužini od 30 m i povezane brzogorećim štapinom. U 8 časova naišao je voz. Ispred lokomotive bila su tri vagona. Vagoni nisu aktivirali mine, to je učinila tek lokomotiva. Odjeknula je eksplozija. Uništeni su lokomotiva i tri vagona. U vozu su se nalazili radnici organizacije »Tot«' a verovatno i Nemci. Prema dosadanjim podacima bilo je 7 mrtvih i mnogo ranjenih.

Voz do juče nije saobraćao.

' Glavni štab NOV i PO Slovenije prihvatio ie ovaj predlog i naredio Štabu 9. korpusa NOVJ da što pre obrazuje četu i uputi ie u Ziljsku dolinu (vidi depeše u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 232 I i 252 III)

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/1. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1055«, a crvenom olovkom: «prop«. Na kraju dokumenta crvenom olovkom dopisano je: • 4. VI. 44«.

: Minersko-sabotažni vod

[3] Nemačka organizacija /a ekonomsku eksploataciju okupiranih teritorija i za izvođenje javnih radova.

31. VI[4] 1944. isti minerski vod. na isti način kao u prvom slučaju, sa 6 mina minirao je prugu između Briščika i Općina. Mine su položene u 2 časa. Iz Općina je u 10 časova stigao teretni voz a istovremeno iz Nabrežine litorina."' Oba voza susrela su se baš u trenutku eksplozije. Još se ne zna kolika je šteta, jer su Nemci odmah postavili daleko naokolo stražu. U 16 časova voz je i dalje stajao na pruzi. Naknadno ćemo dostaviti tačniji izveštaj.

31.VI[U]1944. u selu Vojščici bila je napadnuta straža III bat. JPO.[T] Jedan od stražara je ubijen, i to drug Germek Boris iz Gradnja. Ove Nemce vodio je po zlu poznati marešalo iz Nabrežine." Cim su drugovi ćuli pucnjavu u selu, pošli i opkolili selo. Nemci su počeli bežati po selu, a naši su pucali za njima i gonili ih sve do Kostanjevice. Nemci su bacali oružje, a poginule odnosili sa sobom. Prema izveštajima imali su 7 poginulih. Zaplenjeno je:

»zbrojovka«
automat
3 puške »mauzer«
7 okvira za zbrojovku
10 defanzivnih nemačkih bombi
160 metaka za »mauzer«
busola

Među ran jenima nalazio se i marešalo. Verovatno je bila zaplenjena veća količina oružja pa ćemo vam o tome naknadno javili. Prilažemo dokumenta jednog poginulog Nemca, dok nam od ostalih to nije moguće jer su ih odneli sa sobom.

29. V 1944. MSV za Donji Kras na devet mesta minirao je železničku prugu Trst — Červinjan (Cervignano), otprilike 1.500 m od stanice Ronke (Ronchi). Minirano je na mostu koji vodi preko kanala. U 23.30 časova naišao je putnički voz. Mine su eksplodirale. Lokomotiva je naletela na brdo i pre-

« i « Greška; treba: 31. V 1944.

[5] Motorni voz

[7] Južnoprimorski NOP odred

[6] Odnosi se na komandanta nemaćke posade n Nabrežini Ketnera, koji je formirao specijalnu udarnu grupu za borbu protiv NOV i njome stalno napadao štabove i manje jedinice po Krasu.

vrnula se, 5 vagona je razlupano i prevrnuto, a lii su jako oštećena. Saobraćaj je bio u prekidu do 14.30 časova sledećeg dana. Minirani kolosek opravljen je tek I. VI 1944. Gubici neprijatelja još nisu poznati, a sigurno je bilo više mrtvih. U vozu su se nalazili nemački oficiri-obaveštajci, fašisti i [slovenački] domobranci. Ovo miniranje je izvedeno uza sam glavni drum Tržič — Trst.

31. V 1944. MSV za Donji Kras gonio je Nemce koji su bežali iz sela Vojščice. Gonili su ih prema naselju Sela. Došlo je do sukoba. Jedan Nemac je poginuo a dva su ranjena.

2. VI 1944. patrola od 34 čoveka pošla je u zasedu kod Senadola na Gaberku. Drumom su naišla tri motocikla, putnički automobil i kamion. Drugovi ih nisu odmah napali već su javili logoru, pa je odmah otišlo u zasedu još 36 drugova kako bi ih napali na povratku. Ovi drugovi bili su iz II bataljona i zaštitne čete JPO. Nemci i domobranci su za to vreme kroz šumu stigli u Dolenju Vas. U gostionici su uhvatili i ubili drugove Sue Albina, intendanta, i Zlobec Milana, obaveštajca II bataljona JPO, dok je treći drug koji je bio s njima uspeo da pobegne. Nemci su ubili još četiri civila i zapalili gostionicu. Uputili smo odmah patrolu koja je selo opkolila. Odmah posle prvih pucnjeva Nemci su u bekstvu napustili selo. Nisu uspeli ni da ponesu sa sobom svu napijačkanu robu. Otišli su u Senožeče, gde su se ukrcali na kamion, putnički automobil i motocikle i krenuli drumom pored kojeg je bila naša zaseda. Drugovi su svi odjednom otvorili vatru. Posle polućasovne borbe drugovi su uništili čitavu kolonu sem jednog motocikla, koji je pobegao. Poginulo je 5 Nemaca i 8 domobranaca, a zarobljeno je 11 domobranaca, među kojima 4 Italijana, 3 Hrvata i 4 Slovenca.

Svi ovi vojnici pripadali su SS-trupama. Među poginulima je i potporučnik Nemac i tri majstera, lakođe Nemci. Domobranci su imali činove vahtmana, a jedan čin grupenvahtmana.[9]

• Činovi u kvislinškoj formaciji Slovenski narodni varnostni zbor.

Kamion i putnički automobil su zapaljeni, a [oba] motocikla potpuno uništena.

Zaplenjeno je:

16 italijanskih pušaka	1.900 metaka za laku
3 lake »brede«	»bredu« i puške
5 italijanskih automata	300 metaka za tešku
3 pištolja	»bredu«
1 puška »mauzer«	točak motocikla
12 okvira za automate	alat za opravku
16 nemačkih bombi	automobila

nešto odeće, hrane, novca i drugih sitnica.

Dokumenta poginulih Nemaca i domobranaca prilažemo.

Sve zaplenjeno oružje biće nam potrebno za 1 bat. J PO, čije formiranje je u toku.[10]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar	Zam. komandanta
Svigelj Lado Mojzes s.r.	Živec Slavko s.r.
Švigelj Lado (M P.)	Z. Slavko

io Početkom maja 1944. Prvi bataljon Južnoprimorskog NOP odreda otišao je u sastav 30. NO divizije (vidi knj. 13. dok. br. 101).

UPUTSTVO IZVRŠNOG ODBORA OSVOBODILNE FRONTE OD 4. JUNA 1944. POKRAJINSKIM I OKRUŽNIM ODBORIMA DA SE REZOLUCIJAMA ITALIJANSKOJ VLADI I SAVEZNICIMA PODUPRU ZAHTEVI SLOVENACA I HRVATA U ITALIJANSKOJ VOJSCI ZA PRELAZAK U REDOVE NOVJ[1]

IZVRSNI ODBOR
OSVOBODILNE FRONTE
SLOVENACKOG NARODA
Br. 90'44 — 0.

a
JUIUI

SVIM POKRAJINSKIM I OKRUŽNIM ODBORIMA OF!

Na Sardiniji ima uko 15—20.000 Hrvata i Slovenaca, na Siciliji oko 5—6.000, u Sev. Africi oko 4.000 iz predela Slovenije i Hrvatske koji su ranije potpadali pod Italiju. Ovih 30.000 Slovenaca i Hrvata iz Primorske, Benečije i Istre došli su onamo kao vojnici italijanske vojske mobilisani od strane fašističkog Musolinijevog režima. Kapitulacijom Italije ušli su u sastav italijanske \ojske koju saveznici priznavaju saveznič-kom i koja se bori protiv Nemaca.

Veći deo ovih Slovenaca i Hrvata, koji su toliko godina stenjali pod tuđim jarmom, želi da stupi u redove NOVJ pod rukovodstvom vrhovnog komandanta maršala Tita i zajedno sa svojom braćom da se bori za oslobođenje i ujedinjenje svoje domovine.

Ali u italijanskoj vojsci za ovo nema razumevanja. Fašistički oficiri, koji se još uvek nalaze u ovoj vojsci, čak ih šikaniraju i prema njima oštro postupaju.

Zahtev ovih 30.000 primorskih Slovenaca i Hrvata da im se na njihovu želju dozvoli stupanje u NOVJ moramo i mi podržati. To je naša dužnost a i pravo.

Sve organizacije OF, naročito u Primorskoj, neka organizuju sednice, zborove, mitinge na kojima treba doneti rezolucije i protestna pisma sa zahtevom da se prestane sa ovakvim postupkom prema našim sunarodnicima, te da se dozvoli onim Slovencima i Hrvatima u redovima italijanske armije koji žele da se bore u Titovoj armiji da pređu u sastav NOV i POJ.

Rezolucije i protestna pisma adresirajte na *italijansku vladu,* koja se obavezala da će ispraviti nepravde i otkloniti

• Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 11/11.

sve posledice fašističkog režima, da bi priznala ovim Slovencima i Hrvatima pravo da se bore u redovima svoje Narodnooslobodilaćke vojske. (Rezolucije italijanskoj vladi ne smeju biti uvredljive). Rezolucije i protestna pisma šaljite i saveznicima *Engleskoj, Sovjetskom Savezu i Americi,* da i oni u duhu datih izjava o pravu naroda na samoopredeljenje podrže ovaj naš zahtev kod italijanske vlade, kao i *italijanskim antifašistima* s pozivom da se i oni zajedno s nama bore za naš opravdan zahtev i da time učvrste našu solidarnost u borbi protiv svih ostataka fašizma i za pravo naroda na samoopredeljenje. Samo ovakvom međusobnom povezanošću i pomoću, razvićemo i pojačati sve narodne snage za postizanje pobede nad našim zajedničkim neprijateljem nemačkim okupatorom.

Sve rezolucije, proteste i pisma dostavite IOOF. Kampanju organizujte vrlo široko, masovno, i neka se izvrši uglavnom u nedelju od 10—17. juna.[2]

SMRT FAŠIZMI — SLOBODA NARODU I

Za IOOF

Sekretar:
Boris Kidrič s.r.

Predsednik:
Josip V'idmar s.r.

[J] U duhu onih uputstava održani su u svim jedinicama i na masovnim skupovima civilnog stanovništva protestni mitinzi na kojima su jednoglasno podržani ovi zahtevi a usvojene rezolucije dostavljene Izvršnom odboru OF. Rezolucije su u ime svih prisutnih potpisali članovi narodnooslobodilaćkih odbora i mnogi građani, a u jedinicama njihove starešine i istaknutiji borci.

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 4. JUNA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA NOVJ ZA RUŠENJE ŽELEZNIĆKIH KOMUNIKACIJA I OBJEKATA NA NJIMA[1]

GLAVNI ŠTAB NOV I PO
SLOVENIJE
Operativno oćeljenje
4. 6. 1944.
br. 11 44

Strogo poverljivo samo
za uži štab !!!

ŠTABU VII KORPUSA

Glavni štab je odlučio da izvrši operaciju širokih razmera na celokupnoj strategijski važnoj železničkoj mreži u Sloveniji.[2] Cilj ovih operacija bio bi da se neprijatelju za duži period onemogući prevoženje mnogobrojnih trupa i materijala, koje je u poslednje vreme naročito poraslo. Time bismo istovremeno sprečili brzo koncentrisanje neprijateljskih snaga za upade na našu oslobođenu teritoriju, vezivali neprijatelja na obezbeđenje komunikacija i time izolovali pojedine garnizone.

Glavne pruge koje dolaze u obzir za rušenje jesu: Trst — Ljubljana — Maribor, Trst — Jesenice — Celovec (Beljak), Ljubljana — Kranj — Jesenice, Zidani Most — Zagreb, Gorica — Jesenice, Zidani Most — Zagreb.

Duž pruge Trst — Ljubljana nalazi se niz utvrđenih neprijateljskih uporišta, a osim toga pruga je utvrđena bunkerima na rastojanju od oko 150 do 200 m, na mostovima i važnijim objektima pak još su i posebne utvrđene posade.

Od Ljubljane do Litije pruga je slabi je obezbeđena zbog osiguranja granice koje posredno obezbeđuje i prugu.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21/11 i 28/1.

[1] Glavni štab Slovenije 5. juna 1944, pod istim brojem, uputio je naređenje i štabovima 9, korpusa NOVJ i 4. operativne zone Slovenije, u kojima je precizirao zadatke. Radi sadejstva sa jedinicama 7. korpusa NOVJ, deo snaga 9. korpusa usmerio je na komunikaciju Ljubljana - Trst, a ostale snage orijentisao na železničke komunikacije Trst — Gorica — Jesenice i Gorica — Videm (Udine) sa zadatkom da se u prvom redu unište nemaćko-ilalijanska fašistička uporišta u dolinama reka Soče i Bače. Snage 4. operativne zone uputio je na železničke pruge Litija — Celje — Maribor — Dravograd, Celje — Dravograd i Zidani Most — Zasreb sa zadatkom da unište železnički most kod Tremerja (juž. od Celja) (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 29,1).

N a r e đ u j e m o :

Onog dana kad za to primi naređenje, VII korpus porušite sledeče objekte: Štampetov most, Litijski most, i izvršiti diverzantske akcije duž cele pruge Trst — Ljubljana — Zidani Most.

Prema podacima kojima raspolažemo Štampetov most ima posadu od oko 40 ljudi (belogardista) i 12 Nemaca, naoružanih sa 2 teška minobacača, 2 laka minobacača, 6 puškomitraljeza, 1 protivavionskim mitraljezom i 5 automata.[3]

Štampetov most napašće XVIII divizija jednom od najboljih brigada sa ciljem da likvidira odbranu i poruši most.[4]

Jednom brigadom blokira i osigurava pravac ka Vrhniki. Ova brigada istovremeno ruši prugu Verd — Borovnica i minira drum na tom pravcu.

Jedna brigada obezbeđuje (napad) sa pravca Logateca i ruši prugu i drum od Logateca do Rakeka. Manjim snagama kontroliše pravac Logatec — Rovte duž glavnog druma i duž sporednog druma Cesta — Vrhnika.

Štampetov most je vijadukt sa 7 zidanih svodova, od kojih su 2 bila srušena a preko njih postavljena gvozdena konstrukcija raspona 25 rn. U slučaju da su na stubovima izrađene minske komore, rušenje se prema skici vrši sa 100 kg eksploziva (svaki stub ima 2 minske komore, a u svaku komoru staviti 50 kg eksploziva), dok gvozdenu konstrukciju rušimo sa 120 kg eksploziva za celi profil. Ako nema minskih komora, osim gvozdene konstrukcije miniraju se i svodovi na taj način što se u podnožju stubova iskopa rov dubine 2 m, u koji se ćelom širinom stuba stavlja 200 kg eksploziva, a zatim se zatrpava.

Akciju na Štampetov most podržavaće neposredno Notranjski i Istarski odred time što će vršiti diverzantske akcije rušenjem pruge (manjih propusta) i miniranjem drumova.

Notranjski odred ruši prugu Rakek — Št. Peter[5] i vrši demonstrativni napad na Rakek. Dok bude trajala akcija na Štampetov most, Notranjski odred mora svojim snagama vršiti akcije na pruzi i osiguravati drum.

Istarski odred ruši prugu Št. Peter — Trst.

[1] Posadu uporišta kod Stampctovog mosta sačinjavali su delovi 5. posadne čete slovenačkih domobranaca jačine 40 ljudi pod nemačkom komandom (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. I. 281 II)

[' Napad na Štampetov most izvršila je 12. juna 1944. Peta udarna brigada »Ivan Cankar« 15. NO divizije (vidi dok. br. 71).

[1] Sada: Pivka

Litijski most je sa svake strane obezbeđen sa po 2 stražara. U blizini mosta nalazi se zamak Poganek, sa posadom od 30 ljudi koja mitraljeskom vatrom štiti most.

Litijski most napašćc XV divizija s potrebnim snagama i Dolenjskim odredom u sadejstvu sa IV operativnom zonom s ciljem da likvidira odbranu mosta i posadu u zamku Poganek i da poruši most.

Dolenjski odred ojačan potrebnim snagama XV divizije napada i likvidira posadu kod mosta i u zamku Poganek i vrši rušenje.

Ostalim snagama XV divizija blokira Litiju sa juga, štiti prolaz preko pešačkog mosta u Litiji i osigurava pravac iz Ljubljane na drumu Ljubljana — Besnica — Stangarske Poljane — Litija. Ruši prugu i minira drum Ljubljana — Laze — Litija.

IV operativna zona vršiče napad na most kod Litije s leve obale Save istovremeno sa snagama XV divizije, sa kojom mora održavati tesnu vezu, po mogućstvu radio-vezu.

Delom svojih snaga blokiraće Litiju na levoj obali Save i rušiti prugu Litija — Zidani Most. Pre svega moraju se srušiti litice na sektoru Zagorje — Trbovlje. Delom svojih snaga pak obezbeđuje sa pravca Ljubljane i Kamnika kao i sa sporednih pravaca.

XV divizija i IV operativna zona moraju uspostaviti vezu radi dogovora za istovremeni zajednički napad na most i za sve potrebne ugovorene znake (rakete ild.).

Potrebne snage XV divizije obezbeđuju pravac Grosuplje — Novo Mesto s tim što su zaštitnica snagama koje vrše akciju na Litijski most i svojim minerskim grupama napadaju prugu Grosuplje — Ljubljana.

Jednu brigadu XV divizija prebacuje na sektor Borovnice sa zadatkom da demonstrativno napada Borovnicu i temeljno ruši prugu Borovnica — Ljubljana. U toku noći ova brigada mora prebaciti preko Ljubljanice manje minerske grupe koje će rušiti prugu od Preserskog mosta prema Ljubljani. Ova brigada služi istovremeno i kao zaštitna grupa XVIII diviziji. Posle završene akcije ova brigada služi kao prihvatnica na sektoru Borovnice.

Litijski most sastoji se iz tri gvozdene mostovne konstrukcije za svaki kolosek (žel. pruga duplog koloseka, svaki kolosek vodi preko svog mosta), dakle imamo ukupno 6 mostovnih konstrukcija. Na svakom koloseku rušićemo po dve mostovne konstrukcije, ukupno 4 — preseči.

Za svaki presek potrebno nam je 4 potporne grede 4 **X** 30 kg, tj. 120 kg, i za 4 dijagonalne grede 4 **X** 10, tj. 40 kg. ili ukupno 160 kg za jedan presek, a za 4 preseka 640 kg eksploziva.

Ako potporni stubovi imaju minske komore, minitaćemo ih sa 120 kg eksploziva, tj. 2 x 120 = 240 kg.

Ukupno je potrebno 880 kg eksploziva.

Upozoravamo na sledeče taktičke i tehničke momente pri izvršenju operacije.

1. Blagovremena koncentracija jedinica na položajima. Pri tome je važna pravilna procena vremena za marš.

2. Pravilno grupisanje snaga na pravcima obezbeđenja, tako da bude mogućno baciti snage protiv najjačih neprijateljskih kolona. Snage ne cepati! Rezerve!

Pri napadu na Štampetov most treba računati sa blizinom jakih neprijateljskih uporišta u Logatecu, Borovnici, Vrhniki i Ljubljani, koja su na bokovima naših jedinica i koja će jakim snagama pokušavati da spreče akciju. Tim neprijateljskim snagama treba onemogućiti pokrete drumom i železnicom. Od posebne važnosti su drumovi: Ljubljana — Vrhnika — Logatec, *Logatec — Štampetov most — Vrhnika,* Vrhnika — Borovnica — Ljubljana.

Kod Litijskog mosta treba računali sa jakim uporištem u Litiji. Važni drumovi su: Ljubljana — Litija, Ljubljana — Sostro — Besnica, Litija — Štangarske Poljane.

3. Pravilan raspored diverzantskih grupa koje moraju sprečiti svaki saobraćaj na železničkoj pruzi i drumovima. Diverzantske grupe moraju minirati puteve što bliže neprijateljskim uporištima i voditi strogu kontrolu nad položenim minama. Oficiri štabova moraju izvršiti kontrolu nad radom tih diverzantskih grupa. Važna je pravilna procena vremena za dolazak diverzantskih grupa na svoja mesta.

Diverzantske akcije na pruge moraju biti šireg obima, tako da *pruga bude porušena ćelom dužinom,* na najvažnijim mestima. Pre svega prugu treba rušiti u usecima, na krivinama, usponima i skretnicama. Moraju se uništiti odnosno preseči sva signalna postrojenja i telefonske instalacije.

Tehničke pretpripreme:

Tehničke pretpripreme za sve akcije moraju do tančina biti proučene. Za miniranje dva mosta trebalo bi formirati

posebne minerske grupe od po 30 do 40 ljudi, sa kojima bi trebalo održati prethodne vežbe na sličnim objektima (porušenim mostovima). Uspeh akcije zavisiće u najvećoj meri od brzine rada minera. Sav minerski materijal mora biti do tančina pripremljen, a za svaki objekat mora biti posebno određen i način miniranja. Rad na miniranju treba unapred podeliti tako da svaki miner svoj zadatak izvrši mehanički. Sva sredstva za učvršćivanje eksploziva na gvozdenu konstrukciju: žicu, konopce, merdevine, ašove, pijuke i drugo, treba u dovoljnoj količini unapred pripremiti. Treba organizovati prenošenje eksploziva mulama. Isto tako treba imati pripremljen sav alat za izradu minskih komora ili probijanje zazidanih komora, ako to bude potrebno.

Najveću pažnju posvetiti izboru minerskih grupa koje će rušiti mostove.

Štab VII korpusa mora u svaku minersku grupu odrediti najsposobnije minerske oficire, koji će ove minerske grupe izvežbati i do tančina pripremiti materijal.

U prednjem projektu detaljno je razrađen plan načina izvršenja akcije na Litijski i Štampetov most da biste se mogli brže i lakše pripremiti. Način izvođenja, a naročito koje jedinice napadaju i ruše kao i način rušenja dotičnih [objekata], možete sami izmeniti. Neophodno je pak pripremiti rušenje pruge na više mesta, tako da se, na znak Glavnog štaba, za duže vreme u potpunosti onemogući saobraćaj.

Sve pripreme izvršiti u strogoj tajnosti i one moraju biti završene do 10. o. m., kada nas o tome izvestite depešom.

U pripreme ubrajamo: izviđanje svih objekata, prevoženje eksploziva i pionirskog materijala na određena mesta, vežbanje minerskih grupa za svaki objekat do u tančine, uspostavljanje potrebnih veza, donošenje korpusne zapovesti.

Sa trupama i dalje vršite akcije po dosadanjim planovima te imajte u vidu da, od trenutka kad budemo dali znak za napad na prugu, najkasnije za 36 sati morate otpočeti akcije na samoj pruzi. Napominjemo da radi toga već unapred delimično grupišete svoje snage, tako da marševi do položaja za napad ne budu predugački.

U vezi sa ovim naređenjem Štab VII korpusa mora odmah uputiti jednog oficira u IV operativnu zonu radi koordiniranja napada na Litijski most i na prugu Ljubljana — Zidani Most — Zagreb. Ovaj oficir mora poneti sva potrebna

uputstva, poznavati tačan plan i ugovorene znake sa IV operativnom zonom."

U vezi sa tim odmah nam dostavite vaša naređenja.

Upozoravamo vas ponovo na značaj ovih operacija i na taktičke i tehničke detalje koje zahteva gornji zadatak.[7]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Načelnik odeljenja:	Komandant:
B. Kraigher	pukovnik **Rajko Tanasković**	general-major **Rozman Franc**

Prilog: skica[8]

BR. 21

ZAPOVEST ŠTABA 30. NO DIVIZIJE OD 4. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA NEMACKO-DOMOBRANSKO UPORIŠTE RAZDRTO I DEMONSTRATIVNI NAPAD NA SENOŽEČE I POSTOJNU[1]

STAB
XXX DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Položaj, 4. 6. 1944.
br. 312

ZAPOVEST

Sekcija Št. Peter na Krasu 1 : 50.000 (ital. izdanje)

U nedostatku ljudstva Nemci su u Senožeče i Razdrto smestili posade domobranaca koje bi istovremeno trebalo da

• Stab 7. korpusa NOVJ uputio je u 4. operativnu zonu Slovenije operativnog oficira Podlesnika Franca (vidi dok. br. 60).

7) Tehničko odeljenje Glavnog štaba Slovenije, u vezi sa prednjim naređenjem, izdalo je 6. juna 1944. detaljno uputstvo o načinu i mestima rušenja, sa odgovarajućim skicama pojedinih objekata i sa detaljnim proračunima potrebnih količina eksploziva, kao i uputstva za rad minerskih grupa radi paralisanja saobraćaja (Arhiv IZDG u Ljubljani. f. 21/11).

9 Skica se nalazi u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 155 I.

1 Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226 I. U desnom gornjem uglu dopisano je mastilom: »1081«, a crvenom olovkom: »op«.

posluže kao laća- protiv partizanske propagande. Moral [posade] ovih uporišta vrlo je nizak jer se sastoji pre svega od prisilno mobilisanih [vojnika].

I

Prema podacima naše obaveštajne službe u Postojni se nalazi 940 vojnika, u Senožečama 90 domobranaca i Italijana, u Razdrtom 90 domobranaca, 40 ustaša i 2 nemačka podoficira. Naoružanje: 3 teška minobacača, 5 mitraljeza, 10 puškomitraljeza i nekoliko automata.

Domobranci u uporištu spremni su na predaju.

II

U vezi sa ovakvom situacijom naša divizija ima sledeče zadatke:

1. — Zauzimanje uporišta Razdrto.[3]
2. — Blokada prema Postojni i Senožečama.

Za izvršenje ovih zadataka

naređujemo:

1. — XVII SNOB »Simon Gregorčič« napada i zauzima uporište Razdrto.
2. — XVIII SNOUB »Bazoviška« obezbeđuje pravac prema Senožečama i vrši demonstrativni napad na Senožeče.
3. — XIX SNOB »Srečko Kosovel« obezbeđuje pravac prema Postojni i vrši demonstrativni napad na Postojnu. Zauzima neprijateljsko uporište kod mosta preko Pivke.

III

Taktičko izvršenje operacija: Napad na Razdrto izvešće bombaši i mineri, koji će se privući uporištu i minirati ga. Po mogućstvu treba se postarati za vodiče kojima je poznato gde se nalaze neprijateljske zasede. Odmah posle eksplozije usledice opšti juriš. Eventualnog neprijatelja koji bi pokušavao da pruži otpor treba potpuno uništiti teškim oružjem odnosno odlučnim jurišem.

: Nejasno u originalu. Verovatno: laso.

[1] U Razdrtom nalazila se 5. ćela SNVZ i vod 4. čete SSvahmanšaft (Wachmannschaft) bataljona (mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, lilm 8, snimak 177, 198 — 199: i Podroben opis sovražnih edinic na teritoriju kontroliranem po NOV in POS, izdanje Obaveštajnog odeljenja Glavnog štaba Slovenije — Arhiv VII, reg. br. 81. kut. Š—14).

Stab divizije nalaziće se u Ubeljskom, kuda štabovi brigada treba da pošalju po dva kurira za vezu.

V

Divizijsko previjalište biće 11 selu Malo Ubeljsko.

VI

Pored uobičajenih znakova, borbeni znaci su:
Ćanči — Čebej.

VII

Brigade moraju biti spremne za napad večeras, ali ipak neka ostaju u svojim logorima. Stab divizije će blagovremeno obavestiti potčinjene štabove da li će se akcije izvršiti.

U protivnom slučaju akcija će otpočeti 5. 6. u 23 časa.[4] Sve brigade do tada treba da su na svojim mestima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Zlatnar Mirko s. r.
Mirko

Komandant:
Ivan Turšič Iztok s. r.
Iztok

Načelnik Štaba — potporučnik:
Rustja Franjo čanči s. r.
Rustja Franjo

* Napad na uporište Razdrto otpočeo je 5. juna 1944. u 0.10 časova (vidi dok br. 30).

ZAPOVEST ŠTABA 31. NO DIVIZIJE OD 5. JUNA 1944. ŠTABU 16. SLOVENAČKE BRIGADE »JANKO PREMRL VOJKO« DA SE PREBACI U REJON JAGERŠCA RADI ZAPRECAVANJA KOMUNIKACIJE IDRIJA — DOLENJA TREBUŠA'

Š T A B
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Na položaju 5. juna 1944.
Broj 746

ŠTABU XVI SNOB »JANKO PREMRL VOJKO«

Iz ncmačkih koncentracija u Selskoj dolini, Podbrdu, Bukovom, Koritnici, Dolenjoj Vasi i Zirima vidi se da, zbog naših akcija u Gorenjskoj,- nastoje izvršiti ofanzivu na sektor Cerkno. Zbog toga

n a r e đ u j e m o :

XVI SNOB »Janko Premrl Vojko«, odmah po primanju ov^g naređenja, prelazi sa dosadašnjih položaja na položaje kod Jagršča, lako da pod kontrolom drži drum Dolenja Trebuša — Idrija.[3] Glavne zasede moraju biti [na odseku]: Reka — Zelin, jer postoji verovatnoća da će naići nemačka motorizacija iz Bukova prema Reki i odatle dalje prema Cerknom.

Uspostavite vezu sa divizionom naše divizije koji će se nalaziti na Šebreljama te imati zadatak da obezbeđuje u pravcu Dolenje Trebuše.

Vaš je zadatak da osiguravate u pravcu Idrije na taj način da postavite manje zasede što bliže Idriji i na taj način držite pod kontrolom drum Spodnja Idrija — Dolenja Trebuša.[4]

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu I7.DG u Ljubljani, f. 281/III.

[s] Od 15. do 31. maja 1944. jedinice 31. NO divizije prodrle su duboko u Gorenisku i energičnim udarom uništile nemačka uporišta Spodnja Radovna, Gorje. Ribno, Korilno i Srednja Vas (opširnije o tim borbama vidi dok. br. 2 i knjigu 13. dok. br. 139. 148, 149 i 157).

[3] Na dan 4. juna 1944. Šesnaesta slovenačka NO brigada »Janko Premrl Vojko« nalazila se u širem rejonu Cerkljanskog Vrha (3 km i.i. od Cerkna). Naređenje za prelazak brigade na ovaj sektor doneo je Stab brigade 1. juna 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, l. 282 III).

[4] Zapovešću od 6. juna 1944. Stab 16. slovenačke NO brigade • Janko Premrl Vojko« precizirao je zadatke bataljonima. pa je I. bataljonu naređeno da upućuje patrole u pravcu Želina i Reke te da postavi

Vašoj brigadi priključiće se Štab Prešernove brigade.
Štab divizije nalaziće se u Srednjim Šebreljama.
Vezu ćemo održavati radio-stanicama i kuririma.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba:
Tominec Milan
Tominec Milan

Komandant — major:
Potočar Stane
Stane

BR. 23

IZVEŠTAJ ŠTABA BRIŠKO BENEŠKOG NOP ODREDA OD 5. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O RUŠENJU 2E-LEZNICKOG MOSTA NA PRUZI GORICA — VIDEM[1]

STAB BRISKO-BENESKOG ODREDA
NOV I POS
Položaj 5. 6. 1944.
Vojni dopis!

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Prop, odseku

Dopuna jučerašnjeg dopisa o akcijama[2]

4. 6. [44] Akcija je izvršena na pruzi Gorica — Videm, preko koje neprijatelj upućuje najviše svog materijala, na mestu navedenom u jučerašnjem dopisu.[3] Za prenošenje eksploziva (stare austrijske

zasedu na drumu kod Zelina; 2. bataljon da upućuje patrole preko zaseoka Stražnica u pravcu doline r. Kanomlje, a 3. bataljon da kontroliše Spodnje Srednje i Zgornje Šebrelje (sada: Sebrelje). Zapovest se nalazi u Arhivu IZDG u Ljubljani, 1. 282 III.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 29 1/I I.

[3] Izveštaj Briško-beneškog NOP odreda od 4. juna 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 291 II), redakcija ne objavljuje, jer su podaci opširnije izneti u ovom izveštaju.

[5] Minirani most nalazi se između Mancana (Manzano) i Krmina (Cormons) na pruzi Gorica — Vidcm.

avionske bombe) bilo je potrebno 60 ljudi iz I bat. BBO. Kao vodiče imali smo 15 macinijevaea.[4] U miniranju je učestvovalo još 15 boraca II MSV BBO.[3] Zbog masivnosti terena morali smo iskopati rupe za mine duboke pola metra pa ih zatim zatrpati iskopanim materijalom. Sem zaseda sa obe strane reke miniranje mosta trebalo bi da obezbede i dve mine na pritisak; jedna na koloseku kojim prolaze vozovi iz Vidma, a druga na koloseku između Moše i Koprive, kojim dolaze vozovi iz suprotnog pravca, Ovde je trebalo da minu položi I MSV, ali je mina zatajila. N'a to je iznenada naišao prazan teretni voz, baš u trenutku kada je sporogoreći štapin već bio upaljen. Voz je otisnuo kamenje koje je bilo natrpano na mine sa jedne strane mosta i toliko ih odgurnuo da više nisu imale onaj efekat. Pošto je već svanjivalo, nije više bilo vremena da ih dobro ukopamo. Ponovo je pričvršćen detonirajući štapin, ali se sporogoreći štapin ugasio na pola metra od detonirajućeg. Tako je i ponovljeni pokušaj propao a drugi sporogoreći štapin nismo imali. Komandant Joško se brzo odlučio: predao kaput i opasač borcima i naredio im da se povuku, zapalio šLapin *pola metra* od detonirajućeg štapina, brzo se udaljio i bacio na zemlju iza prvog zaklona. . .[B] ali na nekoliko santimetara od detonatora štapin je ponovo zatajio. Već je svitalo, ali komandant nije hteo da odustane. Sav zaduvan otrčao je na brdo udaljeno 1 km, gde su čekali macinijevci. Kod njih je slučajno našao još malo štapina, vratio se, namestio detonator, pričvrstio štapin, zapalio ga, a zatim se udaljio. Sada je efekat bio zadovoljavajući. Eksplozija je otkinula pola širine mosta iznad srednjeg stuba na jednoj strani, a na drugoj, gde je voz pomerio mine, otkinula je još priličan deo tako da će neprijatelj biti prinuđen da most u sredini najpre sruši, a tek onda će moći ponovo da ga opravi. Drug komandant se ponovo vratio, utvrdio stanje, a zatim izdao na-

* Borci italijanskog partizanskog bataljona »Macini« (Mazzini), koji se nalazio u Brdima i sadejstvovao sa jedinicama Briško-beneškog NOP odreda.

[a] Minersko-sabota/.ni vod Briško-beneškog NOP odreda

[6] Tri tačke su napisane u dokumentu.

ređenje za povlačenje po danu. Most nije bio pod stražom, te se za sve vreme akcije nije pojavila nijedna neprijateljska patrola. Saobraćaj na ovoj pruzi za duže vreme je prekinut.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Uršič Franc Joško

Vojni dopisnik
Preis Franci

BR. 24

IZVEŠTAJ ŠTABA GORENJSKOG NOP ODREDA OD 5. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA'

Š T A B
GORENJSKOG ODREDA
Operativni oficir
Na položaju, 5. 6. 1944.
Op. broj 214

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Predmet: 15-dnevni izveštaj za vreme od 20. 5. — 5. 6. 44.

Naše jedinice u ovom periodu nisu vodile veće borbe, ali su i bataljoni i MS vodovi[2] izvršili mnogo diverzantskih akcija i manjih napada na neprijatelja. U tim napadima i diverzantskim akcijama učestvovale su manje jedinice, desetine, vodovi i čete, ali nije izvršena nijedna akcija u kojoj bi bilo angažovano ljudstvo čitavog bataljona. Zbog toga su i akcije naših jedinica imale karakter partizanske taktike. Ipak je okupator pretrpeo veliku štetu, naročito u saobraćaju na našem sektoru i u živoj sili, koja je bila vezana za teritoriju Gorenjske. Pažnja neprijatelja bila je pre svega usmerena na desnu obalu Save, na područje Selške doline, Jelovice i Pokljuke, gde su operisale jedinice XXXI divizije. Naš II i III bataljon nisu u dovoljnoj meri iskoristili ovu situaciju za izvo-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/11. L' gornjem desnom uglu dopisano mastilom: »1131 < a crvenom olovkom: »op«. Na kraju dokumenta crvenom olovkom dopisano: »12.6.44.«

[2] Minersko-sabotažni vodovi

đenje većih akcija. Kod ljudstva i komandnog kadra obeju jedinica mogao se primetiti pad morala zbog snažnog pritiska neprijatelja na sektor na levoj obali Save kojeg je vršio u aprilu i u prvoj polovini maja. Dalji uzrok neaktivnosti ova dva bataljona je i taj što su čete operisale samostalno pa se pokazala neinicijativnost četnih komandi. U poslednje vreme oba bataljona su pojačala aktivnost a i moral im se u velikoj meri podigao. Na našem sektoru neprijatelj nije operisao većim jedinicama, već je pre svega pokušavao da vrši brze prepade na naše manje jedinice i da postavlja zasede. I dalje pojačava belogardističke jedinice, pa smo srušili više zgrada koje su opravljali da bi u njih smestili belogardističke posade.[3]

/ bataljon G. O.[4]

24. 5. je 1. četa napala belogardističku patrolu jačine 80 ljudi[5] na Sv. Petra Hribu iznad Škofje Loke. Do borbe iz blizine nije došlo jer se neprijatelj odmah povukao. Ubijen je I belogardista. 25. 5. bataljon je iz mitraljeza tukao belogardističku patrolu koja je prodrla do Sv. Andreja iznad Škofje Loke. Neprijatelj je odgovorio vatrom a zatim se vratio u Škofju Loku. Verovatno nije imao gubitaka.

26. 5. na Sv. Petra Hrib ponovno je stiglo 120 belogardista. Bataljon je na njih otvorio vatru iz mitraljeza s odstojanja od 500 m. Neprijatelj se odmah povukao.

30. 5. patrola od 13 drugova bila je u zasedi iznad druma u Poljanskoj dolini između Gabrka i Seferta. Stiglo je 7 Nemaca koje je naša zaseda napala sa odstojanja od 200 m. Tri Nemca su pobegla u uporište Gabrk. a ostala 4 verovatno su poginula ili pak ranjena. Patrola nije izvršila juriš zbog mitraljeskog gnezda u tornju crkve u Brodima koje dominira tamošnjim terenom.[6] Neprijatelj stalno upućuje na teren pa-

[3] Odnosi se na slovenačke domobrance. Zvaničan naziv njihovih formacija u Gorenjskoj bio je ukrainischer Selbstschutz« (Gorenjsko domobranstvo). Formiranje domobranstva u Gorenjskoj otpočelo je krajem marta 1944. To su bile pomoćne jedinice Gestapoa kojem su bile i neposredno potčinjene, sem posada u uporištima Lučine, Gorenja Vas, Crni Vrh i Suhi Dol, koje su bile formirane na inicijativu slovenaćkog domobranstva iz Ljubljanske pokrajine, a potčinjene nemačkoj žandarmeriji. Jedinice Gorenjskog domobranstva bile su organizovane po sistemu seoskih straža i u početku međusobno nisu održavale \eze radi sadejstva i zajedničkih akcija (Arhiv SUP u Ljubljani).

[4] Gorenjski NOP odred

[5] Patrola je bila iz sastava posade Gorenjskog domobranstva iz Škofje Loke (Arhiv SUP u Ljubljani).

[6] L: izveštaju Gorenjskog NOP odreda od 7, juna 1944. navodi seda je 3. bataljon uputio pojačanje od 30 ljudi, koji su mitraljeskom vatrom

trole sastavljene od belogardista i Nemaca, obično jačine oko 100 ljudi. Ipak one izbegavaju borbu jer se uvek pojavljuju na drugom grebenu, a ne na onom na kojem se trenutno nalazi bataljon. Obično posle prvih pucnjeva pobegnu, često obuzeti velikom panikom. Izgleda da belogardisti imaju organizovano obaveštavanje jer im je poznat položaj naše jedinice. Moralno stanje i borbenost ljudstva i komandnog kadra su na visokom stepenu.

6. 6. bataljon će, shodno naređenju IX korpusa NOV i POJ,[7] otići u školski logor.

II bataljon G. O.

1. 6. patrola, koja je imala zadatak da izviđa u pravcu Dobeno— Trzin — Mengeš, kod zamka Habah naišla je na neprijateljski bunker iz koga je napadnuta. Patrola se povukla a ranjen je 1 drug. Mitraljezac se brzo snašao, zauzeo položaj baš u trenutku kad su iz bunkera iskočila 2 Nemca i jednoga ubio.

Noću 1.2. 6. bataljon je izvršio diverzantsku akciju na transformatorsku stanicu u Ćmučama. Iz teških mitraljeza, protivtenkovske puške i lakog minobacača tukao je transformatorske uređaje. O rezultatima diverzije još nemamo izveštaj. Izbačeno je 18 mina, od kojih su samo 4 eksplodirale, a i od ovih samo 1 pogodila je cilj. Mine su ili zatajile, ili su bile već sasvim stare i neispravne.

Došavši iz Martinj Vrha. kuda su otišle po naređenju Korpusa, 2. i 3. četa ostale su odvojene od 1. ćete. Bataljon se prikupio 25. 5. Za to vreme 1. četa bila je potpuno neaktivna. Stvar smo ispitali i utvrdili da je krivica bila pre svega na politkomesaru ćete, zbog čega je razrešen dužnosti. Kao što smo već pomenuli, bataljon je u poslednje vreme pojačao aktivnost.

III bataljon G. O.

26. 5. patrola 1. čete uništila je sve aparate i instalacije na žel. stanici Duplje, na pruzi Tržič — Naklo.

26. 5. patrola od 9 drugova na drumu Ljubno — Podbrezje napala je putnički automobil. Pri tome su ubijena 2 Nemca člana radne službe, a automobil bombama uništen. Kad su se drugovi približili automobilu, stigla je nepri jatelju pomoć u kamionima iz obližnjih uporišta, sa obe strane, zbog čega se patrola morala povući.

ućutkali nemačko mitraljesko gnezdo u crkvenom tornju u selu Brodima (izveštaj Gorenjskog NOP odreda od 7. juna 19+4. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227 III).

[7] Naređenje nije pronađeno (vidi dok. br. 2. napomenu 13).

27. 5. desetina III bataljona priručnim sredstvima je pomerila šine na žel. pruzi između stanica Lesce — Žirovnica. Iz šina su iskočila 3 vagona transportnog voza koja su se nalazila ispred lokomotive. Voz je prevozio automobile i vojsku koja je odmah otvorila žestoku vatru na našu patrolu pa se ova povukla. Naknadno smo dobili obaveštenje da je iskočila iz šina i prevrnula se i lokomotiva ovog voza. Saobraćaj je bio u prekidu 10 časova.[8]

28. 5. desetina ovog bataljona napala je i/ mitraljeza radni logor kod Sv. Ane ispod Ljubelja. Tukla je transformator preko kojeg primaju električnu energiju svi aparati i instalacije koji se upotrebljavaju pri probijanju tunela kao i barake i uredi razmešteni kod Sv. Ane. Transformator je bio pogođen i uništen. Desetina je tukla i barake i vojsku pa je ubijeno 5 Nemaca.

/. *MSV G. O.*

29. 5. minirao je školu u Žabnici. Pri tome je upotrebljeno 10 kg eksploziva. Istovremeno je zapalio i zgradu parohije. Još nemamo podataka o rezultatu miniranja. U obe zgrade hteli su se useliti belogardisti.

30. 5. patrola ovog voda je imala nameru da minira translormatorsku stanicu u Stražišču. Pri tome je naišla na neprijateljsku patrolu. U kraćoj borbi ubijen je 1 nemački vojnik, a zatim se patrola, zbog blizine neprijateljskih uporišta, povukla."

2. *MSV G. O.*

21. 5. minirao je žel. prugu između stanica Mojstrana — Gozd-Martuljek. Sine su uništene u dužini od 30 m. Saobraćaj je prekinut za 24 časa. Detaljnijih izveštaja još nemamo.,[w]

22. 5. patrola istog voda minirala je žel. prugu (dupli kolosek) između Jesenica i tunela ispod Karavanki. Pruga je porušena na dužini od 100 m. Saobraćaj je prekinut za 24 časa."

[6] Dnevnik Žandarmerijskog okruga u Kranju navodi da je diverzija izvršena na železničkoj pruzi kod km 621,4 (vidi knj. 13, dok. br. 203).

• Dnevnik Žandarmerijskog okruga u Kranju navodi samo da je došlo do sukoba između partizana i vojne patrole, ali ne pominje gubitke (vidi knj. 13, dok br 203).

[10] Komandant policije na Bledu u svom izveštaju navodi da je diverzija izvršena u 23 časa u blizini železničke stanice Dovje—Mojstrana (vidi knj. 13, dok. br. 199 i 203).

" Dnevnik Žandarmerijskog okruga u Kranju navodi da je 23. maja 1944. u 5.05 ćasova naišao na mine teretni \oz i da je iz koloseka izbačeno 12 vagona (vidi knji. 13, dok. br. 199 i 203)

3. MSV G. O.

25. 5. dva druga minirala su žel. stanicu Javornik. Stanica je potpuno srušena.[12] Teške povrede su zadobili nemački činovnici i 2 Nemice članice HJ.[13]

Za vreme operacija koje je na sektoru našeg voda izvodila III SNOUB, jedinica nije vršila samostalne akcije, već su drugovi služili kao vodiči i učestvovali u svim akcijama brigade.[14] Zbog svoje borbenosti i požrtvovanja koje su pokazali vod je bio pohvaljen od Štaba brigade.

O akcijama naših jedinica u poslednje vreme nismo primili izveštaje pa cemo iste prikazati u sledečem izveštaju. Isto tako ćemo i naknadno saopštiti podatke koje budemo primili 0 napred navedenim akcijama.

U izvođenju diverzantskih akcija na žel. prugama pokazalo se da je mnogo uspešnije pomerati šine priručnim sredstvima, nego ih minirati. Zbog eksplozije koja nastaje prilikom miniranja, neprijatelj je upozoren te u pravcu eksplozije upućuje 1 judstvo koje opravlja prugu i u tom slučaju ne može doći do iskakanja vozova iz šina. Treba ukloniti zavrtnje na mestu gde su sastavljene dve šine. Zatim mogu tri druga motkama da saviju šine za širinu glave šine, dok četvrti drug namesti bar jedan zavrtanj, tako da se položaj ranijeg unutarnjeg zavrtnja sada nalazi sa spoljne strane šine. U akciji koju je izvršila patrola III bataljona 27. 5. između stanica Lesce — Žirovnica već su bile šine pometene kada je prugom naišla neprijateljska patrola koja nije ništa primetila te je kasnije iz šina iskočio transportni voz. Na našem sektoru pokazale su se uspešnijim diverzije na prugama koje su izvršene pred zoru. Ako je pruga bila minirana uveče, okupator je u više slučajeva još u toku noći opravljao prugu pa se tada saobraćaj danju redovno odvijao.

Naše jedinice mobilisale su 149 novih boraca. Od 20. 4. do danas mobilisano je ukupno 506 novih boraca.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.) Za operativnog oficira:
Načelnik Štaba, potporučnik:
Boris Globočnik

[12] Dnevnik Žandarmerijskog okruga u Kranju navodi da je diverzija izvršena **u** 13.00 časova (vidi knj. 13, dok. br. 199 i 203).

Hitlerjugend (Hitlerova omladina) — nemačka nacis-tička omladinska organizacija.

[11] Odnosi se na 3. slovenaćku NOU brigadu »Ivan Gradnik«, koja se u to vreme nalazila u Gorenjskoj (vidi dok. br. 25).

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 6. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
6. juna 1944.
Br. op. 1062.

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS
Operativno oćeljenje

Glavne ofanzivne akcije XXX i XXXI divizije (21—31. 5. 1944)

I

XXX DIVIZIJA

1. Na drumu Ajdovščina — Gorica živ nemački automobilski saobraćaj. U cilju smanjenja neprijateljevog saobraćaja, te da mu se nanesu što veći gubici, XXX divizija je odlučila da izvrši iznenadan napad na jednu ncmačku kolonu u prolazu. Za izvršenje ovoga noću 20 21. 5. posela je sledeće položaje:

17. SNOB »Simon Gregorčič« zauzela je položaje: Sv. Urban — Cesta sa zadatkom da obezbeđuje akciju 19. SNOB sa pravca Ajdovščine.

19. SNOB »Srečko Kosovel«, ojačana Ruskim bataljonom 18. SNOUB, zauzela je položaje: 1. bataljon na kotama 165, 175, 176 i 163; 2. bataljon na kotama 274 i 198; Ruski bataljon na koti 159, između Dobravlja i Sv. Križa, sa zadatkom da, kad naiđe nemačka kolona, najpre je napadne snažnom vatrom a zatim izvrši juriš.

18. SNOUB »Bazoviška« ojačana manevarskim bataljonom GO,[2] zaposela je sektor Vitovlje — Osek sa zadatkom da obezbeđuje napad 19. SNOB »Srečko Kosovel« u pravcu Gorice.

Štab divizije nalazio se na koti 1239, Kucelj.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 224/11.
[1] Odnosi se na bataljon Gorcnjskog NOP odreda koji je bio upućen u Školski logor 9. korpusa NOVJ radi naoružavanja i obuke.

21. 5. 1944. u 6 časova na drumu od Gorice prema Ajdovščini pojavila se nemačka auto-kolona od 13 kamiona. Dok nije stigla na sektor Ruskog bataljona, na nju nije otvarana vatra. Kad je stigla na sektor Ruskog bataljona, ovaj je na nju otvorio snažnu vatru iz sveg oružja. Prva dva kamiona pobegla su u pravcu Ajdovščine, a poslednja tri u pravcu Gorice. Drugi su se zaustavili. Vojska je zauzela položaje. Prvi i drugi bataljon 19. SNOB otvorili su žestoku vatru po neprijatelju. Borba je trajala oko 30 minuta. Posle snažne vatrene pripreme i pod zaštitom vatre automatskog oružja, 19. SNOB zajedno sa Ruskim bataljonom izvršila je juriš na neprijatelja. Ruski bataljon je zarobio 1 Nemca i zapalio 6 kamiona, a 2. bataljon 19. SNOB [zarobio je] 3 Nemca i zapalio 2 kamiona. Zaplenjeno je: nemački puškomitraljez »šarac«. 7 pušaka »mauzer«, 2 sanduka municije za »šarac«. Neprijatelj je imao oko 20 mrtvih. Naši gubici: u 19. SNOB poginula su 2 druga a 2 su lakše ranjena; u Ruskom bataljonu bio je 1 drug lakše ranjen.
U toj akciji istakao se Ruski bataljon 18. SNOUB, koji je munjevitom brzinom izvršio juriš. Bataljonom je rukovodio načelnik Štaba 19. SNOB potporučnik Nenezie Ljubomir.

U toj akciji su zarobljena 4 nemačka vojnika, a zaplenjeno je: puškomitraljez »šarac«, 2 sanduka municije za »šarac«. 7 pušaka, i uništeno 8 kamiona. Moral jedinice za vreme borbe bio je na visini, dok je moral neprijatelja bio slab.

2. Da bi obezbedio saobraćaj na drumu Ajdovščina — Gorica neprijatelj je, pored ostalih [uporišta], držao i uporišta Dornberk, Tabor, Prvačinu i Voleju Dragu.
Štab XXX divizije je odlučio da ova uporišta zauzme pa je 18. i 19. brigadi izdao zapovest za napad, u kojoj je: 18. SNOUB »Bazoviška« dobila zadatak da noću 26 27. maja izvrši napad na utvrđena uporišta Prvačinu i Volćju Dragu, a 19. SNOB, ojačana bataljonom brigade d'assalto Garibaldi »Trieste« dobila zadatak da zauzme uporišta Dornberk i Tabor.

Raspored: 2. bat. 18. brigade dobio je zadatak da zauzme uporište Volćju Dragu, 3. bat. 18. SNOUB uporište Prvačinu, 1. bat. 19. SNOB da zajedno sa italijanskim bataljonom zauzme uporište Dornberk, a 2. bat. 19. SNOB da zauzme uporište kod sela Tabora (vodenica). Izvršenje:
_a

[s] Redakcija je izostavila tekst o tuku napada jer je napad opisan u dok. br. 6.

XXXI DIVIZIJA

1. Neprijatelj u okolini Bleda i Bohinja ima vrlo gusto [postavljena] uporišta. Njihov zadatak je obezbeđenje komunikacija ili nekog važnog industrijskog objekta.

Da neprijatelju oteža saobraćaj i nanese mu gubitke, divizija je odlučila da zauzme sledeća uporišta: Ribno, Zg. i Sp. Gorje, Sp. Radovnu (el. centrala), Srednju Vas.[4]

Zadaci su podeljeni ovako:

Noću 26 27. 5. 3. SNOUB »Ivan Gradnik« kreće sa položaja u Rudnom polju u pravcu Mrzli Studenec — Zatrnik da izvrši napad na uporišta Sp. i Zg. Gorje i el. centralu u Sp. Radovni, koja snabdeva Jesenice električnom strujom, te uporište Srednju Vas i da ih zauzme.

7. SNOUB »France Prešeren« da zauzme uporište Ribno, 20 minuta od Bleda, i uporište Gestapoa u Koritnom.

Izvršenje:

2. bataljon 3. SNOUB jednim svojim delom neopaženo je stigao do uporišta Zg. Gorje i iznenadnim napadom zauzeo ga. Poginulo je 5 Nemaca, a ostali su pobegli. Uporište je do temelja uništeno i spaljeno.

Plen: mnogo opreme i 8 kola životnih namirnica.

Istovremeno je druga grupa ovog bataljona obezbeđivala napad na uporište i izvršila blokadu uporišta Sp. Gorje. U isto vreme 3. bataljon 3. SNOUB napao je (posadu) električne centrale u Sp. Radovni. Napad je bio iznenadan tako da je uporište zauzeto još pre nego što je moglo doći do oštrije borbe. Električna centrala je minirana i srušena. Neprijatelju je nanesena milionska šteta.

Poginula su 3 Nemca, a 6 ih je zarobljeno.

Plen: 1 puškomitraljez »šarac« sa 2000 metaka, automat sa 4 okvira, 5 pištolja »parabelum«, telefonski aparat, 13 kompletnih uniformi.

Napad na Srednju Vas izvršili su dobrovoljci 3. bataljona 3. SNOUB. Njihovo nastupanje je neprijatelj primetio i otvorio »žestoku vatru iz automatskog oružja.

Naši su vatrom automatskog oružja omogućili bombašima i ostalim borcima da se približe uporištu i na juriš da ga zauzmu. Neprijatelj je pobegao kroz podzemne hodnike

[4] Zapovest 31. NO divizije za napad na ova uporišta vidi u knj. 13, dok. br. 139.

prema bunkeru. Bombaši su to primetili pa su za neprijateljem bacili oko 10 defanzivnih bombi i 2 kg plastika. Usled snažnih eksplozija srušila su se oba ulaza u hodnike, zbog čega naši borci nisu mogli poći za neprijateljem u bunker. Uporište je do temelja uništeno. Zbog srušenih hodnika nisu poznati neprijateljevi gubici.

Plen: mitraljez »švarcloze«, 12 pušaka »mauzer«, 2 automata, pištolj »parabelum«, tromblonska puška, 2 pisaće mašine, dvogled, raketni pištolj, 800 metaka za mitraljez, 200 puščanih metaka, 6 uniformi, kola namirnica i opreme.

1. bataljon 7. SNOUB stigao je neopaženo do uporišta. Za kratko vreme uspelo mu je da zauzme i spali uporište Ribno. U zauzimanju uporišta glavnu ulogu su odigrali mineri koji su minama srušili celo uporište i pobili njegovu posadu.

Poginulo je 14 Nemaca, a sva njihova oprema je uništena. Zarobljen je 1 neprijateljski vojnik.

2. bataljon 7. SNOUB imao je zadatak da zauzme uporište Koritno, koje se nalazi između jakih uporišta Bled i Lesce. Napad je bio munjevit. Mineri su digli u vazduh sve tri zgrade u kojima su se nalazili gestapovci.

Poginulo je 16 neprijateljskih vojnika, među njima 2 fanatična gestapovca, i 6 esesovaca, a 1 gestapovac bio je teško ranjen.

Stab divizije je zbog smelosti, umešnosti i munjevitog uspešnog manevrisanja po neprijateljskom zemljištu i za savesno izvršavanje naređenja odao priznanje i pohvalu svim borcima, politkomesarima, podoficirima i oficirima jedinica 3. SNOUB i 7. SNOUB.

III

Iz gornjih akcija može se lako izvući iskustvo da glavnu ulogu u akcijama igra iznenađenje. Sve akcije koje su jedinice izvele u najvećoj tišini, neopaženo i brzo, neprijatelj nije primetio sve dok nije izvršen prodor u samo uporište. Iznenađenje je kod neprijatelja pokolebalo i onaj mali deo morala koji mu je još preostao, pa je ili pobegao ili dozvolio da bude zarobljen.

Međutim, sasvim drukčiji rezultati pokazuju se u onim napadima koji nisu izvedeni neopaženo i u potpunoj tišini. Neprijatelj je blagovremeno primetio nastupanje naših jedinica, otvorio žestoku vatru i na taj način uspeo da odbrani uporište.

U napadu na neprijateljska uporišta glavnu ulogu odigrali su bombaši i mineri. Bombaši su veštim približavanjem uporištu i iznenadnim prepadom unosili pometnju i paniku u njih. I mineri su neopaženo stizali do uporišta, minirali ga i rušili. Primer je uporište Ribno, koje su porušili i uništili sami mineri.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, potpukovnik: **Jakopič A.**

Pom. šefa odseka, major: **Stanko Rupnik**

(M. P.)

BR. 26

IZVEŠTAJ ŠTABA BRIŠKO BENEŠKOG NOP ODREDA OD 6. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O OKUPATORSKO--KVISLINŠKOJ OFANZIVI NA PODRUČJU BRDA I BENEŠKE SLOVENIJE'

STAB
BRISKO-BENESKOG ODREDA
NOV I POS
Br. 359
Na položaju 6. 6. 1944.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Predmet: 15-dnevni vojni izveštaj.

Dana 22. V došli su Nemci jačim snagama preko Dobrova u zapadna Brda.[2] Jedna kolona je automobilima krenula u pravcu Nebla i dalje ka Peternelu.[3] U 10 časova u blizini Peternela otvorena je koncentrična vatra iz tri mitraljeza bataljona »Macini« i jednog mitraljeza našeg I bataljona na tri

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/1. U gornjem desnom uglu dopisano ie mastilom: »1115«, a crvenom olovkom: »oper«. Na kraju dokumenta dopisano je crvenom olovkom: »11.6.44«.

- Brda su predeo između r. Soče. železničke pruge Gorica — Videm i r Idrije.

' Gazdinstvo na raskrsnici puteva zapadno od sela Slavča.

nemačka kamiona puna vojske, čime su neprijatelju naneseni veliki gubici. Do sada ih još nismo mogli tačno utvrditi. Zbog intervencije drugih neprijateljskih snaga koje su nastupale sa boka, naša zaseda morala se povući na viši položaj. Druga neprijateljska grupa nadirala je iz Dobrova preko Drnovka ka Višnjeviku. Bila je naoružana teškim pešadijskim oružjem, kao što su teški minobacači, mitraljezi, koje su nosili konji. Neprijateljska kolona imala je 250—300 ljudi. U više pravaca nadirala je prema Višnjeviku i Gradnu. Naše zasede na uzvišenjima iznad Višnjevika, naoružane mitraljezom »breda« i sa tri puškomitraljeza, otvorile su žestoku vatru na neprijateljsku kolonu koja se odmah razvila u streljački stroj i reagovala snažnom vatrom iz sveg oružja. Pošto su neprijatelju zadali teške gubitke, naši su se morali povući. Druge grupe neprijateljskih snaga nadiralo su iz Dobrova preko Kozane u Šmartno, a neke i iz Gorice preko mosta u Pevmi na Oslavje i preko Steverjana na Cerovo, gde je naš 1 MSV napao neprijateljsku kolonu. Pri tome je neprijatelj imao gubitke od 5 poginulih. Istog dana je 1 MSV ponovo napao neprijatelja u blizini Steverjana, ah zbog brzog reagovanja neprijatelja nisu utvrđeni njegovi gubici jer su se naši morali odmah povući. Prvi bataljon, koji je bio u kantonmanu u selu Breg, pomakao se zbog neprijateljske nadmoći na sever. Nemci su tog dana zapalili 4 sela u zapadnim Brdima. Zbog pretrpljenih gubitaka vršili su represalije i kod Peternela pobili 20 žena, dece i staraca, a na Cerovu 10 muškaraca i žena. Toga dana došli su Nemci i iz Plava do Kobalara i tu postavili zasede na svim kotama koje dominiraju drumom Brda — Kobalar. Te zasede su ubile 5 mladih i starijih muškaraca koji su pobegli iz sela koje su zaposeli Nemci Drugog dana neprijatelj je velikim snagama zaposeo čitava Brda, i to sa istoka, juga i zapada. Prošao je svim stazama i kroz sva sela. Nad civilnim stanovništvom vršio je nasilja i svireposti. Opljačkali su sve što im je došlo pod ruke. Pokupili su mnogo mladih devojaka i odveli ih u Goricu. Ove neprijateljske bande sastavljene su od raznih nacionalnosti, a većim delom su bile SS-trupe. Bilo je tu i domobranaca i fašista. U toj ofanzivi učestvovalo je oko 4000 neprijateljskih vojnika, sa mnogo kamiona, više oklopnih automobila, 6 tenkova i 300—400 konja. U svim borbama neprijatelj je imao gubitke od preko 80 poginulih, ali to još nismo mogli tačno utvrditi. Naši gubici iznose dva poginula i 3 ranjena. Gubitaka u materijalu nema. Još iste večeri neprijatelj se povukao iz Brda. Jasno je da je neprijatelj na tom sektoru očekivao jače snage naše vojske. Pošto mu prvog dana nije uspelo da naše jedinice

potisne do svojih zaseda na uzvišenjima severnih Brda, nastojao je da drugi dan ofanzive utvrdi kuda smo se povukli, pa je u tom cilju sa svojim vojnicima zaposeo sva sela i brdašca a ipak ništa nije pronašao.

24. V velike nemačke vojne snage koje su došle iz Soške doline preplavile su čitav sektor visokih Brda: Srednje, Kambreško, Lig, dolinu reke Idrije i sva benečanska sela koja graniče sa Idrijom.[1] Na tom sektoru nalazio se naš III bataljon, koji je pravovremeno saznao za planiranu neprijateljsku ofanzivu pa je veštim pokretima izbegao svaki sukob. Ovaj bataljon imao je 5 žrtava, jer su dve patrole zbog sopstvene neopreznosti upale u nemačke zasede. 25. V posle podne sve neprijateljske snage otišle su dolinom reke Idrije u pravcu Dolenja. Za sobom su ostavili nekoliko popaljenih kuća i opljačkana sela jer su odneli sve što ljudi ranije nisu posakrivali.

Oba bataljona su posle te ofanzive, sem nekih izuzetaka, ostala kompaktna.

24. 5. neprijatelj je jakim snagama preplavio sektor našeg II bataljona koji se nalazio u Benečiji ispod Liveka. Neprijatelj je nadirao sa južne strane iz Cedada do Klodiča, gde se njegova kolona podelila na više grupa i nadirala na sever svim putevima i kroz sva sela. Isto tako je iz Kobarida stigao neutvrđen broj kamiona punih Nemaca esesovaca. Druga nemačka kolona je nadirala iz Kamna duž Kolovrata na Kuk. Do sukoba naših i njihovih jedinica nije nigde došlo. Na Liveku i u okolini pokupili su veliki broj mladih žena. Opljačkali su i pokrali sve što im je došlo pod ruke. Zapalili su i nekoliko kuća.

Utvrdili smo da je nakon poslednje neprijateljske ofanzive u Brda popaljeno: 33 kuće srušene do temelja, a 10 kuća delimično izgorelo; ukradeno je 6 svinja, a 5 porodica je potpuno opljačkano. Stanovnici popaljenih kuća su sem toga izgubili i oko 80°6 svojih pokretnih dobara i životnih namirnica. Medu civilnim stanovništvom 34 su poginula a 18 ih je živo spaljeno (tri čitave porodice).

[4] Beneška Slovenija obuhvata pobrđe uz reke Ter (Tore) i Nadižu (Natisone). Na jugu i jugozapadu prelazi u Furlansku niziju, na severu se granica oslanja na obronke predgorja. Julijskih Alpi — Veliki Karman. Muzci, Breški Jalovec, Matajur, Kolovrat, a na istoku proteže se rekom Idrijom.

[5] Redakcija je ovde izostavila tekst o akcijama jedinica Briško-beneškog NOP odreda koje su iznete u dok. br. 7.

Noću između 22. i 23.	II MSV B. B. odreda na odstojanju od 20 metara napao je iz 6 automata putnički električni voz pun vojske između Krmina i Moše, na pruzi Videm — Gorica. Sigurno je da je u tom napadu neprijatelj imao više poginulih i ranjenih, što još nismo mogli utvrditi.
26. 5.	II MSV B. B. odreda minirao je i razorio prugu duplog koloseka i dva stuba nosača naponske mreže za pogon električnog voza između stanica Kopriva — Moša, na pruzi Gorica — Krmin. Zbog snažne eksplozije šine su bile potpuno presečene. Saobraćaj je bio u prekidu 12 časova, a za električne vozove i duže, jer ne mogu tako brzo nabaviti i nadoknaditi električne stubove.
28. 5.	posle podne dva borca II MSV B. B. odreda iz neposredne blizine ubila su iz automata stražara koji obezbeđuje most preko Soče između Pevme i Gorice, a zatim se sasvim polako i bez ikakve povrede povukla.
Noću između 29. i 30. 5.	II MSV iz puškomitraljeza i 4 automata iz neposredne blizine napao je dva putnička vagona puna vojske koja su bila prikačena za teretni voz koji saobraća na pruzi Videm — Gorica. Broj žrtava nije poznat.
Primedba:	Ofanziva koju je neprijatelj preduzeo u Brda nije imala uspeha zato što nije ostvaren nijedan od postavljenih ciljeva. Bataljoni su dobro prošli kroz iskušenja. Do rasturanja nije došlo, izuzev nekih pojedinaca koje su naše patrole odmah uključile u bataljon. Politički je bio objašnjen značaj tesnog povezivanja i manevrisanja jedinica, tako da im neprijatelj ni većim snagama ne može naneti štetu. Moral naših jedinica je zadovoljavajući uprkos tome što je neprijatelj vršio velike represalije na teritoriji na kojoj se nalazi naše ljudstvo. Primećuje se veliko poverenje u rukovodstvo i postavljene funkcionere. Na osnovu naših iskustava reorganizovali smo i pre-

• Redakcija je ovde izostavila podatak o rušenju železničkog mosta preko r. Idrije ier je potpunije iznet u dok. br. 24.

komandovali štabove naših bataljona, jer smo mogli da upoznamo kvalitete našeg višeg rukovodećeg kadra. Najveću pažnju poklonili smo II bataljonu, i to zbog širine njegovog sektora, kao i zbog nepovoljnog terena za našu vojsku, na pr. okrug Breginj, Rezija i severozapadni deo Benečije. Za komandanta i politkomesara ovog bataljona postavili smo dvojicu najboljih. Zadaci novog Štaba su da se bataljon pregrupiše, i to u okolini sektora Bovec — Kobarid, sa zadatkom da svu pažnju pokloni vojnoj obuci, da uvede disciplinu koja je bila veoma slaba. Ima zadatak da mobiliše Kot i Drežnicu, gde je stanovništvo nama veoma nenaklonjeno jer se nalazi pod uticajem tamošnjeg popa. koji ga obmanjuje tvrdnjom da smo komunisti. U Benečiji pak javno mnenje se u velikoj meri okreće na našu stranu. Postoji mogućnost da ćemo uspeti da u naše jedinice privučemo i nekoliko Benečana. I ovom pitanju pridajemo veliki značaj, pa smo zbog toga naredili našem III bataljonu, sa kojim će poći i član našeg Štaba drug Janez,[7] da izvrši marš kroz Benečiju. Grupa MSV koja je dejstvovala na sektoru pontebske železnice nije imala uspeha zbog prevelike neprijateljske kontrole na tom sektoru. U planu je da uputimo manju grupu, u čijem će sastavu biti i nekoliko boraca bat. »Macini«, na prugu Videm — Palmanova radi vršenja diverzija na toj pruzi kojom se odvija veoma živ neprijateljski saobraćaj. Italijanski drugovi bi tamo poslužili kao vodiči, jer će zbog ravnice i udaljenosti od našeg terena ova grupa tamo naići na razne teškoće. Ovaj predlog izneli smo na sastanku mešovitog štaba pa su ga prihvatili i italijanski predstavnici. Sada tražimo sposobne italijanske drugove i podesan teren za ovo. Zajedno sa rukovodiocima italijanskog batal jona bili smo u pregovorima za predaju nekih italijanskih posada u Kanalskoj dolini, ali to je okončano s neuspehom. Verovatno ih je impresionirala neprijateljska ofanziva u Brda. Duž glavnih saobraćajnih arterija na našem sek-

' Učakar Janez, načelnik Štaba Briškobeneškog KOP odreda

toru nalazi se mnogo italijanskih posada. Već smo izradili planove za uništenje jednog od ovih uporišta.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ćernugelj Franc Zorko
Zorko

Komandant:
Uršič Franc Joško
Uršič Franc

BR. 27

NAREĐENJE ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 7. JUNA 1944. ŠTABU 14. NO DIVIZIJE DA NA JUGOISTOČNOM DELU POHORJA IZVRŠI POTPUNU MOBILIZACIJU I OTPOČNE VEĆE VOJNE OPERACIJE[1]

STAB
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Položaj, 7. 6. 1944.
Br. 831

ŠTABU XIV DIVIZIJE NOV I POJ

Položaj

Hitlerovska Nemačka je poslednjih dana dobila nov snažan udarac. Saveznici — Anglo-Amerikanci — u smislu dogovora triju saveznika u Teheranu, izvršili su invaziju severne Francuske. U Italiji, posle pada Rima, savezničke trupe brzo napreduju prema severu. Istovremeno sa ovim operacijama na zapadu i jugu, Crvena armija koncentriše velike snage za novu poslednju ofanzivu protiv fašističke Nemačke.

Došao je trenutak kada, uporedo sa operacijama saveznika, i NOV i POJ moraju pojačati svoje napore, udariti po [okupatoru] i zadavati njemu i domaćim izdajnicima nove i još jače udarce. U vezi s tim vrhovni komandant NOV i POJ maršal Tito putem radija izdao je naređenje svim jedinicama

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/11.

NOV i POJ da odmah otpočnu ofanzivne operacije protiv neprijatelja. Da bi u okviru dobijenih zadataka i jedinice IV operativne zone dale znatan doprinos postizanju konačne pobede

naređujemo:

1.) Sve jedinice IV operativne zone moraju odmah otpočeti ofanzivu.

2.) Za izvršenje gornjeg Stab divizije mora odmah skoncentrisati svoje brigade na sektoru Pohorja. Mora smesta izvršiti smotru svojih jedinica i pripremiti sve jedinice za veće akcije.

3.) Štabu divizije postavljaju se sledeči zadaci:

a) Sektor operacija: jugoistočni deo Pohorja od glavnog druma Maribor — [Slovenske] Konjice do iinije Mislinja — [Paški] Kozjak — Vojnik.

b) Na tom sektoru mobilisati sve za oružje sposobne muškarce u smislu odluke IOOF.- Mobilizaciju treba sprovesti pre svega u većim centrima i fabrikama, gde ćemo okupatoru naneti najviše štete jer mu na taj način oduzimamo dragocenu radnu snagu. Gde je pristup otežan, mobilizaciju treba izvesti uporedo sa izvođenjem vojnih akcija. Novomobilisane drugove, ukoliko ih divizija ne bude zadržala, uz pratnju jedne brigade sprovesti do KZO.[5] Pri tome treba paziti da se oružane snage za transportovanje racionalno iskoriste i da transport u slučaju neprijateljske intervencije bude obezbeđen.

c) Izvođenje većih vojnih operacija ćelom divizijom ili, gde se za to ukaže potreba, prilika i mogućnost, sa pojedinim brigadama izvoditi napade na neprijateljske kolone, patrole i uporišta. Izbor uporišta neka izvrši Stab divizije. Gde .god je moguće, napadati uporišta vermana, a to će moći divizija sa oružjem kojim sada raspolaže. Imati u vidu da su nam danas najpotrebnije akcije koje će omogućiti nabavku oružja.

d) Izvoditi napade na sve važne komunikacije na datom sektoru postav ljanjem zaseda auto-kolonama i ostalim saobraćajnim sredstvima. Istovremeno onesposobljavati komunikacije prekopavanjem, zasekama, rušenjem mostova i svim osta lim sredstvima kojim bi se sprečio saobraćaj neprijatelja.

4.) Za izvršenje gornjih zadataka Štab divizije treba da izradi planove za sistematsko izvođenje operacija.

[5] Odnosi se na odluku Izvršnog odbora OF i Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od II septembra 1943. o opštoj mobilizaciji u redove NOVJ svih za oružje sposobnih Slovenaca od navršene 17. do 45. godine života (vidi knj. 7, dok. br. 22, slovenačko izdanje. Maks šnuderl, Dokumenti o razvoju ljudske oblasti v Sloveniji. Ljubljana 1949, str. 79).

" Kamniško-zasavski NOP odred

5.) U slučaju većih neprijateljskih koncentracija na određenom sektoru koje bi sprečavale izvođenje gornjih zadataka, divizija neka pređe na zapad, na sektor Mislinjske i šaleške doline, gde treba da otpočne izvođenje istih zadataka.[4]

6.) Aktivirati svoje mincrsko-diverzantske grupe i uputiti ih na rušenje železničkih pruga na sektorima određenim ranijim naredbama Štaba zone za minersko-diverzantske grupe.

Da bi predviđene operacije što bolje uspele Štab divizije mora pripremiti svoje ljudstvo i komandni kadar na odgovarajućim političkim časovima i prethodnim vojnim vežbama. Na konferenciji sa štabovima brigada prodiskutovati plan koji će izraditi Štab divizije.

Uspeh vaših akcija i izvršenje važnih zadataka neće izostati ako svaki partizan, a pre svega rukovodioci, bude uložio što više volje i truda, požrtvovanja i savesnosti u izvršavanju naređenja i ukoliko bude pokazao visoku vojničku disciplinu i borbenu spremnost za postizanje naših ciljeva i za konačan udar po neprijatelju.

Napominjemo da će se vaši uspesi uzeli u obzir i u vojničkom takmičenju koje je sada u toku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Zamenik komandanta — major:
Kolman Alojz \larok

(M. P.)

* Štab 4. operativne zone Slovenije svojim naređenjem od 8. juna 1944. orijentisao je 11. slovenačku NO brigadu »Miloš Zidanšek« sa istim zadacima na severo-zapadni deo Pohorja (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 333/III).

IZVESTAJ ŠTABA 31. DIVIZIJE OD 7. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBAMA POTCINJENIH JEDINICA U DRUGOJ POLOVINI MAJA U GORENJSKOJ[1]

STAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Operativni odsek
7. juna 1944.
Br. 159

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
(Operativni odsek)

Redovan 15-dnevni izvestaj
od 16. V — 1. VI 1944.

UVOD

U periodu između 15. i 31. V divizija se i dalje nalazila u Gorenjskoj sa zadatkom da njene jedinice nastave prodor u najsevertiije predele. Jedinice su nastupale u dve kolone. Desna kolona 7. SNOUB morala je izbiti na liniju Tržič — Kranj, te je koncentrisala svoje snage na masivu Jelovice. Leva kolona 3. SNOUB morala je izbiti na liniju Bled — Jesnice, pa se zbog toga koncentrisala na Pokljuki. 16. SNOB, koja je bila koncentrisana na sektoru Zakriž — Cerkno — Planina, imala je zadatak da zaštiti naše ustanove u pozadini te da u slučaju neprijateljske ofanzive koja bi težila da na pravcu Loka — Železniki — Podbrdo oclseče naše snage u Gorenjskoj, probije neprijateljski obruč i privuče svu težinu udara na sebe i na taj način omogući povlačenje naših prednjih snaga (isturenih snaga) na sektor Cerkno. Istovremeno je morala budno osmatrati komunikacijsku liniju Škot ja Loka — Idrija.

Zadaci divizije bili su vojno-političko-ekonomskog karaktera.

Izvršiti mobilizaciju slovenačkog življa, svih onih koji su bili pasivni prema opštenarodnom pokretu, onih koji su zauzeli stav mirnog i nezainteresovanog posmatrača. Preduhi-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/III Datum i broj dokumenta upisani su mastilom, a u gornjem desnom uglu crvenom olovkom dopisano je: »op«.

triti hitlerovce da u svoju ratnu mašinu ne uključe pripadnike našeg naroda čije su težnje sasvim protivne nacionalsocijalizmu. Pošto je snabdevanje naše vojske hranom i potrebnim materijalom skopčano s velikim teškoćama, smatrali smo da je pitanje otkupa (rekvizicije) najaktuelnije. Snabdeti trupe obilnom hranom, nabaviti materijal i opremu koja osetno nedostaje. Prednje dve akcije treba usko povezati i njihovo izvršenje podupreti pritiskom vojnog karaktera.

Zadaci nisu bili laki i jednostavni. Zadaci postavljeni pred komandni kadar bili su mnogobrojni i komplikovani. Jedinice nisu bile popunjene, a zbog prethodnih mobilizacija nisu ni bile dovoljno prekaljene u borbama. Bile su slabije naoružane od neprijatelja. Nalazile su se na nepoznatom i teško prohodnom planinskom terenu, na sektoru udaljenom od poznatih krajeva. Nisu imale nijednu topografsku sekciju. Gusta komunikacijska mreža, brojna uporišta, iako sa malobrojnim posadama ali zato osigurana snažnim i dobro naoružanim otpornim tačkama, raspoređenim na svim važnijim saobraćajnim raskrsnicama, brojna motorna vozila i radio-sredstva — svim tim raspolagao je neprijatelj. Prema potrebi mogao je brzo i uspešno koncentrisati svoje snage lamo gde je to iziskivala situacija, a mogao je istovremeno nadirati sa više pravaca. Sve to samo je još više pogoršalo već ionako težak položaj naših jedinica.

Za izvršenje prva dva zadatka (ekononisko-poliličkog karaktera) jedinice su bile primorane da savladaju veliku visinsku razliku. Radi zauzimanja uporišta silazile su u doline i time u potpunosti izvršile svoje zadatke. Primer Kori ina i Ribna očito dokazuje ovu činjenicu. To dokazuje silaženje sa 1200 m nadmorske visine na 300 m i uspešno zauzimanje vrlo snažnog neprijateljskog uporišta, koje se nalazi 3—4 km od Bleda.

Sve ove teškoće iziskivale su od vojske krajnji napor, požrtvovanje, odlučnost i spremnost da prihvati borbu u svakom trenutku i na svakom mestu, pod bilo kakvim uslovima, bez obzira na brojčanu i vatrenu premoć nepri jatelja. Ovo je imperativno nametalo jedinicama pokrete po teškom planinskom terenu punom raznih prepreka. Prilikom prinudnih prelazaka preko drumova i korišćenja istih za što kraće vreme, jedinice su se izlagale opasnostima da budu iznenada prinuđene da prihvate borbu u tesnacima, gde se ne bi mogle razviti u streljački stroj zbog konfiguracije zemljišta.

Borba na Lavtarskom Vrhu 16. V označava nemačku reakciju na pokušaj prodora naših snaga u Gorenjsku. Iako brojno sedam puta jači, obilno snabdeveni automatskim oru-

žjein, lakim i teškim minobacačima, nisu uspeli u svojoj zamisli — koristeći pri tome i postignuto iznenađenje — da unište I bataljon Prešernove brigade. Naši borci su pod nepovoljnim usl'ovima uspeli da osujete namere neprijatelja. Uprkos pritisku neprijatelja, povukli su se na bolje položaje, tu izdržali 10-časovnu borbu i njen ishod odlučili u svoju korist.

Pokljuka označava nastavak nemačke reakcije na odlučan i smeo prodor naših jedinica na područje koje su Nemci smatrali nepristupačnim za veće formacije. Drugi bataljon III brigade, koji je bio iznenađen na pokretu-maršu prema Mrzlom Studencu, nije bio impresioniran brojnošću neprijatelja i njegovom ubitačnom vatrom. Smelo i odlučno prihvatio je borbu. Za vreme borbe uspeo je da manevrisanjem zadrži Nemce i da ih na kraju natera u bekstvo, jer im je prelilo okruženje i potpuno uništenje.

U ovaj period dolazi i nekoliko MS[2] akcija koje su imale cilj da izazovu zastoj u neprijateljcvom saobraćaju.

I deo

Lavtarski Vrh označava jedan od najširih poteza koje je neprijatelj preduzeo proti\ naših snaga. Jedna kolona jačine 600—700 ljudi, koja je nadirala pravcem Dolenja Vas — Bukovščica — Planica — Skofja Loka, sasvim slučajno naišla je na jedinice I bataljona VII brigade koje su logorovale na Lavtarskom Vrhu. Bataljon, koji se sat ranije vratio sa rekvizicije u Virmašama, bio je prinuđen da prihvati borbu. On se sa tri voda razvio ispod kote 823, osigurao na taj način svoj desni bok malim zastorom od jedne desetine, a levi bok jednim vodom kojeg je podržavao mitraljez. Zbog nadmoćnosti u oružju i broju Nemci su vršili jak frontalni pritisak težeći za tim da razbiju naše borce. Svaki pokret Nemaca bio je osujećen snažnom i preciznom vatrom koja ih je prikovala uz zemljište. Nemci su koncentrisali vatrenu moć svog automatskog oružja i na taj naćin pokušavali da probiju naše položaje, ali su odbačeni engleskim protivtenkovskim bombama. Posle 5-časOvnc borbe bataljon je uspeo da se pod zaštitom magle, koja se iznenada spustila, povuče tako da su Nemci s našima izgubili svaki dodir. U 13 časova, sat posle dolaska bataljona na Planicu — kada se magla digla — Nemci, koji su krenuli drumom Planica — Pevno, bili su iznenađeni

[2] Minerskosabotažne akcijo

snažnom vatrom sa dominantnih položaja iznad sela Križna Gora, tako da su se odmah povukli u pravcu škofje Loke.

Ako razmotrimo postupak Nemaca, iznenađuje nas okolnost da su se ograničili na suvišan i bezuspešan frontalni napad koji im je naneo nepotrebne gubitke, a da nisu svoju nadmoć iskoristili za neki manevar u vidu dubljeg opkoljavanja sa oba boka, što bataljonu, frontalno jako angažovanom, ne bi dozvolilo da se izvuče iz borbe.

Naš komandni kadar ni ovom prilikom nije pokazao dovoljno opreznosti. Puškaranje sa pravca Bukovšćice nije ga navelo da uputi izvesne snage i utvrdi o čemu je reč. Zadovoljava se samo obezbeđenjem na mestu i upućivanjem slabih i nedovoljnih patrola. Isto tako gubi iz vida jedan od osnovnih vojnih principa — izbegavati borbu sa višestruko nadmoćnijim neprijateljem. Samo slučaju (magla) može se pripisati što nije došlo do katastrofalnih posledica — uništenja bataljona.

Pokljuka, koja takođe dolazi na početak nemačke reakcije, predstavlja još jedan minus za naš komandni kadar. Na dan 18. V u 17 časova 2. bataljon III brigade upao je u jaku nemačku zasedu jačine 250—300 ljudi. Na pokretu nije preduzeto potrebno osiguranje marša dovoljnim snagama i na odgovarajućem odstojanju (isturanje prethodnica), naročito i zbog toga što obaveštajna služba nije raspolagala bilo kakvim podacima. Ubitačna vatra je otvorena na bataljon ispod nemačkih položaja, jer su Nemci zaposeli sve visinske tačke pa se ispred njihovih položaja nalazio idealan brisani prostor. Prvi hici primorali su naše borce da se rasture levo i desno i da se razviju u strelce. Žestoka neprijateljska vatra i nepogodan teren nisu zbunili borce, i oni su veoma oštro reagovali. Nemci, nadmoćniji gotovo u svemu, bacili su svoj elitni udarni vod od 50 ljudi na juriš. Preciznom zaprećnom vatrom našeg automatskog oružja slomljene su drskost i neustrašivost nemačkih finansa.[5] Naši borci su, klićući drugu Titu i Staljinu, u dva navrata krenuli u protivnapađ na jake neprijateljske položaje. U najodsudnijem momentu stupio je u borbu naš minobacač, koji je snažno tukao švapske linije i izazvao medu njima paniku. Ostale jedinice su sa zakašnjenjem pohitale da se dočepaju kota levo i desno od položaja gde je vođena borba. Nemci su blagovremeno primetili manevar naših jedinica i mada negonjeni, povukli su se pod zaštitom mraka koji se spuštao.

U većini slučajeva Nemci su postigli iznenađenje zbog veoma grubih grešaka našeg komandnog kadra, koji je zane-

[5] Odnosi se na pripadnike nemaćke carinske granične straže.

mario osnovne vojne principe, kao što su izviđanje i obezbeđenje. Ali postignuto iznenađenje nisu uspeli iskoristiti đo kraja jer su se ograničili na frontalni napad, a ignorisali svaki manevar. Više puta oni uspeju da postave jake i vešte zasede, ali u odsudnom trenutku, kad treba postići odlučujući uspeh, ne intervenišu na vreme tako da im idealna prilika izmakne iz ruku.

Sasvim pogrešno bilo bi okvalifikovati nemački vojni kadar kao nesposoban. Naprotiv on reaguje brzo i odlučno, uporan je u borbi i ume da drži ljudstvo u rukama. Može mu se primetiti samo to da nema dublje koncepcije te da još nije uspeo da shvati princip našeg ratovanja koji je prožet partizanskim elementima i nije opterećen krutim, često nekorisnim i prevaziđenim vojnim principima čak i za klasičan način ratovanja. Uvek teži samo nasilnom proboju linija, potpomognut vatrom automatskog oružja, pa zbog svoje tvrdoglavosti trpi nepotrebne velike gubitke. U pogledu borbenosti nisu sve nemaćke jedinice na istom nivou. Pojedine u mnogo čemu podsećaju na one nemačke jedinice iz 41. godine koje su bezobzirno išle samo napred. To možemo objasniti time što su te jedinice postizale izvesne uspehe protiv naše vojske 43. godine, pa su ostale ubeđene u svoju nadmoćnost. Ali su zato vrlo osetljive na preciznu minobacačku vatru, što ih baca u iskušenje, da se povlače. Pri bilo kakvom pokušaju manevra opkoljavanja, koji izvodi naš komandni kadar drsko i nimalo ga ne prikrivajući, uvek se povlače. Što se tiče posada uporišta, stvar je drukčija. Pri napadu na uporišta, posada se očajnički bori do kraja. Među njima vlada i sasvim oportunističko gledište da se sačuva glava: »Neka partizani nas ostave na miru, a mi ćemo njih.«

Svi su se pitali kakvi će biti moral i držanje naših boraca u Gorenjskoj. Iznenadila je njihova borbenost. Umesto ranije prve pomisli — rasturiti se — sada su se jedinice razvijale za borbu, više puta pod veoma nepovoljnim uslovima, pri čemu su se drugovi čvrsto međusobno povezivali. Moral boraca je na zavidnoj visini.

Pod rukovodstvom sposobnijeg i elastičnijeg komandnog kadra naše jedinice bi se kroz. borbu prekalile i postale prave udarne jedinice. Našem komandnom kadru najviše nedostaje osnovno vojno teoretsko znanje. Cesto su nezainteresovani i bez potrebne živahnosti. Ne trude se da, kao starešine, na borce kojima komanduju u teškim i napornim borbama, ostave utisak rukovodilaca, ne staraju se da kod svojih potčinjenih drugova steknu poverenje i pouzdanje. Ne preduzimaju ništa da rečima i primerom postignu čvrstu maršev-

sku i borbenu disciplinu. Dozvoljavaju da ih neprijatelj po sopstvenom nahođenju prinudi na borbu tamo gde to on hoće i pod uslovima kakve on želi. Pri odabiranju položaja slabo procenjuju zemljište i ne koriste ga, niti iskorišćavaju sve pogodnosti koje im ono pruža.

Ne ulazeći u neku drugu kritiku, mora se kazati da obaveštajna služba nije pružila našim trupama ono što bi morala tako da ni komandanti nisu mogli na vreme doneti odluke i preduzeti potrebne mere.

II deo

Na osnovu 15-dnevnih izveštaja potčinjenih jedinica dostavljamo relaciju borbi koje su vodile brigade XXXI divizije, sređeno po hronološkom redu.

Ili SNOUB »Ivan Gradnik«

18. 5. 44.	Pokljuka — borba opisana u prvom delu.
20. 5. 44.	Nemci vrše koncentraciju na liniji Boh. Bistrica — Bled — Jesenice — Mojstrana.[5]
22. 5. 44.	Izvršen je pokušaj [zauzimanja] neprijateljskog uporišta u Staroj Fužini. Obezbeđenje je postavljeno u pravcu Sv. Janeza. Napad je izvršen jurišem bombaša. Neprijatelj je odmah odgovorio mitraljeskom vatrom, posle čega smo pokušali đa ugušimo njegov otpor. Zbog brzog pristizanja pomoći bat. je bio prinuđen na povlačenje.
23. 5. 44.	Usled dolaska 10 transportnih kamiona s vojskom, naši su odustali od napada na uporište, pa se II bataljon ograničio samo na demonstrativni napad.
26. 5. 44.	III bataljonu uspelo je da uništi uporište Srednju Vas. Obezbeđenje je bilo postavljeno na drumu Boh. Bistrica — Ćešnjica i Stara Fužina — Srednja Vas. Upotrebom plastika i bombi izvr-

[4] Redakcija je izostavila tekst o napadu na nemačko uporište Nomenj. 17. maja 1944. jer o tome opširnije govori izveštaj 31. NO divizije (vidi knj. 13. dok. br. 134).

[5] Redakcija nije mogla utvrditi koje su nemačke snage bile angažovane na toj prostoriji.

šen je juriš na uporište. Neprijatelj je pokušao da se dočepa podzemnih bunkera, ali kako su ovi bili minirani ostao je zatrpan u ruševinama. Imao je 18 poginulih, a sem toga deo posade ostao je zatrpan u podzemnom hodniku.
Zadobijen je znatan plen. Druga otporna tačka koja se nalazila u selu bila je blokirana. Učinjena je velika greška što je propuštena idealna prilika da se u toku noći unište obe otporne tačke, što bi iziskivalo angažovanje još jedne streljačke čete, dva minera i dve grupe bombaša. Uništenje ovog uporišta bilo je bolje, pravilnije i efektnije od svih dosadanjih.®

27. 5. 44. Neprijatelj je pokušao reagovati kolonom od 100—150 ljudi, s ciljem da napadne naše položaje iznad Praprotnice. Pošto je naišao na naše jače jedinice, ograničio se samo na gađanje naših položaja sa odstojanja od 500—600 m, ali je našom vatrom bio prinuđen na povlačenje.

28. 5. 44. U toku noći zauzeta su uporišta Zg. Gorje i Sp. Radovna.[7] Za uništenje uporišta Zg. Gorje određena je jedna četa 2. bataljona. Dok se naša jedinica približavala uporištu, neprijatelj je na nju otvorio mitraljesku vatru. Nakon polučasovne borbe naši su stigli do uporišta i zapalili ga. To je Nemce prinudilo na predaju. Uporište Sp. Gorje, koje je trebalo da bude zauzeto iste noći i za to je bila određena jedna četa 2. bataljona, nije se moglo uništili jer je izgrađeno od tvrdog materijala. Pri napadu učinjene su i dve velike greške: za rušenje onako čvrste zgrade upotrebljena je odveć mala količina eksploziva. Druga greška je u tome što je juriš izveden na jako utvrđeno uporište u vreme kada ga je neprijatelj najupornije branio. Sp. Radovnu su zauzeli borci 3. bataljona na taj način što su kroz sve prozore ubacili eksploziv. Posle kraćeg otpora neprijatelj se predao. Zatim je minirana i elektrana.

Aktivnost Gradnikove brigade u Gorenjskoj ograničila se na zauzimanje neprijateljskih uporišta s malobrojnim po-

® Opširnije o napadu na Srednju Vas vidi u knj. 13, dok. br. 148.

[7] Zapovest štaba 31. NO divizije za napad na uporišta Zgornje Gorje, Spodnju Radovnu, Ribno i Koritno vidi u knj. 13, dok. br. 139.

sadama. Brigada je bila vrlo pokretljiva. Jedno vreme se nalazila na Pokljuki kod Boh. Bistrice, a odmah zatim je prešla [na položaje] iznad samog Bleda. Ovi pokreti imali su cilj da zavaraju neprijatelja kako ih ovaj ne bi mogao goniti. U svim tim akcijama moglo se primetiti da komandni kadar nije dovoljno proučio svaku akciju niti uzeo u obzir sve detalje koji bi mogli da iskrsnu. Primećuje se velika greška u korišćenju mitraljeza u noćnim akcijama na uništenju uporišta. Od njih se očekuju veliki rezultati, ali se pri tome zaboravlja da je polje dejstva mitraljeza noću vrlo ograničeno.

VII SNOUB »France Prešeren«

8

Brigada je uglavnom vodila otvorene borbe s Nemcima, u kojima je neprijatelj upotrebljavao velike snage. Treba napomenuti da komandni kadar nije nastojao da izravna nadmoćnost neprijatelja boljim izborom položaja, podesnijim rasporedom jedinica i pravilnijim korišćenjem automatskog oružja.

XVI SNOB »Janko Premrl Vojko«

Kao što je već ranije rečeno, brigada je bila koncentrisana na sektoru Zakriž — Cerkno — Planina. Njen je zadatak bio veoma delikatan — uloga divizijske rezerve. Trebalo je da kontroliše svaki pokušaj nemačkog prodora sa pravca Škofja Loka — Železniki — Podbrdo. Škofja Loka — Idrija i dalje ka Cerknom. Sem toga morala je izvršiti mobilizaciju i rekviziciju — zadatak manjeg obima.

Čitavu njenu aktivnost predstavljao bi u najboljem slučaju samo napad na neku manju patrolu, usamljena kola ili stražara kod uporišta, ukoliko ne bi došlo do pokušaja da se zauzme belogardističko uporište u Veharšama.[9]

Štab brigade dao je 2. bataljonu zadatak da zauzme ovo uporište. Bataljon je napadao sa dva pravca: prva četa, sa pravca selo Potok, koja bi trebalo da naletom bombama napadne uporište, dok bi strelci zatim izvršili juriš; druga četa bi trebalo da vrši jednak pritisak sa druge strane. Kad je bataljon podilazio uporištu, stražar je primetio drugu četu i otvorio vatru na nju. Vatra stražara rasturila je čitavu prvu

" Redakcija je izostavila tekst o borbama 7. slovenačke NOU brigade »France Prešeren«, jer su opisane u dok. br. 7.

» Naredbom Organizacijskog štaba SNVZ broi II od II. maja 1944. posadu uporišta slovenačkih domobranaca u Veharšama, koju je formirao verovatno početkom maja, obrazuje 10. četa SNVZ (mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 7, snimak 7).

četu, koja je imala najvažniji deo zadatka. Kad se sve smirilo, posle jednog sata. druga četa odlučila je da izvrši zadatak bez sadejstva prve čete. Držeći se ideje da se uporište uništi jurišcm, kao što je zamislio komandant bataljona, druga četa je pokušala da izvrši juriš, ali je odbijena i prinuđena na povlačenje.

Ovakav rad brigade pokazuje neozbiljnost odgovornog komandnog kadra, koji nije svestan svojih dužnosti te se igra ljudskim životima. Ovo samo pokazuje totalno nepoznavanje vojne veštine.

Kad su doznali za upad belogardista u pozadinu naših snaga koje operišu u Gorenjskoj, umesto da pristupe njihovom potpunom uništenju te da ih prinude na borbu, naše su jedinice nastojale da ih otkriju polako i bez dovoljno snaga. Ovo je belogardistima omogućilo da neometano uspostave uporište u Veharšama. Brigadni obaveštajni centar nije bio u stanju da prikupi potrebne podatke i da ih pruži jedinicama. S nepotpunim podacima, s nepotpuno pripremljenim planom za akciju, brigada je odlučila da uputi jedan bataljon sa zadatkom da uništi uporište. Plan za napad bio je plitak i površan — jednom reći bedan. Pripremajući akciju s nepotpunim elementima, brigada upućuje ljudstvo u sigurnu smrt time što će vršiti juriš na solidnu zgradu snažno obezbeđenu. Sem toga, ispred uporišta se nalazi pregledan brisan prostor.

Za opravdanje neuspeha sva krivica se svaljuje na borce, navodno da su neodlučni. Pri tome se pak zaboravlja na svu težinu vlastite odgovornosti.

Prilažemo pregled rezultata borbi u ovom periodu iz kojeg se vide naši i nemački gubici u ljudstvu i materijalu:

Nemački gubici:

150 poginulih, 103 ranjena, 6 zarobljenih;
zaplenjeno: 20 pušaka »mauzer«, 4 automata, 7 pištolja, dva tromblona, 1 mitraljez tipa »švarcloze« i jedan puškomitraljez »šarac«.

Sopsiveni gubici:

37 poginulih. 22 ranjena, 5 zarobljenih;
izgubljeno: 1 mitraljez tipa »breda« i 3 puške.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Keržič Ciril

Načelnik odseka — pporučnik:
(Janković Dragoslav)
Drag. M. Janković

ZAPOVEST ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 8. JUNA 1944. ZA KONCENTRACIJU 15. DIVIZIJE NA SEKTORU KOŽLJEK — PIKOVNIK I ZA NAPAD 18. DIVIZIJE NA ŠENTVID[1]

STAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Na položaju, 8. juna 1944.
Br. 402

ŠTABU XVIII DIVIZIJE-'

na položaju.

ZAPOVEST:

(sekcija: Novo Mesto, Cerknica i Vrhnika 1 : 100.000)

U vezi direktiva Glavnog štaba NOV i POS i u sklopu sa ofanzivnim operacijama celokupne NOV i POS[3]

naređujemo:

1) XV Divizija sa tri brigade (IV, V i XV) kreće sa sadanjih položaja i to: IV brigada pravcem Gaber — Zdenska Vas — Zavrh — Kožljek, gde ima stići 11. juna 44. do 12 h. V brigada kreće sa sadanjih položaja pravcem Št. Vid (na Notranjsku) — Kožljek, gde ima stići u isto vrijeme kada i IV brigada; XV brigada kreće sa sadanjih položaja pravcem: Podturn — Dvor — Lašče — Hinje — Zvirče — Struge — Kompoljc — Sv. Gregor — Pogled (kod Zigmarica) — Beč — Pikovnik, gde ima stići istovremeno kada i ostale brigade XV divizije.[4] Ovoj brigadi ima se priključiti deo Korpusne artiljerije, za koju je ista odgovorna do Kompolja, a dalje preuzima njeno osiguranje IV brigada. Veza u Kompolju mora biti 9. juna u 20 h. Prethodno se ima dostaviti Štabu art. određen broj mula za prevoz materijala. Sve ostale pripreme

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 191/11. U desnom gornjem uglu dopisano je mastilom: »Strogo poverljivo« i: »Samo za uži štab«.

[3] Istovetna zapovest, upućena Štabu 15. NO divizije nije sačuvana, dok se primerak dostavljen Glavnom štabu NOV i PO Slovenije nalazi u Arhivu IZDG u Ljubljani, I. 21 III.

[3] Odnosi se na naređenje Glavnog Štaba NOV i PO Slovenije br. 11/44. od 4. juna 1944. za rušenje komunikacija (vidi dok. br. 20).

[4] Koncentracija 15. NO divizije na sektoru Pikovnik — Kožljek izvršena je radi rušenja Stampetovbg mosta (vidi dok. br. 71).

i zadatke izdaće Stab divizije po dolasku na sektor Pikovnik — Kožljek, u vezi sa zadacima na zajedničkom sastanku u Štabu.[5] *Paziti pri pokretu na konspirativnost da neprijatelj ne otkrije naše namere.* Prenoćišta i odmore odrediće Stab divizije po dogovoru na sastanku.

2) I art. brigada sa 3 oruđa (1 haubica 100 mm, 1 haubica 75 mm, 1 poljski top 75 mm) sa određenom količinom municije krene sa sadanjih položaja pravcem koji je određen XV brigadi do Kompolja, a dalje u koloni sa IV brigadom.

[5] Posle zajedničkog sastanka u Štabu 7. korpusa NOVJ, izdata je Štabu 15. divizije dopunska zapovest u kojoj se precizira sledeče:

»1. Polazak jedinica sa mesta koncentracije 12. juna u 3 časa. Još danas pripremiti hranu koju nositi u torbicama tako da ljudstvo sutra na mestu koncentracije doručkuje i ponese hranu u rancima.

2. Koncentracija štabova brigada i divizije danas u 16 časova kod štaba korpusa.

3. Za pretstojeću akciju izvršiti sledeči raspored snaga:

a) V brigada vrši akciju svim snagama. Deo snaga ostavlja kao rezervu u neposrednoj blizini.

b) IV brigada sa dva bataljona osigurava pravac iz Logateca kojeg demonstrativno napada; jedan bataljon [postavlja] na položaje Begunje — Bezuljak.

c) XV brigada sa dva bataljona [poseda položaje] od Stampetovog mosta do Verda; jedan bataljon (najbolji) prebacuje u prvi mrak na Rakov hrib u pravcu Vrhnike sa zadatkom da neprijatelju ne dozvoli da vrši ispade iz Vrhnike u pravcu položaja V brigade. Jedan svoj bataljon ostavlja na Padežu za kontrolu Borovnice.

d) N[otranjski] 0[dred] svojim snagama mora noću 12/13 napasti Rakek s time da ne dozvoli neprijateljske ispade iz Rakeka do završetka akcije.

e) I art. brigada sa svojim zaštitnim bataljonom treba da se priključi V brigadi.

4. *Osiguranje:*

IV brigada pravac Logatec — Tolsti vrh; Laze — Tolsti vrh (voj. cesta nije ucrtana na karti, sposobna za automobilski saobraćaj); pravac Logatec — štampetov most (stara cesta).

V brigada: neposredna osiguranja oko objekata.

XV brigada pravac: Vrhnika i Verd; Verd — Padež i Borovnica — Padež.

Bataljon IV brigade kontroliše Cerknicu (onaj koji ostaje na Kožljeku).

Bataljon XV brigade koji ostaje na Padežu kontroliše i osigurava pravac iz Borovnice.

5. *Miniranja:*

IV brigada izvršiće miniranje pruge Logatec — Kotel, ceste Logatec — Tolsti vrh i Laze — Tolsti vrh. ~

XV brigada minira prugu: između Verda i Borovnice, između Borovnice i Preserja; ceste: Verd — Padež (što bliže Verdu), Preserje — Rakitna, te staru cestu iz Vrhnike ka Stampetovom mostu.

N[otranjski] 0[dred] minira prugu, pored redovnih minerskih grupa na svom sektoru, još: Rakek — legatee, cestu Rakek — Cerknica.

Po završenoj akciji pokupiti minska polja samo sa cesta.

Po završenoj akciji jedinice ce se povući na položaje: IV brigada Begunje, Selšček. Topol; V brigada sa artiljerijom Cajnarje i okolna

Osiguranja, transporte i prehranu urediti sa Štabom XV divizije po sporazumu na sastanku. Po dolasku na sektor gde se vrši koncentracija XV divizije, Štab artiljerijske brigade dužan je poslati svoje oficire za osmatranje i izbor položaja za oruđa, za uspostavljanje telefonske linije do osmatračnica i pešadijskih delova. Osigurati prehranu ljudi i stoke, radi čega u dogovoru sa intendanturom XV divizije slati unapred konačare sa intendantima. Na sektoru koncentracije jedinica i dalje ka cilju je sušni kraj samo sa jednom cisternom gde bi se mogla pojiti stoka. Dalje snabdevanje municije predvideti sa sektora Notranjske.

Jedan art. Divizion (samo 2 poljska topa 75 mm i 1 haubicu 100 mm) pridaje u sastav za vreme operacija Štabu XVIII divizije pod čijim se neposrednim rukovodstvom nalazi do završetka operacija. Predvideti potrebnu količinu municije, izbor mesta oruđa i osmatračnice, vezu sa oruđima i pešadijskim delovima. Sa ovim dijelom komandovaće zamenik poručnik tov.[arišJ[6] Potočar,[7] kome dati konkretne zadatke i koji ima odmah stupiti u vezu sa Štabom XVIII divizije.

3) XVIII divizija sa VIII i IX brigadom te XII brigadom XV divizije i DO[s] ima noću II 12. juna napasti sovražnikovu" postojanku[10] Št. Vid pri Stični." Na tom sektoru jedinice moraju se uporno i aktivno držati svojih položaja, nastojeći da se uporište što pre likvidira, zatim da blokira i napadne

sela; XV brigada Beč, Pikovnik, Sv. Vid; N[otranjski] Ofdred] delom snaga Bloke — Nova Vas, drugi deo ostavlja i dalje na pruzi sa zadatkom stalnog rušenja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODI!'

Načelnik Štaba pukovnik: Komandant pukovnik:
Pero

P. S. *Početak akcije na mostu 12. 6. 44. u 19,30 čas.**
(Arhiv IZDG u Ljubljani, t. 154 I.) Redakcija nije pronašla zapovest Štaba 15. NO divizije za napad na Štampetov most. Zadaci jedinica u toku napada vide se u dok. br. 71.

• Drug
[7] Anton Potoćar
» Dolenjski NOP odred
' Neprijateljsko
[10] Uporište
[11] U St. Vidu (Šentvid pri Slični) nalazio se 2 bataljon 14. SS-policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 281 II; mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 14, snimak 356—360). Redakcija nije mogla utvrditi kada je ovaj bataljon napustio St. Vid, dočim je 11. juna 1944. stigao na sektor St. Vida bataljon >0- slovenačkih domobranaca koji je kasnije uspostavio svoje uporište u St. Vidu (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK! F. 283 II — pov. br. 292).

Stičnu'-' te veže na sebe neprijateljske snage iz Ljubljane i Litije i Novog Mesta. Dijelom snaga napasti Grosuplje i rušiti prugu Grosuplje — Ljubljana. Voditi kontrolu na celokupnom sektoru Dolenjske i Suhe Krajine i ne dozvoliti neprijatelju ispade iz uporišta. Sve ostalo kako se usmeno odredilo na sastanku 8. juna u Štabu korpusa.[13]

4) NO[14] sa svim svojim snagama odmah po prijemu zapovesti ima krenuti na sektor Rakek — Postojna, gde neprestano ugrožavati prugu, minirati kolosek i manje mostove i propuste na pruzi. Na tom sektoru držati se do daljih direktiva. Levo će se nalaziti jedinice IO,[1*'] desno druge jedinice VII Korpusa. Svojom aktivnošću i neprestanim miniranjem NO ne smije dozvoliti nikakav saobraćaj na tom sektoru.

5) XII brigada i Dolenjski odred te bataljon V brigade na sektoru Suhe Krajine stavljaju se privremeno pod komandu XVIII divizije.

6) Štab korpusa nalaziće se na starom mjestu, dio operativnog štaba pri XV Diviziji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Bolko[1,;]

Komandant — pukovnik: Pero[17]

(M. P.)

[15] U uporištu Stična nalazio se I. udarni bataljon slovenačkih domobranaca »Križ« (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283 II; mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, lilrn 14, snimak 356—357).

[13] Stab 7. korpusa NOVJ dostavio je 9. juna 1944. štabovima 18. divizije i Dolenjskog NOP odreda dopunu zapovesti u kojoj je precizirao zadatke minerskog voda Doleniskog NOP odreda. Redakcija ovu dopunu, koja se nalazili Arhivu IZDG u Ljubljani, L 191 II. ne objavljuje jer je Stab 18. divizije ove zadatke obuhvatio u svojoj zapovesti od 9. juna 1944 (vidi dok. br. 32).

[11] Notranjski NOP odred

[15] Istarski NOP odred

» Dr Jože Brilej Bolko

[17] Pero Popivoda

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 9. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU JUZNOPRIMORSKOG NOP ODREDA NA NEPRIJATELJSKU KOLONU NA DRUMU SENOŽEČE — ŠTORJE I O NAPADU 30. DIVIZIJE NA NEMAČKO-DOMOBRANSKO UPORIŠTE RAZDRTO[1]

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
9. juna 1944.
Br. 1085

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
Operativno oćeljenje

Izvestaj o akcijama

J[užno] P[rimorski] 0[dred].

2. 6. 1944: Vrlo živ neprijateljev saobraćaj na drumu Senožeče — Štorje. Radi nanošenja što većih gubitaka i ometanja saobraćaja, 2. bataljon JPO postavio je zasedu od 9 puškomitraljeza i 70 boraca na drumu Senožeče — Štorje, istočno od sela Senadola. Raspoređena je sa obe strane druma, što više razvučeno. U 20.50 naišla je pored zasede nemačka auto-kolona. koja se vraćala iz pljačke u Dolenjoj Vasi, sastavljena od 3 motocikla, putničkog automobila i kamiona. Kad je kolona stigla na domašaj zasede, ova je iz svih puškomitraljeza otvorila vatru. Neprijatelj se zaustavio. Vatreni prepad izazvao je paniku kod neprijatelja, koju su borci iskoristili i izvršili juriš. Bombama su ubili 19 neprijateljskih vojnika, a 11 su ranili i zarobili. Među poginulim bilo je 5 Nemaca (oficir oberšturmfirer, podoficir i 3 majstera).[2] Svi su pripadali SS-jedinicama. Samo jedan je uspeo da pobegne na motociklu, jer je puškomitraljezac imao zastoj zbog toga što su bile pomešane jugoslovenska i nemačka municija za »šarac«.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 224/11.

- Oberšturmfirer (Obersturmführer) i majstor (Meister) su činovi u nemaćkim SS-policijskim jedinicama.

Naši su imali 2 ranjena, 1 je nestao.
Plen: 3 puškomitraljeza »breda«, 15 italijanskih i 1 puška »mauzer«, 5 italijanskih automata, 4 pištolja i veća količina municije.
Uništeno: mitraljez »breda« i »šarac« zajedno sa vozilima koja su zapaljena.
Među zarobljenim bila su 3 Slovenca, 4 Hrvata i 4 Italijana, koji su bili u sastavu SS-jedinica u Trstu. Raspored i izvršenje [akcije] bili su dobri i pravilni, s obzirom na uspeh same akcije. Treba napomenuti da je do zastoja kod puškomitraljeza »šarac« došlo zbog nemarnosti pomoćnika, čija je dužnost bila da prilikom pripremanja redenika pregleda municiju i neispravnu ukloni. Sem toga nije bilo ni dovoljne kontrole i nadzora od strane starešina.

XXX divizija.

5. 6. 1944: Neprijatelj: 1 Nemac, 36 ustaša,[1] 90 domobranaca, raspoređen po grupicama; sa 1 mitraljezom kod crkve, sa 1 mitraljezom kod transformatora, grupom na drumu kod Senožeća, jednom prema Postojni, jednom na Nanosu, sev. od sela, i 10 strelaca kod kasarne, poseda uporište Razdrto. Neprijatelj je bio naoružan sa 3 teška i 1 lakim minobacačem u kasarnskom krugu, 6 puškomitraljeza i 6 mitraljeza, 100 pušaka i nekoliko automata.

17. SNOB, ojačana 2. bataljonom 18. SNOUB i 1. bataljonom brig. Trieste d'assalto, imala je zadatak da izvrši napad na uporište Razdrto i da ga zauzme. Cilj napada bio je da se očisti drum Postojna — Ljubljana i zauzme uporište. Raspored: 2. bataljon određen je za napad sa pravca Postojne, it. bataljon sa jednom četom 2. bataljona za napad sa severa, 2 bat. 18. [SNOUB] nalazio se u rezervi na južnoj strani. Protivtenkovski top postavljen je između kuća te je imao zadatak da iz neposredne blizine, sa južne strane uporišta, direktno gađa u prozore zgrade u kojoj se nalazi neprijatelj. Minobacači su dobili zadatak da tuku kasarnu, a odeljenja minera i bombaša morala su se preko potoka pri-

* Pogrešno. Odnosi se na pripadnike 4. ćete SS-vahmanšaft (Wachmannschaft) bataljona koji su bili hrvatske narodnosti.

bližiti kasarni i dignuti je u vazduh. U 0.10 odeljenja minera i bombaša krenula su u napad; zbog svetle noći bili su otkriveni, pa je neprijatelj na njih otvorio vatru iz automatskog oružja. Pokušaj da se pod zaštitom našeg automatskog oružja i protu tenkovskog topa izvrši podilaženje nije uspeo zbog snažne neprijateljske vatre. Bombaši i mineri su se povukli. Istovremeno sa povlačenjem bombaša izvršio je napad italijanski bataljon pozivajući posadu na predaju. Drugi bataljon 18. SNOUB je zajedno sa 1. bat. 17. [SNOB] pokušao da prodre u kasarnu, ali mu to zbog snažne neprijateljske vatre nije uspelo. Napad je nastavljen do 4.30, kada se brigada po naređenju Štaba divizije povukla.
Uspeh akcije: napad je uspeo utoliko što su neprijatelju bili naneti veliki gubici i zaplenjeno dosta oružja. Uporište nije uništeno zbog nedostajanja teškog oružja kojim bi se zgrada mogla srušiti.

Neprijateljski gubici: približno 30 poginulih i ranjenih, zarobljeno 11 neprijateljskih vojnika. Naši gubici: 3 mrtva, 1 teško i 5 lako ranjeno u 17. [SNOB] i 1 lako ranjen u 18. SNOUB.'
Plen: 3 teška minobacača i 12 lakih mina za iste, 2 mitraljeza »fiat«, mitraljez »breda« sa postoljem, 2 puškomitraljeza »breda«, 10 pušaka, raketni pištolj sa 25 raketa. Rezervna cev za »fiat«, 2 rez. cevi za puškomitraljez »breda«, 1650 metaka za »fiat«, 1000 metaka za puškomitraljeze, 960 metaka za mitraljez »breda«, 400 metaka za italijanske puške i razni drugi materijal i oprema sa rancem sanitetskog materijala.

Obezbeđenje akcije: 19. SNOB imala je zadatak da obezbedi akciju 17. SNOB sa pravca Postojne te da uništi posadu na mostu preko r. Pivke kod sela Kazarja. Akcija je otpočela u pola noći. Neprijatelj: 20 ljudi u Velikom Otoku i 20 ljudi na mostu preko Pivke naoružanih sa 2 [puškomitraljeza] »šarca«, kad su se pojavile jedinice pobegli su prema Postojni. Uporište je spaljeno. Treći bat. 19. brigade napao je neprijateljsko uporište — bolnicu kod Velikog Otoka. Borba je trajala do 3.30, kad je neprijatelju pristigla pomoć iz Postojne. Bataljon je uspeo da zapali 1 baraku.

Uspeh akcije je uništenje uporišta na mostu i bekstvo neprijatelja. Neprijateljski gubici nisu poznati, naši gubici: 1 lako ranjen.
Plen: 100 metaka za pušku »mauzer«, 3 ručne bombe. 13 raketa sa torbicom, pištolj i razni drugi materijal. Zarobljenih nije bilo.
18. SNOUB obezbeđivala je akciju 17. brigade sa pravca Senožeća. Neprijatelj se nije pojavio, pa tako uopšte nije došlo do borbe.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba, potpukovnik: Jakopič A.
Pom. nač. odseka, major: Stanko Rupnik
(M. P.)

BR. 31

ZAPOVEST ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 9. JUNA 1944. ŠTABU 30. DIVIZIJE ZA NAPAD NA NEPRIJATELJSKA UPORIŠTA, ŽELEZNIČKU PRUGU I OBJEKTE U DOLINI REKE SOCE[1]

ŠTAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
9. juna 1944.
Br. op. 1088

ŠTABU XXX [DIVIZIJE]

ZAPOVEST
(sekcija Tolmin 1 : 100.000, jug. izdanje)

].) Podaci o neprijatelju:

Plave: U školi 80 bersaljera, nekoliko fašista i alpinaca, 2 Nemca. Naoružanje: 5 puškomitraljeza, elektr. centrala obezbedena minskim poljem.

Deskle: U obdaništu 80 vojnika: bersaljeri, fašisti, alpinci. [Zgrada] nije utvrđena.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 225/1.

Anhovo:	Oko 80 Italijana smešteno u fabrici cementa, s lakim i teškim minobacačima.
Kanal:	Kod Brnota[2] 7 be-ga, oko 100 Italijana i 2 Nemca po privatnim kućama i u školi, koja je snažno utvrđena, a ispred nje postavljena je stalna straža. Na glavnom trgu ispred komande [nalaze se] 2 bunkera: jedan zapadno od mosta preko Soče, a drugi uz sam most. Komanda i telefonska centrala [su] u gostionici Boltar; skladište i PT top od 47 mm u školi. Preko noći nalaze se i u zamku. 500 m od Kanala prema Kanalskom Vrhu. Zasede postavljaju od večeri do jutra u zaklonima od kamena. Na [žel.] stanici je nemačka komanda: 2 oficira; nije utvrđena.
Tunel Bodrež:	Stalna straža od 15 ljudi u uporištu kod tunela, koje je od drveta i sa unutarnje strane ojačano džakovima peska, dok je sa spoljne strane na drvo nabacana zemlja. Sa druge strane je bunker sa posadom od 7 ljudi.
Most kod Bodreža:	Kameni sa 5 svodova. Minske komore izgradili su još Italijani. Na desnoj obali je danju straža od 9 ljudi, a na levoj se na krovu stražare nalazi betonski bunker u kojem je preko noći 7 ljudi.
Ajba:	Posada od 50 ljudi obezbeđuje most i branu. Pored mosta nema posebnih utvrđenja, već samo rov s mitraljeskim gnezdom. Zgrada iznad mosta snažno je utvrđena i izgrađeni su [vatreni] položaji za teške minobacače. Na levoj obali kod brane je noću 7 ljudi, a uz samu branu [nalaze se] 3 bunkera sa po 2 zaklona za puškomitraljez.
Log:	U bunkerima i streljačkim rovovima kod mosta [nalaze se] 6 Italijana i 3 Nemca.
Avče:	Na [žel.] stanici 30 Italijana, a u selu kod Stokelna[1'] 20 fašista. Južno od Avča prema Kanalu, u stražari i baraci pored mosta na žel. pruzi nalazi se 20 Italijana. Imaju 4 teška minobacača.
Ročinj:	50 bersaljera; uz sam drum na izlazu iz sela [izgrađen] je bunker. Duž druma od Ročinja do

[2] Naziv gostionico u s. Kana!
[3] Naziv gostionice u s. Avče

centrale u Doblaru [izgrađeni] su streljački zakloni. Kod centrale ima 25 Italijana. Öd [žel.] stanice Avče do Sv. Lucije duž pruge ima 200 fašista.

Doblar: Centrala: 60 Italijana, komanda nemačka. [Imaju] laki minobacač i 2 topa od 47 mm.

Sv. Lucija:[4] 300 neprijateljskih vojnika/'

Tolmin: 250 italijanskih planinaca," 140 domobranaca,[7] 90 Nemaca, 100 Mongola, ukupno 600 ljudi sa 2 teška PT topa i 2 teška minobacača.

Gornji podaci nisu potpuni.

2.) *Podaci o sopstvenim trupama:*

Snage našeg korpusa koje izvode ofanzivne operacije na uporišta u dolini Soče sačinjavaju:

XXX divizija, ITO (Idrijsko-tolminski odred), bataljon Briško-beneškog odreda. Brigata d'assalto »Garibaldi Trieste«. U tom cilju Brigata d'assalto u operativnom pogledu stavlja se pod komandu Slaba XXX divizije.

3.) *Zadaci:*

Zadaci jedinica su:

XXX divizija zauzima uporišta: Kanal. Ajbu, [uporište] na mostu kod Bodreža (Kanalski žel. most preko Soče) i uporište kod tunela južno od mosta; ruši žel. most kod Bodreža (Kanalski žel. most preko Soče) i manje žel. mostove između Ajbe i Kanala, a po mogućstvu ruši i tunele.

Raskopava drum i ruši žel. prugu Gorica — Sv. Lucija: između Plava i Solkana i između Sela i Roćinja.

Najvažniji zadatak je rušenje železničkog mosta kod Bodreža.

[4] Sada: Most na Soči

[5] Italijanske posade u uporištima u dolini r. Soče na odseku Solkan — Sv. Lucija (Most na Soči) bile su iz sastava 2. bataljona 8. alpinskog puka »Taljamento« (Taglianiento) alpinske divizije >Djulija« (Giulia) (Vidi Podroben opis sovražnih edink na teritoriju kontroliranem po NOV in POS. izdanje Obaveštajnog odeljenja Glavnog štaba Slovenije, Arhiv VII, reg br. 81, kut. S—14.)

Iz sastava 1. bataljona 8. alpinskog puka »Taljamento«. (Vidi Podroben opis sovražnih edinic na teritoriju kontroliranem po NOV in POS, izdanje Obaveštajnog odeljenja Glavnog štaba Slovenije, Arhiv VII, reg. br. 8/1, kut. S—14).

[7] To je bila 6. četa SNVZ. Ona je do 1. septembra 1944. bila neposredno potčinjena nemačkom vojnom komandantu u Tolminu, a zatim uključena u SNVZ (mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 7, snimci 2—3 i 30).

Idrijsko-tolminski odred zauzima uporište Volarje i demonstrativno napada Kamno.[s]

Bataljon Briško-beneškog odreda ruši [žel.] prugu na odseku Plave — Solkan i sprečava prodor pojačanja iz pravca Gorice."

Brigadi d'assalto »Garibaldi Trieste« odrediće zadatke Stab XXX divizije.

NAREĐUJEMO:

za izvršenje ovih zadataka jedinice XXX divizije zauzimaju sledeči raspored:

Raspored jedinica treba izvršiti tako da se glavnim snagama napadaju uporišta u Kanalu kod tunela i žel. mosta preko Soče, i u Ajbi, sa osnovnim ciljem da se sruši žel. most preko Soče.

Ostalim snagama blokirajte prema severu uporišta Ročinj, Doblar, Avče i osigurajte pravac od Sv. Lucije, a prema jugu uporišta Anhovo, Deskle, Plave i osigurajte pravac prema Gorici.

Manji deo, najmanje bataljon, ostavite u rezervi na pravcu glavnog udara. Artiljerijom (haubicom), raspoređenom na pravcu glavnog udara, po potrebi podržite izvršenje napada. Istu [haubicu] ne spuštajte suviše u dolinu. Zasedama osigurajte i pravce koji preko grebena vode iz Sv. Lucije i Sv. Gore.

Dan i čas napada.

Napad morate izvršiti noću 13 14. o. m. tačno u 23 časa.

Način izvršenja.

Noću 12 13. o. m. koncentrišite jedinice na sektoru Bate — Banjšice — [Kanalski] Vrh. Pokret kao i sam boravak 13. o. m. moraju ostati u potpunoj tajnosti. Svaki izlazak iz mesta koncentracije treba zabraniti i sprećiti.

Preko dana 13. o. m. do u tančine upoznajte sve komande sa njihovim zadacima, pravcima i mestima dejstva.

Naročito razmotrite ulogu odeljenja minera i bombaša na izvršenju napada i miniranju mostova.

[9] Stab 9. korpusa NOVJ 9. juna 1944. izdao je posebnu zapovest Štabu Idrijsko-tolminskog NOP odreda za uništenje uporišta Volarje i izvede demonstrativni napad na uporište Kamno (Arhiv IZDG u Ljubljani. f. 225/1). Na osnovu ove zapovesti Stab Odreda je izdao svoju zapovest za napad (vidi dok. br. 45).

[s] Slab 9. korpusa NOVJ 12. juna 1944. izdao je posebnu zapovest Štabu Briško-beneškog NOP odreda (vidi dok. br. 44).

Delovi koji će napadati uporište u Ajbi, kod mosta i tunela, moraju ako za to postoje uslovi, izvršiti [napad] desnom obalom Soče.

Sve jedinice moraju biti na svojim položajima do 22.30.

Obezbeđenje izvršiti po dubini i po frontu, noću više zbijeno, a danju na većim razmacima i odstojanjima.

Blokirana uporišta u samom selu napadajte noću manjim snagama, a danju držite blokadu mitraljeskom vatrom na većem odstojanju i ne dozvolite pokret [unutar] i izlazak iz uporišta.

Rušenje druma i žel. pruge ne vršiti pre početka napada. Rušenju pristupite tek kada borba bude u toku.

Ako noćni napad ne uspe, nastavite ga i danju, pri čemu koristite snažnu artiljerijsku i minobacačku pripremu.

Na žel. pruzi i na drumu položite mine i pomoću njih onemogućite svaki dolazak neprijateljevih oklopnih vozila."

U slučaju prejakog neprijateljskog pritiska, jedinice će se povući na mesta koncentracije.

Veza.

Međusobna veza za početak napada mora biti na osnovu podešenih časovnika; sa Štabom korpusa radio-telegrafska, telefonska i kuririma. Izveštaje dostavite posle završene koncentracije, a za vreme borbe izveštavati o njenom toku svakog časa kao i posle završene borbe.

Mesto previjaliSta, pokretne bolnice i evakuacija ranjenika.

Mesto previjališta i pokretne bolnice određuje Štab divizije prema situaciji. Evakuacija ranjenika vrši se po već primljenim uputstvima Sanitetskog odseka našeg Štaba.

Štab korpusa nalaziće se na starom mestu, kuda dostavljajte sve izveštaje.

Borbeni znaci za vreme borbe:

13. o. m. Mirko — Marko
14. o. m. Peter — Pavel
15. o. m. Janez — Janko

Prijem naređenja potvrdite.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant, general-major:

Dostavljeno: XXX diviziji,
GŠS,
Arhivi.

ZAPOVEST ŠTABA 18. NO DIVIZIJE OD 9. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTA ŠENTVID, ŠMIHEL, GRM I ZA BLOKADU STIČNE[1]

S T A B Strogo zaupno-!
XVIII. DIVIZIJE NOV IN POJ
9. juna 1944. u 23 h.

Z A P O V E S T
(Sekcija Cerknica — Novo Mesto 1 : 100000)

Iskrcanjem saveznika u zapadnoj Francuskoj i uspesi u Italiji, kao i veliki uspesi NOV u zadnje vreme, ima slab' upliv na neprijatelja koji se drži demoraliziran, defanzivan u postojankama.-[1] U zadnje vreme dešavaju se veće dezertacije švabobranaca i traže stika* sa našom NOV.

U Št. Vidu nalazi se oko 250 neprijateljskih vojnika; utvrđeni su sa daljnjim bunkerima oko same vasi.[6] Neprijatelj se nalazi po bunkerima i hribovima[7] van postojanke. U postojanki se nalazi oko 6 kamiona. U Stični se nalazi oko 300 neprijateljskih vojnika, Kriška Vas: 160, Grosuplje: 200 neprijateljskih vojnika.

U vezi sa ofanzivnim akcijama XV. Divizije.* naša divizija dobila je zadatak, da na dan 11. o. mj. u 18 čas. napadne i likvidira neprijateljsku postojanko Št. Vid.[9]

Za izvršenje ovog zadatka,—

n a r e đ u j e m o :

1. — VIII. brigada će na dan 11. o. mj. po artilerijskoj i bacačkoj pripravi[10] napasti i likvidirati neprijateljsku po-

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG if Ljubljani, f. 27 II. Redakcija objavljuje primerak originala dostavljen Glavnom štabu NOV i PO Slovenije, na kome je naknadno u desnom gornjem uglu dopisano mastilom: »18«.

* [1] Poverijivo
' Nepovoljan
[1] Uporištima
[5] Vezu
' Sela
[7] Uzvišenjima
" Štab 15. NO divizije dobio je 8. juna 1944. naređenje za rušenje Štampetovog mosta (vidi dok. br. 29).
* U Št. Vidu nalazio se 2. bataljon 14 SS-polieiiskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. f. 283/11).
[10] Pripremi

stojanku Št. Vid. Sam napad izvršiti na taj način što će brigada prvo blokirati postojanku do 16 čas. istog dana da bi se mogla artilerija postaviti i bacači na određena mesta. Sa jednim bataljonom napasti sa pravca Petrušnja Vas, jedan bataljon iz pravca Goli vrh, a jedan bataljon iz pravca Sv. Roka. Jedan bataljon sa štabom brigade (samo jedan član štaba) nalaziće se u Radohovoj Vasi, kao brigadna rezerva za akciju. Sam napad ima biti energičan, te po završenoj art. i bacaćkoj pripremi nastupiće bombaška odeljenja pod zaštitom mitraljeske vatre i izvršiti likvidaciju bunkera. Ovaj rad oko same likvidacije ima se što hitrije izvesti. Od IX. brigade uzeti 1 teški bacač i sa svojim teškim bacačima postaviti na pogodnom mestu bateriju bacača koja će biti pod neposrednom komandom štaba brigade. Sa bacačima uspostaviti telefonsku vezu. Uspostaviti telefonsku vezu sa art. osmatračnicom, gde će se nalaziti štab divizije i sa svojim bataljonima koji vrše direktan napad. Veza mora biti sigurna. Sa svojim jedinicama izvršiti bliže osiguranje jedinica koje vrše napad. Po izvršenoj likvidaciji brigada blokira Sličnu te će zatim dobiti dalje direktive."

2. — IX. brigada će na dan 11. ov. m. do 18 ćas. blokirati Stićnu sa istočne strane i istu sa dva bataljona napasti. Izvršiti temeljito miniranje ceste Višnja Gora — Stična — St. Vid te ni po koju cenu dozvoliti da se neprijatelj probije iz toga pravca u Št. Vid. Nastojati po mogućnosti da se Stična likvidira. Štab brigade biće u Vrhu. Sa bataljonima i ovim štabom, koji će biti na art. osmatračnici, postaviti telefonsku i kurirsku vezu. Održavati vezu sa DO,[1]- koji se nalazi na sektoru Grosuplje — Višnja Gora, kao i sa bojnim patrolama kontroliše sektor Muljava i hvata vezu sa korpusnom podoficirskom školom koja će se nalaziti u Hočevju. Postaviti protivtenkovske puške na takva mesta gde se mogu uspešno upotrebiti na neprijateljsku motorizaciju.

3. — X. brigada će na dan 11. ov. m. u 18 čas. napasti sa mitraljeskom, bacaćkom i lopovskom vatrom Smihel i Grm. Napad se ima izvoditi preko čitave noći i čitavog dana, 12. ov. m. zato se postaviti na takvom mestu gde može iz blizine i preko dana tući. Brigada na svojem sektoru mora biti stalno u stiku[1'] sa neprijateljem i vršiti pritisak te ne dozvoliti da

" Do napada na Št. Vid (Šentvid pri Stični) nije došlo jer jc 10. juna 1[1]>44. iz Novog Mesta krenuo bataljon -O- slovenačkih domobranaca, koji se II. juna 1944. razmestio u Radohovoj Vasi i okolnim selima (Škofije, Grm, Zaboršt) i odmah otpočeo da upada na oslobođenu teritoriju Suhe krajine pa je tako za sebe vezao jedinice 18. NO divizije (vidi dok. br. 34 i 71 i Arlrn IZDG u Ljubljani. AFK. f. 283 II).

Dolenjski NOP odred

[13] Dodiru

neprijatelj šalje pomoć iz pravca te postojanke. Na svojem sektoru brigada takođe ne srne dozvoliti da se neprijatelj probije ka Gorjancima. Održava vezu sa VDV" i BO.'[5] Sa ovim štabom održava radio-telegrafsku vezu i telefonsku vezu kao i kurirsku vezu. Bataljon Belokranjskog odreda koji začasno[16] pripada pod komandu štaba X. brigade se ima takoj[17] po prijemu ove zapovesti prebaciti na sektor Brezova Reber — Ajdovec sa zadatkom da prepreči svaki neprijateljski ispad iz Novog Mesta u pravcu Prečne i Mirne Peći. Pomoću bojnih patrola kontroliše taj pravac i sa snagama manevriše i ne dozvoljava da se neprijatelj probije iz tog pravca. Cestu Novo Mesto — Mirna Peć dobro zaminirati i napraviti zaseke. Sa ovim bataljonom da pođe jedan član štaba X. brigade i neka tamo ustane do naređenja ovog štaba. Uspostaviti telefonsku vezu sa ovim štabom, iz Ajdovca već postoji stara telelonska linija. U slučaju jačeg pritiska bataljon se pod borbom povlači u pravcu položaja gde se izvodi akcija. Upotrebljavati bicikliste za kurire, te poručati[1]* svakog sata.

4) XII. brigada sa dva bataljona postaviće se na sektoru Temenica — Šmartno, te na tom sektoru temeljito zaminirati cestu te ni po kakvu cenu ne sme dozvoliti da se neprijatelj probije iz tog pravca. Postaviti protivtenkovske puške na pogodnim položajima, odakle se uspešno može tući motorizacija. Sa jednim bataljonom postaviće se na sektor Medvedjek — Temenica, s tim da veći deo drži u zasedi kod Medvcdjeka sa protivtenkovskim puškama. Minirati cestu Medvedjek — Trebnje, Trebnje — Mirna i Trebnje — Mirna Peć. Stab brigade nalaziće se u Temenici, koji mora postaviti telefonsku vezu sa osmatračnicom artileri jskom i sa svojim bataljonima. Veza mora biti telefonska i kurirska. Svakog sata slati poručilo[1]" o situaciji na sektoru. Sa bojnim patrolama ispitati smer Mirna — Sv. Ana. Razviti dobro obaveštajnu službu te da se [zna] situacija u svakom trenutku na tom sektoru. Sile[1]'" držati prikupljene i udariti tamo gde se neprijatelj nalazi. Samu borbu izvoditi udarno i partizanski te ne dozvoliti da se neprijatelj probije iz pravca kojeg osigurava brigada. Brigada održava tesnu vezu sa VIII. i IX. brigadom.

5) Dolenjski odred će na dan 11. o. m. u 18 časova se postaviti na komunikaciji Grosuplje — Višnja Gora. Iste noći

[14] Vojska državne varnosti = Vojska državne bezbednosti.
[15] Belokranjski NOP odred
Privremeno
»• Odmah
IH Izveštavati
Izveštaj
^ Snage

u 20 čas. demonstrativno će napasti Grosuplje. Železničku prugu Grosupl je — Škofljica minirati i porušiti. Cestu Grosuplje — Višnja Gora zaminirati i napraviti zaseke. Odred na tome sektoru ne sme dozvoliti da se neprijatelj probije iz tog pravca. Odred održava što tešnju vezu sa IX. brigadom. Minerski vod log odreda se raspodeli u dve grupe: jedna grupa ima nalogu-[1] porušiti prugu na delu žel. postaje- Kresnice — Poganek. Druga grupa na sektoru žel. postaje Laze do Zaloga. Obe grupe imaju ostati na tom sektoru 7 dana, te u toku tih 7 dana neprestano dan i noć minirati prugu i preprečiti neprijateljski saobraćaj, tj. nemški-[1] transport koji imaju tih dana saobraćati tim pravcem. Ove grupe snadbeti sa dovoljnom količinom minerskog materijala. Minerske grupe dužne su svakog dana izveštavati odred o delu,[24] a zatim će odred izveštavati ovaj štab u svojem operacijskom poručilu. Naloga[2'1] ovog minerskog voda je važan, zato obratiti naročitu pažnju na ovaj vod u vezi sa zadatkom ostalih naših jedinica.

6) I. art. brigada sa jednom haubicom 100 mm i 2 poljska topa 75 mm ima se u toku noći 10 11 prebaciti bliže ka položajima. Izvideti mesta za oruđa i osmatračnicu te po izvršenoj blokadi sa strane VIII. brigade postaviti oruđa na predviđene položaje. Oruđa moraju biti do 18 časova na predviđenim položajima, kada će izvršiti korekturu na posamezne[20] bunkere i objekte na pravcima udara. Uspostaviti samostalnu telefonsku vezu sa artilerijom i osmatračnicom. Kao zaštita artiljeriji dodaje se jedan bataljon IX. brigade; bataljon IX. brigade ima se prebaciti sutra do 20 čas. u Sela pri Sumberku, gde će sačekati artiljeriju i sa njima krenuti i istu osigurati.

7) Sef odseka za vezu ovog štaba ima se postarati da se uspostavi veza telefonska preko Trebnjeg do artilerijske osmatračnice, zatim veza sa Ajdovcem. Prekontrolisaće uspostavljanje veze između VIII., IX. i XII. brigade sa art. osmatračnicom kao i sa artilerijom i bacačima. Veza se ima održavati sa biciklima, konjima i kuririma. Upotrebljavati preko dana i signalnu vezu sa barjacima. Veza mora bezpogojno[27] funkcionisati.

8) Divizi jsku previjalište sa hirurškom ekipom nalaziće se u Sela pri Sumberku. Pripremiti dovoljan broj nosila i vo-

'< Zadatak
[25] Stanice
-< Nemački
=[4] Radu
« Zadatak
Pojedine
Bezuslovno

zova[28] za nošenje i voženje ranjenika. Ranjenici se imaju odmah transportirati. Po bataljonima pripremiti dovoljan broj nosila, najmanje troja /.a svaki bataljon. Takođe pripremiti zavoje za prvi zavoj i drugi sanitetni materijal.

9) Sei intendanture ovog štaba organiziraće evakuaciju materijala i namirnica. Preskrbeti,[29] da se ljudstvo za vreme akcija redovno i dobro hrani bez obzira, da [li] se nalaze na položajima.

10) Po likvidaciji Št. Vida ostajemo i dalje na ovom sektoru da blokiramo i likvidiramo Stićnu. Štabovi brigada — odreda držače čvrstu vezu sa svojim jedinicama, te partizanski i udarnički voditi svoje ljudstvo. Premoćni smo u oružju i materijalu te su stvoreni svi uslovi da se postojanka likvidira, zato će svi funkcioneri dati sve od sebe da akcija uspe.

Izvršiti sve vojaške'" i političke pripreme za samu akciju. Politkomesari brigada i bataljona održaće govor pred samu akciju i objasniti partizanima od koje je važnosti i kakvog je pomena" ofanzivnost naše NOV.

11 j Štab divizije nalaziće se sutra u Zagorici, a za vreme akcije na artiljerijskoj osmatračnici, kamo slati sve izveštaje. XII. brigada i DO odred poslaće po tri dobra kurira za vezu u ovaj štab takoj.

12) Znaci raspoznavanja:

za U. juni 1944. Top — Toplice (Tine—Tone)

12. juni 1944. Mitraljez — Moskva (Niko—Nace).

Na izvršenje!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. D. Politkomesara: (M. P.) Komandant — major:
Frenk:-' Pet. Brajović

DOSTAVLJENO:
Štabu:
VIII, IX i XII brigade na izvršenje
I art. brigade na izvršenje
Dol. odreda na izvršenje
VII korpusa na znanje
Glavnom Štabu NOV i POS na znanje.

» Kola
" Postarati se
[30] Vojničke
[31] Značaja
[33] Josip Zornada Freuk

NAREĐENJE ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 10. JUNA 1944. ŠTABOVIMA 3. BATALJONA 5. UDARNE BRIGADE »IVAN CANKAR« I 2. BATALJONA KOCEVSKOG NOP ODREDA DA NEPREKIDNO KONTROLIŠU SUHU KRAJINU, A KOMANDI GARNIZONA KORPUSA DA SE PREMESTI NA SEKTOR LAŠCA'

STAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Na položaju, 10. juna 1944. u 24 časa
Br. 415

ŠTABU III BATALJONA V U. B. »IVAN CANKAR«
ŠTABU II BATALJONA KOCEVSKOG ODREDA I
KOMANDI KORPUSNOG GARNIZONA

na položaju.

Uprkos većim pokretima naših jedinica,[2] one moraju stalno kontrolisati sektor Suhe krajine u pravcu Ribnice, Kočevja i Soteske, iako je na tom sektoru neprijatelj bio do sada stalno pasivan. U vezi s tim

naređujemo:

1.) Štab III bataljona V U. B. »Ivan Cankar« ostaje na svom položaju sa zadatkom da kontroliše sektor Zdenska Vas — Kompolje — Zvirće — Polom na taj način što upućuje stalne patrole koje se smenjuju na terenu u pravcima Velike Lašče, Ribnica. Pri tome na svom levom krilu drže vezu sa Komandom korpusnog garnizona u Laščama i Komandom podoficirske škole VII korpusa u Ambrusu.

2.) Stab II bataljona Kočevskog odreda ostaje na svom mestu sa svim dosadanjim zadacima tako da vrši neposrednu kontrolu neprijatelja u Kočevju i održava vezu sa Komandom korpusnog garnizona u Laščama, svojim Štabom odreda odnosno sa I bataljonom Kočevskog odreda.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 153/1.

[2] Odnosi sc na koncentraciju 15. NO divizije na sektom Kožljek — Pikovnik radi rušenja Stampetovog mosta i 18. NO divizije na sektoru Stična — St. Vid radi planiranog napada na ova neprijateljska uporišta (vidi dok. br. 29 i 32).

3.) Garnizon VII korpusa sa svim svojim ljudstvom, i komorom odmah po prijemu ovog naređenja, prelazi na sektor Lašča i tamo vrši borbenu obuku sa svojim regrutima na taj način što šalje stalne borbene patrole u pravcu Smuka — Stari Log — Kočevje, te pri tome održava vezu sa II bataljonom Kočevskog odreda na sektoru Stari Log — Rajhenau i sa III bataljonom V U.B. na Hinjama. Istovremeno upućuje stalne borbene patrole iz Lašča u pravcu Soteske, koje se isto tako smenjuju na samom terenu i pri tome održavaju vezu sa bataljonom VDV u Toplicama.

Stab 111 bataljona U. B. »I.C.« i II bataljona Kočevskog odreda dostavljaju Komandi korpusnog garnizona u Laščama izveštaje triput dnevno o situaciji na svom sektoru, bez obzira na to da li su nastupile promene ili ne. O svakoj promeni obaveštavati odmah posebnim kurirom.

Komanda korpusnog garnizona će na podesnom mestu skloniti suvišno oružje dok ne dobije nove regrute.

Cim se neprijatelj pojavi na terenu, svaka od gornjih jedinica mora ga odmah napasti i uništiti. Zbog toga glavninu svojih jedinica mora držati koncentrisanu na određenom mestu, a sam teren kontrolisati borbenim patrolama. U slučaju da se neprijatelj pojavi na terenu, jedinice moraju prihvatiti borbu i o tome odmah obavestiti druge jedinice u svojoj blizini, koje su dužne da im priteknu u pomoć.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Brilej Jože

V. d. komandanta — major:
Tavčar Franc

(M. P.)

NAREĐENJE ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 10. JUNA 1944. ŠTABU 18. DIVIZIJE DA SE ZBOG PROMENJENE SITUACIJE ODUSTANE OD NAPADA NA UPORIŠTE SLOVENAČKIH DOMOBRANACA ŠENTVID PRI STIČNI[1]

ŠTAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Na položaju, 10. juna 1944.
Br. službeno

ŠTABU XVIII DIVIZIJE NOV I PO JUGOSLAVIJE

na položaju.

Prema izveštajima koje smo sinoć primili neprijatelj u jačini od 150 ljudi prodro je u Krku i zaposeo je.- Istovremeno je veća neprijateljska kolona stigla u Mirnu Peć, gde je deo kolone ostao, dok je drugi nastavio put za Trebnje.[8] U ovoj koloni nalazi se, između ostalog, i 10 tenkova.

Pošto smatramo da bi naš plan, koji bi trebalo da sprovedu vaše jedinice u smislu vaše zapovesti' sutra uveče, tj. 11. o. m bio ozbiljno ugrožen, treba najkasnije noćas do 24 časa utvrditi pravu situaciju na sektoru Mirna Peč — Trebnje te u dolini Krke. Kao meru predostrožnosti izdali smo naređenje artiljeriji cta do daljeg naređenja pričeka u Stavčoj Vasi.

U slučaju da su navedeni podaci o pokretima neprijatelja tačni, mišljenja smo da treba odustati od planiranog napada na uporište te da se u tom slučaju izvrši blokada jedinica i neprijatelj napadne u Krki. Ako bi se neprijatelj povu-

' Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 153 II.

- Odnosi se na dolove bataljona »M« slovenačkih domobranaca iz Višnje Gore. U dnevnom izveštaja Organizacijskog štaba slovenskega domobranstva za 9. jun 1944. vidi se da je kolona od 160 ljudi upućena da napadne jedinice NO\ J dok se 200 ljudi utvrdilo kod crkve Sv. Dull (3 km južno od Višnje Goro), a u izveštaiu od 13. juna navodi se da je kod s. Krke došlo do sukoba sa 8. slovenačkom NO brigadom »Fran Levstik« (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281, II).

[1] Odnosi se na bataljon »O« slovenačkih domobranaca, jačine 299 ljudi, koji je 10. juna 1944. u 10 časova krenuo iz Novog Mesta pravcem Mirna Peć — Trebnje — Veliki Gaber (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, I. 283/11 — pov. br. 292).

[4] Stab 18. NO divizije izdao je 9. juna 1944. potćinjenim jedinicama zapovest za napad na uporišta Šentvid, Smihel i Grm te za blokadu Stične (vidi dok. br. 32).

kao iz Krke, Trebnja i Mirne Peči, treba u potpunosti izvršiti naređenje koje ste danas izdali jedinicama.[5]

Najkasnije do 24 časa obavestite nas o situaciji koju ste utvrdili. Bez ikakvog odugovlačenja uspostavite sa nama telefonsku vezu sa mesta gde se sada nalazi Operativni štab.

SMRT FAŠIZMI — SLOBODA NARODU!

V. d. komandanta
Tavčar Franc

Za Štab VII korpusa:
politkomesar:

P. S. U slučaju da se neprijatelj povukao iz Krke, a ostao u Trebnju i Mirnoj Peči, u celosti ostajemo pri vašoj zapovesti, s tom razlikom da je pitanje hoćemo li u napadu upotrebiti artiljeriju. Napad i likvidaciju na svaki način izvršite.

U slučaju da otpočnu veći pokreti raznih kolona, jer se može dogoditi da ova kolona koja je stigla u Mirnu Peč i Trebnje nastavi put, treba svim snagama udariti na kolone, minirati drumove, a jednu od ovih kolona na pogodnom mestu do nogu potući.

Obratnom poštom po istom kuriru saopštiti nam tačnu situaciju i šta ste preduzeli.

Tavčar Franc

[5] Redakcija nije uspela pronaći ovo naređenje.

ZAPOVEST ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 10. JUNA 1944. ŠTABU 31. DIVIZIJE DA SAVLADA NEPRIJATELJEVE POSADE KOJE ČUVAJU TUNEL I ŽELEZNICKI MOST PREKO SAVE KOD GLOBOKOG I PORUŠI TE OBJEKTE[1]

S T A B
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
10. juna 1944.
Br. 1090

ŠTABU XXXI DIVIZIJE

Z A P O V E S T
(sekcija Bled, Ljubljana 1 : 100.000. jugoslov. izdanje)

1.) *Podaci o neprijatelju:*

Kranj:	1000	Nemaca
Zg. Besnica:	10	
Naklo:	300	
Podbrezje:	10	
Duplje:	8	
Podnart:	115	
Dobrava:	14	
Ljubno:	9	
Brezje:	182	
Kamna Gorica:	200	
Mošnje:	8	
Otoče:	65	
Radovljica:	400	

Podaci o neprijatelju su nepotpuni i zastareli pa ih treba dopuniti novim podacima.-'

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 223/1 i 225/1.

[2] U to vreme u Gorenjskoj su se nalazile sledeče nemačke jedinice: 184. landesšicen (Landesschützen) puk; 28. SS-policijski puk »Tod« (Todt): nastavni puk »Brandenburg«; žandarmenjske posade; carinska granična straža i manje kvislinške formacije. Redakcija nije mogla utvrditi numeraciju i dislokaciju svih jedinica koje su se u to vreme nalazile u Gorenjskoj.

2.) Podaci o sopstvenim snagama:

Jedinice koje vrše operacije u Gorenjskoj u dolini Save jesu:

XXXI divizija,

2 bataljona Gorenjskog odreda.

3.) *Zadaci:*

Zadaci jedinica su:

XXXI divizija zauzima uporište kod železničkog mosta preko Save kod Globokog i uporište kod tunela zapadno od mosta. Mora srušiti železnicki most preko Save kod Globokog i tunel zapadno od mosta,[8]

Uništenje drugih uporišta u cilju podrške glavnog napada na železnički most prepušta se nahođenju i pronicljivosti Štaba divizije.

Gorenjski odred: odabira i zauzima sa dva bataljona, jedno uporište na sektoru Kranj — Preddvor — Senturška Gora. kako bi pažnju neprijatelja skrenuo na sebe i time rasteretio akcije XXXI divizije. Odred vrši akcije u isto vreme kad i divizija.

NAREĐUJEMO:

za izvršenje tih zadataka jedinice XXXI divizije zauzimaju sledeči raspored.

glavnim snagama napadaju uporište kod železničkog mosta preko Save kod Globokog i uporište kod tunela zapadno od mosta, sa osnovnim ciljem da sruše most i tunel.

Ostalim snagama blokiraju i demonstrativno napadaju najbliža druga uporišta i obezbeđuju pravce koji vode ka glavnom cilju napada.

Dan i čas napada:

Obzirom na to što će Gorenjski odred već 14. o. m. imati pripremljena dva bataljona za određene ciljeve, težiti za tim da se sve pripreme izvrše do približno istog termina.

Dan napada odredićemo naknadno.

[1] Verovatno zbog koncentracije nemačkih snaga na planinskom masivu Jelovice, Stab 31 \0 divizije odustao je 16. juna 1944. od napada na železnički most kod Globokog i orijentisao svoje jedinice na uporišta t železničke objekte na pruzi Ljubljana — Jesenice, na odseku Kranj — Otoče (vidi dok. br. 59).

Način izvršenja:

Odmah upostavite vezu sa 3. SNOUB i 7. SNOUB.[4]

Jedinice koncentrišite u blizini mesta određenog za napad.

U toku dana uoči napada upoznajte sve komandante i rukovodioce pojedinih odeljenja, pre svega minerskih i bombaških. sa njihovim zadacima i načinom dejstva.

Prikupljanje i raspored za napad izvršite u najvećoj tajnosti.

Sve jedinice moraju biti na svojim mestima tačno u određeno vreme za napad.

Napad izvršiti brzo i odlučno.

Još u toku noći, tj. u noći kada bude izvođen napad, povucite sve jedinice sa područja uporišta na desnu obalu Save.

Veze:

Međusobna veza za početak napada po podešenim časovnicima.

Sa Štabom korpusa radio-telegrafska i kurirska.

Prvi izveštaj dostaviti odmah posle izvršene koncentracije, a drugi odmah nakon završene akcije.

Mesto previjališta i evakuacija ranjenika:

Mesto previjališta i evakuaciju ranjenika kao i sve ostalo u vezi sa tim regulisaće Štab divizije.

Prijem naređenja potvrdite.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: (M. P.) Komandant, general-major:

[4] U to vreme se 3. slovenačka NOli brigada »Ivan Gradnik« nalazila u rejonu St. Viške Gore (Šentviška Gora), 7. slovenačka NOl brigada »France Prešeren« kod Poljana blizu Bohinjske Bistrice, a 16. slovenačka NO brigada Janko Premrl Vojko« sa Štabom divizije u rejonu čepovana. Prema objektima napada jedinice su krenule 14. juna 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, 1. 226 a 1).

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 10. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O DOLASKU NA SEKTOR POHORJA, RASPOREDU I ZADACIMA JEDINICA[1]

S T A B
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Položaj, 10. 6. 1944.
Br.: 834

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

P o l o ž a j

Izveštaj o pokretima Štaba zone.

Posle završene nemačke ofanzive,[11] o kojoj smo već izvestili G. Š., Štab zone je, u smislu naredbe, ponovo krenuo na odredeni sektor Mislinjsko-šaleške doline. Odmah nakon prelaska preko Kramarice Štab zone je naišao na neprijateljsku zasedu te se posle kraće borbe povukao i drugim pravcem nastavio put na odredeni sektor.

Posle borbe XIII SNOB na dan 3. 5. o. g.,[3] Nemci, koje je vodio lično bandit Stajndl,' ponovo su koncentrisali 2—3 hiljade [pripadnika] policije i Vermanšafta, koji su 5. i 6. 6. ponovo prokrstarili sektorom od Mislinjsko-šaleške doline preko Kramarice do Urške [gore]. Drum Šoštanj — Crna blokirala je policija i njime su patrolirali i tenkovima. Noću 4,5. 6. se XIII SNOB prebacila preko Mislinjske doline na sektor Pohorja. Na [ovom] sektoru ostao je samo Štab zone. Na dan 5. 6. ujutro napala nas je kolona [nemačke] policije; ipak smo se povukli bez gubitaka. Nastavili smo pokret u pravcu Ciganije prema dolini Bistre u Koruškoj, ali čim smo

' Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332/11. U gornjem desnom uglu dopisano je olovkom: »Oper«, i : »53«.

[5] Odnosi se na nemačku ofanzivu na sektoru Savinja — Paka — Mislinja i u istočnoj Koruškoj u vremenu od 15. do 25. maja 1944. O njoj je Stab 4. operativne zone izvestio Glavni štab NOV i PO Slovenije I. juna 1944 (dok. br. 3), ali je redakcija izostavila laj deo jer je tok ofanzive potpunije izložen u dok. br. 48.

' Pogrešno; treba: 3.6. o.g. O toj borbi 13. slovenaćke NO brigade »Mirko Braćič« vidi dok. br. 54.

* Franc Stajndl (Franz Steindl) voda »Štajerskog domovinskog saveza* (Steirischer Heimatbund), nemaćke političke organizacije u Štajerskoj formirane u cilju denacionalizacije Slovenaca.

došli na Ciganiju, bili smo ponovo napadnuti. Blokadu druma nismo mogli probili te smo se morali povlačiti u pravcu Graške Gore, gde smo stigli 6. [6.] uveče. Na dan 9. 6. neprijatelj je ponovo pročešljao Grašku Goru te smo bili prinuđeni da se prebacimo na sektor Pohorja. U svim tim sukobima ubili smo nekoliko neprijateljskih [vojnika], dok smo imali 3 poginula druga iz sastava zaštite zone. Izgubili smo 11 konja.

Boravljenje Štaba zone na sektoru koji nam je odredio G. S. zbog pojačane kontrole apsolutno je nemoguće ukoliko u blizini nema neke od naših jedinica. Zbog toga je Štab zone u pokretu već od prve ofanzive, tj. od 14. maja, te mu je zbog toga nemoguć normalan rad i održavanje veze s jedinicama. Na sektoru Pohorja bi odgovaralo, ali bismo tako bili prilično udaljeni od ostalih naših jedinica koje operišu u Savinjsko] dolini i dalje prema Savi. Isto tako je zbog prevelike udaljenosti, stalne blokade ovog ili onog druma i stalnih gubitaka [u redovima] naših kurira, otežana veza sa G. S. Napominjemo da je samo u toku poslednje ofanzive i drugih potera poginulo najmanje 10 kurira s poštom itd.

Ostaju dve mogućnosti: ili da Štab zone ostane na Pohorju te uspostavi vezu sa G. Š. preko Kozja i dalje već uspostavljenim kanalom na Dolenjsku ili pak da pređe u Gornju Savinjsku dolinu i dalje prema Novoj Štifti.

Isto tako nije nam bilo moguće da sa vama uspostavimo radio-vezu. Stanica na moravskom sektoru, koja ima [sa vama] redovnu vezu, suviše je udaljena, a sa stanicom na Pohorju nismo imali veze zbog stalnih blokada drumova u Mislinjsko-šaleškoj dolini. Sada je to uređeno te ćemo radiograme upućivati preko stanice na Pohorju dok se budemo ovde zadržavali. Na našim daljim pokretima imaćemo svoju radio-stanicu koju smo primili prilikom poslednjeg spuštanja materijala.

Molimo da nam u vezi sa tim saopštite gde ireba da se stacionira Štab zone.

Izveštaj o spuštanju materijala.

Noću 8 9. 6. šest savezničkih aviona bacilo je materijal i oružje određeno za jedinice naše zone. Već ranije izdali smo naređenje XI SNOB da svojim snagama obezbeđuje prilaze do spuštališta."' Brigada se tih dana nalazila u borbi te je na mesto stigla (ek 10. 6. ujutro. Avioni su bacili materijal na određeno mesto; ipak su dva aviona bacila materijal suviše

[3] Određena mesta na kuja su savezički avioni bacali oružje i ostali ral ni materijal kao pomoć jedinicama NOV u Sloveniji

daleko, tako da je zbog snažnog vetra pao i do 6 km daleko od određenog mesta u pravcu Zreča. Taj materijal su primetili civili i odmah izvestili neprijatelja u obližnjem uporištu. Nemci su smesta krenuli, utovarili materijal u kola i počeli da ga odvoze. XIII SNOB i Stab zone, koji su od mesta spuštanja bili udaljeni 5 časova [marša], odmah su pošli na lice mesta i otpočeli sa evakuacijom materijala. Neprijatelj je odmah bio oteran i bežeći, minirao je materijal natovaren na 4 kola. Nešto materijala ipak je već ranije evakuisao. Prema približnoj proeeni palo je neprijatelju u ruke oko 1000 kg materijala. Sav ostali materijal brzo smo podelili jedinicama, a nešto smo uskladištili.

Zbog hitnosti evakuacije nismo mogli prokontrolisati sadržinu i količinu celog materijala. Dosada smo utvrdili [da je dostavljeno]: 90 pušaka, 12 puškomitraljeza, 4 protutenkovske puške. 44 automata, eksploziv (veća količina koja još nije procenjena), 300 košulja, veća kolićina municije i drugog materijala. Primili smo i radio-stanicu i motor za punjenje akumulatora. Kad nam situacija bude dozvolila, ceo materijal ćemo prebrajati i dostaviti spiskove u duplikatu u smislu vaše naredbe.

Izveštaj o rasporedu naših jedinica.

Na sektoru Pohorja sada se nalaze XIII i XI SNOB. I SNOUB bila je na pokretu u sastav divizije, ali zbog blokade druma Šoštanj — Crna još nije stigla. Zadržava se na sektoru Savinjske doline. II SNOI.B, kako smo već javili, sa sektora Pohorje transportovala je veći broj novomobilisanih u KZO" radi [prebacivanja] u Dolenjsku. Na povratku imala je zadatak da donese oružje i municiju za XIV diviziju, koje nam je dostavljeno iz Dolenjske. U sastav divizije zbog pomenute blokade još nije stigla. VI SNOUB nalazi se na sektoru Donje Savinjske doline i revira.

Izveštaj o prelasku u ofanzivu.

U smislu izdatog naređenja vrhovnog komandanta maršala Tita putem radija izdali smo svim jedinicama zone naređenje da predu u olanzivu. Naređenja G. S. u tom pogledu nismo čekali zbog udaljenosti i prekinute veze.[7] Raspored je-

[0] Kamniško-zasavski NOP odred

[7] Naređenja za rušenje komunikacija i objekata na njima izdao je Glavni štab NOV i PO Slovenije 4. iuna 1944 (vidi dok. br 21). Zbog udaljenosti Stab 4. operativne zone dobio ie ovo naređenje tek 16. juna 1944 (vidi dok. br. 69). pa ie samoinicijativno 7. juna 1944. izdao pottinjenim jedinicama naređenje za prelazak u olanzivu (vidi dok. br. 27).

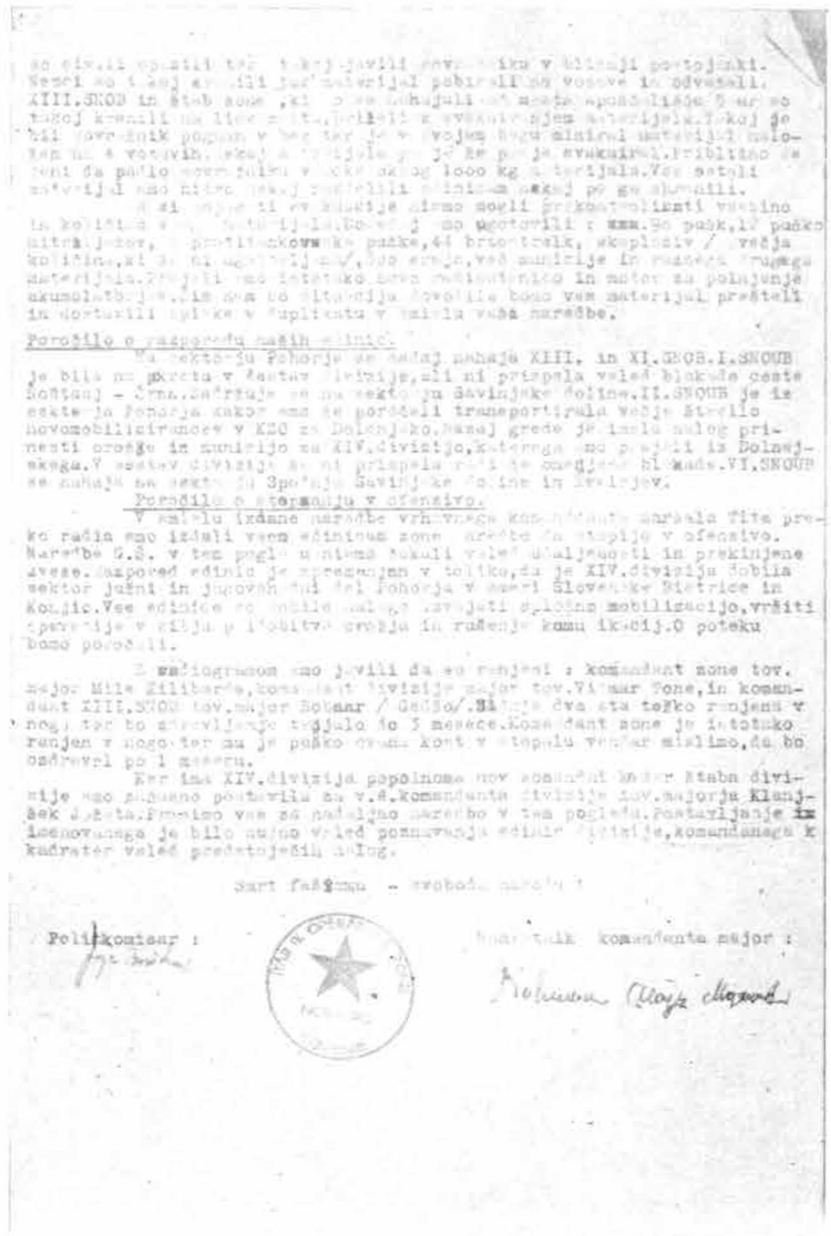

Fotokopija poslednje stranice dokumenta br. 36

dinica izmenjen je utoliko što je XIV divizija dobila južni i jugoistočni sektor Pohorja prema Slovenskoj Bistrici i [Slovenskim] Konjicama. Sve jedinice dobile su zadatak da vrše opštu mobilizaciju, izvode operacije u cilju pribavljanja oružja i da ruše komunikacije. O toku [operacija] izveštavaćemo.

Radiogramom smo javili da su ranjeni: komandant zone drug major Mile Kilibarda, komandant divizije drug major Vidmar Tone i komandant XIII SNOB drug major Bobnar (Gedžo).* Poslednja dvojica teško su ranjeni u noge te ce njihovo oporavljanje potrajati do 3 meseca. Komandant zone je isto tako ranjen u nogu te mu je povređena kost u stopalu, ipak mislimo da će za mesec dana ozdraviti.

Pošto XIV divizija ima potpuno nov kadar u svom Štabu, za v. d. komandanta divizije privremeno smo postavili druga majora Klanjšek Jožeta. Molimo vas za dalja naređenja u tom pogledu. Postavljanje pomenutog bilo je nužno zbog poznavanja jedinica divizije, komandnog kadra i radi predstojećih zadataka.

SMRT FAŠIZMI — SLOBODA NARODI'!

Politkomesar: Jože Borštnar (M. P.) Zamenik komandanta, major: Kolman Alojz Marok

* Mile Kilibarda, Tone Vidmar i Franc Bobnar Gedžo bili su ranjeni 3. juna 1944. minom prilikom nemačkog napada na kantonrnan 13. slovenačke NO brigade Mirko Braćič« u Sv. Rupertu, 8 km severno od Velenja (vidi dok. br. 54).

IZVESTAJ ŠTABA 31. DIVIZIJE OD 10. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBAMA U REJONU SELA REKE I SPODNJIH ŠEBRELJA[1]

ŠTAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPI SA
NOV I POJ
Operativni odsek
10. juna 1944.
Br. 161

ŠTABU IX KORPUSA NOV 1 POJ
(Operativni odsek)

Dnevni izveštuj za 7. VI 44.

1. četa Vojkove- brigade, koja se nalazila na položaju kod crkve Sv. Ivan ispod Sp. Sebrelja (karta 1 : 100.000 jugosl. izdanje), 7. 6. u 9 časova primetila je 2 pokrivena nemačka kamiona koji su dolazili sa pravca Bukova i kod sela Reke izbili na drum Dolenja Trebuša — Cerkno.[3] Na našu vatru Nemci su brzo skočili sa kamiona i razvili se u strelce. Kamioni su se vratili u pravcu Bukova. Vojnika je bilo između 40 i 60. Bili su naoružani sa nekoliko »šaraca« (3—4) i odmah su reagovali na našu vatru. Naše jedinice imale su sledeči raspored: desno od crkve na konjskoj stazi postavljena je 1 desetina s puškomitraljezom. Druga desetina ojačana mitraljezom »breda« bila je neposredno ispod ograde oko crkve. Na grebenu ispod nje u pravcu puta koji vodi iz Bukova i Dolenje Trebuše postavljena je protivtenkovska puška. Drugi vod sa 2 puškomitraljeza bio je razvijen na 100 m širokom frontu ispod kote 553, desno od velike jaruge koja se spušta sa leve strane crkve Sv. Ivana [u dolinuj. sve do bolje pešaćke staze koja vodi prema selu Titrug[4] i više nje nestaje u šu-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/III.

[2] Odnosi se na 1. četu 1. bataljona 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko«.

[1] Redakcija nije mogla utvrditi pripadnost ove neprijateljske jedinice.

* Selo Titrug na karti 1 : 100.000 nije pronađeno; verovatno se odnosi na zaselak Tilnik.

mici. Pošto su [Nemci] dobili pcrjačanje sa pravca Bukova, pokušali su da pod zaštitom snažne mitraljeske i minobacačke vatre pređu Idrijcu i stignu u mrtvi ugao. što bi im omogućilo slobodan manevar. Ipak u tome nisu uspeli jer im je vatra naših pušaka i minobacača ubila svu volju za nastavljanjem ovog podviga. Tom prilikom naš minobacač je dejstvovao sa uspehom.

Zatim su se Nemci povukli na položaje u visini crkve u selu Reka. Preko celog dana situacija je ostala nepromenjena. Dolazilo je samo do puščanih i mitraljeskih dvoboja.

Pošto je čitav dan padala kiša i u dolini se bila spustila magla, izvršena je zamena trupa na našim položajima. Bataljon Vojkove brigade držao je položaje do 15 časova, a zatim je smenjen četama 1. bataljona Gradnikove brigade.[3]

U 17 časova Nemci su u cilju izviđanja naših položaja uputili 1 »Storh«," koji se duže vremena zadržavao iznad naših položaja te ih obelcžavao raketama. Ovo nas je prinudilo da organizujemo p. a. odbranu (I mitraljez i 1 puškomitraljez »breda«), koja zbog zakašnjenja nije bila efikasna u borbi.

Zatim su se Nemci povukli iz borbe. Pokušavali su da se preko slabe konjske staze dočepaju druma koji vodi za Bukovo. Za sve vreme, dok su Nemci pojedinačno pretrčavali preko brisanog prostora (što su bili prinuđeni zbog konfiguracije i nepokrivenosti terena), naša ih je »breda« uspešno tukla. Neprijateljski gubici nisu poznati. Sasvim sigurno je neprijatelj imao gubitke za vreme dejstva teške »brede«, jer se videlo da su pojedinci pali i više se nisu digli.

O Nemcima možemo kazati da su sve vreme izdržali našu vatru i kišu, ali je njihova mitraljeska, puščana i minobacačka vatra bila veoma neprecizna pa zato nismo imali gubitaka.

Uprkos tome što su slabo odevene, naše su trupe odlično podnele loše atmosferske prilike i nedovoljna ishrana na njih nije nepovoljno uticala.

Kod naših smo primetili sledeče: da ne štede municiju, da se ne pridržavaju discipline vatre i da tuku ciljeve koji su u zoni dejstva naših mitraljeza, da naš komandni kadar dozvoljava da mu se borci šetaju po položaju, da ga napuštaju po svom nahođenju i da se ne obaziru na neprijateljsku

Stab 31. N'O divizije 7. juna 1941. izdao je naređenje da se 16. slovenačka NO brigada 'Janko Premrl Vojko« prebaci na položaje u Lokovec. a đa njene položaje u Sebreljama posedne 1. bataljon 3. udarne brigade »Ivan Gradnik (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 281 III).

* Izviđački avioni tipa »roda«

vatru. Ovo nam jasno ukazuje na to da naš komandni kadar ne prati naređenja koja se donose u cilju njegovog usavršavanja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba — major:
Tominec Milan
Tominec Milan

Načelnik odseka — p.poručnik:
Janković Dragoslav
Dragoslav M. Janković

BR. 38

IZVEŠTAJ ŠTABA IDRIJSKO-TOLMINSKOG NOP ODREDA OD 10. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBAMA I AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

ŠTAB
IDRIJSKO-TOLMINSKOG ODREDA
IX KORPUSA NOV I POJ
Položaj. 10. juna 1944.
Broj: 619/44.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Dostavljamo vam 15-dnevni izveštaj o vojnim akcijama našeg odreda.

1) [30. 5.] zaseda II bataljona 1TO- na drumu Tolmin — Kobarid napala je neprijateljsku patrolu od 20 ljudi. Zaseda je bila jačine 11 ljudi sa dva puškomitraljeza. Ubijeno je 6 neprijateljskih vojnika i jedna mula, a više ih je ranjeno. Zbog intervencije neprijatelja iz Tolmina nismo mogli zapleniti oružje. Neprijatelj je čitavo prepodne besomučno minobacačima tukao šumu. Sutradan meče naša zaseda se bez gubitaka vratila u svoju jedinicu.

2) Noću 1 2. juna grupa od 7 ljudi II bataljona ITO izvršila je diverzantsku akciju. Ona je između Tolmina i Volarja, na dužini od 500 metara, presekla 12 telefonskih stubova sa 18 linija i otisnula ih u Soču. Grupa iz II bataljona motala je [za izvršenje toga zadatka] pregaziti Soču.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227, L L desnom gornjem uglu dopisano ie mastilom: »1139«, a crvenom olovkom: »op«. Na kraju dokumenta dopisano je crvenom olovkom: >13.6.44«.

; Idrijsko-tolminski NOP odred

3) Iste noći grupa I bataljona ITO izvršila je diverzantsku akciju i na drumu između Dolja i Gabrja kod Tolmina srušila 3 stuba električnog [dalekovoda].

4) Na dan 4. juna o. g. mitraljeska izvidnica I bataljona ITO naterala je u bekstvo »domožgalsku«[1] patrolu od 8 ljudi.[4] Prilikom bekstva dvojica su poginula, 2 ranjena i 1 zarobljen. Zaplenjena je puška, opasač, fišeklije i 35 metaka.

5) Na dan 4. juna o. g. grupa od 8 ljudi II bataljona ITO, naoružana sa dva puškomitraljeza, prešla je Soču i između Kamna i Idrskog, na drumu Tolmin — Kobarid, postavila zasedu. Oko 8 časova na našu zasedu naišla je italijanska patrola a u isto vreme stigla su i 3 kamiona »domožgalaca« sa zastavom, koji su išli na neku svečanost u Kobarid.[5] Naša je zaseda otvorila vatru na prvi kamion sa zastavom i ubila 5 »domožgalaca«, a jednoga teško ranila. Zatim su se naši bez gubitaka povukli. Bio je ranjen i kapetan »domožgalaca« koji je kasnije umro.

6) Na dan 4. juna u 15 časova neprijateljska kolona od oko 100 ljudi" stigla je iz Tolmina u Ćadrg. Na položajima ih je dočekao i napao I bataljon ITO. Pošto je neprijatelj tukao iz. minobacača, bataljon se morao povući na nove položaje i tu nastaviti borbu. Prema dosadanjim podacima neprijatelj je imao oko 20 poginulih i ranjenih, dok je naš bataljon imao samo jednog lako ranjenog od minobacača.

Borba je trajala oko 4 časa. Oko 18.30 ćasova neprijatelj se povukao u Tolmin.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Rebec Drago Kovač Kovač (M. P.) Zam. komandanta — kapetan: Bradeško Ludvik Iztok Iztok

[3] Narod je slovenačke domobrance nazivao »domožgalcima« (palikućama), a taj naziv su ponekad upotrebljavale i jedinice NOVJ u svojim izveštajima.

[1] Patrola je bila iz sastava 6. ćete SNVZ iz Tolmina (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 235/11).

[3] Ujutro 4. juna 1944. krenulo je 20 domobranaca (iz. sastava 2. ćete SNVZ) i 5 agitatora iz Gorice sa 1 kamionom, putničkim i razglasnim automobilom za Kobarid. Na oko 5 km od Kobarida, napadjiut je kamion, ali je nastavio vožnju do prvog zaklona gde su se domobranci iskrcali i zauzeli položaje. U to \ reme sa pravca Kobarida naišla je italijanska patrola (verovatno iz sastava 1. bataljona divizije »Đulija«). Ubrzo zatim tu su prispela i ostala dva vozila, pa su se domobranci u/ navedene gubitke prikupili i nastavili put za Kobarid, dok je italijanska patrola ostala na mestu prepada (mikroteka VII: Arhi\ SUP Ljubljana lilm 7, snimak 527).

[6] Redakcija nije mogia utvrditi pripadnost neprijateljske kolone. Verovatno su je sačinjavali delovi I. bataljona divizije »Dulija«, 6. cete SNVZ t nemaćkih policijskih snaga dislociranih u Tolminu.

IZVEŠTAJ ŠTABA JUZNOPRIMORSKOG NOP ODREDA OD 10. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O DIVERZANTSKOJ AKCIJI NA ŽELJEZNIČKOJ PRUZI TRZIC — CERVINJAN'

ŠTAB
JPO IX KORPUSA NOV I POJ
— Operativni odsek —
Na položaju. 10. juna 1944.
Op. br. 28

OPERATIVNOM ODSEKU
ŠTABA IX KORPUSA NOV I POJ

Naš MSV[2] za Donji Kras ponovo je izvršio uspešnu akciju. U daljem tekstu izveštavamo u pojedinostima:

Rušenje pruge: 5. juna 1944.

Objekat rušenja:

Zeleznička pruga, putnički voz i vodovi električne pruge.

Obim rušenja:

Na glavnoj pruzi duplog koloseka Tržič — Cervinjan 1000 m od žel. stanice Ronke prema Tržiču, pored mosta preko kanala (na istom mestu kao i 24. 5. i 4. 6.) položeno je 11 mina (10 na jedan kolosek a jedna ispod stuba električnog voda).
Miniranje je izvršeno u 23.02 časa u momentu prolaska vojnog voza. Voz su sačinjavali lokomotiva i 8 vagona.

Način rušenja:

Upotrebijeno je 12 kg trotila, 25 m detonirajućeg štapina, 9 inicijalnih punjenja, 12 detonatora i dve pogačice.[3]

Efekat rušenja:

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/1- U desnom gornjem uglu dopisano je crvenom olovkom: »op<, a na kraju dokumenta: »15.6.-M.«

[s] Minersko-sabota/ni vod

[3] Odnosi se na eksploziv »8ÜÖ» koji je dobijan u okviru savezničke pomoći. Pakovanje je bilo sastavljeno iz komada oblikovanih u obliku kolačića. Stoga je popularno nazivan »pogačica«.

Lokomotiva je naletela na brdo te se zapalila zajedno s jednim vagonom. U toku sledećeg dana potpuno je izgorela. Uništena su 4 vagona a ostala tri su teško oštećena. Sedam stubova električnog voda za pogon lokomotiva srušeno je zajedno sa žicom. Usled eksplozije minirani kolosek potpuno je razoren, a na dužini od 160 m teže je oštećen. Saobraćaj je bio u prekidu 48 časova. Na drugom koloseku saobraćaj je prekinut za 16 časova. Za opravku pruge bilo je potrebno preko 200 radnika, dve lokomotive i dizalica, a za opravku nasipa još 70 radnika. Broj žrtava nismo mogli utvrditi zbog jakih nemačkih straža koje nikome nisu dozvoljavale da se približe mestu diverzije.

Skica:

Dodatak izveštaju o akciji na istout mestu 29. 5. 1944.

U kanalu su pronađena 4 leša poginulih Nemaca koje je izbacila voda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:		Operativni oficir:
Svigelj Lado (Mojzes)	(M. P.)	Premelč Bogomir (Jurij)
Švigelj Lado		Premelč Bogomir

IZVESTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 11. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA 31. DIVIZIJE U REJONU ŠEBRELJE[1]

S T A B
IX KORPUSA NOV 1 POJ
Operativni odsek
11. juna 1944.
Br. op. 1100

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
Operativno oćeljenje

Borbe XXXI divizije 7.—10. o. m.

8. 6. 1944: dan je prošao bez borbi. Obe strane su se ukopavale i vršile pripreme.

9. 6. 1944: 16. SNOB je otišla prema Lokovecu na nove položaje,[:f] a njene položaje poseo je 1. bataljon 3. SNOUB. Artiljerijski divizion zauzeo je položaje u Srednjim Sebreljima sa zadatkom da obezbeđuje sa pravca Dolenje Trebuše. Slab divizije sa zaštitnom četom poseo je položaje u Zgornjim Sebreljima zajedno sa divizijskom pokretnom bolnicom. Stab 7. SNOUB sa 100 novomobilisanih boraca i pratećom četom [poseo je] položaje u Jagršćama. U 9 časova neprijatelj je počeo nadirati prema zasedi 7. SNOUB, koja je odbila neprijatelja ali se zbog opkoljavanja [neprijateljskim] bočnim patrolama morala povući sa prvobitnog položaja. Zatim je neprijatelj pokušao sa

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 224/TI.

-' Redakcija je izostavila tekst o borbi 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« 7 6. 44. u rejonu sela Sebrelja. jer je tok borbe potpunije izložen u izveštaju 31. NO divizije (vidi dok. br. 37).

[3] Stab 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« naređenjem od 8. juna 1944. ovako je rasporedio snage: I. bataljon kod posednika ćerneja sa zadatkom obezbeđenja u pravcu Grgara; 2. bataljon kod Martina sa obezbeđenjem na pravcima Trušnje i Murovec; 3. bataljon kod Kredara sa obezbeđenjem na pravcima Kal i Kal nad Kanalom) i Gorenji Lokovec (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 282/III).

raznih pravaca da nadire prema svim [našim] položajima. Borci su istrajali [na položajima] do 5 časova posle podne i naneli neprijatelju teške gubitke koji još nisu tačno utvrđeni. Najviše gubitaka nanela je neprijatelju zaštitna četa Slaba divizije koja je tukla neprijateljsku komoru i pobila oko 25 mula. Posle završene borbe jedinice su se povukle u pravcu Gorenje Trebuše i Ćepovana. Neprijatelj je spalio selo Sebrelje.
U toku svih borbi naši su imali samo 1 poginulog.

Po dosadanjim izvestajima u tim borbama poginulo je oko 120 [neprijateljskih vojnika],

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, potpukovnik: Op.[erativni] oficir, major: Švara-Dule'

(M. P.)

BR. 41

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 11. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA I AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

STAB
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Položaj, 11.6. 1944.
Br.: 837

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Položaj

Izveštaj XIV divizije NOV i POJ

28. 5. o.g. I SNOUB Tone Tomšič« vodila je na sektoru Šinihela borbe s nastupajućim neprijateljem koji je jednom kolonom nadirao prema Visoćkom vrhu u jačini od 150 ljudi.

' Dušan Švara Dule

i Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, 1. 332, II. U gornjem desnom uglu dopisano je olovkom: operac«, a mastilom: »49«.

a drugom iz Šoštanja prema Zavodnju i trećom u jačini od 120 ljudi, koja je imala zadatak da zađe brigadi za leđa. Sem toga, na taj teren nadirala je iz Mozirja prema Sv. Radegundi i četvrta kolona od 80 ljudi.- Brigada je s kolonama vodila borbe sve do 15 časova, a zatim ih odbacila na polazne položaje. Neprijateljski gubici moraju biti prilični, ali nisu poznati. Brigada je imala 2 mrtva i i nestalog.

30. 5. je XIII SNOB »Mirko Braćić« na drumu Slovenj Gradec — Mislinja napala putnički automobil u kome su se nalazila 3 Nemca, od kojih su poginula 2. a jedan je zarob Ijen. Zaplenjena su 2 automata, 2 pištolja a auto je zapaljen.[5]

Noću 31. 5 1. 6. ista brigada je na pruzi Celje — Dravograd razorila 150 m pruge i posekla više telefonskih i telegrafskih stubova duž nje.

6. 6. patrola XIII SNOB u selu Dovže napala je vermane. Ubijena su 2 [vermana] a više ih je ranjeno.[4] Oko I čas posle podne neprijatelj jačine 280 ljudi"' otpočeo je da nadire na položaje brigade na Razboru. I nastaloj borbi koja je trajala 3 časa neprijatelj je nateran u bekstvo. Imao je više mrtvih i ranjenih, a tačan broj se zbog magle nije mogao utvrditi. Brigada je imala 1 mrtvog i 4 lakše ranjena.

Izveštaj VI SNOUB »Slavko Slander«.

29. 5. II bataljon VI SNOUB srušio je 5 stubova električnog dalekovoda Krašnja — Vransko — Celje.

Iste noći III bataljon izvršio je veću ekonomsku akciju u fabrici u Smarci i zaplenio veću količinu životnih namirnica. Mašine u fabrici je uništio." Noću 31. [maja] 1. [juna] brigada je izvršila rekviziciju na posedu zamka Križ kod Kamnika.

1. 6. uništen je most na drumu Kamnik — Kranj.

[5] Redakcija nije mogla utvrditi koje su neprijateljske jedinice obrazovale pojedine kolone. U to vreme u Šoštanju su se nalazili: 2. bataljon Vermanšalt-puka Donja Štajerska« i 611. bataljon 18. landesčicen-puka (Arhiv IZDG u Ljubljani, nemački fond. I. 205, i 347 III), dok je u Mozirju bio 3. bataljon Vermanšalt-puka »Donja Štajerska« (Arhiv IZDG u Ljubljani, nemački fond, 1. 349).

[1] Napad je izvršen na vojni automobil između Turiške Vasi i Dovža (vidi dok. br. 126).

• U Dovžama se nalazila I. četa »Maribor-okolina« 1. bataljona Vermanšalt-puka »Donja Štajerska« (vidi dok. br. 133).

[5] Kolonu su sačinjavale 1. četa »Maribor-grad« i 1. četa »Maribor-•okolina« (vidi dok. br. 133).

• Akcija je izvršena na tabriku testenina u s. Smarci kod Kamnika (vidi dok. br. 54).

Izveštaj XI SNOB »Miloš Zidanšek«

8. 6. o. g. I bataljon izvršio je ekonomsku akciju u [Devici] Mariji u Puščavi. Kada su u 2 časa ujutro krenuli s natovarenim kolima drumom Puščava — Fala prema kantonmanu, za njima su stigla dva kamiona. Bataljon je blagovremeno primetio dolazak kamiona i odmah postavio zasedu, koja je otvorila vatru na kamione sa kojih su poskakali Nemci i prihvatili borbu, ali su zbog vatre bataljona gotovo svi izginuli, dok se ostatak u panici razbežao. Neprijatelj je pri lome imao 62 mrtva i nekoliko ranjenih.[7] Zaplenjeno je: 4 automata, 1 [puškomitraljez] »zbrojovka«, 48 raketa, 8 pušaka, 5 pištolja. 120 bombi, 3662 metaka za automate, 6470 metaka za [puške] »mauzer«, 1550 metaka za mitraljeze, 93 metka za pištolje, veća kolićina odeće i opreme. Bataljon brigade nije imao gubitaka.

9. 6. o. g. II bataljon izvršio je napad na voz, koji ujutro polazi iz Maribora prema Dravogradu. Pruga je minirana. Ipak je voz stao tek 200 m od mesta miniranja. U vozu se nalazilo oko 60 nemačkih vojnika, gestapovaca i policajaca. Bataljon je izvršio juriš na voz pa je otpočela ogorčena borba. Došlo je do borbe prsa u prsa u kojoj su borci bataljona bombama i revolverima zauzimali vagon po vagon i zaposeli ceo voz. Poginula su 32 Nemca, 12 je zarobljeno a ostali su ranjeni. Zapljenjeno je: 4 puške, 2 pištolja i veća kolićina opreme. Zbog pojačanja koje je neprijatelj dobio nije bilo moguće odvući sve oružje. U borbi bataljon je imao 3 ranjena.

Izveštaj Kamniško-zasavskog odreda.

Na dan[s] kod železničke stanice Zagorje, mineri su minirali železničku prugu. Na minu je naišao oklopni voz sa 4 vagona i 32 čovcka pratnje. Sva 4 vagona su se prevrnula i bili su potpuno uništeni. Prevrnula se i lokomotiva, pa je i ona verovatno teško oštećena. Neprijateljski gubici nisu poznati. Saobraćaj je bio prekinut 19 časova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Jože Borštnar

Zamenik komandanta — major: Kolrnan Alojz \Iarok

(M. P.)

[7] Redakcija nije mogla utvrditi tačan naziv neprijateljske jedinice.

* U originalu je omaškom ispušten datum. Odnosi se na 1. jun 1944 (vidi dok. br. 126, 127 i 155).

\AREDE\JE ŠTABA KORUŠKE GRUPE NOP ODREDA OD 11. JUNA 1944. O FORMIRANJU KOMANDE SOLČAVSKO -LOGARSKOG VOJNOG PODRUČJA I NJENIM OSNOVNIM ZADACIMA[1]

S T A B
KORUŠKE GRUPE ODREDA
IV OP. ZONE NOV I POS
Br. 41
Na položaju, 11. VI 1944.

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS!

Zbog dosadašnje vrlo male kontrole okupatora na području između državne granice i Savinjskih Alpi, u cilju organizovanja pozadine našim operativnim jedinicama koje operišu severno od državne granice, p o s t a v l j a m o K o m a n d u s o I č a v s k o - I o g a r s k o g p o d r u č j a.

1. Komanda solča\sko-logarskog područja obuhvata dolinu [reke] Savinje od Luča do Logarjeve planine i sve okolne doline. Na istoku graniči se sa [planinom] Raduhom, na severu sa [planinom] Olševom a na zapadu sa državnom granicom zapadno od Matkovog kota.

2. Na sektoru Komande solćavsko-logarskog područja ne operiše nijedna redovna jedinica Koruške grupe odreda. Štab komande [područja] potčinjen je štabu Koruške grupe odreda.

3. Osnovni zadaci komande područja:

a) vojno-organizacioni: Komanda područja treba da uspostavi potrebne veze, sve svoje punktove (etapnu komandu, intendanturu itd.) treba da poveže u jedan centar i da održava potrebne veze sa KGO[J] putem vojnih i TV[3] stanica.

Treba da uspostavi etapnu komandu za novomobilisane, rekonvalescente, partizane koji su izgubili vezu s jedinicom, borce na odsustvu, kursiste koji se vraćaju u svoje jedinice itd.

[1] Original (pisan na mašini) u Arliivu IZDG u Ljubljani, f. 342/T. Redakcija je uspela pronaći samo primerak naređenja koji je na uvid dostavljen Glavnom štabu NOV i PO Slovenije. U gornjem desnom uglu dopisano je olovkom: »oper<. Tekst u dokumentu je na više mesta podvučen crvenom olovkom.

- Koruška grupa NOP odreda

' Stanice terenske veze-

Treba da pomaže pri organizovanju obav. službe prema uputstvima obav. centra Koruške grupe odreda.

Vrši mobilizaciju svih zdravih muškaraca od 17 do 45 godina.

Obezbeđuje teritoriju od manjih pokušaja neprijatelja za uznemiravanje, špijuna, vermanskih i žandarmerijskih patrola itd.

Organizuje prenošenje i đeponovanje vojnog materijala pre nego što se isti podeli oper. jedinicama.

b) Politički zadaci: do dolaska političkog aktivista koga će uputiti OK ili OBKOM,[4] Komanda područja mora da posveti svu pažnju političkom uzdizanju i organizovanju ljudstva. Pre svega mora da izveštava odgovorne forume o mogućnostima postavljanja odbora OF, Delavske enotnosti' ZMS" ili SPZZ..T Po odobrenju nadređenog političkog foruma može zatim i faktički da formira te odbore. Ali može odmah da postavlja privredne komisije.

Na teritoriji Komande područja postoje svestrane mogućnosti za politički i kulturno-vaspitni rad medu stanovništvom koje je partizanima veoma naklonjeno. Zbog toga su njeni zadaci i organizovanje osnovnih škola i vaspitnih tečajeva, o čemu će detaljna konkretna uputstva dobiti referent za školstvo.

c) Privredni zadaci: treba organizovati radionice (obućarske, krojačke, kožarske, štavljačke, mehaničarske za opravku oružja itd.).

Treba obrazovati privredne komisije koje treba da racionišu artikle što se proizvode u većim količinama (napr. prerada mleka u maslac i sir, med) i sakupljaju rezervu hrane koja treba da se čuva u sigurnim suvim skladištima (mast, meso, pasulj, brašno itd.).

Sav materijal, bilo da je to hrana ili tehnički i vojni materijal (radio-aparati, papir, mašine, odeća, rublje, cipele', koža, oružje, municija i dr.), koji dolazi iz intendanture Koruške grupe, privrednih komisija ili drugih izvora mora se brižljivo uskladištiti. Skladišta treba napraviti na više mesta. Za skladišta sme da zna samo magacioner i stalno osoblje koje uskladištava materijal.

[1] Oblasni komitet KP

[s] Radničkog jedinstva

" Zveza mladine Slovenije = Savez omladine Slovenije

: Slovenska protifašistična ženska zveza = Antifašistički savez žena Slovenije

Iz ovih skladišta snabdevaju se potrebnom hranom svi punktovi na teritoriji Komande područja (na pr. bolnica, tehnika, Obkom, ekipe itd.).

Sav ostali materijal može se izdavati iz skladišta samo po odobrenju intendanture Koruške grupe odreda.

U skladu sa mogućnostima treba da se formiraju radne ekipe od delimično za vojsku sposobnih muškaraca i žena. Ove jedinice imale bi zadatak da pomažu seljacima pri obrađivanju zemlje, naročito u vreme kosidbe i žetve, a pre svega onim koji su pogođeni okupatorskim terorom (preseljeni, streljani), odn. čiji su članovi porodice u partizanima.

4. Za komandanta solčavsko-logarskog područja postavljamo druga Draga Pohlevna, dosadašnjeg politkomesara 1. bataljona ZKO.

Za kulturno-prosvetni i vaspitni rad u jedinicama i među stanovništvom područja (organizacija školstva) odgovoran je drus Borut," učitelj, dosada referent za propagandu ZKO.[9]

Za referenta privrede postavljamo druga Vuka,[10] dosada intendanta IKO."

5. Gornje zadatke treba odmah provoditi u život. U duhu ovih uputstava Štabu komande izdaćemo još detaljnije direktive i savete.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Mitja Ribičič Ciril

Za komandanta
načelnik — poručnik:
Primožič Franc

k Albert Rajer Boru!
* Zapadnokoruški NOP odred
™ Filip Mlinar Vuk
11 Istočnokoruški NOP odred

ZAPOVEST ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 12. JUNA 1944. ŠTABU 18. DIVIZIJE ZA SPREČAVANJE IZNENADNIH UPADA NEPRIJATELJA NA OSLOBOĐENU TERITORIJU[1]

VII KORPUS NOV I PO JUGOSLAVIJE
Br. 418 Položaj, 12. juna 1944.

ŠTABU XVIII DIVIZIJE NOV I POJ

na položaju.

Zapovest :
(Sekcija Novo Mesto — Cerknica 1 : 100.000)

Neprijatelj čvrsto drži u rukama komunikaciju Grosuplje — Višnja Gora — Stična i na tom sektoru obrazovao je veći broj manjih uporišta: Kriška Vas, Stična, St. Vid i Pokojnica.- Obzirom na poslednje uspehe jedinica VII korpusa neprijatelj je počeo da se služi novom taktikom. Više se ne zadržava koncentrisan u uporištima. Danju prodire manjim kolonama prema položajima naših jedinica te krišom

[1] Original i pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 154/1 i 191/11.

- Organizacijski štab slovenskega domobranstva je 25. februara 1944 (na osnovu naređenja višeg vođe SS i policije od 10. februara 1944) ukinuo postojeće borbene grupe i obrazovao tri nove: školsku, za zaštitu železničke pruge i za zaštitu okruga Novo Mesto. Iz ovih grupa izuzete su čete raspoređene na južnoj ivici Ljubljanskog barja, u Grosuplju, Velikim Laščama, Ribnici i Kočevju, koje su u taktičkom pogledu već bile potčinjene nemačkim jedinicama (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, 275 II). Naredbom opunomoćenika višeg vođe SS i policije br. 2 od 15. mäja 1944. ovim grupama određene su granice i obrazovana Operativna grupa kojoj je dodeljen sektor: Suha krajina i Kočevski rog (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. f. 296/111). Organizacijski štab slovenskega domobranstva je 16. maja 1944. odredio ovim grupama sledeče oznake: severna »N«, zapadna »W , centralna »M« i istočna »O«. U svakoj od njih ostaju dotadanje posade i lormira se po jedan udarni bataljon sa istom oznakom. Bataljonima su određena sedišta: bataljonu »N« [nazivan i 1. bataljon Križ«] sedište u Ljubljani; bataljonu »W« na Rakeku, bataljonu »M« (22, 24. i 63. četa) u Višnjoj Gori, a bataljonu »0< sedište u Trebnju (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. t. 282'TII — pov. br. 178). Zbog uspešnih akcija jedinica 7. korpusa NOVJ (savlađivanja uporišta: Trebnja 17. maja, Mirne Peći 20. maja i Tržišča 30. maja 1944) neprijatelj je bio prinuđen da koncern riše svoje bataljone na užoj prostoriji. Tako je bataljon »N otišao u Sličnu, bu-

kroz šume udara u leda našim bataljunima da bi ih dezorganizovao i time sprečio koncentrisane napade naših jedinica na neprijateljske položaje. Obzirom na to

naređujemo:

1.) Osamnaesta divizija će se sa svim svojim jedinicama, koje se u ovom trenutku nalaze pod njenom komandom,[1] rasporediti na sektoru Ilova Gora — Vrhe — Črnelo — Bojanji Vrh — Rdeči Kal — Zagorica — Medvedjek. Jedinice rasporediti na taj način da delom svojih snaga neprijatelju onemoguće da ponovo iznenadi bataljone time da im manjim kolonama zalazi za leđa. Nastojati da se sačeka manja kolona na povoljnom mestu, da joj se zatvori put i da se koncentrično počne uništavati. Noću napadati i uništavati pojedine isturene neprijateljske tačke. Brigade držati koncentrisane.[4] Teren kontrolisati jakim patrolama.

2.) Jedinica koja će se nalaziti na sektoru Ilova Gora — Vrhe ima zadatak da minira komunikaciju Grosuplje — Višnja Gora — Stična te manjim dobro naoružanim jedinicama na partizanski način uništava pojedine patrole i automobile na toj komunikaciji.

3.) Minirati sve komunikacije na sektoru ispred vaše divizije te rasporediti protivtenkovsko oružje.

4.) Izbegavati frontalne borbe, a pojedine kolone [radi njihovog uništenja] propuštati unutar naših položaja. U slučaju da situacija bude povoljna, organizovati odmah uz artiljerijsku podršku odlučan napad na uporište.

taljon »O« u Št. Vid (Šentvid pri Stični), dok je bataljon »M« (formiran 1. juna 1944.) ostao u Višnjoj Gori sa isturenim uporištem u Kriškoj Vasi (63. četa). (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. T. 297 I, 283/11 — pov. br. 292 i mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 14. snimci 356—360).

[5] Pored formacijskih jedinica. 18. NO diviziji privremeno su bili pridodati 12. slovenačka NO brigada 15. divizije i Dolenjski NOP odred (vidi dok. br. 29 i 49).

[1] Brigade su bile raspoređene na sledečim položajima: 8. slovenačka NO brigada »Fran Levstik« u rejonu Rdeči Kal — Sad — Sela pri Sumberku; 9. slovenačka NO brigada: Kitni Vrh — Male Pece; 12. slovenačka NO brigada: Temenica — Medvedjek; Dolenjski NOP odred u širem rejonu Ilove Gore a 10. slovenačka NO brigada 'Ljubljanska« južno od Novog Mesta. (Vidi izvestaj Štaba 18. NO divizije od 13. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 153 II.)

5.) Treba se pobrinuti da ishrana jedinica bude što bolja, vezu i obaveštajnu službu organizovati do savršenstva.

Stab korpusa obaveštavati o svakoj novonastaloj situaciji. Sem redovnih radio-veza, i putem brzog kurira [podnositi izveštaje] tri puta dnevno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Bolko

(M. P.)

v. d. komandanta — major: Tavčar Franc

BR. 44

NAREĐENJE ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 12. JUNA 1944. ŠTABU BRIŠKO-BENEŠKOG NOP ODREDA DA SPRECI PRODOR NEPRIJATELJSKIH SNAGA IZ GORICE U PRAVCU PLAVA[1]

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
12. juna 1944.
B. 1111

ŠTABU BRIŠKO-BENEŠKOG ODREDA

U vezi sa ofanzivnim akcijama naših jedinica,'- u njima mora učestvovati vaš 2. bataljon, koji se nalazi u Brdima. Zbog toga

naređujemo:

Odmah po prijemu ove naredbe krenite s bataljonom na desnu obalu reke Soče, na sektor Dolga Njiva — Solkan, gde morate porušiti železničku prugu i sprečavati prolaženje neprijateljskih jedinica iz pravca Gorica prema Plavama. Mesto rušenja odaberite po svome nahođenju.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/1. i 291/11.

- Odnosi sc- na 30. NO diviziju koja je bila dobila zadatak da zauzme neprijateljska uporišta Ajbu i Kanal i da poruši železničku prugu Gorica — Sv. Lucija (Most na Soči). Vidi dok. br. 31.

Morate rušiti na više mesta, po mogućstvu tamo gde se nalaze manji objekti (manji mostovi, propusti itd.).

U pravcu Gorice morate postaviti nagazne mine, a rasporedom zaseda ovladati dolinom Soče te razbijati sve intervencije bilo pešadije ili oklopnih vozova.

Na mesto gde ćete vršiti rušenja i postaviti zasede morate stići najkasnije do 22 časa noću između 13. i 14. o. m. Rušenje otpočnite tačno u 23 časa.

Na položajima morate ostati do 15. o. m. ujutro, kada se povucite na ranije položaje. Noću 13 14. o. m., danju 14. i noću 14. 15. o. m., dok budete na istim položajima, prilagodite raspored zaseda situaciji i duhu sistema noćnih i dnevnih zaseda. Ovo naređenje bilo je poslato radio-telegrafski ali zbog slabe radio-telegrafske veze niste ga mogli primiti te vam ga dostavljamo po posebnom kuriru.

Naređenje morate bezuslovno izvršiti jer je od vanrednog značaja.[3]

Prijem naređenja radio-telegralski potvrdite i naznačite dan i čas primitka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODI!

Politkomesar: Hribar Janez

Komandant, general-major: Ambrožič

(M. P.)

* O izvršenju ovog zadatka vidi dok. br. 55.

ZAPOVEST ŠTABA IDRIJSKO-TOLMINSKOG NOP ODREDA OD 12. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTA VOLARJE I KAMNO[1]

Strogo poverijivo!
Sekcija: Tolmin 1 : 100.000 (it. izd.)

STAB
IDRIJSKO-TOLMINSKOG ODREDA
Na položaju, 12. VI 1944.
Broj 639

ŠTABU I i II BATALJONA ITO-

Sada, kad je otpočela opšta saveznička invazija na Nemačku i njene satelite i kad je opao moral neprijateljske vojske, prešla je i naša NOV u odlučnu ofanzivu širom čitave Jugoslavije kako bi što pre uništila okupatora i domaće izdajnike. U vezi sa operacijama ostalih jedinica IX korpusa NOV i POJ, naš Odred dobio je od Štaba IX korpusa

ZAPOVEST:

1) da uništi uporište *Volarje* (50 ljudi, 3 mitraljeza i 3 puškomitraljeza)
2) da demonstrativno napadne uporište *Kamno* (80 ljudi)
3) da osigurava pravac Kobarid — Tolmin
4) da razori drumove na levoj i desnoj obali Soče, što bliže Kobaridu i Tolminu.[3]

U vezi sa napred iznetim zadacima

naređujemo:

1) Drugi bataljon vrši glavni napad na uporište [Volarje] tako što ce s bombašima prići u blizinu bunkera i kasarne te na dati znak izvršiti istovremeni napad, uništavati

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/1. U gornjem desnom uglu dopisano je crvenom olovkom »op», a na kraju dokumenta: »14.6 44.«

[5] Idrijsko-tolminski NOP odred

•[1] Zapovest Štaba 9. korpusa NOVJ od 9. juna 1944. objavljena je kao dok. br. 31.

bunkere te izvršiti juriš na samu kasarnu. Odmah iza bombaša moraju biti mitraljesci kako bi štitili bombaše i tukli neprijatelja gde god se pojavi. Neprijatelja pozvati na predaju, a ako se ne odazove nastaviti napad do konačnog uništenja.

2) Odmah na početku napada grupa boraca mora prodreti u kuću gde spava marešalo,[J] na taj način onemogućiti mu svaki dodir sa vojskom i likvidirati ga jer je zagriženi fašista. Ispred kuće u kojoj on spava postavljena je straža.

3) U prvom redu treba nastojati da se neutrališu mitraljezi u bunkerima te da se oduzmu minobacači koji se nalaze u hodniku kasarne.

4) Za svaki bunker organizujte trojke bombaša i puškomitraljez s nekoliko strelaca. Isto i za samu kasarnu.

5) Osim toga 2. bataljon obezbeđuje se na levoj obali Soče prema Tolminu jednom zasedom između sela Gabrje — Dolje jačine: mitraljez »breda«, dve nagazne mine i dva puškomitraljeza. U slučaju da se pojavi neprijatelj, treba odmah obavestiti Štab odreda i Štab bataljona, a vatrom ga treba po svaku cenu zadržati. Pqmenuta zaseda može mitraljezom »breda« da tuče i preko Soče ukoliko bi se neprijatelj pojavio na desnoj obali, te tako kod njega stvori pometnju.

6) 1. bataljon obezbeđuje napad 2. bataljona na taj način što demonstrativno napada Kamno te na desnoj obali Soče što bliže Tolminu razruši drum Idrsko — Kamno. Na levoj obali mora porušiti novopostavljeni most na Scliščama. Postavlja zasede prema Idrskom i Tolminu. Zaseda koja bude u pravcu Tolmina mora imati i protivtenkovski! pušku 2. bataljona te jednu nagaznu minu.

7) Napad će biti izveden noću između 13. i 14. juna 1^44. tačno u 23 časa.

8) Jedinice koje će rušiti puteve moraju najkasnije u 22 časa biti na položajima.

9) Borba se mora nastaviti i preko dana 14. VI 1944. kao i noću 14 15. VI 44. Danju se t. bataljon povlači na padine Kolovrata, a 2. bataljon na padine Mrzlog vrha i tuku neprijatelja koji bi vršio pokrete u dolini.

10) Ako se prve noći ne bi moglo zauzeti Volarje, napad se nastavlja po istom planu i sledeče noći.

[1] čin u italijanskoj vojci. odgovara našem činu zastavnika.

11) Ako Volarje bude zauzelo prve noći, druge noći napasti Kamno, i to: 1. bataljon izvodi glavni napad na uporište, a 2. bataljon vrši obezbeđenje napada. U vezi sa tim izdaćemo detaljnija naređenja shodno razvoju situacije u borbi.

12) Još pre napada treba preseći sve neprijateljske telefonske linije.

13) Stab odreda nalaziće se u blizini crkvice između Volarja i Selišća. Tu će biti i previjalište odreda, odakle će se ranjenici transportovati na ugovoreno mesto, a odatle dalje u bolnice.

14) Štabovi bataljona zajedno sa bataljonskim bolničarima treba da pripreme nosila i odrede drugove koji su bez oružja za prenošenje ranjenika.

15) Štabovi bataljona moraju se postarati da sve njihove jedinice imaju čvrstu međusobnu vezu i vezu sa Štabom odreda, kamo svakog časa dostavljati izveštaje o toku borbe.

16) Vođa svake grupe koja vodi borbu mora beležiti sve važnije momente i vreme borbe, a bataljoni moraju najkasnije 4 časa nakon borbe dostaviti Štabu odreda izveštaj o svim borbama.

17) Borbeni znaci za vreme borbe: 13. o. m. Mirko — Marko
14. o. m. Peter — Pavel
15. o. m. Janez — Janko

18) Dalje direktive uslediće u toku borbe.

19) Prilažemo skice uporišta Volarje i Kamno.[5]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Rebec Drago Kovač
Kovač

Komandant — kapetan:
Bavec Franjo Branko
Branko

(M. P.)

Dostavljeno: Štabu I i II bataljona ITO
Štabu IX korpusa NOV i POJ

[5] Redakcija nije pronašla skice.

IZVESTAJ VOJNE OBLASTI 7. KORPUSA NOVJ OD 13. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O POSTIGNUTIM USPESIMA PRI SPROVOĐENJU MOBILIZACIJE'

VOJNA OBLAST
ŠTABA VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Mobilizacijski odsek
na položaju 13. VI 1944.
Br. 48.44

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
Tehničkom odeljenju

na položaju.

Dostavljamo izveštaj o mobilizaciji na sektoru VII korpusa, kao i o preduzctim merama za hvatanje skrivača i dezertera. Pošto je na sektoru Dolenjskog, Notranjskog i Belokranjskog vojnog područja mobilizacija već završena, preduzeli smo sve mere radi hvatanja istih. Tako je na pr. prvih dana meseca juna patrola Komande mesta Žužemberk Dolenjskog vojnog područja uhvatila 6 skrivača, odnosno dezertera, koji su upućeni u svoje jedinice, a trojica, tj. Prpar Alojz iz Šmavera, Kastelic Franc iz Poljana kod Zagradca i Bedenc Mirko iz Šmihela, bili su predati javnom tužiocu P. V. S.- za Dolenjsku. Kao kod komande Dolenjskog vojnog područja, preduzete su slične mere i u ostalim područjima, ali dosada još nismo primili nikakav izveštaj o nekim uspesiina. Dobrovoljno se nije prijavio nijedan skrivač. Primećuje se da se u poslednje vreme broj dezertiranja smanjio, a bilo je slučajeva da su se dezerteri sami prijavljivali svojim jedinicama, jer su ih patrole Vojne oblasti stalno gonile i hvatale.

Otkako se u Štajerskoj nalaze jedinice 14. divizije NOV i PO, od 21. IV 1944. do 28. V 1944. upućeno je u garnizon VII korpusa 488 drugova iz Štajerske (novomobilisanih), koji su nakon završene borbene obuke poslati u operativne jedinice.[3]

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21/11. U gornjem desnom uslu dopisano je inastilom: »1089«, a na kraju dokumenta: »Teh. br. 1089« i »17.6.44.«

[1] Područni vojni sud

' Zbog nemogućnosti da se novomobilisani naoružaju u Štajerskoj i da im se pruži najnužnija borbena obuka, Glavni štab NOV i PO Slovenije organizovao je njihovo prebacivanje preko r. Save u Dolenjsku.

Prilikom obuke, kao i u operativnim jedinicama, pokazali su se kao vrlo disciplinovani i dobri borci. Kod njih nismo primetili slučajeve dezertiranja.

Kao što smo, u izveštaju br. 25 od 31. V o. g.,[4] izvestili o uspehu mobilizacije na sektoru Istarskog vojnog područja, poznato nam je da su od 8. IV pa do danas u Komandi Istarskog vojnog područja lekarski pregledana 1352 obveznika, od kojih je 685 sposobno za operativnu jedinicu, 94 druga za partizansku stražu, 384 druga za pionirski vod, 141 drug bio je stavljen na raspolaganje organima civilne vlasti, dok je ostatak potpuno nesposoban za vojnu službu. Napominjemo da je mobilizacija vršena pre navedenog datuma, ali dosada još nismo primili tačan izveštaj. Kada bude potpuno završena, javićemo blagovremeno. Mobilizacija je delimično završena kod svih komandi mesta, izuzev kod Komande mesta Koper, jer je kretanje patrola danju nemoguće, a često i noću.

Radi što potpunije mobilizacije na sektoru Komande mesta Koper, uputili smo dve grupe od po 10 drugova koji pomažu Komandi pri mobilizaciji. Komanda mesta zajedno sa Štabom broji svega 16 drugova. To je posledica samog položaja i pritiska neprijatelja, pa je ova Komanda prinuđena da ceo dan provodi u bunkerima. Da nacionalna svest stanovništva nije tako visoka, ne bi ni mobilizacija na tom sektoru uspela u takvom obimu, a ona se i dalje sprovodi.

Kao na svim ostalim područjima, tako su se i na ovom sektom pojavili skrivači i dezerteri iz redova NOV i PO, koje jedinice partizanskih straža stalno hvataju i sprovode u njihove jedinice. Desio se samo jedan slučaj da su iz lokalpatriotskih pobuda — pod izgovorom da ne bi trebalo da odlaze preko granice na službu u redove NOV i PO — svi obveznici čitavog jednog područja pobegli i javili se jedinicama 9. korpusa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Stab VII korpusa
v. d. komandanta — major,
Tavčar'

Referent mobilizacijskog
odseka 7. korpusa — kapetan
J. Luznar[1']

(M. P.)

[4] Redakcija riije mogla pronaći taj izveštaj.
[i] Franc Tavčar Rok
[6] Jože Luznar

IZVESTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 13. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA I AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

S T A B
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Položaj, 13. 6. 1944.
Br. 842

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Položaj.

Izveštaj I SNOUB »Tone Tomšič«

1. 6. o. g. I SNOUB »Tone Tomšič« iz zasede na položajima iznad druma Vojnik — Arja Vas napala je tri kamiona sa nemačkim vojnicima. Pošto su se kamioni kretali velikom brzinom, uspelo im je da se probiju kroz prvu zasedu. Druga zaseda pak je uspela da uništi 1 kamion i pri tome zaplenila 1 puškomitraljez, 3 puške i nešto municije.* Broj neprijateljskih gubitaka nije se mogao utvrditi jer je neprijatelj sve odvezao u ostala dva kamiona. Ubrzo zatim stigla su 4 kamiona policije koja je počela da nastupa prema položajima brigade. Nakon oštre polućasovne borbe borci brigade su odbacili neprijatelja sa položaja tako da su se zasede mogle povući prema Prelski. Povlačeći se brigada je naišla na neprijateljsku kolonu od oko 40 ljudi i razjurila je. Osim gubitaka u zasedi, koji nisu poznati, neprijatelj je u kasnijim borbama imao oko 20 mrtvih i ranjenih. Brigada je imala 2 mrtva, 2 teže i 1 lakše ranjenog.

5. 6. o. g. neprijatelj je u dve kolone nadirao prema položajima I SNOUB »Tone Tomšič« kod Smihela. Jedna kolona spojila se sa drugom kod same crkve u Smihelu.[3] Brigada je odmah zauzela položaje i s jednom četom izvršila juriš na neprijateljsku prethodnicu, dok je II bataljon izvršio napad u bok. Neprijatelj se odmah dao u divlje bekstvo pa su ga

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332/III. I[1] gornjem desnom uglu mastiljavom olovkom dopisano: »54«.

[2] Iz neprijateljevog Izveštaja vidi se da je uništen jedan policijski kamion (vidi dok. br. 156).

[3] U borbi kod Smihela učestvovale »-u iz sastava 3. bataljona Vermanšalt-puka »Donja Štajerska« 1. alarmna četa »Celje-istok« i I. alarmna četa »Celje-zapad (vidi dok. br. 130).

borci gonili gotovo sve do Mozirja. [Neprijatelj] je imao 10 mrtvih (7 je ostavio na položaju) i isto toliko ranjenih. Zarobljena su 2 neprijateljska vojnika. Zaplenjen je 1 laki minobacač sa 20 mina, 6 pušaka sa nešto municije i izvesna količina opreme.

Izveštaj II SNOUB »Ljubo Sercer«

9. 6. brigada se nalazila kod Rakitoveca i vodila borbe s ncmačkom policijom koja je iz dva pravca — iz Šmartna i Blagovice — nadirala na položaje brigade. Pošto su dve čete brigade bile u rashodu, a neprijatelj bio veoma nadmoćan, jedinice brigade posle polučasovne borbe povukle su se preko Zgornjeg Tuhinja na Ravne. Neprijatelj je imao 4 mrtva i više ranjenih. Brigada nije imala gubitaka.

Izveštaj 6. SNOUB »Slavko Slander«

4. 6. o. g. II bataljon bio je u zasedi na glavnom drumu Ljubljana — Celje kod Prevoja. Pre podne su stigla 4 kamiona policajaca koji su se, uprkos tome što je zaseda postavljena u najvećoj tajnosti, iskrcali otprilike 500 m od položaja bataljona. Policajci su, ne znajući da se ovde nalazi zaseda, u streljačkom stroju krenuli prema Kninskom hribu, gde su ih borci pustili na odstojanje od 50 m, a zatim na njih otvorili žestoku vatru. Poginulo je 5 a ranjeno 5 Nemaca. Zbog čistine Nemci se nisu mogli povući, pa su zauzeli položaje. Iz istog razloga i bataljon nije mogao da izvrši juriš na neprijatelja. Kasnije su do sela Zelodnika stigla još dva kamiona vojske, koja je očito nastojala da zađe bataljonu za leđa. Zbog toga se bataljon povukao sa svojih položaja.

Istog dana bataljon je na drumu Kamnik — Šmartno [v Tuhinju] porušio 3 mosta.

Izveštaj Kozjanskog odreda

25. 5. o. g., prilikom akcije u Loki pri Zidanom Mostu, odred je zaplenio u opštini veću količinu kancelarijskog materijala. Iz zasede je ubijen 1 nemački vojnik iz [sastava] železničke patrole.

Drugi bataljon odreda iste noći napao je i potpuno uništio železničku stanicu Breg.

Minerski vod Kozjanskog odreda 20. 5. o. g. izvršio je akciju na voz između železnićkih stanica Blanee i Rajhenburga[4] na pruzi Zidani Most — Dobova. Na minu je naišao voz

[4] Sada: Brestanica

sa nemačkim vojnicima koji su putovali na odsustvo. Uništeni su lokomotiva i dva vagona. Broj žrtava nije poznat. Znamo samo da je u bolnicu prebačeno 8 ranjenika. Saobraćaj je prekinut za 8 časova.

O takmičenju

Izveštavamo da nam je nemoguće dostavljati redovno izveštaje o toku takmičenja jer su veze između nas i pojedinih naših jedinica stalno u prekidu. Od jedinica ne dobijamo tačne izveštaje jer se za sve vreme na našoj teritoriji odvijala veća nemačka ofanziva. Cim budemo raspolagali materijalom za izveštaje, iste ćemo redovno dostavljati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
služb, odsutan

(M. P.)

Za komandanta
načelnik štaba — major:
Franc Poglajen

BR. 48

RELACIJA ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 13. JUNA 1944. DOSTAVLJENA GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA NA SEKTORU SAVINJA — CRNA I NA POHORJU[1]

STAB
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Operativni odsek
Br. 139
Na položaju, 13. juna 1944.

Relacija o nemačkoj ofanzivi
koja je trajala od 15. 5. do
[26.5.] 1944.

OPERATIVNOM ODELJENJU GLAVNOG ŠTABA
NOV I PO SLOVENIJE

Relacija o nemačkoj ofanzivi:

1.) Na sektoru Savinja — Crna — Mislinja — Paka od 15. 5. do 21. 5. 1944.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332/11.

2.) Na sektoru istočne Koruške od 17. 5. do 25. 5. 1944.
3.) Na sektoru Pohorja od 1. 5. do 10. 5. 1944.
4.) Borbe II SNOUB od 21. 5. do 26. 5. 1944.

Koncentracija neprijatel ja:

U cilju izvođenja ofanzive protiv jedinica IV operativne zone koje su se nalazile na sektoru između Savinje — Pake — Mislinje — Meže i istočne granice Koruške, neprijatelj je 14. 5. 1944. i u toku noći 14.15. 5. 1944. koneentrisao: u uporištu Šoštanj 2400 vojnika, u Velenju 1100 ljudi, u Mislinjama 1800, u Slovenjem Gradcu 1500, u Kotljama 300, u Crni 500, a u uporištima u Savinjskoj dolini 6700 ljudi; ukupno 14.600 ljudi. Osim ovog novokoncentrisanog ljudstva, učestvovale su i jedinice \ojske, policije i Vermanšafta iz uporišta na tom sektoru u ukupnom broju od 7.000 ljudi. Koncentrisanu vojsku sačinjavaju: 13. SS [policijski] puk, koji je ranije bio smešten u Koruškoj na desnoj obali Drave; policija po uporištima na teritoriji Štajerske; vojska upućena iz Austrije; Vermanšaft iz Maribora, Ptuja, Celja i drugih uporišta.[2]

Prvi transporti stigli su u Šoštanj 14. 5. posle podne, u 14 časova. Prva dva transporta vermana i SS-policije odmah po dolasku u Šoštanj krenula su u dve kolone od ukupno 600 ljudi prema Zavodnju.

Na tom sektoru u to vreme su se nalazile sledeče jedinice IV operativne zone: Stab IV operativne zone kod Razbornika na (Razboru), l SNOUB sa prvim bataljonom kod Zalesnika, trećim istočno od njega, sa Štabom brigade u sredini[3] i I bataljonom Istočnokoruškog odreda u Razboru.'

Štab I SNOUB »Tone Tomšič« 14. 5. 1944. odredio je 1. bataljon u zasedu na greben Temnika (Zavodnje). Položaj je posednut sa obe strane druma koji preko Zavodnja vodi iz Šoštanja prema Crni. Pomenuta kolona od 600 ljudi nastupala je prema položajima 1. bataljona sa svojom desnom pobočnicom jačine 80 ljudi. Neprijatelj se još pre nego što je stigao do grebena Temnika razvio u strelce i nadirao prema našim položajima. Naši borci su iz neposredne blizine otvorili vatru

[5] U ofanzivi su učestvovali: 1, 2. i 3. bataljon Vermanšaft-puka »Donja Štajerska«, delovi 13. SS- policijskog puka. 611. i 922. bataljona 18. landesšiccn-puka, kao i žandarinerijske i granične jedinice sa ove teritorije (Arhiv IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 205, 346 347 i 349). Iako ne raspolaže potpunim podacima, redakcija smatra da nisu bile angažovane sve neprijateljske snage koje su u relaciji prikazane.

Dalji tekst do kraja rečenice dopisan je mastilom.

[4] Redakcija nije mogla utvrditi gde se tada nalazio 2. bataljon I slovenačke NGU brigade »Tone Tomšič«,

na neprijatelja i oterali ga prema Šoštanju. Ostalih 600 ljudi, koji su se kretali drumom Šoštanj — Zavodnje, stigli su neometano u selo. Na ovo mesto upućena je 1. četa III bataljona sa ciljem da udari u leda neprijatelju. Četa je stigla u Zavodnje baš u trenutku kada se neprijatelj odmarao i napala ga. Ü to vreme stigao je drumom putnički automobil sa oficirima, koji su naši borci potpuno slupali, a svi u automobilu su poginuli. Ovde su borbe vodene dva časa. Zatim se četa zbog prejake neprijateljske minobacačke vatre povukla. Za to vreme 2. četa II bataljona obezbedivala je pravce prema dolini Velunje i Crni, a jedan vod je štitio bok 1. čete koja je napadala sa severozapadne strane naselja Zavodnje. Na položajima kod Temnika I bataljon vodio je borbu sve do mraka. U 23 časa bataljon se vratio u sastav brigade.

Neprijatelj je imao 30 mrtvih i više od 30 ranjenih. Među njima bilo je i nekoliko oficira. Uništen je putnički automobil koji je zapalio drug Mišica.[5]

Mi smo imali 3 mrtva i 4 ranjena.

U borbama su se istakli sledeči drugovi: Dremelj Anton, zamenik komandanta III bataljona, drug Miha," komandir 2. čete I bataljona i [drug] Mrmolja,[7] nišandžija kod mitraljeza I bataljona.

Štab IV operativne zone i I SNOUB su zanoćili na pomenutim položajima.

Noću 14 15. 5. 1944. neprijatelj je svojim glavnim snagama blokirao drum Slovenj Gradec — Mislinja — Velenje — Letuš — Mozirje — Ljubno i planinski greben Mozirskih planina preko sedla Roma — Kramarice — Crne do Urške gore. Ove snage su se fortifikacijski utvrdile. Nemci su imali nametu da našim jedinicama koje su se nalazile na okruženoj teritoriji onemoguće povlačenje sa tog sektora te da ih potpuno unište.

Štab IV operativne zone kao i I SNOUB su, nakon primljenih informacija o velikim koncentracijama neprijatelja, ujutro 15. 5. 1944. krenuli svaki u svom pravcu. Sa Štabom IV operativne zone kretao se i 1 bataljon Istočnokoruškog odreda koji se nalazio u neposrednoj blizini Štaba zone. Pravac kretanja bili su Ciganija — Javorje do kote 1163 (severno od Kramarice). gde je prethodnica naišla na neprijateljsku kolonu koja se, u jačini od 200 ljudi, kretala iz Crne prema

'• Vlado Mišica, u to vreme politkomesar 1. slovenačke NOU brigade »Tone Tomšič«.

" Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

: Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

Kramarici. Nakon kraće pripreme juriša I bataljon Istočnokoruškog odreda i zaštita [štaba zone] pošli su na juriš i razbili neprijatelja na dva dela. Jedan deo neprijateljske kolone vratio se u Crnu, a drugi deo [je otišao] na Kramaricu.

Neprijatelj je imao 3 mrtva i 3 ranjena. Zaplenjeni su 1 pištolj 600 metaka.

Štab zone i I bataljon [Istočnokoruskog odreda] su zatim produžili dalje u dolinu Bistre do Osojnika, gde su zanoćili.

I SNOUB 15. 5. 1944. u 4 ćasa ujutro prešla je na nove položaje na Krivonog, a po podne je produžila na Bele Vode.

Da bi došla u vezu sa svojim 2. bataljonom i da se ne bi razdvajale snage, brigada se između Sv. Vida* i Javorja vratila preko druma Šoštanj — Crna na opkoljeni sektor u Stakne, gde je stigla u 20 ćasova. Dok je prelazila preko druma, ovaj još nije bio posednut, ali je primetila neprijateljsku kolonu koja se kretala ka Javorju u pravcu Crne. U Slaknama ljudstvo se odmorilo i nahranilo.

16. 5. 1944. neprijatelj je otpočeo pravo čišćenje. Pojedine sektore pročešljao je u streljačkom stroju, neke čak i dva do tri puta.

Štab IV operativne zone sa I bataljonom Istočnokoruškog odreda 16. 5. 1944. u II časova prešao je do Ratiha.

I SNOUB. posle sukoba svoje patrole sa zasedom koja se nalazila na Kramarici, ujutro se prebacila preko Luke na Smihel i predveće nastavila put do ispod Radegunde, severno od Št. Janža,[9] preko novoizgrađenog mosta preko Savinje i dalje na Ramšak — Završnik. Preko Savinje brigada je prešla na vreme, jer pola časa kasnije neprijatelj je postavio zasedu na mostu. U celoj Savinjskoj dolini još samo taj most bio je slobodan za prelazak, dok su se svi ostali mostovi u vreme prelaza brigade već nalazili pod stražom.[10]

Pošto je neprijatelj osetio da se deo naših snaga povukao u pravcu Bistre, uputio je kolonu sa zadatkom da te delove otkrije. Posle podne u 17 ćasova neprijateljski delovi zaustavili su se kod Osojnika, odakle smo se [mi] pre podne povukli. Toga dana neprijatelj nije nastavio nadiranje.

Zbog neposredne biizine neprijatelja, Štab IV operativne zone i I bataljon Istoćnokoruškog odreda razdvojili su se. Stab IV operativne zone krenuo je u 20 časova od Ratiha preko Bele peči, sedla između kota 1549 — 1442 do Radušni-

* Sada: Šentvid pri Zavodnju

" Sada: Šentjanž

'" O borbama I. slovenačke .\OU brigade »Tone Tomšič« za vreme ove neprijateljske ofanzive vidi knj. 13, dok. br. 113 i 117.

ka, gde je stigao u 6 časova ujutro. Noć je bila veoma mračna i padala je kiša pa je zbog toga pokret bio vrlo težak i zamoran. Prvi bataljon Istoćnokoruškog odreda nastavio je put prema Solčavi.

Noću 17 18. 5. Štab IV operativne zone prebacio se preko Savinje do Špeha. Most preko Savinje preko kojeg se povukao Štab zone bio je još jedini koji neprijatelj nije poseo. Sledećeg dana bili su blokirani svi prelazi.

Prema podacima koje smo dobili od obaveštajne službe [Nemci] su dovukli u Crnu i Šoštanj veći broj poginulih i ranjenih neprijateljskih vojnika. Među njima bio je i jedan general-major, dva kapetana i 6 potporučnika. To su bili oficiri 13. SS [policijskog] puka. Izgleda da su se 16. 5. 1944. zbog lošeg vremena, guste magle i slabe vidljivosti sukobili neprijateljski delovi između sebe, jer naših jedinica tada na tom sektoru nije više bilo sa kojima bi se mogli sukobiti.

Koruška ofanziva

Već 17. 5. 1944. neprijatelj je odvojio deo svojih snaga, 600 do 1000 ljudi, sa zadatkom da prate naše jedinice koje su se povlačile u pravcu Bistre i Koprivne. Odavde je manjim patrolama počeo pipati u pravcu Solčave, preko sedla između Olševe i Raduhe i ka Slemenu. Prvi bataljon Istoćnokoruškog odreda je ove kolone napadao i odbijao. 21. 5. 1944. neprijatelj je izvršio koncentraciju svojih snaga u okolini Železne Kaple, Čme i Koprivne u jačini od 6000 ljudi, sastavljene od 13. SS [policijskog] puka (2500 ljudi), policije i vojske. Pojedine neprijateljske kolone nadirale su iz Železne Kaple, Crne i Koprivne i pretražile čitavo područje između Železne Kaple. Solčave, Koprivne i Logarske doline. Jedna neprijateljska kolona stigla je u Logarsku dolinu iz Kamnika preko Kamniškog sedla. Ipak su svi ti pokušaji ostali bez uspeha jer su se naše jedinice povukle na južne padine Raduhe. Potera je trajala sve do 25. 5. 1944, kada su se neprijateljske kolone vratile na svoje polazne tačke.

Poiera za II SNOUB »Ljubo Sercer«

Kad je neprijatelj koncentrisao deo svojih snaga za poteru u Koruškoj, uputio je deo vojske, koji je pretresao sektor između Savinje — Pake — Mislinje i Crne, prema Pohorju. Drumovi Slovenj Gradec — Mislinja i Mislinja — Vitanje ostali su i dalje blokirani.

21. 5. 1944. krenula je II SNOUB sa 150 regruta sa Pohorja prema Kamniško-zasavskom odredu, gde ih je htela prc-

dati. U 23 časa cela brigada prešla je od Rakoveca na Hudinji preko druma Mislinja — Vitanje na Paški Kozjak.

22. 5. 1944. brigada je u 8 časova ujutro stigla na vrh Paškog Kozjaka. Našim tragom išla je neprijateljska kolona na koju je naišla naša patrola. I bataljon je odmah zauzeo položaje i prihvatio borbu, dok je II bataljon sa regrutima krenuo prema drumu i pruzi, gde se zatim povukao i I bataljon.

U toj borbi poginulo je 11 Nemaca a više ih je bilo ranjeno.

Mi smo imali 1 poginulog i 1 nestalog. Kada je cela brigada stigla na prugu, naišla je na neprijateljsku zasedu jer su drum i pruga blokirani. Usled našeg odlučnog juriša neprijatelj je pobegao od mosta preko pruge i reke i zaposeo položaje u okolnim kućama, odakle je most držao pod mitraljeskom vatrom. I. i 2. četa I bataljona, čim su prešli drum i prugu, zauzeli su položaje i obezbedivali prelazak ostalog dela brigade. Kada je pola brigade prešlo prugu, naišao je od Velenja voz, u kojem su se nalazili vermani. Naši borci su odmah otvorili vatru na voz. Za ovim vozom naišao je oklopni voz, pa je i na njega otvorena vatra iz lakih minobacača, tako da smo ga prinudili da ode napred. u tunel prema Mislin ji. Zatim su iz pravca Velenja stigla dva laka tenka koji se nisu usudili da nam se približe. Nakon prelaska cele brigade povukli smo se na Grašku Goru, gde smo ostali preko noći. Prilikom prelaska druma poginulo je 7 neprijateljskih vojnika, a više ih je bilo ranjeno i oštećen je oklopni voz. Istog dana uveće stigle su iz Št. Vida" i Cirkovca neprijateljske kolone Vermanšafta od 150 ljudi. Naše patrole odmah su ih napale i odbacile natrag prema Št. Vidu. U toku noći ponovo su pokušali da napadnu naše položaje, ali su uvek odbijani jer se brigada celu noć nalazila na položaju.

23. 5. 1944. oko 4 časa ujutro vermani su se vratili i zauzeli položaje na uzvišenju prema našem I bataljonu, koji je odmah prešao u napad te ih posle dvoipoćasovne borbe oterao sa položaja, tako da su u panici pobegli u pravcu Št. Vida — Mislinje.

U toj borbi neprijatelj je imao 6 mrtvih, od kojih su dvojica ostala ležeći na mestu, i veći broj (8) ranjenih. Zarobljena su 3 vermana.

Zaplenili smo 8 pušaka, 1 pištolj, 1 automat, 2700 metaka i veću količinu opreme.

Mi nismo imali nikakvih gubitaka.

[11] Sada: Šentvid nad Valdekom

U toku borbe uputili smo bojnu patrolu II bataljona prema Plešivecu, koja je naišla na neprijateljski stroj spreman za pokret prema Graškoj Gori. Ova patrola je sa kratkog odstojanja otvorila mitraljesku vatru na postrojenu policiju, kojom prilikom je veći broj poginuo ili bio ranjen, ali tačne podatke nismo mogli utvrditi.

Kada je I bataljon potukao i oterao neprijatelja, krenula je druga neprijateljska kolona od Plešiveca prema Graškoj Gori, a naš II bataljon je već pošao sa novomobilisanim drugovima prema Razboru. Prvi bataljon je zaustavio i drugu neprijateljsku kolonu, koja se kretala sa Plešiveca, pa se zatim i on povukao na Razbor, gde je stigao u 12 časova i postavio zasede kod Rdečnika u pravcu Graške Gore, dok smo se mi smestili kod Pečovnika i tu ostali preko noći.

24. 5. 1944. u 8 časova ujutro naše patrole primetile su neprijateljsku patrolu — kolonu koja je iz Slovenj Gradeča išla u dva pravca prema Razboru, jedna prema Rdečniku a druga prema Pećovniku.[1]- Naš I bataljon zaposeo je položaje na uzvišenju iznad Rdečnika. a drugi iznad Pečovnika. U to vreme kolona koja je išla prema Pećovniku otvorila je vatru na naš položaj. II bataljon je odgovorio vatrom i odmah izvršio juriš te naterao neprijatelja u bekstvo. Neprijatelj je imao 30 mrtvih, oko 12 ranjenih i 2 zarobljena. Naši gubici: 3 lakše ranjena (zamenik komandanta brigade Silni)'[3] i 4 mrtva.

Zaplenili smo: 1 automat sa municijom. 5 pušaka, 2 pištolja, 2300 puščanih metaka, 13 okvira za puškomitraljez MG, nekoliko bombi i veću količinu opreme.

U isto vreme I bataljon je na položaju iznad Rdečnika, gde je stigla druga kolona iz. Slovenj Gradeča, ovu razbio i naterao u bekstvo. Istovremeno je nailazila i treća kolona iz Graške Gore prema Rdečniku. Bataljon je sa ovog položaja prihvatio borbu i sa ovom kolonom i uspeo da je zaustavi i razdvoji, lako da se jedna odvojila prema Velunji želeći da opkoli naš 1 bataljon. U isto vreme primetili smo i grupu od 60 ljudi kod crkve Sv. Danijela, odakle su pomoću raketa uspostavili vezu sa ostalim svojim snagama. Tada je neprijatelj kod Rdečnika pokušao da juriša na naše položaje i da nas opkoli. Bili smo prinuđeni da se povlačimo preko Velunje i preko druma Zavodnje — Št. Vid. Prvi bataljon je ostavio jednu četu na položajima da zaustavi neprijatelja koji je

[15] U borbi jc učestvovao Vermanšaft-puk »Donja štajerska« i snage policije, vojske i žandarmerije (vidi dok. br. 129).

« Jože Boldan Silni

okružio Rdečnik. Drugi bataljon je ostavio jednu četu na položaju prema Sv. Danijelu. Ostale naše snage sa novomobilisanim [drugovima] povlačile su se preko Velunje.

Prvi bataljon je od 9 do 12 časova vodio borbu i uspeo da kod Rdečnika nanese neprijatelju gubitke od 21 mrtvog, ubije 2 mule i rani oko 17 ljudi. Pošto je neprijatelj bio brojno nadmoćniji, Prvi bataljon nije mogao ništa da zapleni. Jačina neprijatelja na Razboru koji je došao iz Slovenj Gradeča i Graške Gore iznosila je oko 800 vermana i izvestan broj policajaca.

U toj borbi I bataljon imao je 2 mrtva.

Kada su naši bataljoni prešli Velunju i peli se na uzvišenja kod Zalesnika, tu ih je čekala neprijateljska zaseda koja je stigla iz Šoštanja. Dve ćete 2. bataljona, koje su bile u prethodnici novomobilisanih, izvršile su juriš i oterale neprijateljsku zasedu iz prvih rovova te zaplenili nekoliko bombi i nešto opreme. Neprijatelj se zatim koncentrisao na drugim položajima i nastavio borbu, a naše dve čete su se razdvojile, tako da je 1. četa otišla desno prema St. Vidu i vodila novomobilisane, a 2. četa levo od neprijateljskog položaja prema Zavodnju i stigla na određeno mesto u sastav brigade.

U toj borbi neprijatelj je imao 4 mrtva i nekoliko ranjenih.

Naši gubici: 2 mrtva.

Dok je I bataljon zadržavao neprijateljske kolone koje su išle za nama pored Velunje i iz Razbora prema Velunji, II bataljon je sa regrutima prešao preko druma Zavodnje — St. Vid. Posle ove borbe predveće smo stigli do Sv. Križa i tu zanoćili.

25. 5. 1944. u 3 časa ujutro krenuli smo prema Smihelu. Tu smo ostali preko dana. U 13 časova došla je prema Smihelu kolona policije i vermana te je otpočela borba sa II bataljonom i jednim bataljonom I SNOUB »Tone Tomšič«. Pošto se neprijatelj dobro utvrdio u crkvi i oko nje i bio dobro naoružan automatskim oružjem i minobacačima, a ljudstvo je uglavnom sačinjavala policija, nismo mogli da ih oteramo po danu, ali smo im naneli teške gubitke. Oterali smo ih kad je pao mrak.

U toj borbi nismo itnali gubitaka.

Uveče smo sa novomobilisanim krenuli prema St. Janžu kako bismo prešli drum i Savinju, ali u tome nismo uspeli zato što nas je preduhitrio dan.

Ofanzivu na Pohorju

Ofanziva na Pohorju trajala je od 1.6. do 10. 6. 1944. Neprijatelj je končentrisao svoje .snage na taj način što je ojačao svoja uporišta Mislinju i Dovže sa dve čete iz Maribora u jačini od 300 ljudi. U Šmartnom pri Slovenj Gradecu imao je četu od 150 ljudi. Dalje u Slovenj Gradecu, St. Janžu[14] i u Starom Trgu kod Slovenj Gradeča nalazile su se 1, 2, 3. i 4. četa vermana u jačini od 600 ljudi. Sem toga posada u Starom Trgu bila je ojačana na 500 vojnika »gebirgsjegera«,[15] a celokupni rejon Mislinja — Slovenj-Gradec policijom i SS-om.

Neprijatelj je najpre blokirao drum Vitanje — Slovenj Gradec. U predelu Marenberg[1"] — Ribnica uporišta su bila ojačana sa ukupno 320 ljudi policije, čiji se broj stalno menjao zbog mogućnosti brzih intervencija iz Koruške i Maribora.

Neprijatelj je ovaj sektor podelio na tri dela. Prvi deo je obuhvatao predeo Dravograd — dolina Mislinje, na koji je bacio najviše svojih snaga — oko 1500 pripadnika policije, SS i vermana. Policija je bila iz sastava 5. policijskog bataljona iz Berlina, koji je u Maribor stigao 15. maja 1944. Odatle su krenuli u jačini od 250 ljudi u Ribnicu, dok je ostali deo od 220 ljudi ostao na sektom Savinjske doline. Posle završenih operacija na tom sektoru neprijatelj se povukao u svoja uporišta, tako da je broj vermana ostao nepromenjen. Na drugom delu Pohorja neprijatelj nije mogao koncentrisati veće snage pa sa njime nismo stupili u borbu. Na trećem delu: Maribor — Sv. Lovrenc — Dravsko polje neprijatelj nije izvodio ofanzivne operacije.

Za vreme ofanzive neprijatelj se kretao drumovima Celje — Dravograd i Dravograd — Maribor.

U toku ofanzive neprijatelj je pomoću mobilisanih starih vojnika (Austrijanaca) zaposeo sledeča sela: St. Janž — 7 ljudi, Sv. Jedert — 7 ljudi, Troblje — 14 ljudi, Slovenj Gradec — 2i čovek, Šmartno — 14 ljudi, Turiška Vas — 7 ljudi i Dovže — 27 ljudi. Štabovi ovog dela neprijateljskih [vojnika] nalazili su se u Šoštanju i Slovenj Gradecu.

Na ovom sektoru u to vreme nalazile su se sledeče naše jedinice: Štab 14. divizije, 13. SNOB i 11. SNOB. Sve ove jedinice, kad su primerile neprijateljske koncentracije, odmah su prešle na druge sektore pa tako nisu dolazile u dodir sa neprijateljskim kolonama koje su pročešljavale sektor za se-

[14] Sada: Šentjanž pri Dravogradu

[1*] Brd>kih lovaca

[1,1] Sada: Radije ob Dravi

ktorom. U dodir s neprijateljskim kolonama stupale su samo pojedine patrole, ali do većih borbi nije dolazilo.

Iz ovih neprijateljevih operacija vidimo da je on pokušavao da očisti Štajersku još pre nego što bi saveznici prodrli u Evropu. Iako je neprijatelj na sve načine pokušavao da nas opkoli i uništi, to mu zbog dobro izvedenih manevara naših jedinica nije uspelo. Primećeno je da su svi pokreti neprijatelja vrlo spori i da se on ne snalazi u situaciji, a sa druge strane ispoljila se nespremnost većine ljudstva da odluke svojih štabova izvršuje što brže i što tačnije. Uzrok ovome leži pre svega u sastavu ljudstva, koje predstavlja mešavinu raznih nacionalnosti koje nemaju volje da se bore za Hillera. Ovde pre svega spadaju vermani, koji se pri prvom oštrijem sukobu ili kad čuju »juriš« povuku i razbeže na sve strane.

Naše jedinice su u svim borbama i pokretima pokazale veliku disciplinu, blagovremeno su procenile situaciju te se nisu upuštale u frontalnu borbu, već su se pravilnim manevrom izvlačile sa ugroženog područja. Ne bi imalo smisla upuštati se sa neprijateljem u odlučujuću borbu tamo gde je postojala mogućnost da zbog velikog broja koncentrisanih neprijateljskih snaga naše jedinice dođu u nezgodan položaj iz kojeg se ne bi mogle izvući. Od svih jedinica koje su došle u dodir s neprijateljem najbolje se pokazala II ŠNOUB, koja se odlično izvedenim manevrom i pravilno organizovanom odbranom prema nadirućim neprijateljskim kolonama, koje su stalno pratile ovu jedinicu, izvukla iz nepovoljnog položaja sa čitavom svojom brigadom i sa 150 novomobilisanih spremnih za transportovanje u Dolenjsku. Neprijatelj je pratio ovu brigadu od prelaza druma Mislinja — Vitanje pa sve do Savinjske doline, kada je borbu s neprijateljem prihvatila I SNOUB, koja se u to vreme nalazila na položajima Smihela i Sv. Radegunde.[17] Neprijatelj nije ni primetio da je umesto sa II SNOUB, koju je pratio, stupio u borbu sa I SNOUB, koja je od sada zadržavala neprijatelja i omogućila slobodan prelaz Savinje i dalje u Zasavje.

Sve naše jedinice su dobro prošle kroz ofanzivu koja je trajala čitav mesec, sa nekoliko dana prekida, i koja se od 4. do 8. 6. opet ponovila na sektoru Savinja — Paka — Mislinja — Meža — Istočna Koruška. U to vreme na tom sektoru se opet nalazio Štab IV operativne zone, koji je 5. 6. sa tri strane bio okružen te mu je noću 5 6. juna uspelo da se kroz dolinu Velunje povuče na položaje kod Graške Gore. Tako je neprijatelj ponovo udario u prazno.

[17] Sada: Radcgunda

U izviđačkim patrolama Štab IV operativne zone izgubio je 3 druga. U borbi sa neprijateljskom zasedom na Ciganiji ubijen je 1 neprijateljski vojnik.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba — major: (M. P.) Šef operativnog odseka:
Franc Poglajen Milič Viljem

BR. 49

IZVEŠTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 13. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE I ŠTABU 7. KORPUSA NOVJ O BORBAMA POTCINJENIH JEDINICA NA SEKTORU MEDVEDJEK — MULJAVA[1]

ŠTAB
XVIII DIVIZIJE NOVJ
Položaj, 13. VI 1944.
Op. br. 387

GLAVNOM ŠTABU NOV 1 POS
ŠTABU VII KORPUSA NOV I POJ

Položaj

Operativni izveštaj za 12. VI 44.

Na sektoru koji kontroliše VIII brigada otpočeo je juče ujutro u 7 časova pokret švabobranski tzv. »Udarni Rupnikov bataljon« iz Boge Vasi u više pravaca prema selu Sela pri Sumberku. Jedna kolona nadirala je prema Rdečem Kalu, druga prema Hrastovom Dolu, a treća prema Biču. U sastavu ove kolone bila su dva tenka od po 6 tona. Četvrta kolona kretala se od Radohove Vasi prema Biču. U tim kolonama angažovan je jedan udarni bataljon.- Kolone su imale nameru

• Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, i. 27/11.

• Odnosi se na bataljon »0< slovenačkih domobranaca koji je 12. juna 1944. iz šireg rejona Št. Vida (Šentvid pri Stični) sa dve čete krenuo u akciju prema s. Sela pri Sumberku. i to: 31. četa pravcem škofje — Pristavica — Sela pri Sumberku, a 32. četa pravcem Podgaberje (karta 1:25.000) — Mali Dol — Babna Gora (mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, filtn 13, snimak 383).

da oteraju naše jedinice sa položaja Rdeči Kal — Zagorica te tako preseku obruč oko Št. Vida.[i]

Na sektoru IX brigade neprijatelj je između 7 i 8 časova krenuo preko Mrzlog Polja — Gorenje Vasi prema Muljavi.[4] Druga kolona kretala se u pravcu Velike Pece — Male Pece prema Rdečem Kalu i dalje prema Hrastovom Dolu. Kolone su se kretale uglavnom kroz šumu. Kolone su bile jačine 80 do 100 ljudi, naoružane lakim pešađijskim automatskim oružjem, pre svega »šarcima«, a osim loga imale su i minobacače.

Oko 6 časova ujutro neprijateljska kolona jačine oko 150 ljudi[5] krenula je iz Novog Mesta u pravcu Hrušice. Sa njom je ovde vodio borbu II bataljon X brigade. Druga manja kolona nadirala je iz Št. Jerneja" prema Hrušici. Jačina ove kolone nije nam poznata.[7] Na sektoru koji kontroliše Belokr. [arijski] odred, odnosno jedan bataljon, nije bilo pokreta neprijatelja.

Na sektoru koji kontroliše D. 0.[s] neprijatelj je izvršio sledeče pokrete: Iz Grosuplja je patrolirao patrolama jačine do 30 ljudi prema Plešivici i od Grosuplja do Velike Loke i Kriške Vasi.[ʼJ] Na drumu između Grosuplja i Višnje Gore patrolirao je jednom autoblindom i jednim kamionom duž komunikacije. U 16 časova krenuo je sa tri kamiona vojske i jednom autoblindom iz Grosuplja u Višnju Goru. Nakon sukoba sa D. O. jedan se kamion vratio u Grosuplje a dva kamiona su nastavila vožnju prema Višnjoj Gori. Neprijatelj je svojom patrolom krenuo iz Stične ili iz Kriške Vasi, što nije utvrđeno, i prema položajima kod M. i V. Vrha.[10] O njegovoj jačini D. O. nije nas izvestio. U pravcu Prapreča kod Št. Vida stigla je jača švabobranska patrola (o jačini XII brigada ne izveštava), koju je napala zaseda iznad Rađanje Vasi. Neprijatelj je u toku jučerašnjeg dana stigao i u Zaboršt i Sela

* Sada: Šentvid pri Stični

[4] Ovu kolonu sačinjavala je 16. četa 1. bataljona »Križ« slovenačkih domobranaca i/ Stične. (Mikrotcka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 14, snimak 360.)

[s] Redakcija nije mogla utvrditi naziv te neprijateljske jedinice.

[0] Sada: Šentjernej

• U pravcu Hrušice su nastupali delovi 34. posadne čete slovenačkih domobranaca iz Šentjerneja (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283'TI).

" Dolenjski KOP odred

" Patrole su bile iz sastava bataljona »M« slovenačkih domobranaca iz Višnje Gore i svakog su dana održavale vezu sa Grosupljem (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 297/1).

Odnosi se na 16. čelu 1. bataljona »Križ« slovenačkih domobranaca, koja je iz Stične preko V. i M. Crnela stigla na Velike Vrhe i vratila se preko Znojila u Sličnu. (Isto, film 14, snimak 360.)

tc se ovde razmestio." Dvanaesta brigada utvrđuje njegovu jačinu. Neprijatelj je kod Zaboršta postavio i zasedu sa kojom se sukobila patrola XII brigade.

Brojno stanje ne možemo dostaviti jer nam ga IX brigada nije poslala.

Raspored)iaših jedinica: I i IV bataljon VIII brigade bili su u toku noći u akciji na utvrđeno uporište Pokojnicu. Nakon akcije bataljoni su bili u zasedi iznad Bića, a posle podne su krenuli preko M. Gabra do sela Sentjurje, a zatim su se preko Medvedjeka vratili na položaje kod Zagorice. II bataljon je noću 11 12. bio u akciji na uporište Pokojnicu, a zatim se nalazio na položajima iznad Zagorice; posle toga je pošao u pravcu Šumberk — Orlaka, odakle je danas ponovo stigao u sastav brigade. III bal. nalazio se u selu Zagorici sa zadatkom da obezbeđuje pravac prema St. Vidu. Kad je neprijatelj počeo da nadire prema Sadu i Zagorici, upućen je na Rdeči Kal, gde se nalazio do 12 časova, posle čega je krenuo prema Orlaki i danas se vratio u sastav brigade. Stab brigade bio je u Zagorici a zatim u Orlaki, dok se Operativni štab nalazio kod I i IV bataljona.

IX brigada imala je I bataljon na položajima kod Bojanjeg Vrha, II bat. kod sela Male Pece a jednu četu u zasedi kod Velikih Peca, dok je III bat. preko celog dana bio u obezbeđenju artiljerije.

X brigada imala je IV bat. sa Štabom brigade u selu Konec. IV bat. je u brigadnoj rezervi. Četvrti bat. bio je na sektoru Gorenje Lakovnice, II bat. na sektoru Hrušice, a 3. bat. na sektoru Težke Vode. Zadatak brigade je blokada Novog Mesta. Belokranjski bataljon bio je u zasedi na Kaćjoj riđi i na sektoru Luknja — Kuzarjev Kal sa zadatkom da kontroliše drum Novo Mesto — Mirna Peč i Bršljin — Prečna.

D.O. imao je II bat. na k. 340 iznad Plešivice, I bat. sa Štabom odreda u Maloj Ilovoj Gori sa zadatkom da kontroliše glavni drum Grosuplje — Višnja Gora. Ovamo je stigao sa položaja kod M. i Velikih Vrha, preko Luča i Jelovcca.

XII brigada imala je jedan bataljon u zasedi na Medvedjeku sa zadatkom da kontroliše komunikacije prema St. Vidu, Novom Mestu, Velikoj Loki. Jedan bataljon nalazio se na položajima na sektoru Rađanja Vas — Temenica i patrolirao na pravcu St. Vid. Jedan bat. bio je na položajima kod sela Sobrača i držao zasedu prema granici. Brigada je imala zadatak

[11] Odnosi se na delove bataljona »O- slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, 1. 281 II i 283.11).

da kontroliše sektor: granica — Št. Vid i komunikacije Št. Vid — Novo Mesto, Velika Loka — Ćatež i Velika Loka — Mirna.

Akcije naših jedinica: VIII brigada 11. u 22.30 krenula je sa tri bataljona u napad na uporište Pokojnicu.[12] U sastavu ovih batal jona bila su i tri teška minobacača. Prvi bataljon napao je uporište sa donje strane, IV bat. sa severozapada. a II bat. nalazio se u zasedi na drumu Radohova Vas — Zagorica. Napad je otpočeo u 2 časa ujutro vatrom iz teških minobacača. Neprijatelj je pružao snažan otpor mitraljezima, pojačan vatrom teških minobacača i vatrom iz jednog topa. Pošto zbog bunkera, koje je neprijatelj brzu izgradio, nije bilo moguće uništiti uporišta, I i IV bataljon u zoru su pristupili blokadi uporišta, dok je II batal jon krenuo na položaje kod Zagorice. U ovoj akciji VI 11 brigada imala je jednog poginulog i 4 ranjena.

Čim je neprijatelj počeo sa ispadima iz Št. Vida, napali su ga I i IV bataljon mitraljezima i lakim minobacačima u selu Bič. Kao što je već pomenuto, neprijatelj je u svom sastavu imao 2 tenka od po 6 tona, od kojih je jedan sa tri pogotka iz protivtenkovske puške uništen te ga je drugi tenk morao odvući u polazni garnizon. Kada je neprijatelj utvrdio gde su naši položaji, otpočeo je sa opkoljavanjem u pravcu Bič — kroz šumu — Veliki Gaber te u pravcu Radohova Vas — Veliki Gaber. Sem toga neprijatelj je krenuo kolonom i prema Rdečem Kalu i na taj način zašao za leda batal jonima na položaju, zbog čega su se bataljoni probili prema Šentjurju, a zatim se preko Medvedjeka vratili u Zagoricu i ponovo napali neprijatelja koji se u 18.30 časova povukao u polazno uporište. U tim borbama neprijatelj je imao velike gubitke. Zaplenjena je jedna kompletna vojna oprema, uništen jedan tenk, a sem toga imao je 7 poginulih i više ranjenih. Treći bat. VIII brig, vodio je borbe od 8 do 12 časova sa kolonom koja je nadirala prema Rdećem Kalu i dalje prema Hrastovom Dolu. Neprijatelju je naneo veće gubitke dok sam nije imao gubitaka. Zbog prejakog neprijateljskog pritiska povukao se prema Orlaki. Prvi bat. IX brigade vodio je od 9. do 12 časova borbu sa kolonom koja je nadirala od Mrzlog Polja prema Muljavi. Ovu kolonu I bat. je odbacio sa svojih položaja na Bojanjem Vrhu. Drugi bat. IX brigade vodio je borbu sa kolonom koja je nadirala od Velikih Peca prema Malim Pečama. te sa kolonom koja je nadirala prema Rdečem Kalu. Zaseda 1. ćete kod Velikih Peca žestokom vatrom u prvi mah

U Pokojnici i okolnim zaseocima nalazila sc 31. četa bataljona >.0«. (Isto. f. 283/11.)

je oterala neprijatelja, a oko 9 časova neprijatelj je ponovio napad na položaje ostale dve čete 2. bat. kod Malih Peca. Oštra borba vođena je sve do 11 časova. Neprijatelj je sa više strana pokušavao da prodre u selo, što mu nije uspelo, dok je jedna četa 8. brigade držala položaje na Rdečem Kalu. Međutim, kad je ovaj položaj pao, nastupila je opasnost za položaje na Malim Pečama jer je njih neprijatelj mogao sada zauzeti sa istočne i južne strane, zbog čega su se čete pod zaštitom lakih i teških mitraljeza povukle prema Lučarjevom Kalu i dalje prema Kitnom Vrhu. Neprijatelj je u borbama sa dva bataljona IX brigade imao 8 poginulih i veći broj ranjenih, dok je u IX brigadi jedan ranjen. U borbi kod Malih Peca izgubljen je 1 engleski puškomitraljez, jer je mitraljezac Jakša Matija ranjen na pet mesta te nije mogao sobom poneti i oružje.

X brigada: 11. u 18 ćasova I bat. je minobacačima i mitraljezima napao neprijateljsko uporište Smihel. Napad je trajao celu noć i ceo jučerašnji dan. Treći bat. je istovremeno napadao neprijateljsko uporište Grm.[13] Na napade neprijatelj je odgovarao snažnom vatrom iz mitraljeza, minobacača i topova. Oko 23 časa zapaljivom municijom zapaljena je u Smihelu neka zgrada. Drugi bat. vodio je borbu do 11 časova pre podne sa kolonom koja je nadirala prema njegovim položajima. Neprijatelj je energičnim jurišem nateran u bekstvo. Drugi bat. je takođe naterao u bekstvo neprijateljsku kolonu koja je nadirala iz St. Jerneja prema [njegovim] položajima. U paničnom bekstvu ovih kolona neprijatelj je izgubio šatorska krila, municiju, tromblonski dodatak za pušku, a imao je 5 poginulih i 10 ranjenih. Položaje II bat. tukao je neprijatelj i topovima iz Novog Mesta.

Drugi bat. imao je 1 teško i 1 lakše ranjenog od topovske vatre. Teže ranjen je komandir 1. č. II bat. drug Skrbee Janez,

Bataljon Belokranjskog odreda u toku jučerašnjeg dana nije vodio borbe.

D. O. vodio je u 10 ćasova borbu s neprijateljem kod M. i Velikih Vrha, te se zbog neprijateljske nadmoćnosti morao povući preko Luča. Bojna patrola II bat. napala je neprijateljske kamione na drumu Grosuplje — Višnja Gora. Zbog snažne vatre iz oklopnog automobila patrola se nakon kraće borbe morala povući, posle čega su oklopni automobil i 2 ka-

[13] Smihel, Grm i Kandija bili su otporne tačke spoljne odbrane .Novog Mesta. U njima su sc nalazile 38. i 52. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 290/11).

miona nastavili pokret prema Višnjoj Gori, dok se jedan kamion vratio u Grosuplje. Na ovom kamionu bilo je 5 ranjenih.

XII brigadu: U 13 časova patrola XII brigade patrolirala je dolinom Temenice i dalje drumom prema Radohovoj Vasi. Kod Zaboršta napala ju je u šumi neprijateljska zaseda.[14] Patrola je na zasedu otvorila vatru a zatim se bez gubitaka povukla. Neprijateljsku patrolu, koja je stigla do Prapreča kod St. Vida, napala je zaseda XII brigade iznad Rađanje Vasi. Zaseda XII brigade vodila je sa ovom patrolom borbu, ali nije poznato da li je neprijatelj otišao iz Prapreča ili ne. U toku današnjeg dana u Praprećama nema više neprijatelja, već se on nalazi u Zaborštu i Selima u jačini od oko 180 ljudi.

Jedna četa XII brigade u toku današnjeg dana pratila je jednog člana ruske misije preko granice i izveštava da je prelaz izvršen u redu.

Divizija ima u planu uništenje i potpuno likvidiranje bar jedne neprijateljske kolone, te da posle ispitivanja situacije napadne neprijateljsko uporište St. Vid.

Protivtenkovsko oružje upotrebljavala je VIII brigada. Rezultat upotrebe iznet je gore.

Mineri VIII brigade minirali su drum Radohova Vas — Stična sa 4 nagazne mine. Mineri X brigade minirali su drum Novo Mesto — Podgrad na odseku Težka Voda — Gotna Vas sa 3 mine domaće izrade i 6 specijalnih mina na električno paljenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. politkomesara — major:
Frenk

Komandant — major:
Pet. Brajović

(M. P.)

[11] Iz sastava bataljona »O« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281 II i 283/11).

IZVEŠTAJ ŠTABA 31. DIVIZIJE OD 13. JU.\A 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBI U REJONU ŠEBRELJE — JAGRŠCE — PŠENKAR[1]

* ŠTAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Operativni odsek
13. VI 1944.
Br.

ŠTABU IX KORPUSA NOV 1 POJ
(Operativni odsek)

Izveštaj o borbi kod Jagršča 10. o. m.

10. VI o. g. u 8 časova stigli su Nemci drumom Sp. Idrija — Zelin na Jagršče. Na Jagrščama se tog dana nalazio Štab Prešernove brigade sa novomobilisanim drugovima. Štabna patrola napala je Nemce, otvorila na njih vatru i prinudila ih da se povuku na drum. Kad je stigla glavnina nemačke kolone, Nemci su ponovo krenuli ka Jagrščama, gde su upali u postavljenu mitraljesku zasedu. Tom prilikom pretrpeli su velike gubitke od žestoke mitraljeske vatre. Na našu mitraljesku vatru Nemci su reagovali jakom mitraljeskom i minobacačkom vatrom, što je prinudilo naše da se povuku u pravcu Oblakovog Vrha.

U 9 časova 1. četa Gradnikovog bataljona- i štabna četa divizije zaposele su položaje Sebrelje — Pšenkar, dok je manji deo sa dva puškomitraljeza zaposeo položaje u pravcu Pisanice kako bi obezbedio desni bok i pozadinu od eventualnog nemačkog napada sa pravca Idrija — Oblakov Vrh.

U 11 ćasova nemačka kolona koja je prodrla u Jagršče zapalila je nekoliko kuća i pokušala da se preko zaseoka Na Krnicah vrati u Idriju. U visini Pšenkara dospela je pod paklenu mitraljesku vatru tako da je razbijena i odbačena natrag u Jagršče, pa joj je povratak u Idriju onemogućen. Zbog toga su Nemci pokušali da sa pravca Idrije izvrše pritisak

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/III. U gornjom desnom uglu dopisano crvenom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »15.6.44.«

- Odnosi se na 1 četu I. bataljona 3. slovenačke NOU brigade »Ivan Gradnik«.

na naše slabe isturene delove na Pisanici, ali su odbijeni mitraljeskom i minobacačkom vatrom.

Nemačka kolona koja se tim pravcem nije mogla povući prebacila se na drum Zelin — Sp. [odnja] Idrija.[3]

Naše snage ostale su na položajima do 21 čas, a zatim su prešle na Oblakov Vrh — Vojsko — Dolenju Trebušu, gde su stigle bolnica i trupna komora.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba — major:
Tominec Milan

Načelnik odseka:
Istok[4]

BR. 51

IZVEŠTAJ ŠTABA GORENJSKOG NOP ODREDA OD 13. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O DIVERZANTSKIM AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

STAB
GORENJSKOG ODREDA
Operativni oficir
Na položaju 13. 6. 44.
Br. op. 278.

ŠTAB IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Izveštaj o rušenju.

1. Predmet rušenja: železnička stanica
2. Datum rušenja: 4. 6. 1944.
3. Jedinica: 1. MSV G. O.-
4. Obim rušenja: Srušena je garderoba na železničkoj stanici Kranj. Srušeni su zidovi, plafon i prozori prostorije garderobe.

' U ovim borbama angažovani su bataljoni »Hajne« (Heine) i SS Karst Wehr Bataillon (SS-bataljon za odbranu Krasa). Vidi dok. br. 138.

' Božidar Kovaćič Iztok

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/11. I gornjem desnom uglu dopisano je mastilom :»11S1- i crvenom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »18. 6.«

[2] Prvi minersko-sabotažni vod Goren.jskog NOP odreda

5. Način rušenja: Vod je 3. 6. 44. legalnim putem poslao u garderobu minu sa 2 kg eksploziva, inicijalnim punjenjem sa tempirnim paljenjem na 24 časa pomoću hemijskog upaljača. Eksplozija je usledila sledećeg dana.

6. Efekat rušenja: Neprijatelj opravlja porušenu prostoriju. Prilikom eksplozije bilo je i nekoliko mrtvih. Neprijatelj je otvorio vatru jer je mislio da su naše jedinice napale železničku stanicu.[3]

Izveštaj o vojnoj akciji.

Noću 6. 7. 6. II bataljon krenuo je iz Brnika, gde je izvršio rekviziciju, preko Lahovča u pravcu Kuharevog Boršta. Na drumu iz. Lahovča, na severnoj ivici šume, napala ga je neprijateljska zaseda. Neprijatelj je otvorio vatru na začelje glavnine kolone bataljona. Kolona se prebacila do šume, gde se bataljon razvio za borbu i izvršio napad na neprijateljsku zasedu koja se povukla. Jačina neprijatelja nije nam poznata. U ovoj borbi poginuo je politkomesar 2. ćete II bataljona drug Jurjevec Jože-Jaka.

7. 6. u 9 časova zaseda II bataljona napala je neprijateljsku grupu kod Zaloga (blizu Brnika). Na tom sektoru neprijatelj se kretao u više grupa jačine 50 Nemaca i 60 belogardista. Zbog nadrnoćnosti neprijatelja naša se zaseda odmah posle napada povukla. O napadu su obavešteni II i IV bataljon. U pravcu odakle se ćula pucnjava otišlo je 70 boraca iz oba bataljona. Još pre nego što su naše jedinice stupile u kontakt sa neprijateljem, upao je u [neprijateljsku] zasedu mitraljeski vod IV bataljona, koji je bio okružen ali se bez gubitaka probio iz neprijateljskog obruča. Istovremeno je naša glavnina uspostavila vezu sa zasedom II bataljona, koja se povlačila, te je zajedno sa ovom grupom napala Nemce i belogardiste koji nisu prihvatili borbu već su se povukli. Sa naše strane teško je ranjen jedan drug.

Inžinjerijski vod IV bataljona, koji je u svom sastavu imao protivtenkovski! pušku, imao je zadatak da ostale jedinice štiti od eventualnog napada oklopnih vozila sa pravca Kranja. Neprijatelj je otkrio njihov položaj i napao ih sa dve strane. Poginula su 2 druga a neprijatelj je zaplenio protivtenkovsku pušku. Neprijatelj je postigao ovaj uspeh uglavnom zbog nedisciplinе boraca inžinjerijskog voda za vreme borbe. Mitraljezac koji je imao zadatak da osigura protivtenkovsku pušku povukao se bez naređenja sa položaja. Položaj je takode napustio i nišandžija protivtenkovske puške, a puš-

[1] U dokumentu je bila dodala još jedna tačka, koja glasi: »7. Skica«, ali je precrtana mantilom.

ku ostavio na položaju. Oba krivca stavljena su pod vojni sud. U svim tim borbama poginula su 3 naša druga a 1 je bio leže ranjen. Podatke o neprijateljskim gubicima još nemamo. Takođe nemamo ni detalje o toku borbe. Kad ih budemo primili, dostavićemo ih naknadno.

Izveštaj o rušenju.

1. Predmet rušenja: Železnićka pruga jednog koloseka.
2. Datum rušenja: 8. 6. 44.
3. Jedinica: Patrola III bataljona G. O.
4. Obim rušenja: Železnićka pruga između stanica Žirovnica — Lesce. Uklonjeni su zavrtnji i pomerene šine. Naše drugove je pri radu iznenadila jaka neprijateljska patrola, koja je na njih otvorila vatru, zbog ćega su se povukli. Na taj način neprijatelj je obavešten o diverziji.
5. Način rušenja: Ručno.
6. Elekat rušenja: Saobraćaj je prekinut 8 ćasova jer je neprijatelj tek sleđećeg dana otklonio pričinjenu štetu.

Izveštaj o rušenju.

1. Predmet rušenja: Zgrada.
2. Datum rušenja: Noću 9/10. 6. 44.
3. Jedinica: Patrola 111 bataljona G. O.
4. Obim rušenja: Dečji vrtić u Breznici. Zgradu su ubrzano opravljali i podešavali za uporište gde bi se morali smestiti belogardisti. Zgrada se nalazi na zemljištu gde bi mala posada mogla kontrolisati čitavu okolinu. Zgrada je srušena i neupotrebljiva za smeštaj.
5. Način rušenja: Zgrada je najpre razbijena ručno iznutra, a zatim je minirano prizemlje. Utrošeno je 6 kg eksploziva 808.'
6. Efekat rušenja: Objekat je još uvek u ruševinama.
7. Skica.[5]

Izveštaj o vojnoj akciji.

Patrola III bataljona jačine 10 drugova (2 puškomilraljesca i 8 strelaca) napala je 10. 6. na drumu Javornik — Potoki vojni putnički automobil, u kojem su se nalazili šofer i 4 Nemca, od kojih su najmanje 2 bili oficiri. Prvi mitraljez imao je zadatak da gađa motor i šofera, a drugi ostale putnike. Dok je drugi mitraljez imao odlične pogotke, prvom

[4] Vrsta eksploziva američkog porekla
[5] Redakcija nije mogla pronaći skice.

mitraljezu zatajio je treći metak, zbog čega je šofer samo lakše ranjen te je automobil odvezao. Sva četiri putnika u automobilu bila su pogođena pa ih je šofer iskrcao u Koruškoj Beli. Nije nam još poznato da li su svi poginuli.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.) Za operativnog oficira
načelnik Štaba
potporučnik:
Boris Globočnik

BR. 52

IZVEŠTAJ ŠTABA 3. SLOVENAČKE UDARNE BRIGADE »IVAN GRADNIK« OD 14. JUNA 1944. ŠTABU 31. NO DIVIZIJE O AKTIVNOSTI POTČINJENIH JEDINICA U PRVOJ POLOVINI JUNA»

STAB
III. SNOUB »IVANA GRADNIKA«
Operativni odsek
Na položaju, 14. 6. 1944.

ŠTABU XXXI. DIVIZIJE IX. KORPUSA NOV IN POJ
Operativni odsek

14-dnevni izveštaj ud 1. do 15. 6. 1944.

1. 6. 1944.

se je brigada nalazila na položajima iznad Uskovnice, 1. bataljon naše brigade se je nalazio na putu za Cerkno, dok je 2. bataljon išao u Nemški Rovt po municiju. Tog dana je prišla do Mrzlog Studenca jedna skupina Nemaca (oko 200), koji su na Mrzlom Studencu zapalili jednu lovačku kuću i posle toga su se odmah vratili nazad.

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvatskoin jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, t. 226/IV.

Obaveštajni centar naše brigade je tog dana mobilizirao u selima Cešnjica, Srednja Vas i Stara Fužina 28 tovariša,[2] te je preskrbio[3] za potrebe 20 litara petroleuma i 20 litara ulja.

2. 6. 1944.

se je brigada nalazila na istim položajima kao i jučer. Njen 2. bataljon se je vratio iz Nemškoga Rovta, te je sobom donio 120 teških mina za teški bacač te 7500 komada municije za mitraljez »Fiat«. Za vreme svog puta bataljon nije imao nikakvih borbi.

Jedan vod 3. bataljona naše brigade je napao centralu na Zasipu u svrhu likvidacije tamošnje postojanke[4] te uništenja centrale. Napad nije uspio pošto se je naš vod posle pola sata borbe morao umaknuti, jer su u međuvremenu bile obaveštene susedne postojanke, koje su hitale na[5] pomoć. Prilikom umika® minerci su minirali električni drog,[7] koji je vodio u Jesenice struju.

3. 6. 1944.

se je brigada nalazila na istim položajima kao i jučer. Zapalili smo bivše neprijateljske postojanke u Srednjoj Vasi i u Staroj Fužini.

Prateća četa je izvršila demonstrativni napad na neprijateljsku postojanku Sv. Janez. Na postojanku je bilo bačenih oko 50 mina, koje su prouzrokovale štetu u samoj postojanki te su ubili 2 Nemca i 6 ranili. Osiguranje za taj napad je dao naš 3. bataljon i to sa 1 desetinom je blokirao cestu koja vodi iz Stare Fužine u Sv. Janez a sa drugom desetinom je blokirao cestu Srednja Vas — Boli. Bistrica. Taj vod se je po izvršenoj akciji sabrao i otišao u hotel »Bellevue« blizu Sv. Janeza, odakle je prinesao" 8 ćebadi i 1 telefonski aparat.

U 18 časova se je izvršio brigadni pokret preko planine Uskovnice u Srednju Vas, potem u Sjan.[9]

[s] Drugova
» Nabavio
* Uporišta
« U
* Povlačenja
[T] Stub
' Doneo
* i [10] Pogrešno; treba: Žlan.

4. 6. 1944.

je cela brigada prcduzela marš od Sijana[10] pokraj Nemškega Rovta do Bitenjske planine. Na Bitenjskoj planini su ostali 2. bataljon, inženjerijska i prateća četa i štab brigade. 3. bataljon je otišao na Ribčevu planinu. Odmor je trajao do 14. ure kada se je izvršio opšti pokret brigade preko Jelovice do iznad Pertovca." Kada smo došli na Pertovec dobili smo jednu četu Prešernove brigade, od koje smo primili obaveštenje da je zatvoren svaki prehod[1-*] na Cerkljansko. Odmah smo poslali obaveštajce protiv[13] cesti, koji su tačno ustanovili da se na svim putevima, gde bi mi morali preči, nalaze neprijateljske zasede, a po cesti su patrolirala 2 tanka i nekoliko avtoblinda. Pošto smo videli da je nemoguć svaki prelaz, smo napravili konferenciju u štabu brigade i rešili da se premaknimo[14] na sektor Cerkno preko pruge pod Grahovo.

U 21 čas je cela brigada napravila pokret preko planine Jelovice prema Črni prsti, gde su prispeli dne 5. 6. 1944. u 5 časova.

5. 6. 1944.

U 17 sati smo napravili pokret preko Črne prsti u dolinu Bače, iznad Nemškoga Rovta, nad selom Grad.[1»] Jedva smo bili iznad Pertovca, smo ustanovili putem obaveštajne službe da je zatvorena cela cesta od Škofje Loke do Podbrda i da je tamo svaki prehod nemoguć. Kad smo dospeli na položaj iznad sela Granda, smo odmah poslali obaveštajce prema pruzi Grahovo — Podbrdo, koji su ustanovili da je već blokirana [pruga] i put Podbrdo — Grahovo — Sv. Lucija.[1"] Obaveštajci su ustanovili da je išla jedna neprijateljska kolona prema Bukovu u jačini 500 do 600 ljudi, čija je namera bila prodirati prema Selcu.

6. 6. 1944.

se je cela brigada sem 1. bataljona nalazila na položajima iznad sela Granda. Putem obveštevalne[17] službe smo ustanovili da se na liniji Podbrdo — Grahovo kreće jedna nepri-

" Pogrešno; treba: Prtovča.
» Prelaz
« Na
" Pređemo
[15] Pogrešno; treba: Grant.
" Sada: Most na Soči
[17] Obaveštajne

jateljska kolona po broju oko 700 ljudi. Namen te vojske je bio, prema izveštaju obaveštajne službe, prodirati prema Cerknu. Tog dana smo dobili obaveštenje, da je došlo iz Boh. Bistrice u Podbrdo 30 vagona SS-vojske[ls]! Istoga dana je došlo iz Boh. Bistrice u Podbrdo peške oko 100 ljudi kroz tunel.

Putem obaveštajne službe smo ustanovili, da se u blizini neprijateljske postojanke Koritnice nalazi oko 25 praznih tovarnih avtomobila, te smo dali zadatak 3. bataljonu da sa jednim vodom zapali označene avtomobile. Taj vod je ugotovio,'[9] da su automobili res[20] otišli te je napao demonstrativno samu postojanku. Neprijatelj nije močno reagirao na naš napad. Naši su se vratili u logor bez žrtava, a za neprijateljske ne znamo.

7. 6. 1944.

Pošto smo dobili obaveštenje od obaveštajne službe, da če Nemci vršiti čišćenje i na ovom sektoru, smo se prcmakli na nove položaje, i to 2. bataljon na Konc planini iznad vasi Čabra,-'[1] 3. bataljon na Kuk planinu, inženjerijska, prateća ćeta i štab brigade na Razor planini. Tog dana se nisu vršile vojničke vežbe, pošto je ljudstvo bilo mnogo umorno.

8. 6. 1944.

Brigada se je nalazila na istim položajima kao i jučer. Vojničke ure se nisu vršile pošto je padao neprestano daž.-[2]

9. 6. 1944.

Brigada se je nalazila na istim položajima kao i jučer. Po svim jedinicama su se vršile tcoretićke i praktične vojničke ure te su sve jedinice čistile oruđe.

10. 6. 1944.

se je nalazila cela brigada na starim položajima, i to [do] 13. ure, kada su se prcmakli u Selo, gde su prispeli u 16 časova. Tu smo skuhali hranu i počivali do 21. ure, kada smo

Podatak nije bio taćan. U Bohinjsku Bistricu ie 21. maja 1944. stigla iz Svarccnbaha (Scwarzenbach) 2. Octa 517. landesšicen-bataljona 184. landessicen-puka (Arhiv IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 207).

<» Utvrdio

* Zaista

[21] Umesto vasi Čabra treba da piše. vasi Cadrg (sela čadrga).

« Kiša

izvršili pokret iz sela preko ceste Reke, železničke pruge između tunela i postojanke Kneža, preko sela Pečine, Ponikve na St. Vidsku goru.

11.6. 1944.

Cela brigada .se je nalazila u Št. Vidskoj gori. U 8 časova i 30 minuta je prišao u sastav brigade 1. bataljon. Pošto je ljudstvo bilo mnogo umorno, nisu se vršile vojaške vežbe. Tačno u 24 časa smo izvršili pokret brigade na nove položaje, i to od Št. Vidske gore preko Dabra na cestu do Reke, potom levo do Zakriža, Ravni i Jesenice.

12. 6. 1944.

Brigada se je nalazila na sledečim položajima:

1. bataljon iznad sela Ravne. 2. bataljon iznad sela Zakriža, 3. bataljon iznad sela Jesenice. Štab brigade, prateća in inženjerijska četa se nalaze u Zakrižu.

U 9 časova smo primili obaveštenje od strane Vašega štaba, da se kreće jedna neprijateljska avtokolona po cesti Idrija — Zelin. Odmah smo izdali naredbu našim bataljonima na sledeči način:

1. bataljon je dobio zadatak, da sa jednom četom zatvori cestu Cerkno — Zelin sa nalogom da prepreči svako eventualno prodiranje neprijatelja u tom pravcu, sa drugom četom je blokirao cestu Idrija — Zelin. Zadatak te čete je bio, da se sačeka Nemce prilikom njihovoga povratka, ih napadne i uništi. Jedna četa drugog bataljona, koja je bila u zasedi iznad Bukova, dobila je zadatak da tu kolonu napadne i vrati je nazad, tako da bi se Nemci nalazili između tri ognja.

Naše jedinice su odmah otišle na izvršenje zadatka te je glavna pažnja bila okrenuta prema Zelinu, pošto smo mislili da se oni tamo nalaze. Nemci su međutim, dok su naši išli na položaje, prešli preko Zelina prema Reki i posle po cesti prema Bukovu.

Napominjemo da je nekoliko Nemaca sa radiostanicom ujutro rano došlo na Reku. Sa sobom su imali 3 jahalna[23] konja. Baš u to vreme išao je preko Reke namestnik[24] komandanta 3. bataljona sa 2 tovariša i kada su ih Nemci videli su se sakrili u gozdu,'-'[5] a konje su pustili i naši su ih zaplenili.

*' Jahaća
[51] Zamenik
" Sumi

Ta skupina Nemaca je obavestila glavnu kolonu, da je cesta Bukovo — Reka porušena i ovi su sa sobom donijeli gotove drogove-[0] te popravili cestu. Kada su cestu popravili išli su preko sa kolonom automobila, a ispred su poslali jednu izvidnicu jačine od 50 ljudi, da ispita teren dalje. Naša zaseda je opazila tu kolonu te izvidnicu pustila da ide napred i napala je kolonu automobila. Nemci su odmah odgovorili na vatru sa dve strane i to oni ispred prethodnice i oni koji su se nalazili u kamionima. Po kratkoj borbi naša zaseda se je morala umaknuti,[27] jer je postojala opasnost da bi mogla biti opkoljena. U jednom od tih kamiona je bilo nekoliko tovarišica,[28] koje su Nemci sa sobom vodili. Prilikom našeg napada su sve tovarišice pobegle sem jedne, koja je bila ranjena.

Potom-'" obveštevalne službe smo ustanovili da je neprijatelj imao dva mrtva i tri ranjena. U toj borbi mi nismo imali nikakvih izguba.[3]" U toku noći od 12 na 13-og smo porušili cestu Reka — Bukovo na tri mesta u ukupnoj dužini od 32 metra.

13. 6. 1944.

se je brigada nalazila na istim položajima kao i jučer, sem 2. bataljona, koji je bio celi dan u zasedi iznad Bukova. Oko 8 časova smo dobili obaveštenje, da Nemci prodiru iz Idrije prema Zelinu. Odmah smo izdali sledeću naredbu našemu bataljonu:

Jedna četa 2. bataljona je dobila zadatak, da krene po cesti Cerkno — Zelin te da napadne neprijatelja čim dode sa njim u kontakt. Sa drugom četom da pritekne u pomoć prvom bataljonu po bregovima prema Zelinu.

Jedna četa 1. bataljona je dobila zadatak da napadne Nemce sa hriba[31] kod Zelina. A jedna četa, da ide proti Reki i da napadne Nemce ako bi se eventualno tamo nahajali,[32] bočno.

Jedna četa 3. bataljona je dobila zadatak, da krene protiv Bukova i potom da se obrne po cesti prema Reki i da ide sve do Reke sa nalogom da napadne Nemce, ako bi se tamo eventualno nalazili.

Sve jedinice su hitro išle na izvršenje zadatka, ali do borbe nije došlo, pošto se neprijatelj nije uopšte pojavio.

[58] Balvane
[17] Povući
Drugarica
» Preko
[50] Gubitaka
[11] Brda
« Nalazili

14. 6. 1944.

Brigada se je nalazila na istim položajima kao i jučer. Oko 9 časova od Bukova je prodirala prema Jesenicama jedna neprijateljska skupina oil oko 100 ljudi. Tu skupinu je dočekao naš 3. bataljon sa teškim bredama i prateća četa sa minometom.[13] Po kratkoj borbi Nemci su se umaknuli[34] protiv[15] Bukovu i sa sobom su nosili dvojicu, ali nismo mogli ustanoviti mrtve ili ranjene. Naših žrtava nije bilo.

Naš 1. bataljon je držao zasedu iznad Želina do 10. ure, kada se je prema naređenju štaba brigade povukao radi predviđenog pokreta. Baš tada smo dobili naređenje od strane vašega štaba da se bataljon vrati na položaje pošto je u opasnosti naš kamion i top. Odmah smo izdali naređenje bataljonu, da se vrati, što je i učinio, ali kada se je vraćao prema položajima, neprijatelj je već imao top i kamion u rukama, te se isti nije mogao nikako rešiti[30] pošto su bili sa obe strane kamiona tanki i pešadija.

U 12 časova smo izvršili pokret brigade na nove položaje određene od strane vašega štaba, i to svaka jedinica za sebe. Pokret se je vršio preko: Gorje — Labne — Poljane — Novaki — Farji Potok — Pertovec — Jesenovec. Na Jesenovec brigada je prispela dne 15. 6. 1944. u 5 časova.

15. 6. 1944.

se je brigada nalazila u logoru na Jescnovcu do 15. uveče. Moštvo[37] se je nalazilo uglavnom na počitku.[38]

U 15 časova izvršili smo pokret brigade na nove položaje, i to na Mošenjsku planinu, gde smo prispeli oko 8 časova. Na osnovu naknadnog naređenja vašega štaba vratili smo se nazad i zauzeli položaje blizu Prešernove brigade na Lipinjskoj[39] planini.

REKAPITULACIJA:

Neprijateljske izgube:
mrtvih 4
ranjenih 9

[53] Minobacačem
[31] Povukli
« Ka
[38] Spasti
[37] Ljudstvo
" Odmoru
[39] Na karti 1 : 100.000 piše: Lipniška.

Naše izgube:
Nije bilo.

Zaplenjeno:
8 ćebadi
1 telefonski aparat.

Porušena cesta u dužini od 32 metra, širini 4—5 metara, te dubini 4 — 5 metara.

Uništen jedan električni drog

Mobilizirali smo 28 tovariša.

Zadnjih 15 dana nismo vršili akcije pošto smo se stalno nalazili na pokretu.

Moral pri našoj vojsci je dobar. Gde smo se god udarili sa neprijateljem, primetili smo da je moral kod neprijatelja veoma slab.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba — kapetan
Vrhunec Oto-Blaž
Blaž

Operativni oficir: p. poručnik
Vukčevič Blažo
Vuk

IZVEŠTAJ ŠTABA IDRIJSKO-TOLMINSKOG NOP ODREDA OD 14. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBI ODREDA PROTIV NEPRIJATELJSKIH KOLONA U REJONU KRNA[1]

S T A B
IDRI JSKO-TOL.MINSKOG ODREDA
IX KORPUSA NOV I POJ
Položaj, 14. juna 1944.
Br. 641/41.

Izveštaj o napadu neprijatelja
na naš 1. bataljon.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

13. juna u 5 časova napao je neprijatelj na planini Pretovče (vidi sekciju 37 38 — 76/77 Tolmin 1 : 100.000, englesko izdanje) naš 1. bataljon. Neprijatelj je bio jačine 400 do 450 ljudi, koji su iz Tolmina i Kobarida nadirali u sledečih pet kolona: Zatolmin — Mrzli vrh. Donje — Mrzli vrh, Volarje — Mrzli vrh. Četvrta kolona stigla je iz Kobarida na Krn preko Vrsna, a peta kolona preko Drežnice, Koseča na Krn.[2] Bili su naoružani sa tri minobacača i većim brojem mitraljeza (»šarci«). Namera neprijatelja bila je da okruži 2. bataljon i Štab odreda, što je sprećio naš 1. bataljon, za koji neprijatelj nije znao da se nalazi u blizini Krna.

Prvi bataljon se nalazio na planini Pretovče (vidi sekciju Tolmin 1 : 100.000, englesko izdanje 37 38 — 76 77), 2. bataljon u blizini Krna (vidi istu sekciju 38 39 — 74 75). Zadatak 1. i 2. bataljona bila je koncentracija i raspored za akciju na Volarje u noći 13. 14. juna.[3]

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227, I. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1179« i crvenom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »18.6.«

[2] Iz izjave zarobljenog pripadnika 6. čete SNVZ vidi se da su u akciji. 13. juna 1944. protiv jedinica Idrijsko-tolminskog NOP odreda učestvovali Nemci [jedinica iz sastava 136. puka 1S8. rezervne brdske divizije] i 6. četa SNVZ iz Tolmina (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 235/II). Redakcija nije mogla utvrditi koje su jedinice iz Kobarida učestvovale u ovom napadu.

[3] Stab Idrijsko-tolminskog NOP odreda prikupio je svoje snage u rejonu planine Krna radi napada na fašističko uporište Volarje (vidi dok. br. 45).

Borba jo trajala od 5 do 14 časova, kada se neprijatelj povukao iz sela Krna. Mi smo imali troje poginulih, medu kojima jednu drugaricu. Jednog druga je neprijatelj zarobio. Prema dosadanjim podacima neprijatelj je imao 13 poginulih i veći broj ranjenih (među poginulima se nalazi i ubijeni Nemac koga je ubio italijanski sergente,[4] koga su kasnije ubili Nemci). Izgubili smo puške poginulih drugova. Vojnog plena i zarobljenika nismo imali.

U selu Krnu neprijatelj je olerao nešto stoke, zapalio jedan štagalj, a zatim se povukao u svoja polazna uporišta.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Rebec Drago-Kovač
Kovač

Komandant — kapetan:
Bavec Franjo-Branko
Branko

* Podoficirski čin u italijanskoj vojsci (odgovara činu vodnika).

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 15. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI JEDINICA U MAJU I POČETKOM JUNA[1]

ŠTAB IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE
Operativni odsek
Br. 160
15. juna 1944.
Na položaju

OPERATIVNOM ODELJENJU GLAVNOG ŠTABA
NOV I POS.

Operativni 15-dnevni izveštaj.

XIV. DIVIZIJA:

I SNOUB »Tone Tomšič«

1. V 1944. I SNOUB je od nekog švabobranca u Velenju zaplenila 2 pištolja i I pušku.

II. V 1944. U zasedi prema Šoštanju, između Gutenbihela i Krejdera, III bataljon je zaplenio 1 motocikl.

13. V 1944. Iz Šoštanja prema Sv. Duhu nastupala je neprijateljska kolona od 100 ljudi. Jedna četa 3. bataljona napala ju je sa odstojanja od 300 metara. Neprijatelj se zbog toga povukao prema Šoštanju.

17. V 1944. U blizini druma Gornji Grad — Radmirje obaveštajna patrola 1. bataljona naišla je na grupu Revsove bande. Pošlo je banditska grupa bila pojačana gestapovcima i brojala 15 ljudi, naša patrola se povukla.

20. V 1944. Jedan bataljon nalazio se u zasedi na Kramarici. Zaseda je zbog izdajstva bila otkrivena pa ju je neprijatelj napao vatrom iz topova i teških minobacača. Zaseda se povukla.

24. V 1944. Drugi bataljon na pokretu dobio je obaveštenje da je Revsova banda postavila zasedu kod Ramšaka. Jedna četa ovog bataljona razvila se u stre-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 25/1.

ljaćki stroj i krenula prema neprijateljskoj zasedi. Pokazalo se da obaveštenje nije bilo lačno. Zaseda se nije nalazila na tom mestu. Bataljon je nastavio pokret preko Savinje i postavio zasedu kod sela Okonina. U 9 časova ujutro naišao je drumom teretni automobil na kojem se nalazilo 5 žandarma. Naši su ubili 4 žandarma a 1 teško ranili, tako da je kasnije umro. Zaplenjena su 2 automata, 3 puške i 1 pištolj. Automobil je uništen.

U 11 časova na isto mesto stigao je neprijateljski sanitetski automobil, u kojem su se nalazila 2 Nemca. Obojica su poginula, a automobil je uništen. Zaplenjeno je nešto sanitetskog materijala.

28. V 1944. ..

29. V J 944. Brigada je zaposela položaje kud sela Ravne. U 13 časova 1. bataljon otišao je na rekviziciju u zamak Turn. Oterali su 9 svinja, 3 govečeta i 2 konja. Pošto je neprijatelj primetio da su naši u zamku, na našu zasedu naišla je iz Velenja nemačka patrola od 40 ljudi. Zaseda je napala neprijatelja koji se odmah povukao.

Drugi bataljon i jedna četa 3. bataljona imali su zadatak da isprazne rudničku potrošačku zadrugu u Velenju. Ovo nije uspelo jer se neprijatelj nalazio u bunkerima oko potrošačke zadruge. Borba je vodena pola časa, posle čega su se naši povukli.

1. VI 1944. ...[3]

5. VI 1944. .. *

II SNOUB »Ljubo Sercer«

4. V 1944. Brigada se nalazila na položaju Sele — Ravnjak. Oko 11 ćasova naš osmatrač je primetio neprijateljsku kolonu od oko 50 Nemaca. Išli su prema položajima 2. bataljona. Odmah su upućene jedna četa 1. i jedna ćela 2. bataljona da ih okru-

[3] Redakcija je izostavila tekst o borbi kod Smihela, jer je potpunije izneta u dok. br. 41.

[5] Redakcija je izostavila tekst o napadu na netnačku motorizovanu kolonu na drumu Vojnik — Arja Vas, jer je prikazan u dok. br. 47.

[6] Redakcija je izostavila tekst o borbi kod Smihela, jer je opširnije prikazana u dok. br. 47.

že, ali je neprijatelj još ranije promenio pravac i vratio se prema Kotljama.

22. V 1944. Brigada se kretala prema vrhu [Paškog] Kozjaka. Vodila je 150 regruta.

U 10 časova napala ju je nemačka patrola od 50 ljudi. Prvi bataljon je zauzeo položaje i dobio zadatak da prihvati borbu. Ukoliko bi pak neprijatelj bio nadmoćan, da ga zadrži tako da se 2. bataljon sa regrutima povuče u pravcu Pake. Prvi bataljon je prihvatio borbu koja je trajala pola časa. Bataljon je oterao neprijateljsku kolonu koja je stigla iz Vitanja po našem tragu. U ovoj borbi poginulo je 11 Nemaca, a više ih je bilo ranjeno. Mi smo imali jednog ranjenog. U obe kolone neprijatelj je bio jačine 300 do 350 ljudi, vermana i policajaca. Drugi bataljon je krenuo sa regrutima do pruge i druma u pravcu Pake. Drum je bio posednut od neprijatelja koji je na nas otvorio vatru. Mi smo odgovorili vatrom pa je 2. bataljon sa ostalim borcima izvršio juriš i razbio neprijateljsku zasedu na mostu i u kućama. Na taj način omogućio je prelaženje preko druma i pruge, gde smo zatim poseli položaje. Pri prelaženju pruge naišao je putnički voz sa vermanima, koji su putovali iz Velenja u Mislinju, a za njim je išao tenk koji je gurao dva prazna vagona. Naši su otvorili vatru na voz i tenk koji su išli punom brzinom te se nisu zaustavili. Tenk se zaustavio na okuci i otvorio mitraljesku vatru. Minobacačem oterali smo tenk koji je zatim otišao prema Mislinju. Posle toga su iz Velenja stigla još dva tenka, koji su se zaustavili na okuci i otvorili vatru na nas. U međuvremenu brigada je već bila prešla prugu i drum.

U toj borbi neprijatelj je imao 7 mrtvih i 5 ranjenih, a u vozu još 3 mrtva i 8 ranjenih. Ove podatke dao nam je verman koga smo dan kasnije zarobili. Mi smo imali 2 lakše ranjena.

Za nama je na Grašku Goru stigla kolona od 150 ljudi iz Cirkovaca, a druga iz Velenja. Prva kolona sudarila se sa našim patrolama. Patrole su se povukle prema logoru a neprijatelj se smestio i utvrdio u jednoj od kuća. Prvi bataljon trebalo je da jednom četom izvrši demonstrativ-

ni napad i, ukoliko neprijatelj bude slabiji, da ga otera. Ceta je neprijatelja odbacila sa položaja prema St Vidu.[3]

23. V 1944. Išta kolona koja je bila oterana prošlog dana, odnosno noći, približila se u toku noći našim položajima i napala nas. Dve čete 1. bataljona prihvatile su frontalnu borbu, dok je treća zašla neprijatelju za leđa. napala ga i naterala u panično bekstvo tako da su oni koji su bežali ostavljali oružje, municiju i opremu.

Ü toj borbi neprijatelj je imao 6 mrtvih, 8 ranjenih, a zarobili smo 3. Mi nismo imali gubitaka. Zaplenili smo: 1 automat sa municijom, 8 pušaka, I pištolj, 2700 metaka i više okvira za puškomitraljez, nekoliko bombi i nešto opreme.

Za vreme ove borbe uputili smo bojnu patrolu prema Plešiveću. Tu je naišla na neprijatelja u stroju za pokret prema Graškoj Gori. Sa kratkog odstojanja patrola je otvorila na njega vatru pri čemu su mnogi ranjeni ili poginuli.

Kad je 1. bataljon potukao kolonu policije, od Plešiveca prema Graškoj Gori kretala se druga kolona policije. Drugi bataljon krenuo je s regrutima prema Razboru, a 1. batal jon je zadržao još o\u kolonu a zatim se povukao s položaja.

24. V 1944. U 8 časova naše patrole primetile su neprijateljsku kolonu koja se kretala iz Slovenj Gradeča prema Razboru. Jedna kolona išla je u pravcu Rdečnika a druga prema Pećovniku. Kolona koja je išla prema Pećovniku otvorila je vatru na naš položaj. Drugi bataljon odgovorio je vatrom i odmah izvršio juriš te naterao neprijatelja u bekstvo.

U ovoj borbi neprijatelj je imao 30 mrtvih i 12 ranjenih te 2 zarobljena. Sa naše strane bila su 4 mrtva i 3 ranjena.

Zaplenjeno je: 1 automat s municijom, 5 pušaka, 2 pištolja, 2300 metaka, 13 okvira za mitraljeze, nekoliko bombi i oprema.

Dok je naš 2. bataljon vodio borbu kod Pečovnika, 1. bataljon je na položaju kod Rdečnika,

[3] Sada: Završe

gde je stigla druga neprijateljska kolona, ovu razbio i naterao u bekstvo. Istovremeno je treća neprijateljska kolona nadirala prema Rdečniku. Prvi bataljon je prihvatio borbu i sa ovom kolonom te uspeo da je zadrži i razdvoji u dve kolone. U međuvremenu naišla je i četvrta neprijateljska grupa od 60 ljudi ka crkvi Sv. Danijela. Tada je neprijatelj kod Rdečnika pokušao da juriša na naše položaje s ciljem da nas okruži. Bili smo prinuđeni na povlačenje preko Velunje i druma Zavodnje — Št. Vid.[6] Jedna četa 1. bataljona ostala je na položajima da zadrži neprijatelja dok se mi ne povučemo, a 2. bataljon je ostavio jednu četu sa istim zadatkom kod Sv. Danijela. Ostali deo brigade sa regrutima povukao se preko Velunje.

Pr\i bataljon vodio je borbu od 9 do 12 časova i uspeo da poluče neprijatelja kod Rdečnika. Neprijatelj je imao 21 mrtvog i 18 ranjenih. Ubijene su i 2 mule. Zbog nadmoćnosti neprijatelja nisu mogli ništa da zaplene. Jačina neprijatelja bila je 800 vermana i nešto policije. U ovoj borbi 1. bataljon je imao 2 mrtva.

Dok se brigada pela na uzvišenje kod Zalesnika, tu ju je već čekala neprijateljska zaseda. Dve čete koje su se nalazile u prethodnici izvršile su juriš, oterale zasedu iz prvih rovova i zaplenile nekoliko bombi i nešto opreme. Zatim se neprijatelj skoncentrisao na novim položajima i nastavio borbu. Naše dve čete su se razdvojile — jedna je vodila regrute prema Zavodnju a druga je krenula levo od neprijatelja i stigla na određeno mesto u sastav brigade.

U ovoj borbi neprijatelj je imao 4 mrtva i nekoliko ranjenih. Mi smo imali 2 mrtva.

25. V 1944. Nalazili smo se kod Smihela. U 13 časova stigla je jedna nepri jatel jska kolona policije i vermana prema crkvi gde je otpočela borba sa 2. bataljonom 1 SNOUB »Tone Tomšič«. Pošto je neprijatelj bio dobro naoružan i utvrđen, nismo ga preko dana mogli oterati sa položaja već tek po mraku. U toj borbi nismo imali gubitaka.

[6] Sada: Šentvid pri Zavodnju

26. V 1944. Uveče smo krenuli prema St. Janžu.[7] Drum je bio jako posednut pa smo se morali povući. Pri povlačenju imali smo I mrtvog.[8]

2. VI 1944. Brigada se sukobila s nemačkom policijom koja je nastupala iz Šmartna i Blagovice. Posle borbe od pola časa brigada se zbog nadmoćnosti neprijatelja povukla kroz Zgornji Tuhinj na Ravne. Neprijatelj je imao 4 mrtva i više ranjenih.

XIII SNOB »Mirko Bračič«

14. v 1944. . . .«

23. V 1944. Toga dana pre podne neprijateljska kolona udarila je na zasedu 1. bataljona XI SNOB »Miloš Zidanšek«, koja je bila postavljena iznad kamenoloma kod Oplotnice.

Pošto je neprijatelj nadirao i sa pravca Sv. Trije Kralji, XI SNOB »Miloš Zidanšek« i XIII SNOB »Mirko Bračič« posele su položaje. Posle prethodnog pregrupisavanja jedinica, po sporazumu brigada, izvršen je juriš tako da su 2. bataljon XI SNOB i XIII SNOB jurišali frontalno, a I. bataljon XI SNOB u bok i leda neprijatelja. Neprijatelj se razbežao.

Neprijatelj je imao 20 mrtvih i 3 zarobljena. Poginula su 3 naša druga.

24. V 1944. Ovog dana brigada se nalazila u Kurjoj Vasi. U podne manja nemačka patrola stigla je do našeg kantonmana, ali ju je straža odmah naterala u bekstvo.

28. V 1944. Naša brigada otišla je uveče da napadne uporište u Šmartnom pri Slovenjem Gradcu. Posada se nalazila u snažno utvrđenim zgradama, a brigada nije imala minerskog materijala, tako da uporište nije zauzeto.

Jedna čela 1. bataljona izvršila je napad na uporište u Turiškoj Vasi. Posadu je sačinjavalo 12 ljudi koji su se još pre našeg dolaska povukli

[7] Sada: Šentjanž.

[9] O nastojanju neprijatelja da razbije 2. slovenaeku NOU brigadu »Ljubo Šercer« vidi i dok. br. 48 i 129.

[9] Redakcija je izostavila tekst o napadu na uporište št. Lovrenc (Sentlovrenc na Pohorju), jer je napad prikazan u dok. br. 3.

tako da je uporište zauzeto bez borbe. Sem toga je rekvirirano 11 grla stoke.

30. V 1944. . . .i«

2. VI 1944. Brigada je izvršila sledeću akciju:

Prvi bataljon imao je zadatak da napadne uporište kod Hude luknje. Bataljon je postavio jednu četu u zasedu prema Velenju, a sa ostalim četama izvršio je napad. Neprijatelj je bio utvrđen te je vatrom onemogućio naše približavanje. Uporište nije bilo moguće zauzeti iako je borba trajala sve do jutra. U uporištu se nalazila posada od 21 ćoveka.

Neprijateljski gubici nisu poznati, a na našoj strani bio je 1 ranjen.

Drugi bataljon postavio je jednu četu u zasedu prema Mislinji, a sa ostalim četama je izvršio napad na uporište Paku. Posada je i tu bila dobro ukopana te se [uporište] nije moglo zauzeti. Tome je bio uzrok što brigada nije imala mina za minobacač a ni dovoljno ručnih bombi.

Gubici neprijatelja nisu poznati."

3. VI 1944. Nakon neuspelog napada na uporišta Paka i Huda luknja, brigadu je na položajima Sv. Rupert napala nemačka kolona. Neprijatelj je nadirao u tri kolone sa oko 500 policajaca. Pošlo mu je za rukom da zauzme položaje oko crkve St. Vid, odakle je gađao naše položaje. Borba je trajala 3 časa.

Poginula su 2 druga, 8 ih je bilo ranjeno, među njima komandant zone drug major Mile Kilibarda, komandant divizije drug major Luka'- i komandant brigade drug major Gedžo.'[3] Brigada je držala položaje sve dotle dok nisu odneti ra-

[111] Redakcija je izostavila tekst o napadu pa vojni putnički automobil kod Dovža (30. maja) i o rušenju železničke pruge (31. maja), jer je to izneto u dok. br. 41.

[11] U uporištima Paki i Huđoj luknji nalazili su se delovi 4. čete 611. bataljona 18. landesšieen-puka (Arhiv IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 207). Izveštaj Štaba 14. NO divizije od 5. juna 1944. nalazi se u Arhivu IZDG u Ljubljani. I 334 I.

[11] Tone Vidmar Luka

[1] Franc Bobnar Gedžo

njenici, a zatim se povukla i obezbeđivala prenošenje ranjenika.

6. VI 1944. . . »

VI SNOUB »Slavko Slander«

22. V 1944. Noću su 1. i 2. bataljon otišli na vojnu akciju, napad na uporište Si. Jurij ob Taboru.[15] Rano ujutru 2. bataljon je napao uporište. Neprijatelj se nalazio u dobro utvrđenom uporištu. Jačina posade iznosila je 20 policajaca i žandarma, naoružanih puškomitraljezom, 3 automata, a ostali puškama.

Drugi bataljon dobio je zadatak da svojim četama napadne neprijatelja u uporištu. Ostale čete su određene da jedna blokira selo a druga da iz škole oslobodi sve muškarce koji su se svako veće po naređenju okupatorske viasti javljali uporištu radi noćivanja pod zaštitom žandarma.

Borba je otpočela u 0.30 časova, kad su već bile postavljene zasede na svim prilazima sa pravaca neprijateljskih uporišta. Sve tri zasede bile su među sobom usko povezane stalnim patrolama koje su se sretale na putu. Uporište je opkolila 2. četa 2. bataljona. Već posle prve eksplozije srušena je polovina zgrade, a zatim je miniran i drugi deo zgrade i teško oštećen. Neprijatelj je pružao ogorčen otpor. Pošto naši nisu mogli zauzeti uporište, zapalili su ga. Borba je završena u 4.30 časova, kada su se naše jedinice povukle.

U toj borbi svi neprijateljski vojnici su izginuli i bili zatrpani [ruševinama], a na našoj strani bila su dva ranjena.

Pionirski vod je razorio i uništio instalacije na pošti i opštini, a učestvovao je i u samoj borbi. Zaplenjene su tri puške.[10]

29. V 1944. Uveče je 3. bataljon otišao u rekviziciju u fabriku testenina »Šmarca«. Zaplenjeno je: 41 džak

" Redakcija je izostavila tekst o borbi kod Dovža, jer je opisana u dok. br. 41.

[15] Sada: Tabor

" Redakcija nije mogla utvrditi koja se jedinica nalazila u uporištu St. Jurij ob Taboru (Taboi).

brašna, 30 džakova i 1 sanduk makarona i nešto sitnije robe, 1 pisaća mašina, a u samoj fabrici uništene su mašine i onesposobljene za dalju upotrebu. Dok smo prevozili materijal,-osetila nas je neprijateljska zaseda u Duplici kod Kamnika, ali se uplašila i pobegla u Kanmik odakle su iz minobacača počeli da gađaju u našem pravcu. Iste noći jedna četa 1. bataljona na dalekovodu Velenje — Črnuče minirala je 2 električna stuba, od kojih je jedan potpuno uništen.

30. V 1944. Između sela Smarca — Homec 2. bataljon je razorio 300 m kamniške železničke pruge.

31. V 1944. U zamku Križ izvršena je veća ekonomska akcija. Zaplenjeno je 34 goveda, 5 konja, 2 svinje, 8 ovaca i 1500 kg žita.

25. V 1944. minerski vod srušio je dva gvozdena stuba dalekovoda Velenje — Črnuče.

30. V 1944. mineri su ponovo minirali dva stuba kod istog dalekovoda.

4. VI 1944. . .

7. VI 1944. Ove noći 2. bataljon naše brigade ponovo je razorio železničku prugu Kamnik — Domžale, koja je već pre kratkog vremena bila razorena pa su je Nemci opravili.

XI SNOB »Miloš Zidanšek«

16. V 1944. . .

22. V 1944. 2. bataljon bio je u zasedi iznad Oplotnice, na cesti Oplotnica — Lukanja. Uništio je dva neprijateljska automobila, ubio 4 nemaćka vojnika 1 nekoliko ih ranio. Bile su zaplenjene 3 puške, 2 pištolja, 2 nemaćke pisaće mašine, 1 harmonika i izvesna količina raznog vojnog materijala.

23. V 1944. . .

[17] Redakcija je izostavila tekst o borbi kod Krlinjskog hriba, jer je opširnije izneta u dok. br. 47.

[18] Redakcija je izostavila tekst o rušenju železničke pruge između Vuzenice i Vuhreda, jer je podatak o tome iznet ti dok. br. 3.

" Redakcija je izostavila teksi o akciji u Oplotnici, jer je prikazana u knj. 13, dok. br. 143 i 1%.

28. V 1944. . . 2®

2. VI 1944. Prilikom pokreta prema Mačkovom križu[21] brigada je naišla na kolonu vermana, koju je 2. bataljon odmah napao i naterao u bekstvo. Gonio je nepri jatelja gotovo do doline.

Posle povlačenja vermana 2. bataljon je imao zadatak da posedne položaje na Malom sedlu u pravcu Zvikarjevog križa, dok je 1. četa 1. bataljona imala zadatak da postavi zasedu ispod Male Kope. Cim se četa odvojila od kolone, pala je u zasedu koju je postavila nemačka policija odmah iznad prevoja. Na prve pucnje naš mitraljezac odgovorio je vatrom i tako omogućio da se četa brzo razvije za borbu i da vremena bataljonu za razvoj i pripemu za borbu. Posle nekoliko trenutaka bataljon je već prešao u juriš, pošto je odstojanje od neprijatelja bilo svega 10 do 20 metara. Polet naših boraca i juriš bili su tako siloviti da se neprijatelj uplašio i počeo izvlačiti prema vrhu Male Kope, gde su ga gonili naši borci. Oterali su neprijatelja čak preko čistine između Male i Velike Kope na vrh Velike Kope. Sada je naš bataljon otpočeo sa opkoljavanjem, ali je policiji stigla pomoć i opkoljavanje nije uspelo. U pomoć policiji došli su i vermani iz pravca Turičnika.

Naša zaseda, koju je postavio 2. bataljon, ponovo se sukobila sa vermanima koji su došli po drugi put iz Slovenj Gradeča u jačini od oko 100 ljudi. Posle kraće pucnjave sada je na juriš protiv neprijatelja poleteo 2. bataljon i ponovo ga oterao u dolinu. Bekstvo vermana bilo je stvarno panično, bacali su oružje, municiju i vojnu opremu. Ovi vermani dotrčali su u Slovenj Gradec u takvom neredu i bez oružja, da ih je policija ponovo uputila po oružje koje su u bekstvu odbacili ili izgubili. Pored oružja koje je tom prilikom zaplenio naš bataljon, terenci su zaplenili 1 puškomitraljez koji je kasnije predat nama.

[2"] Redakcija je izostavila tek>t o napadu na uporište Dovže, jer je napad iznet u dok. br. 10.

Mačkov križ, raskrsnica staza 2 km zapadno od Malog sedla (vidi kartu 1:25.000).

Prvi bataljon se /bog suviše velike brojčane nadmoćnosti neprijatelja (350 policajaca i 300 vermana) povukao sa svog položaja, što je učinjeno i radi prikupljanja brigade. Ovo povlačenje bataljon je izvršio bez gubitaka. Posle koncentrisanja brigada je krenula u pravcu Mačkovog križa. Neprijatelj je pratio brigadu, zbog čega je postavljena zaseda jačine jedne čete sa teškom »bređom«. Četa je dočekala neprijatelja na malom odstojanju (50—60 metara) i u jaruzi obasula ga vatrom pa je tom prilikom poginulo 5 Nemaca. Neprijatelj je držao svoje položaje sve dok nije pokupio mrtve i ranjene, a zatim se povukao sa položaja u pravcu Slovenj Gradeča.
Borba je vođena od 8 časova ujutro do 21 čas uveče. Prema izveštaju brigade, neprijatelj je imao 20 mrtvih, a prema podacima koje smo primili od terenaca broj mrtvih je mnogo veći jer su ih vozili kolima na sve strane, a samo u Slovenj Gradec dovezli su 14 mrtvih i 28 ranjenih. Čitav teren gde je vođena borba okrvavljen je i pruža sliku velikih žrtava. Zarobili smo dvojicu. Na našoj strani samo su 2 druga lakše ranjena. Zaplenjeno je: 2 mitraljeza, 2 puške, 2 pištolja i 800 metaka.'-

7. VI 1944. Brigada se nalazila na položajima iznad Sv. Lovrenca."-[3] U 13 časova posle podne neprijateljska patrola napala je našu zasedu i teško ranila osmatrača druga Matiju,-'[1] koji je kasnije umro. Brigada je odmah posela položaje a 2. bataljon je pratio neprijateljsku kolonu koja se brzo povlačila u pravcu doline. Pošto je bio predviđen pokret, 2. bataljon se vratio i prestao da prati patrolu.

8. VI 1944. . . ,[35]

IsločnokorLiski odred

- U ovoj akciji angažovane su 1. i 3. četa 1. bataljona Vermanšaft-puka »Donja Štajerska, i snage policije (vidi dok. br. 128).

[23] Sada: Lovrenc na Pohorju

[44] Redakcija nije mogla utvrditi prezime.

[85] Redakcija je izostavila tekst o akciji u Mariji Puščavi i napadu na voz između Ruša i Fale, jer je to iznelo u dok. br. 41.

Redakcija je izostavila tekst o borbama Istočnokoruškog NOP odreda, jer su one prikazane u dok. br. 10.

Kaimt iš ko-zasa vsk i od red

5. VI 1944. Diverzantsko oćeljenje ponovo je miniralo [železničku] prugu između Zagorja i Save. Na minu je naišao putnički voz.[88]

Lokomotiva je bila izbačena iz koloseka i survala se u jarak, te je potpuno uništena. Ako bude uklonjena iz jarka, moraće se potpuno demontirati. Uništena su i 4 vagona. Pruga je uništena u dužini od 50 metara.

6. VI 1944. Diverzantsko oćeljenje miniralo je [železničku] prugu Zagorje — Sava. Na minu je naišao putnički voz, koji je išao za Ljubljanu. Iz šina je izbačena lokomotiva i lakše oštećena. Saobraćaj je bio prekinut 6 časova.

7. V 1944. U blizini Vača, kod Ržiša, bila je postavljena zaseda. Za to vreme obaveštajna služba izvestila je da prema Vačama kreće jedan automobil. Naši su hitali na cestu i napali automobil koji se odmah zaustavio. Nemci su iskočili iz kamiona. Borba je trajala pola časa, posle čega su se naši povukli zbog pojačanja koje je stiglo Nemcima. Broj palih neprijatelja nije poznat. Mi nismo imali gubitaka.

Kozjanski odred

1. V 1944. 1. i 2. bataljon izvršili su manju diverzantsku akciju na fabriku koja je izrađivala specijalne četke za čišćenje topovskih cevi.-[9] U tom cilju ovaj pogon neprekidno je tražio od civilnog stanovništva drva iz privatnih šuma. Veliku mašinu smo uništili miniranjem i ona se doslovno rasprsnula.

Selo Veliki Kamen preplavili smo propagandnim materijalom.

[s:] Redakcija je iz.ostavila tekst o akcijama Kamniško-zasavskog NOP odreda 19. i 23. maja i 1. juna 1944, jer su opisane u dok. br. 3 i 41.

[^] Iz nemačkog izveštaja vidi se da je na minu naišao oklopni voz (vidi dok. br. 153).

[19] Iz nemačkog dokumenta vidi se da je spaljena fabrika za obradu drveta u s. Veliki Kamen (kni. 13, dok. br. 181).

3. V 1944. U 14 časova posle podne došla je iz Planine policija i žandarmerija, oko 60 ljudi.[10] Zaposeli su vrh pored kote 1023 (Rogatec)/[11] Naši borci su im se približili i posle tročasovne borbe zauzeli vrh i neprijatelja naterali u bekstvo.

Na mestu je pronađeno 14 mrtvih Nemaca i jedan ranjeni Poljak. Prema priznanju Nemaca, u ovoj borbi palo je 24 Nemca, 19 ih je bilo ranjeno i 10 nestalo.

Na našoj strani pala su 2 druga a 4 su bila ranjena.

Zaplenjeno je: 9 pušaka, 1 automat, 16 bombi, 2 pištolja, 6 noževa, 21 šaržer za puškomitraljez, 300 pušćanih metaka, 250 metaka za puškomitraljez, 50 metaka za automat i 80 metaka za pištolj. Šem toga zaplenjeno je i prilično vojne opreme.

6. V 1944. Zapaljen je veliki autobus koji je saobraćao na liniji Rimske Toplice — Jurklošter — Planina.

25. V 1944. . . ,[32]

Zaštita Štaba IV operativne zone

27. V 1944. Obaveštajna patrola Štaba IV operativne zone ubila je na cesti Slovenj Gradec — Podgorje — Smiklavž šturmfirera[33] Rotera, ličnog Štajndlovog obaveštajca. Uništila je 1 motocikl i zaplenila 1 parabelum.

4. VI 1944. Neprijatelj je blokirao cestu Šoštanj — Zavodnje — Crna, a sa druge strane poseo je položaje St. Vid, Ciganiju, Javorje, Kotlje, Razbor, Zavodnje i Grašku Goru.

Cilj ove blokade je bio da se uhvati i uništi Štab XIV divizije koji se u to vreme tu nalazio. Štab divizije se dan ranije povukao sa ovog sektora. Noću 3 4. [6.] na ovaj sektor došao je Štab IV operativne zone, koji se prethodno sukobio s neprijateljskom zasedom na Kramarici. Zbog prevelike opterećenosti štabne zaštite kolona se po-

[10] Iz nemaćkih dokumenata vidi se da je iz Planine (Planina pri Sevnici) angažovana 2. četa 649. bataljona IS. landešicen-puka (knj. 13. dok. br. 176). O toku borbe vidi knj. 13, dok. br. 202.

[11] Odnosi se na sekciju Rogatec.

[32] Redakcija je izostavila tekst o akciji u Loki pri Zidanom Mostu, jer je opširnije izneta u dok. br. 47.

[33] Cin u nemačkim SS-jedinicama i Vermanšaftu.

vukla i sa druge strane, preko Zavodnja, stigla u pomenuti obruč.

Noću 4 5. izviđačke patrole na tri mesta upale su u neprijateljske zasede. Izgubili smo 2 druga. Zbog okruženja Stab zone je krenuo od Razbornika preko Grobeljnika i Skobira na Ciganiju. Neko vreme neprijatelj nas je pratio. Na Ciganiji je Štab zone naišao na neprijateljsku zasedu i tom prilikom neprijatelj je imao jednog mrtvog. Obišli smo zasedu i uputili se u dolinu Velunje, gde smo ostali preko dana. U toku noći nastavili smo put dolinom Velunje i izvukli se iz neprijateljskog obruča.

Od 15. IV okupator je pojačao dejstva na svim sektorima IV operativne zone. Pretraživao je sektor za sektorom. Najduže se zadržavao na sektoru između Savinje — Crne — Mežice — Mislinjsko-saleške doline i Pake. Tu je vršio pretraživanje neprekidno gotovo čitav mesec, sa malim prekidom od 28. IV do 3. V. kada se ponovo angažovao na ovom sektoru. Neprijatelj je poseo sve grebene i prelaze kao i komunikacije. U okruženi prostor zatim je upućivao svoje kolone koje su pretraživale teren ili samo kretanjem u koloni a na sumnjivim mestima, u streljačkom stroju, i to čak po nekoliko puta. Uprkos svem njegovom nastojanju, sve akcije ostale su bezuspešne, čak se desilo i to da su se pojedine neprijateljske kolone tukle između sebe i da je bio pobijen deo Štaba XIII SS--puka. Neprijatelj je vršio pretraživanja samo u toku dana, dok je u toku noći držao zasede i patrolirao.'[4]

Sve naše jedinice koje su se zadržavale na tom sektoru povukle su se iz opasnog područja uz male gubitke.

Na ostalim sektorima takođe su se izjalovila sva neprijateljska pretraživanja. Na sektorima gde nije vršio totalno pretraživanje upućivao je pojedine kolone koje su pročešljavale zemljište. Sa ovim kolonama najčešće je dolazila u dodir II SNOUB »Ljubo Sercer«, koja se od 21. IV — 26. IV stalno tukla s neprijateljskim kolonama koje su nastupale za njom iz raznih pravaca s ciljem da je unište. Uprkos tome što je II SNOUB imala 150 novomobilisanih boraca, sve napade ne samo što je odbila, već je nanela neprijatelju velike gubitke. Neprijatelj je u tim borbama sa II SNOUB imao 82 mrtva, 43 ranjena i 5 zarobljenih, dok je brigada imala samo nekoliko mrtvih. Uspeh je zavisio pre svega od odlično izvedenih i vođenih borbi. Komandanti su uvek u pravi čas donosili odluke za povlačenje i o dužini trajanja borbi. Teškoće su pre svega

[34] Opširnije vidi dok. br. 48.

bile sa novim borcima, pošto je postojala mogućnost da pobegnu pri prvom sukobu. Ipak su, zbog čvrstine i odlučnosti komandanta, svi novi borci bili dovedeni na određeno mesto. I niži komandni kadar pokazao je da se ume snaći u teškim situacijama i da zna i säm, odvojen od svoje jedinice, da izvrši dobijeni zadatak.

Naše jedinice su u ovom periodu pokušavale napade na nekoliko uporišta, ali ih nisu mogle zauzeti zbog utvrđenosti i zato što za tu svrhu naše jedinice ne poseduju potrebno naoružanje ni eksploziv. U svim ovim akcijama primećuje se da treba što pre nabaviti teško pešadijsko i artiljerijsko naoružanje, pre svega kal. 65—75 mm, koje će zasada zadovoljiti naše potrebe i koje je lako prenošljivo, što je za nas najvažnije.

Najaktivnija jedinica u tom vremenu bila je XI SNOB. Ona je mnogo puta vodila borbe na otvorenom zemljištu sa neprijateljskim patrolama koje su iz više pravaca nastupale prema položajima brigade. Komandanti su dobro manevrisali svojim jedinicama pokušavajući da zađu neprijatelju za leđa. Više puta je ovaj manevar uspeo i neprijatelj je morao da napusti položaje i da se povuče u dolinu. U svim ovim akcijama neprijatelj je pretrpeo osetne gubitke i uvek je u paničnom bekstvu napuštao položaje. Dogodilo se čak da je u bekstvu bacao oružje.

Moral nemačke vojske nije na visokom stepenu, pogotovo kad je reč o vermanima. To je pre svega primećeno u poslednjoj neprijateljskoj ofanzivi koju su izvršili Nemci protiv naših jedinica. Neprijatelj je uvek nastupao bojažljivo te se dobio utisak da izvršava samo naređenja svoje komande. Ako se na svom putu sukobi sa kakvom našom jedinicom, on je ne prati već nastavlja put ka mestu koje mu je određeno. Ovo se vidi i iz uputstava nemačkoj vojsci koja su zaplenile naše jedinice. Ovo su bila posebna uputstva izdata isključivo za poslednju ofanzivu. U njima se upozorava da pojedine kolone, kada dolaze u kontakt s neprijateljem, moraju nastaviti borbu s njim i goniti ga u slučaju povlačenja. I ostale jedinice koje se nalaze u zasedama moraju u takvim slučajevima da napuste svoja mesta i da krenu u pomoć koloni koja vodi borbu. Uprkos ovom naređenju stanje se nije promenilo, već su pojedini delovi neprijatelja uvek ostajali na mestima koja su im bila unapred određena. Moral ostalih delova neprijateljskih snaga uglavnom je nepromenjen. Nemci su i dalje ubeđeni u pobedu i zbog toga ne klonu ni u najtežim slučajevima. ... Iz ovoga se vidi koliko su Nemci zaslepljeni i da ih ništa drugo neće naučiti pameti nego potpun poraz i uništenje Hitlerovog Rajha. Austrijanci su u tom pogledu mnogo bolji, posebno starija godišta. Zbog niskog morala, u Dovžama

se predala čitava posada na čelu sa komandantom, tj. 28 ljudi.[33]

Moral naše vojske stalno se diže uprkos tome što ona brojno stalno raste i što je novo ljudstvo mahom mobilisano. Svi su svesni da je zaista već došlo vreme da se treba odupreti svim raspoloživim snagama i udariti po neprijatelju koji se već guši u poslednjim grčevima. Razume se da još ima pojedinaca koji nanose štetu opštem ugledu i koriste neprijatelju time što stupaju u gestapovsku ili kakvu sličnu službu. Moral se diže i zbog stalnih uspeha naših jedinica koje su u borbama s neprijateljem zadobile mnogo oružja i municije, a pri tome imale samo nekoliko mrtvih i ranjenih. Bacanjem vojnog materijala od strane saveznika stanje se još više poboljšalo. Sutradan po bacanju materijala svi borci su, kada im je bilo podeljeno oružje, nestrpljivo očekivali neprijatelja. Na neprijateljski izviđački avion koji se tog dana pojavio otvorili su dobro usmerenu mitraljesku vatru tako da se avion odmah povukao i nije se više pojavljivao. Bilo je zadovoljstvo gledati partizane s kakvom radošću čiste nove mitraljeze, automate i puške.

Minerstvo je i dalje ostalo na mrtvoj tačci. Ponovo su formirani samo diverzantski delovi kod jedinica XIV divizije. Zasada su formirane sve predviđene minersko-diverzantske grupe.

Razvoj ostalih minerskih jedinica u sastavu inžinjerijskih četa još uvek je najslabiji. Samo kod VI SNOUB formiran je minerski vod, a kod ostalih [jedinica] biće formirani sada jer je stigao eksploziv i ostali minerski materijal, a iz naše minerske podoficirske škole dobili smo i prve kadrove. U ovom mesecu stanje će se sigurno poboljšati jer sada imamo sve uslove za potpun razvoj svih delova minerske službe.

Još slabije je stanje pionirske službe. Dosada je formiran pionirski vod samo kod 6. SNOUB. Sve ostale jedinice su bez ovih delova jer im zasada još nisu potrebni. Rad određen za pionirske jedinice obavljaju delovi same jedinice koji se po potrebi snabdevaju pionirskim alatom i radove zajednički obavljaju. Kada se ukaže potreba za ovim jedinicama, tj. kada jedinicama budu potrebni specijalno izvežbani pioniri koje ne bi mogli zameniti neobučeni partizani, svakako će se hitno pristupiti formiranju ovakvih jedinica.

Eksploziva i minerskog materijala zasada ima dovoljno. Zasada još imamo prilično tog materijala i u rezervi.[3"]

[S5] O akciji u Dovžama 28. maja 1944. vidi dok. br. 10.

** Stanje inžinjerijsko-tehnićke službe izneto je u izveštaju štaba 4. operativne zone Slovenije od 20. juna 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 332/1).

Našim jedinicama nedostaje naročito teško pešadijsko naoružanje: mitraljezi i teški minobacači. Bez ovog naoružanja jedinica ne može da izvršava svoje zadatke, jer se neprijatelj svugde oko svojih uporišta utvrdio, kao i u samom uporištu. Zbog toga se pojavljuje stalno veća potreba za ovim oružjem i za artiljerijom manjeg kalibra.

Brojno stanje naših jedinica ostalo je gotovo nepromenjeno. Sve što smo mobilisali uputili smo na Dolenjsku. Ovde nismo mogli da zadržimo nove borce zbog toga što nemamo oružja. Ubuduće nove borce ćemo zadržati ovde. jer je situacija u pogledu spuštanja oružja od strane saveznika sada mnogo bolja. Uprkos tome imamo još mnogo nenaoružanog ljudstva.

Saveznici su nam dostavili veće količine oružja i raznog materijala, čiji smo spisak već poslali. Naknadno smo pronašli još nešto materijala i spisak istog dostavljamo u prilogu. Od bačenog materijala Nemci su zaplenili 12 buradi, a 4 su uništili. Sva ova burad pala su daleko od spuštališta, u samo selo Resnik, odakle je neki seljak otišao da o tome obavesti neprijatelja.

U pogledu nove nabavke oružja stupili smo u kontakt sa savezničkom misijom.

Dosada smo izgradili 8 magacina za oružje i materijal. Svi magacini su u blizini dosadašnjih spuštališta. Magacini nisu baš najbolje izgrađeni, jer propuštaju vlagu i prilikom dužih kiša prokišnjavaju. Magacine zasada nije moguće bolje graditi, jer za to nemamo potrebnog materijala, pre svega krovne lepenke. 1 daske, kao i ostali građevinski materijal, teško je nabaviti a još teže prenositi do magacina zbog konspiracije. Pristupili smo gradnji novih magacina na novopredviđenim spuštalištima u spora/umu sa savezničkom misijom.

Izgrađena je i radionica za opravku oružja i već je otpočelo sakupljanje neispravnog oružja. Radionica nije baš najbolja, sve manje radove moći će da obavi, dok će teže opravke vršiti radionica OK Kamnik, koja opravlja oružje za IX korpus.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, major:
Franc Poglajen

Šef Operativnog odseka,
potporučnik:
Milič Viljem

(M. P.)

IZVEŠTAJ ŠTABA BRIŠKO-BENEŠKOG NOP ODREDA OD 15. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O DIVERZIJAMA POTCINJENIH JEDINICA U DOLINI REKE SOČE[1]

STAB
BRIŠKO-BENEŠKOG ODREDA
NOV I POS
Br
Na položaju, 15. VI 1944.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Predmet: Ratni izveštaj

13. VI U 12 časova vod mitraljeza »breda« I bat. B.B.O.[2] napao je neprijateljsku grupu ispred barake, u dolini Soče iznad sela Prelesja. Rezultat: 2 poginula i 1 ranjen. Zatim su naši promenili položaj u pravcu Plava i tu napali neprijateljski kamion. Rezultat: jedan neprijateljski vojnik poginuo a jedan ranjen. Neprijatelj je na naš položaj otvorio mitraljesku i minobacačku vatru. Naši su se bez gubitaka povukli.

13. VI po naređenju koje smo dobili od Štaba IX korpusa, istog dana u 20 časova krenuli smo sa 1. bataljonom i zauzeli određene položaje na padinama Sabotina.'[5] Iste večeri štabna patrola B.B.O. minirala je podzidak i time zatrpala prugu Gorica — Plave. Iste večeri štabna patrola B.B.O. na putu Vrhovlje — Plave napravila je prepreke od oborenih stabala.

14. VI štabna patrola B.B.O. ponovo je minirala podzidak nad prugom ispod Sabotina. Na prugu se sručilo oko 60 tona materijala.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227 I. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1176«, a crvenom olovkom: »op«.

[s] Briško-beneški NOP odred

[3] U vezi s napadima 30. divizije na uporišta i železničku prugu u dolini Soče. Štab 9. korpusa NOVJ angažovao je jedinice Briško-beneškog NOP odreda na odseku Solkan — Plave u cilju sprečavanja neprijateljske intervencije iz pravca Gorice (vidi dok. br. 31 i 44).

Istog dana oko 11 časova zaseda 1 bataljona napala je mitraljezom »bređa« grupu od 20 republikanaca' koja se kretala drumom Solkan — Plave. Rezultat: jedan poginuo a 2 teško ranjena, ukoliko je to bilo moguće utvrditi. Ista zaseda je oko 14 časova otvorila vatru na neprijateljsku patrolu od 6 ljudi. Rezultat: 2 poginula. Pola sata kasnije otvorila je vatru na neprijateljsku grupu kod neke trešnje. Rezultat: 1 mrtav. Zaseda se zatim približila uporištu u dolini Soče i oko 16.30 časova napala kamion koji je naišao drumom Solkan — Plave. Rezultat: razlupan kamion, 8 poginulih i veći broj ranjenih. Tačan broj nije se mogao utvrditi. Ista zaseda je oko 19 časova ponovo otvorila vatru na neprijateljsku patrolu od 6 ljudi i trojicu ubila."' Oko 23 časa istog dana štabna patrola B.B.O., opet ručnim alatom, srušila je na prugu Gorica — Plave stenu težine 40—50 tona, olabavljenu ranijim eksplozijama. Zasede smo držali i kod Vrhovija uz sadejslvo bataljona »Macini« i »Mameli«. Jedna četa 3. bataljona držala je zasedu na Kobalaru, a četa VDV[U] i naša patrola postavile su zasedu na drumu Gorica — Št. Maver i Gorica — Oslavje.

U jutarnjim časovima 15. VI sve jedinice povukle su se na stare položaje.
Ukupan rezultat ovih akcija izvršenih po naređenju Štaba IX korpusa: 15 poginulih i veći broj ranjenih, najmanje 8—10; železniški saobraćaj na pruzi Gorica — Plave prekinut je najmanje za 3 dana; postavijene su prepreke od stabala na drumu Vrhovlje — Plave, a razlupan je 1 kamion.

14. VI 3 druga iz I bat. izvršili su diverzantsku akciju kod Krmina i skinuli preko I km telefonskog kabla, od čega su polovinu odneli a polovinu sakrili.

SMRT FA2IZMI - SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Cemugelj Franc Zorko
Zorko

Operativni oficir:
poručnik Petar Alfonz
Petar Alfonz

[4] Odnosi se na pripadnike oružanih formacija koje su formirali italijanski fašisti posle kapitulacije Italije, nakon proglašenja Musolinijeve fašističke republike.

[5] štab Briško-beneškog NOP odreda postavio je zasede na padinama brda Sabotin, na desnoj obali r. Soče, dok drum prolazi levom obalom pa su zasede tukle neprijateljske kolone preko r. Soee.

[4] Vojska državne varnosti (Vojska državne bezbednosti).

ZAPOVEST ŠTABA IDRIJSKO-TOLMINSKOG NOP ODREDA OD 15. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA PONOVNI NAPAD NA UPORIŠTE VOLARJE[1]

Na položaju, 15. juna 1944.

S T A B
IDRIJSKO-TOLMINSKOG ODREDA
Br. 655/44

ŠTABU I i II BATALJONA 1.T.O.

U smislu naredbe Štaba korpusa akcija na Volarje nastavlja se noću između 15. i 16. juna 1944.

U vezi s tim

n a r e đ u j e m o :

1) II bataljon izvršiće napad na uporište tako što će sc mineri što više približiti kasarni i minirati je. Inače, napad izvršiti onako kako je određeno u naredbi od 13. VI. 1944,-

2) 1 bataljon miniraće most kod Selišća i drum između Idrskog — Kamnog. Zaseda koja bude minirala drum napašće demonstrativno i neprijateljsko uporište. Zaseda ostaje na Seliščima do kraja akcije. U pravcu Tolmina postavlja na glavnom drumu zasedu kao i u poslednjoj akciji.

3) Znak za napad biće eksplozija [mine] kod kasarne.

4) Napad mora otpočeti u 23 časa.

5) Nakon završene akcije bataljoni zauzimaju sledeče položaje:

I bataljon, komora i ostalo ljudstvo još u toku noći prelaze u selo Cadrg.

II bataljon se nakon završene akcije prikuplja u blizini Krna, a zatim privremeno prelazi iznad Drežnice.

6) Štab odreda prećiće zajedno sa I bataljonom.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227 I. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1184«, a crvenom olovkom: »op«, i na kraju dokumenta: »13.6.«

[2] Stab Idrijsko-tolminskog NOP odreda izdao je 12. juna 1944. zapovest za napad na uporište Volarje (vidi dok. br. 45). Ovaj napad, određen za noć 13/14. juna, nije izvršen po planu jer su jedinice stigle na polazne položaje za napad sa zakašnjenjem i nisu mogle izvršiti sve potrebne pripreme (vidi izveštaj Štaba Idrijsko-tolminskog NOP odreda od 14. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227 I) Jedinice su zakasnile usled borbe koju su vodile 13. juna 1944, na planini Pretovće (vidi dok. br. 53).

7) Stab II bataljona mora održavati usku i redovnu vezu i dostavljati tačne izveštaje Štabu odreda.

8) Borbeni znaci za 15—16. jun: Joško — Janko.

9) Odmah nakon završene akcije izvestiti Štab odreda o rezultatima, zatim o brojnom stanju ljudstva, oružja i municije, o poginulim i ranjenim.

10) Štabovi bataljona su odgovorni da se njihove jedinice na novim sektorima dobro obezbede te moraju preduzeti sve mere za dobro obezbeđenje i unapred odrediti položaje za s'itčaj neprijateljskog n-ipada

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Drago Rebec-Kovač
Kovač

Komandant, kapetan:
Bavec Franc-Branko
Branko

(M. P.)

BR. 57

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 16. JUNA 1944. ZA FORMIRANJE 20. BRIGADE[1]

GLAVNI STAB
NOV I PO SLOVENIJE
Broj 285

Položaj, 16. juna 1944.
zašt bat

N A R E Đ E N J E

Zbog povećanih potreba

n a r e đ u j e m o :

1) Pri Glavnom štabu NOV i PO Slovenije formira se brigada koja dobija naziv »XX brigada NOV i PO Slovenije«.

2) Brigadu sačinjavaju 3 bataljona.-' Sve ostale pomoćne ustanove formira Štab brigade.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 38/1. - U sastav brigade ušli su: zaštitni bataljoni Glavnog štaba NOV i PO Slovenije kao prvi bataljon; 4. bataljon 4. slovenačke NOU brigade Matija Gubec« kao drugi bataljon i ljudstvo radionica Glavnog štaba Slovenije kao treći bataljon (vidi dok. br. 81 i Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 38/IV).

3) Postavljamo sledeči Stab XX brigade NOV i POS:
Komandant — drug Čižmek Boris Bor,
Politkomesar: drug Pezdir,[5]
Zam. komandanta: poručnik drug Rozman Viktor,
Pomočnik politkomesara: drug Zagore Jože.

4) Postavljamo sledeče štabove bataljona:

1. bataljon:

Komandant: zastavnik drug Okoren Anton,
Politkomesar: drug Fortič Oleg,
Zam. komandanta: poručnik drug Novak Stane,
Pomočnik politkomesara: drug Rozman Ivan

2. bataljon:

Komandant: drug Kren Franc.
Politkomesar: drug Reja Dušan,
Zam. komandanta: poručnik drug Janežič Stane,
Pomočnik politkomesara: drug Span Aleksander.

3. bataljon:

Komandant: potporučnik drug Levstik Jože,
Politkomesar: drug Sagadin Karel,
Zam. komandanta: star. vodnik drug Stros Janez;
Pomočnik politkomesara: drug Derenčin Franc.

Dosadanji komandant 2. bataljona poručnik drug Avbelj Franc stavljen je na raspoloženje Glavnom štabu. Privremeno pomaže Štabu XX brigade u njegovim početnim organizacijskim poslovima kao operativni oficir.

SMRT FAŠIZMI - SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
B. Kraigher

Komandant, general-major:
Rozman Franc

(M. P.)

[5] Roman Potočnik Pezdir

IZVESTAJ ŠTABA 18. DIVIZIJE OD 16. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE I ŠTABU 7. KORPUSA NOVJ O BORBAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

STAB
XVIII DIVIZIJE NOVJ
Položaj, 16. VI 44.
Op. br. 389

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS
ŠTABU VII KORPUSA NOV I POJ

Poloiaj.

Operacijski izveštaj za 15. VI 44.

15. o. m. neprijatelj je iz svojih uporišta oko Št. Vida[2] ispaljivao rakete i preko cele noći patrolirao prema položajima VIII brigade, a zatim su oko 3 časa počele da se kreću kolone jačine oko 200 ljudi, naoružane lakim i teškim aut. oružjem i lakim te teškim minobacačima.

Kolona je bilo 5 i kretale su se pravcima: 1) prema Medvedjeku — Stehanja Vas — Velike Dole, 2) St. Vid — Bič — Zagorica, 3) Št. Vid — Dob — Sad, 4) St. Vid — Dob — Rdeči Kal,[3] 5) Stična — Bojanji Vrh — Hrastov Dol, 6) jačine oko 150 ljudi iz Stične — Gorenja Vas — Muljava prema Lučarjevom Kalu,[4] dok je kolona koja se kretala iz Št. Vida preko Doba i Rdečeg Kala stigla u unutrašnjost. Kolona koja se kretala preko Bojanjeg Vrha i Hrastovog Dola nastavila je put

[1] Original (pisan na mašini) u Arliivu IZDG u Ljubljani, f. 27/1.

[s] Sada: Šentvid pri Stični

[3] Sve četiri kolone su bile iz sastava bataljona »O- slovenačkih domobranaca. Iz izveštaja bataljona »O« vidi se da su kolone nastupale sledečim pravcima: 31. četa u pravcu Malih Dola i četiri puta se sukobila s partizanima; 32. četa pravcem Grm — Cesta — Strmec — Male Dole — Trnuški grič — Bič — Škofije — Grm. sukobivši se takođe s partizanima; 55. četa na svom pokretu nije došla u dodir s partizanima (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 292). S bataljonom »O« dejstvovali su i Nemci — delovi 2. bataljona 14. SS-policijskog puka koji se u to vreme nalazio u Št. Vidu (mikroteka VII: Arhiv SI P Ljubljana, film 13, snimak 395).

• Ove dve kolone su sačinjavale 28. i 71. četa 1. udarnog bataljona slovenačkih domobranaca. Nastupale su iz Stične i to: 28. četa u pravcu Bojanjeg Vrha, a 71. četa pravcem Gorenja Vas — Rdeči Ral (mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 13, snimci 394—395).

prema Lučarjevom Kalu. Iz Novog Mesta prema položajima koje je koiurolisala X brigada neprijatelj juče nije vršio ispade.

Na sektoru koji kontroliše XII brigada neprijatelj se povukao iz Zaboršta, ali je ostao u manjim uporištima i držao zasede u dolini Temenice. Manja patrola stigla je u Mali Gaber s ciljem da uhapsi neku ženu.

U 11 časova od Trških gorica[5] prema Mirnoj Peči kretala se neprijateljska kolona i nastavila put prema Golobinjeku." O jačini [kolone]B.O.[6] ne izveštava.

Na sektoru koji kontroliše D.O." patrolirao je neprijatelj uobičajenim patrolama.

Pokreti neprijatelja imali su cilj da našim jedinicama onemoguće zatvaranje obruča oko uporišta i da na taj način neprijatelj izbegne naš mogući napad, a istovremeno da što dublje prodre na oslobođenu teritoriju.

Brojno stanje:

Na licu:	Stab	191			
VIII	brig.	472	Rashod:	bolnica i	
IX	"	519		oporavak	206
X	"	533		kursevi	95
bolnica[9]		158		ostali rashod	57
Ukupno		1.873		Ukupno ~	358

Po spisku	Stab	221
VIII	brig.	584
IX	"	646
X	"	733
bolnica		47
		2.231

Iz VIII brigade dezertiralo je 9 drugova za koje se nadamo da će se vratiti, sem Kavrećić Mirka, koji se prijavio neprijateljskom uporištu u Stićni.

[5] Odnosi se na predeo zapadno od Trške Gore.

[6] Redakcija nije mogla utvrditi koja je neprijateljska jedinica sačinjavala ovu kolonu.

[7] Belokranjski NOP odred. Njegov 1. bataljon po naređenju Štaba 7. korpusa NOVJ, prebačen je 11. juna 1944. na sektor Kuzarjev Kal — Kačja rida sa zadatkom da sprečava prodor neprijateljskih snaga iz Novog Mesta u pravcu Mirne Peči i Trebnja (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 153, IV).

[8] Dolenjski NOP odred

[9] Odnosi se na pokretnu bolnicu 18. NO divizije.

Akcije naših jedinica: I bat. VIII brig., koji se nalazio na sektoru Sad, krenuo je u 3 časa ujutro prema Sela pri Sumberku sa zadatkom da napadne neprijatelja jačine 250 ljudi koji je sa pravca Sumberka nadirao prema Zagorici. Na putu bataljon je kod Sada primetio neprijatelja i napao ga, ali se morao povući u pravcu Rdeča Kala, Lučarjevog Kala i Bojanjeg Vrha. Na pokretu je tri puta prihvatio borbu s neprijateljem koji je držao zasede u šumi. Drugi bat., koji se nalazio na sektoru Rdeči Kal, uputio je u 3 časa ujutro zasedu jačine jedne ćete u selo Pece, ali je neprijatelj u toku noći zaposeo ove položaje i napao četu, zbog čega se ona povukla na svoje polazne položaje. Kad se četa vratila neprijatelj je prodro kolonom do ovih položaja. Razvila se borba jer je neprijatelj istovremeno napao i III bat. koji se nalazio u Rdečem Kalu. Neprijatelj je bio nadmoćan, zbog čega se morao povući i III bataljon.

Drugi i III bal. sa sektora Rdeći Kal povukli su se prema položajima IX brigade i priključili joj se. U 13.30 časova bataljoni su pošli iznad sela Trnovice sa zadatkom da utvrde gde se neprijatelj nalazi i da zaustave njegovo eventualno dalje nadiranje, ali se neprijatelj već povukao u svoj polazni garnizon pa su bataljoni u 16.30 časova krenuli na svoj raniji sektor. Četvrti bat. vodio je borbu s neprijateljem kod Zagorice. Bataljon je neprijatelja više puta napadao i naneo mu prilične gubitke, dok je sam imao jednog lako ranjenog. Deveta brigada, čiji su I i II bat. bili na sektoru Lučarjev Kal, od 6 časova ujutro vodila je borbu sa dve kolone kod Lučarjevog Kala. Neprijatelj je svojim izvidnicama stigao u blizinu sela pa su mitraljesci na njih otvorili žestoku vatru i naterali ih u bekstvo. Oko pola časa kasnije neprijatelj je otpočeo da nadire sa obe kolone, te je nastupao u streljačkom stroju, koji je uputio prema položajima IX brigade po delovima. Kad su se neprijateljski strelci približili položajima I i 11 bataljona IX brig., (ovi) su otvorili snažnu vatru te im onemogućili dalje nadiranje. Borba je dostigla vrhunac oko 11 časova, kada je neprijatelj po svaku cenu nastojao da zauzme položaje I i II bataljona, što mu nije pošlo za rukom, jer su bataljoni izvršili uspešan ofanzivni protivnapad i odbacili ga na polazne položaje. Upotrebljen je i teški minobacač, koji je na neprijatelja izbacio 23 mine. Za neprijateljem koji je bežao upućene su dve čete. Neprijatelj je imao 8 do 10 poginulih i veći broj ranjenih.[10] a zaplenjen je sanduk grčke municije. Deveta

" Prema izveštajima Organizacijskog štaba slovenskega domobranstva u ovoj borbi je ranjen i natporučnik Furlan Drago, komandir 55. čete. koji je tog dana komandovao bataljonom >0« (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 283 II — pov. br. 280 i 292).

r

brigada je u tim borbama imala 2 ranjena. U 20 časova bataljoni su krenuli na položaje Velike Pece — Rdeči Kal sa zadatkom da osiguraju pravac Št. Vid — Stična i dalje prema jugu.

Deseta brigada sa Štabom i IV bat. nalazila se u selu Konec, a jedna četa bila je u zasedi kod sela Gabrja. Prvi bat. nalazio se na sektoru Gorenje Lakovnice, II bat. na sektoru Hrušica, III bat. na sektoru Težka Voda sa zadatkom da blokira Novo Mesto. U 22 časa izvršen je demonstrativni napad na St. Vid" i Grm.[1]*

Jedinice VIII brigade imale su zadatak da u 22 časa napadnu neprijateljsko uporište u ßogoj Vasi.[13] Napad nije uspeo jer je neprijatelj oko uporišta imao zasede pa su bataljoni morali voditi borbu sa njima. Oterali su ih u uporište pa je neprijatelj jedinice VIII brig, tukao vatrom iz teškog minobacača. Osma brigada izvršila je dva puta juriš, ali sa napadom nije uspela.

Dvanaesta brigada krenula je jednim bataljonom u napad na neprijateljsko uporište Štorovje,[14] jer se neprijatelj iz Zaboršta povukao. Napad bi trebalo izvršiti u 22 časa, ali do zgrade koja se nalazila kod Sela nije bilo moguće stići jer se neprijatelj u samom uporištu nalazio na položaju, a u blizini uporišta imao je zasede. Bataljon je vodio borbu od 22 časa pa do zore. Pošto je neprijatelj pribegao taktici zaseda i kontrole terena kolonama, nije bilo moguće zauzeti Štorovje. Preko dana XII brigada vodila je borbe s neprijateljskom zasedom iznad Prapreća, koja je stalno tukla njene položaje istočno od Temenice. Sem toga došlo je do sukoba patrole XII brigade sa neprijateljskom patrolom na granici. Treći bat. XII brigade oterao je iz Malog Gabera neprijateljsku patrolu koja je ovamo došla sa ciljem da uhapsi neku ženu. Bataljon B.O. držao je položaje na Kačjoj ridi te iznad Luknje prema Kuzarjevom Kalu. Bataljon nije vodio borbe. Pre podne su neka civilna kola na putu od Straže prema Novom Mestu naišla na minu. Mina je eksplodirala i ranila jednog muškarca i neku ženu i konja. Inž. teh. referent utvrdiće kada je ova mina bila postavljena i ko ju je postavio, posle čega ćemo vas izvestiti.

[11] Pogrešno; treba: Šmihel pri Novem Mestu.

!j u_ H j r. st3b ig NO divizije bio je svojom zapovešču od 14. juna 1944. naredio da 8. slovenaćka NO brigada »Fran Levstik« napada uporište Bogu Vas; da 12. NO brigada napadne uporište Zaboršt. 10. slovenačka NO brigada »Ljubljanska« da demostrativno napada Smihel i Grm; 9. slovenaćka \0 brigada da obezbeđuje pravce Stična i Višnja Gora, a Dolenjski NOP odred da demonstrativno napada Krišku Vas. Svi napadi trebalo je da otpočnu 15. juna 1944. u 22 časa (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 191/IV.)

D.O., čiji je I bat. bio na položajima Jelovec — k. 340 a II bat. na položajima Na Hribu, napao je u 22 časa i 15 minuta neprijateljsko uporište Krišku Vas[15] Napad je irvršio II bat. Borba je trajala do 1.30 časova. Neprijatelj je na napad odgovorio snažnom mitraljeskom vatrom i vatrom iz lakih i teških minobacača. Napad nije uspeo iz istih razloga kao i ranija dva napada, jer je neprijatelj imao zasede [oko uporišta].

Planovi za buduće: Divizija čc izvršavati zadatke po direktivama Štaba VII korpusa.

Prolivlenkovsko oružje nije bilo upotrebijeno.

Razno: U toku današnjeg dana neprijatelj je izvršio ispade prema položajima XII brigade, koja je sa njim vodila borbu.[10]

S. F. — S. N.!

Načelnik Štaba — major: Mile Cubrić

Sef oper. odseka — poručnik: **P.** Vesel

(M. P.)

" Dvanaesta slovenačka NO brigada vodila je 16. juna 1944. borbu protiv bataljona »0« slovenačkih domobranaca na položajima kod sela Prapreče — Temenica — Primskovo (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 283/11 — pov. br. 292).

ZAPOVEST ŠTABA 31. NO DIVIZIJE OD 16. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTA POD NART I ZGORNJI BESNICU I ZA RUŠENJE ŽELEZNIČKE PRUGE I OBJEKATA IZMEĐU KRANJA I OTOCA[1]

STAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Na položaju, 16. juna 1944.
Br. 754

Strogo poverliivo!

ŠTABU XVI SNOB »JANKO PREMRL VOJKO«

ZAPOVEST:
(sekcija Bled — Ljubljana 1 : 100.000, jugoslovensko izdanje)

I

Podaci o neprijatelju

Radovljica: 70 vojnika u barakama 100 policajaca u barakama duž glavnog druma, 62 žandarma u Lecterovoj vili, 8 gestapovaca u zamku, ukupno 204 ćoveka. Sem toga se u Radovljici nalazi i varoška straža koja broji 70—80 ljudi, a sačinjavaju je razni domaći germanofili i nemački službenici.[2]

Kamna Gorica: posada broji 130—140 ljudi, među njima ima i priličan broj belogardista i Hrvata.

Tunel kod Radovljice: posada broji 12—16 ljudi razmeštenih sa obe strane. Imaju tri bunkera, a na brdašcu iznad tunela nalazi se stražarsko mesto.

Železnički most kod Podnarta: posada broji 12—15 ljudi. Posednuta su dva bunkera, 100 metara odatle nalazi se stanica Otoče sa 12 ljudi »banšuca«.[3] Zgrada je od drveta i grade bunkere.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 281/III. Istovetne zapovesti dostavljene su i 3. slovenačkoj NOU brigadi »Ivan Gradnik i 7. slovenačkoj NOU brigadi -France Prešeren«, a Štabu 9. korpusa NOVJ na uvid (vidi Arhiv IZDG u Ljubljani, 1. 281/TII).

- Iz nemačkih dokumenata % idi se da su u Radovljici bili: Stab i delovi 279. bataljona 184. landešicen puka, nemačke policijske i žandarmerijske snage i ispostava Gestapoa (Arhiv IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 207).

[s] Banšucpolicaj (Bahnschutzpoliziei) = železnićka policija

Podnart: posada broji 30 ljudi »banšuca« i 40 vojnika.

Zgornja Besnica: posada broji 30 ljudi svi su fanatični Nemci.

Podbrezje: 8 žandarma.

Brezje: broj policajaca kreče se između 240—300 ljudi. Ovi policajci se na tom mestu nalaze radi akcija protiv NOV.[1]

Naklo: posada broji 15—18 ljudi.

Lesce: ovde se nalazi izviđačka četa, Gestapo, koji se sastoji od 32 regruta i 8 gestapovaca iz Radovljice. Svi su uglavnom domoroci.

Ljubno: posada broji 14 žandarma.

Kranj: »Banšuc« broji 600 vojnika.

Stražišče: 32 žandarma, 200 vojnika i straža u fabrici od 80 ljudi.

II

Naša divizija ima zadatak da noću 17 18. o. m. napadne i uništi uporišta Podnart i Zgornju Besnicu te sruši železničke mostove i prugu od Otoča do Kranja.

Za izvršenje ovih zadataka

n a r e đ u j e m o :

Treća SNOUB »Ivan Gradnik« napašće i zauzeti uporište Podnart i srušiti železnički most kod Podnarta te prugu od Podnarta do Otoča. Vršiče obezbeđenje sa pravca Kamne Gorice, Radovljice i Tržiča.

Sedma SNOUB »France Prešeren« ima zadatak da poruši železnički most koji vodi iz Kranja za Tržič, u blizini Struževa, te prugu od Kranja do Spodnje Bcsniee. Za vreme akcije obezbeđuje se sa prav ca Kranja.

Šesnaesta SNOB »Janko Premrl Vojko« ima zadatak da napadne i zauzme uporište Zgornju Besnicu te razruši prugu od Zgornje Besnice do Otoča i dva železnička mosta koji vode preko Nemiljšćice i Poljščice.

Svim brigadama naređujemo da u toku noći, kada budemo izvodili napade na uporišta i rušili železničku prugu,

' Redakcija nije mogla utvrditi koja je jedinica nemačke policije bila stacionirana u Brezju.

bezuslovno napadnu i unište svaki voz koji naiđe u pravcu bilo koje naše jedinice/'

Šesnaesta SNOB »Janko Premrl Vojko« ostavlja na dosadanjim položajima jedan svoj bataljon, jer će ovaj primiti nove zadatke.[0]

III

Način izvršenja

Rušenje pruge: treba uništiti sve skretnice, zapaliti sve stanice i magazine. Sav materijal koji je od koristi za NOV treba evakuisati, a ostalo uništiti. Sve šine i skretnice minirati na sredini, jer se tako postiže najbolji efekat, a za miniranje je dovoljno 30 dk plastika 808, koji će ih u potpunosti uništiti.

Mostove minirajte tako da im srušite potporne stubove. Ukoliko su na mostovima izrađene komore, eksploziv stavite u njih. a ukoliko komore ne postoje, iskopajte oko stubova rupe i u njima stavite eksploziv.

Pošto će se naše akcije odvijati u neposrednoj blizini uporišta, gde neprijatelj može brzo da reaguje, treba ih brzo završiti.

Sva naređenja koja ste primili od našeg Štaba treba bezuslovno 100% izvršiti.

Sve drumove kojima bi neprijatelj mogao brzo da interveniše treba minirati i razoriti, postaviti nagazne mine a isto tako protivtenkovska odeljenja treba suprotstaviti motorizaciji.

Za napad na samo uporište treba pripremiti grupe bombaša, odeljenja teških minobacača i minerske grupe i koncentrisati protivtenkovsku grupu.

Napad će se izvršiti noću između 17. i 18. juna u 23 časa. Mora se završiti najkasnije u 3 časa ujutro, a zatim sve snage povući na određena mesta.

[3] Na osnovu ove zapovesti, štabovi brigada izdali su svoje zapovesti u kojima su precizirani zadaci potčinjenih jedinica (nalaze se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 282/1II).

Štab 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« ostavio je na Lipniškoj planini svoj L bataljon, koji je dobio zadatak da izvrši ekonomsku akciju u s, Cešnjici (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 283/III).

Veze

Sve tri brigade za vreme borbe moraju održavati usku vezu, a isto tako i sa Štabom divizije.

Treća SNOUB »Ivan Gradnik« i XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« imaće svoj centar veze u selu Ovsišu, kod Podnarta, kuda svaka brigada treba da pošalje određeni broj kurira.

Šesnaesta SNOB »Janko Premrl Vojko« i VII SNOUB »France Prešeren« imaće vezu u selu Spodnja Besnica, gde pomenute brigade treba da postave relejnu stanicu sa potrebnim brojem kurira za vreme borbe.

Štab divizije nalaziće se u selu Cepulje, između Zgornje i Spodnje Besnice.

Veza sa Štabom divizije održavaće se kuririma, a Štabu divizije treba svakog časa dostavljati izveštaj o situaciji.

Radi što brže veze upotrebite sva raspoloživa sredstva.

Štabovi brigada moraju odmah uputiti na određena mesta svoje obaveštajce da tačno izvide položaj pomenutih uporišta i železničke pruge kao i stanje neprijatelja.

Štabovi brigada treba sami da odrede mesta svojih brigadnih previjališta.

Javku za bolnicu dobiće od našeg divizijskog sanitetskog referenta.

Sem akcija štabovi brigada treba da organizuju i svoje intendantske odseke za organizovanje ekonomske akcije na terenu gde će se izvoditi akcije. Sva detaljnija uputstva u tom pogledu dobiće od našeg divizijskog intendanta. Brigade treba da pribave bar po 5 obroka hrane za svaku brigadu.

Ceo materijal za rušenje pruge i mostova brigade će primiti od našeg referenta za minerstvo.

Brigade kreću sa dosadanjih položaja tako što će u odđeno vreme biti na mestu gde će se akcije izvoditi.

Posle završene akcije sve tri brigade povlače se na svoje polazne tačke.

Sedma SNOUB »France Prešeren« treba danas da pređe na sektor Javornik — Sv. Jošt i odatle kreće na svoja određena mesta. Ostale dve brigade imaju svoju polaznu tačku na sadanjim položajima.[7]

[7] Na dan 16. juna 1944. g. 16 slovenačka NO brigada »Janko Premrl Vojko« i 3. slovenačka NOU brigada »Ivan Gradnik« nalazile su se na Lipniškoj planini, a 7. slovenačka NOU brigada »France Prešeren« na Radoljškoj planini (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. *226.* IV).

Znaci raspoznavanja:

16. VI	Breda — Brener
17. VI	Značka — Zagreb
18. VI	Torbica — Trbiž
19. VI	Torpedo — Tarčento

Borbeni znaci za vreme borbe su: Milan — Metod

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Kerzič Ciril
Metod

Komandant potpukovnik:
Potočar Stane
Stane

Dostavljeno: Štabu III SNOUB »Ivan Gradnik«
Štabu VII SNOUB »France Prešeren«
Štabu XVI SNOB »Janko Premrl Vojko«
Štabu IX korpusa NOV I POJ.

NAREĐENJE ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 17. JUNA 1944. DOLENJSKOM NOP ODREDU DA ORGANIZUJE PRIHVAT NOVOMOBILISANIH BORACA SA TERITORIJE ŠTAJERSKE[1]

S T A B
VII KORPUSA NOV 1 PO
J U G O S L A V 1 J E
Na položaju, 17. juna 1944.
Br. 435

ŠTABI DOLENJSKOG ODREDA

na položaju.

U vezi sa mobilizacijom za našu NOV i POJ u Štajerskoj i neredovnim pristizanjem kolona novomobilisanih preko Save na naš sektor, a da se te kolone što hitnije i sigurnije prebace na našu teritoriju

n a r e đ u j e m o :

1.) Dolenjski odred sa svog sadašnjeg sektora- preći će na položaje odnosno sektor između granice i Save i na toj teritoriji obavijaće sledeče zadatke:

a) Kontrolisati ceo teren između granice i Save, a naročitu pažnju pokloniti pokretima okupatora na komunikacijama Zidani Most — Ljubljana, te nas o svim pokretima i promenama najhitnije obaveštavati.

b) Odmah uspostaviti vezu sa Kamniško-zasavskim odredom te se sa njime detaljno dogovoriti i organizovati prebacivanje kolona novomobilisanih preko Save, na taj način što će naizmenice sa Kamniško-zasavskim odredom organizovati svake noći prebacivanje kolone novomobilisanih do garnizona VII korpusa. Odred se nikako ne sme ograničiti samo na to da saćekuje pomenute kolone, već mora i sam poslati svoje patrole preko Save te im sa te strane osigurati neometan povratak.

c) U Štabu Kamniško-zasavskog odreda nalazi se operativni oficir VI1 korpusa drug Podlesnik Franci, koga treba

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 153/ IV.

[1] Dolenjski .NOP odred nala/.io se u to vreme u širem rejonu s. Žalna (3 km jugoistočno od Grosuplja), vidi dok. br. 58,

odmah pozvati u Štab korpusa.-' Pre no što pode, treba s njime uredili sve što se odnosi na organizaciju prebacivanja kolona novomobilisanih jer su njemu ondašnje prilike dobro poznate, a istovremeno i njemu dostavljamo naređenje za organizovanje pomenutih kolona i za povezivanje vašeg odreda sa Štabom IV operativne zone.[4]

d) U sadejstvu sa Kamniško-zasavskim odredom, kod kojeg se momentano nalazi vaš minerski vod. treba odmah pristupiti miniranju pruge Jevnica — Ljubljana svake noći.

e) U saradnji sa tamošnjim političkim vlastima, po odobrenju Glavnog štaba NOV i POS, treba izvršiti prinudan otkup 20 pari konjskih zaprega, po mogućstvu sa zaprežnim priborom, te ih uputiti Saobraćajnom odseku Štaba VII korpusa za organizovanje naših vozarskih eskadrona.

2.) Ponavljamo da je glavni zadatak DO na novom sektoru što brže prebacivanje novomobilisanih iz Štajerske do našeg korpusa te da treba angažovati sve snage da se ovo što hitnije izvrši, jer postoji opasnost da Nemci novomobilisane, koji su nenaoružani, uhvate i na taj nam način nanesu veliku vojnu i političku štetu. Isto tako upozoravamo da sve izveštaje treba redovno i tačno dostavljati te u tom smislu izdati referentu za vezu potrebna uputstva.

3.) Odmah po dolasku na novoodređeni sektor Štabu korpusa treba dostaviti iscrpan izveštaj o prilikama i planu za izvršenje primljenog zadatka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba — potpukovnik: Rado Pehaćek

Komandant — pukovnik: Pero

* U vezi sa predviđenom akcijom na železnički most kod Litije (vidi dok. br. 20) Glavni štab NOV i PO Slovenije naredio je štabu 7. korpusa NOVJ da na sektor Moravča uputi svog operativnog oficira sa zadatkom da izvrši sve pripreme i koordinira rad u napadu na ovaj most sa jedinicama 4. operativne zone koje dejstvuju na tom sektoru. (Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije br. 276 od 8. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 152 IV). Na osnovu ovog naređenja Štab 7. korpusa NOVJ 9. juna 1944. uputio je Franca Podlesnika sa potrebnim ovlašeenjima (dopis Slaba 7. korpusa NOVJ br. 403 408 od 9. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 153 II). Međutim, jedinice 4. operativne zone, još pre no što su dobile naređenje Glavnog štaba Slovenije za sadejstvo sa 7. korpusom NOVJ, bile su angažovane na sektoru Pohorje i Savinjske doline (vidi clok. br. 27 i 69), a jedinice 18. NO divizije angažovale su se na sektoru Suhe krajine zbog dolaska bataljona slovenačkih domobranaca u St. Vid, (Šentvid pri Stični), Stičnu i Višnju Goru i njihovih učestalih upada na oslobođenu teritoriju Suhe krajine (vidi dok. br. 43), pa je odložen napad na most kod Litije i Franc Podlesnik pozvan da se vrati u štab 7. korpusa. Napad na most kod Litije izveden je tek 20, septembra 1944.

[4] Redakcija ovo naređenje nije pronašla.

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 17. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU JEDINICA 30. DIVIZIJE NA NERPRIJATELJSKA UPORIŠTA KANAL I AVČE I O RUŠENJU ŽELEZNIČKE PRUGE I OBJEKATA U DOLINI REKE SOČE[1]

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
17. 6. 1944.
Br. 1159

GLAVNOM ŠTABU NOV 1 PO SLOVENIJE
Operativno odeljenje

17. SNOB »Simon Gregorčič«

Neprijatelj u jačini od oko 130 ljudi, većim delom bersaljeri, alpinci i fašisti, bio je raspoređen u jako utvrđenim zgradama u selu Kanalu i po okolnim bunkerima:

u školi sa 7 bunkera, u kojima su sa južne strane bila dva minobacača;

u [zgradi] pošte, nekoliko puškomitraljeza i mitraljeza;

u [zgradi] opštine sa bunkerom na uglu sa severne strane i italijanska komanda sa dva bunkera u [zgradi] na raskršću. Sem toga neprijatelj je imao 2 minobacača i 2 topa, te više mitraljeza na desnoj obali Soče.

Sedamnaesta SNOB imala je zadatak da sa dva [svoja] bataljona i jednom četom 18. SNOUB, 2 minobacača i teškim automatskim oružjem 13/14. 6. napadne i uništi uporište Kanal.- Raspored brigade bio je sledeči: na desnom krilu 2. bataljon sa zadatkom da uništi neprijateljsko uporište u školi i bunkere oko škole, a jednom desetinom da vrši obezbeđenje u pravcu Bodreža.

Prvi bataljon imao je zadatak da napadne neprijatelja u južnom delu sela. Mitraljezi i minobacači bili su raspoređeni na brdašcu sa istočne strane sela, 300 m daleko od škole, sa

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 224/11. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »55«.

[s] Napad jedinica 30. divizije na uporišta i železničku komunikaciju u dolini r. Soče naređen je zapovešću Štaba 9. korpusa NOVJ od 9. juna 1944 (vidi dok. br. 31).

zadatkom da minobacači tuku školu, a mitraljezi most preko r. Soče.

U početku napada neprijatelj nije odgovarao na vatru, ali je kasnije skoncentrisao vatru minobacača na položaje naših mitraljeza i minobacača. Nakon prekida vatre naših minobacača prekinuo je [i on] vatru i čekao u svojim bunkerima. Napad je otpočeo u 23 časa. Kad su [jedinice] stigle do prvih zgrada, na zahtev 2. bataljona otvorena je vatra iz minobacača. Pod zaštitom [vatre] naših minobacača stigao je 2. bataljon na odstojanje od 25 m, a odatle nije mogao dalje zbog žicanih prepreka i neprijateljske mitraljeske i minobacačke vatre sa suprotne obale r. Soče. Uto se neprijatelj sredio i otvorio žestoku vatru. Do zore situacija se nije izmenila. Zbog slabih položaja 2. bataljona, koji je imao velike gubitke u ranjenim, njemu je naređeno da se povuče na nove položaje. I prvi bataljon je u toku napada stigao do žičanih prepreka i tu zastao jer nije imao sredstava da ih savlada. U zoru je i njemu naređeno da se povuče na nove položaje. Neprijateljski gubici nisu poznati, naši su imali 13 ranjenih. Neuspehu u napadu mnogo je doprinelo i to što je neprijatelj minama ranio komandanta, politkomesara i zamenika politkomesara bataljona,* zbog čega je moral bataljona prilično opao, a sem loga oni nisu imali dovoljno jakih sredstava za uništenje bunkera.

18. SNOUB »Bazoviška«

Neprijatelj jačine 70 ljudi, većim delom Italijani, drži uporište Avče. Na [žel.] stanici ima 30 Italijana, kod mosta 1 Nemile i 25 Italijana [sa] 1 mitraljezom i I puškomitraljezom. [Uporište] je ograđeno žičanom preprekom a bunker [se nalazi] na raskršću druma i železničke pruge. U čuvarevoj kući ima oko 20 Italijana sa teškom i lakom »bredom«.[4]

18. brigada dobila je zadatak da u toku noći 13/14. o. m. izvrši napad na pomenuta uporišta i uništi ih. Kao glavni cilj [određeno] je rušenje železničkog mosta preko potoka Avče između Avča i Podsela.

Za izvršenje zadatka brigada se u toku 13. 6. skoncentrisala u selu Levpa i padom mraka posela položaje:

1. bataljon severozapadno od sela Avča sa zadatkom da uništi uporište na severnoj strani mosta,

[3] Komandant bataljona bio je Ilija Jovović, politkomesar Janez Koselj, a zamenik politkomesara Alfonz Jaklič Forize.

[4] Odnosi se na italijanski mitraljez i puškomitraljez.

2. bataljon zapadno i istočno od potoka Avča, koji se uliva u Soču otprilike I km severoistočno od Avča sa zadatkom da uništi neprijateljsko uporište u [žel.] stražari pored mosta i u Stokeljevoj gostionici.

Prateća četa je zauzela položaje 200 m severno od sela Avča sa zadatkom da naročito pomaže u napadu 2. bataljonu.
Napad je zakasnio zbog izviđanja pravaca napada i teškoća u transportu eksploziva razorenim putevima.
Napad: 2. četa 2. bataljona kretala se u napad duž druma Levpa — Avče i prva uništila uporište u Stokeljevoj gostionici. U isto vreme 1. četa 1. bataljona napala je uporište u [žel.] stražari, ali uspeh nije bio tako brz zbog neprijateljskih prepreka: minskih polja i žičanih prepreka, a iz zbog pomoći neprijatelja koji je pobegao iz Stokeljeve gostionice. Oko 2 časa posle ponoći uništeno je i ovo uporište. Za vreme tih borbi Prateća četa tukla je uporište. Zbog slabog osmatranja uspeh je bio neznatan. Ostali deo 1. bataljona za to vreme bio je raspoređen tako da je 2. četa pod rukovodstvom komandanta brigade izvršila napad na most i uništila bunker sa severne strane mosta, a Prva četa je istovremeno sa severne strane napala posadu u Albinovoj gostionici. Protivtenkovski top na položaju severno od Avča imao je zadatak da potpomaže u napadu. Posle jednoipočasovne borbe, uz više uzastopnih juriša uspelo je 2. četi da uništi određeno uporište, a posadu u bunkeru da neutralise. Na taj način uspelo je minerima, pod rukovodstvom druga pporučnika inž. Guzelj Darka i Okroglič Avgusta te op. [erativnog] oficira Zore Leopolda, da miniraju most. Oko 4 časa most je dignut u vazduh. Potpuno je srušen srednji luk u dužini od 30 m. Opravka u sadašnjim prilikama trajala bi do 2 meseca. Odmah posle eksplozije 2. četa napala je bunker sa severne strane mosta da bi ga uništila. Zbog napada 1. čete posada iz uporišta u Albinovoj gostionici pobegla je. Dok je četa podilazila bunkerima, sa pravca Gorice došao je u blizinu mosta oklopni voz. Iz njega je neprijatelj otvorio žestoku artiljerijsku i mitraljesku vatru, koja je 2. četu prinudila na povlačenje. Posle izvršenog zadatka, a po naređenju Štaba divizije, brigada se povukla sa položaja u selo Levpu.

Neprijateljski gubici nisu tačno utvrđeni. Pouzdano se zna samo za 5 mrtvih i 5 zarobljenih.

Naši gubici: 2 mrtva i 12 ranjenih, od kojih 4 lakše, te su na lećenju u jedinici.

Plen: teški minobacač, 40 mina, teški mitraljez »fiat« sa 600 metaka, puškomitraljez sa 2.000 metaka, 11 ital. pušaka, 1 po-

luautomatska puška. 50 ćebadi, 20 vojničkih uniformi, 15 šinjela, 10 pari cipela, 1 gitara, 4 teške i I laka mina za minobacač, veća količina sira i drugih životnih namirnica. U borbi su se naročito istakli: zamenik komandanta 1. bataljona drug Slavko Sovdat, koji je neviđenom smelošću jurišao na most. i nišandžija teške »brede« Bevc Anton, koji je za vreme miniranja neutralisao posadu u bunkeru.

19. SNOB »Srećko Kosovel«

Brigada je dobila zadatak da obezbedi izvršenje akcije 17. i 18. brigade na pravcima Gorica i Grgar. Istovremeno [dobila je zadatak] da sruši 6 manjih mostova na drumu Salona — Dolga njiva.
Raspored:

Pni bataljon je sa minerskom ćetom dobio zadatak da sruši manje mostove na putu Salona — Dolga njiva a zatim da se povuče u selo Bate kao rezerva brigade.

Drugi bataljon poseo je položaje na sektoru Salona — Dolga njiva, na raskrsnici kod kota 478 i 503 te iznad Dolge njive sa zadatkom da obezbcđuje od intervencije sa pravca Gorice. Treći bataljon zauzeo je položaje između Ravnog i Malog Kobilnika na kotama 517 i 672 i na Plani sa zadatkom da spreči svaku intervenciju neprijatelja sa pravca Grgara. Prateća četa posela je položaje na koti 800 sa zadatkom da pomogne 3. bataljonu. Stab brigade se nalazio u selu Bate.

Tok akcije:

Prvi bataljon na drumu Salona — Dolga njiva minirao je i srušio 4 drumska mosta, i to 1 između Plava i Dolge njive, 1 kod sela Plave, treći u blizini Dolge njive a četvrti kod Deskli.

Utrošeno je 500 kg eksploziva. Svi mostovi su srušeni na celoj širini druma, u dužini od oko 5—6 m. Srušen je i drumski nasip na putu Plave — Dolga njiva (oko 20 m^3 kamenja). Drugi bataljon je 14. 6. u 9.30 došao u dodir sa neprijateljem koji je pokušao da se probije kroz naše zasede. Bio je dva puta odbijen. Pri drugom napadu 2. četa izvršila je juriš i oterala neprijatelja u uporište Dolgu njivu.
Treći bataljon i Prateća četa nisu imali dodira s neprijateljem. Neprijateljski gubici: prema izjavama civilnog stanovništva jedan je poginuo a 4 su bila ranjena. Naše jedinice nisu imale gubitaka.

Plen: puškomitraljez sa rezervnom cevi, sanduk municije, ital. puška, par cipela, fišeklije.

GORENJSKI ODRED

6. 6. 1944: Patrola 3. bataljona, iz zasede na putu Kovor — Križe, u 7.30 napala je neprijateljsku žandarmerijsku patrolu jačine 5 ljudi. Neprijatelj se kretao putem u koloni po jedan. Zaseda je imala 17 ljudi sa dva puškomitraljeza i 15 pušaka. Položaj zasede nalazio se uz sam drum pa je neprijatelj prfšao našim strelcima do na dva metra. Kad se našao u sredini, zaseda je na njega otvorila vatru i uništila ga. Nismo imali gubitaka.

Plen: 2 automata, 1 puška »mauzer«, 1 puška »manliher«, 3 pištolja, 300 metaka i nešto vojne opreme.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, potpukovnik: Jakopič A.

Pom. šefa odseka, major: Stanko Rupnik

(M. P.)

BR. 62

ZAPOVEST ŠTABA 14. NO DIVIZIJE OD 17. JUNA 1944. POTĆINJENIM JEDINICAMA ZA RUŠENJE ŽELEZNICKIH MOSTOVA KOD ZBELOVA I TREMERJA I TUNELA KOD LIPOGLAVA[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POJ
Na položaju, 17. VI 1944.
Br. 168

ZAPOVEST
Štaba XIV divizije za dan 18. VI 1944.
(sekcija Rogatec 1 : 100.000)

Zbog velikih uspeha naših saveznika na zapadu, a naročito zbog brzog nadiranja anglo-američkih trupa u Italiji, nužno je potrebno da sve naše jedinice u sklopu ostalih jedinica NOV i POJ pristupe [izvođenju] ofanzivnih operacija, a

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/III.

najvažnije je da se pristupi sistematskom rušenju železničkih pruga, jer ćemo na taj način onemogućiti neprijatelju prevoženje raznog materijala i trupa na bojište.

Naređenjem Štaba IV operativne zone br. 857 od 15. VI 1944,- naša divizija dobila je zadatak da uništi most kod Zbelova i Lipoglava, tunel kod Crešnjica, most kod Tremerja, da sruši litice iznad železničke pruge Zidani Most — Celje te da neprekidno ruši prugu Celje — Maribor.

Na ovom sektoru gde će divizija, radi izvršenja dobljenih zadataka, operisati nalaze se sledeča uporišta: Maribor (1500 ljudi), Slovenska Bistrica (200), Oplotnica (35), Zreče (36), [Slovenske] Konjice (200), Celje (1600), a sem toga postoje i uporišta čiju jačinu posada ne znamo: Slivnica, Fram, Zgornja Polskava, Pragersko, Makole, Poljčane. Zbelovo, Ponikva, Šmarje [pri Jelšah], Grobelno, Št. Jurij[3] i Vojnik. U svim tim uporištima nema nikakvih koncentracija. Za izvršenje dobijenog zadatka

n a r e đ u j e m o :

1.) Prva UB mora u toku noći 18 19. napasti stražu na mostu (Zbelovo), likvidirati je i most potpuno uništiti.

2.) Druga UB mora uništiti tunel kod Lipoglava.

3.) Trinaesta SNOB mora napasti i likvidirati stražu na mostu kod Tremerja, most do temelja srušiti, a ukoliko ovaj zadatak ne može izvršiti, mora pristupiti rušenju stena na levoj obali Savinje između Zidanog Mosta i Celja i rušenju pruge.[4]

Za izvršenje ovih akcija moraju:

1.) Prva UB sa jednim bataljonom i minerskim vodom napasti stražu na mostu i most eksplozivom do temelja srušiti. Treba razoriti nosače mosta. Bataljon se mora približiti mostu što neprimetnije i mora da iznenadi stražu.

2.) Sa II bataljonom mora postaviti zasedu na drumu i pruzi Zbelovo — Poljčane, i to na položajima kod Stare Vasi — Spodnjih Laža. Ovaj bataljon odmah po dolasku na položaje mora otpočeti sa rušenjem pruge.

3.) Treći bataljon odrediti u rezervu. Njegove položaje odrediti između mosta i zasede tako da se može lako upotrebiti

= Vidi Arhiv IZDG u Ljubljani f. 335/11.

s Sada: Šentjur pri Celju

4 Da bi doveo svoje jedinice što bliže objektima napada, Stab 14. \0 divizije izdao je 17. juna 1944. naređenje za pokret jedinica iz rejona Skomarje u širi rejon s. Kamna Gora, odakle su jedinice krenule na izvršenje zadatka 18. juna 1944. u 19 časova (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 335 III).

kao pojačanje u napadu na sam objekat ili pak u slučaju veće neprijateljske intervencije [prema zasedi].

4.) Druga UB sa dve čete mora napasti i likvidirati stražu kod tunela blizu Lipoglava, a sam tunel eksplozivom uništiti.

5.) Jednom četom mora obezbediti pravac Ponikva — Zbelovo. Četu postaviti na raskrsnici puta i pruge kod Doboveca. Ona mora drum i prugu minirati, izraditi zaseke gde god je to moguće i postaviti barikade. Sem toga mora rušiti i prugu.

6.) Sa drugim bataljonom mora postaviti zasedu u pravcu Loče — Ziče, kod kote 368, i tu zadržati neprijatelja ako bi ovaj nadirao iz [Slovenskih] Konjica. Mora rušiti i prugu.

7.) Trinaesta SNOB mora u toku noći 18/19. u pokretu na određeni sektor dobro minirati drum Bukovžlak — Goričica — Ponikva. Mine mora postaviti na odseku Brezje — Goričica. Istovremeno mora izraditi i barikade. Zatim mora dobro minirati prugu i drum Celje — Št. Jurij. Miniranje neka izvrši kod Opoke. Tu treba da postavi zasedu na koti 312 i pristupi rušenju pruge. Zorom neka se brigada povuče sa pruge, ali neka ostavi zasedu do 6 časova ujutro. Zatim mora krišom nastaviti put i sledeče noći napasti stražu na mostu i srušiti ga. U slučaju da ne može uništiti straže na mostu, treba da pristupi rušenju litica i pruge.

Zasede koje se budu nalazile na obezbeđenju puteva i pruga, neka ih dobro miniraju. Ukoliko bude moguće, na drumovima izradite zaseke, a u protivnom podignite barikade (od kola, kamenja, balvana itd.). Na više mesta razorite šine.

Nakon završene akcije I UB mora se povući na Boč, odakle će sledeče noći krenuti do sela Crešnjevec, tu razoriti tunel i uništiti što više koloseka. Posle ove akcije mora krenuti na sektor Pohorja (Skomarje), gde mora stići (noću) 22. 23. o. m. Druga UB i Stab divizije vraćaju se prema Konjiškoj gori, a odatle na sektor Pohorja. Trinaesta SNOB mora se vratiti do 26. VII 1944. na sektor Graške Gore.

Za vreme akcije na Zbelovo I UB mora održavati vezu sa Štabom divizije koji će se nalaziti kod II UB.

Sve ranjenike u akciji na Zbelovo mora prihvatiti I UB i preneti ih na sektor Pohorja. Ranjenike posle akcije na Zbelovo i ranjenike XIII SNOB moraju brigade nositi sa sobom.

Prva UB i II UB posle povratka na sektor Pohorja neka prikupe što više izdašne hrane koja je potrebna za naše x tačke.[5]

[5] Pod x (iks) tačkama se podrazumevaju bolnice, radio-centri, štamparije, škole, radionice, kao i viši forumi narodne vlasti Štajerske.

Liz put vršiti mobilizaciju. Ne zaboravite male tovarne konje koji su nam potrebni.

Sve vreme vodite računa o tajnosti. Borbe koje vam neprijatelj želi nametnuti izbegavajte. Budite svesni da je glavni zadatak naše divizije da prekine saobraćaj na pruzi i drumu Celje — Maribor. Li tom pogledu budite što samoinicijativniji i ne čekajte na neka posebna uputstva našeg Štaba divizije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: V. D. komandanta — major:[6]

BR. 63

IZVEŠTAJ ŠTABA GORENJSKOG NOP ODREDA OD 17. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

ŠTAB
GORENJSKOG ODREDA
Na položaju, 17.6. 1944.
Broj 1167/52

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ

Dnevni izvestaj za 16. 6. 44.

13. 6. oko 200 policajaca i be-ga iz Jesenica pretraživalo je teren iznad sela Potoki i Koroška Bela. Na putu od Javornika do .Tavorniškega Rovta neprijatelj je postavio zasede da bi obezbedio radnike koji su bili zaposleni na opravci dovodnih cevi za turbine tvornice KID- Javornik.
10. 6. kombinovana grupa II i IV bataljona izvršila je mobilizaciju u selima Moste i Sv. Križ. Mobilisano je 28 novih boraca.

" U to vreme komandant 14. NO divizije bio je Jože Klanjšek Vasja, narodni heroj, umro 17. septembra 1965. a politički komesar Drago Benčić Brkin, narodni heroj, umro 22. iuna 1967. godine.

' Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/11. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1278«, a crvenom olovkom: »op« i »prop«.

: Kranjska industrijska družba = Kranjsko industrijsko društvo

10. 6. kombinovana grupa II i IV bataljona, jačine 96 ljudi, imala je nameću da zauzme neprijateljsko uporište Brniki kod Cerklja.[3] U tom cilju na drumu Moste — Šenčur izrađena je prepreka, a ispred prepreke na odstojanju od 800 m postavljene su mine. Ostali deo grupe koji se približavao uporištu upao je u unakrsnu vatru dvaju neprijateljskih zaseda. Posle prvog iznenađenja naši su se borci trgli i otvorili vatru na neprijatelja, koji se usled našeg manevra radi okruženja ovih zaseda nakon polućasovne borbe povukao. Pošto je. zbog ovog zakašnjenja i pomoći koja je dolazila sa pravca Cerklja i Šenčura, bilo prekasno za napad na uporište, grupa se povukla u logor. U tim borbama, odn. u toj borbi, imali smo 4 lakše ranjena druga koji su sada već svi ozdravili i sposobni su za borbu. Zbog dobrog zaklona (kuća, crkva i zid oko crkve) neprijatelj verovatno nije imao gubitaka. Na povratku smo podigli i mine.

11. 6. grupa boraca IV bataljona minirala je kod Domžala veliki stub nosač dalekovoda Velenje — Črnuče. To je bio jedan od najjačih nosača rešetkaste konstrukcije, jer nosi sav teret i povezuje najširi raspon preko reke [Kamniške] Bistrice. Pošto su svi mostovi bili pod stražom, borci su gazili vodu do pojasa da bi stigli do nosača. Tri stuba nosača su minirana i potpuno srušena, a dalekovod je prekinut. Na mesto akcije ubrzo je stiglo 7 autobusa vojske iz Domžala, a naša se grupa u međuvremenu već počela da povlači.
[4]

10. 6. u 15 časova patrola od 9 ljudi iz I MSV[5] postavila je zasedu u predgrađu Stražišća. Pošto neprijatelj nije prošao pored naše zasede, drugovi su se pomakli napred i postavili zasedu na raskrsnici dvaju puteva u centru Stražišća. Putem je stigla neprijateljska kolona od 30 — 40 ljudi sa 3 puškomitraljeza. Naši borci koji su imali dobre zaklone pustili su neprijatelja na odstojanje od 3 m i onda ga napali bombama i vatrom iz puškomitraljeza i pušaka. Borba je trajala 10 minuta i onda se naša patrola u redu i bez gubitaka povukla. Ubijeno je 5 Nemaca. a 2 su ranjena.

12. 6. minerska desetina III bataljona minirala je cev koja dovodi vodu sa Javorniškog Rovta do turbina u fabrici KID

[3] U selu Brnikima verovatno se nalazio deo posade slovenačkih domobranaca iz uporišta Cerklje, koje je uspostavljeno 17. maja 1944. u jačini od oko 100 ljudi (Cerkljanski zbornik izdanje opštinskog odbora SUB NOV Kranj, 1964. str. 167).

[4] Redakcija je izostavila tekst o borbama na području platoa Rasice od 12. do 15. juna 1944. jer su potpunije iznele u dok. br. 6/.

[5] Minersko-sabotažni vod

Javornik. Od eksplozije uništeno je više metara cevi, zbog čega su pogoni fabrike obustavili rad. Za to vreme deo 2. čete ovog bataljona nalazio se u zasedi na drumu kod Javornika. Naišla je jaka kolona Nemaca i belogardista koju je naša zaseda napala. Došlo je do ogorčene borbe koja je trajala 1 sat i u toku koje je ubijeno 6 neprijateljskih vojnika a nekoliko je bilo ranjeno. Pošto je neprijatelju stiglo pojačanje te je bio brojčano znatno nadmoćniji, naša zaseda se bez gubitaka povukla.

8. 6. patrola 1. transportne karaule onesposobila je za automobilski saobraćaj 2 drvena mosta na drumu Železniki — Zali Log.

Politkomesar: Kržišnik Anton (M. P.) Komandant: Škrabar Leopold

Načelnik Štaba: potporućnik: Boris Globočnlk

BR. 64

IZVEŠTAJ ŠTABA KOZJANSKOG NOP ODREDA OD 17. JUNA 1944. ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE O BORBI KOD ZUSMA[1]

STAB KOZJANSKOG ODREDA
Položaj 17. 6. 1944.

ŠTABU IV OPERATIVNE ZONE

Van redni vojni izveštaj

Posle zauzimanja uporišta u Jurkloštru- odred je krenuo (bataljon i četa) u Žusem kod Loke. 13. 6. 1944. Drugi bataljon i jedna četa Prvog bataljona stigli su u selo Žusem, gde su postavljena potrebna osiguranja. U devet časova ujutro dobili smo izveštaj da se približavaju neprijateljske kolone. Odmah smo se uputili prema položajima iznad sela i zaposeli položaje iznad crkve Sv. Valentina. Neprijatelj nas je prime-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani. 1. 331/VI.
[2] Napad na uporište u Jurklošteru izvršio je Kozjanski NOP odred 9. juna 1944 (vidi dok. br. 98).

tio i otpočeo da nas gada. Mi smo odgovarali jedinačnom vatrom kako ne bi mogao da ustanovi naš broj. Neprijatelj nam se približavao sa tri strane i mi smo u odnosu na to zauzeli položaje. Kada se približio crkvi, tako da nam je došao na domet oružja, otvorili smo rafalsku vatru a zatim sa jednom četom izvršili opkoljavanje. Posle tročasovne borbe prinudili smo neprijatelja da se povuče iz sela i da u paničnom bekstvu ostavi na bojištu puškomitraljez »zbrojovku«. Posle prvih rafala neprijatelj je imao najviše gubitaka i dužom borbom uspeo je da izvuče svoje mrtve pomoću dresiranih pasa. Jednog psa smo ubili. Neprijatelj je bio jačine oko 180 policajaca i 20 pripadnika Vermanšafta i dovezao se na devet kamiona iz Celja.[3] Posle borbe zadržali smo se u selu gde smo održali manju konferenciju sa civilnim stanovništvom i u 21 uveče krenuli dalje.

Neprijateljski gubici: neprijatelj je sa bojišta odvezao troja kola mrtvih i ranjenih. Tačan broj se dosada još nije mogao ustanoviti.[4] Zarobili smo dva vermana koji su izjavili da žele ostati kod nas.

Naši gubici: dva lakše ranjena.

Ratni pleu: puškomitraljez »zbrojovka« sa 18 šaržera napunjenih municijom, 4 puške »mauzer« sa po 50 metaka, 3 ručne bombe.

Neprijatelj je uveče prikupio veće snage da bi zatvorio izlaz, ali mu to nije uspelo jer smo veštim manevrom i u strogoj tajnosti uspeli da se izvučemo bez ikakvih smetnji. Za to vreme preostali deo snaga, uglavnom novomobilisani koje nismo uspeli da uputimo na Dolenjsku, raskopavao je puteve koji vode ka Jurkloštru, porušio veliki kameni most, i s oborenim stablima načinio velike prepreke. Na nekim pogodnim mestima raskopan je put. Zatvorili smo puteve Rimske Toplice — Jurklošter, Loka — Jurklošter, Laško — Št. Lenart,[5] Jurklošter — Planina. Neprijatelj je pokušavao da tenkovima i kamionima (4) prodre u pravcu Jurkloštra, ali se vratio jer je kameni most bio potpuno srušen. U poslednje vreme u Jurkloštru su ukinute pošta, opština i žandarmerijska stanica Zbog našeg stalnog uznemiravanja ukinute su i opština i pošta u Loki pri Zid. Mostu. Pošta je prešla u Zid. Most. Opštin-

[3] Redakcija nije mogla da utvrdi koja je jedinica bila angažovana.

[4] U Dnevniku pokrajinskog savetnika u Celju piše da je borba vođena 12. juna 1944. i da je Š ljudi izbačeno iz stroja (vidi dok. br. 156).

[5] Sada: Vrh nad Laškim

ski ured za Jurklošter sada se nalazi u Laškom. Zbog naše aktivnosti Nemci su pojačali uporište u Senovom na 180 vermana, u Zabukovju[6] za 27 policajaca i u Planini trenutno za 80 vojnika sa topom. Sada su se iz Planine sa tenkovima, kamionima i topom povukli opet u Celje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:
D. Vuković[7]

Komandant:
Jerin Marjan

BR. 65

OBAVEŠTENJE ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 18. JUNA 1944. ŠTABU ZAPADNOKORUŠKOG NOP ODREDA O UPUĆIVANJU LJUDSTVA RADI PODSTICANJA USTANKA U KORUŠKOJ"

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
18. juna 1944.
Br. 405

ŠTABU ZAPADNOKORUŠKOG ODREDA [KORUŠKE]
GRUPE ODREDA IV OPERATIVNE ZONE

Na vaš dopis obaveštavamo vas da smo od obećanih 70 ljudi za vaš odred već uputili 36 ljudi, medu njima i dva Titova oficira i više drugih funkcionera.- Ostala 44 čoveka uputićemo vam u najskorije vreme.

" Sada: Zabukovje nad Sevnicom

[7] Drago Vuković

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 342/11. U gornjem desnom uglu dopisano je crvenom olovkom: »244«.

' Pod rukovodstvom Ivana Ribiča Stojana ova grupa krenula je 14. juna 1944. iz s. Zakriža (2 km severozapadno od Cerkna) preko Blegoša, Martini Vrha do Smarjetne gore koti Kranja, gde je 17. juna 1944. uveče prešla železnićku prugu Ljubljana — Jesenice i stigla u Štefanju Goru. Oko 23. juna uspostavljena je veza sa Gorenjskim NOP odredom. Tu se grupi priključilo oko 30 boraca Gorenjskog NOP odreda. Ova narasla grupa je 30. juna ušla u sastav Zapadnokoruškog NOP odreda (vidi depeše 9. korpusa NOVJ Glavnom štabu Slovenije, izveštaj Štaba Zapadnokoruškog NOP odreda od 30. juna 1944. u Ariiivu IZDG u Ljubljani, f. 252/III i 342/1.)

Što se tiče »Bovške čete«, koju mislimo uputiti prema Ziljskoj dolini, obaveštavamo vas da morate vi odrediti javku gde će ova četa uhvatiti vezu [sa vama] kad je mi uputimo.* Zasada se još nalazi u okolini Boveca, ali je mislimo kad nam, radiom ili pismeno, javite mesto javke, uputiti u okolinu Trbiža, odakle bi zatim nadirala prema istoku i uspostavila vezu sa ostalim vašim jedinicama. Treba dakle da tačno odredite mesto javke, pošto bi u protivnom [četa] mogla dugo ostati bez vodstva i kontrole, a održavanje veze sa četom, zbog udaljenosti i vrlo teško prohodnog zemljišta, bilo bi sa naše strane jako otežano. Ceta će imati 40 ljudi sa kompletnim naoružanjem, biće opremljena eksplozivom i ostalim minerskim materijalom. Naglašavamo da morate, ćim vam javimo da je otišla, hitno uspostaviti vezu sa njom i unapred pripremiti sve da veza odmah funkcionišc. Ukoliko imate kakav drugi predlog, hitno nas o tome obavestite, radiom, ali svakako sa detaljnijim podacima nego u depeši od 19. o. m., gde se samo govori o nekoj javki i nekom radio-aparatu koji treba da damo četi, iako bi vam moralo biti poznato da mi nemamo radio-aparata ni za brigade, a kako bismo ga onda mogli dati maloj četi na tako dug, težak i nesiguran put.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.) Načelnik Štaba, potpukovnik:
Jakopič A.

Štab KGO
Primljeno: 18. VII 1944.
Br. 244

Upućen operativni oficir drug poručnik Mencin u Štab IX korpusa.[4]

* Bovška četa (kasnije Ziljska) stigla je krajem jula 1944. na područje Ziljske doline u Koruškoj i ušla u sastav 3. bataljona Zapadnokoruškog NOP odreda. Podaci Mirka Lukmana i depeše Štaba 9. korpusa NOVJ u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 2.52 III.)

[4] Tekst ispod potpisa dopisan je mastilom.

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 18. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O STANJU I AKTIVNOSTI POTĆINJENIH JEDINICA[1]

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
18. 6. 1944.
Br. 1170

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
Operativno odeljenje

Polumesečni izveštaj

(Sekcije Bled. Tolmin, Vrhnika, Trst 1:100.000, jug. izd.).

Ofanzivne operacije koje su vodile naše jedinice u proteklom mesecu nastavljene su i u proteklih 15 dana. Operacije su vodile jedinice na čitavoj teritoriji našeg Korpusa. Učestvovale su sve jedinice te je glavni udar bio usmeren na železničke i putne komunikacije i na uporišta koja obezbeđuju pojedine objekte na tim komunikacijama. Jedinice našeg Korpusa nisu angažovane zajedno već je svaka angažovana odvojeno na uništavanju pojedinih objekata na svojim sektorima. Iako se nisu izvodile korpusne akcije u kojima bi bile angažovane sve jedinice, ipak su sve akcije bile međusobno povezane i jedna drugu dopunjavale.

Iskustva u borbama proteklog meseca pokazala su da su gotovo čitav teret borbi nosile naše divizije, a odredi, brojčano prilično jaki, nisu pokazali potrebnu aktivnost. Borbe koje su vodile divizije nisu podržavali odredi niti je to u planu bilo predviđeno. Ovu našu grešku smo uvideli i otklonili je na taj način što smo preduzeli sve potrebno za što uspešnije aktiviranje odreda dajući im određene zadatke povezane sa zadacima divizija. Odredi su se dosada ograničavali isključivo na sabotažno-diverzantske akcije, dok uništavanje uporišta i borba sa neprijateljskim kolonama gotovo nije uzimana u obzir ili je pak bivala od drugostepenog značaja. Zbog toga smo izradili plan i dostavili ga svim našim odredima. U planu nisu predviđene samo diverzantske akcije, već kao os-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 224 II U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »Br. 928/44«.

novno uništavanje manjih uporišta i onemogućavanje kretanja neprijatelja po teritoriji odreda. Sem toga plan se zasniva na lome da su svi postavljeni zadaci povezani sa akcijama koje izvode divizije.[2]

Po naređenju našeg Štaba i u smislu naređenja maršala Tita, akcije naših divizija i odreda bile su uglavnom usmerene na rušenje glavnih saobraćajnih veza i uništavanje glavnih objekata na žel. prugama i drumovima. Ofanziva se nastavlja.

XXX divizija je u to vreme vodila borbe za uništenje uporišta u Vipavskoj "dolini i na Krasu, rušeći pri tome železničku prugu Gorica — Opčine i drum Gorica — Postojna. Poslednjih dana divizije su izvršile pokret na železničku prugu Gorica — Jesenice, gde su sa uspehom rušeni pojedini objekti.

XXXI divizija imala je slične zadatke na severnoj teritoriji našeg Korpusa, u Gorenjskoj, gde i sada operiše.

Odredi su takode izvodili napade na saobraćajne arterije: železničke pruge i drumove, napadajući neprijateljske transporte, kolone itd. Za vreme ofanzivnih operacija obeju divizija i odredi su bili uključeni i sa određenim zadacima podržavali su divizije.

Glavni napadi odreda bili su [usmereni] na sledeče komunikacije:

GO[1] na žel. prugu Bohinjska Bistrica — Jesenice, Jesenice — Ljubljana;

J PO[4] na železničku prugu Postojna — Trst i Trst — Tržič i na drumove Trst — Postojna te Trst — Gorica — Postojna;

BBO'[1] na žel. pruge Gorica — Videm, Gorica — Sv. Lucija" i na drumove po kojima se kreće neprijatelj;

ITO[7] na drum Tolmin — Kobarid i žel. prugu Sv. Lucija — Podbrdo.

DO" na drum Idrija — Hotedršica — Logatec i Logatec — Planina — Postojna.

Sada su jedinice prešle u još širi napad na saobraćajne veze na našoj teritoriji tako da će glavni udar biti usmeren na prugu Trst — Ljubljana i Ljubljana — Jesenice.

[5] Zapovesti Štaba 9. korpusa NOVJ štabovima 30. i 31. divizije i Briško-beneškom NOP odredu objavljeni su kao dok. br. 31. 35 i 44.

' Gorenjski NOP odred

' Južnoprimorski NOP odred

[1] Briško-beneški NOP odred

• Sada: Most na Soči

[7] Idrijsko-tolminski NOP odred

[8] Dolomitski NOP odred

U nastavku izveštaja dajemo hronološki pregled svih akcija koje su izvele naše jedinice, odnosno za koje smo primili izveštaje u proteklom periodu.

I

XXX DIVIZIJA

17. SNOB »Simon Gregorčič«

21. 5.: brigada je posela položaje Sv. Urban — Cesta i obezbeđivala akciju 19. SNOB sa pravca Ajdovščine.[9]

[10]

19. SNOB »Srečko Kosovel«

17. 6.: brigada je na sektoru St. Viške planote izvršila rušenja između Grahova i Reke. Porušila je 5 mostova i podzidak na drumu. Od Zelina do Idrije srušila je 3 mosta i podzidak na drumu.[12]
Sem toga XXX divizija ponovo je napala uporište Avče, u koje su posle uništenja bili ušli nemački vojnici. Napad je uspeo i neprijatelj je bio isteran iz uporišta. Tačnih izveštaja o tom ponovnom napadu nemamo.[13]

Gubici:

a) *neprijateljski:*

Neprijatelj je u tim borbama imao 29 mrtvih, 26 ranjenih i 17 zarobljenih. Uništena su uporišta Avče, Razdrto i srušen žel. most kod Avča.

" Opširnije o tome vidi knj. 13, dok. br. 125.

Redakcija je izostavila tekst o borbama i akcijama koje je 17. slovenačka NO brigada »Simon Gregorčič« vodila 31. maja. 5. i 13. juna 1944, jer se potpunije opisuju u dok. br. 6, 30 i 61. Takođe je izostavljen i tekst o borbama i akcijama koje je 18. slovenačka NOU brigada »Bazoviška« vodila 21. i 27. maja i 5. i 13. juna 1944, jer se potpunije opisuju u dok. br. 6, 30 i 61.

" Redakcija je izostavila tekst o borbama i akcijama koje je 19. slovenačka NO brigada »Srečko Kosovel« vodila 31. maja i 13. juna 1944. jer se potpunije opisuju u dok br. 6 i 61.

[12] Opširnije o ovim rušenjima vidi dok. br. 78.

[13] Verovatno se odnosi na napad koji je 30. NO divizija izvršila noću 13 14. juna 1944 (vidi dok. br. ć1), jer redakcija nije pronašla izveštaj o ponovnom napadu na uporište Avče.

Zaplenjeno: 3 minobacača. 20 puškomitraljeza, automat, 55 pušaka, dvogled, 4 pištolja, motocikl, sanitetski materijal, mnogo municije i drugog materijala. Uništen je tenk, 2 oklopna automobila, 12 manjih mostova i 3 podzitka na drumovima.

b) *sopstveni:*

Divizija je imala 6 poginulih i 39 ranjenih.

II

XXXI DIVIZIJA

3. *SNOUB »Ivan Gradnik«*

16. SNOB »J[anko] P[remrl] Vojko«.

26. 5.: 1. četa [2] bataljona napala je bersaljere kod uporišta Hudajužne.[15]

31. 5.: 1. bataljon minirao je na 16 mesta žel. prugu Sv. Lucija — Podbrdo. Pruga je srušena u dužini od oko '200 m.

31. 5.: Na putu za izvršenje diverzantske akcije 2. četa 2. bataljona pala je u zasedu. Prihvatila je borbu pa je ubijen 1 neprijateljski vojnik a 2 su ranjena. Na našoj strani jedan je ranjen.

7. 6.: 1. bataljon brigade vodio je borbu s neprijateljem koji je u jačini od oko 200 ljudi nadirao sa Bukova preko Reke prema Šebrelju. Borba je trajala ceo dan sve do mraka pa je neprijatelj imao 25 mrtvih i ranjenih. Naši borci nisu imali gubitaka.[16]

Divizija se sada nalazi na položajima na Gorenjskom oko Radovljiške planine pa je zbog udaljenosti veza jako otežana tako da nemamo izveštaj o radu i akcijama divizije posled-

[11] Redakcija je izostavila tekst o borbama koje je vodila 3. slovenačka NOU brigada »Ivan Gradnik«, jer su potpunije date u dok. br. 28, 37 i 52; takođe je izostavila i tekst o borbama 7. slovenačke NOU brigade »France Prešeren«, jer su potpunije opisane u dok. br. 16 i 40.

[15] Opširnije o napadu na bersaljere kod uporišta Hudajužna vidi knj. 13, dok. br. 159.

[16] Opširnije o borbi kod Šebrelja vidi dok. br. 37.

njih dana. Predvidene su planske akcije, rušenje žel. mosta kod Globokog preko Save.

Gubici:

a) *neprijateljski:*

Neprijatelj je imao 67 mrtvih i 70 ranjenih. U borbama kod Šebrclja, prema podacima sa terena, koji nisu provereni, računa se da je bilo 120 mrtvih i ranjenih.

Uništeno je 200 m žel. pruge, most i drum.

b) *sops t veni:*

Na našoj strani bilo je: 3 mrtva. 2 ranjena i 2 dezertera.

III

GORENJSKI ODRED

i«

U poslednje vreme Odred je dobio zadatak da podržava akcije XXXI divizije tako što će prikupiti 2 bataljona na sektoru Kranj — Cerklje — Senturška Gora, napasti i zauzeti Cerklje i na taj način skrenuti pažnju neprijatelja na taj sektor, što će značiti rasterećenje jedinica XXXI divizije.

Izveštaj o planiranoj akciji još nismo primili.

Gubici:

a) *neprijateljski:*

Neprijatelj je u tim akcijama i borbama imao 21 mrtvog i 10 ranjenih.

Oštećeno: žel. pruga na 10 mesta, 1 lokomotiva, 3 mosta, 1 automobil i drum.

Uništeno: 7 neprijateljskih zgrada, 3 vagona, železničke instalacije, šine i 3 mosta.

Zaplenjeno: 4 pištolja, 2 automata, 3 puške, radio--aparat, municija.

b) *sopstveni:*

Odred je imao 4 mrtva, 4 ranjena i 5 dezertera. Izgubljene su 3 puške, 2 puškomitraljeza »breda« i protivtenkovska puška.

[17] Redakcija je izostavila tekst o borbama i akcijama jedinica Gorenjskog NOP odreda, jer se opširnije iznose u dok. br. 24. 51 i 61.

JU2N0PRI MORSKI ODRED

Gubici:

a) *neprijateljski:*

U tim borbama neprijatelj je imao 36 mrtvih i 33 ranjena, a 11 je bilo zarobljeno.

Zaplenjeno je: 4 puškomitraljeza, 6 automata, 19 pušaka, 4 pištolja i raznovrsna municija, oprema 1 drugo.

Uništeno je: 3 lokomotive, 14 vagona, 2 automobila, 2 motocikla, 2 mitraljeza, 15 el. stubova.

Oštećeno: lokomotiva, 6 vagona i žel. pruga.

b) *sopstveni:*

Odred je imao 4 poginula, 3 ranjena i I nestalog.

V

BRIŠKO-BENEŠKI ODRED

19

7. 6.: dva snajperista su na glavnom putu kod Plava napala nemačku patrolu od 16 ljudi. Ubili su 2, a ostali su pobegli.

9. 6.: Zaseda 1. bataljona napala je kod Plava u dolini Soče neprijateljsku patrolu od 6 ljudi, od kojih je 5 ubila, a drugu patrolu od 6 ljudi, od kojih su 2 ranjena, oterala.

10. 6.: 1. i 2. MSV napali su kod Kamna na drumu Kobarid — Tolmin nemački automobil i oštetili mu zadnji deo. Zatim su na automobil otvorili vatru iz puškomitraljeza i automata. Ubijen je veći broj Nemaca a više ih je ranjeno. Bočna patrola sukobila se sa 10 alpinaca, koji su pokušali da zadu za leda

"> Redakcija je izostavila tekst o borbama i akcijama Južnoprimorskog NOP odreda, jer su potpunije date u dok. br. 18. 30 i 38.

", M Redakcija je izostavila tekst o onim borbama i akcijama Briško-beneškog NOP odreda koje su potpunije opisane u dok. br. 8, 23, 26 i 55.

zasedi. Jedan alpinac je ubijen a 3 su ranjena. Zaplenjena je 1 puška.

11. 6.: Vod 1. bataljona je iz zasede ispod Vrhovlja u dolini Soče napao neprijateljsku patrolu od 11 ljudi i 3 ubio.

12. 6.: Noću 1213. 6. patrola OC zarobila je nemaćkog vojnika. Zaplenjen je pištolj.

13. 6.: Patrola OC uništila je 5 stubova el. dalekovoda barutane u Medani.

20

Gubici:

a) *neprijateljski:*

Neprijatelj je imao 31 mrtvog, 14 ranjenih i 1 zarobljenog.

Zaplenjeno je: 4000 m žice, pištolj i puška.

Uništeno: kamion, 9 stubova el. dalekovoda, podzidak.

Oštećeno: žel. pruga, drum i elek. linija

b) *sopstveni:*

Odred je imao 1 ranjenog.

VI

DOLOMITSKI ODRED

29. 5.: Grupa DO izvršila je demonstrativan napad na neprijateljsko uporište Razdrto. Ranjeno je više ncpr. vojnika.

30. 5.: Ponovan demonstrativan napad na uporište Razdrto.

4. 6.: Patrola od 3 čoveka naišla je na neprijateljsku patrolu od 10 ljudi. Ubijena su 2 neprijateljska vojnika, a 1 je ranjen. Zaplenjena je puška s municijom.

5. 6.: MSV je razorio žel. prugu Logatec — Planina. Oštećen je voz sa vojnim transportom. Uništena je lokomotiva i 3 vagona.

5. 6.: Deo 1. čete napao je patrolu domobranaca kod Planine. Ubijeno je 3 a ranjeno 16 neprijateljskih vojnika.

9. 6.: MSV je minirao žel. prugu Logatec — Planina i srušio je na 2 mesta. Saobraćaj u prekidu 11 časova. MSV je oborio 17 telegrafskih stubova na (liniji) Grćarevec — Planina i razorio drum u širini od 4 i po m i dubini 1 m.

10. 6.: 2. četa 1. bataljona napala je kod Planine i nate-rala u bekstvo kolonu od oko 100 domobranaca.[21] Neprijatelj je imao 3 mrtva i 20 ranjenih.

14. 6.: MSV je srušio prugu Logatec — Planina 200 m od žel. slanice Planina. Srušene su skretnice i 6 šina te signalni uređaj. Saobraćaj je prekinut.

15. 6.: MSV je porušio žel. prugu Planina — Rakek. Uništeno je 8 šina, 16 telegrafskih stubova na liniji Planina — Postojna. Zaplenjeno je 1.300 m bakarne i 2.000 m telefonske žice.

Gubici:

a) *neprijateljski:*

Neprijatelj je imao 8 mrtvih i 40 ranjenih.
Zaplenjena je 1 puška i 3.300 m žice.
Uništena je lokomotiva i 3 vagona, 17 telegrafskih stubova, i4 šina, skretnice i signalni uređaj. •
Oštećena pruga, drum i voz.

b) *sopstveni:*

Odred je imao 1 nestalog.

VII

IDRIJSKO-TOLMINSK1 ODRED

oo

8. 6.: Noću 8 9. 6. MSV minirao je na 50 m od uporišta Sv. Lucija 2 stuba el. dalekovoda.

13. 6.: 1. bataljon bio je na Pretovču napadnut sa 5 strana. Prihvatio je borbu koja je trajala od 5 do 14 ćasova, kada se neprijatelj povukao. Bataljon je imao 3 mrtva i 1 zarobljenog, dok je neprijatelj imao

[21] Kolonu je sačinjavala 47. četa slovenačkih domobranaca koja je iz Rakeka otišla prema Grčarcvcu sa zadatkom da obezbeđuje postavljanje telefonskog kabla. Pre ulaska u s. Planinu bila je napadnuta i tom prilikom pretrpela gubitke od 1 poginulog i 8 ranjenih (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f." 283/II — pov. br. 272).

~ Redakcija ie izostavila tekst o onim borbama i akcijama Idrijsko-tolminskog NOP odreda koje su potpunije opisane u dok. br. 38.

13 mrtvih i više ranjenih. Bataljon je izgubio 4 puške.[23]

13. 6.: Noću 13 14. 6. Odred je napao uporišta Volarje i Kamno. Zbog nadmoćnosti neprijatelja i premorenosti ljudstva od borbe prošlog dana, uporišta nisu zauzeta. Odred je imao 1 ranjenog.

15. 6.: Odred je noću ponovo napao neprijateljsko uporište Volarje, a 1. bataljon je minirao 2 mosta na Selišču i između Idrskog i Kamna. Mi smo imali jednog ranjenog.-[4]

Gubici:

a) *neprijateljski:*

Neprijatelj je imao 36 mrtvih i 28 ranjenih te 1 zarobljenog. Zaplenjena je puška, bombe, opasač i municija. Uništeno 17 el. stubova i 2 mosta.

b) *sopstveni:*

Odred je imao 3 mrtva i 3 ranjena. Izgubljene su 4 puške.

VIII
KARAKTERISTIKA AKCIJA

Sve akcije naših jedinica bile su uglavnom usmerene na izvršavanje naređenja Vrhovnog komandanta, tj. rušenje važnih komunikacija na teritoriji našeg Korpusa.

IX
MORAL NAŠIH JEDINICA I MORAL NEPRIJATELJA

Moral naših jedinica je na visokom stepenu. Mnogo zasluga za ovo imaju naši uspesi u borbama. Opšti ofanzivni polet primećuje se i kod odreda.

U poslednjim borbama nije bilo slučaja da jedinica napusti položaj. Stanje morala sem uspeha u akcijama, znak

[a] Opširnije o borbama koti Pretovča vidi u dok. br. 53.

[u] Uporište Volarje napadao je u dva maha 2. bataljon i to: noću 15/16. juna 1944. od 23.00 do 2.30 časova i ujutro 15. juna u 8 časova, ali bez uspeha. Za to vreme 1. bataljon miniranjem je porušio pomenuta dva mosta a zatim izvršio demonstrativni napad na uporište Kamno (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 227/1).

je i vojničkog i političkog rada starešina. Ono je unekoliko i odraz slabosti neprijatelja.

Neprijatelj je svugde ispoljio znake slabosti. Iznenađenja su u njegovim redovima izazvala paniku, zbog čega nije pružao snažniji otpor. Uporišta u kojima se nalaze mobilisani Italijani na najnižem su stepenu u pogledu morala. 1 kod nemačkih vojnika se primećuje ogromno opadanje morala, kako u borbenosti tako i u izjavama zarobljenika.

X

DOBRE I LOSE STRANE OPERACIJA

Sve operacije naših jedinica izvedene su po planu i direktivama našeg Štaba, izuzev manjih MS-[5] i patrolnih akcija koje su jedinice izvodile samoinicijativno. Glavni cilj ovih akcija bio je uništenje neprijateljskih komunikacija, dok su ciljevi drugog stepena bili napadi na neprijateljska uporišta u blizini objekta koji se rušio, da bi se na taj način omogućilo samo rušenje. Većina akcija izvedena je noću. U akcijama su gotovo sve jedinice pokazale da su shvatile način noćnih borbi te su određenim uporištima podilazile neprimetno, time iznenađivale neprijatelja i postizale uspeh.

Bombaši i mineri su mnogo doprineli uspehu svojim iznenadnim upadima u uporišta te su tako bombama unosili pometnju medu posadu koja je zbog toga pružala samo slab otpor.

Nedostaci u tim borbama su sledeči: jedinice u akcijama nisu uvek međusobno povezane zbog čega dolazi do odvojenih akcija jedinica, što otežava postizanje uspeha zbog prekida nužne veze pri obaveštavanju o situaciji pojedinih jedinica. Neobaveštenost prouzrokuje zastoje [u napadu], Uprkos tačnim podacima o brojnom stanju uporišta, jedinice ne pripremaju sav potreban materijal, ne izvršuju sve pretpripreme za otvaranje prolaza u žičanim preprekama, koje, zaštićene snažnom mitraljeskom vatrom, otežavaju prolaz i dalja dejstva jedinica.

U noćnim borbama vrše se vatrene pripreme napada, što je sasvim pogrešno, jer se na taj način otkriva planirana akcija. U takvim slučajevima trebalo bi da se vatra otvara sa još danju pripremljenim elementima, i to tek ako neprijatelj otkrije napad te više nije potrebna tajnost. Uspeh vatre noću je minimalan i uglavnom ima moralni značaj.

Kod odreda se primećuje veća aktivnost, ali se zbog malobrojnosti i velike teritorije ograničavaju samo na diver-

[5] Minersko-sabotažnih

zantske akcije na komunikacijama. Pokušaj zauzimanja uporišta Volarje doživeo je neuspeh. Uzrok tome je neiskustvo boraca koji su prvi put napadali uporište, a zatim i to što je Odred već dan ranije vodio borbu s neprijateljem koji je napadao položaje Odreda, i na kraju što je komandovanje bilo neodlučno.

Preduzeli smo sve potrebno da u što većoj meri otklonimo greške koje su u tim akcijama ispoljile naše jedinice.

XI

PREGLED NASE I NEPRIJATELJSKE OFANZIVE

Ofanzivne operacije naših jedinica vođene su na čitavoj teritoriji našeg Korpusa. Učestvovale su sve jedinice te je glavni udar usmeren na železničku mrežu i neprijateljska uporišta koja obezbeđuju pojedine objekte na tim komunikacijama. Jedinice nisu dejstvovale zajedno, već svaka za sebe na svojim sektorima. Iako nisu vršene korpusne akcije, sve akcije su bile međusobno povezane i jedna drugu dopunjavale. Iskustva iz borbi u proteklom mesecu pokazala su da sav teret borbe nose naše divizije, a odredi, iako su brojčano jaki, suviše su mali za tako veliku teritoriju te zbog toga nisu mogli da ispolje aktivnost u većem obimu.

Sem u Gorenjskoj, neprijatelj nije pokazao naročite ofanzivne namere. Akcije koje je izvodio u dolini r. Bače, na Cerkljanskom Vrhu i Idriji bile su više akcije za ofanzivnu zaštitu komunikacije Idrija — Grahovo kojom je prevozio živu.

XII

MINERSTVO I MINERSKE JEDINICE

Minerske jedinice su i dalje zadržavale svoj značaj. Rušenjima i uništavanjem saobraćajnih sredstava one su sprečavale plansku aktivnost neprijatelja. Sve češći zastoji zbog rušenja onemogućavaju neprijatelju brze koncentracije. Naročito treba naglasiti da su mineri rušenjem mosta kod Avča, na pruzi Jesenice — Gorica, dokazali da su sposobni i za veća rušenja pod neprijateljskom vatrom i borbom.

Nedostaci u radu:

Pojedina rušenja nisu izvršena na najosetljivijim tačkama zbog jakih neprijateljskih posada pa je saobraćaj prekinut samo za kraće vreme. MS jedinice dejstvuju uglavnom samo-

stalno i nisu dovoljno jake da bi borbom doprle do osetljivijih mesta pojedinih objekata, jer ove neprijatelj dobro čuva. Broj minera stalno raste pa im zbog toga nedostaje stručno znanje koje se postiže jedino školom i dugom praksom. Upotreba eksploziva nije racionalna, što je posledica nedovoljnog stručnog znanja. Nastojimo da sve greške otklonimo ili bar ograničimo da bi rad minera bio na što višem stepenu.
Detaljan rad MS jedinica vidi se u priloženom pregledu MS akcija.'-'[1]

XIII

ARTILJERIJSKE I MINOBACAČKE JEDINICE I TEŠKO ORUĐE

Prema najnovijem naređenju kod nas je bio formiran artiljerijski divizion u kojem se vrši potrebna obuka i nastava s ciljem da se u potpunosti osposobi za taktičko dejstvo. Uopšte uzevši, dosadanja dejstva artiljerije naišla su na velike teškoće, kao što su: nedostatak oruđa većeg kalibra, sa jačom probojnom moći. Raspolažemo samo sa haubicom od 100 mm, za koju nema dovoljno municije. Protivtenkovski topovi nemaju dovoljno probojne municije. U slučaju da je borba neuspešna, izvlačenje artiljerije dovodi se u kritičnu situaciju. Zbog toga u neposrednoj blizini dejstva moraju bili izgrađeni vatreni položaji sa zaklonima za topove, što je otežano usled potrebe da se neopaženo priđe bunkerima.

Prateće ćete u dnevnim operacijama mnogo doprinose uspehu. Međutim, noću se njihovo dejstvo pokazalo manje uspešnim, što je razumljivo jer nedostaje glavni faktor — vidljivost. I njihova upotreba u noćnim borbama kod nekih jedinica nije pravilna jer svojom vatrom prevremeno skreću pažnju neprijatelja na akciju i otežavaju dejstva odeljenja određenih za napad. I u lom pogledu nastojimo da na razne načine otklonimo nedostatke.

XIV

IN2.-TEHNIĆKE JEDINICE I INŽ.-TEHNICKA SLUŽBA

0 organizaciji i radu inžinjerijsko-tehničke službe u jedinicama našeg Korpusa kao prilog dajemo odvojeni izveštaj.

Ovaj pregled redakcija ne objavljuje (nalazi se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 224 II), a ostale priloge koji se u izveštaju navode, redakcija nije pronašla.

BROJNO STANJE LJUDSTVA, ORUŽJA I MUNICIJE

Vidi prilog.

XVI

SKLADIŠTA ORU2JA I MUNICIJE. SKRIVENO ORUŽJE I MUNICIJA, RADIONICE

O organizaciji radionica i skladišta kao i o radu ekipa za prikupljanje oružja i municije prilažemo poseban izveštaj.

XVII

SAVEZNIČKE POŠILJKE, NAJNUŽNIJE POTREBE

Napredak na tom području vidi se iz priloženog izveštaja — referata za naoružanje.

XVIII

GEODETSKA SEKCIJA

Prilažemo izveštaj — referat za geodeziju.

XIX

MOBILIZACIJA

Svim jedinicama dostavljena su naređenja koja su u saglasnosti sa naredbom Glavnog štaba NOV i PO Slovenije.

Po pitanju dostavljanja tačnih izveštaja o svim mobilisanim i o mogućnosti dalje mobilizacije dali smo svim jedinicama odgovarajuće naredbe i uputstva. Zbog udaljenosti i loših veza jedinice još nisu dostavile tražene podatke.

Čim primimo sve podatke, dostavićemo vam pregled rada na tom području.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, potpukovnik:
Jakopič A.

Pom. načelnika odseka,
major:
Stanko Rupnik

CM. P.)

Prilozi:

1. Inžinjerijsko-tehnički izveštaj;
2. Geodetski izveštaj;
3. Izveštaj — referat za naoružanje:
4. Naređenja jedinicama IX Korpusa za ofanzivne operacije.'-[7]

BR. 67

IZVEŠTAJ ŠTABA GORENJSKOG NOP ODREDA OD 18. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O PROBOJU 2. I 4. BATALJONA IZ OKRUŽENJA[1]

STAB
GORENJSKOG ODREDA
Na položaju, 18. 6. 44.
broj 1174 52

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Operativni izveštaj

Sekcija Ljubljana 1 : 100.000

12. o. m. II i IV bataljon G.O. nalazili su se na masivu Rasica u selu Zg. i Sr! Dobeno. U 6 časova ujutro izviđači su javili da 25 automobila dolaze sa pravca Št. Vid- u Mengeš. U 8 časova stigli su aktivisti i izvestili da se vojska ukopava duž druma Črnuče — Mengeš. U isto vreme terenska OS[3] izvestila je o koncentraciji neprijatelja u Vodicama, gde je stiglo 80 automobila. Nešto kasnije sazna'i smo da je i u Smlednik stigla policija u 14 automobila. Prema svim znacima koje je neprijatelj pokazao ovom koncentracijom i ukopavanjem bilo je jasno da neprijatelj okružava naša dva bataljona. Sve do

[5:] Odnosi se na zapovesli Štaba 9. korpusa NOVJ potčinjenim jedinicama (vidi dok. br. 31, 35 i 44).

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227 II. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: '1279«, a crvenom olovkom: »op«. Na kraju dokumenta dopisano je crvenom olovkom: «23.6.«

[s] Sada: Šentvid

['] Terenska obaveštajna služba

13 časova stizali su izveštaji sa svih strana o tome da je neprijatelj pristupio okružavanju. On je suzio svoj obruč time što je koncentrisao svoju vojsku i u Zg. Gameljnama i Skaručni. Otpočeo je da se ukopava oko Rašice, i to duž drumova: Mengeš — Črnuče, Črnuče — Zg. Gameljne, Zg. Gameljne — Povod je — Skarućna, Skaručna — Vesca — Golo — Koseze i Koseze — Mengeš. U to vreme ćuli smo pucnjavu sa Šmarne gore i Smledniškog brda, koje je neprijatelj pretraživao. Bilo je jasno da neprijatelj zna za nas i žeii da nas velikom nadmoćnošću uništi, pa je Komanda izradila sledeči plan proboja iz obruča: pošto je u to vreme Smledniško brdo već bilo pretreseno, planirano je da se proboj izvrši između sela Povodje i Vojsko i do zore ubrzanim maršem izbije se u šumu kod sela Voglje. Za svaki slučaj upućena je i patrola na drum Mengeš — Martinek da izvidi jačinu i gustinu zaseda na tom odseku. Izvidnice su donele sledeči izveštaj: na uskom odseku Zg. Gameljne — Povodje — Skarućna neprijatelj je vrlo jakim [zasedama] na odstojanju od 50—80 m zaposeo drum i ukopao se. Na tom odseku stalno je patrolirao tenk i 1 oklopni automobil od Gameljna do Skaručne i natrag. Druga izvidnica donela je gotovo istovetan izveštaj. Ukopane zasede bile su u jačini od 8—10 ljudi sa po dva puškomitraljeza kod svake otporne tačke. Pošto je proboj na odseku Gameljne — Povodje — Vojsko bio teži jer bi borci morali da gaze vodu i velik deo puta predu preko ravnog terena bez ikakvog zaklona, Komanda je odlučila da se obruč probije na liniji Mengeš — Martinek, a zatim preko Topola i desno od sela Križ izbije u područje šuma koje se prostiru od Kamniških planina. U 21 čas otpočeo je pokret u tom pravcu. Za proboj je određena jaka prethodnica od 50 ljudi sa 6 puškomitraljeza. koja bi se u blizini neprijatelja razvila u strelce i frontalnim udarom razbila zasede te napravila brešu kroz koju bi se kretala glavnina. Za proboj na tom odseku Komanda se odlučila zbog toga što se zemljište i sa jedne i sa druge strane spušta ka drumu, što znači da drum prolazi najnižim delom sedla a i šuma se sa obe strane spušta do neposredne blizine druma. Tu bi naši borci imali zaklone iz kojih bi velikom vatrenom moći uništili zasede i bez većih sopstvenih gubitaka načinili brešu. Pošto u bataljonima nije bilo vodiča, za vodiče smo uzeli 2 terenska radnika sa tog područja. Na nesreću oni su bili toliko pometeni da se nisu mogli orijentisati te su nas vodili preko nemogućih mesta kroz tamnu šumu i na kraju nas doveli u neku jarugu iz koje više nije bilo puta. Bilo je već 2 sata drugog dana, tj. 13. o. m. Položaj je bio veoma težak. Po svaku cenu trebalo se probiti iz obruča jer je ne-

prijatelj bio čvrsto odlučio da nas na tom masivu uništi, obzirom na to što se ukopao, pripremio jake rezerve za sutrašnji napad, postavio 2 topa kod sela Brod — Tacen i duž puteva na kojima su se nalazile zasede patrolirao sa 3 oklopna kola. Ostati na mestu značilo bi prihvatiti neravnu borbu i izložiti ljudstvo i oružje velikim gubicima. Trebalo je brzo doneti odluku. Pomoću karte i busole, kao i zvezda, utvrdili smo mesto gde se nalazimo. Bili smo negde ispod Debelog vrha u pravcu Sinkovog Turna. Odabrali smo najkraći put da se probijemo na brdo,[1] koje je već bilo pretreseno, a zatim odmah što pre dalje prema selu Voglje. Kolona se spuštala [niz padinu] i kod sela Vesca izbila na ivicu šume. Prethodnica se odmah razvila i nadirala levo od sela Vesca u pravcu sela Polje. Ispred druma koji je bio posednut nalazio se potok širok 6 m a dubok 1 m. Dok smo prelazili potok neprijatelj nije nas primetio, odnosno osetio. Mostovi na tom potoku bili su svi pod stražom: tako nismo mogli preko mosta da se sa neprijateljem ne bismo sukobili pa da ovaj ne obavesti o mestu našeg proboja i ne zapreči nam put jačim snagama. Odmah nakon prelaska potoka prethodnica se razvila u strelce i polako nadirala u pravcu neprijatelja, dok je za to vreme glavnina prelazila potok i odmah se razvijala u strelce od po 6 [boraca] kako bi ovakvim rasporedom što pre prošla kroz načinjenu brešu. Neprijatelj nas je brzo primetio, ispalio nekoliko svetlečih raketa i otvorio vatru na našu prethodnicu. Gusto i visoko žito kao i oranice s krompirom pružale su nam dobar zaklon od pogleda i vatre. Prethodnica je odlučnim pokretom stigla u neposrednu blizinu zaseda koje su se otkrile svojom vatrom. Otvorila je brzu vatru na neprijatelja te smelo jurišala na zasede uz pokliče i pogrde na račun neprijatelja, što je i ostale borce podstaklo da posle prvog iznenađenja i traženja zaklona brzo napreduju. Zasede koje su se našle na putu razbijene su i uklonjene. Sa desne strane nije bilo vatre, dok je sa leve strane neprijatelj skoncentrisao svoje zasede i pucao na nas. Meci su leteli visoko iznad nas. Brzo smo prešli posednuti drum i kod sela Repnja stigli do šume, a zatim kroz Zapoge ušli u šumu te se ulogorili negde u blizini sela Voglja.

13. o. m. neprijatelj je odmah u zoru tragao za nama kako bi utvrdio pravac našeg pokreta, ali je još zadržao blokadu Rašice i velikim snagama pretraživao masiv jer nije verovao da smo se svi probili. U šumu, u koju smo se povukli, uputio je i seljake-izdajnike iz Vodica da utvrde gde se nalazimo, što im je i uspelo. Do 11 časova završena je blokada šume

[4] Uzvišenje istočno od sela Smlednika

u kojoj smo se nalazili, a do 12 časova [neprijatelj] je već bio ukopan duž drumova: Smlednik — Vodice, Vodice — Brnik, Brnik — Šenčur, Voklo — Trboje — Smlednik. Sem loga zaposcli su i drum: Moste — Komenda — Sp., Sr., Zg. Zalog"' — Glinje — Šmartno — Poženik — Cerklje — Velesovo — Luže, da nam u slučaju proboja prve linije spreče prelaz u šume ispod planina. U 13 časova otpočeo je pokret neprijatelja u tri grupe u pravcu našeg logora. Jedna grupa nadirala je iz Vodica, druga iz Trboja, a treća iz Smlednika. Pošto je Komanda bila obaveštena o svim tim pripremama, izradila je sledeči plan: krenuti u pravcu neprijatelja koji je nadirao iz Vodica, potući ga, a zatim pod zaštitom šume uz samu ivicu izvršiti pokret do crkve Sv. Jakoba, odakle se pod okriljem noći neopaženo prebaciti na Smledniško brdo. U 17 časova došli smo u dodir s neprijateljem koji je imao oko 150—200 ljudi. Pošto su naše patrole prve ustanovile da se neprijatelj nalazi u blizini, naši borci zaposeli su položaje i sačekali ga. U borbi koja je usledila neprijatelj je imao 6 poginulih i 8 teško ranjenih te se počeo povlačiti. Naši borci su ga energično pratili i gonili sve do kraj šume, a zatim su po planu odmah promenili pravac kako bi izbegli okruženje, odnosno napad ostalih grupa u leđa. Pošto je neprijatelj izgubio trag, bio je ubeđen da smo krenuli u pravcu Brnika, kako bismo što pre stigli do uzvišenja gde nas više ne bi mogao okruživati. Zbog toga je napustio ceo odsek Trboje — Vodice i [ljudstvo] povukao na liniju Moste — Brnik — Šenčur.

U 23 časa izvršili smo pokret na Smledniško brdo i u 5 časova 14. o. m. stigli na mesto određeno za logor, koje se nalazilo u blizini krsta u sredini Smledniške šume, između kota 352 i 336. U 8 časova neprijatelj je ogromnim snagama počeo da nadire sa svih strana u šumu u kojoj smo se prethodnog dana nalazili te je nastojao da nas brzim prodorom što pre otkrije i otpočne borbu. U 11 časova već je pretražio šumu. Neprijatelj je bio besan što nas nije pronašao. Već u 12 časova tri izvidnićka aviona tipa »Storch« u niskom letu izviđali su Rašicu, Smledniško brdo, šumu i brdo iznad Bukovice. Verovatno je jedan avion primetio slab dim iz kuhinje. U 14 časova već je završena blokada na najužoj prostoriji, i to: Smlednik — Zavrh — Povodje — Skarućna — Repnje — Zapoge — Smlednik. Neprijatelj je imao sledeči plan: Sa tri linije preduzeo je frontalno nadiranje sa polazne linije Repnje — Zapoge u pravcu Smlednik — Zavrh, gde je grupisao jake grupe vojske i sa 2 tenka stalno patrolirao drumom.

[5] Sada: Zalog pri Cerkljah

Pretražujući najdetaljnije polako se primicao nama. Pri tome je izbacivao tromblone i mine i neprekidno raketama davao pravac snažnim grupama koje su nadirale kroz šumu. Tenkovi su pak sa kratkog odstojanja tukli šumu u našem pravcu.

Plan Komande bio je sledeči: Sto duže izbegavati sukob s nadirućim neprijateljem s ciljem da mu se preko dana ne dozvoli da se koncentriše te da nas sa svih strana na uskoj prostoriji napadne, dakle, tek predveće pružiti otpor i napasti neprijatelja pa se probiti u pravcu sela Repnja, odakle bi zatim noću izvršili ubrzani marš u pravcu Komende. Naše patrole izvidnice, koje su utvrđivale pravac i prisustvo neprijatelja, izvestile su da je neprijatelj, zbog toga što se šuma na našem pravcu sve više širila, ostavio malu brešu između svog levog krila i zaseda na ivici šume. U 20 časova neprijatelj je izbio do na 500 m od nas. Komanda je izmenila plan, veštim manevrom zaobišla neprijateljsko levo krilo i kad je pao mrak već se nalazila iza neprijateljske linije. Pošto nimiio imali nijednog vodiča koji bi poznavao šume te bi se u njoj mogao orijcntisati, bili smo prinuđeni da pomoću karte i busole odredimo pravac pokreta. Otpočela je oluja. Po najgušćem mraku kolona je, držeći se za ruke, pomicala kroz šumu u pravcu sela Repnja, gde bi prema planu trebalo da savladamo zasedu i neprekidnim maršem stignemo u šume kod Komende. Kolona je tačno po planu stigla na ivicu šume između sela Repnja i Bcnka. Tu se prethodnica ponovo pripremila za proboj. Pošto je vladala potpuna tama i besnela oluja, neprijatelj nije primetio naš pokret jer se verovatno povukao u kuće. Naša kolona je maršovala levo od Bukovice i desno od Vodica, gde je danju prošla pored Komende i tamošnje žandarmerijske stanice. Pošlo žandarmi nisu znali ko smo, nisu otvorili vatru.

15. o. m. u 9 časova oba bataljona su stigla u selo Komendska Dobrava, gde više nije bilo mogućnosti okružavanja te nas neprijatelj više nije ni pratio.

Jačina neprijatelja: 3000 vojnika, a sem toga je angažovao i ostalo oruđe, kao tenkovi, oklopni automobili, izviđački avioni, a pripremljeni su bili i topovi. Neprijateljske prethodnice imale su i policijske pse. Operacijom je rukovodio nemački pukovnik (Oberst)."

* Redakcija nije mogla ustanoviti koje ^u neprijateljske jedinice bile angažovane u ovim borbama niti ime i prezime nemačkog pukovnika koji je njima komandovao.

Gubici neprijatelja: 6 poginulih, 8 teško ranjenih.
Naše snage: II i IV bataljon G.O. — oko 350 drugova i drugarica.

Naši gubici: 1 ranjen, dezertirali: 1 stari partizan i 20 regruta mobilisanih prethodnog dana.

Napominjemo da je neprijatelj čitavu proteklu noč proveo u šumi na liniji do koje je stigao pred mrak. Tu se zadržao iako je padala kiša.

Prilog: 1 skica[7]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Za Gor. odred:	Komandant:
Kržišnik Anton	(M. P.)	**Skrabar Leopold**

Načelnik Štaba, potporučnik:
Boris Globočnik

[7] Redakcija nije pronašla tu skicu.

ZAPOVEST ŠTABA 9. KORPUSA XOVJ OD 19. JUNA 1944. ŠTABU 30. DIVIZIJE ZA NAPAD NA UPORIŠTA VIPAVU I AJDOVŠCINU[1]

Š T A B
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
19. juna 1944.
Br. op. 1200

ŠTABU XXX DIVIZIJE

ZAPOVEST:

Sekcije Miren, Dornberk, Ajdovščina, Vipava, Št. Vid 1:25.000)

J.) Raspored neprijateljskih snaga.

Gorica: Oko 3.000 neprijateljskih vojnika raznih nacionalnosti.

Prvačina: 40 Nemaca.

Dornberk: 300 alpinaca i fašista.
Naoružanje: 3 laka topa, 4 teška i 6 lakih minobacača, 4 mitraljeza i 8 puškomitraljeza.

Rihemberk:- 200 fašista.

Ajdovščina: 130 ljudi, 60 SS, 10 karabinijera.
Naoružanje: 5 topova, 2 teška i 2 laka minobacača, 3 mitraljeza i 9 puškomitraljeza. Imaju 8 bunkera, 7 tenkova, 5 kamiona; prema Otlici, Ustju i Šturju izgrađene žičane prepreke.

Vipava: 80 ljudi. Smešteni su u kasarni; Ortskomanda[1] nalazi se u kući sa izlazom ispod stene. Imaju 6 bunkera sa teškim i lakim minobacačima; u starom zamku nalazi se osmatračnica sa stalnim osmatračima, 3 minobacača i 19 puškomitraljeza; raspolažu sa 2 tenka.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) n Arhivu IZDG u Ljubljani, **f. 225/1.**

[i] Sada: Branik

[5] Komanda mesta

Log: Barutana: Posada od 60 SS: Hrvata, Srba i Slovenaca, 3 Nemca.
12 puškomitraljeza, mitraljezi i nekoliko lakih minobacača. Prostorija oko skladišta, gde se nalazi stalna straža od 12 ljudi, nije minirana.

Šturje: 5 planinaca, 2 topa kal. 75 mm.

Godovič: Posada 150 ljudi, od toga 50 domobranaca a ostalo Nemci.

Hotedršica: 80 be-ga, automatski top, 2 laka minobacača, 18 puškomitraljeza.[4]

2.) Poclaci o sopstvenim snagama

Jedinica koja izvodi napad na neprijateljsko uporište Vipavu jeste XXX divizija bez 19. SNOB »Srečko Kosovel«, ojačana brigadom »d'assallo Garibaldi Triestina«.

19. SNOB ima poseban zadatak u dolini r. Bače.[5]

3.) Zadaci:

Izvršiti napad na uporište Vipavu, zauzeti ga i uništiti. Napad je podržan napadom na Ajdovščinu.

Obezbediti izvršenje napada.

NAREĐUJEMO:

Za izvršenje zadatka XXX divizija ojačana brigadom »d'assalto Garibaldi Triestina« zaposeda sledeče položaje:
Napad na Vipavu vrši jedna brigada koju će odrediti komandant divizije, a na Ajdovščinu napada jedan bataljon.
Jedna brigada obezbeđuje pravac Vipava — Ajdovščina — Gorica. Raspored obezbeđenja mora bili što više po dubini, a što bliže Gorici. Na odseku Sempas — Fara postaviti zasedu od 1 bataljona sa protivtenkovskim puškama.
Glavninom brigade što dublje zauzeti položaje sa obe strane državnog druma Potoče — Cesta. Ispred bataljona i glavnine postaviti nagazne mine. Deo druma Ajdovščina — Vipava obezbediti minama.

[4] Redakcija nije mogla da utvrdi numeraciju i sastav neprijateljskih snaga u pomenutim garnizonima. Utvrđeno je da se u Hotedršici nalazila 46. četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 292/11).

Stab 9. korpusa NOVJ naredio je 15. juna 1944. g. 19. slovenačkoj NO brigadi »Srečko Kosovel« da postavi zasede na drumu Grahovo — Bukovo — Idrija, da ga temeljito razori, a na železničkoj pruzi Grahovo — Podbrdo sruši most kod k. 430 — 3,5 km jugozapadno od Podbrda (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 225 I).

Brigada »d'assaltu Garibaldi Triestina« treba da obezbedi Pravac Vipava — St. Vid" jačini snagama i što bliže St. Vidu. Pravce Vipava — Štanjel i Vipava — Col [obezbediti] jakim zasedama. Na svim pravcima, ispred zaseda i obezbeđenja, postaviti nagazne mine. Izvršiti potrebna rušenja druma Vipava— Col — Crni Vrh, tako da dolazak motorizovanih jedinica bude stvarno nemoguć.

Novi protivtenkovski bacač i pridodati protivtenkovski top iskoristite bilo za uništenje neprijateljskih tenkova na glavnom pravcu prema Gorici, bilo u samom uporištu. Kakva će se vrsta oružja upotrebiti na izvesnom pravcu, odrediće Stab divizije na osnovu detaljnog uviđaja na terenu.

Dan i čas napada

Napad izvršite 20 21. 6. u 23.30 časova.

Izvršenje

Raspoređivanje za napad i obezbcđenje napada izvršite u strogoj tajnosti.

Sve jedinice za obezbeđenje kao i za napad moraju biti na svojim mestima do 23 časa.

Preko dana morate detaljno pregledati teren i upoznati sve starešine sa mestima i pravcima njihovog dejstva.

Prilikom pripreme napada ne zaboravite na potrebna sredstva za rušenje prepreka i objekata. Nijedna prepreka ne sme zaustaviti napad ako se izvrše detaljne pripreme.

Napad izvršite bez artiljerijske pripreme i to u strogoj tajnosti. Bombaše i minere upoznajte sa njihovim zadacima tako da izvrše napad najvećom brzinom.

Na neprijateljsku vatru ne odgovarajte, već nastojte da što pre upadnete u uporište. Svako otvaranje vatre noću, sem iz neposredne blizine, nema uspeha a pokazuje slab moral jedinice. Tek ako zbog prejake neprijateljske vatre bude zaustavljeno napredovanje, otpoćnite vatrenu pripremu iz automatskog oružja, minobacača i topa, ukoliko ovaj ne bude upotrebljen za obezbeđenje pravca od Gorice.

Vatrena priprema mora biti istovremena na dati ugovoreni znak. Delovi na obezbedenju moraju voditi borbu sa eventualnom intervencijom te ne smeju dozvoliti da ona stigne u pomoć napadnutom uporištu. Glavni cilj napada je uništenje uporišta Vipave. Sve ostale akcije usmeravajte [za izvršenje] tog cilja.

- Sada: Pod nanos

Posle izvršenog zadatka povucite jedinice na stare položaje. Vezu sa Štabom korpusa održavajte radio-telegrafski i kuririma, a telefonom samo u slučaju ako nije potrebna tajnost. Izveštaje dostavite posle završenih priprema za napad, u toku borbe svakog sata i nakon izvršenog zadatka. Izveštaje Štabu korpusa šaljite na staro mesto.

Potreban materijal blagovremeno nabavite.

Prijem naređenja potvrdite obratnom poštom.[7]

Prilažemo skicu uporišta Vipave.[8]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Zam. komandanta:

BR. 69

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE OD 19. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O PREDSTOJEĆIM ZADACIMA POTCINJENIH JEDINICA'

STAB
IV OPERATIVNE ZONE NOV I I'Oo
Položaj, 19. 6. 1944.
Br.: 866

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
Operativnom odeljenju

Položaj

U vezi sa naredbom Op[erativnog] odeljenja G.Š. br. 11 44. od 5. 6. o. g.,- dostavljamo vam plan za operacije jedinica IV operativne zone u okviru operacija svih jedinica NOV i POS.

Naredbu za operacije primili smo preko posebnog kurira 16. 6. 1944, a depešu za početak akcije pod oznakom »Marko dolazi desetog šestog« na dan 15. 6.:[1]

[7] Redakcija nije pronašla zapovesti Štaba 30. NO divizije za napad na Vipavu i Ajdovščinu, a o rezultatu ovog napada vidi dok. br. 78.

" Redakcija nije pronašla tu skicu.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332/11.

- Odnosi se na naređenje Glavnog štaba Slovenije za rušenje železničkih komunikacija (vidi dok. br. 20).

[3] Vidi dok. br. 36, napomenu 7.

U vreme prijema naredbe jedinice naše zone imale su sledeči raspored:

XIV divizija na položajima Kamenitec na istočnom sektoru Pohorja;

VI SNOUB »Slavko Slander« na sektoru revira i Savinjske doline;

XI SNOB »Miloš Zidanšek« na sektoru Mislinje, na zapadnom delu Pohorja.

Odredi su se nalazili na svojim sektorima.

Sve jedinice imale su zadatak da izvode mobilizaciju i izvršavaju ostale akcije radi nabavke oružja.[1]

Obzirom na važnost i hitnost operacija na železnićkim prugama, u duhu vaše naredbe, a naročito zato što smo te zadatke primili sa zakašnjenjem, na osnovu rasporeda jedinica načinili smo sledeči plan:

1.) *XIV divizija:* napad i rušenje železničkog mosta kod Zbelova (pruga Celje — Maribor) i rušenje železničkog tunela kod Lipoglava. U akciji učestvuje čitava divizija. Početak akcije određen je za noć 17.18. 6. o. g.

Posle izvršene akcije divizija se dekoncentriše u cilju izvršenja sledečih zadataka:

a) I SNOUB »Tone Tomšič« prebacuje se na položaje planine Boča, gde vrši pripremu i sledeče noći napada i ruši železnički tunel kod Črešnjeveea, između stanica Pragersko i Slovenska Bistrica.

b) II SNOUB »Ljubo Sercer« vraća se na sektor Mislinja, gde će dobiti nove zadatke.

c) XIII SNOB »Mirko Bračič« premešta se na sektor istočno od Celja sa zadatkom da napadne i sruši železnički most kod Tremerja.[3]

2.) *VI SNOUB »Slavko Slander«* učestvuje u akciji zajedno sa VII korpusom na rušenju železničkog mosta kod Litije." Brigada je dobila usmeno naređenje od zamenika politkomesara G.S. druga Rudija.[7] Posle izvršene akcije brigada i Kamniško-zasavski odred pod rukovodstvom operativnog oficira druga Mišela" ruše železničku prugu Litija — Zidani Most.

[1] Opširnije o rasporedu jedinica 4. operativne zone Slovenije i njihovim zadacima vidi u dok. br. 27.

[ä] Sve ove zadatke 14. NO diviziji postavio je Stab 4. operativne zone Slovenije 15. juna 1944 (vidi dok. br. 62).

* Akcija na most kod Litije izvršena je tek 20. septembra 1944.

' Viktor Avbelj Rudi

[4] Josip Berkopec Mišel

3.) *XI SNOB »Miloš Zidanšek«* mora noću 17 18. 6. srušili 150 m dugačak železnički vijaduki i 200 m dugačak železnićki most kod Gornjeg Dolića (pruga Dravograd — Celje) i rušiti manje mostove na istoj pruzi od Velenja do Šmartna pri Slovenj Gradecu." Posle završene akcije brigada se vraća na sektor Pohorja sa zadatkom da ruši prugu Maribor — Dravograd, i to rušenjem stena između železničkih stanica Vuhred i Fala.

4.) *Koruška grupa odreda:* svim snagama napada i ruši železničke pruge Dravograd — Celovec, Celovec — Podrošca i Beljak — Trbiž. Raspored snaga Koruške grupe odreda bio je:

a) Istočnokoruški odred na sektoru istočne Koruške. Napada i ruši prugu Dravograd — Prevalje — Celovec i sve objekte na pruzi;

b) Zapadnokoruški odred na sektoru Borovlja sa zadatkom da svojim minerskim desetinama ruši prugu Celovec — Podrošca — Beljak — Trbiž. Detaljan plan izrađuje sam Slab Gixipe odreda.

5.) *Kozjanski odred* napada i ruši prugu Zidani Most — Brežice i Celje — Grobelno — Rogatec.

6.) *Kamniško-zasavski odred* sadejstvuje sa VI SNOUB na pruzi Litija — Zidani Most.

U vezi sa navedenim svim jedinicama izdali smo potrebne odgovarajuće zapovesti.'[0]

Izveštaje o toku akcija dostavljaćemo sukcesivno, a izveštavaćemo i radiogramom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Za komandanta načelnik Štaba,
major:
(M. P.) **Franc Poglajen**

* 0 napadu na vijadukt i tunel kod Gornjeg Doliča vidi dok. br. 75.

[10] Ove zapovesti redakcija nije pronašla.

ZAPOVEST ŠTABA 15. NO DIVIZIJE OD 19. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTA KRIŠKU VAS I VIŠNJU GORU'

ŠTAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 19. VI 1944.
u 21 čas
Br. 4390

Strogo poverijivo!
Hitno!

ŠTABU V, XII i XV BRIGADE XV DIVIZIJE

ZAPOVEST:
(Sekcija Novo Mesto — Cerknica 1 : 100.000)

Situacija: *Grosuplje* 300 be-ga i nekoliko Nemaca.[2] Posada ne vrši jače već samo manje ispade u pravcu Mlačeva — Lobčeka — Plešivice i Spodnje Slivnice. Prema Polici patrolira u jačini od 60 ljudi.

Kriška Vas: posada broji oko 200 ljudi — domobranaca i nekoliko Nemaca.'[1] Naoružanje je sledeče: 2 teška minobacača, nekoliko lakih minobacača, 4 teške »brede«, 8 puškomitraljeza; motorizacije u ovom uporištu nema. Imaju 22 bunkera pokrivena balvanima i slojem zemlje. Poslednjih dana neprijatelj je oko uporišta postavio žičanu ogradu. Bunkeri su većinom stalno posednuti. Patrole upućuju pravcem Pristava — Zavrtaće — Nova Vas — Gradiček. Većinom patrolira po 40 ljudi. Iz Grosuplja koji put dolazi tenkom patrola preko Mlačeva do Luča. Zasede diže iznad Peščenika, na Starom gradu iznad Višnje Gore i kod Sv. Duha iznad Vrha. Između Kriške Vasi i Nove Vasi noću i danju postavljaju zasedu na koti 609. Isto tako drže zaposednutu kotu 587, severno od Kriške Vasi.

Višnja Gora: u ovom uporištu nalazi se 80—100 ljudi koji obavljaju samo stražarsku službu. Imaju zaklone bez žičanih prepreka.[4]

[1] Original (pisan na mašini) u Arhisu IZDG u Ljubljani, f. 19L IV.

- U Grosuplju su sc nalazile 26 i 27. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 290/11).

" U Kriskoj Vasi nalazila se 63. četa bataljona »M« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11).

* Podaci nisu bili tačni. U Višnjoj Gori se od I. juna 1944. nalazio bataljon »M« (22. i 24. četa) bez 63. čete (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, ť. 281, II. f. 282. 1II — po\. br. 178, 283.11 — pov. br. 292 i f. 297.1).

Stična: 300 be-ga i nekoliko Nemaca.'* *St. Vid* — 250 Nemaca i 40 be-ga. *Sela kod St. Vida* (zamak): 150 be-ga. *Petrušna Vas:* 35 Nemaca. *Goli Vrh:* 30—10 Nemaca. Sv. *Rok pri Št. Vidu:* 40 Nemaca. *Storovje:* 70 be-ga i 10 Nemaca. Sva manja uporišta predstavljaju neposredno obezbeđenje glavnog uporišta Št. Vid i Stična, gde se utvrđuju."

Posle uništenja nekih uporišta od strane jedinica VII korpusa, neprijatelj je veoma demoralisan. Vidi se to i po tome što je svugde pristupio utvrđivanju. Stalno se nalazi na položajima i u patrolama, a sve to samo iz straha od naših napada.

XVIII divizija izvršiće napad na Štorovje i postaviti obezbeđenje od Stične i Št. Vida na liniji Štorovje — Hudo — Artiža Vas — kota 616.[7]

Naša divizija dobila je zadatak da napadne i uništi neprijateljska uporišta Krišku Vas i Višnju Goru.[8]

Za izvršenje tog zadatka

naređujemo:

XV brigada ima zadatak da napadne i uništi neprijateljsko uporište Krišku Vas.

Vaša brigada sa tri bataljona kreće noću 20 21. o. m. u 23 časa iz Male Ilove Gore pravcem Velike i Male Vrhe — Nova Vas — Kriška Vas. Jedan bataljon ima zadatak da izvidi i utvrdi da li se kod Sv. Duha nalazi zaseda, da je napadne i uništi. Ovaj bataljon mora da pretraži sva obližnja sela oko Sv. Duha i utvrdi da li se u njima nalazi neprijatelj. Kada ustanovi da nigde nema neprijatelja i pošto likvidira zasedu kod Sv. Duha, ovaj se bataljon razmešta kod Nove Vasi i služi kao divizijska rezerva. Sa ostala tri bataljona morate u toku noći oterati odnosno uništiti sve neprijateljske zasede oko samog uporišta, tako da će sam napad na uporište otpočeti rano ujutro, tačno u 4 časa. Bataljoni uporište napadaju iz sledečih pravaca: jedan bataljon sa dve čete sa istočne strane druma Nova Vas — Kriška Vas — kota 609 prema Kriškoj Vasi. Jednom četom sa zapadne strane druma Nova Vas — Kriška Vas prema crkvi, kota 559. Ova četa mora biti usko

[5] I Štićni se nalazio 1. bataljon slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. 1. 282, II).

[5] U St. Vidu (Šentvid pri Stični) i okolnim selima nalazili su se bataljon »O« slovenačkih domobranaca i delovi 2. bataljona 14. SS-policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. f. 297 I. 285 II i mikroleka VII: Arhiv Sl'P Ljubljana, lilm 14. snimak 356—360).

[:] Zapovest Štaba 18. divizije za izvršenje ovih zadataka vidi u dok. br. 73.

["] Stab 7. korpusa NOV.I izdao je 19. juna 1944. zapovest za napad na pomenuta uporišta (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 21 III, 154/1 i 191/11).

povezana sa bataljonom koji će napadati uporište sa zapadne strane. Ostale dve ćete koje će napadati sa kote 609 moraju na terenu koji je vrlo podesan postaviti protutenkovski top i puške koje upraviti na bunkere oko Kriške Vasi. Jedan bataljon napada sa severoistočne strane sa pravca Pristave prema koti 587. 1 ovaj bataljon mora protutenkovskim topom i puškama napadati bunkere, i to sa što kraćeg odstojanja. Jedan bataljon napada sa zapadne strane, i to duž puta koji vodi iz Velike Loke u Krišku Vas. Sa zapadne strane nalaze se razne uvale kojima će se borci moći lako što više približiti bunkerima i samom selu. Ovaj bataljon mora da pazi da neprijatelj ne pobegne, jer kad poćne da beži, neprijatelj će bežati baš u pravcu ovog bataljona. Bataljoni moraju međusobno biti usko povezani lako da nigde ne bude mesta kuda bi neprijatelj mogao pobeći. Za ovu akciju treba se dobro pripremiti samim materijalom, tj. ručnim bombama, oko kojih treba pričvrstiti plastik ili »808« za likvidaciju bunkera. Treba pribaviti dovoljno makaza ili klešta za sečenje žice. Kad budete očistili teren od Velikih Vrha do Kriške Vasi morate biti pažljivi, dejstvovati najvećom odlućnošću, i pripremiti borce za juriš, čega se neprijatelj najviše plaši. Isto tako morale biti odlučni i pri samom napadu na uporište. Protivtenkovske topove i puške razmestiti na položajima sa kojih će imati sigurne pogotke na same bunkere. Pešadija, međusobno usko povezana, [mora] dobrim osmatranjem i brzim jurišem odmah zaposesti svaki bunker pogođen iz protutenkovskog oruđa i brzim prodorom bez ikakvog zaustavljanja uporište mora biti za nekoliko časova zauzeto.

Sa 4 mine sa 200 m ispred okuke za Luče treba minirati i zatrpati drum Luče — Sopeh, gde postaviti i barikadu. Drum Luče — Sopeh, na 600 m od raskrsnice druma za Veliku Loku, minirati sa dve mine, zatrpati i podići barikadu. Drum Sopeh — Lobček minirati sa 4 mine 230 m od sela u pravcu Sopeha i podići barikadu.

XII brigada ima zadatak da napadne i uništi neprijatelja koji se nalazi u Višnjoj Gori.

Sam napad na Višnju Goru izvršiti sa dva bataljona. Kreće u isto vreme sa sva tri bataljona kao i XV brigada pravcem Male Vrhe — Zavrtače — Višnja Gora. Napad otpočinje u 4 časa ujutro, s tim da najpre uništi neprijateljske zasede oko Višnje Gore. Jednim bataljonom napada zasedu kod Starog grada, pa kada je uništi napada Višnju Goru sa južne strane. Drugim bataljonom napada Višnju Goru sa istočne strane. Za napad se morate pripremiti i napadati isto onako kao što je izneto za XV brigadu. Jednim bataljonom morate

sc obezbediti sa pravca nemačke granice. Mora zaposesti Gradišče, kota 706, i [uzvišenja] na istočnoj strani druma Leskovec — Višnja Gora. Deo snaga ovog bataljona imati na Gorenjem Brezovu i one moraju kontrolisati u pravcu Blečji Vrh — Kožljevec. Ovaj bataljon mora biti usko povezan sa jedinicama V brigade na sektoru Polica — Spodnje Brezovo. Ovaj bataljon mora minirati drum Leskovec — Višnja Gora sa 4 mine, i to kod serpentina iznad Višnje Gore. Sa dve mine [minirati drum] prema Leskovecu. Drum treba dobro zatrpati i postaviti barikade.

U Višnjoj Gori neprijatelj je slabo utvrđen. Zbog toga treba ga energično napasti i što brže uništiti, tako da će posle toga vaša brigada biti rezerva koju ćemo moći upotrebiti gde bude najpotrebnije.[9]

V brigada daje obezbeđenje u pravcu Grosuplja tako da jednim bataljonom zaposeda položaje Lobćek — Plešivica. Ovaj bataljon mora kontrolisati sav teren Plešivica — Račna — Slivnica — Grosuplje i Grosuplje — Gatina. Bataljon mora biti koncentrisan i kontrolisati teren samo isturenim patrolama koje će upućivati do samog uporišta Grosuplje. Manje snage neprijatelja nalaze se u Prapročama pored pruge Grosuplje — Mlačevo. Jedan bataljon morate imati na Peščeniku da kontroliše pravac od Grosuplja, Žalne i Loke. Ovaj bataljon mora biti usko povezan s jedinicama koje napadaju i sa bataljonom koji se nalazi na Lobćeku i Plešivici. Odmah po dolasku na položaje bataljon mora prekinuti telefonsku vezu Grosuplje — Stična. Jedan bataljon ostaviti na Spodnjem Brezovu da siuži kao rezerva ako bude potrebna pomoć bataljonu na Peščeniku ili pak ako bi neprijatelj nadirao prema Polici i odatle prema Višnjoj Gori. Ovaj bataljon mora patrolama kontrolisati pravac Polica — nemačka granica — Peč i prema Grosupiju. Sva tri bataljona moraju imati stalne patrole i osmatračnice uz samo Grosuplje, tako da neprijatelj neće moći stići do položaja vaših bataljona a da ne bude primećen ranije. Sa 3 mine morate minirati drum Spodnje Brezovo — Polica na I i po km od Spodnjeg Brezova prema Polici. Drum morate zatrpati i napraviti barikade. Drum Žalna — Poljane minirati sa 2 mine 600 m ispred raskrsnice za Veliku Loku. zatrpati ga i postaviti barikade. Drum Grosuplje — Peščenik morate minirati sa 6 mina (minsko polje) kod mesta zasede, a sem toga morate ga minirati u pravcu Grosuplja još na više mesta. Zatim ovaj drum morate dobro zatrpati i na njemu postaviti barikade. Bataljon na Hinjama mora dobro

[9] Napad na Višnju Goru nije uspeo, a podaci o neprijatelju u njoj su bili nerealni (vidi dok. br. 93).

kontrolisati u pravcu Kočevja i Ribnice. Dve čete ostaju na istim položajima, a jedna četa poseda položaje na koti 511 istočno od Zdenske Vasi sa zadatkom kontrole prema Velikim Laščama. Ova četa mora minirati drum Zdenska Vas — Ponikve. O bilo kakvom prodoru neprijatelja iz Velikih Lašča prema Kriškoj Vasi ova četa mora direktno izvestiti Štab divizije u Novoj Vasi. Vaša brigada kreče sa dosadanjih položaja u 23 časa pravcem Luče — Loka prema Peščeniku i Brezovu. U slučaju da neprijatelj u Peščeniku ima zasedu, istu energično napasti sa oba bataljona i brzo je uništiti.

Štab divizije nalaziće se u Novoj Vasi s kojom brigade moraju uspostaviti telefonsku vezu. Telefonska veza mora biti uspostavljena do 4 časa ujutro.

Napad će otpočeti 21. VI 1944. u 4 časa ujutro. Do tog vremena sve jedinice moraju biti na svojim položajima. Jedinice koje se nalaze na obezbeđenju moraju dobro manevrisati i uništavati neprijatelja. Protivtenkovska oružja postaviti na takva mesta odakle će imati najbolje dejstvo na neprijateljsku motorizaciju. Sve jedinice moraju se dobro snabdeti svim materijalom i pripremiti borce vojnički i politički. Napad treba izvršiti najvećom odlućnošću i upornošću. Nikako se ne sme dopustiti da neprijatelj pobegne iz uporišta.

Divizijsko previjalište nalaziće se u Dećjoj Vasi kod Zagradeca. Svaka brigada treba da organizuje svoja brigadna previjališta. Snabdeti se dovoljnim brojem nosila za prenos ranjenika i potrebnim brojem kola.

Zapovest koju ćete izdati bataljonima mora biti precizna. U njoj za svaku, i najmanju jedinicu mora biti naznačeno kakav ima zadatak. Zapovest morate dostaviti Štabu divizije do 20. VI 1944. do 15 časova.[10]

Znaci raspoznavanja za sve jedinice:

20—21. o. m. Rok — Radeče (Rajko — Raco)
21—22. o. m. Mile — Milan (Tomo — Temenica)
22—23. o. m. Rade — Raco (Dobrava — Dobrnič)

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za politkomesara: Komandant — potpukovnik:
nač. Štaba — major: Franc Kočevar
R. Božović (M. P.)

P.S. V brigada treba odmah da pošalje svoj protivtenk. top sa poslugom u XV brigadu, kojoj je ovaj dodeljen za vreme akcije.

[10] Zapovesti brigada redakcija nije pronašla.

PREGLED BORBENIH DEJSTAY A JEDINICA 7. KORPUSA
NOVJ ZA PERIOD OD 1. DO 14. JUNA 1944.[1]

STAB
VII KORPUSA NOV 1 PO
JUGOSLAVIJE
Operativni odsek
Položaj. 20. VI 1944.
Op. br. 287

HRONOLOŠKI PREGLED AKCIJA

1. VI 1944.

Prema položajima III bataljona XV brigade, koji se nalazio na koti 343 iznad Težke Vode, a naročito prema crkvi Sv. Florijana, nadirala je neprijateljska kolona od 80—100 ljudi i pristupila okružavanju zasede kod Sv. Florijana. Zasedi je odmah došla u pomoć jedna četa bataljona, odbacila neprijatelja i oterala ga prema Novom Mestu.
Naši gubici: 1 mrtav, 2 ranjena.
Neprijateljski gubici: nepoznati.

Dolenjski odred, koji se nalazio na sektoru Metnaj — Temenica, pokušao je da noću 31. V na 1. VI 1944. pređe drum te da se prebaci ili na sektor Primskova ili na sektor Sela pri Sumberku. Pošto mu to nije uspelo, vratio se prema Leskovecu. Neprijatelj je zaposeo drum koji vodi preko Temenice do glavnog druma St. Vid — Trebnje i drum preko St. Vida — Višnje Gore i Grosuplja.- Pri pokušaju da se prebaci preko druma Ivančna Gorica — Višnja Gora, Odred je u 3.45 časova pao u zasedu kod sela Drage. Zaseda je bila tako jaka, a podržavala su je i 2 tenka, da se Odred morao povući prema Maloj Dobravi. Odatle je želeo da krene preko Leskoveca na Policu, ali je drum Višnja Gora — Leskovec već bio posednut i neprijatelj se na sektoru Vrh — Leskovec pa sve do nemačke granice već bio utvrdio. Na taj način bio je zatvoren četvorougao sa tri posednuta druma i granicom. Pošto je nepri-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21/11. Pregled je dostavljen Glavnom štabu NOV i PO Slovenije.
- Drum dolinom reke Temenice posele su snage 1. bataljona slovenačkih domobranaca i 2. bataljona 14. SS-policijskog puka, dok su drum St. Vid (Šentvid pri Stični) — Grosuplje blokirale jedinice bataljona »M" slovenačkih domobranaca iz Višnje Gore (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281 TI).

jatelj znao da se ovde nalazi Odred, krenuo je 11 8 časova u jačini od 250 ljudi iz Stične preko M. i V. Dobrave prema zaseoku Sela. Iz tog zaseoka Odred se još ranije povukao prema Leskovecu i dalje ka Poljanama. Do ovih položaja neprijatelj tog dana nije nadirao. Zaposeo je pak Sela, Leskovec i Metnaj.[3] Zbog toga što je Odred u toku noći ili sutradan očekivao napad sa sve tri strane, kamuflirao je svoje teško naoružanje i u 23.00 časa prebacio se preko granice. Drugog dana u 2.00 časa ujutro Odred je zaposeo položaje na Kamplovom hribu iznad Stange.

Notranjski odred nalazio se na položajima Grahovo — Žirovnica sa I bataljonom, sa II bataljonom kod sela Radleka iznad k. 775, a prednjim položajima na k. 1114. Neprijatelj je u 1.00 čas ujutro krenuo iz uporišta Rakek u jačini od 400 ljudi prema položajima Notranjskog odreda.[4] Kolone su se kretale sledečim pravcima: duž druma Rakek — Cerknica, starim drumom Rakek — Podskrajnik, Loško — Cerknica. Svaka od ovih kolona imala je po 2 bočne kolone. U 3.00 časa ujutro patrole prethodnice 1 bataljona uspostavile su dodir s neprijateljem kod Gradišća (k. 858). Ovu kotu je zaposeo neprijatelj pre nego što je četa I bataljona mogla stići na položaj. Četa se gotovo bez borbe povukla s motivacijom da komandiru nije bila poznata jačina neprijatelja i njegova namera. što je sasvim pogrešno, jer je dužnost komandira bila da utvrdi stanje neprijatelja. Četa je zatim posela položaje iznad sela Martinjaka i dostavila izveštaj Štabu bataljona. Bataljon je odmah krenuo sa obe ostale čete prema Sv. Miklavžu, razvio se u streljački stroj, zauzeo vrh Slivnicu i odatle nastupao prema položajima neprijatelja na k. 858. Posle kraće borbe neprijatelj se morao povući sa tih položaja.

Na tim položajima neprijatelj je ostavio 2 sanduka municije. Kolona koja je prodirala preko Dolenje Vasi prešla je drum između Marofa i Martinjaka, razvila se u streljački stroj i otpočela da nadire ka k. 1114. Kolona koja je nadirala sa pravca Begunja odbacila je zasedu iznad sela Brezja pa su time bili ugroženi položaji na k. 858. Zbog toga je Slab Odreda povukao svoje snage na liniju Martinjak — k. 1114 — Otonica. Sa ovih položaja Odred je otpočeo sa pripremama za protivnapad na neprijatelja koji je nadirao ka toj liniji. Pro-

•[1] Redakcija nije mogla utvrditi koja je neprijateljska jedinica bila zaposela ova mesta.

'Odnosi se na bataljon >-\V« slovenačkih domobranaca (13. 17, 47. četa i 2. teški mitraljeski vod/ iz Rakeka. Ou je kasnije nazivan i Rupnikov bataljon — po komandantu Vuku Rupniku. (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283 11 - pov. br. 257).

tivnapad je pripremljen svim lakim i teškim pešadijskim naoružanjem. Odeljenje minobacača dejstvovalo je sa k. 1022. Nakon polučasovne pripreme I bataljon prešao je u juriš na levom krilu i odbacio neprijatelja ka drumu Grahovo — Cerknica. Odmah zatim desno krilo odbacilo je neprijatelja prema Begunjama i Loškom. Obzirom na velike čistine i snažan pritisak Odreda, neprijatelj je izgubio inicijativu i u neredu se povukao preko Dolenje Vasi, Cerknice i Loškog prema Rakeku.

Naši gubici: 7 mrtvih, 1 ranjen.

Neprijateljski gubici: 9 mrtvih, više ranjenih.

Medu ranjenima bio je i komandant posade u Rakeku.[5]

2. *VI 1944.*

Četa VIII brigade napala je neprijateljsku zasedu na k. 629 iznad Nove Vasi" i oterala je. Zatim je napala i samu Krišku Vas.

Neprijateljski gubici: 5 mrtvih, 8 ranjenih.

II bataljon IX brigade[7] napao je neprijateljsku kolonu koja je nadirala u pravcu nemačke granice, ka Šentjurju i Bregu."

Neprijateljski gubici: 4 mrtva.

3. VI 1944.

Evakuacija hartije iz tvornice Piatnik kod Radeča — relacija.

I.) Fabrika hartije Piatnik nalazi se 4 do 5 km od Radeča na drumu Radeče — Sv. Križ'[1] Objekti fabrike leže sa obe strane potoka Sapota. Fabrika leži u dubokoj kotlini, na usamljenom mestu kraj potoka Sapota i okružena je šumama. Najbliže uporište nalazi se u Radečama kod Zidanog Mosta, sa kojim ima drumsku vezu.

Selo Polšnik nalazi se u sredini između Save i granice na drumu Preska — Tepe. Selo leži u kotlini. Sa zapadne strane izdižu se grebeni Žerjavice.

[3] Odnosi se na komandira 17. čete slovenačkih domobranata (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, I. 283 II — pov br. 257).

Zaseda je bila i/ bataljona »M« slovenačkih domobianaca i/ Višnje Gore (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, t. 281 11).

Pogrešno. Reč je o 2. bataljunu 10. slovenaćke NO brigade -Ljubljanska« (vidi izveštaj Štaba 18. NO divizije od 17. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, I. 191 IV).

' Sastav neprijateljske kolone redakcija nije mogla utvrdili.

" Sada: Gabro\ka

Sv. Jurij pod Kumom[1"] na drumu Smilk — Sela — Radeče, na k. 777. Prema severoistoku brda prelaze u Kum. Uporište se nalazi oko 700 m od druma koji povezuje Radeče i Sv. Križ.

Zavrh se nalazi na drumu, i to sa leve strane u pravcu Kal — Zagozd. Udaljen je oko 1 km od druma.

2.) Fabriku hartije Piatnik nije osiguravala vojska jer se tu neprijatelj osečao potpuno sigurnim, naročito zbog udaljenosti od granice i blizine Save.

Neprijateljska uporišta nalazila su se duž Save i duž granice i u međuprostoru između granice i Save. Neprijatelj dobro kontroliše teren. U operacijama na tom sektoru trebalo je, pored ostalog, računati sa manjim koncentracijama koje su izvršene u Litiji i na sektoru Stična — St. Vid.

Obzirom na značaj akcije i situaciju pristupljeno je divizijskoj akciji."

3.) Neprijatelj je u uporištu Polšnik imao 40 žandarma i 80 graničara zajedno s policijom,[1]- 8 puškomitraljeza, velik broj automata, nekoliko tromblonskih pušaka, a ostalo su bile puške. U uporištu Zavrh nalazilo se 70 graničara i nekoliko policajaca.[11] Bili su naoružani većim brojem automata, sa 10 puškomitraljeza, nekoliko tromblonskih pušaka, a ostalo su bile puške. U uporištu Sv. Jurij nalazilo se 27 žandarma[11] naoružanih sa nekoliko puškomitraljeza, nekoliko automata, a ostali puškama. U svim tim uporištima neprijatelj nije imao teško pešadijsko naoružanje.

U selu Polšniku nije bio jako utvrđen, a isto tako u selu Sv. Jurij, gde nije imao izgrađene ni bunkere niti žičane prepreke. Međutim, gde god je boravio na kućama su bili zazidani prozori i napravljene puškarnice. Neprijatelj nije bio utvrđen zbog toga što ova uporišta nisu bila napadana, a naše jedinice na tom sektoru nisu bile aktivne. Osim toga osećao je blizinu većih uporišta duž železničke pruge Ljubljana — Zidani Most — Zagreb.

Sada: Podkum

[11] Zapovest za akciju na fabriku hartije i evakuaciju materijala izdao je Stab 15. NO divizije I. iuna 1944 (vidi dok. br. -1).

l' Polšniku se pored žandarmerijske stanice (vidi dok. br. 154) verovatno nalazila i posada i/ sastava 1. ćete 937. landesšicen-bataljona sa sedištem u Hrastniku, a bila je u sastavu graničnog pododseka XVIII F (Arhiv 1ZDC. u Ljubljani, nemački lond, f. 205,11).

" U uporištu Zavrh nalazila se granična karaula čiju su posadu verovatno sačinjavali delovi I. čete 937. landesšicen-bataljona (Arhiv IZDG u Ljubljani, nemački fond. f. 205 II).

[14] l uporištu Sv. Jurij pod Kumom (Podkum) nalazila se žandarmerijska slanica jačine 12 ljudi (vidi dok. br. 134).

4.) Petnaesta divizija dobila je zadatak da evakuiše hartiju iz fabrike hartije Piatnik kod Radeča. Za izvršenje ovog zadatka Stab XV divizije odredio je XII i IV brigadu, sa sledečim zadacima:

XII brigada nastupnim maršem kreće u pravcu Tihaboj — Hude Ravne, gde prelazi granicu i obezbeđuje se ovde na levo i desno, nastavlja put pored Kala i izbija na drum kod raskrsnice blizu sela Zagozd te produžava glavnim drumom preko Smilka i Zagrada do Radeća. Odmah po dolasku do fabrike hartije obezbeđuje se u pravcu Radeća i pristupa evakuaciji plena. Jačina brigade iznosila je 488 drugova. Bila je naoružana sa 3 teška minobacača. 9 lakih minobacača, 4 mitraljeza, 31 puškomitraljezom, 11 automata i puškama.

IV brigada dobila je zadatak da obezbedi dejstvo XII brigade time da demonstrativno napadne odnosno da likvidira obližnja uporišta, i to: I bataljon napada i uništava uporište Polšnik, a posle toga povlači se na položaje iznad M. i V. Gobe. III bataljon jednom četom blokira uporište Presku, a jednom četom uporište Sv. Jurij. Jednom četom kontroliše drum Šmartno[15] — Preska i Preska — Sv. Jurij i održava vezu na drumu Sv. Jurij — Radeče.

Ukupna jačina brigade iznosila je 604 druga sa 3 teška minobacača, 7 lakih minobacača, 10 mitraljeza, 27 puškomitraljeza, 5 automata i puškama.

Postojali su svi tehnički i taktički uslovi za izvršenje akcije.

5.) Akcija je otpočela u 19.30 časova maršem, a početak evakuacije hartije bio je u 3.00 časa 3. VI 1944.

Napadi na uporišta otpočeli su između 2.00 i 3.00 časa 3. VI 44.

6.) Evakuacija hartije.

XII brigada krenula je 2. VI o. g. u 19.30 časova sa svojih položaja oko sela Tihaboja. Do granične prepreke koju su postavili Nemci stigla je u 21.00 čas. Granicu je prethodno razminirao i napravio prolaz član terenske organizacije koji održava vezu preko granice. Granicu smo prešli kod sela Ravna. Prolaz je obezbeđivala jedna četa. Odatle je kolona krenula putevima kroz šumu do raskrsnice na drumu kod Zagozda. Put je iznosio oko 7 km pa je zbog toga koloni trebalo 4 časa. Vodiči su bili loši te nisu poznavali put, za što krivicu snosi Stab brigade, koji nije uspeo da nađe sigurne vodiče. Od drumske raskrsnice kolona se kretala glavnim drumom Sv. Križ — Radeče, u koloni po jedan, sa odstojanjem od 5 m. Ovakav marš bio je sasvim pogrešan zbog toga što je koman-

[n] Odnosi se na Šmartno pri Litiji.

dovati ovakvom kolonom gotovo nemoguće, a kretanje joj je veoma sporo. U ovom slučaju kolona bi trebalo da se kreće u koloni prostih redova sa odstojanjem. Brigada je pred fabriku hartije stigla u 3.00 časa ujutro. Odmah je bio određen bataljon, kojem su pridodati mineri, da krene u zasedu između Radeća i fabrike hartije te da minira drum. Zaseda je bila postavljena između Njivica i Radeča. Ostalo ljudstvo brigade odmah je pristupilo evakuaciji hartije iz fabrike. U fabrici su konfiskovana 3 teretna automobila, 2 putnička automobila i 3 kola. Evakuacija je bila loše pripremljena i zbog toga nije bilo dovoljno kola koja bi mogli do fabrike dovesti već sa sektora Tihaboj. Motorna vozila koja su zaplenjena u fabrici bila su na gasni pogon, a brigada nije raspolagala potrebnim stručnim šoferima, tako da nam je trebalo 2 časa da motore stavimo u pogon. Prenošenje hartije iz fabrike izvršeno je zadovoljavajućom brzinom, ali nismo raspolagali sa dovoljno prevoznih sredstava da bismo tu hartiju evakuisali. I 6.00 časova krenula su prva kola, što je svakako bilo veoma kasno. Iz fabrike smo odvezli 3 kamiona i 3 kola hartije, dok su putnički automobili bili natovareni sitnijim kancelarijskim materijalom. Jedan kamion i jedan putnički automobil smo uništili jer su otkazali motori, a time je bila uništena i hartija. Ukupno je evakuisano 8.000 kg različite hartije. U fabrici se nalazilo oko 110 000 kg hartije svake vrste, zatim velika količina I ilea, koji bismo [mogli iskoristiti] u našim bolnicama. Pravilnom organizacijom evakuacije mogli bismo evakuisali najmanje 30.000 kg hartije. Ovako se pristupilo evakuisanju potpuno neorganizovano i nepripremljeno.

Evakuacija je izvršena glavnim drumom koji vodi iz Radeča preko Sv. Križa za Catež. Obaveštajna služba je izveštavala da su posednuta uporišta Kal i Dole, zbog čega se na akciju odlazilo šumskim putevima a ne drumom, što nam je oduzelo dragoceno vreme, zamaralo vojsku te nije bilo mogućnosti da se do fabrike doveze dovoljan broj kola. Uopšte je obaveštajna služba slabo iunkcionisala navodeći čitav niz uporišta kojih u stvari nije bilo. Da je Slab divizije bio blagovremeno obavešten da ova uporišta ne postoje, mogao bi organizovati transportnu kolonu vec na ovoj strani granice i evakuacija bi bila moguća onako kako je bilo planirano.

Brigada sve vreme nije dolazila u dodir s neprijateljem.

Obezbeđenje:

2. VI 1944. IV brigada krenula je u 21.00 čas od zamka Turn sa sva četiri bataljona u jednoj marševskoj koloni do sela Brezja na granici. Brigada je prešla granicu kod sela

Brezja, a odmah zatim bataljoni su se podelili i otišli svaki svojim pravcem do cilja koji je bio određen u nastupnom maršu.

I bataljon, koji je imao zadatak da napadne i uništi uporište Zavrh stigao je na polazne položaje za napad u 1.00 čas noću. Bataljon nije mogao uništiti uporište, jer je ono bilo ograđeno žicom a selo je bilo opasano rovovima. Borci su pod komandom kapetana Mihe[1]" izvršili tri snažna juriša, ali su žestokom neprijateljskom vatrom svaki put bili odbijeni. Pred zoru stiglo je neprijatelju pojačanje od 40—50 Nemaca te je izvršio napad na položaje I bataljona. Borci su ih dočekali snažnom mitraljeskom i minobacačkom vatrom te naneli neprijatelju znatne gubitke, koje cenimo na 6 mrtvih i isto toliko ranjenih. Zbog snažnog pritiska neprijatelja ipak su se morali povući. Dok su odstupali od uporišta, stigao je kapetan Janez,[IT] komandant IV brigade, i pokrenuo bataljon u napad. Bataljon je neprijatelja ponovo odbacio u uporište. U 14.00 časova bataljonu je izdalo naređenje da se povuče od uporišta i zauzme položaje na Gabrskoj Gori.

II bataljon imao je zadatak da napadne i uništi neprijateljsko uporište Polšnik, što je delimično i uspeo. Neprijatelj se nalazio u jednospratnoj školi, u nekoj civilnoj zgradi i u zgradi žandarmerije. Bataljon je izvršio juriš na uporište te mu je pošlo za rukom da zapali gumno kod škole, usled čega su se zapalile i obližn je kuće. Zbog snažnog pritiska naših snaga i opasnosti od požara, delu posade je uspelo da se probije i pobegne prema Savi. U 3.00 časa ujutro na juriš smo zauzeli zgradu žandarmerije i bombama oterali neprijatelja. Odavde je 45 neprijateljskih vojnika pobeglo prema Savi. Bataljon nije mogao zauzeti školu pa je posle više juriša, u kojima je imao dosta žrtava, odustao od napada. Ukupno je poginulo 30 do 40 neprijateljskih vojnika. Zaplenjeno je: jedan automat, 16 konja, 18 goveda, više kola hrane i raznog materijala. Bataljon se sa dve čete povukao od uporišta u 5.00 časova ujutro, dok je jednu četu ostavio u zasedi radi osiguranja druma Preska — Sv. Križ. a sa ostale dve tete je /aposeo položaje iznad M. i V. Gobe u cilju obezbeđenja prevoza materijala. Do 17.00 časova neprijatelj nije intervenisao, sem jedne patrole jačine 15 ljudi, koja je odbijena. U 17.00 časova drumom Čeplje — Preska, stigla je kolona od 100 ljudi, a istovremeno isto toliko jaka kolona duž granice.[18] Bataljon

" Miha Krištof

[17] Janez Hribar

Ove kolone obrazovale su 2. 3. i 4. četa 922. landesšicen-bataljona (vidi dok. br. 155).

je odmah napao neprijatelja i zadržavao ga sve dok nije stiglo naređenje da se prebaci na nove položaje na Gabrskoj Gori.

III bataljon imao je zadatak da napadne, odnosno blokira uporište Presku, i to jednom četom, a drugom da kontroliše drum Šmartno — Preska — Sv. Jurij. Jedna četa imala je zadatak da napadne i uništi uporište Sv. Jurij i da jedoim vodom održava vezu Sv. Jurij — Radeče. 1 ovde je učinjena slična greška s vodičima pa su čete III bataljona stigle na polazne položaje za napad tek u 3.00 časa ujutro. Izvan sela Preske neprijatelj je imao zasedu u koju je pala četa ovog bataljona. Neprijatelj je stalno napadao položaj III bataljona, i uvek je bivao odbijen. Prva četa najpre je blokirala Sv. Jurij. Iznenada je izvršila juriš na uporište, što je neprijatelja iznenadilo pa je uporište napustio i pobegao prema Savi. Jačina neprijatelja iznosila je 27 žandarma. Batal jon je zaplenio 3 kola hrane i drugog materijala. IV bataljon ostao je na granici i obezbeđivao prelaz preko granice za potrebe prva tri bataljona i XII brigade. Bataljon nije došao u dodir s neprijateljem. U 18.00 časova, pošto su se sve jedinice već bile vratile preko granice, bataljon je napustio položaje. Odavde je krenuo na nove položaje na Ćateškoj Gori.

7.) Posle završene evakuacije hartije XII brigada počela se povlačiti preko granice. II i III bataljon IV brigade nalazili su se u zaštitnici kolone i vodili borbu s neprijateljem koji je nadirao za jedinicama što su odstupale. Neprijatelj nije uspeo da ozbiljnije ugrozi odstupanje obeju jedinica te su se obe brigade u redu prebacile preko granice, a borba je prestala u 17.00 časova.

8.) Naši gubici iznose 4 mrtva, među kojima je zamenik komandanta II bataljona poručnik Mežnarič Slane Dušan. Ranjena su 2 druga. Među poginulima je i brigadna bolničarka pol poručnik Vera.[1"]

U borbama IV brigade neprijatelj je imao ukupno 80 poginulih i 100 ranjenih. Među njima je kod Sv. Jurija poginuo i neki oberlajtant.[20]

Zaplenjeno je 17 pušaka, 2 automata. 3 pištolja, 200 metaka »mauzer«, 2 sanduka municije za tešku »bredu«, 1 ranac municije za laku »bredu«, nekoliko šinjela, 40 pari donjeg veša, nekoliko komada pletenih stvari, nekoliko kompletnih oprema, 8.000 kg hartije, 3 teretna automobila, 2 putnička au-

Vera Skušek
-" Natporučnik

tomobila (I teretni i 1 putnički automobil uništeni), 2 pisaće mašine, više ćebadi, vojničke opreme i pisaćeg materijala, više kola hrane, 365 kg soli, brašna, šećera, riže itd. Zaplenjeno je 16 konja i 300 goveda.

9.) U borbama je utrošeno 2.500 metaka za tešku »bredu«, 5.000 metaka za laku »bredu«, 1.000 pušćanih metaka, 120 mina za laki minobacač i 100 bombi.

10.) U uporištu Zavrh nalazili su se graničari i policija, a isto tako i u Polšniku. U Sv. Juriju bili su žandarmi.

11.) Borbena sposobnost neprijatelja u svim uporištima bila je slaba; bio je demoralisan ali ipak pripremljen za borbu, iz čega se može zaključiti da je primetio našu koncentraciju sa ove strane granice ie da se pripremio za borbu. Moral nemačke vojske u svim uporištima je na vrlo niskom stepenu.

Moral naših boraca bio je na visini i u borbi je još porastao. Posle borbe borbenost naših jedinica nije opala i one su bile sposobne za nastavljanje borbi s neprijateljem.

12.) U borbi su se istakle sve jedinice IV brigade. Posebnu pohvalu zaslužuje zamenik komandanta II bataljona poručnik Mežnarić Stane i brig, bolničarka potporučnik Vera, oboje su poginuli u jurišu. Zatim pohvalu zaslužuju borci I bataljona, koji su čvrsto blokirali uporište Zavrh i u toku noći izvršili 3 juriša na neprijatelja sprečivši ga da se probije i napadne našu kolonu na drumu koja je prevozila plen.

Pun prekor zaslužuje XII brigada zbog načina evakuacije plena, zbog neorganizovanog i nepravilno izvršenog marša. Dalje zaslužuje prekor obaveštajna služba IV brigade i XV divizije koja je izveštavaia o uporištima kojih uopšte nije bilo. Služba veze u IV brigadi nije dejstvovala tako da Stab brigade sve do jutra nije znao šta se dešava oko uporišta Sv. Jurij te je zbog toga izgubljen velik deo plena jer ga četa koja je oterala neprijatelja nije mogla evakuisati. Veza između IV i XII brigade uopšte nije postojala. Zbog loga zaslužuju prekor odseci za vezu u XV diviziji, u IV i XII brigadi. Zatim zaslužuje prekor sanitetska služba, koja se nije pobrinula da evakuiše 2 ranjenika u divizijsko previjalište, već su prebačeni samo do komore obeju brigada, gde su ostali duže vreme. Sanitetska služba IV brigade, čija je dužnost bila da organizuje sanitet u vreme borbe zaslužuje pun prekor.

3. VI 1944.

V brigada, koja se nalazila na položajima duž druma Velike Lašče — Ribnica, vodila je borbu s neprijateljem. Oko 8.00 časova dve kolone u ukupnoj jačini od 180 ljudi[21] nadirale su na položaje 11 bataljona iznad Gorenjih Laza. Bataljon je iz neposredne blizine otvorio vatru na neprijatelja, odbacio ga i primorao da se u paničnom bckstvu povuče ka Ribnici.
Naši gubici: nije bilo.
Neprijateljski gubici: 3 mrtva, 7 ranjenih.
VIII brigada bila je raspoređena na položajima: II i III bataljon u M. i V. Vrhama, I bataljon u Hoćevju, a IV bataljon u rezervi u Podbukovju. U 3.30 časova neprijatelj je počeo da nadire sa pravca Št. Vida i Stične u koloni[2]-' prema položajima II i III bataljona na Vrhama. Borba je vođena u selu. II bataljon je izveo 3 juriša i pri tome je imao 3 mrtva i 1 ranjenog. Neprijatelj je imao 10 mrtvih i veći broj ranjenih. Dok je vodena borba na Vrhama, druga kolona je nadirala iz Slične prema Muljavi u jačini od 300 ljudi,-[-1] a treća kolona iz pravca Grosuplja i Luča prema Ravnom Dolu. Sa ovom kolonom došle su u dodir patrole IV bataljona. Pošto je pretila opasnost da ove tri kolone okruže II i III bataljon, oba bataljona su se povukla preko druma u Hoćevje i odatle dalje u Laze. Neprijatelj je poseo drum koji vodi preko Hočevja te su zbog toga II i III bataljon dobili zadatak da ga napadnu. III bataljon je napao na sektoru Korinj — Hočevje a II na sektoru Laze — Krka — Hoćevje. Pošto su mu time bila ugrožena oba boka, neprijatelj se ubrzo povukao. U isto vreme već je nadirala kolona od 150 ljudi pravcem Raena — Ilova Gora — Hočevje. Ovu kolonu napao je I bataljon, koji je jednom četom poseo položaje na Ilovoj Gori. Borba je trajala od jutra do 10.00 časova, kada se četa povukla. Druga četa je posela položaje iznad Zdenske Vasi i takođe vodila borbu sa ovom kolonom odbacivši je. Treća četa, koja je bila na položajima iznad Zagorice, vodila je borbu s kolonom koja je nadirala iz Zagorice prema Korinju. Neprijatelj je hteo da zaobilaskom zađe I bataljonu za leđa. U tom cilju kretala se jedna ko-

Prema izveštaju Organizacijskog štaba slovenskega domobranstva kolonu su sačinjavale 25. i 115. posadna čela slovenačkih domobranaca iz Ribnice (po 20 ljudi iz svake ćete). (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283/11 — pov. br. 278.)

Ovu kolonu sačinjavali su delovi 2. bataljona 11. SS- policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, L 281 III.

" Ovu kolonu sačinjavale su 16. i 28. četa I bataljona slovenačkih domobranaca (mikroteka VII. Arhiv SUP Liubljar.a, film 14, snimak 357).

Iona iz Zdenske Vasi kroz šumu ka Hočevju.[24] Da se spieči namera neprijatelja 4. bataljon dobio je zadatak da udari neprijatelju u leda dok se kretao prema Hoćevju. Manevar je uspeo i jedinice 1 bataljona izvukle su se iz kritične situacije. Naši gubici: 4 mrtva, 1 ranjen, 3 nestala. Izgubljen puškomitraljez »breda« i teški mitraljez »breda«.
Neprijateljski gubici: 10 mrtvih i 15 ranjenih.
U 16.00 časova neprijatelj se povukao u svoje polazne položaje.

5. *VI 1944.*

Neprijatelj jačine 300 ljudi krenuo je u prepodnevnim časovima iz Velikih Lašča u pravcu Malih Lašča i dalje kroz šumu prema Rašici s ciljem da postavi zasedu iznad Rašice i opravi most koji su srušile jedinice V brigade. Ovu kolonu napao je IV bataljon, koji se tu nalazio u zasedi, i snažnom vatrom naneo mu veće gubitke. Neprijatelju je stiglo pojačanje od oko 200 ljudi te je u 12.00 časova ponovio napad u tri kolone.[25] Kolone je neprijatelj podržavao artiljerijom i najviše je dejstvovao šrapnelima. Zbog snažne neprijateljske vatre zaseda se morala po\ući do sela Veliki Osolnik, k. 720. Ovde je bataljon čvrsto držao položaje iako ih je neprijatelj žestoko tukao artiljerijom. Za sve vreme borbe neprijatelj je opravljao most, ali opravku nije završio jer je pritisak IV bataljona bio prejak te je kolona naterana u bekstvo. Četvrti bataljon je ponovo poseo položaje iznad Rašice i odmah pristupio rušenju mosta. Most nije mogao srušiti jer se neprijatelj nalazio u zasedi i položaje bataljona žestoko tukao artiljerijom.
Naši gubici: 2 mrtva, 2 ranjena, 2 nestala, 1 puška i 1 puškomitraljez oštećeni.

Neprijateljski gubici: 15 mrtvih, 17 ranjenih.
Na položaje VIII brigade, koja je sa dva bataljona bila raspoređena na M. i V. Vrhama, jednim bataljonom u Hočevju a drugim u rezervi u Podbukovju, nadirala je neprijateljska kolona sa tri pravca: prva jačine 150 ljudi ka Hrastovom Dolu, gde je stigla u 7.30 i postavila zasedu na koti iznad sela. Druga

Kolonu su sačinjavale 11. ćela 3. bataljona 14. SS-policijskog puka, 29. i 114. četa slovenačkih domobranaca iz Velikih Lašča (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 281 II i 283 II — pov br. 311).

[K] Zaseda, kao i kolone koje su krenule u pomoć napadnutoj zasedi, bile su iz sastava posadnih jedinica slovenačkih domobranaca (29. i 114. četa.) i II. četa 14. SS-policijskog puka iz Velikih Lašča (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281 II i 283 II). U Velikim Laščama nalazila se i 1. baterija artiljerije slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 290 II).

kolona jačino 60 ljudi nadirala je prema Sela pri Šumberku — Orlaka— Kitni Vrh. Treća kolona jačine 150 ljudi, 1 oklopnog automobila, 6 kamiona i 1 motocikla nadirala je preko Muljave.-" Sa ovom kolonom II bataljon je vodio borbu od 10.30 do 15.00 časova te ga konačno jurišem oterao. Neprijatelj je gonjen vatrom i pokretom te su mu naneti gubici od \iše mrtvih i ranjenih. Četvrti bataljon, koji se nalazio na sektoru Hočevja, prebacio se na položaj iznad V. i M. Lesa te napao kolonu koja je htela da kod Lesa prede r. Krku. Neprijatelj je oteran jurišem, ali se odmah prikupio i ponovo pokušavao da prede r. Krku, što mu nije uspelo jer ga je bataljon počeo energično da goni prema Zagradcu, a odatle dalje u polaz.ni garnizon.
Ukupni gubici neprijatelja: 35 mrtvih.
Naši gubici: nije bilo.

X brigada bila je raspoređena na položajima oko Lučarjevog Kala i Kitnog Vrha te Martinje Vasi. Neprijateljsku kolonu koja je nadirala iz pravca St. Vida prema Hrastovom Dolu[27] napao je II bataljon. Ovu kolonu napao je i III bataljon sa zapadne strane Hrastovog Dola. Neprijatelj je gađao položaje X brigade teškim minobacačem, ali su ga naše jedinice ućutkale. U tim borbama neprijatelj je imao najmanje 20 mrtvih 1 više ranjenih. Kolonu koja je nadirala preko Kitnog Vrha u jačini 50 do 60 ljudi napala je i oterala jedna četa III bataljona. Neprijatelj je imao najmanje 5 mrtvih i više ranjenih. Četvrti bataljon koji je obezbeđivao sektor Muljava — Krka poseo je položaje istočno od sela Sušice i sukobio se sa kolonom koja je nadirala u tom pravcu. Neprijatelj je ovde imao 2 mrtva i više ranjenih. Pošto je neprijatelj nadirao i sa pravca Sela pri Šumberku prema Zagradcu III bataljon je prešao Krku kod Zagradca i na desnoj obali poseo položaje te vodio borbu sa neprijateljem koji se približavao Zagradcu. Neprijatelj se povukao kad je pao mrak, te je tako borba trajala od 14.00 časova do mraka. Bataljon je gonio neprijatelja i pri lome naneo mu gubitke od 4 mrtva i 6 ranjenih. Kad je pao mrak bataljon se povukao na stare položaje.
Neprijateljski gubici: 56 mrtvih i 60 ranjenih.
Naši gubici: 3 nestala.

[M] Sve tri kolone su bile iz sastava 2. bataljona 14. SS-policijskog puka i 1. bataljona slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281/11 i mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 14, snimak 358).

[17] To je bila četa i/, sastava 2. bataljona 14. SS-policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 281 II).

6. VI 1944.

XII brigada dobila jo zadatak da jodnim bataljonom uništi neprijateljsko uporište Gradišće,-'" koje se nalazi preko granice, a sa dva bataljona da prikupi i evakuiše materijal koji nismo mogli evakuisati dan ranije. Tu je u pitanju kamion hartije i putnićki automobil sa sitnom robom i kancelarijskim materijalom. II bataljon je u 18.00 časova krenuo iz Čateža, a I bataljon u 17.00 časova iz Cirnika. Na Selu su se oba bataljona sastala i odatle marševala zajedno. Bataljoni su pronašli hartiju koju smo sakrili, sem one koju smo istovarili sa neispravnog automobila koji su Nemci zapalili. Bataljoni su pokupili svu hartiju, potrpali je u rančeve i tako preneli preko granice sve do Sv. Križa, gde je utovarena u kola i odatle prebačena na određeno mesto. Jedna četa i bataljona obezbeđivala je u pravcu Zavrha i demonstrativno napadala uporište. Treći bataljon je u 18.00 časova krenuo iz Čateža, kod Tihaboja prešao granicu i u 1.00 čas posle ponoći stigao do Gradišča. Bataljon je obezbeđivao akciju na Gradišče jednim vodom kojeg je postavio u zasedu prema Kalu i Svinjskom, a ostalim snagama okružio i napao uporište. Jednim vodom izvršio je kontrolu crkve u Prelesju, da se u njoj slučajno ne nalazi neprijatelj. Čete su napadale sa pravca Kala i Dola. Približavanje je izvršeno u najvećoj tišini sve dok stražar nije zaustavio borce. Bataljon je odmah prešao na juriš i zauzeo sve neprijateljske položaje u prvoj liniji. Tu je otpočela 2-časovna borba iz sveg oružja. Protivtenkovskom puškom uništeni su dva bunkera druge linije i jedan automobil. Druga linija bila je ojačana žičanom preprekom zbog čega dva juriša nisu uspela. Neprijatelj je bio snažno utvrđen rovovima i utvrđenim zgradama. Borci su minobacačkom vatrom zapalili jedan štagalj i 2 kuće u kojima se nalazio neprijatelj. Ujutru se bataljon povukao a već u 12.30 ćasova nalazio se na položajima na Čatežu.

Naši gubici: 2 mrtva i 2 ranjena.

Neprijateljski gubici: 2 mrtva i 2 ranjena.

VIII brigada nalazila se na položajima sa I i II bataljonom na sektoru Vrhe sa zadatkom da vrši kontrolu u pravcu Kriške Vasi i Višnje Gore. III i IV bataljon bili su u Malom i Velikom Črnelu sa obezbeđenjem prema Stični. Stab brigade nalazi se u selu Potoku. Ujutru neprijatelj je nadirao sa pravca Stične na položaje IV bataljona.[20] Kod Ivanćne Gorice posle 1-časov-

Redakcija nije mogla utvrditi koja se neprijateljska jedinica tada nalazila u Gradišću.

" To su bili delovi 1. bataljona slovenačkih domobranaca iz Slične (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281 II).

ne borbe neprijatelj je nateran u bekstvo i u toj borbi imao je 10 mrtvih i 20 ranjenih. Kad je neprijatelju stiglo pojačanje od oko 100 ljudi, težio je da udari IV bataljonu jednom kolonom u bok a drugom kolonom napao je frontalno. Prvu bočnu kolonu napao je III bataljon, dok je IV bataljon napao kolonu koja je nadirala sa fronta. Posle 3-časovne borbe neprijatelj je oteran u uporište, ali je u 14.00 časova ponovo napao i bio odmah odbijen.[30]

Neprijateljski gubici: 10 mrtvih i 20 ranjenih. Zaplenjen 1 puškomitraljez i veća količina opreme.

Naši gubici: 2 ranjena.

7. *VI 1944.*

IV brigada bila je raspoređena na sledečim položajima: I bataljon — Medvedjek, II bataljon — Prapreće. III bataljon — Mačji Dol. Neprijatelj jačine 100 ljudi[31] nadirao je sa pravca Radohove Vasi prema položajima II bataljona. Četa koja se nalazila u zasedi oko sela Breg primetila je neprijatelja koji se kretao duž pruge od stanice Radoho\a Vas i na njega otvorila žestoku vatru. Izložen žestokoj vatri neprijatelj se povukao u šumu, a zatim je u više pravaca nadirao prema zasedi. Značajno je to što je neprijatelj uspeo da svoje snage odmah prikupi i pristupi okružavanju podeljen u manje grupe, tako da je time ugrožavao položaje čete sa više pravaca i prinudio je da promeni položaje, tj. da se povuče na položaje između sela Šentjurja i Brega. Bataljon je odmah uputio kao pojačanje jednu četu koja je posela položaje između Gabera i Šentjurja na koti 334. Odavde su upućene zaobilazne patrole koje su se sukobile sa neprijateljem, pa je neprijatelj konačno bio prinuđen da se povuče.

Neprijateljski gubici: 3 mrtva i 5 ranjenih.

Naši gubici: 1 mrtav, 4 ranjena.

XII brigada bila je raspoređena na položajima kod Cirnika sa I bataljonom, II bataljon bio je na Zaplazu, III bataljon na Moravčama. Četa I bataljona koja se nalazila u zasedi na Migolskoj Gori sukobila se s neprijateljem koji je nadirao sa pravca Mirne. II bataljon je zbog pokreta neprijatelja postavio jednu četu iznad grebena prema Zaplazu za obezbeđenje u pravcu Primskova. 111 bataljon je odredio jednu četu kod

[3"] Ove borbe protiv 3. i 4. bataljona 8. NO brigade u izveštaju slovenačkih domobranaca registrovane su pod 7. junom (mikroteka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 14, snimak 358).

" Redakcija nije mogla utvrdili iz koje je jedinice bila ova kolona. Verovatno su to bili delovi 2. bataljona 14. SS - policijskog puka.

sela Razbora za obezbeđenje u pravcu Dolge Njive i Temenice. Oko 19.00 časova neprijateljska kolona od 150—200 ljudi nadirala je iz Mirne desnom stranom druma i prema Tihaboju.[3]- Jedna četa III bataljona posela je položaje na k. 505, a dve čete I bataljona krenule su za neprijateljem koji se još nalazio u Tihaboju. Neprijatelj je primetio ove pokrete i nakon prvih rafala povukao je preko druma Tihaboj — Mirna. Neprijatelj je odavde nastavio pokret do granice pa se povukao preko granice. Do većih borbi nije došlo. Zabunom je ubijen kurir I bataljona jer su mislili da je to neprijateljski vojnik.
Naši gubici: 1 mrtav.

8. VI 1944.

IV brigada koja je bila raspoređena na sektoru Medvedjek — Dolga Njiva — Gornji Vrh energično je odbacila neprijateljsku patrolu od 50 ljudi, koja je panično pobegla prema Radohovoj Vasi i Št. Vidu.
V brigada bila je raspoređena na položajima Golo — Zapotok, a jedan bataljon bio je detaširan na Prevolama. Brigada je po sopstvenoj inicijativi izvršila napad na uporište Ig. U 11.30 časova inžinjerijska četa minirala je drum Ljubljana — Ig i prekinula električni vod ka Igu. Uporište na Igu imalo je 180 ljudi i bilo naoružano s 4 teška mitraljeza, 4 laka i teška minobacača i većim brojem lakog pešadijskog i automatskog oružja.[33] Fortifikacija uporišta bila je dobra; bila su izgrađena 64 jaka bunkera sa puškarnicama na sve strane, kao i prema samom uporištu, zbog toga da se može organizovati odbrana i u slučaju da naše jedinice upadnu u uporište. Sem toga uporište je ograđeno žicom. Od zgrada bile su utvrđene crkva i parohija.

Brigada je napnd na uporište otpočela sa dva bataljona u 24.00 časa. Jedan bataljon bio je na obezbeđenju prema Ljubljani, Pijavoj Gorici i Stajama, i to: 2 čete duž druma Ig — Ljubljana, jedan vod na drumu Ig — Pijava Gorica, a jedan vod Ig — Staje. Vod kod Pijave Gorice izvršio je demonstrativni napad na Pijavu Goricu. Prvi bataljon, koji se neprimetno privukao u neposrednu blizinu žičane prepreke, otpočeo je napad na bunkere. Uspelo mu je da preseče žicu i da napadne glavni bunker koji je zatvarao ulaz u selo. Drugi bataljon je otpočeo napad na uporište u 0.30 časova i tako zakasnio pola časa — pošto je imao slabog vodiča prekasno je

[32] Kolona jc bila iz sastava bataljona >0« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283 II — pov. br. 292).
[15] U Igu se nalazila 21. posadna čela slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 282 III i 283/11).

stigao na polazne položaje. Neprijatelj sve do 2.00 časa nije napuštao nijednu svoju tačku, sve dok 1 bataljon nije nakon više uzastopnih juriša uništio glavni bunker i svu njegovu posadu. Time je otvoren put u selo, te se čitav I bataljon prebacio u selo i odatle produžio napad na ostale bunkere. Kao što smo već izneli bunkeri su se mogli braniti i u tom pravcu, tako da je bataljon imao velike gubitke. Nije mogao zauzeti nijedan bunker pa mu je zbog toga II bataljon uputio pojačanje. Nakon 1-časovne borbe bunker i posada su uništeni. Borci su bunker potpuno srušili i posadu uništili. Odmah zatim 1. četa II bataljona prešla je u napad na treći bunker i nakon pohićasovne borbe uništila ga. Ostale bunkere nismo mogli uništiti. Bunkeri su bili vrlo dobro utvrđeni, a puškarnice postavljene tako da se moglo dejstvovati u svim pravcima. Bombe i lake mine kojima smo gađali bunkere nisu prouzrokovale veća oštećenja. Borbe su bile vrlo oštre i belogardisti se na pozive boraca nisu hteli predati. Borci I bataljona pretresli su sve kuće s ciljem da pronađu magazin, ali ga nisu pronašli već samo dva bureta petroleuma koja su uništili. U zoru bataljon se povukao zbog toga što brigada nije bila pripremljena na borbu po danu pa tako uporište nismo uništili.

Neprijateljski gubici: 24 mrtva, 24 ranjena. Uništeno 4001 petroleuma.

Naši gubici: 1 mrtav, 13 ranjenih.

IX brigada bila je raspoređena sa 1 bataljonom u Hočevju, sa II bataljonom na Koželjevcu. III bataljonom na položajima kod Korinja. U 8.00 časova sa pravca Velikih Lašča stigla je u Zagoricu patrola od 60 ljudi sastavljena od Nemaca i belogardista. Ceta I bataljona, koja je smesta upućena ka Zagorici, odmah je napala neprijatelja i odbacila ga u Velike Lašče. Isto tako je u Kompolje stigla patrola od 50 ljudi, koje je četa II bataljona naterala u bekstvo.

Neprijateljski gubici: 3 mrtva, 5 ranjenih.

Dolenjski odred nalazio se u pokretu sa položaja koje je držao preko granice iznad Litije. Preko granice hteo je preći na Obolno. Ovde je bila postavljena neprijateljska zaseda te je Odred odmah prihvatio borbu te mu je nakon polučasovne borbe uspelo da jurišem izbaci neprijatelja iz zaklona."*[4] Kad je neprijatelj bio oteran, Odred je odmah prešao preko granice a u Zubini iznad sela Veliki Gaber ponovo ga je napala jača neprijateljska patrola, koju je odbacio i poseo položaje Veliki Videm — Mačji Dol.

** Tu su se verovalno nalazili dolovi iz sastava 21. čete graničnog podotseka XVIII F.

Neprijateljski gubici: 2 mrtva, 1 ranjen, 1 zarobljen; zaplenjeno: 1 automat, 1 pištolj i 1 puška.
Naši gubici: 2 ranjena, 1 nestao.

VIII brigada bila je raspoređena na položajima Rdeči Kal — Zagorica — Pokojnica te Kriška Vas — Nova Vas. Brigada je imala zadatak da napadne i uništi neprijateljsko uporište Pokojnicu. U 8.00 časova došla je iz Kriške Vasi u Novu Vas neprijateljska patrola od 30 ljudi. Jedinice II i IV bataljona napale su je i naterale u bekstvo. Neprijatelj je odmah dobio pojačanje od 100 ljudi te je ponovo navalio na naše položaje. Borci II i IV bataljona opet su neprijatelja odbacili. Neprijatelj se u uporištu ponovo prikupio i opet otpočeo da nastupa. Svoje nastupanje podržavao je teškim minobacačem iz Kriške Vasi. Bataljoni su izvršili uspeo manevar te napali neprijatelja sa boka i prinudili ga da se povuče prema Kriškoj Vasi u bunkere. Oba bataljona izvela su 2 energična juriša bombama, ali uprkos tome nisu mogli isterati neprijatelja iz bunkera. Borba je trajala neprekidno od 8.00 do 14.00 časova.[35]
Neprijateljski gubici: 15 mrtvih, 20 ranjenih.

Naši gubici: 2 ranjena.

10. VI 1944.

XII brigada bila je na položajima Trebnje — Dolga Njiva — Temenica. Oko 18.00 časova [neprijateljska] kolona se kretala sa pravca Novo Mesto — Trebnje prema Velikoj Loki.[36] Bila je podeljena u više ešelona sa levom i desnom pobočnicom. Drugi bataljon nalazio se u zasedi na Občinama te je neprijatelju uspelo da se približi zasedi do na 50 do 100 m. Bataljon i zaštitne jedinice Štaba brigade koji se nalazio na Občinama zadržavah su neprijatelja dok se Štab brigade nije povukao prema Krušnom Vrhu. Pošto je pritisak neprijatelja bio suviše jak, II bataljon se prebacio prema Krušnom Vrhu. Jedinice koje su bile raspoređene južno od druma povukle su se prema Knežjoj Vasi. Neprijatelj je stigao u Občine i odatle nastavio pokret prema položajima brigade, ali su ga jedinice napale i odbacile. Odavde je neprijatelj produžio prema Velikom Gaberu.
Naši gubici: 7 mrtvih.

IX brigada nalazila se na položajima sa I bataljonom iznad

[35] Borbe su vođene protiv jedinica iz sastava bataljona »M« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 281/11).

[36] Kolonu je sačinjavao bataljon »O« slovenačkih domobranaca koji je iz Novog Mesta nastupao u pravcu Velikog Gabera (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 292).

sela Luča, II bataljon na k. 611 iznad Korinja, III bataljon na M. i V. Ilovoj Gori. U 9.00 časova nadirale su tri kolone od po 60 ljudi u pravcu Luče — Sv. Duh, a iz Zavrtača u isto vreme u tri pravca prema Sv. Duhu. Ovu drugu kolonu podržavala su i dva tenka. U 15.30 časova sve te kolone sjedinile su se na Znojilama.[37] 90 ljudi ove kolone sa dva tenka otišlo je u pravcu Muljave, a ostatak prema Krškoj Vasi, gde su pokušavali da oprave most. U 21.00 čas i ovi su se povukli prema Muljavi i Stični. Jedinice IX brigade samo kratko su došle u dodir s neprijateljem, izbacile nekoliko mina na njega a zatim se povukle prema Malim Vrhama, istočno od sela Luča.

11. VI 1944.

IX brigada se nalazila na sektoru Sv. Duh — Crnelo. U toku dana neprijatelj je u tri navrata napao položaje brigade, ali je uvek bio odbijen.[38]

XII brigada^ koja je bila raspoređena na položajima Dolga Njiva — Temenica, napala je nepri jatelja[3]" u Velikom Gaberu i prinudila ga da se povuče u pravcu St. Vid, Zaboršt, Pokojnica i ka Sela pri Šumberku. Na tim položajima napala ga je VIII brigada i oterala ga iz Sela pri Šumberku.

Kočevski odred sa jednim bataljonom bio je raspoređen u Koprivniku, a jednim bataljonom na Rajhenavu. Neprijatelj je izvršio ispad iz Kočevja prema Štalcerjima. Odred je uputio 2 patrole koje su u 10.00 časova iznad Crnog Potoka naišle na neprijatelja. Zbog nadmoćnosti neprijatelja patrola se morala povući. Druga patrola je na Rogatom Hribu pala u zasedu te je neprijatelj jednog druga zarobio i zaplenio kola s konjem.[4U]

Naši gubici: 4 nestala, 1 zarobljen; izgubljen 1 puškomitraljez, I kola i par konja.

[3?] Kolone su bile iz sastava I. bataljona i bataljona »M« slovenačkih domobranaca. Iz izveštaja I. bataljona vidi se da je tog dana upućena 16. četa na obezbeđenje komunikacije Stična — Višnja Gora, dok je u pravcu Muljave upućen jedan vod 28. čete (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281/11, i mikrote'ka VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 14, snimak 359).

* Napadala je 24. četa bataljona »M« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 2S1 II i 283 II - pov. br. 278)

" Odnosi se na delove iz sastava bataljona »O« slovenačkih domobranaca (vidi dok. br. 49)

[111] Redakcija nije mogla utvrditi koje su neprijateljske jedinice angažovane, jer se u izveštaju slovenačkih domobranaca samo navodi da je log dana posada Kočevja izvršila ispad u pravcu Livolda i Stalcerja (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. I 283 II — pov. br. 324). Inače, u to vreme u Kočevju su se nalazile bi. i o2. posadn i četa slovenačkih domobranaca i 10. i 12. četa 3. bataljona 14. SS- policijskog puka.

12. VI 1944.

Relacija o operacijama od 12. juna pa dalje.

Pred Stab VII korpusa postavljen je zadatak da preduzme novu ofanzivu sa težištem na glavnoj komunikaciji Zagreb — Ljubljana." Obzirom na ovaj zadatak Stab Korpusa polovini svojih snaga dao je zadatak da napadne železničku prugu na sektoru Ljubljana — Trst, a drugoj polovini da napadne neprijateljska uporišta na drumu Ljubljana — Novo Mesto.
Operacije za Štampetov most.

1.) Štampetov most leži na glavnoj železničkoj pruzi Ljubljana — Trst. Ova pruga predstavlja usko grlo za nemačko ratište u Italiji. Preko njega vodi železnička pruga duplog koloseka koja je sa leve i desne strane obezbeđena zidanim bunkerima postavljenim tako da štite gotovo svu prugu. Most je izgrađen u nekoliko lukova postavljenih na 6 potpornih stubova dugih 9 m i debelih 4 m. Raspon od sredine jednog do sredine drugog potpornog stuba iznosi 12 m, a visina mosta je 21 m. Minske komore napravljene su samo u dva stuba na sredini, i to na svakom stubu po 4 komore. Komore su bile zatrpane kamenjem i betonirane. Most je od betona, a lukovi u gornjem defu krivine ojačani su gvozdenim sponama, a ne, kao što nam je javila obaveštajna služba, rezanim kamenom. Most vodi preko doline, a ispod njega nalazi se drum koji vodi iz Dolenjeg Logateca. Obzirom na savezničke operacije u Italiji saobraćaj ovom prugom veoma je povećan, tako da svakog dana ovuda prolazi 80 vozova. Most je sagrađen na okuci gde pruga od Borovnice do Rakeka pravi velik polukružni luk. Zbog toga je i neprijateljska utvrđena linija izgrađena u velikom polukružnom luku. Most se nalazi otprilike u sredini. Septembra meseca 1943. godine most je u akcijama naših jedinica srušen, ali ga je neprijatelj najvećom brzinom opravio, jer most za njega mnogo znači. Ivica šume je očišćena, a na većoj udaljenosti nalazi se visoka smrekova šuma na brdovitom terenu koja je za vojsku teško prohodna. Artiljerija može da se kreće samo drumovima, ali zbog toga pešadija ima mogućnost da se neopaženo približi.

2.) U trenutku kada smo izdali zapovest, IV brigada nalazila se na sektoru Medvedjek — Dolga Njiva — dolina Temenice, V brigada na sektoru Rob — Zapotok, XV brigada na sektoru južno od Novog Mesta, I artiljerijska brigada na sektoru Dvora, Notranjski odred na sektoru Starog Trga. S obzirom na raspored naših jedinica, bila je potrebna brza

« Vidi dok. br. 20.

koncentracija snaga i u najvećoj tajnosti.[42] Jedinice su otpočele pokrete 8. VI 1944. osnovnim pravcem prema Kožljeku i Pikovniku. Koncentracija je morala biti završena do 11. juna do 12.00 časova. Sve brigade i Odred stigli su tačno na vreme na određena mesta. Koncentracija našili snaga u potpunosti je uspela i neprijatelj nije mogao otkriti naše namere.

Obzirom na značaj koji je predstavljao za neprijatelja, Štampetov most bio je snažno utvrđen sa 4 bunkera raspoređena oko kuće, isto tako utvrđene i podešene za odbranu. Osim toga su svi bunkeri, vojničke barake kao i sam most ograđeni žicom ispred koje su se na nekim mestima nalazila i minska polja. Duž pruge bili su podignuti jaki betonski bunkeri na odstojanju od oko 200 m. Sav teren duž pruge očišćen je od džbunja i drveća. Neprijateljski efektivi s kojima su naše jedinice morale da računaju bili su u Ljubljani, Borovnici, Vrhniki, Logatecu, Rakeku i Postojni.

3.) Obzirom na značaj ove operacije pristupilo se divizijskoj akciji te je XV diviziji naređeno da izvrši napad na železničku prugu Ljubljana — Trst i da poruši Štampetov most. Notranjskom odredu izdato je naređenje da na sektoru Rakek — Postojna neprekidno ruši i stalno ugrožava železničku prugu i ne dozvoli neprijatelju bilo kakav saobraćaj na njoj. Kao pojačanje dodeljena su XV diviziji 3 artiljerijska oruđa. Obzirom na primljeni zadatak XV divizija odredila je za napad na železničku prugu IV i V brigadu (bez jednog bataljona koji se nalazio na sektoru Hinja) i XV brigadu, s tim da IV brigada ruši prugu između Štampetovog mosta i Logateca te da jednim bataljonom demonstrativno napadne Logatec. XV brigada trebalo je da ruši železničku prugu između Štampetovog mosta i Borovnice te da jednim bataljonom napadne Borovnicu. Notranjski odred trebalo je da ruši železničku prugu od Rakeka prema Postojni. Direktan napad na Štampetov most vršila je V brigada sa tri bataljona ojačana haubicama od 100 mm, i 75 mm i poljskim topom od 75 mm.

Od V brigade u napadu je učestvovalo 190 ljudi, koji su bili raspoređeni u tri bataljona i naoružani teškim minobacačem, 4 teška mitraljeza, 21 puškomitraljezom, 146 pušaka i 2 automata.

Za obezbeđenje mosta neprijatelj je raspolagao sa 120 belogardista i 40 Nemaca.[4;1] Bili su naoružani sa 3 teška mi-

Stab 7. korpusa NOVJ izdao je zapovest za koncentraciju 8. juna 1944. (vidi dok. br. 29).

" U bunkerima oko Štampetovog mosta bili su raspoređeni delovi 5. posadne čete slovenačkih domobranaca pod nemačkom komandom (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 281 II i f. 283/11 — pov. br. *21&).*

nobacača, više lakih minobacača, 3 teška mitraljeza, 6 puškomitraljeza, 2 automata a ostali puškama.

4.) V brigada dobila je zadatak da sa dva bataljona napadne i poruši Štampetov most, izvrši juriš na bunkere i neprijateljske otporne tačke koje će prethodno artiljerija porušiti. Jedan bataljon dodeljen je inžinjerijskoj četi za ispomoć pri donošenju eksploziva i samom miniranju.

IV brigada dobila je zadatak da jednim bataljonom demonstrativno napadne neprijateljsko uporište Rakek, a jednim bataljonom da ruši železničku prugu.[44] Jedan bataljon nalazio se u rezervi na Tolstom vrhu. XV brigada napada sa tri bataljona železničku prugu između Štampetovog mosta i Borovnice: jedan bataljon napada neprijateljsku žel. stanicu Verd, a IV bataljon demonstrativno Borovnicu.[45]

Notranjski odred napada železničku prugu između Rakeka i Postojne sa dva bataljona i sprečava svaki pokret na ovom odseku.

I artiljerijska brigada pridodaje V brigadi 3 oruđa za neposrednu podršku pešadije.

Levo od rasporeda XV divizije i Notranjskog odreda nalazi se Istarski odred, a desno XVIII divizija.

Postojale su sve tehničke i taktičke mogućnosti za izvršenje napada.

5.) Borba za Štampetov most otpočela je 12. VI 1944. u 19.45 časova.

6.) Dva bataljona V brigade naoružana sa dva teška minobacača, 4 teška mitraljeza i 1 protutenkovskim topom poseli su položaje neposredno iznad pruge na očišćenom terenu, gde su se nalazili odlični zakloni za pešadiju. Poljska haubica od 100 mm postavljena je pored druma Logatec — Vrhnika, južno od pruge i 200 m od mosta. Pozadi haubice, takođe pored druma, postavljen je brdski top od 75 mm na 300 m od mosta. Brdska haubica od 75 mm postavljena je na k. 547, 400 m udaljena od mosta. Osmatračnica i komandno mesto nalazili su se na k. 547. II bataljon V brigade zaposeo je položaje severozapadno od druma prema Vrhniki. IV bataljon nalazio se severoistočno i istočno od druma prema Vrhniki, a oba su bila južno od železničke pruge. II bataljonu zašla je za leđa neprijateljska patrola te ga iznenadila. Kad

" Pored nemačkih snaga (redakcija nije mogla utvrditi numeraciju i jačinu) u Rakeku su se nalazili: bataljon »\V« (sa 13, 17. i 47. četom i 2. mitraljeskim vodom) te 6, 7. i 48. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. I. 281 II i 283/11).

Pored nemačkih stiaga u Borovnici su se nalazile i 3. i 4. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281/11 i 283 II).

je ustanovljeno da je reč samo o slabijoj patroli, deo bataljona izvršio je juriš i oterap neprijatelja. Pri tome treba napomenuti da je ova patrola gotovo ceo bataljon izvukla sa položaja umesto da je Štab bataljona čvrsto držao u rukama situaciju, odmah je procenio, zadržao snage na položajima, a za patrolu odredio deo snaga koje bi imale zadatak da oteraju neprijatelja. Pri tome je neprijatelj ranio jednog druga.

•Neprijatelju je bilo odmah jasno da je izvršena koncentracija naših snaga duž železničke pruge i da se sprema napad na prugu. Odmah je zaposeo sve položaje i bunkere pa iz sveg naoružanja otvorio vatru na naše položaje. Najpre je vatru otvorio poljski top kojeg je bilo najlakše postaviti na položaj i to na betonski bunker istočno od mosta. Odmah zatim [otvorila je vatru] brdska haubica koja je gađala bunkere i barake na zapadnoj strani mosta. Za to vreme posluga haubice polako je prebacivala haubicu na određeni položaj, pažljivo je namestila tako da je neprijatelj ne bi pre vremena otkrio te odmah otvorila vatru istočno od mosta. Sva tri oruđa su punim pogocima za 30 minuta uništila sve bunkere i omogućila pešadiji da izvrši juriš. Vrlo efikasnom artiljerijskom vatrom neprijatelj je prinuđen da u panici počne napuštati položaje, koliko mu je to uopšte uspelo, jer je na pojedinim mestima zajedno sa bunkerima bio uništen. U tom trenutku prekinuta je artiljerijska vatra i pešadija je odmah prešla na juriš. Pešadija je odmah sa oba bataljona energično izvršila juriš, zauzela sve bunkere i slomila otpor neprijatelja. Zbog energičnog nastupanja neprijatelj je napustio sve bunkere od mosta pa do Verda i samu železničku stanicu Verd. Prvi bataljon, koji je sa eksplozivom u kolima čekao, odmah je otišao na lice mesta i tu je pristupljeno miniranju. Kao što smo već ranije izneli, postojale su minske komore zalivene betonom. Komore smo pokušavali silom otvoriti minama jačine 2 kg ali nam to nije uspelo. Istina, betonsku ploču mina je razorila, ali bi za dalje čišćenje komore bilo potrebno duže vreme. Kada bi se komore mogle otvoriti, istom količinom eksploziva srušili bismo 3 potporna stuba, i to srednja sa komorama, a dva druga priljubljenim minama. Obzirom da je miniranje trebalo izvršiti što brže, odlučeno je da se to učini priljubljenim minama, i to zbog sigurnosti da se minira samo jedan stub. Priljubljena mina izrađena je od 500 kg eksploziva »Nobel 808« i 490 kg eksploziva PH, dakle ukupno 990 kg eksploziva. Mina je srušila stub i dva luka, tako da je raspon srušenog mosta iznosio preko 20 m. Osim toga oba stuba u neposrednoj blizini bila su uzdrmana i tako postala statički nesigurna. Treba napomenuti da, obzirom na vreme za koje će biti prekinut saobraćaj, gotovo nije ni važno

da li je srušen jedan ili dva stuba, jer neprijatelj raspolaže već unapred pripremljenim elementima gvozdene konstrukcije pa je sasvim svejedno da li je dužina rušenja 20 ili pak 40 m, jer bi se u lom slučaju uzela samo druga konstrukcija. Bilo bi važno srušiti most na više mesta ili pak ceo. Ako bi ga srušili na više mesta, stubovi bi bili toliko uzdrmani da se na njih ne bi mogla postaviti konstrukcija. Zato bi stubove trebalo prethodno ojačati na bilo koji način ili ih srušiti, što bi u svakom slučaju zahtevalo duži vremenski period. U drugom slučaju pak, ako bi se most u potpunosti srušio, bilo bi potrebno izgraditi nove međustubove, što bi opet produžilo vreme izgradnje. Postojale su sve tehničke mogućnosti da se most u potpunosti sruši, ali organizacija opskrbe eksplozivom od strane divizije nije izvršena onako kako je trebalo. Za potpuno rušenje mosta bilo bi potrebno oko 4.000 kg eksploziva za priljubljene mine. Nakon eksplozije oba bataljona su se odmah vratila, odneli zaplenjeno oružje, zapalili sve barake i uništili sve što se moglo uništiti.

Železnički Štampetov most na glavnoj pruzi Ljubljana — Trst uništen je 12. VI 1944. u 20.15 časova.

Rušenje železničke pruge između Logateca i Štampetovog mosta:

IV brigada je sa I bataljonom posela položaje na grebenu iznad sela Bezuljka, II bataljonom duž druma Dolenji Logatec — Štampetov most (stari drum) ispod Suhog griča, a III bataljonom iznad Logateca. I bataljon imao je zadatak da spreči nadiranje neprijatelja sa pravca Rakeka prema Kožljeku. II batal jon pak imao je zadatak da napadne železničku prugu i da je uništi što više može. III bataljon imao je zadatak da demonstrativno napadne neprijateljsko uporište Dolenji Logatec.-"[1] Pre toga bataljon je na Tolstem vrhu naišao na neprijateljsku zasedu i odmah je oterao. Deo bataljona je zatim otišao do Dolenjeg Logateca radi demonstrativnog napada sa dve čete. Jednu četu je ostavio na Tolstem vrhu (k. 802), gde se nalazio i Štab brigade. Neprijatelj u Dolenjem Logatecu nije pružio veći otpor. Primećena je velika panika. Protivtenkovskom puškom uništena su dva bunkera te je zbog toga neprijatelj napustio spoljne bunkere i hteo da se prikupi radi organizovanja odbrane. Kad je bataljon primetio koncentraciju neprijatelja u varošici, odmah je počeo minobacačima tući centar varošice i time prouzrokovao veliku paniku. II bataljon, koji je napadao nešto iznad Dolenjeg Logateca, minirao je na 8 mesta železničku prugu i digao je u vazduh,

[45] U Logatecu bila je raspoređena 45. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 281/11 i 283/11).

a III bataljon je izvršio miniranje na 2 mesta, tako da je na tom sektom pruga uništena ukupno na 10 mesta.

Rušenje železničke pruge između Štampetovog mosta i Borovnice.

XV brigada imala je zadatak da spreči svaki pristup do Štampetovog mosta te da izvrši demonstrativni napad na Borovnicu. Raspored bataljona bio je sledeči: I bataljon postavljen je na položaje južno od pruge i zapadno od železničke stanice Verd sa zadatkom da napadne bunkere i sruši prugu. II bataljon južno od pruge i istočno od železničke stanice Verd sa zadatkom da sruši bunkere i prugu i spreči intervenciju železničkom prugom. IV bataljon nalazio se iznad Borovnice na položajima na Padežu, sa zadatkom da demonstrativno napadne Borovnicu i da spreči svaku intervenciju zaobilaznim putem iz Borovnice. U trenutku kada je III bataljon prelazio preko pruge stigao je iz Borovnice oklopni voz i sprečio prelaz. Bataljon je poseo položaje iznad pruge. II bataljon je napao voz i protivtenkovskom puškom oštetio lokomotivu tako da nije mogla odvući vagone. I i III bataljon napali su železničku prugu, oterali neprijatelja iz bunkera i sa stanice i odmah pristupili rušenju pruge. II bataljon je u stvari imao zadatak da miniranjem pruge spreči dolazak oklopnog voza, ali to nije mogao učiniti jer je voz prerano stigao. XV brigada je u celini izvršila svoj zadatak, sprećila intervenciju neprijatelja i uništila železničku prugu.

Obe brigade kao i V brigada, koja je vršila direktan napad na most, povukle su se u 20.15 časova na nove položaje.

7.) Borba je prestala u 21.00 čas pa su se brdska i poljske haubice vratile putem u koloni. Isto tako su odstupile i sve tri brigade: jedna je ostala na sektoru Notranjske (IV brigada), a V i XV brigada prebacile su se na sektor Hoćevja.

8.) U borbi su ranjena dva druga, među njima komandant II bataljona poručnik drug Rebsel Mirko.

Neprijatelj je imao 7 mrtvih i 10 ranjenih. Zaplenjeno je 46 pušaka, 3 teška minobacača, 2 teške »brede«, 2 puškomitraljeza, 1 poluautomatski pištolj. 1 motocikl. 7 bicikla, 1 telefonski aparat, mnogo municije, mina i bombi, opreme i drugog materijala.

9.) Uprkos dugom maršu i velikim naporima moral naših boraca bio je odličan, ali su ipak bili fizički veoma iscrpljeni.

10.) Kad je neprijatelj napustio bunkere, svaki bataljon ponaosob obezbedio je levo i desno, prikupljao municiju, uništavao neprijateljske objekte i odnosio neprijateljski plen.

Utrošena je sledeča municija: za poljsku haubicu 30 granata, za brdsku 45 granata, za poljski top 51 granata, za pro-

tivtenkovski top od 47 mm 8 granata, za teški minobacač 23 mine, za mitraljeze i puške oko 2.000 metaka.

11.) Neprijatelj je pripadao 5. četi 6. bojne skupine slovenačkog domobranstva.

12.) Municija je bila ispravna i nije bilo slučajeva da je zatajila. Obaveštajna služba je funkcionisala i svi podaci o jačini, broju i naoružanju bunkera bili su tačni. Međutim, nisu bili tačni podaci o samom ljudstvu. Inžinjerijska četa artiljerijske brigade izvršila je svoj zadatak u potpunosti te je sve prepreke ispred artiljerijske kolone na vreme uklonila i izradila mostove i prokope takvom brzinom da kolona nigde nije imala bez potrebe zastoj. Fortifikacijskih radova nije bilo.

13.) U borbi se naročito istakao komandant I diviziona drug Marin,[47] zatim II i IV bataljon V brigade, mineri koji su minirali most, i to iz sve tri brigade. Iz IV brigade komandir inžinjerijske čete drug Rifel Stanko i Papež Rudi. Iz V brigade drug Nadižar Anton, iz XV brigade drug Zupančič Edo, Zupančič Albin i Mavrin Janko.

14.) Rušenje Štampetovog mosta je prva akcija našeg Korpusa ovakve vrste i potpuno je uspela. Sadejstvo pešadije, inžinjerije i artiljerije bilo je odlično.

Artiljerija je igrala ulogu prateće artiljerije. Svaki top gađao je samo određene ciljcve pa zbog položaja nije mogao gađati i druge ciljeve koji bi se pojavili u toku borbe. Obzirom na teren na kojem je vođena akcija, nisu bile pravilno odabrane vrste artiljerijskih oruđa, jer poljski topovi zbog svoje težine i [nedovoljne] pokretljivosti kao i tehničke konstrukcije (položenost putanje) nisu mogli biti tako postavljeni da svestrano izvrše svoje zadatke u borbi. Pri tome se misli na direktnu i indirektnu podršku pešadije i gonjenje. Na zemljištu na kojem je akcija izvođena više bi odgovarali brdski topovi koji se mogu rasklopiti i natovariti na mule koje ih mogu izneti i na najviše visine. Pri izvođenju akcije postojala je velika opasnost da artiljerijska oruđa propadnu. Akcija je izvođena najvećom brzinom te je situacija tražila od artiljerije sve što ona može da pruži. Pri samom izlasku na vatrene položaje postojala je opasnost da artiljerija svojom bukom otkrije namere naše vojske.

Noću 11 12. VI u 22.30 VIII brigada je krenula u napad na uporište Pokojnicu.[48] Napad je otpočeo u 2.00 časa ujutru vatrom teških minobacača. Pošto uporišta nije bilo moguće zauzeti, I i IV bataljon u svanuće izvršili su blokadu samog uporišta. Drugi bataljon bio je u zasedi prema Zagorici. Uju-

Darko Marin

" U Pokojnici su se nalazili delovi 31. čete bataljona «O« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281/11 i 283/11).

tru je neprijatelj[49] izvršio ispad iz Št. Vida prema Zagorici te su ga I i IV bataljon napali kod sela Biča. Neprijatelja su podržavala 2 tenka od po 6 tona, od kojih je jedan uništen sa tri pogotka iz protivtenkovske puške. Neprijatelj je počeo okružavati položaje oba bataljona u pravcu sela Biča kroz. šumu prema Velikom Gaberu i u pravcu Radohova Vas — Veliki Gaber.[50] Osim toga jedna kolona nadirala je prema Rdečem Kalu da bi našim bataljonima udarila u leda.[51] Bataljoni su se probili prema Šentjurju i krenuli, kao što je napred izneto preko Medvedjeka u Zagoricu i ponovo napali neprijatelja koji se u 18.30 časova vratio u polazna uporišta.[52]

Neprijateljski gubici: 10 ranjenih i 7 mrtvih. Uništen je 1 tenk i zaplenjena jedna vojnička oprema.
Naši gubici: 1 mrtav, 4 ranjena.

IX brigada bila je raspoređena na položajima kod Bojanjeg Vrha. II bataljon bio je kod Male Pece, III bataljon se nalazio u zaštiti dela artiljerije 1 artiljerijske brigade. Prvi bataljon je od 9.00 do 12.00 časova vodio borbu s neprijateljskom kolonom koja je od Mrzlog Polja nadirala prema Muljavi i odbacio je sa svojih položaja na Bojanjem Vrhu. II bataljon vodio je borbu sa kolonama koje su nađirale, jedna od Velikih ka Malim Pečama, a druga na Rdeči Kal.[53] Zaseda 1. čete kod Velikih Peca oterala je neprijatelja žestokom vatrom. On je ponovio napad prema položajima 2. i 3. čete kod Malih Peca i nastojao da prodre u selo. Borba je trajala do 11.00 časova bez ikakvog uspeha po neprijatelja, sve dok je VIII brigada čvrsto držala položaje na Rdečem Kalu. Kad je VIII brigada napustila položaje, čete na Malim Pečama našle su se u ozbiljnoj situaciji, zbog čega su se pod vatrenom zaštitom povukle prema Lučarjevom Kalu i Kitnom Vrhu. U tim borbama neprijatelj je imao 8 mrtvih i 10 ranjenih.
Neprijateljski gubici: 8 mrtvih, 10 ranjenih.
Naši gubici: 1 ranjen, izgubljen 1 puškomitraljez.
X brigada bila je raspoređena na položajima radi blokade Novog Mesta sa juga. Prvi bataljon 11. VI 1944. u 18.00 časova napao je neprijateljsko uporište Smihel i vodio s neprija-

Bataljona »O« slovenačkih domobranaca i 6. četa 2. bataljona 14. SS - policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, F. 28? II — pov. - br. i 292).

[M] Na tom pravcu nastupala je 31. četa bataljona »0« (Arhiv IZDG ljubljani. AFK, f. 283 II — po\. br.' 278 i 292).

[51] Na tom pravcu nastupala je 32. četa bataljona (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. I. 283 II — pov. br. 278 i 292).

[52] Opširnije o tim borbama vidi u dok. br. 49.

[M] Na tom pravcu nastupala je 6. četa 2. bataljona 14. SS-policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, I. 233,11).

teljem borbu svu noć i čitav dan. Istovremeno je III bataljon napadao neprijateljsko uporište Grm/'[4] Neprijatelj se branio žestokom vatrom iz sveg oružja kojim je raspolagao. Drugi bataljon vodio je borbu s neprijateljskom kolonom koja je nadirala prema njegovim položajima i naterao je u bekstvo. Takođe je naterao u bekstvo i drugu kolonu, koja je nadirala iz St. Jerneja" prema njegovim položajima na Hrušici. Zbog paničnog bekstva neprijatelj je iz ove poslednje kolone imao 5 mrtvih i 10 ranjenih, izgubio je veću količinu opreme i municije. U znak represalija za ovaj poraz neprijatelj je iz Novog Mesta artiljerijom tukao položaje II bataljona pa je usled te vatre jedan drug bio teže a jedan lakše ranjen.

Neprijateljski gubici: 8 mrtvih, 10 ranjenih, zaplenjeno nešto opreme i municije.

Naši gubici: 2 ranjena.

XII brigada bila je raspoređena na sledečim položajima: I bataljon na položajima kod Dola sa obezbedenjem prema St. Vidu. Na tim položajima smenio ga je II bataljon a I bataljon je otišao na položaje prema nemačkoj granici. II bataljon je sa položaja na Babnoj Gori krenuo na položaje Temenica — Sobraće sa istim zadatkom koji je ranije imao I bataljon. II bataljon nalazio se u zasedi na grebenu Temenica — Vrh. III bataljon bio je u selu Dolga Njiva, a dve čete postavio je u zasedu na Međvedjeku. Treća četa nalazila se u zaštitnici brigadne komore i kontrolisala teren Trebnje — Catež — nemaćka granica. Patrolu koja je kontrolisala dolinu Temenice napao je u 13.00 časova neprijatelj koji je držao zasedu u šumi. Patrola je otvorila vatru na neprijatelja i bez gubitaka povukla se do šume. Neprijateljsku patrolu koja je stigla do Prapreća napala je zaseda iznad Rađanje Vasi. Neprijatelj se povukao.

Dolenjski odred vodio je borbu na položajima Male i Velike Vrhe sa neprijateljskom kolonom koja je nadirala od Grosuplja.[r,B] Odred se morao povući preko Luča. Bojna patrola II bataljona na drumu Grosuplje — Višnja Gora napala je neprijateljske kamione. Patrola se morala povući zbog snažne vatre iz oklopnog automobila. Dva kamiona su nastavila vožnju prema Višnjoj Gori, a 1 kamion se vratio u Grosuplje sa 5 ranjenika.

Neprijateljski gubici: 5 ranjenih.

[54] Zapovest za napad na ova uporišta vidi u dok. br. 32.

[ss] U St. Jerneju (Šentjernej) nalazila se 34. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 290 II).

Patrole su bile iz sastava bataljona »M« slovenačkih domobranaca i svakog dana održavale su vezu iz Višnje Gore sa Grosupljem (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 297,1).

U cilju operacija oko Štampetovog mosta Notranjski odreci je napao železničku prugu između Postojne i Rakeka i radi toga uputio na prugu 3 diverzantske grupe. Jedna četa nalazila se na položajima iznad Zelša, na k. 610, radi obezbeđenja od Rakeka, a jedna četa I bataljona bila je na položajima k. 858, iznad Cerknice, sa zadatkom da minira drum Cerknica — Grahovo odmah do Cerknice. Ova četa bila je ojačana jednom četom II bataljona. II bataljon uputio je jednu diverzantsku grupu na prugu Rakek — Logatec. Sa dve čete izvršio je demonstrativni napad na uporište Rakek. Bataljon se privukao u neposrednu blizinu uporišta te iz sveg lakog i teškog oružja otvorio vatru na uporište. Neprijatelj je pružio snažan otpor iz samog uporišta i sa položaja na Srnjaku. Napad je trajao od 21.30 do 4.00 časova ujutro, kad su se naše jedinice povukle bez gubitaka.

13. VI 1944.

I bataljon XII brigade bio je na položajima Sobrače, II bataljon Temenica — Sobrače, III bataljon na Dolgoj Njivi. Od Čateža prema Dolgoj Njivi kretala se neprijateljska kolona.[57] Bojna patrola II bataljona prihvatila je borbu sa ovom kolonom. Patrola je neprijatelja zadržavala sve dok nije stigao u pomoč jedan vod sa puškomitraljezom, zaposeo položaje po grebenu zapadno od Dolge Njive i energično udario po neprijatelju. Neprijatelj se sa ovih položaja povukao i otišao prema položajima I bataljona, gde su ga jedinice I bataljona napale i odbacile.

Neprijateljski gubici: 3 mrtva, 5 ranjenih.
Naši gubici: 1 ranjen.

Kočevski odred nalazio se na položajima iznad sela Koprivnika sa I bataljonom, a sa II bataljonom u zasedi iznad sela Rajhenava. Rano ujutru neprijatelj u jačini od 300 ljudi, 2 tenka i 2 oklopna automobila izvršio je ispad iz Kočevja[58] na položaje Odreda. Motorizacija je nadirala drumom Kočevje — Koprivnik, dok je pešadija obrazovala levu i desnu pobočnicu. U selu Laze pešadija se podelila u dve kolone, a motorizacija je ostala u selu. Jedna kolona se podelila u 6 manjih grupa, a zatim su sve te grupe počele okružavati položaje II bataljo-

[57] Kolona je bila iz sastava bataljona «O« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 292).

[58] U ovoj akciji angažovane su domobranske posadne čete i nemačke snage stacionirane u Kočevju (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283/11, pov. br. 324).

na iznad sela Rajhenava. U selu Rajhenavu neprijatelj je pronašao i uništio više sanduka municije. Druga kolona je posela položaje između Koprivnika i Laza da bi zaštitila manevar prve kolone. Kad je I bataljon dobio podatke o ovoj neprijateljskoj koloni, hteo je izvršiti napad, ali se neprijatelj već bio povukao prema Kočevju.
Naši gubici: 1 ranjen, izgubljeno nekoliko sanduka puščane municije.

I bataljon Notranjskog odreda bio je na sledečim položajima: jednu četu imao je iznad sela Zelša, jednu četu na k. 858 iznad Cerknice. II bataljon je otišao na položaje na Babnom Polju, zbog toga što je neprijatelj prodro iz doline Ribnice preko Travne gore ka Loškom Potoku i Novoj Vasi, a odatle dalje prema Babnom Polju.[5'1] Bataljon je kasnije upućen na položaje kod Loškog Potoka. Bataljon nije došao u dodir s neprijateljem. IJ 20.00 časova neprijatelj je izvršio ispad iz Rakeka u jačini od 150 ljudi, 3 oklopna automobila, 1 automatski top.[K0] Tukao je položaje Notranjskog odreda iznad Gorice pa je bataljon odgovorio žestokom vatrom. U 22.00 časa neprijatelj se povukao u uporište.
Naši gubici: 1 ranjen.

14. VI 1944.

V brigada obezbedivala je pokret XV i artiljerijske brigade, koje su se posle završenih operacija kretaie preko druma Velike Lašče — Ljubljana. U tom cilju jedan bataljon poseo je položaje između Rašice i Velikih Lašča kod mosta, II bataljon je poseo visinske tačke od Rašice prema Turjaku, a III bataljon nalazio se u prethodnici. Zasede su postavljene u 22.00 časa, kada je artiljerija otpočela pokret. U 22.30 časova kretao se poslednji deo kolone preko Rašice pa je neprijateljska zaseda koja se nalazila na k. 566 na taj deo kolone otvorila vatru. Bataljon koji je obezbeđivao kolonu odmah je prešao na juriš i zaposeo ove položaje. U 1.00 čas ujutru neprijatelj je ponovo pokušavao da zauzme ove položaje, ali je bio odbijen. U 1.40 časova poslednje naše jedinice prešle su drum pa su zasede napustile svoje položaje.
Belokranjski odred imao je jedan bataljon na položajima na Kačjoj riđi i na Kuzarjevom Kalu. U 5.30 časova prema Kač-

[5"] To je bila kombinovana grupa sastavljena od posada slovenačkih domobranaca i ncmackih snaga iz Kočevja, Ribnice i Velikih Lašča (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, l. 283 II — pov. br. 324).

[*"] Kolonu iz Rakeka sačinjavala je 13. četa bataljona »W« slovenačkih domobranaca uz podršku tenkova (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283 II, pov. br. 290).

joj ridi kretala se neprijateljska kolona i gađala položaje bataljona. 1. četa odgovorila je na vatru. U isto vreme pojavila se druga kolona na Kuzarjevom Kalu, zbog čega se 1. četa povukla ka Brezovoj Rebri i zaposela položaje iznad druma od Luknje prema Mirnoj Peči. Komanda novomeškog područja uputila je pojačanje od 16 ljudi, a onda je četa zajedno sa drugovima iz područja napala položaje neprijatelja na Kuzarjevom Kalu i nakon oštrih borbi oterala ga sa položaja.

II

AKCIJE MI ERSKO-DIVERZANTSKIH JEDINICA

1. VI 1944.

Diverzantska desetina Istarskog odreda izvršila je akciju na kamion kojim se prevozilo 20 italijanskih finansa sa zadatkom da u Podgorju uspostave uporište kako bi mogli kontrolisati stoku po selima. Neprijateljski vojnici su odmah nakon napada napustili kamion. Bilo je više ranjenih, a jedan je zarobljen.

Neprijateljski gubici: 4 ranjena. 1 zarobljen, uništen kamion; zaplenjeno: 2 puške, 1 sanduk municije i 1 sanduk bombi.

Minersko-diverzantska grupa Notranjskog odreda u 1.00 čas ujutro minirala je železničku prugu između Ravberkomande i Rakeka sa 4 potezne mine i čekala na voz koji nije došao. U 6.15 časova došla je neprijateljska patrola od 30 ljudi. Kad se sva grupa, koja je primetila da na pruzi nešto nije u redu, prikupila oko mina, diverzantska grupa aktivirala je mine.

Neprijateljski gubici: 20 mrtvih, 5 teško ranjenih. Saobraćaj u prekidu 24 časa.

Na povratku diverzantska grupa naišla je na neprijateljsku kolonu i ubila jednog domobranca."[1]

Neprijateljski gubici: 1 belogardista.

5. *VI 1944.*

Minersko-diverzantska grupa Istarskog odreda minirala je između Št. Petra"[2] i Kozine železničku prugu. Kad je naišao voz koji pregleda prugu, mina je prekasno eksplodirala i uništila samo poslednji vagon. Pruga je bila porušena.

Neprijateljski gubici: uništen 1 vagon, saobraćaj prekinut 26 časova.

" Do sukoba je došlo kod s. Dolenja Vas pri Cerknici sa dolovima iz sastava bataljona »W* slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. t. 281 II).

« Sada: Pivka

Minersko-diverzantska grupa Istarskog odreda srušila je dva stuba sa električnim vodom koji služe za napajanje elektrificirane pruge. Istovremeno je na pruzi između Prešnice i Brgoda postavila 7 mina. Diverzantska akcija bila je kombinovana s napadom na voz te je zbog toga postavljen u zasedu I bataljon Istarskog odreda. U 11.30 časova naišao je voz sa tri lokomotive, 2 oklopna vagona i 10 običnih vagona. Jedna mina eksplodirala je ispod oklopnih vagona u kojima se nalazilo 30 nemačkih vojnika i italijanskih mornara. Njih 20 je raskomadala mina. Zatim je bataljon napao na voz i uništio ostali deo posade. U borbi je ubijeno 10 [vojnika]. Oba oklopna vagona, sve tri lokomotive i 10 vagona potpuno su uništeni. Na oklopnim vagonima nalazila su se i 2 brzometna topa koja su uništena. Osim poginulih vojnika, zarobljeno je i 7 italijanskih železničara.

Neprijateljski gubici: 30 mrtvih, 7 zarobljenih, uništene 3 lokomotive, 2 oklopna i 10 običnih vagona, zaplenjeno: 3 puškomitraljeza, 2 sanduka municije, 1 automat, 1 puška »mauzer«, 2 ital. puške, 19 bombi, više kofera sa vojnom opremom. Uništena 2 automatska topa. U eksploziji je uništeno mnogo vojne opreme i oružja.

7. *VI 1944.*

Minersko-diverzantska grupa Notranjskog odreda zajedno sa II bataljonom minirala je žel. prugu između Borovnice i Verda kod sela Laza. Od 20.00 časova uveče do 5.45 časova grupa je čekala na voz koji je došao iz pravca Ljubljane. Voz je bio sastavljen od 36 vagona natovarenih drvetom i materijalom. U poslednjih 6 vagona nalazila se vojska. Mina je eksplodirala ispod lokomotive i okrenula je za 90 stepeni. Kompozicija se kod drugog vagona prekinula i pojurila razorenom prugom pored lokomotive, iskočila iz šina i potpuno se razlupala. Sem voza koji je iskočio iz šina i bio razlupan, uništeno je i 60 m koloseka, a bilo je više mrtvih i ranjenih. Saobraćaj je bio prekinut 10 časova. Neprijatelj je posle eksplozije otvorio vatru iz svih bunkera[83] i zaseda na minersku grupu tako da je ova prinuđena na povlačenje. Odmah posle eksplozije stigao je i oklopni voz koji je iz sveg naoružanja otvorio žestoku vatru na položaje diverzantske grupe.

Neprijateljski gubici: Uništena lokomotiva, 36 vagona, 60 m pruge. Saobraćaj u prekidu 10 ćasova.

Mi nismo imali gubitaka.

[83] Na ovom odseku u bunkerima 39 i 40 bili su raspoređeni delovi 5. ćete slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 290/1).

10. VI 1944.

Minersko-diverzantska grupa Istarskog odreda zajedno sa II bataljonom minirala je železničku prugu između žel. stanica Ležeče i Divača. Kolosek je bio miniran sa 6 mina ukupne težine 14 kg. Mine su bile potezne. U 11.00 časova stigao je teretni voz iz Št. Petra. Aktivirana mina je uništila lokomotivu i 5 teretnih vagona natovarenih ugljeni. Sam voz nisu mogli uništiti zbog neposredne blizine neprijateljskih uporišta. Neprijateljski gubici: Uništena lokomotiva i 5 teretnih vagona. Saobraćaj u prekidu 10 časova.

U. VI 1944.

Diverzantska grupa Istarskog odreda od 2 druga imala je zadatak da izvrši napad na radio-stanicu i kasarnu u Trstu. Nemačka patrola iznenadila je drugove, dok su osmatrali objekte. Ovi su odmah napali patrolu. Ubijen je 1 nem. vojnik, a jedan je ranjen. Akciju nije bilo moguće izvesti zbog blizine nemačkog uporišta.

Neprijateljski gubici: 1 mrtav, 1 ranjen.

12. VI 1944.

Minersko-diverzantska grupa Istarskog odreda jačine 23 čoveka izvršila je akciju na rudnik u Ilirskoj Bistrici. Od eksplozije čitav rudnik je uništen. Neprijatelj nije reagovao jer je akcija bila munjevito izvršena. U rudniku je bilo zaposleno 60 radnika a ugljem je snabdevao železnicu.
Neprijateljski gubici: Uništen rudnik, 3 elektromotora i automatska ctpka za vodu.

III

NEPRIJATELJSKI I NAŠI Gl BICI

U periodu od 1. do 15. juna 1944. neprijatelj je imao sledeče gubitke:

Mrtvih		378
Ranjenih		353
Zarobljenih		9
Uništeno:	teretnih automobila	2
	putničkih automobila	
	petroleuma	

	mostova		
	šina	300	m
	tenkova	1	
	vagona	52	
	lokomotiva	2	
	oklopnih vagona	2	
Zaplenjeno:	teretnih automobila	2	
	putničkih automobila	1	
	kola	3	
	hartije	8.000	kg.
	automata	5	
	municije	6	sanduka
	pušaka	69	
	pištolja	5	
	puškomitraljeza	6	
	teških mitraljeza	2	
	teških minobacača	3	
	konja	16	
	stoke	30	
	rublja	40	
	pisaćih mašina	2	
	hrane	2.000	kg
	motocikla	1	
	bicikla	7	
	telefonskih aparata	1	
	bombi	2	sanduka
Uništeno:	topa	2	
	rudnik	1	
	elektromotora	3	
	automatska vodna crpka	1	

Naši gubici od 1. do 15. juna 1944. su sledeči:

Mrtvih	34
ranjenih	37
zarobljenih	2
nestalih	13

Izgubljeno:	puškomitraljeza	4
	teških mitraljeza	1
	pušaka	1
	kola	1
	konja	2

KARAKTERISTIKA AKCIJA

Akcije u ovom periodu bile su uglavnom usmerene na napade na najvažniju neprijateljsku arteriju za prevoženje vojske na italijanski front i borbu za komunikacije preko naše slobodne teritorije. Sve ostale akcije imale su drugostepeni ili pak dopunski karakter. Obzirom na to akcije odnosno operacije možemo deliti na one koje su izvršene na pruzi od Ljubljane prema Trstu, gde je saobraćaj u ovom periodu bio u prekidu 132 časa, što znači 36% ukupnog vremena, a to je prilično visok procenat obzirom na savezničke operacije u Italiji. Druga podela bila bi na osnovu operacija duž komunikacije Ljubljana — Novo Mesto, gde su neprijatelju naneti srazmerno veliki gubici te je od prosečne jačine neprijatelja na sektoru Grosuplje — Stična (oko 1.500 ljudi) izbačeno iz stroja gotovo 45%. Treća vrsta operacija bilo bi snabdevanje materijalom naših centralnih ustanova. U tom cilju učinjen je udar daleko preko granice i izvršena evakuacija fabrike. Time je neprijatelju pokazano da ofanzivnost naših jedinica ne može zaustaviti ni minirana žičana ograda na granici ni dobro kontrolisan teren.

Treba naglasiti karakter operacija na drugom sektoru: brza koncentracija, izvršenje operacije i brza dekoncentracija naših snaga, dalje sadejstvo pešadije, artiljerije i inžinjerije, što je bilo izvedeno do visokog stepena (konkretno Štampetov most). Obzirom na ofanzivne operacije našeg Korpusa i silinu udara naših jedinica, neprijatelj je bio prinuđen da promeni svoju taktiku prelazeći iz pojedinih utvrđenih uporišta na sistem manjih uporišta, koja ne drži stalno niti ih brani po svaku cenu, već ih napušta i ponovo zaposeda, ili pak sa manjim grupama manevriše i stalno vrši ispade u različitim pravcima prema našim jedinicama.

V

MORAL NAŠIH JEDINICA I MORAL NEPRIJATELJA

Moral naših jedinica je vanredno visok, a naročito s obzirom na ofanzivne operacije Korpusa. Ogromna fizička naprezanja nisu slomila vojsku, već su moral i borbenost bili na vanrednoj visini. Naročito se podigao moral posle prelaska savezničkih snaga u ofanzivu na zapadu, a još više na istoku.

Moral neprijatelja opada iz dana u dan, što se naročito primećuje po slaboj borbenoj sposobnosti kao i iz zaplenjenih

dokumenata i privatne pošte. Moral neprijatelja opao je naročito kad je osetio da je tučen svuda i u svako doba, i s obzirom na savezničke operacije.

VI

DOBRE I LOSE STRANE OPERACIJA

Najviše treba istaći operacije oko Štampetovog mosta, gde je naročito došlo do izražaja sadejstvo pešadije, artiljerije i inžinjerije. Ovim sadejstvom postignuti su pozitivni rezultati koji se mogu ostvariti zaista samo dobrim sadejstvom. U operacijama za Štampetov most bio je vrlo dobro i bez greške izveden nastupni marš svih sadejstvujućih jedinica, koji je omogućio koncentraciju snaga za operacije do pojedinosti kakve su planom bile predviđene. Izveden je takvom brzinom i neopaženo da neprijatelj nije mogao da otkrije naše namere i da pre vremena koncentriše snage za intervenciju. Odstupni marš bio je isto tako odlično izveden, da pri odstupanju nijedna naša jedinica nije bila naročito ometana, a ukoliko je neka i bila, unapred su bile predviđene sve mere da se neprijatelju onemogući ometanje naših snaga. Brzo dekoncentrisanje naših snaga omogućilo je prenošenje težišta na novi sektor.

Kao slabe strane treba naglasiti da pojedini sektori vojne službe još uvek ne dejst\uju onako kako treba. Obaveštajna služba je, na pr., u akciji za evakuaciju hartije iz Fabrike »Piatnik« izveštavala o mnogim uporištima koja nisu postojala i zbog toga je organizacija odlaska izvršena sasvim drukčije nego što je bilo potrebno. Evakuacija plena i dalje se izvodi nedovoljno organizovano. Tu nedostaje širina zamisli, jedinstvo komandovanja i brza procena situacije. Sanitetska služba je uglavnom dobro dejstvovala i samo u pojedinim slučajevima je otkazala.

VII

NAŠA I NEPRIJATELJSKA OFANZIVA

Ofanziva našeg Korpusa, koja traje neprekidno još od druge polovine meseca aprila, nastavljena je. Udarom preko granice i rušenjem Štampetovog mosta naše jedinice ispoljile su visoku ofanzivnosl a time i krupan značaj, jer su operacije izvođene u sklopu operacija čitave slovenačke vojske u skladu sa operacijama saveznika.

Neprijatelj se na čitavom sektoru nalazio u defanzivi pa su i ofanzivni udari koje je izvodio nosili karakter defanzivnosti. Neprijatelj je u tolikoj meri bio bespomoćan da ponekad nije mogao da reaguje na našu ofanzivu te protiv naših snaga nije izvodio nikakve ofanzivne operacije, već samo pojedine udare s ciljem da obezbedi sebe.

IX

MINERSTVO I MINERSKE JEDINICE

Ako pogledamo visok procenat vremena kada je saobraćaj bio u prekidu na glavnoj železničkoj pruzi, vidimo snažnu aktivnost minersko-diverzantskih jedinica. Odličan dokaz kakve zadatke može da izvršava inžinjerija jeste Štampetov most. Ovde je inžinjerija u potpunosti izvršila svoj zadatak. Ipak ona još uvek ne izvršava zadatke onako kako bi mogla, a to je zbog toga što bi organizacija inžinjerije morala biti postavljena na nove osnove. Predlog za novu formaciju inžinjerije Stab Korpusa već je predložio Operativnom odeljenju.[64]

X

ARTILJERIJA I MINOBACACKE JEDINICE

Artiljerija raspolaže dovoljnom količinom artiljerijskih oruđa, ali je zbog svoje nepokretljivosti prilično nepodesna za taktiku našeg ratovanja. Oruđa raspolažu trenutno sa dovoljnom količinom municije, ali nemamo potrebnu rezervu, a naročito municije od 100 mm.

Minobacačke jedinice još uvek nisu formirane kao samostalne jedinice jer i tu čekamo na definitivno izgrađenu i određenu formaciju."' Municija za minobacače postaje problem, osnovnih punjenja nedostaje u tolikoj meri da preti opasnost da ćemo teške minobacače morati da zakamutliramo. Artiljerijske jedinice još uvek ne raspolažu dovoljnim brojem dobrih konja, iako je veterinarska služba ovome posvetila svu pažnju pa se i to pitanje već dosta popravilo.

[M] Naredbom Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13. jula 1944. naređeno je formiranje minerskih bataljona u divizijama (vidi dok. br. 119).

Formiranje minobacačkih jedinica precizirano je naredbom Glavnog Štaba NOV i PO Slovenije od 13. jula 1944 (vidi dok. br. 119).

SAVEZNIČKO SNABDEVANJE I NAJNUŽNIJE POTREBE

Za naoružavanje naše vojske od saveznika bi trebalo da dobijemo sledeči vojni materijal:

Municiju za teške minobacače. U slučaju da još izvesno vreme ne dobijemo osnovna punjenja naše jedinice biće prinuđene da teške minobacače stave u skladišta. Zasada još imamo nekoliko mina, ali ni tu nemamo odgovarajućih rezervi.

Telefonski materijal. Kod službe veze nestašica telefonskog materijala već je dostigla kritičan stupanj. Zbog stalnog korišćenja i preopterećenosti telefonskih centrala gotovo sve telefonske centrale su tako reći nesposobne za dalji rad. Izolovanog kabla gotovo i nemamo pa postavljamo golu žicu gotovo do samih položaja, pri čemu preti velika opasnost da neprijatelj prisluškuje, ili pak da nam takvi vodovi uopšte ne koriste. Postavljanje ovakvih linija odvija se vrlo sporo. Bilo bi preko potrebno da se dostavi dovoljna količina telefonskih aparata i centrala kao i lakog izolovanog telefonskog kabla.

Municija za protivtenkovski top od 47 mm (probojna).
Protivtenkovske puške s municijom.
Protivtenkovske bombe.
Puške.
Puškomitraljezi.
Laki minobacači s municijom.

XII

SKLADIŠTA I UTROŠAK MUNICIJE

Od 1. do 15. juna izdali smo našim jedinicama iz skladišta sledeči vojni materijal:
Iz skladišta KNVP:'*

40	italijanskih pušaka
80	mina kal. 45 mm
80	kapisli za mine kal. 45 mm
1.725	kg eksploziva »Nobel 808«
440	dopunskih detonatora
5	detonatora poteznih
740	običnih detonatora
5	petardi
337,5	m sporogorećeg štapina
200	m detonirajućeg štapina

" Komanda Notranjskog vojnog područja

50 m srednjegorećeg štapina
15 nagaznih mina
214 mina »Hawkins«
30 magnetnih mina
2 kutije minerskih šibica
5 kotura izolovane žice
20 upaljača poteznih
15 upaljača na pritisak
10 upaljača na rasterećenje

Oružje i municija podignuti iz skladišta Glavnog štaba NOV i POS podeljeni su među našim jedinicama:

70 kompletnih puškomitraljeza »šarac«
234.790 metaka »mauzer« kal. 7,9 mm
18 pušaka »mauzer«
10 ruskih protivtenkovskih pušaka
3.740 metaka za ruske protivtenkovske puške
90 automata »šmajscr«
86 okvira za ove automate
43.660 metaka za automate kal. 9 mm
6.496 metaka engleske municije 303
2.290 engleskih protivtenkovskih granata
1.517 defanzivnih engleskih ručnih bombi
114 probojnih granata za protivtenkovski top kal. 47 mm
106 udarnih granata za protivtenkovski top kal. 47 mm.

Svi magacini su dobro uređeni, a ukoliko su se nalazili na vlažnim mestima preneli smo ih pa su sada svi na suvim i sigurnim mestima bez opasnosti da padnu neprijatelju u ruke.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za načelnika odseka:
načelnik Štaba — major:
Jože Malnarić

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 20. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI POTCINJENIH JEDINICA U PRVOJ POLOVINI JUNA[1]

IX KORPUSA NOV I POJ
Dana 20. juna 1944.
Br. 17

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
Izveštaj od 1. do 20. juna 1944.

I

Za situaciju na sektoru IX korpusa u periodu od 1. do 20. o. m. karakteristično je da su preko naše teritorije prelazili brojni nemaćki vojni transporti, koji su obezbedivani jednim delom na taj način što su pojačane posade duž pruga, a delom tako što su manje neprijateljske jedinice upadale u defanzivnom smislu na našu oslobođenu teritoriju, pljačkale, harale i palile, a u isto vreme na taj način pokušavale da dezorganizuju planove naših akcija.

Uporišta koja su u prošlom mesecu uništena, kao što su: Prvačina, Dornberk, Steska, Razdrto, Senožeče,-' bila su delom napuštena (Senožeče) a delom su njihove posade smenile druge, po količini oružja jače, a isto tako i po broju ljudstva. Posada u Razdrtom, pak, bila je u celini zamenjena nemačkim vojnicima. Ekspanzivnost be-ga došla je naročito do izražaja u Poljanskoj, Selškoj i Savskoj dolini, dok su se četnici pojavili u Panovcu kod Gorice.[3] Posle naših akcija aktivnost neprijatelja na Primorskom veoma se smanjila, dok je u Gorenjskoj vrlo velika i Nemci su u odnosu na gorenjske komunikacije još uvek vrlo osetljivi.

II

Naše jedinice su na osnovu direktiva Vrhovnog i Glavnog štaba[4] prešle u ofanzivu na komunikacije koje služe ne-

' Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 222/11.
[1] O borbama za ova uporišta vidi u dok. br. 6. 30 i 61.
[3] Ti četnici su bili iz sastava Soško-primorskog četničkog odreda (Arhiv VII, reg. br. S 1, K. S. — 14).
[4] Odnosi se na naređenje Vrhovnog štaba NOV i POJ objavljeno preko »Slobodne Jugoslavije* 31. maja 1944. i naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 4. juna 1944 (vidi dok. br. 20).

prijatelju na putu za Italiju i prema Balkanu. Da bi istovremeno obuhvatili sve komunikacije nisu izvođene korpusne akcije u pravom smislu reći, već je XXX divizija dejstvovala na komunikaciji Jesenice — Gorica, a XXXI divizija na komunikaciji Jesenice — Ljubljana. U lim operacijama istovremeno su sadejstvovali do najvišeg stepena i odredi, od kojih su najviše uspeha [u napadu na] komunikacije imali Briško-beneški, Južnoprimorski i Gorenjski odred.[5]

Akcije na komunikacije dobro su uspele tako da je Nemačka za duži period izgubila polovinu komunikacija na našem sektoru, te sada na raspolaganju ima samo pontebsku i brenersku prugu.

III

Jedinice XXX divizije su posle uspešno završenih akcija u Vipavskoj dolini noću 5 6. [juna] napale belogardističko-ustaško uporište Razdrto. Neprijatelj je blagovremeno otkrio naš napad, ali nije mogao sprečiti odlučan juriš 17. brigade, koja je već u prvom naletu razbila odbrambeni sistem, prešla žičane prepreke, razjurila belogardističku posadu i zaplenila sve teško naoružanje. Ustaše su se povukle u neku zgradu i odatle sve do jutra pružale otpor. Neprijatelj je u toj borbi imao oko 30 mrtvih i ranjenih, a 11 je bilo zarobljeno, među njima i nekoliko ustaša. Zaplenjeno je: 3 minobacača, 2 mitraljeza »fiat«, mitraljez »breda«, 2 puškomitraljeza »breda«, više pušaka i drugog vojnog materijala. Mi smo imali 3 mrtva i 6 ranjenih. Akcija na ovo uporište bila je uspešna; ipak je mogla još bolje da uspe da su naše jedinice održale čvršću blokadu i nastavile borbu preko dana. Ovako je ostatku neprijateljske posade uspelo da drugog dana evakuiše mrtve i ranjene te uporište bez smetnji napusti." Odlučan napad veoma je demoralisao protivnika, naročito be-ga, te je sledećeg dana napustio i uporište Senožeče. Posle svega izgleda da je ekspanzivnost be-ga na Pivki i prema Vipavskoj dolini prilično oslabila.

Posle ove uspele akcije XXX divizija dobila je zadatak da napadne komunikaciju Sv. Lucija' — Gorica s glavnim ciljevima: Kanal i most kod Kanala. Usled brojnosti posada u Kanalu i kod mosta, a pre svega zbog snažnih utvrđenja (objekti su još iz vremena Austrije, bunkeri od armiranog betona

[5] Stab 9. korpusa NOVJ izdao je naređenja za ova dejstva 9, 10. i 12. juna 1944 (vidi dok. br. 31, 35 i 44).

' Opširnije o napadu na uporište Razdrto vidi u dok. br. 30.

[7] Sada: Most na Soči

i na više spratova) i nedostatka teškog oružja, napad smo preneli na uporište Avče i mostove kod Avča. Noću 13/14. o. m. divizija je demonstrativno napadala Kanal s [glavnim] ciljem da uništi [uporište] Avče i mostove na žel. pruzi. Napad na Avče i most kod Avča u potpunosti je uspeo. Most, dugačak oko 160 metara, miniran je, srušen u dužini od 30 m, s glavnim srednjim potpornim stubom, tako da smatramo da će za njegovu popravku biti potrebne bar 3 nedelje. Most niie. imao komore pa je miniranje bilo vrlo teško. Osim toga bočne zaštitnice su uništile više mostova na drumu i nasipa u pravcu Gorice te odbile 2 manje neprijateljske intervencije. Pri tome su zaplenile 1 puškomitraljez i više pušaka. Sama akcija nije uspela samo utoliko što je posadi delom uspelo da pobegne preko Soče a delom da se povuče u neki austrijski bunker, koji nismo mogli uništiti vec smo njegovo dejstvo paralisali našom vatrom. Zarobljeno je nekoliko neprijateljskih vojnika, a tačan broj poginulih još nismo utvrdili. Zaplenjen je 1 teški minobacač, mitraljez »fiat«, nekoliko pušaka i više drugog vojnog materijala. Mi smo imali 2 mrtva i 12 ranjenih.[8]

Opšte stanje divizije prilično se poboljšalo. Ipak je kadar po vodovima u brigadama još prilično nesiguran, neodlučan i treba mu još mnogo iskustva. Intervencija posle akcije bila je beznačajna te su naše jedinice u borbama naredne noći ponovo uspele da oteraju neprijatelja iz uporišta i da miniraju još jedan most južno od Kanala. Iako ovaj most nije duži od 10 m, ipak je time onemogućen povratak oklopnom vozu koji je po danu iz Gorice stigao u Avče. Dolaskom nove divizije u Goricu poraslo je i brojno stanje u uporištima u Avčama i Kanalu, te sada opravljaju most.

Posle ove akcije divizija je dobila zadatak da pređe ka Predmeji i Otlici s ciljem da napadne neprijateljske snage koje su nadirale iz Idrije i Vipave prema Colu, Predmeji i ka Krnici, te dalje prema Trnovu i [s.] Nemcima. Međutim, neprijatelj se glavnim snagama već povukao u Vipavsku dolinu pa je samo 1. četa 18. brigade stupila u borbu kod [s.] Nemci.

Pošto je u to vreme već bila stigla nova direktiva Glavnog štaba, izdali smo naređenje odredima da nastave intenzivno rušenje svih komunikacija, dok je XXX divizija dobila zadatak da napadne Vipavu, gde se nalazilo oko 80 SS-ovaca raznih nacionalnosti. Akcija je samo delimično uspela. [Posada] u zamku iznad Vipave bila je uništena, a u samu [varošicu] Vipavu naše jedinice nisu mogle prodreti zbog mnogih minskih polja, što bi iziskivalo velike žrtve. Oružje nismo zaplenili jer je zamak bio miniran te su ruševine zatrpale či-

« Opširnije o napadu na uporišta Kanal i Avče vidi u dok. br. 66.

tavu posadu. Računamo da je poginulo 25—30 neprijateljskih vojnika. Ovo uporište su napadale 17. 18. i Triestinska brigada, dok se 19. brigada odmah nakon akcije na Avče prebacila na St. Višku visoravan sa zadatkom da u potpunosti onesposobi drum Idrija — Zelin — Reka — Bukovo — Grahovo, te da izvodi akcije na komunikaciji Podbrdo — Sv. Lucija.[9] Pomenutu putnu liniju Nemci su u poslednje vreme zbog odsustva naših divizija delimično opravili i koristili za prevoženje žive iz Idrije u Grahovo, a odatle železnicom dalje. Jedinice i9. brigade su ovaj put do temelja uništile i istovremeno porušile nekoliko manjih mostova na železničkoj pruzi Podbrdo — Sv. Lucija.

IV

XXXI divizija dobila je zadatak da napada na komunikaciju Jesenice — Ljubljana s glavnim ciljem mostovi kod Otoča i Medvoda, ali je pritom naišla na prilične prepreke. Od prvobitnog plana napada na most kod Medvoda odustali smo zbog snažne odbrane i brojnih posada u neposrednoj blizini mosta pa bismo zbog toga za ovu akciju morali upotrebiti obe divizije, a time bi komunikacija Jesenice — Gorica ostala netaknuta.

Zbog toga smo izradili plan za napad na most kod Otoča i radi toga je divizija s komandantom Korpusa otišla u Gorenjsku. Zbog odlično organizovane neprijateljske obaveštajne službe. Nemci su otkrili naše jedinice čim su došle u Gorenjsku, ojačali uporišta duž železničke pruge i čekali naše jedinice na položajima Jamnik — Jelovica. Pokrete jedinica pratili su izviđačkom avijacijom, mitraljirali i bombardovali položaje, a glavne objekte jako obezbedili.

Zbog toga se naše jedinice nisu mogle približiti glavnom cilju pa je prvobitni plan izmenjen utoliko što je divizija napala manje železničke i drumske objekte između Otoča, Podnarta i Kranja. Uprkos tome što se prvobitno planirana akcija na most kod Otoča nije mogla izvesti, jedinice XXXI divizije postigle su lepe uspehe srušivši ukupno 5 manjih mostova, više železnićkih uređaja i razorivši više km pruge. Kod Podnarta su porušile 24 m dugačak most preko r. Lipnice. Most je bio pod neposrednom kontrolom posade u Podnartu te je rušenje izvođeno pod neprijateljskom vatrom i istovremenim napadom na uporište Podnart. Iako uporište nije zauzeto, ipak su osim mosta srušeni i drugi železnički uređaji

» Opširnije o napadu na uporište Vipavu i zadacima 19. slovenačke NO brigade »Srečko Kosovel« vidi u dok. br. 61 i 76.

prema Otoćama i od Podnarta prema Sv. Joštu. U sklopu ovog napada srušena su i dva železnička nadvožnjaka u dužini od 8 do 14 m. a dalje prema Kranju, tj. između Podnarta i Besnice, još dva mosta od po 9 do 10 m.

U tim akcijama nisu mogle učestvovati sve jedinice XXXI divizije, jer je jedna brigada morala da vodi borbu s Nemcima na okolnim brdima da bi time omogućila odstupnicu ostalim jedinicama. Divizija je sasvim onesposobila ukupno 14 km pruge i celog sledećeg dana vodila borbu iznad Krope, gde je posle akcije izvršena koncentracija brigada. Sa tog položaja su zatim jedinice XXXI divizije imale nameru da krenu na Rovtaricu i Selšku planinu i da odatle pripreme napad na boliinjsku železničku prugu. U međuvremenu su Nemci već dobili pojačanja (na Bled je došao Brandenburški policijski puk,[10] koji je blokirao bohinjsku stranu, dok su druge nemaćke snage blokirale Selšku i Poljansku dolinu te Jelovicu) i čekali naše jedinice već na Selskoj planini i Rovtarici. Zbog toga se divizija prebacila na Jelovicu i prihvatila borbu s jednim bataljonom Brandenburškog puka, okružila ga i u dvoćasovnom jurišu razbila i primorala na povlačenje. Neprijatelj je ostavljao svoje poginule na položaju i povlačio se usred dana tako brzo da ga naše jedinice nisu mogle stići i uništiti.

Pošto dotur eksploziva preko Selške doline zbog blokade nije bio moguć, usled nedostatka hrane i iznurenosti ljudstva kao i velikih gubitaka kadra po vodovima, jedinice XXXI divizije povukle su se preko Selške doline na položaje Martinj Vrh, Javorje, Davča. Za vreme pokreta bile su ponovo napadnute na Ratitovecu, gde je Vojkova brigada prihvatila borbu i neprijatelja odbila.

Da objasnimo položaj i stanje u Gorenjskoj moramo izložiti teškoće koje je XXXI divizija morala savladati na svom drugom pohodu na Gorenjsku. Ovaj pohod bio je vrlo težak zbog toga što je divizija morala i danju i noću da vodi borbe pri svakom izviđanju i pokretu, za svaki komad hrane, i to protiv stare i izvežbane nemaćke vojske."

Politička situacija u Gorenjskoj vrlo je povoljna, stanovništvo je oduševljeno našom vojskom i njenim akcijama. Ipak postaje vrlo goruće pitanje zelenog kadra. Za sve vreme svog pohoda divizija je dobila vrlo malo informacija sa terena, pa je zbog toga potpuno zavisila od svoje obaveštajne mreže.

[10] Odnosi se na nastavni puk »Brandenburg« (Lehr Regiment >Brandenburg«).

[11] Opširnije o napadima 31. XO divizije na železničku prugu Kranj — Radovljica i o borbama u Gorenjskoj vidi u dok. br. 59, 107 i 111.

Politička svest Gorenjaca je u stvari na visini, ali ipak, iz čistog oportunizma, oni koji podležu mobilizaciji beže na rad u Korušku ili na levu obaiu Save, gde je zbog manjeg pritiska naših jedinica lakše izbeći mobilizaciju.

Prošli pohod divizije u Gorenjsku, a i sadanji, zbog žestokih borbi i teških poraza neprijatelja jako je podigao moral [stanovništva] na desnoj obali Save. Ipak smo mišljenja da je za podizanje Gorenjske kako u političkom tako i u vojničkom pogledu potrebno još više takvih ili većih pohoda. U našim budućim planovima [predviden] je pohod čitavog Korpusa u Gorenjsku, s tim što bismo prebacili jednu brigadu preko Save sa isključivim zadatkom mobilizacije uz tesnu povezanost svih foruma OF u Gorenjskoj. Samo na taj način biće moguće podići borbenost i politički nivo stanovništva, izvršiti mobilizaciju, ukloniti zeleni kadar pa i tu naterati neprijatelja isključivo na obezbeđenje komunikacija.

XXXI divizija se na tom pohodu u pogledu izdržljivosti, borbenosti, pokretljivosti kako ljudstva tako i komandnog kadra pokazala vrlo dobro. Moramo uzeti u obzir naporne marševe pod najlošijim vremenskim uslovima, a i slabu opremljenost i teške borbe koje je [divizija] vodila. Na tom pohodu ona je izgubila gotovo polovinu rukovodećeg kadra. Poginula su 2 bataljonska komandanta, ranjena dva zamenika komandanta, poginuo je komandant brigade drug Rudar,[12] a komandant brigade druge Svarun[1'] bio je ranjen. Sem loga imali smo još oko 30 poginulih i 40—50 ranjenih. Uprkos velikim gubicima moral ljudstva je na visini, te smo izgubili samo nekoliko pušaka i 1 mitraljez, uglavnom na Jelovici, i to od patrola koje su upućene na izviđanje terena, jer je divizija bila sasvim prepuštena sama sebi kako u obaveštajnom tako i u pogledu snabdevanja.

V

Uporedo sa napadima divizija na komunikacije, u lom pogledu vrlo su aktivno učestvovali i Briško-beneški, Južnoprimorski i Gorenjski odred. Izvršili su brojna rušenja na prugama Podbrdo — Gorica, Postojna — Trst, Gorica — Videm i Jesenice — Ljubljana.

Kao što se vidi iz operativnih izveštaja, Briško-beneški odred izvršio je više rušenja na pruzi Sv. Lucija — Gorica, jedno veće rušenje na pruzi Gorica — Videm, u kojem je kod

[IS] Jože Mihevc Rudar, komandant 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko«

[13] Rudolf Hribernik Svarun. komandant 7. slovenačke NOU brigade »France Prešeren«

Krmina srušio most. Sem toga neprekidno je napadao uporišta u dolini Soče i izvršio uspešan propagandno-politički pohod u Benečiju. U svom radu Odred ispoljava vrlo veliku aktivnost, ali još uvek nije počeo da većim snagama napada manja uporišta.

I Južnoprimorski odred izvršio je vrlo uspešne akcije na železničku prugu, uništio više lokomotiva i vagona. Postigao je da rušenje železničke pruge Trst — Postojna bude svakodnevno tako da prekidi [saobraćaja] na toj pruzi svaki dan traju po 10—20 časova. U tom pogledu Odred je najefikasniji.

Kao i svi ostali odredi, i Gorenjski odred poklonio je veliku pažnju rušenju železničkih pruga, diverzantskim akcijama u industrijskim rejonima, mobilizaciji, a istovremeno sa napadom XXXI divizije na železničku mrežu izvršio je sa 2 bataljona napad na be-ga uporište Cerklje." Još nismo primili izveštaj o tome da li je taj napad uspeo. Odred koji je našom kampanjom za naoružanje u potpunosti naoružan moći će otpočeti uspešne akcije, naročito kada budemo uputili jednu brigadu, u čijem sastavu će dejstvovati Odred, preko Save.

Idrijsko-tolminski i Dolomitski odred ispoljavaju najmanju aktivnost, ali su i brojčano najmanji. Za vreme napada XXX divizije na Avče Idrijsko-tolminski odred dobio je zadatak da napadne italijansku posadu u Volarjima u Kobariškoj dolini.[13] Dan pre napada neprijatelj je izvršio manji ispad sa 4 kolone prema položajima 1TO i na taj način unekoliko je dezorganizovao pripreme. ITO je odbio [neprijateljski] napad i naneo mu gubitke od oko 15 mrtvih i ranjenih. Zbog slabih priprema i neodlučnosti komandnog kadra napad na uporište Volarje nije uspeo. Dolomitski odred je izvodio manje diverzantske akcije na železničkoj pruzi, napadao manje belogardističke patrole, rušio dalekovode, ali sve u svemu nije bio naročito aktivan. Imamo nameru da smenimo čitav Stab.

Pošto su odredi, sem dva, brojčano vrlo jaki, ali uprkos tome nisu postigli zadovoljavajuće rezultate, nisu dovoljno borbeni — dok divizije nižu uspeh za uspehom — izdali smo naređenje da BBO,[1B] JPO,[17] GO[1*] upute po 1 bataljon našim divizijama da bi ih na taj način brojčano ojačali. I pored manjih snaga odredi će moći da i dalje vrše diverzantske akcije, ruše komunikacije i izvode mobilizaciju.

" Napad je izvršen na uporište Brniki kod Cerklja 10. juna 1944 (vidi dok. br. 63).

[15] Opširnije o napadu na uporište Volarje vidi u dok. br. 45, 53 i 56.

"• Briško-beneški NOP odred

[17] Južnoprimorski NOP odred

[18] Gorenjski NOP odred

Italijanska brigada d'assalto Triestina stalno je učestvovala u poslednjim borbama XXX divizije te je sa zarobljenim alpincima i novomobilisanim porasla na 560 ljudi. Od toga broja još oko 150 ljudi je nenaoružano. Imaju nekoliko lakih minobacača, 12 puškomitraljeza, 2 mitraljeza. U borbama su se dobro pokazali, ali još nisu dovoljno politički svesni ni izgrađeni.

Na sektoru Briško-beneškog odreda formira se druga italijanska brigada kojoj žele da dadu naziv »Gorica« ili »Soča«.[1"] U ovim jedinicama izgleda da se nalaze ljudi naklonjeni Badolju i nazivima za novu brigadu kao što su »Gorica« ili »Soča« nastoje da razbiju tesnu povezanost koja je ostvarena preko Paritetnog štaba između Odreda i nove brigade. Vrlo su aktivni u vojničkom i političkom pogledu te je do sada između naših i njihovih jedinica postojalo vrlo prijateljsko razumevanje. Da se raščiste [ovakva pitanja] i onemoguće bilo kakvi sporovi uputili smo u BBO našeg operativnog oficira sa konkretnim uputstvima.

VII

Školski logor je i dalje vrlo aktivan, pa ipak je broj novomobilisanih u ovom mesecu bio manji nego ranije. Deo okupatorskih snaga koji je nadirao iz Idrije na Predmeju naišao je i na naš logor, koji se pak blagovremeno i u redu povukao. Nernci su uhvatili samo 5 novomobilisanih drugova koji su im se sami predali, ali su Nemci odmah 2 obesili a 3 streljali. Na onu dvojicu koje su obesili još ranije smo sumnjali da su gestapovci. U to vreme u logoru se nalazio 1. gorenjski bataljon koji smo potpuno naoružali i izvežbali a zatim uputili u sastav XXXI divizije.

VIII

Dolaskom zamenika komandanta Korpusa druga Petra Skale-" u našem Korpusu smo definitivno organizovali vojno

'» Iz dokumenata koji potiču od italijanskih partizana vidi se da je već aprila 1944. na sektoru Brda postojala brigada »Garibaldi Friuli« sa dva bataljona, a 17. juna 1944. iz tili bataljona, kao i dva novoformirana bataljona, obrazovana je brigada -Garibaldi Natisone«. Operativno područje i dalje su bili Braa i zapadni deo Beneške Slovenije. Verovatno je bila reč samo o preimenovanju brigade »Garibaldi Friuli« (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 277. I i III).

[pozadinsku] vlast koja je preko novopostavljenih načelnika pojedinih sekcija već preuzela neke poslove koje su ranije obavljali odseci Štaba Korpusa. Sada su već organizovani svi odseci, oficirske i podoficirske škole sa svim tečajevima. Dolaskom drugova iz ekonomala Glavnog štaba organizovaćemo i intendantski tečaj koji dosada, zbog nedostatka odgovarajućih nastavnika, nije dobro funkcionisao.

IX

Uspcsi koje smo u ovom periodu postigli u pogledu naoružanja vi lo su dobri, no ipak našem komandnom kadru nedostaje umešnost u organizovanju krupnijih akcija, nedostaje im uvid u širinu akcija i u izvršavanju naređenja.

Velike teškoće imamo pri obrazovanju komandnog kadra bilo u političkom bilo u vojničkom pogledu. U 30. diviziji uskoro ćemo imati kao komandante i politkomcsare brigade samo partizane koji su došli posle kapitulacije Italije, koji imaju vrlo mnogo dobre volje i borbenosti ali im još nedostaje iskustvo. U 31. diviziji moraćemo zbog gubitaka u poslednje vreme popuniti komandni kadar brigada novim partizanima, pa je jasno da ovo u velikoj meri smanjuje udarnost naših jedinica. Da ojačamo naše divizije kako po broju ljudstva tako i u pogledu komandnog kadra, iz. odreda smo povukli po 1 bataljon, a i komandanta Briško-beneškog odreda i komandanta Gorenjskog odreda. Obojica su sposobni stari borci te imamo nameru da ih postavimo u brigade. Sem toga nesrečnim slučajem ranjen je komandant XXX divizije drug Istok[21] pa ćemo na njegovo mesto privremeno postaviti načelnika 31. divizije druga Milana Tominca. Dalje, fizički je sasvim oslabio [polit]komesar 31. divizi je drug Metod,[22] te zbog toga moramo misliti i na njegovu zamenu tako da, uopšte govoreći, mnogo nam nedostaje komandni kadar, a naročito politkomesarski.

U vojnom pogledu uopšte se primećuje vrlo velik napredak, a najvećma u inžinjerijsko-tehničkom pogledu. Naše brigade i odredi imaju vrlo jake minerske jedinice koje su u ovom periodu postigle niz značajnih uspeha na ekonomičnoj potrošnji eksploziva i u taktičkom rušenju komunikacija i drugih objekata. Da još više aktiviramo sve naše jedinice od sada ćemo izvoditi korpusne operacije sa obe divizije zajedno, odredima pak dajemo konkretne zadatke, a samoiniciativnost treba da dokažu brojem uspešnih akcija koje ce izvršiti pored onih planiranih. Da rukovodstvo i kontrola budu što po-

Ivan Tiiršič Iztok
- Ciril Keržič Metod

vezaniji s nama upućivaćemo stalno operativne oficire sa konkretnim direktivama i zadacima koje će odredi dobijati i izvršavati. Na taj način mislimo da će se podići udarnost i aktivnost odreda.

U Korušku smo dosada uputili 36 dobrovoljaca, među njima i 2 Titova oficira, kao i veću količinu eksploziva. Pripremljena je i Bovška četa, koja će otići prema Trbižu, ali će i dalje ostati pod komandom Briško-beneškog odreda. Uskoro ćemo uputiti i ostale dobrovoljce za Korušku, koje već prikupljamo i naoružavamo.[23]

Treba napomenuti to da smo za uzdizanje kadra italijanskih jedinica organizovali u sklopu naše oficirske škole i kurs za italijanske pitomce.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Hribar Janez

Za"-[4] Komandanta — general-major:
Stante Peter

(M. P.)

Načelnik Štaba — ppukovnik:
Jakopič A.

P. S.

Izveštaj dopunjavamo i izveštajem Briško-beneškog odreda koji smo ovoga časa dobili.

21. 6. Briško-beneškom odredu javilo se 16 domobranaca i 109 italijanskih vojnika [iz sastava] »difesa territoriale«[25] pod komandom svog potporućnika. Svi su dobro naoružani i odmah su prišili crvenu zvezdu.[2"] Pojedinosti slede!

[21] Opširnije o tome vidi u dok. br. 17 i 65.
[24] Dopisano rnastilom
[21] Teritorijalna zaštita
To je usledilo nakon akcija koje je Briško-beneški NOP odred izveo na uporišta Žagu i Srpenicu 16. juna 1944 (vidi dok. br. 107).

ZAPOVEST ŠTABA 18. NO DIVIZIJE OD 20. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTE ŠTO ROVJE[1]

ŠTAB
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ
20. juna 1944. god.
Br. ...

Nujno[2] Strogo zaupno[1]!!!

ZAPOVEST

(Sekcija Cerknica — Novo Mesto 1 : 100.000)

Situacija:

U Grosuplju se nalazi 300 neprijateljskih vojnika. Posadka[4] ne pravi nekih većih ispada. Kriška Vas: posadka broji oko 200 neprijateljskih vojnika. Utvrđeni su sa 22 lesena[5] bunkera. U Višnjoj Gori nalazi se 80—100 neprijateljskih vojnika, koji drže samo stražu. Imaju samo zaklone bez žičane ovire.[0] U Stični se nalazi 300 be-ga i nešto Nemaca. Št. Vid:[7] 250 Nemaca i 40 be-ga, Sela pri Št. Vidu grad: 150 be-ga, Petrušnja Vas: 35 Nemaca, Goli Vrh: 30-^10 Nemaca, Sv. Rok pri Št. Vidu: 40 Nemaca, Štorovje: 70 be-ga i 10 Nemaca. Sve postojanke* su neposredna osiguranja glavnih postojanki Št. Vida i Stične, gde se utvrđuju.

Sovražnik[9] je po likvidaciji nekih postojanki[10] od jedinica VII korpusa, demoraliziran. Stalno je u zasedama i na položajima i se utvrđuje sve od straha od naših jedinica, da ih ne bi napali.

XV divizija dobila je zadatak da na dan 21. ov. m. u 4 časa ujutro napadne i likvidira neprijateljsku postojanku Kriška Vas i Višnju Goru, te da se osigurava od pravca Grosu-

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 191/IV.
[5] Hitno
[3] Poverijivo
* Posada
[s] Drvena
• Prepreke
[:] Sada: Šentvid pri Slični
['] Uporišta
[']Neprijatelj
[10] Odnosi se na uporišta Žužemberk, Trebnje, Mirnu Peč i Tržišče, koja su u maju 1944. zauzele jedinice 7. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 4, 11 i 14 u ovoj knjizi i knj. 13. dok. br. 103, 131 i 138).

plja i Vel. Lašča." Krišku Vas će napadati XV brigada a Višnju Goru XII brigada koja će imati jedan bataljon na Gradišću, kota 706, za osiguranje od nemačke meje.[12]

Naša divizija sa VIII i IX brigadom dobila je zadatak da na dan 21. ov. meseca u 4 h ujutro napadne i likvidira neprijateljsku postojanku Štorovje i da osigurava jedinice XV divizije iz pravca Slične i Št. Vida.

Za izvršenje tog zadatka,

naređujemo:

1.— VIII brigada na dan 20. ov. m. u 22 časa [cla] krene preko Lućarjeva Kala, Bojanjeg Vrha, Crnela. preko komjinikacije između Višnje Gore i Hudog[1:I] i sa dva bataljona blokira Štorovje. Brigada ima zadatak da 21. ov. m. u 4 h u jutro napadne i potpuno likvidira neprijatelja koji se nalazi u Štorovju. Sa ostalim dvama bataljonima [da] protera neprijatelja u koliko se nalazi u zasedama od Štorovje do kote 616 i zatim se ta dva bataljona postave: jedan na koti 616 sa zadatkom da prepreči svaki neprijateljski ispad iz Stične, a sa jednim bataljonom kod Sela, sa zadatkom da neprijatelj ne bi došao od pravca netmške'[4] meje ili iz pravca Št. Vida, da ne bi zaobišao ka tom pravcu. Sam napad na Štorovje će se izvršiti tako da će jedan bataljon blokirati postojanku sa jugozapadne strane iz pravca Rupe, a jedan bataljon sa severne strane. U toku noći privući se što bhže postojanki te postaviti protivtenkovske puške što bliže zasilnim[1"'] bunkerima. Odrediti bombaške grupe koje će se privući pod zaštitom mitraljeske vatre samim bunkerima i izvršiti likvidaciju istih. Pri tome treba gledati da neprijatelj ne osujeti ranije naše namere te da postojanku iznenadimo i što hitrije likvidiramo, te da mu ne dopustimo da se isti zbere[1(i] i da daje organiziran otpor. Prilikom blokade treba paziti da bataljoni dobro budu povezani te da neprijatelju ni na jednom mestu ne uspije da se probije. Bataljoni koji napadaju davače svoja obezbeđenja, te da se ne bi desilo da ih neprijatelj iznenadi. U koliko ranije napusti tu postojanku te ga slučajno tamo ne bi bilo, onda se ta dva bataljona postave na liniji Štorovje — kota 616 te održavaju tesnu vezu sa bataljonom IX brigade koji se nalazi kod Hudog. Na pogodnim mestima se postave protiv-

[11] Vidi dok. br. 70.
[12] Granice
Sada: Malo Hudo
[14] Nemaćke
[13] Privremenim
[,c] Sredi, prikupi

tenkovske puške sa jačim osiguranjem da mogu uspešno tući neprijateljsku motorizaciju iz pravca Stične ili St. Vida. Brigada na tom sektoru ne srne pustiti da se neprijatelj probije ka položajima XV divizije koja vrši akciju.

Brigada će minirati cestu St. Vid — Temenica — Šmartno.[17] Prilaže se skica iz koje se vidi gde već postoje mine od strane XII brigade koja je tu cestu minirala.[18] Isto tako minirati ceste stranske[1"] gde može prići motorizacija od Stične ka položajima gde brigada drži položaje.

Svoje sile u zasedama držati prikupljene i daljnim patrolama ispitivati svaki pokret neprijateljski iz postojanki i zatim sa svojim silama udarati i uništavati neprijatelja na tom pravcu gde prodire.

2.— IX brigada [da] se noću 20. ov. m. u 22 časa prebaci na sektor Hudo — Artiža Vas. Na dan 21. ov. m. u 4 h, u jutro sa jednim bataljonom vrši demonstrativan napad na St. Vid iz pravca Doba, a zatim se bataljon konspirativno povlači kod Stranske Vasi kao rezerva. Brigada ima zadatak da drži čvrstu vezu sa jedinicama VIII brigade te da na tom sektoru ne smije dozvoliti da se neprijatelj probije. Cestu St. Vid — Stična — Hudo dobro minirati i postaviti protivtenkovske puške da uspešno tuku motorizaciju. U toku noći na cesti napraviti zaseke. Brigada sa patrolama kontrolira sektor Rdeči Kal — Lučarjev Kal — Bojanji Vrh. Patrolama dati signalni pištolj koje će davati ugovorene znake koji su dostavljeni od odseka za vezu. Teške bacače postaviti na takva mesta odakle mogu uspešno tući neprijatelja gde se god [bude] pojavio. Neprijatelj se većinom kreće po šumi, zato na to treba okrenuti svu pozornost. U slučaju jačeg pritiska na VIII brigadu, [IX] brigada daje jedan bataljon kao pomoć toj brigadi. Cestu Ivanćna Gorica — Gorenja Vas takođe minirati.

3.— X brigada će na dan 21. ov. m. u 4 časa u jutro demonstrativno napasti Smihel i Grm te preko čitavog dana vršiti pritisak na te dve postojanke-'" te tako ne dozvoliti da bi neprijatelj mogao slati pomoć iz Novog Mesta. Vrši užu blokadu Novog Mesta i St. Jerneja,-[1] te ne dozvoljava da neprijatelj pravi ispad iz tih postojanki.

4.— Veza ima biti telefonska. Sef odseka za vezu ovog štaba ima postaviti vezu od Muljave do Vel. Crnela. IX brigada od Vel. Crnela do Stranske Vasi a VIII brigada od Stranske

[17] Odnosi >e na Šmartno pri Litiji.
Redakcija nije uspela pronaći skicu.
Sporedne
O napadu na Smihel i Grm vidi u dok. br. 93.
[41] Sada: Šentjernej

Vasi do Štorovja i dalje od njihovih položaja. Signalna veza sa raketama ima se koristili po ugovorenim znacima koji su dostavljeni od odseka za vezu ovog štaba. Sa X brigadom ima biti radiotelegrafska i telefonska veza. Svaka brigada VIII i IX ima poslati po dva dobra kurira za vezu u ovaj štab.

5.— Divizijsko previjalište nalaziće se u Oslici. Svaka brigada neka odredi svoja brigadna previjališta. Svaki bataljon mora imati po troja nosila. Odrediti dovoljan broj vozova za prevoz ranjenika.

6.— Štab divizije nalaziće se na Vel. Ćrnelu, kamo slati sve izveštaje i uspostaviti telefonsku vezu 21. ov. m. do 4 h.

7.— Napominjemo da je ova akcija uvod za nadaljne veće akcije. Jedinice koje osiguravaju moraju dobro manevrirati i nastojati da zadaju neprijatelju što teže udarce. Manje delove neprijateljske opkoljavati i uništavati. Protivtenkovske puške postaviti tako, da neprijatelja možemo uspešno tući. Premoćni smo u oružju i moštvu,[22] zato će se svi funkcioneri zauzeti da se izvrše postavljeni zadaci. Izvršiti sve vojničke pripreme i političke. Sam napad i borba na terenu ima se izvoditi sa najvećom odlučnošću i upornošću.

Zapovest koju ćete izdati bataljonima dostavite nam jedan primerak danas do 18 časova.[23]

Za vreme borbe štabovi brigada preko svojih intendanata organiziraće ishranu tako da ljudstvo dobije na vreme hranu na položajima. Komoru smestiti na sigurnom mestu i dati joj osiguranje.

9.— Znaci raspoznavanja za jedinice XV i XVIII divizije su:

20/21. Rok — Radeča (Rajko — Raco)
2i. 22. Mile — Milan (Tomo — Temenica)
22 23. Rade — Raco (Dobrava — Dobrnič)
Na izvršenje!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. D. Politkomesara, **Frenk**

Komandant — major: **Pet. Brajović**

(M. P.)

Dostavljeno:
Štabu VIII, IX i X brigade na izvršenje.
Štabu VII korpusa NOV i POJ na znanje.

[13] Ljudstvu

*> Redakcija je pronašla samo zapovest S. slovenačke NO brigade 'Fran Levstik« (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 191/IV).

NAREĐENJE ŠTABA 31. NO DIVIZIJE OD 20. JUNA 1944. POTČINJENIM JEDINICAMA DA PREĐU NA SEKTOR DAVCA — JAVORJE — MARTINJ VRH[1]

STAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV 1 POJ
Na položaju, 20. VI 1944.
Br. 756

SVIMA ŠTABOVIMA BRIGADA XXXI DIVIZIJE

Uslcd novih zadataka naše divizije,[2] divizija će se premestiti na novi sektor pa zbog toga

naređujemo:

III SNOUB »Ivan Gradnik« treba da sa dosadanjih položaja[3] pređe na položaje Javorje, Cetena Ravan, Zetina. Daće obezbeđenja prema Škofjoj Loki, Poljanama, Gorenjoj Vasi i Idriji. Jedan bataljon pomenuta brigada treba da razmesti u Robidnici.

VII SNOUB »France Prešeren« treba da se sa dosadanjih položaja[1] premesti na položaje Martirij Vrh. Obezbeđenje daje prema Škofjoj Loki, Selcama i Zeleznikima.

XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« preći će sa dosadanjih položaja[5] na položaje Davča i to u okolinu crkve Miklavž (k. 1049), Mravlje (k. i056). Obezbeđenje daje prema Sorici, Bukovom, Petrovom Brdu, Zeleznikima i Zelinu.

Pokret na nove položaje izvršiće se danas posle podne u 18 časova. Pravac kretanja: III SNOUB »Ivan Gradnik« i

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 281 III.

[2] Stab 31. NO divizije verovatno je imao u vidu predstojeća dejstva divizije u Poljanskoj dolini, jer je 25. juna 1944. izdao zapovest za napad na neprijateljska uporišta Hotavlje i Gaberk, demonstrativni napad na Gorenju Vas, Poljane, Lučine i Sv. Trije Kralji te za potpunu mobilizaciju muškaraca na ovom sektoru (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 281,111). 0 napadu na ova uporišta vidi dok. br. 111.

[5] Brigada se nalazila na položajima u rejonu pl. Ratitovec (vidi dok. br. 111).

[1] Brieada se nalazila na položajima oko Pecane na pl. Ratitovec (vidi dok. br. 95).

[5] Brigada se nalazila na položajima u rejonu Ledine — Pašen vrh (vidi izveštaj štaba 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« od 5. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 282 a/I).

VII SNOUB »France Prešeren«: Gladki vrh — Torkar — Ravne — Podrošt — Davča — Crni kal.

Ukoliko ne bi bilo nekih zaseda u Žalom Logu ili Jesenovcu, »Prešernova« i »Gradnikova« brigada mogu već iz Podrošta da krenu prema Žalom Logu u Farji Potok.

III SNOUB »Ivan Gradnik« i VII SNOUB »France Prešeren« daće svaka po jedan bataljon iz svoje brigade, a sem toga III SNOUB »Ivan Gradnik« daće svoj teški minobacač. Ta dva bataljona imaju zadatak da obezbeđuju put sa Gladke [gore] preko Torkara u Podrošt i Davču radi slobodnog prelaženja divizije. Ova dva bataljona kreću sa dosadanjih položaja u 16.30 časova na određene položaje pod komandom druga majora Marjanovie Ratka, komandanta III SNOUB »Ivan Gradnik«. Sa bataljonom VII SNOUB »France Prešeren« mora ići i jedan član Štaba brigade.

Komore ovih dvaju bataljona priključuju se ostalim dolovima brigade.

Ova dva bataljona imaju zadatak da oteraju i unište svaku zasedu koja se bude nalazila na našem putu i daće potrebne zasedo za bezbodan put ostalih jedinica divizije.

Ukoliko biste slučajno naišli na zasedu koju ne biste mogli oterati, upotrebite svoj teški minobacač. Sa sobom ponesite 30 mina. Kad stignete na drum, postavite potrebne zasede sa protivtenkovskim puškama i nagaznim minama.

Ostale direktive naknadno će primiti u Štabu divizije komandant III SNOUB »Ivan Gradnik« drug major Ratko, koji treba da se javi našem Štabu.

XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« ima pravac kretanja: Prtovč — Grebl vrh — Torkar — Podrošt — Davča. Ukoliko u Jesenovcu no bude neprijateljskih zaseda, neka pomenuta brigada krene preko Jesenovea. Ona mora do 16 časova dostaviti tačan [izveštaj] o situaciji od Zeleznika do Podrošta, da li neprijatelj drži zasede ili ne.

Svim brigadama na pokretu naređujemo da imaju dobre izvidnice i pobočnice.

Štab divizije nalaziće se na Crnom vrhu u kasarni s kojom odmah po dolasku na novo položaje uspostavite telefonsku vezu.

Hranu pribavljajte iz sledečih rejona: Poljanska dolina, Crni vrh. sa ovih područja pribavijače hranu III SNOUB »Ivan Gradnik«; VII SNOUB »France Prešeren« neka pribavlja hranu iz Selške doline i Škofje Loke, a XVI SNOB »Janko P[remrl] Vojko« neka pribavlja hranu za svoje jedinice iz Dana, Sorice, Podbrda, Bukova i okolnih krajeva, gde se bude nalazila.

Svim brigadama naređujemo da na novim mestima iskoriste vreme da se vojska nahrani, opere, očisti i zakrpi.

23. juna o. g. biće proslava treće godišnjice nemačkog napada na SSSR. U vezi s tim svaka brigada u svom delokrugu treba da za ovaj dan pripremi odgovarajuću proslavu.

Upozoravamo sve jedinice da sa ovih položaja prikupe sve drugove iz svojih jedinica.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA .NARODU!

Politkomesar:
Keržič Ciril
Metod

Komandant
potpukovnik:
Potoćar Stane
Stane

VII i III SNOUB

P.S.— Zborno mesto brigada biće na Gladkom vrhu u 19 časova. Redosled kretanja: 111 SNOUB »Ivan Gradnik«, Štab divizije, VII SNOLB »France Prešeren« i XVI SNOB »Janko Premrl Vojko«. Pošto dva bataljona kreću već u 16 časova da postave zasede na drumu, III i VII SNOUB moraju ostaviti na starim mestima svoje zasede dok sa sadašnjih položaja ne krene glavnina. U slučaju da se XVI SNOB »Janko P. Vojko« bude kretala preko Jesenovca, mora uputiti patrolu komandantu 111 SNOUB »Ivan Gradnik« drugu majoru Ratku kako bi pomenuti blagovremeno povukao zasede.

RELACIJA ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 21. JUNA 1944. DOSTAVLJENA GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE U VEZI S DIVERZANTSKOM AKCIJOM NA TUNEL I MOST KOD MISLINJE[1]

Š T A B
IV OPERATIVNE ZONE NOV 1 POS
Operativni odsek
Br.: 165
Položaj, 21. 6. 1944.

Relacija o diverzantskoj akciji na most i tunel kod Mislinje.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
Operativno oćeljenje

Položaj

Relacija o diverzantskoj akciji na most i tunel kod Mislinje na dan 17/18. 6. 1944. U akciji su učestvovale XI SNOB i 1. četa zaštite Štaba zone.

Zemljište na kojem su izvršene diverzantske akcije je brdovito, lako prohodno i većim delom pošumljeno. Diverzantske akcije su izvršene na železničkoj pruzi u gornjoj dolini reke Pake i gornjem toku reke Mislinje. Glavna akcija izvršena je na železničkom vijaduktu preko reke Pake kod Gornjeg Doliča. Ovaj vijadukt dugačak je 120 m i masivno izgrađen od granitnih blokova. Ima 7 potpornih stubova (2 na obali i 5 stubova u rečnom koritu). Najveći stub je u osnovi imao 4 x 7, tj. 28 m-\ Bio je visok 15 m. Tunel je od ovog vijadukta udaljen 200 m. Probijen je kroz peščani materijal i sastavljen takođe od granitnih blokova.

Gorićnikov most nalazi se zapadno od Mislinja preko potoka Mevlja. Stubovi su izgrađeni od granitnih blokova. Most je gvozden i dugačak 6 m.

Vijadukt i tunel udaljeni su od Mislinje 1 km.

Najbliža uporišta iz kojih bi neprijatelj mogao intervenisati jesu:

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332/III. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »22«.

Slovenj Gradec: 320 ljudi, Šmartno pri Slovenj Gradecu: 60 ljudi, Turiška Vas: 140 ljudi, Dovže: 40 ljudi, Mislinja: 350 ljudi, Velenje: 150 ljudi, Šoštanj: 426 ljudi, Gornji Dolič: 6 ljudi, Huda Luknja: 12 ljudi i Paka: 18 ljudi.

Za izvršenje diverzantske akcije na vijadukt i/tunel imali smo na raspolaganju XI SNOB i zaštitu Štaba zone.

Štab IV operativne zone za izvršenje ovog zadatka izdao je sledcću zapovest:[2]

XI SNOB »Miloš Zidanšek« mora noću 17 18. 6. o. g. izvršiti napad na uporište u Gornjem Doliču, zauzeti ga i srušiti železnički tunel i vijadukt preko Pake.

Napad na tunel i most treba da izvrši jednim bataljonom kojem je pridodata diverzantska grupa.

Drugi bataljon treba da osigurava prema Mislinji i Velenju. Na uporište treba da izvrši demonstrativan napad.

Zaštita Štaba zone obezbeđivaće pravac prema Vitanju.

Svim delovima [jedinica] na obezbeđenju treba dodeliti po nekoliko minera koji sa odgovarajućim materijalom moraju da sruše sve manje mostove i propuste od mesta izvršenja glavne akcije pa do Dovža i Pake. Istovremeno treba minirati i prugu od mesta zaseda što dalje u pravcu verovatnog dolaska neprijatelja. Isto tako treba da na nesrušeni deo pruge polože mine na kontakt. Treba minirati i sve drumove na izlazima iz neprijateljskih uporišta.

Za izvršenje akcije jedinice treba da se snabdeju potrebnim eksplozivom i drugim minerskim materijalom. Prethodno treba da se pripremi i sav potreban građevinski materijal, a pre svega daske, merdevine i konopci, razni direci itd.

Akcija će otpočeti u 12 časova.

Štab zone nalaziće se na Turjoj glavi.

Na osnovu ove zapovesti Stab XI SNOB naredio je sledeče:[3]

I bataljon izvršiće napad na posadu kod tunela i vijadukta. Posadu treba odmah uništiti da se što pre omogući minerskom odeljenju izvršenje svih priprema za rušenje pomenutih objekata. Dok traju minerske pripreme bataljon mora obezbeđivati mesto akcije.

II bataljon mora delom snaga vršiti obezbeđenje u pravcu Pake na taj način što će postaviti zasedu kod tunela Huda Luknja i uputiti svoje patrole napred u pravcu železničke pruge ka Velenju te na pogodnim mestima porušiti železničku

[2] Redakcija nije mogla pronaći originalnu zapovest Štaba 4. operativne zone Slovenije.

[5] Redakcija nije mogla pronaći originalnu zapovest Štaba 11. slovenaeke NO brigade »Miloš Zidanšek«.

prugu i manje mostove i propuste. Drugim delom demonstrativno napada uporište u Mislinji i postavlja zasedu na drumu i pruzi južno od Mislinje. U pravcu Slovenj Gradeča upućuje patrole sa zadatkom izviđanja i rušenja pruge na pogodnim mestima, kao i rušenja manjih objekata duž pruge.

Stab IV operativne zone odredio je 1. četu svoje zaštite u zasedu u Spodnjem Doliću sa zadatkom da obezbeđuje u pravcu Vitanja.

XI SNOB i zaštita Štaba zone sa Štabom krenuće iz kantonmana na planini Glažuti prema određenim mestima. Eksploziv će prenositi tovarna stoka.

I bataljon, koji je bio određen za uništenje posade, stigao je u 11 časova na mesto. Neprijatelj nije primećen te se odmah moglo pristupiti pripremama za miniranje. Ođeljenje za miniranje tunela i vijadukta podeljeno je na dva dela: na deo za rušenje vijadukta i deo za rušenje tunela.

Oba odeljenja pristupila su odmah radu. Dopremljen je potreban građevinski materijal, kao i eksploziv i drugi minerski materijal.

Sve pripreme izvršene su po najvećoj kiši.

Tačne podatke o objektima nismo imali, pa smo tek dolaskom na lice mesta videli situaciju. Nakon izviđanja objekata došli smo do zaključka da sa 1000 kg eksploziva, koliko smo imali sa sobom, ne možemo srušiti oba objekta.

Na osnovu novoproučene situacije određeno je sledeče: da se kod vijadukta sruše tri potporna stuba, i to srednja tri koji su najveći i najviši. U tunelu pak da se postave mine sa jedne strane tunela na vrhu svoda, na svakoj strani po jedna mina (100 kg eksploziva).

Na vijaduktu smo rasporedili mine: postavili smo minu u podnožju prvog stuba, i to od 120 kg, u podnožju drugog od 250 kg i u podnožju trećeg stuba od 120 kg. Mine smo zatrpali zemljom.

Na tunelu mine su postavljene kako je bilo odlučeno. Mine su postavljene na početku krivine svoda, i to sa svake strane po jedna. Pritisnute su uz svod i poduprte drvenim podupiračima.

Nakon završenih priprema mine su zapaljene istovremeno na oba objekta. Posle vrlo snažne eksplozije otišli smo na mesto miniranja i videli da se most još nije srušio, ali da je veoma uzdrman. Odmah smo ispod srednjeg potpornog stuba, koji je najveći, ponovo položili još jednu minu od preko 100 kg eksploziva.

Pri ponovnom miniranju srušena su oba svoda sa obe strane potpornog stuba i povukla su za sobom ostala dva potporna stuba i svodove nad njima.

Kod tunela su sc stvorile sa svake strane po dve velike rupe kroz koje nadire materijal. Ovde bismo morali ponovo da pristupimo miniranju. Pošto više nismo imali eksploziva, nismo mogli potpuno zatrpati tunel.

Dalje je minirana pruga od Mislinje do Dovža te od tunela prema Hudoj Luknji i dalje prema Velenju. Na odseku od Mislinje do Dovža pruga je prekinuta na 12 mesta. Na tom delu je porušen i železnički most, tzv. Goričnikov most preko Mevlje.

Na odseku tunel — Huda Luknja — Velenje porušena je pruga na 6 mesta.

Čitava akcija dobro je uspela.

Neprijatelj je u Mislinji posle prvih detonacija pokušao da interveniše, ali zbog naših jedinica određenih za izvođenje demonstrativnog napada, koje su pri neprijateljskom pokušaju odmah stupile u akciju i otvorile vatru na neprijateljska uporišta, u tome nije uspeo. Neprijatelj je otvorio žestoku mitraljesku vatru, ali sa svojih dobro utvrđenih položaja nije krenuo pre svanuća.

Sve ostale zasede nisu došle u dodir s neprijateljem.

Posle uspele akcije brigada i ostali delovi vratili su se na svoje stare položaje.

Sve minerske pretpripreme izvršene su još tokom dana u samom kantonmanu. Eksploziv je stavljen u mine od po 20 kg, što je podesno za transport i za korišćenje pri polaganju mina. U tome su mineri pokazali dosta inicijative, ali se videlo da još nisu dorasli takvim zadacima te da su ovo bile prve pripreme većeg stila. Ipak su uložili sav trud i veliku pažnju da se sve najbolje pripremi. Sve pripreme su izvršene po kiši.

Sav potreban materijal za postavljanje i učvršćivanje mina nabavljen je na putu iz kantonmana do mesta akcije.

Na samom mestu akcije sve pripreme izvršene su vrlo brzo. Primećeno je da većina drugova još nije videla kako se ruše veći objekti na prugama pa su pri radu bili veoma nespretni i zato su svome zadatku pristupali veoma bojažljivo.

Sto se tiče ostalih pešadijskih delova, svi su izvršili određeni zadatak u najvećem redu i pomagali pri rušenju pruge na pojedinim odsecima.

Komandni kadar se u pripremama i u samoj akciji pokazao vrlo dobar i sposoban, dok je u pretpripremama ispoljio nespretnost.

Uglavnom se videlo da je to prva veća diverzantska akcija, da na ovakve akcije nisu navikli te da [one] iziskuju način rada sasvim drukčiji od onoga koji su dosada primenjivali.

Posle prve detonacije odmah je ispoljeno veće interesovanje za diverzantske akcije. Partizani su postali raspoloženiji i uživali su gledajući ruševine, jer su znali da neprijatelj neće moći tako brzo da opravi ove objekte.'

Sve mine postavljene su pravilno i postigle su svoj cilj. Šteta je samo u tome što zbog pretvrdog terena nismo mogli potpuno ukopati mine, što bi svakako imalo veći efekat. Pokazalo se da je za takve objekte potrebna veća količina eksploziva, što je teže za transport i traži razna sredstva za prenošenje ili prevoženje. Ubuduće jedinice će morati da računaju s tim i preduzeti sve potrebne mere pre same akcije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba — major:
Franc Poglajen

Šef Operativnog odseka
Potporučnik:
Milič Viljem

BR. 76

UPUTSTVO GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 23. JUNA 1944. ŠTABU KORUŠKE GRUPE NOP ODREDA O ODNOSIMA SA SAVEZNIČKIM VOJNIM MISIJAMA I DIREKTIVE ZA BUDUĆI RAD[1]

GLAVNI STAB
NOV 1 PO SLOVENIJE
Broj.: 294

Na položaju, 23. juna 1944.

ŠTABU KORUŠKE GRUPE ODREDA

Na vaša dva izveštaja od 2. 6. i 3. 6.[4] dajemo vam ukratko odgovore samo na nekoliko pitanja:

[4] Neprijatelj u svom izveštaju o rušenju vijadukta Gornji Dolić navodi da će saobraćaj duže vreme bili u prekidu (vidi dok. br. 155).

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 13/1. U gornjem desnom uglu dopisano je crvenom olovkom: »IV/22«.

[1] Vidi dok. br. 12 i 17.

1.) Depešom već smo vas izvestili o osnovnim načelima u pogledu vaših odnosa sa članovima savezničkih misija koje se nalaze na vašoj teritoriji.®

Na vašoj teritoriji zasada nema odobrenja za rad nikakva specijalna saveznička vojna misija. Savezničke misije nalaze se samo kod Glavnog štaba, Štaba IX korpusa i Štaba IV operativne zone. Sa ovim misijama vodimo stalne pregovore o savezničkoj pomoći našoj vojsci. Vrhovni štab određuje broj aviona koji je od ukupnog broja aviona za Jugoslaviju, stavljen na raspolaganje za potrebe Slovenije. Mi trebujemo sav materijal koji bi trebalo da saveznici avionima određenim za nas prebace u Sloveniju a istovremeno određujemo koliko aviona i kakav materijal da se dopremi na pojedine sektore Slovenije. Samo za vanredno hitne pošiljke štabovi mogu sami neposredno da se dogovore sa svojim misijama, i to o manjim količinama.

Pored zvaničnih vojnih misija u Sloveniji se nalazi nekoliko samostalnih centara engleske, odnosno američke vojne obaveštajne službe. Ti centri su neovisni od zvaničnih savezničkih vojnih misija te nemaju nikakvih zadataka u okviru pribavljanja materijala našoj vojsci. Jedna od takvih samostalnih obaveštajnih grupa je grupa g. majora Cahusaka. koji se nalazi kod vas. On je šef organizacije koje sa odobrenjem Vrh. štaba organizuje na teritoriji Slovenije svoje baze za organizaciju obaveštajne službe u Austriji.[4] Radi toga je organizovala svoj centar kod Štaba IX korpusa i pokušava da s našim odobrenjem organizuje i drugi kod vašeg Štaba. Mi u principu ne dozvoljavamo nikakav rad samostalnoj stranoj vojnoj obaveštajnoj službi na našoj teritoriji. Savezničkim obaveštajnim centrima dajemo na raspolaganje materijal koji prikupe naši obaveštajni centri, ne omogućavajući im uvid u organizaciju naše obaveštajne službe. Ne možemo dozvoliti uvid u našu obaveštajnu službu bilo kome koji nije potčinjen našoj vojsci. To su principi na kojima su izgrađene obaveštajne mreže svih armija na svetu. Zbog toga bi našoj obaveštajnoj službi trebalo omogućiti da se što više razvije, da se razvije i na teritoriji Austrije te da i odavde daje materijal na raspolaganje savezničkim obaveštajnim centrima. Jasno je da je tu reč o materijalu isključivo vojnog karaktera, tj. o obaveštenjima o jačini neprijateljske vojske na našoj i austrijskoj teritoriji, o svim pokretima neprijateljske vojske na

[3] Redakcija nije pronašla depešu.

[4] Ta služba je imala zadatak da na teritoriji Austrije prikuplja podatke vojne prirode: o jačini i dislokaciji nemačkih oružanih snaga, o lokaciji ratne industrije i njihovim kapacitetima i slično.

našoj i austrijskoj teritoriji, o kapacitetu neprijateljske vojne industrije, o svim transportima vojnog materijala, o stanju neprijateljskih aerodroma itd. Ukoliko ove podatke dobijemo putem naših veza s raznim antifašističkim pokretima, organizacijama ili eventualno partizanskim jedinicama, ovo je, naravno, vojna tajna naše obaveštajne mreže, koju nikako i nikome ne smemo da otkrijemo.

Naročito naglašavamo da su sve savezničke misije kod naše vojske isključivo vojne misije te da su i svi savezički centri raznih njihovih obaveštajnih organizacija isključivo vojni obaveštajni punktovi kod naših vojnih obaveštajnih centara. Zasada nije reč o bilo kakvim političkim vezama između nas i savezničkih armija. Svi kontakti između pojedinih savezničkih oficira i naših političkih organa vlasti, odbora OF, imaju isključivo kurtoazni karakter. Svaki drukčiji odnosi su nemogući, sve dok naša vlast — NKOJ ne bude i stvarno priznata kao jedina zakonita politička vlast u Jugoslaviji. Ukoliko oficire savezničke vojske pozivamo na neke političke priredbe, mitinge itd., činimo to samo iz kurtoazije, a ako se oni tim pozivima odazivaju, to je samo pitanje njihove dobre volje.

S obzirom na činjenicu da su još uvek u toku nastojanja NKOJ-a da postigne i zvanično priznanje savezničkih zemalja, obzirom na pregovore maršala Tita i dr Subašića, treba naročito paziti na sve političke izjave koje daju predstavnici naše vojske ili političkih vlasti savezničkim oficirima ili bilo kome od osoblja pojedinih savezničkih misija. Treba se isključivo ograničavati na vojne informacijo i izbegavati bilo kakvu političku izjavu ili informaciju kako o stanju na našoj teritoriji tako i o stanju na susednim teritorijalna. Treba biti svestan da svaka izjava, svaka nepromišljena informacija može naneti štetu interesima nove federativne demokratske Jugoslavije i otežati rad naših zvanićnih predstavnika.

S obzirom na ovo smatramo da su razgovori koje je drug Ahac[3] vodio s nekim savezničkim oficirima bili veoma neumesni te mogu prouzrokovati velike teškoće u našem budućem radu. Zbog toga vas naročito upozoravamo da se u svemu strogo pridržavate gornjih uputstava i da ste svesni da je Štab Koruške grupe, a naročito politkomesar, lično odgovoran za sve izjave, sve informacije i sve odnose sa savezničkim misijama. Ukoliko dođe do kurtoaznih poseta i razgovora sa predstavnicima političkih vlasti, moraju se obaviti sa znanjem Štaba i uz potrebne prethodne pripreme, tako da

[5] Dušan Pirjevec Ahac

svaki predstavnik OF bude unapred tačno obavešten o našem stavu koji smo gore izneli.

Naročito naglašavamo da je sve što smo izneli o tome strogo poverljivog karaktera.

2.) Štabu IX korpusa ponovo smo poslali naređenje za obećanu grupu od 70 partizana koja treba da stigne na vašu teritoriju.[0] Isto tako smo odobrili vaš predlog da četa na sektoru Kanalske doline dođe pod komandu Briško-beneškog odreda.[7] U vezi s tim preduzeli smo sve potrebno kod Štaba IX korpusa.

3.) Iz poglavlja o vašim potrebama vidimo da pokušavate šablonski prenositi formaciju odseka, kakva je izvršena u jedinicama VII i IX korpusa, na vaše prilike. Kod vas štabove treba organizovati tako da su što pokretljiviji. Sem organizovanja dobrog obaveštajnog centra u vašem Štabu, sa što je moguće većim brojem obaveštajnih punktova na pojedinim sektorima Koruške i eventualno i Austrije, nema potrebe za bilo kakvim odsekom kod vašeg Štaba. Donekle dolaze u obzir još neki referenti.

4.) Odobravamo da nam dostavljate redovne izveštaje i želimo da budu što češći, ipak kopije svih izveštaja koje šaljete nama dostavite i direktno Štabu IV oper. zone. Naročito se obraćajte Štabu IV oper. zone u pogledu kadrova.

5.) Najveću pažnju poklonite mobilizaciji. Mi ćemo učiniti sve potrebno da vam od strane saveznika osiguramo što veću pomoć u dostavljanju oružja, eksploziva i drugog potrebnog vojnog materijala. Zbog toga posvetite naročitu pažnju dobrom organizovanju spuštališta za saveznički materijal i dobrom uređenju tajnih magacina za njegovo uskladištenje.

Nedostatak oružja ni za trenutak ne sme zakočiti mobilizaciju na vašoj teritoriji. Mobilišite sve, a što ne možete sami naoružati, uputite na teritoriju VII korpusa. Ovo će pomoći i vama jer će se novomobilisani u jedinicama VII korpusa vojnički i politički izgraditi pa ćete na taj način moći da kasnije dobijete kadar za razvoj vojske u Koruškoj. Nemojte posmatrati slanje novomobilisanih u VII korpus kao nešto loše, već je vaša dužnost da to što više forsirate.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant, general-major:

• Reč je o grupi koju je trebalo da uputi Štab 9. korpusa NOVJ u Korušku. Opširnije vidi u dok. br. 65.

[7] Odnosi se na Ziljsku četu (vidi dok. br. 17).

NAREĐENJE ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 23. JUNA 1944. POTČINJENIM JEDINICAMA ZA NOVI RASPORED SNAGA, I ZA FORMIRANJE POHORSKOG NOP ODREDA[1]

S T A B
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Položaj, 23. 6. 1944.
Br.: 876

ŠTABU XIV DIVIZIJE NOV I POJ
ŠTABU XI SNOB »MILOŠ ZIDANŠEK«
ŠTABU POHORSKOG ODREDA

Položaj.

Zbog velikih gubitaka na fronlovima i u nedostatku sopstvenih snaga Nemci su otpočeli izvođenje prinudne mobilizacije naših ljudi u Vermanšaft. Ovim novopribavljenim snagama nastoje da ojačaju svoje redove na teritori ji Štajerske u težnji da ih ubace u borbu protiv naših jedinica. U sprovođenju mobilizacije otišli su tako daleko da su zbog izbegavanja naših ljudi da se odazovu pozivima pristupili sada nasilnim odvođenjem od kuća, koje su prethodno opkolili i time onemogućili bekstvo. Na brutalan način trpali su ljude u automobile i odvozili ih pravo u kasarne. Ovakvi njihovi postupci jasno dokazuju u kakvom se teškom položaju nalaze okupatorske vlasti u Štajerskoj.

Naš je zadatak da u ovom momentu do maksimuma iskoristimo slabost neprijatelja, da našom mobilizacijom ojačamo naše redove, naoružamo ih, pa zatim udvojenim snagama razbijamo njihove demoralisane i oslabljene bande.

Da bismo što bolje iskoristili svoje jedinice za ofanzivne operacije za koje smo već izdali potrebna naređenja, da bismo omogućili što veću kontrolu što šireg terena i izvodili koordinirane operacije svih jedinica, Štab zone je odlučio da pregrupiše svoje snage.

Zbog toga

n a r e đ u j e m o :

1.) Raspored jedinica:

a) XIV divizija NOV i POJ sa sve tri brigade operisaće ubuduće na sektoru Maribor — Dravograd — Šoštanj — Celje — želez, pruga do Maribora.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/11.

b) VI SNOUB »Slavko Slander« i XI SNOB »Miloš Zidanšek« operisaće na sektoru Savinjska dolina — Celje — Zidani Most — Litija — Kamnik.

c) Obe brigade operisaće po potrebi zajedno ili odvojeno s obzirom na potrebe i predviđene akcije pod rukovodstvom Štaba zone ili Operativnog štaba obcju brigada.[2]

2.) Zadaci:

a) Rušenje komunikacija (železnićkih pruga i drumova) u smislu naše naredbe XIV diviziji br. 857 od 15. 6 o. g.[3] i XI SNOB br. 865 od 17. 6. o. g. i naredbe Operativnog odseka našeg Štaba pod br. 176 od 23. 6. 1944.'

b) Napadi na neprijatelja i njegova uporišta radi pribavljanja oružja.

c) Uporedo sa izvođenjem akcija pod a) i b) izvršiti mobilizaciju svih muškaraca od 17—45 godina u smislu odluke IOOF. Mobilizaciju treba izvoditi sistematski i bez odugovlačenja, pre svega u centrima i fabrikama: Maribor, Celje, Trbovlje, Mežica, Črna i Dravograd.

3.) *Formiranje Pohorskog odreda*

Na osnovu ukazane potrebe i predstojećih zadataka na sektoru Pohorja i Kozjaka (na levoj obali Drave) formirače se Pohorski odred.

U sastav Odreda ulaze:

a) I bataljon, dosada Lackov bataljon,

b) II bataljon, sastavljen od jedne kompletne čete XIV divizije i jedne čete XI SNOB.

c) U štabove postavljamo:

Štab Odreda

Komandant: drug Silvo[5] dosada zam. kom. bataljona XI SNOB
Politkomesar: drug Mali Ivan, dosada zam. politkom. bat. XI SNOB

Zam. komandanta: drug Hadži," dosada komandant Lackovog bataljona

[2] Operativni štab za 6. slovenačku X0 brigadu »Slavko Slander« i 11. slovenačku NO briaadu -.Miloš Zidanšek« formiran je naredbom Glavnog štaba NOV i PO~Slovenije br. 331 od 23. jula 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. li/I).

[5] Redakcija tu zapovest nije objavila (vidi dok. br. 62. napomenu br. 2).

[4] Redakcija nije pronašla naredbe br. 865 i 176.

[5] Ivan Medie Silvo

[6] Franc Mustafa Hadži

Zam. politkom.: drug Rajko,[7] dosada zam. komesara čete XI SNOB

Operat. oficir: drug Petar,[a] dosada vodnik u Lackovom bataljonu.

Referenta za propagandu kao i ostale referente odredičemo naknadno.

Štab Odreda neka odmah dostavi predloge za štabove bataljona.

d) Operativni sektor:

I bataljon na sektoru Kozjaka sa pravcem dejstva prema Slovenskim goricama.

II bataljon na sektoru Pohorja sa pravcem dejstva prema Dravskom polju.

e) Zadaci Odreda:

— mobilizacija na ćelom sektoru Odreda,

— napadi na neprijateljske patrole i manje kolone,

— organizovanje mesta za spuštanje materijala,

— organizovanje skladišta, radionica i snabdevanje neborbenih jedinica na sektoru Pohorja (podoficirskih škola itd.),

— organizovanje veza i kanala preko Drave,

— politički rad u vojsci i među stanovništvom,

— ostali zadaci koji će biti dati Odredu na izvršenje.

f) Formiranje Odreda izvršiće se našim naknadnim naređenjem.[9]

g) Za formiranje II bataljona XIV divizija i XI SNOB odrediće po jednu kompletnu četu od po 30 ljudi sa svim potrebnim komandnim kadrom. Moraju biti naoružani sa po dva puškomitraljeza, dva automata, a ostalo puške sa odgovarajućom količinom municije. Stab XIV divizije treba određeno ljudstvo što pre poslati u XI SNOB.

h) Pohorski odred biće potćinjen direktno Štabu zone te će Štab odreda od Štaba zone naknadno primiti detaljna uputstva i naređenja. U cilju izvršavanja potrebnih posebnih zadataka. Štabu Odreda može postavljati zadatke i Štab XIV divizije, ukoliko se njegove direktive odnosno naređenja ne bi kosila sa već izdatim naređenjima Štaba zone.

i) Osim toga Štab Odreda je odgovoran da se u njegovim jedinicama organizuju sve ostale pomoćne službe, kao

[7] Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

* Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

[8] Redakcija ovo posebno naređenje nije pronašla. Inače, Pohorski NOP odred formiran je 27 juna 1944 na Rogli, na pl. Pohorju (vidi operativni dnevnik 4. operativne zone Slovenije u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332/V).

napr.: obaveštajna, sanitetska, propagandna, služba veze, intendantura, kontrola kadrova (referent za kadrove), koji su sastavni deo svakog Štaba naših jedinica. Odgovarajući odseci našeg Štaba dostaviće u tom cilju potrebna naređenja, uputstva i naredbe.

j) U potčinjenim jedinicama treba sistematski osposobljavati komandni kadar i borce. Ovo će se postići redovnim političkim i vojnim radom u jedinicama, raznim konferencijama i sastancima.

k) Štabu zone treba redovno dostavljati izveštaje o stanju i radu u jedinicama, i to:

— izveštaje o akcijama — posle izvedenih akcija,

— izveštaje o vojnoj i političkoj nastavi, pokretima i mobilizaciji — svakog dana.

— izveštaje o brojnom stanju ljudstva i oružja, o stanju u jedinicama itd. — svakog 7. i 21. u mesecu.

Sve izveštaje Štaba zone treba dostavljati u dva primerka.

4.) Pošto će Odred privremeno imati mali broj boraca, snabdevanje neborbenih jedinica, pored Odreda, preduzeće i XIV divizija. Isto važi i za mesta za spuštanje materijala koja uvek mora obezbeđivati cela brigada.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Zamenik komandanta
potpukovnik:
Kolman Alojz Marok

(M. P.)

IZVEŠTAJ ŠTABA 30. DIVIZIJE OD 23. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBAMA I AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA SREDINOM JUNA[1]

S T A B
XXX DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Operativni odsek
Položaj, 23. 6. 1944.
Br. 344

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
— Operativni odsek —

Dostavljamo vam 15-dnevni izveštaj o akcijama jedinica XXX divizije u vremenu od 9. 6. do 23. 6.

XVII SNOB »Simon Gregorčič«

_2

14. 6. 1944. patrola jačine 5 strelaca sa protivtenkovskom puškom i teškim mitraljezom napala je neprijateljski kamion sa vojnicima na drumu Kanal — Avče. Patrola je uspela da ošteti kamion, koji je ostao na drumu, a nije ga mogla zapaliti zato što se u neposrednoj blizini nalazilo neprijateljsko uporište.

Neprijateljski gubici nisu poznati.

Mi nismo imali gubitaka.

Noću 14 15. o. m. brigada je minirala železničku prugu Kanal — Avče na 8 mesta i srušila mali železnički most na pruzi Bodrež — Log. Sem toga u toku iste noći minobacačem je tukla Kanal.

Noću 15/16. o. m. srušena je železnička pruga na 16 mesta između Bodreža i Loga.

Noću 20 21. o. m. brigada je obezbeđivala glavnu akciju — napad na Vipavu, na drumu Gorica — Ajdovščina. Do borbe sa neprijateljem nije došlo. U toku noći srušena su dva mala mosta na drumu Gorica — Ajdovščina. Pri tome utrošeno 170 kg eksploziva.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/1. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1332« i crvenom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »25.6.«

[2] Redakcija ie izostavila tekst o napadu na neprijateljsko uporište Kanal jer uglavnom ponavlja izneto u dok. br. 61.

XVIII SNOUB »Bazoviška«

. . .[3]

15. 6. brigada je dobila zadatak da uputi jednu bojnu patrolu sa dva puškomitraljeza što bliže iznad porušenog mosta u Avčama sa zadatkom da pripucava na radnike i vojnike na mostu i time spreči pripremne radove za opravku mosta. Cim je došla na položaj, oko 4 časa, patrola je otvorila vatru na radnike koji su se odmah razbegli. Neprijatelj je iz škole u blizini mosta otvorio vatru na našu patrolu, a istovremeno uputio i mitraljesku trojku prema našim položajima, koja je ubila jednog našeg mhraljesca a drugog ranila. Odmah zatim našu patrolu napala je neprijateljska desetina i tom prilikom bio je ranjen naš mitraljezac iz 1. čete II bataljona, koji je za vreme transportovanja u logor umro.

Noću 20 21. 6. brigada je dobila zadatak da napadne i uništi neprijateljsko uporište Vipavu i da u tom selu poruši zamak.-[1] Za izvršenje ovog zadatka brigada je imala na raspolaganju I i II bataljon, jednu četu brigade »Triestina d'assalto« i protivtenkovski top.

Raspored brigade za ovaj napad: I bataljon imao je zadatak da napadne i uništi stari zamak.

II bataljon imao je zadatak da manevrom opkoljavanja uništi neprijateljsko uporište. Ovom bataljonu pridodata je italijanska čela i protivtenkovski top.

Kako je već izneto, napad na uporište nije otpočeo u 23.30 časova, jer bataljoni nisu blagovremeno zaposeli određene im položaje.

II bataljon nije na određeno mesto stigao zbog toga što su bili obavešteni da su svuda naokolo postavljena minska polja i žičane prepreke. Zbog toga je komandant brigade kapetan Denadija krenuo sa ovim bataljonom na nove položaje. Zatim je napad otpočeo jurišem. Pod pritiskom našeg automatskog oružja, minobacača i protivtenkovskog topa neprijatelj je bio prinuđen da iz crvene kasarne pobegne u belu kasarnu. Naši borci su pokušavali da kasarnu zauzmu na juriš, ali u tome nisu uspeli jer su naišli na minska polja koja su bila postavljena ispred uporišta. Zatim je neprijatelj otvorio žestoku vatru iz automatskog i teškog oružja na položaje naših jedinica. Borba je trajala do 4 časa ujutro, kada su se naše jedinice povukle.

1. četa I bataljona sa minerskom grupom uspela je da u 5 časova ujutro minira zamak.

[3] Redakcija je izostavila tekst o napadu na neprijateljsko uporište Avče. jer ponavlja izneto u dok. br. 61.

[4] Zapovest za napad na neprijateljsko uporište Vipavu izdao je Stab 9. korpusa NOVJ 19. juna 1941 (vidi dok. br. 68).

III bataljon držao je zasedu na drumu Ajdovščina — Vipava i izvršio demonstrativan napad na uporište u Ajdovščini. Neprijatelj je pokušavao da interveniše u pravcu Vipave, ali je u tome bio sprečen.

Neprijateljski gubici u ovoj akciji još nam nisu poznati. Napominjemo da posada koja se nalazila u starom zamku posle izvršenog miniranja uopšte nije reagovala i to dokazuje da su sigurno imali gubitke.

Naši gubici: 5 mrtvih i 16 ranjenih.

Materijal u ovoj akciji nismo zaplenili.

Gubitaka u materijalu nismo imali jer smo oružje poginulih drugova pokupili.

Moral naših boraca u ovoj akciji nije bio na zavidnoj visini verovatno zbog toga što su naišli na nagazne mine te je u početku akcije bilo prilično žrtava.

O moralu neprijatelja ne možemo javiti jer se ovaj ogorčeno branio.

XIX SNOB »Srečko Kosovel«

8. 6. jedna četa ove brigade porušila je nasip na železničkoj pruzi Štanjel — Gorica. Nasip je bio do temelja srušen, i to u dužini od oko 30 m i na celoj širini. Utrošeno je oko 340 kg eksploziva.

[5]

Noću 17/18. 6. brigada je izvršila rušenje na drumu Grahovo — Reka — Zelin — Idrija. Na drumu Grahovo — Reka srušeno je 5 mostova i jedan podzidak, i to jedan most ispred Grahova dug 4 m i širok 6 m, drugi most između sela Bukovo — Grahovo dug 8 m a širok 6 m, treći most između Bukova i Grahova dug 4 m i širok 6 m, četvrti most dug 8 m i širok 6 m, a peti most je srušen omaškom u blizini sela Roke. Podzidak je porušen između Bukova i Reke u dužini od 10 m i visini od 10 m. Utrošeno je 58 kg eksploziva.

Na drumu Zelin — Idrija srušena su tri mosta i jedan nasip, i to: most ispod kote 300 u dužini od 7—8 m i širini od 6 m, drugi most ispod kote 274 u dužini od 8 m i širini od 6 m, treći most ispod kote 280 u dužini od 8 m i širini od 6 m. Ispod kote 284 srušen je i podzidak u dužini od 10 m i dubini od 4 m. Za ova rušenja utrošeno je 410 kg eksploziva.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba — major:
Rustja Franjo-čanči s. r.
Rustja Franjo

Šef odseka — kapetan:
Vidačić Nikola s. r.
Nik. Vidačić

[5] Redakcija je izostavila tekst o radu brigade na obezbeđivanju napada na uporište Kanal i Avče, jer je detaljnije iznet u dok. br. 61.

IZVEŠTAJ ŠTABA 16. SLOVENAČKE NO BRIGADE »JANKO PREMRL VOJKO« OD 23. JUNA 1944. ŠTABU 31. NO DIVIZIJE O BORBAMA I AKCIJAMA POTČINJENIH JEDINICA U PRVOJ POLOVINI JUNA[1]

S T A B
XVI SNOB »J. P. VOJKO«
Operativni odsek
Položaj. 23. juna 1944.
602 44

ŠTABU XXXI DIVIZIJE
Oper. odsek

Vojni izveštaj za period od I. juna 1944. do 15. juna 1944.

1. 6. 1944.

Oslale dve brigade, naše divizije nalazile su se u Gorenjskoj,[2] dok je naša [XVI] brigada ostala na sektoru cerkljanskog okruga sa zadatkom da obezbeđuje bolnicu i da istovremeno za nju nabavlja hranu. Drugo, u slučaju neprijateljskog pokušaja da udari u leđa našim jedinicama koje su se nalazile u Gorenjskoj, brigada je imala zadatak da odmah spreči ovakav pokušaj neprijatelja. Istovremeno brigada je imala zadatak da za to vreme ruši neprijateljske komunikacije, pa su zbog toga jedinice naše brigade noću 31. 5/1. 6. 44. izvršile napad na železničku prugu Podbrdo — Sv. Lucija.[3] Cilj napada bio je da se unište neprijateljska uporišta duž pruge pa da se i sama pruga što efikasnije poruši. Za napad bataljoni su dobili sledeče zadatke:

1. bataljon

sa jednom četom i bombašima napada i uništava tri bunkera kod tunela i srušenog mosta kod Zatakoveca. Na svaki bunker određen je po jedan vod sa bombašima koji su imali zadatak da se privuku u neposrednu blizinu neprijateljske posade i unište je bombama. Osim ovog ljudstva pridodalo je i jedno ođeljenje sa mitraljezom i lakim minobacačem koji je tukao bunker kod tunela. Jedno ođeljenje sa teškim

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/T.
- O dejstvu 3. slovenačke NOU brigade »Ivan Gradnik" i 7. slovenačke NOU brigade »France Prešeren« u Gorenjskoj vidi dok. br. 86.
[5] Sada: Most na Soči

minobacačem postavljeno je kod Bukova blizu zaseoka Malni sa zadatkom da za vreme akcije gada Hudu Južnu* i Grahovo. Jedna desetina pak demonstrativno je napadala na Hudu Južnu.

Zbog žestoke neprijateljske vatre i brisanog prostora naši bombaši nisu se mogli dovoljno približiti bunkerima da bi ih uništili. Pri tome ih je ometalo i krajnje neprecizno gađanje našeg teškog minobacača/'

Kritička analiza: Borci, naročito bombaši, bili su požrtvovani i istrajni. U toku operacije najviše je ometala vatra teškog minobacača. Sama prostorija gde se odvijao napad izložena jc unakrsnoj vatri neprijateljskih mitraljeza i u takvom slučaju bilo bi potrebno da učestvuje i teško oružje. Bunkeri su naime solidno izgrađeni od armiranog betona i okruženi žičanom preprekom.

Naši gubici: jedan poginuo.

Stvarni uspeh imala je samo minerska grupa. Povlačenje sa pruge počelo je u 5 časova, posle čega se bataljon vratio na svoje stare položaje, gde je ostao do 17 časova, kada je posle zbora brigade, krenuo iz Zakriža na položaje kod Slabela.

2. *bataljon:*

trebalo je da napadne i uništi uporište kod Prangera" na pruzi između Grahova i Podbrda te da istovremeno sruši prugu između Prangera i Hude Južne. Još na pokretu ispred samog cilja bataljon je napala neprijateljska zaseda te se morao povući. Jedna četa se probila i ostala na drugoj strani [pruge] i sledeče večeri na povratku minirala je prugu. Ova četa nanela je neprijatelju gubitke od jednog poginulog i dva ranjena.

Kritika: Uzrok neuspeha: 1.) Zbog slabog poznavanja terena od strane vodiča bataljon je stigao na mesto kada je neprijatelj već bio duž cele pruge alarmiran zbog napada 1. bataljona. Posledica ovoga bila je neprijateljska zaseda. A zatim, dok je četa vodila borbu i probila se kroz zasedu, bataljon je bio na takvom položaju da nije mogao prihvatiti borbu (zbog nagiba od 80"u). U 9 časova ujutro vratio se na svoje položaje, gde se nalazio do 18 časova, kada je krenuo na zborno mesto u Zakriž radi smotre brigade od strane članova Štaba divizije. U 19 časova bataljon je krenuo na nove položaje na Cerkljanski Vrh — Na Veharš.[7]

[4] Sada: Hudajužna

[5] Odnosi se na minobacače od SI (82) mm, jer jedinice Glavnog štaba NOV i PO Slovenije u svom naoružanju nisu tada imale minobacače većeg kalibra.

[4] Grupa kuća jugoistočno od s. Znojila.

[7] Na Veharš, zaselak 1 km jugoistočno od Cerkljanskog Vrha (karta 1:25.000).

3. bataljon

Zadatak bataljona bio je da sa jednom četom obezbeđuje 2. bataljon sa pravca Podbrda te da pošalje na prugu 2 minerske grupe radi miniranja. Zbog toga je upućen jedan vod da osigurava minobacačko oćeljenje na koti 562 iznad zaseoka Malni, ispod Bukova. Jedna teška »breda« postavljena je na koti 572 a ostala 2 puškomitraljeza na položajima iste kote. Sa ovih položaja demonstrativno su napali uporište kod Mohorca. Bataljon je ostao na položajima do 4.30 časova. Jedinice ovog bataljona nisu došle u dodir s neprijateljem. Bataljon se vratio na stare položaje u 6.30 časova i ostao na njima do 17 časova, kada je krenuo na zborno mesto u Zakriž radi smotre brigade od strane članova Štaba divizije. U 19 časova bataljon je krenuo na nove položaje u Kladje.* Štab brigade krenuo je iz Zakriža u 20 časova na novi položaj u Kladje.

Prilog: skica borbi i miniranja.[9]

4. 6. 1944.

1. bataljon

Zbog nadiranja neprijatelja prema našim položajima bataljon je u 19 časova zaposeo položaje u Novoj Oselici. Jedna četa upućena je u pravcu Sovodnja da bi otkrila i napala neprijatelja.

Kritika: Iako je obaveštajna služba dala podatke da se neprijatelj nalazi u Sovodnju i da nadire prema Novoj Oselici, sa vojničke strane nije preduzeto ono što ovakav položaj traži. Umesto da svoje bojne patrole upute u pravcu neprijatelja, ponovo su upućivali obaveštajne patrole tako da je ovo stanje trajalo sve do 5. 6. 44. Ujutro u 7 časova bataljon je otvorio vatru iz teške »brede« i teškog minobacača na položaje Nemaca ispod crkve u Novoj Oselici. Neprijatelj se polako povukao u Sovodenj, gde se utvrdio po kućama. Zatim je prema Sovodnju upućena bojna patrola s puškomitraljezom, koja se vratila u sastav bataljona u 17 ćasova i izvestila da se neprijatelj povukao iz sela Sovodenj još u 13 ćasova. U 19 časova ljudstvo celog bataljona povučeno je na stare položaje. Jačina neprijatelja u Sovodnju iznosila je oko 200 ljudi.[1"]

[8] Kladje, zaselak 1 km istočno od s. Podlanišća (karta 1:25.000).

• Redakcija skicu nije pronašla.

'" Odnosi se na bataljon »Hajne« (Heine), koji je od 3. do II. juna 1944. dejstvovao na tom sektoru (vidi dok. br. 138).

5. *6. 1944.*

1. bataljon

Noću 5 o. 44. bataljon je otišao na akciju u Fužine, gde su se privremeno zaustavili Nemci u kući Cigara. Glavni cilj bio je da se prekopa deo druma Fužine — Žiri (galerija)[11] kako bi se time u potpunosti onemogućilo prevoženje vojske iz Idrije, Žirija i Gorenje Vasi. Jedna četa kojoj je priključena desetina teškog odeljenja sa lakim minobacačem i protivtenkovskom puškom napala je pomenuto privremeno uporište. Za vreme ovog napada ubijena su dva Nemca, jednome je oduzeta puška »mauzer«, sanduk municije za »šarac«, opasač, dva para fišeklija i jedna torbica. Opet se desilo da je naš teški minobacač upravio vatru na naše borce i pri tom ranio 6 drugova. Uostalom, ova stvar još se ne može utvrditi jer je i neprijatelj dejstvovao ovakvim oružjem.

2. bataljon

U zasedi između Sv. Lucije i Dolenje Trebuše nalazila se 2. četa, dok je ostali deo bataljona bio na položajima Na Veharš, kota 975, 840, 904.

3. *bataljon*

Na položajima kod Kladja zajedno sa Štabom brigade.

6. 6. 44.

Zbog prevođenja neprijateljskih trupa prugom Sv. Lucija — Podbrdo i ostalih vojnih prevoženja u većim naseljima izvršene su razne koncentracije okupatora pa je naša brigada, da ne bi ostala izolovana od ostalih naših jedinica, morala izvršiti pokret sa dosadanjih položaja u 22 časa uveče na nove položaje: Jagršče — Sebrelje. Pravac kretanja: Kladje — Ravan — Plužnje — Pirhova grapa[12] — Jagršče.

7. *6. 44.*

[13]

U. 6. 44.

1. bataljoti

stigao je iz Lokoveca u St. Višku Goru,[14] gde se nalazio do 15 časova, posle čega je krenuo pravcem: Police — Orehek

[11] Verovatno se misli na deo puta koji je izgrađen pomoću podzidaka i usečen u brdo.

[12] Naziv: Ravan i Pirhova grapa, na karti 1:100.000 nisu nađeni.

" Redakcija je izostavila tekst o borbi kod Šebrelja, jer je potpunije opisana u dok. br. 37.

[14] Sada: šentviška Gora

— Zakriž — Cerkno — Novaki — Krnice, gde je stigao sledečeg dana u 14 časova.

2. bataljon

krenuo je prema Jagrščama. U Šebrelje je stigao u 24 časa. Dalji pokret izvršen je preko Idrijce na Črni vrh kod Novaka.

3. bataljon

krenuo je na nove položaje u Robidnici.

14. 6. 44.

naša divizija izvršila je pokret u Gorenjsku radi vojnih akcija rušenja komunikacija okupatora i mobilizacije, kao i akcija vojnog i političkog te ekonomskog karaktera. Radi toga je i brigada izvršila pokret na Črni vrh, gde je bilo zborno mesto, a odatle je u 20 časova krenula prema Farjem Potoku — Jesenovcu — Prtovču.

15. 6. 44.

1. bataljon

u ranim jutarnjim časovima stigao je u selo Prtovč, gde se odmorio do 12 časova, posle čega je krenuo u pravcu Jelovice i poseo položaje na Mošenjskoj planini.

2. *bataljon*

u jutarnjim časovima stigao je u selo Prtovč i odmarao se do 12 časova. Za vreme pokreta naišao je neprijatelj ispod sela Podlonk, posle čega su naši odmah otvorili vatru na njega i primorali ga da pobegne prema Zeleznikima. Zatim je bataljon nastavio pokret prema Mošenjskoj planini, gde je stigao u 18 časova sa zakašnjenjem od 2 časa.

3. *bataljon*

isto tako je učestvovao u napadu na neprijatelja pa je i on zbog toga sa zakašnjenjem stigao na sektor Mošenjske planine, gde je poseo položaje.

S. F. — S. N.!

Načelnik Štaba: odsutan

Operativni oficir — poručnik: F. Kesič-Cene[15]

[15] Franko Kesič Cene

IZVEŠTAJ GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 24. JUNA 1944. VRHOVNOM ŠTABU NOV I POJ O BORBAMA I STANJU POTČINJENIH JEDINICA[1]

GLAVNI STAB NOV IN[a] PO
SLOVENIJE
OPERATIVNO ODEL.IENJE
dne 24. 6. 1944.
Br. 17 44

VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE

Operativno odeljenje egzistira kao takvo od momenta formiranja inženjersko tehničkog odeljenja Glavnog Štaba, koje odgovara za inženjersko tehničku službu u NOV i PO Slovenije neposredno štabu, odvojeno od op. odeljenja.[3]

Operativno odeljenje ima trenutno tri oficira, tj. načelnika odeljenja i dva pomoćnika. Rad u samom odeljenju podeljen je u glavnom na tri gruba[4] sektora i to: Operativni deo, vojno informativni deo i studijsko-školski deo. Za svaki sektor rada odgovoran je po jedan drug; svi u glavnom rade zajedno i za rad odgovaraju načelniku odeljenja neposredno.

U proteklom periodu, tj. od formiranja do danas, napravljen je program rada za operativno odeljenje našeg štaba, kao i za rad operativnih odseka po našim jedinicama, operativnih oficira i uopšte dali smo uputstva za taj sektor rada potčinjeniin štabovima.

Operativni sektor rada obuhvata u prvom redu prikupljanje podataka o neprijatelju i našoj vojsci, projektiranje planova za operacije naše vojske, da koordinira rad jedinica ili pomaže pri izvođenju većih operacija pojedinim jedinicama.

Vojno informativni sektor obuhvata rad na sastavljanju izveštaja vojno operativne prirode, obaveštavanje javnosti o našim akcijama. Pored toga vrši prikupljanje materijala za istoriju naše borbe.

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvalskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 20/1, i u Arhivu CK SKJ, br. 4046.

* I

[5] Naredbom Glavnog štaba NOV i PO Slovenije br. 554 od 8. maja formirano je Tehničko odeljenje. koje je naredbom Op. br. 4 od 23. maja 1944. podeljeno na Operativno i Tehničko odeljenje (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 11 i f. 32/T).

' Omaška: treba: grupe

GLAVNI ŠTAB NOV I PO
SLOVENIJE
OPERATIVNO ODELJENJE
dne 24.5.1944.
br.17/44.

VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE.

Operativno odelenje ekzistira kao takvo od momenta formiranja inženjersko tehničkog odelenja Glavnoga štaba, koji odgovara za inženjersku tehničku službu u NOV i PO Slovenije neposredno štabu, odvojeno od op. odelenja.

Operativno odelenje ima trenutno tri oficira, t.j. načelnik odelenja i dva pomočnika. Rad u samom odelenju podeljen je u glavnom na tri grube sektora i to: Operativni deo, vojno informativni deo i študijsko školski deo. Za svaki sektor rada odgovoran je po jedan drug, svi u glavnom rade zajedno i za rad odgovaraju načelniku odelenja neposredno.

U proteklom periodu t.j. od formiranja do danas napravljen je program rada za operativno odelenje našega štaba, kao i za rad operativnih odseka po našim jedinicama, operativnih oficira i uopšte dali smo uputstva za taj sektor rada podčinjenim štabovima.

Operativni sektor rada obuhvata u prvom redu prikupljanje podataka o neprijatelju i našoj vojsci, projektiranje planova za operacije naše vojske, da koordinira rad jedinica ili pomaže pri izvodjenju večih operacija pojedinim jedinicama.

Vojno informativni sektor obuhvata rad na sastavljanju izveštaja vojno operativne prirode, obaveštavanje javnosti o našim akcijama. Pored toga vrši prikupljanje materijala za istoriju naše borbe.

Študijsko - školski deo obuhvata analize operacija, študiranje neprijateljske taktike i taktike naše vojske. Na osnovu analize pojedinih operacija sastavlja kritičke primetbe, sakuplja praktičan vojni materijal i dostavlja ga komandi Oficirske škole na iskorišćavanje za vreme predavanja. Takodje te stvari se dostavljaju na iskorišćavanje podoficirskim školama i našim štabovima.

Rad operativnog odelenja je u opštem zamahu i dobija svakim danom u svom radu stabilne pozicije na tom polju rada.

U glavnom smo prešli teškoče u organizacijskom pogledu i zastarele stvari svali na tekuće rad.

Fotokopija prve siranice dokumenta br. SO.

Studijsko-školski deo obuhvata analize operacija, studiranje neprijateljske taktike i taktike naše vojske. Na osnovu analize pojedinih operacija sastavlja kritičke primedbe, sakuplja praktičan vojni materijal i dostavlja ga komandi oficirske škole na iskorišćavanje za vreme predavanja. Takođe te stvari se dostavljaju na iskorišćavanje podoficirskim školama i našim štabovima.

Rad operativnog odeljenja je u opštcm zamahu i dobija svakim danom u svom radu stabilne pozicije na tom polju rada.

U glavnom smo prešli teškoće u organizacijskom pogledu i zastarele stvari sveli na tekući rad.

Radi boljeg pregleda operacija NOV i PO Slovenije u mesecu maju i vojničkog položaja u Sloveniji uopšte, delimo svoj izveštaj na četiri glavna dela, i to: **plan Štaba, operacije jedinica, naša i neprijateljska taktika, kritički osvrt na naše operacije i razno.**

I

PLAN ŠTABA:

U mesecu maju pored manjih neprijateljskih ispada i ofanzivnih poduhvata neprijatelja na sektoru IV. zone i IX. korpusa je neprijatelj u glavnom bio u celoj Sloveniji pasivan i ograničio se samo na defanzivnu odbranu čuvanja komunikacija. Njihovi manji ispadi su imali za cilj ugrožavanje naše slobodne teritorije, nametanje borbe našim jedinicama što dalje od komunikacija, napadima na raznim pravcima, dekoncentrirati naše snage, da nam onemoguće preduzimanje većih operacija na njihovu saobraćajnu mrežu.

Naš štab je pravilno ocenio neprijateljsku taktiku i da bi preprečili neprijateljske planove, uzeli inicijativu u svoje ruke, postavljeno je:

1. VII. korpus da preduzme veće ofanzivne operacije protiv neprijateljskih garnizona u Ljubljanskoj pokrajini sa težištem udara na neprijateljske garnizone duž cestne komunikacije Sušak — Kočevje — Ribnica — Vel. Lašče — Ljubljana, da i dalje drži Novo Mesto u blokadi iz[5] južne strane manevarskim dejstvom manjim snagama, da ruši glavnu železničku prugu Ljubljana — Trst. Pri tim operacijama korpus se je imao osianjati na slobodnu teritoriju Dolenjske i Bele Krajine, posredan oslonac na Žumberak i Gorski Kotar.

Za realizaciju toga plana su kod VII. korpusa bili stvoreni svi taktički i tehnički uslovi.

[5] Sa

2. IX. korpus je dobio naređenje, da usmeri svoje ofanzivne operacije prema Gorenjskoj sa ciljem likvidacije neprijateljskih garnizona, vršenjem široke mobilizacije, kao i aktivno dejstvo na neprijateljske komunikacije na svom sektoru.

Pri svojim operacijama IX. korpus je imao oslonac na VII. korpus.

Za realizaciju toga plana kod IX. korpusa su stvoreni svi taktički i tehnički uslovi.

3. IV. operativna zona dobila je naređenje, da sa svojim snagama pojača napade na neprijateljske posade, naročito rudnike, na železničku mrežu, i tla vrši široku mobilizaciju.

Za izvršenje tih zadataka su bili kod IV. op. zone stvoreni svi taktički i tehnički uslovi.

Sve naše jedinice su u glavnom postavljene zadatke izvršile tako da su [u] raznim novini momentima menjali svoje planove, u vezi novonastalih situacija, a u glavnom ne odstupajući od osnovnog plana, kojeg je naš štab postavio, tj. biti stalno u ofanzivi.

U iznošenju pregleda operacija ćemo konkretizirati rad svih naših jedinica za mesec maj hronološkim redom.

OPERACIJE VII. KORPUSA ZA MAJ.

Za vreme dok su snage VII. korpusa vršile veće operacije na neprijateljska uporišta na komunikaciji Ljubljana — Kočevje, Nemci su iskoristili tu priliku otsutnosti naših snaga, izvršili veću koncentraciju svojih snaga u Novom Mestu i napravili prodor prema Trcbnju, Dobrniču i Žužemberku. Neprijateljske snage su bile jake oko 4.000 vojnika sa oko 40 oklopnih vozila. S obzirom da na tom sektoru nismo imali skoro nikakvih snaga, neprijatelj je uspeo za [pojsesti komunikaciju Novo Mesto — Ljubljana i Trebnje — Žužemberk. Pored kontrole te cestne komunikacije uspostavio je jake garnizone u Trebnju, Dobrniču, Dobravi i Žužemberku.

Neprijatelj je sa tim pokušajem imao za cilj, da uspostavi vezu na komunikaciji Ljubljana — Trebnje — Novo Mesto i komunikaciji Žužemberk — Trebnje — Sevnica. Pored toga je hteo iskoristiti kao pozitivan momenat za sebe, teritorijalnu trenutnu otsutnost naših snaga sa toga sektora, zabiti klin u našu slobodnu teritoriju, odbaciti naše jedinice od komunikacija, staviti pod svoju kontrolu dolinu reke Krke, potisnuti naše jedinice VII. korpusa prema Beloj Krajini i zatim svoju aktivnost preneti i na samu Belu Krajinu kao naše najvažnije političko uporište. Taj svoj manevar neprijatelj je hteo u glavnom iskoristiti u svoje političke svrhe.

Posle zakletve domobranaca Hitleru u Ljubljani[6] i dugog vežbanja njihovih jedinica, hteli su u glavnom domobranskim snagama zadati našoj vojsci udarac, rehabilitirati se pred civilnim masama i uzeti političku inicijativu na sektoru Dolenjske u svoje ruke.

Namere neprijatelja su pravilno ocenjene i VII. korpus je dobio naređenje da odmah sa svim silama napadne neprijateljsku ekspedieijsku grupu i očisti teren, tj. iskoristi moment dok se još nisu utvrdili da ih izbaci sa slobodne teritorije.

Odmah po neprijateljskom upadu u našu slobodnu teritoriju, neprijatelja su napadale uspešno jedinice Dolenjskog partizanskog odreda, koje su mu ometale saobraćaj po cestama i uglavnom sprečavale neprijateljskim dolovima da se šire duž reke Krko. 28. aprila su jedinice Dolenjskog odroda uspešno napadale neprijatelja kod Žužemberka i nanelo mu veće gubitke.[7]

27. aprila je dobila XV. divizija naređenje da se sa svojim brigadama usiljenim maršem prebaci sa sektora Ribnice na sektor Trebnje — Žužemberk.*[1] Već 29. ov. m. su se vodile teške borbe sa neprijateljem na sektoru Trebnje — Dobrnič — Dobrava između neprijatelja i snaga IV. brigado XV.' divizije. koja je prva stigla na taj sektor. Neprijatelj, kada je osetio naše snage, pojačao je kontrolu cesti sa tenkovima a u garnizonima počeo sa grčevitim utvrđivanjem.

30. aprila na 1. maj su jedinice XV. divizije na juriš zauzele neprijateljsku postojanku" Dobrava, nanevši mu teške gubitke u ljudstvu i vojnom materijalu. Malom dolu posade uspelo jo bekstvom da se spase u Dobrnič. Sa likvidacijom Dobrave je prekinuta veza između neprijateljskih garnizona u

" Na dan 20. aprila 1944. u 10.00 časova na gradskom stadionu u Ljubljani slovenački domobranci, u prisustvu generala Rezenera (Rösener). položili su zakletvu u kojoj se između ostalog kaže da će se .. u zajedničkoj borbi sa nemaćkim oružanim snagama pod komandom Vode velike Nemaćke. SS-trupa i policije boriti protiv bandita i komunizma i protiv njihovih saveznika...« Polaganju zakletve prisustvovale su sve čete ljubljanskog garnizona, dok su ostale ćete slovenaćkuu domobranstva uputili- svoje predstavnike (po I oficira, I podoficira i 2 vojnika). Svi pripadnici slovenaikog domobranstva potvrdili su ovu zakletvu i svojim potpisima (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 282/ III).

[7] Opširnije o tim borbama vidi knj. 13, dok. br. 83 i 87.

* Najpre su naređenjem Štaba 7. korpusa NOVJ od 25. aprila 1944. na sektor Trebnje — Žužemberk prebačeni 4. slovenaćka NOU brigada »Matija Gubec« i Dolenjski NOP odred, a narednih dana i ostale jedinice 15. divizije (vidi knj. 13, dok. br. 30).

' Uporište

Žužemberku i Trebnju.[10] Odmah su se stvorili za naše jedinice povoljni taktički usiovi blokade i napada na Žužemberk. Do toga časa se je cela XV. divizija prebacila na taj sektor i naše jedinice su počele sa sistematskim stezanjem obruča oko neprijateljskih garnizona u Žužemberku, Dobrniču i Trebnju. Nemci i domobranci su nastojali na svaki način da održe komunikaciju Žužemberk — Dobrnič u svojim rukama, što im naše jedinice nisu dozA'olile.

2. maja su naše jedinice posle ogorčene borbe, koja je trajala ceo dan, uspele da neprijatelja proteraju iz Dobrniča, tako da su ostali samo neprijateljski garnizoni u Žužemberku i Trebnju, koje su naše jedinice blokirale.

3. maja su jedinice XV. divizije već bile izvršile blokadu neprijateljske postojanke Žužemberk i počele sa napadom.[11] Neprijatelj je davao jak otpor iz svog oružja i tenkova. Glavna neprijateljska uporišta za odbranu garnizona su bila crkva kota [295] i manja crkva na Cvibelju kota.[12] Te dve tačke su dominirale celim predterenom do Krke i Dobrave. Po nekoliko puta su naše jedinice upadale u mesto, ali su se zbog dejstva neprijateljskih tenkova morale povući. Borba za Žužemberk je dobila svoj vatreni vrhunac 4. maja. Štab VII. korpusa, koji je vodio neposredno operacije, izvršio je koncentraciju artiljerije plasirajući istu na desnom bregu[13] reke Krke. Sva artiljerijska i bacačka vatra naših oruđa sasredili su svoju vatru[14] na neprijateljske utvrđene tačke na Zafari i Cvibelju. Posle nekoliko direktnih pogodaka na Cvibelj, naše jedinice su zasele Cvibelj. Za Zafaru su postale borbe još žešće. Naša artiljerija je bila direktno sa najvećom preciznošću na utvrđenja u farošu,[15] dok su jedinice IV. brigade XV. divizije i X. brigade XVIIT. divizije jurišale u samo mesto. Pored ogorčenih borbi u samom mestu imale su naše jedinice još teže borbe sa neprijateljskim kolonama, koje su iz Novog Mesta u dva pravca nastupale pomoću tenkova, da bi spasile garnizon u Žužemberku. Najteže borbe su se vodile sa kolonom, koja je nastupala od Novog Mesta pravcem Novo Mesto — Straža — Soteska — Lipovec — Ajdovec. Neprijatelj je nastupao tenkovskim i pešadijskim jedinicama. Kod Ajdov-

[10] Opširnije o tim borbama vidi knj. 13, dok. br. 83.

[11] Iz postojećih neprijateljskih dokumenata redakcija je utvrdila da se u Žužemberku nalazila 31. ćeta slovenačkih domobranaca, dok numeraciju ostalih snaga nije mogla utvrditi (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 292 VI).

[15] Odnosi se na trigonometar 304.

[13] Obali

[14] Umesto: sasredili su svoju vatru, treba da piše: sasređeno je.

[15] Zgradi parohije

ca su jedinice V. brigade dale neprijatelju najveći otpor. Pojedini položaji su prelazili iz ruke u ruku. Neprijatelj je stalno dovlačio pojačanje u tenkovima i pešadiji i uz pomoć avijacije uz teške gubitke uspeo da se tenkovima probije do Žužemberka i delove svoje razbite posade u Žužemberku spase.

4. maja su naše jedinice zasele Žužemberk i nastavile sa gonjenjem neprijatelja prema Novom Mestu nanoseći mu velike gubitke. Za vreme akcije na Žužemberk je XII. brigada XV. divizije uspešno zatvarala pravac Trebnje — Žužemberk.

U borbama za Žužemberk je neprijatelj pretrpeo velike gubitke u ljudstvu i vojnom materijalu.

Po likvidaciji Žužemberka je neprijatelj bacio nove sile u borbu, koje su manevarski nastupale na terenu izbegavajući zadržavanje u selima i većim mestima. Neprijatelj je s tim manevrom hteo zamoriti naše jedinice u borbi na terenu, utvrditi još jedini preostali garnizon u Trebnju, a zatim preći u ponovni napad za osvajanje pozicije u Žužemberku. Naše jedinice dobile su naređenie da čiste sektor za sektorom i stežu obruč oko Trebnja. Posle 10-dnevnih unornih borbi na sektoru Novo Mesto — Žužemberk — Trebnje je našim jedinicama uspelo da neprijateljsku grupu razbiju i da ih nateraju u Novo Mesto, Mirnu Peč i Trebnje.

Za vreme dok su jedinice XV. divizije i delovi XVIII. divizije vodili borbu na sektoru Žužemberk — Trebnje je neprijatelj skoncentrirao oko 3.000 vojnika u Vel. Laščama i Ribnici i počeo prodirati prema Suhoj Krajini, sa ciljem uerožavania XV. divizije sa leđa. Jedinice XVTTT. divizije, koje su se nalazile na liniji Žvirče — Korinj — Ilova Gora. su nepriiatelja uspešno zadržavale, u teškim borbama prisilile neprijatelja da se uz gubitke vrati u svoje polazne baze. Da je neprijatelj imao sa tim ispadom cilj da ugrozi naše snaee kod Žužemberka sa leđa videlo se naibolje po tome da su Nemci, čim im je uspelo probiti se [za] Žužemberk i spasiti postojanku, počeli iz Suhe Krajine da se povlače.

14. maja su naše jedinice izvršile blokadu Trebnja. Zadatak direktnog napada dobila je V. brisrada »Ivan Cankar«. Artileriia je odmah prebačena na sektor Trebnja. Sa napadom se počelo 15. maja. Posle uspešne artilerijske pripreme su naše jedinice krenule u napad. Neprijatelj je davao iak otpor iz dobro udešenih utvrđenja i bunkera. Sjajnom artileriiskom i bacačkom vatrom, sa koiom su naši artilerci uspeli da dezorganizuju neprijateljsku odbranu, stvorili su pešadiji povoljne uslove za prodiranje u samo mesto.

Posle trodnevne borbe našim jedinicama uspelo je da definitivno savladaju neprijateljski otpor i 17. maja su za-

uzele Trebnje. Manjim neprijateljskim delovima uspelo je da pobegnu iskoristivši zabunu kod jednog našeg bataljona, koji je držao prolaz preko mosta ka gradu. tj. jedini prolaz, kroz koji je neprijatelj mislio bežati. Zabuna je nastala usled pojave naših motora iz pravca Dobrnića, tako da je komandant bataljona mislio, da je neprijatelj i tako rokirao bataljon malo zapadno i ostavio neprijatelju slobodan prelaz. Za vreme beganja manjih neprijateljskih delova su ga naše jedinice gonile vatrom i pokretom. Neprijatelj je pretrpeo i ostavio u Trebnju mnogo mrtvih i ranjenih vojnika, kao i svu spremu i vojni materijal.

Neprijatelj je pokušao intervenirati iz Novog Mesta i Ljubljane, ali su se svugde uz velike gubitke morali vraćati nazad.

Delovi neprijatelja, koji su uspeli pobeći iz Trebnja, su pojačali neprijateljsku postojanku Mirnu Peč, još jedinu preostalu postojanki! van Novog Mesta.

Neprijateljski gubici u borbama za Trebnje iznose: 125 mrtvih, oko 200 ranjenih vojnika. Naše jedinice su zaplenile: 4 teška mitraljeza, -i rezervne cevi za teške mitraljeze, 4 laka bacača, 1 laku »bredu«, 43 puške, 27 sanduka municije za tešku »bredu«, 20 sanduka municije za puške, 3 sanduka municije za laki bacač, 500 komada metaka za brzostrelke,[16] veliki broj spreme i 1 luksuzni auto. Uništen je 1 luksuzni auto i 1 tenk PZKW2.

Naši gubici su: 9 mrtvih i 36 ranjenih drugova.

Gubitke naše i neprijateljske u borbama za Žužemberk, Dobravu i Dobrnič naznaćićemo u cifri na kraju. Ukupan broj.

Sa likvidacijom Trebnja je neprijatelj u kratkom času doživeo svoj treći poraz. tj. po Žužemberku i Dobravi. Naročito radi toga što je takve poraze doživeo u vršenju svoje ofanzive protiv naše vojske sa elitnim Rupnikovim snagama, koje su se duže vremena za to vežbale u Ljubljani.

Po likvidaciji Trebnja, neprijatelj je se ograničio uglavnom na odbranu i počeo sa mrzlim[17] utvrđivanjem Mirne Peči. Kod njegovih snaga je nastupila demoralizacija i panika tako da su posle svakog spopada[1]* sa našim jedinicama bežali.

Po likvidaciji Trebnja su naše jedinice VII. korpusa ponovo potpuno uzele inicijativu u svoje ruke u celoj Ljubljanskoj pokrajini.

Pored toga da su naše jedinice u neprekidnim i stalnim 20 dnevnim borbama bile i suviše zamorene, njihov olanzivni duh se naglo razvio i pojačao.

[18] Automate
[17] Trebalo bi da piše: mrzličnim (užurbanim).
Sukoba

Odmah po zauzeću Trebnja VII. korpus je izvršio pregrupaciju svojih snaga za napad i likvidaciju Mirne Peći, poslednjeg neprijateljskog uporišta, koje je neprijatelj zadržao u svojoj ofanzivi.

Za likvidaciju neprijatelja u Mirnoj Peći određena je IV. brigada XV. divizije. Po izvršenoj blokadi postojanke i koncentraciji artilerije su naše jedinice počele sa napadom. Neprijatelj je davao jak otpor i odmah poslao jake snage iz Novog Mesta da intervenišu. Jedinice XVIII. divizije koje su osiguravale iz toga pravca, su vodile za sve vreme ogorčene borbe gde su se položaji menjali. Pored toga je neprijatelj iz Novog Mesta tukao svojim haubicama naše položaje i nastojao na svaki način da nam ometa plasiranje naše artilerije i koncentraciju naših snaga. S obzirom na blizinu Novog Mesta neprijateljska vatra je bila dosta precizna.

Napad na neprijateljsku postojanku Mirnu Peč počeo je 19. maja u 20. časova. Naša artilerija je bila postavljena na oko 1.800 metara od postojanke.

U 18. časova je počela naša artilerija vršiti korekturu vatre. Cilj naše artilerije je bio neprijateljska artilerija, koja se je nalazila na brdu za crkvom. Na dejstvo naše artilerije je neprijatelj odgovarao svojom artilerijskom vatrom iz Mirne Peči i Novog Mesta. Naš poljski top koji je bio dobio zadatak da ušutka neprijateljsku artileriju, je po izbačenih 12 zrna prisilio oba neprijateljska topa muku. Pogotci su bili tačni. Oko 19. časova su ponovo počela dejstvovati oba neprijateljska topa. Naša artilerija je usmerila vatru na njih, dok nije neprijateljsku artileriju ućutkao. Nekoliko zrna našeg topa pala su na neprijateljske topove. Zatim je počela priprema artilerijske vatre za nastupanje pešadije. U 19. i 15. časova počela je nastupati naša pešadija. Jedinice IV. brigade su likvidirale nekoliko bunkera, zaplenile oružje, ali su se radi dejstva neprijateljskih tenkova morale povući. Sa napadom je produženo. U mnogome je oteškoćalo kretanje naše pešadije svetlost koja je nastala od gorečih zgrada u Mirnoj Peči. Naše pešadijske snage počele su neprijatelja sve više da ugrožavaju, tako da je stanje posade postajalo svakim časom sve kritičnije. Neprijateljske snage koje su nastupale iz. Novog Mesta su sve jače nadirale na polažje naših jedinica kod Kačje ride, kota [trig. 419], da bi osigurale probijanje do Mirne Peči. Neprijatelj je trpeo velike gubitke i stalno dobijao pojačanja. Za sve vreme intervencije neprijateljske snage je pomagala artilerija iz Novog Mesta. Jedinice, koje su imale blokirati postojanku iz južne strane su morale pod pritiskom

neprijateljske motorizacije da se povuku, tako da je neprijatelj sa tenkovima uspeo prodreti u postojanku, i to u trenutku kada je postojanka stajala pred uništenjem. Pored toga je našoj artileriji ponestalo municije i to je neprijatelj iskoristio kao pozitivan momenat za sebe. Čim su tenkovi stigli u postojanku, neprijatelj je u neredu počeo da se povlači pod zaštitom tenkova u Novo Mesto. Naše jedinice su gonile neprijatelja u povlačenju tako silovito da su neprijateljske snage prepolovljene stigle u Novo Mesto.

20. maja u 17. časova postojanka je zauzeta.

Pored neprijateljskih snaga koje su intervenirale iz pravca Novog Mesta je neprijatelj intervenirao iz pravca Ljubljane, ali su ga naše jedinice odbile.

Sa likvidacijom Mirne Peči su naše jedinice zagospodarile celim sektorom. Likvidacijom toga uporišta nastupio je slom nemačko-domobranske ofanzive, koja se je završila u našu korist.[19]

Kontraofanziva VII. korpusa i postignuti uspesi u razbijanju neprijateljskih snaga je se pozitivno odrazila na civilno stanovništvo, pa čak i na one krajeve koji su bili belocardistički nastrojeni. Glavnina Rupnikove elitne vojske je bila razbijena i nesposobna više za veće akcije.

Za sve vreme dok su jedinice VII. korpusa vodile veće operacije sa neprijateljem, su jedinice Notranjskog odreda rušile prugu Ljubljana — Trst, a jedinice XV. divizije (XV. brigada) držale u blokadi Novo Mesto iz južne strane, vršeći na njega stalne napade i vezujući time dobar deo posade za sebe.

U vremenu od 20. do 30. maja neprijatelj je bio u glavnom na ćelom sektoru VIT. kornusa pasivan i samo po neade manjim delovima vršio ispade, koji su nosili u sebi karakter pljačke hrane. Naše jedinice su u to vreme nastavile sa čišćenjem terena od manjih dclova i vršile pripreme za napad na neprijateljsku postojanku Tržišče na cestnoj komunikaciji Trebnje — Sevnica.

Jedinice VII. korpusa su u svoiim operacijama u mesecu maju nanele neprijatelju sledeče gubitke:

Mrtvih 777 i ranjenih 812 neprijateljskih vojnika. Uništeno: 2 tenka, 5 autoblindi, 7 kamiona, 3 motora, 1 avion, 1 top i 3 lokomotive.

Zaplenjeno: 1 motor, 7 lakih bacača, 9 teških mitralieza. 3 laka mitraljeza, 104 puške, oko 64.000 metaka i velika količina drugog vojnog materijala i spreme.

" Opširnije o borbama za Žužemberk. Trebnje i Mirnu Peč vidi knj. 13, dok. br. 83, *98.* 100, 103, 104, 107, 110, 118, 126, 129, 130, 131 i 133.

Naši gubici VII. korpusa u mesecu maju:

Mrtvih 120, ranjenih 212, zagubljenih 57, dezertera 12 i zarobljenih 10.

Izgubili smo oružja i spreme:

Teških mitraljeza 8, lakih mitraljeza 8, pušaka 40, laka bacača 4 i 1 protivtenkovski top. Dezerteri i zagubljeni su takođe odneli sa sobom oružje.

DOBRE I SLABE STRANE U RADU NAŠIH JEDINICA:

1. Dobre strane:

U operacijama u mesecu maju su jedinice VII. korpusa a naročito XV. divizije pokazale veliki ofanzivni duh. Takođe jedinice XVIII. divizije koje su sastavljene većinom od novih boraca su se pokazale istrajnim u borbi. Pokazalo se pravilno i uspešno dejstvo naše artilerijske brigade pod neposrednom komandom štaba brigade. Pojačala se je veza između pešadije i artilerije. Naročito je došla do izražaja služba veze koja je do kraja u svim operacijama došla do izražaja. Takođe obaveštajna služba je pokazala znatan napredak u svome razvoju i podatci su bili relativno dobri. Jedinice su pokazale sposobnost za brze pokrete, a komandanti većih jedinica smisao za brze koncentracije svojih trupa i pravilnu procenu situacije kod neprijatelja, kao i za brzo donošenje odluka za svoje jedinice.

2. Slabe strane:

U zadnjim operacijama se pokazalo da naši borci a naročito novomobilizirani nisu još dobro vojnički izvežbani. To se dovoljno odražava pri raznim vojničkim radnjama u borbi. Slabo koriste zaklone i mrtve uglove, na svojim položajima se ne utvrđuju. Kreću se pod neprijateljskom vatrom lagano i u stojećem stavu. Pri podilaženju neprijatelju ne znaju dovoljno iskoristiti svoje oružje: pušku i p. mitraljez. Za vreme kretanja u borbi gube vezu i nabijaju se u grupice ili se rasturaju tako da se zagube. Naši borci nisu ovladali upotrebom specijalnog oružja protivtenkovske puške i eksploziva. Takođe je pomanjkanje u izvežbanosti naših boraca u radu sa protivtenkovskim oružjem svih vrsta.

Pokazalo se je da se borci po zauzimanju neprijateljskih uporišta ne drže disciplinovano, još dok nije završen vojnički zadatak, zadržavaju se oko plena, svlače neorganizovano neprijateljske vojnike i bave se sitnicama, zbog čega trpi borbena disciplina u najvažnijim momentima, kada neprijatelja treba goniti.

Kod komandnog kadra, a naročito nižeg, komandira čete, vodnika i desetara, se opazilo da još nisu potpuno osposobljeni da bi samostalno vodili svoje jedinice u borbi. Obično se još uvijek dešava da se komandir, vodnik, desetar, ponegde i komandanti brigada i bataljona u borbi pretvore u obične strelce i samo vode neposredno one borce koji su oko njih, dok celu jedinicu gube iz ruku.

Osetilo se je uopšte kod komandnog kadra kako nižeg tako i višeg da im primanjkuje[20] samoinicijative i da rade bolje pod kontrolom.

Naše jedinice još nisu uspele da pravilno iskoriste artilerijsku vatru za približavanje. Obično su te pauze bile duge, tako da je neprijatelj te momente koristio i ponovo se organizirao za otpor. Li zadnjim borbama su se pojavili tehnički nedostatci kod naših jedinica. Nije se vršila i organizirala pravilna popuna municijom tako da je na primer na nekim mestima artilerija ostala bez municije na položaju (slučaj pri napadu na Mirnu Peč).

Za vreme borbe u mestima borci nastupaju nepovezano i ne znaju se pravilno suprotstaviti neprijateljskim tenkovima. Premalo su koristili kuće kao utvrđenja za borbu u mestu. Naše jedinice su u zasedama uglavnom obratile pažnju ispred sebe, dok su zbog nebudnosti dozvoljavali da im neprijateljske manje kolone dolaze po skrivenim putovima za leđa tako da se kod naših jedinica mora pojačati budnost i veći smisao za manevriranje na terenu.

OPERACIJE IX. KORPUSA ZA MESEC MAJ.

U periodu od 1. do 15. maja su se jedinice IX. korpusa u glavnom ograničile na manje diverzantske akcije na neprijateljske kolone i saobraćajne veze, nisu vršile nikakve veće operacije.

S obzirom na posledice nemaćke ofanzive na jedinice XXX. divizije, još u mesecu aprilu je ta divizija izgubila veću količinu artilerijskih oruđa, kao i dosta vojnika i neophodno je bilo potrebno izvršiti reorganizaciju divizije i postavljanje novog štaba, tako da je pored manjih akcija ta divizija vršila reorganizaciju svojih jedinica i mobilizaciju.

XXXI. divizija je u tom periodu završila svoj zadatak na Gorenjskoj, tj. vršenje mobilizacije, dejstva na neprijateljske jedinice na Gorenjskom sektoru, izvršivši razbijanje neprijateljske ofanzive na Savi, prebacivši se na levi breg reke Save.

" Nedostaje

Jedinice XXXI. divizije su prencle svoju aktivnost na sektor Žiri — Davča, koji je u to vreme bio pod belogardističkom propagandom i vojničkom kontrolom. Takode su se u toj diviziji izvršile izvesne reorganizacijske zadaće i pristupilo stvaranju jednoobraznog formacijskog sastava.

Rad na uređenju jedinica IX. korpusa u prvoj polovini meseca je se znatno pokazao kao uspešan u drugoj polovini maja kada su jedinice IX. korpusa počele sa planskom olanzivom protiv neprijatelja na Vipavsko-kraškom sektoru i na Gorenjskoj.

Posle postavljanja novog štaba XXX. divizije[21] i izvršene reorganizacije je XXX. divizija preduzela ofanzivne operacije.

U to vreme je neprijatelj razvijao jak saobraćaj na cesti Ajdovščina — Gorica, tako da je plan štaba divizije bio napad na neprijateljsku kolonu i to sa sve tri brigade radi postignuća što većeg uspeha.

20. maja je se cela divizija postavila u dubinske zasede duž ceste sa ciljem uništenja neprijateljske kolone.

17. brigada je se postavila na položaje na liniji Sv. Urban — Cesta sa zadatkom da osigura akciju iz pravca Ajdovščine.

19. brigada je se postavila na položaje Dobravlje — Sv. Križ[22] sa zadatkom da izvrši direktan napad na kolonu. Ta brigada je pojačana sa jednim Ruskim bataljunom.

18. brigada ojačana sa jednim bataljonom Gorenjskog odreda se je postavila na položaje Vitovlje — Osek sa zadatkom osiguranja akcije iz pravca Gorice.

21. maja u 6. časova je se pojavila nemačka kolona iz pravca Gorice prema Ajdovščini u jačini 13 kamiona. Dok kolona nije došla na odsek Ruskog bataljona, na nju nije otvarana vatra, tj. dok nije upala u zasede. Čim je kolona došla do položaja Ruskog bataljona na neprijatelja je otvorena vatra iz svega raspoloživog oružja. Prva dva kamiona su pobegla u pravcu Ajdovščine a zadnja tri u pravcu Gorice. Ostali vozovi su se ustavili. Po jakoj vatri naše jedinice su izv ršile juriš na neprijatelja koji je iskočio iz kamiona i zauzeo položaje pored ceste.

Borba je trajala 30 minuta i naše jedinice su uspele da neprijateljsku kolonu razbiju. Zarobljena su 4 Nemca, mrtvih je bilo 23 nemačka vojnika. Zapaljeno je 8 kamiona.

[21] Naredbom Štaba 9. korpusa NOVJ br. 270 od 20. maja 1944. postavljeni su u štab 30. divizije: komandant Ivan Turšič Iztok, politkomesar Mirko Zlatnar i načelnik Slaba Franjo Rustja čanči (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 225. I).

— Sada: Vipavski Križ

Naše jedinice su zaplenile: 1 mitraljez, 2 sanduka municije i 7 pušaka. Mnogo spreme je pogorelo.

Da bi neprijatelj kontrolirao cestu Gorica — Ajdovščina imao je na toj komunikaciji postavljene svoje posade u Dornberku, Taboru, Prvačini i Volčjoj Dragi.

XXX. divizija je dobila naređenje da po završenoj akciji na cesti izvrši likvidaciju neprijateljskih posada u Prvačini, Volčjoj Dragi, Dornberku i Taboru.

Za direktan napad i likvidaciju neprijateljskih posada u Prvačini i Volčjoj Dragi određena je 18. brigada.

19. brigada pojačana sa jednim italijanskim bataljonom iz brigade d'assalto Garibaldi »Trieste« dobila je naređenje da likvidira postojanku Dornberk i Tabor.

Jedinice 18. brigade su uspele da se neopaženo približe neprijatelju izvršivši opkoljavanje i juriš na samu postojanku. Neprijateljski otpor u postojanki Prvačina bio je brzo savladan. Ubijena su 4 neprijateljska vojnika, 5 ranjenih i 16 zarobljenih. Naše jedinice imale su 4 mrtva i 5 ranjenih drugova. Zaplenjeno je: 18 pušaka, p. mitraljez, 3.000 metaka i mnogo druge vojne spreme.

Jedinice koje su napadale Volčju Dragu su bile na svom prilazu opažene od neprijatelja. Neprijatelj je dao jak otpor iz svega oružja a naročito se je branio ručnim bombama. Prvi juriš naših jedinica nije uspeo. Naše jedinice su izvršile pripremu za ponovni napad sa dejstvom teškog bacača koji je svojom preciznom vatrom stvorio kod neprijatelja paniku. To su naše jedinice iskoristile i ponovnim jurišem savladale neprijateljski otpor. Neprijatelj je imao sledeče gubitke: 3 mrtva, 5 ranjenih i 1 zarobljen. Zaplenjeno: p. mitraljez, 1 brzostrelka, 8 pušaka, 8 pištolja i mnogo druge spreme.

Naši gubitci: 7 lakše ranjenih.

Jedinice 19. brigade su u isto vreme napale postojanku Dornberk i Tabor. Jedinice italijanskog bataljona su se približile postojanki i na istu izvršile juriš. Neprijatelj je u prvo vreme davao jak otpor iz topova i ostalog oružja. Borba je trajala oko 2 časa, kada je našim jedinicama uspelo da savladaju neprijateljski otpor i da prisile posadu predaji.

Gubitci neprijatelja: 9 ranjenih i 64 zarobljena vojnika.

Zaplenjeno je: 2 protivtenkovska topa, 1 teški mitraljez, 8.850 metaka za »bredu«, 1 teški mitraljez »fiat« sa 7.070 metaka, 1 teški bacač sa 150 mina, 1 laki bacač sa 145 mina, p. mitraljeza, 15 rezervnih cevi za mitraljeze, 55 italijanskih pušaka, 2.850 metaka za puške, 4 italijanske brzostrelke, mnogo druge vojne spreme i materijala.

Naši gubitci: 2 mrtva i 2 ranjena druga.

Iz postojanke Tabor neprijatelj je pobegao lako da su naše jedinice bez borbe zapalile postojanku.

Sa tim akcijama je XXX. divizija svoju nalogu-' izvršila sa uspehom.[24]

JI. maja je 19. brigada ponovila napad na neprijatelj-sku kolonu na ccsli Gorica — Ajdovščina. U 16 časova je sc na cesti pojavila 2 tenka, 2 oklopna automobila i 2 motora. Borba je trajala 1 sat i naše jedinice su obe autoblinde uspele uništiti, dok su motori i tenkovi pobegli.

Gubitci neprijatelja: 5 mrtvih i 1 zarobljen. Naše jedinice nisu imale gubitaka.

Po likvidaciji postojanki za koje smo gore naveli su jedinice XXX. divizije i dalje, tj. do kraja meseca dejstvovale na neprijatelja na toj komunikaciji, postignuvši lepe rezultate.

XXXI. divizija je u periodu od 15. do 31. maja razvila uspešno svoju ofanzivu na sektoru Gorenjske u okolmi Bleda i Bohinja.

Divizija je dobila zadatak da prepreči neprijateljski saobraćaj po cestama između raznih industrijskih centara, da napada i likvidira manje neprijateljske garnizone, i da vrši mobilizaciju. Neprijatelj je imao na Gorenjskom sektoru niz manjih posada i u glavnom vojnički kontrolirao ceo teren, jer im jedinice Gorenjskog odreda to nisu uspele ozbiljno preprečiti.

Neprijatelj je se na tom sektoru osećao sigurnim.

Štab XXXI. divizije je u periodu od 15. do 31. maja izvršio niz uspešnih akcija na Gorenjskom, likvidirajući neprijateljske postojanke Ribno, Zgornje i Spodnje Gorje, Sp. Radovnu (električnu centralu) i Srednju Vas. Pored likvidacije tih posada, gde su jedinice XXXI. divizije zadale neprijatelju velike gubitke u ljudstvu i vojnom materijalu, divizija je uspešno u saradnji sa Gorenjskim partizanskim odredom vršila diverzantske i sabotažne akcije na pruzi i cestama.

Pojavom XXXI. divizije na tom sektoru je neprijatelj potpuno iznenađen tako da [su] skoro sve akcije pri likvidaciji neprijateljskih posada nosile karakter potpunog iznenađenja i brzine u radu. Štab divizije je odlično manevrirao sa svojim jedinicama i donosio brzo odluke, što je u velikoj meri pomoglo da je divizija svoje zadatke uspešno završila.[2,

« Zadatak

Opširnije o napadima na uporišta Dornberk, Prvačinu i Voleju Dragu vidi u dok. br. 6 i knj. 13, dok. br. 149.

» Opširnije o napadima 31. NO divizije na neprijateljska uporišta u Gorenjskoj vidi u dok. br. 2 i 26 i knj. 13, dok. br. 139, 148, 149. 157 i 158.

U mesecu maju su odredi, koji su pod komandom IX. korpusa, uspešno dejstvovali na neprijateljske komunikacije i postigli lepe rezultate na železničkim prugama.

Jedinice IX. korpusa su u mesecu maju nanele neprijatelju sledeče gubitke: mrtvih 436, ranjenih 226 i zarobljenih 133, ukupno izbačenih iz stroja 795 neprijateljskih vojnika.

Zaplenjeno: 2 topa i 1 laki bacač, 120 pušaka, 13 pištolja, 10 mitraljeza, 2 automobila, 1 motorno kolo, 200 pari odeće 1 mnogo druge vojne spreme.

Naše jedinice uništile su neprijatelju: 9 posada, 1 tenk, 2 blindirana automobila, 5 lokomotiva, 3 oklopna vagona, 21 vagon, 15 vojničkih zgrada, 1 vodovod, 14 automobila, 2 električne centrale, 6 manjih mostova i na više mesta porušena pruga.

Gubitci naših jedinica: 70 mrtvih, 66 ranjenih, 8 zarobljenih i 24 dezertirala. Ukupno 168 izbačenih iz stroja.

Naše jedinice su izgubile: 2 mitraljeza, 4 p. mitraljeza, 12 pušaka, plus oružje, koje su odneli dezerteri i zarobljeni drugovi.

DOBRE I SLABE STRANE U P^ADU IX. KORPUSA:

1. Dobre strane. Naročito u drugoj polovini meseca maja je se dosta pojačao ofanzivni duh kod boraca i komandnog kadra. Minersko sabotažne skupine kako organizacijski, tako i njihova upotreba odgovorila je svom zadatku. Pored stalnih borbi sa neprijateljem je štab IX. korpusa uspeo da reorganizira XXX. diviziju i da u nju unese polet za borbe i akcije.

2. Slabe strane: Kod boraca u jedinicama IX. korpusa je se pojavio lokal[ni] patriotizam, tako da su pojedini vojnici posle težih borbi napuštali svoje jedinice i odlazili svojim kućama na Kras i ostale krajeve, takođe se borci još nisu dobro izvežbali u pojedinim vojničkim borbenim radnjama (kretanje pod neprijateljskom vatrom, korišćenje svoje vatre za pokret). Ne znaju dobro koristiti zaklone i naročito nisu još izvežbani u upotrebi protivtenkovskog oružja, tako da još za njih predstavljaju tenkovi najveću opasnost.

Komandni kadar celog korpusa u glavnom je radi vršenja reorganizacije vojske bio u pogledu izvođenja akcija, a naročito u prvoj polovini meseca maja, više pasivan i ograničio se na diverzantske akcije, premda bi morali vršiti reorganizaciju i učvršćivanje jedinica u borbama. Rezultat takovog rada je bio da štab korpusa nije izvršio ni jednu veću

korpusnu akciju i pored toga da-[1'] je za to bilo uslova. Kod štaba IX. korpusa se trenutno nalazi načelnik Glavnog štaba generalmajor Tomas,'-[7] koji će pomoći štabu, da se nedostatci u radu otklone.

AKCIJE IV. OPERATIVNE ZONE.

Jedinice IV. operativne zone su u mesecu maju razvile veliku aktivnost na Štajerskom sektoru. Pored stalnih i uspešnih napada na neprijateljske kolone na cestama, izvršile su jedinice IV. operativne zone nekoliko napada na neprijateljske garnizone, rudnike i stalno rušile žel. prugu.

Na dan 1. maja su jedinice IV. op. zone počele sa svojom ofanzivom protiv neprijatelja.

XIV. divizija je dobila zadatak, da sa svojim jedinicama izvrši napad na neprijateljski rudnik uglja u Velenju na cesti Celje — Slov. Gradec, da uništi rudnik i električnu centralu.

Direktan napad vršila je XIII. brigada. I. brigada dobila je zadatak, da osigura akciju iz pravca Celja, postavljajući se u zasede duž glavne ceste. II. brigada je dobila zadatak da osigura akciju iz pravca Šoštanja i da na isti izvrši demonstrativni napad sa ciljem privezivanja posade u Šoštanju za sebe.

Napad na posadu Velenje je počeo 30. IV. u 23. časa. Neprijatelj je očekivao napad radi I. maja i davao je jak otpor iz svega oružja. Posle uporne borbe našim jedinicama uspelo je da neprijatelja proteraju iz bunkera i da prodru do rudnika. Uništene su sve nadzemne naprave rudnika (šahtni stub, separacija, magacini i svi bunkeri sa ugljem). Pored toga su zapaljena sva slagališta drveta i druge stvari.

I. brigada, koja se je nalazila na osiguranju postojanke i rudnika, vodila je borbu sa neprijateljskom intervencijom i uništila 1 luksuzni automobil.-'[8]

30. IV. na 1. V. su jedinice XI. brigade napale neprijateljsku postojanku u Mislinji. Postojanka je bila jaka oko 150 Wehrmannov.-'" Naše jedinice su na juriš napale postojanku. Neprijatelj je izvesno vreme davao jak otpor ali je pod jakim pritiskom naših snaga neprijatelj napustio postojanku i razbežao se na razne strane. Veliki broj su naše jedinice na begu pobile i mnogo su ih zarobile.[90]

« šio

[27] Dušan Kveder Tomaž, narodni heroj. Umro 12. marta 1%6. godine.

Opširnije o napadu na Velenje vidi knj. 13, dok. br. 63, 65, 71. 102 i 121.

Vermana

[3"] Opširnije o napadu na Mislinju vidi knj. 13, dok. br. 71 i 102.

Pored gore navedenih akcija, koje su izvršile jedinice IV. op. zone, sve vreme vodile su se borbe na Štajerskom, gde su naše jedinice postigle sjajne rezultate. Svakodnevno su se vršile borbe sa neprijateljskim kolonama, koje su pokušavale napasti naše jedinice. Brigade kao i odredi su uspešno rušili vlakove na železnicama i prugu.

Neprijatelj je na sektoru IV. op. zone u mesecu maju pretrpeo velike gubitke u ljudstvu i vojnom materijalu, koje ćemo naznačiti u ukupnoj cifri.

Od 15. do 30. maja su jedinice IV op. zone vodile borbu sa nemačkim snagama, koje su vršile jaču ofanzivu na sektoru Mozirskih planina i sa izvesnim svojim jedinicama, koje su bile obuhvaćene ofanzivom, vršile olanzivne akcije na komunikacije.

Neprijatelj je u noći 14 15. maja skoncentrisao velike snage i za[po]seo glavne ceste Crna — Slovenj Gradec — Šoštanj — Savinjska dolina do Ljubna. preko grebena Mozirskih planina do Kramarice. Neprijatelj je mislio da su tamo skoncentrisane glavne naše sile i zato je imao za cilj izvršiti potpuno opkoljavanje Mozirskih planina i zatim generalno čišćenje toga sektora. Za tu ofanzivu su Nemci skoncentrirali 20.000 svojih vojnika." Štab zone je pravilno i na vreme ocenio neprijateljske namere i glavninu svojih sila prebacio na sektor Pohorja. Na sektoru Mozirskih planina je se u to vreme samo nalazila I. brigada i jedan bataljon Istoćnokoruškog odreda. Stab zone takođe se je nalazio na tom sektoru.

Već 14. maja su jedinice I. brigade vodile borbu sa neprijateljskom kolonom, koja je nastupala iz pravca Šoštanj — Zavodnje. Po uspešnim borbama se je brigada probila iz neprijateljskih obruča. Takgđe se je štab zone i bataljon Koruškog odreda uspešno probio kroz neprijateljske linije. Neprijatelju su na terenu naneseni veliki gubitci. Ofanziva na tom sektoru je trajala do 21. maja.

Pošto je neprijatelj vidio da su se naše jedinice prebacile uspešno na sektor Bistre — Solčave, neprijatelj je izvršio pregrupaciju svojih snaga, bacivši jače snage na sektor Crna — Bistra — Koprivna — Solčava. Ceo XIII. SS regiment, oko 2.500 vojnika, neprijatelj je bacio kao svoje izviđačke delove na taj sektor. Iz Koruške i Austrije neprijatelj je poslao v ojsku i Arbeitsdienst, oko 3.500 vojnika, koji su blokirali austrijsku granicu. S obzirom da neprijatelj nije imao dovoljno

[31] Angažovani su: Vermanšaft-puk »Donja štajerska«, delovi 13. SS-policijskog puka, neke jedinice 438. divizije za naročitu upotrebu i delovi »Radne službe« (vidi dok. br. 129 i knj. 13, dok. br. 202).

snaga, da na ovom sektoru izvrši opkoljavanje naših snaga, brigade su dobile zadatak kontraofanzive na neprijateljske kolone i izvrgavanje"[2] dejstva na tačkama neprijateljskog nastupanja kao i izvlačenja iz eventualnog neprijateljskog obruča. Ta ofanziva se je raširila i na Pohorski sektor.

Na tom sektoru se je nalazila XI., XIII. i II. brigada. 19. 5. se je II brigada odvojila od ostalih brigada i sa 150 novomobilisanih drugova krenula prema Zasavju. Prelaz preko ceste Slovenj Gradec — Mislinja je bio nemoguć i zaseden[11'5] od neprijatelja. I pored toga je brigadi uspelo sa zaobilaznim maršem preko Luža i Rakovca preći cestu Mislinja — Vitanje i" od tu"' na Paški Kozjak. Na svom probijanju obruča je brigada bila dva puta presečena, ali su se svi delovi uspešno probili. II. brigada je imala na ćelom svom putu stalne borbe sa Nemcima, koji su pokušali na pravcu nastupanja brigade da joj preseku put. 25. maja je brigada stigla u Smihel i tu uhvatila vezu sa I. brigadom. Istoga dana neprijatelj je na tim položajima napao I. i II. brigadu. Naše jedinice su razbile neprijatelja i nanele mu veće gubitke u ljudstvu i vojnom materijalu.

Za vreme te nemačke ofanzive je se najbolje istakla II. brigada »Ljube Sercera«, koja je vodila borbe stalno dan i noć, i to u vremenu od 19. do 26. maja sa neprijateljskim kolonama. Uspela je da sačuva celu brigadu i novomobilisane, kao i da neprijatelju nanese velike gubitke.

Takođe se je istakla u tim borbama VI. brigada, koja je pored toga, da je neprijatelju nanela veće gubitke, zaplenila i veću količinu oružja i spreme.[35]

Neprijateljski gubitci na sektoru IV. zone u mesecu maju:

Mrtvih: 465, ranjenih 164.

Zaplenjeno: 1 protivtenkovski top, 2 teška mitraljeza sa 1.000 metaka, 1 laki mitraljez, 3 p. mitraljeza, 21 »mauzer« puška, 20 pištolja, 3 brzostrelke, 59 pušaka raznih kalibara, 10.000 metaka za puške, 2 parabeluma, 1 ruska poluautomatska puška, 8 vozova hrane i velika količina druge vojne spreme.

Naše jedinice uništile su: 2 automobila. 16 lokomotiva, 26 vagona. 1 kompletan putnički vlak, zapaljene žel. stanice u St. Janžu™ i Otiškom Vrhu i Jevnici, uništena škola u Sošta-

[32] Verovatno treba da piše: izbegavanjc
[35] Zaposednut
[34] Odatle
[s:'] Opširnije o borbama za vreme nemačke ofanzive u Štajerskoj vidi u dok. br. 48.
["] Sada: Šentjanž pri Dravogradu

nju, uništen rudnik uglja u Velenju, zapaljeno električno slagalište, žaga,[sr] slagalište drveta i 50 vagona uglja u istom vremenu.

Naši gubitci u mesecu maju:

13 mrtvih, 14 ranjenih, 1 zarobljen i 3 zagubljena, ukupno 31 izbačen iz stroja.

U borbi smo izgubili: magacin sa oružjem na Limbarskoj gori, u kome su Nemci zaplenili: 1 mitraljez, 120 kom. mauzer municije, 10.427 kom. italijanske municije, 5.570 razne municije, 1 talijanski teški mitraljez, 209 mina za teški bacač, 1 protivtenkovsku pušku. Magacin je izdan od strane dezertera.

U borbi smo izgubili: 1 p. mitraljez i 2 puške.

DOBRE I SLABE STRANE U RADU JEDINICA IV. OP. ZONE.

1. Dobre strane. Borci u svim jedinicama IV. zone pokazali su se izvežbani, da se bore sa nemačkom vojskom i naročito u pogledu drskih diverzantskih akcija. Kod boraca se je razvio jak ofanzivni duh i istrajnost u borbi. U tome je najviše doprinelo partizanstvo jedinica XIV. divizije, koje su prenele svoja iskustva sa Dolenjske na štajerske brigade. Pre su štajerske brigade takođe vršile smele i drske akcije ali nisu bile tako istrajne u borbi i po svakoj akciji su menjale sektore. Danas već zadržavaju neprijatelja na pojedinim položajima po više dana.

Komandni kadar, naročito štabovi brigada, su se pokazali dovoljno inicijativni i odlučni u vođenju svojih jedinica. Takođe su pokazali dosta samoinicijative za samostalno vodstvo svoje vojske.

2. Slabe strane: Kod boraca se opaža još malo snalaženja pri osvajanju neprijateljskih utvrđenih postojanki (to važi za borce XI. i VI. brigade koje su stalno operisale na Štajerskom i uglavnom dejstvovale samo na terenu). Još nisu borci dovoljno izvežbani kako treba koristiti vatru teškog oružja pri napadu na bunkere i utvrđenja uopšte. Komandni kadar takođe nije dovoljno izvežban, da vodi svoje jedinice, kada su u pitanju operacije većeg stila. Obično uspešnije završavaju manje zadatke kada na primer učestvuje sama brigada ili bataljon nego kada učestvuje više jedinica.

Ukupni neprijateljski gubitci u Sloveniji u mesecu maju:

Mrtvih	1578
ranjenih	1202
zarobljenih	143
ukupno bačenih iz stroja	2923

[sr] Pilana

Zaplenjeno od neprijatelja:

2 topa, 1 protivtenkovski top, 8 bacača, 11 teških mitraljeza, 14 lakih mitraljeza, 3 p. mitraljeza, 304 puške, 5 brzostrelki, 2 parabeluma, 1 ruska poluautomatska puška, 33 pištolja, 75.000 kom. razne municije, 2 automobila, 2 motora, 200 kom. odeće, 8 kola hrane.

Uništeno neprijatelju:

3 tenka, 7 autoblindi, 3 motocikla, 1 avion, 1 top, 24 lokomotive, 3 oklopna vagona, 47 vagona, 1 kompletan putnički vlak, 16 automobila, 9 postojanki, 1 vodovod, 2 električne centrale, 15 vojničkih zgrada, 6 manjih mostova i na više mesta porušena pruga, zapaljene žel. stanice u Št. Janžu i Otiškom Vrhu i Jevnici, uništena škola u Šoštanju, uništen rudnik uglja u Velenju, zapaljeno električno slagalište, žaga, slagalište drveta te 50 vagona uglja.

Naši gubitci ukupno u mesecu maju:

Mrtvih	203
ranjenih	292
zarobljenih	19
zagubljenih	60
dezertera	36
ukupno bačenih iz stroja	610

Izgubili smo oružja i materijala u mesecu maju ukupno:

1 protivtenkovski top, 8 teških mitraljeza, 10 lakih mitraljeza, 5 puškomitraljeza, 4 laka bacača, 54 puške te 1 magacin sa oružjem, izdan od dezertera na Limbarskoj gori, u kome su Nemci zaplenili: 1 mitraljez, 120 kom. mauzer municije, 10.427 kom. italijanske municije, 5.570 razne municije, 1 italijanski teški bacač, 209 mina za teški bacač, 1 protivtenkovsku pušku.

III.

NAŠA I NEPRIJATELJSKA TAKTIKA.

Naša taktika: Na sektoru VII. korpusa smo upotrebili u proteklom mesecu taktiku napada na neprijateljske utvrđene postojanke, koncentracijom naših jačih snaga i prvenstveno sa koncentracijom artiljerije i bacača. Akcije, odnosno sve operacije većeg stila su vršene širokopotezno, dejstvujući na neprijateljsku prugu i vršilo se je daljnje osiguranje radi

dobijanja u vremenu i prostoru. Korpus je uglavnom preko celog meseca dejstvovao manje više kao manevarska grupa divizija, ne vezujući se za pojedine tačke na slobodnoj teritoriji, izuzimajući Novo Mesto, koje je stalno bilo blokirano iz južne strane, to radi slobodne teritorije u Beloj Krajini. Na terenu smo koristili taktiku opkoljavanja neprijateljskih kolona i zabacivanje neprijateljskim snagama za leđa. S obzirom da se na sektoru VII. korpusa nisu vršile borbe takvog karaktera, i da smo u svim borbama neprijatelja potukli, nije došlo kod jedinica VII. korpusa u mesecu maju do većih pokreta.

Neprijateljska taktika: Na sektoru VII. korpusa su Nemci u mesecu maju pokušali napraviti ofanzivu na sektor Žužemberk — Trebnje, kako smo to naznačili u iznošenju u opisu borbi. Nemci su upotrebili taktiku naglog prodora u našu slobodnu teritoriju, potiskivali naše jedinice prema Beloj Krajini. Dozvoljava se pretpostavka, da je taj neprijateljski pokušaj da nam razbije slobodnu teritoriju bio kao prethodna mera za njegovu bolju sistematsku ofanzivu na sektoru Bele Krajine. S obzirom, da je taj neprijateljski pokušaj propao, Nemci su svoju taktiku promenili. Ograničili su se na čuvanje komunikacija i železnice i svi ispadi imaju karakter aktivne odbrane. Posle likvidacije Žužemberka, Trebnja i Mirne Peči, gde je u glavnom naša artilerija rešila situaciju. Nemci su promenili svoju taktiku tako da se više ne grupiraju u pojedine postojanke, već za[po]sedaju čitave predele i tako se na širokom prostoru utvrđuju, vršeći stalne ispade, sve da bi se efikasno sačuvali od naše artilerije.

Inicijativa na sektoru VII. korpusa je u rukama naših jedinica.

Na sektoru IX. korpusa je Nemcima uspelo da pojedine naše jedinice sprave[1]"' u defenzivu, a naročito u prvoj polovini meseca. Taktika Nemaca na sektoru IX. korpusa je bila slična taktici na Dolenjskoj, s tom razlikom, da im je kod IX. korpusa uspelo da privežu naše jedinice u borbi na terenu sa njihovim manjim snagama, vršeći na taj način najuspešnije čuvanje komunikacija. Pored toga uslovi na sektom IX. korpusa su sami po sebi teški. Neprijatelj ima oko 40.000 vojnika i raspolaže sa velikim brojem izvrsnih cesti, koje kontrolira.

Na Štajerskoj su Nemci najosetljiviji iz logičnih razloga, jer je na Štajerskoj najvažnija mreža saobraćaja iz severa sa jugom i Nemci nastoje na tom sektoru biti stalno ofanzivni. To se ocrtava u tome, da na svakom predelu na Štajerskom, gde se naše jedinice više zadržavaju, koncentriraju svoje sile

Nateraju

i vrše napade. Pored toga što Nemci hoće svim svojim stalnim napadima i po nekada većim ofanzivama da održe inicijativu u svojim rukama, faktički je inicijativa u rukama naših jedinica. Uspešni udarci po njihovim kolonama i saobraćaju na Štajerskoj su Nemce naterali, da su se počeli koncentrirati u veće garnizone, i da se utvrđuju. To je dokaz da prelaze u dcfanzivu.

Ako ukratko rekapituliramo to stanje, vidimo da su Nemci u celoj Sloveniji u mesecu maju bili više defanzivni, što su naše jedinice u velikoj meri i iskoristile.

Stanje korpusa i zone.

VII. korpus predstavlja kako po svojoj brojčanoj snazi, tako i po udarnosti svojih brigada zaista udarnu snagu, na koju možemo računati da je sposobna primiti na sebe teške, komplikovane i samostalne zadatke.

IX. korpus je takođe pokazao u zadnje vreme napredak, ali je, kako po svom broju i udarnosti jedinica zaostao od VII. korpusa i potrebne su mu iskušnje[39] u borbi, kao celini, pa da bi mogao primiti teže, komplikovanije i samostalne zadatke.

Jedinice IV. operativne zone su u razvoju. Postoji uslova objektivnih da se na tom sektoru obrazuje novi korpus s obzirom na povoljne uslove za mobilizaciju. Od svih naših slovenačkih jedinica su jedinice na Štajerskoj najudarnije i sa relativno najboljim kadrom, dok im je potrebno takođe iskustva i koordiniranog rada pa da bi lako nastupili kao jaka samostalna manevarska grupa.

Naši odredi u Sloveniji su u mesecu maju pokazali veliki napredak i sposobni su izvršavati postavljene zadatke. Komandni kadar po odredima je dobar.

Ukoliko naš operativni izveštaj nije potpun i iz njega vam nije do kraja jasna situacija u Sloveniji, molimo da nam javite koje stvari trebamo ubuduće još da dostavljamo.

Komandant
general-major
Rozman"'

Načelnik odeljka
pukovnik
Rajko Tanasković

[3]> Iskustva
[40] Franc Rozman Stane, narodni heroj

IZVEŠTAJ GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 24. JUNA 1944. VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE O ORGANIZACIJI, FORMACIJI I STANJU POTCINJENIH JEDINICA[1]

GLAVNI STAB NOV I PO
SLOVENIJE
ORGANIZACIJSKO ODELJENJE
Org. br. 1254
24. juna 1944.

VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE

Organizacijsko odeljenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije, tj. reorganizovano bivše Tehničko odeljenje pri Glavnom štabu NOV i POS,- podnosi u okviru svoje nadležnosti sledeči izveštaj za period od 26. V — 24. VI 1944.

A. ORGANIZACIJA

U periodu na koji se odnosi izveštaj u organizacijskom pogledu bile su preduzete a deiimično i već izvršene sledeče mere:

Produbljenje i proširenje rada u odeljenjima Glavnog štaba NOV i PO nužno je tražilo reorganizaciju nadležnosti dosadanjeg Tehničkog i Operacijskog odeljenja. Saglasno ovim izmenama sadašnjem Tehničkom odeljenju promenjen je naziv u Organizacijsko odeljenje, u čijem sastavu su obuhvaćene sledeče sekcije i referati:

a.) Opšta sekcija.

b.) Sekcija za naoružanje sa referatima za artileriju, municiju, tenkove i motorizaciju i za radionice.

c.) Minerska sekcija.

d.) Pionirsko-pontonirska sekcija.

Nadležnost pomenutih sekcija je sledeča:

a.) Organizacija operativne i pozadinske vojske i vojnih ustanova. Izvođenje i razvoj formacije te strukture NOV i

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 32/1. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »koncept 1254<. Ova zabeleška znači da je to primerak koji je ostao u arhivi Organizacijskog odeljenja Glavnog štaba NOV i PO Slovenije.

[s] Tehničko odeljenje je naredbom Glavnog štaba NOV i PO Slovenije br. 293 od 23. juna 1944. preimenovano tt Organizacijsko odeljenje (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 1 I/I i f. 31/1).

POS. Planiranje, izvođenje i evidencija mobilizacije. Prikupljanje i sastavljanje svih formacijskih i organizacijskih predloga i podataka. Protivvazdušna odbrana. Avio i meteorološka služba.

b.) Organizacija i evidencija naoružanja. Proučavanje i popunjavanje raspoloživog i novog oružja. Snabdevanje vojske oružjem i municijom. Evidencija nad zalihama oružja i municije i sveg ostalog tehničkog materijala u skladištima i onog koji šalju saveznici. Raspoređivanje pristiglog oružja, municije i materijala jedinicama.

Organizacija, formacija, upotreba i razvoj artiljerije.

Evidencija i podela ratnog plena. Utvrđivanje vlastitih gubitaka u materijalu.

Organizacija, upotreba i snabdevanje pogonskim gorivom motornih vozila i tenkova.

Upravljanje i organizacija mehaničarskih, puškarskih i stolarskih radionica.

c.) Upotreba i organizovanje minerske službe, diverzantskih akcija i rušenja komunikacija kako za operativnu tako i za pozadinsku vojsku. Raspodela i evidencija utroška eksploziva i minerskog materijala te izrada planova i projekata minerskih i diverzantskih akcija.

d.) Organizacija i izvođenje pionirsko-pontonirske ratne službe. Izgradnja i uklanjanje pionirsko-pontonirskih naprava u vezi sa operativnim zadacima kao i u vezi sa uvođenjem i ukidanjem saobraćaja. Planiranje i organizovanje izvođenja opštih građevinskih zadataka.

Saradnja svih obuhvaćenih sekcija i referata u izgradnji kadrova u Oficirskoj školi NOV i POŠ i u podoficirskim školama pri korpusima i divizijama.

Pri reorganizaciji Organizacijskog odeljenja iz sastava bivšeg Tehničkog odeljenja izdvojena je Geodetska sekcija, koja će biti neposredno potćinjena Glavnom štabu NOV i PO Slovenije.

Operativno oođeljenje Glavnog štaba NOV i POS izvršilo je detaljniju podelu rada na taj način što je u svom okviru formiralo dve sekcije: operativnu i vojno-informativnu sekciju.

Formirana je nova XX SNO brigada," koja je s obzirom na specifičnosti poverenih joj zadataka, potčinjena direktno Glavnom štabu NOV i POS. Formiranje ove brigade diktirala je potreba da se ljudstvo svih radionica i vojnih ustanova koje su neposredno potčinjene Glavnom štabu povežu u celini, te sada oni sačinjavaju u brigadi jedan bataljon. Ostala dva bataljona XX SNO brigade preuzela su zadatke dosaclanjeg za-

» Vidi dok. br. 57.

štitnog bataljona Glavnog štaba, koji zbog širine prostorije na kojoj su smeštena odeljenja Glavnog štaba brojčano nije bio više u stanju da obavlja svoje zadatke.

Reorganizacija artiljerije, koju smo već tretirali u našem poslednjem izveštaju. sastoji se u tome što je većina artiljerijskih oruđa skoncentrisana u 1 SNO artiljerijskoj brigadi.[4] Ovo se u poslednjim akcijama pokazalo kao pravilno i veoma korisno te su se time ostvarila naša predviđanja da će se obrazovanjem korpusne artiljerije postići veća taktička i vatrena efikasnost naše artiljerije. Ü planu imamo formiranje divizijskih artiljerija kod XV i XVIII divizije na taj način što ćemo u njih rasporediti lakše topove koji su zasada još uključeni u brigade kao i topove, koji su još skriveni ili pak još nisu raspoređeni. U pogledu buduće organizacije i upotrebe artiljerije do daljeg ćemo zavisiti u prvom redu od toga da li će pitanje artiljerijske municije biti uspešno rešeno zbog osetnog nedostatka iste, što postaje sve kritičnije.

B. RAZVOJ I IZVOĐENJE FORMACIJA

U toku je reorganizovanje osnovnih te taktičkih i operativnih jedinica po jedinstvenom planu. Zasada smatramo da je ostvarenje ovih mera izvedljivo i podesno samo kod VII. korpusa, dok kod IV operativne zone i IX korpusa zasada ne bi bilo umesno forsiranje reorganizacije, jer situacija govori protiv ovih promena. Intenzivna mobilizacija koju izvodi IV operativna zona, naime, stalno menja, tj. povećava brojno stanje, pa stoga ne bi bilo na mestu uvođenje sistematizovanih jedinica ni po obliku ni po obimu. U IX korpusu postoji verovatnoća da bi ovakvim zahvatom za izvesno vreme paralisali njegovu aktivnost, što ne bi bilo dobro jer se taj korpus nalazi u najvećem zamahu borbe. Zatim je kod IX korpusa potrebno najpre povećati brojno stanje ljudstva doslednom mobilizacijom da bi se na taj način jačina jedinica približila potrebnom obimu sistematizovane jedinice. I na kraju, nedavno je u tom Korpusu već ionako izvršeno ujednačavanje snaga u okviru raspoloživih mogućnosti te je potreba za jedinstvenim planskim reofganizovanjem sada utoliko manja.

U VII korpusu nema razloga za ustezanje protiv sistematizacije, utoliko pre što je stalnim prilivom novih boraca sa teritorije IV operativne zone data mogućnost da se ljudstvo znatno poveća. Preduzeli smo sve da što pre postignemo

[4] Prva slovenačka artiljerijska brigada formirana je 7. maja 1944. u selu Lašče (vidi dok. br. I. objašnjenje br. 6).

sistematizaciju u minimalnom obimu te ćemo daljim prilivom novih boraca nastojati da postignemo normalan obim jedinica po postavljenom planu.

Detaljan prikaz, planske sistematizacije podnećemo u sledećem izveštaju, a sada navodimo samo strukturu brigade. Po planu brigadu sačinjavaju, pored njenog Štaba, tri po broju jednako jaka bataljona i minobacačka baterija. Koncentracijom minobacača nadamo se, prema dosadašnjim iskustvima, dobrim rezultatima, jer će na taj način biti naglašena sva preimućstva centralizovanog komandovanja, manevra i vatre. Tipizirani obim i oblik bataljona postignuti su sintezom Štaba bataljona, dveju streljačkih četa, jedne mitraljeske čete i jednog protutenkovskog voda. Dosadanji minerski vodovi po brigadama se ukidaju, a zadržavaju ih samo odredi i brigade IV operativne zone, što je nužno zbog posebnih okolnosti u kojima dejst\uju. uzimajući u obzir specifičnost poverenih im zadataka. Predviđa se formiranje minerskih bataljona po brigadama koji će preuzeti ulogu dosadanjih minerskih vodova po brigadama i inž.-teh. četa po divizijama. Minerski bat. imaće u svom sastavu, pored svog štaba, dve minerske čete i pionirsko-pontonirsku četu. Tom izmenom očekujemo pojačanje inž.-teh. aktivnosti naše vojske, a posebno minerstva.

Formacija nove I Si\rO artiljerijske brigade je sledeča: baterija je od dosadašnje jačine jednog oruđa povećana na dva oruđa, dok u sastav jednog diviziona ulaze dve baterije. Brigada obuhvata tri diviziona. Brojno stanje brigade vidi se iz priloženog pregleda br. I.[5]

Formiranje novoobrazovanog Kočevskog odreda je završeno." Sačinjavaju ga dva bataljona, a jačina odreda vidi se iz priloga br. 1.

Mobilizacija se odvija uspešno na čitavoj teritoriji, koja dosada u tom pogledu još nije bila iscrpljena.

VII korpus vrši mobilizaciju na sektoru Istarskog vojnog područja, te je tako u vremenu od 8. IV — 13. VI o. g. izvršen lekarski pregled 1352 obveznika. Od tog broja proglašeno je 685 drugova sposobnim za službu u operativnim jedinicama, 619 je raspoređeno u pozadinsku vojnu službu, dok su ostali otpušteni kao fizički nesposobni. Mobilizacija je ovde dosada obuhvatila 75"» svih muškaraca koji se nalaze kod svojih kuća. Ovo treba posebno naglasiti jer se većina muškaraca

[s] Redakcija ovaj pregled nije pronašla.

[0] Kočevski NOP odred formiran je 14. maja 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 16. 20. 21 i 154).

između 20 i 30 godina starosti, dakle najbolja godišta, još nije, nakon sloma italijanske vojske, vratila svojim kućama.

Potpuna slika uspeha mobilizacije na operativnom području VII korpusa dosada je sledeča:

Mobilisano u NOV i POS .	43,596
Bela garda i skrivači . .	35,5%
Nesposobni	8,5%
Nepoznatog boravišta . .	12,5%

Velik procenat belogardista, skrivača i dezertera predstavlja mešavinu belogardista-đobrovoljaca, onih koji su prinudno regrutovani, naših pristalica koji su za vreme neprijateljskih ofanziva zarobljeni, malodušnika i fizički iscrpljenih, koji nisu mogli do kraja da istraju u našim redovima. Pridobijanju zavedenih poklanja se neprekidno velika pažnja. Uložili smo sve snage za rešenje pitanja skrivača. Racije na dezertere i skrivače imale su samo delimičan uspeh. Procenat dezertiranja se u poslednje vreme mnogo smanjio jer je učinjeno sve da se što više ublaže a po mogućstvu i otklone motivi koji su pojedince doveli do ovakve odluke.

Na operativnom području IV operativne zone od 15. III — 28. V o. g. bila su mobilisana 1.474 borca u operativne jedinice, od toga je zadržano u sastavu zone 986 drugova, a 488 boraca upućeno je u jedinice VII korpusa nakon završene 14-dnevne obuke u garnizonu VII korpusa. Time pak mobilizacijske mogućnosti na ovom području još nisu iscrpljene te priliv novih snaga u jedinice VII korpusa još uvek traje. Borci koji su mobilisani na teritoriji IV operativne zone vrlo dobrog su kvaliteta i većim delotn sačinjavaju najbolja godišta.

Upoređivanjem brojnog stanja u našem poslednjem izveštaju od 26. IV o. g. i pregleda brojnog stanja koji dajemo kao prilog broj 1 vidi se da se u ovom periodu povećao obim jedinica neposredno potčinjenih Glavnom štabu. Isto tako su brojno ojačali i IX korpus te IV operativna zona, dok je brojno stanje ljudstva u VII korpusu nešto opalo, iako je u njegove jedinice došao veći broj novih boraca. Do ovog je došlo zbog toga što je iz jedinica VII korpusa, prema naređenju Vrhovnog štaba NOV i POJ, upućen traženi broj drugova u sastav Inžinjerijske brigade pri Vrhovnom štabu. Sem toga je na račun ljudstva VII korpusa formirana i XX SNO brigada.

U izveštajnom periodu brojno stanje ljudstva NOV i POS poraslo je ukupno za 1228 drugova.

C. VAZDliHOPLOVNA SLUŽBA

Na teritoriji NOV i PO Slovenije pripremljena su dva aerodroma za spuštanje savezničkih aviona.[7] Jedan od njih je odabran i pripremljen u sporazumu s jedinicama NOV i PO Hrvatske,[8] ali zbog prodora neprijateljskih snaga u blizinu odabranog mesta ovaj aerodrom ne može se koristiti.

Naša nastojanja da prikupimo pojedince koji su kao meteorolozi-stručnjaci služili u bivšoj vojsci dovela su samo do neznatnog uspeha, pa smo zbog toga preduzeli sve potrebno da stručno osobolje sami osposobimo.

D. PROT 1VVAZDUŠNA ODBRANA.

Aktivnu protivvazdušnu odbranu zasada smo ograničili samo na odbranu malog dometa, tj. prerađivanjem američkih avionskih mitraljeza u vlastitim radionicama izrađujemo potreban broj protivavionskih mitraljeza, koji će sa uspehom tući neprijateljske avione u niskom letu.

Upotreba ovih mitraljeza dobila je svoj praktični značaj tek onda kada smo od saveznika primili potrebnu količinu odgovarajuće municije. Raspored protivvazđušne odbrane organizovaćemo u obliku teritorijalne odbrane oslobođene teritorije na taj način što ćemo ovim oružjem štititi najverovatnije pravce neprijateljskog preletanja, a istovremeno ćemo štititi najvažnije životne centre oslobođene teritorije u slučaju napada neprijateljskih vazdušnih snaga. U isti mah nekoliko ovih mitraljeza dodelićemo Štabu VII korpusa za odbranu operativnih jedinica.

S obzirom na konstrukcijske osobine ovih protivavionskih mitraljeza, nadamo se dobrim uspesima aktivne protivvazđušne odbrane samo ako dobro osposobimo i izvežbamo ljudstvo i komandni kadar kome je povereno ovo oružje na rukovanje. Na posebnim kursevima obučićemo posade i zajedno sa oruđima rasporediti ih na predviđene zadatke.

E. MOTOR [ZACIJA

Uspelim akcijama u izvještajnom periodu pošlo nam je za rukom da pribavimo nekoliko novih motornih vozila. I vozila koja su u vreme jesenje neprijatel jske ofanzive bila posakrivana većim delom smo opet aktivirali, te radimo na tome da ih osposobimo za saobraćaj na oslobođenoj i poluoslobođenoj teritoriji. Istovremeno ih u poslednje vreme upotreblja-

[7] Jedan aerodrom se nalazio na Otoškom polju (u Beloj krajini), a drugi kod Starog Trga pri Ložu (u Notranjskoj).

* Odnosi se na aerodrom na Otoškom polju.

varno i u ofanzivnim akcijama. Nedostatak benzina još nije rešen, ni sa očekivanom savezničkom pošiljkom, pa zbog toga i dalje insistiramo da pređemo na pogon pomoću generatorskog plina.

Tenkovski odred, koji sada broji 17 drugova i raspolaže sa 7 lakih i 4 poluteška tenka, učestvovao je sa uspehom u akcijama u ovom periodu, ali, na žalost, samo u ograničenom obimu baš zbog nedostatka benzina. Odred je potčinjen direktno Glavnom štabu, a disciplinski je uključen u III bataljon XX SNO brigade, koja je takođe pod našim neposrednim rukovodstvom.

Radimo na opravci i kompletiranju još jednog poluteškog i dva laka tenka, za koje predviđamo da ćemo ih ubrzo osposobiti za upotrebu.

F. NAORUŽANJE

Naoružanje NOV i POS vidi se u prilogu br. I.[9] Nedostatak oružja za naoružavanje novomobilisanih drugova delimično smo resili time što smo pokrenuli kampanju za prikupljanje izgubljenog i sakrivenog oružja kao i ubrzanom opravkom uskladištenog i neupotrebljivog oružja. U lom zadatku najveću pomoć pružili su nam sovjetski saveznici, dostavljanjem velikih količina najmodernijeg, uglavnom automatskog pešadijskog oružja, koje smo odmah podelili našim jedinicama. Dostavljeno oružje uglavnom je nemačkog i sovjetskog porekla i sastoji se od:

168 sovjetskih automata kal. 7,62 mm
230 nemačkih puškomitraljeza kal. 7,9 mm
221 nemačkog automata kal. 9 mm
40 sovjetskih prolivtenkovskih pušaka kal. 14,5 mm
1 prolivtenkovsko-protivavionskog mitraljeza kal. 13 mm
18 pušaka »mauzer« kal. 7,9 mm.

Pomenuta nabavka izvršena je na osnovu našeg trebovanja kod sovjetske misije,[10] koje smo pre kratkog vremena dostavili kao minimalno za sistematsko naoružanje jedinica.

U ovom periodu anglo-amcrićki saveznici poslali su nam 12 specijalnih protivtenkovskih minobacača »Piat« sa odgovarajućim brojem mina, koje smo odmah rasporedili u VII korpus i IV operativnu zonu, gde ćemo ih moći korisno upotrebiti.

[9] i [11] Redakcija ovaj prilog nije pronašla.
[10] Dalji tekst do kraja rečenice dopisan je olovkom.

Kao što se vidi, savezničke misije dostavile su nam pretežno specijalno i moderno oružje, zbog toga smo pri raspoređivanju svu pažnju posvetili tome da se sa oružjem što pravilnije rukuje i time postigne što veći uspeh.

Transportovanje oružja i municije do IV operativne zone još uvek se vrši nedovoljno elastično i suviše sporo. Zbog toga smo i u tom pogledu preduzeli sve potrebno da se ovaj zadatak ubuduće što uspešnije izvršuje.

Naoružanje jedinica vidi se u prilogu br. 1. Artiljerijska oruđa nisu sva u upotrebi; zbog toga navodimo topove koji su sakriveni pa će biti raspoređeni po planu koji smo izložili u poslednjem pasusu ovog izveštaja pod poglavljem A. Na zalihi imamo sledeče neraspoređeno artiljerijsko oruđe iz bivšeg sastava VII korpusa:

5 haubica od 100 mm
3 poljska topa od 75 mm
4 brdska topa od 75 mm
2 brdska topa od 65 mm
3 protivtenkovska topa od 47 mm

Neraspoređene topove navodimo posebno jer ih nismo prikazali u pregledu naoružanja, u prilogu br. 1.

U poslednjoj neprijateljskoj ofanzivi jedinice IX korpusa izgubile su 1 haubicu od 100 mm. Pošto je artiljerijsko naoružanje ovog Korpusa uopšte uzev vrlo slabo, nekoliko lakih topova koje imamo na raspolaganju dostavićemo prema potrebi IX korpusu.

IV operativna zona, posle prelaska XIV divizije u njen sastav, raspolagala je sa dva protivtenkovska topa od 47 mm. U zimskoj neprijateljskoj ofanzivi jedan top su izgubili, a drugi je neupotrebljiv, kao i protivtenkovski top kal. 50 mm, koji su zaplenili u akciji na Velenju. Aktivnost jedinica IV operativne zone pruža mogućnost za uspešno angažovanje artiljerije. te smo već preduzeli sve potrebno da jedan brdski top kal. 75 mm sa odgovarajućim borbenim kompletom granata prebacimo na akcijski sektor IV operativne zone.

G. MUNICIJA

Jedinice VII korpusa i IV operativne zone snabdevali smo municijom iz Centralnih skladišta Glavnog štaba i magazina VII korpusa, dok je IX korpus vršio popunu potrebnom municijom iz vlastitih skladišta. U snabdevanju municijom mnogo su nam pomogle i savezničke pošiljke, naročito u pogledu specijalne municije i municije nemaćkog izvora.

U izveštajnom periodu bile su pre svega vrlo izdašne pošiljke, koje su izvršene u sledečem obimu:

15113 metaka za protivtenkovske puške kal. 14,5 mm
157203 metka za automate kal. 9 mm
184000 metaka za automate kal. 7,62 mm
400940 metaka za nemačko oružje kal. 7,9 mm.

Goruća potreba da se dostavi artiljerijska municija i mine za minobacače, koju smo naglasili već u prošlom izveštaju, uprkos našim ponovnim nastojanjima, još uvek nije povoljno rešena te smo upotrebu minobacača i artiljerijskih oruđa morali smanjiti, dok ne dobijemo potrebnu municiju, koju smo trebovali kod savezničkih misija.

Uspešnim akcijama, koje su izvršene u izveštajnom periodu, jedinice su ponovo pribavile veće količine municije i time rasteretile snabdevanje municijom napred navedenim kanalima.

Zalihe municije u skladištima vide se u prilogu br. 2.[11]

F. IN2INJERIJSKO-TEHNIČKA SLUŽBA

Rad inž.-teh. službe bio je, obzirom na razvoj događaja u ovom periodu, orijentisan pre svega na plansko organizovanje diverzantskih akcija na čitavoj teritoriji NOV i POS kao i proučavanje inž.-teh. kadra.

U tom cilju izradili smo opšti i detaljni plan rušenja železničkih pruga u Sloveniji koje koristi neprijatelj.[12] U tom planu utvrdili smo sektore koji su najosetljiviji za neprijatelja i koji bi rušenjima značili potpun prekid tranzitnog saobraćaja. Za sve veće železničke objekte koji su bili predloženi za rušenje izradili smo, nakon pažljive analize, detaljna uputstva i dali potrebne podatke Operativnom odeljenju Glavnog štaba. Za značajne i vrlo frekventne železničke pruge na pojedinim sektorima, gde ne postoji mogućnost rušenja većih objekata, izradili smo plan za način i sistem rušenja same železničke pruge.

Uporedo sa izvršenjem rušenja železničkih pruga izradili smo i detaljan plan za rušenje drumske mreže, koji bi svojim realizovanjem omogućio potpuno paralisanje čitavog saobraćaja na našoj teritoriji.

Saglasno sa planom rušenja podelili smo potčinjenim štabovima i potrebne količine eksploziva i minerskog materijala. Time je ostvarena potrebna tehnička predpriprema za uspešno izvršenje predviđenog plana te izvršenje u planu određenih rušenja zavisiće samo još od taktičkih momenata i

«* Vidi dok. br. 20.

naređenja štabova jedinica određenih za izvršenje ovih rušenja.

U sklopu planiranih akcija i2. VI o. g. bio je srušen železnički vijadukt (Štampetov most) na pruzi duplog koloseka Ljubljana — Rakek.[13] Uništenjem vijadukta dužine 27 m i visine 23 m kod .km 596,8 10 saobraćaj je za duže vreme potpuno obustavljen, jer će opravka trajali duže vreme.

U pripremama, tj. prikupljanju podataka koji su bili preko potrebni za realizovanje detaljnog plana, izašlo je na videlo da je obaveštajni kadar slabo upoznat sa značajem pojedinih tehničkih podataka. Zbog toga je inž.-teh. sekcija organizovala u obaveštajnom kursu predavanja čija sadržina obuhvata potrebne podatke, kako bi se pitomci upoznali sa značajem pojedinih objekata i komunikacija i drugim detaljima koji dolaze u obzir za inž.-teh. službu. Predavanja su izrađena u obliku praktičnog priručnika sa odgovarajućim skicama i data na upotrebu obaveštajnoj službi.

Uskoro će izaći knjiga o mincrstvu. a odmah zatim i knjiga o diverzantskim akcijama koju sada pripremamo za štampu.

Nepravilnosti i nedostajanje inž.-teh. kadra u jedinicama, koje smo izneli u prošlom izveštaju, uprkos nastojanju štabova jedinica i uprkos praktičnoj obuci po inž.-teh. grani u jedinicama, nisu otklonjeni. Preka potreba za reorganizovanjem nastavnog programa oficirske škole zadovoljena je tako što je inž.-teh. kurs podeljen na raniji minerski i na novoorganizovani pionirsko-pontonirski kurs.

Slično ovoj reorganizaciji, zbog utvrđenih potreba i obimnosti zadataka, naredbom Glavnog štaba br. 293 od 22. VI o. g., reorganizovana je i inž.-teh. sekcija Glavnog štaba u minersku i pionirsko-pontonirsku sekciju.

Na osnovu ovakve podele rada u inž.-teh. sekciji na različite samostalne sekcije, izvršićemo i odgovarajuće izmene i u štabovima korpusa, a reorganizacija inž.-teh. jedinica izvršena je kako se to vidi iz glave B ovog izveštaja.

Izveštaji IV operativne zone i IX korpusa nisu stigli na vreme te ćemo zbog toga uspehe u radu inž.-teh. službe oba štaba prikazali u narednom izveštaju.

G. RADIONICE

Ljudstvo radionica, koje su direktno potčinjene Glavnom štabu, u cilju bolje vojne i političke povezanosti, obuhvatili smo u 3. bataljonu XX SNO brigade, koja je neposredno potčinjena Glavnom štabu. Istovremeno su se postarali i za

» Vidi dok.br. 29 i 71.

što bolje obezbeđenje radionica, naročito onih kamufliranih te prema tome i najvećih. Sem što smo uredili pitanje straže, preduzeli smo i mere da se ubuduće poklanja što veća pažnja tajnosti ovih radionica te da se brižljivo odaberu što poverljiviji drugovi koji će raditi u njima.

U okviru opštih zadataka u ovom periodu bilo je u radionicama opravljeno:

5 topova	19 automata
27 mitraljeza	26 pištolja i
43 puškomitraljeza	62 puške
5 minobacača	

Sem toga, po italijanskom modelu izradili smo nov protivtenkovski top kal. 47 mm i dostavili ga VII korpusu. Prerađivani su američki avionski mitraljezi za protivvazdušnu odbranu te smo na taj način dobili 8 ovakvih mitraljeza. Nastavili smo izradu specijalnih drvenih mina prema sovjetskom modelu pa smo izradili 160 takvih mina.

Radionice su zatim izvršile mnoge opravke te izradile nove predmete za potrebe sanitetskog odeljenja Glavnog štaba, odeljenja za vezu, kao i za potrebe raznih ustanova Oslobodilačkog fronta.

Na kraju su radionice stalno angažovane održavanjem i opravkom motornih vozila i tenkova te preradom kamiona na pogon pomoću generatorskog plina.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoćnik načelnika štaba,
pukovnik:

Načelnik odeljenja.
potpukovnik:
Danilo Trampuž

(M. P.)

Priloga: 2

NAREĐENJE ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 24. JUNA 1944. ŠTABU 15. DIVIZIJE ZA PREBACIVANJE NA SEKTOR 2UMBERKA RADI SADEJSTVA SA JEDINICAMA 4. KORPUSA NOVJ[1]

STAB
VII. KORPUSA NOV IN« PO
JUGOSLAVIJE
Na položaju, 24. 6. 1944.
St[5]. 447

Nujno[2] — Strogo Zaupno[3]!
J

ZAPOVEST:
(Karta Novo Mesto 1 : 100.000)

Situacija:

Na sektoru Slične sovražnik[0] je u toku jučerašnjeg dana dovažao nova pojačanja iz Ljubljane. Na svim ostalim sektorima sovražnik se pasivno drži. Naše jedinice drže pod kontrolom svoje sektore.

U vezi sa dobijenim poveljem[7] Glavnog štaba NOV i POS*

Naređujemo:

1) XV divizija (V i XV ili XII brigada) kreće odmah po prijemu naređenja pravcem Zagradec — Dvor — Podturn — Semič — Metlika — Vivodina.[9] U Vivodini daće dalje direktive načelnik štaba polkovnik tov.[10] Rade.[11] Jedna brigada [neka] ostane na sektoru Krka — Nova Vas — Muljava sa zadatkom da ne dozvoli sovražniku ispade u dolinu Krke. Štab

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21/111, 154/1 i 191/11.
[1] Hitno
* Poverijivo
* I
[s] Br
[8] Neprijatelj
[7] Naređenjem
[8] Redakcija ovo naređenje nije pronašla. Njim su bile predviđene zajedničke operacije 4. i 7. korpusa NOVJ na neprijateljska uporišta Ozalj, Stative, Zorkovac i Bosiljevo.
* Na zadatak su pošle 5. slovenačka NOU brigada »Ivan Cankar« i 12. slovenačka NO brigada (vidi dok. br. 89).
i« Drug
" Rade Pehaček

Divizije takoj[12] će uputiti jednog oficira kateri[13] ima saopštiti IV brigadi da se prebaci na ovaj sektor (Ilova Gora — Hočevje). Sa brigadama koje odlaze u Belu Krajinu krenuće komandant ppukovnik tov. Ciril,[14] sa potrebnim pomoćnim ljudstvom iz štaba i radiostanicom. Na ovom sektoru [nekaj ostane pukovnik tov. Daki[1"'] i major Raco,[10] pod čijom se komandom nalaze druge dve brigade.

2) XVIII divizija prebaciće IX brigadu na sektor Trebnje — Čatež, sa zadatkom da sa obema brigadama kontrolira ceo ovaj sektor, dalje sektor Trebelno do Novog Mesta, Ajdovec i Brezovu Reber. Patrolama i manjim jedinicama kontrolirati dolinu Mirne do Št. Ruperta[17] i Tržišča.

3) 1 art. brigada kreće sa: 1 haubicom 100 mm, 2 poljska [topa] i 1 haubica 75 mm sa dovoljnom količinom municije i moštva[1*] pravcem Dvor — Podturn — Semič — Metlika — Vivodina, gde će dobiti dalje direktive od načelnika štaba tov. pukovnika Rada. Zaštitni bataljon [neka] ostane na Smuki. Sa ovom artiljerijom [neka] krene tov. poručnik Lah[1]? kao komandant, Emil[20] kao komesar, poručnik Znudrl-'[1] kao zamenik komandanta i dva najbolja komandanta Diviziona, te potrebno i dovoljno ljudstvo za poslugu, pionire, sanitet itd. Krenuti takoj!

4) Ppukovnik tov. Ciril po izdatim direktivama za pokret brigada neka dode u štab Korpusa, radi usmenih dogovora i objašnjenja situacije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Bolko

Komandant pukovnik: Pero

(Žig)

" Odmah
™ Koji
[14] Franc Hočevar Ciril
[15] Stanko Semič Daki
" Radomir Božović Raco
[17] Sada: šentrupert
,s Ljudstva
'» Borivoj Lah
« Emil Dolčić
[21] Bogomir Žnuderl

NAREĐENJE ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 24. JUNA 1944. ŠTABOVIMA NOTRANJSKOG I ISTARSKOG NOP ODREDA DA POJAČAJU AKTIVNOST NA SVOJIM SEKTORIMA[1]

[ŠTAB]
[VII KORPUSA NOVJ] 24. VI 1944.
Br. 449

ŠTABOVIMA NOTRANJSKOG 1 ISTARSKOG ODREDA

na položaju.

Od vaših štabova u poslednje vreme, naročito posle akcije na Štampetov most, primali smo neredovno odnosno nismo uopšte primali izveštaje, kako operativne tako i situacijske. Štab Korpusa mora preko svojih specijalnih oficira da utvrđuje situaciju na vašim sektorima, iako svaki od vaših štabova ima na raspolaganju radio-predajnik.

Vaši zadaci ostaju i dalje isti, a scm toga:

1. *Notranjski odred:* svojim minerskim grupama mora neprekidno rušiti žel. prugu na sektoru Ljubljana — Ravberkomanda u smislu naređenja koja ste već ranije primili.

Delom svojih snaga mora da kontroliše pravac prema Rakeku i Borovnici i sprečavati sve neprijateljske prodore iz uporišta na sektoru Sv. Vid[2] — Rakek.

Delom svojih snaga manevrisati na sektoru Ribnica — Velike Lašče, postavljati zasede i uništavati neprijateljske patrole, pri čemu treba da se poveže sa jedinicama Notranjskog područja. Posle odlaska IV U. B. sa tog sektora[1] ovo je iz političkih razloga još naročito potrebno.

2. *Istarski odred:* svojim minerskim grupama mora neprekidno rušiti pruge na svom sektoru, a delom snaga biti na raspolaganju mobilizacijskom oficiru VII korpusa i Komandi Istarskog područja radi izvođenja što šire mobilizacije i transportovanja regruta na sektor Komande mesta Žužemberk.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani f. 153 IV.

[1] Sada: Žilce

[n] U vezi sa odlaskom 5. sloveuačke NOU brigade »Ivan Cankar« i 12. slovenaćke NO brigade u Vivođinu po naređenju Štaba 7. korpusa NOVJ. 4 SNOUB »Matija Gubec« prebačena je sa sektora Velike Lašče — Ribnica na sektor Ilova Gora — Hoćevje radi sprečavanja prodora neprijatelja u Suhu krajinu (vidi dok. br. 82).

Delom snaga mora kontrolisati sav sektor Istarskog odreda, na kojem s vremena na vreme koncentrisati [jedinice] za veće koncentrične napade na manja neprijateljska uporišta i neprijateljske komunikacije.

Oba štaba odreda moraju bezuslovno dostavljati redovne dnevne izveštaje, i to radijom, kako o svojim akcijama tako i o situaciji na njihovim sektorima, a ove izveštaje dopunjavati redovnim pismenim izveštajima.

Istarski odred mora sem toga zajedno sa Komandom Istarskog područja prikupljati sakrivenu municiju i oružje te nas stalno obaveštavati o svim zalihama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant — pukovnik:
Pero

(M. P.)

Dostavljeno: Štabu Notranjskog odreda i
Štabu Istarskog odreda.

BR. 84

IZVEŠTAJ ŠTABA KOZJANSKOG NOP ODREDA OD 24. JUNA 1944. ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE O AKCIJAMA U ŠMARJU KOD SEVNICE I U RIMSKIM TOPLICAMA[1]

STAB KOZJANSKOG ODREDA
Položaj 24. VI 1944.
Red. br.

ŠTABU IV OPERATIVNE ZONE

na položaju.

Vanredni vojni izveštaj

Prema podacima dobijenim sa terena izradili smo plan za napad na fabriku kalupa u Šmarju kod Sevnice. U fabrici se, naime, prema tačnim podacima naših terenskih političkih radnika nalazilo oružje i municija za odbranu same fabrike.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 331/VI. U gornjem desnom uglu dopisano je olovkom: »33«.

Izdato je naređenje Trećem bataljonu (novoformiranom) na čelu sa komandatom drugom Bliskom[2] i komesarom Verde-Ijem[3] da izvrši vojno-diverzantsku akciju. Na put se krenulo 21. 6. 44. uveče, s tim da se akcija izvrši u ranim jutarnjim časovima. Napad je bio izvršen u 5 časova ujutro. U brzom naletu zarobili smo obojicu fabričkih vratara koje smo primudili da nam pokažu mesta oružja u fabrici. Posle zaplene oružja i municije izvršili smo u samoj fabrici diverzantsku akciju na taj način što smo isekli sve remene na turbini i parnoj mašini. Zatim smo porušili vodnu branu da onemogućimo gašenje i zapalili fabriku koja prema dobijenim izveštajima nije izgorela jer su vatru, posle našeg povlačenja, ugasili pripadnici Vermanšafta i vojske.

Plen:

Francuskih pušaka 29, ručnih bombi 23, raketni pištolj i 1152 metaka. Sem toga zaplenili smo kompletnu ručnu ambulantu i remene koji će služiti za oko 50 pari pendžeta.

Iz akcije drugovi su se vratili (iz fabrike) u 6 časova ujutro. Za izvršenje akcije bilo je postavljeno osiguranje u vidu zaseda, straža i patrola. Akcija je među civilnim stanovništvom izazvala veliko zadovoljstvo naročito zbog toga što je baš dan ranije posada u Sevnici pojačana sa 4 kamiona pripadnika SS. Bataljon je od njihovog uporišta bio udaljen oko 300 metara. Na našoj strani nije bilo nikakvih gubitaka.

19. 6. 44. drug načelnik Janez[4] sa još neformiranim bataljonom izvršio je napad na uporište koje ima zadatak da osigurava [fabriku] kalupa kod Rimskih Toplica. O uporištu je dobio podatke, ali oni nisu bili tačni. U uporištu se, naime, nalazilo preko 20 vojnika. Ono se sastoji iz jednospratne zgrade i drug načelnik je planirao napad između 12 i 13 časova, u koje vreme većina [posade] ide na ručak u udaljeniju gostionu, a u samoj zgradi ostaje samo nekoliko ljudi. Napad je izvršen bez znanja ostalih članova užeg štaba. Kao komandant bataljona bio je privremeno dodeljen drug Blisk, a kao politkomesar drug Verdelj. Posle saslušanja funkcionera i partizana videlo se da je drug načelnik Janez hteo da izvrši akciju zbog svoje ambicioznosti, jer je bio ubeđen da će u potpunosti uspeti.

Naročito ga je podstakao uspeh u Jurkloštru.[5] Napad je bio svakako pravilno izveden, ali neuspeh treba pripisati ne-

[5] Franc Godler Blisk
[3] Ivan dr Verdelj Jovo
[1] Ivan Rozman Janez
[3] Napad na uporište Jurklošter izveden je 9. juna 1944 (vidi dok. br. 98 i 136).

tačnim podacima. Bile su postavljene zasede i potrebna osiguranja, a jurišno odeljenje je odlično ispunilo svoj zadatak. Više od 15 minuta trajala je borba između njega i nemačkih vojnika koji su pružali otpor iz uporišta vatrom iz puškomitraljeza, automata i pušaka. Jurišnicima je uspelo da upadnu u zgradu, ali su se morali povući zbog žestoke vatre i pomoći vojnika koji su se vraćali u zgradu, a koje zaseda nije mogla da zaustavi. Tom prilikom bio je ubijen komandir uporišta — narednik. Iz Zidanog Mosta došao je oklopni voz, zbog čega je načelnik Janez naredio povlačenje. U borbi su bila lakše ranjena dva naša druga. Nestala su četvorica drugova, verovatno su iskoristili priliku i dezertirali, pošto su bili novomobilisani. Mi smo utrošili oko 300 metaka.

Noću 22 23. 6. 44. mineri XIII brigade »Mirko Bračič« XIV divizije, pomoću naših vodiča i zaštite u vidu zasede, izvršili su akciju na železničkoj pruzi Celje — Zidani Most između stanica Rimskih Toplica i Zidanog Mosta. Digli su u vazduh prugu duplog koloseka, tako da je saobraćaj bio prekinut 48 časova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:
D. Vuković

Komandant:
Jerin Marjan

IZVEŠTAJ ŠTABA 14. NO DIVIZIJE OD 25. JUNA 1944. ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE O RASPOREDU I PLANIRANIM ZADACIMA POTCINJENIH JEDINICA'

Š T A B
XIV DIVIZIJE NOV I POJ
Na položaju, 25. VI 1944.

ŠTABU IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS

na položaju.

U vezi sa vašim dopisom br. 876 od 25. VI o. g.[2] izveštavarao sledeče: Izveštaj o akcijama I UB TT[3] dostavili smo danas. Odredska četa je formirana po naređenju potpukovnika druga Maroka,[4] ali je moramo zbog novonastale situacije zadržati u sastavu divizije i upotrebiti u toku noći i sutrašnjeg dana. Minerski vod I UB kreće noćas na rušenje dalekovoda Maribor — Celje; vod će bili ojačan te će na sektoru Slovenske Bistrice — Zreča vršiti i mobilizaciju.

Izveštavamo vas da II UB"' juče ujutro još nije mogla otići na novi sektor određen naredbom vašeg štaba br. 874 od 23. juna o. g.[u] jer I UB u toku protekle noći nije prešla na položaje II UB pa bi tako eventualno spuštanje materijala bilo neobezbeđeno, a materijal koji bi bacili [saveznici] ne bi imao ko da skloni.

Prva UB stigla je jutros na sektor Skomarja, a II UB danas posle podne krenula je prema Rušama da tamo uništi železnički most preko Lobnice i izvrši mobilizaciju u naseljima blizu Maribora. Pošto je I UB na svom putu mobilisala samo 7 drugova II UB predala je I UB 30 nenaoružanih novomobilisanih drugova. Zbog novonastale situacije sada smo II UB zadržali na sektoru Rogle.

Neprijateljska kolona o kojoj smo jutros javili nije imala 250 ljudi, već je prema pouzdanim podacima brojala samo 20 policajaca i vermana, što smo vam posebnim izveštajem

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/11.
[!] Odnosi se na naređenje Štaba 4. operativne zone Slovenije od 23. juna 1944 (vidi dok. br. 77).
[5] Odnosi se na 1. slovenačku NOLI brigadu »Tone Tomšk«.
[1] Alojz Kolman Marok. narodni heroj
[5] Odnosi se na 2. slovenačku NOU brigadu »Ljubo Šercer«.
• Redakcija ovo naređenje nije pronašla.

već javili. Neprijatelj drži zasede duž glavnog druma [Slovenske] Konjice — Vojnik.

Izvršenju novih zadataka hteli smo pristupiti ovako: čim XIII brigada stigne na sektor Skomarja, I UB bi otišla na sektor Oplotnice, odakle bi vršila mobilizaciju na terenu između Slovenske Bistrice i [Slovenskih] Konjica, a minerskim vodom rušila bi železničku prugu Pragersko — Poljčane. Zatim bi, kada se II UB vrati u sastav divizije, krenula na istočne padine Pohorja da vrši mobilizaciju na području Polskava — Fram — Hoće, u selima preko pruge, ruši prugu i snabde hranom magazine na Pohorju.

Za to vreme bi XIII SNOB obezbeđivala mesto za bacanje materijala, upućivala patrole na prugu Poljčane — Grobelno i na sektor Dramlja, gde bi pomoću tamošnjih terenskih organizacija vršila dalju mobilizaciju. Posle povratka I UB i II UB, premestila bi se na sektor Dramlja sa istim zadacima kao što je gore izneto, dok bi I i II UB zaposele položaje oko Dobrne i Velunje sa zadatkom da do kraja onemoguće saobraćaj na pruzi Celje — Dravograd i izvrše mobilizaciju po fabrikama u Donjoj Savinjskoj dolini i u blizini Celja.

Po naređenju zamenika komandanta IV operativne zone druga potpukovnika Maroka I UB zaposešće sledeče položaje: sa dva bataljona prećiće na Ostruh sa zadatkom da pomoću patrola kontroliše teren u pravcu Oplotnice i Zreča. Jedan bataljon prelazi na Kolnik te na isti način kontroliše teren prema drumu Zreče — Vitanje i prema Vitanju. Pokret jedinice izvršiće se večeras. Druga UB odrediće bataljon za obezbeđenje Mislinjske jaruge. Stab divizije sa četom određenom za odred krenuće u 22 časa na Roglo.

XIII SNOB trebalo bi da tokom ove noći pređe na ovaj sektor, gde se sada nalazi Štab divizije, pa ćemo joj ovde ost?vit< naređenje da krene za Roglu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: V. d. komandanta — potpukovnik:[7]

' U to vreme komandant 14. NO divizije bio je Jože Klanjšek Vasja, a politički komesar Dragomir Benčič Brkin.

IZVEŠTAJ ŠTABA 31. DIVIZIJE OD 26. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O AKTIVNOSTI POTĆINJENIII JEDINICA U PRVOJ POLOVINI JUNA[1]

STAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Operativni odsek
Položaj, 26. 6. 1944.
Op. br. 195

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
(Operativni odsek)

Predmet: 15-dnevni izveštaj od 1. 6. do 15. 6. 1944.

Uvod

U ovom periodu naša divizija nije imala nikakvih ofanzivnih akcija većeg obima. Brigade koje su bile razmeštene na Bohinjskom, na Jelovici, kod Tržiča i na Cerkljanskom dobile su zadatak da se 6. o. m. skoncentrišu na Cerkljanskom.- Ovu koncentraciju osujetila je neprijateljska ofanziva manjeg obima, koja je obuhvatila brigade baš na putu za zborno mesto. U cilju obezbcđenja saobraćajnih arterija koje su mu bile trenutno neophodno potrebne, neprijatelj je u potpunosti zaposeo puteve Škofja Loka — Podbrdo — Sv. Lucija[3] i Idrija — Reka — Bukovo — Grahovo, vršeći istovremeno napade manjim snagama na naše jedinice.[4] Time je naša teritorija bila presečena i koncentracija nije bila moguća. Gradnikovu i Prešernovu brigadu ofanziva nije obuhvatila pošto su se one povukle na Tolminsko, odakle su se Gradnikova preko Šentviške Gore, a Prešernova preko Jelovice pred kraj ovog perioda vratile na Cerkljansko. Vojkova [brigada] se iz Cerkljanskog preko Jagršča, gde je vodila manju borbu, povukla na Lokovec, odakle se po završenoj neprijateljskoj ofanzivi

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/111.
[2] Naređenje za koncentraciju brigada na sektoru Cerkna redakcija nije pronašla.
[3] Sada: Most na Soči.
[4] Angažovani su bataljon »Hajne« (Heine) i SS-bataljon za odbranu Krasa (Karstvvehr). Vidi dok. br. 138.

krajem ovog perioda vratila na Cerkljansko. Ofanziva je obuhvatila samo Štab divizije i neke čete van sastava brigada. Ove naše jedinice vodile su za vreme neprijateljske ofanzive borbe s neprijateljem oko Reke, Jagršća i Šebrelja. Iako malobrojne, ove naše jedinice uspešno su zadržavale neprijatelja u njegovom nastupanju i nanele mu osetne gubitke.

Ako pogledamo poslednju neprijateljsku ofanzivu, možemo ustanoviti da ovo nije bila ni senka onih nekadašnjih. Ionako slabo pripremljena i istovremeno izvođena s malobrojnim snagama, jer izgleda da neprijatelj za ovu teritoriju ne raspolaže nekim većim snagama, ofanziva se pretvorila u neorganizovan pljačkaški pohod na našu oslobođenu teritoriju.

Naše jedinice koje su bile u pokretu prema Cerkljanskum, ali su ih neprijateljske zaprečne linije u teško prohodnim dolinama zadržale, izvršile su u ovom periodu naporne pokrete. Kretale su se po teško prohodnom terenu Julijskih Alpi s namerom da se na nekom drugom mestu probiju na Cerkljansko. Ljudstvo naših brigada iako gladno i pocepano, u ovim pokretima odlično se pokazalo i moral nije ni najmanje opao. Konstatujemo da naša vojska, obzirom na povoljan razvoj svetskih događaja, moralno očigledno jača. Pri tome mislimo pre svega na novomobilisane, koji su dosada bili prilično malodušni, a u poslednje vreme dobro su se pokazali.

Na osnovu 15-dnevnih izveštaja potćinjenih jedinica dostavljamo vam kratak pregled borbi koje su vodile jedinice XXXI divizije.

III SNOUB »Iv.lan] Gradnik«

Gradnikova brigada se u proteklom periodu nalazila na Pokljuki. Do 6. o. m. trebalo je da preko Jelovice i Farjeg potoka stigne u Cerkno. Došavši na Jelovicu, brigada je naišla na komunikacijsku liniju Škofja Loka — Podbrdo blokiranu nemačkim snagama, tako da joj je, zbog teško prohodnog klanca bio onemogućen svaki prolaz. Brigada se po svaku cenu htela probiti na Cerkljansko. Zato je odmah, da bi istovremeno izbegla verovatnu ofanzivu na Jelovici, krenula preko Crne prsti u Nemški Rovi na Tolminskom. I ovde je naišla na prugu posednutu jakim nemačkim snagama koje su se kretale prema južnom frontu. Bila je prinuđena da čeka pogodan momenat i krajem ovog perioda konačno se kod Podmelca probila preko pruge i stigla na Cerkljansko. Sem manjih sukoba, brigada u ovom periodu nije vodila nikakve

borbe i akcije i gotovo sve vreme provela je u napornim pokretima.[5] Ljudstvo ove brigade odlično je podnosilo sve napore.

VII SNOUB »Fr.[ance] Prešeren«

Brigada se u ovom periodu nalazila na masivu Jelovice, a jedan bataljon imala je kod Tržiča. Jedinice su joj bile raspoređene po bataljonima, pa čak i po četama, a glavni njen rad bila je mobilizacija i nabavka hrane. Za vreme ofanzive njene jedinice kretale su se pojedinačno, delimično sa Gradnikovom brigadom, delimično sa Štabom divizije a delimično samostalno po Gorenjskoj." Glavni cilj svih bio je doći što pre na Cerkljansko.

XVI SNOB »J._anko~\ Premrl Vojko«

Brigada se nalazila na Cerkljanskom, gde je imala zadatak da štiti naše ustanove u pozadini. Istovremeno je izvršila nekoliko akcija koje joj nisu uspele.

1. 6. Brigada je napala, s ciljem uništenja, neprijateljsko uporište Zarakovec i žel. stanicu Pranger. Pri tome bi trebalo da uništi bunkere i poruši žcl. mostove i prugu. Brigada u tome nije uspela. Suviše malu pažnju poklonila je pripremi i proučavanju zadatka koji bi morala da izvrši. Takođe se pouzdala u podatke obaveštajne službe koji su bili netačni. Neprijatelj je u ovoj akciji dočekao naše napadajuće jedinice takvom vatrom da su se one odmah povukle i više nisu nastavljale napad.

5. 6. Noću 5/6. 6. I bataljon dobio je zadatak da uništi neprijateljsko uporište Fužine i poruši most između Trebije i Fužina te deo puta Fužine — Žiri (galerija) da bi time potpuno onemogućio prevoženje vojske u pravcu Gorenja Vas — Žiri — Idrija. Za napad su upotrebljeni mitraljezi, laki minobacač i protivtenkovska puška. Sam napad izvršen je bacanjem bombi na stražara, što je automatski izazvalo reakciju posade. Da bi se pariralo Nemcima otpočeo je dejstvo naš minobacač. Pogrešno uzeti elementi prouzrokovali su gu-

[1] Opširnije o tome vidi u dok. br. 52.

[5] Opširnije o tome vidi u dok. br. 16 i 40. a izveštaj Slaba 7. slovenačke NOU brigade »France Prešeren« za vreme od 1. do 15. juna 1944. nalazi se u "Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226 a/I.

bitke u vlastitim redovima jer je 6 boraca bilo ranjeno. Minerima jc uspelo da sruše galeriju, dok most nisu srušili.[7]

Akcije Vojkove brigade ukazuju na to da se komandni kadar još uvek nedovoljno priprema i ne posvećuje dovoljno pažnju podacima o neprijatelju.

Borbe za vreme ofanzive oko Šebrelja

Ove borbe nije vodila nijedna naša jedinica kao celina, već su ih vodile razne naše štabne patrole i druge naše manje jedinice koje su se tamo slučajno nalazile i bile upućene na položaj [po naređenju] našeg Štaba. O ovim borbama detaljno smo vas izvestili odmah po njihovom završetku."

Naši gubici:

6 ranjenih, 1 »mauzer« puška i jedan telefonski aparat.

Obzirom na neprijateljsku ofanzivu, naši gubici u ovom periodu bili su minimalni, dok su neprijateljski bili znatni, ali tačan broj ne možemo ustanoviti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant, potpukovnik:
Potočar Stane
Stane

Kovačič Božidar-Iztok
Sef oper. odseka
Iztok

(M. P.)

[7] Opširnije o ovim dejstvima 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« vidi u dok. br. 79.

[8] Vidi dok. br. 37, 40 i 50.

ZAPOVEST ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 27. JUNA 1944. POTCINJENI.Y1 JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTA U DOLINI REKE BACE[1]

Š T A B
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
Dana 27. juna 1944.
Br. op. 1341

ŠTABU

Z A P O V E S T
(sekcija Bled, Tolmin 1 : 100.000, jug. izdanje)

1.) Raspored neprijateljskih snaga.

Sv. Lucija:[2] 300 ljudi.

Baća:[3] 60 ljudi.

Klavže: U blizini fabrike na drumu prema Rakovecu podignute su barikade. Na žicama su obešene mine koje se vide. Stalne patrole na drumu Kneža — Sv. Lucija.
Posada: 20 Italijana i 16 Nemaca.
Naoružanje: 2 minobacača, 2 mitraljeza i 5 puškomitraljeza.
Zasede između Kneže i Klavža.

Kneža: 60 bersaljera, 38 alpinaca i 2 Nemca
Naoružanje: 2 mitraljeza, protivavionski mitraljez od 20 mm, 7 minobacača, 3 mitraljeza i 4 puškomitraljeza. Patrole prema Grahovom.

Grahovo:[4] Posada: 180 Italijana, 4 domobranca; na žel. stanici 25 Nemaca obczbeđuje most. Očekuje se (dolazak) 20 domobranaca. Na stanici su 2 bunkera. Naoružanje: 2 minobacača, 2 mitraljeza i 4 puškomitraljeza, protivavionski mitraljez od 20 mm

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 22/1, 223/1 i 225/II.
[1] Sada: Most na Soči
[5] Sada: Bača pri Modreju
* Sada: Grahovo ob Bači

Koritnica:	45 Italijana, 3 Nemca ; naoružanje: 1 mitraljez, 3 puškomitraljeza i teški minobacač.
Zarakovec:	15 Italijana i nekoliko domobranaca.
Klonte:	20 Italijana; (naoružanje) laki minobacač, 2 puškomitraljeza.
Humar:	30 ljudi; 3 bunkera, minobacač, 1 mitraljez i 4 puškomitraljeza.
Kupovo:	6 Italijana sa 2 puškomitraljeza.
Zapoler:	25 Italijana, 2 bunkera, minobacač, 4 puškomitraljeza.
Kozja skala:	bunker sa 8 Italijana, 2 puškomitraljeza.
Hudajužna:	120 Italijana, 20 Nemaca. Protivavionski mitraljez od 20 mm, 2 teška minobacača, puškomitraljezi i automati.
Pranger:	16 Italijana, a u selu 35 ljudi.
Pri Jaku:	15 Nemaca, sa svake strane mosta bunker.
Brodar:[5]	10 Italijana. Između tunela i žel. mosta 2 bunkera.
Mohorc:	18 Italijana. Kod žel. mosta 2 bunkera; (naoružanje); minobacač i puškomitraljezi.
Podbrdo:	250 Italijana, alpinci i bersaljeri, 12 Nemaca sa 2 minobacača, 3 mitraljeza i 8 puškomitraljeza. Na stanici: 30 Nemaca, 20 Italijana, 9 bunkera.
Petrovo Brdo:	60 ljudi, Austrijanaca i Nemaca; imaju 5 bunkera sa 3 minobacača, 5 mitraljeza i 8 puškomitraljeza.
Napomena:	Detaljan raspored neprijatelja i njegovog naoružanja vidi se u priloženoj skici 1 : 8.333.°

2.) *Procena stanja neprijatelja*

a) *Organizacija odbrane.*

Na sektoru Sv. Lucija — Podbrdo nalazi se 1. četa 319. puka[7] 188. rez. div. brdskih lovaca sa scdištem Štaba u Se-

[5] Klonte, Humar, Kupovo. Zapoler i Kozja skala su nazivi usamljenih kuća između s. Zarakovec i s. Huda Južna (Hudajužna), a Pranger. Pri Jaku i Brdar su usamljene kuce između Hudajužne i Podbrda. U njima su bila uspostavljena uporišta za obezbeđenje objekata (mostova i tunela) na pomenutini odsecima železničke pruge.

• Ovu skicu redakcija nije pronašla. U Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 241/11, nalaze se razne skice sa opisom utvrđenja i neprijateljskih uporišta u dolini r. Baće (vidi knj Stanko Petelin Vojko: Med Triglavom in Trstom, »Borec«, Ljubljana, 1963, str. 292).

[7] Pogrešno, treba: 139. puk.

žani. Ova četa je podeljena tako da se oko polovina nalazi u Grahovom a druga polovina je podeljena po ostalim uporištima kao komandni kadar. Za odbranu [žel.] pruge i svih objekata njoj su dodeljeni Italijani, i to bersaljeri i alpinci, a u Grahovom nekoliko domobranaca." U svim uporištima Nemci komanduju Italijanima, pa su tako Italijani potčinjeni direktno nemačkoj komandi.

Sva odbrana duž čitave pruge zasniva se na tome da posada obezbeđuje određene objekte, zbog čega su naročito manja uporišta brojčano vrlo slaba. U slučaju napada na jedno uporište nemaju na raspolaganju snaga koje bi mogle priteći u pomoć drugom uporištu. Na čitavom sektoru brojno jači su samo garnizoni u Podbrdu, Grahovom i Sv. Luciji. Ipak posade nisu određene za intervencije. Uporišta su uglavnom ograđena žicom, negde su postavljena minska polja i betonski bunkeri čija je debljina osetljiva na sve vrste oružja.

b) *Slanje morala neprijatelja, nacionalni sastav*

Posade su sastavljene od Italijana, Nemaca i belogardista. Komandni kadar su Nemci koji komanduju svim posadama a sačinjavaju ih austrijski Tirolci, dok su podoficiri i oficiri većim delom Prusi. Stanje morala Nemaca, naročito Tirolaca, je vrlo nisko i prilično su kolebljivi. Italijani su alpinci i bersaljeri. Fašista nema. Stanje morala je vrlo nisko. Većim delom su mobilisani i vrlo kolebljivi.
Belogardisti su samo u Grahovom, ima ih vrlo malo i tu su uglavnom samo radi propagande.

3.) *Podaci o našim jedinicama*

XXX divizija nalazi se na Otlici, sem 19. [brigade], koja je u Cepovanu. Brigada d'assalto »Triestina« potčinjava se Štabu XXX divizije. Nalazi se na Predmeji.

XXXI divizija: Štab u Poljanama, 3. brigada u Javorju, 7. brigada u Martinj Vrhu, 16. brigada u Novakima.
Idrijsko-tolminski odred je u blizini sela Krna.
Artiljerijski divizion IX korpusa stavlja se pod komandu Štaba XXX divizije. Nalazi se u Lokovcu.

" Redakcija nije mogla utvrditi formacijsku pripadnost slovenačkih domobranaca u ovim uporištima, dok su italijanske posade bile iz sastava »Bataljona obalske odbrane« (Bataglione difesa costiera). koii su Italijani nazivali »Dobrovoljački bataljon Bruno Musolini« (Bataglione volontario Bruno Mussolini). Bataljon je imao pet četa ukupne jačine oko 800 ljudi i bio je pod netnaCkom komandom (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 235/11).

4.) *Zadaci:*

Napad i uništenje uporišta u dolini r. Bače na odseku Bača — Podbrdo.

Rušenje objekata duž. žel. pruge i druma u dolini r. Bače.

Izvršenje mobilizacije u celoj dolini i okolnim selima.

Zamisao napada je: Napasti i uništiti uporišta Klavže, Knežu i uporište Koritnicu; [nakon ovlađivanja istima] nastaviti napad i uništavanje uporišta u pravcu Grahova, a kao konačni cilj zajednički napasti uporište Grahovo.

NAREĐUJEMO:

XXX divizija sa artiljerijskim divizionom IX korpusa i brigadom d'assalto »Triestina« napada i uništava uporište Klavže (kod Podmeleca) i uporište Knežu.

Za napad na uporište Klavže angažuje 1 brigadu, a za napad na Knežu brigadu d'assalto »Triestina«.

Delom svojih snaga obezbeđuje napad sa pravca Tolmina, ruši drumove Podmelec — Tolmin i Klavže — Bača pri Modreju. Rušenje vrši što bliže Tolminu i Bači.

Ostale snage neka zadrži u rezervi na sektoru Logaršča da bi služile za obezbeđenje pravca od Sv. Lucije. Rezerva mora srušiti drumove Bača — Logaršče, Bača — Slap i Slap — Št. Viška Gora,[9] žel. prugu Sv. Lucija — Klavže, a delom snaga zatvoriti dolinu reke Bače na odseku Bača pri Modreju — Grapa i sprečiti svaki dolazak neprijatelja sa pravca Sv. Lucija.

Artiljerijski divizion učestvuje u zauzimanju uporišta Klavža i svih onih uporišta koja pružaju snažniji otpor. Pokrete i pomoć artiljeriji regulisaće Štab XXX divizije, kojem je ova i dodeljena.

XXXI divizija mora [izvršiti] napad i uništiti neprijateljsko uporište Koritnicu, a istovremeno blokirati neprijateljsko uporište Grahovo sa severoistočne strane. Za napad upotrebiti 1 brigadu. Delom svojih snaga obezbeđuje napad od neprijateljske intervencije na odseku Bohinj — Bled i iz pravca Selške doline. Jačim snagama zaposeda položaje sa obe obale reke Bače: na desnoj obali položaje Klomar — Kal, na levoj obali položaj Štefan — kota 756 — Brdar — kota 723 — kota 1148. Istovremeno ruši žel. prugu i po mogućstvu uništava manja neprijateljska uporišta [određena] za obezbeđenje žel. objekata na odseku Mohorc — Podbrdo.

Deo snaga zadržava u rezervi na sektoru Jesenice, kojima obezbeđuje pravac prema Idriji. Postavlja jače zasede kod Ze-

* Sada: Šentviška Gora

lina i iznad Cerkna. Obaveštajnim organima i izviđačkim patrolama vrši stalna izviđanja uporišta Idrije.
ITO mora napasti i uništiti uporište Kamno ili Volarje, izbor uporišta prepušta se Štabu odreda.[10]

Vreme napada

Napad će otpočeti 29. 6. tačno u 2 časa posle pola noči a trajače sve do konačnog uništenja neprijateljskih uporišta i objekata na odseku Bača — Podbrdo.

Način izvršenja

U toku noči 27/28. 6. 1944. izvršite sledeče koncentracije jedinica: XXX divizija, brigada d'assalto »Trieste«[11] i artiljerijski divizion IX korpusa na prostoriji St. Viška Gora — Polje — Prapetno.

XXXI divizija: delovi [određeni] za napad i rezerva na sektoru Bukovo — Jesenice, delovi za obezbeđenje pravca od Podbrda na prikrivenim položajima u blizini reke Bače i sektora koji obezbeđuje. Mesto koncentracije za ovaj deo određuje Stab divizije svojom naredbom.
ITO na severozapadnim padinama Mrzlog vrha.

Napad na sva određena neprijateljska uporišta i obezbeđenje napada vrši se na obe obale reke Bače, zbog čega delovi određeni za napad i obezbeđenje na desnoj obali reke Bače moraju prethodno preći na drugu obatu. Prelaz treba izvršiti u toku noći pre početka napada. Mesta prelaza odrediće potčinjeni štabovi svojim naređenjima.

Mesta koncentracije blokirati i zabraniti svako udaljavanje civilnog stanovništva i vojske sa blokiranog sektora, ali ne i dolazak na isti [sektor]. Manjim patrolama treba zatvoriti sve prolaze u dolinu reke Bače. Treba detaljno izvideti teren sa svim rukovodiocima jedinica koje su angažovane u napadu i detaljno ih upoznati sa njihovim zadacima i pravcima napada.

Artiljerija i minobacači još u toku 28. 6. 1944. moraju odrediti tačne vatrene položaje svojih oruđa i uzeti potrebne elemente za gađanje noću. Padom mraka otpoćeće nastupanje (podilaženje) mestima napada. Uoči samog početka napada preki-

[10] Idrijskotolminski NOP odred nije izvršio napad na ova uporišta (vidi dok. br. 92).

[11] U dokumentima se ovako ponekad naziva brigada »Triestina d'assalto Garibaldi«.

nuti sve telefonske veze između neprijateljskih uporišta, a naročito one u dolini reke Bače i duž železničke pruge.

Sve jedinice moraju pribaviti potreban eksploziv za rušenje objekata koji se nalaze na prostoriji njihovog dejstvovanja. Rezerva eksploziva nalazi se na St. Viškoj Gori, javka kod telefonske [centrale].

Za vreme napada vodite i propagandu (kod Italijana), jer su posade uglavnom italijanske i vrlo slabog morala.

Plen i zarobljenike evakuisati odmah iz doline reke Bače, i to: XXX divizija i sve njene jedinice u selo Ponikve, a XXXI divizija u selo Bukovo.

Posle uništenja prvih uporišta nastaviti napad do potpunog uništenja svih ostalih uporišta u dolini reke Bače na sektoru Podbrdo — Hudajužna. Jedinice određene za obezbeđenje moraju na svojim položajima biti utvrđene i maskirane, a naročito na pravcu Tolmin — Sv. Lucija.

Jedinice za obezbeđenje moraju izvršiti potrebna rušenja pre početka napada, a na svim drumovima i železničkoj pruzi postaviti nagaznc mine što bliže neprijateljskim uporištima koje dolaze u obzir za intervenciju.

Protivavionska odbrana

Uoči i u toku samog napada treba paziti da neprijateljski avioni, naročito »rode«, ne primete pokrete i zborna mesta naših jedinica. Zbog toga treba izvršiti potrebna maskiranja i kamufliranja od pogleda iz vazduha.

Jedinice određene za rezervu moraju sva svoja automatska oruđa rasporediti na ivicama padina prema dolini reke Bače sa zadatkom da tuku avione u niskom letu. Vatru otvarati samo u slučaju ako su rasporedi jedinica već otkriveni.

(Posle uništenja prvih uporišta napad se nastavlja do potpunog uništenja svih uporišta u dolini reke Bače na odseku Podbrdo — Hudajužna. Jedinice određene za obezbeđenje moraju biti na svojim položajima utvrđene i maskirane, naročito na pravcu Tolmin i Sv. Lucija).

Veza

Veza između pojedinih jedinica održava se kuririma i signalima. Veza sa Štabom Korpusa je radio-telegrafska, telefonska i kurirska.

Stab XXX divizije mora uspostaviti telefonsku vezu St. Viška Gora — Ponikve.

Borbeni znaci

28 — 29. 6. 1944. Marko — Maj.
29 — 30. 6. 1944. Lado — Ljubljana.
Mesto Štaba Korpusa 29. 6. u Ponikvama.
Prijem naređenja potvrdite.
Prilog 2 skice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Hribar Janez:

Komandant general-major: Ambrožič[12]

Dostavljeno: XXX, XXXI diviziji, GŠS,[13] Oficirskoj školi, brigadi d'assalto Gar. »Trieste«.

BR. 88

IZVEŠTAJ NAČELNIKA OPERATIVNOG ODELJENJA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 28. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU SLOVENIJE O SITUACIJI U ZUMBERKU I PREDUZETIM MERAMA ZA NAPAD NA BOSILJEVO[1]

28. jun 44. Operac. izveštaj puk. Rajka Tanaskovića
Oper.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Dobili smo izveštaj da se u Karlovcu nalazi jedna neprijateljska divizija. Izveštaje smo dobili iz tri strane i od Glavnog štaba Hrvatske. To je 316. nemačka pešadijska divizija koja je vršila ofanzivu u Bosni i došla je iz pravca Bihača. Dakle drugih pojačanja na sektoru Karlovca neprijatelj nema.

27. ov. m. neprijatelj je napravio ispad juče iz Karlovca i Ozlja kao i iz Draganića u jačini sa oko 2000 vojnika pojačan sa motorizacijom (uglavnom su to blinde) prema Krašiču, Pribiću i Vivodini. Neprijatelj je uspeo sa svojim snagama

Lado Ambrožič Novljan

» Glavni štab NOV i PO Slovenije

[1] Oriainal (pisan na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21/11.

doći do Lović Prekriškog i Krašića, Pribića i Svrževa, kao i Strmca. Na Strmcu je neprijatelj počeo da se utvrđuje.

Jcdinice IV korpusa su ceo dan vodile sa neprijateljskom kolonom teške borbe i uspele su da neprijatelja koji je prodirao na pravcu Ozalj — Vivodina bace nazad sa Lović Prekriškog. Iz Krašića i ostalih uporišta nisu uspela neprijatelja proterati, premda su neprijatelju nanešeni teški gubitci. Jedinice IV korpusa su takođe pretrpele osetne gubitke. Borba se sa neprijateljem nastavila preko celog današnjeg dana i naše jedinice uspele su neprijatelja izbaciti iz Svrževa.

Kako trenutno izgleda, neprijatelj još nije bacio u borbu jedinice 316. divizije. Oni su uglavnom za taj ispad pokupili snage iz postojanki[2] Bosiljeva, Kamenskog itd. U Bosiljevu su ostavili samo ustaše. Ozalj su bili pojačali sa 4 satnije i sa njima ispali.

U vezi te situacije smo odustali od prvobitnog plana napada na Ozalj.[3] Izvršili smo manevar u južnom pravcu sa jedinicama XIII i XV divizije kojima smo stavili u zadatak da odmah izvrše pregrupaciju svojih snaga, napadnu i likvidiraju Bosiljevo, koje je neprijatelj oslabio.[4]

Jedinice VIII, XXXIV divizije [i] Belokranjskog odreda, pojačane sa baterijom topova VII korpusa, napadaju noćas u 2 sata posle pola noći neprijateljsku grupu u sektoru Krašića.

Za akciju na Bosiljevo smo formirali privremeno operativni štab od štaba XIII i XV divizije radi brzine u radu.

Ukoliko neprijatelj bude na sektoru Krašića razbijen i ne bude bacao u borbu nove snage, nastavićemo izvršenje starog plana ili doneti odluke za ofanzivu na druge neprijateljske garnizone, što će u prvom redu zavisiti od ishoda ove borbe i od novonastale situacije kod neprijatelja.

Moje je mišljenje da se neprijatelju radi samo da zaštiti prugu i cestu Karlovac — Zagreb, u prvom redu da zaštiti cestu i popravljanje pruge koja već nekoliko dana ne radi usled rušenja. Po nekim podacima koje dobijamo imaju nameru vršiti ofanzivu na Kordun i Žumbcrak. U to trenutno ne vjerujemo jer je odnos snaga naših i njihov[ih] još uvjek takav da ne mogu ništa ozbiljno preduzeti. Logična je pret-

[2] Uporišta

[3] Stab 4. korpusa NOVJ bio je izdao 27. juna 1944. zapovest kojom je naredio da 8. udarna divizija napadne Ozalj, 34. NO divizija da napadne Zorkovac, 15. NO divizija da napadne Stative, a 13. NO divizija da blokira Bosiljevo i Generalski Stol (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 28/1).

[4] Zapovest 15. NO divizije za napad na Bosiljevo vidi u dok. br. 89, a relaciju o napadu u dok. br. 94

postavka da je neprijatelj oselio naše jače snage na ovom sektoru i zato jačim snagama i reagira, što naravno još uvjek ne znači pripremu ofanzive.

Ja bih podnosio stalne izveštaje kako ste mi naredili, ali sa vezom je tako:

1. — Telefonska linija postoji preko koje se direktno ne može razgovarati jer se ne čuje. Cak se teško čuje razgovor sa Metlikom jer je malo centrala u međuprostoru a linija je slaba. Drugovi Hrvati nemaju više centrala. Slanje kurira ide sporo jer moraju ići konjem a većina peške tako da im mnogo treba vremena.

2. — Stab IV korpusa je poslao još 26. ov. m. našem odeljku za vezu uslove pod kojima treba da se održava veza direktna između vas i štaba IV korpusa preko radija. U pismu je poslao i uslove. To su stari uslovi sa kojima smo mi održavali stalnu vezu sa hrvatskom XXXIV divizijom dok nije bilo ovde korpusa. Dakle po toj istoj stanici treba raditi i sada jer je ona kod štaba korpusa (uzeli su je od XXXIV divizije). Mi stalno pozivamo u određeno vreme, ali se vaša stanica ne javlja. Kurir je uglavnom predao u Glavni štab Slovenije pismo i znači da ga je Odeljak za vezu dobio. Treba izdati naređenje tov. [arišu][5] majoru Urbanu" da to uredi jer drugače je teško na vreme da bi vas o svemu izveštavao.

Javite kakvo je vaše mišljenje u vezi ove situacije.

S obzirom na dosta veliku udaljenost XIII i 2 brigade XV divizije dobro bi bilo da neko od 7 korpusa bude kod XV divizije, jer ja moram radi stalne promene u situaciji i radi odluka biti u štabu stalno.

Pero Popivoda je danas bio u Metliki. Javio je da će doći kod nas, ali ga nije bilo do sada.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

28. juna 1944. godine

Pukovnik
Rajko Tanasković

" Drugu
[8] Dr Marjan Derinastia Urban

ZAPOVEST STABA 15. NO DIVIZIJE OD 28. JUNA 1944. POTĆINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTE BOSILJEVO[1]

STAB
XV DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 28. VI 1944. u 23 čas.

ŠTABU V, XII BRIGADE 1 KARLOVAČKOM ODREDU
ZAPOVEST

(sekcija Novo Mesto — Samobor — Ogulin — Karlovac 1 : 100.000)

Situacija: Prema dobijenim podacima u Karlovcu i okolnim garnizonima neprijatelj ima sledeče snage:

Karlovac: oko 2500 domobrana, ustaša i Nemaca sa jačom artiljerijom i 10 tenkova. Poslednjih dana stigli su đelovi [neke] nemačke divizije.

Ozalj: oko 450 domobrana i 150 ustaša. Naoružani su s 1 haubicom, 3 protivtenkovska topa, 2 teška i 6 lakih minobacača, 11 teških mitraljeza i 20 puškomitraljeza. Utvrđeni su sa 20 bunkera. Po nekim podacima imaju i žičanu ogradu širine 3 m, te položene pešadijske nagazne mine po jarkovima u pšenici na prohodnim mestima. Raspored neprijateljskih snaga je prema priloženoj skici.[2]

Donje Stative: jedna satnija ustaša i oko 50 domobrana.

Most na Dobri: obezbeđen je bunkerima.

Duga Resa: satnija domobrana i satnija ustaša.

Zvečaj: satnija ustaša.

Generalski Stol: oko 500 Nemaca, ustaša i domobrana.

Bosiljevo: oko 200 Nemaca, ustaša i žandarma.[3] Nemci su juče bili smenjeni, lako da se sada u tom uporištu nalaze uglavnom same ustaše. Imaju bunkere i streljačke rovove, što se vidi iz priložene skice.

Naša divizija dobila je zadatak da napadne i uništi neprijateljsko uporište Bosiljevo.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 190/1.
[s] Redakcija nije pronašla skicu.
['] U Bosiljevu su se nalazili đelovi neiuačkog I. rezervnog lovačkog puka i 10. ustaške bojne (vidi tom V, knj. 29, dok. br. 23).

XIII divizija daje obezbeđenje, kao i Karlovački odred, sa pravca Karlovac — Donje Stative — Generalski Stol — Ogulin.

IV korpus vršiče pritisak na neprijatelja koji je juče prodro iz Karlovca prema Krašićima i na prugu Karlovac — Zagreb.

Za izvršenje dobijenog zadatka

n a r e đ u j e m o :

V brigada ima zadatak da napadne i uništi neprijatelja koji se nalazi u Bosiljevu.

Napad će izvršiti sa sva četiri bataljona. Jedan bataljon napada duž leve i desne strane druma Vinica — Bosiljevo. Jedan bataljon napada sa pravca Hrsine i kote 469; jedan bataljon sa pravca Orišja i kote 202, a jedan sa pravca Resnik — Bitorajci. Bataljoni moraju međusobno bili usko povezani. Napad se mora izvršiti brzo i odlučno. Težiti za tim da se što hitnije prodre u samo uporište. Protivtenkovske puške koncentrisati i sa njima udariti na jednom mestu po bunkerima tako da se ovi bunkeri do kraja unište i time našim borcima omogući da što pre izbiju u uporište. Protivtenkovski top postaviti na najpogodnije mesto, odakle će imati sigurne pogotke na same bunkere. Top prema potrebi prebacivati. Isto tako koncentrisati i teške minobacače, staviti ih pod jedinstvenu komandu, izgraditi za njih dobru osmatraćnicu i njima tući tamo gde bude potrebno, tj. zaklone, streljačke rovove i samo Bosiljevo, ukoliko bi se neprijatelj kretao između kuća.

XII brigada treba da vam da svoja dva minobacača i dve ruske protivtenkovske puške. Bombaši moraju biti snabđeveni dovoljnom količinom bombi, kako običnih tako i onih omotanih eksplozivom »808« ili plastikom. Komandni kadar i same borce treba dobro pripremiti za napad, koji se mora bezuslovno izvesti i uporište uništiti. U napadu će učestvovati i artiljerija. Morate nastojati da u jednom naletu prodrete pored straža i uništite najpre rovove, koji se nalaze oko uporišta, kao što se vidi iz skice. Teške mitraljeze postavite na takva mesta da pešadiju, odnosno bombaše štite pri nadiranju. Uporište treba usko blokirati i ne dozvoliti da neprijatelj pobegne ili da se spase kakvim iznenadnim napadom. Bataljoni moraju biti usko povezani među sobom i telefonom, a i sa Štabom brigade. Štab brigade pak sa Štabom divizije.

XII brigada ostaje u rezervi u selu Mrzljaki — Dugače. Neka bude prikupljena i spremna da svakog trenutka krene u pomoć gde to bude potrebno. Jednu četu pošaljite u selo

Bosance, gde će preuzeti potrebna obezbeđenja i stražu. Morate uspostaviti telefonsku vezu sa Operativnim štabom obeju divizija koji će se nalaziti u selu Bosancima.

Karlovački odred ima zadatak da postavi obezbeđenje na pravcu Karlovac i Donje Stative. Demonstrativno napada same Stative, raskopa i minira drum Stative — Netretić i drum koji uz reku Dobru vodi iz Stativa prema Bosiljevu. Položaje zauzeti blizu samih Stativa i ne dozvoliti neprijatelju da iz Stativa nadire prema napadnutom uporištu. U slučaju da neprijatelj probije [položaje], morate ga goniti ili se pak pod borbom povlačiti prema brigadi XIII divizije koja će se nalaziti na liniji Gradišće — Jurić brdo — Vodena Draga — Vukova Gorica. Sa pomenutom brigadom održavati vezu, a sa Operativnim štabom obeju divizija, koji će se nalaziti u selu Bosancima, održavati kurirsku vezu biciklima. Na položajima morate biti uporni i svim jedinicama manevrisati te ne smete dozvoliti neprijatelju da nadire u pomoć napadnutom uporištu.

Mesto artiljerije odrediće se na licu mesta.

Početak akcije: Sve jedinice moraju biti na svojim položajima, odnosno otpočeti napad 30. o. m. u 2 časa ujutro.

Pokret sa dosadanjih položaja izvršiće se 29. o. m. u 6 časova ujutro preko Modruš-potoka drumom prema selu Bosancima. V brigada smestiće se na sektoru Vukova Gorica — Glavica — Johi; XII brigada Gornje i Srednje Prilišće; Karlovački odred na sektoru Netretića. XII brigada daje obezbeđenje od Donjih Stativa, dok se V i XII brigada ne prebace preko Modruš-potoka na svoje položaje. Na novim položajima treba brzo kuvati tako da borci dobiju bar dva obroka. Sa .tih položaja jedinice kreću u napad i na obezbeđenje 29. o. m. u 21 čas uveče.[4]

Sve jedinice moraju se snabdeti dovoljnom količinom municije i minerskog materijala, naročito V brigada. V brigada neka nabavi i klešta za sečenje žice za slučaj da je neprijatelj ograđen žicom. Bombaši i ostali strelci moraju biti snabdeveni dovoljnom količinom bombi.

Sve jedinice moraju tačno izvršiti svoj zadatak i napadati energično i odlučno. Upozoravamo štabove brigada i odreda da dobro organizuju službu izviđanja i službu veze kako ne bi došlo do iznenađenja koje bi zatim mogli skupo platiti.

Svi štabovi moraju organizovati redovnu i neprekidnu vezu tako da u svakom trenutku i u svakoj novonastaloj situaciji budu obavešteni, jer jedino na taj način moći ćemo vo-

' O toku i rezultatima napada 13. i 15. NO divizije vidi dok. br. 93 i tom V, knj. 29, dok. br. 23.

diti operacije i uništavati neprijatelja. Osim kurirske morate imati i telefonsku vezu: bataljoni sa štabom brigade, a štab brigade sa štabom divizije.

Štabovi brigada treba da organizuju svoja brigadna previjališta. Divizijsko previjalište i hirurška ekipa nalaziće se u Vinici, kuda brigadna previjališta moraju najhitnije transportovati ranjenike. Mora biti pripremljen dovoljan broj nosila i kola za transportovanje ranjenika.

Stab divizije nalaziće se u selu Bosancima.

Znaci raspoznavanja:

29/30. puška — Peč
30/1. most — Moskva
1/2. VII šipka — Šibenik

Ugovoreni znaci:

29.30. Marko — Mate
30/1. Jovo — Josip
1/2. VII Leko — Leon

Evakuacija plena i zarobljenika u Štab divizije. Plen se ne sme deliti ni zarobljenici svlačiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
odsutan

Komandant — potpukovnik:
Franc Kočevar

(M. P.)

ZAPOVEST ŠTABA 16. SLOVENAČKE NO BRIGADE »JANKO PREMRL VOJKO« OD 28. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA NEPRIJATELJSKO UPORIŠTE MOHORC I ZA OBEZBEĐENJE PRAVCA OD IDRIJE[1]

STAB
XVI SNOB »J. P. VOJKO«
Položaj, 28. juna 1944.
Br. 633/44

SVIM ŠTABOVIMA BATALJONA I POTC1NJENIH JEDINICA XVI SNOB

ZAPOVEST

1. Raspored neprijateljskih snaga
o

Zadaci naše divizije:

Naša divizija mora napasti i uništiti neprijateljsko uporište Koritnicu i istovremeno blokirati neprijateljsko uporište Grahovo. Delom svojih snaga obezbeđuje napad na neprijatelja koji interveniše na odseku Bohinj — Bled, kao i sa pravca Selške doline. Istovremeno ruši železničku prugu i uništava manja neprijateljska uporišta za obezbeđenje železničkih objekata na odseku Mohorc — Podbrdo. U isti mah postavlja zasede kod Zelina i Cerkna.

Zadaci susednih brigada:

3. SNOUB »Ivan Gradnik« ima zadatak da uništi uporište Koritnicu i posle toga da napada neprijateljske posade u pravcu Podbrda.[3]

7. SNOUB 'France Prešern« ima zadatak da spreči svaku intervenciju sa pravca Bohinja i Selške doline.[4] Jačim snagama zaposeda položaje sa obe strane reke Bače. Na desnoj obali poseda položaje KJomar — Kal, a na levoj obali položaj Stefan — k. 756, Brdar — k. 723 — k. 1148.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 282'III. Ü gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »šefu OC, sanitetskom odseku i odseku za vezu«.

[1] Redakcija je izostavila tekst o rasporedu i protoni stanja neprijatelja, jer je identičan sa tekstom u zapovesti Štaba 9. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 87).

[4] i • O izvršenju dobijenog zadatka vidi dok. br. 107.

Zadaci naše brigade:

Jedan bataljon brigade mora napasti i uništiti neprijateljski bunker kod Mohorca. Posle uništenja ovog bunkera mora nastaviti sa uništavanjem ostalih bunkera u pravcu Huda Južna' — Grahovo. Istovremeno minerske jedinice moraju potpuno uništiti železničku prugu i drum.

Jedan bataljon mora neprijatelju zatvarati put iz Idrije. Ovaj bataljon mora posesti položaje na sektoru Ravne tako da pod kontrolom ima Zelin i Cerkno. O svakom neprijateljevom pokretu moraju ga obaveštavati obaveštajne patrole.

Ostale jedinice naše brigade biće u divizijskoj rezervi te će se nalaziti na sektoru Bukova.

Za izvršenje gore pomenutih zadataka

NAREĐUJEMO:

1. bataljon

mora tačno u 12 časova da krene preko Davče i Majdlica do Brdara iznad pruge Podbrdo — Hudajužna. Tu mora ostaviti komoru i druge teško pokretljive i neupotrebljive delove bataljona. Bataljon mora u toku noći napasti neprijateljski bunker kod Mohorca. Duž pruge od Mohorca prema Hudajužni nalazi se još više bunkera koji su udaljeni jedan od drugog oko 500 metara. Zbog toga 1. bataljon mora uputiti jedan vod preko pruge i Bače te ga rasporedili tako da sa suprotne strane gada ove bunkere, a jedan \od se raspoređuje na levoj obali uporedo sa bunkerima, tako da će bunkeri dospeti u unakrsnu vatru. Glavni napad izvodi se na bunker kod Mohorca, na koji bataljon mora skoncentrisali [vatru] teškog minobacača, koji neka tuče samo danju, lakih minobacača, protivtenkovske puške i bombaše s minama od plastika. Bunker se mora zauzeti jurišem. Bombaši treba da nose klešta za sečenje žice ukoliko bi bunkeri bili opasani žicom. Posle zauzimanja bunkera mora se odmah izvršiti napad na sledeči bunker, itd.

Jednu desetinu bataljon treba da postavi na pruzi u pravcu Podbrda za [obezbeđenje] leđa. Za to vreme mineri pod rukovodstvom referenta za minerstvo moraju do temelja srušiti sve mostove, čuvarske kuće i zauzete bunkere, a takođe plastikom razoriti na više mesta prugu. Još u toku samog napada mora biti potpuno uništena pruga od Podbrda do Mohorca. Isto tako moraju mineri na što više mesta uništiti prugu.

[5] Sada: Hudajužna

Da bude što tešnja veza između vodova na levoj i desnoj obali Bače, treba kod oba voda postaviti signaliste koji će jedan drugog obaveštavati o svim promenama. Vezu sa Štabom brigade imaće ovaj bataljon, preko Štaba Prešernove brigade koji će se verovatno nalaziti kod Štefana, putem radio-stanice, odnosno telefonom. Upozoravamo Štab 1. bataljona da mora izveštavati svakog sata o stanju na svome sektoru.

Stab 1. bataljona mora dalje odrediti posebne grupe koje će imati zadatak da sa one strane pruge mobilišu sve vojne obveznike. Budite svesni važnosti mobilizacije.

2. bataljon

kreće sa svojih položaja tačno u 17 časova posle podne. Kreće pravcem Novaki — Cerkno — Ravne. Kao levu pobočnicu određuje jedan vod koji će se kretati putem koji vodi iz Novaka na Planinu i Cerkno levo od glavnog druma Novaki — Cerkno. Ovaj bataljon mora u toku noći postaviti dve zasede: jednu iznad Cerkna, a drugu iznad Zelina. Zaseda treba da je jačine voda. Mora se povezati sa obaveštajcima koji će telefonskom linijom preko Otaleža stalno obaveštavati o svim pokretima iz Idrije. Isto tako mora imati kurirsku vezu sa telefonskom centralom u Cerknu, odakle će pristizati sva obaveštenja. Kod zasede iznad Zelina telefonisti treba da uključe telefonski aparat.

Veza između 2. bataljona i Štaba brigade biće kuririma signalistima i telefonska iz Cerkna, odnosno Zelina.

3. bataljon

kreće sa svojih položaja tačno u 17 časova posle podne. Pravac kretanja: Novaki — Poljane — Labinje — Gorje — Jesenica — Bukovo.

Ovaj bataljon poslužiće kao divizijska rezerva.

Prateći vod

priključiće se 1. bataljonu i krenuti zajedno s njim.

Štabna patrola i Štab brigade

priključiće se 3. bataljonu i kretaće se zajedno s njim.

Sam napad otpočeće u 2 časa posle pola noći te sve jedinice, koje napadaju i koje su u zasedi, do tog vremena moraju biti bezuslovno na svom mestu. Treba obratiti svu pažnju na to da se bunkeri zauzmu još u toku noći. Ujutro treba ostati na svom mestu i nastaviti napad i preko dana.

Borci se moraju na položajima dobro utvrditi i obezbediti ne samo s fronta, već treba bunkere kamuflirati od pogleda iz aviona. Uopšte treba pre i u toku samog napada pa-

ziti da neprijateljski avioni ne primete pokrete i mesta naših jedinica. Jedinice određene za rezervu moraju sve svoje automatsko oružje rasporediti tako da može tući i avione u slučaju njihovog napada. Vatra se mora otvoriti samo u slučaju ako je raspored naših jedinica otkriven.

Za vreme akcije ne puštajte nijednog civila ni iz sela ni u selo.

Štabovi bataljona moraju izvršiti izviđanje terena sa svim rukovodiocima koji će učestvovati u napadu.

Pre početka napada treba prekinuti sve telefonske veze između neprijateljskih uporišta, a naročito one u dolini r. Bače i duž železničke pruge.

U toku napada sve jedinice treba da se služe propagandom na taj način što će pozivati Italijane na predaju te im objašnjavati političku i vojnu situaciju u samoj Italiji, a to iz razloga što su posade uglavnom od Italijana i slabog stanja i morala.

Plen i zarobljenike treba odmah evakuisati iz doline r. Bače na sektor Bukovo.

Posle uništenja prvih uporišta napad se nastavlja sve do potpunog uništenja ostalih uporišta u dolini reke Bače na sektoru Podbrdo — Huda Južna.®

Veze: Veza između 1. bataljona i Štaba brigade biće preko Prešernove brigade, i to pomoću telefona i radiostanice.

Pni bataljon mora dostavljati izveštaje svakog časa.

Veza između 2. bataljona i Štaba brigade biće telefonom i signalima. Štab bataljona treba da uključi telefon [na liniju] iznad Zelina. Signalisti se moraju postaviti na uzvišenje ispred Ravna tako da će moći uspostaviti vezu sa signalistima na grebenu između Bukova i Oreheka. Osim toga mora svaka dv časa upućivati kurira. Preko Cerkna odnosno Zelina 2. bataljon imaće i telefonsku vezu sa Otaležom, odakle će dobijati stalne izveštaje o pokretima neprijatelja u Idriji.

Stab brigade nalaziće se na drumu Bukovo — Orehek.

Tamo će se nalaziti i brigadno previjalište za ranjenike

Sve štabove bataljona upozoravamo da u toku akcije ulože sav svoj trud te da budu svesni od kolikog su značaja ove akcije za nas bez obzira na to što možemo znatno poboljšati rezultate u takmičenju koje je produženo za mesec dana. Svaki rukovodilac, ukoliko ne bude izvršio svoj zadatak, biće pozvan na odgovornost.

Borbeni znaci:

29. juna 1944 Marko — maj
30. juna 1944 Lado — Ljubljana.

Primedba:

U slučaju da Nemci probiju blokadu Prešernove brigade 1. bataljon mora odmah zaposesti povoljne položaje i odbijati [napade] Nemaca da ne bi nadirao dalje kroz dolinu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Načelnik Štaba:	V. d. komandanta:
Kuk Jože Branko	Bavec Tone	Petelin Stanko Vojko

BR. 91

IZVEŠTAJ ŠTABA GORENJSKOG NOP ODREDA OD 28. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O IZVEDENIM AKCIJAMA I STANJU POTCINJENIH JEDINICA[1]

STAB
GORENJSKOG ODREDA
Na položaju, 28. 6. 44.
br. 1262/54

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ

Dnevni izveštaj za 27. 6. 44.

25. 6. došlo je iz Kranja preko Tržiča u pravcu Begunja oko 200 policajaca. Za to vreme pretražili su sela: Hudo. Sv. Neža,- Popovo, Leše i Ljubno. Za vreme pretraživanja tukli su narod i pljačkali životne namirnice. Prethodnog dana se, naime, u selu Popovu nalazio II bataljon, koji je uveče otišao u akciju na Ljubno.

U Kokru su došli Nemci. Izgleda da će otpočeti opravku dva porušena mosta na cesti Predvor — Jezersko, koja su bila srušena još u martu. Njihovo brojno stanje je oko 150 [ljudi]. U Zabnici kod Škofje Loke švabobransko uporište povećalo se za 30 ljudi, koji su se naselili u nekoj seoskoj kući. Parohiju i školu naši su, naime, porušili. Tako sada u Zabnici ima 60 švabobranaca. Posada u Žirovnici dobila je pojačanje od 10 ljudi, a osim toga 1 teški i 1 laki minobacač.

i Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227 II. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1427« i crvenom olovkom: »obv« i »op«, na kraju dokumenta: »5.7.«.

[5] Sv. Neža, crkvica kod raskrsnice puteva, 2,5 km zapadno od Tržiča.

Danas je došlo u Tržič oko 200 švabobranaca. Uglavnom na biciklima. Manji broj otišao je dalje, u pravcu Sv. Ane.
U prilogu vam dostavljamo skicu na kojoj su naznačena neprijateljska uporišta i njihovo brojno stanje.[3] A sem toga i detaljan opis brojnog stanja, naoružanja, stanja morala kao i bunkera u okupatorskim i švabobranskim uporištima.
U narednim izveštajima izveštavaćemo vas o trenutnoj situaciji i promenama.

Brojno stanje naših jedinica:

Stab	10
Štabna patrola i ostalo	33
III bataljon	150
IV bataljon	171
1. MSV	36
2. MSV	35
3. MSV	44
Transportna jedinica	29
1. transp.[ortna] karaula[4]	20
2. iransp.[ortna] karaula	28
Obav. centri odreda	37
Bolnice, ambulante i os.[tale] ustanove	49
Ukupno:	642

Štabna patrola ima konja za prenos materijala. Ostale stoke i prevoznih sredstava odred nema.

25. 6. II bataljon pod komandom načelnika Štaba G.O. hteo je da izvrši napad na uporište Ljubno. Mineri koji su minirali mostove i ovaj zadatak izvršili prebrzo, privukli su pažnju neprijatelja u uporištu. Kada su odjeknule 2 snažne eksplozije usled miniranih mostova u pravcu Kranja i Radovljice, Nemci su izvršili ispad iz uporišta i poseli položaje. Naše jedinice, koje su bile određene za direktni napad na uporište, stigle su sa zakašnjenjem i nisu mogle da miniraju uporišta. Ovaj izveštaj dobili smo od obaveštajne službe. Očekujemo detaljan izveštaj od jedinice, u kojem će biti izneta ova akcija.

Na ostalim prilaznim putevima bile su načinjene zaseke i položene mine. Na putu Duplje — Križe na ove mine naišao je teretni automobil (nemački), koji se rasprsnuo. U njemu su

[5] Redakcija nije pronašla skicu.
* Naziv za grupu boraca koji su prebacivali materijal za snabdevanje jedinica.

se nalazili policajci. Tom prilikom poginula su 3, a ranjeno je 8 Nemaca. Automobil je slupan.

Patrola IV bataljona 23. 6. porušila je 10 stubova dalekovoda Črnuče — Kranj. Prilikom rušenja kratak spoj je upozorio neprijatelja koji je zatim otpočeo da dejstvuje vatrom iz uporišta Mavčiče, Smlednik i Vodice. Iste noći druga patrola IV bataljona minirala je žel. prugu između črnuča i Trzina. Bilo je porušeno 21 m pruge.

Na putu Zali Log — Železniki 1. transportna karaula porušila je 20. 6. 2 mosta. Saobraćaj na ovom putu je prekinut.

15. 6. kada je 1. MSV minirao prugu između Sv. Jošta i Podnarta, bio je prekinut saobraćaj 20 časova.

Na Jesenicama i kod Škofje Loke bila su ukupno mobilisana 33 nova borca.

U jedinicama je izvođena politička i vojna nastava, a u IV bataljonu i kritika. Štabne pratnje oba bataljona prisustvovale su bataljonskoj vojnoj i političkoj nastavi. Na vojnoj nastavi proučavana je teorija i izvođene su vežbe. Na političkoj nastavi razmatrana su pitanja: šta je i sta želi OF, odnos slavenskih država prema Sovjetskoj Rusiji s obzirom na ugovor između čehoslovačke i Rusije, kao i svetska vojna i politička situacija.

Zap. koruškom odredu predali smo 4 lake »brede«. Ostalo naoružanje II bataljona, koje smo uputili u sastav XXXI divizije, deponovali smo i naoružali III bataljon. Uostalom, nema nikakve promene u naoružanju. I u pogledu municije nema nikakvih promena.

Moral naših jedinica je dobar. Borbenost u IV bataljonu još nije dostigla zadovoljavajući nivo. Najveći moral i borbenost ispoljavaju minerski vodovi i III bataljon. Komande i štabovi omiljeni su kod ljudstva.

Posle ustupanja 1 i II bataljona XXXI diviziji prikupljamo nov kadar za formiranje novog bataljona.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Gor. odred:

Politkomesar:	Načelnik Štaba:	Komandant:
Kržišnik Anton	potporučnik	kapetan odsutan

(M. P.)

Skicu i pregled okupatorskih uporišta na našem sektoru dostavićemo sutra![5]

[5] Ova rečenica dopisana je mastilom.

ZAPOVEST STABA IDRIJSKO-TOLMINSKOG NOP ODREDA OD 28. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA DA OBEZBEDE DEJSTVA 9. KORPUSA NOVJ U DOLINI REKE BACE SA PRAVCA TOLMINA[1]

S T A B
IDRIJSKO-TOLMINSKOG ODREDA
IX KORPUSA NOV I POJ
Položaj, dana 28. VI 44.
Br. 770/44

ŠTABU 1. BATALJONA

Z A P O V E S T
Sekcija Tolmin 1 : 100.000, engl, izdanje

U vezi sa zadacima ostalih jedinica IX korpusa naš Odred dobio je zadatak da obezbeđuje akciju ostalih jedinica na pravcu Tolmin — Kneža.

U vezi sa gore pomenutim

n a r e đ u j e m o :

1) U toku današnjeg dana 1. bataljon treba da pređe na sektor Sela[2] sa zadatkom da obezbeđuje sve pravce Tolmin — Ljubinj. Neka postavi zasede u blizini Ljubinja i prema Kneži te spreči svaki pokret neprijatelja sa tih pravaca, napadne ga i uništi. Mora održavati vezu sa susednim jedinicama u Ljubinju.

2) Drugi bataljon ima zadatak da ostane na planini Lom[3] i obezbeđuje pravce: Tolmin — Kuk, Tolmin — Planina Lom, Tolmin — Kobilja glava, te da kontroliše sve prilaze preko brda na gore pomenutom sektoru.

3) Teški minobacač postaviti između kota 1029' i 980 sa zadatkom da tuče neprijatelja koji bi se pojavio iz Tolmina. Položaje ćemo odrediti kasnije [zajedno] sa Štabom bataljona.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/1. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »IX korpus NOV i POJ« i plavom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta »6.7.«
[1] Sada: Sela nad Podmclcem
• Planina Lom na karti 1:100.000 nije označena.
[4] Kota 1029 na karti 1:100.000 nije označena.

4) Svi ovi položaji moraju biti posednuti tačno u 24 časa 28. VI.

5 J Bobra se nastavlja i preko dana 29. VI 44.

6) Štab Odreda nalaziče se na planini Lom, gde svaka dva časa treba dostavljati izveštaje o situaciji.

7) U slučaju da se pojavi neprijatelj, treba odmah obavestiti Štab Odreda. Za to vreme moraju štabovi bataljona samoinicijativno manevrisati raspoloživim snagama, [vršiti] bočne napade, okružiti i uništiti neprijatelja.

8) Odredno previjalište nalaziće se na Selima.

9) Štabovi bataljona treba još danas da pregledaju i upoznaju ljudstvo sa našim zadacima.

10) Za svako neizvršenje zadataka preduzeće se najoštrije mere. Moramo biti svesni da je čitava akcija povezana sa planovima ostalih jedinica IX korpusa te se svako naređenje mora *bezuslovrio izvršili.*

11) Dalja uputstva uslediće u toku same akcije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Rebec Drago Kovač
Kovač

Komandant — kapetan:
Bavec Franjo Branko
Branko

IZVEŠTAJ ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 30. JUNA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBENIM DEJSTVIMA I MORALNO-POLIT1CKOM STANJU POTĆINJENIH JEDINICA[1]

ŠTAB
VII KORPUSA NOV I PO
JUGOSLAVIJE
Operativni odsek
Položaj, [30] VI 1944.
Op. br.

I

HRONOLOŠKI PREGLED AKCIJA
(Noću 14/15. VI)

16. VI 1944.

IV SNOUB:

I bataljon je ponovo izvršio akciju na Štampetov most u cilju da ga do kraja sruši. Bataljon se sa sektora Kožljeka preko Tolstog vrha približio samom mostu do na 80 m. Most je bio obezbeđen jakim zasedama neprijatelja na samim kotama koje dominiraju terenom.[2] Most je opravljao veći broj radnika i preko noći uz svetlost reflektora. Bataljon je sve automatsko oružje raspoređio na ivici šume, sa obe strane druma Dolenji Logatec — Štampetov most — Vrhnika. Zatim je otvorio vatru i oterao radnike te uništio reflektore. U trenutku kada se bataljon hteo približiti samom mostu, dve čete su jurišale na neprijateljske zasede na gore pomenutim kotama. Ipak akcija nije uspela jer su ćete bile odbijene i minerska grupa nije se mogla približiti mostu.
Gubici neprijatelja: nisu poznati usled mraka.
Naši gubici: nijedan.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21/11. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »113«, a crvenom olovkom: 16—30—6—44 (Bosiljevo)«

• Zasede su bile iz sastava 5. čete slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283/11 — pov. br. 292).

XII SNOUB.-

Toga dana brigada se nalazila na sektoru Medvedjek — Mačji Dol — Mihelca — Sobrače sa zadatkom da sa te strane blokira neprijatelja u Št. Vidu.[3] U 9.00 časova neprijatelj je nadirao prema položajima brigade i udario na zasedu III bataljona na Medvedjeku. Zaseda se posle oštre borbe povukla a kolona je skrenula prema Mačjem Dolu.[4] Na Mačjem Dolu, uz zaštitu jednog voda, nalazila se komora III bataljona. Prema Mačjem Dolu nadirao je neprijatelj još jednom kolonom sa pravca Zubine,[5] a jednom sa pravca Primskova (ova kolona došla je sa one strane granice). Komora III bataljona se povukla na Krišku Reber. Neprijateljske kolone koje su nadirale preko Vrhova i Zubine na grebenu Mačji Dol ponovo su se sjedinile i ovde zatim podelile u dve kolone, od kojih je jedna nadirala duž grebena preko Gornjeg Vrha prema Primskovu, a druga prema položajima i u leđa komore na Mihelci i prinudile je da se povuče; zatim su se neprijateljske kolone iz Primskova i Mačjeg Dola spojile na odseku Otečvrh — Mihelca, posele sve grebene iznad Temenice i odatle blokirale XII brigadu. Manjim snagama neprijatelj je napao položaje XII brigade sa severne i zapadne strane Temeniške doline, stigao u Sobrače — Vrh i odavde u streljačkom stroju na Mihelcu i sa te strane odbacio zasedu XII brigade na Mihelci. Na taj način neprijatelj se spojio sa snagama na Otečvrhu pa je tako i sa te strane zatvoren obruč oko XII brigade. U tom obruču nalazile su se komore I i II bataljona i Štaba brigade. Tri čete (I i II bataljona) do tada su se već izvukle iz obruča, a ostale snage ova dva bataljona još su se nalazile u obruču te im je povlačenje iz Temeniške doline bilo moguće jedino na taj način da zajedno sa komorom probiju obruč između Rađanje Vasi i Otečvrha. Pri tome su jedinice 4 puta pale u zasedu, probile se iz obruča, ali je kod komore nastala pometnja. Time su se povećali i gubici.

Neprijateljski gubici: 25 mrtvih, 30 ranjenih.

Naši gubici: 4 mrtva, 3 nestala, izgubljeno 9 mula, nekoliko kazana i nešto hrane, 28 mina za minobacač, 1000 metaka za tešku »bredu« i obućarski materijal.

[3] Sada: Šentvid pri Slični

* Kolonu je sačinjavala 32. četa bataljona »O« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283/11 — pov. br. 292).

[5] Tu kolonu je sačinjavala 31. četa bataljona »O« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 292).

Krivica za gubitke je u tome što su snage XII brigade ostale u Temeniškoj dolini i pošto je neprijatelj izbio na Primskovo. Primskovo je dominantna tačka za zatvaranje Temeniške doline pa se nikako nije smelo dozvoliti neprijatelju da izbije tamo. Pošto je neprijatelj uprkos svemu prodro ovamo, znači da je postojala slaba veza između bataljona, da snage I i II bataljona nisu odmah izvršile manevar i sprečile da se neprijateljske kolone iz Primskova i Mačjeg Dola spoje i tako zatvore obruč. Ovo je još jedan dokaz kako je štetno i riskantno šablonski držati frontalne položaje sa razvučenim vlastitim snagama u odnosu na taktiku koncentrisanih snaga sposobnih za manevar.

IV SNOUB:

Na sektoru Knežja Njiva — Markovec (sekcija Cerknica). Oko 17.00 časova sa pravca Loški Potok primećena je neprijateljska kolona kako nadire prema Knežjoj Njivi.[6] Neprijatelj se kretao isključivo putevima kroz šumu i žbunje, dozvolivši našim manjim kolonama da mu se sasvim približe, izbegavajući svaku borbu s njima. Na taj način težio je da prikrije svoje prisustvo. Ipak je brigada pomoću patrola otkrila neprijatelja i jednim bataljonom iznenada udarila u njegov bok na grebenu iznad Knežje Njive te ga naterala u bekstvo. Neprijatelj je bio sasvim razbijen. Jačina ove neprijateljske kolone iznosila je oko 250 ljudi sa 2 mule natovarene municijom. Neprijatelj je bio razbijen i razjuren u borbi od samo 1/4 časa.

Neprijateljski gubici: 12 mrtvih i više ranjenih.
Naših gubitaka nije bilo.

VIII SNOUB:

Na sektoru Zagorica — Sad — Veliki Dol, sa zadatkom obezbeđenja u pravcu St. Vida i Stične te kontrole neprijatelja u ovim uporištima.[7] U noći 15/16. VI brigada je dobila zadatak da napadne Bogu Vas. U tom cilju ona je izvršila pregrupisavanje svojih bataljona pri čemu se u 23.00 časa 15. VI 1944. jedan bataljon ove brigade sukobio s neprijateljskom zasedom kod Brega te u određe-

[6] Kolonu je sačinjavala kombinovana jedinica iz posadnih četa Velike Lašče i Kočevje pod nemačkom komandom (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11, pov. br. 324).

[7] U St. Vidu (Šentvidu pri Stični) nalazio se bataljon »O«, a u Stični 1. bataljon »Križ« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281/11 i 283/11).

no vreme nije mogao da stigne na svoje položaje, već tek u 3.00 časa ujutro, ali se usled nadmoćnosti neprijatelja taj bataljon odmah vratio na svoje ranije položaje, koje je držao preko dana 15. o. m. Četvrti bataljon ove brigade takođe je naišao na neprijateljsku zasedu. ali ju je oterao, blokirao uporište sa istočne strane, dok ga je II bataljon blokirao sa jugozapadne strane. 1 bataljon pak nalazio se u rezervi brigade. Oba bataljona koja su napala uporište nisu ga mogli uništiti jer je neprijatelj bio zaposeo vrlo povoljne položaje za odbranu.
Neprijateljski gubici: nisu poznati.
Naših gubitaka nije bilo.

Primećeno je da VIII brigada nije upotrebila svoje brigadne rezerve za bilo kakav manevar te da su dva bataljona napala uporište samo sa dve strane, dok je jedna strana ostala otvorena i na taj način neprijatelju je bila omogućena veza sa ostalim snagama u uporištu St. Vid. Ponovo se javlja stara greška neelastičnosti naših štabova pri raspoređivanju snaga u toku borbe za uporište i u određivanju jedinica iz rezerve za napad na slabe tačke neprijateljske odbrane.

X SNOUB:

Na sektoru južno od Novog Mesta sa zadatkom kontrole sa ove strane i sprečavanja neprijateljskih ispada iz uporišta Novo Mesto. U 6.00 časova neprijatelj je u 5 kolona ukupne jačine 800 do 1.000 pešaka, podržanih sa 6 tenkova, nadirao u pravcu Težke Vode.[8] Istovremeno je neprijatelj gađao artiljerijskom vatrom položaje brigade. Neprijateljska kolona bila je odbijena pa se neprijatelj u 12.00 časova povukao u uporište, a izvan uporišta ostavio jake patrole s kojima je brigada vodila borbe sve do mraka.

Neprijateljski gubici: 4 mrtva i 8 ranjenih.

Naši gubici: 1 ranjen.

U toku noći 15 16. VI brigada je sa 2 bataljona izvršila demonstrativan napad na Grm i Smihel.[9]
U Šmihelu su zapaljene 2 privredne zgrade.

[e] Koione su verovatno sačinjavali delovi 1. bataljona 14. SS-policijskog puka i posadne čete slovenačkih domobranaca i/. Novog Mesta, (38, 39, 40. 52. i 54. četa) pod nemaćkom komandom, jer slovenački domobranci u svojim izveštajima ove akcije nisu registrovali.

• Na Grmu i u Smihelu (predgrađa Novog Mesta) nalazila se 52. posadna četa slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 290/11).

Istarski odred:

na sektoru Brkina. Neprijatelj je napao I bataljon za vreme pokreta iznad Brkina. Pošto je bataljon imao na licu samo 30 drugova, nije prihvatio borbu s neprijateljem. U napadu su ubijena 2 novomobilisana druga, koja su se htela priključiti bataljonu.
Neprijateljski gubici nisu poznati.
Naši gubici: 2 mrtva.

17. VI 1944.

IV SNOUB:

na sektoru Knežja Njiva — Kozji vrh — Markovec (sekcija Cerknica, 1 : 100.000). Tog dana brigada je vodila borbu sa dve neprijateljske kolone koje su se kretale: jedna sa pravca Velike Lašče prema Novoj Vasi jačine 120 ljudi,[10] a druga sa pravca Velike Lašče prema Loškom Potoku i odatle prema Loškoj dolini.[11] Neprijateljske kolone kretale su se isključivo kroz šumu s ciljem da iznenade naše jedinice. Kolona koja se kretala prema Loškom Potoku na sektoru severno od Bloščeka (između Ravna i Topola) spojila se sa kolonom koja se kretala prema Novoj Vasi. Ovako ojačana kolona krenula je preko Metulja prema Knežjoj Njivi. Pošto neprijatelj još nije bio stigao u Metulje, upućene su čete II bataljona da preko Županšćeka i Stražnica udare u bok neprijatelju. Ipak je prethodnica ovog bataljona naišla na neprijatelja već severno od Knežje Njive i sukobila se s njim. Jedna četa II bataljona odmah se razvila u strelce i frontalno jurišala na neprijatelja. Jedna četa je u koloni trkom izbila na greben Knežji vrh, spojila se sa još jednom četom tog bataljona koja je tu bila u zasedi i s boka udarila po neprijatelju. III bataljon je napao neprijatelja s boka sa kote 836. Ovom frontalnom i bočnom vatrom neprijatelj je bio toliko iznenađen da se u paničnom bektsvu i neredu povukao prema Metuljama. II bataljon gonio je neprijatelja i pri tome razbio neprijateljsku zasedu koju je neprijatelj ostavio pored druma

[10] Na tom pravcu nastupala je kombinovana jedinica iz Velikih Lašča (po 1 vod iz 29. i 114. čete slovenačkih domobranaca i jedan vod 11. čete 3. bataljona 14. SS-policijskog puka) (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283/11 — pov. br. 311).

[11] Na ovom pravcu nastupala je kombinovana jedinica sastavljena od posadnih četa slovenačkih domobranaca iz Kočevja i Ribnice pod nemaćkom komandom (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, pov. br. 324).

između Metulja i Nove Vasi da ga štiti. Neprijatelj je do te mere bio razbijen da su pojedinci lutali kroz šumu. Neprijateljski gubici: 20 mrtvih, 25 ranjenih. Zaplenjeno: 2 laka minobacača, 23 mine za laki minobacač, 10 pušaka, 1 mula, 9 okvira municije. Zarobljena 2 Nemca. Naši gubici: 2 ranjena.

Prema izjavama zarobljenih neprijatelja uporišta Rakek, Velike Lašče, Ribnica i Kočevje dobila su zadatak da za 4 dana očiste sav teren Notranjske kao odgovor za napad i uništenje Štampetovog mosta od strane naših jedinica.

Notranjski odred:

na sektoru Grahovo — Slivnica — Brezje toga dana vodio je borbu s neprijateljem koji je u 10.00 časova pre podne izvršio ispad iz uporišta Rakek sa dve kolone: jedna kolona jačine 60 ljudi, 2 tankete i 1 oklopni automobil nadirala je prema Cerknici, a druga glavna kolona nadirala je preko sela Zelša iznad Dolenje Vasi i Dolenjeg jezera.'- Neprijatelj je prodro u Cerknicu oko 11.00 časova. Žestokom vatrom iz svojih tenkova tukao je naše položaje na koti 858, gde se nalazio II bataljon. Borba je trajala do 15.00 časova. Za vreme borbe neprijatelj je kolonom jačine 50' ljudi pokušao da preko Begunja udari u leđa našim jedinicama iznad Cerknice, ali je ovu kolonu zaseda kod Brezja odbacila. U 15.00 časova neprijatelj se povukao u polazni garnizon Rakek.
Četa II bataljona, koja je bila detaširana u selu Studenec, napala je razbijenog neprijatelja koji se povlačio i kojeg je IV brigada razbila toga dana iznad Knežje Njive.

18. VI 1944.

V SNOUB:

Patrole ove brigade napale su oko 200 neprijateljskih vojnika" koji su iz Temenice stigli na Otečvrh. Neprijatelj je odmah počeo da se povlači.

Notranjski odred:

Odred je imao raspoređene svoje snage na sektoru Grahovo — Slivnica — Brezje. Toga dana neprijatelj je po-

[12] Kolonu su verovatno sačinjavali deo bataljona »W« slovenačkih domobranaca iz Rakeka i tenkovska četa 2. bataljona 139. puka nemačke 188. rezervne brdske divizije.

[13] Odnosi se na 31. četu i icdan vod 32. čete bataljona >0« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 292).

novo izvršio ispad iz Rakeka u pravcu Cerknica — Brezje — Topol — Otonica, te iz Cerknice u pravcu Martinjaka.[14] Jedna kolona nadirala je i iz Velikih Lašča u pravcu Runarsko — Studenec.[15] Za podršku kolone koja je nadirala prema Martinjaku neprijatelj je upotrebio još 2 tenka i 1 oklopni automobil. Dve čete Odreda su napale kolonu koja se kretala prema Martinjaku i odbacila je prema Cerknici. Neprijateljska kolona koja je nadirala prema Topolu prodrla je u to mesto nakon borbi sa zasedama. Naše zasede morale su se povući sa kota 652, 625 i 858. U isto vreme neprijateljska kolona nadirala je preko Runarskog do Studenca, gde se sukobila sa našom zascdom iznad Studenca i primorala je da se povuče. Neprijatelj se počeo utvrđivati na Slivnici, a u Cerknicu je stigla neprijateljska motorizovana kolona.
Neprijateljski gubici: zaplenjene 2 mule i 3.000 metaka.
Naši gubici: 2 ranjena.

19. VI 1944.

IV SNOUB:

Brigada se do 8.00 časova nalazila u Markovecu — Knežjoj Njivi. U 8.00 časova, pošto je primetila neprijateljske kolone, prebacila se na sektor Kolačnik — Blošček — Županšček — Stražnice. Neprijateljska kolona je nadirala sa pravca Ribnice preko Volčjih jama[16] na Velike Bloke. II bataljon brigade krenuo je odmah kroz šumu sa sektora Stražnice u pozadinu neprijateljske kolone tako da je prethodnica bataljona stigla u Velike Bloke u trenutku kad je neprijateljska zaštitnica napuštala Velike Bloke, ali neprijatelj nije primetio bataljon. III bataljon pošao je iz Markovca preko Loža i Bloške Police u bok ovoj koloni pa je oko 17.00 časova prethodnica ovog bataljona stigla do podnožja Liseca iznad sela Studenog. Neprijateljska kolona jačine 150 ljudi, koja je nadirala preko Bloka, u tom času stigla je do sela Radleka preko brda Lisec; u isto vreme neprijateljska kolona

[11] i [18] Tim pravcima nastupao je bataljon »W« slovenačkih domobranaca iz Rakeka (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283/11, pov. br. 311).

[12] Pravcem Runarsko — Studenec nastupala je kombinovana četa iz Velikih Lašča (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283 II — pov. br. 311).

" Verovatno se odnosi na Volčje. (Ovim pravcem je nastupala kombinovana jedinica slovenačkih domobranaca iz Kočevja i Ribnice).

od 25 ljudi stigla je do sela Slivnice[17] sa pravca Cerknice. Sem toga, neprijatelj je držao posednuta sela Begunje — Topol i Selšćek. koje je zaposeo još prethodnog dana.[1*] III bataljon na podnožju brda Lisec razvio se u strelce i zatim jurišem otcrao neprijateljske zasede sa Liseca. U isto vreme II bataljon je već preko Ulake izbio na severne padine Liseca i udario po neprijatelju koji se pod pritiskom III bataljona pokušao povući prema Gornjem Slemenu i Topolu. III bataljon je zatim snažnim jurišem napao neprijatelja u selu Radlek, gde se razvila borba po kućama. U to vreme je i II bataljon nadirao u samo selo Radlek. Baš u tom trenutku do sela Radleka je stigao i bataljon Notranjskog odreda sa pravca Grahova i presekao neprijatelju put prema Slivnici. Neprijatelj je u selu pružio ogorčen otpor, ali su ipak oko 18.30 časova snage III i II bataljona [brigade] i bataljona Notranjskog odreda prodrle u Radlek. Neprijatelj je bio u potpunosti razbijen.

Neprijateljski gubici: 25 mrtvih (u samom selu izbrojali smo 15 mrtvih), 30 ranjenih. Zaplenjeno: 9 pušaka, 1 automat, 5 cevi za mitraljez, 1 dvogled, 1 mula sa samarom, 1 sanduk tromblona za raketni pištolj, mnogo opreme i cipela.
Naši gubici: 3 ranjena.
Interesantno je napomenuti da je iz Slivnice u selo Radlek stigla neprijateljska kolona još pre dolaska bataljona NO [Notranjskog odreda], pa je jačina neprijatelja u Radleku pre likvidacije iznosila oko 350 ljudi. Ovo je detaljnije izneto u akciji NO toga dana.

Notranjski odred:

Odred se nalazio na položajima iznad sela Grahova (od k. 874 do k. 551). Jedna četa bila je u zasedi na k. 549 zbog nadiranja neprijatelja iz pravca Gorenje Vasi ispod padina Javornika. Ovde su se nalazile i manje snage VDV bataljona. II bataljon držao je jednom četom položaje iznad sela Studenca. Neprijatelj je toga dana još uvek držao posednute Slivnicu — Topol i Selšček, dok su drumom između Martinjaka i Cerknice patrolirala 2 neprijateljska tenka. U Slivnici i Topolu neprijatelj se utvrđivao. Zbog nadiranja neprijateljske kolone sa pravca Runarskog preko Velikih Bloka prema Radleku, naš II bataljon prebacio se na sektor iznad Gline i Studena, a zatim pod pritiskom neprijatelja iznad Bločica (severno

[17] Verovatno se odnosi na selo Podslivnicu.

od njih). Jednu četu II bataljon je ostavio na položaju između sela Studenog i Nove Vasi. U to vreme, oko 17.00 časova, na položaje istočno od Bloške Police, stigla je brigada sa 2 bataljona. (Manevri ova dva bataljona prikazani su u izveštaju IV SNOUB za taj dan). Kad je IV brigada izvršila napad na selo Radlek, naš II bataljon, pošto je u selo Radlek stigla neprijateljska kolona sa grebena Slivnice, izvršio je sa severozapadne strane sela Radleka napad na neprijatelja presekavši mu put za povratak na Slivnicu. Zajedno sa oba bataljona IV SNOUB naš II bataljon izvršio je juriš i posle borbe od pola časa neprijatelj u selu bio je potpuno razbijen, a selo smo zauzeli.

Neprijateljski gubici: 26 mrtvih i oko 20 ranjenih. Zaplenili smo 3 puške, municiju, bombe, konzerve, cigarete 1 raznu drugu hranu. Zarobili smo jednog Nemca.
Naši gubici: 2 mrtva, 1 ranjen. Poginuo je i komandant Odreda drug kapetan Furlan Ivan te obaveštajac Odreda.

Istarski odred:

Odred je bio raspoređen: I bataljon u Slovenačkoj Istri; II i III bataljon na sektoru Brkina.
U selu Šmarje nalazila se neprijateljska posada od 70 ljudi sa zadatkom da tu sačekaju partizane. Već su bili uhvatili partizansku patrolu od 2 borca. Četa I bataljona jačine 18 ljudi na čelu sa komandirom drugom Brunom[19] opkolila je selo Šmarje (južno od Kopra u juž. Slov. Istri) te jurišala u selo. Naša patrola bila je spasena.
Neprijateljski gubici: 3 mrtva (2 Nemca i 1 fašista), 21 ranjen i 7 zarobljeno (2 Nemca, 2 fašista i 3 karabinjera). Zaplenjeno: 3 automata, 1 poluautomatska puška, 2 puške »mauzer«, 3 italijanske puške, 5 pištolja »breda«, 3 sanduka municije za ital. mitraljez, 250 metaka »mauzer«, 200 metaka za automate.
Naših gubitaka nije bilo.

20. VI 1944.

IV SNOUB:

Brigada je bila raspoređena na sektoru Bloška Polica — Studeno — Lisec. Neprijatelj je izvršio ispad na položaje brigade sa pravca Slivnice u jačini oko 250 ljudi, ali je posle kraće borbe našom minobacačkom vatrom

i jurišem jedne čete III bataljona oteran u pravcu Radleka prema Sv. Miklavžu na njegove polazne položaje na Slivnici.[20]

21. VI 1944.

IV SNOUB:

Brigada je bila raspoređena na sektoru Lisec — Bloška Polica — Velike Bloke. Toga dana III bataljon vodio je borbu s neprijateljem, koji je od Slivnice nadirao prema Radleku. Neprijatelj je u 15.30 časova bio odbačen na položaje na Slivnici.[21]
Naši gubici: 3 ranjena.

XV SNOUB:

Borba za Krišku Vas — relacija.

XV divizija dobila je zadatak da svojim snagama zauzme Krišku Vas i da obezbedi svoj napad na Krišku Vas.[22] Napad je izvršen 21. juna 1944. sa početkom akcije u 4.30 časova i trajao je do 18.30 časova istog dana. Za to vreme uporište je uništeno i naše snage su ga posele.

1.) Kriška Vas nalazi se na dominantnoj tački iznad Višnje Gore i dominira terenom i drumovima koji iz Grosuplja vode preko Luča do Krke, te iz Grosuplja preko Višnje Gore ka Stični. Zbog toga ju je i neprijatelj zaposeo jer je na taj način kontrolisao teren u dolinama kroz koje su izgrađeni gore pomenuti drumovi kao i sav teren koji se prostire između pomenutih drumova sve do linije Krka — Muljava — Stična.

U neposrednoj okolini samog uporišta teren je brežuljkast, pun vrtača, a sa zapadne strane se okomito penje prema uporištu. Sa severne strane okomito pada u dolinu prema Vel. Loki. Oko uporišta je retko drveće, a na 800 do 1000 m tek počinje šuma. Zbog čistine približavanje samom uporištu za napadača je otežano.

2.) XV "divizija (IV SNOUB se nalazila na sektoru Notranjske te nije bila u borbi) raspoređena je ovako:

V SNOUB: jedan bataljon na sektoru Lobček — Mlačevo (ovaj bataljon bio je ojačan jednom četom bataljona koji se nalazio na Hinjama), drugi na sektoru Hinja, treći na sektoru

*>. [51] i [34] Na pl. Slivnici nalazio se bataljon »W« slovenačkih domobranaca i delovi kombinovane čete iz Velikih Lašča. koja je u toku prethodnih borbi bila razbijena pa se deo verovatno povukao i priključio bataljonu »W« (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 311 i 324).

" U uporištu Kriška Vas nalazila se 63. četa bataljona »M« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 281/11 i 283/11).

Peščenik — Blato, a jedan bataljon na sektoru Spodnje Brezovo — Polica.

XII SNOUB bila je raspoređena sa jednim bataljonom na starom zamku iznad Višnje Gore, a sa dva bataljona oko Višnje Gore. Napadala je Višnju Gona.

XV SNOUB: bila je raspoređena oko uporišta Kriške Vasi i to: I bataljon sa istočne strane, III i IV bataljon sa južne i jugozapadne strane, a II bataljon sa zapadne strane. Položaji bataljona sa istočne i južne strane nalazili su se na istoj visini sa neprijateljskim bunkerima oko uporišta, dok su položaji sa zapadne strane bili niži od položaja neprijateljskih bunkera. Rastojanje između neprijateljskih i naših položaja bilo je oko 100 do 150 m. Kiša i magla otežavale su preglednost, što je omogućavalo veće približavanje uporištu. (Ovakvo vreme potrajalo je do 11.30.) Sva oruđa bila su raspoređena u prvoj liniji, sem teških minobacača i protutenkovskog topa, koji su bili raspoređeni iza grebena, pozadi prve linije, ali su u poslednjoj fazi borbe bili privučeni neposredno samom uporištu.

Neprijatelj je bio utvrđen sa 32 bunkera izgrađenih od balvana sa nadstrešnicama [ojačanih] zemljom i slojem rasprskača. Na 20 do 40 m ispred bunkera nalazila se žičana prepreka od 1 reda kolja, visoka 1 m.

3.) Brojno stanje XV brigade iznosilo je 500 ljudi sa sledečim naoružanjem: 185 pušaka, 6 automata, 39 puškomitraljeza (od toga 5 »šaraca«), 3 teška mitraljeza, 9 lakih minobacača, 9 protivtenkovskih pušaka, 3 teška minobacača i 1 protivtenkovski top. Oko 17.00 časova stigao je na položaj i protivtenkovski minobacač dodeljen iz V SNOUB.

Jačina neprijatelja (prema podacima stanovništva): 150 domobranaca i 2 Nemca. Naoružanje: 8 puškomitraljeza, 2 teška minobacača, nekoliko lakih minobacača, 4 teška mitraljeza, a ostalo puške.

U borbu su stupila i 2 tenka od 3 tone, koje je VII korpus dodelio kao pojačanje XV brigadi.

4.) Pretpripreme za akciju izvršene su u tajnosti tako da je neprijatelj bio iznenađen. Uoči same akcije brigade su se prikupile na položajima nešto udaljenijim od položaja za borbu, gde je izvršena popuna municijom i ostalim potrebnim materijalom. Ovde je bila izvršena vojnička i politička priprema boraca za akciju. Operativna zapovest divizije predviđala je i određena mesta za komore brigada (za V brigadu Na Soli, XV brigadu u Velikim Vrhima i za XII brigadu u Podbukovju).[23] Podilaženje položajima brigade su izvršile noću 20 21.

Vidi dok. br. 70.

juna. Komandno mesto Operativnog štaba XV divizije nalazilo se za vreme akcije u Novoj Vasi. Operativna zapovest predviđala je i pokrete bataljona XV brigade na položaje oko uporišta, i to: jedan bataljon kretao se preko Sv. Duha sa zadatkom da otera moguće neprijateljske zasede, a zatim su ostala tri bataljona zauzela raspored na položajima oko uporišta Kriška Vas: I bataljon sa istočne strane, III bataljon sa južne strane, a II bataljon sa zapadne strane. IV bataljon ostao je na položajima kod Nove Vasi kao divizijska rezerva.

5.) Početak napada određen je za 4.00 časa ujutro 21. VI 1944. Napad je stvarno otpočeo u 4.30 sa zakašnjenjem od pola časa.

6.) I i III bataljon nastupali su na određene položaje u streljačkom stroju. II bataljon pak je otpočeo s napadom u 6.30 časova, jer je zbog loših vremenskih uslova (magla i kiša) izgubio orijentaciju i zalutao u dolinu kod Velike Loke. Ostala dva bataljona za to vreme su već napala na neprijateljsko uporište. Ovo je neprijatelj iskoristio, izvršio protivnapad oko 7.00 časova'-[4] na bataljon ove brigade i, posle pogibije mitraljesca ovog bataljona, zaplenio jedan mitraljez »šarac« (nakon likvidacije uporišta taj mitraljez ponovo je pao u naše ruke). Na mestima obraslim žitom bombaši su se približili žičanoj prepreci do samih bunkera i u njoj načinili prolaze. Oko 11.00 časova neprijatelj je iz streljačkog rova ponovo izvršio ispad prema Zavrtačama i pokušao da zađe za leđa I bataljonu. Borci su bili unekoliko iznenađeni i malo se povukli, ali su ipak koncentričnom vatrom i ponovnim protivnapadom odbacili neprijatelja opet u uporište. Krivica što je neprijatelju uspelo da izvrši ispad leži u tome što su međuprostori poseđnutih položaja bili suviše veliki. Zbog toga je za popunjavanje ovih praznina između naših bataljona uzeta jedna četa IV bataljona iz rezerve, koja je posela polo žaje između II i III bataljona. Posle jednoćasovne pauze neprijatelj je ponovo preduzeo ispad, ali je bio odmah odbačen. Za obezbeđenje uzeta je iz rezerve i raspoređena na položaj jugoistočno od k. 609 još jedna četa IV bataljona. Bataljoni su se tada još više približili uporištu te je I bataljonu uspelo da likvidira 2 neprijateljska bunkera, koja je neprijatelj pak ponovo zauzeo. U 13.30 ćasova stigla su na položaj 2 naša 3-lonska tenka. Međutim, oni nisu mogli dejstvovati jer je jednome ponestalo benzina, a u drugom su otkazali mitraljezi. U tom trenutku neprijatelj je iz Grosuplja počeo haubicom gađati položaje bataljona. Ovo kao i kvar naših tenkova uticalo je

[14] Ovaj protivnapad izvršilo je oćeljenje 2. vođa 63. čete (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 233/11 — pov. br. 318).

na moral naših boraca, koji su se počeli povlačiti, ali su naše starešine energičnim nastupom vratile borce na položaje te je borba nastavljena nesmanjenom žestinom. U toku borbe dejstvovali su sva tri teška minobacača i protivtenkovski top, koji su postizali pogotke, ali nisu imali uspeha u rušenju bunkera jer su ovi bili vrlo čvrsto izgrađeni. Oko 17.00 časova za pojačanje naše vatre stigao je protivtenkovski minobacač (iz V SNOUB), koji je pod zaštitom žestoke mitraljeske vatre otpočeo da tuče bunkere. Sa dva direktna pogotka bunker je odmah bio razbijen, što je izazvalo veliku pometnju kod neprijatelja. Ovaj trenutak smo iskoristili i otvorili snažnu koncentričnu vatru na susedne bunkere. Borcima, koji su videli dejstvo protivtenkovskog minobacača, to je podiglo moral pa su u 18.30 časova prodrli jurišem u uporište. U 19.00 časova neprijatelj je napustio uporište.

U toku borbe naši su tenkovi jako uticali na moral neprijatelja. Ipak nisu dali od sebe ono što se od njih očekivalo zbog toga što tenkisti još nisu bili ni u jednoj borbi te se nikako nisu usudili da prodru u uporište. Na zauzimanje uporišta snažno je uticao protivtenkovski minobacač, koji je načinio brešu u liniji bunkera i omogućio prodor u uporište.

7.) U 19.00 časova neprijatelj je, zbog toga što su naši borci prodrli u uporište kao i zato što je bio potpuno demoralisan, u brzom bekstvu, koje je ličilo na paniku, napustio uporište, pa se pod zaštitom neprijatelja iz uporišta stari zamak iznad Višnje Gore, koji je žestokom vatrom tukao naše jedinice koje su gonile neprijatelja, povukao u uporište stari zamak. Dalje gonjenje neprijatelja nije preduzeto jer su naše jedinice odmah izgubile kontakt s njim.

8.) Naši gubici: 6 mrtvih, 18 teže i lakše ranjeno. Među ranjenima bili su komandant III bataljona drug Sivec Jože, komandant II bataljona drug Ferberžar Leopold, pomoćnik komesara II bataljona drug Mile Pavlin, operativni oficir brigade drug kapetan Pirš Karel. Nemamo nestalih ni zarobljenih od neprijatelja.

U toku borbe izgubili smo puškomitraljez »šarac«, ali smo ga ponovo zaplenili.

Neprijateljski gubici: 25 mrtvih (od toga 12 izbrojano u uporištu) i 30 ranjenih, 2 švabobranca su zarobljena. Zaplenjeno: 1 teška »breda«, 2 teška mitraljeza »fiat«, 1 puškomitraljez »zbrojovka«, 1 teški minobacač, 2 pištolja, 22 ital. puške, 1 puška »mauzer«, 1.600 metaka za pušku »mauzer«, 3.000 metaka za tešku »bredu«, 1.600 metaka za puškomitraljez, 1.000 metaka za italijanske puške, 50 ofanzivnih i 7 defanzivnih ručnih bombi, 400 metaka za automate, 1 stolni telefon-

ski aparat, 39 šinjela, 17 pantalona, 13 šajkača, 14 pari cipela, 12 šatorskih krila, 6 bluza i više pari rublja, 18 ranaca, 1 pisaća mašina i mnogo drugog materijala. Pronađena je i veća količina kafe.

9.) Neprijateljski položaji bili su dominirajući i snažno utvrđeni, okruženi žičanom preprekom i zbog toga bolji od naših položaja. Nakon završene borbe srušili smo sve neprijateljske bunkere. Ljudstvo se posle prodora u uporište odmah razišlo po kućama i pristupilo zapleni neprijateljskog materijala, pri čemu je stradala i privatna imovina. Uprkos tome što borba još nije bila potpuno završena, komandni kadar nije mogao zadržati borce, jer su ovi bili previše zainteresovani za plen i neprijatelja. Pojavila se i grabljivost. Zbog toga nije bilo moguće da se neprijatelj goni organizovano. To je bilo negativno, a moglo je biti čak i rizično, da je neprijatelj iz Višnje Gore izvršio ispad i organizovano napao naše, u tom trenutku, nespremne jedinice.

10.) U neprijateljskom uporištu nalazila se 63. četa jurišnog bataljona slovenačkog domobranstva kojom je komandovao kapetan Pirnat Franc iz Ljubljane.

11.) Neprijatelj je bio veoma demoralisan i nesposoban za dalju borbu, što je dokazano time da je razbijen i u panici pobegao prema Višnjoj Gori. Prema dobijenim podacima prvi je pobegao komandant posade kapetan Pirnat.

Borbenom moralu naših jedinica ne može se ništa prigovoriti jer su one bile u stanju da i dalje vode eventualne borbe.

12.) U borbi utrošena municija bila je dobra. Oko 10 mina teškog minobacača nije eksplodiralo. Sve mine lakih minobacača eksplodirale su.

Za vreme akcije zbog vremenskih prilika služba veze nije dobro funkcionisala, a naročito telefonska veza.

Obaveštajna služba nije bila sasvim na mestu jer prikupljeni podaci o neprijatelju nisu bili tačni. Za vreme same akcije obaveštajna služba dobro je tunkcionisala.

Bilo je nepravilnosti u doturu i popuni municijom u toku borbe: zbog nedostatka osnovnih punjenja nisu blagovremeno doturene mine. U najodsudnijem trenutku ponestalo je i municije za puškomitraljeze, što je bilo kritično za samu borbu.

Zakloni za svo naše oružje bili su prirodni te prikriveni od pogleda iz vazduha (kamuflaža).

Utrošena je sledeča municija: za teški minobacač 115 lakih i 20 teških mina, 54 granate za protivtenkovski top, 2.490 metaka za tešku »bredu«, 5.080 metaka za puškomitraljez »bre-

da«, 1.950 metaka za puškomitraljez »šarac«, 230 mina za laki minobacač, 4.650 metaka za italijanske puške, 840 metaka za »mauzer« puške, 170 metaka za protivtenkovsku pušku i 165 ručnih bombi.

13.) Za vreme borbe naročito su se istakli komandant I bataljona poručnik drug Vikšel Ivan (Sin), pomoćnik politkomesara I bataljona drug Pušenjak Rudolf, komandant III bataljona poručnik drug Sivec Jože.

Sto se tiče samih jedinica, nemamo razloga ni za pohvalu ni za prekore.

14.) Što se tiče uvida i kontrole nad celokupnom akcijom, treba napomenuti da komandni kadar bataljona i Štaba brigade nije imao dobru kontrolu nad ljudstvom te ga nije držao u rukama, što je veoma otežavalo prenošenje i izvršavanje komandi u toku borbe. Tako, na pr., zamenik komandanta III bataljona XV brigade nije mogao izvršiti zadatak da koncentriše mitraljesku vatru na dva susedna bunkera, što bi omogućilo da se izvuče tenk koji je bio u kvaru. Ljudstvo pomenutog bataljona bez znanja Štaba bataljona udaljilo se sa položaja, pa su ga morali tražiti po žbunju. To su primetili i članovi Štaba divizije i korpusa. Dejstvo tenkova nije bilo zadovoljavajuće. Sem nedostatka benizna i neispravnosti mitraljeza, uzrok slabog dejstva tenkova je i nedovoljna obučenost tenkista i njihovo neiskustvo u borbi, što je vrlo nepovoljno uticalo na moral ostalih boraca.

15.) Nedostatak u zamisli napada na uporište je u tome što sa severne strane nije bio zatvoren obruč oko uporišta, odnosno tu nije bilo nikakve jače zasede, što je neprijatelju omogućilo da se izvuče iz uporišta. Do ovoga je došlo zbog nedostatka ljudstva, a u izvesnom smislu i samo zemljište je omogućilo neprijatelju da pobegne, jer se na tom mestu teren spušta, a pokriven je šumom, te ga je sa ove strane štitilo uporište u starom zamku kod Višnje Gore.

Moglo se primetiti da je neprijatelj za vreme borbe, koristeći maglu, preduzeo tri ispada kojima je hteo našim jedinicama zaći za leđa. što su one blagovremeno primetile i pravilno reagovale.

Odlučno treba osuditi postupak i ponašanje ljudstva posle uspešnog prodora u uporište, što je već izneto u tački 9. Nakon upada u uporište, ako nije moguće gonjenje neprijatelja, uvek treba zaposesti sve dominirajuće tačke oko uporišta, a tek onda misliti na prikupljanje ratnog plena. Što se tiče hrane i ostalog materijala za snabdevanje, ovde bi morali uvek i u pravo vreme biti na licu mesta odgovorni funkcioneri

— intendanti. Pljačkanje po kućama i oštećivanje privatne imovine vrlo nepovoljno u političkom i propagandnom smislu utiču na civile, koji nas u takvim slučajevima uvek očekuju sa strahom a ne kao oslobodioce.

VSNOUB:

u toku borbe za Krišku Vas odbila je intervenciju neprijatelja iz Grosuplja,[2'] i to: oklopni voz sa 2 oklopna i 2 putnička vagona, koji je oko 10.00 časova pre podne stigao do žel. stanice Mlačevo, prinudila je da se vrati u Grosuplje. Druga neprijateljska kolona jačine 80 ljudi, koja je glavnim drumom iz Grosuplja nadirala prema Peščeniku, bila je takođe odbijena.

XII SNOUB:

jednim bataljonom napadala je stari zamak iznad Višnje Gore, a sa dva bataljona sa južne i jugozapadne strane samu Višnju Goru. Napadi su trajali i preko noći 21 22. VI, ali samo uporište nije bilo zauzeto. Napadom je samo suzbijena svaka intervencija iz starog zamka i Višnje Gore i onemogućeno pružanje pomoći napadnutom upo rištu u Kriškoj Vasi.[iu] Isto tako time je neprijatelj doveden u zabludu o glavnom cilju napada, pa je na taj način osnovni cilj postignut.
Neprijateljski gubici: nisu utvrđeni.
Naši gubici: 2 mrtva, 9 ranjenih.

VIII SNOUB:

Na sektoru Sela — Štorovje — k. 616, sa zadatkom da osigurava pravac od nemačke granice i Stične, tako da neprijatelj odavde ne bi stigao u pomoć napadnutim uporištima Kriškoj Vasi i Višnjoj Gori.[27] U 9.00 časova neprijatelj je pokušao da, u cilju izviđanja, interveniše s patrolom od oko 30 ljudi-'[8] u borbama XV i XII brigade.

[15] Iz pravca Grosuplja intervencije su verovatno vršile 26. i 27. posadna četa slovenačkih domobranaca uz podršku oklopnog voza.

" U Višnjoj Gori nalazio se bataljon M» slovenačkih domobranaca sa 22. i 24. četom i vodom pratećih oruđa (teškim vodom). Delovi ovih četa su za vreme napada na Krišku Vas u više navrata vršili ispade i nastojali đa razbiju blokadu oko Kriške Vasi i opkoljenoj posadi pruž.e pomoć (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, f. 283 II — pov. br. 318).

[27] Zapovest Štaba 18. NO divizije za izvršenje ovih zadataka vidi u dok. br. 73.

Patrola je bila iz sastava 16. čete 1. bataljona slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283 II — pov. 318).

Na sektoru Storovja I bataljon je odbacio ovu patrolu. U 11.00 časova sa pravca Stične nadirala je druga kolona, koja je takođe odbačena na sektoru Storovja. U 17.00 časova na položaje VIII brigade nadirale su dve kolone: jedna sa pravca Stične prema Storovju i k. 616, jačine oko 200 ljudi naoružanih teškim automatskim oružjem i teškim minobacačem. Druga kolona je nadirala u isto vreme od Metnaja kroz šumu u pravcu k. 616, i to jačine oko 300 ljudi. Öbe ove kolone su u streljačkom stroju stigle do položaja I, II i IV bataljona i zatim izvršile juriš na njihove položaje.[29] Odbijena su tri neprijateljska juriša. Ipak su neprijateljske snage bile suviše jake, te se oko 19.00 časova brigada morala povući na liniju Hudo — Višnja Gora, južno od druma Stična — Višnja Gora. U 21.00 čas neprijatelj se povukao u uporište Sličnu, a bataljoni su ponovo zauzeli položaje Hudo — štorovje — k. 616. Neprijatelja su podržavala i dva tenka[30] vatrom automatskog topa i mitraljeza koji su se nalazili na položajima oko Glogovice, istovremeno dejstvujući i na položaje IX brigade.
Neprijateljski gubici: nisu utvrđeni.
Naši gubici: 1 mrtav, 4 lako ranjena.

IX SNOUB:

Brigada je bila raspoređena na sektoru Artiža Vas — Mleščevo — M. Črnelo. Jedan bataljon ove brigade demonstrativno je napao Št. Vid, a ostale snage brigade imale su zadatak da sa južne strane izvrše blokadu uporišta Št. Vid i Slična dok traje akcija na Krišku Vas. II bataljon ove brigade u 3.00 časa ujutro izvršio je demonstrativan napad jednom četom na Št. Vid. Ova se četa posle 1 i 1 2-časovne borbe povukla na položaje kod Artiže Vasi u sastav bataljona. U 11.00 časova patrole ovog bataljona odbacile su neprijateljsku patrolu koja se kretala prema Rdečem Kalu. U 11.00 časova jedna četa III bataljona zajedno sa bataljonima VIII brigade vodila je borbu protiv neprijateljske kolone koja je iz Stične nadirala prema Storovju i bila odbijena. U i4.30 časova neprijatelj je topovima sa tenkova i minobacačima počeo gađati položaje IX brigade (i VIII brigade) sa položaja

" Ove kolone sačinjavale su 31. i 32. četa bataljona »0" slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 318).

[30] Ovi tenkovi bili su verovatno iz sastava 13. čete 14. SS-policijskog puka, pošto jedinice slovenačkih domobranaca u svom sastavu riisu imale tenkove.

u blizini Glogovice. III bataljon je zatim svojim minobacačima prinudio neprijatelja i tenkove da se povuku prema Stični. Ipak je neprijatelj u 17.00 časova, posle žestoke vatre, napao položaje VIII brigade, a istovremeno i položaje III bataljona naše brigade, tako da se bataljon povukao na levo krilo brigade do sela Mleščeva. Neprijatelj je stigao do Storovja, a zatim se u 21.00 čas vratio u uporište Stičnu.

Neprijateljski gubici: 30 mrtvih. 35 ranjenih.

Naši gubici: 3 ranjena.

U noći 21/22. položene su 4 nagazne mine na drumu Stična — Višnja Gora, kod sela Hudo, i 9 mina kod Ivančne Gorice i Gorenje Vasi.

Notranjski odred:

II bataljon ovog [odreda] zajedno sa bataljonima IV brigade na sektoru iznad Bločica vodio je borbu s neprijateljem koji je iz Slivnice nadirao prema Radleku.[31]

22. VI 1944.

IV SNOUB:

Brigada se nalazi na sektoru Bloška Polica — Studeno, a jedna njena četa iznad Bloka, k. 789, sa zadatkom da obezbeđuje Lošku dolinu od napada neprijtelja i da ovoga manevrom uništava. Protivtenkovski top i protivtenkovske puške bili su na položajima iznad Grahova i Martinjaka da bi tukli neprijateljsku motorizaciju ako bi ova iz Cerknice nadirala prema Grahovu. Uveče u 21.00 čas brigada je sa dva bataljona, zajedno sa Notranjskim odredom, napala neprijatelja na Slivnici s ciljem da ga otera sa Slivnice.[32] Jedan bataljon je na položajima iznad Velikih Bloka obezbeđivao bok i leđa ostalim dvama bataljonima. Neprijatelja je na Slivnici napao II bataljon sa pravca Sv. Miklavž — Srednja Slivnica, k. 1.022 — k. 1114. Pre toga je ovaj bataljon očistio od neprijatelja sve grebene od Sv. Miklavža do k. 1114. III bataljon je napadao zapadno od novog druma od Radleka preko grebena Slivnice — Cerknice (ovaj drum nije unet u sekciju Cerknica 1 : 100.000 jer je vojni) prema k. 1114. Za vreme podilaženja bataljona samom grebenu k. 1114 sa grebena Sv. Miklavž otvorena je na k. 1114

[51] i [3]- Odnosi se na bataljon »\V« i verovatno na deo kombinovane čete slovenačkih domobranaca iz Velikih Lašča.

žestoka vatra iz tri teška minobacača, jer je tu osmotrena vatra na kojoj je neprijatelj spremao sebi hranu. Na znak raketom prestalo je dejstvo minobacača te su oba bataljona izvršila juriš na neprijatelja u bunkerima ispod same k. 1114. Neprijatelj se povukao jer je iz bunkera bio isteran. III bataljon je jurišem stigao do samog grebena, 20 m ispred dva stara bunkera izgrađena još za vreme bivše Jugoslavije. Oba bunkera bila su izgrađena od betona i pokrivena te se u njih neprijatelj sklonio. Iz njih neprijatelja nije bilo moguće izbaciti. Borba je trajala do 3 časa ujutro 23. VI, i to većim delom obostranim bacanjem bombi. U 3.30 časa ujutro bataljoni su zauzeli stare položaje.

Neprijateljski gubici: 30 mrtvih. 30 ranjenih; zaplenjeno: 4 puške, municija i veća količina opreme.

Naši gubici: 2 mrtva i 8 ranjenih.

Notranjski odred:

Odred se nalazio na položajima od kote 551 — Grahovo — kota 874 iznad Bločica. U 23. časa I bataljon poseo je položaje od kote o45 prema Martinjaku sa zadatkom da spreči neprijatelju povlačenje drumom prema Slivnici te da zajedno sa II bataljonom, koji je bio raspoređen između druma Grahovo — Cerknica i Cerkniškog jezera, nadire prema Cerknici. Pošto IV UB nije mogla uništiti jake betonske bunkere bivše jugoslovenske vojske, oba bataljona su se u 3 časa ujutro 23. VI povukla na stare položaje.

VIII SNOUB:

na sektoru Štorovje — k. 616 — Sela sa zadatkom da blokira neprijatelja u Stični i da ga spreči pri pokušaju da pređe nemačku granicu. U 11.00 časova otpočeo je neprijatelj da nadire iz Stične prema Hudom u jačini jedne ćete slov. domobranaca, te od nemačke granice preko Leskoveca kroz šumu do M. Dobrave — k. 394 — prema Zavrtačama, odakle je u više kolona nastavio prema Vel. Crnelu — Mleščevu i Stranskoj Vasi (jačina kolone 200 ljudi sa lakim i teškim oružjem). Između Ivančne Gorice i Glogovice kretala su se dva tenka i topovima tukla položaje VIII i IX brigade. Jedna kolona nadirala je iz St. Vida prema Mleščevu s pobočnicom od okuke druma Ivanćna Gorica — Višnja Gora. Iz St. Vida prema Mrzlom Polju nadirala je još jedna neprijateljska kolo-

na.[33] U 13.30 naše jedinice bile su primorane da se pod pritiskom ovih kolona povuku i da zauzmu položaje zapadno od Stranske Vasi. Pri povlačenju na nove položaje III bataljon se povukao prema selu Sela. I bataljon bio je zatim upućen u pravcu Zavrtača radi veze s jedinicama XV brigade. Ovaj bataljon svoj zadatak nije izvršio jer se povukao previše prema jugozapadu i dozvolio neprijateljskoj koloni koja je nadirala sa pravca Zavrtača da izbije našim jedinicama za leda. Neprijatelj je već počeo da okružuje naše jedinice oko Vel. Crnela, ali su u odsudnom trenutku II i IV bataljon zajedno sa IX brigadom izvršili juriš i povukli se prema jugu tako da se VIII brigada prikupila u selu Potok a IX brigada kod Muljave.

Neprijateljski gubici: 25 mrtvih, 30 ranjenih.

Naši gubici: 3 mrtva i 5 ranjenih. Među poginulima je i komandant II bataljona drug poručnik Hribar Mirko. Treba napomenuti da je neprijatelj, da zavara naše jedinice, nosio civilna odela iako je u sastavu kolone bilo mnogo Nemaca. Ovde treba naglasiti da su pogrešan manevar i netaćno izvršavanje zadataka od strane 1 bataljona doveli u kritičnu situaciju VIII i IX brigadu, prinudivši ih na odstupanje prema jugu.

IX SNOUB:

na sektoru Mleščevo — M. Črnelo — Bojanji Vrh. Imala je zadatak da sa južne strane izvrši blokadu uporišta te da kontroliše samo uporište Stičnu. U 12.00 časova, kad su neprijateljske kolone nadirale prema položajima VIII brigade, neprijatelj je artiljerijskom vatrom iz tenkova tukao položaje IX brigade. IX brigada je odgovarala vatrom iz dva teška minobacača i prinudila tenkove da promenc položaje. Obostrana vatra trajala je do 15.00 ćasova. Za to vreme prema 1 bataljonu navalila je kolona sa pravca Stične (I bataljon još uvek je bio na položajima kod Mleščeva). Tu je I bataljon zajedno sa III bataljonom izvršio više juriša na neprijateljsku kolonu jugoistočno od Mleščeva. sve dok na njega nije udarila kolona sa pravca Zavrtača, i to u leđa. Ovo se desilo zbog lošeg manevra I bataljona VIII brigade. I i III bataljonu pretila je opasnost okruženja, ipak su se oba

[33] Ove neprijateljske kolone sačinjavale su 31. i 32. četa bataljona J>0« i 16. četa 1. bataljona slovenačkih domobranaca. One su se nakon borbe povukle u Višnju Goru (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 318).

bataljona zajedno sa VIII brigadom, koja je u to vreme stigla na taj sektor, probili jurišem i prikupili na Muljavi.
Neprijateljski gubici: 40 mrtvih i 40 ranjenih.
Naši gubici: 12 mrtvih i 22 ranjena.
Uništen je jedan neprijateljski oklopni automobil koji je kod Hudog naišao na minu. Neuspelo manevrisanje oba bataljona bilo je posledica greške I bataljona VIII brigade (izneto u akciji VIII brigade za 22. VI 1944).

X SNOUB:

na sektoru južno od Novog Mesta sa zadatkom da kontroliše neprijatelja ako bi ovaj iz Novog Mesta nadirao prema jugu. Brigada je noću 22 23. dobila zadatak da demonstrativno napadne Šmihel i Grm. Pošto je kurir koji je nosio zapovest za napad stigao u bataljon prekasno, bataljon je otpočeo napad tek u 4.00 časa 23. VI, kada je svanulo i nastupanje prema uporištu nije bilo moguće. Patrola III bataljona je naterala u bekstvo neprijateljsku patrolu od 20 ljudi, koja je 23. VI 44. u 4.30 časova dolazila iz Novog Mesta prema Hrušici.

23. VI 1944.

IV SNOUB:

na sektoru Bloška Polica — Studeno — Lisec — k. 789 (iznad Vel. Bloka). Svaki bataljon imao je na položajima samo po jednu četu, dok su ostale čete bile u rezervi u Bloškoj Polici i Studenu. U 13.00 časova neprijatelj je počeo da nadire prema položajima brigade sa pravca Sv. Miklavža prema Radleku i Ulaki, gde je naišao na položaje II i III bataljona. Jedna neprijateljska kolona nadirala je iz Cerknice prema Grahovu sa dva tenka. Ukupna jačina neprijatelja iznosila je 500 ljudi.[34] Neprijatelju je uspelo da odbaci II bataljon sa Liseca žestokom minobacačkom vatrom. U 18.00 časova naše čete su na juriš oterale neprijatelja sa Liseca prema Sv. Miklavžu i natrag na Slivnicu, a zatim su naši bataljoni poseli opet stare položaje. U tim borbama učestvovao je i Notranjski odred, koji je držao položaje kod Bločica i Grahova.
Neprijateljski gubici: 30 mrtvih i 40 ranjenih.
Naši gubici: 3 mrtva i 11 ranjenih.

Notranjski odred:

Odred se nalazio na položajima iznad Grahova i Bločica, gde je održavao vezu sa IV brigadom. Manje snage Od-

reda nalazile su se na sektoru Žirovnice radi zatvaranja pravca Grahovo — Stari Trg. U 17.00 časova neprijatelj je otpočeo s napadom iz pravca Martinjak — Grahovo sa dva tenka i kolonom od 70 pešaka. Naš I bataljon zajedno sa protivtenkovskim oruđima IV brigade, koja je bila razmeštena iznad Grahova radi dejstva na drum Cerknica — Grahovo, odbacio je ovu neprijateljsku kolonu i najurio je prema Martinjaku.
Neprijateljski gubici: 6 mrtvih, 10 ranjenih.
Naši gubici: 1 mrtav, 3 ranjena, 2 nestala.

XV SNOUB:

na sektoru Spodnje Brezovo — Peščenik — Gor. Brezovo sa zadatkom obezbeđenja od nemačke granice i presecanja veze između Višnje Gore i Grosuplja. Jedan bataljon bio je na položajima Plešivica — Lobček. Iz Višnje Gore neprijatelj je jednom kolonom nadirao prema selu Sp. Brezovo.'1"' Jedna neprijateljska kolona u 7.00 časova ujutro krenula je s motorizacijom iz Grosuplja prema Višnjoj Gori.[30] Zbog nadmoćnosti neprijatelja I bataljon se povukao iz Sp. Brezova prema Gor. Brezovu, odakle se zajedno sa II bataljonom prebacio na položaje oko sela Sela. III bataljon vodio je borbu s kolonom koja je nadirala iz Grosuplja, ali se zbog nadmoćnosti morao povući prema Malim Vrhima, gde je stigao u toku noći.
Neprijateljski gubici: 2 tenka — jedan je uništen na Peščeniku jer je naišao na minu, a drugi između Police i Sp. Brezova.
Mi nismo imali gubitaka.

I. slov. art. brigada:

Na pokretu preko mosta kod Marinče Vasi topovsko odeljenje ove brigade napao je neprijateljski avion tipa »roda«.

Naši gubici: I konj ubijen, a 1 ranjen.

Belokranjski odred:

I bataljon na sektoru Vinica — Učakovci, a II bataljon na sektom Božakovo — Križevska Vas. Zaseda I bata-

Kolonu su sačinjavali delovi o3. čete bataljona »M« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283 II — pov. br. 318).

To je bila motorizovana kolona iz Ljubljane, koja je išla u poinoć posadi u Višnjoj Gori (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK, F. 283 II — pov. br. 318).

ljona u 11.30 časova sukobila se sa neprijateljskom patrolom od 18 ljudi koja se kretala na hrvatskoj strani Kupe. Zaseda je oterala neprijateljsku patrolu.

24. VI 1944.

V SNOUB:

Brigada se nalazila na sektoru Zavrtaće — Nova Vas sa zadatkom da kontroliše teren prema Grosuplju i Višnjoj Gori. II bataljon ove brigade nalazio se na sektoru Hinja sa zadatkom da kontroliše Strugu. U 13.00 časova jedna neprijateljska kolona kretala se sa pravca Višnje Gore prema Novoj Vasi. u jačini od 300 ljudi, a druga jačine 200 ljudi iz Stične preko Crnela prema Sv. Duhu i Novoj Vasi.[T] Bataljonu koji se nalazio na položaju iznad Kriške Vasi zašao je neprijatelj za leđa pa se bataljon morao povući u pravcu Nove Vasi. Bataljon koji se nalazio na sektoru Zavrtača prebacio se prema Kriškoj Vasi da bi napao ovu neprijateljsku kolonu. U to je neprijatelj iz Stične već bio stigao na Sv. Duh. Zbog toga je bataljon koji se nalazio u Novoj Vasi u streljačkom stroju pošao prema Sv. Duhu i tu izvršio juriš na neprijatelja. Sv. Duh nije mogao zauzeti jer se neprijatelj privremeno odmah dobro utvrdio. U to vreme bataljonu koji je napadao Sv. Duh stigao je u pomoć bataljon koji je pre toga bio u Zavrtači, a odatle je otišao prema Kriškoj Vasi i nastavio prema Sv. Duhu. Ovaj bataljon nije mogao pomoći bataljonu koji je napadao na Sv. Duh jer je to sprečila neprijateljska kolona od 100 ljudi koja je nadirala sa pravca Zavrtača (i bočno udarila na bataljon). Razvila se ogorčena borba naših četa sa neprijateljem tako da su se naši borci pomešali sa neprijateljem pa se više nije moglo raspoznati ko je naš a ko neprijatelj, a naročito zbog toga što je jedan deo neprijatelja nosio partizansku uniformu a drugi civilno odelo. U to vreme je neprijatelj iz Kriške Vasi prodro i u Novu Vas, podelio se na više kolona i u streljačkom stroju nadirao ka Sv. Duhu, gde se spojio sa neprijateljem na Sv. Duhu. Borba je trajala sve do 17.00 časova, kad se neprijatelj počeo povlačiti te su naše čete posele visinske tačke kod Sv. Duha. Namera neprijatelja da okruži naše jedinice kod Nove Vasi bila je sprečena.

[T] Kolone su bile iz sastava bataljona »M« slovenačkih domobranaca u jačini od 210 ljudi (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. (283/II — pov. br. 31S).

Neprijateljski gubici: 29 mrtvih i 30 ranjenih.
Naši gubici: 4 mrtva i 5 ranjenih. Među poginulima su i drug kapetan Vukša[38] i drug poručnik Piškur Viktor. Izgubili smo 1 laki minobacač, 1 automat i 2 italijanske puške.

25. VI 1944.

IV SNOUB:

Brigada se nalazila na sektoru Bloška Polica — Studeno — Lisec — k. 789 (iznad Vel. Bloka). Toga dana neprijatelj je rano ujutro krenuo prema položajima brigade u jačini od 1.500 ljudi sa tenkovima i automobilima (5 četa slov. domobranaca i 1 bataljon Vermanšafta). Neprijatelj je nadirao u više kolona grebenima sa Slivnice prema Radleku, iz Sv. Miklavža prema Ulaki, iz Topola prema Vel. Blokama, preko grebena Gornje Sleme, iz Lovranova preko Mramorova prema koti 789 (iznad Vel. Bloka), drumom Cerknica — Grahovo kretala se nepriteljska motorizacija jačine 3 tenka i 4 automobila, a isto tako i neprijateljska motorizacija jačine 3 tenka i 6 kamiona iz pravca Ulake prema Vel. Blokama.[3]" (Ova motorizacija je došla iz Topola novim vojnim drumom izgrađenim za vreme bivše Jugoslavije). Brigada je vodila borbu s neprijateljem zajedno s Notranjskim odredom, koji se nalazio na položajima oko Bločica i Žirovnice. Zbog neprijateljske nadmoćnosti brigada je sa bataljonom počela da manevriše povlačeći se sa položaja na položaj i ne dozvoljavajući neprijatelju da razdvoji bataljone. Manevar je izvođen i na pošumljenom terenu gde su manje neprijateljske kolone više puta iznenađivane našom žestokom vatrom. Najteži pritisak morao je izdržati I bataljon, koji se povlačio preko grebena od Vel. Bloka preko Gline prema Metuljama. U 12.00 časova neprijatelj je stigao u selo Bloškuu Policu, gde se zadržao preko noći. II bataljon brigade zauzeo je položaje: k. 548

— Goli vrh, III bataljon položaje Knežji vrh — Županšček. a I bataljon položaje Blošček — Kolačnik. U 17.00 časova neprijatelj je prestao s nadiranjem na položaje naše brigade i počeo se povlačiti glavnim snagama prema

[38] Jovan Vukša

[31] Ove neprijateljske snage verovatno su sačinjavali bataljon »W« slovenačkih domobranaca i delovi 139. puka 188. rezervne brdske divizije. Redakcija je utvrdila da je na sektoru Slivnice bila angažovana i 45. četa slovenačkih domobranaca iz Logateca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 - pov. br. 311).

Bloškoj Polici i Grahovu. Neprijateljska motorizacija pak ostala je i preko noći 25 26. VI u Bloškoj Polici i Grahovu.

Neprijateljski gubici: 50 mrtvih i isto toliko ranjenih.

Naši gubici: 1 ranjen.

Notranjski odred:

na sektoru Žirovnica — Bloćice. Neprijatelj je nadirao na položaje Odreda u više kolona iz Cerknice prema Grahovu, iz Dol. Jezera padinama Javornika prema Otoku i Jurešču, preko Javornika na Laze i Gor. Jezero. Ukupna jačina neprijatelja bila je oko 600 pešaka, a drumom Cerknica — Grahovo nadirala je i neprijateljska motorizacija jačine 6 tenkova i automobila. Zbog tolike neprijateljske nadmoćnosti Odred je manevrisao i povlačio se od položaja do položaja i bio u stalnoj vezi sa IV brigadom. Ovo je Odred morao učiniti, naročito kad je stiglo obaveštenje da neprijatelj nadire iz Javornika prema Danama te da je deo bataljona VDV koji se ovde nalazio na položajima iste napustio. Zbog ovog obaveštenja, koje je bilo tačno. Odred se svojim levim krilom povukao jer je bilo očigledno da neprijatelj svojim desnim krilom pokušava zaći Odredu za leda i u bok IV brigadi. Neprijatelj bi mogao ostvariti svoj plan da je Odred uporno držao svoje položaje te bi mu uspelo da stigne do Gor. Jezera i Klanca. Zbog toga je I bataljon poseo položaje od sela Podcerkev prema k. 785 na brdu Devin kako bi zaustavio nadiranje neprijatelja preko Dana. Neprijatelj je zauzeo Sv. Anu — Lipsenj i Goričice. Borbe su bile veoma oštre i neprijatelj je imao velike gubitke koji su navedeni kod IV brigade.

Kočevski odred:

I bataljon na sektom Laze. II bataljon na sektoru Kačji Potok. Neprijatelj je izvršio ispad iz Kočevja prema položajima II bataljona u jačini od 400 ljudi i 8 kamiona.[40] Patrole bataljona na putu prema Kočevju naišle su na neprijatelja i sukobile se s njim. Da neprijatelju ne bi otkrio kamuflirana skladišta kao i zbog nadmoćnosti neprijatelja bataljon se kod Kačjeg Potoka povukao kad je neprijatelj počeo tući položaje bataljona topom i minobacačem, s namerom da neprijatelja napadne iznad

« To su bili delovi posadnih ćela slovenačkih domobranaca (61. i 62. četa) i 10. i 12. četa 14. SS-policijskog puka (Arhiv IZDC u Ljubljani. AFK. f. 283 II - pov. br. 324).

sela Kočarja. Neprijatelj se u 7.30 časova vratio u Kočevje. Neprijatelj je u Kačjem Potoku spalio crkvu, a u selu Kočarjima sve kuće koje dosada još nisu bile srušene. Naši gubici: 1 nestao.

26. VI 1944.

XV SNOUB:

na sektoru Podbukovje — Krška Vas — Randol[41] — Vel. Ilova Gora, sa zadatkom da kontroliše dolinu prema Muljavi i Krki kao i Dobrepoljsku dolinu. Rano ujutru neprijatelj je nadirao kolonom jačine 500 ljudi, 10 kamiona, 2 tenka, 1 top, 3 minobacača iz Stične preko Gorenje Vasi — Muljave prema Znojilama.[42] Ceta II bataljona koja se nalazila u zasedi iznad Znojila pustila je neprijatelja u neposrednu blizinu a zatim ga napala. Neprijatelj se podelio u tri kolone i pokušao da zađe četi za leđa, tako da se ova morala povući prema Krškoj Vasi. Neprijatelj je zatim zauzeo Znojile i motorizacijom stigao do porušenog mosta kod Znojila. Odatle je tukao položaje II bataljona u Krškoj Vasi, pa se bataljon zbog neprijateljske vatre morao povući na položaje oko Podbukovja. Neprijatelj je zatim nadirao dalje prema Krškoj Vasi i stigao do sela Videm, gde ga je napao III bataljon. Neprijatelj je tukao položaje ovog bataljona vatrom teških minobacača te je nastojao da po svaku cenu iznudi prelaz preko Krke. Posle bezuspešnih pokušaja, neprijatelj je u 17 časova počeo da se povlači prema Stični. U 20 časova, u jačini od 200 ljudi, ponovo je prodro preko Vrha u Znojila i otpočeo da tuče položaje I bataljona u Podbukovju. Zatim se po mraku povukao na svoje polazne položaje.

Neprijateljski gubici: nisu poznati.

Naši gubici: 2 mrtva, 2 ranjena.

Notranjski odred:

Pošto je neprijatelj bez ikakvog pritiska od strane naših jedinica napustio Blošku Policu — Grahovo — Slivnicu — Cerknicu i povukao se u polazno uporište Rakek, Odred je zaposeo položaje na sektoru Grahovo — Bločice — Lipsenj.

[41] Pogrešno; treba: Ravni Dol.

Kolonu su sačinjavale 31. i 32. četa bataljona »O« i 26. posadna četa slovenačkih domobranaca iz Grosuplja (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. f. 283/11 — pov. br. 318 i 339). (Posle borbe neprijateljeve čete su zanoćile na Muljavi).

XV SNOUB:

Brigada se nalazila na sektoru Golobov hrib — Videm — Hrib sa zasedama iznad Zdenske Vasi i Randola. Neprijatelj je rano ujutru u jačini od 350 ljudi krenuo iz Višnje Gore preko Luča prema Vidmu.[43] Kod Luča se podelio na više kolona koje su kroz šumu nadirale levo i desno od druma Luče — Videm. Na taj način prinudio je naše zasede da se više puta povuku. Tako je neprijatelj uspeo da izbije u selo Videm, odakle je minobacačkom vatrom tukao naše položaje iznad Podbukovja. Zaseda na mostu preko Krke bila je iznenađena te je izgubila 1 puškomitraljez i 3 ital. puške. Naš II i III bataljon su zatim sa k. 361 i 463 izvršile pritisak na neprijatelja u Vidmu, pa je ovaj počeo sa povlačenjem ka Znojilama i u 13 časova izvukao se iz dodira sa XV brigadom.[44]
Neprijateljski gubici: 8 ranjeno i 3 poginula.
Naši gubici: 1 ranjen, 3 zarobljena; izgubljen 1 puškomitraljez »breda« i 3 puške.

VIII SNOUB:

na sektoru Sv. Ana — Jordan Kal — Golobinjek. Neprijatelj je izvršio ispad iz Novog Mesta u jačini od 200 ljudi i uz podršku artiljerije nadirao prema Kuzarjevom Kalu i Jablanu.[4'1] Patrola naše brigade bila je u Jablanu iznenađena pa se pod borbom povukla. Zatim je naš III bataljon napao neprijatelja kod Jablana pa je ovaj otpočeo da se povlači. Neprijatelj je posle povlačenja otpočeo tako snažno da tuče položaje III bataljona da je ovaj bio prinuđen 2 puta da menja položaje.
Neprijateljski gubici: 2 mrtva i 4 ranjena.
Naši gubici: 1 zarobljen, 1 ranjen.

I slov. artiljer. brigada:

Patrola zaštitnog bataljona kod Stare Cerkve naišla je na neprijateljsku zasedu koja je na nju otvorila vatru. Patrola se posle borbe povukla. Nova patrola upućena da očisti teren od neprijatelja, ovoga više nije pronašla.

" Ove snage krenule su iz Muljave (vidi napomenu br. 42), a ne iz Višnje Gore i sa severozapada upale u Krku.

" Posle ovih borbi bataljon >0« povukao se u rejon St. Vida (Šentvid) pri Stični, a 26. četa u Stičnu.

[4%] Verovatno su to bili delovi posadnih četa iz Novog Mesta. U svom izveštaju slovenački domobranci ovu akciju pominju kao patrolnu (Arhiv IZDG u Ljubljani. AFK. f. 283/11 — pov. br. 339).

IV SNOUB:

Pošto je izvršila pokret sa sektora Notranjske, brigada je posela položaje između Zdenske Vasi i Vidma na odseku Hoćevje — Vel. Ilova Gora. Toga dana neprijatelj u jačini od 180 ljudi izvršio je ispad iz Višnje Gore[4,i] na položaje I bataljona kad je ovaj posle neprekidnog pokreta sa sektora Notranjske stigao u selo Malu Ilovu Goru. Stražari postavljeni oko sela primetili su u trenutku kada su raspoređivani na stražarska mesta da neprijatelj opkoljava selo. Komandant je umornim borcima naredio zbor i sa sve tri ćete bataljona izvršio juriš na nadirućeg neprijatelja i odbacio ga prema Vel. Ilovoj Gori i Cušperku. Za vreme juriša komora bataljona uredno se povukla kroz šumu prema selu Hočevju. Odmah je stigao u pomoć I bataljonu iz Hočevja III bataljon, koji je manevrom od sela Hrib otpočeo napad na neprijatelja, koji se ponovo koncentrisao i prinudio I bataljon na povlačenje iz sela M. Ilova Gora. II bataljon je svoj teški minobacač postavio odmah iznad sela Hrib i odatle vrlo elikasnom vatrom tukao neprijatelja tako da se ovaj počeo povlačiti. U borbu je jednom svojom četom stupio i I bataljon XV brigade, koja je iz sela Hrib tukla neprijatelja u M. Ilovoj Gori. Kad je neprijatelj video da mu preti okruženje na desnom krilu, povukao se preko Luča prema Višnjoj Gori. Pri povlačenju teškim minobacačem tukao je položaje III bataljona iznad sela Hrib.

U jurišu radi probijanja obruča oko sela M. Ilova Gora 2. četa I bataljona gonila je neprijatelja čistinom dugom oko 500 m takvom silinom da je neprijatelj na bojnom polju ostavio 2 puške i 4 ranca s municijom.

Neprijateljski gubici: 20 mrtvih, 21 ranjen, 3 puške i veća količina municije.

Naši gubici: 1 mrtav, 4 ranjena.

VIII SNOUB:

na sektoru Sv. Ana — Jordan Kal — Golobinjek. Neprijatelj je tog dana nadirao iz Št. Vida preko Vrhtrebnja — Repča i kroz šumu ka Dečjoj Vasi — Golobinjeku —

" Odnosi se na delove bataljona »M« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f. 283/11 — pov. br. 318).

Novom Mestu.[47] Izbegavao je borbu sa našim jedinicama IV bataljon je oko 14 časova napao neprijatelja iznad sela Jordan Kal. Neprijatelj nije prihvatio borbu već se kroz šumu povukao prema Jablanu. Kod Golobinjeka iznad Jablana neprijatelja su napali i I i III bataljon. Neprijateljski gubici: 2 teže i 6 lakše ranjenih.

Naši gubici: 3 ranjena.

IX SNOUB:

na sektoru Stehanja Vas — Babna Gora — Sela pri Šumberku sa zadatkom da kontroliše neprijatelja kod St. Vida i Stične i vrši kontrolu komunikacije St. Vid — Trebnje. Neprijateljska kolona koja se tog dana kretala pravcem Stična — Vrhtrebnje — Repče — Novo Mesto u 8 časova ujutro napala je naš I bataljon na položajima oko Stehanje Vasi. Jačina neprijateljske kolone iznosila je oko 280 ljudi.[48] Neprijatelj je stigao do na 200 m od položaja pa je na toj udaljenosti otpočela borba. Posle borbe od 15 minuta bataljon se povukao na drugi položaj i odatle izveo manevar s ciljem da napadne neprijatelja s leda. Ovaj se u međuvremenu već bio povukao prema Novom Mestu.

Neprijateljski gubici: 10 mrtvih, 10 ranjenih.

Naši gubici: 5 mrtvih, 4 zarobljena; ubijena 2 konja i 1 mula.

29. VI 1944.

X SNOUB:

na odseku južno od Novog Mesta sa zadatkom da vrši kontrolu i napada sve neprijateljske kolone koje bi iz Novog Mesta nadirale na jug i zapad. Tog dana neprijateljska patrola jačine 50 ljudi pošla je iz Novog Mesta prema Verdunu, gde se u selu nalazila naša patrola. Neprijatelj je okružio selo, ali je našoj patroli stigla u pomoć 1. četa III bataljona, koja je zauzela položaje kod crkve, i 2. četa istog bataljona, koja je posela položaj na k. 333, istočno od sela Težke Vode. Teški minobacač III bataljona otpočeo je gađati neprijatelja koji je vršio pritisak na Verdun, a istovremeno su obe ćete izvršile napad pa je neprijatelj panično pobcgao. Okružena patrola spasena je bez gubitaka.

[47] i [4]* To su bile 31. i 32. četa bataljona »0« slovenačkih domobranaca koje su tog dana bile upućene u Novo Mesto radi popune (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK., f. 2S3 II — pov. br. 318).

VIII SNOUB:

Brigada na sektoru Sv. Ana — Golobinjek — Jordan Kal. Tog dana neprijateljska kolona jačine 150 ljudi, 2 tenka, 1 oklopni automobil i 4 kamiona pošla je iz Novog Mesta prema Mirnoj Peči.[49] Na putu je tenk od 7 tona naišao na minu i bio toliko oštećen da su ga drugim tenkom morali odvući u Novo Mesto. Neprijateljsku kolonu koja je produžila prema Mirnoj Peči na položajima kod Golobinjeka sačekali su naš I i III bataljon. Neprijatelj se sporo kretao jer je posle oštećenja svog tenka aktivirao nagazne mine i gubio vreme s lažnim minama. Kad je stigao do groblja kod Mirne Peči, napao ga je I bataljon svim oružjem kao i protivtenkovskom puškom, na što se neprijatelj povukao u polazni garnizon. Za vreme povlačenja tukao je iz teškog oruđa položaje I i II bataljona. Neprijateljski gubici: 6 mrtvih i 8 ranjenih; oštećen neprijateljski tenk.
Naši gubici: 1 mrtav i 1 ranjen.

Dolenjski odred:

Odred se nalazi na sektoru Lilija — 4.[50] Drugi bataljon ovog Odreda upućen je u 20 časova iz Zgornjeg Mamolja u Završje sa zadatkom da mobiliše nove borce — radnike koji se nalaze u barakama na desnoj obali Save kod Trbovlja. Neprijatelj je otkrio nameru i uputio 350 vermana koji su napali bataljon." Bataljon je odbio neprijateljsku prethodnicu i poseo položaje na uzvišici iznad sela Završja. U 12.15 neprijatelj nas je napao svim snagama, ali je odbijen uz gubitke koje nismo mogli utvrditi. U 18.25 neprijatelj se vratio u Trbovlje, pošto je prethodno sve radnike prebacio na levu obalu Save i postavio jake zasede kod savskog mosta. Pošto akcija nije uspela, bataljon je u selima Dobovec i St. Jurij[52] izvršio konfiskaciju hrane i stoke. Prilikom prelaska preko granice bataljon je naišao na nemačku patrolu, koja je posle prvih rafala pobegla. Uprkos napadu neprijatelja bataljon je mobilisao 12 novih boraca.

[49] Redakcija nije mogla utvrditi koje su jedinice sačinjavale ovu kolonu.

[34] Broj 4 je šifra verovatno za rejon sela Mamolj.

[51] Ove snage bile su iz sastava Vermanšaft štandarte Trbovlje (Wehrmannschaft Standarte Trifail) kojima je bilo pridodato 5 žandarma (Arhiv IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 101 III).

Sada: Podkum

Neprijateljski gubici: 1 mrtav i 5 ranjenih; zaplenjeno: 35 grla stoke, 6 konja, 1 radio-aparat, nešto odeće i opreme i 1 pištolj.

Naši gubici: nije bilo.

V SNOUB i XII SNOUB:

Borba za Bosiljevo — relacija:

1.) Neprijateljsko uporište Bosiljevo nalazi se na važnoj raskrsnici puteva koji vode od Karlovca preko Vukove Gorice do Bosiljeva, zatim drum Generalski Stol — Lešće — Bosiljevo, drum Ogulin — Trošmarija — Bosiljevo i Vinica — Bosiljevo. Naročito značajni su drumovi »Lujziana« i »Karolina«,[53] koje neprijatelj može koristiti ako u svojim rukama drži Bosiljevo. Sem toga ova tačka je važna i zbog kontrole terena koji preko Kupe vodi do železničke pruge Ogulin — Karlovac i koji je neprijatelj kontrolisao radi bezbednosti pruge Ogulin — Karlovac u vezi sa uporištem Lešće i Generalski Stol. Sem toga neprijatelj je iz Bosiljeva kontrolisao prelaze preko Kupe preko kojih je vršio ispade na našu slobodnu teritoriju sa ove strane Kupe, na sektom Vinice.

Teren oko Bosiljeva je ispresecan, pun raznih uzvišica i dolina, a samo uporište nalazi se na padini brda na kojoj je i selo Popovići. Uporište je bilo obezbeđeno dubokim streljačkim rovovima (nepokrivenim) i jednim bunkerom od kamena koji se nalazio na istočnoj strani druma Vrhova Gorica — Lešće (između žand. stanice i Pupičeve zgrade — vidi skicu).

2.) XII brigada nalazila se u rezervi u selu Dugačima sa zadatkom da pritekne u pomoć jedinici koja napada ili jedinicama na obezbeđenju. V brigada dobila je zadatak da napadne i likvidira neprijateljsko uporište Bosiljevo. Za izvršenje ovog zadatka bataljoni brigade poseli su sledeće položaje: 4 bataljon oko sela Varoš, sa obe strane druma Bosanci — Bosiljevo, duž kojeg je morao napadati Bosiljevo; 1. bataljon oko zamka Krč i sa zapadne strane pravca Lešće — Bosiljevo; 3. bataljon je poseo položaj Lešće — Bosiljevo i Vrhova Gorica — Bosiljevo; 2. bataljon pak je poseo položaje između druma Vrhova Gorica — Bosiljevo i Resnik — Bosiljevo, severno od sela Bitorajci. Položaji bataljona su većim delom bili na ivici šume iznad samog uporišta, puni prirodnih zaklona. Sem toga je i oružje bilo dobro prikriveno od neprija-

[M] Lujzinska cesta vodi od Karlovca do Sušaka (kroz Gorski kotar), a Karolinška cesta vodi od Karlovca do Kraljevice.

teljskog osmatranja iz vazduha. Minobacači su bili postavljeni 500 do 600 m od uporišta, iznad sela Varoši. Protivtenkovski top nalazio se u podnožju brda Družac i zbog efikasnijeg dejstva više puta je menjao položaj. Vidi skicu[54]). Artiljerija XIII divizije, koju su sačinjavale 2 brdske haubice od 75 mm, takođe se nalazila na ivici šume na brdu Družac. severno od sela Varoši.

Neprijatelj se nalazio u uporištu Bosiljevo, i to: u školi, opštini, žandarmerijskoj stanici i u drugim zgradama. Na važnim mestima oko uporišta iskopani su streljački rovovi duboki 1.80 m za stojeći stav sa grudobranom, ali nepokriveni. Mitraljeska gnezda, koja su bila ukopana u rovovima s rasporedom u cik-cak bila su takođe nepokrivena. Imali su 2 teška minobacača, brzometni top i jedan brdski top od 65 mm. (Sve se to vidi na skici). Terenom neposredno oko uporišta neprijatelj je dobro vladao svojom unakrsnom mitraljeskom vatrom. Obzirom na preglednost visoravni na kojoj se nalazilo uporište, najslabija tačka neprijateljske odbrane bila je sevei-ozapadna strana uporišta, a najjača južna strana uporišta.

3. Brojno stanje V brigade, koja je napadala uporište, iznosilo je 350 ljudi sa topovskom baterijom sastavljenom od protivtenkovskog topa od 47 mm, 6 teških minobacača, 8 lakih minobacača, 10 mitraljeza, 40 puškomitraljeza, 6 protivtenkovskih pušaka, 6 automata i 2 brdske haubice od 75 mm.

Neprijateljsko uporište brojalo je oko 300 ljudi, naoružanih sa 2 teška minobacača, 1 brzometnim protutenkovskim topom, 1 haubicom od 65 mm, nekoliko mitraljeza, 25 puškomitraljeza, 1 lakim minobacačem i nekoliko automata.

4.) Po planu Štaba XV divizije V brigada je dobila zadatak da uporište uništi tako što bi napala neprijatelja jednim bataljonom sa leve i desne strane druma Vinica — Bosiljevo. Jedan bataljon napada sa pravca Hrsine i kote 469, drugi sa pravca Orišja i kote 202, a treći sa pravca Orišja i Bitorajaca. Protivtenkovske puške moraju biti skoncentrisane radi udara na neprijateljske bunkere i zaklone gde bude potrebno. Teški minobacači bili su svi skoncentrisani pod zajedničkom komandom radi likvidiranja streljačkih rovova. XII brigadi izdato je naređenje da ostane u rezervi i, ako bude potrebno, pritekne u pomoć jedinicama koje napadaju i jedinicama na obezbeđenju. V brigada imala je zadatak da sa označenih položaja otpočne napad u 24 časa 30. juna 1944. XII brigada ostala je u divizijskoj rezervi u selu Dugače.

5.) Borba je otpočela 30. juna 1944. u 24 časa, kao što je bilo predviđeno po planu.

[54] Redakcija nije pronašla skice.

(Uz tačku 4.) XIII divizija obezbedivala je na pravcu Ogulin, Lešće i D. Stative. Svoju artiljeriju dala je za napad na Bosiljevo.

6. Samu borbu za Bosiljevo možemo podeliti u dve faze:

Prva faza: napad je otpočeo bez artiljerije XIII divizije jer nije blagovremeno stigla na položaj — do 24 časa 30. juna. Bataljoni V brigade podilazili su uporištu na već pomenutim pravcima: 1. bataljon je nadirao od južne strane Hrsine prema uporištu i jednom četom sa pravca Varoši i zamka Krč stigao do samog uporišta. II bataljon je zauzeo položaje Bitorajci — Popovići i Resnik odatle nadirao prema uporištu. III bataljon je poseo položaje severno od Privisa i kote 461 1 odatle nadirao prema uporištu. Teški minobacači bili su koncentrisani 500 do 600 m južno od uporišta iznad sela Varoši (na ivici šume južno od sela). Oko 1 čas II bataljon je otvorio žestoku vatru na neprijateljsko uporište. Neprijatelj je odgovorio minobacačima, topovima i svim automatskim oružjem. Ubrzo zatim svi bataljoni su počeli tući neprijatelja. Pošto je pritisak naših boraca bio vrlo jak, neprijatelj je oko 2 časa izvršio ispad na položaje II bataljona, ali je bio odmah odbijen i oteran u uporište. Do zore su svi bataljoni vodili oštre borbe oko uporišta, a [jedinica] koja se nalazila iza zidane ograde Irančovića, zbog siline neprijateljskog protivnapada morala se povući u sastav IV bataljona. Oko 8 časova ujutru neprijatelj je otvorio žestoku vatru iz celokupnog lakog i teškog oružja na II bataljon, pa je time potpuno blokirao vatru II bataljona; odmah zatim neprijatelj je izvršio protivnapad na položaje II bataljona i primorao ga na povlačenje prema selu Bitorajcima. Dok je neprijatelj vršio protivnapad, stigla mu je pomoć od oko 50 ljudi sa pravca Generalski Stol — Lešće — Bosiljevo, pa se neprijatelj zajedno sa ovim snagama povukao u uporište. Do 11 časova bataljoni su ostali na položajima oko uporišta i sasvim ga blokirali. U to vreme, oko 5 časova ujutru, stigla je na položaj artiljerija [XIII divizije] i postavila svoje dve haubice iznad sela Vrtlišća u podnožju brda Družac. Ona je izmerila odstojanje, uzela potrebne elemente za gađanje i čekala dalja naređenja.

Druga faza: oko 11 časova 1. jula 1944. artiljerija je dobila zadatak da artiljerijskom vatrom otpočne da tuče neprijateljske objekte u uporištu. Pod zaštitom artiljerijske vatre jedinice V brigade ponovo su izvršile podilaženje uporištu i izbile na povoljne položaje za juriš. Pod zaštitom mitraljeza i puškomitraljeza jedinice V brigade, nakon prekida artiljerijske vatre, izvršile su juriš koji nije uspeo zbog snažnog neprijateljskog otpora. Jedino je IV bataljonu pošlo za

rukom da se sa dve čete dokopa prvih zgrada u uporištu. Zatim je komandant divizije upotrebio II bataljon XII brigade iz divizijske rezerve s ciljem da što tešnje blokira uporište Bosiljevo, jer su svi znaci ukazivali na to da neprijatelj pokušava da pobegne iz uporišta. I bataljon XII brigade poseo je položaje istočno od druma Resnik — Bosiljevo i povezao se sa IV i II bataljonom V brigade, dok je III bataljon XII brigade poseo položaje južno od druma Vrhova Gorica — Bosiljevo, između II i III bataljona V brigade. Zatim je artiljeriji dat zadatak da premesti svoj položaj neposredno pred samo uporište između sela Varoš i Bosiljevo, na oko 400 m od uporišta. U 14 časova sva teška oruđa otvorila su brzu paljbu na neprijateljske objekte. Dejstvo artiljerije bilo je vrlo precizno i svaka granata imala je pun pogodak. Tačne pogotke imali su i protivtenkovsko oruđe i teški minobacači, koji su tukli streljačke rovove tako da neprijatelj iz njih više uopšte nije pružao nikakav otpor. Vatrena priprema trajala je do 17 časova. Zatim je dat znak za prekid vatre teškog oruđa pa su bataljoni otpočeli juriš. Neprijatelj je bio toliko demoralisan da nije bio u stanju pružili ikakav veći otpor, već se počeo koncentrisati i pripremati za bekstvo iz uporišta. U tom času naše čete su već jurišale na uporište i zauzimale prve zgrade. U 19 časova neprijatelj je otvorio vatru iz sveg oružja (teški minobacač bio je uništen pogotkom artiljerije) i izvršio ispad na jugoistočnoj strani uporišta, nastojeći da pobegne prema Lešću. Naše jedinice sužavale su obruč tako da su neprijatelja naterale na čistinu, odnosno poljanu između druma Vukova Gorica — Bosiljevo i Lešće — Bosiljevo. Neprijatelj je polegao po njivama, a kad je video da je potpuno opkoljen, počeo je bacati bombe na naše borce. Naši borci su sa svih strana napravili oko neprijatelja jak obruč, a zatim izvršili juriš. Kad je neprijatelj video da mu nema spasa, počeo se predavati i odbacivati oružje. Naši borci su ih hvatali u grupama i pod stražom puškomitraljeza odvodili u Štab divizije, odakle su ih obaveštajci sprovodili dalje. Iz uporišta se spasio i pobeglo oko 20 neprijateljskih vojnika.

7.) Borba je završena kad je i poslednji neprijateljski vojnik bio zarobljen ili ubijen, i to oko 20 časova 1. jula 1944. Gonjenja nije bilo jer je neprijatelj bio potpuno uništen sem oko 20 neprijateljskih vojnika koji su se razbegli pa ih nije bilo moguće pronaći i uhvatiti.

Pošto su naše snage nakon likvidacije samog uporišta Bosiljeva držale položaje oko njega, pod ovom tačkom obradićemo i zaključne operacije na tom sektoru koje su bile posledica neprijateljske reakcije zbog naše likvidacije upo-

rišta Bosiljeva. Iako bi hronološki dolazilo u izveštaj za mesec juli, ovo je taktički usko povezano sa operacijama naših jedinica na sektoru Bosiljeva. Do 4. jula 1944. snage XV divizije bile su na sledečim položajima: V brigada Bosiljevo — Hrsina, i XII brigada na položajima Vukova Gorica — Vrhova Gorica. 4. jula neprijatelj u jačini od 3.000 ljudi, 30 tenkova, 60 kamiona, 2 haubice od 75 mm i nekoliko brzometnih topova izvršio je ispad na naše položaje.[5-'"] Pošlo nije bilo tačnih podataka odakle neprijatelj nadire, V brigada je ostala na položajima Bosiljevo — Hrsina — Bosanci. Neprijatelj je nadirao sa pravca Lešća ka Bosiljevu i sa pravca Vrbovskog prema selu Hrsini, a motorizacijom je prodro do sela Bosanaca s namerom da V brigadu okruži i da otkopa svoje mrtve u Bosiljevu. V brigada je posela položaje na brdu Družac. Kad je tačno ustanovljena namera neprijatelja da okruži V brigadu, izdalo je naređenje da sc ova prebaci preko druma Bosanci — Bosiljevo na položaje Dugače — Mrzljaki. U vreme [donošenja] ove naredbe neprijatelj je već nadirao iz Bosanaca prema Bosiljevu i iz Bosiljeva prema Resniku, a odatle prema Bosancima. Dva bataljona V brigade već su se prebacila preko [druma] Bosiljevo — Bosanci sa svojim teškim oruđem, a onda je neprijatelj presekao drum lako da su dva bataljona V brigade ostala na zapadnoj strani druma, na brdu Družac. Bataljoni V brigade koji su se već bili prebacili preko druma vodili su na odseku Dugaće — Mrzljaki teške borbe s nadmoćnijim neprijateljem koji je nadirao od Bosanaca i Bosiljeva. Bataljoni su se pod borbom povlačili — jedan bataljon prema drumu Bosanci — Vukova Gorica ka selu Milanima, a drugi sa položaja Mrzljaki prema Vukovoj Gorici. Za vreme borbe brigada je izgubila protivtenkovski top i teški minobacač. Protivtenkovski top izgubljen je na taj način što se konj koji ga je vukao, u trenutku napada neprijateljske pešadije otkinuo pa je top ostao na položaju. Na isti način izgubljen je i teški minobacač. Ova dva bataljona, pošto su se zajedno sa XII brigadom približili odseku Vukova Gorica, vodila su borbu do 22 časa na sektoru Vukova Gorica — Milani i Mrzljaki. Posle podne istog dana nadirala je neprijateljska kolona iz Netretića u pravcu Vukove Gorice i iz Lipe preko reke Dobre u pravcu Vukove Gorice. Pošto su u 22 ćasa naše položaje kod Vukove Gorice probili i neprijateljski tenkovi, naše snage XII brigade i dva bataljona V brigade bile su prinuđene da se povuku preko Kupe kod Vukove Gorice na odsek Vidina — Preloka. Ostala dva bata-

" Redakcija nije mogla utvrditi koje su neprijateljske snage bile angažovane.

ljona V brigade, koja su ostala na zapadnoj strani dnima Bosanci — Bosiljevo. probijala su se kroz neprijateljski obruč preko brda Družac u pravcu Lipje — Zdihovo — preko Kupe do Učakovaca.

Kad su naše snage prešle reku Kupu. definitivno je prestala borba naših jedinica za Bosiljevo, podrazumevajuči i neprijateljsku reakciju koja je bila u zakašnjenju od 3 dana u pogledu intervencije za samo uporište.

8.) Neprijateljski gubici: 212 mrtvih, 49 zarobljenih, 12 ranjenih. Zaplenjeno: 1 haubica od 65 mm, 1 brzometni protivtenkovski top. 212 pušaka, 18 »Šaraca«, 4 ital. mitraljeza, 4 »zbrojovke«, 1 nemački laki minobacač, 2 teška minobacača (jedan uništen za vreme borbe), 3.000 metaka »mauzer«, 1.500 ital. metaka, 10 automata, 10 pištolja, 18 zaprežnih i jahaćih konja sa celokupnom opremom i mnogo razne druge opreme i hrane.

Naši gubici: 11 mrtvih, 8 teško i 16 lakše ranjenih. Poginuli su: komandant III bataljona drug Ilija,[56] zamenik [komandanta] I bataljona V brigade potporučnik drug Vetrih Mirko, operativni oficir IV bataljona V brigade poručnik Kump Anton, pomoćnik politkomesara 2. bataljona drug Klusov Jože te komandir 2. ćete II bataljona drug Knaus Jože Miha. Izgubljeno je: 1 protivtenkovski top, 2 teška minobacača, 3 laka minobacača, 1 teška »breda«, 1 protivtenkovski minobacač, 1 ital. puška, 12 probojnih granata za protivtenkovski top, 30 lakih mina za teški minobacač, 1.800 metaka za tešku »bredu«.

9.) Naša V i XII brigada su posle okončanih borbi posele položaje Vinica — Prcloka. Neprijatelj se 4. VII 1944. još nalazio u Bosancima i Bosiljevu te kontrolisao okolni teren i otkopavao poginule. Četiri dana kasnije povukao se sa tih položaja prema Karlovcu.

10.) U uporištu Bosiljevo nalazila se 3. četa 10. ustaške bojne, čiji komandant je bio poručnik Kolovrat Drago, 1. bataljon nemačkih brdskih lovaca. Komandant uporišta bio je potpukovnik čije ime nije poznato.

11.) Neprijatelj u uporištu bio je potpuno uništen i likvidiran, sem oko 20 ljudi, koji nisu bili u stanju ni da se u redu povlače a još manje da pruže bilo kakav otpor. 4. VII 1944, kad je neprijatelj prodro prema našim položajima, videlo se da je do kraja demoralisan, jer je u najvećem strahu nastupao prema našim položajima.

Naše jedinice bile su sposobne da i dalje vode borbu s neprijateljem; moral boraca bio je odličan.

[54] Janko Rade Ilija

12.) Utrošena municija: za protivtenkovski top 40 granata, za teški minobacač 200 mina, za protivtenkovsku pušku 90 granata, 7.700 metaka »mauzer«, 16.500 italijanskih puščanih metaka. Municija je bila ispravna. Obaveštajna služba nije naročito dobro funkcionisala. a naročito 4. VII kada nismo znali kako i sa kog pravca neprijatelj nadire prema našim položajima. Inž.-teh. sekcija je minirala drumove Bosiljevo — Bosanci, Bosiljevo — Trošmarija, Bosiljevo — Lešće. Uprkos dobrom maskiranju mina, neprijatelj ih je otkrio i aktivirao. Telefonska veza je dobro funkcionisala iako je linija bila više puta prekidana, jer nije bila sprovedena iznad zemlje već po zemlji. Svi bataljoni bili su telefonom povezani sa Štabom brigade, a štabovi brigada sa divizijom.

13.) U napadu se najviše istakao IV bataljon V brigade koji je prvi po danu izbio u uporište i najviše doprineo likvidaciji istog. Pohvalu zaslužuju: komandant III bataljona drug Ilija, zamenik komandanta I bataljona drug potporučnik Vetrih Mirko, operativni oficir IV bataljona poručnik drug Kump Anton i pomoćnik politkomesara II bataljona Klusov Jože.

Prekor zaslužuje II bataljon V brigade, koji se za vreme borbe sa dve ćete povukao sa položaja bez naređenja.

14.) Što su bataljoni unekoliko promenili pravac napada, kao što se vidi iz toka akcije u relaciji (odstupanje od naredbe Štaba divizije), razlog je u tome što se na terenu najbolje videlo kako i sa koje strane je najpodesnije da se napad izvrši; zbog toga je plan na licu mesta izmenjen. Akcija je bila dobro izvedena jer je uspeh bio potpun — totalna likvidacija uporišta.

15.) Akcija je bila dobro zamišljena; to što je za vreme samog napada bio unekoliko promenjen pravac bataljona pokazalo se na samom terenu kao pravilno i potrebno. U cilju iznenađenja neprijatelja nije se prethodno moglo izvršiti rekognosciranje terena — time bi otpalo menjanje pravca u toku samog napada. Kao pravilna pokazala se upotreba teškog oruđa koje je bilo koncentrisano, pa je time postignuta i koncentrična vatra i njena veća efikasnost. Pokazalo se kao pravilno i dovlačenje topova do pred same bunkere, jer su na taj način otvorili brešu u utvrđenom sistemu uporišta i omogućili prodor naših boraca u uporište. Greška se pojavila pri evakuaciji plena, koja nije izvršena organizovano, već su posle prodora naših jedinica u uporište borci čeprkali po raznim rančevima i zgradama umesto da se oružje i municija organizovano odnosi na određeno mesto. Greška je bila i u tehničkom pogledu, jer XII brigada posle miniranja druma

Bosanci — Bosiljevo nije pokupila mine, te su nakon likvidacije uporišta na mine naišla naša kola s municijom, što je prouzrokovalo gubitke od 1 mrtvog i 1 ranjenog. II bataljon V brigade nije bio dovoljno oprezan jer se pri ispadu neprijatelja iz uporišta povukao, što znači da rukovodeći kadar nije imao dovoljno uvida u situaciju; povlačenju bataljona doprineo je i dolazak neprijateljske kolone od 50 ljudi, koja je sa pravca Lešća prodrla u uporište i time napala bataljon sa boka.

Kao dobro pokazalo se sadejstvo pešadije i artiljerije, jer je pešadija pod zaštitom teškog oruđa izvršila podilaženje položajima za juriš i odmah posle prekida vatre iz teškog oruđa izvršila juriš.

Primećeni su sledeći taktički postupci neprijatelja: ispade je vršio samo zbog toga da odbaci naše snage daije od uporišta jer nije mogao da izdrži žestoku vatru na onako uskom prostoru kao što je bilo uporište. Ispad je izvršio na taj način što je prethodno otvorio vatru iz sveg raspoloživog oruđa te zatim nakon prekida vatre odmah izvršio protivnapad.

II

AKCIJE MINERSKO-DIVERZAN'TSKIH GRUPA

6. VI 1944.

Dolenjski odred:

Diverzantska grupa 2. bataljona (16 drugova) minirala je žel. prugu Škofljica — Grosuplje u 23.45 časova. Zbog prevremenog nailaska oklopnog voza bačene su u vazduh 4 šine pa se zatim grupa povukla. U 1.30 kod Ponove Vasi naišla je na neprijateljsku patrolu i oterala je.

Istarski odred:

Minerski vod ovog Odreda minirao je u Rižani i uništio cevi u dužini od 10 m. Šteta je prilična, naročito zbog toga što se cevi ovih dimenzija sada ne mogu nabaviti.

18. VI 1944.

Kočevski odred:

Noću 17 18. VI 1944, pred zoru. minerska grupa II bataljona porušila je most kod Livolda, koji je neprijatelj ranije opravio tako da su preko njega prelazili tenkovi.

Istarski odred:

Na železničkoj pruzi između St. Petra-"[7] i Divače minerska grupa od 12 ljudi položila je dve nagazne mine. U 6.30 časova naišao je voz sastavljen od lokomotive, 3 vagona i 1 litorine. Mine su eksplodirale ispod lokomotive pa su uništeni lokomotiva i svi vagoni. Oštećeno je više m pruge tako da je saobraćaj bio u prekidu 12 časova.
Neprijateljski gubici: 10 mrtvih, uništena lokomotiva i 4 vagona, oštećeno 40 m žel. pruge.

21. VI 1944.

Dolenjski odred:

Minerska grupa [odreda] sa minerskom grupom Kamniško-zasavskog odreda minirala je žel. prugu između Save i Zagorja (žel. linija Ljubljana — Zidani Most). Saobraćaj prekinut 2 dana.

Neprijateljski gubici: uništena lokomotiva, 6 vagona i 70 m koloseka.

Istarski odred:

U 24 časa diverzantska grupa od 15 ljudi na železničkoj pruzi Divača — Cerknica[5]" — Kozina sa 4 nagazne mine minirala je žel. prugu. Sutradan u 12 časova naišao je voz sa 3 lokomotive, jednini oklopnim i jednim putničkim vagonom. Mina je eksplodirala ispod lokomotiva.
Neprijateljski gubici: 1 nemački oficir ubijen, 6 vojnika ranjeno; uništeno: 2 lokomotive i 12 m koloseka.

Notranjski odred:

Diverzantska grupa ovog Odreda imala je nameru da između Rakeka i Postojne poruši železničku prugu, ali se tog dana nije mogla približiti pruzi. Zbog toga se prebacila prema St. Petru, gde je tog dana u 23.30 porušila prugu duplog koloseka. Neprijateljski gubici: uništeno 60 m pruge duplog koloseka.

22. VI 1944.

Istarski odred:

Minerska grupa, koja je imala nameni da uništi nekoliko bunkera na drumu Podgrad — Materija, bila je pre vremena otkrivena od neprijatelja pa je u borbi s njim postigla sledeći uspeh.

" Sada: Pivka
w Pogrešno: Cerknica se ne nalazi na odseku Divača — Kozina.

Neprijateljski gubici: 1 neprijatelj ubijen, 1 zarobljen; zaplenjeno; 1 pištolj, 2 ital. puške i nešto municije.
Druga grupa ovog Odreda u blizini nemačkog uporišta Sv. Ana[59] zapalila je 38 buradi benzina.

23. VI 1944.

Dolenjski odred:

Toga dana ujutro minerska grupa minirala je žel. prugu između Save i Zagorja (Ljubljana — Zidani Most). Voz koji je naišao nije pretrpeo ozbiljniju štetu, ali je pruga bila onesposobljena za saobraćaj.

25. VI 1944.

Dolenjski odred:

Minerska grupa je zajedno s minerskim vodom Kamniško-zasavskog odreda minirala žel. prugu kod Renka, između Zagorja i Save, i prekinula saobraćaj za taj dan.

Neprijateljski gubici: uništeni lokomotiva i 2 vagona.

Istarski odred:

Pošto je neprijatelj saznao za mesto gde je bilo kamuflirano 6 kamiona, vlasništvo NOV, minerska grupa pokušala je da iste uništi, ali ju je neprijatelj preduhitrio i kamione odvezao. Sledećeg dana ova grupa zapalila je 4 kamiona, za koje je takođe neprijatelj saznao, ali ga je naša grupa preduhitrila.

Notranjski odred:

Diverzantsku grupu ovog Odreda neprijatelj je razbio. Naši gubici: 2 mrtva, 2 ranjena.

27. VI 1944.

Notranjski odred:

Diverzantska grupa porušila je prugu između St. Petra i Ilirske Bistrice.

Neprijateljski gubici: uništeno 60 m koloseka i 3 telefonska aparata.

[59] Redakcija nije mogla ustanoviti gde se nalazilo uporište Sv. Ana.

NEPRIJATELJSKI 1 NASI GUBICI:

U periodu od 15. do 30. juna 1944. neprijatelj je imao sledeče gubitke:

mrtvi	745
ranjeni	576
zarobljeni	63

Uništeno:	tenkovi	2
	oklopni automobili	1
	teretni automobili	10
	železnićka pruga	490 m
	mostovi	2
	lokomotive	5
	oklopni vagoni	3
	teretni vagoni	12
	bunkeri	60
	vodovod	1
	burad petroleuma	38
	teški minobacač	1
Zaplenjeno:	teški mitraljezi	3
	puškomitraljezi	27
	topovi	2
	automati	14
	puške	268
	pištolji	18
	laki minobacači	4
	teški minobacači	2
	municija — sanduka	35
	mine — sanduka	1
	ručne bombe — sanduka	1
	oprema	100
	odeća	76
	konji	18
	mule	4
	grla stoke	63
	telefonski aparat	1
	dvogled	1
	pisaća mašina	1
	radio-aparat	1
	granate	12

Naši gubici:		
	mrtvi	61
	ranjeni	131
	zarobljenih	9
	dezerteri	94
	nestali	7
Izgubljeno:	protivtenkovski top	1
	mitraljez	1
	teški minobacač	2
	laki minobacač	5
	puškomitraljez	1
	automat	1
	puške	6
	municije — sanduka	3,5
	mine — sanduka	2
	konji	2
	mule	10
	kazani	3
	granata za protivtenk. top	12
	hrane oko	300

IV

KARAKTERISTIKA AKCIJA

Akciju u ovom periodu predstavlja uglavnom napad na neprijateljsko uporište Krišku Vas, koji bi trebalo da znači uvod u likvidaciju neprijateljskih uporišta Št. Vid — Stična i Višnja Gora. Zauzimanje ove važne dominantne tačke između druma Grosuplje — Stična i Grosuplje — Krka sprečilo bi neprijatelja da nastavi opravku žel. pruge od Grosuplja prema Stični, što je u početku preduzeo, ali je kasnije od te namere odustao. Pošto se u istom periodu pojavila i potreba da proširimo oslobođenu teritoriju prema jugu. VII korpus je morao privremeno odustati od likvidacije pomenutih uporišta i pred kraj ovog perioda dekoncentrisati svoje snage — dve brigade — i prebaciti ih na sektor južno od Kupe, gde je postigao značajan uspeh — likvidaciju neprijateljskog uporišta Bosiljeva. Ova akcija predstavljala je proširenje oslobođene teritorije, tešnju povezanost sa jedinicama Gl. štaba Hrvatske i, sem čisto vojničkog, imala je i politički karakter jer su te naše jedinice sadejstvovale zajedno sa hrvatskim jedinicama. Treba naglasiti karakter operacija na sektom Notranjske koje su izvođene u tom periodu. Neprija-

telj je vrlo kasno reagovao većim snagama za zaštitu ove životno važne arterije — pruge Ljubljana — Trst. Tek posle 9 dana bacio je na laj sektor jake snage od oko 1.500 ljudi, koje je morao dovući čak iz Kranja (jedan bataljon Vermanšafta[00]), što dokazuje njegovu slabost na ovom sektoru.

Treba naglasiti — kao što je već izneto — da je u tom periodu došla do potpunog izražaja nova taktika neprijatelja koja potpuno karakteriše njegove akcije. Pošto nije u stanju da odbaci naše jedinice, on pokušava da nanese što veće gubitke našoj NOV i POJ napadima na pozadinske ustanove, nadirući kolonama jačine do 200 ljudi, bez teškog naoružanja, kroz šume odnosno preko pokrivenog zemljišta, izbegavajući otvorenu borbu s našim jedinicama. Na isti način pokušava da napadne i štabove. Pokret neprijatelja izvodi se u dve ili tri paralelne kolone na rastojanju od 100 do 150 m, koje i na pokrivenom zemljištu ne gube međusobnu vezu. Bojne patrole naših jedinica on ne napada; ako pak naiđe na jedinicu bez obezbeđenja, odmah je napada. Ove neprijateljske kolone nose hrane za 3—1 dana i preko noći zadržavaju se van naseljenih mesta, najčešće u šumama.

Protiv ovakve taktike neprijatelja naše jedinice primenile su i protivmere time da prikupljenim snagama napadaju ovakve kolone i udaraju u njihov bok ili pozadinu. Pri tome su naše jedinice postigle značajne uspehe na sektoru Notranjske počev od 15. VI 1944. Tu je razbijeno 5 ovakvih neprijateljskih kolona.

Ovakvu taktiku — sličnu gerili — neprijatelj još uvek primenjuje.

V

MORAL NAŠIH JEDINICA 1 MORAL NEPRIJATELJA

Moral naših jedinica vanredno je visok, što dokazuje da uprkos svim fizičkim naporima naše jedinice vode ofanzivne operacije i akcije koje traju već preko 2 i po meseca. Novu taktiku neprijatelja borci smatraju kao nemoć da on preduzme jače udare protiv naših jedinica.

Moral neprijatelja opada, što potvrđuju i izjave zarobljenika kao i kraće borbe koje vodi na terenu, u kojima ne istraje dugo ili ih čak izbegava.

Na moral naših boraca povoljno utiču i uspesi Crvene armije i saveznika.

Podatak nije tačan. ier u Gorenjskoj nije bilo jedinica Verinanšafta.

DOBRE I SLABE STRANE OPERACIJA

Relativno kratke borbe oko neprijateljskih uporišta Kriške Vasi i Bosiljeva dokazuju, u odnosu na borbe oko Žužemberka, Mirne Peči i Trebnja, koje su trajale 3 do 4 dana, da su naše jedinice shvatile od kolike je važnosti zauzimanje utvrđenih uporišta i tesno sadejstvo pešadije i teškog naoružanja koje se pridodaje kao pojačanje pešadiji. Upotrebljavaju se rezerve, koje u ranijim akcijama nikad nisu bile na raspolaganju, jer su sve snage već samim planom akcije bile raspoređene za obezbeđenje ili za napad. Kao opšta pojava kod boraca se primećuje osećaj za manevar tako da se često dešava da samostalan vod samoinicijativno udari u bok neprijatelja.

Slabe sirane su: 1.) pri manevrisanju na terenu još uvek postoji slaba veza između naših jedinica i zbog toga neprijatelju često polazi za rukom da pobegne iz obruča naših jedinica. Veza putem kurira u tom slučaju je često suviše spora. Mera protiv toga je u koncentraciji naših snaga. 2.) Obaveštajna služba ne dejstvuje ili pak ne dostavlja na vreme podatke o neprijateljskim pokretima i odlasku iz uporišta. To znači da i civilna mreža još nije na visini. 3.) Posle likvidacije uporišta neprijatelju uvek uspeva bekstvo, što dokazuje neorganizovanost našeg prodora u uporište. Komandni kadar ne uspeva da odvoji borce od plena i da ga organizovano evakuiše. Usled toga se nikada ne izvrši gonjenje neprijatelja. 4.) Pri napadu na utvrđene neprijateljske položaje ili uporišta, borci se ne osećaju sigurni ako desetine ili vodovi nisu prikupljeni: pri tome često otkaže uticaj nižeg starešinskog kadra te se zbog toga i u rasporedima bataljona pojavljuju veliki međuprostori kroz koje obično neprijatelj pobegne. Zbijenost naših boraca ima i tu slabost da su tako žrtve od neprijateljskog teškog oruđa veće.

VII

NASA I NEPRIJATELJSKA OFANZIVA

Zauzimanjem Kriške Vasi i Bosiljeva — uporišta koja su jedno od drugog vrlo udaljena — dokazuje ofanzivnost našeg Korpusa na čitavom njegovom sektoru u periodu od 15. do 30. juna. To potvrđuju mnogobrojni napadi na neprijateljske kolone koje prodiru često i duboko na oslobođenu teritoriju.

Neprijatelj je pokušao da jačim snagama prodre na sektor Notranjske, u periodu opravljanja Štampetovog mosta,

s ciljcm da odbaci naše jedinice od pruge Ljubljana — Postojna. Ipak su se te veće snage posle dva dana ponovo povukle iz dela oslobođenog sektora Notranjske na koji su prodrle, što dokazuje nedostajanje neprijateljskih snaga koje su mu potrebne i na drugom sektoru.

Nadiranje manjih neprijateljskih kolona i njihova često gerilska taktika pokazuju samo nemoć neprijatelja da sadašnjim snagama na sektoru VII korpusa izvede ofanzivu, te nije dokaz njegove ofanzivnosti. Svoj cilj — da naše jače snage priveže uz kolone kojima vrši ispade — neprijatelj nije postigao, što dokazuju naši napadi na Krišku Vas i Bosiljevo.

VIII

MINERSTVO 1 MINERSKE JEDINICE

U periodu od 15. do 30. VI 1944. zbog snažnog obezbedenja odseka Ljubljana — Postojna, našim diverzantskim grupama nije bilo moguće da u većoj meri ruše prugu "na tom odseku. Zbog loga je rušena pruga između Postojne i St. Petra i između St. Petra i Ilirske Bistrice, Divače i Kozine. Naše diverzantske grupe su zbog toga pojačale i dejstva na odseku pruge Ljubljana — Zidani Most, gde su postigle veće ometanje neprijateljevog saobraćaja. Ako uzmemo da je pruga Ljubljana — Postojna zbog porušenog Štampetovog mosta bila u prekidu do 23. VI 1944. uveče, vidimo da je saobraćaj na toj glavnoj neprijateljskoj arteriji bio jako ometan. Pruga Ljubljana — Trst od 15. VI do 30. VI 1944. 60°/o vremena bila je u prekidu.

Svi predloži za organizaciju minerstva i minerskih jedi nica odnosno inž.-teh. službe bili su već poslati Operativnom odeljenju Gl. štaba NOV i POS.[n]

IX

ARTILJERIJSKE 1 MINOBAGACKE JEDINICE

Artiljerija raspolaže dovoljnom količinom artiljerijskog oružja. Ono se pak ne može više upotrebljavati jer nedostaje municija za topove od 65 mm, 75 mm i haubice od 100 mm. U skladištima se nalazi još nekoliko granata gore pomenutih kalibara, ali nedostaju punjenja, upaljači i kapisle za ćaure.

. Minobacačke jedinice, koje su u našim brigadama još uvek u sastavu bataljona i nisu formirane kao posebne jedinice, ne mogu se više upotrebljavati. Biće potrebno da se

" Redakcija nije mogla utvrditi na kakve se sve predloge odnosi.

prednje — misli se na teške minobacače — sve sakrije zbog toga što sasvim nedostaju osnovna punjenja za lake i teške mine teškog minobacača. Bilo bi potrebno da se najhitnije nabave lake i teške mine za teški minobacač i kapisle za laki minobacač.

Ako uzmemo u obzir od kolike su važnosti, pri napadu na utvrđena uporišta i u borbama na terenu, laki i teški minobacači, gore izneti nedostatak imaće teške posledice ako ga odmah ne otklonimo.

X

POŠILJKE SAVEZNIKA I NAJNUŽNIJE POTREBE

Za naoružanje naše vojske bio bi nam potreban sledeći vojni materijal od saveznika:

Kao što smo u prethodnoj tački pomenuli, nedostaje pre svega artiljerijska i municija za teške minobacače svih vrsta. Takođe nam nedostaju:

kapisle za minobacač kal. 45 mm
municija za protivtenkovski top od 47 mm (probojna)
protivtenkovske bombe
sve vrste municije za engleske puškomitraljeze
mine za minobacač »bazuka«
»mauzer« municija

Od oružja nam nedostaju:

puške
puškomitraljezi
laki minobacači.

Telefonski materijal. Kod službe veze nedostatak telefonskog materijala već je dostigao kritičnu tačku. Zbog stalne preopterećenosti, centrale su gotovo nesposobne za dalju upotrebu. Od telefonskog materijala pre svega nam je potreban: izolirani kabl, telefonski aparati te centrale i baterije.

XI

MAGAZINI I UTROŠAK MUNICIJE

Od 15. juna do 30. juna izdali smo našim jedinicama sledeći vojni materijal:

Iz skladišta KNVP:[6]-'

' 500 kg Nobel 808
100 običnih detonatora

" Komanda Notranjskog vojnog područja

105 inicijalnih punjenja
20 električnih detonatora
15 upaljača nagaznih
15 upaljača na rasterećenje
5 upaljača poteznih
2 izolirne trake
6 minerskih klešta
8 metalnih upaljača
35 kompletnih Hawkins mina
4 kombinovana klešta
400 m detonujućeg štapina
25 m sporogorećeg štapina
4 1 ulja
80 pušaka
3.000 metaka za engleske puškomitraljeze.

Iz skladišta komande mesta Kočevje:

45 mina kal. 45 mm
45 kapisli za minobacač kal. 45 mm.

Iz skladišta komande mesta Velike Lašče:

1 puškomitraljez »breda«
1.000 metaka za taj puškomitraljez.

Iz skladišta komande DVP:[63]

1 puškomitraljez »bren«
14 okvira za taj puškomitraljez
2 sovjetske protivtenkovske puške
600 metaka za ove puške
6.000 metaka 6.5 mm za italijanske puške.

Iz skladišta KIVP:[W]

20.000 metaka 6,5 mm za puškomitraljeze
6.000 metaka 8 mm za tešku »bredu«.

Oružje i municija podignuti iz skladišta Gl. štaba NOV i POS i podeljeni našim jedinicama.

1 teški minobacač
25 mina za isti minobacač
2 teške »brede«
2.400 metaka za tešku »bredu«
1 protivtenkovska puška
25 metaka za ovu protivtenkovsku pušku
5 minobacača »bazuka«
100 mina za ove minobacače

[M] Komanda Dolenjskog vojnog područja
[M] Komanda Istarskog vojnog područja

317 engleskih defanzivnih ručnih bombi
3.180 metaka za protutenkovske puške
8.000 metaka »mauzer« municije 7,9 mm

Iz skladišta I centralnog skladišta Gl. štaba:

80 osnovnih punjenja za minobacač kal. 81 mm.

Svi magazini su dobro uređeni i nalaze se na suvom i sigurnom mestu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba:
major:
Jože Malnarič

Načelnik Oper. odseka:
kapetan:
Sava Konvalinka

(M. P.)

BR. 94

ZAPOVEST ŠTABA 31. NO DIVIZIJE OD 30. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA DA OBNOVE NAPAD NA UPORIŠTE KORITNICU 1 PORUŠE ŽELEZNIČKU PRUGU U DOLINI REKE BACE'

STAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Na položaju. 30. juna 1944.
Br. 771

SVIM ŠTABOVIMA BRIGADA XXXI DIVIZIJE

Dana 30. juna o. g. izvršiće se ponovni napad na neprijateljsko uporište Koritnicu i na prugu Grahovo — Podbrdo. Radi toga

naređujemo:

III SNOUB »Ivan Gradnik« ponovo će napasti uporište u Koritnici i bunkere na pruzi od Grahova do tunela.[2]

VII SNOUB 'France Prešeren« ostaće na starim položajima sa istim zadacima kao dosada.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 281 III.
[1] Odnosi se na tunel kod sela Zarakoveca.

XVI SNOB »Janko P[remrl] Vojko«: I bataljon pomenute brigade nastavlja rušenje pruge. Bataljon koji se nalazi u Zakrižu ostaje na istim položajima sa istim zadacima kao i dosada. Bataljon pomenute brigade koji se nalazi iznad Koritnice sadejstvuje uveče sa III SNOUB »Ivan Gradnik« pri uništenju uporišta Koritnice.

Štabovi brigada treba da izvrše pregled svojih jedinica, srede ili i pripreme za ponovni napad.

Napad na prugu počinje u 20 časova. Do tog vremena Stab brigade mora dobro pripremiti jedinicu koja će [posle] vatrene pripreme minobacačima jurišem zauzeti bunkere. Napad na Koritnicu počinje u 23 časa. U slučaju da Nemci ponovo zapale kuću ispred uporišta, treba skoncentrisati [vatru] protivtenkovskih pušaka i mitraljeza tako da zapreče jednu stranu kako bi se bombaši i mineri mogli približiti uporištu.

Uporište i bunkeri moraju se zauzeti u toku noći, a treba razrušiti i prugu i most.

Bataljon XVI SVOB »Janko P[remrl] Vojko« koji se nalazi na pruzi, u slučaju da naiđe na neki veći bunker koji ne može zauzeti, treba da ga zaobiđe i da napada sledeče bunkere.

Bataljon XVI SNOB »Janko P[remrl] Vojko« koji se nalazi iznad Koritnice ućestvovaće u akciji na taj naćin što će zaprečiti desnu stranu doline r. Baće sa pravca Grahova. Kako ovaj bataljon nema nagaznih mina, zadatak je III SNOUB »Ivan Gradnik« da uputi jednu minersku grupu koja će postaviti nagazne mine uz samo uporište Grahovo, i to na drumu Grahovo — Koritnica. Pošto se u Grahovu nalazi tenk, sve jedinice koje vrše obezbeđenje na tom pravcu moraju postaviti u zasedu protivtenkovska odeljenja. Jedinice koje se nalaze na sektoru Grahovo — Koritnica moraju se do 5 časova ujutro prebaciti na levu stranu doline r. Bače.

Štabove brigada ponovo upozoravamo da otpočnu blagovremeno s napadom, te da napad dobro pripreme.

Štabovi brigada koji budu neodgovorno izvršavali naređenja Štaba naše divizije biće pozvani na odgovornost i uz to primerno kažnjeni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA .NARODU!

Politkomesar:
Keržič Ciril

Komandant,
potpukovnik:
Potočar Stane
Stane

(M. P.)

IZVEŠTAJ ŠTABA 7. SLOVENAČKE BRIGADE »FRANCE PREŠEREN« OD 30. JUNA 1944. ŠTABU 31. NO DIVIZIJE O BORBAMA I AKCIJAMA U DRUGOJ POLOVINI JUNA[1]

Š T A B
VII SNOUB -FRANCE PREŠEREN,
OPERATIVNI ODSEK
Na položaju, 30. 6. 44.
Op. br. 165

ŠTABU XXXI DIVIZIJE
(Operativni odsek)

Predmet: 15-dnevni izveštaj od 16. 6. do 30. 6. 44.

16. 6. 44. / *bataljon:* imao je logor u šumi iznad Vodica. Patrole su upućivane oko kantonmana. Na kotama prema Hrašama i Repnju postavljene su izvidnice.

Uveče su izvršili pokret od Vodica preko Smlednika, gde su prešli Savu preko mosta a zatim i asfaltni drum Ljubljana — Kranj, te kod Škofje Loke prešli železničku prugu a zatim nastavili put na nove položaje kod Lavtarskog vrha. Tu su odmah postavili kantonman.

II bataljon: imao je logor na Radoljškoj planini. Za osiguranje postavljeno je 5 stražarskih mesta i obaveštajne patrole koje su upućivane prema Dražgošama, Podblici, Jamniku i Kropi. U 12 časova bio je zbor bataljona a zatim pokret na nove položaje kod [Sv.] Mohora, gde smo stigli u 24 časa, odmah poseli položaje i uredili logor.

Naveče je jedna četa krenula sa Radoljške planine u ekonomsku akciju u Zg. Bitnje. Doneli su mnogo hrane.

lil bataljon: posedao je položaje oko Radoljške planine. U 18 časova izvršen je pokret na nove položaje kod [Sv.] Mohora, gde su stigli u 23 časa i zauzeli položaje na grebenu od crkve do sela.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226a., I.

Stab brigade nalazio se na Radoljškoj planini. Izvršili su pokret zajedno sa bataljonom na [Sv.] Mohor i tamo uredili kantonman.

17. 6. 44. / *bataljon:* imao je logor na Lavtarskom vrhu. Postavljena su stražarska mesta i upućivane su patrole prema Bukovščici i Cepuljama. Kod crkve na Planici postavljena je izvidnica jačine jednog odeljenja mitraljeskog voda sa teškim mitraljezom i odeljenje streljačke ćete sa puškomitraljezom.

U 19 časova bataljon je izvršio pokret na nove položaje na Sv. Mohoru i dalje prema Jamniku, gde smo sa celim bataljonom, štapskom četom i komorama sva tri bataljona upali u neprijateljsku zasedu. Naši su odmah otvorili mitraljesku vatru. Švabe su odmah odgovorile iz mitraljeza. Zauzeli smo položaje u koloni duž puta kojim smo išli i na tim položajima ostali do 4 časa ujutro sledećeg dana. Pri tome se odvojio deo bataljona i komore koji se sutradan priključio svojim jedinicama.

II bataljon: nalazio se na položajima na Bezovniškom vrhu kod Sv. Mohora. Za osiguranje postavljena su četiri stražarska mesta i obaveštajne patrole koje su upućivane u pravcu Cepulja i Nemilja.

U 18 časova bio je zbor bataljona te se bataljon podelio na tri dela prema zadacima koje je imao u diverzantskoj akciji na železničkoj pruzi Kranj — Podnart. Na određeno mesto stigli su u 23 časa i odmah pristupili radu. Vod koji je imao zadatak da minira prugu postavio je osiguranje. Postavljene su dve protivtenkovske puške zbog nailaska vozova, na 100 m od stanice a iznad stanice mitraljez, tako da je [vatrom] dominirao duž druma i pruge. Na tri incsta smo sa potpunim uspehom minirali prugu, a u stanici zaplenili telefonski aparat i razorili sve aparate na stanici.

Drugi vod dao je patrolu prethodnicu te je imao zadatak da poruši mostove između Podnarta i Sv. Jošta. Porušili su mostove- i na 13 mesta minirali prugu — svuda sa uspehom.

: Iz nemačkog izveštaja vidi se da je porušen most preko potoka Lipnice i most kod Besnite, a pruga na više mesta razorena (vidi dok. br. 157).

Treći vod postavio je zasedu na mostu koji vodi prema Tržiču, i to u selu Struževu sa jednim puškomitraljezom. Imao je zadatak da uništi skretnice kod Kranja i poruši most preko Save kojim vodi železnička pruga za Tržič. Kad su se mineri i ljudstvo približili mostu, neprijatelj je iz zasede na njih otvorio žestoku mitraljesku vatru. Ponovo su pokušali da se približe, ali je neprijatelj opet otvorio vatru tako da nisu mogli izvršiti dobijeni zadatak. Zatim su na tri mesta minirali prugu i nakon toga su se mineri povukli.

Bataljon se u 5 časova ujutro vratio na svoje dotadašnje položaje na Sv. Mohoru.

III bataljon: nalazio se na položajima na Mohoru. Patrole je upućivao prema Bukovščici i Pozirnu. Kod crkve [Sv.] Mohor postavljena je izvidnica.

Bataljon je naveće krenuo u akciju koja mu je određena. Po naređenju Štaba brigade bataljon je postavio sledeče zasede: Druga ćeta iznad sela Cepulja, a jedno odeljenje na drumu Stražišće — Javornik. Ostali deo bataljona određen je u zasedu na Kalvariji,[1] da zapreči drum od Kranja, ali se tu već nalazila neprijateljska zaseda koja je naše odmah napala. Drugovi su tri puta pokušavali da zauzmu položaje koji su im određeni, ali su uvek bili odbijeni pa su morali zauzeti položaje nešto više — ispod Sv. Jošta — i tamo su postavili zasede. Zbog neprijateljskih zaseda nije bilo moguće napasti neprijatelja koji je automobilima dolazio iz Stražišča. Zasede su ostale na određenim položajima sutradan do 2 časa, a zatim su se vratile na Sv. Mohor.

Neprijateljske zasede na Kalvariji bile su vrlo jake, tačna jačina nije se mogla utvrditi. Istovremeno nije nam poznato koliki su neprijateljski gubici. Ovom prilikom je bataljon izgubio jednog mitraljesca sa mitraljezom. Nestalo je i nekoliko drugova, ali su se posle nekoliko dana vratili u svoje jedinice.

* Kalvarija na karti nije označena

18. 6. 44. / *bataljon:* Kad je bataljon prošle večeri upao u neprijateljsku zasedu iznad Jamnika, ostao je na položajima do 4 časa. Zatim se zajedno sa Vojkovom brigadom[1] povukao na uz-\išenja iznad Jamnika. Zatim je bataljon krenuo na Mošenjsku planinu. Tu je ostao do 13 časova, kada su krenuli na Radoljšku planinu gde su stigli oko 15 časova. Logor na Radoljškoj planini osigurali su sa četiri stražarska mesta. Patrole su upućivane prema Jamniku, a kružne patrole oko logora. Izvidnica je postavljena na Raztokama sa jednim puškomitraljezom.

II bataljon: izvršio je pokret od Sv. Mohora na nove položaje preko Lajša do crkve, a zatim pravo na brdo iznad Dražgoša i dalje na Radoljšku planinu, gde su stigli oko 15 časova i postavili logor. Logor su osiguravali tri stražarska mesta i kružne patrole prema Jamniku i oko logora. Prema Lipniškoj planini postavljena je zaseda s puškomitraljezom.

III bataljon: stigao je oko 16 časova na nove položaje na Radoljškoj planini i tu su odmah zaposeli položaje zajedno sa ostalim bataljonima i Štabom brigade. Na planini smo ostali celu noć. Logor su osiguravali tri stražarska mesta i kružne patrole.

Kad se cela brigada nalazila na položajima na Radoljškoj planini, neprijatelj je kasno uveće izbacio na naše položaje nekoliko mina iz teškog minobacača i ispalio nekoliko puščanih metaka.

Preko noći neprijatelj je mirovao.

19. 6. 44. Ujutro oko 4.30 časova ccla brigada izvršila je pokret na nove položaje na Selsku planinu. Prvi je krenuo 2. bataljon, zatim 1. bataljon. Stab brigade, Prateći vod i 3. bataljon. Dok je kolona išla preko livade od Rovtariee prema Selskoj planini i kada je 2. bataljon stigao gotovo do [pastirskih] koliba koje se nalaze na planini i spremao se da razmesti bataljon na položaje, pa je jedno odeljenje već bilo krenulo na brdo, neprijatelj je na njega otvorio iz zasede žestoku mitraljesku vatru, od koje su svi izginuli, sem

* Odnosi se na 16. slovenačku NO brigadu »Janko Premrl Vojko«.

desetara koji ih je vodio na položaje. Bataljoni su odmah poseli položaje i počeli napad na neprijatelja.

Prethodne večeri uputili smo na Selsku planinu jednog obaveštajca iz brigadnog obaveštajnog voda sa dva borca iz 2. bataljona. Imali su zadatak da pregledaju teren oko planine [i utvrde] da li se neprijatelj nalazi negde u blizini. U slučaju da se neprijatelj bude nalazio u blizini, morali su ovo odmah javiti, a u protivnom da svu noć kontrolišu teren, sve dok brigada ne stigne na planinu. Pošto se nijedan od njih nije vratio, bili smo ubeđeni da tamo nema neprijatelja.

Neprijatelj je sva tri druga zarobio i poubijao ih udarcima po glavi, tako da se nije čula pucnjava.

I bataljon: kad su odjeknuli prvi rafali, bataljon se odmah razvio u strelce i u streljačkom stroju pratio neprijatelja. Zatim su zauzeli obe kote iznad druma koji vodi prema Selskoj planini sa pravca Rovtarice i odatle nastupali prema neprijatelju koji je držao položaje na visinskim tačkama sa druge strane puta. Prvi sukob sa neprijateljem imali smo već u 7.30 časova. Kada je naš teški minobacač uzdrmao neprijateljske položaje, [borci] su odlučnim jurišem potisli neprijatelja sa položaja i gonili ga do Ribenske planine.

JI bataljon: bio je postrojen te se u prvom momentu povukao samo deo bataljona, dok je drugi deo, tj. jedna četa i inžinjerijski vod, odmah zauzeo položaje na uzvišenjima iznad puta i smesta otvorio vatru na neprijateljske položaje. Drugi deo bataljona podelio se po odeljenjima, prešao u protivnapad i uspostavio vezu sa I bataljonom, koji je držao položaje na levom krilu. Drugi deo bataljona uspostavio je vezu sa Pratećim vodom I bataljona, koji se priključio drugom delu II bataljona. Prema naređenju Štaba brigade prvi deo bataljona izvršio je juriš na brdašce koje je posedao neprijatelj i ovoga zbacio sa položaja nateravši ga da se u paničnom bekstvu povuče.

Ill bataljon: imao je zadatak da sa desne strane blokira neprijateljsku zasedu koja je bila zaposela dobre položaje na uzvišenju iznad Rovtarice. Gradnikova brigada-'' trebalo bi da blokira sa leve strane. Neprijateljske snage smo procenili na oko 300 ljudi u zasedi, naoružanih puškomitraljezima i jednim minobacačem. Osim toga neprijatelj je gađao i iz lakog minobacača i tromblonima.

Kad je bataljon prešao u napad, neprijatelj je odmah otvorio žestoku mitraljesku vatru. Posle jednočasovne vatre iz pešadijskog oružja i vatre minobacačkog odeljenja brigade, bataljon je izvršio juriš i oterao neprijatelja koji se uporno branio a zatim brzo povukao.

Neprijatelj je imao zasede od Rovtarice do Selske planine misleći da će se naša kolona kretati prema Selskoj planini drumom od Rovtarice. Naša kolona kretala se stazom oko Rovtarice tako da smo naišli samo na prednji deo neprijateljske zasede. Neprijatelj se veoma ogorčeno branio te su naši morali zauzimati smreku po smreku jurišajući na brdo prema neprijatelju.

Nije nam poznato koliki su gubici neprijatelja, ali oni moraju biti poprilični jer su se neprijateljski vojnici povukli u takvoj panici, da su ih naši gonili sve do doline prema Bohinju i Bledu. Goneći neprijatelja primetili su mnogo mrlja od krvi, iako je svu krv smesta ispirala kiša koja je tog dana bila vrlo jaka. Pronašli su i jednog poginulog švapskog pođnarednika i jednog belogardistu koji su bili pokriveni granama od smreke ispod kojih su im virile samo noge. Prema obaveštenjima sa terena saznali smo da su Švabe sutradan dovezle u Kropu tri košare za đubre pune leševa. Tačan broj nije se mogao saznati.

I bataljon zaplenio je dve neispravne puške i dva okvira za »zbrojovku« sa municijom. II bataljon zaplenio je jednu kratku italijansku pušku, jednu pušku »mauzer« i bombu.

[5] Odnosi se na 3. slovenačku NOU brigadu »Ivan Gradnik« Opširnije o borbama ove brigade vidi dok. br. Ili.

I bataljon imao je jednog poginulog i 4 lakše ranjena druga. Izgubili su protivtenkovsku pušku.

II bataljon imao je 10 poginulih i 5 ranjenih, medu kojima je komandant bataljona" teže ranjen u levu ruku. Izgubili su 1 »mauzer« pušku, 14 italijanskih pušaka, laku »bredu« i 1 teški »fiat«. Većina ovog oružja nalazila se kod poginulih i nestalih.

III bataljon imao je 5 mrtvih, medu kojima je i komandant bataljona,[7] i 6 ranjenih.

Još pre početka borbe poginula su tri zarobljena obaveštajea.

Ukupno je u ovoj borbi poginulo 19 a ranjeno 15. Nestalo je bilo više drugova, ali su se u većini vratili u svoje jedinice, te nedostaje samo mali broj drugova.

Oko 13 časova posle podne bataljoni su poseli visinske tačke oko Selske planine, a Stab brigade se nalazio u planinskim stajama. Pred veče neprijatelj je otpočeo da dejstvuje iz doline topovskom vatrom na Jelovicu. u pravcu naših položaja, ali bez. uspeha.

Bilo je postavljeno više stražarskih mesta i čitavu noc upućivane su patrole u pravcu Bohinja, Radovljice, Dražgoša, Jamnika, Radoljške planine i Raztoka. Oko logora su se nalazile i patrole.

U 6 časova ujutro naša brigada krenula je iz Selske planine na nove položaje prema Pečanama, ispod Ratitoveca Bataljuni su odmah poseli položaje na visinskim tačkama.

U 16 h brigada je nastavila pokret zajedno sa Gradnikovom brigadom i [Štabom] divizije preko Ratitoveca, Torke, Podrošta, Zalog Loga i preko Davškog mosta na Martinj Vrh.

Kod Zalog Loga držao je zasedu I bataljon. Odmah posle dolaska na Martinj Vrh bataljoni i [ostale] jedinice razmestile su se na određenim mestima.

21. 6. 44. / *bataljon* logorovao je na Martinjem Vrhu, iznad Sinrekara. Logor su obezbeđivali 5 stra-

• Vinko Žontar Aleksandrov
Anton Rozman Dren

žarskih mesta i patrole. Patrole su se upućivale u pravcu Jesenoveca, Zeleznika i Ojstrog Vrha.

II bataljon bio je na položajima iznad Rovta, gde je stigao u 6 časova ujutro i odmah uspostavio logor. Za osiguranje bilo je postavljeno 6 stražarskih mesta i upućivane su obaveštajne patrole u pravcu Stirpnika, Sv. Lenarta i Luše.

III bataljon bio je u kantonmanu na Martinjem Vrhu. Patrole su upućivane u pravcu Zeleznika, Rovta, Crnog kala i Selca.

Štab brigade nalazio se u Martinjem Vrhu.

22. 6. 44. *I bataljon:* imao je logor na Martinjem Vrhu, iznad posednika Smrekara. Patrole su upućivane u pravcu Zeleznika, Ojstrog Vrha i Jesenoveca. Sem toga bila je upućena još jedna patrola prema Stirpniku, pošto smo dobili obaveštenje da se na tom pravcu nalazi neprijatelj. Patrola nije naišla na neprijatelja.

U akciju za nabavku hrane u selo Lušu bilo je upućeno 17 drugova. Iz logora su otišli u 19 časova i nisu se još vratili.

II bataljun: bio je na položajima iznad Rovta kod Martinj Vrha. Za osiguranje bila su postavljena 4 stražarska mesta, jedna izvidnica i dve obaveštajne patrole u pravcu Stirpnika i Luše. U 9.15 terenska obaveštajna služba izvestila je da se od Sv. Tomaža prema Sv. Lenartu kreće neprijateljska kolona. Bataljon je odmah poseo položaje i bio u strogoj pripravnosti do 13 časova. U dodir s neprijateljem nije došao. Uveče je jedan vod otišao po hranu ka Sv. Tomažu, ali se još nije vratio.

/// bataljon: imao je posednute položaje na Martinjem Vrhu, ispod posednika Mohoriča. Kantonman je bio obezbeđen sa tri stražarska mesta. Patrole su bile upućivane u pravcu Zeleznika, Jesenoveca, Crnog kala i Rovta.

Štab brigade nalazio se na starom mestu na Martinjem Vrhu.

23. 6. 44. *I bataljon* imao je logor na Martinjem Vrhu, iznad posednika Smrekara. Upućivane su patrole u pravcu Zeleznika, Ojstrog Vrha i Jesenoveca.

Uveče je 27 drugova bilo upućeno u Mlake i Lušu u akciju za nabavku hrane. Akcija je bila uspešna i protekla bez ometanja.

II bataljon imao je logor iznad Rovta kod Martinj Vrha. Za osiguranje bilo je postavljeno 5 stražarskih mesta, a upućivane su i kružne patrole u pravcu Štirpnika i Luše.

Uveče je jedna četa otišla u Luše u akciju za nabavku hrane. Akcija je bila uspešna i protekla bez ometanja.

III bataljon bio je na starim položajima na Martinj Vrhu. Osiguranje isto kao juče. U 18 časova bataljon je otišao u akciju za nabavku hrane na Bukov Vrh.

Štab brigade nalazio se na starim položajima na Martinj Vrhu.

24. 6. 44.

I bataljon logorovao je na Martinjem Vrhu, iznad posednika Smrekara. Za osiguranje bilo je postavljeno 5 stražarskih mesta. Patrole su upućivane u pravcu Zeleznika, Ojstrog Vrha i Jesenoveca.

U 14 časova dobili smo obaveštenje da se na Luši nalazi i koncentriše neprijatelj jačine 500 ljudi. Odmah zatim smo poseli položaje. Jedno odeljenje mitraljeskog voda sa mitraljezom uputili smo na položaje II bat.

Kada smo dobili vest da se u Luši nalazi samo 50 domobranaca, ljudstvo smo povukli sa položaja.

Uveče je jedna četa bila upućena u Sopotnicu u akciju za nabavku hrane. Akcija je izvršena bez ometanja.

II bataljon bio je na položajima iznad Rovta kod Martinj Vrha. Za osiguranje bila su postavljena četiri stražarska mesta, izvidnica u pravcu Sv. Lenarta i obaveštajne patrole u pravcu Luše, koje su izvestile da se u Luši nalaze Švabe. Tamo smo odmah uputili bojnu patrolu da ustanovi šta je posredi i da napadne neprijatelja. Po povratku patrola je izvestila da se tamo nalazilo u stvari samo 50 domobranaca koji su zapalili jednu kuću i odmah se vratili u Selca. Ljudstvo je u logoru zauzelo položaje i počelo da se ukopava kako bi, u slučaju da se neprijatelj približi, prihvatilo borbu.

m

/// *bataljon* u 10 h vratio se iz akcije za nabavku hrane koju je izvršio na Bukovom Vrhu i poseo položaje od juče, gde je ostao do 21 čas. nakon čega je izvršio pokret i otišao na položaje iznad Rovta, gde je poseo položaje na grebenu iznad sela. Kantonman je bio osiguran sa tri stražarska mesta a patrole su se upućivale u pravcu prema Selcima, Zeleznikima i Jesenovecu.

Stab brigade nalazio se na starom mestu, na Martinjem Vrhu.

25. 6. 44. *I bataljon* imao je logor na Martinjem Vrhu iznad posednika Smrekara. Za osiguranje logora bilo je postavljeno 5 stražarskih mesta. Patrole su se upućivale u pravcu Zeleznika, Ojstrog Vrha i Jesenoveca. Patrole su se smenjivale na terenu.

II bataljon imao je u 22 h zbor na položajima iznad Rovta, gde se podelio na tri dela za akciju na Ćešnjicu i Studeno. Jedan deo bataljona otišao je sa minerima da poruši most kod Plesenica. ali rušenje nije u potpunosti uspelo jer nisu eksplodirale dve mine, a most je bio od drvela.

Druga grupa mobilisala je u selu Cešnjici i Rudnom. Mobilizacija nije uspela jer su se muškarci posakrivali i nisu se nalazili kod kuća. Bila su mobilisana samo dvojica drugova i sakupljeno je nešto hrane.

Treća grupa minirala je i rušila put između Selca i Zeleznika na tri mesta. Uspeh miniranja bio je odličan i put je bio porušen u dužini od 100 m.

U 9 h bataljon se vratio na stare položaje a odmah zatim izvršio pokret na nove položaje na Martinjem Vrhu — na ranije položaje III bataljona. Za osiguranje su odmah bila postavljena stražarska mesta i upućene patrole.

III bataljon promenio je položaje sa II bat. i poseo položaje iznad Rovta. Bila su postavljena četiri stražarska mesta. Patrole su bile upućivane prema Stirpniku, Luši i Zetini.

Stab brigade nalazio se na starom mestu, na Martinj Vrhu.

26. 6. 44. *I bataljon* imao je logor na Martinjem Vrhu na starom mestu. Logor je bio osiguran stražama i patrolama i jednom kružnom patrolom. Patrole su bile upućivane i u pravcu Ojstrog Vrha, Jesenoveca i Železnika.

U 11 h bila je upućena jedna četa da preveze materijal. U isto vreme upućen je i jedan mitraljeski vod sa dva mitraljeza i odeljenjem inžinjeraca sa dve protivtenkovske puške i jednim puškomitraljezom u zasedu ispred Železnika.

II bataljon imao je kantonman na Martinj Vrhu. Za osiguranje bila su postavljena četiri stražarska mesta, a obaveštajne patrole [upućivane su] prema Zalem Logu i Jesenovecu. Vratila se jedna četa koja je dan ranije otišla po hranu.

/// bataljon nalazio se na starim položajima iznad Rovta. Logor je bio osiguran sa četiri stražarska mesta i patrolama koje su bile upućivane u pravcu Stirpnika i Selca.

Stab brigade nalazio se na starom mestu na Martinj Vrhu.

27. 6. 44. *I bataljon* imao je logor na starom mestu na Martinj Vrhu. Upućivane su patrole prema Jesenovecu, Ojstrom Vrhu i Železnikima.

U 15 časova krenuo je na nove položaje na Davču do Jobkelca, gde je stigao u 19 časova. Bataljon je odmah poseo položaje; prema Majdlicu, Davči i Žagaru upućena je patrola sa jednim puškomitraljezom.

Zaseda kod Železnika ostala je na mcstu do 8 časova. U zasedi je bio kompletan mitraljeski vod sa dva mitraljeza i inžinjerijski vod sa dve protivtenkovske puške i puškomitraljezom.

Kada je [bataljon] bio obavešten da je u Železnike stiglo 10 autobusa sa S\abama, odmah je bila naređena pripravnost bataljona. U zasedu je smesta upućen vod streljačke čete u pravcu Železnika i jedan vod u pravcu Ojstrog Vrha. Ovaj vod nije mogao da stigne na vrh jer su se na grebenu već nalazile Švabe, koje su odmah otvorile mitraljesku vatru. Pošto su naši imali nepovoljne položaje, morali su se povući.

Posle prvih hitaca bataljon je odmah poseo položaje iznad Smrekara i polako se povlačio do

Megušara. Na našim položajima nije došlo do borbe. Položaji su držani do 15 časova, a zatim je nastavljen pokret za Davču.

II bataljon imao je položaje na Martinj Vrhu. Za osiguranje bila su postavljena ćetiri stražarska mesta i obaveštajne patrole u pravcu Jesenoveca i Zalog Loga.

Kada je straža izvestila da su u Železnike pristigla pojačanja, bataljon je odmah poseo položaje i na njima ostao do 15 časova. Zatim je bio zbor bataljona i pokret na nove položaje iznad Davče. Odmah je uređen logor i poscdnuti su položaji te upućena bojna patrola koja će kontrolisati put Zali Log — Podrošt, a obaveštajne patrole prema Javoru i Ćemažaru.

Jednu zasedu uputili smo prema Farjem potoku, a drugu do mosta u Žalom Logu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pom. politkomesara:
Alfirević Petar
Alfirević Petar

V. d. komandant — poručnik:
Preželj Janko Stane
odsutan

(M. P.)

IZVEŠTAJ ŠTABA BRIŠKO BENEŠKOG .NOP ODREDA OD 30. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O RAZBIJANJU KOLONE NA DRUMU GORICA — PLAVE'

STAB
BRISKO-BENESKOG ODREDA
NOV I POS
Br. 538
Na položaju, 30. 6. 44.

ŠTABU IX KORPUSA
Operativni odsek

Predmet: Vojni izveštaj.

U vezi s naređenjem Štaba IX korpusa, dostavljenog depešom br. 23,- da jedan naš bataljon mora zaposesti položaje iznad Kanala, istog nismo mogli zaposesti čitavim bataljonom jer smo i ovde morali držati zasede zbog toga što je jedan drug iz bat. »Macini«, koga su Nemci zarobili, odao sve naše položaje, a III bataljon je otišao na novi sektor.

Položaje smo u 4.30 časova poseli na obroncima Sabotina iznad Plava u pravcu Gorice, i to sa 2 teška mitraljeza (»breda« — »fiat«), 2 puškomitraljeza, 1 lakim minobacačem. Ceo dan bili smo na položajima. Nema nikakvih promena. Tek u 17 časova drumom iz Gorice prema Plavama stigla je kolona od 6 kamiona, punih nemačkih i italijanskih vojnika, te 1 putnički automobil sa oficirima. Zaseda je iz sveg oruđa otvorila vatru, i to tako precizno da se samo mali broj neprijateljskih [vojnika] spasao iz razlupanih vozila. Iz oficirskog automobila nije se niko [spasao] jer je od naše vatre potpuno izgoreo. Kamioni su od teških mitraljeza i minoba-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, I. 227.. i. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1455« i plavom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »5.7.«

[1] Stab 9. korpusa NOVJ uputio je 27. juna 1944. Štabu Briško-beneškog NOP odreda sledeću depešu: »Postavite dana 29. [juna] rano ujutro jedan bataljon u zasedu na kanalsku dolinu, [rejon oko varošice Kanala — prim, redakcije]. Treba da sprečava pokrete iz Gorice prema Sv. Luciji [Most na Soči]. Na tom sektoru bataljon treba da ostane tri dana.« (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 252/111.) Ovo naređenje izdato je u vezi sa napadom jedinica 9. korpusa NOVJ na uporišta i železničku prugu u dolini r. Bače (vidi, dok. br. 87).

cača tako oštećeni da se više neće moći koristiti. Jako je oštećena i kasarna južno od Plava.

Računamo da je bilo najmanje 110 poginulih i 50 ranjenih.

Utrošeno municije: »breda« — 430 metaka, »fiat« — 350 metaka, puškomitraljez — 370 metaka, minobacač — 18 mina.

Neprijateljska vatra bila je vrlo jaka iz svih vrsta oružja, pa i iz teškog minobacača, ali bez uspeha. Nismo imali nijedan gubitak. Oružje nismo mogli da zaplenimo jer se neprijateljski cilj nalazio preko Soče. Preko vode nismo mogli i zbog toga što se u neposrednoj blizini nalazi neprijateljski bunker sa teškim minobacačem i teškim mitraljezom.

Akcijom je rukovodio v. d. komandanta I bataljona drug Matija.[3]

Do daljeg ostajemo na položajima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba B.B.O.
Učakar Janez
Janez Učakar

Op. odsek poručnik:
Perat Alfonz
Perat Alfonz

BR. 97

IZVEŠTAJ ŠTABA IDRIJSKO TOLMINSKOG NOP ODREDA OD 30. JUNA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBAMA U REJONU TOLMINA[1]

STAB
IDRIJSKO-TOLMINSKOG ODREDA
IX KORPUSA NOV I POJ
Položaj, dana 30. VI 44.
Br.: 778 44.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Vojni izveštaj za dane 28, 29. i 30. jun 1944.

Posle završene koncentracije Odred je 28. VI uveče poseo određene položaje u cilju osiguranja sa pravca Tolmina

[3] Matija Butala

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/1. U gornjem desnom uglu dopisano je inastilom: «1444« i plavom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »6.7«.

i imao je sledeči raspored: 1. bataljon porušio je cestu na već rušenom delu između Poljubinja i Ljubinja, a zatim držao zasede: jednu između Poljubinja i Ljubinja, a drugu kod Po-Ljubinjskih Ravni. 2. bataljon poseo je vrhove Kobilje glave — planine Lom i Kuk i kontrolisao sa patrolama sve izlaze iz Tolmina.-

Dana 29. VI, 1. bataljon: u 18 h posle podne naišla je neprijateljska kolona — preko 60 ljudi — iz Tolmina u pravcu Ljubinja i naša ju je zaseda napala i rasterala. Neprijatelj se u paničnom bekstvu povukao u Tolmin. Nešto kasnije prodrla je našem bataljonu iza leđa druga neprijateljska kolona, kroz položaje XVII SNOB. zbog čega se bataljon povukao na druge, nešto više položaje, zajedno sa delovima XVII SNOB. Vod teškog minobacača je u 5 časova posle podne izvršio demonstrativni napad na Tolmin izbacivši 7 mina koje su izazvale veliku paniku, tako da su straže napustile svoja mesta kod mostova. Sve se razbeglo po njivama i po podrumima. Posebno su bili iznenađeni švabobranci, jer su mine padale 50 m levo i desno od [njihove] kasarne.[3] Broj mrtvih i ranjenih neprijateljskih vojnika u oba napada nije poznat.

Dana 30. VI: 1. bataljon je ujutro ponovo poseo ranije položaje i držao ih sve do dva časa posle podne, kada se povukao sa položaja po naređenju načelnika [Štaba] IX korpusa na polazne položaje. Teški minobacač ponovo je u 17.51) izvršio vatreni prepad na Tolmin i pri tome izbacio 20 mina. Neprijatelj se ponovo panično razbežao na sve strane.

Za ova tri dana naši nisu pretrpeli nikakve gubitke.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Komandant, kapetan:
Rebec Drago Kovač	Bavec Franjo Branko
Kovač	Branko

.(M. P.)

- Ova| raspored zauzeo je Idrijsko-tolminski NOP odred u vezi sa napadom jedinica 9. korpusa NOVJ na uporišta i železničku prugu u dolini r. Bače (vidi dok. br. 87 i 92).

• U Tolminu se tada nalazila 6. četa SNVZ (mikroteka VII: Arhiv SUP. Ljubljana, film 7, snimci 148 i 267).

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 1. JULA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA I AKCIJAMA POTCINJENIH JEDINICA[1]

STAB IV OPERATIVNE ZONE
NOV I PO SLOVENIJE
Operativni odsek
Položaj, I. VII 44.
Br. 186

OPERATIVNOM ODELJENJU GLAVNOG ŠTABA
NOV 1 PO SLOVENIJE

Na položaju

Petnaestodnevni operativni izveštaj

21. VI Jedna minersko-diverzantska grupa minirala je na sedam mesta prugu između Ponikve i Lipoglava. Druga grupa [minirala je] između Lušečke Vasi i Črešnjeveca na devet mesta. Svega su bile uništene 32 šine.

II SNOUB »Ljubo Sercer«

13. VI Bila je na položajima kod Razborice. Po podne neprijatelj je otpočeo nastupati preko Pohorja prema položajima [brigade] sa tri pravca: iz Mislinje, Turiške Vasi i Slovenj Gradeča.[3] Bilo ih je oko 700. Borbe su vođene pet časova. Neprijatelj je imao 13 mrtvih i veći broj ranjenih. Mi smo imali 3 mrtva. Zaplenjeno: 2 puške, nešto municije i odeće. Zarobljen je jedan neprijateljski vojnik. Izgubili smo jedan puškomitraljez.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani. I. 25/1. U gornjem desnom uglu dopisano je crvenom olovkom: »juni«.

[s] Redakcija je izostavila tekst o rušenju železničkog mosta kod Zbelova 18. juna 1944. jer se o tome potpunije govori u dok. br. 120.

® Sa tih pravaca bile su angažovane I. alarmna četa »Maribor--okolina» i 2. alarmna četa »Maribor-grad« 1. bataljuna Vermanšaft-puka »Donja Štajerska* (vidi dok. br. 139).

[1] Redakcija je izostavila tekst o napadu na uporište Lipoglav i o rušenju tunela kod Lipoalava 18. juna 1944. jer je to potpunije izneto u dok. br. 120.

23. VI I bataljon ovc brigade imao je zadatak da postavi zasede na putu Konjice — Zreče i na putu Vitanje — Konjice. Zasede su bile postavljene na odredena mesta a putevi minirani. II bataljon imao je [zadatak] da izvrši napad na uporište Zreče. Posada je brojala 60 ljudi, a bila je smeštena u školi. Pre nego što se bataljon približio uporištu, posada je već bila alarmirana i odmah" je otvorila vatru na naše nastupajuće kolone. Naši borci su okružili uporište i sa dobrovoljcima približili su se na 10 metara. Uporište je bilo opasano drvenom ogradom, inače je teren bio otvoren, pa je zbog toga neprijatelj vatrom iz svih vrsta pešadijskog oruđa mogao da briše celokupan teren oko uporišta. Zbog toga našim minerima nije uspelo da se približe uporištu da bi ga minirali. Svi pokušaji bili su odbijeni ručnim bombama. Zbog takvog stanja našim borcima nije uspelo da zauzmu uporište.

Naši gubici: poginuo zamenik komandanta II bataljona poručnik Ponikvar Stanko.

Ranjeni: zastavnik Marolt Marjan i 3 druga. Teže ranjen bio je načelnik Štaba XIV divizije pporučnik Prodnik Mirko, koji je sutradan podlegao povredama.

Istom prilikom minerski vod porušio je prugu [Slovenske] Konjice — Zreče na šest mesta.[5]

Napad nije uspeo zbog nepotpunih podataka i nedovoljne pripreme. Takođe ni sam cilj nije bio dobro odabran. Posada je bila prejaka, a pored toga i utvrđena. Bila je takođe dobro naoružana i imala teški minobacač, koji međutim, naši borci nisu irnali. Našim jedinicama nedostaje artiljerijsko oruđe. Tek sa tim oruđem biće omogućeni uspešni napadi na uporišta. Ispravka i dodatak izveštaju br. 160 od 15. VI« [jesu]:

U borbi sa neprijateljem na sektoru Smihela I SNOUB imala je sledeče uspehe: ubila je 28 neprijateljskih [vojnika] i oko 30 ranila, a ne kako smo izvestili. Brigada je imala 1 mrtvog. Zaplenjeno: 1 laki minobacač i 6 pušaka. Istoga dana po podne neprijatelj je ponovo nastupao prema položajima

[4] Izveštaj Štaba 14. NO divizije od 24.6.1944. o ovom napadu nalazi se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 534 I.

" Odnosi se na izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije (vidi dok. br. 54).

brigade, koja je prihvatila borbu sa jednim bataljonom, [dok je] sa drugim bataljonom krenula s namerom da udari neprijatelja u leđa. Neprijatelj se blagovremeno povukao. Imao je 12 mrtvih, među kojima jednog poručnika i jednog majora. Zaplenjeno: 1 [puškomitraljez] »šarac«, 1 puška i 1000 metaka. Ranjen je 1 drug.[7]

VI SNOUB »Slavko Slander«

3. VI 1. četa III bataljona izvršila je napad na žičaru i pogonske uređaje u Hrastniku. Mašine su bile obezbeđene bunkerima, ispred kojih je bila postavljena brunova spirala. Na svaki bunker napadalo je po 20 partizana, pod komandom zamcnika komandanta brigade druga poručnika Platina[8] i komandanta III bataljona druga Viktora.[9] Bunkeri su se nalazili na čistini. Četi je uspelo da jedan bunker poruši i pobije posadu, međutim drugi bunker nije bilo moguće u potpunosti porušiti. U tom vremenu odeljenje te čete uništilo je mašine pa su vagoneti bili odvojeni od žice i velikom brzinom sleteli u dolinu, gde su srušili i ostale delove.[1"]
Istovremeno u okolini Hrastnika vršena je mobilizacija. Pri dovođenju novomobilisanih patrola je upaia u zasedu tako da su poginuli tri novomobilisana borca i puškomitraljezac; [puškomitraljez] je neprijatelj zaplenio. Nestala su dva druga.
Neprijatelj je imao 7 mrtvih i isto toliko ranjenih. U svim tim borbama mi smo imali 3 ranjena i 2 nestala.

5. VI II bataljon je porušio 744 m pruge na komunikaciji Kamnik — Homec. III bataljon je istoga dana napao uporište Sv. Katarinu.[11] Prema informacijama, u uporištu je bilo 15 ljudi posade. Nalazili su se u dve zgrade koje su stajale jedna prema drugoj. Obe zgrade bile su utvrđene. Za napad je bila određena 1. četa sa dva odeljenja bombaša, koji su imali zadatak da iznenade uporište, pobiju posadu ili je

* Opširnije o borbi kod Šmihela vidi dok. br. 41.
[8] Alojz Pacek Platin
• Jože Vesel Viktor
[10] Neprijateljev izveštaj o napadu na Hrastnik vidi u dok. br. 135.
» Sada: Ceće

prisile na predaju. Ovaj plan nije uspeo. Neprijateljska posada je bila brojnija, a takode je [raspolagala] boljim naoružanjem nego što je bilo javljeno. Zatim, vodič nije pokazao pravu kuću, pa je napadom na tu zgradu bila alarmirana posada koja je odmah otvorila vatru na naše borce koji su se približavali uporištu. Neprijatelj je vatrom iz oruđa zapalio kozolec,[12] koji se nalazio na suprotnoj strani. Usled požara ceo predteren bio je osvetljen, tako da naši borci nisu mogli da se približe uporištu. U 3 sata ujutro došlo je napadnutoj posadi u pomoć ljudstvo iz Trbovlja. Zbog toga su borci morali da napuste gornji deo uporišta, gde su se popeli, i zbog dolaska pojačanja da se povuku.[13]
U akciji je sadejstvovao odeljak VDV,[14] koji je zaplenio 2 puške. Sva akcija presporo se razvijala i zbog toga nije došlo blagovremeno do likvidacije uporišta.[15] Dodatak: neprijatelj je imao 15 mrtvih, medu kojima Kreisführer iz. Trbovlja, i 18 ranjenih. Mi smo imali 4 ranjena i 2 nestala. Jedan borac je pao neprijatelju u ruke.

7. VI — I bataljon i četa III bataljona raskopali su na više mesta put Lukovica — Moravče. Pored toga bile su napravljene barikade i zaseke.

8. VI — Deo minerskog voda minirao je i srušio tri gvozdena stuba dalekovoda Velenje — Črnuče.

11. VI — Jedna četa VI UB otišla je da izvrši rekviziciju tvornice »Remec« u Duplici. Zaplenjena je [izvesnal količina raznog materijala, na pr. 20 bala krovne lepenke i 120 kg eksera, što nam je potrebno za izgradnju bunkera.
I bataljon je raskopavao puteve u Moravskoj dolini. III bataljon izvršio je akciju na tvornicu »Bonać« u Količevom i kod Kocjanćića u Viru.[16] Zaple-

[12] Naprava u obliku široke skele sa letvama i krovom za sušenje sena, žita i slično.
[13] U Sv. Kaiarini nalazila se ispostava žandarmerijske stanice iz Trbovlja, koja je zajedno sa jednim vodom vermanšaftske alarmne čete «Trbovlje« krenula u pomoć napadnutoj ispostavi (vidi dok. br. 132).
[14] Vojska državne varnosti — Vojska državne bezbednosti
[15] Naredni stav dopisan ie na margini originala mašinom.
Akcija na tvornicu hartije u Kolićevem i na tvornicu sanitetskog materijala na Viru kod Domžala izvedena je noću 12 13. juna 1944 (vidi izveštaj štaba 4. operativne zone Slovenije od 25. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, L 332 III).

/

njene su znatne količine hartije i sanitetskog materijala.

VI Saveznički avioni bacali su materijal u Moravsku dolinu. Zbog toga je brigada [zauzela sledeći] raspored: III bataljon u selu Pogled, gde je vršio kontrolu nad neprijateljskim uporištima. II bataljon postavio je zasedu na putu Vače — Moravče. I bataljon [vršio] je obezbeđenje prema Savi i Domžalama.

VI Saveznici su ponovo bacali materijal.

VI Patrole su utvrdile da se prema selu Peče kreće neprijatelj u većoj koloni jačine 300—400 ljudi. Stab brigade naredio je da III bataljon napadne neprijatelja sa boka, sa pravca Limbarske gore prema putu Peče — Moravče. Dve čete II bataljona dobile su zadatak da ga napadnu sa druge strane puta. Neprijateljska glavnina kretala se putem Peče — Zg. Koseze — Hrastnik. Obezbeđivala se jakim pobočnicama. III bataljon naišao je na pobočnicu i napao je. Pobočnica je bila razbijena i pobegla prema glavnini. Zatim je III bataljon udario po glavnini. Deo glavnine se odmah povukao u selo [Zgornje] Koseze. Ostale delove naši su pokušali da opkole i unište. Otpočela je žestoka borba u kojoj je neprijatelj iz sela [Zgornje] Koseze nastojao da pomogne svojima i otpočeo da tuče naše položaje iz lakih i teških minobacača. Jakom mitraljeskom vatrom našim borcima je uspelo da ućutkaju neprijatelja. U 12.30 naši borci izvršili su juriš koji nije u potpunosti uspeo. Zatim su naši izvršili juriš na zasedu [neprijatelja] iznad sela Mošenik, u kojoj je bilo oko 12 neprijateljskih [vojnika]. Zaseda se povukla i tom prilikom naišla na II bataljon, koji je otvorio vatru, pa je neprijatelj poseo položaje u žitu. III bataljon je još dva puta izvršio juriš na tu neprijateljsku grupu i pri tome pobio sve neprijateljske [vojnike], U toj borbi poginuli su komandir 2. čete drug Moni[17] i vodnik iste ćete drug Marjan.[18] Naši borci su zatim napali neprijatelja koji se utvrdio u (Zgornjim) Kosezama. U 19.30 dve čete III bataljona i jedna četa II bataljona ponovo su juri-

[17] Ivan Lipovšek Moni

[18] Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

šale na neprijatelja, ali zbog snažne neprijateljske vatre juriš nije uspeo. Zbog pridolaska pojačanja brigada se povukla. Prema podacima neprijatelj je imao 56 mrtvih, od kojih su 3 zarobljena.
Mi smo imali 3 mrtva i 2 ranjena.
Zaplenjeno: 2 automata. 18 pušaka, snajperska puška, puškomitraljez, tromblon i 2 pištolja. Pored municije (700 metaka) zaplenjeno je i prilično opreme. odeće i obuće.

Naši borci držali su se u borbi vrlo dobro. U većem broju juriša hteli su uništiti neprijatelja. Neprijatelj je ispoljio slab moral i neborbenost. Ukopao se u seiu i utvrdio po kućama. Uprkos tome što su naši borci bili već dva dana na položajima i što su imali dosta posla oko skupljanja oružja i materijala, pokazali su se uporni i izdržljivi. Zbog nadmoćnosti neprijatelja našim borcima nije uspelo da likvidiraju sve neprijateljske delove. Nedostajalo je artiljerije, da bi neprijatelja proterali iz sela.
Sama zamisao napada bila je dobra. Imala je za cilj da se potpuno i sa svih strana napadne neprijatelj i da se na taj način dovede u težak položaj i natera u bekstvo, prilikom čega bi naišao opet na naše delove koji bi ga gonili do potpunog uništenja.

19. VI Minerski vod porušio je jedan gvozdeni nosač dalekovoda Velenje — Črnuče.

20. VI Minerski vod srušio je 10 metara dugačak most kod Želodnika na putu Ljubljana — Celje.

XI SNOB »Miloš Zidanšek«

19

22. VI I bataljon sa minersko-diverzantskim odeljenjem izvršio je diverzantsku akciju na pruzi Vuhred — Vuzenica. Imali su zadatak da poruše železnički most preko Šentvidskog potoka. Mineri su minirali prugu na više mesta i pomenuti most. Kad je bio zapaljen štapin, naišao je teretni voz. Vozovođa je nešto naslutio i zaustavio voz ispred samog mosta. Tada je odjeknula detonacija koja je do temelja srušila most. Most je bio dugačak 16 metara. Voz

>» Redakcija je izostavila tekst o rušenju mosta kod Mislinje 18. juna 1944. jer je ta akcija potpunije opisana u dok. br. 75.

je bio prazan, zbog toga smo ga otisnuli sa obe lokomotive, koje su povukle u provaliju još 7 vagona. U akciji su bila ranjena 4 železničara. Istovremeno sa ovom akcijom bila je minirana pruga u pravcu Vuhreda na 11 mesta, i u pravcu Vuzenice sa 4 mine.
Ukupno su bile porušene 32 šine.

Kamniško-zasavski odred

9. VI Neprijatelj je napao jednu četu.[20] Zbog jake vatre četa se premestila. Posle kraćeg vremena vratila se s namerom da pokupi stvari koje ranije nije mogla poneti sa sobom. Neprijatelj je ponovo okružio ovu četu koja se posle polučasovne borbe probila [iz okruženja]. Izgubili smo politkomesara drugaricu Natašu[21] i 1 druga. Neprijatelj je zaplenio 2 puške, automat, pištolj, 2 ručne bombe i 13 punih okvira za grčki puškomitraljez.

13. VI Uništene su sve telefonske i telegrafske linije između Litije i Smartnog pri Litiji.

11. VI Napadnuto je uporište Vermanšafta u Lokah kod Zagorja. Posada se sastojala od 10 ljudi.
Neprijatelj je imao 1 mrtvog, 1 ranjenog i 8 zarobljenih.
Zaplenjeno: automat, 9 pušaka, 960 različitih metaka, 21 ručna bomba, 1 tel. aparat i prilično opreme i odeće. U akciji su se posebno istakli zam. komandanta II bataijona drug Ris,[22] minerski vodnik Jovo[23] i Cićek[24] i zamenik obaveštajca drug Milenko.[25]

13. VI Napadnuta je neprijateljska zaseda u Grmačah. Zaseda je bila oterana a zatim zapaljen zamak u Grmaći. Tu se naime, neprijatelj stalno zadržavao.

[20] Neprijatelj je u 5.00 časova napao 2. četu 1. bataljona Kamniško-zasavskog NOP odreda u logoru kod Male Dolge Noge. Verovalno je bila u pitanju izdaja, jer je četa tek u 2.00 stigla u logor (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 332, III).

[21] Nataša Zirkelbach

[22] Marjan Jager Ris

[23] Franc žužek Jovo. poginuo 12. jula 1944. kod Savne Peči.

[24] Alojz Obreza Ciček

[25] Milenko Dominko, kasnije zarobljen i kao talac obešen 122.1945. kod Frankolova.

20. VI Napadnuta su 72 SS-policajca u selu Leše. Posle borbe koja se razvila neprijatelj je bio jurišem oteran te se u neredu povukao.[26]

Diverzantsko oćeljenje pod komandom druga Čička miniralo je prugu između stanica Sava — Zagorje. Na minu je naišao putnički voz koji je dolazio iz Zidanog Mosta. Lokomotiva se prevrnula te je potpuno uništena. Dalje je uništeno 6 vagona. Uništeno je bilo 70 m pruge. Na našu stranu upala je grupa belogardista kojoj je bio priključen i deo prežganjske posade.[27] Naši borci zašli su im za leđa i napali ih. Neprijatelj se u bekstvu povukao u pravcu Save. Na putu Besnica — Volavje — Prežganje uništena je telefonska i telegrafska linija u dužini od 3 km. Zaplenjeno je 30 kg izolovanog telefonskog kabla.

22. VI U selu Javorje napadnuta je i oterana četa belogardejaca.

Zaplenjeno: 2 puške i nešto opreme.

23. VI Minersko-diverzantsko oćeljenje ponovo je miniralo prugu na odseku Litija — Zidani Most. Na minu je naišao voz. Uništena su dva mosta na putu Lilija — Ljubljana.

24. VI Uništena je vodovodna pumpa tekstilne tvornice u Litiji. Uništen je i bunker koji je štitio prilaz tvornici. Na putu Vače — Litija porušen je jedan most.

25. VI Ponovo je minirana pruga Sava — Renke — Zagorje.

Na minu je naišao voz (teretni).

Lokomotiva je teško oštećena a 17 vagona uništeno. Uništeno je 300 metara pruge.

Saobraćaj je bio u prekidu 36 sati. U tom vremenu raskrčen je i opravljen samo jedan kolosek, dok je drugi ostao neupotrebljiv još 24 časa. Upotrebljeno je 9 kg eksploziva. Zbog neprestanih diverzantskih akcija na pruzi Litija — Zidani Most saobraćaj je bio prekinut od 21. VI — 27. VI. Na putu kod Ho-

[26] Napad je izvršila patrola 2. bataljona i tom prilikom zaplenila: 1 automat, 1 pištolj. I sanduk municije, veću količinu municije za automat i nešto opreme (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 332TV).

[27] To su bili slovenaćki domobranci iz uporišta Sv. Urh (delovi 112. čete) koji su došli preko demarkacione linije do nemaćke posade u uporištu Prežganje (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, I. 283 II — pov. br. 299).

tiča bila je postavljena zaseda seoskim žandarmima. Kad je naišla neprijateljska kolona, naši borci su je napali i ubili 2 neprijateljska vojnika, dok su 5 ranili. Neprijatelj je pobegao nazad u Litiju.

Koruška grupa odreda

25. VI Minerski vod Zapadnokoruškog odreda minirao je vodovodne cevi električne centrale u Borovljama. Tom prilikom uništena je jedna cev dužine 4 m, dok su tri cevi oštećene. Voda koja je prodrla iz cevi razrovala je put Borovlje — Ljubelj.[28]

30. VI Minerski vod IKO-[9] uništio je 9 stubova dalekovoda Velenje — Žerjav.[1]" Zbog toga je prestao [rad] za 60 časova u rudniku u Žerjavu i tvornici u Guštanju."

2. VI Patrola IKO uništila je 63 telefonska stuba na liniji Jezerski vrh do doline.

3. VI Minerska grupa je.alatom porušila prugu između Prevalja i Dravograda. Iz šina je iskočila lokomotiva i službeni vagon. Saobraćaj je bio u prekidu 12 časova.

8. VI IKO je pretesterisao 35 stubova dalekovoda Mežica — Guštanj. Tvornica u Guslanju i rudnik u Mežici nisu radili 4 dana.

10. VI IKO napao je neprijateljsku patrolu. Borba je vodena 1 sat.

Neprijatelj je imao 8 mrtvih i 6 ranjenih.
Zaplenjeno: 1 puška i nešto opreme.

12. VI Bataljon ZKO-' sukobio se s nemačkom kolonom između Železne Kaple i Korta u Koruškoj.
Neprijatelj je imao 3 mrtva, među kojima 1 kapetana.

** Akcija nije izvedena 25. juna, već 25. maja 1944 (vidi izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 19. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332 II).

se Istočnokoruški NOP odred

30 Akcija nije izvedena 30. juna, već 30. maja 1944 (vidi izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 19. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332, II).

31 Sada: Ravne na Koroškem

33 Zapadnokoruški NOP odred

Kozjanski odred

9. VI Napadnuto je uporište u JurkloŠteru. Neprijatelj je bio jačine 10 ljudi: 4 Nemca, a ostali Slovenci. Za vreme napada u uporištu je bilo 5 ljudi, četvorica su se nalazila u gostionici, a 1 u svom stanu. Pošto smo imali tačne podatke, koje su nam donela dva Slovenca što su ranije službovala u JurkloŠteru i odatle pobegla, plan smo lako izveli. Blokirali smo uporište i gostionicu. U stan desetog čoveka upali su naši borci i razoružali ga. Kad su žandarmi pošli iz gostionice, naši borci su na njih otvorili vatru. Ovi su odmah zauzeli položaje, iz kojih su ih posle juriša isterali i oni su se zatim predali. U isto vreme izvršen je napad na uporište. Otvorena je vatra i [izvršeno] približavanje. Na poziv za predaju nisu hteli odgovoriti. Kad su uvideli da će naši borci svakog momenta prodreti u zgradu, predali su se i izašli iz uporišta.[33]

Zarobljeno je 10 neprijateljskih [vojnika]. Gubitaka nije bilo ni na jednoj ni na drugoj strani.

Zaplenjeno:

1 puškomitraljez
2 automata
44 puške
7 pištolja
raketni pištolj sa 50 metaka
18 [ručnih] bombi
2280 raznih metaka
36 kompletnih uniformi i još dosta opreme i odeće.

Istog dana javio se partizanima dobrovoljno Dolinšek iz Sevnice, koji je bio prinuđen da na svom kamionu prevozi pripadnike Vermanšafta, u većini Kočevare.[34] Bočne strane karoserije nedovoljno je učvrstio i velikom brzinom uleteo u okuku kod Šmarja pri Sevnici. Iz kamiona je ispalo 19 Kočevara koje su [zatim] prevezli u bolnicu. Dolinšek je odmah zaustavio kamion i pobegao u našu jedinicu.

[33] Opširnije o ovom napadu vidi dok. br. 136

[34] Stanovnici stare nemaćke naseobine u srezu Kočevju, koji su za vreme okupacije potpali pod Italiju i u leto 1941. naselili ispražnjena područja u srezu Brezice (vidi knj. 1. dok. br. 59).

U svim tim akcijama bilo je zaplenjeno:

2 puškomitraljeza
82 puške
8 automata
12 pištolja
snajperska puška
2 tromblonska pištolja
63 ručne bombe
5190 raznih metaka
telefonski aparat
30 kg izolovanog telefonskog kabla
36 kompletnih uniformi i još dosta druge odeće, obuće i opreme.

Neprijateljski gubici:

104 mrtva
76 ranjenih
30 zarobljenih.

Naši gubici:

14 mrtvih
10 ranjenih
4 nestala.

Naši materijalni gubici:

3 puške
2 automata
2 (ručne) bombe
250 metaka.

Uništeno:

1 železnički vijadukt
2 tunela (jedan oštećen)
2 železnička mosta (gvozdena)
3094 [metara] železničke pruge
1 skretnica
2 železnička nasipa na dva mesta
5 lokomotiva
31 [železnički] vagon
1 žičara
5 drumskih mostova (dva drvena)
1 vodovodna eev za [električnu] centralu
48 stubova dalekovoda (od toga 4 gvozdene konstrukcije)
7 km telefonske linije.

U poslednjih 15 dana neprijatelj se pre svega ograničio na pariranje našim akcijama. Na svoju inicijativu nije preduzeo nikakve akcije. Svu njegovu delatnost izazvale su naše jedinice. Naročito se primetilo da mu ne ide u račun slanje materijala od strane saveznika. Za svaku poslatu pošiljku prikupio je jače snage koje, međutim, u svojim pohodima nisu imale uspeha. Naprotiv — svugde su bile odbijene uz krvave gubitke. Pošiljke su odmah osetili na vlastitoj koži. Interesantno je da se posle bacanja materijala na Pohorju i posle borbe koju su vodile II SNOUB i XI SNOB na dan 26. VI (o kojoj još nismo poslali podatke)/[55] nije usudio popeti na Roglju, uprkos tome što su se naše jedinice već dan ranije povukle.

Uprkos tome što je neprijatelj zauzet glavnim snagama na istočnom, zapadnom i južnom frontu i što se primećuje da nema dovoljno vojske, on je ipak održao gotovo isti broj vojnika, pa ih je ponegde čak i povećao. Ali se i pored toga primećuje da je neprijateljeva aktivnost popustila otkada su otpočele borbe u Francuskoj. U nekim krajevima pokušavao je da izvrši nasilnu mobilizaciju, što mu u većini slučajeva nije uspelo, pošto su muškarci radije odlazili u našu vojsku.
Neprijatelj se sada kreće daleko obazrivije nego ranije. Imao je već dosta gubitaka na svojim pohodima. Zbog toga se danas mnogo bolje obezbeđuje slanjem patrola, raznih pobočnica itd. I pri prevoženju svoje vojske na kamionima postao je oprezniji. Na opasnim mestima, gde su obično naše jedinice postavljale zasede, silazi iz kamiona i nastavlja put peške. Za obezbeđenje pak šalje pobočnice i patrole. Pošto pređe opasna mesta, ponovo se ukrcava na kamione. Zbog toga je svako postavljanje zaseda sa naše strane postalo bezuspešno i naše su jedinice taj način borbe u većini slučajeva napustile.

Aktivnost naših jedinica nije bila na visokom stepenu, pošlo se velika pažnja pre svega polagala formiranju novih jedinica i pregrupisavanju. Uz to su jedinice imale dovoljno posla oko sakupljanja

[55] Izveštaj o borbi 2. slovenačke NOU brigade »Ljubo Sercer« i 11. slovenačke NO brigade »Miloš Zidanšek« 26. juna 1944. vidi u dok. br. 99.

savezničkog materijala. Za svako bacanje morale su se skoncentrisati znatne snage, pošto je uvek postojala mogućnost da neprijatelj zapleni poslati materijal. Ukoliko su pak naše jedinice bile aktivne, to se pre svega odnosi na diverzantske akcije većeg obima. Za izvršenje tih zadataka minerskim jedinicama pomogle su u obezbeđenju pešadijske jedinice. Diverzantske akcije izvođene su pre svega na železničkim prugama i to na sektorima:

Litija — Zidani Most
Celje — Slovenj Gradec
Celje — Maribor
Maribor — Dravograd.

Velika pažnja poklonjena je rušenju tih glavnih komunikacija, po kojima neprijatelj može prevoziti svoje snage i materijal u Italiju i na našu oslobođenu teritoriju. Sve te akcije bile su izvršene u vezi sa naređenjem Glavnog štaba NOV i POS.[i6] Na ostalim sektorima diverzantska aktivnost bila je manja ili se još uopšte nije razvila. Uzrok je u tome što jedinice, koje su udaljenije od mesta za bacanje materijala, još nisu mogle dobiti poslati materijal.

Sto se tiče morala naše vojske, on je u stalnom porastu. Naročito posle savezničkih pošiljki [borci] su postali još oduševljeniji. Nenaoružani dobili su oružje, udarna snaga naših jedinica povećala se i stalno raste. Neprijatelj je svakako počeo polako da popušta. Osetio je naše novo naoružanje i nema više hrabrosti da se upušta u borbu sa našim borcima. U poslednjim borbama se saznalo da su veći broj neprijateljskih vojnika ubili gestapovci, jer su hteli pobeći. To su pre svega vojnici stranih nacionalnosti koji su prinudno mobilisani. Time se polako pojavljuje otpor pripadnika svih stranih nacionalnosti koje služe u neprijateljskoj vojsci.
Dana 27. VI bio je formiran Pohorski odred. XI SNOB je u pokretu prema moravškom sektoru, gde se predviđa formiranje nove divizije zajedno sa VI SNOUB i Kamniško-zasavskim odredom. O formiranju naknadno ćemo izvestiti.[37]

[59] Odnosi se na naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije za rušenje komunikacije (vidi dok. br. 20).
" Ta divizija nije formirana.

Podaci o mobilizaciji za mesec april

XIV divizija	314	ljudi
VI SNOUB	618	[ljudi]
XI SNOB	31	[človek]
Koruška grupa odreda	122	[človeka]
Kamniško-zasavski odred	1034	od 1. I 44 — I.V.

Za Kozjanski odred nemamo podataka

Svega.. . 2119 ljudi

Podaci o mobilizaciji za mesec maj

XIV divizija	422	človeka (od 1. V — 21. V)
VI SNOÜB	455	ljudi (od 1. V—14. V.)
XI SNOB	271	človek (od 1. V. — 27. V.)
Koruška grupa odreda	207	ljudi (od 1. V — 29. V.)
Kamniško-zasavski odred	990	ljudi
Kozjanski odred	135	ljudi

Svega.. .2480 ljudi.

Kada primimo podatke, dostavićemo ih.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba, major:
Poglajen

Sef operativnog odseka
potporučnik:
Milič Viljem

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 1. JULA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA I AKCIJAMA POTCINJENIII JEDINICA[1]

S T A B
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Položaj, dana I. jula 1944.
Br. 897

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE.

Položaj.

Izveštaj XIV divizije NOV i POJ

20. 6. o. g. minerski vod XIII SNOB minirao je na tri mesta [železničku] prugu Celje — Maribor. Istog dana neprijatelj je u dve kolone u ukupnoj jačini od oko 400 vermana, otpočeo nastupanje prema položajima brigade u selu Požnici. Posle višečasovne borbe brigada je neprijatelja naterala u bekstvo prema Celju. Neprijatelj je morao imati gubitke, koji nisu poznati. Brigada je bez gubitaka.

Posle podne brigada je prešla na nove položaje prema St. Rupertu- i bila ponovo napadnuta od dveju [neprijateljskih] kolona u ukupnoj jačini od 250 ljudi. Posle kraće borbe brigada je jurišem naterala neprijatelja u bekstvo. I u ovoj borbi neprijatelj je imao veće gubitke koji nisu poznati. Brigada je imala jednog mrtvog.

21. 6. o. g. pred veće XIII SNOB na položajima kod Jurkloštra napala je kolona Nemaca jačine 300 ljudi, koja se odmah, čim je zaseda udarila po njoj, povukla.

22. 6. o. g. XIII brigada je na novim položajima kod sela Polane došla u dodir s nemaćkom kolonom jačine 350 esesovaca, posle kraće borbe brigada se bez gubitaka povukla na nove položaje.

Izveštaj VI SNOUB »SLAVKO SLANDER«
a

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332, IV. U gornjem desnom uglu dopisano je mastiljavom olovkom: »81« i crvenom olovkom: »oper«.

[5] Sada: Bre/.e

[3] Redakcija je izostavila tekst o borbama i akcijama brigade 18. i 20. juna 1944. jer je istovetan sa tekstom koji se objavljuje" u dok. br. 98.

U noći 22 23. 6. o. g. jedinice 2. bataljona VI SNOUB zapalile su u Moravčah 3 veće kuće jer se saznalo da neprijatelj ima nameru da se u njima nastani.

23. 6. ujutro neprijatelj je otpočeo nastupanje glavnim drumom iz Št. Vida[4] prema Vidmu i Studencu.[5] Neprijatelj se kretao u trojnim redovima i imao samo male prethodnice i pobočnice. Drugi bataljon bio je u zasedi kod Studenca, pustio je neprijatelja na malu blizinu a zatim iz sveg naoružanja otvorio žestoku vatru na sabijenu kolonu. Sama kolona nije pružila nikakav otpor. Jedino su se posle izvesnog vremena snašle pobočnice i sa boka otvorile vatru na zasedu, koja se, zbog toga i zbog minobacačke i artiljerijske vatre iz St. Vida, povukla. Prema dosadašnjim podacima neprijatelj je imao 35 do 40 mrtvih i više ranjenih. Bataljon nije imao gubitaka.

Neprijatelj je kasnije prodro do Moravća i vršio težak teror nad civilnim stanovništvom batinanjem i streljanjem svakoga ko se zatekao na polju ili u blizini šume. Među civilnim stanovništvom ima nekoliko poginulih, a više je ranjeno. U selu Studenec zapalili su 3 kuće.

6

Izveštaj o borbi II SNOUB I XI SNOB

26. 6. o. g. neprijatelj je nastupao u pravcu Rogle, po Mislinjskoj grapi, s ciljem da napadne naše jedinice na položajima Rogle i da zapleni materijal i oružje koje smo primili iz savezničkih aviona. Za napad na naše jedinice neprijatelj se podelio u tri kolone:

a) piva kolona, jačine preko 400 ljudi, kretala se Mislinjskom grapom u pravcu Plevnika — Kraguljišča s ciljem da napadne naše jedinice na samom spuštalištu;

b) druga kolona, približno iste jačine, kod Plevnika se odvojila od prve kolone i kretala se u pravcu Zage;

c) treća kolona, jačine 400 do 500 ljudi, kretala se od Senjorovog doma[7] u pravcu Planinke s ciljem da napadne naše jedinice sa položaja Planinke.

Neprijatelj je pripadao SS-trupama i policiji, bio je dobro naoružan, pre svega lakim automatskim oružjem.

[1] Sada: Šentvid pri Lukovici

' Odnosi se na Studenec pri Krtini.

[4] Redakcija je izostavila tekst o akcijama Kamniško-zasavskog NOP odreda, jer je istovelan sa tekstom koji se objavljuje u dok. br. 98.

[7] Planinska kuća, k. 1481, 1 km zapadno od Ribniškog jezera na Pohorju (vidi kartu 1:25.000).

Kad su naše izviđačke patrole primetile pokret neprijatelja, izdato je naređenje II SNOUB i XI SNOB da posednu položaje: Kraguljišče, Ostruščicu, kotu 1534, [kotu] 1529 i Glažutu.

Raspored bio je sledeči:

II SNOUB: Kraguljišče — Ostruščica,

XI SNOUB: k. 1534, [k.] 1529, Stara Glažuta, k. 1298.

U 11.30 časova patrole II U. B. naišle su na prethodnicu neprijateljske kolone i na nju otvorile vatru. Neprijatelj se odmah razvio za borbu i otpočeo nastupanje prema položajima brigade. Razvila se žestoka borba sa 1. bataljonom II U. B. na položajima Ostruščice. Neprijatelj je po svaku cenu hteo da posedne položaje na k. 1529 i 1534. Njegov plan osujetili smo napadom jednog bataljona XI SNOB, koji je sa k. 1529 napao neprijatelja s boka. Neprijatelj je bio zadržan na početnim položajima. U 15 časova posle podne na k. 1298 bio je poslat 2. bataljon XI SNOB [sa zadatkom] da zadrži treću neprijateljsku kolonu i onemogući joj da pruži bilo kakvu pomoć napadnutim jedinicama. Zatim se na svim pomenutim položajima razvila žestoka borba koja je trajala do sumraka. U 9 časova uspelo je 2. bataljonu II U. B. da kod Plevnika zađe neprijatelju za leđa. Istovremeno je I. bataljon XI SNOB izvršio energičan napad u bok neprijatelja sa k. 1281. Uprkos tome što je neprijatelj pružao žestok otpor, sve jedinice izvršile su juriš, oterale neprijatelja s položaja i naterala ga u bekstvo. Cim je stigla pomoć, Nemci su ponovo izvršili protivnapad jurišem. Naše jedinice su se nešto povukle i ponovo izvršile juriš na izgubljene položaje. Juriš je bio tako iznenadan i silovit da se Nemci nisu mogli blagovremeno povući tako da su na položajima bili gotovo pomešani s našim borcima i tu se vodila borba prsa u prsa. Nemci su se zatim povukli u pravcu Plevnika, gde su ostali preko noći.

U toku cele borbe neprijatelj je imao 45 mrtvih, među njima 4 oficira, i veći broj ranjenih.

Bilo je zaplenjeno: 4 puškomitraljeza, 8 pušaka, mnogo municije, ranaca i opreme koju neprijatelj nije mogao evakuisati sa poiožaja.

Naše jedinice imale su dva mrtva i šest ranjenih. Izgubljen je jedan puškomitraljez.

Posle završene borbe naše jedinice povukle su se na polazne položaje i, u duhu predviđene akcije prešle* na položaje Klopni vrh — Kamenitec.

- Odnosi se na miniranje železničke pruge Maribor — Dravograd i ekonomsku akciju u Rušama (vidi izveštaj 2. slovenačke NOU brigade »Ljubo Sercer« od 29. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/1).

Neprijatelj se veoma uporno borio. Kada su naši borci jurišem zauzeli položaje, primetili su da su neprijateljski vojnici bili ošamućeni alkoholom. Takođe su u zaplenjenim rancima pronašli veće količine ruma.

Moral naših jedinica bio je na visini, naročito zbog toga što su u borbi već koristile novoprimljeno naoružanje od saveznika. Disciplina je bila na primernoj visini. Primećeno je da je komandni kadar, naročito niži, ispoljio izvesnu neodlučnost i nesnalažljivost pri brzoj proceni situacije i donošenju odluke. Veze u borbi bile su slabe.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Jože Borštnar

Zamenik komandanta, major: Kolman Alojz

(M. P.)

BR. 100

ZAPOVEST ŠTABA 31. NO DIVIZIJE OD 1. JULA 1944. POTČINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTE HUDAJUZNU I BUNKERE IZMEĐU KORITNICE I HUDAJUŽNE[1]

ŠTAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Na položaju 1. jula 1944.
Br. 773

ŠTABU XVI SNOB »JANKO P. VOJKO«

Noću 1/2. jula o. g. naša divizija će napadati uporište Hudajužnu i bunkere između Koritnice i Iludajužne te rušiti prugu i mostove na tom sektoru. Za izvršenje ovih zadataka.

naređujemo:

III SNOUB »Ivan Gradnik « ima zadatak da napadne i likvidira uporište Hudajužnu. Jednim bataljonom ova brigada blokira i dalje Grahovo.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 281,111.

VII SNOUB »France Prešeren« ostaje na starim položajima sa istim zadacima kao dosada.[2]

XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« ima zadatak da sa prvim bataljonom nastavi rušenje pruge na istom sektoru kao dosada. Sa drugim bataljonom da napadne i likvidira bunkere i poruši mostove kod Klonta i Humera. Sa trećim bataljonom ostaje na starom mestu i sa istim zadacima kao dosada.

III SNOUB »Ivan Gradnik« treba da dobije podatke o uporištu Hudajužna od Štaba I bataljona svoje brigade koji je danas već napadao pomenuto uporište.

XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« treba dobro da pripremi svoj II bataljon i rasporedi ga po grupama jer će biti potrebno da se više bunkera napadne istovremeno. Ovom bataljonu biće dodeljeni mineri naše divizije. Minere možete upotrebiti i kao vodiče, jer je njima teren na tom sektoru dobro poznat.

Štabovi brigada treba dobro da pripreme svoje ljudstvo. Treba popuniti utrošenu municiju i eksploziv.

III SNOUB »Ivan Gradnik« daje privremeno jedan teški minobacač XVI SNOB »Janko Premrl Vojko«. Pošto za ovaj minobacač još nije određeno ljudstvo, štabovi treba da se međusobno dogovore u pogledu ljudstva. Pomenuta brigada mora takođe da dodeli polovinu svojih mina XVI SNOB »Janko P. Vojko«. III SNOUB »Ivan Gradnik« treba da odredi ljudstvo za top koji je pomenuta brigada danas zaplenila. Mi ćemo uputiti za top jednog zarobljenika koji se nešto razume u rukovanje topom. Top će sadejstvovati za vreme akcije kod XVI SNOB »Janko P. Vojko«, koja ima zadatak da ga posle završene akcije doveze u Bukovo.

Danas u 6 časova izviđače se zemljište na kojem će se u toku noći izvoditi akcije. Na ovo izviđanje brigade treba da povedu sve starešine koji će večeras učestvovati u akcijama kao i minere. Izviđanju će prisustvovati komandant divizije.
Početak akcije: XVI SNOB »Janko P. Vojko« mora da otpočne napad u 21 čas, a III SNOUB »Ivan Gradnik« u 23 časa.

PoŠto se u poslednje vreme pokazalo da je za likvidaciju utvrđenog uporišta, kao i bunkera, najbolje oružje odlučan juriš, koristite što više ovu taktiku. Da bi se ovo postiglo.

* Brigada je imala zadatak da obezbeđuje napad na železničku prugu u dolini r. Bače - pravca Gorenjske, sa sledečim rasporedom: iedan bataljon na pl. Porozen a dva bataljona kod samog uporišta Podbrdo (vidi dok. br. 110).

potrebno je pred akciju dobro pripremiti ljudstvo kao i ostali materijal.

Zborno mesto za sve drugove koji će otići na izviđanje zemljišta biće kod III SNOUB »Ivan Gradnik« danas u 6 časova.

Za vreme akcije Štab divizije nalaziće se u Zakojci.

Veza sa Štabom divizije mora da bude telefonska. Zbog toga štabovi brigada treba blagovremeno da uspostave telefonsku liniju i uključe telefonske aparate.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. politkomesara:
Kodrič Rudi
Branko

Komandant,
potpukovnik:
Potočar Stane
Stane

BR. 101

IZVEŠTAJ ŠTABA 31. DIVIZIJE OD 1. JULA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O SAVLAĐIVANJU NEPRIJATELJSKOG UPORIŠTA KORITNICA[1]

STAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Na položaju 1. jula 1944.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ

Kao što smo već izvestili u našem telefonskom izveštaju III SNOUB »Ivan Gradnik« (II. bataljon) u toku prošle noći likvidirala je neprijateljsko uporište u Koritnici.

Naknadno vam dajemo iscrpan izveštaj o borbama pomenutog bataljona pri zauzimanju uporišta:

Napad na neprijateljsko uporište pomenuti bataljon je otpočeo nešto posle pola noći. U to vreme bataljon se s bombašima i minerskim odeljenjima približio uporištu, ali ovaj

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/TII.

juriš nije uspeo jer plastik- koji su mineri položili nije dejstvovao. Uskoro zatim bio je izvršen ponovni juriš koji takođe nije uspeo zbog snažnog neprijateljskog otpora. Pri trećem jurišu našim bombašima i minerima uspelo je da se približe uporištu, koje su mineri minirali. I pri ovom miniranju dejstvovao je samo jedan plastik, dok ostali nije dejstvovao. Posle eksplozije naši borci ušli su u uporište i pozvali neprijatelja da se preda, ali ovaj to nije hteo odmah učiniti, već tek posle više poziva naših boraca.

Uporište je bilo likvidirano nešto posle 5 časova ujutro.

U ovoj akciji zaplenjen je sledeći materijal: 5 puškomitraljeza, 2 mitraljeza, 1 brzometni top, 2 bicikla, 30 pušaka, 2 pištolja, 80 granata za brzometni top, veća količina opreme i municije. Materijal koji se nije mogao odvesti bio je uništen.

U borbi za Koritnicu zarobljeno je 30 neprijateljskih vojnika, a veći broj bio je ranjen. Komandant pomenutog uporišta, neki niži oficir, izvršio je samoubistvo prilikom zauzimanja uporišta od strane naših boraca.

Pred zoru porušenom mostu kod Koritnice približio se neprijateljski tenk na koji su naši borci otvorili vatru iz protivtenkovskih pušaka. U tenku je bio ubijen tenkist, a komandant zone ovog sektora bio je teže ranjen. Tenk se odmah posle ove naše akcije vratio u svoju polaznu bazu.[s]

Top koji su naši borci zaplenili prilikom likvidacije neprijateljskog uporišta, kao i 12 zarobljenika, nalazi se još na drugoj strani reke, jer ih je zbog situacije nemoguće prebaciti preko reke. Za top kao i za zarobljenike postavljeno je obezbeđenje.

U borbama za neprijateljsko uporište pala su 4 naša druga, i to 1 mitraljezac u borbi za uporište, dok su 3 druga pala prilikom napada na bunkere. U borbi za uporište i za bunkere bilo je ranjeno 8 naših drugova.

Neprijateljsko uporište Koritnica samo je delimično uništeno, jer za potpuno uništenje nije bilo vremena obzirom da je već bilo svanulo kada je uporište likvidirano i bilo je neophodno potrebno da se najpre evakuišu zarobljenici i zaplenjeni materijal. I ovo se nije moglo izvršiti u potpunosti, najviše zbog neprijateljskih tenkova koji su se nalazili na tom sektoru. Sav zaplenjeni materijal koji još nije evakuisan kao

- Vrsta eksploziva engleskog porekla.

' U originalu nije sasvim jasno da li je rečenica niastilom precrtana ili podvučena.

i preostali ratni zarobljenici (njih 12) evakuisaće se što pre. a svakako u toku naredne noći.

Oko 8 časova tenk je ispalio nekoliko granata na Bukovo i sa dve granate pogodio je toranj.[1]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODI!!

V. d. politkomesara:
Kodrič Rudi
Branko

Komandant,
potpukovnik:
Potočar Stane
odsutan

(M. P.)

BR. 102
IZVEŠTAJ ŠTABA 19. SLOVENAČKE BRIGADE »SREĆKO KOSOVEL« OD 2. JULA 1944. ŠTABU 30. NO DIVIZIJE O NAPADU NA NEPRIJATELJSKA UPORIŠTA KLAVŽE I KNEZU[1]

STAB 19. SNOB »S. KOSOVEL«
Operativni odsek
na položaju. 2. 7. 1944.

ŠTABU XXX DIVIZIJE IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Položaj

Predmet: Vojni izveštaj o akcijama

Dostavljamo Vam vojni izveštaj za 29—30. p. m.

1) Raspored naših jedinica 29. 6. o.g.

a) Naša brigada dobila je zadatak da napadne i uništi neprijateljsko uporište u Klavžama, ruši železničku prugu Sv. Lucija- — Klavže i uništi bunkere kod mosta, na koti 191.

b) I i III bataljon dobili su zadatak da izvrše napad na pomcnuto uporište i bunkere, a II bataljon bio je u rezervi.

[4] Rečenica je dopisana inastiloin.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226 I.

-' Sada Most na Soči.

c) Prateća četa ojačana jednim minobacačem iz 18. SNOUB dobila je zadatak da svojom vatrom podržava napad bataljona. Protivtenkovski top imao je zadatak da ruši bunkere [dejstvom] iz neposredne blizine.

č) Pionirsko-minerska četa imala je zadatak da ruši prugu.

2) Karakteristika akcije: bila je da se uništi što veći broj neprijateljskih vojnika i da se pokidaju njegove saobraćajne veze.

3) Kratak tok akcije: Tačno u 2 časa 29. p. m. neprijatelj je otvorio vatru na jedinice I i III bataljona koje su jurišale na neprijateljske bunkere. Tom prilikom bio je zauzet jedan bunker uprkos snažnoj neprijateljskoj vatri, ali je posle izvesnog vremena morao biti napušten zbog pojačane vatre neprijatelja iz pravca Kneža i jedinice su se povukle na ranije položaje. Istog dana oko 7 časova iz pravca Sv. Lucije naišao je kamion, natovaren različitom municijom i sa 2 puškomitraljeza. U kamionu su bili 1 italijanski oficir, potporučnik, jedan pitomac oficirske škole i 7 vojnika. Kamion je odmah bio napadnut i zaplenjen je sav materijal a posada je posle kraće borbe bila zarobljena. Kamion je odmah bio zapaljen a materijal evakuisan.

U 13.30 časova iz pravca Sv. Luci je naišla je jedna autoblinda na koju je 1 bataljon otvorio vatru, posle čega se autoblinda opet vratila u pravcu Sv. Lucije. Oko 16 časova na drumu iz pravca Sv. Lucije pojavila se grupa neprijateljskih vojnika, oko 12 ljudi, s jednim mitraljezom »šarcem«. Sa ovom grupom stupio je u borbu I bataljon i rasterao je. Oko 17 časova bio je napadnut naš I bataljon na levom krilu od neprijateljske grupe jačine oko 50 ljudi s mitraljezom »šarcem«. Ova grupu prvo je napala jednu našu malu grupu koja je imala zadatak da uništi neprijateljsku grupu u tunelu. Tom prilikom u tunelu zaplenjeno je postolje za mitraljez »breda« i sanduk municije za mitraljez. Istom prilikom poginuo je naš puškomitraljezac, njegov pomoćnik je ranjen a puškomitraljez izgubljen.

4) Broj neprijateljskih vojnika bio je sledeći: 20 Italijana i 6 Nemaca, zaseda između Klavža i Kneže, patrola na dramu, a zatim je u toku dana došlo pojačanje u više grupa, oko 72 vojnika, jedna autoblinda i jedan kamion.

5) Neprijateljski gubici: više mrtvih i ranjenih; zarobljeno: jedan oficir, pitomac oficirske škole i 7 vojnika. Svi zarobljenici su po narodnosti Italijani.

6) Naši gubici: Imali srnu 2 mrtva, 23 ranjenih i .. .[1] nestalih.

7) Zaplenjeno oružje i materijal: 2 puškomitraljeza »breda«, 1 automat, jedan pištolj, 7 italijanskih pušaka, jedno postolje za mitraljez »bredu«, kamion različite municije i nešto sanitetskog materijala.

Izveštaj o akciji 30. 6. 1944:

1) Raspored naših jedinica:

a) I bataljon dobio je zadatak da osigurava drum sa pravca Sv. Lucije i omoguči miniranje koje je izvodila minersko-pionirska četa.

b) II i III bataljon dobili su zadatak da blokiraju uporište Knežu i da, uz pomoć jedne čete iz [sastava] italijanske brigade, izvrše juriš na uporište, i to: III bataljon treba da pređe reku Baču i da manevrom opkoljavanja napadne neprijatelja s leđa, dok II bataljon napada uporište s leve obale reke Bače.

c) Pionirsko-minerska četa dobila je zadatak da minira drum Sv. Lucija — Klavže.

2) Karakteristika akcije: da se uništi što veći broj neprijateljskih vojnika kao i njegove saobraćajne veze.

3) Kratak tok akcije:

a) II bataljon vršio je blokadu s leve obale reke Bače i uspeo je da dopre do samih bunkera, ali nije uspeo da jurišem uništi neprijateljsko uporište zbog žestoke vatre iz bunkera.

b) III bataljon prešao je reku Baču pod žestokom neprijateljskom vatrom i izvršio manevar opkoljavanja za napad s leđa na neprijateljsko uporište Knežu te je zajedno sa II bataljonom izvršio juriš na uporište.

c) Pionirsko-minerska četa minirala je drum na pravcu Sv. Lucija — Kncža uprkos žestokoj neprijateljskoj vatri iz bunkera i tunela. Na taj način sprečila je neprijateljske tenkove da dođu u pomoć napadnutom uporištu, jer su oko 23.30 naišli na minsko polje. Tom prilikom jedan tenk bio je onesposobljen za borbu i sprečio je dolazak ostalih tenkova.

č) Istovremeno su delovi I i III bataljona i Prateće čete napali i uporište u Klavžama.

4) Brojno stanje neprijateljskih snaga: 60 italijanskih [vojnika] — bersaljera, 28 italijanskih [vojnika] — alpinaca

[5] Tačke se nalaze u originalu. Njima je pri pisanju dokumenta označeno mesto na kome će se naknadno uneti odgovarajuća cifra, ali ona nije upisana.

i 2 Nemca sa dva mitraljeza, protivavionskim mitraljezom 20 mm, sa 7 minobacača i 4 puškomitraljeza.

5) Neprijateljski gubici nisu poznati.

6) Naši gubici: do sada još nisu ustanovljeni, jer se III bataljon još uvek nalazi na desnoj obali reke Bače. Podaci o našim gubicima dostaviće se naknadno u posebnom dopisu.[4]

Moral i borbenost naših jedinica bili su na visokom stepenu.

Moral neprijatelja vrlo nizak, što smo saznali od zarobljenih Italijana.

Izgubljeni materijal: jedan puškomitraljez »breda«.

Bilo je izgubljeno 150 kg eksploziva. Kada su naši mineri bili na pruzi nameravajući da je miniraju, iznenadno su bili napadnuti istovremeno od neprijatelja i od naših, i to od jedinice naše divizije koja se nalazila na desnoj obali Bače.[5] Zbog odveć jake vatre bilo je nemoguće da se nastavi miniranje, a nije se mogao evakuisati ni eksploziv.

O količini utrošene municije pri izvođenju akcije javićemo naknadno jer dosada nemamo tačnih podataka, pošto se sve jedinice još ne nalaze u sastavu brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba
nema ga!

Operativni oficir
poručnik Karadžić Miloš
Karadžić

* Redakcija nije pronašla taj dopis.

[5] Na desnoj obali r. Bače nalazila se 17. slovenačka NO brigada »Simon Gregorič« (vidi dok. br. 107).

IZVEŠTAJ VOJNE OBLASTI 9. KORPUSA NOVJ OD 3. JULA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O FORMIRANJU TOLMINSKOG VOJNOG PODRUČJA I O RADU POTCINJENIH VOJNO TERITORIJALNIH KOMANDI I NJIHOVIH USTANOVA[1]

VOJNA OBLAST
IX KORPUSA NOV I POJ
Položaj 3. jula 1944.
Br. /44.

GLAVNI ŠTAB NOV I PO SLOVENIJE
IZVESTAJ

0 radu komandi vojnih područja i komandi mesta vojne oblasti IX korpusa NOV i POJ od 15. do 30. juna 1944.

1. jula 1944. formirali smo Komandu Tolminskog vojnog područja[2] sa tri komande mesta, i to:

Komanda mesta Kojsko (Šmartno — Brdo)
Komanda mesta Tolmin (Sela[3])
Komanda mesta Kobarid.

Pošto se na tom sektoru rede nalaze operativne jedinice, mobilizacija još nije u potpunosti izvršena. Zbog toga će komande mesta pre svega vršiti mobilizaciju, sakupljanje oruž-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 22/1. U gornjem desnom uglu dopisano je crvenom olovkom: »oper«.

[2] Redakcija nije pronašla posebnu naredbu o formiranju Tolminskog vojnog područja, ali se ovaj datum može uzeti kao tačan iako postoji jedno Obaveštenje koje je Vojna oblast 9. korpusa NOVJ izdala 4. jula 1944. pod br. 138/44. Ono glasi:

»Obaveštenje

sa današnjim danom formirali smo tolminsko vojno područje sa tri komande mesta, i to:

1. Komanda mesta... Kojsko (Šmartno, Brda)
2. Komanda mesta... Tolmin (Selo) i
3. Komanda mesta... Kobarid.

Komandi Tolminskog vojnog područja izdali smo naređenje da stupi u kontakt sa svim vojnim jedinicama, terenskim odborima i privrednim komisijama na tom području. Zadaci tog područja su isti kao 1 zadaci već postojećih Idrijskog i Vipavskog vojnog područja.

Svi odseci Štaba 9. korpusa NOV i POJ, sve vojne jedinice i svi odbori treba da se povezu radi međusobne saradnje.« (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 281/11).

[3] Sada: Sela nad Podmelceni

ja, vojnog materijala (bivše italijanske vojske) i kontrolu nad civilnim stanovništvom. Dalje imaju zadatak da organizuju saobraćaj preko Soće. U komandu tog područja uputili smo rukovodioce koji su već radili u komandama mesta i [u komandama] Vipavskog i Idrijskog [vojnog] područja, tako da će svoja praktična iskustva preneti na te novoformirane komande mesta.

Uskoro ćemo formirati komandu vojnog područja na Gorenjskom sa odgovarajućim komandama mesta. Za ovo vojno područje i komande mesta već odabiramo rukovodioce i potrebno ljudstvo. Pošto neprijatelj na tom sektoru ima brojnija uporišta, rad komandi mesta i područja biće unekoliko promenjen u odnosu na ostale komande mesta Idrijskog i Vipavskog područja. Komande mesta biće pokretne. Vršiće pre svega mobilizaciju i održavanje veza.

U postojećim komandama mesta Idrijskog i Vipavskog vojnog područja rad se nastavlja i dalje se razvija. Naročito su radni vodovi veoma aktivni i brojno vrlo jaki. Tako npr. Komanda mesta Ajdovščina ima preko 200 drugova [u] radnom vodu koji su raspoređeni na njenoj teritoriji. Sve komande mesta imaju i radne vodove koji su tako raspoređeni da pružaju pomoć stanovnicima kojima je to najviše potrebno, a pre svega vlasnicima imanja koji imaju rođake u našoj NOV. Podvlačimo da ljudstvo radnih vodova nije sposobno za operativnu vojsku; to su drugovi koje je pregledao i poslao u pozadinu referent saniteta divizije. Dalje, komande mesta imaju krojačke, obućarske, kovačke i mehaničarske radionice koje imaju uvek mnogo posla. Formiraju se takođe saračke (jedna već postoji), kolarske i stolarske radionice. Moramo napomenuti da nam velike teškoće zadaju radionice, i to zbog toga što nam nedostaje potreban materijal, naročito u krojačkim i obućarskim radionicama. Na Idrijskom vojnom području radi 5 pilana na vodni pogon. Te pilane rade za civilno stanovništvo pri gradnji kuća. pokrivanju krovova i podizanju drugih zgrada koje je neprijatelj u poslednjoj ofanzivi zapalio i porušio. Takođe pružamo pogođenima radnu snagu, kao npr. tesare i stolare.

U komandama mesta Vipavskog vojnog područja formirali smo diverzantske grupe koje imaju zadatak da napadaju neprijateljske patrole, automobile, ruše pruge itd. Uspesi tih diverzantskih jedinica dosada su vidni. Npr. komanda mesta Dornberk je u toku ovih 14 dana zaplenila 1 automobil na kojem su bili radnici organizacije »Todt« i straža neprijateljskih bandita. Ubili su 3 pripadnika neprijatelja, a radnike su odvezli i poslali u naše jedinice. Zaplenili su 2 para konja (vlasništvo neprijatelja) koji su prevozili materijal.

Minirali su železničku raskrsnicu kod stanice u Gorici te je [zbog toga] 9 časova bio u prekidu saobraćaj iz Gorice [za] Trst. To je izazvalo veliku uznemirenost medu neprijateljskim vojnicima, pošto je akcija bila i/vršena u središtu njihovih uporišta, gotovo u samom mestu. Pored toga patrole te komande ubile su još 4 neprijateljska vojnika. [Pripadnici] Komande mesta Ajdovščina ubili su u sukobima 6 neprijateljskih bandita, dok sami nisu imali gubitaka.

Sve komande mesta imaju organizovane etapne kuhinje kojima se služe prolaznici. Neke etapne kuhinje dnevno izdaju hranu za preko 100 drugova. Isto tako prolaznicima se pruža prenoćište i higijenska nega.

Pri vojnoj oblasti formirali smo:

Odsek za saobraćaj
Odsek za mobilizaciju
Ekonomski odsek
Sanitetski odsek

Saobraćajni odsek preuzeo je svu telefonsku mrežu, R [adio]-stanice, radionice koje pripadaju saobraćajnim sredstvima, referenta za nabavku materijala [koji ima zadatak] da vodi evidenciju o svim saobraćajnim sredstvima, da organizuje saobraćaj iz IX korpusa ka VII korpusu i iz Vipavske doline ka sektoru gde se nalaze operativne jedinice.

Mobilizacijski odsek ima zadatak da izvrši totalnu mobilizaciju svih obveznika od 17 do 45 godina, na teritoriji IX korpusa, vodi evidenciju nad njima i svim ostalim koji nisu sposobni za operativne jedinice i da ih rasporedi prema sposobnostima u radne pionirske vodove. Zatim ima zadatak da prikuplja sav vojni materijal i oružje koje se još nalazi na terenu. Dalje [ima zadatak] mobilizacije vojnih mula i konja koji se još nalaze na terenu itd.

Ekonomski odsek ima zadatak da se brine o ishrani pozadinske vojske, organizaciji radionica, vođenju evidencije o skladištima i o životnim namirnicama koje se nalaze po skladištima.

Sanitetski odsek ima zadatak da se brine o zdravstvenom stanju pozadinske vojske i civilnog stanovništva. Dalje ima zadatak da organizuje razne ambulante i antiskabične stanice.

Svi odseci su u toku formiranja i nisu još potpuno oformljeni. Moramo napomenuti da nam nedostatak kadra zadaje velike teškoće i zbog toga se rad ne izvršava onako kako bi trebalo prema naređenju Vrhovnog štaba NOV i POJ. Kadar nam nedostaje u samim odsecima, u vojnim područjima

i komandama mesta, pre svega politički radnici (politkomesari).

Radi usavršavanja i izgrađivanja kadra šaljemo rukovodioce u razne škole i na tečajeve, pa se nadamo da će se ti nedostatci (nedostatak kadra) ubrzo otkloniti. Iz operativnih jedinica ne možemo uzeti rukovodioce pošto i one oskudevaju u dobrom kadru.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam.[enik] komandanta
IX korpusa NOV i POJ
Stante Peter

Prilažemo izveštaje šefova odseka
Vojne oblasti IX korpusa NOV i POJ *

BR. 104

NAREĐENJE ŠTABA 30. NO DIVIZIJE OD 3. JULA 1944. POTČINJENIM JEDINICAMA DA SE RAZMESTE NA SEKTORU BANJSKE PLANOTE I PRIPREME ZA DALJE ZADATKE[1]

ŠTAB
XXX DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV 1 POJ
Položaj, 3. 7. 1944.
Br. 358

ŠTABU IX KORPUSA

Radi novih zadataka naša divizija izvršila je pokret na sektor Banjške planote. Zbog toga

n a r e đ u j e m o :

XVII SNOB »Simon Gregorčič«, odmah po primanju ovog naređenja, s ćelom brigadom preći će u Spodnji Loko-

[4] Ovi prilozi se nalaze u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 281 II.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226 L U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1423« i plavom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »5.7.«. Redakcija objavljuje primerak naređenja koji je dostavljen na uvid Štabu 9. korpusa NOVJ.

vec. Obezbeđenja daje prema Grgaru — Banjšicama — Ravnama.

XVIII SNOUB »Bazoviška« prelazi na sektor Gornji Lokovec. Osiguranje daje prema Vratima — Slapu- — Tolminskom Lomu.

XIX SNOB »Srečko Kosovel« treba da odmah pređe u selo Vrhovče."' Obezbeđenje [daje] prema Avčama — Kanalu.

Sve brigade treba što pre da prikupe svoje razhajkance[4] i svaka brigada treba da ih vrati svojoj jedinici.

Sve starešine koje su se bez dozvole povukli treba odmah razoružati i staviti pod stražu

Na sadašnjim mestima jedinice treba da imaju dobre izvidnice i obaveštajne patrole koje štabovi treba dobro da kontrolišu kako neka brigada ne bi bila iznenađena od neprijatelja. Štabovi treba da vode računa da intendanti dobiju što više hrane, da se vojska nahrani. Štabovi moraju dostavljati svakog dana raport Štabu divizije o tome šta je vojska imala za jelo.

Stab divizije nalaziće se na Srednjem Lokovcu.[3]

Veza: Sve brigade treba da uspostave sa štabom [divizije] telefonsku, signalnu i kurirsku vezu.

Ako bi neka jedinica bila napadnuta ili vodila borbu, druga jedinica mora joj odmah priteći u pomoć ne čekajući naređenje pretpostavljenog štaba. Sve brigade treba da imaju stalnu međusobnu vezu kao i bataljoni. Za ovo vreme pripadnici jedinica treba da se očiste, nahrane, da očiste oružje i popune utrošenu municiju. Štabovi brigada moraju dostaviti tačno brojno stanje ljudstva, oružja, municije i stoke. Takođe moraju dostaviti tačne izveštaje o svim akcijama od 28. 6. do danas (rekapitulaciju).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Zlatnar Mirko s. r.
Mirko

V. d. komandanta, major:
Timinec Milan s. r.
Tominec Milan

[s] Odnosi se na Slap ob Idrijci.

[3] Pogrešno; trebalo bi: zaselak Vrhovec.

[4] Borci koji su se odvajali od svojih jedinica, zadržavali sc po nekoliko dana kod svojih kuc'a a zatim se ponovo uključivali u jedinice.

[3] Doljni, Gornji i Srednji Lokovec; sada: Lokovec.

NAREĐENJE ŠTABA 18. NO DIVIZIJE OD 4. JULA 1944. ŠTABOVIMA 8. SLOVENACKE BRIGADE »FRAN LEVSTIK« I 9. SLOVENACKE BRIGADE DA BUDU SPREMNE ZA PREDSTOJEĆE RUŠENJE TUNELA PEŠCENIK[1]

ŠTAB
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 4. VII 1944.
u 11.30 h

ŠTABU VIII I IX S.N.O. BRIGADE

položaj

U vezi sa novim zadacima koji stoje pred nama[2]

naređujemo:

1. — VIII brigada treba da zauzme položaje Kal kod Vrbovca, sem bataljona koji se nalazi na sektoru Ajdovec — Brezova Rebei i koji treba do daljeg da ostane tu sa istim zadacima.[3] Ovaj bataljon treba da kontroliše jedan član Štaba. Štab brigade treba sa ovim bataljonom da održava čvrstu vezu. Brigada treba da bude spremna, u slučaju potrebe, da izvrši brz pokret i u isti mah da se vojnički i politički priprema za eventualni napad i da očekuje dalja naređenja. Istovremeno pripremiti minere, izvršiti pregled naoružanja i pripremiti bombaše tako da brigada, ako dobije naređenje, bude spremna u svakom pogledu.

2. — IX brigada treba da pređe na sektor Sela pri Šumberku i da istovremeno patrolira s bojnim patrolama u pravcu Medvedjeka sa istim zadatkom da, ako bude potrebno,

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. I9I/III. U gornjem desnom uglu dopisano je mastiljavom olovkom: »Arhiv«.

[3] Odnosi se na planirani napad i rušenje železničkog tunela Pešćenik kod Višnje Gore (vidi dok. br. 106 i 108).

[5] Štab 18. NO divizije naredio je 3. jula 1944. štabu 8. slovenačke brigade »Fran Levstik« da uputi na taj sektor jedan bataljon sa zadatkom da kontroliše teren u pravcu Novog Mesta (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. J91/1II).

izvrši brz pokret da bi se izbeglo ma kakvo ometanje. S ljudstvom raditi u duhu komandantovih usmenih uputstava. Čekati naređenja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V.d. politkomesara: (M. P.) Komandant-pukovnik:[4]

BR. 106

ZAPOVEST ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 5. JULA 1944. POTČINJENLM JEDINICAMA ZA RUŠENJE TUNELA PESCENIK[1]

VII. KORPUS NOV IN- PO JUGOSLAVIJE
St. 463

D , . . . , , t (M ,
Položaj, 5. 7.[3] 1944.

Z A P O V E S T
(Karta Novo Mesto i Cerknica 1 : 100.000)

S i t u a c i j a :

Neprijatelj je u toku noćašnje noći (4—5) ispao iz Stične u jačini 200 vojnika,[4] zaobišao jedinice IX i XV brigade, upao u dolinu Krke, preko Krke u Drašču Vas, gde je napao našu tankovsku posadku.* U samu zoru istim pravcem vratio se na ishodišnje položaje. U toku današnjeg dana neprijatelj iz V. Lašča nadire ka našim položajima u dve kolone i stigao je do Zdenske Vasi. Istočasno" sa ovim dvema manjim kolonama neprijatelj je ispao iz Višnje Gore u pravcu položaja IV

* U to vreme komandant 18. NO divizije bio je Stanko Semič Daki, a politkomesar Josip Zornada Frenk.

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 154/1 i 191/11.

» I

' U dokumentu je prvobitno bila napisana cifra 6. pa je crvenom olovkom ispravljena na 7.

[4] Odnosi se na delove 1. bataljona i bataljona »O« slovenačkih domobranaca (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK. f. 283/11 — pov. br. 339).

[1] Tenkovska posada. Ona je u s. Drašća Vas bila iznenađena od domobranaca i tom prilikom su joj uništena dva tenka (vidi dok. br. 149).

* Istovremeno

brigade i sa istom se sukobio na Ilovoj Gori. Izviđački avion izviđao je dolinu Krke i pravac Kočevja.[7]

Da se zaključiti da neprijatelj ponovo ima nameru sa ispadima i iznenađenjima na naše manje odeljke ili nezaštićene baze i punktove, obzirom na slabe svoje sile da bi mogao protiv nas preduzeli ozbiljnije operacije. Ovakvi ispadi omogućeni su mu samo zato što su naše jedinice ponovo po staroj praksi počele držati se jednih te istih položaja, pošiljati[8] jedne te iste patrole, bojne i obaveštajne, uvek u istom pravcu; neprijatelj je to osetio, naš pritisak bio je slab, te mu se dozvolilo da poslednjih dana on nama natura borbu. Posadtke[3] Kočevja, Ribnice, Lašča i Stične poslednjih dana počele su biti aktivnije. Da bi preprečili i mi njemu naturili borbu potrebno je energično, ustrajno i neprestano organizirano i jačim snagama dočekati ga na svakom mestu, težeći potpunom uništenju, neprestanim napadanjem postojanki,[11]' uznemirivanjem, postavljanjem zaseda, menjanjem položaja.

N a r e đ u j e m o :

1) XVIII Divizija noću 6 7 jula izvršiće napad i rušenje železničkog tunela pri Višnjoj Gori (Peščenik). VIII brigadu u toku današnjeg dana prebaciti na liniju Medvedjek — Zagorica — Rdeči Kal." Jedan bataljon ima ostati na starom sektoru, s tim da se drži manevarski na ćelom sektoru od Trebnjeg do Novog Mesta i Tržišča. Rušenje tunela izvršiti najsolidnije, tako da [ga] je za najduže vrijeme nemoguće opraviti. Inž.teh. sekcija XV Divizije pridaje se XV11I Diviziji za vreme ove akcije.

2) XV divizija sa 2 bataljona osiguravaće IX brigadu od Grosuplja i istočasno rušiti železničku prugu, te pokupiti što više daljnovoda od Višnje Gore do Grosuplja, za potrebe naših otseka za vezu. Jedan bataljon IV brigade [neka] ostane na sektoru Kočevja,'-' s tim da kontrolira i spreči svaki neprijateljski prodor iz Lašča. XV brigada [neka] zauzme po-

[7] Pogrešno; trebalo bi: Hočevje.

[8] Upućivati

" Posade

Uporišta

[11] Brigada je 5. jula 1944. imala sledeći raspored: Stab i prištapske jedinice u s. Ajdovec, 1. bataljon u s. Brezova Reber, 2. bataljon u s. Ajdovec, a 3. bataljon: Kačje ride — Golobinjck (vidi izveštaj štaba 18. NO divizije od 5. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 27 II).

[12] Pogrešno; odnosi se na Hočevje.

ložaje: Zg. Drage — V. Ćrnelo — Gorenja Vas,™ povezujući se sa jedinicama VIII brigade. U toku noći 5 6 steći[14] još više Stičnu i vršiti demonstrativan napad.

3) I art. brigada naročito ima kontrolirati i paziti na pravac Kočevja, s tim da svojim patrolama i objavnicama pazi na samo Kočevje; za slučaj ma kakvog ispada [neprijatelja] ima brigada sa svim raspoloživim silama ovoga dočekati i razbiti.

4) Početak napada na tunel u 22 h (6 jula 44), do kog časa moraju biti sve jedinice na svojim mestima. Po izvršenoj akciji, IX brigada povućiće se na položaje Krka — Muljava, gde će biti rezerva, ostale jedinice pak [neka] ostanu na svojim položajima.

5) Znaci raspoznavanja za 6 7 jul: Tone — Tunel.

6) Štab Korpusa nalaziće se pri IX brigadi.

7) Previjališta na starim bazama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Bolko

V.D. Komandanta pukovnik Pero

(M. P.)

" Petog jula 1944. brigada je imala sledeći raspored: 1. bataljon — Male Lese, 2. bataljon iznad Marinće V3si, 3. bataljon iznad Dećje Vasi, a 4. bataljon kod Podbukovja (vidi izveštaj 15. NO divizije od 5. juna 1944, Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 26/11).

" Stegnuti

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 5. JULA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI I STANJU POTCINJENIH JEDINICA KRAJEM JUNA I POČETKOM JULA[1]

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
Dana 5. jula 1944.
Br. op. 1430

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Izveštaj o akcijama
za period od 20. 6—5. 7.

(sekcije Tolmin, Bled 1 : 100.000, jug. izdanje).

SITUACIJA

U proteklom vremenu, tj. u drugoj polovini meseca juna, vojna situacija neprijatelja može se okarakterisati u znaku defanzivnosti. Većih ofanzivnih udara ili koncentracija nije bilo, sem na severnom delu našeg sektora na Gorenjskom, koje je izvodio na jedinice XXXI divizije i Gorenjskog odreda.[2] I ovi neprijateljski napadi bili su sprečeni otporom naših jedinica tako da ih neprijatelj nije mogao izvoditi po zamišljenom planu. Na drugim sektorima mogu se konstatovati samo manja neprijateljska patroliranja, i to uglavnom oko glavnih baza i komunikacija. Takva situacija neprijatelja bila je zbog toga što su, zbog međunarodnih događaja glavne neprijateljeve snage iz centara u Trstu, Gorici i Videmu otišle na front. U mnogim uporištima nemački vojnici zamenjeni su italijanskim i domobranskim'[1] [jedinicama].

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 222/11.

• Opširnije o borbama 31. NO divizije u Gorenjskoj vidi u dok. br. 110.

' Sem četa SNVZ formiranih do kraja maja 1944 (vidi dok. br. 2. napomenu br. 3), do jula 1944. formirane su 12. i 14. četa SNVZ. Naredbom Organizacijskog štaba SNVZ od 13. juna 1944. obrazovane su tri grupe i Regrutna škola, i to: Grupa Postojna <4. četa: Postojna; 5. četa: Razdrto, koje su 30. juna 1944. povučene u Trst i reorganizovane u novu 4. četu: 7. četa: Sv. Peter na Krasu — sada Pivka — i 10. četa: Veharše); Grupa Gorica (2. četa: Gorica; 6. četa: Tolmin i 9. četa: Kobarid);

Zbog udara naših jedinica na neprijateljske komunikacije u proteklom vremenu, tj. u prvoj polovini juna, neprijatelj je otpočeo jače da obezbeđuje svoje komunikacije i pojačao sav sistem odbrane kako naoružanjem tako i utvrđenjima. Saobraćaj na cestama i železničkim prugama je posle mnogih uspešnih napada naših jedinica za neprijatelja otežan i svaki transport mora pratiti ili oklopnim vozom ili [osiguravati] bočnim osiguranjem pešadijskim [delovima].

Sam sistem rasporeda neprijateljskih uporišta, kako na komunikacijama tako i na teritoriji izvan komunikacija, bio je uglavnom u tome da jedno drugome pomaže i jedno drugo štiti od naših napada. U tom cilju neprijatelj je naročito na komunikacijama, postavio veći broj uporišta, koja po broju ljudstva nisu jaka, ali su po odbrani prilično jaka. Sva uporišta ograđena su žićanim preprekama, a neka su čak okružena minskim poljima. Izgrađeni su jaki betonski bunkeri. Naoružanje neprijatelja [sastoji se], sem u glavnim centrima, uglavnom iz pešadijskog naoružanja ojačanog priličnim brojem lopova manjeg kalibra, t.[eških] minobacača, protivavionskih mitraljeza, dok u (nekim) centrima ima priličan broj tenkova i oklopnih vozila koja mu služe za intervenciju u slučaju da je neko od manjih uporišta ugroženo.

Pored toga, u nekim glavnim bazama, kao Jesenicama, Kranju, Idriji, Gorici, neprijatelj je imao svoje rezerve čija je namena baš to: intervencija u slučaju da neko manje uporište ili komunikacija budu ugroženi.

Moral neprijatelja nije nizak, iako su u sastavu bili Italijani, što se posebno pokazalo u poslednjim borbama gde su se žilavo branili. Uzrok tome je taj što posade uglavnom sačinjavaju dobrovoljci.

Naše jedinice koje su u mesecu maju i prvoj polovini juna postigle izvanredne uspehe kako pri likvidaciji uporišta tako i pri rušenju saobraćajnih veza, podigle su borbenost na viši stepen. Ofanzivne operacije koje su naše jedinice vodile u proteklom mesecu nastavljene su te su odgovorni štabovi uvek pronalazili najosetljivija mesta u neprijateljskim položajima i njegovoj odbrani i tu ga napadali.

U duhu naređenja vašeg Štaba[4], ofanziva jedinica našeg Korpusa bila je, pod neposrednom komandom Štaba Korpusa, usmerena na razbijanje glavnih komunikacija. Tako je i za

Grupa Ilirska Bistrica (I. tela: Klana i 3. četa: Ilirska Bistrica); Regrutna škola Trst (8. četa: Postojna; II. 12. i 14. četa: Trst) (mikroteka VII. Arhiv SUP Ljubljana, film 7).

[4] Odnosi se na naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije za rušenje komunikacija (vidi dok. br. 20).

poslednjih 15 dana, posle rušenja žel. pruge kod Avča i likvidacije uporišta, sa velikim uspehom izvršena korpusna akcija na žel. pruzi Sv. Lucija[5] — Podbrdo.

PLAN ŠTABA

U duhu naređenja Glavnog štaba NOV i PO Slovenije i kao dopuna našim ranijim ofanzivnim akcijama na neprijateljske komunikacije, kao i zbog opšte vojne situacije na našem sektoru, Stab Korpusa naredio je našim jedinicama da napadnu i likvidiraju uporišta i ruše železničke objekte na pruzi Gorica — Jesenice na sektoru Podbrdo — Bača.® Napad na taj deo pruge izabran je iz sledečih razloga:

1) jer posadu uporišta čine uglavnom Italijani,
2) jer sistem odbrane, moral neprijateljskih vojnika i konfiguracija zemljišta idu nama u prilog.

Plan za napad bio je sledeči:
Naše snage bile su sastavljene iz XXX, XXXI divizije, brigade »Triestino d'assalto Garibaldi« i Idrijsko-tolminskog odreda. [Ove snage] imale su zadatak da očiste i likvidiraju sva uporišta na pomenutoj železničkoj pruzi, na delu sektora Bača — Podbrdo, i poruše sve važne vojne i železničke objekte. Da bi jedinice, koje su dobile zadatak da unište [uporišta], mogle nesmetano izvršiti sve zadatke, bilo je potrebno jako obezbeđenje u pravcu glavnih neprijateljskih uporišta: Gorice, Idrije i Bohinjske Bistrice. Napad bi morao otpočeti u prvim časovima 29. 6. i morao bi trajati do izvršenja svih zadataka.

Raspored jedinica za napad bio je sledeči:

XXX divizija, kojoj je bio dodeljen artiljerijski divizion i italijanska brigada [»Triestino d'assalto Garibaldi«], napadala bi prvi dan i likvidirala uporišta Podmelec i Klavže te Knežu. Sem toga ima zadatak obezbeđenja prema pravcu Tolmin — Sv. Lucija i Gorica.

XXXI divizija vrši napad na Grahovo (u početku akcije napad na Grahovo pretvoren je u napad na Koritnicu zbog toga što se pokazalo da je Grahovo najutvrđenija tačka sektora) i na uporište Mohorc.

ITO imao je zadatak da spreči intervenciju iz pravca Tolmina i ostalih okolnih uporišta.

Pored toga XXXI divizija imala je zadatak obezbeđenja prema Idriji, Podbrdu i Bohinjskoj Bistrici. Bilo je zamišlje-

[5] Sada: Most na Soči
* Vidi dok. br. 87.

no da i jedna i druga divizija posle likvidacije uporišta prvog dana, narednih dana nastave likvidiranje uporišta tako da bi napadi XXX divizije bili usmereni u pravcu Podbrda, a napadi XXXI divizije u pravcu Sv. Lucije. Na taj način [mogle] bi se obe divizije spojiti kod Grahova i zajednički napasti Grahovo, koje je bilo najutvrđenije uporište.

Već prvog dana borba se nije razvijala po predviđenom planu pošto ni jedna ni druga divizija nisu izvršile predviđene zadatke. Napad je nastavljen sledećeg dana i 30. 6. jedinice XXXI divizije likvidirale su Mohorc, a 1. 7. uporišta Koritnicu i Pranger.[7] Na taj način 1. 7. između Podbrda i Grahova pruga je bila uglavnom očišćena i ostalo je samo jedno uporište: Hudajužna.

Jedinicama XXX divizije nije uspelo da likvidiraju nijedno uporište na tom sektoru pošto je neprijatelj iz pravca Sv. Lucije i Goricc stalno pojačavao svoje snage i pretila je opasnost da razdvoji divizije i [na taj način] onemogući XXXI diviziji dalje akcije. Na osnovu toga Stab Korpusa je izradio plan da se jedinice XXX divizije pomere sa svog sektora na nov sektor, bliže jedinicama XXXI divizije, sa zadatkom da prvenstveno odbijaju intervencije neprijatelja iz pravca Sv. Lucije i drže u blokadi Grahovo i druga uporišta od Grahova prema Sv. Luciji.

XXXI divizija je po tom planu imala zadatak da zauzme Hudajužnu, jer bi na taj način sva pruga od Podbrda do Grahova pala u naše ruke.

2. 7. 1944. jedinice XXXI divizije izvršile su pripreme za napad i uspele da zauzmu deo uporišta Hudajužna. Zbog brze i iznenadne jače intervencije [neprijatelja] jedinice su morale odustati od daljeg napada i povući se na nove položaje.

OPERACIJE DIVIZIJA I ODREDA

XXX divizija:

20. 6. 1944: Noću uoči 21. 6. 1944. 17. brigada porušila je dva mala mosta na cesti Gorica — Ajdovščina.

21. 6. 1944: 17. brigada porušila je cestu kod Ajdovščine iz pravca Cola u dužini od 8 m, širini 7 m i dubini 5 m.

[7] Naziv za grupu kuća, 500 ni jugoistočno od s. Znojila.

[4] Redakcija je izostavila tekst o napadu 18. slovenačke NOU brigade »Bazoviška« na uporišta Vipavu i Ajdovšćinu, jer potpunije o tome piše u dok. br. 78.

Po naređenju Korpusa 19. brigada je napala uporište kod železničkog mosta na Bači.[11] Zarobljena su 2 neprijateljska vojnika a 1 je ranjen.

26. 6. 1944: 3. bataljon 19. brigade napao je 18 kamiona neprijateljskih vojnika koji su došli u Slap.[10] Zapaljen je 1 kamion i zaplenjena oprema i municija. Neprijateljski gubici u ljudstvu nisu poznati. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

27. 6. 1944: Minerska četa 17. brigade porušila je cestu Crni vrh — Col u dužini od 30 m i dubini 3,5 m.

29. 6. 1944: 18. brigada je po naređenju Korpusa [morala] izvršiti obezbeđenje [izvršenja] zadatka koji je dobila 19. brigada.[11] Morala je sprečiti intervencije iz pravca Sv. Lucije [u pravcu] Klavže i Šentviške visoravni. Oko 5 časova ispod sela Logaršče došla je neprijateljska kolona od 100 ljudi. Delovi 18. brigade oterali su neprijatelja u dolinu. Oko 21.30 neprijatelj je ponovo pokušao [napad] i bio je opet odbijen. 18. brigada posta-

* Akcija nije uspela. Iz izveštaja štaba 19. slovenačke NO brigade »Srečko Kosovel« vidi se da je 1. bataljon imao zadatak da zauzme bunkere oko mosta; 2. bataljon, ojačan Pratećom četom, obezbeđivao je pravac Sv. Lucija (Most na Soči) — Tolmin, a 3. bataljon, kojem su pridati mineri, iinao je zadatak da poruši most. Međutim, neprijatelj je blagovremeno otkrio podilaženje objektima napada i sprečio njihovo rušenje (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 226/II).

[10] Brigada se nalazila u rejonu s. Dol kod Cepovana, gde je izvodila obuku i vršila obezbeđenje u pravcu Sv. Lucije (Most na Soči). Tu je 26. juna 1944. oko 7.00 č Štab brigade obavešten o dolasku neprijatelja u selo Slap, pa je naredio da I. i 3. bataljon, zajedno sa Pratećom i Pionirsko-minerskom četom odmah napadnu neprijatelja u selu Slap, a 2. bataljon da pojača zasede u pravcu Dolenje Trebuše, da prati pokret jedne jače neprijateljske kolone koja se pojavila u pomenutom selu i istovremeno da uputi patrole u pravcu s. Slap. Međutim, zbog pogrešnog pravca kretanja, 1. bataljon je zakasnio i nije stigao da napadne neprijatelja u selu. već je otvorio vatru kada se neprijatelj povlačio. dok je 3. bataljon samo s jednom četom, uz podršku vatre jednog minobacača iz Prateće ćele, napao neprijatelja u s. Slap, a 2. bataljon uopšte nije ni došao u dodir s neprijateljem (vidi izveštaje 30. NO divizije od 10. jula 1944. i 19. slovenačke brigade »Srečko Kosovel« od 27. iuna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/1 i II).

" Radi toga je noću 28 29. juna 1944. 18. slovenačka NOU brigada »Bazoviška« izvršila pokret iz rejona St. Viška Gora i u toku dana posela sledeče položaje: I. bataljoni ojačan jednom četom 3. bataljona, na bezimenoj koti južno od s. Logarica, 2. bataljon postavio je zasedu na drumu Slap ob Idrijci — Pećine, a 3. bataljon (bez jedne čete) postavio je zasedu na drumu Bača pri Modreju — Ponikve (vidi izveštaj 18. slovenačke NOU brigade Bazoviška od 1. jula 1944. u Arhivu IZDG U Ljubljani, f. 226/1).

vila je nagazne mine na cesti Sv. Lucija — Slap i zasedu na cesti Pečine — Slap. Zaseda je bila i na cesti kod Modreja, u dolini Bače, [gde su bile] i nagazne mine.

19. brigada napala je neprijateljsko uporište Klavže[12]. Morala bi likvidirati neprijateljske bunkere na koti 191" i porušiti prugu Sv. Lucija — Klavže. Brigada se približila određenim objektima. Uprkos jakoj neprijateljskoj vatri bunker je zauzet na juriš, ali je morao biti napušten zbog pojačane vatre iz pravca Kneže. Oko 7 časova iz pravca Sv. Lucije došao je kamion natovaren raznovrsnom municijom i sa 2 laka mitraljeza. U kamionu su bili italijanski oficir, podoficir i 7 vojnika. Kamion je zapaljen, posada zarobljena a materijal zaplenjen. Zbog suviše jakog neprijateljskog otpora, napad na Klavže nije uspeo. Oko 16 časova iz pravca Sv. Lucije došla je grupa neprijateljskih vojnika koju je 19. brigada napala i rasterala. U 17 časova bio je napadnut 1. bat.Laljon] 19. brig.[ade]. Bataljonu je uspelo neprijatelja oterati nazad i tom prilikom bilo je zaplenjeno postolje za mitraljez »bredu« i sanduk municije.[14] 17. brigada prešla je reku Baču[15] i zaposela položaje na sektom Ljubin — Tolmin sa zadatkom obezbeđenja od eventualne intervencije sa tog pravca. Brigada je vodila samo manje borbe protiv intervencija neprijatelja.

30. 6. 1944: 18. brigada imala je isti zadatak kao 29. 6. Oko 14 časova iz pravca Sv. Lucije prema Klavžama dolazio je neprijateljski kamion. Kamion je oštećen vatrom iz protivtenkovske puške. Istoga dana bataljon 18. brigade porušio je žel. prugu i cestu kod Modreja. Porušeno je 30 m pruge. Jednim svojim delom brigada je izvršila napad

[12] U toku noći 27.28. juna 1944. brigada se iz rejona Dol kod Čepovana prebacila u rejon Pećine, gde se 28. juna 1944. odmarala i pripremala za predstojeći napad (vidi izveštaj 30. NO divizije od 10. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/1).

[13] Ova kota nalazi se oko 1700 m zapadno od s. Klavža, kod prvog mosta preko r. Bače (vidi kartu 1:25.000, italijansko izdanje).

[14] Opširnije o ovoj borbi vidi u dok. br. 102.

[15] Brigada je 27. juna 1944. iz rejona Otlica izvršila pokret u s. Pečine na šentviškoj planoti i noću 27/28. juna 1944. prešla r. Baču (izveštaj 30. NO divizije od 10. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, I. 226/1).

na Sv. Luciju radi uznemiravanja neprijatelja.[16] 19. brigada imala je zadatak da likvidira uporište Knežu. Posle jake vatrene pripreme našeg teškog oruđa, izvršen je juriš koji je jakom unakrsnom vatrom neprijatelja bio zadržan. Minirana je cesta iz pravca Sv. Lucija — Klavže. Oko 23.30 došli su neprijateljski tenkovi i tom prilikom bio je oštećen [jedan] tenk. Ostalim [tenkovima] bio je preprečen put.

17. brigada imala je isti zadatak kao 29. 6. i nije vodila veće borbe.

1. 7. 1944: Jedinice XXX divizije[17] izvršile su pokret na sektor Ponikve sa zadatkom da štite uspešne akcije XXXI divizije od neprijateljskih intervencija iz pravca Sv. Lucija — Tolmin. Jedan bataljon[18] 19. brigade bio je poslat na sektor Grahovo [sa zadatkom] da demonstrativno napadne uporište Grahovo i time obrati pažnju neprijatelja na sebe kako bi rasteretio jedinice XXXI divizije.

2. 7. 1944: Divizija je čitav dan, od 9 do 20 časova, vodila borbu sa 1.500 Nemaca koji su iz Sv. Lucije išli prema Sentviškoj gori. Neprijateljski gubici nisu ustanovljeni, mi smo imali 1 mrtvog.[19]

Gubici: a) *Neprijateljski:*

Neprijatelj je imao, kako je ustanovljeno, veći broj mrtvih i ranjenih.

Bila su zaplenjena 2 puškomitraljeza, 1 automat, 1 pištolj, 7 pušaka, postolje za t.[ešku] »bredu«, kamion municije, sanitetski materijal, oprema. Oštećeno: kamion, dva mostića, žel. pruga, tenk, zamak.

Uništeno: dva kamiona.

[16] Prugu je u 22.30 č minirao 1. bataljon, ojačan minerima, dok je 3. bataljon od 22.00 ć do 24.00 ć demonstrativno napadao Sv. Luciju (Most na Soči) (vidi izveštaj 18. slovenačke NOU brigade »Bazoviška« od 1. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/1).

[17] Bez 17. slovenačke NO brigade »Simon Gregorčič«, koja se sve do 4. jula 1944. nalazila na položajima u rejonu Ljubina, na desnoj obali r. Bača (izveštaj 30. NO divizije od 6. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/1).

[18] To je bio 3. bataljon.

[19] Opširnije o tim borbama vidi u dok. br. 109.

b) *Vlastiti:*

Našo jedinice imale su neust.[anovljen broj] mrtvih, neust.[anovljen broj] ranjenih i nestalih. Bio je izgubljen laki mitraljez, 150 kg eksploziva.
Tačni podaci nisu se mogli ustanoviti zbog udaljenosti sektora i neprijateljske kontrole, a dobijem podaci su kontradiktorni.

XXXI divizija:

4. 6. 1944: 6 ljudi iz 3. bat. 7. brig.[ade] napalo je žel. prugu Jesenice — Podbrdo. Uništeno je 12 m pruge. Saobraćaj je bio prekinut 10 časova.

10. 6. 1944: 1. bat. 7. brig.[ade] napao je uporište Križe; pred samu likvidaciju morao se povući zbog suviše jake vatre.
Na našoj strani pao je komandant bataljona.

13. 6. 1944: MV 3. brig.[ade] minirao je na 3 mesta cestu ispod Lazeca.

14. 6. 1944: 2. bat. 16. brig.[ade] kod sela Lazeca napao je neprijatelja koji se približavao selu Otalež. Posle jednočasovne borbe morao se povući u pravcu Kladja. Bio je ranjen 1 [drug], neprijatelj je imao neustanovljen broj gubitaka. U Lazecu i Plužnjama neprijatelj je zapalio 30 kuća sa pripadajućim ekonomskim zgradama.

14. 6. 1944: 1. bat. je demonstrativno napao uporište Cerklje i minirao cestu Visoko — Cerklje. Na mine su naišla 2 autobusa Nemaca. Ubijeno je 17 Nemaca i oko 14 ranjeno. Bataljon je bio iz sastava 7. brigade.

15. 6. 1944: 16. brigada bila je skoncentrisana na Prtovčama, kuda se iz Podlonka kretao neprijatelj u jačini od 150 ljudi.[2]" Brigada je prihvatila borbu koja je trajala I sat, posle čega se neprijatelj povukao. Na našoj strani ubijena su 2 a 4 su ranjena. Neprijateljski gubici nisu ustanovljeni.

17. 6. 1944: MV 7. brig.[ade] minirao je žel. prugu kod. Sv. Jošta na 40 mesta. Uništeni su signalni uređaji i

[20] Brigada je tog dana ujutro došla u s. Prtovč, gde je do 12 č bila na odmoru a zatim izvršila pokret u pravcu Mošenjske planine. Kod s. Podlonk srela se s neprijateljem koga su 2. i 3. bataljon natera- li u bekstvo u pravcu Zele/.nika (vidi izveštaj 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« od 23. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226a/I).

6 m dugačak most. Saobraćaj je bio u prekidu više dana.

17. 6. 1944: 3. bataljon 3. brigade minirao je i porušio železnobetonski most na Lipnici kod Podnarta u dužini od 23 m. Pre početka miniranja vodio je borbu sa stražom i petoricu ranio.

Deo 2. i 3. bataljona napao je uporište u Podnartu. Neprijatelj je neposredno pre napada dobio pomoć i uporište nije bilo moguće zauzeti. Gubici neprijatelja nisu poznati. Na našoj strani bila su 3 mrtva i 2 ranjena.[21]

17. 6. 1944: 3. bataljon 16. brigade sukobio se s neprijateljem jačine 300—400 ljudi kod sela Podblice. Na našoj strani bio je 1 ranjen. Na taj način bataljonu je bilo onemogućeno da zauzme neprijateljskoj uporište Zg. Besnicu.[22] Borba je trajala od 23 časa do podne idućeg dana. 2. bataljon iste brigade krenuo je pred veće na diverzantsku akciju između Podnarta i Besnice [sa zadatkom] da poruši mostove na Savi. Neprijatelj je bio o tome obavešten tako da je [na taj] sektor stiglo 12 kamiona vojnika. Bataljon je zauzeo položaje iznad sela Jamnika.

18. 6. 1944: 2. bataljon 16. brigade napao je neprijatelja sa položaja iznad sela Jamnika. Borba je trajala do 12 sati, posle čega se neprijatelj povukao prema Kropi. Iznad sela Krope ponovo ga je napao 2. bataljon, koji je u međuvremenu zauzeo nove položaje iznad sela. [Neprijateljska] kolona se razbegla. Na našoj strani bila su 2 ranjena. Neprijateljske gubitke nije bilo moguće ustanoviti.[23]

19. 6. 1944: 2. bataljon 7. brigade prilikom pokreta iz Radoljške planine u Selšku dolinu naišao je na neprijateljsku zasedu. Iznenađen bataljon se povukao

[11] Opširnije o tome vidi u dok. br. 111.

[22] Na osnovat zapovesti Štaba 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« od 17. juna 1944. Treći bataljon imao je zadatak da zauzme neprijateljsko uporište u Zgornjoj Besnici, a 2. bataljon da sruši železničke mostove između Podnarta i s. Okroglo (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 282/III).

[23] Redakcija je izostavila deo teksta o borbama 3. slovenačke NOU brigade »Ivan Gradnik« od 17. do 19. juna 1944. jer su detaljnije opisane u dok. br. 111.

a zatim zajedno sa 3. bataljonom izvršio juriš na neprijatelja i oterao ga u pravcu Bleda i Bohinjske Bistrice. Borba je trajala 4 časa. Neprijateljski gubici nisu ustanovljeni. Na našoj strani ubijeno je 19 drugova a 15 ih je ranjeno.-'

23. 6. 1944: 16. brigada raskopala je drum između Sp. Idrije i Zelina na 7 mesta i [porušila] 2 mostića.[25] Ukupno je raskopano 175 m ceste u prosečnoj dubini od 1,8 m.

24. 6. 44: MSV 7. brigade minirao je iznad Železnika most preko Sore.

26. 6. 44: 1. bataljon porušio je župnićki dom u Bukovici gde su Nemci imali nameru da se usele.

27. 6. 44: Neprijateljska prethodnica [jačine] 30 ljudi napala je položaje 3. bataljona 7. brigade na Martinjem vrhu. Neprijatelj je došao iz pravca Sv. Lenarta. Razvila se borba u kojoj je poginulo oko 10 neprijateljskih vojnika.

26

Artiljerija IX korpusa

29. 6. 1944: artiljerija je imala zadatak da podržava napad na neprijateljsko uporište Klavže. Zbog guste magle i slabe vidljivosti do upotrebe artiljerije nije došlo.

30. 6. 1944: Artiljerija je sadejstvovala pri napadu na Knežu. Ispaljeno je 107 granata na neprijateljsko uporište. Oštećene su barake.
Neprijateljski gubici nisu poznati.
Na našoj strani 1 drug je poginuo.

Gorenjski odred:

5. 6. 1944: 4 minera 2. MSV minirali su žel. prugu između Lesca i Žirovnice. Sine su bile pokidane u dužini od 15 m. Bio je uništen signalni uređaj.

[24] Opširnije o ovoj borbi vidi n dok. br. 95.

[25] Naređenje za ova rušenja izdao je Štab 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« 22. juna 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 282/111).

[2"] Redakcija je izostavila deo teksta o napadu na neprijateljska uporišta i železničku komunikaciju u dolini r. Bače, jer se o tome detaljnije govori u relaciji štaba 3i. NO divizije (vidi dok. br. 110).

8. 6. 1944: Patrola 1. transportne karaule onesposobila je za saobraćaj 2 drvena mosta [na drumu] Železniki — Zali Log.

10. 6. 1944: Inž.[injerijski] vod 2. bataljona minirao je drum i napravio zasek između Kamnika i Kranja.

10. 6. 1944: Patrola od 9 ljudi 1. MSV iz zasede kod Stražišća napala je neprijateljsku kolonu od 30 ljudi. (J 10 min.futnoj] borbi ubila je 10 Nemaca i 2 ranila, a zatim se povukla bez gubitaka.[27]

10. 6. 1944: Grupa [boraca] iz 2. i 4. bataljona, koja je imala nameru da likvidira uporište Brniki kod Cerklja, upala je u unakrsnu vatru nepr.[ijateljskih] zaseda. Prihvatila je borbu i posle pola časa oterala neprijatelja.
Gubici nisu ustanovljeni.[28]

11. 6. 1944: 3. MSV minirao je benzinsku pumpu kod garaže gestapo-a pored glavnog druma na Bledu. Pumpa je uništena, a mehaničarska radionica i garaža oštećene.

11. 6. 1944: 4 minera iz 3. bat. minirala su na 3 mesta vojni kabl između stanica Žirovnica — Lesce. U toku dana kabl je opravljen.

12. 6. 1944: 2. č.[eta] 3. bataljona minirala je cev koja dovodi vodu za turbine u fabrici KID-[H] u Javorniškom Rovtu. Uništeno je više m.[etara] cevi, tako da je rad u nekim odeljenjima obustavljen.
Drugi deo čete iz zasede na drumu kod Javorniškog Rovta napao je jaku be-ga i nemaćku kolonu koja je išla u Javornik. Posle jednoćasovne borbe ubijeno je 13 i ranjeno 5 neprijateljskih [vojnika].

12. 6. 1944: 3. MSV zaustavila je nemačka straža dok se vraćao iz akcije radi nabavke hrane. Vod je otvorio vatru na neprijatelja i 1 ubio i I ranio. Na našoj strani nije bilo žrtava.
[30]

Opširnije o tome vidi u dok. br. 63.
Opširnije o borbama kod Brnika vidi u dok. br. 63.
[31] Kranjska industrijska družba — Kranjsko industrijsko društvo.
[30] Redakcija je izostavila deo teksta o borbama 2. i 4. bataljona Gorenjskog NOP odreda na masivu Rašica, jer su detaljnije iznete u dok. br. 67.

14.6. 1944: 3. MSV minirao je prugu jednog koloseka između stanica Dobrava — Kočna. Iz šina su izbačeni lokomotiva i 3 vagona. Saobraćaj je bio u prekidu 19 časova.

15. 6. 1944: 2 druga iz 1. MSV napali su kod Zabnice nemačkog žandarma i ubili ga, a jednog ranili. Zaplenjeno: puška »mauser«, pištolj, džepni sat, odeća.

15. 6. 1944: Patrola 1. MSV minirala je žel. prugu kod Rakovice između St. Jošta i Podnarta. Uništeno je 120 m pruge.

15. 6. 1944: Patrola 3. bataljona AT bombom'[11] uništila je lokomotivu između Žirovnice i Lesca.

16. 6. 1944: Patrola odreda napala je putnički automobil između Jesenica i Hrušice. Ubijena su 2 Nemca.

17. 6. 1944: 3. MSV minirao je prugu između stanica Bled — Podhom. Uništeno: 4 šine i 24 m pruge. Saobraćaj u prekidu 6 časova.

18. 6. 1944: 3. bat. AT ručnom bombom oštetio je lokomotivu i ranio mašinovođu i ložača, isto kao 15. 6. Saobraćaj je bio u prekidu 7 časova.

20. 6. 1944: 18 boraca 2. MSV na drumu Tržič — Begunje napalo je 2 automobila na kojima je bilo 11 vojnika i jedan izdajnik. Automobili su se prevrnuli, posle čega su mineri izvršili juriš i uništili posadu a automobile zapalili. Jedan vojnik je uspeo da pobegne, ali su ga kasnije jedinice 3. bataljona zarobile. Na našoj strani ubijen je 1 drug. Zaplenjeno: 1 PM,[32] i »šarac«, 6 »mauzer« pušaka, 1 tromblonska puška, 2 automata, 6 bombi, 1 pištolj, 2 rez.[ervne] cevi [za] PM, 3 san.[duka] »mauzer« municije, 1 sanduk sa rez. [ervnim] delovima za radio-stanicu, doglcd, sanitetski materijal, oprema.

20. 6. 1944: 1. transportna karaula porušila je 2 mosta na cesti Zali Log — Železniki. Saobraćaj prekinut.

22. 6. 1944: 3. MSV porušio je prugu između Podhoma i Jesenica. Teretni voz izbačen je iz šina i prevrnuo se u grapu. Saobraćaj bio je prekinut.

[S1] Ručna protivtenkovska bomba engleskog porekla
" Puškomitraljez

22. 6. 1944: 2 snajperista 3. MSV su kod tunela Podhom napali nemačku patrolu i 1 [vojnika] ubili.[33]

Gubici: a) *Neprijateljski:*

Neprijatelj je imao 24 mrtva. 11 ranjenih i 1 zarobljenog. Zaplenjeno: PM »šarac«, 7 »mauzer« pušaka, tromblonka, 2 automata, 2 pištolja, rez. delovi za r.[adio-]st.[anicu], sanitetski materijal, odeća. Uništeno: 3 automobila, 3 lokomotive, 2 mosta, 10 stubova, [električni] nosač za rasterećenje, [benzinska] pumpa, signalni uređaji, fabr. cevi. Oštećeno: više puta drum, pruga, 4 mosta, meh. radionica, teretni voz, fabrika KID.

b) *Vlastiti:*

Odred je imao 6 mrtvih i 8 ranjenih.

JUŽNOPRIMORSK.I ODRED

13. 6. 1944: Patrola 3. bat. minirala je prugu kod Petovija na [žel.] pruzi Tržič — Gorica. Uništeno je 3 m pruge. Saobraćaj je bio u prekidu 6 časova.

13. 6. 1944: MSV za Donji Kras minirao je prugu Devin — Tržič. Lokomotiva je izgorela [zajedno] sa 2 mašinovođe. Porušeno je 25 m pruge. Saobraćaj je bio u prekidu 4 časa. Tom prilikom sukobile su se 2 neprijateljske patrole i 5 neprijateljskih vojnika je poginulo, a 3 su bila ranjena.

14. 6. 1944: 1. MSV za Pivku minirao je prugu duplog koloseka Divača — Gor. Ležeče, 300 m od tunela. Eksplozija je uništila lokomotivu i oštetila 3 vagona. Saobraćaj je bio u prekidu 3 dana, na dingom koloseku 1 dan.

14. 6. 1944: 2. MSV minirao je 2 stuba el. dal.[ekovoda] između Cerovlja i Brestovice i time prekinuo struju na pruzi Trst — Tržič.

14. 6. 1944: 2. MSV minirao je i uništio 4 el. stuba na istoj pruzi.

[M] Redakcija je izostavila deo teksta o akcijama 2. i 4. bataljona Gorenjskog NOP odreda 23. i 25. juna 1944, jer su detaljnije iznete u dok. br. 91.

14. 6. 1944: 2. MSV za Kras na pruzi duplog koloseka Sežana — Divača, kod Povirja minirao je voz. Oštećena je lokomotiva i pruga u dužini od 20 m. Saobraćaj je bio u prekidu 8 časova.

16. 6. 1944: MSV za Pivku minirao je žel. prugu između Merča i Devina-[14] na pruzi Sežana — Divača. Lokomotiva je izbačena iz šina i srušila 2 gvoz.[dena] el.[ektrićna] stuba. 7 vagona se prevrnulo preko 3 m visokog nasipa. Saobraćaj je bio u prekidu 3 dana na jednom i 2 dana na drugom koloseku.

17. 6. 1944: Patrola 3. bataljona minirala je kod Petovlja žel. prugu Tržič — Gorica. Saobraćaj je bio u prekidu 19 časova.

20. 6. 1944: MSV za Donji Kras minirao je žel. prugu duplog koloseka Trst — Cervignano. El. lokomotiva brzog voza je potpuno izgorela kao i službeni vagon s poštom. Pet vagona je uništeno, 3 su oštećena.

22. 6. 1944: 3. MSV za Donji Kras porušio je između Doberdoba i Jamlja 6 stubova dalekovoda koji dovodi struju u transformatorsku stanicu na Općinama za pogon železnice. Od 6 stubova 3 su bila na glavnoj liniji, a 3 na sporednoj. Na glavnoj liniji struja je bila u prekidu 19 časova, a na sporednoj 4 dana.

22. 6. 1944: Patrola 2. MSV za Kras minirala je 8 stubova el.[ektrićnog] dal.[ekovoda] v.[isokog] n.[apona] između Cerovlja i Brestovice.

23. 6. 1944: 1. MSV za Pivku minirao je skretnice na stanici Sežana. Eksplozija je raznela sve skretnice i patrolu od 5 Nemaca koji su došli u pomoć. Saobraćaj je bio u prekidu na jednom koloseku 16 časova a na drugom 2 dana pošto u rezervi nemaju engleskih skretnica.

24. 6. 1944: 1. MSV za Pivku na žel. pruzi Divača — Ležeče uništio je 14 šina dužine po 18 metara. Saobraćaj je bio u prekidu 24 časa.

24. 6. 1944: Patrola 1. MSV za Pivku kod stanice St. Peter[35] minirala je 4 stuba el. dalekovoda na raskrsnici

[34] Pogrešno; treba: Povir, jer se Devin nalazi između Trsta i Tržiča (Monlalcone).

» Sada: Pivka

sa prugom. Uništena su 3 el. stuba koja dovode struju u Rijeku. Saobraćaj je bio u prekidu 14 časova.

27. 6. 1944: Na dalekovodu između Doberdoba i Jamlja 3. MSV za Donji Kras miniranjem je porušio 2 stuba. Prekinut je saobraćaj na železničkoj pruzi kojoj [ovaj dalekovod] dovodi struju.

28. 6. 1944: 2. MSV za Kras minirao je vojni voz između stanica Vižovlje — Devin. Uništena su 4 vagona, oštećena lokomotiva, porušena su 4 stuba el. [ektričkog] voda. Gubici nisu ustanovljeni. Saobraćaj je bio u prekidu na jednom koloseku 13, a na drugom 7 časova.

Gubici: a) *Neprijateljski:*

Neprijatelj je imao 10 mrtvih i 3 ranjena.
Uništeno je: 3 lokomotive, 9 vagona, pruga, 27 el. stubova.
Oštećeno: 3 lokomotive, 13 vagona, dalekovod, 11 m pruge.

b) *Vlastiti:*

Odred je imao 4 mrtva, 3 ranjena i 1 zarobljenog.

BRIŠKO-BENEŠKI ODRED

13. 6. 1944: Patrola 3. bataljona napala je kod Ažle civ.[ilni] automobil sa ital. patrolom [koji se kretao] prema Savodnjama. Neprijatelj je imao 2 mrtva i 3 ranjena. Zaplenjeno: puška i 3 bombe.

14. 6. 1944: 1. i 2. MSV na drumu Kobarid — Bovec napali su iz zasede putnički i laki teretni automobil nemačke vojske. Ubijeni su Polizeiführer[36] za prov.[inciju] Udine, podoficir i 2 vojnika, šestorica su ranjena. Zaplenjeni su 2 automata i nemački pištolj, puška, bombe, oprema. Putnički automobil je uništen, teretni oštećen. Na našoj strani 1 je ranjen.

15. 6. 1944: 16. boraca 2. bataljona oborilo je 6 telegrafskih stubova na drumu Kobarid — Tolmin i zaplenilo 700 m žice.

[36] Sef policije

15. 6. 1944: Obaveštajni vod minirao je između Moše i Koprive žel. prugu Gorica — Videm. Uništeno je 30 m pruge.

16. 6. 1944: Patrola 1. bataljona je na povratku sa rekvizicije prosekla 600 m telef.[onskog] kabla na liniji Dolegnano — Quatroventi.

17. 6. 1944: Pod rukovodstvom obavcštajca IX korpusa borci su izvršili akciju na centralu u Gorici. Zaplenili su 1 PM, 3 puške, 20 bombi i zarobili 6 ital. vojnika koji su, međutim, uspeli pobeći u momentu kada je neprijatelj otvorio vatru na patrolu. Na našoj strani ubijen je vođa.[37] Neprijatelj je imao 1 mrtvog i 1 ranjenog.

17. 6. 1944: Patrola obavještajnog] voda porušila je 10 telef.[onskih] stubova na liniji Krmin — Cedad. Zaplenjeno je 600 m žice.

18. 6. 1944: 5 ljudi iz 3. bataljona demonstrativno je napalo stražu na brani kod Podsela. Ubijen je 1 fašist a 2 su ranjena. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

18. 6. 1944: Grupa iz obavještajnog] voda porušila je 10 stubova na liniji Krmin — Čedad.

20. 6. 1944: Grupa iz. 1. MSV porušila je između Koprive i Moše [žel.] prugu u [dužini] od 30 m i 2 el. stuba cl. železnice. Saobraćaj je bio u prekidu 24 časa.

16. 6. 1944: 2. bataljon napao je uporište Žagu kod Bovca. Ubijen je oficir, posle čega se posada od 105 ljudi predala.[38] Zaplenili su 2 automata, 85 pušaka, 4 mitraljeza, 5 l.[akih] minobacača, 2 t.[eška] minobacača, 7 puškomitraljeza i ostali materijal. Lako naoružanje ostavljeno je Italijanima koji su upućeni u bat. »Mazzini«.

21. 6. 1944: Zaseda od 11 ljudi iz 2. bataljona napala je pod Sabotinom putnički automobil i 2 kamiona s vojnicima. Sva tri automobila bila su slupana. Spasla su se samo 4 vojnika. Ranjenicima su poku-

[37] Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime

[38] O napadu na italijansko uporište u Žagi pri Bovcu vidi i izveštaj štaba Briško-beneškog \OP odreda od 22. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227 I.

šavali da dođu u pomoć iz obližnjeg uporišta, ali su uvek bili odbijeni [vatrom] teškog mitraljeza na položaju. Pri tome je bilo 6 mrtvih i više ranjenih. Svega je bilo 40 mrtvih i 40 ranjenih. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

22. 6. 1944: Patrola obavještajnog] voda uništila je prugu između Krmina i Moše i 2 gvoz.[dena] stuba. Saobraćaj je bio u prekidu 15 časova.

26. 6. 1944: 1. MSV likvidirao je uporište Pevmu kod Gorice.[39] Zaplenjeno: 3 teška mitraljeza i laki minobacač, 7 puškomitraljeza i pištolj, 6 sanduka ručnih bombi i mnogo municije.

29. 6. 1944: Zaseda 1. bataljona napala je neprijateljsku kolonu, ukupno 6 kamiona i putnički automobil, na cesti Gorica — Plave. Svi kamioni su uništeni kao i putnički automobil, koji je izgoreo. Oštećena je takođe minobacačem kasarna južno od Plava. Prema izveštaju [neprijatelj je imao] 110 mrtvih i 50 ranjenih. Na našoj strani nije [bilo] gubitaka.[40]

Gubici: a) *Neprijateljski:*

Neprijatelj je imao 165 mrtvih i 104 ranjena te 111 zarobljenih. Zaplenjeno je: 4 automata, pištolj. 87 pušaka, 4 mitraljeza, 3 puškomitraljeza, 5 lakih minobacača, 2 teška minobacača, 23 bombe i oprema te 1.200 m žice.

Uništeno je: 11 automobila, uporište, telef.[onski] stubovi, kabl, el.[ektrični] stubovi.

Oštećeno: ter.[etni] automobil, pruga,

b) *Vlastiti:*

Odred je imao 1 mrtvog i 2 ranjena.

IDRIJSKO-TOLMINSKI ODRED

29. 6. 1944: Odred je odbio 3 [neprijateljske] intervencije koje su bile upućene kao pomoć iz Tolmina uporištima u Baškoj grapi. Sve intervencije bile su

[M] Akcija je izvršena na prepad zajedno sa delovima 2. bataljona 2. brigade VDV (Vojska državne bezbednosti) (vidi izveštaj Štaba Briško-beneškog NOP odreda od 26. juna i 2. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227 I).

Opširnije o ovom napadu vidi u dok. br. 96.

odbijene. O broju neprijateljskih i naših gubitaka još nije izvešteno. Odred je zajedno sa 17. brigadom porušio most na cesti između Sv. Lucije i Tolmina i temeljito razrušio cestu između Tolmina, Poljubinja i Grahova.[41]

DOLOMITSKI ODRED

13. 6. 1944: 1. četa razrušila je cestu Grčarevec — Planina u dužini od 5 m i dubini od 1,5 m.

16. 6. 1944: MSV minirao je prugu duplog koloseka Logatec — Rakek, 1.300 m od stanice Logatec. Dignuto u vazduh 8 šina.

16. 6. 1944: 1 č.[eta] 1. bataljona porušila je cestu Rovte — Logatec u dužini od 3 m i širini od 5 m.

17. 6. 1944: Vod 1. čete 1. bataljona napao je iz zasede na cesti Godovič — Hotedršica neprijateljsku kolonu [sastavljenu od] 9 kamiona i pešaka. Zbog nadmoćnosti neprijatelja zaseda se morala povući. Neprijatelj je imao 4 mrtva i 15 ranjenih.[42]

18. 6. 1944: Snajperska grupa ubila je nem.[ačkog] oficira u blizini bunkera na Ravberkomandi.

19. 6. 1944: MSV porušio je 6 telef.[onskih] stubova kod Logateca i 4 el.[ektrična] stuba u neposrednoj blizini Logateca i [zaplenio] 900 m žice.

19. 6. 1944: Neprijateljska kolona napala je odeljenje koje je pratilo materijal.[411] 1 drug je ranjen, a neprijatelj je zaplenio materijal među kojim i minobacač.

20. 6. 1944: 2. četa 1. bataljona porušila je 5 kasarni u Studenom.

[41] Opširnije o tome vidi u dok. br. 97.

Prema izveštaju slovenačkih domobranaca, patrola 46. čete iz Hotedršice dobila je zadatak da obezbeđuje nemačku motorizovanu kolonu za Idriju. Na oko 3 km od Hotedršice patrola je bila iz zasede napadnuta sa tri pravca, ali je uspela da otera zasedu (Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, I. 283., 11 - pov. br. 290).

[41] Ovo odeljenje pratilo je transport oružja, benzina i ulja za 9. korpus NOVJ. Nemci su napali transport koti s. Podkraja (izveštaj Dolomitskog NOP odreda od 26. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 227/111).

Patrola snajperista napala je neprijateljsku patrolu od 6 ljudi između Sp. Idrije i Idrije. Prema nepotvrđenim vestima 2 neprijateljska vojnika su mrtva.

30. 6. 1944: 1. četa porušila je 7 telefonskih stubova na liniji Hotedršica — Godovič i zaplenila 200 m telef.[onske] žice.

1. 7. 1944: Odred je demonstrativno napao Godovič. Napad je trajao tri četvrti sata.

1. 7. 1944: Odred je porušio 6 telef.[onskih] stubova i el.[ektrićnu] instalaciju na liniji Idrija — Godovič. Sakupljeno je 2Ö0 m telef.fonske] žice.

Gubici: a) *Neprijateljski:*

Neprijatelj je imao 7 mrtvih i 15 ranjenih.

Zaplenjeno je 1.300 m žice.

Uništeno je 5 kasarni, 13 telef.[onskih] stubova, 4 el.[ektrična] stuba.

Porušene su cesta i pruga.

Ukupni neprijateljski gubici:

Neprijatelj je imao neust.[anovijen broj] mrtvih, neust.[anovIjen broj] ranjenih i zarobljenih.

Zaplenjeno: top, 8 lakih minobacača, 2 t.[eška] minobacača, 8 mitraljeza, 21 puškomitraljez, 7 automata, 6 pištolja, 60 pušaka, 23 [ručne] bombe, 2.500 m žice, municija, oprema, sanitetski materijal, 2 bicikla, postolje za mitraljez i različit materijal.

Oštečeno: 2 kamiona, 6 mostova, tenk, 4 neprijateljeve zgrade, teretni voz, 3 lokomotive, 13 vagona, dalekovod, svakodnevno železnička pruga, putevi.

Uništeno: 8 kamiona, 7 mostova, 2 signal.[na] uređaja, 70 stubova, 5 bunkera, uporište, 12 vagona, 6 lokomotiva, [benzinska] — pumpa, fabričke cevi, 5 kasarni.

Vlastiti gubici:

Na našoj strani bio je neust.[anovijen broj] mrtvih, neust.[anovljen broj] ranjenih, neust.[anovijen broj] zarobljenih i..
nestalih. Izgubljeno je: minobacač, 3 puškomitraljeza, 150 kg

[44] Na ovom mestu u originalu ie ostavljen prostor, s ciljem da se naknadno unese odgovarajuća cilra, ali ona nije uneta.

eksploziva. Tačan broj gubitaka nije ustanovljen zbog udaljenosti sektora i neprijateljske kontrole. Dobijeni podaci u suštini su kontradiktorni, tako da ih bezuslovno treba proventt.

N'ASA I NEPRIJATELJSKA TAKTIKA

Napadi naših jedinica na pomenuti sektor, koji je za neprijatelja od velikog značaja, pripremani su tako da su sve naše koncentracije, pokreti i prethodne pripreme neposredno pred akciju bile izvršene brzo i konspirativno. Pošto se sva uporišta nalaze duboko u dolini, predviđalo se da će intervencija doći s druge strane a ne dolinom, zbog čega su jake snage bile u rezervi i na obczbeđenju.

Da neprijatelj odmah u početku ne bi otkrio našu pravu nameru i tačno ustanovio koje uporište napadamo, a s druge strane da bismo onemogućili spajanje snaga svih uporišta, naše jedinice vršile su dosta demonstrativnih napada, tako da je sva dolina od Sv. Lucije do Podbrda stalno bila pod našom vatrom. Time je postignuto da neprijatelj bude prilično zbunjen a uporišta jedna od drugih izolovana, pošto su veze bile prekinute. Ovo je opet nepovoljno uticalo na moral neprijatelja.

Neprijatelj u prvom trenutku nije imao dovoljno snaga za intervencije pa je pokušavao da naše zaštitne đelove napada snagama od Sv. Lucije do Podbrda. Istovremeno sa tim napadima, iz uporišta su vršile ispade manje neprijateljske grupe koje su se krišom provukle kroz šumu i zašle za leđa našim redovima. Tako je neprijatelj ovom taktikom očigledno hteo izazvati utisak da napada većim snagama i iz više pravaca. Pošto neprijatelju taj pokušaj nije uspeo, drugog i trećeg dana borbe na mnogim odsecima ostavio je na miru jedinice i time hteo postići to da nas novim napadima iznenadi na položajima gde su se nalazile naše jedinice. Neprijatelj je zbog toga iz glavnih baza Gorice, Idrije i Bohinjske Bistrice prikupio znatne snage svojih najboljih jedinica i izvršio brzu koncentraciju te sa nekoliko pravaca napao naše položaje. Novi momenat bio je to da je neprijatelj nastavio napad u toku noći i time unco pometnju među naše jedinice.

Uprkos tome što za svoju odbranu nije imao artiljeriju i tenkove, neprijatelj je već prvog dana znao da iskoristi svoje oružje, naročito protivavionske mitraljeze, [pomoću kojih] je ometao naše jedinice da se približe samim bunkerima. Zbog našeg loše izvedenog rušenja i obezbeđenja puteva. neprijatelj je odmah u početku uspeo da dovede na taj sektor nekoliko tenkova, i to na ona mesta odakle je mogao intervenisati, tako da je vatrom iz tenkova mnogo doprineo, a posebno sprečavao jedinice XXX divizije, da ne izvrše postavljene zadatke.

KRITIČKI PREGLED NAŠIH OPERACIJA

U svim tim borbama, kako borci tako i rukovodioci, ispoljili su velike nedostatke u načinu izvođenja borbi, rukovođenju jedinicama i taktičkoj upotrebi naoružanja, posebno protivtenkovskih pušaka, piata[45] i protivtenkovskog topa. Ti nedostaci došli su naročito do izražaja kod XXX divizije i bili su uglavnom uzrok što jedinicc XXX divizije nisu postigle veći uspeh.

Od početka koncentracije naših jedinica pa sve do kraja borbi bilo je neplanskog rada i nedovoljne pripreme za pojedine borbe. Od komande ćete pa do Štaba XXX divizije, svi zadaci nisu dati dovoljno jasno i razumljivo i pripremljeni su na brzinu. Razvojem borbi, kada su nastajali novi momenti i kada je trebalo sačiniti novi plan, štabovi su pokazali, naročito Štab 19. brigade neverovatno malo smisla i snalažljivosti u takvim situacijama. Umesto da štabovi forsiraju i ponovo organizuju tok borbi, da ponovo udare, već posle prvog neuspeha prepustili su ljudstvo samo sebi da bi kasnije sva borba bila vođena držanjem položaja s jedne i druge strane. Pojedine grupe, vodovi i ćete pokušavali su u toku borbe da pronađu slabu neprijateljevu tačku i da ponovo udare, ali su ostali delovi bili pasivni i nisu ovo podržavali. Ovo je bila posledica nejedinstvene komande koja bi združila sve te udare i planski ih usmerila na ponovni zajednički udar. Kada je neprijatelj otpočeo da manjim grupama vrši ispade iz uporišta, što je činio krišom kroz šume u leđa našim jedinicama, u mnogim jedinicama nastala je uznemirenost i odgovorni štabovi nisu bili načisto šta treba preduzeti u tom slučaju. Kada je jedna naša jedinica slomila otpor jedne od tih [neprijateljskih] jedinica, druga [naša] jedinica o tome nije znala, pa joj nije onda mogla ni pomoći. Pokazalo se da odgovorni faktori ne shvataju pravilno [upotrebu] rezerve u borbi.

I 19. brigada ispoljila je nedostatke. Odgovorni rukovodioci misle da čim dobiju zadatak ne treba da se sami obezbede i da se povezu sa ostalim jedinicama. Kada je 19. brigada napadala na stanicu Klavže a 18. [brigada] obezbeđivala levi pravac prema Sv. Luciji, desilo se da je ostao pra-

[45] Protivtenkovski ručni bacač engleskog porekla

zan sektor između jedinica 19. i 18. brigade, gde je bilo više manjih neprijateljskih uporišta. 19. brigada ovome uopšte nije pridavala značaj. Kada je bio pozvat komandant brigade [i kada mu je naređeno] da se i pored toga što se tamo nalaze jedinice 18. brigade, mora i sam brinuti o obezbeđenju svojih jedinica, odgovorio je da to ipak nije potrebno pošto je tamo 18. brigada. I baš tamo je došla manja neprijateljska jedinica koja je unela pometnju među naše redove.

U toku same borbe ispoljena je vrlo slaba samoinicijativa. Mnoge jedinice su propustile da na svome sektoru napada poruše žel. pruge i raskopaju puteve pošto su mislile da je to zadatak drugih jedinica. Takav stav doveo je do toga da su neprijateljski tenkovi stigli baš u ona uporišta koja su u zapovesti bila predviđena da se obezbede na taj način što će se do njih porušiti svi putevi.

U toku noćnih borbi bio je propust što su jedinice, koje su napadale jedno uporište, napadale baš najutvrđenije tačke neprijateljske odbrane, i to sa jedne strane, dok su slabije ostavile na miru.

Pošto je neprijatelj ovoga puta primenjivao taktiku iznenadnih i prikrivenih napada u toku noći na naše jedinice, u nekoliko slučajeva uspelo mu je da malim grupama natera u bekstvo veću jedinicu. Uzrok je bio taj što pojedini komandiri odn.[osno] komandanti nisu uvideli značaj delova za obezbeđenje već su udruživali sve delove tako reći u jednu kolonu. Pored toga komandni kadar nije ispoljio dovoljnu odlučnost; ne zna čvrsto držati jedinice u rukama i voditi ih na juriš na neprijatelja.

Sadejstvo artiljerije i pešadije nije bilo izvršeno kako treba niti su rezultati bili onakvi kakvi bi morali biti. Naša artiljerija [haubica] je svoj zadatak u priličnoj [meri] ispunila, a jurišna odeljenja umcsto da iskoriste artiljerijsku vatru za približavanje cilju, ostala su na udaljenim položajima i tamo čekala prekid vatre i tek onda jurišala. Ovo je omogućilo neprijatelju, koji je bio u bunkerima, da ponovo posedne položaje i onemogući zauzimanje uporišta.

Veza na terenu između pojedinih jedinica bila je prilično slaba, naročito između štabova bataljona i brigada. Iako su se zbog konfiguracije zemljišta mogla upotrebljavati signalna sredstva — po danu zastavicama, noću svetlima — to je malo korišćeno.

Svi ti i drugi nedostaci pretresaju se na konferencijama štabova brigada, četa i bataljona s ciljem da se u budućim akcijama ne ponove.

Pored toga naši borci, kao i komandni kadar, ispoljili su, naročito XXXI divizija, vrlo veliko požrtvovanje, samoinicijativu i snalažljivost pri likvidaciji neprijateljskih uporišta, (bunkera i pojedinih kuća).

Borci i komandni kadar, naročito 3. i 16. brigade, pokazali su umešnost u čišćenju brojnih bunkera na sektoru između Hudajužne i Podbrda. Bunkere su likvidirali pomoću plastičnog [eksploziva] i jurišem. Minerske grupe pokazale su, uprkos tehničkim nedostacima, veštinu i prilično znanja te hrabrosti.

I\TŽ. [INJERIJSKOJ-TEHNICKA SLUŽBA

Kao prilog dostavljamo izveštaj inž.[injerijsko]-tehničke službe koji obuhvata rad minerskih i diverzantskih grupa jedinica IX korpusa i pregled svih MS akcija za taj period.

BROJKO STANJE LJUDSTVA, NAORUŽANJA 1 MUNICIJE

Uprkos svim urgencijama i uputstvima za sastavljanje brojnog stanja, neke jedinice još uvek ne šalju blagovremeno [brojna] stanja, druge opet šalju nepotpuna. Iako se poslednjeg meseca stanje popravilo, ipak nije dostiglo zadovoljavajući stepen. Izgleda da će se u toku narednih 14 dana, obzirom na ponovnu urgenciju i strogu naredbu, stanje u vezi s tim poboljšati.

Stanja šaljemo depešom.

NAORUŽANJE

Sekciji za naoružanje potčinjene su i sve radionice oružja i skladišta skrivenog oružja i municije. Šaljemo kao poseban prilog izveštaj o radu na lom sektoru.

GEODETSKA SEKCIJA

U poslednje vreme geodetska sekcija postala je prilično aktivna i njen rad uspešan, što se vidi pre svega po sakupljanju karata za potrebe naših jedinica.

Prilažemo izveštaj referenta za geodeziju.

MOBILIZACIJA

Po naređenju Glavnog štaba prikupljamo podatke o mobilizaciji [koju su vršile] naše jedinice za svaki mesec pojedinačno u 1944. g. Nedostaju nam podaci još za dve jedinice. Čim dobijemo i ove podatke, dostavičemo ukupan pregled mobilisanih po mesecima u 1944. g.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, potpukovnik: Jakopič A.

Pom. šefa odseka, major: Stanko Rupnik

(M. P.)

Prilozi:[4'''] 1.) izveštaj o inž.[injerijsko]-teh.[nićkoj] službi
2.) izveštaj o geodetskoj službi
3.) izveštaj sekcije za naoružanje.

[4''] Ovi prilozi se nalaze u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 222./II.

ZAPOVEST ŠTABA 18. NO DIVIZIJE OD 5. JULA 1944. ŠTABOVIMA 8. SLOVENACKE BRIGADE »FRAN LEVSTIK« I 9. SLOVENACKE BRIGADE ZA RUŠENJE ŽELEZNICKOG TUNELA PEŠCENIK KOD VIŠNJE GORE[1]

S T A B
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, dana 5. VII 1944.
U 19.30[2]

ŠTABU VIII 1 IX BRIGADE

položaj

Z A P O V E S T
(Sekcija Novo Mesto — Cerknica 1 : 100.000)

Situacija:

[3]

Naša divizija dobila je zadatak da u toku noći 6 7. jula izvrši napad i poruši želez, tunel kod Višnje Gore (Peščenik), zbog toga

n a r e đ u j e m o :

1.— Za izvršenje zadatka direktnog napada određujemo IX brigadu.

2.— VIII brigada u toku noći 5/6. jula prebaciće se sa dva bataljona na sektor Medvedjek — Zagorica — Rdeči Kal, gde će se povezati sa jedinicama XV brigade XV divizije koje se nalaze na položajima Gor. Drage[4] — Vel. Crnelo — Gorenja Vas. Ima zadatak da kontroliše uporište Št. Vid' — Stičnu, da onemogući bilo kakav ispad neprijatelja iz ovih uporišta i istovremeno da izvrši demonstrativan napad noću 6 7. na uporišta Stična — St. Vid. S jednim bataljonom ostaje na starim položajima sa zadatkom da kontroliše teren Brezova Reber — u pravcu Mirne Peči i Trebelna. Kod bataljona koji osta[je] na terenu kod Novog Mesta treba da bude jedan član Štaba. Bataljon treba da se premešta [sva]koga dana sa jednog sek-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 191/111.
[5] Oznaka vremena je dopisana mastilom.
[3] Redakcija je izostavila onaj deo teksta koji je identičan sa tekstom u dok. br. 106.
[1] Pogrešno; treba: Zgornja Draga.
'• Sada: Šentvid pri Stični

iura na drugi, tako da neprijatelj ne može sa/.nati za položaje i snage koje se nalaze na tom sektoru, a i radi samog iznenađenja.

Odmah po dolasku na nove položaje Stab VIII brigade treba da uspostavi telefonsku vezu i da održava vezu sa Štabom divizije te izveštava o svim promenama ili nastupanjima neprijatelja u pravcu položaja brigade.

3.— IX brigada tokom ove noći preci će na nove položaje na Ilovoj Gori, i to u kompletnom sastavu.[6] 6. VII o. g. u i6 časova nastaviće pokret iz Ilove Gore. Pri tome treba da ostavi trupnu komoru na Ilovoj Gori a sobom da povede mule za [prejnos minerskog materijala. Pravac kretanja brigade iz. Ilove Gore: Vrhe, Nova Vas, Kriška Vas, Peščenik. Na Vrhe će blagovremeno stići minerski materijal za čiju zaštitu će služiti jedan bataljon. Ovaj bataljon će kretati posebno sa ovim materijalom na lice mesta gde će se izvoditi akcija, dok će ostali bataljon kretati napred i čistiti teren od eventualnih neprijateljskih patrola, naročito kod Kriške Vasi, Peščenika i Višnje Gore, kako bi se akcija u redu i za što kraće vreme izvela. Detaljnija uputstva brigada će dobiti u toku sutrašnjeg dana na novim položajima na Ilovoj Gori od članova Štaba divizije koji će se nalaziti kod brigade.

SMRT FAŠIZMI — SLOBODA NARODI;'

V. d. politkomesara: Frenk

Komandant — pukovnik: Daki[r]

(M. P.)

Divizijsko previjalištc biće u Zagradecu."

' Brigada se nalazila na položajima u rejonu s. Sela pri Sumberku (izveštaj Štaba 18. NO divizije od 5. iula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 27/11).

: Stanko Semič Daki

• Ova rečenica je dopisana masliiom.

IZVEŠTAJ ŠTABA 30. NO DIVIZIJE OD 6. JULA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBAMA NA SEKTORU ŠENTVIŠKA GORA — PONIKVE[1]

STAB XXX DIVIZIJE
IX KORPUSA .NOV I POJ
Operativni odsek
Na položaju. 6. 7. 1944.

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek

Položaj

Šaljemo vam vojni izveštaj o poslednoj akciji koja je vodena 2. 7. 1944. na sektoru Šentviška Gora — Ponikve.

XV111 SNOUB »Bazoviška«

Brigada je dobila zadatak da izvrši blokadu iz pravca Sv. Lucija- — Kneža i da spreči svaku neprijateljsku intervenciju protiv naših položaja. 2. 7. 1944. oko 9 časova pre podne Nemci su prodrli do Logarišća. Naša zaseda ih je primetila i odmah otvorila vatru na neprijateljsku kolonu. Kada je zaseda primetila da neprijatelj napada većim snagama, povukla se prema Ponikvama u sastav svoje brigade. Po naređenju Štaba brigade bataljoni su odmah poseli položaje oko 1500 m ispred Ponikava. Druga neprijateljska kolona, koja je nastupala iz Idrijce' prema Ponikvama, ugrozila je brigadu s levog boka. Kada je neprijatelj napao većom snagom iz više pravaca i dejstvovao po našim položajima žestokom minobacačkom i mitraljeskom vatrom, bataljoni su promenili položaje kako neprijatelj ne bi izvršio manevar i zašao brigadi za leđa. Brigada se povukla sve do položaja XIX SNOB. U to vreme došla je druga neprijateljska kolona iz severoistočnog pravca, od Grahova i Bukova, koja je imala nameru da našim jedinicama zađe za leđa. II bataljon je stalno vršio pritisak na neprijateljsku kolonu i otvarao žestoku vatru na neprija-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/1. Li gomiem desnom uglu dopisano je, u Štabu 9. korpusa NOVJ. mastilom 1458. i crvenom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »6.7.«, dok je tekst u dokumentu na više mesta podvučen crvenom olovkom.

' Sada: Most na Soči

[3] Odnosi se na dolinu r. Idrijce. Na tom pravcu nastupao je bataljon Rajne (Heine) (vidi dok. br. 14S).

telja sa jugozapadnog pravca da bi olakšao ostalim bataljonima pa mu je uspelo da neprijatelja otera.

Brigada je imala 2 mrtva i 1 ranjenog. Poginuo je komandant I bataljona' i komesar III bataljona.[3]

XIX SNOB

Brigada je dobila zadatak da izvrši blokadu iz pravca Grahova i osujeti svaku intervenciju neprijatelja protiv njenih položaja. 2. 7. 1944, približno oko 11 časova, brigada je dobila obaveštenje da se njenim položajima približuje neprijatelj i odmah je posela položaje Ponikve — Zagolic," dominirajuće tačke iznad Zagolica sa istočne strane. Brigada je prihvatila borbu sa dva bataljona, III bataljon se nalazio s druge strane reke, jer nije mogao doči blagovremeno u sastav brigade pošto je imao poseban zadatak.[7] Brigada je vodila borbu do 20 ćaso\a uveče. Neprijatelj nije uspeo da iznenadi brigadu.

Brigada nije imala gubitaka.

XVII SNOB »S. Gregorčič«

Brigada se nalazila na drugoj obali reke Bače, i dobila je zadatak da izvrši blokadu Tolmina i Lubina i spreči svaku intervenciju neprijatelja iz ova dva uporišta. Od 30. 6. do 4. 7. 1944. neprijatelj je tri puta pokušavao da probije našu blokadu. Brigada se sve vreme odlično držala i neprijatelj nije uspeo da probije našu blokadu. Zbog velikih šuma, koje su se nalazile ispred položaja, brigadi nije uspelo da potuče neprijatelja. Zaplenila je jedan automat.

Brigada je imala 2 mrtva i 6 lako ranjenih. Medu poginulim bio je komandant III bataljona."

Brigada je porušila cestu koja vodi za Tolmin i utrošila 120 kg eksploziva.

Uveče 4. 7. 1944. brigada je prešla na nov sektor, preko reče Bače, na Sentvišku planotu.

3. 7. 1944. naše jedinice izvršile su pokret na nov sektor: Spodnji, Srednji i Gorenji Lokovec. XVII SNOB došla je u sastav 4. 7. 1944.

[4] Janez Simončič

[5] Franc Matelič

" Verovatno se odosi na s. Zagomika.

[7] Na dan 30. juna 1944. 3. bataljon prešao je na desnu obalu r. Bače sa zadatkom da sa tog pravca napadne uporište Knežu (vidi dok. br. 102).

• Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

1. Jačina neprijatelja nije nam bila poznata.
2. Gubici neprijatelja nisu nam poznati.
3. Naši gubici: 7 mrtvih i 10 ranjenih.
4. Moral naših jedinica osrednji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, major:
Rustja Franjo Ćanči
Rustja Franjo

V. d. šef Oper. odseka:
Stanić Jovo
Stanić

P.S. Prema izveštaju gubici neprijatelja iznosili su: 45 mrtvih i 95 ranjenih.

BR. 110

IZVEŠTAJ ŠTABA 31. DIVIZIJE OD 6. JULA 1944. ŠTABU 9. KORPUSA NOVJ O BORBAMA I AKCIJAMA POTČINJENIH JEDINICA'

STAB
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ

Operativni odsek
Položaj, 6. 7. 1944.
Op. br. . . . .207 . . . .

ŠTABU IX KORPUSA NOV I POJ

Predmet: 15-dnevni
operativni izveštaj
od 15. 6. do 3. 7. 44.

Uvod

U nizu velikih ofanzivnih operacija savezničkih armija i svih zaraćenih snaga protiv Hitlerove Nemaćke naša Divizija je u vremenu od 15. 6. do 3. 7. 1944. vršila velike ofanzivne

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226/III. U desnom gornjem uglu dopisano je crvenom olovkom: »op«, a na kraju dokumenta: »9.7.«

akcije u Gorenjskoj i na Tolminskom. Glavni cilj svih tih akcija bio je rušenje komunikacijskih pravaca koji povezuju Sloveniju sa Italijom preko visokih gorskih masiva Julijskih Alpa i njihovog predgorja. Zbog sve većeg nastupanja V i VIII armije na južnom frontu prema severu, retke komunikacije koje prolaze preko brda iz Slovenije u Italiju svakim danom dobijaju sve veći značaj za Nemaćku. Jedna od glavnih pruga ove vrste je [železnička] pruga Sv. Lucija- — Jesenice, na koju je bio usmeren glavni udarac naših snaga u tom periodu.

Operacije naše Divizije u ovom vremenu delimo uglavnom na dva dela. Na one koje smo izvodili u Gorenjskoj, kada je čitava divizija boravila na visokoj visoravni Jelovici, i na one kada se divizija skoncentrisala pored Baške grape na Tolminskom.

Cela divizija krenula je u Jelovicu iz sektora Cerkno 14. 6. 1944. uveče.[1] Ovo je bio drugi pohod naše Divizije na Gorenjsku. Gorenjsku Nemačka smatra sastavnim delom Rajha i zbog toga je vrlo osetljiva na svako i najmanje kretanje naših brigada po ovoj teritoriji. Mnogobrojna i jaka uporišta, dobra obaveštajna služba i važne neporušene komunikacije omogućuju brze koncentracije trupa koje uvek predstavljaju odgovor na dolazak brigada u Gorenjsku. Isto se dogodilo ovog puta. Čim je Divizija u toku noći stigla na Jelovicu, imala je iza leda Nemce koji su iz Selske doline preko Podlonka nastupali ka Jelovici. Bila je alarmirana čitava Gorenjska te smo u toku čitave sedmice, dok se noću 20. 6. nismo vratili u Primorje, morali odbijali neprijateljske kolone koje su iz raznih pravaca nastupale na visoravan Jelovice. Pošto Nemci, zbog događaja na svetskim bojištima, ipak nemaju u Gorenjskoj lako velikih snaga da bi nas efikasno napali i razbili, kao što su to nekada činili u Gorenjskoj, sada primenjuju drugu taktiku, ali ipak vrlo efikasnu. Blokiraju komunikacijske linije oko predela gde se nalaze brigade, koje prolaze teško pristupačnim dolinama Gorenjske, dok manjim snagama vrše napade na brigade koje se tu nalaze. Na taj način postižu prvo da naše jedinice ne mogu u sela po hranu, i drugo, onemogućavaju im svaku mirnu pripremu za akcije te ih pojedinim napadajućim grupama vezuju za sebe, prisiljavajući ih tako da se uvek nalaze u najstrožoj pripravnosti i borbi. Uprkos takvim uslovima noću 17. 6. 44. izvršili smo divizijsku akciju na pruzi Ljubljana — Jesenice, na sektoru Kranj — Radovljica.

- Sada: Most na Soči

[1] Zapovest Štaba 9. korpusa .NOVJ za dejstvo 31. divizije u Gorenjskoj vidi u dok. br. 35.

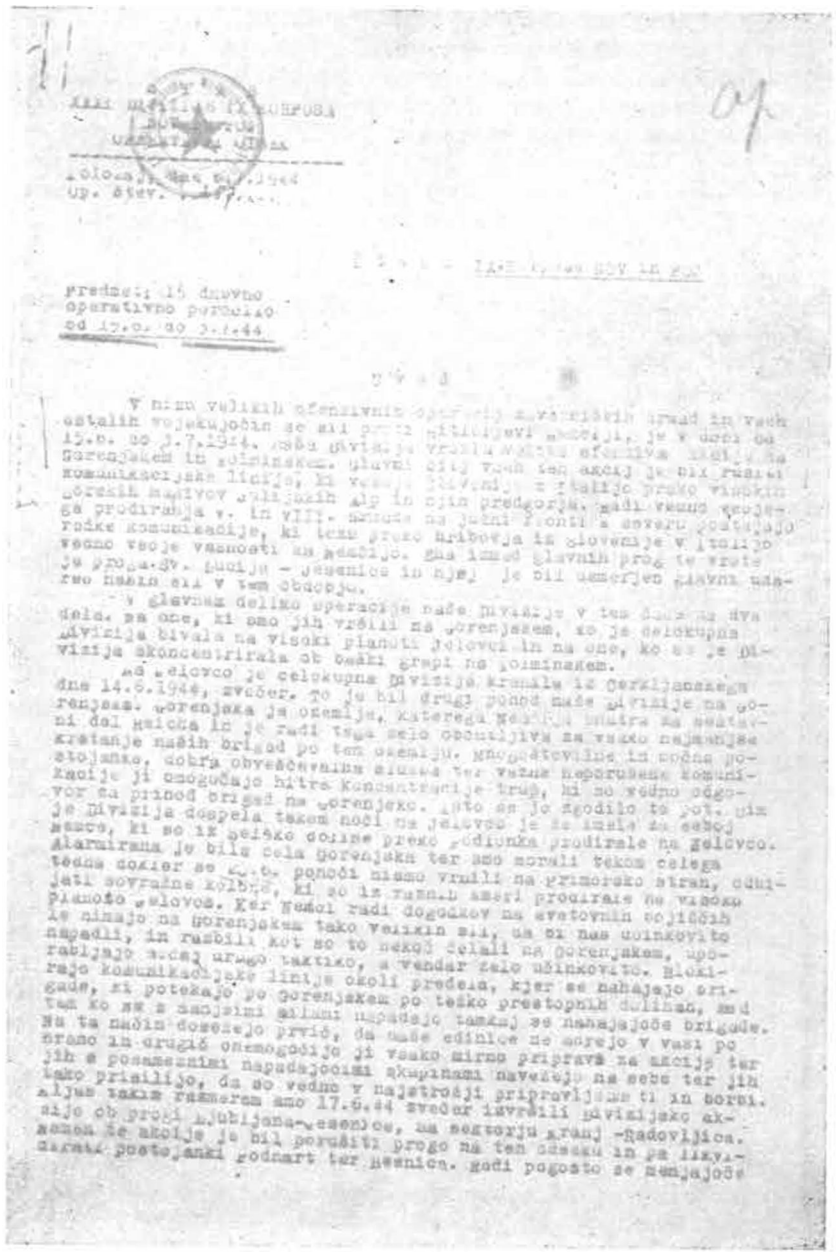

Fotokopija pr\f stranice dokumenta br 110

Cilj ove akcije bio je da se poruši pruga na tom odseku i likvidiraju uporišta Podnart i Besnica. Zbog čestih promena situacije ova akcija je bila jako ometana, ali, uprkos velikoj koncentraciji neprijatelja na samoj Jelovici, u Jamniku. i ispod Jelovice, u Kamnoj Gorici, nije bila onemogućena. Uporno smo se držali postavljenog zadatka i uz to izvršili i protivudar na ove koncentracije neprijatelja. Odredili smo neke naše snage da napadnu koncentraciju neprijatelja, a ostalim [snagama] izvršili smo predviđenu akciju.

Moramo priznati da smo posle jednonedeljnog boravka na Jelovici biii prinuđeni da se odatle povučemo. I to ne možda zbog nadmoćnosti neprijatelja koji bi nas ugrožavao i pretio uništenjem, već samo zbog toga što smo ovim malim a svakodnevnim neprijateljskim ofanzivnim ispadima protiv naših jedinica bili tako iscrpljeni — a zbog blokade nismo mogli doći do hrane — da nam nije preostalo drugo nego da se vratimo nazad na Cerkljansko. Baš lo veće, kada smo se vraćali iz Jelovice na Cerkljansko, neprijatelj je povukao svoje snage koje su vršile blokadu Selške doline i tako smo nesmetano stigli na Cerkljansko.

Posle kraćeg odmora na Cerkljanskem, za koje vreme smo manjim snagama operisali po Selškoj i Poljanskoj dolini, naša Divizija je u sklopu zajedničke operacije IX korpusa izvršila veoma uspelu akciju u Baškoj grapi na sektoru Grahovo — Podbrdo, koja je trajala četiri dana. Konfiguracija zemljišta i delimično oslobođena teritorija iza leđa omogućile su nam da borbe vodimo četiri dana. Ovim smo neprijatelja tako iznenadili da je bio potpuno demoralisan, i, što je veoma značajno, u uporištu Podbrdo mislili su da napad izvode ruski odnosno engleski padobranci a ne partizani. Teško prohodan teren pomogao nam je da uspešno odbijesmo neprijateljske intervencije u toku sva četiri dana iz Podbrda i Grahova da istrajemo u borbi sve dok nam neprijatelj iz Idrije preko Cerkijanskog nije zašao za leda. Tek kad su naišle ove neprijateljske kolone, koje su nas mogle ozbiljnije ugroziti, povukli smo jedinice iz Baške grape i preko Porezna povukli se ne stupivši s njima u borbu. I Baškoj grapi tako reći vrvi od manjih i većih neprijateljskih uporišta i bunkera koji štite objekte na pruzi i cesti. Po njima smo udarili takvom snagom da smo ih 5 likvidirali i zaplenili mnogo oružja, dok je gotovo sve ostalo demoralisani neprijatelj napustio i pobegao u šume, posle čega su ova uporišta naše jedinice zapalile. Pošto je [železnička] pruga bila tako jako obezbeđena, jedino nam je pad uporišta omogućio da porušimo sedam železničkih mostova i miniramo prugu na 149 mesta. Ovom akcijom komunikacijska linija u dolini Bače za duže vreme je potpuno

onesposobljena za bilo kaka\ saobraćaj. Pruga je taku porušena da je neprijatelj neće moći opraviti najmanje za dva meseca, dok drum na sektoru Petrovo Brdo — Železniki ionako prolazi teritorijom pod našom kontrolom i neprijatelj se ne usuđuje da ga koristi za bilo kakav saobraćaj.

XXXI divizija ovom akcijom je dokazala da je naša NOV Slovenije faktor koji igra i koji će u poslednjem periodu rata još igrati odlučujuću ulogu s obzirom na nemački front u Italiji.

I

Dajemo relaciju ofanzivnih operacija koje je naša Divizija izvršila u dolini Bace u vremenu od 28. [6.] do 3. 7. 1944.

Raspored neprijateljskih snaga u dolini Bačc.

Detaljan raspored uporišta i njihov položaj vidi se na karti koju prilažemo ovom izveštaju.[5] Sva uporišta bila su dobro utvrđena i to na stari način koji neprijatelj primenjuje kod nas (zazidani prozori sa otvorima, bunkeri oko samog uporišta, a sve zajedno okruženo bodljikavom žicom). Sem dobrog lakog pešadijskog naoružanja neprijatelj je raspolagao gotovo u svim ovim uporištima i lakim i teškim minobacačima, protuavionskim mitraljezima, protivtenkovskim lopovima, a u Podbrdu šestocevnirn topom (Nebelvierfer)." Uporišta su bila raspoređena u dolini Bače tako da su čuvala važne objekte na pruzi. Veći deo ljudstva ovih posada sačinjavali su alpinci ili bersaljeri, a samo ponegde je bilo nekoliko belih. A gotovo u svim [uporištima] komandni kadar je bio nemački.

Raspored jedinica XXXI divizije u napadu
na dan 29. 6. 1944.

29. juna o. g. u dva časa ujutro IX korpus NOV i POJ otpočeo je višednevne ofanzivne akcije u dolini Bače s ciljem da se uništi neprijateljska komunikacijska linija koja povezuje Italiju s Nemačkom. U sklopu ovih operacija XXXI divizija du-

[4] Redakcija je izostavila podatke o neprijateljskim snagama u dolini r. Bače, ier su istovetni sa tekstom u dok br. 87.

Redakcija ovu kartu (skicu) nije pronašla.

" Odnosi se na višecevni bacač za zadimijavanje. U Podbrdu se \erovatno nalazio deo 6 nastavne baterije brdskih bacača za zadimiia \anje iz Bohinjske Bele (Arhiv VII. reg br. 8 1. kut S—141

[7] Odnosi se na pripadnike S\'VZ

bila je sledeče zadatke: Porušiti prugu i drum na sektoru Grahovo — Podbrdo i drum na sektoru Podbrdo — Školja Loka i obezbedivati čitavu akciju iz pravaca Bohinj, Škofja Loka i Idrija.

U tom cilju Stab naše Divizije izvršio je sledeči raspored svojih jedinica:

III SNOUB »Ivan Gradnik- : jednim bataljonom blokira Grahovo sa severne strane, drugim bataljonom napada uporište Koritnicu te po njenom likvidiranju nastavlja sa zauzimanjem uporišta prema Hudajužni. a trećim bataljonom blokira i demonstrativno napada uporište kod Hudajužne.

XVI SNOB »J. Premrl Vojko«: jednim bataljonom obezbeđuje akciju iz pravca Idrije, jedan bataljon stavi u divizijsku rezervu, a jednim bataljonom napada neprijateljsko uporište kod Mohorca i po njegovoj likvidaciji nastavlja sa likvidacijom ostalih uporišta u pravcu Hudajužne.

VII SNOUB »Fr. Prešeren« dobila je zadatak da čitavom brigadom obczbeđuje akciju iz pravca Gorenjske, s tim da jedan bataljon postavi na padine Porezna nasuprot Petrovog Brda, a ostala dva bataljona rasporedi na levoj i desnoj obali Bače neposredno kod Podbrda.

Inžinjerijsko-tehnićke jedinice svih brigada dobile su zadatak da svaka na svom sektoru, ukoliko je to moguće, odmah na početku akcije, a uglavnom posle likvidacije uporišta, potpuno unište prugu i cestu.

Pored lakog pešadijskog naoružanja, naše jedinice raspolagale su u ovoj akciji i sa tri teška minobacača. Artiljerije nismo imali, ali ju je odlično zamenio engleski plastik, koji su bombaši upotrebljavali za bombe.

Naše jedinice bile su brojno približno jednake neprijateljskim u dolini Bače, dok je neptijateljevo oružje bilo mnogo bolje od našeg.

Tok akcije

Početak akcije bio je određen za 2 časa ujutro 29. 6. o. g. Zbog teško prohodnog terena, lošeg vremena i nepoznavanja zemljišta, naše jedinice dospele su na određena mesta s malim zakašnjenjem i otpočele napad oko tri časa ujutro.

Prvi napad naših jedinica nije uspeo na čitavom sektoru. Kratak ostatak noći nije dopuštao da se borba u potpunosti razvije, a ujutru borbu nije bilo moguće nastaviti

jer je neprijatelj, zbog slabo postavljenog obezbeđenja, došao u pomoć napadnutim uporištima iz Grahova i iz Podbrda. To što naše jedinice, koje su imale zadatak da obezbeđuju akciju, nisu posele povoljne i prave položaje, ne smemo smatrati neizvršenjem naređenja ili pak možda nesposobnošću komandnog kadra, već ih možemo u potpunosti opravdati okolnostima. Noć u kojoj je trebalo da otpočne napad bila je takva da je bilo nemoguće orijentisati se niti ustanoviti konfiguraciju zemljišta. Komandni kadar također nije poznavao ovaj teren isprepletan brojnim dubokim dolinama koje se jedna pored druge stiću u klanac reke Bače.

U zoru su se jedinice koje su napadale uporišta povukle iznad klanca, zajedno sa ostalim jedinicama koje su vršile obezbeđenja i odmah u svanuće poboljšale [svoje] položaje, otpočele ogorčenu borbu s neprijateljem koji je dolazio u pomoć. Borba se rasplamsala i trajala je neprekidno na svim odsecima sve do 2. 7. uveče, kada smo se povukli.

Borbe III SNOUB »Ivan Gradnik«

Koritnicu je napadao II bataljon Gradnikove brigade. Nešto posle tri časa ujutro bombaši, koji su se privukli do samog uporišta, otpočeli su napad na isto. Uprkos mnogobrojnim bombama koje su bombaši iznenada bacili na uporište, neprijatelj se brzo snašao i otpočeo ogorčeno da se brani. Činilo se da će uporište zbog našeg odlučnog napada uskoro pasti. Ali u samo svitanje jedna nemačka grupa napala je bataljon. Ova grupa došla je iz Grahova, probila blokadu bataljona i tako se približila Koritnici. I jedinice III bataljona, koje su sa severne strane blokirale Grahovo i istovremeno ga demonstrativno tukle, morale su se povući iz doline Bače na visinske položaje iznad Grahova. Oba bataljona po dolasku na nove položaje napali su ovu nemačku grupu. Sa položaja ispod Bukova snažno ih je podržavao naš teški minobacač. Neprijatelj je bio prinuđen da se povuče u pravcu Grahova. U toku dana Nemci su pokušavali još dva puta da se probiju u Koritnicu, ali su svaki put bili odbijeni. U ovim borbama neprijatelj je imao 20 mrtvih i 12 ranjenih. Gubici oba naša bataljona iznosili su 5 mrtvih i 10 ranjenih. Ovako osetne gubitke imali smo zbog toga što su se bataljoni ujutro morali povlačiti iz doline po čistini pred neprijateljem koji im je udario u leđa.

Bataljon koji se nalazio kod Hudajužne sa jednom četom i mitraljeskim vodom blokirao je i demonstrativno napao ovo mesto. U toku dana neprijatelj je pokušavao da se

probije iz [železničke] stanice u selo, ali mu pomenuti bataljon ovo nije dopustio. U ovim borbama bataljon je ubio 6 neprijateljskih vojnika, a 5 ih je ranio. Sam je imao jednog ranjenog. Bataljon je dobro izvršio ovaj svoj zadatak. S jednom četom pomenuti bataljon napao je bunkere, u cilju likvidacije, koji su se nalazili između Hudajužne i Koritnice. U toku dana ovi napadi pretvorili su se u međusobno vatreno dejstvo i postigli samo taj uspeh da je neprijatelj bio blokiran u bunkerima. Nije bio likvidiran nijedan bunker, neprijatelj je imao 1 mrtvog i 2 ranjena, dok naša četa nije imala gubitaka.

Sledeča noć bila je na tum odseku mirna. II Gradnikov bataljon u toku noći vratio se preko Bače na Bukovo, gde se odmorio i pripremio za ponovni napad koji je uspešno izveo treće noći.

Ali posle ove mirne noći, drugog dana borbi, to jest 30. 6. ujutro, rasplamsala se još žešća borba između naših jedinica i neprijatelja koji je po svaku cenu lueo da dođe do Koritnice i do bunkera na železničkoj pruzi kod Koritnice. Naročito oštru borbu ovog dana vodio je Drugi Vojkov bataljon, koji je ujutro prešao Baču i poseo položaje iznad druma između Koritnice i Hudajužne. Cim je došao na nove položaje, naterao je u bekstvo neprijateljsku patrolu koja se kretala prugom Grahovo — tunel. Bataljon je imao zadatak da ujutro otpočne s napadom na Koritnicu, ali se zbog snažne vatre iz uporišta i čistine nije mogao približiti i čitavog dana vodio je borbu s ranije pomenutih položaja sa [neprijateljskom] kolonom koja je nastupala iz Grahova prema tunelu. Neprijatelj je tukao položaje bataljona vatrom iz teškog minobacača i tenkovskog topa koji je bio nekoliko puta prinuđen da se povuče u polaznu bazu Grahovo. Kada je Gradnikov bataljon uveče napao Koritnicu. ovaj Vojkov bataljon držao je, zajedno sa Trećim Gradnikovim bataljonom, zasedu u pravcu Grahova. Posle ovih borbi koje su vođene čitav dan, Drugi Gradnikov bataljon je uveče 30. 6. 44. ponovo napao uporište Koritnicu.

Bataljon je odlično izveo napad. Bombaši i mineri ojačani dobrovoljcima — mitraljescima, nečujno su se privukli do samog uporišta i iznenadno otvorili žestoku vatru iz mitraljeza, koja je trajala deset minuta, i počeli da bacaju bombe. Svojom vatrom neutralisali su neprijateljsku vatru tako da je iznenada na obe strane mitraljeska vatra potpuno prestala. Čule su se samo eksplozije pored uporišta. Bombaši i mineri vršili su svoj posao. Uporište se rušilo i neprijatelj je bio prinuđen da prekine borbu.

Konačan uspeh ove borbe bio je:
Poginuo komandant posade (izvršio samoubistvo)
30 zarobljenika.
2 teške »brede«,
6 lakih »breda«,
32 puške,
1 teški minobacač,
1 protivtenkovski top.
1 automat,
2 pištolja

te veća količina opreme i municije. Likvidacijom ovog uporišta naše jedinice dobile su nov polet, dok je neprijatelj bio potpuno demoralisan.

Gradnikov I bataljon drugog dana borbi, to jest 30. 6. 44, nastavio je borbe kod Hudajužna. Neprijatelj je ponovo pokušavao da prodre od [železničke] stanice ka uporištu kod mosta, ali su ga gradnikovci napali i oduzeli mu čak sve životne namirnice koje je hteo prevesti u pomenuto uporište. Druga četa ovog bataljona ovoga dana napadala je bunkere od Hudajužne prema Koritnici, ali sa istim uspehom kao prethodnog dana.

U toku 1. 7. o. g. na doseku kod Grahova borbe su se unekoliko stišale, samo je vod Drugog Vojkovog bataljona vodio borbu s manjom neprijateljskom kolonom koja je htela da prodre iz Grahova prema Koritnici i posle kraće borbe uspešno je odbio. Pri tome je ubio 10 neprijateljskih vojnika. Obezbeđenje od Grahova ovog dana preuzeo je deo Drugog Vojkovog i deo Drugog Gradnikovog bataljona, a Treći Gradnikov bataljon ovog dana napadao je bunkere kod Koritnice. Bataljon je vodio borbu punih 5 časova, ali bez uspeha. Potpuna čistina oko bunkera onemogućila je da bataljon zauzme bunkere. U ovom napadu bataljon je imao 3 mrtva i 2 ranjena, a neprijateljski gubici iznosili su 3 mrtva i 5 ranjenih.

Kod Hudajužne oko 10 časova pre podne, I Gradnikov bataljon vodio je oštru borbu s neprijateljskom kolonom od 250 ljudi, kojoj je uspelo da iz Podbrda dopre do same Hudajužne. Kolonu je pomenuti bataljon pustio u neposrednu blizinu svojih položaja, a onda je snažnim jurišem naterao u panično bekstvo, nanevši joj osetne gubitke od 32 mrtva i 15 ranjenih. Kolonu koja se vraćala u Podbrdo dočekao je na položajima iznad Prangera i Vojkov I bataljon, koji je na početku borbe kod Hudajužne na brzinu zaposeo položaje pa tako i on ubio nekoliko neprijateljskih vojnika iz ove kolone. I konačno, kod samog Podbrda, našli su se prešernovci pa i oni dali svoj udeo.

Te večeri li Vojkov bataljon na sektoru Koritnice napao je uporište na ulazu u tunel između Klonte i Zarakovca. Neprijatelj je pobegao u tunel i odatle pružao snažan otpor. Ipak je bataljonu, uprkos svemu, uspelo da uporište zapali i minira tamošnju centralu te poruši most koji se tu nalazio.

2. 7. 44. borbe na sektoru Grahovo — Koritnica gotovo potpuno su prestale. Iz tog pravca je akciju obezbeđivao II bataljon Vojkove [brigade], koji je imao posednute položaje iznad doline Bače, između Bukova i Zakojce, te dve čete Gradnikove [brigade] koje su bile u samom Bukovu. Tog dana gore pömenuti Vojkov bataljon bio je izložen vatrenom dejstvu topova sa tenkova koji su došli u Koritnicu. laći napad na naše položaje iz tog pravca neprijatelj u toku tog dana nije preduzimao.

U toku toga dana borba se prenela na sektor Hudajužne. II bataljon je dobio zadatak da napadne Hudajužnu te je sa jednim vodom još u toku dana upao u samo selo. Velik deo posade je zbog toga iz Hudajužne pobegao u šume na Tolminskom. Mišljenja smo da su se ti Italijani uputili prema Italiji. Uporište kod mosta u Huđajužni neprijatelj je sasvim napustio i u panici pobegao u brda na desnoj obali reke Bače. Zatim su naši upali u samo uporište i pošli za neprijateljem koji je bežao. Zaplenjeno: jedan neprijateljev puškomitraljez, a u uporištu veća količina opreme. Uporište su grad nikovci zapalili, a most minirali.

Ovom prilikom gradnikovci su zarobili neprijateljskog kurira koji je iz Grahova nosio poštu posadi u Huđajužni. U pismu je bilo poručeno posadi u Huđajužni da se bori do poslednjeg čoveka.

To veće imali smo nameru da izvršimo koncentričan napad na sva još preostala uporišta u Huđajužni, ali nas je u tome sprećio dolazak neprijatelja iz Idrije, preko Reke i Zelina," [koji je zaposeo] visinske tačke na sektoru Kojce. Zbog toga je svim jedinicama naše Divizije izdato naređenje da se u toku noći povuku iz doline Bače.

Da bi se omogućilo organizovano povlačenje naših jedinica iz doline Bače, u susret neprijatelju koji je dolazio iz Idrije upućen je III bataljon Vojkove brigade, koji se nalazio iznad Cerkna. I dodir s neprijateljem bataljon je došao kod Orehka i tu sa njim stupio u borbu. Neprijatelj se već u Zelinu podelio u dve kolone: jedna je nastupala pravcem

' Grupa kuća na raskrsnici puteva 5 km jugozapadno od Cerkna.

Reka — Bukovo, a druga [pravcem] Reka — Orehek'[1]. Naš bataljon napao je kolonu koja se kretala iz Reke prema Orehku. Posle polučasovne borbe neprijatelj, jačine oko 400 ljudi sa začeljem kolone još na cesti Želin — Reka, zaobišao je naše levo krilo i izvršio napad s boka. Tom prilikom poginula su 4 naša druga, a jedan je bio lakše ranjen. Pomoću obaveštajne službe ustanovili smo da je neprijatelj imao 34 mrtva.

Borbe Prešernove brigade i Vojkovog I bat.

Na sektoru Hudajužna — Podbrdo dejstvovao je Vojkov I bataljon, a akciju sa pravca Gorenjske obezbeđivala je čitava Prešernova brigada.

Zaštitu kod Podbrda držao je Prešernov I bataljon, koji se nalazio na položajima na desnoj obali reke Bače, i Prešernov III bataljon na položajima na levoj obali reke Bače. U pravcu Selške doline bio je postavljen II bataljon, koji je poseo položaje Porezen, prema Sorici i Petrovom Brdu.

I i III bataljon bili su na položajima kod samog Podbrda i minobacačkom i mitraljeskom vatrom potpuno ovladali Podbrdom. Ova dva bataljona vodila su, možemo reči, borbe sva četiri dana od zore do mraka. Neprijatelj je svakodnevno pokušavao da krene u pravcu Hudajužne, a kada je mirovao, ova dva Prešernova bataljona tukla su ga u samom Podbrdu vatrom iz minobacača i mitraljeza.

U toku sva četiri dana neprijatelj uglavnom nije intenzivno napadao položaje ova dva bataljona, ograničavao se samo na vatreno dejstvo iz teškog oruđa, ali je pokušavao po svaku cenu da dođe samom dolinom Bače do Mohorca i dalje do Hudajužne. Time je na tom sektoru neprijatelj ispoljio svoju slabost i možemo reći čak i svoju nesposobnost. Ostavio je na miru naše jedinice na položajima iznad doline Bače, a sam se probijao uzanom dolinom kroz vatru dvaju bataljona. Prešernova brigada ove krajnje slabe pokušaje intervencije nije umela da okrene u svoju korist. Ovo se najočiglednije pokazalo kada se četa III bataljona, koja je bila na položajima neposredno iznad doline između Mohorca i Podbrda, na dan 1. 7. 44. povukla bez pucnja sa svog položaja, dok je neprijateljska kolona iz Podbrda bezglavo nastupala dolinom između boraca Prešernove brigade. Kasnije se takođe slabo pokazala Prešernova brigada kada je ova kolona kod

" Bio ie to 1. bataljon (»Heine«) 139. puka 1SS. rezervne brdske divizije, koji je iz Idrije krenuo 2. jula 1944. u 14.00 i u pravcu Reke, odakle je nastupao u tri kolone u pravcu Grahova ob Baći i Hudajužni (vidi dok. br. 148).

Hudajužne bila odbijena i vračala se dolinom u Podbrdo, ali joj prešernovci nisu zatvorili put, čime je izostalo gotovo potpuno uništenje ove kolone, što bi se malo većom inicijativom moglo sigurno postići.

Drugi Prešernov bataljon je za sva četiri dana samo jedanput došao u dodir s neprijateljem, i to s nekom manjom patrolom u Davći, koju je naterao u bekstvo.

Prešernova brigada je u ovim četvorodnevnim borbama ubila oko 70 neprijateljskih vojnika, a 50 ih je ranila.

Prvi bataljon Vojkove brigade dobio je zadatak da likvidira uporišta između Podbrda i Hudajužne. Prve noći napao je uporište kod Mohorca, ali nije uspeo da ga likvidira jer je uporištu došao u pomoć neprijatelj iz Podbrda. Prešernova brigada nije postavila pravilna noćna obezbeđenja i neprijatelj je imao slobodan put iz Podbrda do Mohorca. Tek što je svanulo, Prešernova brigada je popravila svoje položaje i na taj način omogućila dalja dejstva ovog bataljona.

Sledeče noći bataljon je ponovio napad. Posle ogorčene borbe koja je trajala čitavu noć bombašima je konačno uspelo da bombama od plastika prinude neprijatelja da napusti uporište i pobegne, ostavivši u njemu oružje, opremu i mrtve. Uporište su vojkovci zapalili i u zoru krenuli ka bunkerima kod Bregara koje su zatekli prazne, posle čega su ih srušili. Iz ovih bunkera neprijatelj je pobegao u obližnji tunel, odakle je vatrom dejstvovao na Vojkov bataljon, koji je hteo da prodre do tunela. Tek u 8 časova ujutro vojkovci su se povukli iz doline i otišli na odmor i da se pripreme za sledeči napad.

Naredne noći bataljon je krenuo u napad na uporište kod Prangera. Napad nije izveden jer su vodiči odveli bataljon pogrešnim putem.

Sledećeg dana, I. 7. 44. Vojkov bataljon je napao kolonu koja je bila odbijena kod Hudajužne i vraćala se u Podbrdo. Ubio je 5 neprijateljskih vojnika. Toga dana uveče bataljon je za vreme minobacačkog vatrenog dejstva na uporište Pranger »podilazio« i padom mraka napao pomenuto uporište. Zbog precizne minobacačke vatre neprijatelj je pobegao iz uporišta još pre nego što je bataljon došao do njega. Razume se, bataljon za ovo nije znao i bombaši su tek pošto su bacili bombe videli da je uporište prazno. U uporištu je neprijatelj ostavio mnogo oružja i opreme.

U ovim napadima bataljon je zaplenio:

2 laka minobacača
3 teške »brede«
4 puškomitraljeza

1 automat
2 pištolja
26 pušaka
13.000 metaka
325 bombi
i veću količinu opreme i ostalog materijala.

U ovim borbama bataljon je ubio 18 neprijateljskih vojnika koji su uglavnom ležali oko uporišta, 3 je ranio, dok je sam imao 4 mrtva i dva ranjena.

Pomenuti bataljon ispoljio je u ovim akcijama veliku požrtvovanost, i borci, kao i komandni kadar, zaslužuju svu pohvalu.

Povlačenje naših jedinica iz doline Bače.

Kao što smo već na početku izveštaja pomenuli, 2. 7. 44. na dominirajuće tačke oko Kojce, došla je iz Idrije neprijateljska kolona, koja bi mogla, odnosno koja bi gotovo sigurno sprečila naše dalje akcije u dolini Bače. Zbog toga je Stab naše divizije izdao svim svojim jedinicama naređenje za povlačenje. U planu je bilo predviđeno da se jedinice koje su dejstvovale na sektoru Hudajužna — Grahovo povuku na Čepovan, a jedinice koje su dejstvovale na sektoru Hudajužna — Podbrdo na Martinj Vrh. Zbog brzog neprijatelj.[skog] nastupanja iz pravca Idrije, jedinicama, koje bi morale da krenu za Cepovan, ovo povlačenje bilo je onemogućeno. Čitava divizija povukla se na Porezen, gde je u toku 3. 7. pre podne zauzela nove položaje na grebenima Porezena. Samo neke manje grupe nisu u toku dana stigle na Porezen, ali su se sledećeg dana kompletne priključile svojim brigadama.

Karakteristično je da 3. 7. neprijatelj nije napadao naše nove položaje oko Porezena, već se ograničio samo na to da po grebenima iznad reke Bače zauzme položaje te na taj način obezbedi pojačanja koja su došla u dolinu.

Rušenje komunikacija naših inžinjerijsko-tehničkih jedinica

Za vreme svih borbi naše inž.-teh. jedinice, bataljonske kao i brigadne, uporedo sa tokom operacija, svaka na svom sektoru, rušile su komunikacije i objekte na njima. Naši mineri za vreme ovih akcija pokazali su veliku borbenost i volju. Ponegde su sarađivali rame uz rame sa bombašima pri napadu na uporišta. Obzirom na ranije akcije, pokazali su napredak i u stručnom pogledu, a naročito su se usavršili za vreme poslednjih borbi. Opširnije o inžinjerijsko-tehničkoj službi, a posebno o minerskim akcijama, izneseno je u 15--dnevnom inž.-teh. izveštaju koji prilažemo.

Rekapitulacija borbi XXXI divizije u dolini Bače:

Uništeno:

5 uporišta (Koritnica, Mohorc. Bregar, Pranger i Zapoler),
10 bunkera,
8 železničkih mostova,
2 drumska mosta,
na 4 mesta porušen drumski nasip,
na 149 mesta minirana (železnička) pruga.

Zaplenjeno:
1 top sa 120 granata,
1 teški minobacač,
2 laka minobacača sa 50 mina
5 mitraljeza,
11 puškomitraljeza,
2 automata,
59 pušaka,
4 pištolja
600 bombi
20.000 metaka
ogromna količina opreme i ostalog materijala.

Oštećeno:

2 tenka,
2 lokomotive,
(sve oštetila Prešernova brigada u borbama kod Podbrda).

Neprijateljski gubici u ljudstvu:
222 mrtva,
99 ranjenih,
32 zarobljena.

Ovo su ukupni neprijateljski gubici u ovim operacijama. Tu nisu uračunati svi gubici koja je neprijatelju nancla naša Divizija u borbama i u manjim patrolnim sukobima.

Naši gubici za vreme ovih operacija iznosili su:
25 mrtvih,
37 ranjenih,
izgubljena 1 puška,
izgubljen 1 puškomitraljez.

Obzirom na zamašnost operacije i na neprijateljske gubitke naši gubici su minimalni. Ova činjenica dokazuje da se naš vojnik zna boriti kao pravi borac i da ne važi pravilo da onaj koji napada uvek trpi veće gubitke od napadnutog.

Zaključak:

Čitava akcija XXXI divizije u dolini Bače u celini je 100 posto uspela. Naši borci ispoljili su krajnje požrtvovanje i borbenost i pokazali da se naša NOV Slovenije sve više izgrađuje te postaje ravnopravna ostalim redovnim ratujućim armijama.

Ova akcija predstavlja dosada najveći uspeh XXXI divizije. Treba podvući da smo akciju vršili bez artiljerije i da se čitav uspeh mora pripisati samo veštini i hrabrosti naših boraca i oficira.

Jedini nedostatak uočen u ovoj akciji jeste: slaba služba veze. U svakoj akciji, a naročito u višednevnim ofanzivnim operacijama, vezi treba posvećivati najveću pažnju. Stalna povezanost i međusobno blagovremeno obaveštavanje susednih jedinica polovina je uspeha. Jedino na taj način može komandni kadar da efikasno vodi svoje borbene jedinice i zadaje neprijatelju [udare] na onim mcstima gde je on trenutno najosetljiviji.

Služba veze je u našoj vojsci tek u razvoju te joj zbog toga treba posvećivati svu pažnju da se što bolje organizuje i u svemu pomogne.

Što se tiče neprijatelja, u ovoj akciji se pokazalo da su njegove okupacijske trupe slabog i niskog morala. Možemo tvrditi da ih naša NOV već daleko prevazilazi. Samo nadmoćnost u broju za sada im omogućuje opstanak na našoj teritoriji. Da je neprijatelj na ovoj teritoriji do krajnosti slab pokazuje nam činjenica da čitavo ovo vreme nije mogao intervenisati u dolini Bače s nekom svojom operativnom jedinicom. Događaji na svetskim bojištima tako su ga zaokupili da za ovu teritoriju nema na raspolaganju pravih nemačkih jedinica.

XXXI divizija ovom akcijom je dokazala da je NOV snaga s kojom će Nemačka pre svoga sloma imati još dosta posla.

II

jn

Naši gubici u vremenu od 15. 6. do 3. 7. 1944: 43 mrtva, 63 ranjena; izgubljeno: 1 mitraljez, 3 puškomitraljeza, 10 pušaka.

,u Redakcija je izostavila onaj deo izveštaja koji govori o borbama jedinica 31. NO divizije od 15. do 29. juna 1944, jer je to opširnije izneto u dok. br. 107 i 111.

0 svim minersko-diverzantskim akcijama u ovom vremenu izveštavamo tačno hronološkim redom u inžinjerijsko--tehničkom izveštaju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V.d načelnik Štaba — major:
Švara Dušan Dule
Dule

Šef Operativnog odseka:
Kovačič Božidar Istok
Iztok

(M. P.)

Prilozi:[11]
Inžinjerijsko-tehnički izveštaj,
brojno stanje ljudstva,
brojno stanje naoružanja,
brojno stanje municije.

Dostavljeno:
Štabu IX korpusa,
Štabu III SNOUB »Ivan Gradnik«,
Štabu XVI SNOB »J. Premrl Vojko«,
Štabu VII SNOUB »Fr. Prešeren«
aa

[11] Prilozi se nalaze u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226;III.

BR. I11

IZVEŠTAJ ŠTABA 3. SLOVENACKE UDARNE BRIGADE »IVAN GRADNIK« OD 6. JULA 1944. ŠTABU 31. NO DIVIZIJE O BORBAMA I AKTIVNOSTI BRIGADE U DRUGOJ POLOVINI JUNA'

S T A B
III. SNOUB IVANA GRADNIKA«
Operativni odsek
Na položaju, 6. 7. 1944.

14.-dnevm izveštaj od 15. 6. do I. 7. 1944.

ŠTABU XXXI. DIVIZIJE IX. KORPUSA NOV IN POJ.

16. 6. 1944.

Cela brigada se je nalazila na položajima na Lipinskoj planini.-' Ljudstvo je bilo u glavnom na počitku.[1]'

17. 6. 1944.

Cela brigada se je nalazila do 9. ure na istim položajima kao i jučer [ka]da se je prema naređenju vašega štaba premaknila na nove položaje na Vodišku planinu.

Tog dana je naša brigada dobila zadatak, da u noći od 17 na 18. t. m. napadne i likvidira neprijateljsku postojanku[1] Podnart, da poruši i uništi železnički most pri Podnartu, da blokira neprijateljsku postojanku Kamna Gorica, da uništi prugu i sve naprave od Podnarta pa sve do železničkoga mosta na Savi pri Globokom."'

Dali smo sledeči raspored našim jedinicama:

1. bataljon je dobio zadatak, da sa 2 čete napadne Kamnu Goricu na taj način, da sa jednim vodom [postavi] zasedu na cesti Kamna Gorica — Radovljica, a sa jednom desetinom da postavi zasedu između ceste i vode Save po hribu,' na stazi prema Kapeli.[7]

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226 a I.
[1] Pogrešno: treba: Lipniškoj planini.
[3] Odmoru
[4] Uporište
[5] Opširnije o tome vidi zapovest Štaba 31. NO divizije u dok br. *59.*
• Na brdu
[7] Odnosi se na crkvicu, ali redakcija nije mogla utvrditi na koju.

Drugi bataljon je dobio zadatak da napadne sa jednom četom neprijateljsku postojanku Podnart, a sa jednom četom da uništi postaju" Otoče i drveni most na Savi pri Otoćah, postavi zasedu na pruzi protiv mostu" na Savi, koji vodi iz Radovljice k Podnartu, na taj način da sa jednim vodom i jednom mitraljeskom desetinom sa pridodatom protutenkovskom puškom napravi zasedu protiv mostu, a sa drugom desetinom, da poruši želez, most na Savi, sa jednom pak desetinom [da] zapali železničku postaju Otoče. Četa koja je dobila zadatak da napada postojanku Podnart imala je sa sobom sve bombaše bataljona, dve protivtenkovske puške, jednu desetinu teškog voda, jedan »šarac« (iz 1. bataljona"), te jedan mali bacač.

3. bataljon je dobio zadatak da napadne skupa sa 2. bataljonom neprijateljsku postojanku Podnart i to sa jednom četom. Ta četa dobila je zadatak da uzme iz bataljona isto naoružanje kao i prva četa 2. bataljona. Sa drugom četom bataljon je dobio zadatak, da napadne železnički most pri Podnartu na reci Lipnici, i to sa jednim teškim mitraljezom kao i sa dve protivtenkovske puške.

Prateća četa je dobila zadatak, da krene skupa sa 1. bataljonom i da postavi bacač tamo gde odredi štab bataljona.

Inženjerijska četa je dobila zadatak, da pošalje dva minera sa nagaznim minama sa prvim bataljonom, koji su imali zadatak, da miniraju cestu Radovljica — Kamna Gorica, jednu minersku grupu, koja će minirati i baciti u vazduh prugu od Podnarta pa do pola puta u pravcu Zalase,[10] jednu grupu od Zalase do pola puta u pravcu Podnarta, jedna grupa od Zalase do pola puta u pravcu Otoče i jedna grupa od Otoče do pola puta u pravcu Zalase, tako, da se sve grupe sastanu u sredini. Jedna minerska trojka dobila je zadatak, da poruši železničku postaju Otoče. Jedna inženjerska trojka je dobila zadatak, da pretrga telefonsku vezu kod mosta na Savi taćno u odredeno vreme, tačno kada počne napad. Druga grupa je dobila zadatak, da pretrga telefonsku vezu na pruzi Ovsišu te obe grupe da krenu u pravcu Zalase, sa zadatkom rušenje telefonske veze. Minerski vod divizije, koji je bio za časa[11] akcije dodeljen našoj brigadi, dobio [je] zadatak da potpuno poruši železnički most na Lipnici pri Podnartu.

Vod za vezu je dobio zadatak da pošalje dva telefonista sa jednim telefonskim aparatom sa 1. bataljonom, a isto tako

• Stanicu
* Kod mosta
" Pogrešno; treba: Zaloše.
" Vreme

2 telefonista s jednim aparatom u 3. bataljon. Zadatak te dve skupine je da uspostave međusobno telefonsku vezu u momentu, kada začne opšti napad. Jedna skup(ina) telefonista je dobila zadatak, da od glavnog voda dovede telefonsku vezu do štaba brigade. Isto tako vod za vezu dobio je zadatak da uspostavi stalnu vezu sa štabom divizije.

Intendant brigade je dobio zadatak da organizira skupljanje hrane na ćelom sektoru, gde se vrše operacije, kao i prevoz.

Smer kretanja je bio sledeči:

1 bataljon se je kretao sa jednom četom Lipniška planina — Martinček — Plazovi — Kamna Gorica, a sa jednom četom Lipniška planina — Vodiška planina — Lipnica — Kamna Gorica.

2 bataljon sa jednom četom isto kao četa 1. bat. koja ide na Lipnicu, a od Lipnice između Gornje[1]- i Srednje Dobrave — Otoće — sa jednom četom Lipniška planina — Mošenjska planina — Sv. Sobota — levo od Ćešnjicc — [spušta se] na cestu — Podnart.

3. bataljon ide skupa kao i 1 četa 2 bataljona sve do Cešnjice, odakle [ima da] pošalje [jednu četu] desno na most, a jednu levo na postojanku.

Prateća i inž. četa dobile su zadatak da se kreću sa balaljonirria kojima su dodeljene.

Stab brigade se je kretao sa 2 bataljonom te se je u času akcije nalazio u selu Dobravica. Brigadno previjalište se je nalazilo u selu Cešnjica.

Početak napada je bio naređen tačno u 23 časova 17. t.m. a u saglasnosti s naredbom vašega štaba.

Vse edinice" su dobile zadatak, da se sa zadatka moraju vratiti najdalje u 3 časa 18. t.m.

Izvršenje akcije:

Vse naše edinice su prišle na određene položaje u određeno vreme. Napad se je počeo tačno u određeno vreme, sem druge čete III. bat. koja je morala voditi borbu sa nemaćkom patrolom i zasedom, koje su se nalazile pri mostu na reci Lipnici kojeg je naša četa morala porušiti. Prilikom približavanja mostu u 22,40 časa, naša četa je opazila da se iz pravca Kranja proti" Podnartu kreće neprijateljska patrola, a pošto još nije bilo vreme za napad izdano je bilo naređenje da se

Pogrešno; treba: Zgornje [Dobrave^.

[15] Sve jedinice

[11] Ka, prema

četa ulegne'[5] na livadi pred samim mostom i da pusti neprijateljsku patrolu da se nesmetano kreće. To smo uradili radi toga. pošto nisu sve edinice stigle na položaj. Kada je neprijateljska patrola došla pred sami most. gde se je nalazila i zaseda, opazili su naše borce i odmah otvorili brzu paljbu prema nama. Iako su naši borci bili na potpuno čistom brisanom prostoru, primili su borbu s neprijateljem. Neprijatelj počeo je bacati ručne bombe i streljati iz mitraljeza i nekoliko brzostrelki."' Naša teška »breda« je u roku od dva minuta zauzela položaj i otvorila vatru na neprijajatelja. Naši borci su brzo jurišali prema mostu i posle deset-minutne borbe neprijatelj je bio prinuđen da se umakne,[17] posle čega su naši borci zauzeli njihove položaje na pruzi. Nastavilo se je gonjenje neprijatelja, ali zbog mračne noći nije se moglo dugo slediti. Zaseda i patrola neprijatelja bila [je] moćna[1]* oko 20 ljudi. Pošto smo zauzeli most, mineri su odmah začeli sa miniranjem, što je bilo vrlo teško, pošto je isti bio od betona i željeza. Minerima je ipak uspelo da su most minirali 4 puta i istoga [su] potpuno uništili. Most je bio dugačak 23 metra. Kada je ta četa izvršila svoj zadatak, odmah smo jedan vod poslali na[1l>] pomoć I. četi, koja je napadala postojanku Podnart, dok smo jedan vod morali dati za osiguranje desnoga boka, što nije bilo u nacrtu,-[0] pošto je taj sektor trebala osiguravati XVI SNOB »Janka Premrla Vojka«.

Ostale naše jedinice su začele sa napadom u 23 časova. Postojanka Podnart je moćno[21] obstreljivana-- od strane naših boraca iz svih vrsta oruđa kao i sa bombama i plastikom.

Napominjemo da je postojanka bila vrlo močno utvrđena te je sem bunkera imala i dva reda bodljikavih žica. Našim borcima je ipak uspelo dva puta da su prodrli kroz žicu, ali zbog moćnoga ognja*[1] neprijatelja nije se moglo prodreti u postojanku. Napominjemo i to, da se je na satnoj stanici nalazilo nekoliko vojaštva-[4] sa kojima se je morala voditi borba, da bi se došlo do postojanke. Napad se je nadaljevao[85] sa neumanjenom žestinom sve do tri časa 18. t.m., kada su se prema naređenju morali umaknuti. U 2 sata smo bili. obave-

[15] Prilegne
[18] Automata
[IT] Povuče
Jačine
U
[10] Planu
[21] žestoko
Tučena
» Vatre
-[M] Vojnika
[53] Produžio

šteni da jedna neprijateljska motorizirana kolona prodire od Radovljice prema Kamnoj Gorici, ali smo mi ipak nadalje vali sa napadom sve do tri ure.

Prilikom borbi oko same postojanke i na mostu imali smo tri mrtva te pet lakše ranjenih. Ranjen je bio također i jedan vodič, civil, koji je vodio našu četu prema mostu. Sto se tiče neprijateljskih žrtava, mogli smo ustanoviti samo toliko, da je bilo pet ranjenih na mostu. Za ostale žrtve neprijatelja nismo mogli ustanoviti, pošto su za celo vreme boravka na sektoru Jelovice imali stalne premike*'" i borbe.

Železnički most na reci Lipnici je potpuno uništen te onesposobljen za svaki promet.

Četa 2. bataljona, koja je išla protiv postaje Otoče, istu je razbila ter-'7 porušila leseni-"* most preko Save.

1. bataljon je uspešno blokirao sovražnu-'9 postojanku Kamna Gorica te na nju bacio oko 20 mina iz teškog bacača. Postojanka je napadena čitavo vreme do 3 časa te nisu dali neprijatelju, da napravi ispade.

Nagazne mine na cesti Radovljica — Kamna Gorica su bile postavljene te je na iste naletio neprijateljski kamion oko 4 sata. Znano nam je toliko, da je kamion razbit'"* a za žrtve nismo mogli ugotoviti/"

Prilikom akcije na Kamnu Goricu i na postaju Otoče naši nisu imali nikakvih izguba.'*-'

Mineri naše brigade su pretrgali železničku prugu na 30 mesta od Podnarta do Kamne Gorice. Pioniri su požagalP1 15 telefonskih drogova.34 Intendant brigade je prikupio 3 voza3-'1 hrane.

Napominjamo još jedanput, da smo uložili sve sile, da likvidiramo postojanku Podnart, što nam se nije posrečilo,"" jer je ista bila močno utrjena"'7 a posadka:ts vrlo dobro naoružana.

Kao što smo gore rekli, borbeni duh kod naših edinica bio je vrlo visok, iako su svaki dan pravili duge marševe po rđavom vremenu i sa slabom hranom.

« Pokrete
* I
» Drveni
Neprijateljsku
"' Razbijen
" Ustanoviti
•K Gubitaka
™ Presekli
J1 Stubova
13 Kola
M Uspelo
" Utvrđena
s-i Posada

Stavljamo do znanja štabu divizije, da je civilno prebi valstvo[39] u selu Ovsiše znalo za naš napad jednu uru pre nego se je isti začeo. Isto tako izveštavamo da smo imali neke podatke, da se Nemci nalaze prema Jamniku. ali smo ipak izvršili svoj zadatak, ukoliko je to bilo moguće.

U 3 časa smo se povukli preko Cešnjice proti Jamniku i kad smo bili blizu Jamnika, naša izvidnica je naletela na neprijateljsku zasedu te se razvila kratka i oštra borba u kojoj je neprijatelj imao prema izveštaju obveščevalne[1]" službe 3 mrtva i 4 ranjena. Mi smo izgubili jednoga tovariša i jedan puškomitraljez, koji nije mogao biti rešen.'[1] Posle borbe smo se umaknili preko hriba Nadjamnik[12] na Lipnišku planinu, gde smo prispeli oko 17 časova dne 18. t.m.

18. 6. 1944.

Brigada se je nalazila na Lipniškoj planini, gde je zasedla™ iste položaje, koje je imala pre nego što je otišla na akciju.

19. 6. 1944.

U 5 sati ujutro smo izvršili pokret brigade prema naređenju vašega štaba u pravcu Rovtarice. Odmah kada je kolona krenula iz starog logora čuli su se posamezni[41] pucnji mine iz bacača i mitraljeski rafali u pravcu Selške planine. Odmah smo izdali naredbu našim bataljonima, da idu u pomoć Prešernovoj brigadi, koja je bila napadnuta od Nemaca.

Naš 3. bataljon dobio je zadatak, da zaobiđe Nemce i da ih udari u bok desno od Prešernove brigade. Bataljon je hitro išao na zadatak u streljačkom stroju i zaobišao Nemce te u momentu kada je Prešernova brigada vršila juriš, naši su tog momenta udarili u bok neprijatelju, ali nismo imali dovoljno snaga, da bi im potpuno" zatvorili svaki umik[45] u pravcu postojanke.

Napominjemo, da nismo mogli tako hitro uspostaviti vezu sa Prešernovom brigadom te smo se morali skrivati i

[39] Stanovništvo
[40] Obaveštajne
[41] Spašen
[42] Brdo N'adjamnik nije pronađeno na karti 1:100.000.
[4:1] Posela
[44] Pojedini
[45] Uzmak, povlačenje

ispred njene vatre, pošto oni nisu znali da se mi nalazimo za hrbtom[4]" neprijatelja.

Iako je neprijatelj imao mnogo bolje položaje nego mi, ipak su naši borci izvršili juriš na neprijatelja, koji je bio iznenađen te se je morao maknuti sa starih položaja. Cim je zauzeo ugodne položaje, počeo je streljati močno protiv naših položaja ali bez uspeha. Neprijatelj, videči da će biti opkoljen sa svih strana, močno je pritiskao prema našem desnom krilu, te mu je uspelo da se probije, pošto opkoljavanje nije bilo potpuno izvedeno, jer nismo imali dovoljno snaga. Borba se je vodila na daljini od 10 metara i naši borci nisu vršili umika[47] do poslednjega metka.

1. i 2. bataljon su napadali Nemci sa leve strane.

Nemaćka zaseda je počakala[4]" našu izvidnicu na vrlo malom odstojanju i se je začela voditi borba sa ručnim bombama i mitraljezima.

Naši borci su dva puta jurišali na nemaćke položaje i proterali ih sa istih.

Nemci su znali da će tuda proći naše jedinice te su zauzeli ugodne položaje oko same planine i cilj im je bio da naše jedinice puste u samu dolinu i potom ih napadnu sa svih strana. To im nije uspelo, pošto su naše jedinice bile pravočasno obaveštene o tome te su preduzele kontramere u tom cilju. Nemci su osetili našu nameru opkoljavanja te su se odmah dali u paničan beg prema Bledu, na jednom malom pojasu, koji nismo uspeli blokirati. Nemce smo sledili najbržim korakom, ali više nismo mogli doći sa njima u kontakt. pošto su se vrlo hitro umaknuli.

Za vreme te borbe neprijateljske gubitke nismo mogli ustanoviti dok smo mi imali 5 mrtvih i 6 ranjenih. Vse mrtve smo pokopali, a ranjenike smo evakuirali. Posle svršene borbe naše jedinice su se skoncentrisale na planini Rovtarici. i to oko 20 časova, gde smo i prenoćili.

20. 6. 1944.

20. 6. 1944. brigada je izvršila pokret na nove položaje na Ratitovec, gde je ostala do 18 ure, posle čega se je premakla preko Glatkog vrha, Torka — Ravne — Farji potok na nove položaje Cctena Ravan. Žetina, Robidnica.[49]

[46] Iza leđa

[47] Povlačenje

[45] Dočekala

" Pokret brigade izvršen i.- na osnov u zapovesti Štaba 31. NO divizije (vidi dok. br. 74).

1. bataljon sc je nalazio na položajima iznad sela Robidnice.

2. bataljon se je nalazio na položajima iznad sela Čctena Ravan.

3. bataljon, prateća četa. inženjerijska četa i štab brigade su se nalazili na položajima pri selu Žetina.

22. 6. 1944.

Cela brigada se je nalazila na istim položajima kao i jučer. Inženjerijska četa naše brigade je porušila cestu Skofja Loka — Blegoš u dužini od 13 tn, širini 3 m te dubini 4 m. Na tom mestu je cestu vrlo teško popraviti.

23. 6. 1944.

Naredbom štaba XXXI. divizije IX. korpusa NOV i POJ'" naša brigada je dobila zadatak da sa 2. bataljonom potpuno blokira Sp. Idriju, i to do Ledine, da pošalje bojne patrole prema [s.] Žiri. Na cesti Idrija — Zelin dobili smo zadatak da postavimo mine (nagazne), i to napram[51] Sp. Idriji čim bliže.

Jedan bataljon naše brigade dobio je zadatak da ostane na starim položajima i da pribavi čim više hrane za brigadu.

Našim jedinicam smo dali sledeči raspored:

1. bataljon naše brigade dobio je zadatak da postavi svoje sile na cesti Idrija — Zelin ispod Plestenica, s tim da prepreči svaki eventualni ispad neprijatelja iz Sp. Idrije prema Zelinu.

2. bataljon je dobio zadatak da blokira sovražnu postojanku Sp. Idrija i Zg. Idrija na taj način da neprijatelj ne bi došao za leđa našem 1. bataljonu, preko Razpotja i Ledina.

3. bataljon naše brigade je dobio zadatak da izvrši prisilni otkup u Hotavljama.

Inženjerijska četa dobila je zadatak da postavi nagazne mine čim bliže neprijateljskoj postojanki Sp. Idrija.

Prateća četa je dobila zadatak da postavi svoj minomet[5"]- iznad Plestenica i da interveniše u slučaju neprijateljskog ispada protiv našeg 1. bataljona.

[30] Ovu naredbu redakcija nije pronašla.

[61] Prema Minobacač

Ove naše jedinice su krenule na svoj zadatak dne 22. 6. 1944. u 24 časa.

1. bataljon se je kretao u sledečem sineru: Robidnica — Planina preko Slabeta — Plestenica — cesta Idrija — Zelin, sa prat. četom i inž. četom.

2. bataljon se je kretao: Cetena Ravan — Žetina — Gabrče[r,;i] — preko Kopačnice — Sovodenja — Ledina.

1. bataljon je stigao na zadatak 23. 6. 1944. u 7 i 30 časova i postavio svoje sile na cesti Idrija — Zelin.

2. bataljon je stigao na određene položaje 23. 6. 1944. u 8 časova. Taj bataljon je rasporedio svoje sile ovako:

Sa jednim vodom je postavio zasedu na Razpotju, koja je imala zadatak da prepreči svaki ispad neprijatelja iz postojanke Idrija kao i belogardistične postojanke Gore protiv Ledina.

Sa jednom desetinom bataljon je bio osiguran na Vodicama,[54] koja je imala zadatak da prepreči svaku eventualnu situaciju[55] neprijatelja iz postojanki Hotavlje i Gorenja Vas. Taj bataljon je slao stalne bojne patrole prema s. Žiri. Oko 11 časova Razpotju se je približavala jedna neprijateljska patrola jačine 20 do 30 mož.[5,!] Naša zaseda je otvorila na njih vatru iz mitraljeza i pušaka i posle 10-minutne borbe neprijatelj se je povukao u pravcu svoje postojanke Gore.

Tokom te kratke borbe neprijatelj je imao 1 mrtvog i 2 ranjena, dok naših izguba uopšte nije bilo.

Napominjemo da neprijatelj iz postojanke Gore patrolira svakog dana do Ledina, gde vrši veliku propagandu.

Na položajima 1. bataljona u toku čitavog dana nije ništa novo bilo, pošto neprijatelj nije pokušao da prodre iz postojanke.

Treći bataljon je prispeo na određene položaje u 11.30 časova te je blokirao neprijateljsku postojanku Poljane,[57] dok su intendanti izvršili prisilan otkup u Hotavljama.

Sa strane Škofje Loke i Crnoga Vrha osiguranje je dala Prešernova brigada.

Intendanti su otkupili sledeću količinu blaga:[5S]

[53] Pogrešno; odnosi se na s. Cabrače.

[41] Vodice na karti 1:100.000 nisu nadene. Verovatno je to zaselak Vidic.

[55] Omaška: umesto situaciju verovatno treba da piše: intervenciju.

[M] Ljudi

[57] Odnosi se na Poljane nad Školjo Loko.

Stoke i artikala

1800 kg brašna, 300 kg žita, 120 kg masti, 1 praščića, 10 kg šećera i 10 komada goveda.

Za sve vreme te akcije neprijatelj nije intervenisao. Bataljon se je vratio na stare položaje dne 24. 6. 1944. u 10.30 časova.

24. 6. 1944.

1. i 2. bataljon su se nalazili u toku noći od 23. na 24. 6. 1944. na starim položajima, naime 1. bataljon na cesti Idrija — Zelin, a drugi bataljon na sektoru Ledine.

Oko 13 časova prodirala je jedna neprijateljska kolona jačine 180 do 200 ljudi prema našoj zasedi na Razpotju. Ta kolona se kretala u 4 pravca.

Zaseda ih je pustila na blizini od 50 metara, i na njih otvorila moćan oganj iz teške »brede« i lakih mitraljeza. Napominjemo, da je ta kolona prodirala iz postojanke Gore.

Neprijatelj je vršio juriš prema našem levom krilu i posle jednog sata borbe naši su se morali povući unazad zbog premoći neprijatelja.

Naše desno krilo, za koje neprijatelj nije znao gde se nalazi, pustilo je neprijatelja da je prišao na brisani prostor te onda otvorio moćan oganj iz lakih mitraljeza i tada je neprijatelj pretrpeo osetne gubitke. Neprijatelj je pokušavao na sve načine da opkoli našu jedinicu, što mu nije uspelo, jer su se naši prebacili na ugodan položaj i vodili sa neprijateljem borbu sve do 18 ure, kada je isti bio prinuđen da se povrati u postojanku.

Napominjemo da je neprijateljska postojanka Gora dobila u noći od 23. na 24. o. g. veliku pomoć, i to iz Idrije — Sv. Trije Kralji te Lučine i [da] su imali nameru po svaku cenu prodreti do Ledina.

Prilikom le borbe mi smo imali 1 mrtvoga tovariša, dok je neprijatelj imao 22 mrtva i 11 ranjenih.

Za vreme te borbe posebno se odlikovao mitraljezac toga bataljona, tov. [Lado] Stepančič, koji je sa svojim mitraljezom pobio 6 Nemaca kao i jednog ranio. Sa položaja se nije umakao iako su protiv njega bili koncentrisali vatru 3 nemaćka »šarca«. Također se je dobro izkazao™ u toj borbi kao funkcioner te kao borac politkomesar bataljona tov. Lojze;[,;n] tov. Bajt[i1] se je isto tako odlično pokazao i je stre-

5* Pokazao
"" Alojz Tomšič Lojze
" Matija Bajt

ljao[6]- na neprijatelja iz stojećeg stava te je pao junačkom smrću, pogođen neprijateljskom kuglom u čelo.

U 21. čas smo se povukli na stare položaje preko Ota-Ieža i Zelina — Cerkno — Novaki Lnaj Robidnica — Zetina — Cetena Ravan.

25. 6. 1944.

Cela brigada se je nalazila na starim položajima i na odmoru. Vršile su se samo teoretične vojaške ure.[03]

26. 6. 1944.

Cela brigada se je nalazila na istim položajima kao i jučer te su se vršile teoretične i praktične vojaške vaje.[04]

U noći od 25. na 26. 1944. je inženjerijska četa naše brigade porušila cestu žkol'ja Loka — Poljane u dužini 10 m, širini 5 m, te dubini 5 m (škarpa).-

27. 6. 1944.

26. 6. 1944. izdali smo bataljonima sledeću naredbu:[6*]

1. bataljon je dobio zadatak, da u toku noći od 26. na 27. 6. 1944. sa jednom četom napadne demonstrativno Gorenju Vas a sa jednom četom novoosnovanu be-ga postojanku Hotavlje, te da prepreči svaku eventualnu intervenciju neprijatelja iz pravca Poljana i Žira.

2. bataljon je dobio zadatak da sa jednom četom napadne i likvidira neprijateljsku postojanku Gaberk, sa jednom četom da da osiguranje protiv[06] Skofjoj Loki.

3. bataljon je dobio zadatak da sa jednom četom osigura drugi bataljon koji će vršiti akciju u Gaberku, tj. da osigura cestu Škofja Loka — Blegoš, tako da ima vezu sa četom 2. ba-

[42] Pucao

" Teorijski vojnički časovi

« Vežbe

*ŵ Naredba je izdata na osnovu zapovesti koju je Štab 31. NO divizije izdao 25. juna 1944 za napad na neprijateljska uporišta Hotavlie i Gaberk, u kojoj je naredio 3. slovenačkoj udarnoj brigadi »Ivan Gradnik« da sa jednim bataljonom uništi uporište Hotavlje a sa dva bataloljna da izvrši demonstrativni napad na Gorenju Vas, 16. slovenačkoj brigadi «Janko Premrl Vojko« naredio je da napadne uporište Poljane nad Skofjo Loko, a 7. slovenačkoj udarnoi brigadi »France Prešeren;-, da napadne uporište Gaberk (vidi Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 281 111j.

" Prema

taljona, koja osigurava cestu Skofja Loka — Gaberk. Sa drugom četom i štabnom patrolom dobio je zadatak da blokira neprijateljsku postojanku Poljane i da u blizini te postojanke u saglasnosti sa gospodarskom[117] komisijom izvrši prikupljanje hrane.

Prateća četa je dobila zadatak da krene u sastav 2. bataljona te se istome stavi na raspoloženje i upotrebu.

Inženjerijska četa dobila je zadatak da postavi 6 nagaznih mina na cesti Škofja Loka — Gaberk.

Sve jedinice su dobile zadatak da budu na svojim mestima tačno u 23 časa i da se povuku sledećeg dana u 3 časa.

1. bataljon je u potpunosti izvršio svoj zadatak, naime blokirao sve izlaze iz neprijateljskih postojanki Gorenje Vasi i Hotavlja te obe postojanke demonstrativno napao. Jedna desetina ruske čete je upala u samo selo Gorenju Vas i sa mitraljezima i puškama napala postojanku na čiju je vatru neprijatelj hitro reagirao iz teških i lakih mitraljeza. Na demonstrativni napad neprijateljska postojanka Hotavlje nije uopšte odgovorila. Niti iz jedne postojanke neprijatelj nije pokušavao izaći. Taj bataljon je samoinicijativno izvršio prisilan otkup hrane u sporazumu sa gospodarskom komisijom u Srednjoj Vasi te prineo,iS oko 200 kg živeža."

2. bataljon je prispeo na određene položaje u određeno vreme i začeo sa napadom na postojanku Gaberk. Napad se je vršio sve do 3 časa 27. 6. 1944, ali bez uspeha, pošto postojanka nije likvidirana. Prema izjavi štaba bataljona borci se, zbog nepogodnog terena, nisu mogli blizu privući. Upotrebili su bombe i plastik, ali ipak postojanku nije bilo moguće likvidirati već su je samo delimično oštetili. Neprijatelj je reagirao iz svega raspoloživog oružja i to vrlo močno.

Prilikom te akcije imali smo jednog lakše ranjenoga.

Prateća četa je vrgla[70] na postojanku 24 lake mine, koje su imale slab učinak, pošto nijedna nije pala na postojanku.

Inženjerijska četa je postavila nagazne mine na cesti Skofja Loka — Gaberk.

3. bataljon i štabna patrola su u potpunosti izvršili svoj zadatak, naime izvršili prisilan otkup hrane u sporazumu sa gospodarskom komisijom u selima Visoko kod Poljana (gde su sada nastanjeni Nemci) i u Logu između Poljana i Gaberka. U logor su prinijeli raznog živeža u ukupnoj količini od 1000 kg.

Privrednom
Doneo
"" Namirnica
70 Izbacila

Tog dana srno prema naređenju vašega štaba izvršili premik[71] brigade na nove položaje i to:

1. bataljon iznad sela Ravna.
2. bataljon iznad sela Zakriža.
3. bataljon iznad sela Jesenice.

Inženjerijska četa, prateča četa i štab brigade su se nahajali[72] u Žakrižu.

28. 6. 1944.

Brigada se je nahajala na istim položajima kakor[7"] včeraj,[74] in to vse do 18. ure, razen[7,1] 1. bataljona, kateri[76] je ob[77] 12. uri krenil[78] iz Ravena na novoodredene položaje iznad Bukova.

Na podlagi[79] naredbe vašega štaba izdali smo bataljonima sledeču naredbu:

1. bataljon je dobil nalogo da z eno četo in težkim vodom blokira neprijateljsko postojanko Hudajužna, kakor tudi bunkerje izpred nje.[8u] Z drugo četo mora napasti in likvidirati bunkerje izmed Koritnice in postojanke Hudajužne.
2. bataljon je imel nalogo, da napadne in likvidira z vsemi svojimi silami neprijateljsko postojanko Koritnicu.
3. bataljon je imel nalogo da s svojimi silami blokra neprijateljsko postojanko Grahovo sa jugoistočne strane i to na taj način, da postavi svoje sile čim bliže Grahovu, a da jednu četu premakne preko ceste Grahovo — Koritnica tako da bi blokada bila potpuna.

Prateča četa je dobila zadatak da postavi svoj bacač pozadi položaja 3. bataljona te da demonstrativno napadne postojanko Grahovo i da interveniše ako bi Nemci eventualno pokušali prodirati prema našim položajima.

[71] Prebacivanje
" Nalazili
'» Kao
7« Juće
[75] Sem
" Koji
[77] U
[78] Krenuo
" Osnovu

Rečenica u prevodu na srpskohrvatski glasi: 1. bataljon je dobio zadatak da s jednom četom i vodom pratećih oruđa blokira neprijateljsko uporište Hudajuž.nu. kao i bunkere ispred njega.

Inž. četa je dobila zadatak da poruši na što više mesta železničku prugu Grahovo — Hudajužna, razruši cestu Grahovo — Hudajužna te da preseče što više telefonskih stubova.

Intendanti brigade dobili su zadatak da izvrše prisilan otkup u selu Koritnici.

Stab brigade kao i brigadno previjalište su se nalazili na cesti Bukovo — Grahovo pri Kobalu.

Napad je bio određen da počne dne 29. 6. 1944. u 2 časa. Sve naše jedinice osim 2. bataljona su prišle na određene položaje tačno u određeno vreme, dok je 2. bataljon nešto zakasnio.

Rekapitulacija

Naše izgube: mrtvih 19
ranjenih 30

Neprijateljske izgube: 68 mrtvih
48 ranjenih
30 zarobljenih

Izgubili smo 1 puškomitraljez

Zaplenili smo 1 brzostrelni*[2] top
1 teški bacač
2 teške »brede«
6 lakih mitraljeza
32 puške
1 brzostrelka[83]
2 pištolja
120 granata za top
35 kompletnih odela
30 fišeklija i opasača
2 bicikla
veću količinu municije za mitraljeze i puške.
200 kg živeža[84]

[M] Redakcija je izostavila tekst o borbama brigade 29. i 30. juna 1944. jer su izložene u dok. br. 110.
[Rs] Brzometni
[M] Automat
[M] Namirnica

Uništeno	1	postojanka
	2	mosta
	1	željeznička stanica
na	67	mesta porušena železnička pruga
na	4	mesta porušena cesta
	45	prerezanih telefonskih stubova.

Napominjemo da je za sve to vreme moral naših jedinica bio na vrlo visokom stepenu iako su često puta vodile borbu pod vrlo neugodnim okolnostima i sa nedovoljnom količinom hrane kao i obuće [i] odela.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik štaba:
kapetan,
Vrhunec Oto-Blaž
Blaž

Operativni oficir:
potporučnik,
Vukčević Blažo
Vukčevlć

BR. 112

IZVEŠTAJ ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 7. JULA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI I STANJU POTCINJENIH JEDINICA KRAJEM JUNA I PO ČETKOM JULA[1]

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Položaj, 7. jula 1944.
Br. 19

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Izveštaj od 20. juna do 5. jula 1944.

I

Neprijateljska aktivnost na sctkoru IX korpusa bila je u periodu od 20 [juna] do 5. 7. 1944. potpuno defanzivnog karaktera. Neprijatelj se angažovao isključivo na odbrani uporišta i komunikacija pored istih, izuzev manjih ofanzivnih

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 222/11. U gornjem desnom uglu dopisano je crvenom olovkom: »oper«.

poduhvata u Gorenjskoj, koje je preduzeo protiv Gorenjskog odreda na levoj obali Save, i jačeg pritiska na jedinice XXXI divizije prilikom akcije na železničku prugu između Podnarta i Kranja na desnoj obali Save.[2]

Ova neprijateljska đefanzivnost i nedostatak snaga, jer je morao uputiti snage na ostale frontove, pružila nam je mogućnost da, posle napada na Avče, to jest [na] železničku prugu između Sv. Lucije' i Gorice i železničku prugu Ljubljana — Jesenice, preduzmemo veću korpusnu akciju na komunikaciju Podbrdo — Sv. Lucija s ciljem da se unište sva uporišta, železnička pruga i objekti na njoj, izvrši mobilizacija i razbiju italijanska fašistička uporišta na pomenutoj liniji.

U ovoj operaciji učestvovale su obe divizije, italijanska brigada, Idrijsko-tolminski odred i Dolomitski odred. Naša je namera bila da XXXI divizija svojim snagama obezbedi sve prilaze koje bi neprijatelj mogao koristiti iz pravca Idrije, Selške i Poljanske doline i Bohinjske Bistrice; da preseče komunikaciju što bliže Podbrdu, a zatim da proširuje prodor prema Hudajužni sa zadatkom likvidiranja svih bunkera pored železnićke pruge i uporišta Koritnice, Grahova, Prangara, Mohorca i po mogućnosti i samog Podbrda.

XXX divizija imala je zadatak da zajedno sa ITO obezbeđuje sve pravce od Sv. Lucije — Tolmina — Slapa i likvidira sve bunkere od Bače do Grahova i uporišta Podmelec i Knežu. U [napadu na] Grahovo, gde se nalazilo najutvrđenije uporište, trebalo bi da učestvuju obe divizije, da ovo uporište likvidiraju i time završe operaciju u Baškoj grapi. Borbena linija protezala se od Tolmina preko planine Kuka, Loma, Kobilje glave i dalje po obroncima Baške grape do Podbrda, preko Petrovog brda na Cerkljansko,[4] Sentvišku visoravan do Sv. Lucije.

Sama akcija, dosada jedna od najvećih na Primorskom, izvedena je prilično dobro, iako je bilo još dosta nedostataka i grešaka u organizaciji napada, vezi, kod komandnog kadra, u nedostatku artiljerije i činjenice da su uveče, uoči same akcije, neprijateljski vojnici, s kojima smo imali dogovor u pogledu predaje, zamenjeni novim vojnicima i ojačani nemačkim vojnicima. Bilo je zaplenjeno prilično oružja, ubijeno preko 200 a ranjeno oko 500 neprijateljskih vojnika. Naši gubici bili su isto tako znatni i, zajedno sa nestalim (61), izgubili smo oko 140 ljudi. Mrtvih 42 i 37 ranjenih.

[2] Opširnije o borbama 31. NO divizije u Gorenjskoj vidi u dok. br. 107. 110 i 111.

[3] Sada: Most na Soči

[4] Odnosi se na predeo oko Cerkna.

XXX divizija, koja je imala zadatak da obezbedi pravce iz Tolmina i Sv. Lucije i likvidira uporišta Klavže i Knežu, u tim operacijama doživela je prilične neuspehe. Ipak je u ukupnoj operaciji, uprkos tome, mnogo doprinela uspehu koji je postigla XXXI divizija na sektoru od Kneže do Podbrda.

Neuspeh XXX divizije leži pre svega u tome što je XXX divizija bila reorganizovana, što ima veliku većinu mladog i neiskusnog komandnog kadra, kao i u velikoj upornosti neprijatelja koji je danonoćno napadao položaje naših jedinica predvođen dobrim belogardističkim poznavaocima terena. S druge strane komandni kadar nije znao iskoristiti artiljerijsku pripremu i jurišem zauzeti uporišta. Tako je neprijatelju uspelo da se povuče iz uporišta u obližnje tunele, odakle se tako uporno branio da mu jedinice XXX divizije nisu mogle ništa učiniti. Istovremeno je neprijatelju uspelo da pomoću tenkova veće tonaže (24 tona) probije blokadu i dođe u pomoć ugroženim posadama. Takode je neprijatelj dovodio jaka pojačanja iz Gorice i iz Bohinjske Bistrice[5] i snažnim napadima XXX diviziju prilično dezorganizovao. Uprkos tome neprijatelj je pretrpeo osetne poraze, pre svega zato što je konfiguracija zemljišta bila za nas pogodna i neprijatelj je pretrpeo osetne gubitke na putevima u samoj Baškoj grapi, kao i pri napadu u teško prohodnim uvalama na naše dominirajuće položaje. Neprijateljske intervencije na naše jedinice [koje su VTŠile] blokadu bile su odbijene, sem jednog izuzetka, kada su prodor izvršili tenkovi. Uporišta koja bi morala zauzeti i likvidirati XXX divizija bila su vatrom baterije minobacača i artiljerije 75% uništena, a na sektoru XXX divizije bila je i pruga na više mesta prekinuta i uništena.

III

U toj akciji XXXI divizija je postigla vrlo lepe uspehe 1 porušila 7 železničkih i 2 drumska mosta, minirala na 149 mesta prugu i likvidirala 5 uporišta, 10 bunkera, ubila 200, ranila 99 i zarobila 32 neprijateljska vojnika. Zaplenila je 59 pušaka. 11 puškomitraljeza, 5 mitraljeza, 1 teški minobacač, 2 laka minobacača i dosta druge vojne opreme. Oštetila je 2 tenka, 2 oklopna automobila, 2 lokomotive, 1 putnički auto-

[5] Iz Bohinjske Bistrice nastupale su: žandarmerijska motorizovana četa »Alpenland« i dve čete 28. SS-policijskog puka »Tot« (Todt). (Vidi dok. br. 144 i 145).

mobil i zaplenila 1 protivtenkovski top sa 120 granata. Borci XXXI divizije, kao i komandni kadar, ispoljili su u toj borbi veliku elastičnost, borbenost, istrajnost i odlučnost.

Operacije koje su trajale neprekidno 3 dana i 3 noći vodila je tačno po unapred predviđenom planu, u dosta slučajeva Štab divizije izdao je vrlo dobre operativne zapovesti koje je iziskivala trenutna situacija. Njihova taktika pri napadu na uporišta sastojala se pre svega u korišćenju dobro obučenih minerskih jedinica koje su se plastičnim minama približile neprijateljskom uporištu ili bunkeru, minirale ih i zatim odlučnim jurišom likvidirale. Uprkos tome što su neprijateljski tenkovi probili blokadu XXX divizije, jedinice XXXI divizije su uporno ostajale kod zauzetih uporišta, borile se s tenkovima i dalje rušile prugu, bunkere, železnička postrojenja i mostove u takvom obimu da je po mišljenju nemačkih oficira pruga neupotrebljiva najmanje 2 meseca.

Otpor neprijatelja bio je vrlo jak [tako da] su na pr. uporište Koritnicu napadali 2 dana i tek ga drugi dan likvidirali. Članovi posade bili su delom ubijeni a delom su se predali. U borbama za Hudajužnu neprijatelj je takođe pobegao u tunel, a uporište su naše jedinice porušile. Ovo je omogućilo da inžinjerijske čete miniraju 4 železnička mosta, od kojih su 2 bila dugačka po 20 metara, jedan 35 met.[ara] i jedan 5 met.[ara]. Isto tako jedinice XXXI divizije vodile su vrlo oštre borbe sa neprijateljem koji je pokušavao po danu i po noći da razbije blokadu XXXI divizije. Ni u jednom slučaju ovo mu nije uspelo i svugde je bio odbijen uz velike gubitke.[0]

Obe divizije su posle [završetka] ove operacije na odmoru i pripremaju se, posle temeljite reorganizacije, za nove operacije.[7] Tačniji izveštaj kao i relaciju za celu operaciju poslaćemo vam naknadno.

Uporedo sa akcijama divizija, i odredi su se vrlo mnogo angažovali u napadima na neprijateljske patrole, uporišta, a pre svega na komunikacije, kao što se vidi iz brojnih akcija MSV koje navodi u svom izveštaju naš operativni odsek.[8]

Gorenjski odred u svojim diverzantskim akcijama imao ie prilično uspeha i u tom periodu ubio je 24 neprijateljska vojnika, 11 ranio, zaplenio 1 [mitraljez] »šarac«, 7 pušaka, tromblonku, 2 automata i različiti vojni materijal. Uništio je

" Opširnije o borbama u dolini r. Bače vidi u dok. br. 107.
Štab 9. korpusa N'OVJ tada je planirao napad na uporište Hotavlje i druga uporišta u dolini r. Poljanska Sora (vidi dok. br. 123).

" Odnosi se na izveštaj Štaba 9. korpusa NOVJ od 5. jula 1944. (vidi dok. br. 107).

3 automobila. 3 lokomotive. 3 vagona, 2 mosta i oštetio na više mesta drum i železničku prugu. U svim tim akcijama imao je 6 mrtvih i 8 ranjenih. Aktivnost ovog Odreda pojačala se pre svega zbog toga što smo u prošlom mesecu gotovo potpuno naoružali sve bataljone i davali Odredu sasvim konkretne i određene zadatke, koje je prilično dobro izvršio, sem napada na Cerklje, gde je neprijatelj otkrio njegove namere. Isto tako ovaj Odred nastavlja mobilizaciju koja još nije u potpunosti završena u Gorenjskoj.

Da bi se poboljšala organizacija kao i aktivnost naših odreda, šaljemo im [naše] operativne oficire. U poslednje vreme u GO bio je major Dule[9] u JPO kapetan Petar Savski,[1"] a u BBO otišao je šef odseka za kadrove drug Radoš.[11]

Južnoprimorski odred. Kao i Gorenjski odred, i Južnoprimorski odred se angažovao pre svega na rušenju komunikacija, električnih stubova, mostova i napade na manje neprijateljske patrole. U tim borbama naneo je neprijatelju [sledeče gubitke:] 10 mrtvih, uništio 3 lokomotive, 9 vagona, 27 električnih stubova, oštetio 3 lokomotive, 13 vagona i pri lome imao 4 mrtva i 3 ranjena. Svojim čestim akcijama na prugama St. Peter[12] — Postojna— Nabrežina — Opčine uspeo je da saobraćaj na tim prugama bude gotovo stalno onemogućen, uprkos tome što su te akcije bile manjeg značaja. Radi pojačanja naših brigada dosada smo mu već oduzeli 2 bataljona, ipak je to nadoknadio novom mobilizacijom i danas ponovo ima 450 kompletno naoružanih ljudi.

Briško-beneški odred. Dejstvo BBO se, pored vrlo velike aktivnost na železničkim prugama Gorica — Videm i Sv. Lucija — Gorica, usmerilo naročito protiv italijanskih posada u Kobariško-bovškoj i Soškoj dolini. Na osnovu raznih razgovora i dogovora sa pojedincima ili većim grupama pripadnika italijanske vojske u nemačkoj službi i u nekoliko svojim dejstvima, uspeo je da uništi nekoliko uporišta i zapleni priličnu količinu oružja. 29. 6. izv ršio je veći napad na neprijateljsku kolonu na putu Gorica — Plave. Ova kolona bila je potpuno uništena i neprijatelj je imao 110 mrtvih i 50 ranjenih. Ovaj odred u tom periodu ubio je ukupno 165, ranio 104 i zarobio 111 neprijateljskih vojnika. Zaplenjeno: 4 automata, 87 pušaka, 4 mitraljeza i 8 puškomitraljeza, 5 lakih i 2 teška minobacača i ogromna količina ostalog vojnog materijala.

* Dušan Svara Dule
[10] Jože Cerin
[11] Vinko Sumrada Radoš
•2 Sada: Pivka

Uništeno je 11 automobila, 1 uporište i porušena pruga na više mesta. Odred je u tim borbama imao 1 mrtvog i 2 ranjena.

Pored toga BBO uspeo je da dobrim političkim radom uključi u svoje jedinice, odnosno formira manje terenske čete [sastavljene] od samih Benečana, koji dosada apsolutno nisu bili spremni da stupe u našu vojsku. Politička situacija na njegovom sektoru u poslednje vreme, i pored žestokog nemačkog terora, znatno se promenila u našu korist. Stanovništvo polako uviđa da od Nemaca može očekivati samo ugnjetavanje i iskorišćavanje. Da Benečani učestvuju u aktivnoj borbi u priličnoj meri doprinela je i činjenica da su Nemci otpočeli Benečane mobilisati i upućivati ih u ostale krajeve. Zbog toga se na ćelom našem sektoru primećuje kako pojedinci i manje grupe dezertiraju k nama želeći da ih pošaljemo u Benečiju gde ce se boriti u tamošnjim jedinicama. Obzirom na propagandu mi im to i omogućavamo.

Idrijsko-tolminski odred i Dolomitski odred su u svojim diverzantskim akcijama nešto zaostali za drugim odredima zbog toga što su učestvovali u poslednjoj korpusnoj akciji.

ITO je uspešno odbio 3 [neprijateljeve] intervencije iz Tolmina i uz to prilično paralisao belogardističku ekspanzivnost na tolminskom sektoru, koja je u poslednje vreme, zbog odsutnosti naše vojske, prilično porasla. Istovremeno je vršio mobilizaciju u Kobariškoj dolini i prilično poboljšao političko stanje i svest kod civilnog stanovništva, tako da više ne naseda belo-plavoj propagandi.

V

Italijanska brigada »Triestino d'assalto« je učestvovala u poslednjoj korpusnoj akciji sa zadatkom da likvidira uporište Knežu, gde se nalazilo najviše Italijana. Ta joj akcija nije uspela pa je imala priličan [broj] ranjenih, a još više zarobljenih, i to zato što se u toj brigadi naiazi priličan broj ljudi koji su ili odvedeni iz uporišta ili su sami dezertirali u italijansku brigadu. Brigada je gotovo sva naoružana, broji oko 500 ljudi, a 86 ih je već uputila u Italiju. Pošto je ljudstvo već u nekoliko obučeno, uskoro ćemo 1 bataljon ove brigade uputiti u Severnu Italiju.

Na sektoru Briško-beneškog odreda jedinice italijanskih bataljona takođe veoma narastaju, i to pre svega od dezertera iz nemačke vojske, ali tačne izveštaje još nismo primili.

U poslednje vreme pri Slabu IX korpusa formirali smo artiljeriju koja je već sadejstvovala u ovoj korpusnoj akciji. Imamo jednu haubicu 100 mm i nekoliko protivtenkovskih topova. Pri formiranju artiljerije imamo vrlo velike teškoće zbog nedostatka odgovarajućeg oružja i municije. Na terenu se još nalazi prilična količina teškog oružja, ali ništa nije kompletno jer nedostaju razni važni delovi. Preduzete su sve mere da se ovo oružje što pre sakupi i ono što je još upotrebljivo iskoristi za kompletiranje ostalog oružja. Uspeh artiljerije u toj [korpusnoj] akciji bio je priličan, iako nemamo nišanskih sprava, a prilična količina municije je i zatajila. Da bi što više ojačali vatru artiljerije, i učinili je uspešnijom skoncentrisali smo i minobacače u baterije i na taj način porušili smo 2 uporišta. Uspeh bi bio još veći da je naša pešadija znala iskoristiti istovremeni kombinovani napad artiljerije i pešadije na uporište.

VII

Školski logor imao je u ovom periodu manje posla oko novomobilisanih, pošto je novomobilisano ljudstvo slato direktno u jedinice s ciljem da se što pre i što bolje ojačaju naše brigade. Sada ćemo ponovo sve novomobilisane, koje budemo dobili u našoj novoj mobilizacijskoj kampanji u Gorenjskoj kao i u Primorju, bez obzira da li su bili vojnici ili ne, upućivati u Školski logor s ciljem da se politički što bolje izgrade i vojnički obuče.

VIII

Sve naše vojne ustanove sada smo premestili u šume gde mogu nesmetano da rade. Ipak smo prilikom obilaska primetili da ne idu uporedo sa razvojem naše vojske i zbog toga smo naredili da nastavni kadar češće održava kontakt s našim operativnim odsekom, inžinjerijsko-tehničkom sekcijom i užim štabom.

Naročito goruća pitanja na našem sektoru su mobilizacija, propaganda medu civilnim stanovništvom i neprijateljskim vojnicima. Za propagandu nemamo dovoljno sposobnog čoveka koji bi znao reagovati i iskoristiti svaki neprijateljski propagandni nastup i koji bi umeo pokrenuti što veći talas naše propagande medu civilnim stanovništvom kao i medu

neprijateljskom vojskom. Time bi pokušao da demoralise i suzbije svu neprijateljsku propagandu koja je u današnje vreme, kada su politički i vojni događaji van i unutar [zemlje] vrlo povoljni, već sama po sebi demoralizatorska za neprijatelja.

Što se tiče mobilizacije, takođe postoji vrlo težak problem. Naime, razne političke organizacije i okružne privredne komisije suviše malo nas podržavaju pri izvođenju opšte mobilizacije. Na terenu imamo još svugde veoma mnogo zelenokadrovaca i ljudi koji uz pomoć različitih propusnica, dozvola i drugih dokumenata izbegavaju mobilizaciju. Nadamo se da će se to stanje uskoro popraviti, jer su sada od [strane] svih političkih organizacija u Primorju kao i u Gorenjskoj izdata najstroža uputstva u pogledu mobilizacije i kontrole ljudstva koje je potrebno na terenu i onog koje se izvlači pod različitim izgovorima i funkcijama. Tako ćemo u saglasnosti sa njima moći uskoro da znatno povećamo našu vojsku i dobro očistimo teren.

Za uspešno izvršenje mobilizacije izradili smo poseban mobilizacijski plan po kojem će se svi naši odredi kao i sve komande područja angažovati isključivo na mobilizaciji. U planu smo tačno odredili mobilizacijske sektore za pojedine jedinice, i pri tome smo obuhvatili i one krajeve koje neprijatelj kontroliše svojim posadama, pošto će tu biti moguće izvršiti mobilizaciju uz pomoć naše vojske. Izvršićemo mobilizacijsku kampanju u svim našim jedinicama i tražićemo nedeljne izveštaje o uspesima mobilizacije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Hribar Janez

Komandant — general-major:
Ambrožič

(M. P.)

Načelnik Štaba — ppukovnik
Jakopič A.

ZAPOVEST ŠTABA 18. NO DIVIZIJE OD 7. JULA 1944. ŠTABOVIMA 8. SLOVENACKE BRIGADE »FRAN LEVSTIK« I 9. SLOVENACKE BRIGADE ZA NOVI RASPORED SNAGA[1]

S T A B
XVIII DIVIZIJE NOV I POJ
Položaj, 7. VII 1944.

ŠTABU. . . . .BRIGADE NOV I POJ

na položaju.

Sekcija Cerknica — Novo Mesto I : 250.000

S i t u a c i j a :

IX brigada srušila je u toku noći 6 7. jula tunel kod Višnje Gore. IV brigada je u toku iste noći uspešno srušila železničku prugu između Višnje Gore i Grosuplja te odnela telefonski kabl.

Neprijateljska kolona iz Kočevja i Ribnice zadržava se na sektoru Stari Trg — Polom. Neprijatelj je popravio drum Kočevje — Stari Log.

Neprijatelj se takođe nalazi u Zvirčama. U 8 časova ujutro prispela je kolona, odnosno dve kolone, nepoznate jačine sa dva tenka i jednom blindom do Dolnje Straže. U vezi sa novonastalom situacijom i u duhu korpusne zapovesti-*

n a r e đ u j e m o :

1.) IX brigada odmah po prijemu zapovesti prelazi na položaje Muljava — Lučarjev Kal — Rdeči Kal i Sad sa zadatkom da blokira neprijatelja u Stični i Št. Vidu[3] i kontroliše sav sektor. Mora se povezati sa VIII brigadom koja će se nalaziti istočno od nje. Mora takođe održavati vezu sa snagama XV divizije.

2.) VIII brigada postaviće se na sektoru Zagorica — Medvedjek — Velika Loka — Račje Selo. Jedan bataljon brigade [treba da bude] na sektoru Mirna Pec — Brezova Reber.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 191/III.

[2] Stab 7. korpusa NOVJ, na osnovu novonastale situacije, izdao je 7. jula 1944. zapovest da se sto hitnije izvrši novi raspored snaga 15. i 18. divizije i 1. artiljerijske brigade (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 154 I).

[3] Sada: Šentvid pri Stični

Zadatak ove brigade je blokada uporišta Št. Vid — Stična I kontrola eelokupnog terena do Novog Mesta i sprečavanje neprijateljskog nastupanja sa tog pravca. Brigada treba da održava tesnu vezu između svojih jedinica i jedinica 9. brigade te sa Štabom ove Divizije.

3.) XV divizija rasporediće svoje snage — IV i XV brigadu — na liniji Ilova Gora — Hočevje — Ambrus — Brezovi Dol — Ratje — Hinje sa zadatkom zatvaranja pravca Lašče — Grosuplje te proterivanja neprijatelja sa sektora Stari Log — Polom. Raspored snaga izvršiti što hitnije. Štab divizije sa svojim odsecima prelazi u Građene.

4.) Artiljerijska brigada rasporediće svoje snage [na sektoru] Smuka — Stari Log sa zadatkom zatvaranja pravca Kočevje, [vrši] miniranje i pravi zaseke na drumu Stari Log — Kočevje. Prilikom proterivanja neprijatelja sa tog sektora stupite u vezu sa jedinicama 15. divizije sa kojima koordinirajte rad. Štab brigade preći će u Dol. Toplu Reber.

5.) Štab Korpusa nalaziće se na istom mestu. Podoficirska škola i garnizon, pod jednom komandom, smestiće se u Smihel[4] — Budganju Vas.[5]

Štab Korpusa premestio se. Na starom mestu ostala su samo nekolicina radi veze.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

V. d. politkomesara major: Frenk

(M. P.)

Načelnik štaba — kapetan: Štefan"

P.S.[7]

Štab XVIII div. po dolasku brigada na nove položaje nalaziće se u Sela pri Šumberku. Dotada veza u Žužemberku/

U 17.45. h.

P.S.

Pero je rekao da se ne držimo kruto zapovesti. već da postupimo kako je bolje.

Ne znam da li da vučemo sve odseke na Šumberk. Možda će zasada biti najbolje da budu pod neposrednom zaštitom

[4] Odnosi se na Smihel pri Žužemberku.
[5] Naredne dve rečenice dopisane su mastilom kao poseban stav.
* Tone Žnidaršič
[r] Tekst u ovom post skriptumu dopisan je mastiljavom olovkom.
[6] ćitav dal ji tekst dopisao je mastilom politički komesar divizije.

bataljona dok ne vidimo koliko vremena i kako misle banditi da se potucaju po šumi. Prihvatnica će zasada morati da ostane sama. Dogovorite se sa Štabom XV divizije da vodi računa o našoj prihvatnici, bar što se tiče blagovremenog obaveštavanja.

Pošto ne znamo da li su brigade već dobile zapovest i po njoj postupile (IX), ne znam da li da krenem odmah ili ne treba poći, jer zapovest tako glasi." *Kad padne mrak poći ćemo do Orlake.*

S. F. — S. N!

Frenk

U Gradeneu nema mesta za [bolnicu] XV [divizije] i za našu bolnicu.

• U svojoj zapovesti (vidi napomenu br. 2) Stab 7. korpusa NOVJ naredio je da Stab 18. divizije sa svim odsecima pređe u s. Sela pri Šumberku.

ZAPOVEST ŠTABA 7. KORPUSA NOVJ OD 8. JULA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA BLOKADU NEPRIJATELJSKIH UPORIŠTA[1]

VII. KORPUS NOV IN* PO JUGOSLAVIJE
St.[s] 468

Strogo zaupno[4]!
Položaj, *8. julija 1944.*
Nujno[5]!

ZAPOVEST

(Sekcija Novo Mesto — Cerknica 1 : 100.000)

Situacija: Neprijatelj koji je nameravao iz Kočevja — Ribnice — Stične i Novog Mesta udreti[0] u dolinu Krke, vratio se u svoje baze. Jedinice XV. i XVIII. divizije te I. artilerijske brigade razbile su ga na svojim sektorima. Posrečilo[7] mu se iznenadno udreti u Zagradec, iznenadivši neke pozadinske komande, kojima je naneo osetljive gubitke.[8] Jedinice XV. divizije, koje su sudelovale u borbama na hrvatskom teritoriju, vraćaju se na teritorij VII. korpusa. XII. brigada nalazi se trenutno na maršu međ'[J] Rajhenava i Starog Loga. V. brigada sačekaće proslavu hrvatsko-srpsko-slovenaćkih brigada, koja će se održati 9. ov. m. U vezi sa ovom nastalom situacijom

naređujemo:

1.) XV. divizija [neka] ostane sa dosadanjim rasporedom na svom sektoru s tim, da po dolasku XII. brigade oba-

[1] Original (pisan na mašini, na srpskohrvatskom jeziku) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 154/1.

* I

[' Br.

[4] Poverijivo

[4] Hitno

* Prodreti

[7] Uspelo

[s] Odnosi sc na prodor 31. i 32. čete i teškog voda (voda pratećih oruđa) bataljona »O« slovenačkih domobranaca noću 6/7. jula 1944. u Zagradec i Dečju Vas kojom prilikom su iznenadili delove Dolenjskog vojnog područja i političke radnike nanevši im oseine gubitke (vidi izveštaj štaba 7. korpusa NOVJ od 28. iula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21/11).

* Između

vezno drži jednu brigadu u rezervi, postavljena tako, da štab divizije može ovom rezervom u najkraćem času intervenirati.[10]

Zadatak XV. divizije: ovlađivanje celokupnim teritorijem severozapadno od Velikog Lašća i Turjaka, jugozapadno od Ribnice i Kočevja, time što će na ovom sektoru dvc brigade neprestano manevrovati, zamenjujući ih u času[11] rezervom. Napadati i postavljati zasede pri samom Kočevju, Ribnici i Vel. Laščama. V. U.B. 11. na 12. ov. m. zameniće X. brigadu.[1-']

2.) XVIII. divizija [neka] ostane na svojim položajima pri sadanjem rasporedu s tim da od 12. ov. m. u sastav divizije uđe X. brigada.[13] Po dolasku X. brigade jednu brigadu držati stalno u rezervi, takode na pogodnom mestu, da bi u najkraćem ćasu i najlakše sa njom divizija intervenirala.

Zadatak XVIII. divizije: blokada najuža Stične i St. Vida, napad i neprestano postavljanje zaseda pri obe postojanki[14] i Grosuplju, pošiljanje[15] minerskih grupa na prugu med Grosuplja i Šmarja, ovlađivanjem celokupnim

[10] Stab 7. korpusa NTOVJ naredio je 7. jula 1944. da 15. divizija rasporedi 4. slovenačku udarnu brigadu »Matija Gubec« i 15. slovenačku brigadu »Belokranjska« na liniji Ilova Gora — Hočevje — Ambrus — Brezov Dol — Ratje — Hinje (zapovest Štaba 7. korpusa NOVJ u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 154 I). Na osnovu toga brigade su dobile sledeči raspored: 4. slovenačka udarna brigada »Matija Gubec« u Širem rejonu Ratja, a 15. slovenačka brigada »Belokranjska« u širem rejonu Korinja (vidi izveštaj 15. NO divizije od 9. jula 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 26/11).

[11] Brzo

Zbog neprijateljske ofanzive na sektoru Žumberka do ove zamene nije došlo jer je 5. slovenaćka NOU brigada »Ivan Cankar« već rano ujutro 11. jula 1944. vodila borbu na sektoru Drašiča (vidi izveštaj Štaba 7. korpusa NOVJ od 28. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21 II).

[13] Naređenjem Štaba 7. korpusa NOVJ od 7. jula 1944. 18. divizija dobila je zadatak da 8. slovenačku brigadu »Fran Levstik« i 9. slovenaćku brigadu rasporedi u zoni Muljava — Lučarjev Kal — Zagorica — Međvedjek — Velika Loka — Račje Selo (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 154/1). Na osnovu toga 8. slovenačka NO brigada »Fran Levstik« raspoređena je u rejonu Stehanja Vas — Medvedjek — Golobinjek, a 9. slovenačka NO brigada u rejonu Sad — Lučarjev Kal — Kitni Vrh (vidi izveštaj 18. NO divizije od 8. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 27/11).

[u] Uporišta

[,s] Slanje

teritorijem severno i severoistočno od Krke do meje.[16] Manjom jedinicom držati se na sektoru Lipovec — Brezova Reber — Jablan. Brigade da se drže manevarski na svom sektoru, ne dozvolivši da na jednom te istom sektoru ostanu više od dva dana.

3.) I. Artilerijska brigada [neka] ostane na dosadanjim položajima sa istim zadacima.[17] Cestu Lašče — Stari Log i Stari Log — Kočevje zarušiti, od Starog Loga pa dalje močno[18] zaminirati te onesposobiti za svaki promet.

4.) XV. divizija poslače svoje minerske grupe na prugu med Borovnice i Preserja, katere[ia] se imaju držati za duže časa-'[0] na tom sektoru te vršiti miniranje. Istočasno prekontrolisati eksploziv koji je zakonspiriran na Ljubljanskom vrhu, po potrebi ga i upotrebiti.

5.) U vezi sa naređenjem Glavnog štaba sve naše jedinice imaju se držati i logorovati po šumama.[21] Sve pokrete vršiti isključivo po noči, sem [u] najnujnijim[22] slučajevima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: si. odsutan

Komandant — pukovnik: Pero

(M. P.)

Dostavljeno: štabu XV. i XVIII. divizije
štabu I. artilerijske brigade.

'* Granice. (Demarkaciona linija kojom su 1941. bile razgraničene nemačka i italijanska okupaciona zona u Sloveniji).

[17] Brigada se nalazila u rejonu Smuka — Stari Log — Rdeči Kamen sa zadatkom da zatvori pravac koji izvodi od Kočevja ka ovim mestima (vidi izveštaj štaba 7. korpusa NOVJ od 28. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 21/11).

Jako

[10] Koje

[w] Vremena

Redakcija ovo naređenje nije pronašla.

[a] Najnužnijim

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 9. JULA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA NOVJ ZA MINIRANJE PUTEVA NA TERITORIJI KORPUSA[1]

GLAVNI STAB NOV I PO
SLOVENIJE
ORGANIZACIJSKO ODELJENJE
Org. br. 1484
Dana 9. jula 1944.

OPERATIVNOM ODELJENJU G.[LAVNOG] š.[TABA]

U poslednje vreme neprijatelj sve češće vrši ispade iz blokiranih uporišta i uznemiruje oslobođenu teritoriju, pa se može očekivati da će ovim ispadima pokušati da uspostavi vezu sa jugom preko naše teritorije. Treba preduzcti i izvesti potrebne protivmere planskim polaganjem minskih polja na svim komunikacijama koje dolaze za ovo u obzir. Da se to miniranje sprovede što hitnije i uspešnije:

NAREĐUJEMO:

1) Stab VII korpusa izvršiće miniranje cesta na svojoj teritoriji na sledečim sektorima:

a) sektor Novo Mesto, koji obuhvata miniranje svih cesta koje vode iz Novog Mesta.

b) sektor Kočevje, koji obuhvata miniranje svih cesta koje vode iz Kočevja.

c) sektor Grosuplje, koji obuhvata miniranje cesta Grosuplje — Zdenska Vas, Grosuplje — Stična i Grosuplje — Škofljica.

d) Na sektoru između Ribnice i Ljubljane sve komunikacije.

2) Mesta gde je potrebno izvršiti navedena miniranja odrediće Štab VII korpusa za sve puteve, sem na komunikacijama na sektorima Novo Mesto i Kočevje, gde će [miniranja] izvršiti Organizacijsko odeljenje Glavnog štaba, odnos-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 32,1 Redakcija nije uspela pronaći primerak naređenja koji je bio upućen Štabu 7. korpusa NOVJ, objavljuje primerak koji je dostavljen na uvid Operativnom odeljenju Glavnog štaba Slovenije.

no minerska sekcija, koja će prikazati način miniranja i uspešnog polaganja minskih polja.[2]

3) U tom cilju Stab VII korpusa odrediće i poslati~13. VII o. g. do 18 časova posle podne na sektor Novo Mesto u selo Težka Voda inž.[injerijsko]-teh.[ničkog] referenta Štaba divizije, čija će potčinjena jedinica izvoditi minerske radove na tom sektoru, i bar šest minera koji će posle izvršenih [radova na polaganju] minskog polja na tom odseku, pod rukovodstvom minerske sekcije Organizacijskog odeljenja G1.[avnog] š.[taba], produžiti miniranje ostalih cesta prema izdatim uputstvima/[1]

4) Minska polja treba postaviti na označenim sektorima što bliže blokiranom uporištu, uzimajući u obzir efikasnost, odnosno značaj minskog polja koji se sastoji u tome da predstavlja ozbiljnu i nepremostivu prepreku motorizovanim kolonama.

5) Minerski referent VII korpusa odnosno štabovi divizija moraju lično kontrolisati radove na polaganju minskih polja i snose svu odgovornost za nesreće za koje se bude ustanovilo da su nastale zbog nedovoljne kontrole pretpostavljenih starešina pri izvođenju minerskih radova odnosno nedovoljnog osiguranja postavljenih minskih polja.

6) Radi sprečavanja eventualnih nesreća, minerski rerefent je dužan, odnosno Stab VII korpusa, da preduzme sve mere sigurnosti za svako minsko polje ponaosob. Tu dolazi u obzir postavljanje straže, upotreba sigurnosnih tablica koje se blagovremeno sklanjaju pre dolaska neprijatelja, upotreba teških protutenkovskih mina koje su bezopasne za pešake, miniranje između zaseka itd.

Na mestima gde nije moguće osigurati minska polja postavljanjem straža, a predviđaju se pokreti jedinica i civilnog stanovništva po označenim cestama, izdati i objaviti preko civilnih vlasti strogu zabranu kretanja u određenim sektorima.

[2] Glavni štab Slovenije naređenjem br. 1486 od 9. jula 1944. odredio je mesta miniranja puteva na sektoru Novo Mesto i Kočevje, s tim da se utvrde najpogodnija mesta i veličina minskog polja (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 32.1).

[3] Noću 13 14. jula 1944. položene su mine kod Dolenje Težke Vode. Dužina minskog polja iznosila je 65 m i u njega je bilo položeno 13 PT mina domaće izrade. 30 PP mina i 6 mina »Havkins«. Radove na polaganju mina izvršila je inžinjerijska četa 10. slovenačke NO brigade Ljubljanska pod rukovodstvom šefa minerske sekcije Glavnog štaba NOV i PO Slovenije i u prisustvu inžinjerijsko-tehničkih referenata 7. korpusa NOVJ, 18. divizije i 10. slovenačke brigade »Ljubljanska« (Arhiv IZDG u Ljubljani, i. 31 III).

Jedinice su dužne da strogo kontrolišu provođenje ove zabrane.

Stab VII korpusa je dužan da obavesti štabove jedinica o položajima, tj. postojećim minskim poljima, njihovom položaju i karakteristikama, a naročito mora upozoriti jedinice koje su u pokretu na tom sektoru.

7) Posle polaganja minskog polja minerski referent, odnosno rukovodilac miniranja, mora izraditi tačan plan izvršenih radova u dva primerka. Jedan primerak ćuva se u Štabu VII korpusa, a jedan primerak dobija jedinica koja se nalazi na sektoru minskog polja.

U cilju kontrole rada minerske službe Stab VII korpusa, minerski referent će po [izvršenom] polaganju svakog minskog polja, koje je predviđeno za duži period, poslati minerskoj sekciji Org.[anizacijskog] odeljenja Glavnog štaba tačan plan sa popisom položenih mina te upozorenjima potrebnim za dezakUviranje minskog polja.

8) Stab VII korpusa narediće svim jedinicama koje se budu nalazile u blizini mesta miniranja da se pobrinu za zaštitu pri radu. za radnu snagu, alat, prevozna sredstva za rnin.[erski] materijal, potrebne vodiče, kurire i hranu.

9) Za izvršenje predviđenih miniranja potreban broj mina i min.[erskog] materijala obezbediće Štab VII korpusa jedinicama koje će vršiti miniranje iz skladišta Glavnog štaba pri Komandi Belokranjskoga vojnog područja.

10) Miniranje na sektoru Kočevja izvršiće se s minerima Koćevskog odreda, sa kojima će stupiti u direktan kontakt minerska sekcija Org.[anizacijskog] odeljenja G.[lavnog] Š.[taba] putem punomoćja.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Zam. komandanta
general-lajtnant:
Jaka Avšič

Načelnik odeljenja
ppukovnik:
Danilo Trampuž

(M. P.)

Dostavljeno: Štabu VII korpusa
Operativnom odeljenju Glavnog štaba, na znanje.

NAREĐENJE ŠTABA 14. NO DIVIZIJE OD 10. JULA 1944. ŠTABU 1. SLOVENACKE UDARNE BRIGADE »TONE TOMŠIČ« DA PREĐE NA SEKTOR PAŠKOG KOZJAKA RADI UPADANJA U DONJU SAVINJSKU DOLINU[1]

Š T A B
XIV DIVIZIJE NOV 1 POJ
Na položaju 10. VII 1944.

ŠTABU I U.B. »TONE TOMŠIČ«

Vaša brigada kreće sutra sa sadašnjih položaja na sektor »Signal«,[2] gde će od 5 časova ujutro imati javku s tačkom i s nama. Sa II i III bataljonom, iz kojih ćete prethodno izdvojiti sve nenaoružane drugove i sve drugove koji bi bili na teret jedinica kod dužeg marša, preuzmete ranjenike i transportujte ih na tačku dr Pavćeka.-[1] Javka sa njim biće sutra od 12 časova dalje na mestu koje će vam biti naknadno javljeno. Posle predaje ranjenika krećete sa oba bataljona na sektor Paškog Kozjaka.' Ovde će vaš zadatak biti da upadima u krajeve donje Savinske doline i u krajeve koji se nalaze bliže južnoj železnici,[5] i miniranjem pomenute pruge, odvratite pažnju neprijatelja sa Pohorja, gde će se nalaziti novi borci vaše i XIII brigade sve dok ne primimo savezničke pošiljke, koje narednih dana. zbog lošeg vremena, ne treba očekivati.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/11.

Šifra za određeno mesto u rejonu Rogle na Pohorju

[5] Dr Ivan Kopač Pavček bio je tada upravnik bolnice 4. operativne zone Slovenije.

[4] Brigada je noću 10/11. jula 1944. izvršila pokret iz rejona Skomarje u rejon Rogle. gde je u prepodnevnim časovima evakuisala 11 nepokretnih i 7 pokretnih ranjenika iz stalne i privremene bolnice u bolnicu dr Pavčeka, dok je Pohorskom NOP odredu predala 56 novomobilisanih drugova. Zatim je brigada sa sva tri bataljona krenula u rejon Golavabuka, noću 12/13. jula 1944. nastavila pokret u pravcu Sedanika i 13. jula 1944. predveče stigla u rejon Št. Jošt na Paskom Kozjaku i posela sledeče položaje: 1. bataljon — Vrhovnik, 2. bataljon — Parož, a 3. bataljon — Dobaričnik (vidi izveštaj I. slovenačke udarne brigade »Tone Tomšič« od 12, 14. i 15. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/1).

" Stari naziv železničke pruge Maribor — Zidani Most.

XIII brigada će takođe ostaviti nove borce i nepokretne na dosadanjim položajima Štaba Diviizje, a s bataljonima kreće na sektor Boč — Haloze, sa istim zadacima kao i vaša brigada.[6]

I bataljon vaše brigade preuzeće gore pomenuto ljudstvo sa zadatkom da ga zaštiti. Sem toga njegov zadatak biće snabdevanje hranom i preuzimanje materijala. Posle naoružavanja, novomobilisani borci vraćaju se u svoje jedinice. Javku sa nama ima I bataljon na »Signalu« (Rogla). Bataljon obezbedite sa što više hrane, kazanima i šatorskim krilima. Nastojte po mogućnosti da šatorskim krilima i ćebadima obezbedite novomobilisanc drugove.

II brigada prema svemu izgleda nalazi se na sektoru Velunja — Mozirske planine.[7] U slučaju da dođete u kontakt sa njom, ili saznate za njene položaje, obavestite je da odmah krene na položaje oko tačke 1 13.[8] U tom slučaju I bataljon vaše brigade priključiće se ostalim bataljonima.

XIII brigada uništila je fabriku bakarne žice i ćaura i bakrenih avionskih delova u Sl.[ovenskoj] Bistrici. Fabriku je minirala uprkos zasedama i nemačkoj straži (80 ljudi).

• Stab 14. NO divizije izdao je 10. jula 1944. posebno naređenje štabu 13. slovenačke brigade »Mirko Braćič« i postavio joj zadatak da što pre izvrši pokret sa položaja Lepe na sektor Boč — Haloze — Kozje radi mobilizacije na tom sektoru i izvođenja akcija na železničke pruge s ciljem da se odvrati pažnja neprijatelja sa sektora Pohorja (vidi Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 33J III). Međutim, kasnije, Štab divizije izmenio je ovo naređenje i naredio 13. slovenačkoi brigadi »Mirko Braćič« da dejstvuje na sektoru istočnog Pohorja (vidi izveštaj štaba 14. divizije od 12. jula 1944. Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 334 II). Brigada je 10. jula 1944. sa 2. bataljonom izvršila pokret u rejon Ostruh (severno od Padeškog Vrha) dok je I. bataljon sa novomobilisanim borcima pošao ka Štabu divizije koji se u to vreme nalazio u rejonu Lasine na Pohorju. Ovaj bataljon se 11. iula 1944. vratio u sastav brigade na Ostruhu. Zatim se brigada sve do kraja jula 1944. nalazila na sektoru istočnog dela Pohorja. (Vidi izveštajc 13. slovenačke brigade -Mirko Bračič« od 10. do 30. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, I. 335/1). Umesto 13. slovenačke brigade »Mirko Braćič-. na ovaj sektor sa istim zadacima krenula je noću 14 15. jula 1944 sa Rogle 2. slovenačka udarna brigada »Ljubo šercer« (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 334/11).

[7] Druga slovenačka udarna brigada »Ljubo Šercer« noću 4 5. iula 1944 sa sektora Pohorja prebacila se preko Razborce. druma i železničke pruge Velenje — Slovenj Gradec u rejon Graške Gore (vidi izveštaj štaba 2. slovenačke NOL' brigade Ljubo Šercer« od 5. jula 1944. Arhiv IZDG u Ljubljani. (. 335 0. Tu je ostala do 13. jula 1944. jer je Štab 14. NO divizije izvestio štab 4. operativne zone Slovenije tek 12. jula 1944. da je od ove brigade primio poštu, (dotada Štab divizije uopšte nije imao vezu s njom), a brigadi je istovremeno naredio da se vrati u sastav divizije. Ona ie dan kasnije, 13. jula 1944, stigla u rejon Pesek na Pohorju. (Vidi izveštaj Štaba 14. NO divizije od~15. jula 1944. Arhiv IZDG u Ljubljani, r. 334 II).

[8] Šifrovani naziv za rojon Pesok na Pohorju.

Pri tome je u fabrici poginulo 8 Nemaca, dok je usled eksplozije nastradalo i nekoliko slovenačkih radnika, jer se na pozive naše patrole nisu hteli udaljiti iz fabrike. U NOV nisu hteli stupiti, naprotiv — nekoliko radnika uhvatilo je našeg nenaoružanog bolničara vičući: »Držite komunistu, uhvatite ga!« — Rekvizicija u Zgornjoj Polskavi dobro je uspela, brigada je pored ostalog materijala rekvirirala i 800 kg kože i donova.

Vaš poslednji politički izveštaj odgovara. Tabelarni pregled ubuduće izostavite.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant — major:[3]

BR. 117

ZAPOVEST ŠTABA 16. SLOVENACKE NO BRIGADE »JANKO PREMRL VOJKO« OD 10. JULA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA UPORIŠTA ZAPOLER I PRANGER[1]

„.„ „ STAB Svim štabovima bataljona i

Br. 696/44

ZAPOVEST

(Sekcija Podbrdo 1 : 50.000)

Stanje neprijatelja:

Zapoler: (na priloženoj skici[2] pod br. 1): 14 Italijana, I teški mitraljez, 3 puškomitraljeza, 1 laki minobacač. Imaju 2 obična otvorena bunkera.

Hotel[1]: (na skici pod br. 2): 40 Italijana, na krovu imaju osmatračnicu.

[0] U to vrerne komandant 14. NO divizije bio je Janko Sekirnik Simon, a politički komesar Dragomir Benčić Brkin.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 282 II. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »Operat. otsek«.

[2] Nijednu od skica koje se pominju u ovom dokumentu Redakcija nije pronašla.

[3] Odnosi se na hotel u Huđajužni.

Oskar: (na skici pod br. 3): 10 Italijana, 3 puškomitraljeza, pred kućom otvoreni bunker.

Stražara: (na skici pod br. 4): Nekoliko Italijana sa teškim mitraljezom, na krovu bunker.

Žel. stanica: (na skici pod br. 5): 25 Italijana i 14 Nemaca, 1 teški minobacač, 2 mitraljeza, 1 protivavionski mitraljez i 6 puškomitraljeza. Na krovu imaju bunker.

Pranger: (na skici pod br. 6): 20 Italijana, a ispred kuće nalazi se bunker.

Grahovo: 55 Italijana.

Koritnica: 40 Italijana.

Klonte: 10 Italijana.

Podbrdo: Oko 40 neprijateljskih [vojnika].

Sem toga imaju još nekoliko bunkera između Zapolera i Koritnice, u kojima se nalaze samo manje posade.

Moral Italijana zbog naših poslednjih uspeha mnogo je opao, a slabo su i utvrđeni.

Zadaci naše brigade:

Naša brigada će napadati i uništiti uporišta u Zapoleru i kod Prangera. Obezbeđivanje će se izvršiti prema Koritnici i Hudajužni, gde će se demonstrativno napasti i po mogučstvu zauzeti uporište kod Oskara.

Osim toga u Hudajužni će se izvršiti i prinudni otkup i mobilizacija.

Zadaci pojedinih jedinica:

1. bataljon sa 1 četom i protivtenkovskim vodom napašće uporište kod Prangera. S drugom četom blokiraće hotel i sprečiti svaku intervenciju neprijatelja prema Prangern, bilo kroz selo bilo preko Obloka. Za vreme napada ova četa treba da minira drum. Njoj se dodeljuje i jedna protivtenkovska puška 2. bataljona.
2. bataljon sa 1 četom demonstrativno će napasti uporište kod Oskara, tj. između tunela i železnićke stanice. S drugom četom blokiraće železničku stanicu koju će takođe demonstrativno napasti, tako da sa ove strane neće biti mogućna nikakva intervencija. Za izvršenje ovog zadatka 2. bataljon treba da zauzme položaje od vrha tunela i grebenom iznad železnićke stanice.
3. bataljon vršiče blokadu prema Koritnici time što će jedna četa zauzeti položaje ispod Bukova, od kote 562 do 346.

Ostale snage rasporediće na drumu levo od uporišta Zapolera tako da će sprečiti svaku intervenciju sa pravca Koritnice.

Udarni vod napašće i zauzeli uporište Zapoler. Njemu se dodeljuju dve protivtenkovske- puške iz 3. bataljona.

Prateći vod zaposešće položaje iznad Hudajužne, na koti 542. odakle će tući neprijateljsko uporište Zapoler u slučaju da uporište prvim naletom ne bude zauzeto.

Izvršenje akcije:

1. bataljon:

Određuje posebnu grupu minera koja će se pod [zaštitom] vatre mitraljeza približiti uporištu i minirati ga. Ovo uporište teški minobacač neće tući pa se zbog toga na isto mora koncentrisati vatra protivtenkovske puške. Hotel treba blokirati ispred samog uporišta. Mine za miniranje druma neka Štab bataljona pribavi od minerskog referenta u Štabu brigade. Isto važi i za eksploziv.

2. bataljon:

Osim jake zasede poviše tunela iznad uporišta kod Oskara, s kojom će pokušati da zauzme uporište, treba da postavi i zasedu od bar 2 puškomitraljeza na ulazu u tunel sa pravca Koritnice, tako da neprijatelj neće moći da kroz. tunel dođe u pomoć napadnutoj posadi u uporištu Zapoler. Zatim treba postaviti zasedu i na stazi koja od železničke stanice vodi u [Nemški] Rovt.

3. bataljon:

Zaseda koja će se nalaziti na okuci druma ispod Bukova treba da uputi patrolu i dalje prema Grahovu. Isto tako manjim zasedama treba da kontroliše sve prelaze koji izvode na taj drum i železničku prugu prema Huđajužni. Zaseda koja će se nalaziti na glavnom drumu od Zapolera prema Zarakovecu mora se povući što dalje od napadnutog uporišta te sprećiti svaku eventualnu intervenciju sa pravca Grahova.

Udarni vod:

Najpre treba da pokuša da zauzme uporište na taj način da mu se mineri neopaženo privuku i izvrše miniranje. Ako ovaj pokušaj ne uspe, treba posle snažne mitraljeske vatre i vatre »Piata« izvršiti juriš na uporište. Ako uporište i na ovaj način ne bude zauzeto, posle jake vatre iz teškog minobacača ponoviti juriš.

Prateći vod:

Sem uporišta Zapoler, teški minobacač će vatrom demonstrativno tući i železničku stanicu u Huđajužni.

Obaveštajni vod:

Pre početka akcije obaveštajci moraju da obezbede dovoljan broj vodiča u Zakojci, gde treba da sačekaju dolazak bataljona. Za vreme akcije posebne obaveštajne patrole vrše mobilizaciju u Hudajužni i Oblokama.

Sem toga moraju stalno izveštavati o situaciji na pravcu prema Idriji.

Ekonomski odsek:

Intendant brigade organizuje posebne grupice sastavljene od intendanata koje će za vreme akcije svaka za sebe, po unapred određenom planu, vršiti prinudan otkup u Hudajužni.

Sanitetska služba:

Brigadno previjalište nalaziće se u Zakojici, gde sanitetski referent treba da organizuje sve potrebno kako bi se eventualni ranjenici što hitnije otpremili dalje.

Štab brigade:

za vreme akcije nalaziće se kod teškog minobacača. Štabna patrola i odseci ostaju na starom mestu, gde treba da se dobro osiguraju stražama i patrolama.

Veza:

između bataljona i Štaba brigade biće kurirska, signalna i pomoću raketa. Bataljoni moraju svakog sata upućivati kurira u Štab brigade, to jest do teškog minobacača. U cilju održavanja signalne veze referent za vezu Štaba brigade postaviće signaliste kod teškog minobacača na koti 542, 2. bataljon negde iznad kote 280, 3. bataljon na koti 694 i 1. bataljon ispred uporišta koje će napadati. I komanda Udarnog voda postaviće svog signalistu na svoje položaje, koga će joj poslati referent za vezu.

Referent za vezu brigade mora obezbediti da se odmah po dolasku na položaje uspostavi telefonska veza između Udarnog voda i Štaba brigade, odnosno teškog minobacača, i telefonski izveštava o pogocima teškog minobacača.

U ovoj akciji upotrebićemo i signale pomoću raketa, koji će važiti pre svega za pojedine grupe koje će vršili napad. Zbog toga svaki štab bataljona treba sam da odredi ključ za upotrebu signala pomoću raketa. Štab brigade koristiće samo tri vrste znakova, od kojih prva dva važe samo za udarni vod, a treći za čitavu brigadu. Ovi znaci su: početak minobacačke vatre — bela i zelena raketa; prekid minobacačke vatre — zelena i bela raketa. Povlačenje: bela, zelena i crvena raketa. Objasnite ljud-

stvu značenje pojedinih znakova da bi ih moglo razlikovati.

Napad će se izvršiti noću 11 12. jula 1944. Sam napad počinje tačno u 23 časa. kada sve jedinice moraju da budu bezuslovno na svojim mestima. Povlačenja će se izvršiti u 3 časa ujutro i zbog loga sve jedinice moraju da požure kako bi za to kratko vreme mogle 100% da izvrše svoj zadatak. Jedna četa 2. bataljona mora da bude kao zaštitnica i sa svojih položaja povući će sc u 3.30 časova. U isto vreme povlači se i zaseda 3. bataljona ispod Bukova, ali ostavlja iznad Oreheka do 4.30 časova zasedu u jačini jednog voda.

Čim jedinice stignu na svoja stara mesta, neka zauzmu iste položaje kao pre akcije.

Pravac kretanja:

Sve jedinice treba blagovremeno da povuku sa položaja ljudstvo kako bi bataljoni na vreme krenuli sa svojih položaja. 1. i 2. bataljon i deo 3. bataljona kreću preko Zakojce, gde treba da budu najkasnije u 20.30 časova. Ostatak 3. bataljona, koji će držati zasedu ispod Bukova, treba da krene kroz Bukovo i kod njega treba da se nalazi jedan član Štaba bataljona.

Batal joni treba da odrede pogodna mesta za bataljonska previ jališta.

Upozoravamo sve štabove da tačno izvrše zadatke koji su im povereni i treba da budu svesni odgovornosti pred ostalim jedinicama koje bi svojom nemarnošću mogle da dovedu u opasnost.

SMRT FAŠIZMI — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba:
Bavec Tone

V. d. komandanta:
Petelin Stanko-Vojko

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 12. JULA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI POTCINJENIH JEDINICA"

S T A B
IV OPERATIVNE ZONE NOV I POS
Položaj, dana 12. jula 1944.
Broj 917'

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS

Položaj

Izveštaj XIV divizije NOV i POJ

2. 7. o. g. I SNOUB »Tone Tomšič« prilikom pokreta na drumu između Celja i Št. Jurja,[2] naišla je na neprijateljsku kolonu od 6 kamiona. U borbi, koja je trajala 20 minuta i u kojoj je neprijatelj imao 10 mrtvih i više ranjenih, bila su uništena 2 kamiona, posle čega se brigada zbog žestoke vatre iz minobacača, morala povući na stare položaje.[3]

Iste noći, za vreme pokreta, minerski vod ove brigade minirao je i potpuno porušio most na drumu Celje — [Slovenske] Konjice.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332 IV.

[2] Sada: Šentjur pri Celju

[3] Štab 1. slovenačke NOU brigade »Tone Tomšič« izdao je 2. jula 1944. zapovest za rušenje fabrike u štorama i železnićke pruge Celje — Maribor. Za rušenje fabrike i železnićkih postrojenja određen ie 1. bataljon ojačan minerima, dok je 3. bataljon (ojačan minerima) imao zadatak da obezbeđuje akciju sa pravca Celja i Št. Jurija (Šentjur pri Celju) i da istovremeno minira železničku prugu i drum. Drugi bataljon trebalo je da za vreme akcije obezbeđuje kantonman u s. Kanuioj Gori. Prema zapovesti 1. i 3. bataljon su se kretali pravcem: Kamna Gora — Dobje — Tanik — Cerovcc, zatim preko druma Celje — Ponikva na Bobovo, a potom preko druma Celje — št. Jurij (vidi Arhiv IZDG u Ljubljani, i. 335 I). Oba bataljona su nastupala u jednoj kolom. U trenutku kada je polovina kolone već bila prešla drum kod Goričice naišla je neprijateljeva auto-kolona. Tada je zaseda 3. bataljona otvorila žestoku vatru na auto-kolonu. Nemci su brzo zauzeli položaje i otvorili žestoku vatru iz minobacača po bataljonu. Usled toga, i zbog živog neprijateljevog saobraćaja na drumu, odustalo se od predviđene akcije te su se bataljoni povukli u polazni rejon (vidi izveštaj štaba 1. >.lovenaćke NOU brigade »Tone Tomšič« od 3. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f.335,1 i dok. br. 155).

Sledeče noči minerski vod ove brigade kod sela Frankolovo porušio je 3 poLporna stuba glavnog električnog dalekovoda.

U noći 4 5. 7. o. g. I SNOUB »Tone Tomšič« izvršila je napad na posadu domaćih izdajnika u Novoj Cerkvi.[4] Pošto je posada bila jako utvrđena, napad nije uspeo.[5] Za vreme napada na drumu Nova Cerkev — Celje — uništena su 2 kamiona sa vojnicima, koji su naišli na mine položene na drumu.

Iste noći minerski vod ove brigade minirao je i porušio dva mosta na cestama Nova Cerkev — Dobrna i Vitanje — Celje.

7. 7. 1944. XIII SNOB »Mirko Braćić« uništila je u Slovenskoj Bistrici fabriku žice i ćaura i izvršila više uspešnih rekvizicija u Bistrici i okolini." Prilikom blokade uporišta poginuo je jedan zamenik komandira [ćete].

4. 7. o. g. minerski vod XIII SNOB minirao je na pet mesta [železničku] prugu između Slovenske Bistrice i Poljčana. Saobraćaj je bio u prekidu 8 sati.

7. 7. o. g. kod Ribnice[7] pao je saveznički avion iz kojeg je iskočila posada od tri čoveka. Bile su poslate patrole XIII SNOB da ih pronađu. O rezultatu ćemo izvestiti.

Od 20. 6. do 5. 7. o. g. I SNOUB mobilisala je 72 nova borca.

[4] Sada: Strmec pri Vojniku

[5] Štab 1. slovenačke NOU brigade »Tone Tomšič« dobio je izveštaj od Okružnog komiteta KP Slovenije za okrug Celje da se u zgradi opštine u Novoj Cerkvi (Strmec pri Vojniku) nalazi 16 pušaka, a u selu veći broj naoružanih civila. Pošto u selu nije bilo stalne posade, već se najbliže uporište nalazilo u Dobrni i Vojniku, jedinice su dobile sledeće zadatke:

— 2. bataljon upada u selo, razoružava civile i vrši rekviziciju,

— 3. bataljon postavlja zasede u pravcu Celja, Dobrne i Vitanja i istovremeno minira drumove.

Kacla je 2. bataljon ušao u Novu Cerkev, ustanovilo se da su se naoružani civili utvrdili u zgradi opštine. Stoga je bataljon blokirao zgradu i kroz prozor ubacio tri mine i/ protivtenkovskog ručnog bacača. Međutim, od njih je samo jedna eksplodirala. Pošto su opkoljeni nastavili da se uporno brane, a zauzimanje zgrade jurišem iziskivalo bi veće žrtve, bataljon je odustao od daljeg napada (vidi izveštaj I. slovenačke NOU brigade »Tome Tomšič« od 5. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/1).

• Opširnije o ovaj akciji vidi u dok. br. 116 i 149

[7] Odnosi se na Ribnieu na Pohorju.

Od 18. 6. do 25. 6. o. g. 11 SNOUB mobilisala je 74 nova borca.

Od 19. 6. do 7. 7. o. g. XIII SNOB mobilisala je 58 novih boraca.

Izveštaj VI SNOUB »Slavko Slander«

6. 7. o. g. Nemci su bili u zasedi na raskrsnici [puteva] prema Rovtama,[8] Slapu,[9] Si. Joštu[10] i Vologi. 1. bataljon VI SNOB poslao je dve čete da napadnu ovu zasedu. Neprijatelj je prozreo ovu nameru i pobegao u pravcu Smartna.[11] Kolona od 15 ljudi sa 3 konja panično se razbežala cestom od Spodnjih Krasa prema Nazarju. Sa položaja nisu više uspeli da odnesu telefonsku žicu koju su borci bataljona zaplenili.

4. bataljon VI SNOUB u noči 5/6. 7. porušio je električnu centralu u Stahovici kod Kamnika i prekinuo vodovod za Kamnik.

7. 7. o. g. 3. četa 4. bataljona na okuci kod Trzina, na glavnom drumu između Domžala i Črnuča, napala je iz zasede 6 otvorenih kamiona s neprijateljskim vojnicima, koji su dolazili iz pravca Crnuča. Napad je bio izvršen na prvu grupu od 3 kamiona i neprijatelj je bio potpuno iznenađen. Kada su naši borci hteli da izvrše juriš, opazili su drugu grupu kamiona i s njom vodili borbu na odstojanju od 10 do 30 m. Posle kraće borbe osmatrač je javio da napadnutima dolazi u pomoć 9 kamiona iz Domžala. Posle polučasovne borbe sa nadmoćnim neprijateljem borci su se povukli. Neprijatelj je imao 35 mrtvih i veći broj ranjenih. Ceta je imala dva mrtva i jednog ranjenog.

4. 7. o. izvršena je diverzantska akcija na drumu Kamnik — Gornji Grad. Porušena 3 mosta i ponovo zarušena cesta na mnogim mestima tako da je potpuno neprohodna.

Od 1. 7. do 7. 7. o. g. VI SNOUB mobilisala je 239 novih boraca.

[13]

[8] Sada: Rovte pri Nazarjih

[9] Pogrešno; treba: Slopnik.

[10] Zaselak St. Jošt sada priključen selu Rovte pri Nazarjih.

[11] Šmartno od Dreti

Kolona je bila iz sastava 12. čete puka »Brandenburg« (vidi dok. br. 152).

[13] Redakcija je izostavila tekst o akcijama Kozjanskog NOP odreda od 7. i 9. jula 1944. jer su potpunije opisane u dok. br. 98.

Izveštaj Koruške grupe odreda.

9. 6. i 16. 6. o. g. po jedan saveznički avion bacio je oružje, municiju, eksploziv i opremu na određeno mesto koje je pripremio Štab Koruške grupe odreda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Jože Borštnar

Zamenik komandanta,
potpukovnik:
Kolman Alojz

(M. P.)

BR. 119

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 13. JULA 1944. ŠTABU 7. KORPUSA NOVJ 7.A REORGANIZOVANJE ŠTABOVA, JEDINICA I USTANOVA PREMA NO VOJ FORMACIJI[1]

GLAVNI STAB NOV I PO
SLOVENIJE
ORGANIZACIONO ODEUENJE
Org. br. 1528
Dana 13. jula 1944.

OPERATIVNOM ODELJENJU GLAVNOG ŠTABA

Obzirom na razvoj i brojno stanje naše vojske i na preku potrebu da se njena struktura prilagodi savremenim borbenim zahtevima i naoružanju,

NAREĐUJEMO:

1) Da se odmah pristupi formiranju odnosno reorganizaciji štabova, jedinica i ustanova VII korpusa.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 32/11. Redakcija nije uspela pronaći primerak naređenja koji je bio upućen Štabu 7. korpusa NOVJ, pa objavljuje primerak koji je dostavljen na uvid Operativnom odeljenju Glavnog štaba NOV i PO Slovenije. Kasnije je Glavni štab isto naređenje, pod br. 1586 od 20. jula 1944, dostavio Štabu 9. korpusa NOVJ (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 32/11), dok je Štabu 4. operativne zone Siovenije ono dostavljeno pod br. 1658 od 23. jula 1944. Za jednoobrazno sprovođenje ovog naređenja Glavni štab Slovenije izdao je 15. jula 1944. dopunsko uputstvo pod br 1560 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 32 II).

Ova reorganizacija mora se izvršiti postepeno počevši od najnižih jedinica i štabova pa naviše.

2) Reorganizacija postojećih i formiranje novih jedinica mora se izvršiti u okviru sastava kako sledi:

I. SASTAV KORPUSA

a) Štab,
b) potreban broj divizija,
c) korpusna artiljerija,
d) potreban broj odreda,
e) dopunski bataljon.

II. SASTAV DIVIZIJE.

a) Stab,
b) potreban broj brigada,
c) divizijska artiljerija,
d) minerski bataljon,
e) divizijska sanitetska četa.

III. SASTAV BRIGADE.

a) Stab,
b) potreban broj bataljona,
c) baterija minobacača,
d) sanitetski vod brigade.

IV. SASTAV BATALJONA.

a) Stab,
b) potreban broj streljačkih četa,
c) četa teškog naoružanja.

3) U bataljonima će se formirati dve streljačke čete. Formiranju treće streljačke čete pristupiće se tek onda kada to bude dozvolilo brojno stanje i kada budu formirani svi ostali delovi — jedinice bataljona — u punom brojnom sastavu predviđenom po formaciji.

Pošto zasada ne raspolažemo dovoljnim brojem lakih minobacača, za naoružavanje svih lakih minobacačkih odeljenja streljačkih četa, ova odeljenja privremeno će se naoružati puškomitraljezima.

4) Drugi mitraljeski vod u četama teškog naoružanja formiraće se tek kada bude formirana treća streljačka četa u bataljonu i kada to formiranje bude dozvolilo brojno stanje.

5) Drugi vod baterije minobacača sada se neće formirati, već kasnije, kada se dobije potreban broj teških minobacača.

6) Formiranje odnosno reorganizacija četvrtog bataljona u brigadi izvršiće se samo u brigadama koje sada imaju po četiri bataljona. U ostalim brigadama pristupiće se for-

miranju četvrtog odnosno petog bataljona kada bude dozvolilo brojno stanje.

7) Sve ljudstvo koje bude preostalo posle izvršene reorganizacije na osnovu ovog naređenja, kao i novomobilisani, stavlja se na raspolaganje štabovima brigada za dalje formiranje odnosno reorganizaciju jedinica u brigadi po sastavu predviđenom za brigade ovim naređenjem.

8) Za vođu odeljenja, nišandžiju i pomoćnika nišandžije u protivoklopnim odeljenjima protivoklopnog voda čete teških oruđa određivati oficire i starije podoficire, u prvom redu mitraljesce — stare partizane koji za ovo imaju posebno stručno znanje i iskustvo.

9) Sve minerske i inžinjerijsko-tehnićke jedinice u brigadama i divizijama, kao i svi mineri i inžinjerci u ostalim jedinicama, moraju se odmah staviti na raspolaganje štabovima divizija za iormiranje divizijskih minerskih bataljona, 0 čemu će biti izdato posebno naređenje.[2]

10) Formiranje, odnosno reorganizacija jedinica i njihovih delova iznad minimalnog formacijskog sastava, odnosno iznad minimalnog predviđenog broja jedinica, mora se izvršiti postepeno i uporedo sa pojačanjem brojnog stanja i dolaskom odgovarajućeg oružja.

Dalje formiranje jedinica i njihovih delova u sastavu brigada vršiće štabovi brigada po prethodnom predlogu i odobrenju nadređenog štaba divizije u granicama propisanih formacijskih sastava.

Za formiranje jedinica od bataljona naviše (bataljoni, divizioni, brigade itd.) štabovi brigada, odnosno divizija, dostavljače predloge, preko Štaba korpusa, Glavnom štabu NOV 1 PO Slovenije, koji će na osnovu toga izdati dozvolu odnosno naređenje za Iormiranje.

11) Zasada se mora pristupiti formiranju odnosno reorganizovanju štabova i jedinica u sastavu brigada XV divizije. Za formiranje i reorganizovanje brigada XVIII divizije i jedinica izvan sastava brigada, koje su neposredno potćinjene štabovima divizija i Korpusa, sledićе posebno naređenje.

Odredi, artiljerijski štabovi i jedinice i Štab Korpusa do daljeg ostaju po dosadašnjem formacijskom sastavu, s tim da artiljerijske jedinice u sastavu brigada moraju izaći iz sastava brigada te se, dok se ne formira divizijska artiljerija

- Naređenje za formiranje minerskih bataljona izdao je Glavni štab Slovenije 17. jula 1944. pod br. 1566 (Arhi\ IZDG u Ljubljani, f. 32.11).

po novoj formaciji, stavljaju pod neposrednu komandu divizijskih štabova.

12) Formiranje odnosno reorganizovanjc štabova [i] jedinica u sastavu brigade izvršiti prema priloženim formacijskim pregledima br. 5, 7, 8, 9, 10 i 25.[3]

13) Formiranje odnosno reorganizovanjc jedinica i štabova izvršiti tako da zbog toga ne trpi bojeva gotovost jedinica.

Formiranju i reorganizovanju treba odmah pristupiti. Pri tome treba obratiti pažnju na sve nedostatke i teškoće koji se budu ispoljili pri tom formiranju odnosno reorganizovanju, i o tome odmah izveštavati uz podnošenje odgovarajućih predloga. Isto tako treba pažljivo pratiti rad tih novoformiranih i reorganizovanih jedinica u borbi i na pokretima, i to: u pogledu komandovanja u borbi, efekta vatre i manevra pokreta i vatre, i o tome detaljno izveštavati.

Prijem ovog naređenja odmah potvrditi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger s .r.

(M. P.)

Komandant
general-major:
Rozman Franc s. r.

Načelnik odeljenja
ppukovnik:
Danilo Trampuž s. r.

Dostavljeno: Štabu VII korpusa.

Prilozi-' 6. Operativnom odeljenju Glavnog štaba na znanje, bez priloga.

[3] Ovi formacijski pregledi nalaze se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 109/11.

RELACIJA ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 13. JULA 1944. O NAPADU 14. NO DIVIZIJE NA ŽELEZNIC KU PRUGU ZIDANI MOST — MARIBOR I ISKUSTVIMA IZ TOG NAPADA[1]

STAB IV OPERATIVNE ZONE
NOV J PO SLOVENIJL
Operativni odsek
Broj 223
Položaj 13. VII 1944.

Relacija o diverzantskim akcijama na železničkoj pruzi Zidani Most — Maribor noću 18 19. VI 1944, u kojima su učestvovale jedinice XIV divizije.

Cilj. Železnička pruga Zidani Most — Maribor predstavlja za neprijatelja najvažniju saobraćajnu arteriju, posebno u ovo vreme kada je oživeo front u Italiji. Ovom komunikacijom neprijatelj šalje nove snage i novi materijal koji mu je neophodno potreban za vođenje operacija u Italiji. Rušenjem najvažnijih i većih objekata na ovoj [železničkoj] pruzi duplog koloseka neprijatelj bi bio prinuđen da svoje snage upućuje drugim komunikacijama. Pre svega povećao bi se saobraćaj na [železničkim] prugama u Koruškoj, koji je već preopterećen. Neprijatelja bismo stavili pred nove teškoće — ili da smanji dovoz na italijanski front ili da se odluči za drumski saobraćaj, koji bi neprijatelju donekle mogao da nadoknadi železnički saobraćaj.

Ocena neprijatelja: Neprijatelj se nije nadao da će naše jedinice pristupiti većim diverzantskim akcijama na komunikacijama. Naše jedinice bile su na tom planu već duže vremena neaktivne jer nisu imale potrebnog eksploziva. Neprijatelj je osiguravao samo veće objekte manjim snagama koje su bile smeštcne u primitivno izgrađenim bunkerima. Na sektoru gde je trebalo izvršiti diverzantske akcije neprijatelj je imao sledeče snage: Maribor — 1500 ljudi, Slovenska Bistrica — 200 ljudi, Oplotnica — 35 ljudi, Zreče — 36 ljudi, [Slovenske] Konjice — 200 ljudi, Celje — 1600 ljudi. Pored navedenih, ima i drugih uporišta čija nam jačina nije poznata, i to: Slivnica,-' Frani, Zg. Polskava, Pragersko, Makole, Poljćane,

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332 IV i 333 III. U gornjem desnom uglu dopisano je plavom olovkom: »8«. Relacija je dostavljena Glavnom štabu NOV i PO Slovenije.
[1] Odnosi se na Slivnicu pri Mariboru.

Zbelovo, Ponikva, Šmarje, Grobclno, Št. Jurij[3] i Vojnik. U ovim uporištima nije bilo nikakvih koncentracija.

Ocena naših snaga: Naše jedinice bile su koncentrisane na sektoru južnog Pohorja. Na raspolaganju za napad bile su tri brigade XIV divizije sa svim svojim naoružanjem. Moral je bio dobar, naročito posle prijema materijala koji su bacili saveznici.

XIV divizija imala je sledeče naoružanje:

7 mitraljeza
52 puškomitraljeza
7 lakih minobacača, ostalo puške.

Plan. Osnovnu zamisao za napad XIV divizija dobila je od Štaba IV operativne zone.[4] Prema toj zapovesti XIV divizija imala je sledeči zadatak:

1. Porušiti most kod Zbelova
2. „ tunel kod Lipoglava
3. „ most kod Tremerja

Kod svakog navedenog objekta mora se likvidirati neprijateljska posada koja ih osigurava. Posle likvidiranja treba pristupili temeljitom rušenju. Za rušenje objekata treba da se upotrebe minersko-diverzantske jedinice, s tim da im se dodeli potreban broj [ljudi] iz pešadijskih jedinica kao pomoćno osoblje.

Pored navedenih objekata treba rušiti prugu na raznim odsecima ispred i iza objekata.

Jedinice koje izvode diverzantsku akciju moraju se osigurati od verovatnih neprijateljskih ojačanja koja bi pokušavala da intervenišu.

Na osnovu ove zapovesti Štaba IV operativne zone, koja ,je bila potpuno pravilno zamišljena i čijim bi se realizovanjem onemogućio saobraćaj neprijatelja na ovoj pruzi za najmanje dva meseca, Štab XIV divizije izradio je svoj plan.[5]

I SNOVB »Tone Tomšič« sa jednim bataljonom treba da napadne i likvidira stražu na mostu kod Zbelova i da sa dodeljenim diverzantskim odeljenjem potpuno poruši most.

S drugim bataljonom osigurava pravac prema Poljčanama, postavljanjem zasede kod Stare Vasi, i na više mesta minira [železničku] prugu.

' Sada: Šentjur pri Celju

[1] Zapovest štaba 4. operativne zone Slovenije od 15. juna 1944. za ovaj napad nalazi se u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/11.

* Vidi dok. br. 62.

S trećim bataljonom, koji je određen kao rezerva, treba da se razmesti između zasede i mosta sa [zadatkom] da pomogne pri napadu na sam objekat ili u slučaju neprijateljeve intervencije.

II SNOUB »Ljubo Sercer« ima zadatak da sa dve čete napadne i likvidira stražu kod tunela Lipoglav i da tunel uništi eksplozivom. S jednom četom mora obezbediti pravac Ponikva — Zbelovo. Žaseda treba da se postavi na raskrsnici železničke [pruge] i druma kod Dobovca. Ovde mora drum i prugu minirati, napraviti zaseke i barikade. Sem toga treba da ruši [železničku] prugu.

S drugim bataljonom treba da postavi zasedu na koti 368, [u cilju] obezbeđenja pravca Loče — Ziče — [Slovenske] Konjice.

XIII SNOB »Mirko Bračič« treba za vreme pokreta do mosta [kod] Tremerja da minira drum Bukovžlak — Goričica — Ponikva. Mine treba da postavi između Brezja i Goričice i da napravi barikade. Zatim mora dobro minirati [železničku] prugu i drum Celje — St. Jurij kod Opoke, gde treba da se postavi zaseda (na koti 312) i otpočne rušenje [železničke] pruge. S pruge brigada treba da se povuče u svanuće, a zasedu treba da ostavi do 6 časova ujutro. Zatim mora krišom nastaviti put. Sledeče noći treba da napadne straže na mostu kod Tremerja i da poruši most. U slučaju da se posada na mostu ne može likvidirati, treba otpočeti rušenje Železničkog useka i same pruge. Zasede koje budu obezbeđivale puteve i [železničku] prugu treba da ih dobro miniraju. Na putevima treba napraviti zaseke ili barikade. Sine treba na više mesta porušiti.

Posle izvršene akcije I SNOUB mora se povući na sektor Boča, odakle će sledeče noći krenuti na rušenje tunela Crešnjevec i same železničke pruge.

II SNOUB treba da se povuče prema Konjiškoj gori.

XIII [SNOB] treba da se povuče na sektor Graške Gore.

Sve ranjenike I SNOUB preuzeće II SNOUB, koja treba da ih prenese na sektor Pohorja.

Kritika zapovesti. Za obezbeđenje pravca prema Poljčanama bila je određena zaseda kod Stare Vasi. Samo sa ovim zatvaranjem obezbeđenje nije bilo potpuno sigurno. Ova zaseda je pre svega zatvorila pravac prema SI. Bistrici, dok je put Poljčane — Zg. Podboć — dolina potoka Bele i sela Dola bio slobodan. Ovim putem mogla bi stići neprijatelju pomoć

iz Poljčana," najbližeg uporišta odakle se moglo računati da će neprijatelj pokušati da interveniše. Za uspešno zatvaranje jedinica bi morala da izvrši demonstrativni napad s jednim mitraljeskim odeljenjem na Poljčane, dok bi ostali deo držao zasedu, kao što je navedeno u zapovesti. Rušenje [železnićke] pruge trebalo bi konkretizovati i bolje objasniti. Moralo bi se odrediti da se poruši most preko Ličnice, a po mogućnosti i [prema] situaciji propusti i raskrsnica železnićke [pruge] i druma istočno od Lušccke Vasi. Za rezervu mora se označiti tačno mesto po karti, jer je to potrebno da se u slučaju traženja pomoći može lako javiti rezervi.

II SNOUB, pored glavnog zadatka rušenja tunela, imala je da obezbedi pravac prema [Slovenskim] Konjicama postavljanjem zaseda na koti 368 između Loče — Ziče. I ovde je zatvaranje ovog pravca nedovoljno. Na taj način (neprijateljska) posada u Ločama imala je slobodne ruke i mogla bi da dejstvuje u leđa našim jedinicama. Pored pomcnute zasede bila bi potrebna još jedna manja zaseda između Loća i Zbelova, ili pak da bi se izvršio demonstrativni napad na samo uporište koje bi se moglo istovremeno likvidirati jer je za to bilo na raspolaganju dovoljno snaga.

XIII SNOB dobila je zadatak koji nije bio nikako potreban i koji je umanjio [borbenu sposobnost] i fizički iscrpeo našu jedinicu. Brigada bi se morala prebaciti najkraćim putem do objekta koji je trebalo da ruši sledećeg dana. Raskopavanje druma Bukovžlak — Ponikva i Celje — St. Jurij nema nikakvog značaja za zajedničku akciju ako bi se rušio jedino rnost preko potoka južno od Dole na raskrsnici drumova koji \ode iz St. Jurija u Diamlje i od Bukovžlaka prema Ponikvi. Pa i ovo nije bilo potrebno, jer se jedinica koja je vršila napad na tunel sama obezbeđivala sa te strane. Takođe bi se moralo voditi računa da brigada prilikom svog dugog pokreta ima dovoljno [sredstava] za prenošenje eksploziva potrebnog za rušenje mosta, što se uopšte nije uzimalo u obzir.

U zapovesti nije predviđeno koliko eksploziva je potrebno za rušenje pojedinih objekata a koliko je potrebno dodeliti delovima za zatvaranje pravaca. Sve ovo je nedostajalo u zapovesti Zone. Jedinice su otišle na teren bez prethodne temeljite minerske pripreme, što se kasnije ispoljilo i u čemu je uglavnom bila krivica što objekti nisu porušeni kako treba a za to su postojali svi uslovi.

* U dokumentu je bilo napisano mašinom: i/ Konjica, pa je naknadno mastilom ispravljeno.

Zapovesti pojedinih brigada i njihovo izvršenje:

I SNOUB »Tone Tomšič« izdala je bataljonima sledeče naređenje:

I bataljon ojačan minerskim odeljenjem i celokupnim naoružanjem	Mora napasti i likvidirati stražu kod železničkog mosta, a zatim most porušiti eksplozivom. Treba minirati nosače mosta. Mostu se približiti što neopaženije.

Rušenje nosača mosta je potpuno pogrešno postavljeno. Ako imamo nameru da potpuno porušimo navedeni objekat i onemogućimo neprijatelju da ga koristi za što duže vreme, moramo u prvom redu porušili potporne stubove. Morala bi se porušiti najmanje tri potporna stuba, i to najviši i srednji. Rušenjem potpornih stubova istovremeno bi se porušili i svodovi. Ako rušimo samo svodove, upotrebićemo istu količinu eksploziva, a postići ćemo 100% manji uspeh. Količina eksploziva opet nije predviđena. Za takve objekte potrebne su velike količine eksploziva, jer je most masivan i građen od granitnih blokova. Dalje, istovremeno bi se morao rušili i drumski most, koji zajedno sa železničkim mostom sačinjava u stvari jednu celinu.

II bataljon sa celokupnim naoružanjem	Mora da postavi zasedu na dramu i [železničkoj] pruzi Zbelovo — Poljčane. Bataljon mora na 10 mesta da minira železničku prugu duplog koloseka. Ovo miniranje treba izvršiti ispred zasede; minirati sp.[oje]ve šina i skretnice.

Nedovoljno osiguranje već je bilo obrazloženo. Treba znati da jedinica koja vrši minerske pripreme mora biti potpuno sigurna u svom radu i da ne treba voditi računa još i o osiguranju. Dalje se u zapovesti ne pominje koja će jedinica vršiti osiguranje pravca prema [Slovenskim] Konjicama. U zapovesti bi se moralo naznačiti da osiguranje sa tog pravca vrši II SNOUB, koja napada na tunel kod Lipoglava. Na taj način jedinica bi bila obaveštena o tome šta joj je neophodno potrebno, posebno bataljonski štabovi, koji na osnovu ovih brigadnih zapovesti moraju doneti svoje odluke.

lil bataljon sa celokupnim naoružanjem	VIora ostati u rezervi između zasede i mosta radi pružanja pomoći pri napadu na sam most ili [za slučaj] neprijateljske intervencije.

Mesto rezerve nije određeno. Dužnost brigade je da u zapovesti tačno odredi mesto svoje rezerve, jer je ovo pot-

rebno da znaju svi bataljoni, pošto će bataljonima koji vrše akcije biti potrebna rezerva. Rezerva nije postavljena zato da čuva sama sebe i da o njoj niko ne zna. Između rezerve i ostalih jedinica mora postojati trajna i neprekidna veza. Kod rezerve ili u njenoj blizini obično se nalazi i Slab brigade koji se mora stalno obaveštavati o svakoj promeni na bojištu. Mora imati pregled čitave situacije i prema situaciji može upotrebiti rezervu na onom pravcu gde je najviše potrebna.

Zapovesti nedostaje inžinjerijski dodatak koji bi detaljno odredio sve potrebno za rušenje. Prilikom svake akcije ubuduće treba da se tačno odredi šta treba rušiti, sa koliko eksploziva i na kakav način. Za ovo treba prethodno, pre izdavanja same zapovesti, dobiti potrebne instrukcije od referenta za inžinjeriju pri operativnom odseku ili pak od samog operativnog oficira koji o tome mora da ima potrebno znanje.

Cilj. Most kod Zbelova je vrlo važan objekat na [železničkoj] pruzi Celje — Maribor, posebno ako se tome doda i drumski most. Rušenjem tog mosta bio bi onemogućen saobraćaj ne samo na pruzi Celje — Maribor, već i na [železničkoj] pruzi prema Slovenj Gradecu.[7] Rušenjem drumskog mosta bio bi obustavljen saobraćaj na drumovima [Slovenske] Konjice — Zbelovo — Maribor i na drumu Zbelovo — Poljčane. Ova dva druma predstavljaju važnu saobraćajnu arteriju, posebno drugi, koji vodi dalje prema Mađarskoj i koji neprijatelj upotrebljava za rokiranje svojih snaga iz podunavskih predela u Italiju. Sam most izgrađen je od granitnih blokova i betona. Ima četiri potporna stuba prečnika do 2,50 m. Širok je preko 30 metara. Minskih komora nije bilo. Most je bio osiguran neprijateljskom stražom.

Postojale su sve mogućnosti da se akcija potpuno izvrši.

Ocena neprijatelja. Sam objekat bio je osiguran samo malom posadom koja nije imala nikakvih utvrđenih objekata. U blizini mosta nalaze se uporišta Poljčane i [Slovenske] Konjice (200) ljudi, odakle bi mogla doći pomoć.

Naše snage. Tri bataljona, svega 178 boraca. Naoružanje: 3 mitraljeza. 10 puškomitraljeza, 4 minobacača 45 mm, 1 protiv tenkovska puška, automati i puške.

Imali smo takođe minersko-diverzantsko odcljenje sa eksplozivom, kojeg jedinica nije imala u dovoljnoj količini. Prethodno nije proračunato koliko je eksploziva potrebno za predviđena rušenja. Zbog toga se jedinica nije obezbedila dovoljnom količinom eksploziva i krenula je nedovoljno naoru-

[7] Pogrešno, treba: Slovenske Konjice.

žana. Za rušenje toga mosta i tunela kod Ćrešnjica* jedinica je imala svega oko 500 kg [eksploziva] Nobel 808. Iz ovog se vidi da štab nije dovoljno procenio situaciju i da je otišao u akciju bez tehničke pripreme, koja je u takvim akcijama neophodno potrebna.

Izvršenje: Brigada je krenula iz svojih položaja na Kamnoj Gori u 17 časova 18. VI 44. Išla je putem Dramlje — Ziće do Suhadola i pored Loća na Mlaće. Kretanje je bilo otežano zbog kiše i raskvašenog terena. Na nekim mestima morala je gaziti vodu do kolena. U Mlače je brigada stigla u 1.15 časova, dok je bilo predviđeno da akcija otpočne već u 1 čas. Brigada bi morala ranije krenuti iz svog kantonmana. Trebalo je predvideti da će kretanje, zbog kiše i raskvašenog zemljišta, biti otežano i da će zahtevati više vremena. Svako zakašnjenje može dovesti jedinicu u neugodan položaj, posebno u ovom slučaju, kada je ova akcija bila samo deo zajedničke akcije koju je preduzela XIV divizija.

Iz Mlaća je polovina 1. bataljona sa minerskim odeljenjetn krenula levöm obalom Dravinje, a druga [polovina] desnom obalom prema mostu. Bilo je sasvim umesno i pravilno što je već u pokretu ustanovljeno da li je teren očišćen od neprijatelja i što se prišlo straži na mostu sa svih strana istovremeno.

2. bataljon otišao je u zasedu kod Stare Vasi, gde je stigao u 2 časa.

3. bataljon određen u rezervu razmestio se u selu Penovlje,[9] gde je stigao u 1.30 časova. Bilo bi bolje da je rezerva postavljena u blizini izvršenja glavne akcije, ipak treba voditi računa da se postavi bliže mestu gde se predviđa njena upotreba. U ovom slučaju predviđalo se da će pomoć verovatno doći iz Poljčana i da će se na tom mestu najverovatnije upotrebiti rezerva. Svi drugi prilazi ka mostu bili su manje važni pa je bilo lako predvideti da će rezerva tu biti manje potrebna.

1. bataljon, pod vodstvom komandanta brigade, došao je do mosta i oterao stražu koja je pobegla ne ispalivši nijedan metak. Posle postavljanja potrebnog osiguranja mineri su pristupili radu. Pošto nisu bile izgrađene minske komore u potpornim stubovima, pristupilo se postavljanju dveju mina po 15 kg [eksploziva] kako bi se u samim potpornim stubovima dobio prostor za eksploziv. Dejstvo ovih mina bilo je neznatno. Količina eksploziva za izradu komora bila je pre-

- Pogrešno; treba: Crešnjevec.
" Pogrešno; treba: Penoje.

mala. Bilo bi potrebno kod svakog stuba staviti po dve mine težine do 50 kg eksploziva, ukopati ih u podnožju potpornog stuba i dobro zatrpati. Za svaki potporni stub po dve mine koje bi trebalo postaviti na rastojanju koje odgovara trasama oba koloseka. Zatim bi trebalo ponovno minirati postavljanjem eksploziva u komore koje su nastale pri prvoj detonaciji. Količina eksploziva bila bi određena po nastalom učinku.

Pošto prvim miniranjem nije postignut uspeh, mineri su iskopali minsku komoru u podnožju jednog potpornog stuba. Postavili su minu od 150 kg i zatrpah je zemljom. Ova mina nije eksplodirala već je čitav eksploziv izgoreo. Ovim se pokazalo da mineri nisu obučeni za ovakve radove i da su u radu bili nervozni i neoprezni. Ovo paljenje i normalno sagorevanje eksploziva ne može se drukčije tumačiti nego da je miner prilikom paljenja povukao za štapin i izvukao ga iz detonatora. Kada je zatim upalio štapin. vatra je zahvatila eksploziv koji je polako izgoreo. Krivica je pre svega u nepažnji minera i komandnog kadra koji je vršio kontrolu. Zbog toga je propuštena velika mogućnost za uništenje mosta. Svaki ponovan pokušaj uništenja mosta zahtevao bi mnogo više žrtava pošto je neprijatelj odmah pojačao sve posade koje imaju zadatak da osiguravaju komunikacijske objekte.

Zbog neuspeha mineri su dobili zadatak da miniraju [železničku] prugu. Uništeno je 14 šina i na dva mesta porušen železnički nasip.

2. bataljon krenuo je iz Mlača, pod vodstvom zamenika politkomesara [brigade], putem do Zbelova, obišao železnički most i zatim nastavio putem do Lušečke Vasi. Zbog velike poplave nije bilo moguće postaviti zasede između Lušečke Vasi i Stare Vasi. Zbog toga je na raskrsnici kod Stare Vasi ostao vod sa minerskom grupom, pod komandom zamenika komandanta zastavnika druga Boštjana,[10] sa zadatkom da poruši železničku prugu na raskrsnici pruge i puta. Ostali deo bataljona krenuo je nazad i postavio zasedu kod Sp. Laže. Jedna četa smestila se po kućama pored ceste a druga sa teškim mitraljezom bila je postavljena kod mlina na Dravinji. Imala je dobar pregled puta i naše ćete po kućama koju bi mogla štititi prilikom njenog povlačenja. Kod Sp. Laže bila je u stražari uništena telefonska centrala i sav alat. Bile su minirane 4 šine. Za vreme akcije iz pravca Maribora, naišao je putnički voz koji se zaustavio ispred zasede i vratio se prema Mariboru.

Zaseda je bila dobro postavljena. Kritiku osiguranja tog pravca već smo dali. Pravac Poljčane — potok Bela — Dole

[10] Stane šušterćie Boštjan

ostao je neobezbeđen. Mineri dodeljeni za ovaj posao trebalo je da budu aktivniji. Morali su porušiti bar mostove preko Ličnice i njene pritoke. Rušenjem 4 šine ne postiže se mnogo. Za nekoliko časova, uz neznatno angažovanje ljudstva, takav kvar se može oopravati. Pri rušenju šina mine treba stavljati na sastav dveju šina tako da se bar sa istom količinom eksploziva oštete obe šine.

3. bataljon bio je u Penovlju kao rezerva i nigde nije stupio u akciju.

U II časova 19. VI brigada je došla na nove položaje kod Sv. Marjete.

II SNOUB uLjubo Sercer« izdala je bataljonima sledeću zapovest:

1. i 2. četa 1. bataIjona sa minerskim odeljenjem	Mora napasti i likvidirati stražu kod tunela Lipoglav, a sam tunel porušiti eksplozivom.

Način rušenja opet nije predviđen; takođe se ne vidi kakav je tunel i da li ima minske komore.

3. četa 1. bataIjona	Mora napasti i likvidirati uporište Loče. Posle obavljenog zadatka treba da izvrši rekviziciju i mobilizaciju.

Brigada je pravilno procenila situaciju i uprkos nepotpunoj divizijskoj zapovesti naredila da se napadne ovo uporište. Divizija uopšte ne pominje ovo uporište i potcenila ga je time što je postavila zasedu samo na koti 368, severozapadno od Loča.

2. bataljon (1 četa)	Mora obezbediti pravac Ponikva — Zbelovo. Četa treba da se postavi na raskrsnici druma i [železničke] pruge kod Dobovca." Drum i prugu treba minirati, na drumu napraviti zeseke i barikade. Pored loga [železničku] prugu treba rušiti na više mesta.

Ovoj jedinici mogao bi se postaviti zadatak da poruši nekoliko propusta kod Dobovca, čime bi se uspeh akcije uvećao.

2. bataljon (2. četa) i deo 3. [čete].	Mora postaviti zasedu na koti 368, na drumu između Loča i Žiča, zadržati neprijatelja, ako bi došao iz [Slovenskih] Konjica, i porušiti [železničku] prugu.

[11] Odnosi se na Dobovec pri Ponikvi.

2. bataljon (ostatak 3. čete) određen je u rezervu.

Čitava brigadna zapovest nije sasvim tačna niti je detaljisana. Svakom bataljonu potrebno je konkretno odrediti zadatak koji treba da izvrši. Minerski radovi uopšte nisu precizirani. Prema zapovesti izgleda da je diverzantska akcija manjeg značaja nego što ga u stvari ima. U čitavoj akciji, koja je u prvom redu diverzantska, morala bi se obratiti malo veća pažnja njenom tehničkom i minerskom izvođenju. Mesto rezerve je opet neodređeno.

U zapovesti takođe nedostaje minerski proračun na osnovu kojeg bi se jedinica mogla obezbediti dovoljnim količinama eksploziva i ostalim minerskim materijalom.

Cilj: Tunel kod Lipoglava je jedan od najvažnijih objekata na pruzi Celje — Maribor. Potpunim razaranjem tog tunela bio bi za duže vreme onemogućen svaki saobraćaj. Opravka tunela je teška, traži mnogo materijala za gradnju, radovi oduzimaju mnogo vremena, a naročito još kad je u pitanju trošan materijal.

Tunel je bio izgrađen od granitnih blokova i sa svake strane oko 40 m,[1]- od ulaza, imao po dve minske komore koje su bile izgrađene još za vreme stare Jugoslavije. Ukupno je bilo svega 8 minskih komora. Bio je dugačak 234 metra. Pristup tunelu je lak, zemljište je brdovito i ne predstavlja nikakve prepreke.

Ocena neprijatelja: Sam tunel imao je 8 ljudi posade, koja je bila smeštena u blizini tunela, u gostionici pored raskrsnice puteva. Posada u Loćama brojala je 6 žandarma i 1 policajca i bila je smeštena u jednospratnoj vili. Oko zgrade nije bilo fortifikacijskih objekata.

Naše snage: Imali smo 2 bataljona, s\ega 143 čoveka, koji su bili naoružani sa 2 mitraljeza, 13 puškomitraljeza. 2 minobacača 45 mm, 88 pušaka i 5 automata.

Bilo je dodeljeno takođe minersko-diverzantsko odeljenje sa minerskim materijalom.

Postojale su sve mogućnosti za uspeh navedene akcije.

Izvršenje: Diverzantsku akciju vodio je komandant bataljona poručnik drug Viktor.'[3] Jedinica za rušenje tunela došla je na mesto bez teškoća. Kod tunela nisu primećene neprijateljske straže. Zbog toga je kolona ušla u tunel. Uskoro se čuo povik: »Halt!«. Pošto se kolona nije zaustavila, odjeknulo je još dvaput: »Halt!« Kolona se zaustavila i drug

Broj s oznakom metara je dopisan tnastilom.

" Viktor Tisovee

Viktor je ispalio rafal iz svog automata u pravcu odakle je dolazio povik. Na više puta ponovljen poziv za predaju nije bilo odgovora. Drug Viktor je bacio bombu posle čega se začulo stenjanje koje je ubrzo prestalo. Zatim je patrola krenula napred i posle detaljnog pregleda našla u udubljenju u zidu (u pomoćnom prolazu) dva stražara koji su se predali. Jedan je bio ranjen. Drugi deo bataljona opkolio je uporište iznad tunela. Bombaši su se približili i bacili nekoliko bombi kroz prozor. Na poziv za predaju nije bilo odgovora. Četa je zatim jurišala na uporište; kada su se približili uporištu, bačena je bomba sa prvog sprata gostionice gde su bili žandarmi. Neprijatelj je zatim otvorio vatru iz automata i mitraljeza, zbog čega se četa morala malo povući. Naši borci su posle toga otvorili vatru i posadu pozvali na predaju. U uporište su poslali zarobljenika iz tunela da pozove posadu na predaju. Pošto je ovaj hteo da ude u samo uporište i priključi se Švabama, bio je vatrom prinuđen da se vrati. U uporištu su se nalazili i civili koji ga nisu mogli napustiti zbog zabrane Nemaca. Pred zoru civilima je uspelo da pobegnu iz kuće. Pošto se [Nemci] nisu hteli predati, pristupljeno je miniranju uporišta. Miner Stefan" ubacio je u kuhinju minu od 15 kg. Eksplozija je jako oštetila zgradu, posebno onu stranu gde se nalazila posada. Zatim je poručnik Viktor Tisovee, komandant 1. bataljona, upao u uporište. Pojavio se jedan od posade i izjavio da se posada predaje.

Za to vreme vršeno je miniranje samog tunela pod vodstvom minerskog vodnika zastavnika druga Marjana Marolta. Mine su bile postavljene u izrađene minske komore — sa svake strane tunela u jednu. Posle detonacije stvorila se velika rupa na svodu tunela na strani prema Ponikvi. Na drugom delu efekat je bio manji, ali ipak zadovoljavajući.

Ovaj tunel, koji je građen od trošnog materijala, morao bi se mnogo bolje razoriti. Pravilnim shvatanjem i procenom situacije ovaj tunel mogao bi se onesposobiti za saobraćaj za dosta duže vreme. Uspeh je postignut samo zato što je materijal bio trošan, dok bi u protivnom sav trud ostao bezuspešan. Izgleda da je jedinica opet imala suviše malo eksploziva za potpuno rušenje. Svakako bi se morale minirati sve minske komore. Ako već jedinica nije imala dovoljno eksploziva, bilo bi bolje da je miniranje izvršeno samo na jednom ulazu. Mine bi se stavile na oba zida tunela. Uspeh bi bio još veći jer bi se potpuno porušio bar jedan deo tunela, a ovako je sa svake strane deo tunela ostao upotrebljiv, što će olakšati opravku.

" Redakcija nije mogla utvrditi ime i prezime.

Napad na uporište kod tunela bio je dobro izveden. Prilikom napada nije bilo potrebno toliko puta pozivati na predaju. Ponavljano pozivanje znači slabost, a toga ne sme biti. Ako se ne preda na prvi poziv, otpočni s napadom i kada [neprijatelj] bude osetio vašu rešenost da izvojujete potpunu pobedu, predaće se radom sam. Pozivanjem na predaju ne smemo se u očima branilaca pokazati slabim i neodlučnim.

Napad na uporišta u Ločama otpočeo je u tri časa ujutro. To je svakako suviše kasno. Na takav način nama preostaje odveć malo vremena za uništenje uporišta iako je [posada] brojčano slaba. Neprijatelj zna da će uskoro svanuti i da može očekivati pomoć pa će se zbog toga braniti do kraja, a poznato mu je i da se partizani kada svane dan povlače. Uporište je odmah minirano, ali eksplozija nije imala dovoljno efekta. Minobacačkom [vatrom] bila su razbijena vrata kroz koja su ušla 3 druga u prizemlje. Minirali su stepenice koje su vodile na sprat. Posada se nije lilela predati. Zgrada je ponovo minirana, ali nije eksplodirala. Zatim su bila zapaljena drva i ugalj u podrumu. Posle toga četa se povukla.

Neuspeh je bio zbog suviše kasnog početka i nepažnje minera. Mineri ne vode računa o samoj minerskoj pripremi. Ovaj rad obavljaju površno i sa nedovoljnim interesovanjem. Posada kao što je bila ova morala bi da padne. Ovo je neuspeh.

Deo koji je bio određen za obezbeđenje prema Ponikvi došao je na mesto u 0.30 časova. Bila je minirana raskrsnica kod Dobovca, napravljene barikade na cesti, a na povratku [železnička] pruga bila je minirana na 6 mesta. Do kontakta sa neprijateljem nije došlo.

Drugi deo koji je bio određen za zaštitu pravca prema [Slovenskim] Konjicama postavio je zasedu na koti 368. Do kontakta sa neprijateljem nije došlo. [Železnička] pruga bila je minirana na 6 mesta.

Pri povratku na nove položaje minersko odeljenje miniralo je još dva mosta na cesti Ziče — Dramlje.

XIII S\'OB »Mirku Bračič je prilikom pokreta ka mostu kod Tremerja postavila kontaktne mine između stanica Store i Št. Jurij. Na upozorenje neke žene mine su bile uklonjene. Do akcije na Tremerje nije došlo jer je obaveštajna služba, koja je pregledala situaciju, izvestila da je most osiguran posadom od 100 ljudi, 4 protivavionska topa i 2 brdska

topa. Zbog [dobijanja] ovih podataka nije pristupljeno napadu i rušenju navedenog mosta. Svaki pokušaj bio bi uzaludan jer je XIII brigada brojno i po svom naoružanju vrlo slaba.[15]

ZAKLJUČAK

Gubici: mi nismo imali gubitaka; neprijatelj je imao 8 zarobljenih i 6 ranjenih.

Zaplenjeno: 6 pušaka
2 automata
1 pištolj
26 bombi
16 uniformi i nešto opreme.

Utrošeno je bilo oko 730 kg eksploziva.

Sva akcija, koja je bila dobro zamišljena, slabo je izvedena. Već sama priprema bila je slaba. Minerskom radu uopšte se nije pridavala važnost. Nije proračunata količina eksploziva potrebna za rušenje pojedinih objekata. Nedovoljno je poneto eksploziva i zbog toga su sve ove akcije izvršene samo upola. Pružila se ipak prilika da se sve akcije do kraja izvedu, kao što je bilo planom predviđeno. Objekti nisu bili osigurani i zbog toga je pristup do njih bio vrlo lak. Ponovni pokušaji napada biće teži i prouzrokovaće veće teškoće. Štabovi pojedinih jedinica nisu vodili potrebnu kontrolu nad samim radom i zbog toga su i nastale greške koje su se kasnije pokazale. Mineri su pokazali da još nisu sposobni za takve radove, da nemaju dovoljno prakse i da su im takvi objekti zasada još preteški za rušenje. Nisu se snašli u situaciji koja se ukazala tek na licu mesta. U takvim slučajevima nisu znali kako bi trebalo izvršiti rušenje. I ostalo ljudstvo, koje je dodeljivano pojedinim minerskim grupama, nije se prethodno u dovoljnoj meri obučilo i upoznalo s radom koji će morati izvršiti na mestu akcije. Za neuspeh je kriva i obaveštajna služba koja nije blagovremeno obezbedila planove, tako da su na izvršenje diverzantske akcije jedinice morale da odu bez podataka.

Iz ove akcije naučićemo se da, posebno diverzantske akcije, treba mnogo bolje pripremiti nego ostale. Za takve akcije potrebne su velike količine eksploziva, koji treba pret-

[15] Brigada je 20. juna 1944. imala po spisku 216 a u rashodu 47 boraca, tako da je na licu bilo svega 1[?]5 boraca (vidi izveštaj Štaba 13. slovenačke NO brigade «Mirko Bračić" od 21. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/1).

hodno sabiti i napraviti mine, najbolje oko 20 kg težine. Takve mine su vrlo pudesne za prenošenje, bilo da ih nose ljudi bilo stoka, a pored toga lako se postavljaju i vrši kombinacija pri polaganju.

Zapovesti moraju sadržavati i minerski dodatak, koji će minerima dati konkretne zadatke i pokazati načine i količinu eksploziva koja se predviđa za rušenje. Na taj način neće bili nepotrebnog zadržavanja i oklevanja kod samog objekta. I pešadijskim jedinicama moraju se postaviti tačniji zadaci. Pri određivanju vremena početka napada treba ranije proučiti situaciju, a akcija treba da otpočne tako da se može završiti još u toku noći. Odlaganje akcije za sledeči dan ni je korisno, obično je bezuspešno.

Komandni kadar nije pokazao interesovanje za akciju a takođe ni za same pripreme. Iako su akcije bile diverzantskog [karaktera], u kojima glavnu ulogu igraju mineri, oni ipak moraju uložiti svu volju u minerski rad i kontrolisati ga, iako se u njega ne razumeju. Pitanjima će se otkloniti mnoge greške.

Preporučuje se da se akcija, ako se već pristupi njenom izvršenju, izvede u potpunosti, a ne da se diverzija vrši istovremeno na više objekata, a nigde se ne postiže zadovoljavajući uspeh. Pri miniranju ne treba štedeti eksploziv, ako se time postiže manji učinak. Bolje je porušiti jedan objekat u potpunosti i za ovo utrošiti sav materijal, nego dva, i oba slabo.

Uprkos slabom izvođenju uspeha je bilo. Saobraćaj je i danas prekinut na ovoj pruzi. To je već više od tri nedelje i sigurno će biti prekinut duže vremena. Baš zbog toga se upozorava da bi uspeh bio još mnogo veći, jer su bili stvoreni svi uslovi za potpuno rušenje tunela kao i mosta kod Zbelova. Sa utrošenom količinom eksploziva mogla su se i morala bolje porušiti oba objekta, a ne samo tunel.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamenik komandanta,
major:
Kolman Alojz

Sef operativnog odseka,
potporučnik:
Milič Viljem

ZAPOVEST ŠTABA 30. NO DIVIZIJE OD 13. JULA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA NEPRIJATELJSKO UPORIŠTE DESKLE I RUŠENJE KOMUNIKACIJE GORICA — MOST NA SOČI[1]

STAB
XXX DIVIZIJE IX KORPUSA
NOV I POJ
Položaj, 13. 7. 1944.
Br. 365

ŠTABU IX KORPUSA
ZAPOVEST

(Sekcija Tolmin I : 100.000, jugosl. izd.)

I. Neprijateljska uporišta.

Deskle: 50—60 Italijana, bersaljera. Komandant: jedan marešalo.- Šmešteni su u dečjem vrtiću blizu drvenog mosta. Sve bunkere su nanovo izgradili, od uporišta su udaljeniji nego raniji. Jedan je ispred uporišta (vrtić), drugi je na suprotnoj strani, preko puta. Ova dva [bunkera] su od cementa i pokrivena zemljom. Oko pekare grade nove bunkere od kamena. Naoružanje: 2 mitraljeza, 4 puškomitraljeza, 5 automata, ostalo puške. Oba glavna bunkera okrenuta su u pravcu istoka.

Anhovo: U fabrici cementa ima 55 ljudi, među kojima nekoliko Nemaca i fašista. Uporište Deskle[J] udaljeno je od uporišta Deskle oko 1 km.

Plave: Na stanici 14 Italijana i nekoliko fašista.

Dolga Njiva: Oko 40 Italijana.

Solkan: 45 ljudi i oklopni voz.

Kanal: 150 Italijana, 4 Nemca, 6 domobranaca.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 226. I. U gornjem desnom uglu dopisano je mastilom: »1562«. a plavom olovkom: "op- i na kraju dokumenta: »13.7.°; Redakcija nije pronašla nijedan od primeraka zapovesti koje je Stab 30. NO divizije uputio potčinjenim jedinicama, pa objavljuje primerak dostavljen na uvid štabu 9. korpusa NOVJ.

* Najviši podoficirski čin u italijan»koj vojsci.

[5] Pogrešno; treba: Anhovo.

Avče: 450 Nemaca.

Gorica: 3000 Nemaca, među kojima nekoliko Italijana i domobranaca. Sem toga, pored pruge Gorica — Sv. Lucija,[4] postoje manja uporišta koja obezbeđuju mostove i tunele.

2. *Zadaci.*

Noću 13 14. naša divizija napašće i likvidirati neprijateljsko uporište Deskle i rušiti komunikacije Gorica — Sv. Lucija. Radi toga

naređujemo:

XVII SNOB »Siinoti Gregorčič« postaviće zasedu i blokirati uporište Kanal. U zasedu daje jedan svoj bataljon. Zasedu mora postaviti između Morskog i Kanala, minirati put i postaviti nagazne mine protiv motorizacije. Dva bataljona svoje brigade razmestiće od Bodreža — Loga — Avča na kote 675 i 718, na dominirajuće tačke. Ova zaseda ima zadatak da spreči nastupanje neprijatelja iz pravca Avča prema Vrhu[5] i Batama. Brigada treba da pošalje svoj minerski vod na železničku prugu između Sv. Lucije i Avča sa zadatkom rušenja. Svaku intervenciju iz pravca Sv. Lucija ili Avča prema Desklama brigada mora da odbije.

XVIII SNOUB »Bazoviška« ima zadatak da napadne i likvidira neprijateljsko uporište Deskle i bunker u kamenolomu, na levoj obali reke Soče. Posle završene likvidacije bunkera u kamenolomu treba da uništi žičaru koja prevozi materijal za izradu cementa sa leve obale na desnu obalu Soče. Za likvidaciju uporišta stavlja se na raspolaganje čitava brigada, ipak Stab brigade treba da prema svom nahođenju rasporedi snage. Sve ostale direktive za izvršenje akcije ima komandant brigade, koji je bio na licu mesta kada smo vršili izviđanje uporišta. Za likvidaciju uporišta brigadi se dodeljuje protivtenkovski top i piat.

XIX SNOB »Srećko Kosovel« ima zadatak da postavi zasedu na cesti Gorica — Plave. U zasedu na cestu poslaće jedan svoj bataljon. Ovom [bataljonu] dodeliće i svoj minerski vod koji Ireba da poruši cestu Dolga Njiva — Prelesje na što više mesta. Dva bataljona razmestiće na dominirajuće tačke od Prelesja, kota 611 (Kuk), [k.] 523, Ravne — Bate. Ova brigada ima zadatak da spreči svaku intervenciju iz pravca Gorice cestom ili preko Grgara.

Početak napada u 23 časa i 30 minuta.

[4] Sada: Most na Soci
[5] Odnosi se na Kanalski Vrh.

Sve jedinice XXX divizije moraju da budu u određeno vreme na mestu i da otpočnu napad i rušenje komunikacija.

Stab divizije nalaziće se u selu Ravne.

Divizijsko previjalište biće u selu Bate.

3. *Tehničko izvršenje akcije.*

XVII SNOB »Simon Gregorčič« rušiće cestu između Morskog i Kanala. Cestu treba da ruši na pogodnim mestima kao i podzitke i mostove. Treba da postavi i nagazne mine pa da tako spreči svaku intervenciju motorizacijom. Brigadi se dodeljuje 300 kg eksploziva. Svoj teški minobacač treba da postavi na položaj i povremeno izbaci po koju minu na uporište Avče.

XVIII SNOUB »Bazoviška«. Za napad na uporište angažuje jedan svoj bataljon koji ima zadatak da uporište blokira i likvidira. Jednim bataljonom blokira uporište Anhovo. Ovaj [bataljon] ima zadatak da uništi bunker u kamenolomu. Svoje teško oruđe postavite tako da ovladate levom obalom reke Soče i mostom kod Anhova. Jedan bataljon ostaje vam u rezervi.

Napad na uporište treba izvršiti na sledeći način. Od minerskog voda organizujte male grupe bombaša koje treba da se pod [zaštitom] snažne mitraljeske vatre privuku do uporišta, ubace unutra bombe i miniraju. Napad treba da bude brz i energičan.

XIX SNOB »Srećko Kosovel« ruši cestu Pleserje" — Dolga Njiva. Treba što uspešnije da ruši podzitke. Brigada treba da se razmesti na položajima tako da svojim teškim oružjem ovlada svim mrtvim uglovima. Brigadi se takođe dodeljuje 300 kg eksploziva.

Sve brigade upozoravamo da prilikom rušenja cesta paze na eksploziv, da ranije iskopaju komore i u njih stave eksploziv. Cesta se mora porušiti na što više mesta.

4. *Veza.*

Cim jedinice stignu na položaj, uputiti u Štab divizije po tri kurira.

Sve jedinice treba da se povežu sa Štabom divizije telefonom i optički.

5. *Intendantura*

Intendantura ima zadatak da u selu Desklama prikupi što više hrane i stoke. U vezi sa tim treba da se poveže sa terenskim odborom.

" Pogrešnu; treba: Prelesje.

6. *Kadrovik.*

Kadrovik ima zadatak da prisustvuje akciji i ustanovi koji borci su se istakli da bi ih uputio u školu. Isto važi i za komandni kadar.

7. *Propaganda.*

Zadatak je propagande da u uporišta u dolini Soče ubaci letke koji će italijanske posade još više demoralisati. Akciji treba da prisustvuje vojni dopisnik, čiji je zadatak da što brže obaveštava Propagandni odsek o svim događajima. Zadatak Propagandnog odseka je da sve uspehe što pre populariše, tako da borci još na položajima saznaju o uspesima ostalih jedinica.

8. *Operativni odsek.*

Operativni odsek ima zadatak da u uporištu prikupi sve oružje i da izvrši detaljnu mobilizaciju u selu Desklama i okolnim selima.

Sve jedinice povući će se sa položaja po naređenju Štaba divizije.

Sve jedinice posle završene akcije vraćaju se na svoje stare položaje.

Znaci raspoznavanja: Magacin — Maribor.

Borbeni znaci: Milan — Mirko

Upozoravamo sve štabove da municiju i eksploziv treba racionalno trošiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Zlatnar Mirko s.r.

V.d. komandanta, major:
Tominec Milan s.r.
Tominec Milan

Nač. Štaba, major:
Rustja Franjo

IZVEŠTAJ ŠTABA KOZJANSKOG NOP ODREDA OD 13. JULA 1944. ŠTABU 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE O NAPADU NA NEPRIJATELJSKU KOLONU KOD ZABUKOVJA NAD SEVNICOM I O REZULTATIMA MOBILIZACIJE[1]

ŠTAB KOZJANSKOG ODREDA
Položaj, 13. 7. 1944.

ŠTABU IV OPERATIVNE ZONE

Na položaju

Vanredni ratni izveštaj:

Zbog zadocnele veze dostavljamo izveštaj sa malim zakašnjenjem. Noću 7/8. 7. 1944. minerski vod Kozjanskog odreda minirao je [žel.j prugu između stanica Bianca — Rajhenburg- i na samoj stanici Bianca. Ukupno je porušio preko 150 metara železničke pruge. Saobraćaj je bio prekinut preko 15 časova. Diverzantske akcije radi sprečavanja saobraćaja vršile bi se intenzivnije i češće kada bismo imali dovoljno minerskog materijala. Sada, prilikom transporta novih [borac], tražili smo od Glavnog štaba potrebnu količinu.

III bataljon Kozjanskog odreda, u prisustvu drugova komandanta, komesara i zam. komesara Odreda, napao je neprijateljsku kolonu (Vermanšaft-Kočevari, žandarmi i policija') [jačine] preko 70 ljudi prilikom seljenja iz uporišta Zabukovje[3] kod Planine. Tom prilikom neprijatelj je pobegao u pravcu Sevnice, ali je ostavio troja kola materijala i oružja.

Plen:

20 pušaka, uglavnom italijanskih, sa 200 metaka, 1 pištolj »štajer«

9 kompletnih uniformi

1 pisaća mašina, ciklostil i druga vojna oprema.

Gubici neprijatelja nisu nam još poznati, ali veće borbe nije bilo. Utrošili smo oko 400 metaka. Mi nismo imali gubi-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 331/VI. U gornjem desnom uglu dopisano je plavom olovkom: *»Odmah vratiti«,* a običnom olovkom: »7.8.15/VII«. Preko naslova dopisano je zelenom olovkom: »naknadno«.

[s] Sada: Brestanica

[3] Sacla: Zabukovje nad Sevnicom

taka. Jedinica je na povratku zapalila uporište u Zabukovju, tako da se u njemu više ne mogu smestiti.

Po naređenju Glavnog štaba, čiji se predstavnik drug kapetan Brinar[4] nalazi kod nas, uputićemo 15. 7. 1944. oko 150 novih [boraca].

Za poslednjih 10 dana mobilisali smo oko 300 novih [boraca]. Jedan deo uputićemo u Dolenjsku, u garnizon VII korpusa, a ostatak zadržaćemo ukoliko za njih budemo imali oružja. Mobilizaciju ćemo nastaviti i to će nam biti i ubuduće glavni zadatak. U slučaju povoljnih informacija izvodićemo manje akcije, jer čitav I bataljon ide kao pratnja novih [boraca].

Danas se vratila četa koja je pratila 30 novih [boraca] u Dolenjsku i donela 15 puškomitraljeza (»šarci«) i municiju.

Tačno brojno stanje i naoružanje Odreda dostavićemo uskoro. Naoružanje je sada sledeče:

U svakom od tri bataljona približno po 80 pušaka, 8 mitraljeza i 3 automata. Brojno stanje pojedinog bataljona je oko 160 ljudi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:
S.O.

Komandant:
Jerin Marjan

[4] Miran Brinar

ZAPOVEST ŠTABA 9. KORPUSA NOVJ OD 15. JULA 1944. POTCINJENLM JEDINICAMA ZA NAPAD NA NEPRIJATELJSKO UPORIŠTE HOTAVLJE[1]

STAB
IX KORPUSA NOV I POJ
Operativni odsek
Dana 15. jula 1944.
Br. op. 1583

ŠTABU

ZAPOVEST

(sekcija Bled, Tolmin 1 : 100.000, jugoslov. izd.[anje])

1) Raspored neprijateljskih snaga

Škofja Loka:	2.400 ljudi
Praprotno:	12 žandarma
Dolenja Vas:	27 žandarma
Železniki:	50 žandarma
Selce:	80 graničara i 20 meštana
Crni Vrh:	150 graničara, 110 be-ga
Lučine:	150 graničara, 100 be-ga
Sv. Trije Kralji:	85 be-ga
Rovte:	120 be-ga, 70 stražara-meštana
Veharše:	120 be-ga
Gore:	60 be-ga
Idrija:	700 vojnika, 400 policajaca Nemaca
Gaberk:	17 žandarma. Smešteni su u školi. Imaju laki i teški minobacač, 2 mitraljeza, i 3 puškomitraljeza, 2 tromblonske puške i 2 automata. Uporište je okruženo drvenom ogradom u kojoj je razapeta žica. Na ulazu svako veče postavljaju mine koje ujutro sklanjaju. Prozori su zatvoreni sanducima sa peskom i imaju otvore za gađanje. Ispod brda kod uvale [nalazi] se bunker koji je ukopan u zemlju i povezan sa uporištem.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 223/1 i 225/1.

Poljane:	27 žandarma. Smešteni su u parohiji. U tornju imaju mitraljez. Naoružanje: 2 mitraljeza i 2 puškomitraljeza, 6 automata, ostalo puške.
Gorenja Vas:	Posada [broji] 140 graničara, 40 žandarma, 60 be-ga. Be-ga su smešteni u Sokolskom domu i kod Barbarca. Imaju mitraljez i 5 puškomitraljeza, nekoliko automata, ostalo puške. Graničari i žandarmi smešteni su u 9 zgrada: kod Francelovog Jože, kod Sorla, u školi, u društvenom domu, u parohiji, kod Lojzovca, u kući preko puta škole i u kući preko puta Lojzovca. Naoružanje: 2 teška i 2 laka minobacača, 2 mitraljeza, za puškomitraljeze nije ustanovljeno. Uporište je okruženo žičanom preprekom, ispred uporišta su bunkeri.
Hotavlje:	85 be-ga, 6 Nemaca. Smešteni su u dve jednospratne privatne kuće. Kuća je okružena ispred ulaza i sa pravca Sovodenja zaštitnom pločom u dužini od 6 m i visini od 3 m (daske, pesak i opet daske). U prizemlju i prvom spratu prozori su zatvoreni sanducima sa peskom. Severoistočno od kuće, koja je glavni deo uporišta, nalazi se stari jug.[oslovenski] bunker koji dominira cestom Hotavlje — Sovodenj. U bunkeru je posada od 6 ljudi naoružanih mitraljezom. Uporište i bunker okruženi su žičanom preprekom od jednog reda kolja. Imaju još teški i laki minobacač, 6 puškomitraljeza, 5 automata, ostalo puške. Posadu većim delom sačinjavaju prinudno mobilisani i tek se obučava.

Detaljan raspored neprijatelja i njegovo naoružanje vidi se iz priloženih skica.-

[2] Ove skice Redakcija nije pronašla, ali se iz drugih dokumenata vidi da se u uporištu Sv. Trije Kralji nalazio jedan vod 44. čete SD. u Rovtama 44. četa SD bez jednog voda. u Veharšama 10. četa SNVZ bez jednog voda koji se nalazio u uporištu Gore (vidi mikroteku VII: Arhiv SUP Ljubljana, film 7. snimci 475—497. i Arhiv IZDG u Ljubljani, AFK, f.' 283 i 290). U Idriji se. pak, nalazio bataljon »Heine« 139. puka nemaćke 188. rezervne brdske divizije i 2. bataljon 10. SS-policijskog puka (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 235, i

2) *Procena stanja neprijatelja*

Neprijateljska uporišta u Selškoj i Poljanskoj dolini su u većini sastavljena od žandarma i be-ga. Glavna komanda žandarma je u Školjoj Loki. Osnovna namena uporišta je sa jedne strane zaštita komunikacija, a sa druge strane kontrola obe doline; ona su odbrambene od.[nosno] zaštitne tačke Škofje Loke. Zbog toga uporišta nisu brojno jaka, ograničavaju se na samoodbranu, sem uporišta Lučine, Crni Vrh i Gorenja Vas, gde su posade brojno jače.

Sistem odbrane sastoji se iz bunkera koji su većinom od zemlje i drveta te delimično utvrđenih kuća (zakovani prozori). Posade su sastavljene od Nemaca. Francuza i meštana švabobranaca. Moralno stanje Nemaca i švabobranaca je dobro, a prisilno mobilisanih osrednje.

3) *Podaci o našim jedinicama*

XXX divizija je na sektoru Lokovec — Vrhovće' — Vrata.

XXXI divizija: 7. brigada Novaki — Robidnica — Črni Vrh; 16. brigada Zakriž — Ravne; 3. brigada Otlica — Vipava.

Artiljerija IX korpusa: Lokovec.

Sve gornje jedinice, sem 3. i 7. brigade, učestvuju u akcijama kojima rukovodi Štab IX korpusa. U tom cilju 19. SNOB »Srećko Kosovel« stavljena je pod komandu Štaba XXXI divizije do završetka akcije.

Štab artiljerije IX korpusa dodeliće Štabu XXXI divizije haubicu i protivtenkovski top sa ljudstvom i potrebnom [količinom] municije koji će ostati u sastavu XXXI divizije do kraja akcije.

4) *Zadaci*

Napad i likvidacija švabobranskog uporišta Hotavlje.
Posle likvidacije uporišta Hotavlje napad se produžuje na ostala uporišta u Poljanskoj dolini u cilju njihove likvidacije. U tom smislu Štab korpusa će naknadno, t posle likvidacije uporišta Hotavlje, izdati nova naređenja.

NAREĐUJEMO:

XXXI divizija sa 16. SNOB »J.[anko] P.[remrl] Vojko«, artiljerijskim divizionom i 19. SNOB »Srećko Kosovel« napašće i likvidirati uporište Hotavlje.
Za napad će angaž.ovati 16. brigadu.

nemački fond. f. 205). U Gorenjoj Vasi i Ilolavljama bila je raspoređena Gorenjska domobranska četa (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 235 II).

[1] Pogrešno; treba: Vrbovec.

19. SNOB »Srečko Kosovel« obezbediće pravac Skofja Loka na sektoru Poljane — Javorje — Gaberk sa zadatkom da spreči svaku intervenciju neprijatelja sa tog pravca i poruši cestu Gorenja Vas — Skofja Loka na sektoru između Poljana i Gaberka.

Artiljerijski divizion sadejstvuje pri likvidaciji uporišta Hotavlje. Pokrete i pomoč artiljeriji određuje Stab XXXI divizije, kojoj je [divizion] dodeljen.

XXX divizija (2 brigade) obezbeđuje izvršenje akcije od [neprijateljske] intervencije iz pravca Idrije, Rovte i Sv. Triju Kralja, Lučine, Crnog Vrha. Radi toga sa jednom brigadom blokira Lučine te ih demonstrativno napada, a sa istom brigadom obezbeđuje pravac Crni Vrh i Rovte. Sa drugom brigadom jednim delom obezbeđuje pravac prema Idriji, dok ostali deo ostaje u divizijskoj rezervi. Obe brigade moraju kontrolisati dolinu Sore.

16. SNOB »J.P.Vojko«, koja vrši napad na Hotavlje, delom svojih snaga blokira i demonstrativno napada Dolenju Vas.[4]

Vreme napada

Napad počinje 18. 7. 1944. u 20.30 časova artiljerijskom pripremom i približavanjem pešadije. U prvi inrak kreče pešadija sa jurišnog odstojanja na juriš. Napad se nastavlja do likvidacije.

Način izvršenja

U toku noći 16—17. o.m. izvršite koncentraciju jedinica, i to: XXXI divizija se sa dodeljenom brigadom XXX divizije i artiljerijskim divizionom koncentriše na sektoru: Crni Vrh — Leskovica. XXX divizija vrši koncentraciju na sektoru Planina[5] — Nova Oselica. Određenija mesta koncentracije na tim sektorima štabovi divizija označiće brigadama u svojim zapovestima.

Sve jedinice moraju u toku 18. o.m. preći u najvećoj tajnosti iz mesta koncentracije na polazne položaje tako da sve jedinice, one koje vrše direktan napad kao i one koje osiguravaju, zauzmu položaje najkasnije do 19.30 časova.

Sam napad otpoćnite artiljerijskom i minobacačkom [vatrenom] pripremom, dok za to vreme pešadija [treba da] dođe na jurišno odstojanje.

[4] Pogrešno; odnosi se na Gorenju Vas.
[5] Planina pri Cerknem

Na dati znak za juriš, posle prekida artiljerijske i minobacačke vatre, koji će odrediti komandant XXXI divizije, borci će krenuti na juriš. U momentu kada prestane artiljerijska vatra pešadija se mora bezuslovno već nalaziti na jurišnom odstojanju i sa tih položaja izvršiti brz i iznenadan juriš na neprijatelja.

Napad mora biti odlučan i brz.

Artiljerija i minobacači ostaju i dalje u toku noći na istim položajima sa izračunatim elementima, tako da u slučaju potrebe i u toku noći mogu lako otvoriti vatru na određene objekte. Radi toga zadržite u rezervi potrebnu količinu municije za artiljeriju i minobacače.

Jedinice koje vrše blokadu i demonstrativno napadaju Gorenju Vas i Lučine moraju s manjim jedinicama upasti u samo uporište, vezati neprijatelja za celo vreme borbe za samo uporište i prisilili ga da ostane u kućama. Posebno treba voditi računa o uporištu Gorenja Vas, gde treba onemogućiti [neprijateljsku] minobacačku vatru na jedinice [koje vrše] napad na Hotavlje.

Jedinice koje osiguravaju moraju zauzeti položaje što više po dubini, tako da manjim isturenim grupama kontrolišu neprijateljska uporišta i spreće svaki izlazak iz njih.

Puteve, gde postoji mogućnost dolaska neprijateljskih motornih vozila, treba u blizini prepreka minirati.

Konirolišite sve sporedne puteve jer će neprijatelj verovatno pokušati da tim putevima zađe za leđa našim jedinicama. Zbog toga svaka jedinica, pored opšteg osiguranja koje je naređeno od strane viših štabova, mora izvršiti svoje lokalno osiguranje bez obzira na to da li se nalazi desno ili levo od nje Lneka] jedinica.

Jedinice moraju u toku borbe jedna drugu neposredno obaveštavati o svakoj promeni situacije na svom sektoru.

Svi štabovi, od štaba bataljona [nadalje], moraju deo svojih snaga držati u rezervi. Mesta koncentracije morate blokirati i zabraniti svako udaljavanje civilnog stanovništva iz blokiranog sektora, a ne i dolazak na isti. Sa svim rukovodiocima koji učestvuju u borbi mora se detaljno izvršiti izviđanje zemljišta gde ih u tančine upoznati sa njihovim zadacima i pravcima napada. Svi komandiri i komandanti jedinica moraju pred borbu izdati borcima naređenje za napad. Uoči napada moraju se preseči sve telefonske veze između uporišta.

Sve jedinice moraju se obezbediti potrebnom količinom eksploziva za rušenje objekata koji se nalaze u njihovom sek-

toru dejstva. Plen i zarobljenici moraju se odmah evakuisati na mesto gde će se nalaziti Štab korpusa.
Posle likvidacije uporišta Hotavlja jedinice će dobiti naknadno naređenje od Štaba Korpusa za dalje dejstva.

Frolivavionska odbrana.

Pre i u toku samog napada mora se voditi računa da neprijateljski avioni ne primete pokrete i položaje naših jedinica. Zbog toga se moraju izvršiti potrebna maskiranja i sakrivanja od pogleda iz vazduha. Jedinice određene u rezervu moraju sva svoja automatska oruđa rasporediti na grebenima sa zadatkom tučenja niskoletećih aviona.

Vatra se mora otvarati samo u slučaju kada je otkriven raspored jedinica.

Veza.

Veza između pojedinih jedinica [održavaće se] telefonom, kuririma i signalnim sredstvima.

Svci jedinice moraju bezuslovno upotrebljavati signalna sredstva; u toku noći optička, a danju zastavice.
Veza sa Štabom Korpusa je radio-telegrafska, telefonska i kurirska.

Štab XXXI divizije mora pred početak akcije uspostaviti telcionsku vezu sa Štabom Korpusa.

Mesto Štaba Korpusa za vreme akcije [biće] Stara Oselica. Evakuacija ranjenika [vršiće se] preko divizijskih previjališta na poznate javke.

Borbeni znaci: 17—18. 7. 1944.: Vilma — Varšava
18—19. 7. 1944: Arezzo — Ancona.

Štabovi divizija dostaviće Štabu Korpusa zapovesti za napad izdate brigadama.

Mesta štabova divizija odrediće sami štabovi.

Prijem zapovesti potvrdite.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant, general-major: Ambrožič

(M. P.)

Dostavljeno: štabovima divizija, artiljeriji IX korpusa, GŠS, arhivi.

IZVEŠTAJ ŠTABA 4. OPERATIVNE ZONE SLOVENIJE OD 15. JULA 1944. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI POTCINJENIH JEDINICA KRAJEM JUNA I POČETKOM JULA[1]

S T A B
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Operativni odsek
Br. 244
Položaj, 15. Vil 1944.

OPERATIVNOM ODEUENJU GLAVNOG ŠTABA NOV 1 PO SLOVENIJE

Petnaestodnevni operacijski izveštaj

Situacija: Zbog rušenja železničkih objekata na glavnoj [železničkoj] pruzi duplog koloseka Ljubljana — Maribor i stalnog miniranja pruge i železničkih transporata neprijatelj je bio prinuđen da svoje snage iz Štajerske šalje u Italiju preko Koruške i karavanškog tunela. Transporti koji su dolazili u Maribor na putu za Italiju ostajali su duže vremena u Mariboru, odakle su ih upućivali u akcije čišćenja na Pohorje protiv jedinica NOV. Posle akcije [ove vojnike] su u Celju ili na drugim stanicama ukrcavali na voz i odvozili prema Italiji. Ipak, zbog diverzija na drugim sektorima, neprijatelj je za svoje transporte otpočeo da koristi puteve. Radi obezbeđenja transporata morao je ojačati svoja uporišta pored puteva i uspostaviti nova. To se naročito primećuje na glavnom drumu Ljubljana — Maribor. S pojačanjima je zaposeo važnije prelaze i mesta na kojima su naše jedinice obično postavljale zasede. Zbog toga je i veza između naših jedinica bila neko vreme prekinuta.

Neprijatelj je počeo da se utvrđuje pored druma Ljubljana — Maribor i oko uporišta na Dravskom i Ptujskom polju.

Plan štaba: Akcije su uglavnom nastavljene po naređenju Glavnog štaba za rušenje železničkih pruga na sektorima[2]:

Litija — Zidani Most — Maribor — St. Ilj[3]

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 25 I. U gornjem desnom uglu dopisano je olovkom: »92«.

* Odnosi se na naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 4. juna 1944 (vidi dok. br. 20).

' Sada: Šentilj v Slovenskih Goricah

Celje — Dravograd — Celovec
Maribor — Dravograd
Zidani Most — Zagreb.

Na osnovu ovog naređenja sve jedinice našeg Štaba dobile su konkretne zadatke za rušenje pojedinih objekata na železničkim prugama i putevima, i to za duži period.[4] Kao glavni zadatak postavljeno je: da se vrši što više diverzantskih akcija na pruzi Litija — Celje — Maribor. Kao cilj rušenja uzeti su svi veći objekti na [železničkoj] pruzi i na drumu Ljubljana — Celje — Maribor.

Štab nije izdavao naredbe po svojoj inicijativi, pošto su jedinice prilično vremena bile angažovane na obezbeđenju spuštališta, pri Čemu je bilo potrebno skoncentrisati veće snage zbog stalnog pritiska neprijatelja na ta mesta.

OPERACIJE DIVIZIJE, BRIGADA I ODREDA
XIV DIVIZIJA

/ *SNOUB »Tone Tomšič«*

23. VI 1944. Minersko-diverzantsko odeljenje miniralo je kod Poljćana [železničku] prugu Celje — Maribor.
Dignute su u vazduh 32 šine.

24. VI 1944. Brigada je razbila neprijateljsku zasedu na putu Vitanje — [Slovenske] Konjice.[5] Minerski) odeljenje porušilo je 26 telefonskih stubova.

29. VI 1944. I SNOUB i XIII SNOB vodile su borbe s neprijateljskom kolonom na Staroj Glažuti, na Pohorju. Neprijateljska kolona brojala je 600 [ljudi]. Posle nekoliko časova neprijatelj je bio nateran u panično bekstvo. Pri tome je imao 30 mrtvih i 30 ranjenih, dvojica su bila zarobljena.
Mi smo imali 4 mrtva i 3 ranjena.[1']

* Odnosi se na naređenja štaba 4. operativne zone Slovenije za rušenje komunikacija (vidi dok. br. 62 i *11).*

[4] Brigada je 24. juna 1944. izvršila pokret iz rejona Kamne Gore preko Stranice u rejon Skomarja, gde je stigla 25. juna 1944. ujutro. Za vreme pokreta brigada je na raskrsnici puteva Slovenske Konjice — Vitanje i Slovenske Konjice — Vojnik naišla na neprijateljsku zasedu koja je otvorila vatru na kolonu u pokretu. Odmah je izvršen juriš i neprijatelj je nateran u bekstvo (vidi izveštaj štaba 1. slovenačke NO1 brigade »Tone Tomšič« od 25. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335/1).

[1'] Opširnije o ovoj borbi vidi izveštaje 1. slovenačke NOU brigade »Tone Tomsic od 1 jula 1944. i 13. slovenačke NO brigade »Mirko Bračič« od 30. juna 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, I. 335;lj.

2. VII 1944. Brigada je vodila noćnu borbu na putu Konjice — Vitanje.[7]

Uništila je dva kamiona.
_a

II SNOUB »Ljubo Sercer«

26. VI 1944. Brigada je vodila teške borbe ispod Roglc na Pohorju. U toj akciji učestvovala je i XI brigada. Neprijatelj je nastupao iz pravca Mislilija, po Mislinjskoj grapi prema Rogli. To je činio s ciljem da zapleni materijal koji su bacili saveznici. Sobom je, naime, vodio nenatovarenu stoku koju je hteo upotrebiti za prenošenje. Ipak mu to nije uspelo. Zadržale su ga zasede II brigade. Žatiin je došao i ostatak brigade. Borbe su vodene od 12 časova do 10 časova uveče, kada se neprijatelj, posle našeg juriša, povukao. Neprijatelj je poseo nove položaje na kojima je ostao preko noći i sledećeg dana.

Neprijatelj je imao 40 mrtvih i oko 60 ranjenih. Zaplenjeno je: 3 puškomitraljeza, 2 puške, nekoliko bombi i nešto opreme.
Mi smo izgubili jednu pušku.
Imali smo dva mrtva i 6 ranjenih. Mrtvi drugovi ostali su na bojištu jer ih zbog prejake vatre nije bilo moguće odneti."

28. VI 1944. Kod Ruša je minirana (železnička) pruga i dignut u vazduh teretni voz.
Brigada je uništila fabriku tekstila u Rušama.[10]

[7] Brigada je izvršila pokret iz rejona Skomarja u rejon Kamne Gore noću 1/2. jula 1944, ali u svom izveštaju ne navodi ove borbe (vidi izveštaj Štaba 1. slovenačke NOU brigade »Tone Tomšič« od 2. jula 1944 (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 335T).

[8] Redakcija je izostavila tekst o borbama i minerskim akcijama od 3. do 5. jula 1944, jer je to potpunije izneto u dok. br. 118.

[9] Opširnije o ovim borbama vidi dok. br. 99.

[10] Brigada je 28. juna 1944. uveče iz rejona Smolnika (na pl. Pohorju) krenula u akciju na Ruše. U 02.30 č 29. juna 1944. sa pravca Dravograda naišao teretni voz koji je zaseda 2. bataljona propustila i on je kod železnićke stanice Ruše naišao na minu. Lokomotiva je uništena, vagoni su oštećeni a zatim zapaljeni. Za to vreme su delovi 2. bataljona izvršili rekviziciju u fabrici tekstila u Rušama, a onda je zapalili (vidi operativni dnevnik 4. operativne zone Slovenije i izveštaj štaba 2. slovenačke NOU brigade »Ljubo Sercer« od 29. juna 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332 V i 335/1/.

XIII SNOB »Mirko Bračič«

18. VI 1944. Bila je minirana [železnička] pruga između Stora i St. Jurija." Do eksplozije nije došlo jer je neka žena odala mesto gde su bile položene mine.

19. VI 1944. U blizini St. Jurija bila je minirana [železničćka] pruga. Dignute su u vazduh 2 šine.

20. VI 1944. Minirana pruga na istom odseku. Dignuto u vazduh 8 šina.

29. VI 1944. Brigada je na Staroj Glažuti vodila borbu s neprijateljskom kolonom od 600 ljudi. Borbe su vođene zajedno sa I SNOUB.
Bilo je zaplenjeno 8 pušaka i prilična količina municije.

4. VII 1944. Minerski vod minirao je na 5 mesta [železničku] prugu SI. Bistrica — Poljčane. Uništeno je 10 šina.
Saobraćaj je bio u prekidu 8 časova.

7. VII 1944. Brigada je uništila u SI. Bistrici fabriku žice i čahura. Pri blokadi uporišta pao je zamenik komandira ćete. U fabrici su bile uništene sve mašine.[12]

VI SNOUB »Slavko Slander«

23. VI 1944. Rano ujutro toga dana II bataljon je postavio zasedu [jačine] 16 ljudi, pod komandom komandira 2. ćete druga Zdravka,[1]* na glavnoj cesti Domžale — Moravče. U 6 časova ujutro neprijatelj je otpočeo pokret iz Št. Vida" prema Moravčama. Neprijatelj je bio obezbeđen jakom prethodnicom i pobočnicama. Prethodnica je došla u blizinu naše zasede i pošto nije primetila ništa sumnjivo i opasno vratila se glavnini. Oko 9 časova neprijatelj se približio našoj zasedi u koloni. Sa udaljenosti od

" Sada: Šentjur pri Celju
Opširnije o tome vidi u dok. br. 116.
[11] Franc Prislan Zdravko
[11] Sada: Šentvid pri Lukovici

100—150 metara zaseda je otvorila vatru na kolonu u kojoj je nastala pometnja. Neprijatelj je počeo da dejstvuje po našim položajima minobacačkom i artiljerijskom vatrom, posle čega se zaseda u redu povukla.
Neprijatelj je imao 35 mrtvih i preko 30 ranjenih. Zaplenjeno: aparat za otkrivanje kontaktnih mina, 2000 metaka »mauzer«, mnogo minerskog materijala i pionirskog alata.
Kod Sv. Magdalene porušena su 3 električna stuba dalekovoda Trbovlje — Sv. Pavel.[15]

25. VI 1944. Miniran je most kod Groblja: građen je od armiranog betona a vodio je preko Savinje. Pored toga su uništene telefonske linije od mosta do Groblja.

29. VI 1944. Miniran je most preko Nevljice kod Vrhpolja pri Kamniku.

Brigada je bila angažovana pre svega na mobilizaciji. U vremenu od 21. VI—7. VII bilo je mobilisano 428 ljudi. Najviše novih boraca je iz Revirjev,[1"] odakle dolaze u velikim grupama. Brigada je bila dosta zauzeta formiranjem svojih bataljona. Ponovo su formirana dva bataljona, tako da ih brigada sada ima 5 i još oko 240 [novih boraca] neraspoređenih.[17]

XI SNOB »Miloš Zidanšek«

O ovoj brigadi nismo primili podatke ni izveštaje.

Koruška grupa odreda

19. VI 1944. Patrola IKO[1*] napala je u Št. Lipšu kolonu Arbajtsdinsta. Borba je trajala 3 4 časa.

[15] Sada: Prebold

[16] Odnosi se na rejon rudnika uglja Zagorje — Trbovlje — Hrastnik.

[1T] U brigadi je 4. bataljon formiran 21. juna 1944, a 5. bataljon u vremenu od 3. do 5. jula 1944 (vidi operativni dnevnik Štaba 4. operativne zone Slovenije u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 332 V).

" Istočnokoruški XOP odred. Patrola je bila iz sastava 2. bataljona (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 332/Vl.

Neprijatelj je imao 15 mrtvih i više ranjenih. Zaplenjeno: 1 parabelum, 1 signalni pištolj i 110 metaka.

20. VI 1944. Ista patrola napala je nemačku patrolu [jačine] 30 ljudi koja se nalazila u nekoj kući kod Železne Kaple. Borci su kuću opkolili. Borba je trajala više od jednog sata.
Neprijatelj je imao 9 mrtvih.
Istoga dana bila je napadnuta patrola kod Grobelnika.
Neprijatelj je imao 3 mrtva.

22. VI 1944. Deo IKO napao je neprijateljsku zasedu iznad Kotija, gde je slražarila pored radnika koji su postavljali dalekovod. Posle polučasovne borbe neprijatelj se u paničnom bekstvu povukao. Uništen je 1 mitraljez.
Zaplenjeno: 700 pušćanih metaka i 10 bombi.

23. VI 1944. IKO napao je neprijateljsku kolonu (2 putnička automobila i 4 kamiona). Imali su nameru da vrše akciju čišćenja u bližoj okolini Koprivne. IKO dočekao ju je u zasedi na putu i napao je prilikom povratka sa akcije. Rasplamsala se ogorčena borba u kojoj su Nemci u početku pružali jak otpor, ali zbog preciznog gađanja naših mitraljezaca neprijateljski otpor bio je slomljen. Neprijatelj je imao 63 mrtva i 31 ranjenog. Neprijateljska kolona bila je jačine 200 ljudi. Vozila su bila oštećena.

28. VI 1944. IKO vodio je 3 i po sata borbu sa 80 SS-policajaca u Bistri kod Črne.[1B]
Neprijatelj je imao 48 mrtvih i 18 ranjenih. Uništen je 1 tenk (5 tona, br. 22.789) u kojem se nalazio SS-major. Sva posada tog tenka bila je pobijena.

Kan miš k o-zasa vski oclred

26. VI 1944. Postavio je zasedu seoskim žandarmima na putu kod Hotiča. Delovi za obezbeđenje udarili

" Borbu je vodio 1. bataljon Istočnokoruškog NOP odreda (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 332/V).

su po neprijateljskoj prethodnici. Neprijatelj je imao dva mrtva i 5 ranjenih. Neprijatelj je zatim bio gonjen prema Litiji, kuda se puvukao. Minersko-diverzantsko odeljenje miniralo je teretni voz na [železnićkoj] pruzi Hrastnik — Zidani Most. Lokomotiva je bila teže oštećena, 14 vagona bilo je potpuno uništeno. Bilo je porušeno 100 metara pruge. Saobraćaj na oba koloseka bio je u prekidu 48 sati. Na jednom koloseku i ceo dan 30. VI. Kompozicija je bila natovarena ugljem.

28. VI 1944. Zaseda je minirala vojni transport koji se kretao iz Ljubljane prema Litiji. Ne zna se broj mrtvih i ranjenih.

29. VI 1944. Kod Zidanog Mosta bila je minirana [železnička] pruga. Na minu je naišao teretni voz. Lokomotiva je bila oštećena, 7 vagona uništeno. Saobraćaj je bio u prekidu 20 sati.

30. VI 1944. Zaseda kod Litije napala je jedan kamion, uništila ga i zapalila.[20]

Neprijatelj je imao 3 mrtva.

Plen: 3 puške, 1 pištolj i 124 metka.

3. VI 1 1944. Mineri su minirali [železničku] prugu između Save i Zagorja. Pruga je bila porušena u dužini od 40 metara na oba koloseka. Na minu je naišao izviđački voz. Saobraćaj je bio u prekidu na oba koloseka 10 časova, a na jednom 30 časova.

6. VII 1944. Poštom je bila poslata mina u uporište Vače. Mina je eksplodirala i ubila komandira, zamenika i još 2 čoveka, dok je 6 bilo teško ranjeno. Jedan deo uporišta potpuno je porušen. Mina je bila težine 5 kg. Zbog toga se posada još istoga dana, pod zaštitom 200 ljudi, povukla iz Vača.[21]

8. VII 1944. Na stanici Zagorje bila je minirana [železnička] pruga. Potpuno je uništeno 60 metara pruge. Saobraćaj je bio prekinut 17 časova.

[50] Napadnut je štabni automobil 2. bataljona 14. SS-policijskog puka (vidi dok. br. 144).

[21] Poginula su 3 žandarma, a 3 su ranjena (vidi dok. br. 150).

Kozjanski odred

13. Vi1- 1944. Odred je bio na položajima Žusem kod Loke. Našim položajima približavala se neprijateljska kolona. Poseli smo položaje iznad crkve Sv. Valentina. Neprijatelj nas je primetio i počeo tući. Posle tročasovne borbe neprijatelj je bio prinuđen da se povuče iz sela. Neprijatelj je ranjenike iz borbe izvlačio pomoću pasa. Jedan od tih pasa bio je ubijen. Neprijatelj je imao 200 ljudi.
Neprijatelj je odvezao sa bojišta troja kola mrtvih i ranjenih. Dvojica su bila zarobljena. Mi smo imali dva ranjena.
Plen: 1 puškomitraljez, 4 puške, 3 bombe i 410 metaka.
Kod Jurkloštera bio je porušen veliki kameni most. Put je na više mesta bio raskopan i napravljene su zaseke na putevima Rimske Toplice — Jurklošter, Loka[2:J] — Jurklošter, Laško — Št. Lenart,[24] Jurklošter — Planina.[25]

21. VI 1944. Odred je napao fabriku kalupa za cipele u Šmarju kod Sevnice. Prema podacima u fabrici je bilo prilično oružja pripremljenog za odbranu [same fabrike]. Napad je izvršen u 5 časova ujutro. Odmah su zarobljena oba vratara koji su pokazali mesto [gde se nalazi] oružje. Turbina i parni kotao bili su oštećeni. Fabrika je bila zapaljena, ali nije izgorela jer je neprijateljska vojska koja je došla na lice mesta odmah ugasila požar.
Zaplenjeno: 29 pušaka, nekoliko signalnih pištolja i 1152 metka, zatim ručna ambulanta i remeni za donove.[28]

25. VI 1944. Minirana je [železnička] pruga Breg — Sevnica. Uništeno je 250 m pruge duplog koloseka. Saobraćaj je bio prekinut 36 časova.
Presečen je dalekovod Rajhenburg[27] — Laško.

- Pogrešno; treba: VI.
:s Odnosi se na Loku pri Zidanom Mostu.
2< Sada: Vrh nad Laškim
M Odnosi se na Planinu pri Sevnici.
M Opširnije o ovoj akciji vidi dok. br. 84.
57 Sada: Brestanica

26. VI 1944. Postavljena je zaseda regrutima, koji su se okupili u Planini pri Sevnici. Pozvali su ih Nemci — 1927. godište. Njih 12 dovezli su se kolima. Za njima je išla pratnja od 11 policajaca. Kad je ova zaštita došla do naših boraca, [naši borci] izvršili su juriš. Neprijatelj je bio opkoljen i uništen.[2*] U borbi su se istakli mitraljezac drug Lipar,[29] komesar 1. čete drug Slovenec[30] i vodnik drug Kostanjšek.[31] Neprijatelj je imao 6 mrtvih, 1 ranjenog i 4 zarobljena.

Regruti su stupili u naše redove.
Plen: 1 puškomitraljez, 2 automata, 7 pušaka, 3 pištolja, 4 bombe, tri durbina i 470 različitih metaka.

Naša i neprijateljska taktika

Naše jedinice su se pre svega odlikovale brzim udarima koji su nanosili neprijatelju velike gubitke u ljudstvu i materijalu. Taktika naših jedinica je različita. Jedinice Koruške grupe odreda i dalje isključivo primenjuju taktiku partizanskih jedinica, dok se druge jedinice, pre svega XIV divizija, već upuštaju u frontalne borbe. U frontalnoj borbi na Pohorju II SNOUB i XI SNOB dobro su se držale. Ispoljile su svu snalažljivost, pokušavale su bočne udare koji su delimično uspeli. Uprkos svojoj nadmoćnosti, neprijatelj je bio potisnut i pretrpeo je velike gubitke. Ova borba bila je jedna od najžešćih što su ih vodile naše jedinice u Štajerskoj. Sličnu borbu vodile su I SNOUB i XIIT SNOB na Staroj Glazuti. I ovde je [neprijatelj], zbog svoje upornosti imao velike gubitke.
Vrlo smela bila je VI SNOUB, koja je postavila zasedu na putu Ljubljana — Domžale, u blizini Trzina, gde je zemljište potpuno ravno. Svojim napadom pokazala je da neprijatelj nije bezbedan ni na jednom delu Štajerske, da su na svim komunikacijama postavljene zamke i klopke u koje može da upadne svakog trenutka. Neprijatelj je nastupao prema položajima naših jedinica u većim i jakim kolonama. Ove kolone upućivao je iz različitih pravaca s ciljem da opkole naše jedi-

Zasedu je postavio 2. bataljon u šumi pored druma Planina — Sevnica (Arhiv IZDG u Ljubljani, I. 332 V).
" Redakcija nije mogla utvrditi pravo ime.
[50] Jože Slovenec Kori
[31] Miha Kostanjšek

nice. Svira ovim pokušajima naše jedinice su se dobro suprotstavile. Nigde nisu bile iznenađene. Neprijatelj se u borbi dobro držao. Bio je uporan i nije se dao oterati sa položaja. Primećuje se da je neprijatelj otpočeo upućivati protiv naših jedinica policijske ili SS-jedinice, dok je vermane upotrebio za manje važne akcije. Zbog toga su i borbe bile mnogo teže i duže. Primećuje se da neprijatelj zazire od napada na naše jedinice. U borbi ispod Rogle pokazalo se da se čitava kolona od 600 ljudi nije usudila sleđećeg dana da nastavi put prema vrhu Rogle, već je čekala da joj dođe pomoć. I tek kad je ova pomoć stigla, krenula je dalje, trećeg dana posle borbe. U celini neprijatelj se držao mnogo bolje nego ranije. Moral i borbenost nisu popustili, već se čak povećali. Izgleda da su svesni šta će biti s njima ako izgube rat. Svom žestinom uleteli su u ove poslednje odlučujuće borbe u kojima misle da će postići uspehe od odlučujućeg značaja. 1 neprijateljeva predostrožnost povećala se — postao je oprezniji i svaku svoju akciju obezbeđuje jakim jedinicama kako ga naše jedinice ne bi iznenadile.

Kritički osvrt na naše operacije

Sve naše operacije bile su pre svega ofanzivnog značaja. Uopšte, sve ljudstvo naših jedinica ispoljilo je snalažljivost i znalo je proceniti situaciju i doneti pravilne odluke koje su dale zadovoljavajuće rezultate. Velike akcije naše jedinice nisu preduzimale. Sve su zauzete oko prihvatanja savezničkog materijala, i, pošto su slabe veze. moraju čekati na mestima za spuštanje materijala po nekoliko dana, što im umanjuje ofanzivnost i samu aktivnost. Da manje jedinice ostanu na obezbeđenju — to je opet rizično. Uopšte se pokazalo da su sve akcije nedovoljno pripremljene i da bi rezultati mogli biti mnogo veći ako bi se vodilo računa o tome. Akcije su preduzete bez temeljite pripreme i procene situacije. Naši komandanti se mnogo bolje snalaze u nametnutoj borbi nego u planskim akcijama. Treba uložiti još mnogo napora da se shvate i pravilno ocene pripreme koje bi u mnogim slučajevima pomogle i olakšale vođenje samih akcija. Akcije minera bile su pre svega manjeg značaja. Rušeni su manji objekti na putevima i železničkim prugama. Mine su polagane na šine i uništavani su lokomotive i vozovi. Glavna [železnička] pruga Litija — Zidani Most — Celje — Maribor bila je stalni cilj naših minera. Ova pruga bila je stalno rušena. Svakog dana na njoj je izvođena poneka diverzantska akcija, zbog čega su se neprijateljski transporti vojske i materijala morali zaustav-

ljati. Uz malo veću snalažljivost uspeh bi bio još mnogo veći. Minerski vodnici i desetari ispoljili su marljivost u radu, ali ipak, zbog neobučenosti ljudstva, ne uspevaju u svojim akcijama onako kako bi trebalo.

Razno

Stalnim dolaskom novih boraca mobilisanih povećalo se brojno stanje naših jedinica. Zbog toga smo pristupili reorganizaciji naših jedinica. Ponovo smo formirali Pohorski odred, koji ima dva bataljona i koji operiše na sektoru Pohorja (severni deo). Kozjaka i Slovenskih Gorica.

Brojno se najviše povećala VI SNOUB koja ima po spisku 118C ljudi. Formirano je pet bataljona, a u rezervi ima još 245 ljudi, od kojih će se formirati 3. bataljon u XI SNOB.

Namera je da se formira nova brigada.[32]

Kod Kozjanskog odreda formiran je 3. bataljon.

Usled stalnog pridolaženja novih boraca počelo je nedostajati oružje. Zbog stalno lošeg vremena i kontrole neprijatelja nad letelištima otežano je spuštanje. Zbog toga smo odredili još dva nova mesta za spuštanje materijala tako da ih trenutno imamo 5. Sada mislimo da avioni više neće dolazili uzalud s materijalom i da im neće biti potrebno da se puni vraćaju, što se dosada često dešavalo.

Za narednih petnaest dana napravili smo sledeći plan:

Provesti punu mobilizaciju u krajevima gde još nije izvršena.

Upadati u veća industrijska mesta radi mobilisanja i time onemogućiti neprijatelju da iskorišćava našu živu silu.

Formirati do punog broja naše oslabljene jedinice.

Obezbediti mesta za spuštanje materijala da bi se što pre naoružale sve naše jedinice. Postavljati zasede na komunikacijama, pre svega na drumu Ljubljana — Maribor u cilju onemogućavanja transportovanja neprijateljske vojske. Rušiti železničke objekte i neprijateljske transporte na našim prugama.

SMRT FAŠIZMI — SLOBODA NARODU!

Zamenik komandanta:
major:
Kolman \lojz

Sel Operativnog odseka
potporučnik:
Mllič Viljem

(M. P.)

[32] Nova brigada nije formirana jer su novomobilisani borei upućivani u sastav 7. korpusa NOVJ.

ZAPOVEST ŠTABA 31. NO DIVIZIJE OD 15. JULA 1944. POTĆINJENIM JEDINICAMA ZA NOVI RASPORED RADI SPRO VOĐENJA MOBILIZACIJE[1]

S T A B
XXXI DIVIZIJE IX KORPUSA
MOV I POJ
Na položaju 15. jula 1944.
Br. 801'

ŠTABU XVI SNOB »JANKO P. VOJKO«

Pošto se pred našu vojsku pitanje mobilizacije postavlja na prvo mesto, moramo sa 100"o mobilizacijom svih narodnih snaga oduzeti okupatoru i Beloj gardi svakog za vojsku sposobnog Slovenca.

Sektor XXXI divizije: Bohinj — Jesenice — Radovljica — Tržič — Kranj — Škofja Loka — Ziri — Cerkljansko — Baška grapa. Na napred pomcnulom sektoru nalazi se još dosta za vojsku sposobnih snaga, posebno u industrijskim centrima, koje okupator koristi za rad u svojoj industriji. Ako oduzmemo ove ljude, imaćemo dvojaku korist: ogromno ćemo pojačati našu vojsku, i drugo — u velikoj meri ćemo smanjiti proizvodnju okupatorove industrije na našoj teritoriji i sprečiti mogućnost njegove mobilizacije. U vezi sa tim

n a r e đ u j e m o :

III SNOUB »Ivan Gradnik« ima zadatak opštc mobilizacije na sektoru Vipava — Pivka — Kras, kao i uključenje svih zelenokadrovaca i rashajkanaca u svoje redove.

VII SNOUB »France Prešeren« ima zadatak da mobiliše uglavnom na sektoru desne obale Save Dolinke i leve obale Save Bohinjke. Njen glavni zadatak je mobilizacija ljudstva u industrijskim predelima Jesenica i u krajevima na desnoj obali Save, dalje desnom obalom Save do Bleda sa svim okolnim selima na ovom sektoru.

XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« ima zadatak da na desnoj obali Save od Kranja do Bohinja mobiliše čitavu Selšku do-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 2S1/TII. U gorniem desnom uglu dopisano je olovkom: »718/44«, »15.7.44.« i XVI SNOB«.

linu, Poljansku dolinu do Žirija. Cerkljanski Vrh i Bašku grapu.[2]

Sve jedinice imaju zadatak da mobilišu i sve političke terenske radnike koji se kreću na terenu bez propusnica okružnih ili oblasnih komiteta. Naravno, propusnice moraju da budu snabdevene pečatom.

Izvršen je mobilizacije:

1.— III SNOUB »Ivan Gradnik« ima zadatak, pored detaljne mobilizacije, da tačno pretraži teren po kojem će se kretati. Na ovom terenu još uvek se nalazi mnogo oružja, municije, mula i ostalog vojnog materijala i opreme koji su našoj vojsci neophodno potrebni. Dužnost pomenute brigade je da sav materijal pokupi i podeli jedinicama naše Divizije. Pošto je na terenu, po kojem će se pomenuta Brigada kretati, moguća nabavka veće količine hrane, Brigada treba da organizuje njeno prevoženje sa manjim patrolama na sektor Cerkna.

2.— VII SNOUB »France Prešeren« ima zadatak da pomoću veza na terenu [i] jedinica Gorenjskog odreda zajedno izvrši mobilizaciju u samom gradu Jescnicama. Pošto je teren Gorenjske za teško pokretne jedinice nepogodan, pomenuta Brigada treba uoči polaska da ostavi na sadašnjem mestu sve mule, mitraljeze, sve teško pokretne drugove i drugarice, teški minobacač, a svaki bataljon treba da ima u svorn sastavu samo jednu protutenkovsku pušku. Piat mora Brigada poneti sobom.

Brigada mora obezbediti da se pravilno skloni sve oružje koje će ostaviti na terenu. Stab Brigade je dužan da za ljudstvo koje će ostati na sadašnjim položajima postavi odgovornog druga koji će voditi računa o zaštiti, ishrani i redu u jedinici.

Sa sadašnjih položaja Brigada treba da krene na nove danas, 15. jula 1944. g. u 15. časova. Zborno mesto čitave Brigade biće Crni vrh, gde će doći i načelnik Štaba naše Divizije da izvrši smotru Brigade pred njen odlazak.

Pravac kretanja Brigade je: Crni vrh — Ratitovec — Uskovnica — Jesenice.

Kada se prikupi dovoljan broj mobilisanih, Brigada treba da ih u pratnji jednog bataljona otpremi preko Crne prsti i levom obalom reke Bače u školski logor IX korpusa. Ostala dva bataljona ostaju na novom sektoru sve dok še ne prikupe

[1] Brigada nije otišla na izvršenje toga zadatka jer je, prema naknadnoj zapovesti Štaba 9. korpusa NOVJ dobila zadatak da napadne neprijateljsko uporište Hotavlje (vidi dok. br. 123).

sve mobilizacijske patrole i mobiliše sve što je sposobno za mobilizaciju.

Posle izvršene mobilizacije Brigada će dobiti naređenje kada treba da se vrati na sadašnji sektor.

XVI SNOB »Janko Premrl Vojko« za odlazak na mobilizaciju u vezi sa prednjim naređenjem dobiće zadatak naknadno.

Za uspešno izvršenje mobilizacije sve brigade treba bezuslovno da izrade *što detaljniji plan* te da se najtešnje povezu sa svim terenskim organizacijama od kojih će primiti potrebne spiskove i uputstva za mobilizaciju.

Nalazimo se u poslednoj fazi takmičenja! Zbog toga štabovi brigada treba da obrate pažnju da bi što potpunijom mobilizacijom u ovoj fazi takmičenja pomogli najviše Narodnooslobodilačkoj vojsci, a od neprijatelja odvukli što više snaga.

Između napred određenih zadataka [štabovi] ne treba da vide samo mobilizaciju, iako ovaj zadatak stoji na prvom mestu, već dobro pripremljenim planovima treba da tuku neprijatelja i u vojnim akcijama.

Štabovi brigada dužni su da sve novomobilisane bez izuzetka šalju u Školski logor 9. korpusa, gde će o tome primiti posebne potvrde. Iz ovih transporata izuzeti su samo razni zelenokadrovci, koji su već bili partizani, drugovi na odsustvu i stariji terenski radnici.

Upozoravamo sve štabove brigada da za vreme mobilizacije redovno dostavljaju izveštaje o razvoju mobilizacije, u vezi sa izdatim naređenjima Štaba 9. korpusa NOV i POJ i Glavnog štaba. U izveštajima neophodno je potrebno navesti koliko je mobilisano, koliko otpušteno i iz kojih razloga, broj upućenih u logor, oprema novomobilisanih (sa oružjem ili bez oružja), stanje njihove odeće i sve što bi bilo od važnosti. Podatke o sumnjivom držanju novomobilisanih, koje brigade budu primile od terenskih radnika, treba poslati i Školskom logoru s tim da se nad istima vodi stroga kontrola.

VII SNOUB »France Prešeren« mora krenuti danas u 15 časova iz Crnog vrha na Ratitovec. U toku 16. jula o. g. ostaje na Ratitovcu, odakle treba pred veče da izvrši pokret na položaje oko Uskovnice. Na ovim položajima treba da se zadrži 17. jula, a uveče istog dana da izvrši potpunu mobilizaciju

na Jesenicama. Pokret se mora izvršiti u najvećoj tajnosti kako neprijateljska intervencija ne bi sprečila izvršenje postavljenog zadatka, tj. mobilizaciju na Jesenicama i u ostalim krajevima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

V. d. načelnika Štaba:
major:
Svara Dušan
Dule

Komandant,
potpukovnik:
Potočar Stane
Stane

(M. P.)

Dostavljeno: Štabu III SNOUB,
„ VII SNOUB,
„ XVI SNOB,
Operativnom odseku Štaba XXXI divizije.
A

II

DOKUMENTI NEMAČKIH OKUPATORA

BR. 126

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZ BEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU OD 2. JUNA 1944. ISPOSTAVI SLUŽBE BEZBEDNOSTI U BREZICAMA O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ U DONJOJ ŠTAJERSKOJ[1]

Komandant policije i službe bezbednosti
u Donjoj Štajerskoj
III odeljenje
B. br. 340 44 pov.

Poverljivo!
Maribor, 2. jun 1944.

Ispostavi službe bezbednosti Brežice
lično SS-hauptšarfireru Ajhelburgu o ViA

Brezice
Železnička ul. 49

Predmet: Izveštaj o raspoloženju i situaciji u Donjoj Štajerskoj
Veza: tekuća
Prilog: 1

U prilogu dostavlja se izveštaj o raspoloženju i situaciji u Donjoj Štajerskoj.

[2]
SS-šturmbanfirer

[3]

U nastavku daje se pregled događaja za poslednja tri dana:

[1] Kopija originala (umnožena na ciklostilu) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 157/1V.
[2] Potpis je nečitljiv.
[3] Redakcija je izostavila tekst koji se ne odnosi na situaciju u Jugoslaviji.

Noću 30/31. 5. 1944. u Dol-Suhi, opština Rečica, boravilo je oko 100 bandita. Odveli su 2 lica i oterali 3 teleta. Osim toga pucali su na jednog nemačkog vojnika na odsustvu i teže ga ranili. Iste noći došlo je 80 do 100 bandita u Skale, opština Velenje, odveli su jedno lice, oterali 1 tele, odneli nešto odeće i veću količinu namirnica.

30. 5. 1944. u 17. čas. banditi su na putu Turiška Vas — Dovže otvorili vatru iz minobacača na nemački vojni automobil. Tri oficira su ubijena i opljačkana, automobil zapaljen.[4]

U opštini Mislinja banditi nepoznate jačine ubili su 31. 5. 1944. jednog civila, a jednu ženu ranili.

1. 6. 1944. na području opštine Sčavnica pucano je iz automata na 2 nemačka vojnika. Jedan vojnik je pri tome ranjen.

1. 6. 1944. zapaljena je opštinska zgrada u Spodnjem Podgorju, opština Vodriž.

1. 6. 1944. kod Cirnika, srez Brezice, banditi nepoznate jačine probili su prepreke na graničnoj liniji. Oterali su 25 grla krupne stoke i 7 konja, odneli odeću, rublje, i namirnice i odveli 4 čoveka.

Sopstveni gubici: jedan vojnik poginuo, jedan pripadnik tehničke pomoći poginuo i 2 ranjena; neprijateljski gubici: dva poginula.

31. 5. 1944. oko 15 bandita svuklo je u Ljubiji, opština Mozirje, policijskog narednika i odneli mu uniformu.

31. 5. 1944. odvedena su iz opštine Jurklošter 3 nemačka vojnika na odsustvu.

31. 5. 1944. u Lončarjevom dolu, opština Žigrski Vrh, 3 bandita oduzeli su od nemačkog vojnika na odsustvu uniformu, ranac i pušku sa 10 metaka.

Prema jednom izveštaju 31. 5. 1944. oko 23 časa krenulo je navodno oko 1000 bandita iz Graške Gore, severno od Velenja, preko Skalskih Cirkovaca, severoistočno od Velenja, i Sv. Brica u pravcu Kozjaka. Tri komandanta bila su na konjima. Banda je vodila prinudno regrutovane.

1. 6. 1944. na jednom šumskom putu kod Starog Trga, opština Slovenj Gradec, šest bandita zaplenilo je 4 konja i zapalilo 2 kola.

s

[4] Akciju je izvršila 13. slovenačka NO brigada »Mirko Bračič« (vidi dok. br. 41).

[5] Redakcija je izostavila deo teksta o ekonomskim akcijama manjeg značaja.

Napadi neprijateljskih lovačkih aviona u brišućem letu na pruge i železnićke stanico nemačkih državnih železnica 29. maja 1944; znatna materijalna šteta, mrtvi, ranjeni. — Prepad bandita na oklopni voz-

Prilikom pteletanja jakih neprijateljskih vazduhoplovnih formacija 29. maja 1944. manje formacije neprijateljskih lovaca napale su u brišućem letu svojim naoružanjem železnička postrojenja i vozove kod Celja i u srezu Brežice.

Četiri lovačka aviona u brišućem letu napala su kod Radeča, na pruzi Zidani Most — Dobova (hrvatska granica), nemački vojni voz 90.258. Lokomotiva teže oštećena, 3 vagona izgorela. 6 nemačkih vojnika ubijeno i 18 ranjeno. Osoblje lokomotive teže povređeno.

Na teretni voz 7452 kod Sentjura pri Celju, u srezu Celje, otvorena vatra iz brišućeg leta. usled čega je lokomotiva mnogobrojnim pogocima teže oštećena, a njeno osoblje lakše povređeno. Osini toga, 4 vagona su zapaljena dejstvom oružja. Pošto su avioni brzo odleteli, vatrogasci su odmah stupili u dejstvo i spasli donje delove vagona, tako da su ovi vagoni odvezeni do sledeče slanice. Ranjeno je po jedno lice na žel. stanicama Grobelno i Šentjur pri Celju, kao i jedna devojka koja se baš tada svojim biciklom vozila od Sentjura pri Celju kući.

U blizini železnićke stanice Dobova neprijateljski avioni otvorili su jaku vatru sa 20 m visine na brzi voz SFR 2346, koji je prevozio vojnike sa fronta na odsustvo. Lokomotiva je teže oštećena, 2 nemačka vojnika i ložać lokomotive ubijeni a nekoliko vojnika ranjeno.

Takođe je izvršen napad na pograničnu železničku stanicu Dobova i pogocima je delimićno teže oštećeno nekoliko vagona, ložionica kao i 5 lokomotiva. Jedan kondukter nemačkih drž. železnica je ubijen, a tri putnika ranjena.

Osam neprijateljskih lovaca u tri naleta napali su žel. stanicu Sevnica i vozove koji su se tamo nalazili. Tri vagona municijskog voza, koji je stajao u stanici, zapalila su se i usled toga eksplodirala je artiljerijska municija. Prisebnošću železnićara Rionilija spasena su druga 3 vagona natovarena granatama od 15 cm. Usled eksplozije municije, koja se delimićno razletela po okolini, zapalio se magazin žel. stanice i ugalj koji se nalazio u blizini. Osiin toga u blizini žel. stanice porazbijani su prozori i oštećeni krovovi kuća. Vatrom iz avionskog oružja i zapaljivom municijom teže je oštećeno 10 lokomotiva, isto tako 29 teretnih vagona, od kojih je S potpuno uništeno. Mate*

rijalna šteta je vrlo velika i njena visina još nije konačno utvrđena.
Napadi na železničke stanice izvršeni su iznenada, tako da više nije bilo moguće otpremiti vozove. Na žel. stanici Sevnica otpravnik vozova otvorio je oba izlaza, ali zbog vazdušne uzbune nije bilo moguće pronaći mašinovođe.
Pruga Dobova — Zidani Most bila je do 22 časa u prekidu. Zatražena pionirska jedinica nemaćke vojske do 12 časova 30. 5. još nije stigla.

Prema dosada utvrđenom celokupna Šteta iznosi:

18 lokomotiva
36 teretnih vagona, od kojih je 11 potpuno uništeno,
1 depo za pošiljke potpuno izgoreo,
1 ložionica i obližnje zgrade teže oštećene.

Gubici u ljudstvu:

Poginulo: 8 nemačkih vojnika
2 železničara
Povređeno: 18 nemačkih vojnika
6 železničara
6 civila.

Ujutru 1. juna 1944. oklopni voz koji saobraća na pruzi Ljubljana — Zidani Most naišao je na minu na km 387,2, između Save i Zagorja, u srezu Trbovlje. Lokomotiva, 2 vagona za osiguranje i 2 oklopna vagona iskliznuli. Saobraćaj je bio prekinut. Jedan kolosck osposobljen je u 10 časova, a drugi oko podne. Ljudskih žrtava nije bilo."

• Akciju su izvršili mineri Kamniško-zasavskog NOP odreda (vidi dok. br. 41).

IZVEŠTAJ ŽANDARMERIJSKE STANICE ZAGORJE OD 2. JUNA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBED NOSTI U DONJOJ ŠTAJERSKOJ O PARTIZANSKOJ DIVER ZIJI NA ŽELEZNICKOJ PRUZI KOD STANICE ZAGORJE[1]

Zandarmerijska stanica Zagorje, srez Trbovlje, Doti ja Štajerska
Del. br. 1309/44 Zagorje, 2. jun 1944.

Komandantu policije i službe
bezbednosii u Donjoj Štajerskoj, Obaveštajnom
centru Donje Štajerske, Maribor,
u Mariboru

Predmet: Banditi digli u vazduh prugu Laze — Beč.
Veza: Prethodno telefonom.

Oklopni voz br. 90 444 koji se kretao od Save u pravcu Zagorja naišao je 1. VI 1944. u 3.05 časova na minu kod 387,2 km, oko 2 km zapadno od stanice Zagorje. Banditi su stavili minu pod levi kolosek. U pitanju su bila dva minska punjenja postavljena jedno za drugim. Upaljači su se nalazili na samoj šini. Kada je prva osovina vagona aktivirala upaljač, eksplodirale su obe mine.

Usled te eksplozije izbačena su iz šina 2 zaštitna vagona. 2 oklopna vagona i lokomotiva. Oba koloseka su bila zakrčena izbačenim vagonima. Ipak su u 12.15 časova bili potpuno osposobljeni za korišećnje.

Šteta iznosi oko 2200 RM. Nije bilo gubitaka u ljudstvu.-

Na znanje:
1) Sreskoj žandarmeriji, Trbovlje.
2) Tajnoj državnoj policiji, ispostavi Trbovlje.

Karl ...
rez. obervahtmajster
žandarmerije

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond. f. 101,11.

[1] Železničku prugu minirali su mineri Kamniško-zasavskog NOP odreda (vidi dok. br. 41).

Video:
komandir stanice:
(potpis nečitak)
hauptvahtmajster žandarmerije

Sreska žandarmerija Trbovlje
Primljeno *5. juna 1944.*
Upućeno
Del. br. 929 Prilozi —I. V.

BR. 128

IZVEŠTAJ 1. CETE »\L\RIBOR-OKOLINA« OD 3. JUNA 1944. PRVOM BATALJONU VERMANŠAFT PUKA »DONJA STAJERSKA« O BORBI PROTIV JEDINICA NOVJ U REJONU VELIKE I MALE KOPE NA POHORJU

Vermanšaft-puk »Donja Štajerska«
1 bataljon,
1. četa »Maribor-okolina« Kantonman 3. VI 1944.

Predmet: Borbeni izveštaj
za 2. VI 1944.

Prvom bataljonu Vermanšalt-puka
»Donja Štajerska« *Slovenj Gradec*

2. VI 1944. u 7.30 časova 1. alarmna četa »Maribor-okolina« rasporedila se u naređenom polaznom rejonu Kolander — Sv. Ahac[2] i nadirala je širokim Iron tom preko Razborce — Javnikara — kote 941 — Tisnikara — Sopelšnika' — kote 1439 — do zaprećne linije na planinskom grebenu. Četa nije u tom prostoru naišla na neprijatelja. Nastupajući duž zaprečne linije do Velike Kope otkrivena je na severnoj padini Velike Kope veća grupa bandita koja se verovatno pripremala da napadne s leđa zaprečnu liniju policije. Prva alarmna četa »Maribor--okolina« postrojila se za bočni napad. U gustoj četinarskoj

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond. f. 346/1.
[2] Kolander je lokalni naziv za grupu kuća, dok je Sv. Ahac crkvica 1 km južno od sela Dovža.
[3] Sopelšnik je lokalni naziv gornje doline potoka Dovžanke.

šumi došlo je do kratke i žestoke borbe, pri čemu je komandant bandita pokušao da pregrupiše svoje snage u frontalni položaj skretanjem svog desnog krila i povlačenjem levog. Taj plan sprečen je brzim napadom čete. Izvršen je prodor kroz šumu i banditi su se povukli u pravcu severne padine Male Kope.

Daljim nadiranjem zauzet je u sadejstvu sa 3. alarmnom četom »Maribor-grad«, vrh Male Kope, koji su još držali banditi, i pročešljan je teren do kote 1212. Odatle je četa pošla u pravcu Stonekara — Goloba. Treća alarmna četa »Maribor--grad« preuzela je obezbeđenje desnog boka i severoistočno od crkve Sv. Barbara na nju je otvorila žestoku vatru jaka banditska grupa. Treća alarmna četa »Maribor-grad« bila je prisiljena da odstupi pred velikom nadmoći i da se odvoji od protivnika ostavljajući svoje mrtve. Prva alarmna četa »Maribor-okolina«, koja je dovedena radi pojačanja, izvukla je mrtve vermane.' — Banditi su se povukli u pravcu Scdlarjevog vrha. — Četa se u 20.45 časova sa poginulim vratila u Šmartno pri Slovenj Gradecu.

Neprijateljski gubici: nepoznati.
Naši gubici: 1 lakše ranjen,
Zaplenjeno: I puška (mađarska).

Komandir 1. alarm, čete
»Maribor-okolina«:
R.[5]
trupfirer

[1] Borba je vođena protiv II. slovenačke NO brigade »Miloš Zidanšek« (vidi dok. br. 54).
[5] Raditsch Josef

IZVEŠTAJ VERMANŠAFT PUKA »DONJA ŠTAJERSKA« OD 4. JUNA 1944. O ANGAZOVANJU POTČINJENIH JEDINICA U BORBAMA PROTIV JEDINICA NOVJ[1]

Vermanšaft-puk
»Donja Štajerska«
St.

Slovenj Gradec, 4. jun 1944.

Sumarni izveštaj o delatnosti Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« angalovanog u borbi protiv bandi u vremenu od 13—31. 5. 44.

13. maj 1944.

Iz svih uporišta Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« vršena su izviđanja u svim pravcima. Nije bilo dodira s neprijateljem.

14. maj 1944.

Ujutru 14. 5. 44. jača grupa bandita napala je sa severa i istoka rudnik i varošicu Velenje. Posle oštre borbe koja je trajala 45 minuta jedinice II bataljona Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« odbile su napad i odbacile protivnika. Obazrivim držanjem Vermanšafta osujećena je namera bande da uništi rudnik Velenje i da izvrši teroristička dela u varošici Velenje.[2]
Neprijateljski gubici: verovatni.
Naši gubici: nije bilo.

15. maj 1944.

Od 15. do 20. 5. 44. izvedena je akcija sa jedinicama Vermanšafta, vojske, policije i Radne službe Rajha protiv banditske grupe jačine 400—500 ljudi u rejonu Slovenj Gradec — Mislinja — Velenje — Šoštanj — Uršlja gora.^
U toj akciji, koja je trajala 6 dana, Vermanšaft je dolazio češće u dodir s neprijateljem i posti-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond. f. 349/1.

[2] U izveštajima jedinica 4. operativne zone Slovenije nema podataka o napadu na Velenje tog dana.

[5] Na tom prostoru nalazili šu se: štab 4. operativne zone Slovenije, I. slovenačka NOU brigada »Tone Tomšič» i 1. bataljon Istočnokoruškog NOP odreda.

gao je uspeh. Naneo je neprijatelju sledeče gubitke:

1 bandit je ranjen i zarobljen,
1 američki agent i
1 naoružana žena (kurirka) zarobljeni,
16 prisilno regrutovanih oslobođeno;
1 američki automat sa 100 metaka,
1 pištolj i
5 ručnih bombi zaplenjeno.[4]

Sopstvenih gubitaka nije bilo.

Neprijateljski gubici u sklopu čitave akcije:

57 krvavih gubitaka
93 zarobljena i prebegla
5 automata
26 pušaka
5 pištolja
89 ručnih bombi.

21. maja 1944.

Živa izviđačka delatnost u rejonu Dovžc — Mislinja — Vitanje.

Dan je protekao bez dodira s neprijateljem.

22. maj 1944.

Od 21. 5. 44, u 18.00 časova, do 23. 5. 44. izvedena je akcija za umirenje rejona Oplotnica — Zreče — Vitanje sa delovima I i III bataljona i snagama vojske, policije i žandarmerije. Trebalo je da se time zaustavi i uništi jača banda (Šercerova brigada) koja vrši izgrede u tom rejonu. Međutim, ubrzo posle početka akcije banda se probila kroz zaprečnu liniju vojske i neometano prodrla u rejon Paški Kozjak. Usled tog proboja cela akcija »Anton II« je protekla bez značajnijeg uspeha. Jedinice Vermanšafta su zarobile 1 bandita (kurira brigade) i zaplenile 1 pušku sa 90 metaka, 1 pištolj sa 30 metaka i mnogo kurirskog materijala i spisa.

Oko 15.00 časova 22. 5. 44. Šercerova brigada ponovo se probila iz rejona Paški Kozjak na putu Mislinja — Velenje — kroz žandarmei-ijsku zaprečnu liniju prema zapadu u rejon Št. Vid — Metulov vrh. Sa 3 ćete 2. bataljona i policijskim jedinicama ponovo je najavljena borba toj bandi.

[4] Opširnije o tome vidi dok. br. 48.

Vermanšaft, koji je imao zadalak da izvrši zaprečavanje na severu i jugu rejona St. Vid — Metulov vrh, izvestio je već uveče o dodiru sa Šercerovom brigadom na Metulovom vrhu.
Druga alarmna četa »Ljutomer« morala je da izdrži do ponoći više noćnih napada južno od Metulovog vrha i da stalno odbija neprijatelja. Šercerova brigada je pokušala 23. 5. 44. oko 05.00 časova da okruži 2. alarmnu četu »Ljutomer« i da je uništi. Posle dvočasovne teške borbe sa lom banditskom grupom 2. alarmna četa »Ljutomer« morala je odstupiti prema istoku u pravcu St. Vida, zbog brojnijeg neprijatelja koji je bio nadmoćniji i u oružju, zbog pomanjkanja municijo i zbog toga što nije imala vezu sa policijskim jedinicama sa zapada. Uzevši sa sobom jednog poginulog i više ranjenih, 2. alarmna četa »Ljutomer« povukla se sa položaja bez daljih gubitaka.

Gubici 2. alarmne ćete »Ljutomer«:
1 verman poginuo
7 vermana ranjeno
3 vermana nestala.

24. maj 1944.

Sa svim jedinicama Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« izvedena je 24. 5. 44. akcija u rejonu Št. Vid — Spodnji Razbor sa severa, zapada i juga da bi se Šercerova brigada koja je prethodnog dana žestoko polučena ponovo prisilila na borbu i uništila. Više jedinica Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« došlo je u dodir sa neprijateljem već u prepodnevnim časovima i neprijatelj se povukao bežeći na zapad u pravcu potoka Velunje, ostavljajući za sobom živu i zaklanu stoku. Gonjenje protivnika koji se u međuvremenu podelio u više manjih grupa nastavljeno je do St. Vida, ali je tada moralo biti prekinuto zbog mraka. Pri tome je neprijatelj imao sledeče gubitke:
18 izbrojanih mrtvih,

13 zarobljenih, odnosno prisilno regrutovanih;
još mnogo drugih prisilno regrutovanih pobeglo je prilikom borbi i prijavilo se sledečih dana svojim nadležnim žandarmerijskim stanicama.

Zaplenjeno je:

1 živi vo
1 zaklani vo
1 zaklana svinja
1 konj.

Naši gubici:

5 vermana poginulo
13 vermana ranjeno
1 verman nestao
1 mula ubijena
1 mula ranjena.

Odlaskom VermanŠaft-puka ^Donja Štajerska« u akciju »Fingsten« u rejonu Trbovlja Šercerova brigada nije se više mogla goniti i puk se 25. 5. 44. do 14.00 časova ponovo vratio u svoja uporišta.[5]

25. *maj 1944.*

25. 5. 44. grupa Vermanšafta 2. alarmne čete >>Cc-Ije-zapad« gonila je jaču grupu bandita koja je odvela jednog vojnika na odsustvu. Grupa je tako zametnuta borbu sa većom bandom i morala se povuci zbog velike nadmoćnosti [protivnika]. Pri tome je poginuo jedan verman a drugi je ranjen. Drugovi su izvukli poginulog i doneli ga oko ponoći, posle ponovnog sukoba s neprijateljem. Neprijatelj je verovatno imao gubitaka.

26. maj 1944.

Od 26. do 28. 5. 44. prebačena su 2 bataljona puka radi učešća u akciji sa jedinicama vojske i policije u rejonu Vransko — Podlipovica — Sv. Pavel pri Preboldu — Laško — Tabor. Jedinice Vermanšafta koje su bile angažovane u toj akciji nisu za vreme trajanja akcije došle u dodir s neprijateljem.

27. maj 1944.

Dve čete II bataljona bile su angažovane za zaprećavanje u akciji sa policijom u rejonu Šoštanj — Šmihel." Pri tom je 1. alarmna četa »Ptuj-sever« naišla na jak otpor neprijatelja i nanela mu znatne gubitke.

[5] Opširnije o borbama koje je do 25. maja 1944. vodila 2. slovenačka NOU brigada »Ljubo Scrcer« vidi u dok. br. 48.

' Prema izveštaju Slaba 4. operativne zone Slovenije borba na ovom sekLoru vođena je 28. maja 1944 (vidi dok. br. 41).

Neprijateljski gubici: izbrojano je 8 mrtvih bandita, a verovatno je bilo i ranjenih.
Naši gubici: nije bilo.

29. *maj J944.*

Uveče 29. 5. 44. izviđačka grupa 2. alarmne čete »Ljutomer« naišla je u mestu Skale na jaku grupu bandita. Banditi su se povukli posle oštre borbe, ali ih zbog mraka nije bilo moguće dalje goniti.

Neprijatelj je verovatno imao gubitaka.

30. maj 1944.

Noću uoči 30. 5. 44. banditska grupa u jačini od 150 ljudi napala je rudnik Velenje. Posle borbe od 1 i 1/2 časa Vermanšaft je odbio taj napad bez sopstvenih gubitaka.[7]

31. maj 1944.

Vermanšaft-jedinice su iz svih uporišta vršile izviđanje u svim pravcima. Nije bilo dodira s neprijateljem.

Dostavljeno:

— Vermanšaft-puku »Donja Štajerska«, 1—4 bat.
— Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti, Maribor,
— Članu Partije Brojmileru, Maribor,

Komandant Vermanšaft-puka »Donja Štajerska«.
Majerhofer
zastupa oberfirera

[7] Na dan 29. maja 1944. dobili su zadatak 2. bataljon i jedna četa 3. bataljona 1. slovenačke NOU brigade »Tone Tomšič« da izvrše rekviziciju u prodavnici rudnika Velenje. Pošto se neprijatelj nalazio u bunkerima u neposrednoj blizini, rekvizicija niie izvršena i nakon borbe od pola časa jedinice su se povukle (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 332/V).

IZVEŠTAJ 1. ALARMNE CETE »CELJE-ISTOK« OD 6. JUNA 1944. KOMANDI 3. BATALJONA VERMANŠAFT-PUKA »DONJA ŠTAJERSKA« O BORBI KOJU JE VODILA PROTIV JEDINICA NOVJ U REJONU ŠMIHELA[1]

I. alarmna četa »Celje-istok« Rečica ob Savinji, 6. VI 44.

Predmet: Izveštaj

III BATALJONU VERMANŠAFT-PUKA »DONJA ŠTAJERSKA-

Mozirje

5. VI 44. u 24 časa 1. alarmna četa »Celje-istok« dobila je naređenje da izvrši patroliranje od Rečice ob Savinji preko Trnavča, Žekoveca, Radegunde, Šmihela, Podvršnika,- Belih Voda.

Tačno u 4 časa ujutro pošla je četa sa 1 podoficirom i 98 vermana u naređenom pravcu.

Uz put smo doznali da su ispred nas otišla 3 bandita u pravcu Šmihela. Došli smo sa severozapada do crkve u Smihelu. Istovremeno je stigla i 1. alarmna četa »Celje-zapad«. Posle odmora od pola sata pošli smo prema Podvršniku. Ceta je išla do šume sa obezbeđenjem levog i desnog boka. Prvi i drugi vod se već razvio u strelce. Levo kriio se nalazilo oko 600 m severozapadno od crkve, odakle su banditi na njega otvorili vatru.[3] Mi smo nadirali još oko 70 m i onda otvorili vatru. Na to je na nas otvorena vatra s leđa; verovatno je to bila 1. alarmna četa »Celje-zapad«, jer se nalazila iza nas. Banditi su to iskoristili i otvorivši jaku mitraljesku vatru, prodrli između 1. i 2. voda. Oni su opkolili desno krilo 2. voda. Tada je komandir voda zakočio puškomitraljeze i automate desnog krila i izdao naređenje da se odstupi do brežuljka koji se nalazio pozadi i da se tamo zauzmu položaji dok ne stigne pojačanje 1. alarmne ćete »Celje-zapad«, koje je, međutim, izostalo iz nepoznatih razloga. Zbog nadmoćnije banditske vatre morali smo se povući još dalje, do crkve. U udolini iza crkve sreli smo deo 1. alarmne čete »Celje-zapad« koji se povlačio. Naš 1. vod bio je odsečen i probijao se ka jugu. Prili-

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond. f. 351/1.

[3] Grupa kuća 1 km severo-zapadno od natpisa Lesjak.

[1] Borbu je vodila I. slovenačka NOU brigada »Tone Tomšič« (vidi dok. br. 47).

kom povlačenja pogođen je municijski sanduk minobacača i vod je morao da se skloni zbog opasnosti od eksplozije municije. Nosač minobacača nije više mogao da nosi minobacač zbog iznemoglosti i pao je. Pošto su banditi bili već 50 m ispred njega a on više nije mogao da umakne s minobacačem, morao je brzo da ga skloni u jednu rupu i da ga zatrpa mahovinom i suvim granjem.

U borbi su banditi imali mnogo više gubitaka nego mi.

2. i 3. vod su se povukli potokom Ljubija u Mozirje, kao i deo 1. alarmne čete »Celje-zapad«. Tu smo dopunili municiju za naše automate, a lekar je previo ranjene vermane i otpremljeni su kamionom u bolnicu u Celje. Mrtve nije bilo moguće poneti.

1. vod se uputio preko Trnavče za Rećicu od Savinji i uz put je pretražio obližnja imanja. Drugi i treći vod su maršovali sa obezbedenjem od Mozirja za Rećicu ob Savinji.

U toku borbe imali smo sledeče gubitke:

Verman Tratnik Johan, rod. 12. VI 12. u Smartnom v Rožni dolini, poginuo.
„ Raunak Stefan, rod. 25. XII 12. u Vojniku, nestao
„ Korošec Jozef, rod. 12. III 12. u Straži,[4] nestao
,, Brecel Johan, rođ. 9. V 02. u Smartnom v Rožni dolini, nestao
Pušnik Ferdinand, rod. 13. V 11. u Gorici,[3] nestao
„ Stepišnik Val, rod. 14. I 01. u Trnovlju, nestao
Voslić Franc, rod. 21. XII 08. u Smartnom v Rožni dolini, ranjen
Ahtig Alojz, rod. 28. V 13. u Trnovlju, ranjen
Liber Franc, rođ. 29. XI 12. u Višnjoj Vasi, ranjen.

Komandir 1. alarm, čete »Celje-istok«
Boris Šerovnik
Zastupa Šerovnik Boris
rotefirer

* Sada: Straža pri Dolu
[5] Sada: Vinska Gorica

IZVEŠTAJ SRESKE ŽANDARMERIJE TRBOVLJE OD 6. JUNA 1944. OKRUŽNOJ ŽANDARMERIJI CELJE O NAPADU JEDINICA NOVJ NA POLŠNIK I PODKUM'

Sreska žandarmerija Trbovlje, Donja Štajerska
Del. br. 1244/44. (12a) Trbovlje, 6. jun 1944.

Predmet: Borbeni izveštaj; prepad bande na Polšnik i Sv. Jurij pod Kumom.[2]

Veza: Okružna žandarmerija u Celju, del. br. 474 od 2. V 1944.

Okružnoj žandarmeriji

u Celju

Noću uoči 3. VI 1944. jaki odredi bandita prodrli su iz Ljubljanske Pokrajine u ovdašnje pogranične oblasti do Radeča, uništili tvornicu hartije »Piatnik« u Njivicama kod Radeća miniranjem i podmetanjem vatre, odveli upravnika Nemaćkog društva za naseljavanje (DAG[1]) Bergera i nekoliko radnika, kao i gornjoštajerskog naseljenika Merla i njegovog sina koji su nađeni ustreljeni. Banditi su iz tvornice hartije odvezli 3 kamiona i 2 putnička automobila, od kojih je jedan nađen zapaljen.[4] Opljačkali niz prodavnica i seoskih kuća, naročito naseljenićkih, i oterali stoku.

Posade nekoliko graničnih karaula bile su uvučene u borbu.

U Polšniku je oko 2 časa ujutro počeo napad bandita na kantonman granične straže i landarmerijsku stanicu.[8] Tu su se razvile dugotrajne borbe u toku kojih su ubijena 2 bandita (među njima jedna žena — lekar?).

U tim borbama bio je teško ranjen metkom u levo koleno hauptvaht majstor žandarmerije Eduard Rampi iz žandarmerijske stanice Polšnik, i pošlo su se banditi povukli otpremljen je u bolnicu u Liliji, a odatle u Ljubljanu.

[1] Oriainal (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 101/II.

-' Sada: Podkum

[1] Deutsche Ansiedlung Gesellschaft = Nemačko društvo za naseljavanje

* Akciju na fabriku hartije Piatnik u Njivicama kod Radcča izvršila je 12. slovenačka NO brigada. Opširnije o tome vidi dok. br. 4 i 71.

[5] Napad na uporište Polšnik izvršila je 4. slovenačka NOU brigada »Matija Gubec« (vidi dok. br. 4 i 71).

Banditi su se u Polšniku zadržali otprilike do 4.30 časova, zapalili 6 objekata, pri čemu je izgorelo 20 goveda i 2 konja. Oterali su veliki broj stoke.

0 borbama u Sv. Juriju pod Kumom dostavlja se poseban izveštaj.[6]

Komandant sreske žandarmerije
Hiršhofer Baltazar

BR. 132

IZVEŠTAJ SRESKE ŽANDARMERIJE TRBOVLJE OD 6. JUNA 1944. OKRUŽNOJ ŽANDARMERIJI CELJE O NAPADU JEDINICA NOVJ NA ŽANDARMERIJSKU ISPOSTAVU SV. KATARINA (CECE)[1]

Sreska žandarmerija Trbovlje, Donja Štajerska
Del. br. 1245/44. (12a) Trbovlje, 6. juna 1944.

Predmet: Borbeni izveštaj; prepad bandita na ispostavu Sv. Katarina[1'] kod Trbovlja.

Veza: Okružna žandarmerija Celje, del. br. 474 od 2. V 1944.

Okružnoj žandarmeriji u Celju

5. VI 1944. oko 1 čas jača grupa bandita od oko 100 ljudi izvršila je prepad na žandarmerijsku stanicu Sv. Katarina kod Trbovlja i tukla kantonman iz puškomitraljeza, pušaka, automata i ručnim bombama.'[1] Zandarmi stanice branili su se i sprečili su bandite da prodru u kantonman.

U toj borbi ubijen je metkom u glavu rez. obervahtmajster zaštit. policije Bruno Krauze, rođen 8. XI 1904. u Esenu, matično nadleštvo policijska uprava Esen, od 28. V 1944. dodeljen žandarmcrijskoj stanici Sv. Katarina.

« Vidi dok. br. 134.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemaćki fond, f. 101/11.

[1] Sada: čeče

' Napad je izvršio 3. bataljon 6. slovenačke NOU brigade »Slavko Slander« (vidi dok. br. 98).

Banditi su zapalili privrednu zgradu koja se nalazila blizu žandarmerijskog kantonmana i ona je potpuno izgorela. U toj zgradi izgoreli su: 1 krava, 2 svinje, 2 ovce, živina i poljoprivredni predmeti. Pošto nije bilo vetra, vatra se nije proširila na kantonman žandarmerije.

Dugotrajna pucnjava čula se u Trbovlju te su prema Sv. Katarini krenule raspoložive snage: I vod Vermanšafta alarmne čete sa sreskim rukovodiocem Štajerskog domovinskog saveza i komandantom Sreske žandarmerije i otvorili vatru na bandite koji su se još nalazili u okolini kantonmana žandarmerije, posle čega su se ovi povukli u šumu. Banditi su se zadržali do jutra sakriveni na ivici šume, ali se noću nije mogao izvršiti prodor u šumu. Ujutro su banditi otišli i nije ih više bilo moguće zaustaviti. Banditi su u borbi sigurno pretrpeli gubitke jer se na ivici šume čulo stenjanje ranjenika i zahtevi da zaćute.

Pošto je kantonman žandarmerijske stanice u Sv. Katarini bio jako oštećen, žandarmerija je privremeno smeštena u napuštenu seosku crkvu.

Komandant sreske žandarmerije
Hiršhofer, kapelan

IZVEŠTAJ I. CETE ».MARIBOR-OKOLINA« OD 7. JUNA 1944. KOMANDI 1. BATALJONA VERVIANŠAFT-PUKA »DONJA ŠTAJERSKA« O PREPADU JEDINICA NOVJ NA KANTONMAN DOVŽE I O BORBAMA U REJONU SAKERŠNIK — TURICNIK[1]

Vermanšaft-puk »Donja Štajerska«
I bataljon, Kantonman, 7. VI 1944.
1. četa »Maribor-okolina«

Predmet: Borbeni izveštaj
za 6. VI 1944.

I bataljonu Vermanšaft-puka »Donja štajerska«

Slovenj Gradec

1. alarmna četa »Maribor-okolina« u jačini od 50 ljudi smestila se noću 5 6. VI 1944. u Dovžama, dolazeći iz Zgornjeg Razbora, i preuzela obezbcđenje mesta prema severu. Ujutro u 8.15 časova, kada je bio izdavan doručak, ispred jedne seoske kuće koja se nalazila oko 100 tn iza stražarskog lanca, došla su do kuće (200 m ispred stražarskog lanca) 3 čoveka u policijskim uniformama i pozvala vermana Šalamuna Rudolfa, koji se nalazio u voćnjaku (jos iza zaprećne linije) na nemačkom jeziku: »Hej. ti. kuriru, dodi! Ovde policija!« Šalamun, koji je stvarno bio kurir, uzeo je svoju pušku i pošao prema nij ma. Kada je došao na oko 30 m ispred bandita obučenih u policijske uniforme ovi mu povikaše: »Ruke u vis!« Šalamun je napravio grešku jer je pokušao da pobegne umesto da se bacio u susedno polje sa žitom. Banditi su odmah otvorili vatru na njega iz automata i smrtno ga ranili u pluća. Zatim je vođa bandita komandovao: »Fantje napred. juriš, hura!«- Na bandite je odmah otvorena vatra iz puškomitraljeza sa zaprećne linije. Banditi (viđena su sedmorica) su pobegli u obližnju šumu. Četa je pojurila za njima, ali bez uspeha.

U 9.00 časova četa je po naređenju krenula duž Turičnice potoka do mlina (spec, karta 1 : 75.000 5 min severoza-

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f 346. 1.

[2] Ovaj prepad izvršila je patrola 13. slovenačke NO brigade »Mirko Bračič« (vidi dok. br. 41).

padno od kote 972) u pravcu Sakeršnika. Severozapadno od Sakeršnika, na zemljištu goto\o bez zaklona (obronak), na četu su otvorili mitraljesku vatru banditi koji su se nalazili na položajima na suprotnom grebenu (oko 5—600 m istočno). Položaj bandita je otkriven i otvorena je odmah vatra iz 3 puškomitraljeza. Tri grupe su zauzele položaj i pokušale da ga neutralištu. a 4. grupa je dobila naređenje da prodre na greben da bi otklonila eventualni napad s leđa. Na ispaljenu svetleču raketu odgovorili su svetlosni signali 1. alarmne čete »Maribor-grad«, koja je prodrla levo i koja je oko 35 minuta kasnije zauzela položaje na grebenu i otvorila na bandite vatru iz teških minobacača i mitraljeza. Tri grupe I. alarmne čete »Maribor-okolina« koje su se nalazile u sredini prednjeg obronka povukle su se po naređenju bundesfirera na greben. U međuvremenu su banditi izvršili napad sa Turičnik-vrha.' Ceta je zajedno sa 1. alarmnom četom »Maribor-grad« pošla u protivnapad. Posle oštre borbe banditi su se povukli u pravcu kote 1247. Pošto je gotovo celog dana padala kiša i gusta magla povremeno potpuno sprečavala vidljivost, bundesfirer je izdao naređenje za povlačenje. Ceta je imala nalog da obezbedi povlačenja. Zbog traganja za jednim ranjenikom četa se moraia zadržati na svom mestu više od jednog sata i ponovo su je napali banditi. Svi napadi su odbijeni, posle čega se četa povukla.

Neprijateljski gubici (koji su sigurno utvrđeni i koji su naneseni u sadejstvu sa 1. alarmnom četom »Maribor-grad«): 2 mrtva, 1 zarobljen.

Naši gubici: i mrtav, 1 ranjen, i to:

Verman Šalamun Rudolf, rod. 21. III 1912. u Arnežu, sa stanom u Šentilju v Slovenskih Goricah br. 57, smrtno pogođen od bandita rafalom iz automata (kroz desno plućno krilo) 6. VI 1944, u 8.15 časova, na severnom izlazu iz mesta Dovže.

Verman Gorjup Vilhelm, rođ. 1. IV 1910, sa stanom u Zgornjem Jakobskom Dolu 69, ranjen je 6. VI 1944. oko 12.00 časova jugoistočno od Sakeršnika u borbi sa banditima (u butinu). Gorjup je otpremljen u bolnicu u Slovenj Gradec.

Plen: nije bilo.

Komandir 1. alarmne čete
»Maribor-okolina«.
R
trupfirer

[3] Borbu u rejonu Sakeršnik — Turičnik vodila je 13. slovenačka NO brigada »Mirko Bračič« (vidi dok. br. 41).

IZVEŠTAJ SRESKE ŽANDARMERIJE TRBOVLJE OD 7. JUNA 1944. OKRUŽNOJ ŽANDARMERIJI CELJE O NAPADU JEDINICA NOVJ NA UPORIŠTE SV. JURIJ (PODKUM)[1]

Sreska žandarmerija Trbovlje, Donja Štajerska
Del. br. J273/44. (12 a) Trbovlje, 7. jun 1944.

Predmet: Borbeni izveštaj; prepad bandita na Sv. Jurij pod Kumom.[2]

Veza: Okružna žandarmerija Celje, del. br. 474 od 2. V 1944.

Okružnoj žandarmeriji u Celju

Kao što je već javljeno istom poštom pod del. br. 1244/44.[3] jake grupe bandita prodrle su 3. VI 1944. u ovdašnju pograničnu oblast, a oko 1.30 časova stigla je i banda od nekoliko stotina ljudi u Sv. Jurij pod Kumom kod Trbovlja. Pošto se zbog oštre borbe sa ljudstvom granične karaule Zavrh saznalo za približavanje bande, pripremila se za odbranu žandarmerijska stanica Sv. Jurij pod Kumom, koja je imala 12 ljudi. Žandarmerijska stanica, koja je bila slabo obezbedena, kao i 2 bunkera od zemlje koje su zaposeli žandarmi, držali su se oko 1[1] •> čas pred navalom brojnije i u oružju daleko nadmoćnije bande.[4] Žandarmi su pri tom utrošili prilično municije, ali ipak nisu mogli sprečiti prodiranje bande. — Žandarmi koji su čuvali stanicu morali su se uskoro povući u jedan bunker, i kada je zapretila opasnost da se bunker neće moći duže održati, žandarmi su se povukli u obližnju šumu, dokle su ih banditi potisnuli.

Kantonman žandarmerije jako je oštećen i opljačkan, a žandarmerijske uniforme i rublje koje se nalazilo u njemu odneli su. Pored toga banditi su opljačkali jednu trgovinu

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 101/11.

[s] Sada: Podkum

[s] Odnosi se na izveštaj od 6. juna 1944 (vidi dok. br. 131).

[4] Napad na uporište Sv. Jurij (Podkum) izvršila je jedna četa 3. bataljona 4. slovenačke NOU brigade »Matija Gubec« (vidi dok. br. 4 i 71).

i nekoliko privatnih kuća, a zatim su se povukli u pravcu granice.

Žandarmi u borbama nisu pretrpeli gubitke; nije poznato da li ih je imala protivnička strana.

Komandant sreske žandarmerije
Hiršhofer
kapetan

BR. 135

IZVEŠTAJ SRESKE ŽANDARMERIJE TRBOVLJE OD 7. JUNA 1944. OKRUŽNOJ ŽANDARMERIJI CELJE O NAPADU JEDINICA NOVJ NA UPORIŠTE I RUDNIČKA POSTROJENJA U HRASTNIKU[1]

Sreska žandarmerija Trbovlje, Donja Štajerska
Del. br. 1284! 1944. *(12 a) Trbovlje, 7. jun 1944.*

Predmet: Borbeni izveštaj; prepad bandita na Hrastnik.
Veza: Okružna žandarmerija, del. br. 474 od 2. V 1944.

Okružnoj žandarmeriji

u Celju

2. VI 1944. oko 22.15 časova grupa bandita jačine oko 40 ljudi napala je i otvorila vatru na grupu Vermanšafta u Hrastniku koja je bila u zasedi oko 500 m severno od kantonmana žandarmerije. Žandarmerija je alarmirana pucnjavom i odmah je krenula sa svojim ljudstvom. U isto vreme otvorena je vatra i sa severa na žanđarmerijsku kasarnu, na žensku osnovnu školu u kojoj je smeštena vojska (obezbeđenje pruge), na Vermanšaft, koji je smešten u blizini železnićke stanice, na policiju za zaštitu pruge i na fabričku stražu elektro--preduzeća »Jug«. Odatle su istovremeno otvorili vatru na kantonman snaga za obezbeđenje koje su se nalazile na udaljenosti od 3 Vt km.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 101/11.

Težište napada bilo je usmereno na rudnik elektro-preduzeća »Jug«.[2] Odmah su krenule i jedna grupa žandarmerije 1 grupa vojske radi pojačanja fabričke straže. Pošao je i sreski rukovodilac Štajerskog domovinskog saveza sa šturmbanfirerom Benecederom i jednim odeljenjem Vermanšafta alarmne čete u Hrastnik radi zaštite ugrožene industrije.

Prilikom napada na rudnik banditi su najpre napali na fabričku stražu, koja je imala 10 ljudi raspoređenih u 2 bunkera na takozvanom Bremsbergu. Banditi su ipak puškomitraljezom, automatima i ručnim bombama držali u šahu ljudstvo u bunkerima, dok su drugi banditi prekinuli žičani konopac za vuču, usled čega su se kolica za utovar rude survala u dolinu i razbila. Za gađanje bunkera upotrebili su i protivavionske mitraljeze sa municijom 12,4 mm.

Borbe u Hrastniku su trajale do oko 2.15 časova 3. VI 1944.

Prilikom borbi došlo je do sledečih gubitaka:

1 fabrički stražar mrtav, 3 teško ranjena, od kojih su 2 kasnije umrla, kao i 3 lakše ranjena;

3 prisilno regrutovana, koje su banditi držali kod sebe, poginula su a 2 su ranjena;

I bandit bio je teško ranjen; on se odvukao nešto dalje, ali je pronađen i predat Gestapou. U isto vreme su banditi u Hrastniku prisilno regrutovali i oterali 26 lica, opljačkali službenu prostoriju Tehničke pomoći, vod Hrastnik, i odneli 30 radnih uniformi kao i razni alat.

U Hrastniku je u navedeno vreme bilo oko 400—500 ban dita; pored toga jače grupe nalazile su se u Dolu, opština Hrastnik.

Protiv njih su bili angažovani: žandarmerija [jačine] 1 26, vojska i 10, Vermanšaft 2 78 i fabrička straža [jačine] 1/45.

Komandant sreske žandarmerije:
Hiršhofer, kapetan

[2] U ovom napadu angažovan ie 3. bataljon 6. slovenačke NOU brigade »Slavko Slander«, dok su za to \reme ostale jedinice brigade izvodile mobilizaciju (vidi dok. br. 98).

IZVEŠTAJ SRESKE ŽANDARMERIJE TRBOVLJE OD 11. JUNA 1944. OKRUŽNOJ ŽANDARMERIJI CELJE O NAPADU PARTIZANA NA ŽANDARMERIJSKU STANICU JURKLOŠTER[1]

Sreska Žandarmerija Trbovlje, Donja Štajerska
Del. br. 1296/44. Trbovlje, 11. juna 1944.

Predmet: Borbeni izveštaj. Prepad na žandarmerijsku stanicu Jurklošter.

Veza: Okružna žandarmerija Celje, del. br. 474 od 2. V 1944.

Okružnoj žandarmeriji

u Celju

Jaka grupa bandita izvršila je 9. VI 1944. u 19 časova prepad na žandarmerijsku stanicu Jurklošter i otvorila sa svih strana vatru iz puškomitraljeza, pušaka i automata.[2]

U to vreme u stanici je bilo samo 5 žandarma, pošto su se ostali nalazili na službenom poslu, odnosno na večeri izvan kantonmana, i posle napada nisu više mogli stići do stanice.

Žandarmi koji su se nalazili u stanici odgovorili su vatrom iz 1 automata i pušaka. Borba je trajala oko 30 minuta. Zatim su banditi obustavili vatru i tražili od žandarma da predaju stanicu, što je najstariji po rangu, hauptvahtmajster, odbio. Onda su ponovo otvorili jaku vatru, vikali i pretili da će zapaliti kuću, što je stvarno bilo lako izvedljivo s obzirom na situaciju i vrstu građe (krov od šindre).

Pošto nije stiglo pojačanje niti se moglo računati da će uskoro stići, hauptvahtmajster žandarmerije Franc Zupane je otvorio vrata. Banditi su upali u zgradu, razoružali žandarme, odneli sve oružje i svu municiju iz stanice i opljačkali i demolirali zgradu. Odneli su sve žandarmerijske krevete, uniforme i odeću.

Banditi su već zarobili izvan žandarmerijske stanice žandarme Zelica, Gregla, Šibreta, Pečea. Prednika i Iglera.

U stanici su se nalazili hauptvahtmajster Švajger, Zupane, obervahtmajster rezerve Franke, vahtmajster zaštitne policije u rezervi Giles i untervahtmajster zaštit. policije u

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački rond. f. 101/11.

[2] Napad jc izvršio Kozjanski NOP odred (vidi dok. br. 98).

rezervi Riharc, koje su banditi odveli sa sobom kao i gore navedenu šestoricu.

Posle nekoliko časova pustili su hauptvahtmajstera Zcliča zbog starosti kao i nemačke žandarme Švajgera, Frankea. Gilesa i Riharca, pošto su im oduzeli službene lične isprave. Nisu im naneli nikakvu telesnu povredu.

Odvedeni su donjoštajerski žandarmi: Gregl, Sibret, Peče, Prednik, Zupane i Igler, za koje nije bilo razloga da se pretpostavi da su hteli dobrovoljno da pređu banditima. Do sada se nije ništa doznalo o njihovoj sudbini.

Hauptvahtmajstera Zupanca su banditi najverovatnije ubili, jer su komandant i politički komesar bandita rekli nemačkim žandarmima da je Zupane 1942. godine ubio jednog komunistu i sada je »dobio svoje« — biće »likvidiran«. Zupane je stvarno 1942. godine ubio jednog bandita i to je ovaj banditski odred saznao. Zupanca su posle zarobljavanja vezali konopcem i čvrsto držali, što nije bio slučaj sa ostalim nemačkim i donjoštajerskim žandarmima.

Kod bandita su se nalazili i rez. rotvahtmajsteri žandarmerije Jožef Kandolf i Johan Polanc iz Jurkloštra, koje je kao donjoštajerske žandarme (rez. policije) trebalo razmeniti akcijom razmene. Oni su u sredu, 7. VI 1944, pobegli iz Celja, priključili se banditima, i pošto su poznavali mesto i smeštaj kao i običaje žandarmerijske stanice Jurklošter, očigledno su dobro poslužili banditima, pa ih možda i upozorili da već dugo planirani napad na stanicu ne izvrše noću, kada se svi žandarmi nalaze u stanici ili oko nje, nego po danu, kada su patrole i ostali izvan kasarne. Kandolfu je bilo poznato mesto gde se nalazio motocikl sa prikolicom, on je silom otvorio garažu i odvezao se motociklom, zajedno sa komandantom i političkim komesarom bande.

Žandarmi koji su se vratili nalaze se u stanici Zidani Most. Žandarmerijska stanica Jurklošter ne može se za sada koristiti.

Komandant sreske žandarmerije:
Hiršhofer
kapetan

IZVEŠTAJ 1. ALARMNE ČETE »MARIBOR OKOLINA« OD 11. JUNA 1944. KOMANDI 1. BATALJONA VERMANŠAFT-PUKA »DONJA ŠTAJERSKA« O PROCEŠLJAVANJU REJONA CRNI VRH — BREŠAR — TURICNICA[1]

Vermanšaft-puk »Donja Štajerska« Kantonman 11. VI 1944.
I bataljon

I. četa »Maribor-okolina«

Predmet: Borbeni izveštaj za 10. VI 1944.

I bataljonu Vermanšaft-puka »Donja Štajerska«

Slovenj Gradec

Ceta je imala nalog da 10. VI 1944. krene iz uporišta Ribnica na Pohorju tako da bi u 12.00 časova stigla u naređeni polazni rejon između kota 1426 i 1439. Taj određeni rejon trebalo je pročešljati i uništiti bande naterane na borbu.

U 7.00 časova izdao sam naređenje za pokret u polazni rejon. Krenuli smo iz Ribnice na Pohorju Burgrafskim potokom — preko Smonika — Petoćnika — kote 1322 — zapadno od kote 1460 — kote 1471. U 11.00 časova stigli smo u polazni rejon i uspostavili vezu sa 2. alarmnom četom »Maribor-okolina« s desne strane i sa 2. alarmnom četom »Maribor-grad« s leve strane. Pustio sam četu da se privremeno smesti iza kote 1426 u šumi, a ja sam pošao sa dva kurira da izvidim polazni rejon. Kada sam kurire poslao u četu s jednim naređenjem i došavši na oko 100 m jugoistočno od kote 1137, primetio sam iznenada malu grupu bandita kako prelaze preko uzvišice i iščezavaju u grmlju. U 13.00 časova počeo je napad u naređenom pravcu udara: Garnus — Brešar vrh[1] — Brešar — kota 972 — mlin zapadno od kote 815 — Turićnica potok — zapadno pored kote 573 — do kipa na putu, 1 km severozapadno od Dovža. Ceta je, krećući se u širokom frontu, stigla do imanja Brešar. Na grebenu severozapadno od Brešara vod koji se peo na greben naišao je na manju grupu bandita. Na bandite je odmah otvorena vatra i oni su pokušali

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 346/1.

• Garnus i Brešar vrh na karti nisu označeni.

da umaknu na jugoistok, ali su pri tom naišli na vod koji se kretao preko Brešara. Usled brzog napada oba voda, banditi su uspeli da ispale samo nekoliko hitaca i pobegli su u pravcu Turičnice potoka, ostavljajući tri puna ranca. Pročešljan je šumoviti teren do Turičnice potoka, ali bez uspeha. U 18.00 časova stigli smo na put Mislinje — Slovenj Gradec.

Ceta je 11. VI 1944. u 4.30 časova stigla u uporište Ribnicu na Pohorju.

Neprijateljski gubici: 1 ranjen (pobegao).

Naši gubici: nije bilo.

Zaplenjeno: 3 ranca, 49 metaka 14,5 mm protivtenkovske municije, 36 metaka ital. municije 6,5 mm, 1 harmonika, 1 šatorsko krilo, 2 ćebeta i druge sitnice.

Komandir 1. alarm, čete »Maribor-okolina«:
R.
trupfirer

BR. 138

IZVEŠTAJ KOMANDANTA BRDSKOG BATALJONA »HAJNE« KOMANDI 139. P1'KA 188. REZERVNE BRDSKE DIVIZIJE OD 12. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOVJ U REJONU SOVODENJ — NOVA OSELICA — FUŽINE[1]

Batalj. »Hajne«
139. rez. bra. lov. puk Kantonman, 12. jun 1944.

Borbeni izveštaj batalj. »Hajne«
za vreme od 3. 6. — 11.6. 1944.

1.) *Neprijatelj:* Akcija čišćenja preduzeta od strane komandanta SS i policije.

2.) *Zadatak:* Batalj. »Hajne« nastupa svim svojim raspoloživim delovima iz Idrije prema severoistoku preko granice Rajha do Žirija i sprečava povlačenje bandi u provinciju Gorica.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 47/4. k. 15.

U tu svrhu je naređeno:

Bataljon »Hajne« će 2, 3. i 4. četom i delovima Štaba posesti zaprečnu liniju k. 842 — Fužine — Žiri — Loščar.

Jačina bataljona:	Štab	2 : 6 : 17
	2. četa	2 : 12 : 143
	3. četa	2 : 11 : 141
	4. četa	2 : 7 : 115
	Ukupna jačina:	8 : 36 : 416

Naoružanje:

29 puškomitraljeza
6 mitraljeza
3 srednja minobacača
3 laka minobacača
73 automata
17 tromblonskih pušaka
58 konja

Komandant: kapetan Hajne (Heine)

3.) *Izvršenje zadatka:*

Bataljon je 3. 6. u 04,30 čas. iz Idrije odmaršovao na određene prostorije. U 09,30 časova bila je dostignuta zaprećna linija k. 842 [oznaka koda OY 4a] — Lošćar (PZ, 7d). Komandno mesto bataljona — Žiri. Jedna izviđačka patrola 2. čete naišla je na 200 m jug.-zap. od Žirija na jednu banditsku izviđačku patrolu. Zaplenjena 2 bicikla, a banditi su pobegli u šumu. Oko podne k-dno mesto bataljona premešteno u Dobračevu. U 15,00 čas. 4. četa izveštava o dodiru sa jačim banditskim snagama kod Nove Oselice. Sovodenj, koje je poseo jedan vod 4. čete, sve do ranih jutarnjih časova nalazilo se pod vatrom neprijateljskih minobacača. Neprijatelj je imao 4 poginula borca. U 19,00 čas. uspostavljena je veza sa levim susedom (Carinska granična zaštita). 4. 6. ujutru 4. četa je oslobodila Novu Oselicu i okolinu. Neprijatelj je imao 1 poginulog. Zaplenjena 1 puška. Banditi su se povukli u prostor Cerkna. Pošto 4. četa nije mogla da uspostavi vezu kod Nove Oselice, povučena je do Fužina i raspoređena na prostoru Fužine — Podgora — Hotavlje. Carinska granična zaštita, koja sve do uspostavljanja veze nije ni,šta znala o akciji komandanta SS i policije, produžila je ovu liniju do Cabrača i dalje ka severu. U toku popodneva u Žiriju su uhvaćene i uhapšene dve devojke koje su sastavljale izveštaj za partizane koji je sadržavao podatke o jačini i naoružanju bataljona. Zaplenjen je neprijateljski materijal.

U 14,00 čas. u Žiri je prispela radio-stanica od 70 vati višeg vođe. Stanica je počela rad.

5. 6. u 03,05 čas. 30—40 bandita napalo je zaprečnu liniju kod Fužina,- Odmah je izvršen protivnapad i banditi su se povukli.

Naši gubici: poginuo 1. Priveden je 1 teško ranjeni zarobljenik. Preko radio-staniee u Gorenjoj Vasi bataljon je saznao da je akcija odložena. U 13,00 čas. najzad je stigao radiogram na postavljeno pitanje: Bataljon »Hajne« će se 4. 6. Širokim frontom povući u Idriju pročešljavajući prostor kojim je nastupao i od 7. 6. u 12,00 časova biti spreman za akciju. Naređenje za novu upotrebu snaga i vezu dobiće od Policijskog puka »Tot« (Todt). Potpis: Pol. puk »Tot«.

Na to su čete povučene iz svojih zaprečnih prostora. 5. 6. u 16,00 čas. pokret bataljona za Idriiu. Na dan 6. 6. od načel. Štaba BKV iz Ljubljane stiže sledeči radiogram: 6. 6. iz Bače pri Modreju i Selške doline snage nastupaju ka jugu. Bataljon »Hajne« poseda zaprečnu liniju i vrši snažno borbeno izviđanje prema Novoj Oselici. Ali pošto su čete delimično bile angažovane kao obezbeđenja na uzvišenjima i za pratnju kolone za snabdevanje za Ljubljanu, pokret je mogao uslediti tek u 17,30 časova. Ova snabdevačka kolona bila je ubačena zato što je u naređenju od 4. 6. izričito stajalo da je bataljon trebalo da bude spreman za akciju 7. 6. od 12,00 časova. U 19,30 čas. bataljon je poseo stare zaprećne prostore Žiri — Fužine — Podgora — Hotavlje — Cabraće. K-dno mesto batalj.: Žiri. Na izveštaj batalj.[ona] naćel.[niku] Štaba BKV u Ljubljani da bataljon može da krene na marš tek posle povratka snabdevačke kolone, najzad je 7. 6. stigao odgovor: Na osnovu vašeg izveštaja, bataljon do 7. 6. ostaje u Idriji, a za 8. 6. planirana je akcija na iiniji Žiri — Spodnja Idrija. Naređenje sledi. Načelnik BKV. U 21,00 čas., 2 časa kasnije, stiglo je poverljivo naređenje u kojem je stajalo da bataljon dolaskom Borbene grupe »Rezner« (Rösner), koja će ga smeniti, treba da krene preko Žirija na novi prostor za zaprečavanje na opštoj liniji put Žiri — Spodnja Idrija — Vrščevo. U 00,45 čas. batalj. javlja da je poseo pripremni položaj. K-dno mesto batalj. u Razpotju, između Žirija i Spodnje Idrije. Novi zadatak glasi: sa linije Žiri — Vrščevo nastupati do granice Rajha sa naslonom na obadve strane. Od Marsa[1] stiže radiogram: Početak akcije 8. VI u ranim jutarnjim ča-

[2] Ove borbe vodio je 1. bataljon 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« (vidi dok. br. 79).

BKV = Banden kampfverbände (jedinice za borbu protiv bandi).

[4] Redakcija nije mogla utvrditi na koga se ova šifra odnosi.

sovima. Na pitanje šta se podrazumeva pod ranim jutarnjim časovima, odgovoreno je da je X-vreme 12,00 časova. Bataljon je sa svim defovima u 14.05 čas. bez dodira s neprijateljem dostigao dnevni cilj, granicu Rajha. Tražena su dalja naređenja, ali odgovora nije bilo. Tek 9. 6. stiglo je naređenje: bataljon se otpušta [i može da se vrati] u Idriju. Za 9. 6. batalj. je dobio zadatak da jakim izviđačkim patrolama nastupa desno od [reke] Idrije sa linije Ledine — k. 720 prema Otaležu — Plužnjama — Lazecu i levo od [reke] Idrije sa linije Spodnja Idrija — Mašora — Pisanca prema Jagršču, južno od Šebrelja — trebuše. Batalj. k-dno mesto: Spodnja Idrija. Oko 11,00 čas. k-dno mesto premešteno u Bazovnik. Dnevni rezultati izviđanja: Neprijatelj jakim snagama poseo Mašoru, kodna oznaka MZ 9; k. 1107, MZ 6; Likar k. 1016, MZ 4.

Jedan bandit zarobljen, zaplenjen 1 puškomitraljez. U jednoj seoskoj kući otkriveno skladište municije, kuća je spaljena. Upućena dva voda 2. čete ka Otaležu radi uspostavljanja veze sa SS-Karst\vehr bataljonom.[5]

10. 6. pojačana delatnost izviđačkih patrola prema sledečim tačkama: Graparji NZ 7, Na Jezeru MZ 3, k. 1055 MZ 9b, k. 593 MZ 5 b i Pisanca LZ 6 — dodira s neprijateljem nije bilo.

Akcije 11. 6. desno od Idrije, Otalež — Bevkov vrh, levo od Idrije Mašora MZ 6, Sevnica MZ 4, izvršene su bez dodira s neprijateljem. Izviđačka patrola koja je upućena ka Na Vršju LZ 6, na k. 1050 MZ 9 sukobila se s neprijateljem.[8] Privedena 3 zarobljenika, zaplenjeno: 1 puškomitraljez, 2 puške i 2 sanduka municije. Zarobljenici su odmah predati SS--Karstwehr bataljonu koji je nastupao od Sebrelja u dolinu Kanomlje. Dvojici od ovih zarobljenika odsečena je glava sekiram. Pošto je dnevni cilj bio skraćen za jedan dan, bataljon se samostalno, zajedno sa delovima SS-Karstwehr bataljona vratio u Idriju.

4.) Gubici: Sopstveni: poginuo 1

Neprijateljski: poginulo 5
zarobljeno 5, od ovih 1 teško ranjen umro, a dvojici je od strane SS-trupa odsečena glava. 2 špijunke predate slov. domobrancima u Gorenjoj Vasi.

[5] SS-bataljon za odbranu Krasa

• U ovoj borbi angažovani su delovi 3. slovenačke NOU brigade -Ivan Gradnik« i 7. slovenačke NOU brigade »France Prešeren« (vidi dok. br. 50).

5.) *Plen:* 2 puškomitralj., 4 puške, 2 sanduka municije, 2 bicikla.

6.) *Iskustva:*

Naređenja i zadaci policije bili su više nego nepotpuni. Ne mogu da shvatim da radiogrami koji su taktički važni mogu da zakasne za ceo jedan dan, a uz to da sadrže i protivrečnosti. Ja sam u najviše slučajeva morao da radim po sopstvenoj inicijativi.

Hajne (Heine)
kapetan i k-dant batalj.

139. rez. brd. lov. puk.
15. jun 1944.

188. rez. brd. div.

Dostavlja se borbeni izveštaj bataljona »Hajne« za period od 3. 6—II. 6 1944. Stiče se utisak da ovo rade diletanti. Osim ovoga predlaže se na znanje i izveštaj ppor. Rudolfa (4. četa batalj. »Hajne«).

KristI (Christi)

i prilog

1 Bandit wurde gefangen, 1 le.Mg. erbeutet. In einem Bauernhaus wurde ein Munitionslager entdeckt, das Gehöft wurde angezündet. Zwei Züge der 2.Kp. wurden nach Otteles zur Verbindungsaufnahme mit dem SS Karst.-Gebirgsbtl. entsandt.
Am 10.6. verstärkte Spähtrupptätigkeit nach folgenden Punkten : Gruperi Kt 7, Al Lego Kt 3, Hone 4093 Kt 96, Pkt. 593 Kt 56 und Plesarza Kt 6 ohne Feindberührung.
Wie Unternehmen am 11.6. rechts der Idria, Otteles - Konte Km, und links der Idria Kmsura Kt 6, Siamlesa Kt 4 verlief ohne Feindberührung. Der Spähtrupp nach Naversi Kt 6 hatte auf Höhe 1030 Kt 9 Gefechtsberührung. 3 Gefangene wurden eingebracht, ein le.Mg., 2 Gewehre und 2 Kisten Munition erbeutet. Die Gefangenen wurden sofort dem von Sebreklje in das Conomlatal vorstoßenden SS Karst-Gebirgsbtl. übergeben. Zwei derselben wurden mit einem Beil gekopft. Da das Tagesziel um einen Tag verkürzt war, rückte das Btl. selbstständig mit Teilen des SS Karst-Gebirgsbtl. nach Idria ein.

4.) Verluste : eigene : 1 Toter,
feindliche : 5 Tote,
5 Gefangene, davon 1 schwerverwundet verstorben und zwei durch SS gekopft.
2 Agentinnen wurden der SiLa Oberdorf übergeben.

5.) Beute : 2 le.Mg., 4 Gewehre, 2 Kisten Munition, 2 Fahrräder.

6.) Erfahrungen :

Die Befehle und Aufträge der Polizei waren mehr als mangelhaft. Es ist mir unverständlich, dass Funksprüche die taktisch wichtig sind, um einen vollen Tag verspätet eintreffen können, und ausserdem widersprüche enthalten. In den meisten Fällen musste ich aus eigenem Entschluss handeln.

Ref.-Geb.-Jäg.-Rgt. 139
Eingeschr. 15. Juni 1944
Ab: Anl. Abt.

Hptm.u.Btl.Kdr.

102

Fotokopija treće stranice dokumenta br. 138

IZVEŠTAJ 1. ALARMNE ĆETE »MARIBOR-OKOLINA« OD 14. JUNA 1944. KOMANDI 1. BATALJONA VERMANŠAFT-PUKA »DONJA ŠTAJERSKA« O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOVJ U REJONU BREŠAR — TURICNICA POTOK — DOVŽE[1]

Vermanšaft-puk »Donja Štajerska«
I bataljon
1. četa »Maribor-okolina«

Kantonman, 14. VI 1944.

Predmet: Borbeni izveštaj za 13. VI 1944.

I bataljonu Vermanšaft-puka »Donja Štajerska«

Slovenj Gradec

12. VI 1944. primio sam od bataljona telefonom nalog da se 13. VI 1944. još jedanput izvrši zapovest za akciju br. 14. Nalog je glasio da se sa četom krene iz uporišta Ribnice na Pohorju tako da se do 11,30 časova stigne u naređeni polazni rejon između kota 1426 i 1429. Taj određeni polazni rejon trebalo je pročešljati i uništiti bande prisiljene na borbu.

U 7,00 časova izdao sam naređenje za pokret u polazni rejon. Krenuli smo iz. Ribnice na Pohorju Burgrafskim potokom — preko Smonika — Pesnika — Petočnika — kote 1322 — zapadno od kote 1460 — kote 1471. U polazni rejon stigli smo u 10,30 časova. Uspostavljena je veza sa 2. alarmnom četom »Maribor-grad«. Nekoliko minuta pre 12,00 časova dobio sam preko kurira 2. alarmne čete »Maribor-grad« saglasnost da se polazak pomeri za 1 sat ranije. U 12,00 časova pošli smo u napad u naređenom pravcu udara: Garnus — Brešar vrh — kota 972 — mlin zapadno od kote 815 — Turičnica potok — zapadno pored kote 573 — do kipa na cesti, 1 km severozapadno od Dovža. U streljačkom stroju pročešljan je šumoviti teren do imanja Krivec, a zatim sam naredio da se četa kreće po vodovima i to tako da se II vod probije na vrh i produži grebenom, III vod kao levo krilo na kolski put Garnus — Brešar, a prvi vod u sredinu. U 12,40 časova, kada je čelo II voda stiglo preko jedne čistine u šumi kod slova »V« natpisa Brešar vrh, naišlo je na izgrađene položaje bandita. Banditi su otvorili vatru iz puškomitraljeza i automata. Komandir voda Vičar skočio je desno u šumu sa ko-

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 346,1.

mandirom odeljenja Johanom Roškerom i još dva vermana, dok su ostali iz njegovog voda napravili grešku i zaposeli položaj uz levi rub šume, nizbrdo odakle se nisu mogli efikasno boriti. Komandir voda rotefirer Vičar, koji se nalazio sa svoja tri vermana samo oko 20 m ispred položaja bandita, odgovorio je vatrom iz svog automata, bacio na položaj 4 ručne bombe i prisilio bandite da napuste svoj prednji položaj. Ja sam se nalazio sa 1 vodom i kad sam čuo da se vodi borba odmah sam požurio u pomoć II vodu. Tako sam došao do ivice šume, gde je većina II voda posedala položaj, ali odakle se, kako je već ranije pomenuto, zbog čistine koja je već bila pod jakom vatrom neprijateljskog automatskog oružja i minobacača, mogao izvršiti napad samo uz znatne gubitke. Zaobiđen je taj nczaklonjeni teren, oslobođena je borbom ivica šume i uspostavljena veza sa čelom. U međuvremenu su stigli banditi sa imanja oko Brešara koja je zaposela 13. brigada i pojačali svoju zaprečnu liniju od kote 972 preko mesta gde se račva put. kod slova »V« natpisa Brešar vrh do 100 m iznad ucrtane kuće (5 min severozapadno od Garnusa). Došlo je do oštre borbe sa težištem na grebenu brda, pošto sam nastojao da sa njega potisnem bandite. Gotovo u isto vreme, III vod koji se kretao kolskim putem od Garnusa prema Brešaru naišao je na oko 100 mm zapadno od imanja, 5 mm jugozapadno od Garnusa, na izgrađene položaje bandita. Iza jednog položaja pokazala su se 3 bandita u policijskim uniformama. Jedan verman im je doviknuo: »Ovde treći vod Radičeve čete!«, na što su banditi odgovorili na nemačkom: »Neka priđe treći vod, ovde policija!« Međutim, komandir voda se nije dao prevarili i otvorio je vatru na bandite iz svog automata, pa je jedan bandit pao pogođen. Banditi su odgovorili vatrom sa svojih položaja. Nastala je žestoka pucnjava, pri čemu su banditi utrošili veoma mnogo municije.

U međuvremenu je oslabila borba na Brešar vrhu. Banditi su, srećom, tukli gotovo uvek previsoko, pošto je sa protivne strane precenjena visina na kojoj smo se nalazili. Zaobišavši desnim krilom prema zapadu napali smo obuhvatom zaprečni položaj bandita. Druga alarmna ceta »Maribor-grad« odgovorila je na naše svetlosne signale i ubrzo upotrebila svoj laki minobacač. Pogoci su bili dobri. Posle dvočasovne borbe banditi su počeli da uzmiču pred našim pritiskom. Glavnina je brzo odstupila, dok je zaštitnica, naoružana puškomitraljezima, automatima i puškama trebalo da sprečava četu da ih goni. Posle kratke borbe, u kojoj mi je pošlo za rukom da izbacim iz stroja mitraljesca i jednog borca s puškom pogodivši ih obojicu u glavu, ostatak zaštitnice je na-

pustio bojište bežeći. Stigao je trupfirer Raniti sa 2. alarmnom četom »Maribor-grad« i priključio se na desnom krilu. Zajednički smo pošli za njima, ali ipak više nismo mogli doći u dodir s glavninom.[2]

Prilikom pretraživanja okolnih seoskih imanja i saslušavanja civila ustanovljeno je da je »Tomšičeva brigada« zaposela u ponedeljak, 12. VI 1944. u 8,30 časova Brešar i još dva susedna imanja. Banda je mogla da ima 250 do 300 ljudi i pobegla je u pravcu potoka Sopelšnik.

Ljudi iz čete su se s malim izuzecima hrabro borili i pokazali vrlo dobar borbeni duh. Treba istaći izvanrednu sposobnost komandira voda rotefirera Vičara, koji je sa 3 čoveka držao 35 minuta položaj 20 m ispred izgrađene linije bandita, uprkos jakoj neprijateljskoj mitraljeskoj vatri i pretnjama bandita, sve dok nije stiglo pojačanje. On je ručnim minama prisilio bandite da napuste mitraljeski položaj koji je bio isturen na raskrsnici.

Neprijateljski gubici (sigurno utvrđeni): 3 mrtva (2 na grebenu na sektoru 111 voda, a 1 u potoku kod mlina); po tragovima krvi u šumi može se zaključiti da je neprijatelj imao osetne gubitke.

Naši gubici: 1 lakše ranjen (parčadima granate iz minobacača) i 1 nestao.

Zaplenjeno: 1 puškomitraljez (ital.), 1 puška (ital.), 1 pištolj 9 mm, italijanska municija zajedno sa 30 punih ranaca sa ćebadima, priborom za jelo. rubljem i ostalim predmetima bandita. Meso, brašno i krompir su odneti dvojim kolima sa volovskom zapregom. Plen je podeljen sa 2. alarmnom četom »Maribor-grad«.

Komandir 1. alarm, čete »Maribor-okolina«
R
trupfirer

- Ovu borbu vodila je 2. slovenaćka NOU brigada »Ljubo Sercer« (vidi dok. br. 98).

IZVEŠTAJ ALARMNOG PUKA »BRANDENBURG« OD 16. JUNA 1944. O AKCIJI »ZONENVENDE« NA PODRUČJU GORSKOG KOTARA I NOTRANJSKE[1]

Alarmni puk »Brandenburg« Kantonman, 16. 6. 1944.
Komandant puka

Borbeni izveštaj o akciji protiv bandi »Zonenvende«

1. *Situacija:* Puk sa pukov. Štabom i IV batalj. smešteni u Ilirskoj Bistrici, 1 batalj. u Šapjanama i Jelšanama. Policija 10. 6. izvodi akciju »Zonenvende« i prodire sa linije [Velike] Lašče — Ribnica — Kočevje do linije Nova Vas — Travnik — Borovec.
2. *Neprijatelj:* Poznato samo: u prostoru Lokava (25 km istočno od Rijeke) 500—800 ljudi, u predelu Snežnika bande jačine 500—600 ljudi.
3. *Zadatak:* Za potpomaganje akcije »Zonenvende« formirane su 2 borbene grupe i angažovane:

   a) Borb. grupa A (motor.) sa 2 ojačane čete, k-dant kapetan Gravert (Grawert), koja nastupa u dve kolone.

   (1.) od Kraljevice (10 km jugoist. od Rijeke) preko Fužine ka Lokvama,

   (2.) Od Dražica (6 km severno od Rijeke) preko prevoja Kamenjak ka Lokvama i po sjedinjenju obe kolone zajednički nastupaju do Delnica (sev. strana).

   b) Borb. grupa B — nasilno izviđanje od zapada ka istoku sa linije Zabiče — Ilirska Bistrica do linije Čabarska Polica —. Snežnik (ist. strana). Posle dolaska na naređene linije izvršiti zaprečavanje protiv prodora neprijatelja sa istoka.
4. *Jačina.*

   a) Borb. grupa A: 6 ofic., 49 podof., 345 vojnika. 1 jednocevni protivavionski mitraljez od 2 sm i 2 protivtenkovska topa od 7,5 sm.

   b) Borb. grupa B: 12 ofic., 57 podof., 395 vojnika, 2 laka topa 42.
5. *Tok:*

   a) Borb. grupa A. Obe kolone su 9. 6. uveče stigle na polazne položaje Kraljevica (kap. Gravert) i Dražice

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 50/4, k. 15.

(ppor. Felden) i 10. 6. u 4,00 časa krenule naređenim putevima u pravcu Lokava.

Kolona »Gravert« imala je da savlada dva levka od eksplozija (opravka po 5 časova) i napala je Fužine posednuto od 200 partizana, koje je zauzela u 15,00 čas. Neprijatelj koji se povukao iz Lokava razorio je drumski i železnički usek kod Vrata. Ova prepreka je otklonjena za 15 sati rada angažovanjem svih snaga i 200 civila, jaka izviđačka odeljenja čiste visove južno od Lokava. Kolona »Felden« na Kamenjaku nailazi na nepr. predstraže koje se povlače pod borbom. Kod Kostrinskog jedna laka minska zapreka, kod Mrzle Vodice pojačani neprijateljski otpor koji je slomljen posle 3 časa. Isto i kod Homera. Borbena grupa je savladala 3 levka od eksplozije na putu i pod borbom zauzela je u 19,00 čas Lokve, koje je neprijatelj zasipao vatrom sve do ponoći.

Kolona »Graveri« 11.6. nastavila je nastupanje, ali zbog 2 nova razaranja puta nije mogla da prodre u Lokve, vozila su ostala pozadi. Obe grupe su se u 14,00 čas. sjedinile u Lokvama, na koje je neprijatelj otvarao vatru od 16,00 do 19.00 čas.

12. 6. čišćenje okoline Lokava. Jedna ojačana četa stalno pod borbom nastupa ka Delnicama i zauzima ih posle borbe sa 400 bandita koji su se uporno branili. Iz Lokava je moralo da se uz jaku pratnju uputi u Opatiju 5 ranjenika i 1 lekar koji je oboleo od pegavog tifusa.

13. 6. u 3,00 časa je istovremeno oko 150 partizana sa srednjim minobacačima, 4 mitraljeza i 4—8 puškomitraljeza napalo Lokve, a 350 partizana takođe sa srednjim minobacačima, mitraljezima i puškomitraljezima Delnice. Usled guste magle i dobrog poznavanja terena neprijatelj uspeva da oko 7,00 čas. prodre u Delnice, ali je borbom prsa u prsa ponovo izbačen iz mesta. Stanovništvo je jurišalo zajedno sa bandama i pomagalo im, naročito borbenim poklicima.

Sopstveni gubici: ranjeno 5, od toga 2 teško.

Izviđačka odeljenja su po podne privela 7 zarobljenika.

Noću 13 14. juna borbena grupa se opet prikupila u Lokvama i 14. 6. se odvojila od neprijatelja. Jedinica je 15. 6. u 2,00 časa preko Fužina — Kraljevice — Rijeke stigla u kantonman Šapjane.

Prilikom povratka, usled otkazivanja kočnica, u Sušaku je došlo do teškog automobilskog udesa. Jedan kamion je udario u jedna kola, pri čemu su poginuli 1 civil i 1 konj.

Zbog aktivnog učešća civilnog stanovništva Delnica u borbi spaljene su u mestu 3 kuće.

Naši gubici: 8 ranjenih.

Neprijateljski gubici:

I/.brojano 110 poginulih (prema iskazima stanovnika sela znatno više).

Zarobljeno 7, prebcgao 1, uhapšeno i predato Tajnoj voj. policiji 12 ljudi.

Još nisu pregledane zaplenjene hartije, od kojih je jedan spisak sa imenima 100 jataka partizana iz Fužina predat 3 puku »Brandenburg«; osim ovoga zaplenjeno je nešto karabina, pištolja, 1 puškomitraljez i manja količina municije.

b) Borbena grupa B deli se na dve kolone.

(1) Kolona »Martin« od 2 ojačane čete, 1. dnevni cilj: Gomanjce (9 km juž. od Snežnika).

(2) Kolona »Bistrik« — I ojačana četa, 1. dnevni cilj: Mašun (8 km sev. zap. od Snežnika). Oba ova mesta je Tajna voj. policija označila kao uporišta bandi.

Kolona »Martin« je u 4,30 čas. krenula prednjim svojim delovima i preko Zabiča, bez dodira s neprijateljem, u 14,00 čas. dostigla Gomanjce posle popravke jednog dela puta kod 7. km, koji je bio oštećen jakom eksplozijom. Jedan banditski logor 3 km sev.-zap. od Zabiča, čije su mesto odali zarobljenici, nađen je prazan i porušen. Pretražen je predeo oko Goljaka i ustanovljeno da se iza Goljaka nalazi velika italijanska kasarna, takođe neposednuta. Izviđanje još jedan dan vršeno je do Cabarske Police. Nije bilo dodira s neprijateljem, ali su nađeni sveži tragovi stopala.

Kolona »Bistrik« 10. 6. u 7,00 čas. krenula je motornim vozilima i posle popravke raskopanog druma na jednom mestu i otklanjanju zapreka stigla je u 17,40 čas. na Mašun, koji su još u 13,45 čas. posle kratke borbe zauzela 2 voda (9 zarobljenika, 1 mrtav, sopstvenih gubitaka nije bilo). Oko 22,00 časa otvorena je minobacačka vatra na Mašun.

Sopstveni gubici: lako ranjena 4, ostala u jedinici.

11. 6. dostignuta Cabarska Polica i put na bivšoj granici, na istočnoj ivici Snežnika, koji vodi ka severu, obezbeđcn sa 3 uporišta. Komandno mesto kolone »Martin« ostalo je u Gomanjcama. Izviđačko odeljenje ppor. Hikcla (Hiickel) izviđa od Police 6 km u pravcu severozapada. Ubijena su 3 partizana i privedene 4 sumnjive žene koje su imale municiju u rančevima — kasnije su predate Taj. voj. policiji. U šumi mnogo zapreka.

Oko 17,00 čas, kod uporišta 3 (2 km jug.-ist. od Leskove doline, na raskrsnici) sukob sa oko 6 partizana; 1 partizan poginuo, 3 zarobljena; sopstvenih gubitaka nema. Isto ovo uporište u toku noći je napadnuto više puta. Na osnovu nađe-

nih krvavih delova odeće može so zaključiti da je neprijatelj imao gubitaka.

Kolona »Bistrik« je 11. 6 u 5,00 časova napadnuta sa svih strana. Partizani su se sporazumevali podražavajući kukavicu. Angažovanjem celokupnog naoružanja okruženje je razbijeno. U 7,30 čas. ojačani vod ppor. Dera (Dörr) izvršio je prodor ka Leskovoj dolini, koja je pod neprekidnom borbom zauzeta u 19,00 čas. Privedeno je 8 zarobljenika, zaplenjena 3 skladišta municije i spaljena nekadašnja kasarna koju su koristili banditi.

U toku noći oko Mašuna živa neprijateljska izviđačka delatnost. Prilikom prepada poginuo 1 naš vojnik; jedno neprijateljsko izviđačko odeljenje naišlo na minsku zapreku koju je postavio naš Pionir, vod.

12. 6. u rano jutro p.por. Der uspostavio je svojim vodom vezu sa uporištem 2, jug.-ist. od Leskove doline.

Usled nesporazuma naše trupe su smrtno ranile 1 našeg vojnika.

Major Marlin se odvezao iz Gomanjaca preko Cabarske Police do uporišta na granici i preko Leskove doline i Mašuna uspostavio vezu sa kolonom »Bistrik«. Pri tome nije bilo dodira s neprijateljem. Izviđačko odeljenje »Hikel« izviđa od Gomanjaca ka jugoistoku i proteruje neprijateljske predstraže do bivše državne granice. Poručnik Dižarden (Dujardin) na vrhu Kalvarija (1 km jugozap. od Leskove doline) uništava jednu partizansku bolnicu koju su noću 1! 12. juna bekstvom napustili partizani.

13. 6. živa sopstvena izviđačka delalnost od Mašuna ka severozapadu, severu i severoistoku. Ni je uhvaćen dodir s neprijateljem. P.poruč. Dižarden uništava jedan neprijateljski magacin hrane u Babnom Polju kod Prezida, 9 km istočno od Leskove doline. Komesar skladišta i oko 30 ljudi su. na žalost umakli, pošto je primećeno približavanje izviđačkog odeljenja i selo alarmirano zvonjavom. Prilikom bekstva neprijatelj je imao gubitke.

Noću 13 14. 6. slaba neprijateljska izviđačka delalnost. Kolone su se u 16,00 čas. prikupile u Mašunu, odn. u Cabarskoj Polici, i posle marša koji je trajao 4—5 časova bez naročitih događaja stigle u svoje kanionmane.-

- Ova akcija predstavljala je reakciju neprijatelja na rušenje Štampetovog mosta. Alarmni puk »Brandenburg« je verovatno imao zadatak da zatvori pravac prema jugu i da spreči eventualno izvlačenje naših snaga u tom pravcu, jer je neprijatelj istovremeno snažno prodirao iz Rakeka. Velikih Lašča. Ribnice i Kočevja. Opširnije o borbama 4. slovenačke NOl' brigade Matija Gubec« i Notranjskog NOP odreda vidi dok. br. 71.

Rezultat dejstva borb. grupe »Martin«: sopstveni gubici: poginula 2 i ranjeno 5, od kojih 1 teško.

Neprijateljski gubici: izbrojano poginulih 5, (sigurno više), zarobljeno 24 — predata Taj. voj. policiji; uništeno: 1 kasarna, 1 partizanska bolnica, 1 majur, koji je partizanima služio kao logor, i 3 municijska skladišta, a sem toga 81 puška je sasvim onesposobljena za dejstvo.

Celokupni rezultati Borbena grupa A i borb. grupa B. izbrojano 115 mrtvih nepr. boraca, zarobljeno 31; prcbegao 1; uhapšeno 12. Naša minska zapreka kod Mašuna prilikom odstupanja dignuta u vazduh.[3]

Martin

BR. 141

IZVEŠTAJ ZANDARMERIJSKE STANICE POLJANE OD 24. JUNA 1944. O BORBI PROTIV PARTIZANA KOD MALENSKOG VRHA[1]

Žandarmerijska stanica Poljane Poljane, 24. jun 1944.
Srez Kranj, Gorenjska

Izveštaj o bandama br. 172/44.

Predmet: Borba s banditima.
Mesto: Malenski Vrh, opština Javorje.
Vreme: 24. jun 1944, oko 7 časova.
Banda: oko 100 bandita.
Naoružanje: više puškomitraljeza, automata i pušaka.
Dolazak: nepoznat.
Odlazak: Gorenja Zetina, opština Javorje,
Neprijateljski gubici: nepoznati.
Naši gubici: nije bilo.

24. juna 1944. oko 5 časova na teritoriji oko Malenskog Vrha izvelo je akciju žandarmerijsko odeljenje iz Gorenje Vasi zajedno sa carinskom službom i domobrancima. Oko 7 časova, pred sam dolazak u Malenski Vrh. ćelo je primetilo

[1] Ova rečenica dopisana je mastilom.

[3] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački tond. f. 7/VI.

nekoliko bandita koji su, i/gleda, stajali na straži pred kućama. Ono je odmah otvorilo vatru. Gotovo istovremeno i banditi su otvorili jaku puškomitraljesku vatru iz severnog pravca iz Jazbina. Razvila se borba koja je trajala oko 2 sata. Tek kad je carinsko poterno odeljenje otvorilo žestoku vatru iz minobacača u pravcu Jazbina, banditi su se povukli bežeći. Oni su napustili Jazbine preko brdskog grebena i povukli se prema Gorenjoj Žetini.[2]

Posle završene borbe krenuli smo za banditima do Jazbina i tamo ustanovili da se noću između 23. i 24. juna 1944. zadržalo oko 100 bandita u ambarima tamošnjih stanovnika. Pretražene su kuće i ambari u Jazbinama i pronađeno je nešto stare odćće i nekoliko prljavih ranaca koje su banditi u bekstvu izgubili.

Koliko se moglo doznati od stanovnika, banditi su izjavili da se u Gorenjoj Žetini nalazi brigada. O kojoj je brigadi reč nije se moglo utvrditi. Stanovnicima takođe nije bilo ništa poznato o budućim akcijama i namerama.

Uveče 24. juna 1944. izvestio je jedan poverenik da se na teritoriji oko Javorja i Gorenje Žetine zadržavaju jače bande i da nameravaju da razore žandarmerijsku stanicu Poljane i da raskopaju put od Poljana prema Logu.

Video:	Burger
Abele	hauptvahtmajster
majster žandarmerije	žandarmerije

Dostavljeno:

Komandantu policije bezbednosti
i službe bezbednosti u Bledu 2
Komandantu žandarmerije u Celovcu 1
Okružnoj žandarmeriji Bled 1
Sreskoj žandarmeriji Kranj I
Gestapou Skofja Loka 1
Zandarmerijskom odeljenju Gorenja Vas 1
U akta 1

[2] Iz izveštaja žandarmerijskog odeljenja u Gorenjoj Vasi (Arhiv IZDG u Ljubljani, f. 6, III) vidi se tla su u ovoj akciji, osim snaga žandarmerijske stanice Poljane, učestvovale i snage žandarmerijske stanice. carinske granične zaštite i pripadnici gorenjskog domobranstva iz Gorenje Vasi u ukupnoj jačini od 3 podoficira i 94 vojnika. Prema ovom izveštaju borba je trajala najmanje 1 čas. Štab 7. slovenačke NOU brigade France Prešeren« u svom izveštaju ne potninje ove borbe iako se Brigada u to vreme naJazila na ovom sektoru. Verovatno je to bio sukob manje patrole koji Brigada nije registrovala.

IZVEŠTAJ 2. BATALJONA VERMANŠAFT-PUKA »DONJA ŠTAJERSKA« OD 27. JUNA 1944. O NAPADI' PARTIZANA NA PATROLU I. ALARMNE ČETE »LJUTOMER« U REJONU SELA KAVČE[1]

II bataljon Vermanšaft-puka Kantonman, 27. VI 1944.

Predmet: Dnevni izveštaj
za 27. VI 1944.

Vermanšaft-puku »Donja Štajerska«

Slovenj Gradec

A. *Dodir s neprijateljem:* Na osnovu dole navedenog izvestaja o bandama upućena je 27. VI 1944. u 13,00 časova jedna patrola sa 1 podoficirom i 14 vermana 1. alarmne čete »Ljutomer« i 2 žandarma stanice Velenje iz Velenja cestom za Lopatnik i dalje za St. Ilj, a druga patrola sa 1 podoficirom i 15 vermana I. alarmne čete »Ljutomer« i 2 žandarma iz Velenja za Kavče i preko brda u St. Ilj.

U 16.00 časova srcle su se obe patrole u St. liju. Posle zadržavanja od 15 minuta vratili su se u Velenje, i to 1. patrola bregom zapadno od puta Velenje — Št. Ilj, a 2. patrola istočno od puta. Kada se 2. patrola oko 17,30 časova nalazila na putu u visini Kavča, izvršilo je na nju prepad oko 50 bandita sa tri strane jakom vatrom iz mitraljeza i automata. Bila su odmah 4 mrtva (2 vermana i 2 žandarma). a 1 je ranjen. Sa uzvicima »juriš« banditi su navalili na ostatak patrole i zarobili njenog komandira šarfirera Golea Mihaela. Dvojici vermana. Volfmajeru Augustu i Vambergeru Francu, pošlo je za rukom da oslobode šarfirera Golea. Njih je gonilo i gađalo oko 10 bandita.- Oni su se zatim povukli istočno od puta u Velenje. Pored toga 3 vermana su bila razjurena, a verman Dojč Franc zarobljen. Razbijeni vermani su se vratili svojoj jedinici 28. VI 44. pre podne, a zarobljenog su banditi otpustili s propusnicom i on se vratio u svoju jedinicu 28. VI 44. u 15.00 časova.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond. f. 347/111.

[5] Redakcija nije mogla utvrditi koja je jedinica izvršila ovaj napad.

Vesti o neprijatelju: Telefonski izveštaj žandarmerijske stanice Velenje:

a) 26 27. VI 44, od 23,30 do 0,30 časova;
b) Št. Ilj, opština Velenje;
c) 10 bandita;
d) puške, automati, ručne bombe i pištolji, civilna odeea i razne uniforme;
e) oterali 1 svinju;
f) pravac dolaska i odlaska nepoznat;
g) 27. VI 44, 10.15 časova;
h) u 13.00 časova upućene dve patrole, prva sa 1 podoficirom, 14 vermana i 2 žandarma, i druga sa 1 podoficirom, 15 vermana i 2 žandarma.

B. U 15.00 časova, po naređenju komande puka, upućeni su policijskim kamionom iz Velenja u Mislinju kao zaštita 1 podoficir i 40 vermana 1. alarmne čete »Ljutomer«. Jedinice u Šoštanju i Velenju angažovane su za obezbeđenje mesta i za opštu obuku.

C. Izveštaj o snagama:

— Štab bataljona (garnizon Šoštanj) 1:10
— 2. alarm, četa »Ptuj-sever« (29 u Smartnom ob Paki, 102 u rejonu Celja). 131
— 3. alarm, ćela »Ptuj-sever« (62 u Šoštanju. 98 u rejonu Celja). 160
— 1. alarm, četa »Ptuj-jug« (56 u Šoštanju, 102 u rejonu Celja). 158
— 3. alarm, četa »Ptuj-jug.« (40 u Šoštanju, 45 u rejonu Celja). 85
— 1. alarm, četa »Ljutomer« (garnizon Velenje) . 180
— Specijalni vod (u rejonu Celja). 17
— Pionirski vod (garnizon Velenje). 26
— 5. alarm, četa (dopunska četa), garnizon Šoštanj 140

Ukupno: 1:907

D. *Neprijateljski gubici:* za rejone Šoštanj i Velenje — nema. *Naši gubici:* Poginuli: verman Fekonija Konrad, rod. 24. X 1912, sa stanom u Spodnjoj Velkoj, opština Sladki Vrh, i pripadnik Nemačkog crvenog krsta Horvat Franc, rođ. 10. TV 1902, sa stanom u Plitvičkom Vrhu, opština Gornja Radgona, oba iz 1. alarmne ćete »Ljutomer«.

Ranjeni: verman Puher Matijas, rod. 27. VIII 1910, sa stanom u Segovcima, op.šLina Apače (pogođen u glavu, rame i leđa).

/zgubljeno: 1 puškomitraljez (franc.), 3 puške M 24, 4 fišeklije, 2 opasaća, 1 torbica za hleb, 1 kapa i 40 puščanih metaka.

F. *Ostali događaji:* nema.

Komandant II bataljona
vermanšaft-puka:
Volf
(Volf) SA — Standartenfirer

BR. 143

UPUTSTVA OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV BANDI OD 30. JUNA 1944. POTCINJENIM JEDINICAMA DA OTKLONE UOČENE NEDOSTATKE PRI IZVOĐENJU BORBI[1]

Kantonman, 30. 6. 1944.

Komanda SS i policije
u XVIII vojnom okrugu
Operativni štab za borbu
protiv bandi.
— Ia —

Poveri j ivo!

Br. L. 1902/44. (Pov.)
Predmet: Iskustva o utvrđenim
nedostacima u borbi protiv bandi.

Mali rezultati pri izvršenju akcija, koji u mnogo slučajeva nisu bili u srazmeri sa sopstvenim angažovanim snagama, mogu se velikim delom pripisati tome što su jedinice još u toku akcija pravile greške. Kako iz saslušanja bandita, tako i iz zaplenjenih izveštaja bandi, proizlazi sledeče:

1.) U mnogo slučajeva policijske jedinice nisu radile sa potrebnom pažnjom i obzirima koje nalaže teren, a pre svega su se kretale suviše glasno. Baš u borbi s bandama k-danti jedinica moraju najveću pažnju da posvete nečujnom kretanju napred (lovačko traganje).

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu VII. reg. br. 3/8, k. 2.

2.) Nemoguć je postupak da se na terenu naređenja prenose dovikivanjem od vojnika do vojnika. Pri nastupanju se mnogo govori, tako da su banditi najčešće i sa najvećeg odstojanja bili upozoravani na približavanje naših trupa i mogli da umaknu na pogodan način.

3.) Mnogo puta je ljudstvo zbog udobnosti nosilo šlemove obešene o opasač i time kao i ostalom spremom dizalo buku koja se nadaleko čula. Treba se postarati da se delovi opreme koji zveckaju obaviju krpama ili slamom.

4.) U nekim slučajevima zanemarivana je i svaka potrebna predostrož.nost. Obavešten o slučajevima da su vojnici koji su se nalazili u akciji sa puškom odn. automatom o ramenu nailazili na bandite i od njih dobijali vatru pre nego što su sami mogli da stupe u dejstvo. Vatreno oružje vojnik bezuslovno mora da nosi tako da je ono uvek spremno za dejstvo.

5.) Prilikom akcija, jedinice često moraju da se dugo prevoze kamionima da bi stigle na prostor svoga dejstva. Zvuk motora vozila već izdaleka opominje bandite. Još pri polasku jedinica iz garnizona treba izbegavati svako nepotrebno privlačenje pažnje, pošto na taj način banditi često preko svoje organizacije na terenu pre vremena saznaju o namerama policije. Motorna vozila u garnizonima moraju biti tako pripremljena, da prilikom neke akcije ne bude potrebno da se prazne kolone kreću tamo-amo.

Očekujem od svih komandanata i starešina jedinica da ove nedostatke otklone.

Načelnik Štaba
(Potpis nečitak)
SS-oberšturmbanfirer i
potpukovnik Zaštitne
policije

Dostavljeno po plann.

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV BANDI OD 1. JULA 1944. O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI SLOVENIJE I BORBAMA PROTIV NJIH[1]

Komandant SS policije
u XVIII korpusnoj oblasti
Operativni štab za borbu protiv bandi
I c Tgb. br. L. 1938 44. Pov.

1. jul 1944.
Poverljivo!

Situacija

.4. *Gorenjska*

30. 6. kod zamka Ponoviče (471), srez Kamnik, otvorena je vatra na štabni automobil II SS-pol. puka 14. Poginula su 2 policajca. Kola izgorela.[2]

Izvešteno je da se Šlanderova brigada nalazi u prostoru Brezja (178 79). Banda očekuje pojačanje.

II batalj. Gorenjskog odreda jačine 270 ljudi prešao je noću 29 30. 6. Savu kod Otoča (164) u južnom pravcu. Prema iskazima prebeglica batalj. je zajedno sa prisilno regrulovanim na putu za Cerkno (Cirhina 192). Treći batalj. je navodno u prostoru Begunjšćice (154 155), srez Radovljica.

Prema izveštaju poverenika, Stab XXXI banditske divizije nalazi se u Sv. Katarini (156), srez Radovljica.

Prema pouzdanom izveštaju banditi planiraju napad na slovenačke domobrance između Cerklja i Lahovča, srez Kamnik.

27 pljački životnih namirnica i u cilju snabdevanja, od toga oterano 6 goveda i 4 svinje. Prisilno regrutovano 1 lice.

27. 6. akcija Carinske zaštite u prostoru oko Kranjske Gore, srez Radovljica. Uništen 1 banditski logor.

Od 29. 6. banditske snage sa juga na više mesta su prekinule žel. prugu Gorica — Podbrdo Italija (182). Više stotina bandita opkolilo je vojna uporišta Grahovo i Hudajužnu.

[1] Original (umnožen na ciklostilu) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 204 II. (Jedan primerak nalazi se i u Arhivu VII, reg. br. 22 13. k. 32-A).

[2] Akciju je izvela zaseda Kamniško-zasavskog .\OP odreda (vidi dok. br. 124).

30. 6 na žel. stanicu Podbrdo otvorena vatra iz minobacača. Carinska granič. zaštita i protivavionska oruđa u borbi s banditima. Za zaštitu tunela kod Podbrda 30. 6. upučene 2 čete SS-pol. puka »Tot« i pol. brd. lovač. ćela »Alpenlande«.[3]

B. Dunja Štajerska

29. 6. razorena pruga Zidani Most — Hrastnik (473 74). Mašinovođa povređen.

28. 6. u Prevegu (472) se pojavilo oko 100 bandita. Otišli su ka Polšniku (482).

Istog dana se pojavila jedna veća banda u Lokama.

28. 6. takođe se pojavilo oko 400 bandita u Mislinju (424) i Št. liju (424). Spaljene 4 zgrade. Otišli u pravcu Dovža (424).

28. o. veća banda pojavila se kod Legena (416), srez Maribor.

29. 6. oko 2—300 bandita poselo Dobravu (487), srez Brezice.

30. 6. u 9,35 čas. viđeno kako iskaču 3 padobranca između Strmeča i Koga, oko 7 km jug.-ist. od Ljutomera.

5 pljački životnih namirnica u cilju snabdevanja, od loga oterana 3 vola. Prisilno su regrutovana 3 lica.

C. *Koruška*

29. 6. na drumu Bistrica — Podgorje (133) postavljene prepreke od oborenih stabala.

18 pljački životnih namirnica u cilju snabdevanja. 4 regrutovanja.

SS-pol. puk 13 — aktivnost izviđačkih patrola i zaseda na poverenom području. Zarobljen 1 bandit. 5 prebeglih.

D. *Provincija Ljubljana*

30. 6. ustanovljeni delovi IV Gupčeve brigade kod Sodražice (248). Prema neproverenim izveštajima glavnina Brigade je navodno povučena 27. 6. od Sv. Gregora (239 49) za Gorenjsku.

30. 6. osmotrene jake neprijateljske snage u prostoru Hočevje — Ilova Gora (230). Prema iskazu stanovnika 3 brigade su marševale od Hočevja preko Ilove Gore ka Novoj Vasi.

Prema iskazu prebeglica XV diviz. navodno ima naređenje da se povuče u Hrvatsku. Avioni za snabdevanjc su

[3] Opširnije o borbama ti dolini r. Bače vidi dok. br. 107, 110, 112 i 145.

navodno bacili protivtenkovske puške, te sada svaka četa raspolaže sa 2 puške.

Snase uporišta Novo Mesto su 30. 6. vršile izviđanje pravcem Prečna (513) — Podgora (513) — Mirna Peč (503). Prilikom dodira s neprijateljem ubijeno 11 bandita. Na putu za Mirnu Peč uništeno 20 mina.

Posle uklanjanja nekoliko mina na putu, kolona za dotur stigla iz Ljubljane u Kočevje 30. 6. bez dodira s neprijateljem.

Dostavljeno:
Kao obično

Po zapov. k-danta
Berkman
poručnik

BR. 145

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV BANDI OD 2. JULA 1944. O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI SLOVENIJE I BORBAMA PROTIV NJIH[1]

Komandant SS policije
u XVIII vojnom okrugu
Operativni štab za borbu protiv bandi
I c Tgb. br. L. 1938/44 — Pov.

2. jul 1944.
Poverij ivo!

Situacija

Gorenjska

Noću 29 30. 6. u Goričama (166), srez Kranj, spaljen biv. župnički dom.

U isto vreme porušen most u Vrhpolju (178), srez Kamnik. Most mogu koristiti samo lakša vozila.

Noću 29 30. 6. u Spodnjem Gorju (153), srez Radovljica, pojavilo se 150 bandita. Pravac odlaska nepoznat.

15 pljački životnih namirnica u cilju snabdevanja, od toga oterano 8 goveda i 1 svinja. Regrutovana su 2 lica.

[1] Original (umnožen na ciklostilu) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nem. fond, f. 204/11. (Jedan primerak nalazi i.e i u Arhivu VII, reg. br. 22/13, k. 32-A).

Noću 29/30. 6. snage Policije bezbednosti sukobile se s neprijateljem kod Žabnice (158 86), srez Kranj. Ubijen 1 bandit, zaplenjena jedna puška.

Prostor Podbrdo: Neprijatelj poseo uporište Grahovo. Porušen železn. most juž. od Hudajužne. Neprijatelj razorio uporište Podmelec. Juž. od Podbrda jake nepr. snage duž žel. pruge. Istočne padine jako posednute. Naše jedinice su 2. 7. pod stalnom borbom izbile do Obloka (181). Uveče su se pod stalnom borbom vratile u Podbrdo. Oko 19 čas. 2 ćete puka »Brandenburg« pod neprijateljskom minobacačkom vatrom stigle u Podbrdo. Naši gubici: poginuli 1 kapetan i 1 policajac, ranjeno 14.[2]

B. Donja Štajerska

Noću 30. 6.1. 7. napad bandi na žand. stanicu Slivnicu (429), 10 km juž. od Maribora. Upućena intervencija nije došla u dodir s neprijateljem. Školsku zgradu u Leskoveeu (468), oko 9 km sev.-ist. od Sevnice, 29. 6. razorilo oko 200 bandita. Povukli se ka Bohoru (468 87).

U isto vreme pojavilo se oko 200 bandita u Canjama, oko 2,5 km sev. od Blance (486 96). Povukli se takođe ka Bohoru.

Opštinska zgrada u Rimskim Toplicama (474) minirana i spaljena.

Prema iskazima stanovnika jača grupa bandita pošla od Sv. Križa (482) u pravcu Polšnika (482). Banda se pojavila u Lazama, 3 km zap. od Kuma (473), i u Jesenovoj Ravni, 2 km zap. od Sv. Jurja pod Kumom (472 73). Zatim je banda otišla u pravcu Save i na putu južno od ovoga mesta postavila zasedu (471).

Noću 29 30. 6. u Pokleku, 2 km zap. od Podsrede (488"). pojavilo se oko 200 bandita. Povukli se ka Podsredi.

Javljeno o jačim snagama bandita na Jagerskom vrhu kod pilane Klančnik, u prostoru oko Stare Glažute (427), oko 6 km sev. od Velikog vrha. Prema iskazima zarobljenika, [to su] snage Tomšičeve i XIII brigade.

29. 6. u podne napad naših snaga. Nedostaju pojedinosti.

29 pljački životnih namirnica u cilju snabdevanja 1 ubistvo i 25 lica je regrutovano.

• Opširnije o borbama u dolini r. Bače vidi dok. br. 107, 110, 112 i 114.

C. Koruška

Nisu stigli izveštaji.

D. Provincija Ljubljana.

Prema iskazima prebeglica jeclan batalj. XV banditske brigade nalazi se kod Hinja (521). Južno od Žužemberka nalaze se 2 druga bataljona. Brigada navodno namerava da se sjedini sa IV brigadom i da se povuče u prostor Novog Mesta. Jačina XV brigade je oko 300 ljudi. Javljeno je da se jake neprij. snage 1. 7. nalaze u Loki i Kriškoj Vasi (219 20). Kod Luča (229) 2. 7. osmotrena 1 neprijateljska oklopna izviđačka kola i 2 tenka u pokretu ka severozapadu.

1. 7. naša udarna grupa imala dodir s neprijateljem na šumovitom zemljištu sev. od Ilove Gore (229). Neprijateljski gubici nisu poznati. Naši gubici: ranjen 1. Ujutru 2. 7. naših 5 udarnih grupa iz prostora Grosuplje — Višnja Gora izvršile napad na bande kod Ilove Gore. Udarna grupa koja je napadala od Višnje Gore morala se povući usled velike nadmoćnosti neprijatelja. Ranjeno je 8 pripadnika Slovenačkog domobranstva. Gubici neprijatelja nepoznati.[3]

Izviđačko odeljenje upućeno 1.7. iz Novog Mesla prodrlo je do Radne Vasi. Drugo izviđačko odeljenje prodrlo do Jurke Vasi (523). Bandilsko obezbeđenje, koje se tamo nalazilo, pobeglo.

Snage iz uporišta Velike Lašče 1. 7. postavile zasede na Grmadi (k. 887, PI. kv. 239); 1 prebeglica iz XV brigade.

Dostavljeno:
Kao obično.

Po zapov. k-danta
Berkman
poručnik

Ove borbe vodile su 4. slovenačka NO1 brigada »Matija Gubec« i 15. slovenačka NO brigada »Belokranjska« (Arhiv IZDG u Ljubljani, 1. 21/11).

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV BANDI OD 3. JULA 1944. O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI SLOVENIJE I BORBAMA PROTIV NJIH[1]

Komandant SS policije
u XVIII vojnom okrugu
Operativnog štaba za borbu protiv bandi
I c Tgb. Br. L. 1938 44 Pov.

3. jul 1944.

Poverljivo!

Situacija

A. Gorenjska

Od 1. 7. u šumama kod Lajša (174), 4 km sev. od Selaca pojavilo se više stotina bandita koji su u Selcama i Bukovici vršili pljačke u cilju snabdevanja. Otišli su 2. 7. u pravcu Jelovice.

3Ü. 6. oko 100 bandita u Spodnjoj i Zgornjoj Besnici, srez Kranj (Besnica 175), vršili su pljačku radi snabdevanja i povukli se ka Sv. Mohoru.

7 pljački životnih namirnica i pljački u cilju snabdevanja, pri tome oterano: 3 konja, 4 goveda. 4 svinje; 5 lica je regrutovano.

Snage Policije bezbednosti pročešljale su 30. 6. rejon oko Gabrške Gore (194). Porušena su tri kamuflirana bunkera gde su banditi stanovali. U borbi je ubijen jedan banditski kurir. Propagandni materijal je zaplenjen.

B. Donja Štajerska

1. 7. odvučeno u šumu: u Kavče, između Velenja i Št. lija (443), 9 lica, u opštini Št. Lovrenc (416) 4 lica, u Pod kraju, 3 km zap. od Zagorja (472^ 22 čoveka.

Noću 30. 6 1. 7. u Sv. Jakobu, oko 2 km sev.-zap. od Slivnice, srez Celje, izvršen napad na 1 putnički automobil. Povređen 1 putnik. Jačina bandita: 50 ljudi. Povukli se u pravcu Sv. Rüperta (466).

[1] Original (umno/en na ciklostilu) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, t. 204 II (Jedan primerak nalazi se i u Arhivu VII, reg br. 22/13, k. 32-A).

28. 6. Između Sv. Petera i Bizeljskog, srez Brežice (Kunšperk 489), 40 bandita izvršili napad na patrolu Landesšica. Poginulo 5 pripadnika Landesšica, 1 ranjen.

1. 7. veći broj bandita koji su dolazili sa jugoistoka prošli kroz Sacenštajn- krećući se ka Belim Vodama (432, 433). Verovatno je reč o delovima XIII brigade koja je, prema iskazu jednog žandarma koga su zarobili partizani i koji je od njih pobegao, 1. 7. logorovala na brdu Skorno, oko 3 km zap. od Šoštanja (432).

30. 6. Izvešteno je da se oko 800 bandita nalazi kod Klopnog Vrha (426). Otišli su ka Kasjakovom bregu, oko 10 km jug.-zap. od Sv. Lorenca.

1.7. oko 200 bandita pojavilo se na Mrzloj Planini (486). Otišli u pravcu s. Planina.

Na železn. pruzi Zagorje — Zidani Most, kod Savne Peči (473 474), manje razaranje koloseka.

16 pljački životnih namirnica, pri čemu je oterano 18 goveda, 6 svinja, 2 konja. Regrutovano je 16 lica.

C. Koruška

24 pljačke životnih namirnica. 14 lica je regrutovano. Snage SS-pol. puka 13 u šumi Turja (123, 133) uništile I banditski logor. Zaplenjene 3 puške.

Poterno odeljenje III SS-pol. puka 13 je 1. 7. kod Remšenika (149) imalo sukob sa neprijateljem; u borbi ubijena 2 bandita, 1 zarobljen.

2. 7. patrola SS-pol. puka 13 kod Pecenkeniga* zarobila 2 partizana, zaplenila 2 puške.

Ü. Provincija Ljubljana

Sopstvenim izviđanjem utvrđeno da se X brigada nalazi na prostoru Zajčji vrh — Težka Voda (524, 525).

2. 7. prodor 4 udarne grupe Slov. domobranstva na šumoviti teren oko Ilove Gore (229). Borba sa snagama IV i XV brigade. Ilova Gora zauzeta na juriš. Neprijateljski gubici: poginulo 64 (izbrojano), od kojih 1 politkom XV brigade, zarobljeno 3. Sopstveni gubici: ranjeno 14. Plen: 2 teška mino-

[5] Verovatno sc odnosi na zamak (Schönstein) kod sela Skorno.
[5] Naziv za seljaka Najberša, 3 km j. zap. od Mežica,

bacača, 2 laka minobacača, 1 mitraljez, 1 mazga, telefonski aparat i ostala oprema.

Put Novo Mesto — Mirna Peč miniran.

Dodatak: Gorenjska:

Snaga I'SS-pol. puka »Tot« sukobile su se 2. 7. sa neprijateljem kod Krajnog brda (190). Neprijatelj je imao 3 poginula, zarobljen 1. Mi nismo imali gubitaka.

Dostavljeno:
Kao uvek.

Po zapov. k-danta
Berkman
poručnik

BR. 147

IZVEŠTAJ 1. ALARMNE CETE »MARIBOR OKOLINA« OD 5. JULA 1944. KOMANDI 1. BATALJONA VERMANŠAFT--PUKA »DONJA ŠTAJERSKA« O NEUSPELOJ AKCIJI U REJONU ROGLE NA POHORJ1:'

Vermanšaft-puk »Donja Štajerska Kantonman, 5. VII 1944.
1. bataljon

1. alarmna četa »Maribor-okolina«

Predmet: Izveštaj o situaciji.

Prvom bataljonu Vermanšaft-puka »Donja Štajerska«,
Slovenj Gradec

Noću između 2. i 3. VII 1944. banditi su oterali par volova i odneli namirnice u bližoj okolini Ribnice na Pohorju. Prisilili su seljaka Kumera da opljačkane stvari odveze u brda kolima sa volovskom zapregom. Jedan izviđački vod ćete preduzeo je gonjenje. Banditi su primećeni kod imanja Mahera 3. VII 1944. posle podne. Izveštaj je predat 2. alarmnoj četi »Maribor-okolina« telefonski preko žandarmerije u Rdečem Bregu, s molbom da sledećeg jutra blokiraju imanje Malier prema južnoj strani, jer je 1. alarmna četa »Maribor-okolina» trebalo da tačno u 08.00 časova krene iz polaznog položaja u

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 346/1.

napad na Mäher. Blokiran je prema /.apadu izvršio je jedan vod 1. alarmne čete. — Druga alarmna četa »Maribor-okolina« nije obratila pažnju na izveštaj i nije dala nikakav pristanak u pogledu blokiranja. — Zato sam odlučio da vlastitim snagama napadnemo Mäher. Iz uporišta su 4. VII 1944. u 03,30 čas. krenuli 1 podoficir i 90 vermana. Preko Josipdola — Planšaka — kote 1051 četa je u 07,00 časova krenula iz polaznog rejona u napad. Kako je kasnije utvrđeno, banditi su bili otišli još prethodne večeri. Idući po tragu četa je naišla na veliki banditski logor na Planinki, koji je bio napušten tek pre nekoliko časova. Pravac odlaska bio je prema jugu. Išli smo po tragu do istočno od Lovrenških jezera i pretpostavljalo se da on vodi preko prevoja Komisije — Ostruščice — kote 1491 do Rogle. Prilikom kraćeg odmora čuo se tri puta glas u zapadnom pravcu. Ceta je krenula u streljačkom stroju i pročešljala teren do Lovrenških jezera. Krećući se kroz šikaru zakržljalih borića primećena je iznenada straža bandita i iza nje dim logorske vatre u visokoj šumi zapadno od Lovrenških jezera.-' Četa se nalazila na oko 100 m istočno od logora bande, prikrivena u šikari. Pošto se računalo da neprijatelj raspolaže snagama od nekoliko stotina ljudi, napad se nije mogao izvesti kroz šikaru. Doneo sam odluku da četu povučem iz šikare prema istoku da bi, zaobilazeći šikaru s južne strane došli do visoke šume i iznenadili bandite vatrom. — Prilikom izvođenja moga plana, pri čemu sam ja predvodio čelo, iznenada je posle jednog alarmnog pucnja otvorena na oko 150 m ispred mene mitraljeska vatra iz preko 30 mitraljeza. U ubeđenju da su banditi primetili moj dolazak i s obzirom na mnogobrojno automatsko oružje i krajnje nepovoljan teren, četa je brzo odstupila, pri čemu je čelo koje sam ja predvodio izgubilo vezu.

Kako je kasnije utvrđeno, uz jugoistočni vrh šikare nalazio se jedan SS-policijski bataljon koji je takođe primetio logor bande i preduhitrio me s napadom. Nas je primetio jedan drugi SS-policijski bataljon koji je telefonom obavešten da treba da izvrši zaprečavanje i najpre je pretpostavio da smo banditi. Međutim, uverili su se da to mora biti jedinica koja je angažovana za borbu protiv bandi, pošto smo svi imali šlemove i torbice. Jedna četa tog bataljona poslala je

[s] Odnosi se na 2. slovcnačku NOU brigadu »Ljubo Sercer«. koja je na pokretu iz Volčjih jama na Roglu tu bila zastala i spremala ručak. Patrole na obezbeđenju sukobile su se sa neprijateljem. Zbog nadmoćnosti neprijatelja Brigada je prihvatila borbu samo sa 1. bataljonom, dok sc glavnina povukla u pravcu s. Razborice. Vidi dok. br. 168 i izveštaj 2. slovenačke NOU brigade »Ljubo Sercer« od 5. iula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f. 335 1

kurira da uspostavi vezu sa četom Vermanšafta, ali pre nego što je to bilo moguće otvorio je vatru SS-policijski bataljon koji se nalazio na južnom sektoru. Zbog naređenja za otvaranje vatre, koje je izdato pre vremena, ostala je neiskorišćena jedinstvena prilika da se banditska brigada uništi do poslednjeg čoveka. Policijski bataljon koji je krenuo radi zatvaranja obruča nije zbog nepovoljnog terena ni došao do zaprečne linije niti je bila uspostavljena veza sa četom Vermanšafta. — Tako su banditi pobegli zapadnim obronkom Planinke ne ispalivši nijedan metak, ostavljajući nekoliko mrtvih (4).

Komandir 1. alarmne čete
»Maribor-okolina«:
R
trupfirer

BR. 148

IZVEŠTAJ KOMANDANTA BRDSKOG BATALJONA »HAJNE« 139. PUKA NEMAĆKE 188. REZERVNE BRDSKE DIVIZIJE OD 6. JULA 1944. O BORBAMA KOJE JE VODIO U REJONU REKA — OREHEK — BUKOVO[1]

Brd. lovać. batalj. »Hajne« Kantonman, 6. 7. 1944.
139. rez. brci. lov. puk

Borbeni izveštaj
za vreme od 2. 7—5. 7. *1944.*

1.) Neprijatelj:

Od 29. 6. 44. jake banditske snage napadaju sa juga na železničku prugu koja vodi za Podbrdo s obe strane Grahova, na više od 10 km fronta.- Jačina neprijatelja: 6 brigada, najmanje 1200 ljudi. Pruga se dosada nalazila u našim rukama.

[1] Original (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 1/5. k. 15.
- Odnosi se na napad jedinica 9. korpusa NOVJ na uporišta i železničku prugu u dolini r. Bače (vidi dok. br 107, 109 i 110).

2.) *Zadatak:*

Prema naređenju k-danta Jadranskog primorja bataljon »Hajne« svim svojim raspoloživim snagama 2. 7. prodire od Idrije prema Grahovu.

Za izvršenje ovog zadatka naređeno je:

Pokret bataljona 2. 7. 44. u 14,00 časova. Pravac kretanja Idrija — Reka (MY4). Odavde 2. četa: Reka — Sv. Ožbolt (MY2) — k. 1204 i k. 1300 (MX7) — Hudajužna (MX4). 4. četa sa Štabom: preko Reke — k. 566 (MX4a) — k. 713 (LX9) Bukovo (LX9), Grahovo (LX5). 3. četa: Reka —Police (LY3d), k. 976 Korito (LY2a), Kneža (KX6d). Komandno mesto bataljona Bukovo.

Jačina:

Štab	3 : 8	31	3	Hivi
2. četa	2 : 13	128	4	„
3. ćeta	2 : 11	145	7	„
4. četa	2 : 7	80	4	„
Svega:	9 : 39	384	18	„

Naoružanje:

21 puškomitraljez
4 mitraljeza
2 srednja minobacača
4 laka minobacača
63 automata
13 tromblona
70 konja

Komandant: Kapetan Hajne (Heine).

3.) *Izvršenje zadatka:*

Polazak bataljona 2. 7. u 14.00 časova. Prvi dodir s neprijateljem kod Rcke. Neprijatelj je kod k. 564 (MY4a) sa oko 50—60 ljudi zatvorio pravac nastupanja 2. ćete. Posle slamanja ovog otpora bataljon produžava nastupanje. Uz stalni dodir s manjim grupama bandita 2. četa maršuje preko Oreheka do Zakojce (MX4), a odatle poseda k. 1204 i k. 1300. Uspostavljanje veze sa jedinicama u Huđajužni. Štab i 3. i

* Hini — Hilfswillige oni koji su voljni da pomognu. Prilikom razoružavanja Italijana od strane Nemaca u septembru 1943, i/.vestan broj italijanskih vojnika izrazio je želju da pomaže Ncmcima, ali ne sa oružjem u ruci. Nemci su ih upotrebljavali kao nosače, konjovoce, za radove i si.

4. četa maršujući u naređene prostore kod Kojce nailaze na jak neprijateljski otpor. Posle nočne borbe koja je trajala 3 1 2 časa neprijateljske snage su se povukle ka istoku, severozapadu i zapadu. Treća četa je odmah preduzela gonjenje ka istoku. Sustignute su i raspršene zaštitnice i komora na tovarnoj stoci. Gonjenje ka sev.-zap. i zapadu preduzeli su 4. četa i Štab. Kod Bukova došlo je do borbe. Vreme trajanja borbe sa zaštitnicama neprijatelj je dobro iskoristio, te mu je tako uspelo da podeli svoju glavninu i umakne pod zaštitom mraka.

3. 7. oko 03.00 časa cele su stigle na liniju koja je bila naređena od strane bataljona. L! loku prepodneva k-dant batalj. kap. Hajne je stupio u vezu sa jedinicom »Brandenburg«, 136. pukom i četom »Keler«. U toku dana izviđačke akcije četa patrolama. Privedene prebeglice.

4. 7. 44. tenkovski vod »Pani« (Panv) donosi naređenje k-danta Operativne zone Jadransko primorje koje glasi: Bataljon će odmarševati preko Reke — Sebrelja — Mokori[1] za Idriju. Polazak prednjih delova u 16,00 časova. Pošto su svi mostovi preko Idrije bili porušeni, bataljon je zajedno sa tovarnom stokom morao da bude prebačen preko visećeg brvna, što je zahtevalo 2 sata vremena. U Sebrelju uhvaćeno je 8 prebeglica. Bez daljeg dodira sa neprijateljem i naređenim pravcem bataljon je stigao u Idriju 5. 7. oko 14,00 časova.

4.) *Gubici:*

Sopstveni: I teško ranjen (umro)
Neprijateljski: poginula 32. prebeglo 14.
(Poginuli su izbrojani u mestima i na putevima).
Stvarni gubiči nepri jatelja su verovatno veći, ali na ovom nepreglednom zemljištu i po mraku nisu mogli da budu tačno utvrđeni.

5.) *Plen:*

1 protivtenkovska puška, 1 teški minobacač (ital.), 2 puškomitraljeza, 15 pušaka, 8 poljskih telefona M. 42, 12 km kabla, 1 telef. centrala od 10 brojeva (ital.). Uništena je podignula telefonska mreža; 17 konja, od kojih je 5 ubijeno za vreme akcije. Zaplenjen je takođe kancelarijski kao i obaveštajni materijal.

[1] Na karti nije pronađeno, verovatno se odnosi na s. Masora.

6.) /*skusiva:* Prema iskazima stanovništva u ovom prostoru se navodno nalazi 6 brigada u jačini od 1500 ljudi, a među njima 1 engleski i 2 slovenačka generala sa svojim ženama.

Hajne *(Heine)*
kap. i k-dant batalj.
Kantonman
k-dno mesto, 7. 7. 1944.

139. rez. brd. lov. puk
Ia
Predmet: Borb. izveštaj
batalj. »Hajne«

188. rez- brci. div.

U prilogu se dostavlja borb. izveštaj bataljona »Hajne« 0 akciji u vremenu od 2. 7. do 5. 7. 1944.
1 prilog

Christi

BR. 149

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV BANDI OD 6. JULA 1944. O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI SLOVENIJE I BORBAMA PROTIV NJIH'

Komandant SS policije
u XVIII vojnom okrugu
Operativni štab za borbu protiv bandi
/ c *Tgb. Br. L. 1981 44. — Pov.*

6. jul 1944.
Poverljivo

Situacija

A. Gorenjska

Snage Policije bezbednosti su u jednoj kući u opštini Kamniška Bistrica (Bistrica — 178) pronašle banditski bunker. Zaplenjena kurirska pošta. Uhvaćen I dezerter.

30 pljački živ. namirnica i pljački u cilju snabdevanja, pri čemu je oterano 13 goveda, 5 konja i 1 svinja; regrutovano je 8 lica.

[1] Original (umnožen na ciklostilu) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 204 II. (Jedan primerak nalazi se i u Arhivu VII. re<: br. 22. 13. k. 32-A.)

B. Donja Štajerska

4. 7. na žel. pruzi Sv. JederI — Bukovska Vas (413), srez Maribor, banditi porušili telegrafske stubove. Spaljen privremeni most preko reke Mislinje.

Noću uoči 5. 7. 50—100 bandita izvršilo napad na fabriku bakra u Zgornjoj Bistrici (438), srez Maribor.- Pokušaj spaljivanja. Opljačkani magacin fabrike i 2 prodavnice u naselju. Pravac dolaska i odlaska: Veliki vrh (427).

4. 7. javljeno da se veća grupa bandita nalazi na prostoru Klopni Vrh (416 26).

3. 7. na Mrzloj planini (486) pojavilo se oko 150 bandita. Otišli ka Planini (476). U isto vreme u Leskovecu (486), srez Brežice, pojavilo se 100 bandita. Pravac dolaska i odlaska: Bohor (486/87).

4. 7. u Kostrivnici (458) pojavilo se 50 bandita. Dolazak 1 odlazak: Boč (448).

4. 7. izviđači Policije bezbednosti kod potoka Moćnika (498), srez Brežice, sukobili su se sa banditima. Nestao 1 izviđač.

4. 7. naše snage jurišem zauzele banditski logor na Pia ninki (425). Nepr. gubici: 2 poginula i mnogo ranjenih. Plen: 2 puškomitralj., 3 puške i 3 konja; više stotina kg eksploziva uništeno. Naši gubici: 1 ranjen.[3]

20 pljački živ. namirnica i pljački u cilju snabdevanja: 32 lica su regrutovana.

C. Koruška

Noću uoči 4. 7. u Sv. Heleni (421) razorena kancelarija rudnika i regrutovano 14 ljudi.

11 pljački životnih namirnica i pljački u cilju snabdevanja. Još 4 regrutovanja.

4. 7. Jedna četa SS-pol. puka 13 sukobila se sa neprijateljem 1.5 km ist. od Miklavčeva (138). 1 zarobljen, 2 prebegla.

D. Provincija Ljubljana

Prema iskazima prebeglica juće su u prostoru Kalja (527) — Sošica (526) — Metlike (535) obe hrvatske divizije, o kojima je izvešteno, jako potučene i nalaze se na maršu prema Kočevju. Glavnina jedinica se sada nalazi kod Kadolovića (nije ucrtano u kartu), 5,8 km sev.-zap. od Radovice (536).

Napad je izvršila 13. slovenačka NO brigada »Mirko Bračić« (vidi dok. br. 116 i 118).

[1] Opširnije o ovome napadu vidi u dok. br. 147.

Sopstvenim izviđanjem 5. 7. utvrđeno je da su uzvišenja juž. i sev.-zap. od Gmajne posele jake neprijateljske snage.

Prema izveštaju poverenika, u prostoru Rob — Selo — k. 816 (238) nalazi se jaka banda za koju se ne zna kojoj brigadi pripada.

Prema iskazima stanovnika navodno je 4. 7. XV brigada, dolazeći sa zapada i sa namerom da napadne Tržišče (494) prošla preko Mirne Peči (503) u pravcu Trebelna (504).

Snage uporišta Ribnica su 5. 7. prodrle ka Hočevju. Neprijateljske snage, jačine 2—300 ljudi, koje su se tamo nalazile, odstupile ka istoku. Neprijatelj je imao 10 poginulih. Zaplenjeno: 1 puškomitralj. i 2 puške. Naši gubici: ranjena 2.

Udarna grupa slov. domobranaca 5. 7. prodrla u Drašču Vas (501). Eksplozivom uništena 2 banditska tenka koja su se tamo nalazila. Njihove posade ubijene prilikom borbe. Neprijateljski gubici: poginulo 14 (izbrojano), među kojima i komandant Partizanske oficirske škole. Komandir jednog tenka zarobljen. Plen: 4 mitraljeza, municija i 280 litara benzina. Nismo imali gubitaka.[4]

Izviđačko odeljenje uporišta Novo Mesto 5. 7. sukobilo se s neprijateljem kod Velikog Kala. U borbi ubijen 1 bandit.

Dostavljano:
Kao obično.

Po zapov. k-danta
Berkman
poručnik

[4] O ovoj borbi vidi i dok. br. 106

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV BANDI OD 7. JULA 1944. O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI SLOVENIJE I BORBAMA PROTIV NJIH[1]

Komandant SS policije
u XVIII vojnom okrugu
Operativni štab za borbu protiv bandi
/ c Tgb. Br. L. 1981 44 Pov.

7. jul 1944.
Poverljivo!

Situacija

A. Gorenjska

6. 7. tempirnom bombom razorena žand. stanica Vače (471), srez Kamnik. Poginula 3 žandarma, ranjena 3,-

6. 7. banditi napali žand. stanicu Podbrezje (165), srez Kranj. Napad odbijen bez gubitaka. Neprijateljski gubici: poginula 3, zarobljena 3. Zaplenjeno: eksploziv, municija i 1 ital. karabin.

Prema izveštaju poverenika kod Davće (183), srez Kranj, 6. 7. koncentracija jakih banditskih snaga. Navodno namerava ju da izvrše napad na Graničnu stanicu Sorica.

Prema iskazima prebeglica Slab XXXI banditske divizije nalazilo se 3. 7. u Bukovu (181) (oko 10 km jug.-zap. od Podbrda).

12 pljački životnih namirnica i pljački u cilju snabdevanja, pri tome oterani 1 goveče i 1 konj; regrutovano je 5 lica.

Snagt I SS-pol. puka »Tot« u prostoru Moravče (199) uništile I bunker za stanovanje i 2 sanitetska bunkera.

3. 7. Snage Policije bezbednosti pretresle mesto Olševek, srez Kranj 1 bandit ubijen u bekstvu. Uhapšeno 15 lica zbog pomaganja bandama. Uništen 1 bunker.

B. Donja Štajerska

6. 7. kod Slivnice (466). oko 4,5 km jug.-ist. od Št. Juraj pri Celju, banditi napali žandarm. zasedu jačine 10 ljudi. Zan-

[1] Kopija originala (umnožena na ciklostilu) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački lond. f. 204 II. Od dokumenta je sačuvan samo prvi list. (I stovetun. takode nepotpun, primerak i/,vestuja nalazi se i u Arhivu VII, reg. br. 22/13, k. 32-A).

[s] Tempirnu bombu je u paketu uputio žandarmerijskoj stanici Kamniško-zasavski S"OP odred (vidi dok. br. 1241.

darmi su sc povukli u jednu kuću. Kucu su banditi zapalili, pa su žandarmi bili primorani da se predaju. 8 žandarma odvućeno u šumu.[3] U naselju razoreni opštinski i poštanski uređaji, opljačkana 1 prodavnica.

U Činžat i Devicu Mariju u Puščavi (416 17), opština Sv. Lorenc na Pohorju, došlo 80 bandita koji su opljačkali 12 seljaka. Otišli ka Klopnom vrhu.

5. 7. kod Križnog Vrha (448) na pruzi Maribor — Celje minirana žel. pruga.

Od 3. 7. u prostoru Zg. Mamolj (481), srez Trbovlje, nalazi se 200—300 bandita koji su navodno došli iz Gorenjske.

6. 7. kod Modrica, 4 km sev.-zap. od Oplotnice, pojavila se jaka banditska grupa. Otišla ka severu.

5. 7. izvešteno da se u prostoru 7 km sev.-zap. od Vojnika (445) nalazi oko 500 bandita.

6. 7. u Račići, jug.-ist. od Zid. Mosta (484), pojavilo se 200 bandita. Otišli su ka Jurklošteru (476).

Snage Policije bezbednosti uništile sve omladinske organizacije OF u Trbovlju. Uhapšeno 25 lica. Izuzev 2 odrasla lica, u pitanju su slovenački omladinci od 15—18 godina, koji pripadaju istovremeno komun, omladinskoj organizaciji i Hitlerjugcndu. Osam omladinaca su pripadnici Hitlerjugenda odn. ženskih pripadnika Hitlerjugenda. Uhapšeni su nameravali da ovih dana odu u partizane. Broj lica koja se priključuju banditima stalno raste i prema obaveštenjima Policije bezbednosti i žandarmerije u opštinama Zagorje, Hrastnik i Trbovlje od 1.7. 44. popeo se na 350. U pitanju su ljudi svih staleža i zanimanja, mahom omladina. Razlog za ovo masovno prilaženje bandama bi mogao da bude proglas bandita da svaki koji im se ne priključi do 7. 7. treba da računa sa odmazdom.

12 pljački život, namirnica i pljački u cilju snabdevanja, pri čemu je oterano 2 konja, 8 goveda i 3 svinje. Još 12 lica je regrutovano.

C. Koruška

Snage SS-pol. puka 13 su se 5. 7. ist. od Mežica (411) sukobile sa neprijateljem; 1 bandit ubijen u borbi. Zaplenjena I puška. Mi nismo imali gubitaka.

Noću uoči 5. 7. žand. stan. Djekše (100), oko 8 km sev. od Velikovca, napalo 30 bandita. Odneseno oružje i životne namirnice. Nedostaju pojedinosti.

[1] Akciju je izveo I. bataljon Kozjanskog NOP odreda (vidi izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 26. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, f 25/1).

IZVEŠTAJ ZASTUPNIKA KOMANDANTA SRESKE ŽANDAR MERIJE TRBOVLJE OD 8. JULA 1944. KOMANDI OKRUŽNE ŽANDARMERIJE CELJE O GUBICIMA KOJE JE ŽANDARMERIJSKA PATROLA ISPOSTAVE SV. KATARINA PRETRPELA KOD MESTA ĆECE'

Sreska žandarmerija Trbovlje. Donja Štajerska

Del. br. 1537 44. (12a) Trbovlje, 8. jula 1944.

Predmet: Borbeni izveštaj: Prepad bandita na žandarmerijsku patrolu ispostave Sv. Katarina.

Veza: Okružna žandarmerija Celje, del. br. 474 od 2. V 1944.

Okružnoj žandarmeriji
(12a) *u Celju*

Na molbu Gestapoa — ispostava Trbovlje — trebalo je da žandarmerijska ispostava Sv. Katarina izvrši hapšenje nekoliko lica. U tu svrhu je 7. VII 1944. poslata iz ispostave Sv. Katarina patrola sastavljena od 1 podoficira i 6 žandarma. Hapšenja se ipak nisu mogla izvršiti jer su te osobe u međuvremenu pobegle. Kada se patrola vraćala, otvorilo je na nju vatru oko 20 bandita iz automata i pušaka, i to u 13 časova u mestu čeče, opština Trbovlje, 8 mm istočno od Sv. Marka, na što je žandarmerijska patrola odgovorila takođe vatrom iz automata i pušaka.[1']

Ta je borba trajala otprilike pola sata i u njoj su na strani žandarma poginuli hauptvahtmajster žandarmerije Riliard Frike i rezervni vahtmajster Zaštitne policije Albert Majer. Teško je ranjen hauptvahtmajster žandarmerije Karl Kostevc, a nestali su rez. vahtmajster Zaštitne policije Fridrih Tegtmajer i rez. pripravnik Zaštitne policije Bruno Majevski. Prema tome, od žandarmerijske patrole su ostali samo rnaj-

' Original (pisan na tnašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački lond. f. 101/III.

* Redakcija nije mogla ul\idili koja je jedinica izvršila ovaj prepad. Kako je Štab 4. operativne zone Slovenije u svojim izveštajima rie registruje, verovatno je to bila jiatrola bataljona VDV u štajerskoj.

ster žandarmerije Georg Širajher i re/. vahtmajster Zaštitne policije Stefan Kriške.

Gubici bandita nisu se mogli utvrditi.

Komandant sreske žandarmerije:
Zastupa
(potpis nečitak)
SS-unteršturmfirer i poručnik
žandarmerije

BR. 152

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA 7.A BORBU PROTIV BANDI OD 10. JULA 1944. O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI SLOVENIJE I BORBAMA PROTIV NJIH[1]

Komandant SS policije
u XVIII vojnom okrugu
Operativni štab za borbu protiv bandi
I c Pov. L. 1981/44 — Pov.

10. jul 1944.

Poverljivo!

Situacija

A. Gorenjska

6. 7. kod Dobrave, na putu Črnuče (197) — Trzin (198), srez Kamnik, napad na kolonu kamiona 12. ćete nastavnog puka »Brandenburg«. Poginulo 6 vojnika, 15 ranjeno.[2] Ubijena 3 bandita. Plen: 1 mitraljez i 1 puškomitraljez.

7. 7. u Senturškoj Gori i Sidražu (177), srez Kranj, po javilo se oko 100 bandita. Otišli u pravcu Kamnika.

9. 7. na Bledu (153) 6 bandita pokušalo napad na stražu jednog vojnog uporišta. Ranjen 1 vojnik. Zarobljen 1 bandit i pri pokušaju bekstva ubijen.

[1] Original (umnožen na ciklostilu) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 204 II.

[2] Napad je izvršila 3. četa 4. bataljona 6. slovenačke NOU brigade »Slavko Slander« (vidi dok. br. IIS).

5 pljački životnih namirnica u cilju snabdevanja, pri čemu su oterana i 3 govečeta; 4 lica su regrutovana.

Snage I SS-pol. puka »Tot« 9. 7. prilikom posedanja zasednog položaja kod Hotiča (200), srez Kamnik sukobile se sa neprijateljem. Nismo imali gubitaka.

B. Donja Štajerska

6. i 7. 7. između Zagorja i Save, 7 km zap. od Zagorja (472), razorena oba koloseka, na 8 mesta.

7. 7. oko 4 km sev. od Laškog (465) putnički voz naišao na minu i iskočio iz šina. Ložač, mašinovođa i 12 drugih lica povređeni. Jedan kolosek upotrebljiv.

7. 7. kod Frankolova (445) napad veće grupe bandita na radno odeljenje Tehničke pomoći. Odvedeno u šumu 30 ljudi, od kojih 2 inženjera. Otišli ka Crešnjicama.

7. 7. banditi napali patrolu žand. ispostave Sv. Katarina (463). Poginula 2 žandarma. 1 ranjen, 2 odvedena.[3] Banditi napali uporište železn. obezbeđenja u Pesjama, oko 2,5 km sev.-zap. od Velenja. Osim toga spaljen je pogon za preradu drveta.

7. 7. napadnuta putnička kola SS-pol. puka 14 na držav, drumu kod Križeveca (436), sev.-zap. od [Slovenskih] Konjica. Poginula 4 čoveka. 3 ranjena. Automobil spaljen.'

7. 7. porušen železn. nasip na pruzi Zidani Most — Brežice kod Zigrskog Vrha (486).

7. 7. napad na žandarm. ispostavu Pišece (489), srez Brežice, od strane 200—250 bandita. Žandarmi razoružani/'

Noću 6 7. 7. u Slovenj Gradecu (413) banditi zapalili magacin. Izgorela velika količina žita i vagon dasaka.

7. 7. veća banda prošla kroz Verpete, oko 1,5 km sev. od Frankolova (445), krećući se u pravcu Crešnjice (446).

Javljeno da se 7. 7. u Sv. Vidu (435) sev.-zap. od Vitanja nalazila velika banda, navodno 2000—3000 ljudi. Navodno nameravaju da napadnu Vitanje (iskaz prebeglica).

9. 7. velika banditska grupa prošla kroz Vošnik (428). oko 4 km sev. od Smartnog na Pohorju. Pravac kretanja sev.-istok. Od 7/8. 7. u prostoru Šmartno na Pohorju pojavilo se više grupa bandita u ukupnoj jačini od 150—200 ljudi. Otišli ka jugoistoku.

[5] Vidi dok. br. 151.

[1] Napad su izvršili dolovi 1. slovenačke NOU brigade »Tone Tomšič« (vidi izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 21. jula 1944. u Arhivu IZDG u Ljubljani, I. 332 IV).

5 Vidi dok. br. 150.

7. 7. kod Žalca (Sv. Lovrenc pri Preboldu, 453), srez Celje, pojavilo se oko 20U bandita. Nije poznato kuda su otišli.

Noću 7 8. 7. u srezu Trbovlje (483) bandama se priključilo 37 lica.

6. i 7. 7. regrutovanja: u 3 mesta opštine Zagorje — [odvedeno] 12; u Curnovecu, opština Sromlje (498), srez Brezice — 8; u mestima opština Prihova i Oplotnica (437) — 9; u Ogljenšaku (1 km juž. od Loke, 428), opšt. Zgornja Polskava, srez Maribor — 7; u mestima opštine Šmartno na Pohorju (438) — 14. Pljački životnih namirnica u cilju snabdevanja bilo je 57, pri čemu je oterano i 26 goveda, 1 konj i 4 svinje. Regrutovano još 56 lica.

Prema iskazu zarobljenika banditi kroz kratko vreme očekuju da im se na Klopni vrh (426) baci iz vazduha oružje i municija. Na ovom brdu se navodno nalazi skladište municije.

C. *Koruška*

U Dobravi, 3 km jug.-zap. od Smarjete v Rožu (136), ubijen I nemački vojnik.

8.7. primećeno oko 40 bandita ria 2 km od Guštanja" (412). Pravac odlaska nepoznat. 8. 7. kod Mežice primećen veći broj bandita u pokretu ka jugozapadu (411).

19 pljački životnih namirnica u cilju snabdevanja.

2. *Provincija Ljubljana*

10. 7. na pruzi Ljubljana — Trst, na žel. stanici Planina (235), razoreni skretnice i kolosek. Pruga zatvorena 12 časova.

Prema iskazima prebegiica IV Gupćeva brigada 9. 7. u prostoru sev. od Hinja (521). Prema iskazima stanovnika VIII brigada u prostoru Trebelno — Mirna (504, 493). Sopstvenim izviđanjem utvrđeno da se delovi VIII brigade nalaze između Št. Ruperta[7] (493) i Tržišča (494).

Izviđačko odeljenje uporišta Novo Mesto 9. 7. nastupalo od Tržišča preko Bistrice — Rakovnika do Št. Ruperta (493). Između Bistrice i Tržišča sukob sa delovima VIII brigade. U borbi ubijena 2 bandita. Daljim izviđanjem snage uporišta Novo Mesto 9. 7. prodrle u prostor Št. Jernej* (516, 515). Kod Suhog Dola sukob sa neprijateljem. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Snage uporišta Velike Lašče u prostoru Korinj (240) — Laze (230, 140) — Hočevje sukobile se sa neprijateljem.

* Sada: Ravne na Koroškem
; Sada: Šentrupert
" Sada: Šentjernej

Ubijeno 5 bandita. Zaplenjeno: I puškomitralj. i 4 puške. Nestao 1 pripadnik slovenačkih domobranaca.

Ajnzacgrupa slovenačkih domobranaca 8. 7. sukobila se sa neprijateljem kod Sela (501). Neprijatelj imao 7 mrtvih. Zaplenjen 1 puškomitraljez. Ranjena 2 pripadnika slovenačkih domobranaca. Patrola 9. 7. kod Cerknice (236) ubila 2 bandita. Kod Kožljeka (236) uništeno 200 kg eksploziva.

Granični prostor Hrvatske

Planina Kalnik (246 7, 456 57) i dalje jako posednuta bandama. Pokreti bandita toku opštim pravcem ka severozapadu. Banditi verovatno nameravaju da posednu pl. Ivanščicu (734, 44, 45) oko 20 km jug.-zap. od Varaždina. Na Kalniku operišu XXVIII i XXXII banditska divizija. Bande snabdevaju neprijateljski avioni.

Ostalo:

7. 7. u 11.30 čas. iznad mesta Rdeči Breg (Podvelko) (415), srez Maribor, leteo je jedan neprijateljski četvoromotorni avion. Dva čoveka su iskočila padobranom. Prema izveštaju Policije bezbednosti avion se srušio ili prinudno spustio oko 7 km juž. od mesta.

Dostavljeno-
Kao obično

Po zapov. k-danta
Berkman
poručnik

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV BANDI OD 11. JULA 1944. O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI SLOVENIJE I BORBAMA PROTIV NJIH[1]

Komandant SS policije
LI XVIII vojnom okrugu
Operativni štab za borbu protiv bandi
I c Tgb. br. L 2078 44. g.

11. jul 1944
Poverljivo!

Situaciju

.4. *Gorenjska*

10. 7. razorena pruga između žel. stanica Žirovnica (153) i Lesce-Bled (154 64), srez Radovljica; pruga zatvorena 5 časova. Žrtava nema.

Prema izveštaju poverenika 9. 7. iz Italije je u Martinj Vrh, srez Kranj, došla Prešernova brigada. Poverenici izveštavaju da se kod Dražgoša (174) nalaze bande za koje se ne zna kojoj jedinici pripadaju.

Prema izveštaju poverenika navodno je iz oblasti Ljubljane u prostor Skaručna (187), srez Kranj, došlo oko 200—300 bandita. Isti navodno imaju nameru da se prebace u prostor sev. Cerklja na Gorenjskem (177).

12 pljački životnih namirnica i pljački u cilju snabdevanja. pri čemu je oterano 13 goveda i 1 svinja. Regrutovana su 24 lica.

Snage Policije bezbednosti su se 9. 7. prilikom delatnosti izviđačkih patrola, kod Stefanje Gore (177), srez Kranj, sukobile sa neprijateljem. Ubijena 2 bandita. Zaplenjeno: 1 puška. 1 pištolj i municija. Mi nismo imali gubitaka.

B. Donja Štajersko

10. 7. jaka grupa bandita napala na Vitanje (435). Poginuo 1 pripadnik Policije bezbednosti, nestao 1 žandarm, ra-

[1] Kopija originala (umnožena na ciklostilu> u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 204 II. Od dokumenta sačuvana je samo prva strana. (Istovetan, takođe nepotpun, primerak izveštaja nalazi se i u Arhivu VII, reg. br. 22. 13, k. 32-Ai.

njena 2. Gubici neprijatelja nepoznati.-' Jačine bandita oko 200—300 ljudi. Povukli se prema Sv. Vidu (435 36).

10. 7. napad na žand. slanicu Košnica (464 65). Poginula 3 policajca. Angažovana četa Vermanšafta.

8. 7. je iz Hrastnika (463), srez Trbovlje, 6 lica dobrovoljno odbeglo banditima. Banditi odveli 2 lica. Iz Nove Cerkve i Lindeka, srez Celje, odvedeno 7 lica.

9. 7. napad na vojno uporište između postaje Paška Vas (442) i žel. stan. Šoštanj — Topolšica (453). Napad odbijen. Posada vojnog uporišta osujetila razaranje jednog žclezničkog mosta. Nismo imali gubitaka. Gubici neprijatelja nepoznati.

8. i 9. 7. u Ljubnici (435 36) pojavilo se oko 300 bandita. Otišli ka Skomarju (436). Prema iskazu prebeglica banda je došla iz Črešnjica (446).

9. 7. kod Sv. Uršule (427), srez Maribor, pojavilo se 200—300 bandita. Otišli prema sev.-zapadu.

13 pljački životnih namirnica i pljački u cilju snabdevanja, pri čemu oterana dva govečeta. Još 11 lica je regrutovano.

10. 7. U prostoru sev. od Vitanje (436) I 14. SS-pol. puka i II 13. SS-pol. puka preduzeli akciju protiv jake bande o kojoj je javljeno da se tamo nalazi. Sukob na Komisiji (425).'

C. Koruška

Snage 13. puka su se 10. 7. sukobile s neprijateljem u prostoru Plat — Danijel (dolina Meže) (411). Prebegao I. zarobljena 2. Plen: 4 puške, 1 pištolj.

9. 7. banditi su kod Brnika,[5] 1,5 km juž. od Ljubljane (149), naišli na našu zasedu. Neprijateljski gubici: poginulo 8; plen: I automal i 4 puške. Naši gubici: poginuo 1, ranjena 2.

D. Provincija Ljubljana

Kod Dola (501) primečene jedinice VIII banditske brigade. Prema iskazima prebeglica, IX i XV brigada nalazile su se 9. 7. u prostoru oko Korinja (240). Naše snage su se 9. 7. sukobile sa jedinicama XV brigade kod Korinj — Kala (240). *

: Akciju na Vitanje izvršila ju I. .slovenačka NO1 brigada -Tone Tomšič« (vidi operativni dnevnik Štaba 4. operativne zone Slovenije u Arhivu I7.DG u Ljubljani, I. 332 Vi.

[1] Sv. Uršula pri Bojtini. severno od Oplotnicc

[1] U ovom rejonu nalazila se I. slovenačka NOU brigada »Tone Tomšič« (Arhiv IZDG u Ljubljani, t. 332 V).

Pogrešno, verovatno se odnosi na Rudnik kod Ljubljane. Redakcija nije mogla utvrditi koja je to jedinica.

Snage uporišta Ribnica prodrle u prostor Kal — Ambrus (240). Nije bilo dodira s neprijateljem. 10. 7. uporištu se prijavilo 5 prebeglica.

Snage slov. domobranaca su se noću uoći 10. 7. sukobile s neprijateljem kod Planine (235). Neprijatelj je pobegao ostavivši 1 puškomitraljez.

Izviđački delovi slov. domobranaca sukobili su se s neprijateljem u prostoru Dolenja Vas — Dolenje Jezero. Nismo imali gubitaka.

BR. 154

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA BORBU PROTIV BANDI OD 12. JULA 1944. O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI SLOVENIJE I BORBAMA PROTIV NJIH[1]

Komandant SS policije
u XVIII vojnom okrugu
Operativni štab za borbu protiv bandi
I c Tgb. Br. L 2078/44 Pov.

12.jul 1944.

Poverljivo!

Situacija

.4. *Gorenjska*

Noću uoći II. 7. vatreni prepad na vojno uporište Bled — Mlino, srez Radovljica. Pošto je odgovoreno na vatru, banditi su se povukli. Mi nismo imali gubitaka. Gubici neprijatelja nisu poznati.

Prema izveštaju žandarmerije 11. 7. je veća banda od Ceroveca (481), srez Kamnik, otišla ka jugoistoku u pravcu granice Rajha. Druga veća banditska grupa je pošla pravcem Štangarskih Poljana —- Janjca (210, 209).

2 ubistva, 1 pokušaj ubistva, 4 pljački životnih namirnica i pljački u cilju snabdevanja, pri čemu su oterani: 3 konja, 3 govečeta i 2 svinje; regrutovano 8 lica.

[1] Original (umnožen na ciklostilu) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, f. 204 II (Jedan primerak izveštaja nalazi se i u Arhivu VII. reg. br. 22 13, k. 32-A).

B. Donja Štajerska

Snage 1. čete 14. SS-pol. puka zauzele su na juriš 10. 7. naselje Skomarje (436), srez Maribor. Snage Tomšičeve brigade, koje su se tamo nalazile, raspršene su. Neprijateljski gubici: poginula 44, zarobljeno 17. Naši gubici: ranjena 2. Plen: 21 kg eksploziva, 12 engl, mina, 5 konja, 8 goveda i 4 kola potrošnog materijala.

Usled kvarova na sredstvima za vezu drugi izveštaji nisu stigli.

C. Koruška

11.7. kod Bajtiša vatreni prepad na vozilo 13. pol. puka. Ranjena 3 policajca. Pošto je na vatru odgovoreno, banditi su pobegli. Gubici neprijatelja se ne mogu ustanoviti.

1 ubistvo, 4 pljačke živ. namirnica i pljački u cilju snabdevanja; 2 lica regrutovana.

D. Provincija Ljubljana

Prema iskazima stanovništva neprijatelj se sada grupis • u prostoru oko Novog Mesta. Prema izveštaju od 11. 7. VIII neprijateljska brigada prešla iz prostora Trebelno (504) u Brezovu Reber- (513).

Sa hrvatske granice izvešteno 11. 7. da se tamo nalaze tri brigade sa nametom da napadnu St. Jernej[1] (516). Izviđački delovi, koji su 11.7. upućeni iz uporišta Šentjernej i Kostanjevica prema jugu, stalno su bili u dodiru s neprijateljem.

Prema iskazima prebeglica XII brigada se 9. 7. nalazila kod Žužemberka (512). 11. 7. zarobljeni pripadnici ove Brigade izjavljuju da se ona sada nalazi kod St. Vida[4] (491). Jačina: oko 300 ljudi.

Izviđački delovi uporišta Velike Lašče sukobili su se s neprijateljem II. 7. kod Sodražice (248 49). U borbi je ubijen 1 bandit, zarobljena 2. Zaplenjena 1 puška.

Dostavljeno:
Kao obično

Po zapov. k-danta
Berkman
poručnik

-' Sada: Brezova Reber pri Dvoru
: Sada: Šentjernej
' Sada: Šentvid pri Slični

IZVOD IZ RATNOG DNEVNIKA 18. LANDESŠICEN-PUKA U CELJU O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ OD 1. JUNA DO 15. JULA 1944. NA TERITORIJI ŠTAJERSKE I OKUPATORSKO-KVISLINŠKIM POTHVATIMA[1]

RATNI DNEVNIK 18 LANDESSICEN-PUKA U CEUU

1. VI — SS-policijskom puku »Holm« došlo je u pomoć 18. poterno odeljenje (I olicir, 6 podoficira i 58 vojnika); 1 srednji minobacač sa 4 tovarna grla upućen je u pravcu Dobrne, gonjenje bande u pravcu Št. Vida. Kozjaka, Hude Luknje.

2. VI — Deo 2. ćete 922. bataljona i 30 vojnika baterije 438. divizije za naročitu upotrebu angažovani su za zaštitu rudnika u Hrastniku.

3. VI — Raspoložive snage 2, 3. i 4. ćete 922. bataljona i baterija angažovane su protiv bandita koji su prodrli preko državne granice kod Dola pri Litiji i Polšnika. Uveče su banditi potisnuti preko državne granice. Naši gubici: 2 mrtva, 4 ranjena. Na osnovu tragova gubici bandita verovatno su veoma veliki.'[1]

1. VI — Između Zagorja i Save oklopni voz naišao na minu. Iskočila iz šina 2 zaštitna vagona, 2 oklopna vagona i lokomotiva. Oko 1,5 km zapadno od stanice Zagorje razoren levi kolosek.[1] Turiška Vas ponovo postavila 120 m šina sa pragovima, voz za obezbeđenje iskočio iz šina.

4. VI — KoJ Tremerja otvorena vatra na teretni voz 990431. Nije nastradalo nijedno lice niti je bilo materijalne štete.

[1] Original (pisan mastilom, goticom» u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond. I 205. 1

[1] Dnevnik se u nastavcima objavljuje poćev s 10. knjigom VI toma.

[1] Borbe je vodio 2. bataljon 4. slovenačke NOI brigade »Matija Gubec« (vidi dok. br. 711.

' Rušenje je izvršilo minersko odeljenje Kainniško-zasavskog NOP odreda (vidi dok. br. 41).

6. VI Na 1 km severno od stanice Rimske Toplice otvorena puškomitraljeska vatra na 3 teretna voza. Jedan kočničar iskočio i otada ga nema. Između Zagorja i Renka teretni voz naišao na minu.

7. VI Kod Crnog potoka (1 km severno od Orehova) teretni voz naišao na minu. Dva vagona iskočila iz šina. Iskidane šine u dužini od 2 metra.

8. VI Između Zagorja i Renka oklopni voz naišao na dvostruku minu. Lokomotiva i 6 vagona iskočili iz šina. Razoreno 3 m šina. Ložač lakše povreden.[5]

7. VI 18. poterno odeljenje vodilo kraću borbu na mostu kod Radmirja. Poginuo I bandit.

8. VI Napad aviona u niskom letu na 1 transpotrni voz na stanici Dobova. Izgorela 44 vagona, od toga 15 sa benzinom. Iz vazduhoplovnog bataljona za vezu poginula 2, a 15 ranjeno.

12. VI Otvorena vatra na izviđačku patrolu 18. poternog odeljenja kod pilane Arniter. Jedan bandit teško ranjen i zarobljen.

30. VI U junu banditi su izvršili: 353 pljačke u cilju snabdevanja, 46 prepada, 5 ubistava, 26 napada na prugu, 16 diverzija, 10 akcija rasturanja i lepljenja letaka. Delalnost bandita je u proteklom mesecu obuhvatila celu Donju Štajersku, izuzev istočnog dela, i pokazala izrazito ofanzivni karakter. Prodiranje preko pruge Dravograd — Celje i pomeranje na prugu Maribor — Dobova, u rejon Pragersko — Celje, imalo je, pored težnje da se dobiju novi rejoni za snabdevanje, i cilj da se uporno ometa železnički saobraćaj na prugama Maribor — Dobova i Dravograd — Ćelje. Takođe je i dalje jako ugrožena pruga Zidani Most — Laze. Broj napada na prugu dostigao je do sada najveću visinu. Razaranjem vijadukta Gornji Dolić i tunela Veliki Lipoglav osetno je poremećen saobraćaj za duže vreme.[6] Bohorska banda gospodari svim putevima njene oblasti tako da

[5] Akciju je i/vršilo minersko odeljenje Kainniško-zasavskog NOP odreda (vidi dok. br. 54).

* Akciju kod Gornjeg Ooliča izvršila je II. slovenačka NO brigada »Miloš Zidanšek« (\idi dok. br. 75). a tunel kod Velikog Lipoglava srušile su jedinice 14. NO divizije (vidi dok. br. 120).

su praktično odsečene četo 649. landešicen-batalJona u Planini. Kozju, Sv. Petoru i Bizeljskom.
U to vreme bilo je obustavljeno svako patroliranje. Za dotur hrane i dostavljanje službene pošte upotrebljavaju se jake patrole-sprovodnici koje saobraćaju između četa. Rejon pljačkanja u cilju snabdevanja pomerio se do pruge Celje — Maribor, zato što je za vreme zime i proleća bila potpuno iscrpljena oblasl južno od Bohora. Banda je iz tog novog rejona snabdevanja stvorila sebi vrlo jake rezerve stoko za klanje. Bacanje iz aviona velikog broja sanduka sa namirnicama u rejonu Boč — Donačka gora znači znatno podizanje borbene snage. Istovremeno prodiranje jakih banditskih jedinica iz Gorenjsko i Hrvatske u oblasti južno od Save, između inesta Sava i Zidani Most i južno od Brežica, dokazuje da postoji saradnja i jedinstveno rukovođenje. Do sada je isključivo reč o pljačkanju hrane velikih razmera. Naseljenici u tim oblastima već su delom napustili svoje gradove (rejon Polšnik). Odvođenja i prisilna regrutovanja: iz 146 mesta odvedena su: 4 vojna obveznika, i žandarm, 12 vojnika na odsustvu i 199 civ ila. U 31 mestu je prisilno regrutovano: 15 vojnih obveznika, 1 vojnik na odsustvu i 63 civila. Diverzije na železničkim prugama: Poljčane — Zidani Most 8, Zidani Most — Dobova 4, Zidani Most — Kresnice 10. Celje — Velenje — Dravograd 4. Osim razorenog tunela i vijadukta saobraćaj se mogao u svim slučajevima za kratko vreme ponovo uspostaviti. Do daljnjeg je obustavljen noćni saobraćaj između Zidanog Mosta i Kresnica.

Oklopni voz (garnizon Zidani Most) i dalje se upotrebljava za obezbeđenje.

29. VI — Akcija Pohorje (2 oficira, 14 podoficira i 115 voj-

7. VII nika), 4 minobacača, 9 tovarnih grla, 2 kamiona.[7]

1. VII Borba sa bandom na Velikom Lipoglavu (3. četa 921. bataljona).

3. VII Borba sa banditima na Velikom Lipoglavu (3. ćeta 921. bataljona).

- Vidi dok. br. 147.

5. VII Borba sa banditima na Velikom Lipoglavu (3. ćeta 921. bataljona).

5. VII Obezbeđenje dotura hrane za 4. četu 649. bataljona nije naišlo na neprijatelja (1 podoficir i 40 vojnika).

6. VII Banditi izvršili napad na uporište Škrubu.

2—5. VII Stab 2, 3. i 4. čete 922. bataljona izveo akciju u rejonu Dramlja. Izvršen prepad na kolonu kamiona kod Ljubećne* — inače nije bilo dodira s neprijateljem.

8 9. VII Banditi izvršili napad na uporište Skrubu.

10. VII Obezbeđenje dotura hrane za I. i 4. četu 649. bataljona nije naišlo na neprijatelja.

10. VII Banditi izvršili napad na uporište Šmartno pri Slovenj Gradecu i Suhadolu.

BR. 156

IZVOD IZ PREGLEDA POKRAJINSKOG SAVETNIKA U CELJU O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI STA JERSKE OD 1. DO 30. JUNA 1944. GODINE'

Prilog A

PREGLED
delatnosti bandi u vremenu od I. juna 1944.

1 1. VI Črnova, Prelska, Lokovina, opština Velenje — 500 bandita (sa 4 žene i 3 jahaća konja) pokušali da izvtše napad na Dobrnu.—

* Napad na kolonu izvršila je 1. slovenačka NOU brigada »Tone Tomšič« (vidi dok. br. 118).

» Nastavak dnevnika bice objavljen u 15. knjizi.

[1] Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond, I. I/Ill. Redakcija je so tri tačke označila izostavljeni deo teksta, koji se odnosi na manje ekonomske akcije.

4	I. VI	Teritorija opštine Velika Pirešica: 100 bandita otvorilo vatru i zapalilo policijski automobil.[2]
11	,,	Šalek, opština Velenje — borba sa jednom grupom bandita; banditi su takođe otvorili vatru na pripadnike landesšicen-jedinice za zaštitu pruge; banditi su hteli da izvrše napad na rudnik Velenje.
16	„	St. Andraž,opština Polzela: banditi otvorili vatru na 3 pripadnika žandarmerijske patrole, 2 su poginula a jedan je teško ranjen. Posle toga su ih potpuno opljačkali. — Uglavnom oružje i municiju.
31	2. VI	Salek, opština Velenje: borba sa 800 bandita. Naši nisu imali gubitaka. Stara Vas[J]: banditi otvorili vatru na pripadnike landesšicen-jedinice za zaštitu pruge. Velenje: pokušaj napada na električnu centralu i rudnik Velenje, napad nije uspeo.
35	2. VI	Izvršen napad na landesšicen-uporište na pruzi u mestu Huda Luknja, opština Velenje — 1 teško i 1 lakše ranjen. Bilo je 400 bandita.
40	3. VI	Samostan i uprava imanja Zlabor, opština Rečica ob Savinji: borba sa oko 100 bandita. Naši nisu imali gubitaka.
59	4. VI	Strensko, opština Laško: 20 bandita otvorilo vatru na pripadnike landesšicen-jedinice za zaštitu pruge. Takođe je otvorena vatra na stražara lečilista Rimske Toplice, a istovremeno su veće grupe bandita prošle kroz mesto.

- Napad je izvršila zaseda 1. slovenačke NOL brigade »Tone Tomšič" (vidi dok. br. 47).

[1] Sada: Andraž nad Polzelo

[1] Sada: Novo Velenje

73	5. VI	Most na Sotii. opština Podčetrtek: prodrlo 100 bandita, odveli 2 stražara carinske granične straže, izvršili prepad na automobil za prevoz mleka iz Celja i oštetili ga ručnim bombama, odneli I bicikl — došlo do borbe — naši nisu imali gubitaka.
78	6. VI	Banditi otvorili vairu na položaje protivavionske artiljerije kod železničkog mosta Tremerje. — Naši nisu imali gubitaka.
80	6. VI	Liboje, Koseze, opština Arja Vas. Prepad na Industriju keramike. Sto bandita je opljačkalo i uništilo velike količine posuda, mašina, hartije za pisanje i drugog kancelarijskog pribora — opljačkane stvari su odvezli kolima sa 2 konja. ali su kola vratili. — Uz put su odneli i piće iz 2 gostionice. Pored toga su oštetili kancelariju i pogonske uređaje.
96	7. VI	Paka.'[1] opština Velenje: veće grupe bandita izvršile su napad na uporište na pruzi.
138	11. VI	Male Dole, opština Vojnik: 25 bandita odnelo namirnice. — Borba sa banditima izvan Vojnika, 1 desetar Vermanšafta i 2 žandarma teško ranjeni, 1 bandit mrtav, a više ranjeno.
150	12. VI	Žusem — Slivnica: borba s banditima, 5 naših ranjeno a 3 obolela usled napora: banditi su imali 1 mrtvog i više ranjenih.''
156	13. VI	Prodnik i Pusto Polje, opština Rečica: banditi izvršili prepad na troja kola natovarena brašnom, jedna kola se nisu više mogla spasti; pojavila se policijska jedinica i rasterala bandite. Jedan sluga se vratio sa 3 konja. Banda je bila veoma jaka.

4
f

Sadu. Paka pri Velenju
R Burbu su vodili delovi Kozjanskog NOP odreda (vidi dok br. 64).

m

181	16. VI	Rogatec: vojnici su vodili borbu sa 270 bandita.
187	17. VI	Solčava, opština Luče: veći broj bandita porušio je bivšu parohijsku zgradu (kantonman žandarmerije) i zapalio školu. — Takođe je dignut u vazduh drveni most preko Savinje.
190	17. VI	Rečica, opština Laško: pripadnici vojske i žandarmerije vodili borbu s banditima. Naši nisu imali gubitaka.
196	19. VI	i 21. VI 1944. jaka borba sa oko 1000 bandita, u kojoj je naš Vermanšaft imao 15 mrtvih i 5 ranjenih.[7] Banditi su imali 5 mrtvih i više ranjenih.
233	21. VI	Drum Solčava — Luče: veći broj bandita — borba sa žandarmerijom i Vermanšaftom. Vermanšaft imao 15 mrtvih i 4 teško ranjena — vidi izveštaj 196.
235	22. VI	Velika Pirešica — napad grupe bandita na žandarmerijsku zasedu; naši nisu imali gubitaka, neprijateljski gubici nepoznati.
247	23. VI	Pesje, opština Velenje: izvršen napad na uporište Pesje i na landesšicen-uporište na stanici Velenje; zapaljena staja kod rudnika i otvorena vatra na rudnik.
269	25. VI	Latkova Vas, opština Prebold: 200 bandita razorilo vatrom iz teškog oruđa most na Savinji i uništilo telefonski vod, zatim je izvršeno 20 prepada u cilju snabdevanja, odvedena su 4 čoveka. Žalec: otvorena vatra na kasarnu marš-kompanijc protivtenkovske jedinice. Kapla Vas, opština Prebold: prepadi u cilju snabdevanja.

[7] Verovatno se odnosi na borbu 13. slovenačke NO brigade »Mirko Bračič« u rejonu Svetina — Sv. Rupert (Brezel (vidi dok. br. 99).

313 27. VI Polzela, Braslovče: otvorena vatra na stražu Vermanšafta na mostu i odnesen duvan iz Letuša. Prisilno je regrutovan I čovek.

315 28. VI St. Ilj, opština Velenje: borba sa većom grupom bandita.

333 30. VI Slivnica: oko 50 bandita izvršilo napad na žandarmerijsku stanicu. — Napad je odbijen.

BR. 157

IZVOD IZ DNEVNIKA 2ANDARMERIJSKOG OKRUGA KRANJ O AKTIVNOSTI JEDINICA NOVJ NA TERITORIJI GORENJSKE OD 1. JUNA DO 15. JULA 1944.[1]

1. jun 1944.

Izveštaj Lesce-Bled:

Usled rastavljenih spojnica iskoćio iz šina voz za obezbeđenje između Žirovnice i Javornika.

Izveštaj Dobrava — V'intgar:

Patrola vermana sprečila dizanje u vazduh voza 741.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Od km 603,0—603,2 razorena pruga na 5 mesta.

3. jun 1944.

Izveštaj Nomenj:

Dignut u vazduh most na putu između Bohinjske Bele i Vintgara. Put je neprohodan. Pruga razorena na 21,5 km

Izveštaj Jesenice:

U 23.26 č razoren nadvožnjak na 2.9. km (Jesenice — Gorje).

[1] Original (pisan mastilom) u Arhivu IZDG u Ljubljani, nemački fond. f. 4/VI.

[2] Dnevnik se u nastavcima objavljuje počev s 10. knjigom VI loma.

Izveštaj Zalog — Ljubljana:

U 23.20 ć na 618,6 7. km razorena su oba koloseka i predsignal (pravac Žirovnica). Između Planine i Logateca razorena oba koloseka. Oklopni voz je iskočio iz šina.

Izveštaj Kamnik:

Banditi su odneli šine od 18,3—19,0. km.

6. jun 1944.

Izveštaj Podnart — Kropa:

Banditi otvorili vatru na voz 819.

8. jun 1944.

Izveštaj Kranj:

Izvršen prepad na stanicu Križe.

Izveštaj Beričevo:

Spaljena kućica čuvara pruge br. r> između Berićeva i Ljubljane.

9. jun 1944.

Izveštaj Lesce-Bled:

Vojska je iznenadila bandite prilikom rušenja na 621,4. km.

Izveštaj Dobrava—Vintgar:

Izvršen prepad na patrolu vojske između Jesenica i Dobrave—Vintgara. 2 vojnika poginula i 2 teško ranjena.

Izveštaj Beričevo.

Razorena pruga na 9,1. km između Trzina i Berićeva.

10. jun 1944.

Izveštaj Domžale:

Iz. stanice Jarše — Mengeš odnesen telefon, oštećeno postolje.

13. jun 1944.

Izveštaj Zalog—Ljubljana:

Prepad na Verd i Štampetov most. Most dignut u vazduh.

Izveštaj Jesenice:

Voz D 13 naišao na 3,0. km na minu; iskočio iz šina.

Izveštaj Kranj:

Kod Sv. Jošta izvršen prepad na palrolu vojske. Nestala 2 vojnika, medu njima mitraljezac sa mitraljezom. Nestao 1 čovek koji je radio u magacinu.

15. jun 1944.

Izveštaj Lesce-Bled:

Razorena pruga na 624,8. km.

izveštaj Bled-Jezero:

Razorena pruga od 7,8—8,0. km.

16. jun 1944.

Izveštaj Kranj:

U Žabnici banditi su u 9,30 č streljali 2 žandarma.

17. jun 1944.

Izveštaj Podnart—Kropa:

Prepad na Otoče i Podnart—Kropu. Pruga razorena na mnogo mesta. Dignut u vazduh most na Lipnica-potoku.'

Izveštaj Kranj:

Dignut u vazduh most Besnica. Uništeni unutrašnji uređaji stanice Sv. Jošt. Razoren most na 598. km. Pruga između mosta Besnica i Kranja razorena 24 puta. Razorena skretnica br. 15 stanice Kranj.

Izveštaj Lesce-Bled:

Voz 7613 naišao na minu; nije iskočio iz šina. Povređen mašinovođa.

18. jun 1944.

Izveštaj Podnart—Kropa:

Ranjen u pluća pripadnik vojske [iz sastava] straže na mostu.

[3] Akciju su izvršile jedinice 31. NO divizije (vidi dok. br. 95).

Naš izveštaj.

Banditi prisilno regrutu ju u rejonu Jesenice — Plavž.

23. jun 1944.

Izveštaj Jesenice:

U 1.30 ć voz 7618 naišao na minu na 628,1 km, između Jesenica i Javornika. Nije iskočio iz šina. Nema povređenih.

Izveštaj Trzin:

Na 9,2. km razorena pruga između Trzina i Domžala.[4]

27. jun 1944.

Izveštaj Podnart—Kropa:

U 2.10 č razorena pruga na 599,2 km između Podnart—Krope i Kranja.

Izveštaj Lesce-Bled:

Od 618,6 — 619,6. km, između Lesce-Bleda i Žirovnice, razorena pruga 14 puta. Uklonjeno 18 minskih punjenja.

4. jul 1944.

Izveštaj Jesenice:

U 2.10 ć razoren je signal A na ulazu u stanicu Javornik.

Izveštaj Lescc-Bled:

U 2.10 č razorena je pruga na 620,4. km između Lesce-Bleda i Žirovnice.

Izveštaj Nomenj:

U 6.50 č razorena je pruga na 20,4 km između Soteske i Nomenja.

Izveštaj Nomenj:

U 22.20 c razorena je pruga na 24,2. km između Nomenja i Bohinjske Bistrice.

[1] Akci ju je izvršila minerska grupa 4. bataljona Gorenjskog NOP odreda (vidi dok. br. 91).

Izveštaj Trzin:

Kod Trzina banditi izvršili prepad na patrolu vojske. Bilo je mrtvih i ranjenih.

6. jul 1944.

Izveštaj Domžale:

29. VI izvršen kod Trzina prepad na vojni automobil, 1 vojnik poginuo.

6. VII u 19.00 č izvršen prepad između Trzina i Podboršta na 9 vojnika.

Poginulo je 5 vojnika. Zadržan voz 1421.

Izveštaj Dobrava—Vintgar:

Vojska sprečila pokušaj razaranja pruge i signala na 4,3. km oko 22 ć.

Izveštaj Jesenice:

Izvršen napad na električnu centralu u Javorniku radi miniranja.

7. jul 1944.

Izveštaj Lesce-Bled:

Lokalni voz 824 sa 3 zaštitna vagona, usled rastavljenih spojnica, iskočio je iz šina u 23.14 ć na 625. km.

10. jul 1944.

Izveštaj Zalog—Ljubljana:

U 0.40 č razorena je skretnica 11 i pruga u stanici Planina. Zbog razaranja skretnice oba koloseka su neupotrebljiva. Niko nije povređen. Nijedan voz nije iskočio iz šina.

Izveštaj Žirovnica:

U 2.30 ć izvršena 2 miniranja kod akumulacionog jezera Žirovnica.

Izveštaj Lesce-Bled:

Oko 23.50 ć na 621,4 5. km razorena su oba koloseka.

Izveštaj Zalog—Ljubljana:

Na pruzi između Ležeča i Divače (nadzorništvo 204) razorena su oba koloseka.

Naš izveštaj:

Oko 24 č banditi su pokušali da prodru u staničnu zgradu.

12. jul 1944.

Izveštaj Jesenice:

U 11.45 č eksplodirala je mina u prostoriji za brzovozne pošiljke stanice Jesenice. Stanica je delimično razorena.

13. jul 1944.

Izveštaj Javornik:

Voz 8711 naišao na minu. Poslednji vagon iskočio iz šina.

Izveštaj Dobrava—Vintgar:

Na 7,8/9. km razorena pruga.

Izveštaj Jesenice:

U 17.54 ć postavljena na prugu 3 velika kamena kao prepreka vozu D 13.

[5] Nastavak dnevnika bice objavljen u 15. knjizi.

REGISTAR

A

Abram Mario — 79
Afrika — 127
Ahtig Alojz — 716
Ajba (kod Kanala) — 103, 174—177, 211
Ajdovec (D. i G., kod Novog Mesta) — 85. 87, 88, 180, 181, 408,^409, 439, 565 567
Ajdovščina — 17, 52, 53, 55. 56, 145, 146, 299, 316, 317 319, 394. 396, 415-417, 572
Alfirević Petar Pero — 67, 531
Ambrožič Lado Novllan — 24, 79, 83, 212. 455. 635. 684
Ambrus (kod žužemberka) — 93, 183, 637, 640. 772
Amerika — vidi Sjedinjene Američke Države
Andraž nad Polzelo — 778
Andrej nad Zmincem (kod škofje Loke) — 141
Anhovo (kod Kanala) — 174, 176, 673, 675
Apače (kod Gornje Radgone) — 746
Arhar Franjo — 94
Aria Vas (kod Celja) — 218, 251, 779

Armije

savezničke:

— 5. američka — 15, 598
— 8. britanska — 15, 598

Aniež — 721
Artiža Vas (kod Višnje Gore) — 323, 377. 487
Atimis (kud Udina) — 78, 103
Austrija — 19, 98. 221. 366. 387, 389, 420
Avbelj Franc — 271
Avbe!j Viktor Rudi — 13. 320
Avber (kod Sežane) — 104
Avče (kod Kanala) — 174—176. 284—286. 299. 307. 367, 368, 371, 394—396, 564. 571, 629. 674, 675
Avče (r.) — 285, 286
Avsec Filip Mitja — 88
Avšič Jaka — 644
Ažla (kod Čedada) — 583

B

Babič Dragoljub Dragotin — 99
Babna Gora (kod Trebnja) — 230, 353, 499
Babno Polje (kod Cerknice) — 355
Babno Polje (kod Prezida) — 741
Bača pri Modreju — 449, 452 453 571, 573, 620, 730
Bača (r.) — 129, 242, 307, 317, 449. 452. 454, 462—465, 469, 518. 519 532, 534, 553, 558, 559, 573—575, 578, 585, 596, 598, 601—605, 607, 608, 610, 629—631. 696, 697, 749, 751. 757
Badoljo Pjetro — 372
Bajt Matija — 623
Bajtiše — 773
Balkan — 97. 366
Baloh Anton Vule — 31
Banjščice (kod Kanala) — 176, 564
Banjška planota — 21, 563
Barjaktarevič Ibro — 114

Bataljoni

NOV i POS:

— Belokranjski — 232
— Gorenjski — 22
— Koruški Istcčnokoruškog NOP odreda — 99
— Lackov — 391, 392
— »Macini« (Mazzini) — 19. 21. 79, 139, 149, 153. 268. 532. 584
— »Mameli« (Mamelli) — 19. 21 **268**
— Manevarski Gorenj skog oil reda — 53. 145
— Ruski 18. SNOUB »Bazoviške« — 145, 146, 415

— »Triestino d'assalto Garibaldi« — 17
— Zaštitni 1. artiljerijske brigade 7. korpusa — 9, 167

domobranski:

— 1. udarni »Križ« slovenačkih domobranaca — 42, 47, 118, 169. 209, 231. 272. 323, 327. 336. 338, 339. 473, 486, 490, 566
— »M« slovenačkih domobranaca — 88. 185, 209, 210. 231, 322. 327, 329, 480, 486, 492, 493, 498
— O« slovenačkih domobranaca — 42, 46. 49. 85, 88—90, 114, 168, 179, 185. 209, 230, 232, 233. 235, 272, 274, 276. 323. 473. 476, 487, 490, 496 , 497 , 499, 566. 639
— »W« slovenačkih domobranaca (nazivan i Rupnikov) — 209, 230. 328. 476, 477. 480, 488, 494

nemački:

Vermäht:

— 1. nemačkih brdskih lovaca —• 506
— 1. puka »Brandenburg« — 733
— 2-gi 139. puka 188. brdske rezervne divizije — 476
— 4. puka »Brandenburg« — 738
— »Hajne" (Heine) — 237, 399, 445, 595, 608, 680, 728—730, 732, 757—760
— 611-ti 18. landesčicen-puka — 204, 221, 256
— 649-ti 18. landesčicen-puka — 36. 262. 776. 777
— 921-vi 18. landesšicen-puka — 776, 777
— 922-gi 18. landesšicen-puka — 32. 221, 333, 774, 777
— 927-mi 184. landesšicen-puka — 277
— 937. landesšicen — 330

S.? i policija:

— Policijski Kolm (Cholm) — 31
— SS Karstwehr (za odbranu Krasa) — 237. 445, 731
— I-vi I. SS policijskog puka — 771
— 1-vi 14. SS policijskog puka — 474
— 2-ei 10. SS policijskog puka — **680**
— 2-gi 13. SS policijskog puka - 771
— ?-gi 14. SS policijskog puka — 42. 113, 118, 168. 178, 272. 323; 327, 336. 338, 340, 691
— 3-ci 14. SS policijskog puka — 337, 475
— 5. policijski — 228

Vermanšaft:

— 1. Vermanšaft-puka «Donja Štajerska« — 204, 221. 260, 535. 708.' 711. 720, 727, 735, 755
— 2. Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« — 204, 221, 710, 713, 744'
— 3. Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« — 204. 218, 231, 711. 715

italijanski:

— 1-vi 8. alpskog puka »Taljamento« alpske divizije »Đulija« — 175
— 2-gi 8. alpskog nuka .Taljamento« alpske divizije »Đulija« — 175
— Dobrovoljački Bruno Musolini (Bataglione volontario Bruno Mussolini) — 451
— obalske odbrane (Bataglione difesa costiera) — 451

Bate (kod Kanala) — 176, 287, 674
Bavec Franjo Branko — 215, 249. 270, 470, 534
Bavec Tone — 466. 651
Bazovnik — 731
Beč (kod Cerknice) — 166. 168. 707
Bedenc Mirko — 216
Begunje (kod Bleda) — 466. 580
Becunje (kod Cerknice) — 167. 328, 329, 476, 478
Begunjščica (r.) — 748
Bela (kod Železne Kaple. u Austriji) - 33
Bela (potok) — 661, 666
Bela (r.. Fela) — 19
Bela Cerkev (kod Novog Mesta) — 89, 90, 109
Bela garda — 13, 430, 696
Bela krajina (predeo) — 8, 405, 406, 424. 431. 438
Bela pcč (pl.) — 223
Bele Vode (kod Šoštanja) — 223. 715, 754
Belec han Beli — 35
Beljak tu Austriji) — 19, 97. 129, 321
Benčič Drago Brkin — 291. 444. &47
Benečija (predeo) — 16, 21, 127, 151. 153, 371. 633

Beneška Slovenija — 19, 149, 151, 372
Benko (kod Ljubljane) — 314
Beričevo (kod Crnuča) — 782
Berkopec Josip Misel — 320
Berlin — 228
Berus Valentin — 114
Besarabija — 27
Besnica (kod Ljubljane) — 131, 132, 542
Besnica (Sp. i Zg., kod Škofje Loke) — 63. 74—76. 120, 187, 277, 278, 280, 369. 521, 577. 601, 753, 783
Bevc .Anion — 287
Bevkov vrh (trig. 1050, kod Cerkna) — 731
Bezovniški vrh (k. 941) — 74, 76. 521
Bezuljak (kod Cerknice) — 167, 349
Bič (kod Trebnja) — 230. 232, 233. 272. 352
Bihać — 455
Bilćovs (kod Celovca) — 96
Birt (kod Škofje Loke) — 61
Bistra (kod Solčave) — 690
bistra (r.) - 190. 223. 224. 420
Bistrica (kod Mokronoga) — 768
Bist rica (kod Pliberka, u Austriji) — 34
bistrica (kod Radovljice) — 102
Bistrica v Rožu (kod Celovca) — 96, 749
Bitenjska pl. — 242
Bitnje (Sp. i Zg., kod škofje Loke) — 63, 77, 120, 520
Bitorajci (kod Bosiljeva) — 459. 501—503
Bizeljsko (predeo) — 754, 776
Bizjak Bruno — 479
Blagovica (kod Kamnika) — 219. 255
Bianca (kod Krškog) — 219, 677, 751
Blato (kod Grosuplja) — 481
Blečji Vrh (kod Višnje Gore) — 325
Bled - II, 18. 70. 73, 143. 147. 148. 157. 158. 162. 164, 369. 417, 452, 462, 525, 578—580, 620, 696, 743, 766, 772
Bled-Jezero (ž. st.) — 783
Blegoš (pl.) — 61. 295. 621, 624
Bleiska Dobrava — 580
Bločice (kod Cerknice) — 478, 488, 489, 491, 494—496
Bloke (predeo) — 168
Blošćek (brdo, kod Cerknice) — 475, 477, 494
Bloška Polica (kod Cerknice — 477. 479. 480. 488, 491, 494—»96
Bobnar Franc Gedžo — 195, 256
Bobovo (kod Slovenskih Konjica) — 652
Boč (pl.) — 290, 320, 646, 661, 761 776
Bodrež (kod Kanala) — 174, 175. 284. 394. 674
Bosa Vas (kod Trebnja) — 230, *215.* 473
Bogneča Vas (kod N'ovoa Mesta) - 46, 48
Boh. Bistrica — 68. 69. 162, 164, 241. 243, 298, 571, 578, 588, 629, 630. 784
Bohinj (predeo) — 103, 147, 417, 452. 462, 525, 526, 603. 696
Bohinjska Bela — 66. 70. 73, 602. 781
Bohinjska Cešnjiea — 162, 241, 279
Bohinjsko — 445
Bohor (planina) — 36. 751, 761, 776
Bojanji Vrh (kod Višnje Gore) — 209, 232, 233, 272, 274, 352, 376, 377. 490

Bojne

— 10. ustaška — 458, 506

Boldan Jože Silni — 226
Borovak (kod Zidanog Mosta) — 43
Borovec (kod Kočevske Reke) — 738
Borovije (kod Celovca) — 97, 321, 543
Borovnica (kod Ljubljane) — 130—132, 167, 345—347. 350, 357, 439, 641
Borštnar Jože — 84, 156, 195, 205, 321, 393, 552, 655
Bosanci (kod Bosiljeva) — 460, 461, 501. 505—508
Bosiljevo (kod Ogulina) — 437, 455, 456. 458—460. 501—508, 512, 514, 515
Bosna — 14, 101, 455
Bovec (kod Kobarida) — 21, 103, 153. 296, 583, 584, 623
Božakovo (kod Vivodine) — 492
Božič (kod Crne) — 29
Božović Radomir Raco — 45. 326. 438
Bradeško Ludvik Iztok — 199
Braiović Petar — 94. 116. 182. 235. 378
Braslovče (kod Polzele) — 781
Brda (predeo) — 19, 21. 139, 149—153, 211, 372. 560
Brdar (kod Cerkna) — 450, 452, 463
Brecel Johan — 716

Breg (kod Čedada) — 150
Breg (kod Trebnja) — 47, 329, 340, 473
Breg (kod Zidanog Mosta) — 219, 692
Bregana — vidi Bregence
Bregence (kod Mokronoga) — 90
Breginj (kod Kobarida) — 153
Brestovica (D. i G., kod Tržiča) — 581, 582
Brešar (kod Mislinje) — 727, 728, 735—737
Breza (kod Trebnja) — 91
Breze (kod Celja) — 549, 753, 780
Brezje (kod Celja) — 290, 661
Brezje (kod Radovljice) — 187, 278
Brezje (kod Velenja) — 332, 333
Brezje (kod Zidanog Mosta) — 43, 44, 86
Brezje (kod Cerknice) — 328, 476, 477
Breznica (kod Bleda) — 239
Brezova Reber pri Dvoru (kod Novog Mesta) — 87, 180, 356, 438, 565, 567. 593, 636, 641, 773
Brezovi Dol (kod Žužemberka) — 637. 640
Brezovica (kod Sežane) — 104
Brežice (kod Samobora) — 8. 9. 321. 754. 761, 767, 768, 776
Brežki jalovec (trig. 1615) — 151
Brgod (kod Sežane) — 357

Brigade

NOVJ:

— 1. artiljerijska 7. korpusa — 8, 108—112, 167, 168, 181, 182, 345. 347, 351, 352, 355, 428, 429, 438. 492, 497. 568, 636, 637. 639, 641
— 1. »Tone Tomšič« 14. divizije — 24—26, 40. 192, 203, 21S, 221—223, 227, 250. 251, 254, 289, 290. 320, 419—421, 443, 444, 536, 537 . 645 . 652 , 653 , 660 . 661. 663, 686—688, 693, 710, 714, 715, 737, 751, 767, 771, 773, 777, 778
— 2. »Ljubo Sercer« 14. divizije — 26, 27. 37. 40. 192, 219. 221, 224, 225, 227, 229, 251. 252. 255, 263, 289, 290, 320. 419, 42!. 443, 444. 457. 535, 546, 550, 551, 646, 654 , 661—663 , 667 , 687 , 693 , 711, 712, 713, 737, 756
— 3. »Ivan Gradnik« 31. divizije — 19, 28. 144, 147, 148, 157, 159, 162, 163, 189, 197, 202, 236, 240-246, 277, 278. 280, 300, 379—381. 397 , 445—447 , 451, 462 518 , 519, 525, 526, 552, 553, 576, 577, 591. 603—607, 614. 616, 624, 681. 696, 697, 731
— 4. SNOUB »Matija Gubec« 15. • divizije — 42, 44.45. 47-49, 51. 166, 167. 270, 331. 332, 335, 340, 341, 345—347, 349—351, 407, 411. 438, 439, 471. 473, 475, 477-480. 488, 489, 491, 492, 494, 495, 498. 566. 567, 636. 637. 640, 717, 722, 741, 749. 752, 754. 768, 774
— 5. »Ivan Cankar« 15. divizije — 47—51 130, 166, 167, 169, 183, 184, 322. 325, 326. 336, 337, 341, 342, 345—347, 350. 351. 355. 409. 437. 439, 458—460, 476, 480, 481, 483. 486, 493. 501—508, 639, 640
— 6. »Slavko Slander« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije — 30—32, 37—40, 192, 204. 219, 257, 265, 320, 321, 391, 408, 421, 422. 537—539, 547—550, 553, 654, 688, 693, 695, 718. 724, 748, 766
— 7. SNOUB «France Prešeren« 31. divizije — 58. 61-67. 70. 74. 75, 77. 120, 138, 147, 148, 157, 159, 164, 189. 202 242 246, 277, 278, 280, 300, 379, 380, 381, 397, 445. 447. 451. 462, 464—466, 518, 520—522, 524, 526, 529. 530, 576,-578, 603, 608, 611, 619, 622. 624, 681, 696—698, 731. 743. 770
— 8. "Fran Levstik- 18. divizije — 85—93. 109-111, 118, 168, 178—182, 185. 210, 230. 232—235. 273—275, 329. 336, 337. 339. 340. 343, 344, 351, 352. 376—378. 473, 474, 486—191, 497, 498, 500, 565, 567, 568, 593, 594. 636. 640. 768. 771, 773
— 9-ta 18. divizije — 8, 45, 85—91, 93. 94, 108, 109, 118, 119, 168. 179—182. 210, 231—234. 273—275 342—344, 352. 376-378. 438, 487, 489. 490, 499. 565—568. 593. 594, 636—638 . 640, 771
— 10. Ljubljanska 18. divizije — 8, 42, 45, 48. 85—91. 93. 94. 106—109. I11—113. 115—119. 179. 180, 210. 231. 232. 234. 235, 273. 275, 329, 338. 352, 377. 378, 408. 474 , 491, 499 , 640, 643 . 754
— II. »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije — 32, 37. 41. 83. 156, 191. 192,

205, 228, 255, 258—260, 264, 320, 321, 382—385, 390—392, 419, 421, 422, 540. 546—548, 550, 551. 687, 689, 693, 695, 709, 775
12-ia 15. divizije — 42—45. 47, 48, 50. 51. 53, 168. 169, 180—182, 210, 231. 232, 235. 273. 275, 276. 322, 324, 331, 332, 334, 335, 339, 340, 343. 344, 353. 354. 376, 377, 409. 437, 439, 458, 459. 472, 473. 481, 486. 502, 504. 505—507, 639, 717, 773
13. »Mirko Bračič« 14. divizije — 24, 28, 29, 34. 40, 190, 192, 195. 204. 228, 255, 256. 289, 290, 320, 419, 421. 442, 444, 457, 549, 645, 646, 653. 654, 661. 662, 670. 671, 686, 688, 693, 704. 720, 721. 736. 751, 754, 761, 780
15. »Belokranjska« 15. divizije — 47—51, 166—168, 322—324. 326, 327. 345—347, 350, 351. 355, 376. 412, 437, 480, 481, 485, 490, 492, 496—498. 566, 567. 593, 637, 640, 752, 754. 762, 771
16. SNOB »Janko Premrl Vojko« — 121, 137, 157, 164, 189. 196, 197, 202, 277—280, 300, 369, 370. 379—381, 397, 400, 401, 445, 447. 448, 451, 462, 464, 465. 519, 523. 552, 553. 573, 576. 577, 578. 591. 603. 605, 606—609, 617. 624, 647, 650. 681, 682. 696. 698, 730
17. »Simon Gregorčič« 30. divizije — 22, 52, 80, 135, 145, 171—173. 284, 287, 299, 366, 368, 394, 415, 534, 559, 563, 573—575, 586, 596, 674. 675
18. SNOUB »Bazoviška« 30. divizije — 53—55, 135, 145, 146, 171—173, 2S4, 285, 287, 299, 367, 368, 395, 415, 416, 556, 564, 572, 574, 589, 590, 595, 596, 674, 675
19. »Srečko Kosovel« 30. divizije — 21. 52, 53, 56, 135, 145, 146, 172. 287. 299, 317, 368, 396, 415—117. 451, 556, 564, 574, 575. 589, 590, 595. 596, 674, 675, 681, 682
20. NOV i POS — 270, 271. 427, 430. 432, 435
»Triestino d'assalto Garibaldi« — 17. 21. 55, 79, 80, 146, 171, 175. 176. 317, 318, 368, 372, 395, 416. 451-453, 571. 629, 633
»Garibaldi Friuli« — 80, 372
»Garibaldi Natisone« — 372
Vojske državne bezbednosti (VDV):
— 2-ga — 585
Brilej Jože Bolko — 169, 184, 211, 438, 568
Brinar Miran — 678
Briščiki (kod Trsta) — 124
Brkini — 475, 479
Brnik (Sp. i Zg., kod Kamnika) — 238, 292, 313, 371, 579
Brod (kod Ljubljane) — 312
Brode (kod Škofje Loke) — 141.142
Broz Josip Tito — 101, lo"5. 127, 154, 160, 192, 295, 298, 305, 374, 388
Bršljin (kod Novog Mesta) — 232
Bučka (kod Novog Mesta) — 108
Budganja Vas (kod Žužemberka) — 637
Bukov Vrh (kod škofje Loke) — 528, 529
Bukovica (kod Ljubljane) — 313
Bukovica (kod Škofje Loke) — 59, 61, 67, 68. 74. 578. 753
Bukovo (kod Cerkna) — 104, 137, 196. 197. 242, 244-246, 300, 317. 368. 379, 380, 396, 398, 399, 445. 453, 454, 463—465, 553, 556, 595, 604, 605, 607, 608, 626, 627, 648, 649, 651, 757—759, 763
Bukovska Vas (kod Slovenjeg Gradca — 761
Bukovščica (kod Škofje Loke) — 58, 62, 75—77, 120. 159, 160, 521
Bukovžlak (kod Celja) — 290, 661, 662
Burgrafski potok — 727, 735
Butala Matija — 533

C

Cajnarje (kod Cerknice) — 167
Celovec — 96—98, 129. 321, 686, 743
Celje — 31, 36, 129, 204, 219, 221. 228, 289, 290, 294, 295, 320, 321. 390. 391. 419, 442-444. 540, 547, 549. 652. 653. 659, 661, 662, 664, 668. 685, 686, 694. 705, 717, 718, 722. 723. 725. 726, 745. 753, 764. 765, 768, 771. 774—776, 777, 779
Cerkljanski Vrh (kod Idrije) — 137, 307, 398. 697
Cerkljansko — 445—447, 601, 629, 696
Cerklje (kod Kamnika) — 292, 301. 313,' 371, 576, 579. 632, 748. 770

Cerknica — 167. 328, 329, 354, 355, 476, 477, 488, 489, 491, 492, 494-^96 769
Cerkniško jezero — 489
Cerkno — 137. 157, 164. 196, 240. 242. 243—245, 295, 401, 445, 446, 453, 462-465, 598. 607, 624, 697, 729. 748
Cerovec (kod Kamnika) — 772
Cerovec (kod Novog Mesta) — 48
Cerovec (kod Slovenskih Konjica) — 652
Cerovec ikod Trebnja) — 47
Cerovec rM. i V., kod Novog Mesta) — 51
Cerovlje (kod Tržiča) — 581. 582
Cerovo (kod Gorice) — 150
Cesta (kod Ajdovščine) — 52, 145, 299, 317, 415
Cesta (kod Trebnja) — 272
Ceste (kod Vrhnike) — 105, 130
Ciganija (predeo, kod Šoštanja) — 34, 190, 191, 222, 230, 262, 263
Cirkovce (Skalske i Smartinske. kod Velenja) - 225, 252, 704
Cirnik (M. i V., kod Mokronoga) — 51, 339, 340
Col (kod Ajdovščine) — 318, 367
Curnovee (kod Brežica) — 768
Cvibelj (kod Žužemberka) — 408

C

Cabarska Polica — 738, 740. 741
Cabrače (kod Hotavlja) — 622, 729. 730
Cadrg (kod Tolmina) — 199, 243, 269
Canje (kod Krškog) — 751
Caloška Gora (kod Trebnja) — 334
Čatež (kod Trebnja) — 45. 91, 233, 332 339. 353. 354 438
Ceče (kod Trbo\lja) — 537. 538, 718. 719. 765
Čedad (u Italiji) — 19, 103, 151, 584
Ceferin Janez Golob — 65
Cehoslovačka — 468
Cemažar (kod Železnika) — 531
Ceplje (kod Zidanog Mosta) — 43, 44, 333
Cepovan (kod Tolmina) — 189, 203, 451, 573, 574, 610
Cepulje (kod Škofje Loke) — 61. 62. 74—77. 280. 521, 522
Cerin Jože — 632
Cerncja (kod Tarčenta) — 79
Cernugelj Franc Zorko — 79, 154, 268
Cervinjan (Cervignano u Italiji) — 124. 200, 582
Cešnjica (kod Krope) — 616, 619
Cešnjica (kod Železnika) — 69, 74. 529
Cešnjica — vidi Bohinjska Cešnjica
Cešnjice (kod Novog Mesta) — 48 90, 115

Čete

NOV i POJ:

— Bovška — 29o
— Ziljska — 389

nemačke:

— 1-va I. bataljona Vermanšaft--puka > Donja Štajerska« — 260
— I-va 14. SS policijskog puka — 773
— 1-va 139. puka 188. rezervne brdske divizije — 450
— 1-va 649. landesšicen-bataljona — 777
— 1-va 937. landesšicen-bataljona — 330
— I. alarmna »Celje-istok« — 218. 715, 716
— 1. alarmna »Celje-zapad« — 218, 715, 716
— I. alarmna »Ljutomer« — 744, 745
— i. alarmna »Maribor-okolina« I. bataljona Vermanšaft-puka Donja Štajerska — 204. 535, 708. 709. 720, 721. 727. 728. 735, 737, 755—757
— I. alarmna "Ptuj-jug« — 745
— I. alarmna »Ptuj-sever« — 713
— I. »Maribor-grad« — 204, 721
— 1. SNVZ — 15. 570
— 2 ga 649. bataljona 18. landes-šicen-puka — 262
— 2-ga 922. landesšicen-bataljona — 333, 774. 777
— 2. alarmna »Celje-zapad« — 713
— 2. alarmna »Ljutomer« — 712 714
— 2. alarmna Maribor-grad- — 727. 735—737
— 2. alarmna »Maribor-okolina« 1. bataljona Vermanšaft-puka »Donja Štajerska» — 535. 727, 755, 756
— 2. alarmna »Ptuj-jug« — 25
— 2. alarmna Ptuj-sever« — 745
— 2. bataljona »Hajne« — 729, 758

2. landesšicen-bataljona 184.
landesšicen-puka — 243
2. SNVZ — 15, 199, 569
3-ča 1. bataljona Vermanšaft--puka »Donja Štajerska« — 260
3-ča 14. SS-policijskog puka — 86. 89
3-ča 921. landesšicen-bataljona — 776. 777
3-ca 922. landesšicen-bataljona — 333, 774. 777
3. alarmna »Maribor-grad« — 709
3. alarmna »Ptuj-jug« — 745
3. alarmna »Ptuj-sever« — 745
3. bataljona »Hajne« — 729
3. SNVZ — 15, 570
4-ta 611. bataljona 18. landesšicen-puka — 256
4-ta 649. landesšicen-bataljona — 777
4-ta 922. landesšicen-bataljona — 333. 774. 777
4. bataljona »Hajne« — 729. 732, 759
4. SS vahmanšaft bataljona — 135, 171
4. SNVZ — 15. 569
5. alarmna (dopunska) — 745
5. posadna slovenačkih domobranaca — 130, 471
5. SNVZ — 15, 16. 135, 569
6. SNVZ — 15, 175, 199, 248, 534, 569
7. SNVZ — 15. 569
8. SNVZ — 15. 570
9. SNVZ — 15. 569
10-ta 14. SS-policijskog puka — 495
10. SNVZ — 15, lo4, 569
I l-ta 3. bataljona 14. SS polici |-skog puka — 337. 475
II SNVZ — 15, 570
12-ta 14. SS-policijskog puka — 495
12. puka "Brandenburg« — 654. 766
12. SNVZ — 569. 570
13-ta 14. SS-policijskog puka — 88. 487
13. bataljona »VV« — 328
14. SNVŽ - 569, 570
16. Udarnog bataljona -Križ slovenačkih domobranaca — 47. 231. 336. 486
17. Bataljona »VV« — 328. 329
— 22. Bataljona »M« slovenačkih domobranaca — 209. 322 , 486
— 24. Bataljona »M« slovenačkih domobranaca — 8fT 209, 322. 486
— 25. posadna slovenačkih domobranaca — 47. 49, 336
— 26. posadna slovenačkih domobranaca — 322, 496. 497
— 27. posadna slovenačkih domobranaca — 322
— 28. Udarnog bataljona »Križ« slovenačkih domobranaca — 47. 272, 336
— 29. slovenačkih domobranaca — 337, 475
— 31. Bataljona »O« slovenačkih domobranaca — 42, 46, 49, 89, 230. 233 272. 408. 472. 476. 487. 490. 496. 499. 639
— 32. Bataljona »O- slovenačkih domobranaca — 42. 49. 86. 89. 90. 230. 272. 472, 476, 487. 490, 4%. 499. 639
— 33. Bataljona »O« slovenačkih domobranaca — 85
— 34. posadna slovenačkih domobranaca — 231
— 35. posadna slovenačkih domobranaca — 42, 107
— 38. posadna — 47, 50. 86. 234. 474
— 39. posadna slovenačkih domobranaca — 474
— 40. posadna slovenačkih domobranaca — 86, 474
— 44. slovenačkih domobranaca — 680
— 45. slovenačkih domobranaca — 494
— 46. slovenačkih domobranaca — 317, 586
— 47. slovenačkih domobranaca — 304. 328
— 51 posadna slovenačkih domobranaca — 90
— 52. posadna slovenačkih domobranaca — 86, 234. 474
— 54. posadna slovenačkih domobranaca — 474
— 55. Bataljona »O- slovenačkih domobranaca — 46. 49, 85, 90, 272. 274
— 61. posadna slovenačkih domobranaca — 495
— 62. posadna slovenačkih domobranaca — 495

— 63. Bataljona »M« slovenačkih domobranaca — 209. 210, 322, 480, 492
— 71. Udarnog bataljona »Križ« slovenačkih domobranaca — 47, 272
— 114. posadna slovenačkih domobranaca — 89, 337 475
— 115. posadna slovenačkih domobranaca — 47, 49, 336
— »Alpenland« — 630, 749
— »Kefer« — 759
— Vermanšaftska alarmna »Trbovlje« — 538

domobranske:

— Gorenjska — 681

ustaške:

— 3-ča 10. ustaške bojne — 506

Cetena Ravan (kod Škofje Loke) — 379. 620—622, 624
Ciginj (kod Tolmina) — 103
Cinžat (kod Maribora) — 764
Cižmek Boris Bor — 271
Crešnjevec (kod SI. Bistrice) — 290, 320, 535, 661, 665
Crešnjice — 289. 767, 771
Cretež (kod Mokronoga) — 49, 91
Crna — 26. 29, 34, 35. 190, 192, 220—224, 262, 263, 391. 420, 690, 777
Crna prst (k. 1844) — 242, 446, 697
Crnelo (M. i V., kod Višnje Gore) — 209. 231. 339, 344, 376-378, 487, 489, 490, 493, 568, 593
Crni kal (predeo, koti Škofje Loke) — 61, 67, 68, 380, 527
Cmi Potok (kod Kočevja) — 344
Crni vrh (k. 1288, kod Cerkna) — 401, 697, 698
Crni vrh (k. 1487) — 64, 74 380
Crni vrh (k. 1543, kod Mislinje) — 727
Crni Vrh (kod Ajdovščine) — 104, 318, 573
Crni Vrh (kod Škofje Loke) — 141, 622, 679, 681, 682
Črnomelj — 8
Črnuče (kod Ljubljane) — 39, 142, 258. 292, 310, 311, 468, 538, 540, 654, 766
Cubrič Mile — 117. 119. 276
Cušperk (kod Ilove Gore) — 498
Cužnja Vas (kod Novog Mesta) — 91

D

Daber (kod Cerkna) — 244
Dane (kod Boh. Bistrice) — 380
Dane (kod Ribnice) — 49
Dane (kod Starog Trga) — 495
Daniiel (kod Mežice) — 771
Davča (kod Cerkna) — 369. 379, 380, 415, 463, 530, 531, 609, 673
Debeli vrh (k. 445, koti Kamnika) — 312
Dečja Vas (kod Žužemberka) — 326, 498, 568, 639
Delnice — 738, 739
Derenčin Franc — 271
Dermastija Marjan Urban — 457
Deskle (kod Kanala) — 173, 176, 287. 673-676
Devica Marija v Puščavi (kod Maribora) — 205, 260, 764
Devin (kod Tržiča) — 581.-583
Devin (trig. 786, kod Starog Trga, — 495
Divača (kod Sežane) — 10, 104, 358, 509, 515, 581, 582. 786

Divizije

NOVJ:

— 8-ma — 456
_ 13-ta — 456, 459, 460, 502. 503
_ 14-ta — 24, 26, 38, 39, 154, 156, 192, 195, 203, 216, 228, 256. 262, 265, 288—291, 320, 390—393. 419, 422. 433, 442-444, 536, 548, 549. 645—647, 659, 660. 665, 686, 693 775
— 15-ta — 8, 42, 45—47, 49. 85, 108, 109. 113, 114, 119, 130, 131. 166—169, 178, 183, 210, 330, 331, 335, 346, 347, 375—378, 407-^109, 411—413. 428, 437, 438, 456-461, 480. 481, 482, 502, 505, 567, 593 636—638, 639—641, 657, 749
— 18-ta — 42. 45. 50. 85. 91. 92. 106, 108, 109, 111, 115, 116. 118. 119. 130, 131, 166—169, 178. 179, 182. 183. 185. 209, 210, 230, 272, 273 275, 276, 283. 322. 323. 329, 347. 375, 378, 40S, 409 , 411, 413 , 428 438, 486, 565—567, 593, 594, 636 —638, 639. 640, 643, 657
— 28-ma — 769
— 30-ta — 10. 11. 16—18. 21, 22, 52, 57, 79. 126, 134—136. 145. 170—173, 175-177, 211, 267, 284 286, 298—300, 316-319, 366, 367,

371—373. 394, 414—117, 451—454, 556, 563, 571. 572. 575, 5S9, 595. 629—631, 673, 675, 676, 681, 682
— 31-va — 11, 13, 16, 18—20, 58. 66. 67. 120, 121, 137, 138, 140. 145, 147. 157. 162. 163, 187—189. 196, 197. 202. 203, 236, 240, 277. 278, 280, 298. 300, 301. 366, 368—373, 379—381, 397—399, 401. 414, 415, 417, 445—147, 451—154. 468. 518—520, 552, 554, 569, 571. 572. 575, 576. 578. 597, 598, 601—603, 607, 610—612, 614, 616, 620, 621. 624. 629, 630, 631. 681—684. 696. 697. 699, 748, 763, 783
— 32-ga — 769
— 34-ta — 456, 457

nemačke:

— 188. rezervna brdska — 248, 450, 476, 494, 608. 680, 728, 732, 757, 760
— 316. pešadijska — 455, 456
— 438. za naročitu upotrebu — 420, 774

italijanske:

— »Dulija« (Giulija) — 175, 199

Divizlonl

NOVJ:

— 1. haubičkl 1. artiljerijske brigade 7. korpusa — 9
— 2. poljski 1. artiljerijske brigade 7. korpusa — 9
— 3. mešoviti I. artiljerijske brigade 7. korpusa — 9
— Artiljerijski 9. korpusa — 308. 451. 452! 453, 571, 682
— Artiljerijski 18. divizije — 8
— Artiljerijski 31. divizije — 202
Djekše (kod Velikovca) — 764
Dob (kod Trebnja) — 272, 377
Dobaričnik (kod Velenja) — 645
Dobeno (Sp. i Za., kod Ljubljane) — 142, 310
Doberdob (kod Tržiča) — 582, 583
Dobje (kod Slovenskih Konjica) — 652
Doblar (kod Tolmina) — 175, 176
Dobova (kod Samobora) — 219, 705, 706. 775. 776
Dobovec (kod Zagorja) — 500
Dobovec pri Ponikvi — 290, 661, 667. 670
Dobra (r.) — 458. 460, 505
Dobračeva (kod Žira) — 729
Dobrava (Cerkljanska i Komendska) — 314
Dobrava (kod Crnuča) — 766
Dobrava (kod Smarjete v Rožu) — 768
Dobrava (M. i V.. kod Višnje Gore) — 327. 328, 406—408, 410, 489
Dobrava (Sp., Sr. i Zg., kod Radovljice) - 187, 616, 781. 782, 785, 786
Dobravica (kod Krope) — 616
Dobravlje (kod Ajdovščine) — 145, 415
Dobrepolje (kod V. Lašča) — 88
Dobrna (kod Celja) — 444, 653, 774, 777
Dobrnič (kod Novog Mesta) — 8. 88, 406—408, 410
Dobrovo (kod Gorice) — 149, 150
Dojć Franc — 744
Dol (kod Cepovana) — 573, 574
Dol pri Hrastniku (kod Trbovlja) - 724
Dol-Suha (kod Mozirja) — 704
Dolčič Emil — 438
Dole (kod Slovenskih Konjica) — 661. 666
Dole (kod Zidanog Mosta) — 43. 44 332
Dole (M. i V.. kod Trebnja) — 230, 272, 353, 473
Dole pri Litiji — 774
Dolegnano (u Italiji) — 584
Dolenja Trebuša (kod Idrije) — 137, 196, 202. 237, 400. 537, 731
Dolenja Vas (kod Cerknice) — 328 329. 356, 476, 772
Dolenja Vas (kod Mirne Peći) — 51
Dolenja Vas (kod Sežane) — 125 170
Dolenja Vas (kod škofje Loke) — 159. 679
Dolenje (kod Čedada) — 151
Dolenje Jezero (kod Cerknice) — 476/495, 772
Dolenjsko — 8. 9, 49. 99. 169. 191, 192, 216, 229, 266, 405, 407. 422, 424. 678
Dolga Njiva (kod Čateža) — 341. 343, 344. 345. 353, 354
Dolga Njiva (kod Gorice) — 211. 287, 673—675
Dolič (Sp. i Zg.. kod Vitanja) — 321. 382—384, 386. 775
Dolnja Straža — 636
Dolomiti (pl.) — 16
Dolje (kod Tolmina) — 199, 214. 248
Dominko Milcnko — 541

Domžale (kod Ljubljane) — 258. 292. 538. 539. 654. 688. 693. 782. 784. 785
Donačka Gora (kod Rogateca) — 776
Dornberg (kod Gorice) — 17. 55. 56. 146, 316, 365, 416. 417
Dovje (kod Mojstrane) — 143
Dovžanka (potok) — 708
Dovže (Sp. i Zg., kod Velenja) — 83. 204. 228, 256, 257. 259, 264. 265. 383. 385, 704, 708, 711, 720. 721, *121,* 735, 749
Draga (Sp. i Ztr.. kod Višnje Gore) — 327. 568, 593
Draganiči (kod Ozlja) — 455
DramIje (kod Slov. Konjica) — 441, 665. 670, 777
Drašca Vas (kod Žužemberka) — 566, 762
Draščice (kod Metlike) — 640
Drava (r.) — 96—100, 221. 391. 392
Dravinja (r.) — 665, 666
Dravograd — 27. 33 129, 204. 205 228,"321, 390. 391. 444. 543. ^47. 551 686. 687, 775. 776
Dravsko polje (predeo) — 228, 392. 685
Dražgoše (kod železnika) — 62, 64. 72. 74. 520 523, 526, 770
Dražice (kod Rijeke) — 738
Drečji Vrh (kod Mokronoga) — 89. 91. 107, 114. 115
Dremelj Anton — 222
Dreta (r.) — 30
Drežnica (kod Kobarida) — 153, 24,-. 269
Drnovk (kod Čedada) — 150
Družmirje (kod Šoštanja) — 27. 28
Drvar — 101
Duga Resa (kod Karlovca) — 458
Dugače (kod Bosiljeva) — 459, 501, 502. 505
Duplica (kod Kamnika) — 258, 538
Duplje (Sp. i Zg.. kod Radovljkv — 142. 187. 467
Dvor (kod Novog Mesta) — 345
Dvor (kod Žužemberka) — 166, 437. 438

Đ

Demona (Gemona u Italiji) — 19

E

Engleska — 128
Erbežnik Milan — 100
Esen (u Nemačkoj) — 718

F

Fala (kod Maribora) — 205, 260, 321
Fara (u Italiji) — 317
Farji Potok (kod škofje Loke) — 62. 74, 246, 380. 401
Farji potok — 61, 446. 531, 620
Fekonija Konrad — 745
Ferberžar Leopold — 483
1'erfila Ignac — 117
I erligoi Davorin — 77
Filipič Franc — 98
I-ojda Iu Italiji) — 78, 103
Forhtenek (kod Šoštanja) — 24
Fortič Oleg — 271
Fram (kod Maribora) — 289, 444. 659
Francuska — 154. 178, 546
Frankolovo (kod Celja) — 541. 653. 767
Frik;.- Rihard — 765
Furlan Drago — 274
Furlan Ivan — 479
Furlanska nizija — 151
Fužine (kod Idrije) — 400. 447. 728 —730
Fužine (kod Zlobina) — 738—740

G

G. Brezovo (kod Višnje Gore) — 325
Ci Laze (kod Ribnice) — 48, 336
Gaber (M. i V., kod Trebnja) — 4" 47. 166. 185, 232. 233, 273, 275, 3 342—344, 352
Gaberk (predeo) — 125
Gabrijele (kod Tržišča) — 48, 51
Gabrie (kod Novog Mesta) — 275
Gabrje (kod Tolmina) — 199, 214
Gabrk (kod Škofje Loke) — 141, 379, 624, 625. 67'9. 682
Gabrovica (kod Trsta) — 104
Gabrska Gora i kod Škofje Loke) — 333 334, 753
Gameljne (Sp. Sr. i Zg., kod Ljr bljane) — 311
Garnus — 735, 736
Gatina (kod Grosuplja) — 325

Generalski Stol — 456. 458. 459. 501. 503
Germek Boris — 124
Glatki vrh (k. 1666) — 380. 381, 620
Glavica (kod Bosiljeva) — 460
Glavni štab Hrvatske — 455, 512
Glavni štab NOV i PO Slovenije - 7, 8, 10—12, 14. 15, 22—24. 39, 46. 83, 95, 100, 106. 108, 122, 123. 129, 134, 145. 155. 166. 170, 177. 178, 182, 190-192, 202, 203. 206. 216, 2IS, 220, 230. 250. 270-272, 283, 284. 297, 309. 319. 327. 362. 364. 365, 367. 373. 382, 386. 387, 391, 398. 402, 419, 426—128. 430, 432. 433-437, 455, 457. 471. 515, 517 518. 535, 547, 549, 560. 569—571. 592. 628. 641—644 652, 655, 657. 659. 678. 684. 685, 698
Glažuta — 384
Glina (kod Cerknice) — 478. 494
Glinje (kod Kamnika) — 313
Globel (kod Ribnice) — 48, 51
Globočnik Boris - 144. 240, 293, 315
Globoko (kod Radovljice) — 187, 188, 301, 614
Glogovica (kod Višnje Gore) — 487—489
Gmajna — 762
Goba (M. i V., kod Zidanog Mosta) — 43, 44. 331, 333
Godler Franc Blisk — 441
Godovič (kod Vrhnike) — 10. 104. 317, 586, 587
Golavabuka (kod Slovenjeg Gradca) — 645
Gole Mihael — 744
Goli vrh (k. 779, kod Starog Trgal — 494
Goli vrh (kod Višnje Gore) — 179, 323, 375
Golica (kod Železnika) — 67, 68
Golo (D. i G., kod Turjaka) — 341
Golo (kod Ljubljane) — 311
Golob (kod Sloveniea Gradca) — 709
Golobinjek (brdo) — 85—88, 273. 497—500, 567, 640
Golobov hrib (trig. 437, koti Muljave) — 497
Goljak (pl.) — 740
Gomanjce (kod Klane) — 740. 741
Gora (kod Idrije) — 622, 623. 679, 680
Gorenja Trebuša (kod Idrije) — 203
Gorenja Vas (kod Cerknice) — 478
Gorenja Vas (kod Škofje Loke) — 103. 141 379. 400, 447. 622, 624. 625. 680—683, 730, 731. 742. 743
Gorenja Vas (kod Višnje Gore) — 231. 272. 377. 488. 496. 568, 593
Gorenje Brezovo (kod Višnje Gore) - 492
Gorenje Jezero (kod Cerknice) — 495
Gorenjsko — 11, 13, 16, 18, 20. 2' 23. 58. 137. 140. 141. 144, 157. 158, lol. 165, 187. 188. 298, 300, 365, 368-370, 397, 401. 406, 414. 415. 417, 447, 513, 553. 561. 569. 598. 603. 608. 629, 632. 634. 635, 697, 742, 748—750. 753. 755, 760, 763, 764 766, 770, 772, 776. 781
Gorica (kod Trsta) — II. 15, 16, 17. 19 . 20 , 23 . 52 . 53 . 55 , 56. 103, 104, 129. 138, 145. 146, 149. 150 152, 175. 176, 199. 211, 212. 267, 268. 2S6, 287. 298. 307—318, 365—368, 370 394, 396. 415—417, 532, 562. 569 570—572. 581. 582, 584. 585. 58?. 629. 630. 632, 674. 728, 748
Gorica (pl.) — 355
Gorice (kod Kranja) — 750
Goričica (kod Celja) — 290. 652. 661
Gorićice (kod Cerknice) — 495
Goriška Vas (kod Novog Mesta) — 85. 89, 90. 108
Gorjanci (predeo) — 180
Gorje (kod Cerkna.) — 246. 464
Gorje (Sp. i Zg., kod Bleda) — 11. 18, 137. 147, 163, 417, 750. 781
Gorjup Vilheim — 721
Gornik Gojko Iztok — 96
Gornja Radgona — 745
Gornje Sleme (kod V. Bloka) — 478, 494
Gornji Grad — 30. 250, 654
Gorski kotar — 405, 501, 738
Gotna Vas (kod Novog Mesta) — 235
Gozd-Martuljek (kod Mojstrane) — 143
Grad Potranek (kod Litije) — 35 131. 181
Građene (kod Žužemberka) — 637, 638
Gradiček (kod Višnje Gore) — 322. 339
Gradišče (kod Dornberka) — 54
Gradišče (kod Zidanog Mosta) - 43. 44
Gradišče (trig. 706. kod Višnje Gore) — 325. 376

Gradišće (trig. 858, kod Cerknice) — 328
Gradišće (k. 258, kod Generalskoa Stola) — 460
Gradno (kod Cedada) — 150
Gradnje (kod Sežane) — 124
Grahovo (kod Boh. Bistrice) — 104, 242, 299. 307, 317, 328, 329, 368. 398, 445, 449, 452, 462, 463, 518 519, 552, 575, 586, 595, 596, 601, 603-608, 610, 626, 627, 629, 648. 649, 748, 751, 757. 758
Grahovo (kod Cerknice) — 354, 451. 476. 478, 488, 489, 491, 492, 494—496, 571, 572
Grant (kod Boh. Bistrice) — 242
Grapa (kod Tolmina) — 452
Graparji — 731
Graška Gora (kod Šoštanja) — 191 225, 226. 227, 229, 252, 253, 262, 290, 646, 661, 704
Grat Lado Kijev — 99
Grčarevec (kod Vrhnike) — 105, 304. 586
Grebl vrh (k. 1348) — 380
Grgar (kod Gorice) — 2S7, 564, 674
Grič (kod Tržišča) — 50, 89. 90
Grintovec (kod Žužemberka) — 93
Grm (kod Novog Mesta) — 178, 179, 234. 275, 353, 377, 474, 491
Grm (kod Višnje Gore) — 179, 185. 272
Grmače — 541
Grmada (tria. 887, kod V. Lašča) — 752
Grobelno (kod Celja) — 289, 321. 444, 660, 705
Grobeljnik (kod Šoštanja) — 263. 690
Groblje (kod Celja) — 689
Grosuplje — 9, 42, 85, 91, 118, 131 169, 178—181, 209, 210, 231, 232, 234, 235. 282, 322, 325. 327, 336. 353, 360. 375. 376, 480. 482, 486 492, 493. 496, 508, 512, 567, 636 637. 640. 642, 752

Grupe

NOV i POJ:

— Koruška NOP odreda — 95. 96. 100. 122 . 206—208 , 295 , 296, 321, 386, 388. 543, 548, 655, 689, 693

domobranske:

— za zaštitu okruaa Novo Mesto — 209
— za zaštitu železničke pruge — 209
— Gorica — 569
— Ilirska Bistrica — 569
— Operativna Organizacijskog štaba slovenskega domobranstva — 209
— Postojna — 509
— Školska — 209

nemaćke:

— »Ajnšpiler« (Einspiler) — 85
— Borbena A — 738, 742
— Borbena B — 738, 740, 742
— »Martin« — 742
— »Rezner« (Rösner) — 730

Gustavova linija — 15
Guštanj — vidi Ravne na Koroškem
Gutenbihel (kod Šoštanja) — 250
Guzelj Darko — 286

H

Habah (kod Ljubljane) — 142
Haloze (predeo) — 646
Hariš Ivan Gromovnik — 102
Herinja Vas (kod Novog Mesta) — 89
Himer Evgen (Himmer Eugen) - 36
Hinje (kod Žužemberka) — 48, 166. 184, 325, 346, 480, 493, 637, 640. 752, 768
Hiršhofer Baltazar — 718, 719, 723. 724, 726
Hitler Adolf — 154, 229, 264, 407. 597
Hlevnik (kod Kanala) — 21
Hmeljčič (kod Novog Mesta) — 89
Hmeljnik (kod Novog Mesta) — 46. 49, 90, 114
Hoče (Sp. i 7.g.. kod Maribora) — 444
Hočevar Franc Ciril — 438, 461
Hočevje (kod Višnje Gore) — 85. 118, 179, 336—338, 342. 350, 438, 439. 498 , 567, 568, 637, 640 , 749 . 762, 768
Homec (kod Kamnika) — 258, 53
Homer (kod Delnica) — 740
Horvat Alojz — 91
Horvat Franc — 745
Hotavlje (kod Skofie Loke) — 379, 621, 622, 624, 625, 631, 679, 680—684, 697, 729, 730

Hotedršica (kod Vrhnike) — 10. 104. 298. 317, 586, 587
Hotić (Spodnji i Zgornji, kod Litije) — 542/543, 690, 767
Hrastje (koti Novog Mesta) — 50
Hrastnik (k. 802) — 77
Hrastnik (kod Moravča) — 537, 539
Hrastnik (kod Zidanog Mosta) — 330, 689, 691, 723, 724, 749, 764, 771, 774
Hrastov Dol (kod Žužemberka) — 119, 230, 231. 233. 272, 337. 338
Hraše (kod Ljubljane) — 520
Hrib (kod Ilove Gore) — 497, 49S
Hrib (kod Škofje Loke) — 141
Hribar Janez — 24, 83. 212, 333, 374. 455, 635
Hribar Mirko — 490
Hribernik Rudolf Svarim — 65, 370
Hrsina (kod Bosiljeva) — 459, 502, 503, 505
Hruševje (kod Postojne) — 104
Hrušica (kod Jcsenica) — 580
Hrušica (kod Novog Mesta) — 48 231, 232, 275, 353, 491
Hrvatska — 127, 431, 749, 769, 776
Huda Luknja (kod Velenja) — 256, 383, 385, 774, 778
Hudajužna (kod Cerkna) — 121, 300, 398, 463, 465, 552, 553, 572, 591, 603—610, 626, 627, 629, 631, 647—650, 748, 751, 758
Hude Ravne (kod Zidanog Mosta) — 331
Hudinja (kod Vitanja) — 225
Hudo (kod Radovljice) — 466
Humar (kod Cerkna) — 450, 553

I

Idrija — 104, 137, 149, 157, 164, 2.V 244, 245, 298, 299, 307, 317, 367, 368. 372, 379, 396, 400, 445, 447 452, 453. 462—465, 570, 571. 586—588. 603, 607, 608, 610, 621—623, 629, 650, 679, 680, 682, 728—731. 758, 759
Idrija (r.) — 151. 152, 731
Idrijca (r.) — 197, 401, 595
Idrsko (kod Kobarida) — 199, 214, 269, 305
Ig — 8, 341
Ilirska Bistrica — 15, 358, 510, 515, 570, 571, 738
Ilova Gora (M. i V., kod Višnje Gore) — 209, 210, 232, 323, 336, 344, 409, 438, 439, 496. 498, 567, 594, 637, 640, 749, 752, 754
Istra — 13, 127, 479
Italija — 12, 15, 19, 80, 97, 107, 112, 127, 154, 178, 268, 288. 345, 366. 373. 465, 544, 547, 598, 602, 607, 633, 659. 664, 685, 770
Ivančna Gorica (kod Grosuplja) — 327, 339, 377, 488, 489
Ivanščica (pl.) — 769

J

Jablan (kod Novog Mesta) — 86. 497, 499, 641
Jadransko primorje — 758. 759
Jager Marjan Ris — 541
Jagerski vrh (k. 1327, kod Oplotnice) — 751
Jagnjenica (kod Zidanog Mosta) — 43, 44
Jagodnik (kod Novog Mesta) — 46, 48, 90
Jagršče (kod Cerkna) — 137, 202. 236. 400. 401. 445, 446, 731
Jaklič Alfonz Fonze — 285
Jakob>ki Dol (Spodnji i Zgornji) — 721
Jakopič Albert Kajtimir — 24. 149, 173. 288, 296, 309, 374, 592, 635
Jakov dol — 32
Jakša Matija — 234
Jamlje (kod Tržiča) — 582, 583
Jamnik (kod Škofje Loke) — 61, 62, 64, 368. 520, 521, 523, 526, 577, 601, 619
Jančje (kod Ljubljane) — 772
Janeži (kod Ribnice) — 48
Janežič Stane — 271
Jankovič Dragoslav — 165, 198
Jarenga (predeo) — 90, 91
Jarše-Mengeš (ž. st., kod Kamnika) — 782
Javnikar (kod Dovža) — 708
Javor (kod Železnika) — 531
Javor Bogdan Peter — 62
Javorje (kod Blagovice) — 542
Javorje (kor Crne) — 29, 34, 222, 223, 262
Javorje (kod Škofje Loke) — 61, 369,' 379, 451, 682/742, 743
Javornik (kod Jesenica) — 144, 239, 291, 293. 579. 781, 784—786
Javornik (kod Škofje Loke) — 61 77. 280. 291, 522
Javornik (pl.) — 478, 495

Javorniški Rovt (kod Jesenica) — 291, 292, 579
Jazbine (kod Škofje Loke) — 743
Jazbine (kod Šoštanja) — 26, 33
Jelenje (Sp. i Za., kod Zidanog Mosta) — 43
Jelovec (predeo. kod Višnje Gore) - 232, 276
Jelovica (predeo) — 70. 72, 75, 140. 157. 188, 242, 368—370. 401. 445-447, 526, 598, 601. 618. 753
Jelšane (kod Ilirske Bistrice) — 738
Jerin Marjan - 295. 442, 678
Jerman Drago — 51
Jesenica (kod Cerkna) — 244, 246 452, 453, 464, 571, 626
Jesenice — 13. 102, 129, 143, 147, 157, 162, 188, 241. 291. 295. 298, 307 366, 368, 370, 468, 570, 576, 580 598, 629, 696. 697. 699, 781—786
Jesenova Ravan (kod Polšnika) — 751
Jesenovcc (kod Železnika — 68, 73. 246. 3S0, 381, 401, .527—531
Jevnica (kod Ljubljane) — 283. 421. 423
Jezerski vrh (kod Zgornjeg i Spodnjeg Jezerskog) — 543
Jezersko (Sp i Zg.. kod Kranja) — 84, 97. 466
Jobkelc (kod Cerkna) — 530
Johi (kod Bosiljeva) — 460,
Jordankal (kod Trebnja) — 88, 93 497—500
Josipdol (kod Ribnice na Pohorju» — 756
Jovovic Ilija — 285
Julijski Alpi (pl.) — 151, 446, 59S
Jurešče (kod Cerknice) — 495
Jurič br. (brdo) — 460
Jurjcvec Jože Jaka — 238
Jurjevica (kod Ribnice) — 49
Jurka Vas (kod Novog Mesta) — 752
Jurklošter (kod Zidaru« Mosta) — 262. 293—295, 441. 544, 549. 692, 704. 725. 726. 764

K

Kačja rida (brdo) — 51. 85. 86, 232. 273, 275. 355. 356, 411, 567
Kačji Polok (kod Kočevja) — 495. 496
Kajn Lojze — 114
Kal (kod Ambrusa) — 771. 772
Kal (kod Boh. Bistrice) — 452. 462
Kal (kod Radeča) - 43. 339
Kal (kod Zagorja) — 43, 44. 330—332
Kal (M. i V'., kod Novog Mesta) — 114
Kal nad Kanalom — 202
Kalce (kod Vrhnike) — 105
Kalnik (pl.) — 768
Kalje (kod Kostanjevice) — 761
Kambreško i kod Tolmina) — 151
Kamen (M i V kod Pilštanja) — 261
Kamenitee (brdo, kod Slovenske Bistrice) — 320, 551
Kamensko — 456
Kamenjak ik. 838, kod Rijeke) — 738. 739
Kamna Gora (kod Slov. Konjica) — 289, 652, 665. 686, 687
Kamna Gorica (kod Bleda) — 16 73. 187, 277, 278. 601. 614—616, 618
Kamnik — 13, 131, 204. 219. 224, 258, 391. 537, 579. 654. 689. 750. 763. 766 767, 772. 782
Kamniška Bistrica (r.) — 292. 760
Kamniške planine — 311
Katnno (kod Tolmina) — 103, 1 ^' 176. 199, 213—215, 269, 302, 305, 453
Kamplov hrib (trig. 716, kod Liti — 328
Kanal (kod Tolmina i — 103, 1'v 173, 175, 176, 211. 284, 366, 367. 394 , 396, 532 . 564 , 673—675
Kanalska dolina — 21. 122. 153. 389
Kanalski Vrh (kod Kanala). 104. 174. 176. 674
Kandi.ja (kod Novog Mesta) — 234
Kandolf Jožef — 726
Kanomlja (r.) — 138, 731
Kapla Vas (kod Celja) — 780
Karadzic Miloš — 559
Karavanke (pl.) — 143
Karlovac — 455. 456, 458—4d0. 501, 506
Karolinška cesta — 501
Karteljevo (D. i G., kod Novoe Mesta) — 46, 48
Kasaze (kod Celja) — 779
Kasino (Cassini), u Italiji) — 15
Kasjakov breg (k. 1027, kod Sv. Lovrenca na Pohorju i — 754
Kastelie Franc — 216
Kavče (kod Velenja) — 744. 753
Kavrečič Mirko — 273
Kazarje (kod Postojne) — 172

Keržič Ciril Metod — 121, 165, 281, 373, 381, 519
Kesič Franko Cene — 401
Kidrič Boris — 128
Kilibarda Mile — 195, 256
Kitni Vrh (kod Žužemberka) — 119, 210, 234, 338, 352, 640
Kladje t kod Cerkna) — 399, 400, 576
Kladje (kod Zidanog Mosta) — 43, 44
Klana (kod Rijeke) — 15, 570
Klance (kod Starog Trga) — 495
Klanjšek Jože Vasja — 195, 291, 444
Klavže (kod Tolmina) — 449, 452, 556—558, 571, 573-575, 578, 589, 630
Klodič (kod Čedada) — 151
Klomar (kod Boh. Bistrice) — 452, 462
Klonte (kod Cerkna) — 450, 553. 607, 648
Klopni vrh (brdo, kod Slovenske Bistrice) — 551, 754, 761, 764, 768
Klusov Jože — 506, 507
Knape (kod škofje Loke) — 75, 120
Knaus Jože Miha — 506
Kneza (kod Tolmina) — 104. 244, 449. 452, 469, 556—558, 571, 574. 575. 578. 595, 596, 629, 630, 633, 758
Knežja Njiva (koti Cerknice) — 473, 475—477
Knežja Vas (kod Trebnja) — 343
Knežji vrh (k. 949, kod Starog Trga) — 494
Kobalar (kod Gorice) — 150, 268
Kobarid — 15, 21, 103, 151, 153, 198. 199. 213, 248. 298, 302. 569, 583. 632, 633
Kobariška dolina — 371
Kobilnik (k. 652) — 287
Kobilja glava (trig. 1475. kod Tolmina) — 469. 534, 629
Kočarji (kod Kočevja) - 496
Kočcvar Franc — 45, 326
Kočevje - 9, 48, 85. 183, 184, 209, 326, 344, 354, 355. 405. 406. 473. 475—477 495. 496, 544, 636. 637. 639—642, 644, 738, 741. 750
Kočevski rog — 209
Kočna (kod Bleda) — 580
Kodrič Rudi Branko — 554, 556
Kog (kod Ljutomera) — 749
Kogeljnik (koti Crne) — 29
Kojca (kod Bukova) — 607, 610 759
Kokalj Tone — 15
Kokra (Sp. i Zg., kod Kranja) — 466
Kolacnik v. (k. 919, kod Cerknice) — 477, 494
Kolander (kod Dovža) — 708
Količevo (kod Domžala) — 538
Kolman Alojz Marok — 84, 156, 195. 205, 393. 443. 444. 552, 655, 672, 695
Kolnik (kod Slov. Konjica) — 444
Kolovrat (pl.) — 151. 214
Kolovrat Drago — 506

Komande
— Ajdovščina — 561, 562
— Dornberk — 561
— Istarskog područja — 439. 440
— Kobarid — 560
— Koper — 217
— Kočevje — 517
— Kojsko — 560
— Solčavsko-loearskog vojnog područja —"206, 208
— Tolmin — 560
— Velike Lašče — 517
— Žužemberk — 439
Komen (koti Trsta) — 104
Komenda (kod Kamnika) — 313, 314
Komisija (prevoj) — 756, 771
Kompolie (kod Ribnice) — 119, 16*. 183, 342
Kompoljska dolina — 48
Konec (kod Novog Mesta) — 275
Konvalinka Sava — 518
Konjiška gora (pl.) — 290, 661
Kopa (M. i V., k. 1526, trig. 1542, kod Slovenje? Gradca) — 259, 708. 709
Kopač Ivan Pavček — 645
Kopačnica (kod Cerkna) — 622
Koper — 80, 479
Kopriva (kod Trsta) — 104
Kopriva (kod Gorice) — 139, 152, 584
Koprivna (kod Solčave) — 224, 420, 690
Koprivnik (kod Kočevja) — 344 354. 355
Kordun — 456
Korinj (M. i V., kod Ribnice) — 118 336, 342. 344. 409. 640, 768, 771
Koritnicu (kod Cerkna) — 137, 24^ 450, 452, 462. 518. 519. 552. 554. 571. 572, 603—607, 611, 626. 627, 629 631, 648 649
Koritno (kod Bleda) — 11. 18, 64, 70—73. 137, 147, 148, 158, 163

Korito (kod Kneže) — 758
Korošec Jožef — 716
Koroška Bela (kod Jesenica) — 240, 291

Korpusi

NOVJ:

— 4-ti — 437, 456, 457
— 7-mi — 7—9, 12—14, 39, 42, 46. 85, 91, 94, 98. 99, 106, 108, 114, 115, 118, 129, 130, 133, 134, 166, 167, 169, 183—186, 209, 217, 230, 272. 273, 276, 282, 283, 320. 323. 327, 345, 346, 351, 360—362, 375. 378, 389, 405—408, 410-413. 423-425, 428, 430-433, 436—139, 456, 457, 459, 471, 481, 512, 514, 515, 562, 566, 568, 636—640, 642—644, 655—657, 678, 695
— 9-ti — 7, 9—17, 20. 22, 23. 52, 53, 55, 78—80, 96, 98—102. 105, 120, 122, 123, 129, 138, 140, 142, 145 149, 157, 170, 173, 175, 176, 177 187, 189, 196, 198. 200, 202, 213, 217. 236. 237, 240. 248, 266—268, 284, 291, 296—298, 305. 307, 308. 310, 316, 317, 319, 365 366, 370, 372, 373, 379, 387, 389. 394. 395. 405, 406. 414, 415, 418, 419, 424, 425. 428. 430, 433, 435. 445, 449. 451-455, 462, 466, 469, 470, 532—534, 554, 556, 562, 563, 569—573, 578. 584. 586, 591, 595, 597, 598. 601, 602, 614, 621, 628. 631, 634, 655, 673, 679, 681, 684, 697, 698, 757

Korte (u Austriji) — 543
Koruška — 13, 21, 22, 95—100, 190, 221, 224, 228, 229, 296, 321, 370, 374, 389, 420, 543, 659, 685, 749, 752, 754, 761, 764, 768, 771, 773
Koseč (kod Kobarida) — 248
Koselj Janez — 285
Kosmati vrh (k. 1644) — 62 67, 68, 73, 74
Kostanjevica (kod Gorice) — 124
Kostanjšek Miha — 693
Kostevc Kari — 765
Kostrinski vrh (k. 1067, kod Mrzle Vodice) — 739
Kostrivnica (kod Celja) — 761
Košana (D. i G., kod Postojne) — 103
Košnica (kod Celja) — 771
Kot (kod Ribnice) — 50
Kotar Franc — 86
Kotel (brdo, kod Vrhnike) — 167
Kotlje (kod Slovenjeg Gradca) — 221. 252, 262, 690
Kovačič Božidar Iztok — 237, 448, 613
Kovor (kod Radovljice) — 288
Kozana (kod Gorice) — 150
Kozina (kod Sežane) — 104, 356, 509, 515
Kozja skala (kod Cerkna) — 450
Kozjak (pl.) — 391, 392. 695, 704, 774
Kozje (kod Pilštanja) — 191, 646. 776
Kozji vrh (k. 949, kod Cerknice) — 475
Kožar Vili — 94
Kožljek (kod Cerknice) — 166. 167. 183. 346. 349. 471, 769
Kožljcvec (kod Višnje Gore) — 325, 342
Kraguljišče (brdo, kod Vitanja) — 550, 551
Krajger Boris — 10, 11, 14. 23, 134, 271, 658
Krajno Brdo (kod Ljubljane) — 755
Kraljevica (kod Bakra) — 501. 73S 739
Kramar (kod Tržiča) — 102
Kramarica (predeo) — 190, 222. 213 250, 262, 420
Kranj — 13, 63, 76, 103, 129, 143. 144. 157, 187, 188, 204, 237, 2«, 277. 278, 295, 301. 368, 369, 466—468 513, 520—522. 570, 579. 598, 616 629, 696, 742, 743. 750. 751. 753. 763. 766, 770, 781—784
Kranjc Franc Mirko — 66, 110
Kranjska Gora (kod Mojstrane) — 102', 103, 748
Kras (predeo) — 11, 16. 17. 21, 124, 125. 200, 298. 418, 581, 582. 583, 696
Kraše (Sp. i Zg., kod Mozirja) — 30, 654
Krašič (kod Ozlja) — 455, 456, 459
Krašnja (kod Ljubljane) — 30. 204
Krauze Bruno — 718
Krč Bosiljevski — 501, 503
Krejder (kod Šoštanja) — 250
Kren Franc — 271
Kresnice — 35, 181, 776
Kriška Reber (kod Trebnja) — 472
Kriška Vas (kod Višnje Gore) — 178, 209, 210, 231, 275, 276, 322—324. 326, 329. 339, 343, 375, 376.

480—482, 486, 487, 493, 512, 514, 515, 594, 752
Kriške Stefan — 766
Krištof Mika — 333
Krivec (kod Mislinje) — 735
Krivonog (kod Crne) — 223
Križ (kod Kamnika) — 204, 258, 311
Križe (kod Radovljice) — 288, 467, 576, 782
Križevec (kod Slovenskih Konjica) — 767
Križevska Vas (kod Metlike) — 492
Križna Gora (kod Škofje Loke) — 160
Križni Vrh (kod Slovenske Bistrice) — 764
Krka (kod Višnje Gore) — 185, 186, 336, 437, 480, 496, 497, 512, 568
Krka (r.) — 50. 118, 185, 338. 406, 408. 437. 496, 497, 566. 567, 639. 641
Krmelj (kod Tržišča) — 48, 50, 51 106. 108—110, 113
Krmin (kod Gorice) — 19, 138, 152, 268. 371, 584, 585
Krn (kod Tolmina) — 248. 249, 269. 451
Krnica (kod Gorice) — 367
Krnice pri Novakih (kod Cerkna) — 401
Kronovo (D. i G., kod Novog Mesta) — 50. 89. 90, 93, 108, 109
Kropa (kod Radovljice) — 64, 369, 520, 525, 577, 781—784
Krška dolina — 9
Krška Vas (kod Muljave) — 344, 496
Krško — 42
Krtinski hrib — 219, 258
Krušni Vrh (kod Trebnja) — 343
Kržišnik Anton — 293, 315, 468
Kucelj (k. 1239) — 145
Kuharev boršt (predeo. kod Kamnika) — 238
Kuk (kod Tolmina) — 534
Kuk (trig. 1243) — 151
Kuk (k. 1838, kod Tolmina) — 243, 469, 629
Kuk (trig. 611, kod Plava) — 674
Kuk Jože Branko — 466
Kum (trig. 1219, kod Zidanog Mosta) — 43. 44. 330, 751
Kump Anton — 506, 507
Kunšperk (kod Podsrede) — 754
Kupa (r.) — 493, 501, 505, 506, 512
Kupijenik (kod Bleda) — 64. 66, 69. 70
Ktjpovo (kod Cerkna) — 450
Kurja Vas (kod SI. Bistrice) — 255
Kuzarjev Kal (kod Novog Mesta) - 85-87, 89, 232, 273, 275, 355, 356, 497
Kvatroventi (Quatroventi, u Italiji) — 584
Kveder Dušan Tomaž — 11, 12, 419

L

Labinje (kod Cerkna) — 246, 464
Lah Borivoj — 438
Lahovče (kod Kamnika) — 238, 748
Lajba (kod Tržiča) — 102
Lajše (Sp. i Zg., kod Škofje Loke i 61. 62, 74, 76, 523, 753
Laknica (r.) — 46, 48. 90
Laknice (D. i G., kod Novog Mesta) — 93, 114, 115
Lakovnice (D. i G., kod Novog Mesta) - 232, 275
Lancovo (kod Radovljice) — 73
Langersvald (kod Slovenjeg Gradca) — 29
Lasina (predeo) — 646
Lašče (kod Žužemberka) — 8, 166. 428
Lašče (M. i V., kod Cerknice) — 8 9, 85. 89—91, 118. 183, 209, 326, 336, 337. 342, 355. 376, 405, 409, 439, 473, 475—477, 488, 566, 567. 637. 640, 641, 738, 741. 752. 768 773
Laško (kod Celja) - 36. 294. 295, 692, 713. 767. 778, 780
Latkova Vas (kod Celja) — 780
Lavtarski Vrh (kod Škofje Loke) — 58. 61, 158, 159, 520. 521
Laze (kod Cerknice) — 495, 707
Laze (kod Hočevja) — 336, 768
Laze (kod Kočevja) — 495
Laze (kod Ljubljane) — 131. 181
Laze (kod Novog Mesta) — 354. 355
Laze (kod Vrhnike) — 105, 167, 357
Lazeč (kod Idrije) — 576, 731
Ledina (predeo, kod Železnika) — 379
Ledine (kod Idrije) — 10. 379. 621. 622, 623. 731
Legen (kod Slovenjeg Gradca) — 749
Lepe — 646
Lesce (kod Bleda) — 16, 73, 143. 144, 148, 239. 278, 578—580

Lesce-Bletl (ž. st. kod Bleda) — 770. 781—785
Lese (M. i V., kod Hočevja) — 338. 568
Lcsjak (kod Mozirja) — 715
Leskova Dolina (kod Prezida) — 740. 741
Leskovec (kod Krškog) — 761
Leskovec (kod Višnje Gore) — 325. 327, 328, 489
Leskovica (kod Cerkna) — 682
Lešće (koti Generalskog Stola) — 501, 503. 504, 507, 508
Leše (kod Radovljice) — 466
Lcše (kod Save) — 542
Lešnica (kod Novog Mesta) — 90
Letuš (kod Mozirja) — 222, 781
Levpa (kod Kanala) — 285, 286
Levstik Jože — 271
Levstiki (kod Ribnice) — 48
Ležeče (D. i G., kod Sežane) — 53. 357, 581. 582. 786
Liber Franc — 716
Liboje (kod Celja) — 779
Ličnica (potok) — 662, 667
Lig (kod Kanala) — 151
Likar (kod Idrije) — 731
Limbarska gora (brdo) — 38, 422, 423. 539
Lindek (kod Frankolova) — 771
Lipa (kod Generalskog Stola) — 505
Lipa (crkva) — 32
Liplje Bosiljevsko — 506
Lipnica (r.) — 368, 521 ,*511,* 615, 618. 783
Lipnica (Spodnja i Zgornja, kod Radovljice) — 616
Lipniška Pl. (kod Železnika) — 246 279, 280, 523, 614, 616. 619
Lipoglav (M. i V., kod SI. Bistrice) — 288—290, 320, 535, 660, 661, 663. 667. 668, 775, 776
Lipovec (M. i Sr.. kod Žužemberka) — 408, 641
Lipovšek Ivan Moni — 539
Lipsenj (kod Cerknice) — 495, 496
Liri (r., u Italiji) — 15
Lisec (trig. 872, kod V. Bloka) — 477—480, 491, 494
Litija (kod Ljubljane) — 35, 42, 47, 129, 131, 132, 169, 283. 320, 321, 330. 342, 371, 500, 541—543, 547, 685, 691, 694, 717
Livek (kod Kobarida) — 151
Livold (kod Kočevja) — 344, 508
Lobček (kod Višnje Gore) — 322. 324, 325. 480, 492
Lobnica (r.) — 443
Loče (kod Slov. Konjica) — 290, 66!. 662, 665 , 667 . 668, 670
Loa (kod Godoviča) — 317
Log (kod Kanala) — 174, 394. 674
Log (kod Škofje Loke) — 625, 743
Logarjeva pl. — 26
Logarska dolina — 95, 99, 223
Logaršče (kod Tolmina) — 452, 573, 595
Logatec (D. i G., kod Vrhnike) — 10, 105. 130. 132, 167. 298, 303, 304, 345—347, 349, 354, 471, 494, 5S6, 782
Logori
— Školski 9. korpusa NOVJ — 20. 22, 53. 145, 372, 634. 697, 698
Loka (kod Pilštanja) — 293. 294. 692
Loka (kod Slovenske Bistriccf) — 768
Loka (kod Zidanog Mosta) — 219, 262. 294. 692
Loka (M. i V., kod Višnje Gore) — 91, 231, 232, 233. 324—326. 343, 480, 482, 752
Loka — vidi Skofja Loka
Loke (kod Trbovlja) - 541, 749
Lokovec (D. i G., kod Tolmina) — 197, 202, 400, 445, 451, 563, 564, 596, 681
Lokavina (kod Dobrne) — 777
Lokve (kod Delnica) — 738, 739
Lom (kod Tolmina) — 534, 564, 629
Lončarjev Dol (kod Sevnice) — 704
Lopatnik (kod Velenja) — 744
Loščar (kod Žira) — 729
Loška dolina — 475, 488
Loški potok (predeo) — 48, 355, 473, 475
Loško (kod Cerknice) — 328. 329
Lović Prekriški (kod Ozlja) — 456
Lovrano (kod V. Bloka) — 494
Lovrenška jezera (kod Ribnice na Pohorju) — 756
Lož (kod Cerknice) — 477
Lučarjev Kal (kod Žužemberka) — 118. 119, 234, 272—274. 338, 352, 376, 377, 636, 640
Luče (kod G. Grada) — 84, 206, 780
Luče (kod Višnje Gore) — 232, 234, 322. 324, 326, 336. 344. 353. 480, 497. 498, 752
Lučine (kod Žira) — 141, 379, 623, 679, 681, 682, 683

Ludranski Vrh (kod Crne) — 34
Lujzinska cesta — 501
Luka (kod Šoštanja) — 223
Lukanja (kod SI. Bistrice) — 258
Lukas Ferdinand — 27
Lukman Mirko — 296
Luknia (kod Novog Mesta) — 85. 232, 275. 356
Lukovica (kod Ljubljane) — 30, 3" 538
Luša (Sp. i Zg., kod škofje Loke) — 67. 68. 527 —529
Lušećka Vas (kod Slovenske Bistrice) — 535, 662. 666
Luznar Jože — 217
Luže (kod Kranja) — 313
Luže (predeo, kod Vitanja) — 421

LJ

Ljubečna (kod Celja) — 777
Ljubelj (brdo, kod Tržiča) — 97. 102, 143, 543
Ljubija (kod Mozirja) — 704
Ljubija (potok) — 716
Ljubinj (kod Tolmina) — 469, 534. 574, 575, 596
Ljubljana — 8—10, 16, 20, 31, 47, 63, 103, 105, 129—133, 169, 171, 188, 209, 219, 261, 282, 283, 295, 298, 330, 341, 345, 346, 349, 355, 357, 360, 366, 368, 370. 405—407, 410. 412, 435, 437, 439. 484, 492. 509, 510, 513, 515, 520, 540, 542, 598, 629, 642, 685, 691, 693, 706, 717, 730. 749, 750. 752, 761, 768, 770. 771, 773, 782, 785, 786
Ljubljanica (r.) — 131
Ljubljanska pokrajina — 141, 405, 410, 717
Ljubljanski vrh (trig. 813) — 641
Ljubljansko barje — 209
Ljubnica (kod Vitanja) — 771
Ljubno (kod G. Grada) — 222
Ljubno (kod Radovljice) — 142, 187, 278, 420, 466, 467
Ljutomer — 749

M

Mačji Dol (kod Trebnja) — 340. 342. 472, 473
Mačkov križ (k. 933, kod Slovenjeg Gradca) — 259, 260
Mađarska — 664
Majdlic (kod Cerkna) — 463, 530
Maier Albert — 765
Majevski Bruno — 765
Makole (kod SI. Bistrice) — 289, 659
Mala Crna (kod Crne) — 29
Mala Dolga Noga — 541
Mala Jelovica (kod škofje Loke) — 61
Male Dole (kod Vojnika) — 779
Malenska Vas (kod Novog Mesta) — 87
Malenski vrh (k. 1050. kod Škofje Loke) — 61, 67, 68, 742
Mali Ivan — 391
Mali Vrh (kod Novog Mesta) — 86
Malina (kod Udina) — 78
Malkovec (kod Tržišča) — 106—108, 110
Malnarič Jože — 364, 518
Malni (kod Cerkna) — 398. 399
Malo Hudo (koti Višnje Gore) — 323, 376, 377, 487—189. 491
Malo sedlo (k. 998, kod Slovenjeg Gradca) — 259
Mainolj (Sp. i Zg.. kod Litije) — 500. 764
Man. Nazarje (kod Mozirja) — 30, 654
Mancano (Manzano. u Italiji) — 138
Marenberg — vidi Radlje ob Dravi
Maribor — 129, 155, 205. 221. 228, 289, 320, 321, 390, 391, 443, 547, 549. 551, 645, 652, 659, 664, 668, 685, 686, 694. 703, 707, 749, 751, 761. 764. 768. 769. 771, 773, 775. 776
Marin Darko — 351
Marinča Vas (kod Muljave) — 492, 568
Marjanovič Ratko — 380
Markovec (kod Cerknice) — 473, 475, 477
Marof (kod Cerknice) — 328
Marof (kod Idrije) — 104
Marolt Marjan — 536, 669
Martinček (kod Radovljice) — 67, 616
Martinek (kod Ljubljane) — 311
Martini Vrh (kod Škofie Loke) — 61. 67. 68, 77. 295. 369, 379, 451, 526—531. 578. 610, 770
.Martinja Vas (kod Trebnja) — 91. 142, 338
Martinjak (kod Cerknice) — 328, 477, 478, 488, 489, 492
Mašora (pl.) — 731
.Vlašun (kod Ilirske Bistrice) — 740—742
Matajur (trig. 1643) — 151
Matelič Franc — 596

Materija (kod Podgrada) — 509
Matkov kot (predeo) — 206
Mavčiče (kod Krania) — 468
Mavrin Janko — 351
Medana (kod Gorice) — 303
Medič Ivan Silvo — 391
Medno (kod Ljubljane) — 103
Medvedjek (kod Trebnja) — 180. 209. 210, 230, 232, 233, 272, 340, 341, 345, 352, 353, 472 565, 567, 593, 636, 640
Medvedjek (kod Tržišča) — 106—108, DO. I11, 115
Medvode (kod Ljubljane) — 63, 64, 72, 103, 368
Megušar (kod Železnika) — 531
Mengeš (kod Ljubljane) — 142, 310. 311
Merće (kod Sežane) — 582
Metlika (kod Crnomelia) — 437, 438, 457, 761
Melnaj (kod Višnje Gore) — 327, 328. 487
Metuiov vrh (k. 813, kod Šoštanja) — 711, 712
Metulje (kod Cerknice) — 475, 476, 494
Mevlja (potok) — 382. 385
Meža (r.) — 221, 229, 771
Mežica (kod Slovenjeg Gradca) — 29, 263. 391, 543, 754. 764. 768
Mežnarič Stane Dušan — 334. 335
Migolska Gora (kod Trebnja) — 340
Mihelca (kod Trebnja) — 47, 472
Mihivc Jože Rudar — 370
Miklavž (kod Cerkna) — 379
Milačić Mojsije — 111
Milani (kod Vinice) — 505
Milek Jože — 114
Milič Anton Marko — 21
Milič Viljem — 39. 41, 230, 266, 386, 548, 672, 695
Milje (kod Trsta) — 80
Miren (kod Gorice) — 104
Mirna (kod Trebnja) — 45, 51. 106, 107, 180, 233, 340, 341. 438. 768
Mirna (r.) — 106
Mirna Peč (kod Novog Mesta) — 8, 48, 51, 85—89. 93, 180, 185, 186, 209. 232, 273, 356. 375 409-412. 414. 424. 500, 514, 593, 636, 750, 755, 762
Mislinja (M. i V., kod Vitanja) — 83, 84, 155, 190, 191, 204, 221, 222, 225, 228, 229, 256, 320, 382—385, 419, 421, 535. 540. 704. 710, 711, 728. 745, 749
Mislinja (r.) — 220, 221, 224, 229, 382. 761
Mislinja (ž. st., kod Velenja) — 25. 252
Mislinjska dolina — 156, 190, 687
Mislinjska grapa (nredeo) — 550
Mišica Vlado — 222
Mivšek Anton — 96
Mlače (kod Slovenskih Konjica) — 665, 666
Mlačevo (M. i V.. kod Višnje Gore) — 322. 325, 480. 486
Mlaka (kod Škofje Loke) — 52S
Mleščevo (kod Višnje Gore) — 487—190
Mlinar Filip Vuk — 208
Mlino (kod Bleda) — 772
Močnik (potok) — 761
Modreja (kod Tolmina) — 574
Modrič (kod Oplotnice) — 764
Modruš Potok (M. i V.. kod Karlovca) — 460
Mohorc (kod Boh. Bistrice) — 399, 450 452, 462, 463, 571, 572, 603, 609, 611, 629
Mohorič (kod Škofje Loke) — 527
Mojstrana — 143, 162
Mokronog (kod Novog Mesta) — 46. 106. 107. 114. 115, 118
Moravče (kod Ljubljane) — 30, 35, 283. 538, 539. 550, 688, 763
Moravče pri Gabrovki — 340
Moravška dolina — 538, 539
Morsko (kod Kanala) — 104, 674. 675
Moste (kod Bleda) - 291
Moste (kod Kamnika) — 292. 313
Moša (kod Gorice) — 139, 152, 584 585
Mošenik (kod Moravča) — 539
Mošenjska Pl. (kod Železnika) — 62. 64, 66, 70, 246, 401. 523. 576, 616
Mošnje (kod Bleda) — 16, 187
Motnlk (kod Trbovlja) — 32
Mozirje (kod Šoštanja) — 26, 28. 204, 219, 222. 704. 715, 716
Mozirske pl. — 420, 646
Mramorovo pri Pajkovem (kod V. Bloka) — 494
Mraševo (D. i G., koti Novog Mesta) — 49
Mravlje (kod Cerkna) — 379
Mrzla Planina (kod Pilštanja) — 754, 761
Mrzla Vodica (kod Delnica) — 739
Mrzli Studenec (kod Boh. Bistrice) — 147. 159, 240

Mrzli vrh (k. 1356) — 214
Mrzli vrh (k. 1360, kod Tolmina) — 248, 453
Mrzlo Polje (kod Višnje Gore) — 231, 233, 352, 489
Mrzijaki (kod Bosiljeva) — 459, 50c
Muljava (kod Višnje Gore) — 11? 179, 230, 231, 233, 272, 336, 338, 344 352, 377, 437, 480, 490, 491, 496. 497. 568. 636, 640
Musolini Benito — 127. 268
Mustafa Franc Hadži — 391

N

N. Štifta (kod G. Grada) — 191
N Štifta (kod Ribnice) — 47. 48
\'a Breznu (kod Železnika) — 74
Na gurah (p!., u Austriji) — 96
Na Hribu (kod Višnje Gore) — 276
Na Jezeru — 731
\a Krnicah (kod Idrije) — 236
\a Soli (kod Višnje Gore) — 481
Na Veharš (kod Idrije) — 398, 400
Na Vršju (kod Idrije) — 731
Nabrežina (kod Trsta) — 103, 124, 632
Nadiža (Natisone, r.) — 151
Nadižar Anton — 351
Naklo (kod Skorje Loke) — 142, 187. 278
Nanos (pl.) — 171
Neblo (kod Gorice) — 149
Nemaćka — 101, 107, 154, 213, 263, 366. 407, 597, 598, 602, 612, 710, 728 730—772
Nemci (kod Gorice) — 367
Nemilje (kod Škofje Loke) — 61. 62. 75, 77, 521
Nemiljščica (r.) — 278
Nemška Vas (D. i G., kod Trebnia) - 91
Nemški Rovt (kod Boh. Bistrice) — 69. 240—242, 446, 649
Nenezić Ljubomir — 146
Netretić (kod Karlovca) — 460, 505
Neverke (koti Postojne) — 103
Nevljica (potok) — 689
Niniis (kod Udina) — 78, 79
Nomenj (kod Boh. Bistrice) — 103, 162, 781, 784
Notranjsko — 9. 166, 168. 350, 431, 476, 480, 498, 512—515. 738
Nova Cerkev — vidi Strmec
Nova Gora (kod Novog Mesta) — - 49
Nova Oselica (kod Cerkna) — 399, 682 728—730
Nova Vas (kod Cerknice) — 168, 355, 475, 476. 479, 738
Nova Vas (kod Višnje Gore) — 322, 323, 326, 329, 343. 437, 482, 493, 594, 749
Novak Stane — 271
Novaki (D. i G., kod Cerkna) — 246. 401, 451, 463, 624. 681
Novo Mesto — 8, 9, 42. 46—51. 85—91. 93, 107—109, 114, 117, 118, 131. 169, 179, 180, 185, 210, 231—235, 273, 275, 327, 343, 345, 352, 353, 360, 377, 405, 406. 408—412. 424, 438, 474, 491, 497, 499, 565, 567. 593, 637, 639, 642. 643, 750, 752. 755, 762. 768, 773
Novo Velenje — 778

NJ

Njivice (kod Zidanog Mosta) — '332, 717

O

Občine (kod Trebnja) — 343
Obir (pl„ u Austriji) — 84
Oblakov Vrh (kod Cerkna) — 236. 237
Obloke (kod Hudajužne) — 648, 650. 751
Obolno (kod Litije) — 342
Obreza Alojz Ciček — 541, 542
Obrne (kod Bleda) — 103

Odredi

NOV i POJ:

— Belokranjski — 180. 231, 234. 273. 275, 355. 456, 492
— Briško-bcneški — 19—22. 78. 79, 98, 103. 122, 138, 139. 149, 151, 153, 175. 176. 267. 268, 298, 302. 366, 370-374. 389. 532, 582—584, 632, 633
— Dolenjski — 45, 47, 131. 168, 169, 179—182, 210, 231, 232, 234 273. 275, 276, 282, 283, 327, 328, 353. 407. 500, 508—510. 629
— Dolomitski — 20, 103, 105, 289, 303. 371. 586. 633
— Gorenjski — 18, 20—22, 53, 102, 103, 140—145, 188, 237, 288, 291. 295, 298, 301. 310. 315, 366, 370.

371, 373, 415, 417, 466, 467, 569. 578. 579. 581. 629, 631. 632, 697, 748, 784
— Idrijsko-tolminski — 21, 103, 104, 175, 176, 198, 199, 213, 214. 215. 248. 269, 270, 298, 304. 305, 307, 371, 453. 469, 470, 533, 534, 571, 585, 629, 633
— Istarski — 79, 80. 130, 169, 347. 356-358, 439, 440. 475. 479. 508—510
— Istočnokoruški — 33. 34, 36—38. 41. 83, 84. 95, 96, 99. 100, 208, 221—260, 321, 420, 543, 689, 690, 710
— Južnoprimorski — 20, 103, 104, 123—126, 170, 200, 298, 302, 366, 370, 371, 581. 583, 632
— Kamniško-zasavski — 35, 37—39. 41. 155. 192. 205. 224, 261, 282, 283. 320, 321. 509. 510, 541, 547, 548, 550, 690, 706, 707, 748. 763, 774, 775
— Karlovački — 458—460
— Kočevski — 183, 184, 344, 354, 429, 495, 508, 644
— Kozjanski — 36—38, 41, 219, 261. 293. 321, 440, 544, 548. 654, 677, 678. 692. 695, 725, 764, 779
— Notranjski — 130. 167—169, 328, 329. 345—347, 354—357, 412, 439. 476—479. 488. 489. 491, 492, 494—496, 509. 510, 741
— Pohorski — 390—393, 547. 645, 695
— Severnoprimorski — 21
— Zapadnokoruški — 95, 96. 98—100, 122, 208, 296, 321. 468. 543

četnički:
— šoško-primorski — 365

Ogljenšak (kod Maribora) — 768
Ogulin — 459, 501, 503
Ojstri Vrh (kod Železnika) — 68, 527—530
Okonina (kod Mozirja) — 251
Okoren Anton — 271
Okrogar Anton Nestl — 99
Okroglič Avgust — 286
Okroglo (kod Nakla) — 577
01ševa (pl.) — 206, 224
Olševek (kod Kranja) — 763
Opatija — 739
Opatje Selo (kod Gorice) — 104
Općine (kod Trsta) — 104, 123, 124. 298. 582. 632

Operativne zone

NOV i POJ:
— 4. Slovenije — 7. 11—14, 37, 38. 40. 83. 95/98—100, 129, 131. 133 134. 154—156. 190—192. 195, 203, 218, 220—224, 229, 230, 250. 25<«. 262, 263, 265, 283, 289, 295. 319, 320, 382—384. 389—393. 405, 40«, 419—122. 425. 428—130, 432. 433, 435, 440. 443, 444, 535, 536, 538, 543, 549. 645. 646. 652, 655, 659 660, 662. 677, 685. 686, 689, 710, 713, 764 765, 767, 771

neprijateljske:
— Jadransko primorje — 15

Oplotnica (kod Sl. Bistrice) — 255. 258. 289. 444, 659, 711. 764. 768, 771
Opoka (kod Celja) — 290. 661
Orehek (kod Cerkna) — 400. 465, 607. 608. 651, 757, 758
Orehek (M. i V., kod Novog Mesta) — 48
Orehovica (kod Novog Mesta) — 50
Orehovo (koti Sevnice) — 775
Organizacijski štab slovenskega d;> mobranstva — 209, 336, 569
Orišje (kod Bosiljeva) — 459, 502
Orlaka (kod Žužemberka) — 232. 233, 338, 638
Ortnek (kod V. Lašča) — 92
Osek (kod Gorice) — 53, 55. 154, 415
Oslavje (kod Gorice) — 150, 268
Oslica (kod Višnje Gore) — 378
Osojnik (kod Solčave) — 34, 223
Osolnik (M. i V., kod V. Lašča) — 337
Ostruh (kod Slov. Konjica) — 44/646
Ostruščica (k. 1498. kod Vitanja) — 551. 756
Otalež (kod Idrije) — 464, 465, 576. 624, 731
Otečvrh (kod Temenice) — 472. 476
Otiški Vrli (kod Dravograda) — 27 28. 33. 421. 423
Otliea i kod Ajdovščine) — 316, 367. 451. 574. 681
Otoče (kod Radovljice) — 63. 187. 188, 277, 278, 368, 369, 615, 616, 618. 748, 783
Otok (kod Cerknice) — 495
Otonica (kod Cerknice) — 328. 477
Otočko polje (predeo) — 431

Ovsiše (kod Radovljice) — 280, 615, 619
Ozalj (kod Vivodine) — 437, 455, 456, 458

P

Pacek Alojz Platin — 32. 537
Padeški Vrh (kod Slovenskih Konjica) — 646
Padež (kod Cerknice) — 167, 350
Paka (kod Velenja) — 25, 190, 252, 256, 3S3, 779
Paka (r.) — 220. 221. 224, 229, 263, 382, 383
Palmanova (u Italiji) — 153
Panovec (kod Gorice) — 365
Papež Rudi — 351
Paritetni štab 9. korpusa NOVJ — 79. 80. 153, 372
Parož (kod Velenja) — 645
Pašen vrh (k. 1284, kod Železnika) - 379
Paška Vas (kod Šoštanja) — 27. 771
Paški kozjak (pl.) — 155, 225, 252. 421. 645, 711
Pavla Vas (kod Tržišča) — 109
Pavlin Mile — 483
Pece (M. i V., kod Žužemberka) — 210. 231, 233, 234. 274. 275, 352
Peč (kod Grosuplja) — 325
Pečana (koti Železnika) — 74, 379, 526
Peče (koti Moravča) — 539
Pečine (kod Tolmina) — 244. 573, 574
Pečovnik (kod Šoštanja) — 226, 253
Pehaček Rado — 283, 437
Penoje (kod Slovenskih Konjica) — 665. 667
Perat Alfonz — 268, 533
Perovo (koti Ribnice) — 51
Pesek (predeo) — 646
Pesje (kod Velenja) — 767, 780
Pesnik (kod Ribnice na Pohorju) — 735
Peščenik (kod Višnje Gore) — 322, 325. 326, 481, 486', 492. 565—567. 593. 594
Petelin Stanko Vojko — 466, 651
Peločnik (kod Ribnice na Pohorju) - 727. 735
Petovlje (kod Gorice) — 581, 582
Petrinci (kod Ribnice) — 48
Petrovo Brdo (kod Boh. Bistrice) - 102. 379, 450. 602. 603, 608, 629
Petrušnja Vas (kod Višnje Gore) — 179. 323, 375
Peven (kod Škofje Loke) — 159
Pevma (kod Gorice) — 150, 152, 5S5
Pevno — vidi Peven
Pijava Gorica (kod Cerknice) — 8. 341
Pijavice (kod Tržišča) — 48
Pikovnik (kod Cerknice) — 166—168. 183, 346
Piran — 80
Pirešica (Velika i Mala, kod Celja) — 778, 780
Pirievee Dušan Ahac — 388
Pirnat Franc — 484
Pirš Karel — 483
Pisanca (kod Idrije) — 236. 237. 731
Pišece (kod Krškog) — 767
Piškur Viktor — 494
Pivka (kod Postojne) — 15. 52. 130, 135, 356. 358, 509. 510, 515. 569. 582. 632
Pivka (predeo) — 366. 581, 582, 696
Pivka (r.) — 172
Planica (kod Škofje Loke) — 58—60, 159, 521
Planina (D. i G., kod Postojne) — 104. 105, 303, 304, 586, 768. 772, 782. 785
Planina (kod Cerkna) — 157, 164. 464. 622, 682
Planina (kod Pilštanja) — 262, 294, 295, 677, 692, 693. 754. 761. 776
Planinka (pl.) — 12. 550. 756. 761
Planšak (kod Ribnice na Pohorju i — 756
Plat (kod Mežice) — 771
Plave (kod Tolmina) — 103. 104. 150, 173. 175. 176, 211 267. 268. 287 302. 532, 533, 585, 632, 673, 674
Plavž (kod Jesenica) — 784
Plazovi (brdo) — 616
Plemberk (kod Novog Mesta) — 48
Plestenice (kod Idrije) — 621, 622
PlcSivec (kod Velenja i — 253
Plešivica (kod Višnje Gore) — 231, 232, 322 325. 492
Plevnik (kod Vitanja) — 550
Pliberk (u Austriji) — 34
Plitvički Vrh (kod Gornje Radgone) — 745
Plužnje (kod Idrije) — 400, 576, 731
Počakovo (Sp. i Zg., kod Zidanim Mosta) — 43. 44
Podblica (kod Škofje Loke) — 61. 520, 577

Podboč (kod Slovenske Bistrice) — 661
Podboršt (kod C'rnuća) — 785
Podbrdo (kod Boh. Bistrice) — 16, 23, 102, 104, 121. 137. 157. 164, 242. 243, 298, 300, 317, 368, 370, 380. 397. 399, 400, 445, 446, 450—454, 462 463, 465, 518, 553, 571, 572, 576, 588, 591, 601—604. 606—609, 611, 629. 630. 648, 748, 749. 751, 757. 763
Podbrezje (kod Radovljice) — 102, 142. 187. 278. 763
Podbukovie (kod Višnje Gore) — 336, 337, 481. 496, 497. 568
Podcerkev (kod Starog Trga) — 495
Podčetrtek (koti Pilštanja) — 779
Podgaberje — 230
Podgora (kod Hotavija) — 729, 730
Podgora (kod Tržišča) — 106, 108. 110, 750
Podgorje (kod Bistrice v Rožu) — 749
Podgorje (kod Sežane) — 356
Podgorje (Sp. i *Za.,* kod Slovenjeg Gradca) — 262, 704
Podgrad (kod Ilirske Bistrice) — 509
Podgrad (kod Novog Mesta) — 235
Podgrič (kod Sežane) — 104
Podhom (kod Bleda) — 580, 581
Podhosta (kod Novog Mesta) — 87
Podkorita (kod Boh. Bistrice) — 64
Podkraj (kod Vipave) — 586
Potikraj (koti Zagoria) — 753
Podlanišče (kod Cerkna) — 399
Potllesnik Franc — 134. 282
Podlipovica (kod Zagorja) — 713
Podlonk (kod Železnika) — 62, 74 401, 576, 598
Podijubelj (kod Tržiča) — 143, 467
Podljubinj (kod Tolmina) — 534. 586
Podmelec (kod Tolmina) — 452 571, 629, 751
Podnanos (koti Ajdovščine) — 318
Podnart (kod Radovljice) — 63, 76, 187. 277, 278, 280. 368. 369, 468, 521, 577, 580, 601. 615—618, 629, 781—7S4
Podobnik Danilo — 88
Podpeč (koti Gabrovke) — 86
Podrošca (kod Beljaka, u Austriji) — 321
Podrošt (kod Železnika) — 380. 526, 531
Podselo (kod Tolmina) — 285, 584
Podskrajnik (kod Cerknice) — 328
Podslivnica (kod Cerknice) — 478
Podsrcda (kod Pilštanja) — 751
Podturn (kod Kočevja) — 166, 437, 438
Podvelka (kod Maribora) — 769
Podvršnik (koti Mozirja) — 71s
Poganci (kod Novog Mesta) — 47
Poganek — vidi Grad Poganek
Poglajen Franc - 39. 41. 220, 230, 266, 321, 386, 548
Pogled (kod .Vloravča) — 539
Pogled (kod Ribnice) — 166
Pohleven Drago — 208
Pohorje — 12. 29. 30. 154—156, 190-192, 195, 220, 221, 224. 228, 283, 290, 320, 321, 391, 392. 420, 421. 444 535. 550, 645, 646, 660. 661. 685—687. 693, 695, 708, 727, 728, 755
Poklek pri Podsredi — 751
Pokljuka (predeo) — 140, 157, 159, 160, 162, 164, 446
Pokojnica (koti Trebnja) — 209, 232, 233, 343, 344. 351
Polana (kod Zidanog Mosta) — 549
Polanc Johan — 726
Polica (kod Višnje Gore) — 322. 325, 327, 4SI, 492
Police (kod Cerkna) — 400. 758
Polom (kod Kočevja) — 183. 636, 637
Polskava (Sp. i Zg., kod Slov. Bistrice) — 444. 647. 659, 768
Polšnik (kod Zidanog Mosta) — 43, 44. 329—331, 333, 335, 717, 718, 749. 751. 774, 776
Polzela (koti Celja) — 778, 781
Poljana (kod Boh. Bistrice) — 189
Poljane (kod Cerkna) — 246, 379. 451, 464
Poljane (kod **Skorje** Loke) — 622, 624, 625, 680, 682,' 742
Poljane (kod Višnje Gore) — 325. 328
Poljane (M. i V., kod Tržišča) — 93
Poljane (kod žužemberka) — 216
Poljanska dolina — 141. 365, 369. 379, 380, 601, 629. 681, 697
Poljanska Sora (r.) — 631
Poljčane (Sp. i Zg.. kod SI. Bistrice' — 289, 444. 653. 659—666, 686. 6S8
Poljčane (ž. st.. kod Zbelova) — 776
Polje (kod Ljubljane) — 312
Polje (kod Šentviške Gore) — 453
Polje (kod Tržišča) — 48
Poloki (kod Bleda) — 239. 291
Poljščica (kod Radovljice) — 278
Ponikva (kod Slov. Konjica) — 289. 290, 535. 652. 660—662. 667, 669, 670

Ponikvar Stanko — 536
Ponikve (D. i G., kod Trebnja) — 91—93
Ponikve (kod Lašča) — 326
Ponikve (kod Tolmina) — 244, 454, 455, 573. 575. 595. 596
Ponova Vas (kod Grosuplja) — 508
Ponoviče (kod Litije) — 35. 748
Pontabelj (Ponteba u Italiji) — 19
Popivoda Pero — 168, 169, 283, 438. 440. 457, 568. 637. 641
Popovci (kod Bosiljeva) — 503
Popovo (kod Radovljice) — 466
Porezen (pl.) — 601, 603. 608, 610
Posečnik (kod Škofje Loke) — 61
Postojna — 15. 16. 52. 53, 104, 134. 169. 170, 172, 298, 304. 346. 347, 354, 370, 371, 509, 515, 569, 570, 632
Potočar Anton — 168
Potočar Stane Lazar — 121, 1.38. 281. 381. 448. 519, 554, 556, 699
Potoče (kod Ajdovščine) — 317
Potočnik Roman Pezdir — 271
Potok (kod Muljave) — 339, 490
Povir (kod Sežane) — 582
Povodje (kod Ljubljane) — 311. 313
Pozirno (kod Škofje Loke) — 61, 62. 75. 77. 522
Poženik (kod Cerklja) — 313
Požnica (kod Celja) — 549
Pragersko (kod SI. Bistrice) — 289. 320. 444, 659, 775
Pranger (kod Cerkna) — 121, 398. 447. 450, 572, 606, 609. 611. 629, 647 648
Prapetno (kod šentviške Gore) — 453
Praporče (kod Grosuplja) — 325
Prapreče (kod Trebnja) — 47, 231, 235, 275, 276, 340, 353
Praprotnica (kod Boh. Bistrice) — 163
Praprotno (kod škofje Loke) — 67, 68. 679
Prebold (kod Trbovlja) — 689, 713. 780
Prečna (kod Novog Mesta) — 180, 232. 750
Preddvor (kod Kranja) — 188. 466
PrediI (kod Bovca) — 103
Predmeja (kod Ajdovščine) — 367, 372, 451
Preis Franci — 140
Prelesje (kod Kanala) — 267, 674, 675
Prelesje (kod Zidanog Mosta) — 339
Preloge (kod Šoštanja) — 27
Pretoka (kod Karlovca) — 505. 506
Prelska (kod Celja) — 218. 777
Premelč Bogomir — 201
Preserje (kod Cerknice) — 167, 641
Preska (koti Zidanog Mosta) — 43 44. 329, 331, 333, 334
Prešnice (kod Sežane) — 357
Pretovče (k. 1127, kod Tolmina) — 248. 269, 304, 305
Prcvalnik (kod Šoštanja) — 34
Prevalje (kod Dravograda) — 33. 321, 543
Preveg (kod Trbovlja) — 749
Prevoje (koti Ljubljane) — 219
Pre\ole (kod Cerknice) — 341
Prezelj Janko Stane — 77, 531
Prezid — 741
Prežganje (kod Litije) — 542
Pri Žagi (kod Boh. Bistrice) — 102
Pribič (kod Ozlja) — 455, 456
Pribik Franc — 114
Prihova (kod Oplotnice) — 768
Prilišče (D.. G. i Sr.. kod Karlovca) — 460
Primorsko — 127. 365, 629
Primožič Franc — 123, 208
Primskovo (kod Trebnja) — 276, 327. 340, 472. 473
Prislan Franc Zdravko — 688
Pristava (kod Višnje Gore) — 322. 324
Pristavica (kod Trebnja) — 230
Prislova (kod Celja) — 27, 29
Pristova (kod Crne) — 29
Privis (pl.) — 503
Prodnik (kod Luča) — 779
Prodnik Mirko — 536
Prpar Alojz — 216
Prtovč (kod Železnika) — 62, 67. 68, 74, 242. 246. 380, 401. 576
Prvačina (kod Gorice) — 11. 17. 54, 104. 146. 316, 365, 416. 417
Pšenkar (kod Cerkna) — 236
Ptuj — 221
Ptujsko polje — 685
Pugled (kod V. Lašča) — 51
Puher Matijas — 746

Pukovi

nemački:

— 1. rezervni lovački — 458
— 1. SS policijski «Tot« — 755. 763, 767, 771'
— 2. SS policijski — 748
— 3. SS policijski — 754

— 10. SS policijski — 680
— 13. SS policijski - 221, 224. 263. 420, 771, 773
— 14. SS policijski — 42, 86, 88, 89. 113. 118. 168, 178, 272. 323, 327, 336—338. 340. 352, 474, 475. 487, 495, 691. 773
— 18. landesšicen — 32, 36. 204, 221. 256. 262. 774
— 28. SS policijski »Tot« (TCK-U) — 187, 630, 730. 749
— 136-ti 188. rezervne brdske divizije — 248, 759
— 139-ti 188. rezervne brdske divizije — 450, 476, 494. 608. 728, 732, 760
— 184. landesšicen — 187, 243. 277
— »Holm« — 774
— Nastavni »Brandenburg« — 187. 369. 654. 738. 740. 741, 751. 759, 766
— Vermanšaftski alarmni »Donja Štajerska« — 25. 204. 218. 221. 226, 420. 535, 708. 710, 712—715, 720. 727, 735, 744, 755

italijanski:

— 8. alpski »Taljamento« (Tagliamento) — 175

Pungert (kod Trebnja) — 47
Pungert (kod Zidanog Mosta) — 43, 44
Pusti Javor (kod Litije) — 42
Pusto Polje (kod Mozirja) — 30. 779
Pušenjak Rudolf — 485
Pušnik Ferdinand — 716

R

Rabeljsko jez. (u Italiji) — 122
Račića (kod Zidanog Mosta) — 764
Račje Selo (kod Trebnja) — 636, 640
Raćna (M. i V., kod Višnje Gore — 118. 325, 336
Rađanja Vas (kod Trebnja) — 47, 231, 232, 235. 353, 472
Rade Janko Ilija — 506
Radeče (kod Zidanog Mosta) — 42-45. 119. 329—332. 334. 705. 717
Radegunda (kod Mozirja) — 204, 223. 229, 715
Raditsch Josef — 709, 721, 728. 737, 757
Radlek (kod Cerknice) — 328, 477—480, 488, 491, 494
Radlje ob Dravi — 228
Radmirje (kod Mozirja) — 250. 775
Radna Vas (kod Trebdna) — 752
Radohova Vas (kod Višnje Gore) — 179, 230, 233, 235 340, 341 352
Radoljška Pl. (kod Radovljice) — 280. 520, 521, 52.3. 526. 577
Radovica (kod Metlike) — 761
Radovljica — 64, 66. 72. 73. 187, 277, 278, 369, 467. 526, 598, 614, 615, 618. 696. 748. 750, 770. 772
Radovna (Sp., Sr. i Zeor., kod Bleda) — 18, 19, 137, 147, 163, 417
Raduha (pl.) — 206, 224
Raier Albert Borut — 208
Rajh — vidi Nemačka
Rajhenau (kod Kočevja) — 184, 344, 354, 355. 639
Rajhenburg (sada Brestanica, kod Krškos) — 219, 677, 692
Rakek — 10, 16, 105, 130. 167, 169, 209. 304. 328, 329, 345—347. 349, 354—356. 435, 439, 476, 477. 490. 509. 586. 741
Rakitnik (kod Postojne) — 53
Rakitno (kod Cerknice) — 167
Rakilovec (M. i V., kod Kamnika) — 219
Rakov hrib (brdo. kod Vrhnike) — 167
Rakovec (kod Tolmina) — 449
Rakovcc (kod Vitanja) — 225, 421
Rakovica (kod Nakla) — 580
Rakovnik (kod Mokronoga) — 76"
Rampl Eduard — 717
Ramšak (kod Mozirja) — 250
Rašica (kod Ljubljane) — 292, 310—313, 579
Rašica (kod V. Lašča) — 337. 355
Ratitovec (kod Železnika) — 62, 74, 369, 620, 697, 698
Ratitovec (pl.) — 379. 526
Ralje (kod Žužemberka) — 637. 540
Raunak Stefan — 716
Ravberkomanda (kod Postojne) — 356. 439. 586
Ravne (D. i G., kod Cerkna) — 244. 463—165, 626. 681
Ravne (kod Kamnika) — 219, 255
Ravne (kod Sodražice) — 475
Ravne (kod Šoštanja) — 24, 25. 251
Ra\ne (kod Tolmina) — 534, 564. 674, 675
Ravne i kod Zidanog Mosta) — 43. 44. 331
Ravne (kod Železnika) — 380. 620

Ravne na Koroškem — 543, 768
Ravni Dol (kod Ilove Gore) — 496, 497
Ravni Dol (kod Ribnice) — 47, 48, 336
Ravnjak (kod Slovenjcs Gradca) — 251
Razbor (Spodnji i Zgornji, koti Šoštanja) — 34. 204, 221, 226 227. 253, 262, 712, 720
Razbore (kod Čateža) — 341
Razborica (kod Velenja) — 535. 646. 708. 756
Razbornik (kod Šoštanja) — 221 263
Razdrto (koti Postojne) — 15, 16 104. 134—136. 170, 171, 299. 303 365, 366, 569
Razor (kod Tolmina) — 243
Razpotje (kod Idrije) — 621—623, 730
Raztoke (predeo) — 67. 523, 526
Rdeči Breg (kod Sv. Lovrenca na Pohorju) — 755, 769
Rdeči Kal (kod Trebnja) — 209. 210, 230—234. 272, 274, 275, 343. 352. 377, 487, 565. 567, 593. 636
Rdeči Kamen (kod Kočevja) — 641
Rdečnik (kod Šoštanja) — 226, 227, 253, 254
Rebec Drago Kovač — 199. 215, 249. 270, 470. 534
Rebsel Mirko — 350
Rečica (kod Laškog) — 780
Rečica ob Savinji — 704, 715, 71 778, 779
Reja Dušan — 271
Reka (kod Cerkna) — 137, 196, 197. 244, 245, 299. 300, 368, 396, 445, 446, 607, 608, 757—759
Remšenik (kod Mareqberga) — 754
Renke (kod Zagorja) — 510, 542, 775
Repče (kod Trebnja) — 498. 499
Repentabor (kod Trsta) — 123
Repnje (kod Ljubljane) — 312, 313, 314, 520
Resnik (kod Bosiljeva) — 459, 501. 503, 504, 505
Resnik (kod Velenja) — 266
Reteče (kod Kranja) — 63. 72
Rezija (predeo) — 21, 153
Ribčeva Pl. (kod Boh. Bistrice) — 68. 69. 242
Ribenska Pl. (kod Radovljice) — 66. 67, 524
Ribič Ivan Stojan — 295
Ribičič Mitja Ciril — 100, 123, 208
Ribnica (kod Kočevja) — 8, 10, 47, 49. 85, 91, 118, 183. 209, 326, 336. 355, 405, 407, 409, 439. 475—»77. 567, 636, 639, 640, 642, 738, 741. 762, 772
Ribnica (koti Slovenjeg Gradca) — 32. 22S. 653, 727, 728, 735, 755
Ribnica (r.) — 355
Ribniško jezero — 550
Ribno (kod Bleda) — 11. 18, 70. 137, 147—149, 158, 163, 417
Rifel Stanko — 351
Rihemberk (sada Branik) — 11, 52. 104. 316
Rijeka — 583, 738, 739
Rim — 15. 154
Rimske Toplice — 262, 294, 440—142. 692. 751, 775. 778
Rižana (koti Kopra) — 508
Rob (kod Cerknice) — 345. 762
Robidnica (kod Cerkna) — 379, 401, 620—622, 624, 681
Rotinj (kod Kanala) — 174—176
Rogatec — 321, 780
Rogati Hrib (koti Kočevja) — 34-1
Rogla (trie. 1517, koti SI. Bistrice) — 12, 392, 443. 444, 546, 550. 645, 646, 6S7. 694, 755. 756
Rojšek Franci — 112
Roma (predeo) — 222
Ronke (Ronchi, kod Tržiča) — 124. 125, 200
Rošker Johan — 736
Rovt (kod Motnika) — 654
Rovt (kod Škofje Loke) — 61, 67. 68, 527—530
Rovlarica (kod Radovljice) — 67, 74, 369. 523—525, 619
Rovte (kod Vrhnike) — 105, 130, 586, 679, 6S0, 682
Rozman Anton Dren — 526
Rozman Franc Stane — 8. 14, 134, 271, 425, 658
Rozman Ivan Jane/ — 271. 441, 442
Rozman Viktor — 271
Rožek (u Austriji) — 97
Rožna dolina — 97
Rudno (kod Železnika) — 69. 529
Rudno polje (predeo) — 103. 147
Rudolf Janko — 119
Runarsko (kod Sotlražice) — 47' 478
Rupa (kod Višnje Gore) — 376
Rupnik Leo — 410, 412
Rupnik Stanko — 149, 173, 2S8, 309 592
Rupnik Vuk — 328

Rustja Franjo Canči — 57, 136, 396, 413, 597, 676
Ruše (kod Maribora) — 260, 443. 551, 687
Ržiše (kod Zagorja) — 261

S

Sabotin (trig. 609, kod Gorice) — 267. 532. 584
Sad (kod Trebnja) — 210, 232. 272. 274, 473, 636, 640
Sagadin Karel — 271
Sajevčc (koti Postojne) — 16
Sajevec (kod Ribnice) — 50
Sakeršnik (kod Mislinje) — 720, 721
San Kvirino (kod Gorice) — 103
Sapota — vidi Sopota
Sardinija (o.) — 127
Sava (kod Zagorja) — 35, 261, 333. 334, 509, 510, 539, 542, 691, 706, 707, 751, 767, 774, 776
Sava (r.) — 12, 20, 39, 70, 73, 76. 131. 140, 141, 187—189, 191, 216, 282. 301, 329, 330. 370, 371. 414, 500, 520, 522, 577, 614, 615, 618, 629, 696, 748. 776
Sava Bohinjka (r.) — 696
Sava Dolinka (r.) — 696
Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika — 128, 381, 468
Savinja (r.) — 190, 206, 220, 221, 223. 224. 227, 229. 251, 263, 289, 689, 780
Savinjska dolina — 191, 192. 221, 223, 228, 229, 283, 320, 391, 420, 444, 645
Savinjski Alpi — 206
Savska dolina — 365
Savski Petar — 632
Sedanik (kod Vitanja) — 645
Sedlarjev vrh (k. 1212, kod Slovenjeg Gradca) — 709
Segovci (kod Gornje Radgone) — 746
Sekirnik Janko Simon — 31, 647
Sela (koti Smarjete) — 90
Sela (kod Tolmina) — 175
Sela (kod Trebnja) — 47. 231, 235
Sela (kod Višnje Gore) — 275, 328. 486, 489, 490, 492
Sela (kod Zidanog Mosta) — 43. 44. 330
Sela (zamak, kod Šentvida pri Stični) — 323, 375, 376
Sela nad Podmelcem — 469, 470, 560
Sela pri Sumberku (kod Žužemberka) — 181, 210, 230, 274, 275, 327, 338, 344, 499, 565, 594, 637, 638
Selca (kod škofje Loke) — 61. 62, 68, 69, 379, 527—530, 679, 753
Selce (kod Cerkna) — 242
Selce (kod Postojne) — 53
Sele (kod Slovenjeg Gradca) — 251
Selišče (kod Kobarida) — 214, 215, 269, 305
Selo (kod Bleda) — 70
Selo (kod Čateža) — 339
Selo (koti Tržiča) — 125
Selo pri Robu — 762
Selska PI. (kod Radovljice) — 64—70, 73, 523—526
Selšček (koti Cerknice) — 167. 478
Selška dolina — 68, 137, 140, 365, 369. 380, 452, 462, 577, 598. 601. 608, 629, 681, 696, 697, 730
Selška planina — 369, 619
Semič (kod Crnomelja) — 437, 438
Semič Stanko Daki — 438, 566, 594
Senadole (kod Sežane) — 125, 170
Seno\o (kod Pilštanja) — 295
Senožeče (kod Sežane) — 104. 125. 134. 135, 170, 171, 173, 365, 366
Sevnica (kod Zidanog Mosta) — 36. 93, 106—109, 112, 113, 406, 412, 440, 441, 544, 677, 692, 705, 706. 751
Sevnica (potok) — 731
Sežana — 104, 450. 451, 582
Sicilija (o.) — 127
Sidraž (kod Kranja) — 766
Simončič Janez — 596
Simončič Vinko Gašper — 95
Sivec Jože — 483, 485
Sjedinjene Američke Države — 128
Skaručna (kod Ljubljane) — 311. 313, 770
Skobir (kod Šoštanja) — 263
Skomarje (kod Slov. Konjica) — 289, 290, 443, 444. 645, 686. 687. 771. 773
Skopo (kod Trsta) — 104
Skorno (kod Šoštanja) — 754
Skušek Vera — 334. 335
Slabe (kod Cerkna) — 398, 622
Sladki Vrh (kod Maribora) — 745
Slap (kod Tolmina) — 452. 564, 573, 574, 629
Slavec (kod Čedada) — 149
Slavonija — 102
Sleme (kod Solčave) — 224
Slivnica (kod Maribora) — 289, 659. 751. 753. 781
Slivnica (kod Pilštanja) — 763, 779

Slivnica (pl.) — 328, 476-480, 488, 489. 491, 494, 496
Slapnik (kod Motnika) — 654
Slov. Bistrica — 195, 289, 320, 443, 444. 646. 653. 659, 661, 688
Slovenačko primorje — 10, 15, 16. 598. 634, 635
Slovenec Jože korl — 693
Slovenija — 7. 12. 42. 127, 129, 191, 387. 405, 422, 425, 431, 434, 598. 641. 748, 750, 753, 760, 763, 766, 770, 772
Slovenske gorice (predeo) — 695
Slovenske Konjice (kod Celja) — 155, 195. 289, 290, 444, 536. 652. 659, " 661—664 , 667, 670, 686, 687 , 767
Slovenski narodni varnostni zbor (SNVZ) — 15. 16. 125, 135, 164, 175, 199, 248
Slovenj Gradec — 33. 83. 204. 221, 222, 224. 226—228, 253, 259, 260, 262, 383, 384, 419—421. 535, 547 646, 704. 708—710, 720. 721. 727. 728, 735, 744. 755, 767
Smlednik (kod Kranja) — 102, 310, 312. 313, 468, 520
Smolnik (kod Maribora) — 687
Sinonik (kod Ribnice na Pohorju) — 727, 735
Smuka (kod Žužemberka) — 184, 438. 637, 641
Snebrje (kod Ljubljane) — 47
Snežnik (Mali, trig. 1688, Veliki, trig. 1796) — 738, 740
Sobrače (kod Trebnja) — 232, 353, 354, 472
Soča (r.) — 129, 149, 152, 173—177. 198, 199 , 211—214 . 267 . 268 . 284—286, 302, 303, 367, 371, 533, 561 632. 674—676
Sodražica (kod Ribnice) — 48. 51, 749, 773
Solčava (kod G. Grada) — 84, 224, 420, 780
Solkan (kod Gorice) — 104, 175, 176 211. 267, 268, 673
Sopelšnik (potok) — 737
Sopota (r.) — 43, 102. 329
Sopotnica (kod Škofje Loke) — 528
Sora (r.) — 578, 682
Soriea (Sp. i Zg., kod Boh. Bistrice) 379, 380. 608. 763
Sostro (kod Ljubljane) — 132
Sošice (kod Kostanjevice) — 761
Soška dolina — 151
Soteska (kod Boh. Bistrice) — 64, 69. 103, 784
Soteska (kod Žužemberka) — 183. 184, 408
Sotla (r.) — 779
Sovdat Slavko — 287
Sovodenj (kod Cerkna) — 399, 622. 680, 728, 729
Sovodnje (kod Čedada) — 583
Sovževo (kod Ozlja) — 456
Sp. Brezovo (kod Višnje Gore) — 325. 326. 481, 492
Sp. Idrija (kod Idrije) — 10. 137, 236. 237, 578. 587. 621, 730, 731
Sp. Slivnica (kod Višnje Gore) — 322. 325
Spodnja Velka (kod Maribora) — 745
Spodnje Koseze (kod Ljubljane) — 311
Spodnje Laže (kod SI. Bistrice) — 289. 666
Srednja Slivnica (k. 1022. kod Cerknice) — 488
Srednja Vas (kod Boh. Bistrice) — 11. 18, 137. 147, 162, 163, 241. 417
Srednje (kod Tolmina) — 151
Srimšek Rudolf — 114
Srnjak (trig. 915, kod Postojne) — 354
Sromlje (kod Brežica) — 768
Srpenica (kod Kobarida) — 103, 374
St. grad (razvaline, kod Višnje Gore) — 322, 324
Stahovica (kod Kamnika) — 654
Staje (kod Pijave Gorice) — 314
Stanič Jovo — 597
Stante Peter Skala — 372 , 374 , 561
Stara Cerkev (kod Kočevja) — 497
Stara Fužina (kod Boh. Bistrice) — 162. 241
Stara Glažuta (kod Vitanja) — 551. 686. 68S, 693, 751
Stara Oselica (kod Cerkna) — 684
Stara Vas (kod SI. Bistrice) — 289, 660, 661. 665, 666
Stari Log (kod Kočevja) — 184, 636. 637, 639. 641
Stari Trg (kod Slovenjeg Gradca) - 228, 704
Stari Trg (kod Trebnja) — 345
Stari Trg pri Ložu — 431. 492
Stative (D. i G., kod Ozlja) — 437, 456. 458—460. 503
Stavča Vas (kod Žužemberka) — 185

Stehanja Vas (kod Trebnja) — 272, 499. 640
Stepančič Lado — 623
Stepišnik Val — 716
Sieske (kod Rihemberka) — 52. 365
Stična (kod Višnje Gore) — 42, 47, 118. 169, 178, 179, 182, 183, 185, 209. 210, 231, 235, 272, 273, 275. 283. 323, 325, 328, 330, 336, 339, 344 360, 375, 376, 377, 437, 473, 480, 486—190, 493, 496, 497, 499. 512, 566, 567, 593, 636, 637, 639, 640, 642
Stirpnik (kod škofje Loke) — 527 —530
Stranica (kod Slovenskih Konjica i — 686
Stranska Vas (kod Novog Mesta) — 87, 377. 378
Stranska Vas (kod Višnje Gore) — 489, 490
Straža (D. i G.. kod Novog Mesta) — 85, 93, 275, 408
Straža pri Dolu — 716
Stražberk (kod Tržišča) — 48
Stražišče (kod Kranja) — 77, 143 278, 292, 522, 579
Stražnice (k. 836, kod Cerknice) — 475, 477
Strensko (kod Laškog) — 778
Strmac (kod Ozlja) — 456
Strmec (brdo. kod Trebnja) — 272
Strmec (kod Vojnika) — 653, 771
Strmec pri Ormožu — 749
Struge (kod Ribnice) — 166, 493
Struževo (kod Kranja) — 278. 522
Stržnica (kod Cerkna) — 138
Studenec (kod Domžala) — 550
Studenec (kod Sodražice) — 477, 478
Studeno I kod V. Bloka) — 477—479, 488, 491, 494
Studeno (koti Železnika) — 529, 586
Stupica (kod Cedada) — 103
Suha krajina — 118, 169, 179, 18." 209, 283', 409, 439
Suhadol (G. i D.) — 768
Suhadol (kod Slovenskih Konjica i — 665, 777
Suhi Dol (kod Žira) — 141
Suhi Grič (brdo, kod Vrhnike) — 349
Suhi Potok (kod Trbovlja) — 32
Suhor (kod Novog Mesta) — 87
Sušak — 405, 501, 739
Sv. Ahac (crkva, kod Dovža) — 70S
Sv. Ana (kod Starog Trga) — 495
Sv. .Ana (kod Trebinja) — 45, 48, 51 85, 89, 91, 108, 119, 180, 497, 498. 500
Sv. Ana (vidi Podljubelj)
Sv. Andrej — vidi Andrej nad Zmincem
Sv. Barbara (crkva, kod Slovenje« Gradca) — 709
Sv. Brie (kod Velenja) — 704
Sv. Danijel (crkva, kod Šoštanja) — 226. 227, 254
Sv. Duh (crkva, kod Šoštanja) — 250
S\. Duh (crkva, kod Višnje Gore > — 185, 322, 323. 344, 482, 493
Sv. FJorijan (crkva, kod Novog Me sta) — 327
Sv. Gregor (kod Ribnice) — 48, 166 749
Sv. Ivan (crkva, kod Cerkna) — 156
Sv. Jakob (crkva, kod Kranja) — 313
Sv. Jakob (kod Maribora) — 753
Sv. Janez (kod Boh. Bistrice) — 162. 241
Sv. .ledert (kod Celja) — 228
Sv. Jedert (kod Slovenjeg Gradca) — 761
S\ Jošt (kod škofje Loke) — 280. 369, 468, 521, 522, 576, 580
Sv. Jošt (kod Velenja) — 645
Sv. Jurij (kod Tržiča) — 90. 91, 93. 106-110. 112. 113. 115. 117. 118
Sv. Jurij pod Kumom (kod Zid nog Mosta) — 43, 330, 331. 334 335, 751
Sv. Katarina (kod Radovljice) — 748
Sv. Katarina — vidi Ceče
Sv. Križ (crkva, kod Šoštanja) 227
Sv. Križ — vidi Vipavski Križ
Sv. Kri/, (sada Gabrovka) — 43—4?, 48, 329—333, 339. 751
Sv. Križ (kod Jesenica) — 291
Sv. Lenart — vidi Vrh nad Laškim
Sv. Lenart (crkva, kod škofje Lu ke) — 67, 527. 528, 578
Sv. Lenart (kod Novog Mesta) — 90
S\. Lovrenc (sada Lovrenc na Pohorju) — 29, 260, 754, 764
S\. Lovrenc na Dravskem polju — 228
S\. Lovrenc pri Preboldu (kod Celja) — 768
Sv. Lucija (sada Most na Soči. kod

Tolmina) — 19. 21, 103, 104, 121. 175. 176, 211, 242, 298, 300. 304, 366, 368, 370, 397, 400, 445, 449—452, 454, 532, 556—558, 571—574 586. 588, 589. 595, 598, 629. 630. 632. 673, 674
Sv. Magdalena (kod Trbovlja) — 689
Sv. Marjeta (kod Slovenske Bistrice) — 667
Sv. Marko (kod Trbovlja) — 765
Sv. Miklavž (crkva, kod Cerknice) — 328, 480, 491. 494
Sv. Miklavž (kod Železnika) — 67. 68
Sv. Mohor (kod Škofje Loke) — 61—63. 72. 73, 74. 76. 77, 520—522. 753
Sv. Neža (crkva, kod Radovljice) — 466
Sv. Ožbolt (kod Škofje Loke) — 758
Sv. Pavel — vidi Prebold
Sv. Peter (kod Podsrede) — 754. 776
Sv. Petra Hrib — vidi Hrib
Sv. Rok (kod Mokronoga) — 51
Sv. Rok (kod Novog Mesta) — 47. 50
Sv. Rok (kod Višnje Gore) — 179, 323. 375
Sv. Rupert (kod Velenja) — 195, 256
Sv. Sobota (crkva, kod Krope) — 616
Sv. Tomaž (kod Škofje Loke) — 527
Sv. Trije Kralji (kod Sl. Bistrice) — 255. 379. 623 . 679 , 680, 682
Sv. Urban (crkva, kod Ajdovščine) — 52. 145. 299. 415
Sv. Uršula pri Bojtini (kod Oplotnice) — 771
Sv. Valentin (crkva, kod Pilštanja) — 293. 692
Sv. Vid — vidi Žilce
Sv. Vid (kod Vitanja) — 767, 771
Sv. Vrh (kod Mokronoga) — 89—91, 107, 109—112, 114. 115
Sv. Vrh (kod Zagorja) — 542
Svetina (kod Celja) — 36, 780
Svinška planina — 98
Svinjsko (Sp. i Zg.. kod Zidanog Mosta) — 43, 339

S

.Šalamun Rudolf — 720, 721
Salek (kod Velenja) — 190, 191, 778
šaleška dolina — 156
Šapjane (kod Rijeke) — 738. 739
Savna Peč (kod Trbovlja) — 541, 754
Šebrelje (D., G. i Sr., kod Cerkna sada Šebrelje) — 138, 196, 197, 202 , 203 , 230 . 300, 301, 400, 401, 44o, 448, 731, 759
Šefert (kod Škofje Loke) — 141
Sempas (kod Gorice) — 317
Sempolaj (kod Trsta) — 104
Šenčur (kod Kranja) — 292, 313
Šentilj v Slovenskih goricah (kod Maribora) — 685, 721
Šentjanž (kod Celja) — 228, 255
Šentjanž (kod Mozirja) — 223, 227
Šentjanž pri Dravogradu — 228, 421
Šentjur pri Celju — 289, 290 , 652, 660—662, 670, 688, 705, 763
Sentjurij (kod Novog Mesta) — 48, 49
Sentjurje (kod Trebnja) — 232, 233, 329, 340, 352
Sentlovrenc na Pohorju — 255
Šentrupert (kod Trebnja) — 438. 768
Senturška Gora (kod Kamnika) — 188, 301, 766
Šentvid (kod Ljubljane) — 310
Šentvid nad Valdekom (kod Velenja) — 225, 253
Šentvid pri Lukovici — 550. 688
Šentvid pri Stični — 42, 118, 166, 168 178, 179, 182, 183, 185, 209, 210, 230—233, 235, 272, 275, 283. 323 327, 330, 336. 338. 341. 344. 352, 353, 375—377, 472—474 , 487, 489, 497—499, 512, 593. 636, 637, 640, 773
Šentvid pri Zavodnju (kod Šoštanja) - 223, 226, 227. 254, 262
Šentvidski potok — 540
Šentviška Gora (kod Cerkna) — 189, 244 . 299 . 368 , 400. 445 , 452—454, 573, 595
šentviška visoravan — 573—575, 596, 629
Šerovnik Boris — 716
Sevlje (kod Škofje Loke) — 75. 120
Sinkov Turn (kod Ljubljane) — 312
Sivec Matevž — 110
Skale (kod Velenja) — 704
Skocjan (kod Sežane) — 104

Skocjan (kod Smarjete) — 93. 109
Skot ja Loka — 72, 77. 103, 141, 157, 159. 160. 164, 242. 379, 380. 445, 44<x 466. 468. 520. 603. 621. 622, 624, 625, 679. 681. 682. 696. 743
školije (kod Višnje Gore) — 179, 230 , 272
Škofljica (kod Grosuplja) — 181, 508, 642

Škole
— Regrulna Trst — 570
Skovec (kod Tržišča) — 106, 109—lil
Škrabar Leopold — 293, 315
Škrbec Janez — 234
Skrjanče (M. i V., kod Novog Mesta) — 87
Smarea (kod Kamnika) — 204, 253
Šmarje (kod Kopra) — 479
Šmarje (kod Grosuplja) — 640
Šmarje (kod Sevnice) — 440, 544, c>92
Šmarje pri Jelšah (kod Slovenskih Konjica) — 289, 660
Smarjeta (kod Novog Mesta) — 90. 108
Smarjeta v Rožu — 768
Smarjetna gora (kod Kranja) — 295
Šmarna gora — 311
Šmartno"i kod Cerklja) — 313
Šmartno (k<xl Gorice) — 150. 560
Šmartno na Pohorju — 767, 768
Šmartno ob Dreti (kod Mozirja) — 654
Šmartno ob Paki (kod Velenja) — 745
Šmartno pod Šmarno goro (kod Ljubljane) — 102
Šmartno pri Litiji — 180, 331, 334, 377. 541
Šmartno pri Slovenjem Gradcu — 228. 255, 321. 383. 709, 777
Šmartno v Rožni dolini (kod Celja) — 716
Šmartno v Tuhinju (kod Kamnika) - 219, 255
šmaver (koti Trebnja) — 216
Šmihel (kod Novog Mesta) — 47 85—87, 93. 178. 179, 234. 275, 352, 377. 474, 591
Šmihel (kod Šoštanja) — 26, 203. 218. 223. 227, 229. 251, 254. 421. 536. 713. 715
Šmihel (kod Žužemberka) — 216, 637
Smikla\/. (kod Šoštanja) — 262
Šmilk (kod Zidanog Mosta) — 43, 44. 45. 330. 331
Sopeh (kod Višnje Gore) — 324
Sorovič Danilo — 105
Šoštanj — 25—28, 190, 192. 204, 221 —224, *221,* 228, 250, 262, 383. 390. 419, 420. 422, 423. 710. 713. 745. 754, 771
Špan Aleksander — 271
Št. llj (kod Velenja) - 744, 745, 753, 7*1
Št. Ilj (sada Šentilj pod Turjakom) — 83, 749
Št. Janž (sada Šentjanž, kod Dravograda) - 27. 28. 423
št. Janž (sada Šentjanž kod Šoštanja) — 26
St. Janž (sada Šentjanž, kod Tržišča) — 51. 106
Št. Jan/ (sada Šentjanž, kod Zidanog Mosta) — 43. 48
Št. Jernej (sada Šentjernej, koti Novog Mesta) — 50. 231. 234, 353. 377. 768
št. Jošt — vidi Rovi (kod Motnika)
Št. Jurij (sada Podkum. kod Zidanog Mosta) — 43, 44. 500, 717, 718. 722
Št. Lenart — vidi Vrh nad Laškim
Št. Lipš (crkva, kod Mislinje) — 689
št. Lovrenc (kod Litije) — 753
št. Maver (kod Gorice) — 268
Št. Peter na Krasu — vitli Pivka
Št. Rupert — vidi Breze
St. Vid (crkva, kod Velenja) — 256
št. Vid — vidi Podnanos
Št. Vid nad Valdekom — 711, 712. 774
štajerska — 11—13, 25, 32, 33, 93. 99, 190, 216, 221. 229. 282, 283, 290, 390, 419. 420. 422. 424. 425, 685, 693, 703, 707, 717, 718, 722. 723, 725, 749. 751, 753, 761, 763, 765, 767. 770, 773, 774. 775, 777
štajndl Franc (Fran/. Steindl) — 190, 262
Stakne (kod Šoštanja) — 223
Stalcerji (kod Crnomelja) — 344
Štampetov most — 130, 132, 133, 166, 167. 168. 178. 345—347. 349—351, 354. 360—362. 435, 439. 471. 476. 514. 515, 741. 782.
Štanga (M. i V., kod Litije) — 328
Štangarske Poljane (kod Litije) — 131, 132, 772 "

Štanjel (kod Ajdovščine) — 17, 20, 56, 104, 318, 396
Statenberk (kod Novog Mesta) — 46, 49
Stelan (kod Cerkna) — 452, 462, 464
Stefanja Gora (od Kranja) — 295, 770
Steverjan (kod Gorice) — 150
Štonekar (kod Slovenjeg Gradca) — 709
Store (kod Celja) — 652, 670, 688
štorie (kod Sežane) — 104, 170
Storovje (kod Višnje Gore) — 275, 323, 375, 376, 378, 486—189
Strajher Georg — 766
Stros Janez — 271
Sturje (kod Ajdovščine) — 316, 317
Subašič Ivan — 388
Sue Albin — 125
Sumberk (kod Žužemberka) — 232, 274, 637
Suinrada Vinko Radoš — 632
Svara Dušan Dule — 21, 203, 613, 632, 699
Svigelj Lado (Mojzes) — 126, 201

T

Tabor (kod Gorice) — 11, 55, 56, 146. 416, 417
Tabor (kod Trbovija) — 257, 713
Tacen (kod Ljubljane) — 102, 312
lalež (kod Bleda) — 73
lanaskovič Rajko — 134. 425, 455, 457
T;inik (kod Slovenskih Konjica) — 652
Tarčent (u Italiji) — 79
Tavčar Franc Rok — 184, 186, 211. 217
Tegtmajer Fridrih — 765
Teheran — 154
Temenica (kod Trebnja) — 45, 180, 210, 232, 275, 276, 327, 341, 343, 344, 353. 354, 377, 476
Temenica (r.) — 42, 47. 235, 273. 345
Temeniška dolina — 472, 473
Temnik (predeo) — 25, 221, 222
Tepe (Sp. i Zg., kod Zagorja) — 329
Ter (Tore, r.) — 151
Težka Voda (V. i G., kod Novog Mesta) — 49, 232, 235, 275, 327. 474. 499, 643. 754
Tihaboj (kod Trebnja) — 43, 44, 331, 332, 339, 341
Tisnikar (kod Dovža) — 708
Tisovec Viktor — 668, 669
Tolmin — 15, 21. 103, 104, 175, 198, 199, 214, 248, 269, 298, 302, 452, 454, 469. 534, 569, 571 573—575. 583, 585, 586, 596, 629, 630, 633
Tolminsko — 445, 446, 598, 607
Tolsti vrh (pl.) — 167, 347, 349, 471
Tominec Milan — 138, 198, 237, 373, 564, 676
Tomšič Alojz Lojze — 623
Topla Reber (Dolenja i Gorenja, kod Žužemberka) — 637
Toplice (D. i G„ kod Novog Mesta) — 90, 184
Topol (kod Cerknice) — 167, 475, 477, 478, 494
Topole (kod Kamnika) — 311
Topole (kod Škofje Loke) — 62, 74
Topolšica (kod Šoštanja) — 28. 771
Torkar (kod Cerkna) — 380, 526
I rampuž Danilo — 436, 644, 658
Tratnik Johan — 716
Travna gora (pl.) — 48. 49, 355
Travnik (kod Ribnice) — 738
Trbiž (Tarvisio, u Italiji) — 19, 296, 321, 374
Trboje (kod Kranja) — 313
Trbovlje — 12. 391, 500, 538, 689, 706—708, 713, 717—719, 722, 723. 725, 764. 765. 768. 771
Trdnjava — vidi Trajava
Trebelno (kod Novog Mesta) — 46 -48, 49, 89—91. 107. 110. lil. 114. 115. 118, 438, 593, 768, 773
Trebija (kod Žira) — 447
Trebnje — 8. 45, 85, 88. 89, 91, 93. 106. 108, 109, 180, 181, 185. 186, 209, 273, 327, 343, 353, 375. 406-412. 424. 438, 499, 514, 567
Tremerje (kod Celja) — 129, 288, 289, 320, 660, 661, 670, 774, 779
Trnavče (kod Mozirja) — 715, 716
Trnovica (kod Trebnja) — 274
Trnovlje (kod Celja) — 716
Trnovo (kod Gorice) — 104, 367
Trnovo (kod Kobarida) — 103
Trnuški grič (brdo, kod Trebnja) — 272
Trajava (kod Ljubljane) — 30
Troblje (kod Slovenjeg Gradca) — 228
Trojane (kod Trbovija) — 31, 32
Trošmarija (kod Ogulina) — 501, 507
Trst — 10, 11, 15—17, 20, 52, 53, 80. 104, 124, 125. 129, 130, 171. 298.

345. 346, 349. 358, 360, 370, 371. 405, 412, 5)3, 515, 562, 569, 570. 581, 582, 768
Tršar Gregor — 62
Trška Gora (kod Novos Mesta) — 4e. 48, 90, 273
Trzin (kod Ljubljane) — 142, 468 693. 766, 782, 784. 785
Tržič (kot! Radovljice) — 102. 142 157. 278, 445, 447. 466. 467. 522. 580 696
Tržič (Monfalcone) — 13. 17, 20, 80 104, 125, 200, 298, 581
Tržišče (kod Trebnja) — 42. 48, 50, 89, 90—93, 106—111 113, 115, 117 118, 209, 375, 412, 438, 567, 762, 768
Turičnica (potok) — 720, 727. 728. 735
Turičnik (k. 1123, kod Slovenjeg Gradca) — 259. 720. 721
Turiška Vas (kod Velenja) — 20? 228. 255, 383. 535, 704. 774
Turja išuma) — 754
Turja Glava (kod Vitanja) — 383
Turjak — 355, 640
Turn (zamak. kod Velenja) — 251. 332
Turšit Ivan Iztok — 10, 136, 373. 415

U

Ubeljsko (M. i V., kod Postojne) — 136
U.čakar Ernest Ljubo — 91
l eakar Janez — 153, 533
Lčakovci (kod Vinice) — 492, 506
Ulaka (kod V. Bloka) — 478, 491, 494
Lranič Ivan Drago — 99
Uršič Franc Joško — 79, 140, 153
Urška Gora (kod Slovenjeg Gradca) — 190, 222, 710
Uršna Sela (kod Novog Mesta) — 85, 87
Uskovnica (predeo) — 240, 241, 697, 698
Ustje (kod Ajdovščine) — 316

V

V. Družac v (nt 469. kod Bosiljeva) — 502, 503. 505, 506
V. Otok (kod Postojne) — 172
V. Zupanšček (trig. 1022. kod Cerknice) — 475. 477, 494
Vače (kod Zagorja) — 35, 261, 539, 542, 691, 763
Vamberger Franc — 744
Varaždin — 769
Varoš (kod Bosiljeva) —.501—504
Veharše (kod Idrije) — 15, 164, 165, 569, 679
Velenje (kod Šoštanja) — 25—28, 39, 195, 221, 222, 225, 250—252, 256. 258, 292, 321, 383, 385, 419. 422, 423, 433. 538, 540, 543, 646, 704, 710, 714, 745, 753, 767, 776—781
Velsovo (kod Kranja) — 313
Velika Kalvarija (k. 1070, kod Prezida) — 741
Velika Loka (koti Trebnja) — 45. 636, 640
Velika pl. (kod Trbovija) — 12
Velike Bloke (kod Cerknice) — 477. 478. 480. 488, 491, 494
Veliki Kal t kod Mirne Pečil —762
Veliki vrh (trig. 1347, kod Oplotmce) — 751, 761
Velikovec (u Austriji) — 764
Velunja (r.) — 26, 222, 226, 227, 229, 254, 263, 444, 646. 712
Verd (kod Vrhnike) — 130, 167, 347, 348, 350, 357, 782
Verdel!j Ivan Jovo — 441
Verdun (kod Novog Mesta) — 499
Vcrpete (kod Frankolova) — 767
Veste (kod Ljubljane) — 311, 312
Vesel Jože Viktor — 537
Vesel Peter - 94, 117, 276
Vetrih Mirko — 506, 507
Vidačič Nikola — 57, 396
Videm (kod Ilove Gore) — 497, 498
Videm (kod Lukovice) — 550
Videm (M. i V., kod Čateža) — 342
Videm (Udine) — 103, 129, 138, 139, 149, 152, 153, 298, 370, 569, 583, 584, 632
Vidina (kod Vinice) — 505
Vidmar Josip — 128
Vidmar Tone Luka — 195, 256
Vikšel Ivan Sin — 485
Vinica (kod Ogulina) — 459, 460. 492. 501. 502. 506
Vinska Gorica — 716
Vintarji (koti Ribnice) — 51
Vintgar (kod Bleda) — 781. 782. 785. 786
Vinja Vas (kod Novog Mesta) — 49
Vipava — 16. 21. 316—319, 367, 368. 394—396, 572, 681, 696
Vipavska dolina — II. 16, 298, 366, 367. 562

Vipavski Križ (kod Ajdovščine) — 145, 415
Vir (koti Domžala) — 538
Virmaše (kod Škofje Loke) — 58, 159
Visarionovič Josip Staljin — 160
Visočki vrh (k. 792, kod Šoštanja i — 203
Visoki vrh — 64
Visoko (kod Cerklja) — 576
Visoko (kod Škofje Loke) — 625
Višnja Gora - 179—181. 185, 209, 210. 231, 232, 234, 235, 275, 283, 322—32-327, 329, 339. 344, 353, 375. 376, 480 481, 483—190. 492, 493, 497. 498. 512. 565, 566. 567, 593, 594, 636. 752
Višnja Vas (kod Vojnika) — 716
Višnjevik (kod Čedada) — 150
Vitanje — 224. 225, 228. 229. 252. 383. 384, 421, 444, 536, 653. 686, 687, 711, 767, 770. 771
Vitovlje (kod Gorice) — 53, 55, 145, 415
Vivodina (kod Metlike) — 437—439, 455, 456
Vižovije (kod Trsta) — 103, 583
Vodena Draga (kod Generalskog Stola) — 460
Vodice (kod Ljubljane) — 310, 312 —314, 468, 520
Vodiška Planina (kod Radovljice) — 614. 616
Vodriž (kod Slovenjesi Gradca) — 704
Vogljc (kod Kranja) — 311, 312

Vojna područja
NOV i POS:
— 7. korpusa NOVJ — 216
— 9. korpusa NOVJ — 560. 563
— Belokranjsko — 216. 644
— Dolenjsko — 216, 639
— Idrijsko — 560, 561
— Istarsko — 217. 429. 517
— Notranjsko — 216. 516. 517
— Solčavsko-logarsko — 206, 208
— Tolminsko — 560
— Vipavsko — 560. 561
nemačka:
— 18-to — 746, 748, 750, 753. 760, 763, 766, 770. 772
Vojnik (kod Celja) — 155. 218. 251. 289, 444, 653. 660. 686. 716, 764. 779
Vojska državne bezbednosti (VDV) — 268, 495. 538. 585. 765
Vojsko (kod Idrije) — 237
Vojsko (kod Ljubljane) — 311
Vojščica (kod Gorice) — 124, 125
Voklo (kod Kranja) — 313
Volarje (kod Tolmina) — 176, 198, 213—215. 248, 269, 305. 307. 371. 453
Volavlje (kod Litije) — 542
Volčja Draga (kod Gorice) — 11, 54. 104, 146, 416, 417
Volčja jama (predeo. kod Slovenjeg Gradca) — 756
Volčje (koti V Bloka) — 477
Volfmajer Aujpist — 744
Vologa (kod Motnika) — 654
Voslič Franc — 716
Vošnik (kod Slovenske Bistrice) — 767
Vošnjak (zamak) — 28
Vransko (koti Trbovlja) — 31, 32. 204. 713
Vrata (kod Tolmina) — 564, 681
Vrata (kt>tl Zlobina) — 739
Vrbovec (kod Trebnja) — 565
Vrbovsko i ktxl Ogulina) — 505
Vrbsko jez. (u Austriji) — 96
Vrh (kod Mokronoga) — 46
Vrh (kod Višnje Gore) — 179, 327
Vrh (D. i G., kod Čateža) — 341, 353. 472
Vrh — vidi Kanalski Vrh
Vrh — vidi Mali Vrh
Vrh ktonic (k. 1343, kod Tolmina) - 243
Vrh nad Laškim — 294. 692
Vrhe (M. i V. kod Višnje Gore) — 209. 210. 231. 232. 234 322—324 336 . 337 . 339, 344 353 . 4SI 492 4%, 594
Vrhnika — 130, 132, 167. 346, 347, 471
Vrhova Gorica (kod Bosiljeva) — 501. 504, 505
Vrhovec (kod Tolmina) — 564, 681
Vrhovije (kod Kanala) — 267, 268. 303
Vrhovni štab NOV i POJ — 365, 387. 402. 426. 430. 562
Vrhovnik (kod Velenja) — 645
Vrhovo (D. i G., kod Novog Mesta) — 87—89
Vrhovo (kod Trebnja) — 472
Vrhpolje pri Kamniku — 689, 750
Vrščevo (kod Idrije) — 730
Vrhtrebnjc (kod Trebnja) — 498. 499

Vrhunec Oto Blaž — 247, 62S

Vrsnik (D. i G., kod Idrije) — 10
Vrsno (kod Kobarida) — 248
Vrtlišće (kod Bosiljeva) — 503
Vrtovin (kod Rihemberga) — 55, 56
Vuhred (kod Dravograda) — 33, 258. 321. 540, 541
Vukćević Blažo Vuk — 247, 628
Vukelič Milan Jaka — 86
Vukova Gorica (kod Karlovca) — 460, 501. 504, 505
Vuković Drago — 295, 442
Vukša Jovan — 494
Vuzenica (kod Dravograda) — 27, 33. 258, 540. 541

Z

Za Breznom — 65, 69
Zabite (kod Ilirske Bistrice) — 738, 740
Zaboršt (kod Višnje Gore) — 179. 231, 232. 235. 273. 275. 344
Zabrekve (kod Železnika) — 76. 77
Zabukovje (D. i G.. koti Novog Mesta) — 107
Zabukovje nad Sevnicom — 295. 677, 678
Zafara (kod Žužemberka) — 408
Zagomilca (kod Šentviške Gore) — 596
Zagore Jože — 271
Zagorica (kod Ribnice) — 336, 342, 343
Zagorica (kod Velike Loke) — 636, 640
Zagorica (kod žužemberka) — 118, 119, 182, 209. 231—233, 272. 274, 351, 352, 473, 567, 593
Zagorje (kod Trbovija) — 32. 131. 205. 261, 509, 510, 542, 689, 691. 706, 707, 753, 754. 764, 768, 774, 775
Zagozd (kod Zagorja) — 330, 33)
Zagrad (kod Zidanog Mosta) — 44, 331
Zagradec (kod Žužemberka) — 118, 119, 216 326, 338, 437. 594, 639
Zagreb — 129, 133, 330, 345, 456. 459. 686
Zajčji Vrh (kod Novog Mesta) — 48, 754
Zakojca (kod Bukova) — 607, 650, 651', 758
Zakriž (kod Cerkna) — 157, 164. 24-1. 295, 398, 399. 401, 519, 626, 681
Zalesnik (kod Šoštanja) — 25, 221. 227, 254
Zali Log (kod Železnika) — 67, 29V 380, 468, 526, 530, 531, 579, 580
Zalog (kod Ljubljane) — 181. 782. 785, 786
Zalog (kod Smarjete) — 93
Zalog (Sp.. Sr. i Zg., kod Kamnika) —238, 313
Zaloše (koti Radovljice) — 615
Zaplaz (kod Trebnja) — 340
Zapoge (kod Ljubljane) — 312. 313
Zapoler (kod Cerkna) — 450. 611, 647, 648. 649
Zapotok (kod Turjaka) — 341, 34^
Zarakovec (kod Tolmina) — 397, 447. 450, 518. 607, 649
Zasavje — 229, 421
Zasip (kod Bleda I — 241
Zatolmin (kod Tolmina) — 248
Zatrnik (kod Bleda) — 147
Zavodnje (kod Šoštanja) — 25. 26, 204. 221. 222, 226, 227 254. 262 263, 420
Zavrh (kod Cerknice) — 166
Zavrh (kod Ljubljane» — 313
Zavrh (kod Zidanog Mosta) — 330. 333. 335. 339. 722
Završje (kod Zagorja) — 500
Zavrtače (kod Višnje Gore) — 322, 324. 344. 482. 489. 490, 493
Zbelovo (koti SI. Bistrice) — 288. 289, 290, 320, 535, 660. 662—664. 666, 667
Zburc (kod Novog Mesta) — 90, 93, 108
Zdenska Vas (kod V. Lašča) — 89, 92. 118. 166, 183, 326, 336, 337, 497, 498, 566. 642
Zdihovo Bosiljevsko — 506
Zelše (kod Rakeka) — 354, 355, 476
Zg. Leskovec (kod Sevnice) — 751
Zgornja Bistrica (kod Slovenske Bistrice) — 761
Zgornia Polskava (kod SI. Bistrice) — 289
Zgornje Koseze (kod Moravča) — 539
Zgornji Tuhinj (kod Kamnika) — '219, 255
Zidani Most — 42. 129—131. 133, 219, 282. 289, 320, 321, 329, 330, 391, 442, 509. 510, 515. 542. 547. 645. 659, 685. 686, 691. 694. 705, 706. 726, 749. 754. 764, 767, 775, 776
Zidar Franjo Jazbec — 110
Ziljska dolina - 97, 98. 122, 123. 296
Zirkelbach Nataša — 541

ZIatnar Mirko — 10, 136, 415, 564. 676
Zlobec Milan — 125
Znojile (kod Cerkna) — 398, 572
Znojile (kod Višnje Gore) — 231, 344. 496, 497
Zore Leopold — 286
Zorkovac (kod Ozlja) — 437, 456
Zornada Josip Frenk — 182. 235. 378, 566. 594, 637. 638
Zreče (Sp. i Zg., kod SI. Konjica) — 192. 289. 443, 444. 536. 659, 711
Zupane Franc — 725, 726
Zupančič Albin — 351
Zupančič Edo — 351
Zvečaj (D. i G., kod Generalskog Stola I — 458

Ž

Zabnica (kod Kranja) — 63, 75. 143. 466. 580. 751, 783'
Žaga (D. i G., kod Kobarida) — 103, 374, 584
Žaga (kod Vitanja) — 550
Žaga — vidi Pri Žagi
Žaaar (kod Davče) — 530
Žalec (kod Celja) — 768, 780
Žalna (M. i V., kod Grosuplja) — 282, 325
Žaloviče i kod Novog Mesta) — 89. 90
žekovec (kod Mozirja) — 715
Železna Kapla (u Austriji) — 33, 36. 224. 543. 690
Železniki (kod Škofje Loke) — 62. 67—69, 102, 157, 164, 293. 379, 380. 401. 468, 527—531, 576. 578—580. 602, 679
Želin (kod Cerkna) — 137, 236, 237. 244—246. 299, 368, 379, 396, 452, 453, 462—578, 607. 608, 621—624
Želodnik (kod Kamnika) — 219, 540
Žerjav I kod Crne) — 29, 33, 543
žerjavica (pl.) — 329
Žetina (D. i G., kod škofje Loke) — 379. 529, 620—622. 624. 742, 743
Žiče (kod Slov. Konjica) — 290, 661. 662, 665, 667, 670
Zigmarice (kod Ribnice) — 166
Žigrski Vrh (kod Sevnice) — 704, 767
Žlice (kod Cerknice) — 166, 168, 439
Žiri (kod Idrije) — 10, 104. 137. 401 415. 447. 621. 622. 624. 696. 697. 728—730
Žirovnica (kod Bleda) — 143, 144. 239, 291, 328. 466. 578—580, 770, 781. 782, 784, 785
Žirovnica (kod Cerknice) — 492. 494, 495
Živec Slavko — 126
Žlabor (kod Mozirja) — 778
Žlan (kod Boh. Bistrice) — 241. 242
Žlebič (kod Ribnice) — 50. 93
žnidaršic Tone Štefan — 637
Žnuderl Bogomir — 438
Žontar Vinko Aleksandrov — 65. 526
žubina (kod Čateža) — 342. 472
Žumberak — 405, 455, 456, 640
Žusem (kod Pilštanja) — 293. 692. 779
žužek Franc Jovo — 541
Žužemberk — 8 45. 88. 118 216, 375 406—410, 412. 424. 514, 637. 752 773
Zvikarjev Križ (kod Slovenjee Gradca) — 259
Zvirče (kod V. Lašča) — 85, 166, 183. 409, 636

S A D R Ž A J

BORBE U SLOVENIJI 1944. GODINE
— 1. jun — 15. jul —

I

Dokumenta jedinica Narodnooslobodilačke vojske
1 partizanskih odreda Jugoslavije

Strana

Izveštaj Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od I. juna 1944. Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije o aktivnosti potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — — 7
Izveštaj Štaba 9. korpusa NOVJ od 1. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o situaciji u Slovenaekom primorju i o aktivnosti potčinjenih jedinica — — — — — — 15
Izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od I. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — — 24
Zapovest Štaba 15. divizije od I juna 1944. štabovima 4. slovenačke NOU brigade »Matija Gubec« i 12. slovenačke NO brigade za akciju na tvornicu hartije »Piatnik« — — — 42
Izveštaj Štaba 15. divizije od 1. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije i Štabu 7. korpusa NOVJ o dejstvima potčinjenih jedinica 29. i 30. maja — — — — — — — 46
Izveštaj Štaba 30. NO divizije od 1. juna 1944. štabu 9. korpusa NOVJ o akcijama potčinjenih jedinica u toku maja — — 52
Izveštaj Štaba 7. slovenačke NOU brigade »France Prešeren« <«J 1. juna 1944. Štabu 31. divizije o akcijama brigade u Gorenjskoj — — — — — — — — — — — — — 58
Izveštaj Štaba Briško-beneškog NOP odreda od 1. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o prepadu na kasarnu u Fojdi i akcijama u Nimisu i Atimisu — — — — — — — — — — — 78
Upulstvo Štaba 9. korpusa NOVJ od 2. juna 1944. Štabu Istarskog NOP odreda da pruži pomoć pri organizovanju italijanskih partizanskih jedinica — — — — — — — — — — 79
Izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 2. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu II. slovenačke NO brigade »Miloš Zidanšek« na uporište Dovže i o borbama Istočno-koruškog NOP odreda — — — — — — 83
Izveštaj Štaba 18. divizije od 2. juna 1944. Štabu 7. korpusa NOVJ o borbama potčinjenih jedinica u drugoj polovini maja — 85
Izveštaj Štaba Koruške grupe NOP odreda od 2. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti odreda i njihovim budućim zadacima — — — — — — — — 95

Naređenje Štaba 9. korpusa NOVJ od 3. juna 1944. potčinjenim odredima /a pojačanu diverzantsku aktivnosti na komunikacijama — — — — — — — — — — — — 101
Relacija Štaba 18. divizije od 3. juna 1944. dostavljena Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama 10. brigade »Ljubljanska« za uporište Tržišče i Sv. Jurij — — — — — — 106
Zapovest štaba 18. divizije od 3. juna 1944. štabovima 9. slovenačke NO brigade i 10. slovenačke NO brigade Ljubljanska« da se prebace na sektor Zagorica — Lučarjev Kal — Zagradec radi sprečavanja upada neprijatelja na oslobođenu teritoriju Suhe krajine — — — — — — — — — — 118
Izveštaj Štaba 31. divizije od 3. juna 1944. štabu 9. korpusa NOVJ o akcijama potčirijenih jedinica — — — — — — — 120
Predlog Slaba Koruške grupe NOP odreda od 3. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije da se pojača partizanska aktivnost u zoni Kanalske doline i Rabeljskog jezera — 122
Izvešatj Štaba Južnoprimorskog NOP odreda od 3. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o borbama i diverzantskim akcijama potčinjenih jedinica — — — — — — — — 123
UputStvo Izvršnog odbora Osvobodilne fronte od 4. juna 1944. pokrajinskim i okružnim odborima da se rezolucijama italijanskoi vladi i saveznicima podupru zahtevi Slovenaca i Hrvata u italijanskoj vojsci za prelazak u redove NOVJ — 127
Naređenje Glavnog slaba NOV i PO Slovenije od 4. juna 1944. Štabu 7. korpusa NOVJ za rušenje železničkih komunikacija i objekata na njima — — — — — — — — 129
Zapovest Štaba 30. NO divizije od 4. juna 1944. potčinjenim jedinicama za napad na nemačko-đomobransko uporište Razdrto i demonstrativni napad na Senožeče i Postojnu — — 134
Zapovest Štaba 31. NO divizije od 5. juna 1944. Štabu 16. slovenačke brigade »Janko Premrl Vojko« da se prebaci u rejon Jagerščа radi zaprečavanja komunikacije Idrija — Dolenja Trebuša — — — — — — — — — — — — 137
Izveštaj Štaba Briško-beneškog NOP odreda od 5. juna 1944. štabu 9. korpusa NOVJ o rušenju železničkog mosta na pruzi Gorica — Videm — — — — — — — — — — — 138
Izveštaj štaba Gorenjskog NOP odreda od 5. juna 1944. štabu 9. korpusa NOVJ o akcijama potčinjenih jedinica — — 140
Izveštaj štaba 9. korpusa NOVJ od 6. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama potčinjenih jedinica — — 145
Izveštaj štaba Briško-beneškog NOP odreda od 6. juna 1944. štabu 9. korpusa NOVJ o okupatorsko-kvislinškoj ofanzivi na području Brda i Beneške Slovenije — — — — — — 149
Naređenje štaba 4. operativne zone Slovenije od 7. juna 1944. štabu 14. NO divizije da na jugoistočnom delil Pohorja izvrši potpunu mobilizaciju i otpočne veće vojne operacije 154
Izveštaj štaba 31. divizije od 7. juna 1944. štabu 9. korpusa NOVJ o borbama potčinjenih jedinica u drugoj polovini maja u Gorenjskoj — — — — — — — — — — — 157
Zapovest Štaba 7. korpusa NOVJ od 8. juna 1944. za koncentraciju 15. divizije na sektoru Kožijek — Pikovnik i za napad 18. divizije na Šentvid — — — — — — — — — — 166

Izveštaj Štaba 9. korpusa NOVJ od 9. juna 1944 Glavnom štabu Slovenije o napadima Južnoprimorskog NOP odreda na neprijateljske kolone na drumu Senožeče — Storje i o napadu 30. divizije na nemaćkodomobransko uporište Razdrto 170
Zapovest Štaba 9. korpusa NOVJ od 9. juna 1944. štabu 30. divizije za napad na neprijateljska uporišta, železničku prugu i objekte u dolini reke Soče — — — — — — — — — 173
Zapovest Štaba 18. NO divizije od 9. juha 1944. potčinjenim jedinicama za napad na uporišta Šentvid, Smihel. Grm i za blokadu Stične — — — — — — — — — — — 178
Naređenje Štaba 7. korpusa NOVJ od 10. juna 1944. štabovima 3. bataljona 5. udarne brigade »Ivan Cankar« i 2. bataljona Kočevskog NOP odreda da neprekidno kontrolišu Suhu krajinu, a Komandi garnizona korpusa da se premesti na sektor Lašča — — — — — — — — — — — — 183
Naređenje štaba 7. korpusa NOVJ od 10. juna 1944 štabu 18. divizije da se zbog promenjene situacije odustane od napada na uporište slovenačkih domobranaca Šentvid pri Stični 185
Zapovest Štaba 9. korpusa NOVJ od 10 juna 1944. Štabu 31. divizije da savlada neprijateljeve posade koje čuvaju tunel i železnički most preko Save kod Globokog i poruši te objekte 187
Izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 10. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o dolasku na sektor Pohorja, rasporedu i zadacima jedinica — — — — — — — 190
Izveštaj Štaba 31. divizije od 10. juna 1944. štabu 9. korpusa NOVJ o borbama u rejonu sela Reke i Spodnjih Šebrelja — — 196
I/veštaj Štaba Iđrijsko-tolminskog NOP odreda od 10. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o borbama i akcijama potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — — — 198
Izveštaj Štaba Južnoprimorskog NOP odreda od 10. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o diverzantskoj akciji na železničkoj pruzi Tržič — Cervinjan — — — — — — — 200
Izveštaj Štaba 9. korpusa NOVJ od 11. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama 31. divizije u rejonu Šebrelje 202
Izveštaj štaba 4. operativne zone Slovenije od)j. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama i akcijama potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — 203
Naređenje Štaba Koruške grupe NOP odreda od II. juna 1944. o formiranju Komande Solčavsko-logarskog vojnog područja i njenim osnovnim zadacima — — — — — — — — 206
Zapovest Štaba 7. korpusa NOVJ od 12. juna 1944. Štabu 18. divizije za sprečavanje iznenadnih upada neprijatelja na oslobođenu teritoriju — — — — — — — — — — — — 209
Naređenje Štaba 9. korpusa NOVI od 12. juna 1944 Slabu Briško-bcneškog NOP odreda da spreči **prodor** neprijateljskih snaga iz Gorice u pravcu Plava — — — — — — — — — 211
Zapovest štaba Iđrijsko-tolminskog NOP odreda od 12. juna 1944. potčinjenim jedinicama za napad na uporišta Volarje i Kamno — — — — — — — — — — — — — — 213
Izveštaj Vojne oblasti 7. korpusa NOVJ od 13. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o postignutim uspesima pri sprovođenju mobilizacije — — — — — _ _ _ 216
Izveštaj štaba 4. operativne zone Slovenije od 13. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbami i akcijama potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — 218

Relacija Štaba 4. operativne zone Slovenije od 13. juna 1944. dostavljena Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama na sektoru Savinja — Crna i na Pohorju — — — — — 220
Izveštaj Štaba 18. divizije od 13. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije i Slabu 7. korpusa NOV.I o borbama potčinjenih jedinica na sektoru Medvedjek — Muljava — — 230
Izveštaj Štaba 31. divizije od 13. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ 0 borbi u rejonu Šebrelje — Jagršče — Pšenkar — — — 236
Izvesta i štaba Gorenjskog NOP odreda od 13. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o diverzantskim akcijama potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — — 237
Izveštaj Štaba 3. slovenačke udarne brigade »Ivan Gradnik« od 14. juna 1944. štabu 31. NO divizije o aktivnosti potčinjenih jedinica u prvoj polovini juna — — — — — — — 240
Izveštaj Štaba Idrijsko-tolminskog NOP odreda od 14. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o borbi Odreda protiv neprijateljskih kolona u rejonu Krna — — — — — — — — 248
Izveštaj štaba 4. operativne zone Slovenije od 15. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti jedinica u maju 1 početkom juna — — — — — — — — — — — 250
Izveštaj Štaba Briško-beneškog NOP odreda od 15. juna 1944. štabu 9. korpusa NOPJ o diverzijama potčinjenih jedinica u dolini reke Soče — — — — — — — — — — 267
Zapovest Štaba Idrijsko-tolminskog NOP odreda od 15. juna 1944. potčinjenim jedinicama za ponovni napad na uporište Volarje — _— — — — — — _ — — — 269
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 16. juna 1944. za formiranje 20. brigade — — — — — — — — — 270
Izveštaj Štaba 18. divizije od 16 juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije i štabu 7. korpusa NOVJ o borbama potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — 272
Zapovest štaba 31. NO divizije od 16. juna 1944. potčinjenim jedinicama za napad na uporišta Podnart i Zgornju Besnicu i za rušenje železničke pruge i objekata između Kranja i Otoča - - - - - 277
Naređenje Štaba 7. korpusa NOVJ od 17. juna 1944. Dolenjskom NOP odredu da organizuje prihvat novomobilisanih boraca sa teritorije Štajerske — — — — — — — — — 282
Izveštaj štaba 9. korpusa NOVJ od 17. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu jedinica 30. divizije na neprijateljska uporišta Kanal i Avče i o rušenju železničke pruge i objekata u dolini reke Soče — — — — — — 284
Zapovest Štaba 14. NO divizije od 17. juna 1944. potčinjenim jedinicama za rušenje železničkih mostova kod Zbelova i Tremerja i tunela kod Lipoglava — — — — — — — 288
Izveštaj štaba Gorenjskog NOP odreda od 17. juna 1944. štabu 9. korpusa NOVJ o akcijama potčinjenih jedinica — — 291
Izveštaj Štaba Kozjanskog NOP odreda od 17. juna 1944 Štabu 4. operativne zone Slovenije o borbi kod Žusma — — — 293
Obaveštenje Štaba 9. korpusa NOVJ od 18. juna 1944. Štabu Zapadnokoruškog NOP odreda o upućivanju ljudstva radi podsticanja ustanka u Koruškoj — — — — — — — 295
Izveštaj Štaba 9. korpusa NOVJ od 18. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju i aktivnosti potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — — 297

Izveštai Štaba Gorenjskog NOP odreda od 18. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o proboju 2. i 4. bataljona iz okruženja 310
Zapovest Štaba 9. korpusa NOVJ od 19. juna 1944 Slabu 30. divizije za napad na uporišta Vipavu i Ajdovščinu — — — 316
Izveštaj Slaba 4. operativne zone od 19. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o predstojećim zadacima potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — — 319
Zapovest Štaba 15. NO divizije od 19. juna 1944. potčinjenim jedinicama za napad na uporišta Krišku Vas i Višnju Gunj 322
Pregled borbenih dejstava jedinica 7. korpusa NOVJ za period od 1. do 14. juna 1944. — — — — — — — — — 327
Izveštaj Štaba 9. korpusa NOVJ od 20. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti potčinjenih jedinica u prvoj polovini juna — — — — — — — — — — — 365
Zapovest Štaba 18. NO divizije od 20. juna 1944. potčinjenim jedinicama za napad na uporište Štorovje — — — — — 375
Naređenje Štaba 31. NO divizije od 20. juna 1944. potčinjenim jedinicama da pređu na sektor Davća — Javorje — Martinj Vrh — — — — — — — — — — — — — — 379
Relacija Štaba 4. operativne zone Slovenije od 21. juna 1944. dostavljena Glavnom štabu NOV i PO Slovenije u vezi s diverzantskom akcijom na tunel i most kod Mislinje — — 382
Uputstvo Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 23. juna 1944. Štabu Koruške grupe NOP odreda o odnosima sa saveznickim vojnim misijama i direktive za budući rad — — — 386
Naređenje Slaba 4. operativne zone Slovenije od 23. juna 1944. potčinjenim jedinicama za novi raspored snaga i za formiranje Pohorskog NOP odreda — — — — — — — 390
Izveštaj Štaba 30. divizije od 23. juna 1944 Štabu 9. korpusa NOVJ o borbama i akcijama potčinjenih jedinica sredinom juna — — — — _ _ _ _ — — — — — 39.]
Izveštaj štaba 16. slovenačke NO brigade -Janku Premrl Vojko« od 23. juna 1944. Štabu 31. NO divizije o borbama i akcijama potčinjenih jedinica u prvoj polovini juna — — — 397
Izveštaj Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 24. juna 1944. Vrhovnom štabu NOV i POJ o borbama i stanju potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — — 402
Izveštaj Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 24. juna 1944. Vrhovnom štabu NOV i PO Slovenije o organizaciji, formaciji i stanju potčinjenih jedinica — — — — — — — — 426
Naređenje Štaba 7. korpusa NOVJ od 24 juna 1944. Slabu 15. divizije za prebacivanje 11a sektor žumberka radi sadejstva sa jedinicama 4. korpusa NOVJ — — — — — 437
Naređenje Štaba 7. korpusa NO\J od 24. juna 1944. štabovima Notranjskog i Istarskog NOP odreda da pojačaju aktivnost na svojim sektorima — — — — — — — — — — 439
Izveštaj Štaba Kozjanskog NOP odreda ixl 24. juna 1944. štabu 4. operativne zone Slovenije o akcijama u Šmarju kod Sevnice i u Rimskim Toplicama — — — — — — — 440
Izveštaj Štaba 14. NO divizije od 25. juna 1944 štabu 4. operativne zone Slovenije o rasporedu i planiranim zadacima potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — 443
Izveštaj Štaba 31. divizije od 26. juna 1944. Štabu 9 korpusa NOVJ o aktivnosti potčinjenih jedinica u prvoj polovini juna 445

Zapovest Štaba 9. korpusa NOVJ od 27. juna 1944. potčinjenim jedinicama za napad na uporišta u dolini reke Bače — — 449
Izveštaj načelnika Operativnog odeljenja Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 28. iuna 1944. Glavnom štabu Slovenije o situaciji u Žumbeiku i preduzetim merama za napad na Bosiljevo — — — — — — — — — — — — — 455
Zapovest Štaba 15. NO divizije od 28. juna 1944. potčinjenim jedinicama za napad na uporište Bosiljevo — — — — — 458
Zapovest Štaba 16. slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« od 28. juna 1944. potčinjenim jedinicama za napad na neprijateljsko uporište Mohorc i za obezbeđenje pravca od Idrije _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ — _ _ 452
lzveštai štaba Gorenjskog NOP odreda od 28. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o izvedenim akcijama i stanju potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — 466
Zapovest Štaba Idrijsko-tolminskog NOP odreda od 28. juna 1944. potčinjenim jedinicama da obezbede dejstva 9. korpusa NOVJ u dolini reke Bače sa pravca Tolmina — — — — 469
Izveštaj štaba 7. korpusa NOVJ od 30. juna 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbenim dejstvima i moralno-političkom stanju potčinjenih jedinica — — — — — — 471
Zapovest Štaba 31. NO divizije od 30. juna 1944. potčinjenim jedinicama da obnove napad na uporište Koritnicu i poruše železničku prugu u dolini reke Bače — — — — — — 518
Izveštaj Štaba 7. slovenačke brigade France Prešeren« od 30. jüna 1944. Štabu 31. NO divizije o borbama i akcijama u drugoj polovini juna — — — — — — — — — 520
Izveštaj Štaba Briško-beneškog NOP odreda ud 30. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o razbijanju kolone na drumu Gorica — Plave — — — — — — — — — — — 532
Izveštaj Štaba Idrijsko-tolminskog NOP odreda od 30. juna 1944. Štabu 9. korpusa NOVJ o borbama u rejonu Tolmina — — 533
Izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 1. jula 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama i akcijama potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — 535
Izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 1. jula 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama i akcijama potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — 549
Zapovest Štaba 31. NO divizije od 1. jula 1944. potčinjenim jedinicama za napad na uporište Hudajužnu i bunkere između Koritniee i Hudajužne — — — — — — — — — 552
Izveštaj Štaba 31. divizije od I. jula 1944. štabu 9. korpusa NOVJ 0 savlađivanju neprijateljskog uporišta Koritnica — — — 554
Izveštaj štaba 19. slovenačke brigade »Srećko Kosovel« od 2. jula 1944. štabu 30. NO divizije o napadu na neprijateljska uporišta Klavže i Knežu — — — — — — — — — — 556
Izveštaj Vojne oblasti 9. korpusa NOVJ od 3. jula 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o formiranju vojnog područja 1 o radu potčinjenih vojno-teritorijalnih komandi i njihovih ustanova — — — — — — — — — — — — — 560
Naređenje štaba 30. NO divizije od 3. jula 1944. potčinjenim jedinicama da se razmeste na sektoru Banjške planote i pripreme za dalje zadatke. 563

Naređenje Štaba 18. divizije od 4. iula 1944. štabovima 8. slovenačke brigade »Fran Levstik« i 9. slovenačke brigade da budu spremne za predstojeće rušenje tunela Peščenik — 565
Zapovest Štaba 7. korpusa NOVJ od 5. jula 1944. potčinjenim jedinicama za rušenje tunela Peščenik — — — — — 566
Izveštaj Štaba 9. korpusa NOVJ od 5. jula 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti i stanju potčinjenih jedinica krajem juna i početkom jula — — — — — 569
Zapovest Slaba 18. NO divizije od 5. jula 1944. štabovima 8. slovenačke brigade »Fran Levstik« i 9. slovenačke brigade za rušenje železničkog tunela Peščenik kod Višnje Gore — — 593
Izveštaj Štaba 30. NO divizije od 6. jula 1944. Štabu 9. korpusa N'OVJ o borbama na sektoru Šentviška Gora — Ponikve — 595
Izveštaj Štaba 31. divizije od 6. jula 1944. Slabu 9. korpusa NOVJ o borbama i akcijama potčinjenih jedinica — — — — 597
Izveštaj Slaba 3. slovenačke udarne brigade -Ivan Gradnik od 6. jula 1944. Štabu 31. NO divizije o borbama i aktivnosti brigade u drugoj polovini juna — — — — — — — 614
Izveštaj Štaba 9. korpusa NOVJ od 7. jula 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti i stanju potčinjenih jedinica krajem juna i početkom jula — — — — — — 628
Zapovest Štaba 18. NO divizije od 7. jula 1944. štabovima 8. slovenačke brigade »Fran Levstik« i 9. slovenačke brigade za novi raspored snaga — — — — — — — — — — — 636
Zapovest Štaba 7. korpusa NOV J od 8. jula 1944. potčinjenim jedinicama za blokadu neprijateljskih uporišta — — — — 639
Naređenje Glavnog Štaba NOV i PO Slovenije od 9. jula 1944. Štabu 7. korpusa NOVJ za miniranje putova na teritoriji Korpusa — — — — — — — — — — — — — 642
Naređenje Slaba 14 NO divizije od 10. jula 1944. Slabu I. slovenačke udarne brigade Tone Tomšič' da pređe na sektor Paškog Kozjaka radi upadanja u Donju Savin jsfcu dolinu — 645
Zapovest Štaba 16. .slovenačke NO brigade Janko Premrl Vojko« od 10. jula 1944. polćinjenim jedinicama za napad na uporišta Zapoler i Pranger — — — — — — — — — 647
Izveštaj Slaba 4. operativne zone Slovenije od 12. jula 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti potčinjenih jedinica — — — — — — — — — — — — — 6?2
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13. jula 1944. Štabu 7. korpusa NOVJ za reorganizovanje štabova, jedinica i ustanova prema novoj formaciji — — — — — 655
Relacija Štaba 4. operativne zone Slovenije od 13. iula 1944. o napadu 14. NO divizije na železničku prugu Zidani Most — Maribor i iskustvima iz tog napada — — — — — — 659
Zapovest Štaba 30. NO divizije od 13. jula 1944. potčinjenim jedinicama za napad na neprijateljsko uporište Deskle i rušenje komunikacije Gorica — Most na Soči — — — — 673
Izveštaj Štaba Kozjanskog NOP odreda od 13. jula 1944. Štabu 4. operativne zone Slovenije o napadu na neprijateljsku kolonu kod Zabukovja nad Sevnicom i o rezultatima mobilizacije — — — — — — — —• — — — — — 677
Zapovest Štaba 9. korpusa NOVJ od 15. iula 1944. potčinjenim jedinicama za napad na neprijateljsko uporište Hotavlje 679

Izveštaj Štaba 4. operativne zone Slovenije od 15. jula 1944. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti potčinjenih jedinica krajem juna i početkom jula — — — — — 685
Zapovest štaba 31. NO divizije od 15. jula 1944. potčinjenim jedinicama za novi raspored radi sprovođenja mobilizacije 696

II

Dokumenti nemačkih okupatora

Obaveštenje komandanta policije i službe bezbednosti za Donju štajersku od 2. juna 1944. Ispostavi službe bezbednosti u Brezicama o aktivnosti jedinica NOVJ u Donjoj Štajerskoj 703
Izveštaj Žandarmerijske stanice Zagorje od 2. juna 1944. komandantu policije i službe bezbednosti u Donjoj štajerskoj o partizanskoj diverziji na železničkoj pruzi kod stanice Zagorje — — — — — — — — — — — — — 707
Izveštaj 1. čete »Maribor-okolina« od 3. juna 1944. Prvom bataljonu Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« o borbi protiv jedinica NOVJ u rejonu Velike i Male Kope na Pohorju — — 708
Izveštaj Vermanšaft-puka »Donja štajerska« od 4. juna 1944. o angažovanju potčinjenih jedinica u borbama protiv jedinica NOVJ - - 710
Izveštaj 1. alarmne čete »Celje-istok« od 6. juna 1944. Komandi 3. bataljona Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« o borbi koju je vodila protiv jedinica NOVJ u rejonu šmihela — 715
Izveštaj Sreske žandarmerije Trbovlje od 6. juna 1944. Okružnoj žandarmeriji Celje o napadu jedinica NOVJ na Polšnik i Podkum _ — — — — _ — — — — _ 717
Izveštaj Sreske žandarmerije Trbovlje od 6. juna 1944. Okružnoj žandarmeriji Celje o napadu jedinica NOVJ na žandarmerijsku ispostavu Sv. Katarina (Čeče) — — — — — 718
Izveštaj I. ćete »Maribor-okolina« od 7. juna 1944. Komandi 1. bataljona Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« o prepadu jedinica NOVJ na kantonman Dovže i o borbama u rejonu Sakeršnik — Turičnik — — — — — — — — — — 720
Izveštaj Sreske žandarmerije Trbovlje od 7. juna 1944. Okružnoj žandarmeriji Celje o napadu jedinica NOVJ na uporište Sv. Jurij (Podkum) — — — — — — — — — — — 722
Izveštaj Sreske žandarmerije Trbovlje od 7. juna 1944. Okružnoj žandarmeriji Celje o napadu jedinica NOVJ na uporište i rudnička postrojenja u Hrastniku — — — — — — — 723
Izveštaj Sreske žandarmerije Trbovlje od 11. juna 1944. Okružnoj žandarmeriji Celje o napadu partizana na Žanđarmerijsku stanicu Jurklošter — — — — — — — — — — 725
Izveštaj 1. alarmne čete »Maribor-okolina« od II. juna 1944. Komandi 1. bataljona Vermanšaft-puka »Donja štajerska« o proćešljavanju rejona Crni vrh — Brešar — Turićnica — 727
Izveštaj komandanta brdskog bataljona »Hajne« Komandi 139. puka 188. rezervne divizije od 12. juna 1944. o borbama protiv jedinica NOVJ u rejonu Sovodenj — Nova Oselica — Fužine — — — — — — — — — — — — — 728

Izveštaj I. alarmne čete »Maribor-okolina« od 14. juna 1944. Komandi 1. bataljona Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« o borbama protiv jedinica NOVJ u rejonu Brešar — Turičnica potok — Dovže — — — — — — — — — — 735
Izveštaj Alarmnog puka »Brandenburg« od 16 juna 1944. o akciji »Zonenvende« na području Gorskog kotara i Notranjske 738
Izveštaj Žandarmerijske stanice Poljane od 24. juna 1944. o borbi protiv partizana kod Malenskog vrha — — — — — 742
Izveštaj 2. bataljona Vermanšaft-puka »Donja Štajerska« od 27. juna 1944. o napadu partizana na patrolu I. alarmne čete »Ljutomer« u rejonu sela Kavče — — — — — — — 744
Uputstva Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 30. juna 1944. potčinjenim jedinicama da otklone uočene nedostatke pri izvođenju borbi — — — — — — — — — — 746
Izveštaj Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 1. jula 1944. o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Slovenije i borbama protiv njih — — — — — — — — — — — 748
Izveštaj Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 2. jula 1944. o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Slovenije i borbama protiv njih — — — — — — — — — — — — 750
Izveštaj Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 3. jula 1944. o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Slovenije i borbama protiv njih — — — — — — — — — — — 753
Izveštaj 1. alarmne čete »Maribor-okolina« od 5. jula 1944. Komandi I. bataljona Vermanšalt-puka Donja Štajerska« o neuspeloj akciji u rejonu Rogle na Pohorju — — — — 755
Izveštaj komandanta brdskog bataljona »Hajne« 139. puka nemačke 188. rezervne brdske divizije od 6. jula 1944. <> borbama koje je vodio u rejonu Reka — Orehek — Bukovo — 757
Izveštaj Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 6. jula 1944. o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Slovenije i borbama protiv njih — — — — — — — — — — — 760
Izveštaj Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 7. jula 1944. o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Slovenije i borbama protiv njih — — — — — — — — — — — 763
Izveštaj zastupnika komandanta Sreske žandarmerije Trbovlje od 8. jula 1944. Komandi okružne žandarmerije Celje o gubicima koje je žandarmerijska patrola ispostave Sv. Katarina pretrpela kod mesta Čeče — — — — — — — — — 765
Izveštaj Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 10. jula 1944. o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Slovenije i borbama protiv njih — — — — — — — — — — — 766
Izveštaj Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 11. jula 1944. o aktivnosti NOVJ na teritoriji Slovenije i borbama protiv njih — — — _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ 770
Izveštaj Operativnog štaba za borbu protiv bandi od 12. jula 1944. o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Slovenije i borbama protiv njih — — — — — — — — — — — — 772
Izvod iz ratnog dnevnika 18. landesšicen-puka u Celju o aktivnosti jedinica NOVJ od 1. juna do 15. jula 1944. na teritoriji Štajerske i okupatorsko-kvislinškim pothvatima — — — — 774

Izvod iz pregleda pokrajinskog savetnika u Celju o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Štajerske od 1. do 30. juna 1944. godine — — — _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ 777
Izvod iz dnevnika žandarmerijskog okruga Kranj o aktivnosti jedinica NOVJ na teritoriji Gorenjske od 1. juna do 15. jula 1944. _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ 781
Registar _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ 787

Tehnički urednik
Velisav Marković, major

Korektori
Margarita Petrovič i *Zivadinka Papak*

Rukopis predat u štampu januara 1968. godine

Štampanje završeno maja 1968. godine

Tiraž lüOO primeraka

Štampa: »SAVREMENA ADMINISTRACIJA«, Graf. pogon »BRANKO DONOVIC« — Beograd